

Šibensko zlatarstvo 14. i 15. stoljeća

Lakošeljac, Đurđina

Doctoral thesis / Doktorski rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zadar / Sveučilište u Zadru**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:162:299782>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-31**

Sveučilište u Zadru
Universitas Studiorum
Jadertina | 1396 | 2002 |

Repository / Repozitorij:

[University of Zadar Institutional Repository](#)

SVEUČILIŠTE U ZADRU
POSLIJEDIPLOMSKI SVEUČILIŠNI STUDIJ
HUMANISTIČKE ZNANOSTI

Đurđina Lakošeljac

ŠIBENSKO ZLATARSTVO 14. I 15. STOLJEĆA

Doktorski rad

Zadar, 2022.

SVEUČILIŠTE U ZADRU
POSLIJEDIPLOMSKI SVEUČILIŠNI STUDIJ
HUMANISTIČKE ZNANOSTI

Đurđina Lakošeljac

ŠIBENSKO ZLATARSTVO 14. I 15. STOLJEĆA

Doktorski rad

Mentor
prof. dr. sc. Emil Hilje

Zadar, 2022.

SVEUČILIŠTE U ZADRU

TEMELJNA DOKUMENTACIJSKA KARTICA

I. Autor i studij

Ime i prezime: Đurđina Lakošeljac

Naziv studijskog programa: Poslijediplomski sveučilišni studij Humanističke znanosti

Mentor: prof. dr. sc. Emil Hilje

Datum obrane: 11. svibnja 2022. godine

Znanstveno područje i polje u kojem je postignut doktorat znanosti: humanističke znanosti, povijest umjetnosti

II. Doktorski rad

Naslov: Šibensko zlatarstvo 14. i 15. stoljeća

UDK oznaka: 739.1(497.581.2)“13/14“

Broj stranica: 1034

Broj slika/grafičkih prikaza/tablica: 116 (175)/0/15

Broj bilježaka: 4034

Broj korištenih bibliografskih jedinica i izvora: 389

Broj priloga: 22

Jezik rada: hrvatski

III. Stručna povjerenstva

Stručno povjerenstvo za ocjenu doktorskog rada:

1. naslovni izvanredni profesor dr. sc. Danko Zelić, predsjednik
2. doc. dr. sc. Barbara Španjol-Pandelo, članica
3. izv. prof. dr. sc. Ana Munk, članica

Stručno povjerenstvo za obranu doktorskog rada:

1. naslovni izvanredni profesor dr. sc. Danko Zelić, predsjednik
2. doc. dr. sc. Barbara Španjol-Pandelo, članica
3. izv. prof. dr. sc. Ana Munk, članica

UNIVERSITY OF ZADAR
BASIC DOCUMENTATION CARD

I. Author and study

Name and surname: Đurđina Lakošeljac

Name of the study programme: Postgraduate Doctoral Study in Humanities

Mentor: Professor Emil Hilje, PhD

Date of the defence: 11 May 2022.

Scientific area and field in which the PhD is obtained: Humanities, Art History

II. Doctoral dissertation

Title: Goldsmithing in Šibenik in the 14th and 15th Centuries

UDC mark: 739.1(497.581.2)“13/14“

Number of pages: 1034

Number of pictures/graphical representations/tables: 116 (175)/0/15

Number of notes: 4034

Number of used bibliographic units and sources: 389

Number of appendices: 22

Language of the doctoral dissertation: Croatian

III. Expert committees

Expert committee for the evaluation of the doctoral dissertation:

1. Associate Professor Danko Zelić, PhD, chair
2. Assistant Professor Barbara Španjol-Pandelo, PhD, member
3. Associate Professor Ana Munk, PhD, member

Expert committee for the defence of the doctoral dissertation:

1. Associate Professor Danko Zelić, PhD, chair
2. Assistant Professor Barbara Španjol-Pandelo, PhD, member
3. Associate Professor Ana Munk, PhD, member

Izjava o akademskoj čestitosti

Ja, **Durđina Lakošeljac**, ovime izjavljujem da je moj **doktorski** rad pod naslovom **Šibensko zlatarstvo 14. i 15. stoljeća** rezultat mojeg vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na izvore i radove navedene u bilješkama i popisu literature. Ni jedan dio mojeg rada nije napisan na nedopušten način, odnosno nije prepisan iz necitiranih radova i ne krši bilo čija autorska prava.

Izjavljujem da ni jedan dio ovoga rada nije iskorišten u kojem drugom radu pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj, obrazovnoj ili inoj ustanovi.

Sadržaj mojeg rada u potpunosti odgovara sadržaju obranjenoga i nakon obrane uređenoga rada.

Zadar, 10. lipnja 2022.

SADRŽAJ

1.	UVOD.....	1
1.1.	DEFINIRANJE TEME I PROSTORNO-VREMENSKOG OKVIRA	2
1.2.	CILJEVI I METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA.....	3
1.3.	POVIJEST ISTRAŽIVANJA	6
1.4.	POVIJESNO-DRUŠTVENE OKOLNOSTI.....	10
2.	ZLATARI I NJIHOVA DJELA.....	17
2.1.	KRIŽAN PETROV (PETRIČIN) GRADOJ IZ SKRADINA (1385. – 1419., † PRIJE 31. I 1431.)	20
2.2.	NIKOLA RADOJEV IZ SKRADINA (1385.)	21
2.3.	OSTOJA († PRIJE 12. V. 1386.) I SIN MU JAKOV (1386.).....	22
2.4.	RADIN († PRIJE 10. VI. 1386.).....	22
2.5.	GRGUR MILOŠEV (MILOŠEVIĆ) (1398. – 1400., † PRIJE 8. II. 1417.).....	22
2.6.	JAKOV FARKAŠEV (FARKAŠEVIĆ) IZ ZADRA (1400. – 1414.).....	24
2.7.	SLAVONJA (1404.).....	27
2.8.	PETAR NIKOLIN ZVANI RANKULIN (RANKOLIN) ALBANAC IZ KOTORA (IZ ZADRA) (1406. – 1439., † PRIJE 3. III. 1440.)	27
2.9.	STJEPAN NIKOLIN UNGAR (MAĐAR?) (1406. – 1411., † PRIJE 17. IV. 1421.)	32
2.10.	STJEPAN MILGOSTOV (MILGOSTIĆ) ZVANI JAJCE (1407. – 1437., † PRIJE 19. IV. 1438.)	34
2.11.	IVAN PUNKOVIĆ IZ SKRADINA (1412. – 1466., † PRIJE 8. VII. 1471.).....	43
2.12.	ANZE (ANĐELO) (1414. – 1424., † PRIJE 27. III. 1443.).....	49
2.13.	DOMANKUŠ (DOMINIK) BARNABIN (1414. – 1438., † PRIJE 16. XI. 1441.)	49
2.14.	STJEPAN IVANOV SKOČIBUHA (1414. – 1443., † PRIJE 27. VIII. 1443.)	53
2.15.	KRŠUL († PRIJE 3. III. 1417.).....	65
2.16.	MARIN FRANE SILVESTRA IZ SPLITA (1418. – 1446., † PRIJE 25. VI. 1448.).....	66
2.17.	PAVAO JURIN (JURINIĆ) (1419. – 1440., † PRIJE 26. II. 1442.)	69
2.18.	STJEPAN FRANCOJ IZ ZADRA (1385. – 1402., † PRIJE 23. I. 1403.)	70
2.19.	MIHOVIL RATKOVIĆ IZ SPLITA (1424.)	71
2.20.	MILTOS VIDOJEVIĆ IZ TROGIRA (1424.)	71
2.21.	PAVAO IVANOV DERLJANOVIĆ (1430. – 1458., † PRIJE 20. IV. 1459.).....	72
2.22.	PETAR HERENKOVIĆ IZ POŽEGE (1431. – 1449.).....	78
2.23.	BARTUL DOMANKUŠEV (DUMANKUŠEVIĆ) (1432. – 1463., † PRIJE 20. VIII. 1477.)	79
2.24.	IVAN ALBERTOV (ALBERTOVIĆ) IZ ZADRA (1432. – 1435.).....	81
2.25.	JAKOV NOKERŠIĆ († PRIJE 30. V. 1434.)	82
2.26.	MATEJ MARINOV POMENIĆ IZ TROGIRA (1435. – 1479., † PRIJE ? X. 1479.).....	82
2.27.	PETAR LUKIN IZ SPLITA (1435.; 1453.).....	90
2.28.	MIHOVIL VRATISLAVOV (VRATISLAVIĆ) IZ KOBILICE (1435.).....	91
2.29.	STJEPAN PETROV (1437.; 1442., † PRIJE 16. X. 1444.).....	91

2.30. IVAN MILIN (1437.).....	93
2.31. STJEPAN TRAVAKOVIĆ (1438.).....	94
2.32. PAVAO UNGAR (MAĐAR?) (1438.)	94
2.33. ŠIMUN NIKOLIN IZ SPLITA (1443.).....	94
2.34. MARTIN PAVLOV (STAMPAN) IZ ZADRA (1443. – 1477.; † PRIJE 22. IV. 1495.).....	94
2.35. JURAJ GRUBANOV IZ KLISA (1444.).....	96
2.36. IVAN PRILUKOVIĆ (?) (1444.).....	97
2.37. ŠIMUN POMENIĆ IZ TROGIRA (1446. – 1453.)	97
2.38. STJEPAN JURJEVIĆ (1447.).....	99
2.39. ANĐELO LEONARDOV NIJEMAC (1447.)	99
2.40. KARLO ŠIMUNOV IZ VICENZE (1447. – 1455.).....	100
2.41. PETAR MATEJEV (MATIJEVIĆ) ZVANI FARZONIĆ (1448. – 1496., † PRIJE 24. X. 1497.) .	101
2.42. PETAR JURJEVIĆ (1448.).....	111
2.43. BILOSLAV GRUBAN (1448.).....	111
2.44. BARTUL RADIŠIĆ (1449.)	111
2.45. DONAT IVANOV (1450.)	111
2.46. ANTUN PAVLOV IZ VENECIJE († PRIJE 14. XI. 1452.).....	111
2.47. ANTUN DELA CECHA IZ VENECIJE (1454.).....	112
2.48. LUKA RADUNIĆ (1454.).....	112
2.49. LUDOVIK FILIPOV, STANOVNIK VENECIJE (1456.).....	112
2.50. JAKOV VOLENTAROSOV (VOLUNTAROSO) IZ SPLITA (1458.).....	113
2.51. JURAJ VLADISLAVLJIĆ (1459.; 1461.)	113
2.52. JURAJ DERLJANOVIĆ (1461.)	114
2.53. JURAJ DRAGOSLAVLJIĆ (1462.)	114
2.54. NIKOLA IZ VENECIJE (1462.).....	114
2.55. ANDRIJA VUKOV (VUKOVIĆ) IZ SPLITA (1462. – 1477., † PRIJE 18. IX. 1480.)	114
2.56. STJEPAN IZ CHIOGGIE († PRIJE 20. X. 1463.)	118
2.57. NIKOLA IZ SPLITA (1463.).....	118
2.58. IVAN GRUBIŠIĆ MARKOVIĆ S BRAČA (1467., † PRIJE 2. V. 1475.).....	118
2.59. MARKO IZ BOSNE (1468.).....	119
2.60. BARTUL ANTUNOV IZ PIACENZE (1468.).....	120
2.61. PELEGRIN (PEREGRIN) IVANOV IZ SPLITA (1468. – 1502.).....	120
2.62. NIKOLA IVANOV VESELKOVIĆ IZ SPLITA (ROĐ. OKO 1456.; 1473. – 1523.).....	123
2.63. IVAN IZ SKRADINA (1476.).....	128
2.64. ALOJZIJE (ALVISE) IZ VENECIJE (1476.?.; 1478.)	128
2.65. ARNIR FRANIN IZ SPLITA (1476. – 1483., † PRIJE 26. IV. 1499.)	129
2.66. IVAN ANDRIJIN <i>DE CHORONO</i> , STANOVNIK TROGIRA (1477.).....	130
2.67. JURICA IZ SPLITA (1478.).....	131
2.68. JURAJ IZ SPLITA, STANOVNIK TROGIRA (1478.; 1485.).....	131

2.69. ANTUN ZIZOLJAN (ZIZULAN) IZ SPLITA (IZ VENECIJE) (1479.; 1491.).....	132
2.70. IVAN IZ KOTORA (1480.; 1485.).....	133
2.71. ŠIMUN IZ FIRENCE (1480.).....	133
2.72. JERONIM JAKOVLJEV IZ SPLITA (1480. – 1481.)	133
2.73. JERONIM FRANIN IZ SPLITA (1482. – 1493.).....	134
2.74. ANDRIJA CVITIN CIMATURIĆ (LALIĆ) (1483. – 1504., † PRIJE 21. VIII. 1504.).....	134
2.75. JAKOV S BRAČA (1485.).....	143
2.76. ZOILO STJEPANOV IZ ZADRA (1487. – 1518.)	143
2.77. TOMA JURJEV IZ SPLITA (1488.).....	143
2.78. JERONIM PETROV FARSONIĆ (ZLATARIĆ) (1488. – 1511.).....	144
2.79. STJEPAN PETROV FARSUNIĆ (MATIJEVIĆ) (1488.–1544., † PRIJE 28. I. 1547.)	146
2.80. JAKOV MARTINUŠEVIĆ IZ ZADRA (1437. – 1444.; † PRIJE 2. I. 1446.).....	150
2.81. MARIN JURIČIN IZ SPLITA (1492.; 1497.)	150
2.82. FRANE JURASIĆ (JUREŠIĆ) ZVANI FOŠA (FOXA) IZ SPLITA (1492. – 1508.)	150
2.83. NIKOLA PAVLOV JAKŠIĆ (1493. – 1533.)	152
2.84. NIKOLA DISKOVIĆ (1495.).....	157
2.85. SEBASTIJAN ŠIMUNOV HARAMIĆ IZ SPLITA (1497.).....	157
2.86. PETAR IVANOV NIGER IZ VENECIJE (1497. – 1523., † PRIJE 27. X. 1526.).....	158
2.87. ŠIMUN VUKOVIĆ IZ TROGIRA (1498.; 1537.).....	162
2.88. <i>JAKOV</i> (1386. – 1431.).....	163
2.89. <i>STJEPAN</i> (1400. – 1518.).....	164
2.90. <i>PAVAO</i> (1415. – 1438.).....	166
2.91. <i>PETAR</i> (1434. – 1522.).....	166
2.92. <i>IVAN</i> (1442. – 1478.).....	168
2.93. <i>NIKOLA</i> (1444. – 1513.).....	170
2.94. <i>ŠIMUN</i> (1454.)	171
2.95. <i>JURAJ</i> (1461.; 1465.; 1491.)	171
2.96. ŠIBENSKI ZLATARI PRVE ČETVRTINE 16. STOLJEĆA.....	172
3. SAČUVANA DJELA POZNATIH MAJSTORA	431
4. DJELA ANONIMNIH MAJSTORA	434
4.1. SAČUVANA DJELA	434
4.1.1. Relikvijari.....	434
4.1.2. Ophodna raspela.....	447
4.1.3. Kaleži	464
4.1.4. Vrčevi za sveta ulja	472
4.2. DOKUMENTIRANA ZLATARSKA DJELA KOJIMA SE ZAMETNUO TRAG	475
4.3. ARHIVSKE VIJESTI O DJELIMA KOJA NISU SAČUVANA ILI NISU IDENTIFICIRANA	480
4.3.1. Inventari	481

4.3.2.	Zalozi, pozivi na otkup zaloga i javne dražbe	507
4.3.3.	Oporuke i spisi koji svjedoče o izvršenju ili neizvršenju oporučnih legata	520
4.3.4.	Razni spisi	523
5.	VRSTE ZLATARSKIH RADOVA	610
5.1.	ZLATARSKI RADOVI SAKRALNE NAMJENE.....	610
5.1.1.	Relikvijari.....	611
5.1.2.	Križevi.....	614
5.1.3.	Kaleži i patene.....	623
5.1.4.	Posude za sveta ulja.....	630
5.1.5.	Kadionice i tamjanice	631
5.1.6.	Skulpture i reljefi svetaca	633
5.2.	ZLATARSKI RADOVI PROFANE NAMJENE.....	634
5.2.1.	Posude za posluživanje i konzumaciju hrane i pića.....	634
5.2.1.1.	<i>Plitice i pladnjevi</i>	635
5.2.1.2.	<i>Tanjuri</i>	641
5.2.1.3.	<i>Vrčevi</i>	641
5.2.1.4.	<i>Čaše</i>	643
5.2.1.5.	<i>Soljenke</i>	644
5.2.1.6.	<i>Posude za slatkiše</i>	645
5.2.2.	Pribor za jelo	648
5.2.2.1.	<i>Žlice</i>	648
5.2.2.2.	<i>Vilice</i>	651
5.2.2.3.	<i>Noževi</i>	654
5.2.3.	Nakit.....	658
5.2.3.1.	<i>Krone i drugi ukrasi za glavu</i>	659
5.2.3.2.	<i>Lančići i privjesci</i>	661
5.2.3.3.	<i>Prstenje</i>	663
5.2.3.4.	<i>Naušnice</i>	674
5.2.3.5.	<i>Biserne niske</i>	685
5.2.3.6.	<i>Pojasevi</i>	686
5.2.3.7.	<i>Gumbi</i>	695
5.2.3.8.	<i>Kopčice (ažule) i broševi</i>	702
5.2.3.9.	<i>Aplike</i>	708
5.2.3.10.	<i>Ukrasne igle</i>	710
5.2.3.11.	<i>Krunice</i>	711
5.2.3.12.	<i>Srebrne čačkalice</i>	717
5.2.4.	Kutijice (škrinjice).....	718

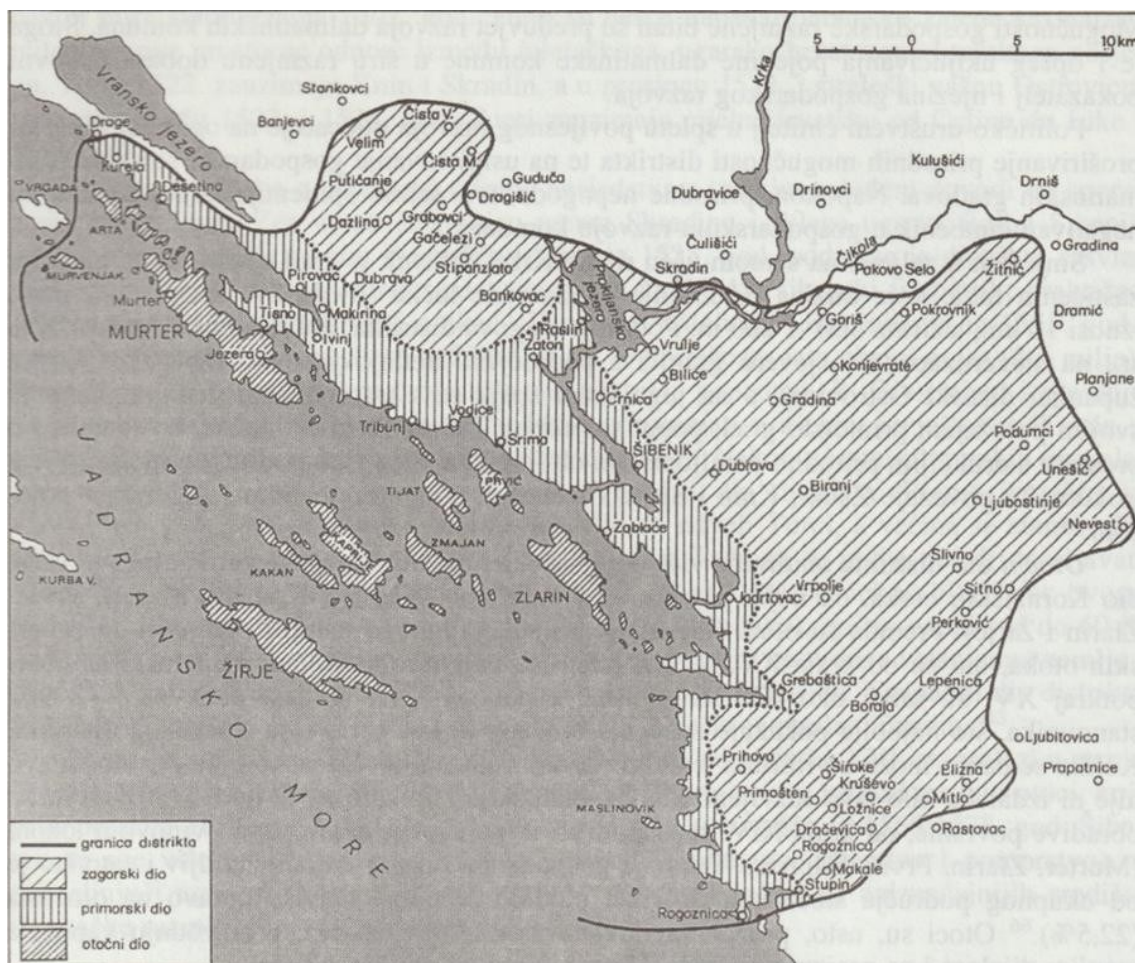
5.2.5. Pernice.....	719
5.2.6. Naprstci	720
5.2.7. Srebrni instrumenti (alati)	721
5.2.8. Neidentificirani predmeti	721
6. OKOLNOSTI RAZVOJA ŠIBENSKOG GOTIČKOG ZLATARSTVA	756
6.1. BROJNOST I PORIJEKLO ZLATARA ZABILJEŽENIH U ARHIVSKIM IZVORIMA.....	757
6.2. ZLATARSKE RADIONICE	760
6.2.1. Naukovanje i usavršavanje.....	760
6.2.2. Poslovne zajednice i drugi oblici suradnje	766
6.2.3. Smještaj zlatarskih radionica u tkivu grada	769
6.2.4. Oprema i zlatarski alati.....	771
6.2.4.1. Materijali i tehnike.....	774
6.3. O MJERAMA ZA ZLATO, SREBRO I BISERE TE O KVALITETI SREBRA	781
6.4. ŠIBENSKI ZLATARI I PRIPADNOST BRATOVŠTINAMA	784
6.5. NARUDŽBE I DONACIJE ZLATARSKIH DJELA	786
6.5.1. O plaćama zlatara za obavljene rad.....	798
7. ZAKLJUČNA RAZMATRANJA	812
8. PRILOZI	816
8.1. ARHIVSKI DOKUMENTI.....	816
8.2. KATALOG DJELA.....	856
8.3. ILUSTRACIJE KATALOŠKIH JEDINICA.....	906
8.4. POPIS ILUSTRACIJA KATALOŠKIH JEDINICA.....	972
9. IZVORI I LITERATURA.....	990
SAŽETAK	1031
SUMMARY	1033
ŽIVOTOPIS.....	1035

1. UVOD

Za razliku od drugih značajnih dalmatinskih priobalnih gradova, koji svoje porijeklo i kontinuitet vuku još iz antičkih vremena, Šibenik se kao komuna razvio relativno kasno, iz srednjovjekovnog podgrađa smještenog podno srednjovjekovne tvrđave. No, unatoč relativno kasnom postanku i složenim društveno-političkim pa i crkvenim prilikama, u svega nekoliko stoljeća stasao je u snažno upravno, gospodarsko, crkveno i kulturno središte istočne obale Jadrana. Nakon što je potkraj 13. stoljeća uspio ostvariti crkvenu, a ubrzo i komunalnu autonomiju, tijekom 14. stoljeća sve se više počeo približavati drugim dalmatinskim gradskim središtima u gospodarskom, društvenom i institucionalnom smislu. Premda je do konca 13. ili najkasnije početka 14. stoljeća poprimio karakter grada s već definiranim smještajem svjetovnih i sakralnih zdanja, kao urbana cjelina najviši je domet svoga razvoja ostvario upravo u vrijeme kasnoga srednjeg vijeka. Važan geopolitički položaj i crkvena autonomija omogućili su razvoj trgovine, obrta, lučkog prometa i agrarne djelatnosti, što je s vremenom rezultiralo procvatom kako na gospodarskom tako i na umjetničkom planu. Dolaskom Jurja Dalmatinca na mjesto protomajstora šibenske katedrale 1441. godine, Šibenik se prometnuo u važno umjetničko središte Dalmacije. Štoviše, izrastao je u najvažniji centar kamenarske djelatnosti na istočnoj obali Jadrana, u kojemu se školovao i djelovao znatan broj kipara i klesara okupljenih oko Jurja Dalmatinca i drugih šibenskih majstora. U skladu s općim razvojem grada i potrebama sredine, tijekom kasnoga srednjeg vijeka u Šibeniku se postupno razvijala i zlatarska djelatnost o kojoj danas svjedoče sačuvana djela, a osobito arhivska građa. Ona obiluje mnoštvom podataka o nepovratno izgubljenim zlatarskim radovima i zaboravljenim šibenskim zlatarima, koji su u to doba namirivali potrebe stanovništva šibenskog, skradinskog pa čak i kninskog područja. Budući da je uslijed dinamičnih povijesnih zbivanja sačuvan iznimno skroman broj zlatarskih djela iz 14. i 15. stoljeća, upravo je proučavanje arhivskih izvora omogućilo stjecanje boljeg uvida u razne aspekte šibenskog zlatarstva toga vremena. Analizom sačuvanih zlatarskih djela i prikupljenih pisanih izvora, u ovom se radu pristupilo izradi prve sinteze šibenskog gotičkog zlatarstva.

1.1. Definiranje teme i prostorno-vremenskog okvira

Predmet istraživanja ovoga rada predstavlja cjelokupno zlatarstvo 14. i 15. stoljeća na području Šibenika i njegova kotara¹ (slika 1) te obližnjeg Skradina i Visovca, preciznije šireg šibenskog i užeg skradinskog područja, u vremenu od osnutka Šibenske biskupije 1298., do osmanlijskog zauzeća Skradina 1522. godine. Pod pojmom „šibensko zlatarstvo“ podrazumijeva se ukupni zlatarski obrt unutar navedenog prostorno-vremenskog okvira. Njega sačinjavaju zlatari i zlatarska djela gotičkog likovnog izraza, odnosno sačuvana i izgubljena djela šibenskih zlatara te djela importirana iz drugih središta, kao i ona koja su tijekom vremena dospjela na navedeno područje iz drugih krajeva. Iako je zlatarski obrt u Šibeniku u najvećoj mjeri podrazumijevao izradu predmeta od srebra, pozlaćenog srebra i bakra, a tek iznimno od zlata, u izvorima se navodi kao *ars aurificaria*, pa je u skladu s time definiran i naslov rada.

Slika 1. Karakteristični pojasevi šibenskog distrikta-kotara s njegovim granicama (izvor: J. KOLANOVIĆ, 1995., 22)

1.2. Ciljevi i metodologija istraživanja

Šibensko zlatarstvo 14. i 15. stoljeća do sada nije bilo sustavnije istraženo, stoga je cilj ovoga istraživanja bila izrada prve monografije o šibenskom gotičkom zlatarstvu, kojom se nastojalo popuniti svojevrsnu prazninu u proučavanju kasnosrednjovjekovnog zlatarskog obrta u Dalmaciji. U razdoblju od 2018. do 2021. godine u tu su svrhu provedena opsežna terenska i arhivska istraživanja, koja su rezultirala katalogom sačuvanih djela i prvim potpunijim biografijama šibenskih zlatara te objavom brojnih dokumenata o danas izgubljenim zlatarskim djelima, na temelju kojih je izrađena prva sinteza šibenskog kasnosrednjovjekovnog zlatarstva.

Istraživački je rad obuhvaćao terenska istraživanja, iscrpno iščitavanje arhivskih izvora i rukopisa te rad na domaćem i inozemnom komparativnom materijalu i literaturi. U svrhu formiranja korpusa sačuvanih djela najprije je konzultirana relevantna literatura, zatim dokumentacija i fotodokumentacija konzervatorskih odjela u Šibeniku i Splitu te Restauratorskog odjela u Zadru, a potom su uslijedila terenska istraživanja na području Šibenika, šibenskih otoka, šibenskog zaleđa i Skradina. Nažalost, zbog dugotrajne restauracije, a potom i nepovoljne epidemiološke situacije, nije bilo moguće pristupiti zlatarskim radovima iz samostanske zbirke na Visovcu, u kojoj se čuvaju gotičko ophodno raspelo i kasnogotički kalež. Iz istog razloga nije bilo moguće posjetiti i pojedine crkve na širem šibenskom području, što otvara mogućnost naknadnog otkrivanja još uvijek nepoznatih zlatarskih djela gotičkog likovnog izraza.²

Tijekom terenskih istraživanja provedena je tehnička analiza sačuvanih zlatarskih djela koja su pritom izmjerena, fotografirana i opisana. Potom je uslijedila formalno-stilska i komparativna analiza te formiranje kataloga koji broji dvadeset i pet djela sakralnog karaktera, uglavnom iz 15. stoljeća. Iz disertacije su izostavljeni zlatarski radovi koji su u literaturi i dokumentaciji Konzervatorskog odjela u Šibeniku datirani u 15. stoljeće, a koje zbog nedostatka argumenata nije bilo moguće pouzdano datirati u navedeno razdoblje.³ Iz rada su zbog brojnosti izuzeti i sačuvani primjerci nakita (naušnica i prstenja), jer bi njihova pojedinačna analiza zahtijevala dubinsko proučavanje pojedinih tipova, za što u ovome trenutku nije bilo vremena.

S obzirom na skromnu količinu sačuvanih zlatarskih radova, osnovu za proučavanje šibenskog gotičkog zlatarstva predstavljala je arhivska građa na kojoj se u konačnici zasniva većina spoznaja i zaključaka. Naime, poglavlja o šibenskim zlatarima i njihovim djelima te djelima anonimnih majstora koja nisu sačuvana, temeljena su upravo na arhivskim podacima,

a isti je slučaj i sa sintetskim poglavljima posvećenim vrstama zlatarskih radova. U izradi rada korištena je objavljena,⁴ ali i neobjavljena arhivska građa prikupljena tijekom arhivskih istraživanja odabranih fondova u Državnom arhivu u Šibeniku, Državnom arhivu u Zadru, Biskupijskom arhivu u Šibeniku te Arhivu Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu.

Premda su istraživanja prvenstveno bila usmjerena na dijelove fondova *Bilježnici Šibenika* i *Općina Šibenik* u Državnom arhivu u Šibeniku, u svrhu upotpunjavanja biografija šibenskih zlatara djelatnih i u drugim gradskim središtima, istražen je i dio arhivske građe drugih arhiva.⁵

Otegotnu okolnost predstavljala su ograničenja prouzročena nepovoljnim epidemiološkim uvjetima, kao i preseljenje dijela građe iz zadarskoga u šibenski arhiv 2020. godine, zbog čega je u procesu istraživanja došlo do djelomične promjene signatura.⁶ Ipak, potraga za arhivskim dokumentima bila je znatno olakšana zahvaljujući mentoru, prof. dr. sc. Emilu Hilji, koji mi je ustupio iznimno veliku količinu signatura prikupljenih tijekom dugogodišnjih arhivskih istraživanja te mi pomagao u transkripciji i tumačenju zahtjevnijih spisa.

Doktorska disertacija u konačnici obuhvaća gotovo tisuću devetsto arhivskih dokumenata o šibenskim zlatarima i zlatarskim djelima, od kojih je oko tisuću i petsto po prvi put objavljeno, dok su oni otprije poznati ponovno iščitani i po potrebi revidirani.⁷ Budući da je u radu publicirana znatna količina ispisa arhivskih dokumenata, njihovi djelomični transkripti iz praktičnih su razloga navedeni u krajnjim bilješkama nakon većih poglavlja. Cjeloviti ispisi dvadeset i dva najznačajnija dokumenta objavljeni su u prilogima. Međutim, pri objavi stotinjak spisa sročeni u drugim gradovima (Zadru, Trogiru, Splitu i Korčuli) primijenjen je nešto drugačiji pristup; dokumenti u kojima se šibenski zlatari spominju u vezi zlatarskih poslova djelomično su transkribirani, dok su spisi od „manjeg značaja“ popraćeni samo signaturama.

Konzultirana arhivska građa pisana je goticom i humanistikom na latinskom jeziku,⁸ a manji broj spisa na srednjovjekovnom mletačkom dijalektu. Kao pomoć pri čitanju arhivske građe korišten je leksikon skraćenica Adriana Cappellija *Lexicon abbreviatarum: Wörterbuch lateinischer und italienischer Abkürzungen, wie sie in Urkunden und Handschriften besonders des Mittelalters gebräuchlich sind, dargelegt in über 14000 Holzschnittzeichen* iz 1928. godine. Budući da u Hrvatskoj nije uspostavljen jedinstven egdotički sustav, pri transkripciji arhivskih spisa uglavnom su slijeđena osnovna egdotička načela Jakova Stipišića.⁹ U pojedinim elementima odstupilo se od njegovih načela pa je tako

umjesto riječi *condam* korišten oblik *quondam*, dok je *condam* zadržan samo u slučajevima kada su ga bilježnici tako zabilježili.

S obzirom na to da u srednjovjekovnim spisima ne postoji jedinstven i dosljedan sustav u pisanju velikih i malih slova, u transkriptima su velikim početnim slovom pisane pojedine titule, osobna imena, imena mjesta i pokrajina te nazivi crkava i blagdana, dok su nazivi mjeseci i dana pisani malim početnim slovom.

Pri transkripciji grafema *u* i *v* poštivane su različite grafije grafema, dok je *i-longa* transkribirana kao *i*, a ne kao *j*.

Zabune bilježnika u vidu pogrešne deklinacije i konjugacije te pogrešni zapisi označeni su uskličnikom, a nesigurno transkribirane riječi upitnikom u obliku zagradama. Rekonstruirani dijelovi riječi i rečenica umetnuti su u uglate zagrade, dok su izostavljeni dijelovi teksta označeni trotočkom u obliku zagradama. U slučajevima kada je bilježnik zabunom duplicirao istu riječ, druga je riječ stavljena u kose zagrade (npr. *magister /magister/*).

Zapisi na marginama uključeni su u ispile samo u slučajevima kada se u njima spominju zlatari ili zlatarska djela te su označeni opaskom (*na margini*). U transkriptima u krajnjim bilješkama ta je opaska pisana uspravnim pismom, a u cjelovitim transkriptima arhivskih dokumenata u priložima kurzivom, kako bi se razlikovala od transkripta izvornog teksta. Isti je pristup primijenjen i za druge opaske, primjerice: (*oštećeno*), (*nekoliko riječi oštećeno*), (*nejasno*), (*nečitko*) i slično.

U metodološkom smislu i koncepciji rad se u najvećoj mjeri oslanja na doktorsku disertaciju Marijane Kovačević pod naslovom *Umjetnička obrada plemenitih metala u 14. stoljeću u Zadru* iz 2010. godine. Razlog tomu jest podudarnost u materiji, ali i sličan pristup u njezinu proučavanju koje se zbog skromne sačuvanosti zlatarskog korpusa primarno zasnivalo na analizi i sintezi prikupljenih arhivskih podataka. Naime, korpus sačuvanih zlatarskih djela čini svega dvadesetak nepotpisanih radova sakralnog karaktera i zasad neutvrđena količina naušnica i prstenja, na osnovu kojih nije bilo moguće donositi određenije zaključke o razvijenosti i funkcioniranju zlatarskog obrta u Šibeniku tijekom kasnoga srednjeg vijeka, pa je temelj za proučavanje šibenskog gotičkog zlatarstva predstavljala upravo arhivska građa.

1.3. Povijest istraživanja

Za razliku od zadarskog, dubrovačkog, trogirskog i splitskog, šibensko kasnosrednjovjekovno zlatarstvo do sada je bilo slabo poznato i istraženo. O tome svjedoči veoma oskudna literatura u kojoj se uglavnom navode usputne crtice o pojedinim šibenskim zlatarima i zlatarskim djelima u znanstvenim i stručnim radovima posvećenim drugim temama. Budući da se na šibenskom području sačuvalo tek dvadesetak zlatarskih djela sakralnog karaktera i za sada neutvrđena količina nakita iz gotičkog razdoblja, a da arhivska građa nije bila sustavnije istražena, opći su pregledi posve izostali. No, iako su dosadašnja istraživanja šibenskog zlatarstva 14. i 15. stoljeća uglavnom bila na margini interesa istraživača, ranije su spoznaje – ma koliko skromne bile – predstavljale ishodišnu točku u proučavanju tog segmenta dalmatinske zlatarske baštine.

Najranije vijesti o šibenskom zlatarstvu kasnog srednjeg vijeka pronalazimo u radovima Vincenza Miagostovicha s kraja 19. i početka 20. stoljeća. Riječ je o kratkim crticama o pojedinim šibenskim zlatarima i zlatarskim djelima objavljenim u njegovim člancima iz 1893. godine i 1897.–1898. godine u godišnjaku *Il nuovo cronista di Sebenico*,¹⁰ te u radu iz 1909. godine publiciranom u časopisu *Rivista dalmatica*.¹¹ No, budući da u fokusu njegova interesa nisu primarno bile povijesnoumjetničke teme, podatke o zlatarstvu navodio je tek usputno, baš kao i u knjizi *I nobili e il clero di Sebenico nel 1449 per la fabbrica della cattedrale* iz 1910. godine.¹² Takav je pristup primijenjen i u radovima inozemnih povjesničara umjetnosti – Vojeslava Moléa i Dagoberta Freyja – publiciranim 1912. i 1913. godine u austrijskom godišnjaku *Jahrbuch des Kunsthistorischen Institutes der k. k. Zentral-Kommission für Denkmalpflege*.¹³ Dvojica autora tom su prilikom objavila ukupno pet dokumenata u kojima se spominju šibenski zlatari. Gotovo desetljeće kasnije, 1921. godine, tim se dokumentima služio Alessandro Dudan, koji je u knjizi *La Dalmazia nell'arte italiana* dvojici zlatara neosnovano pokušao atribuirati dva sačuvana djela.¹⁴

Međutim, najveća količina podataka o šibenskom zlatarstvu kasnoga srednjeg vijeka sadržana je u rukopisnim bilješkama Krste Stošića o šibenskim crkvama i zanatima, sačuvanim u Muzeju grada Šibenika, te neobjavljenim strojopisnim transkriptima Frane Dujmovića pohranjenim u Institutu za povijest umjetnosti u Zagrebu.¹⁵ U Stošićevim rukopisima zabilježene su vrlo štire natuknice, najčešće bez navedenog izvora, na koje se pozivala većina kasnijih istraživača, pa je tako u literaturu dospio znatan broj netočnih podataka koji su doveli do brojnih zabuna. No, iako je taj neumorni istraživač šibenske povijesti i kulture marljivo

sakupljao arhivske podatke o šibenskim umjetnicima i obrtnicima svih profila te umjetničkom blagu svake vrste, o zlatarstvu je u konačnici objavio skroman broj podataka u svega nekoliko publikacija – u knjigama *Sv. Križ u Šibeniku Docu* iz 1933. godine i *Sela šibenskoga kotara* iz 1941. godine te u dvama člancima objavljenim 1940. godine u listovima *Katolik* i *Dijecezanski list*.¹⁶

Nakon smrti Krste Stošića šibensko je zlatarstvo i dalje ostalo na margini interesa istraživača, a jedine su novosti donosili autori koji su se navedene teme tek sporadično doticali. Tako je, pišući o srodnim temama, Cvito Fisković u nekoliko navrata objavio manji broj arhivskih podataka o šibenskim zlatarima i pojedinim zlatarskim djelima, koje je preuzeo iz rukopisnih bilješki Krste Stošića. U članku posvećenom dubrovačkim zlatarima iz 1949. godine, objavio je imena dvadesetak zlatara i nekoliko podataka o narudžbama zlatarskih radova.¹⁷ Međutim, Stošićeve navode nije provjerio u arhivskim izvorima pa je, ni ne sluteći, u literaturu uveo znatan broj netočnih podataka koji su sustavno citirani u radovima drugih autora. Godinu dana kasnije, u *Zborniku Marka Marulića i Vjesniku za arheologiju i historiju dalmatinsku*, publicirana su Fiskovićevi članci u kojima je objelodanjeno nekoliko splitskih dokumenata o zlatarima koji se pojavljuju u splitskim i šibenskim arhivskim izvorima,¹⁸ a u njegovoj knjizi *Zadarski sredovječni majstori* iz 1959. godine objavljen je manji broj dokumenata o majstorima koji se spominju u zadarskoj i šibenskoj arhivskoj građi.¹⁹

Sačuvana gotička zlatarska djela sa šibenskog i skradinskog područja iznimno su rijetko zastupljena u stručnoj literaturi, a prvi su pomaci napravljeni 1968. godine kada je Josip Ante Soldo u vodiču *Visovac* objavio fotografije visovačkog gotičkog ophodnog raspela i kaleža.²⁰ Ni najznačajnijoj zbirci gotičkih relikvijara u Šibeniku, onoj u vlasništvu franjevac konventualaca, nije bila posvećena adekvatna pažnja, već je 1968. godine u članku Marina Oreba, objavljenom u *Radovima Instituta Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti u Zadru*, tek usputno spomenut navod Dominika Zavorovića da su neke relikvije i relikvijari u šibenski samostan dospjeli s Bribira.²¹

Nakon toga, nove vijesti o šibenskom zlatarstvu objavljene su tek 1975. godine, kada je Ante Šupuk, u članku posvećenom matrikuli bratovštine sv. Marije u Šibeniku, u literaturu uveo imena petorice zlatara zabilježenih u popisu bratima rečene bratovštine.²² Godinu dana kasnije Nevenka Bezić-Božanić objelodanila je nekoliko crtica o šibenskim zlatarima s početka 16. stoljeća.²³ Međutim, pritom je u literaturu uvela i dva pogrešna imena zlatara jer je podatke preuzela iz neprovjerenih rukopisnih bilješki Krste Stošića.²⁴ U radu Ante Šupuka publiciranom

1979. godine u osmom broju časopisa *Onomastica Jugoslavica*, objavljena su imena nekolicine šibenskih zlatara koji se navode na popisu bratima u trima glavnim šibenskim bratovštinama – sv. Ivana na Brdu, sv. Marije i sv. Duha.²⁵

Godine 1980. Josip Ante Soldo objavio je prvu i jedinu studiju o kaležu i pokaznici biskupa Divnića u časopisu *Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji*,²⁶ a 1982. godine, u članku posvećenom umjetničkom obrtu u vrijeme Jurja Dalmatinca, Nevenka Bezić-Božanić ponovno se usputno dotakla šibenskih zlatara 15. stoljeća, ali je u literaturu uvela još nekoliko netočnih podataka preuzetih iz rukopisnih bilješki Krste Stošića.²⁷ Dvije godine kasnije Cvito Fisković je u članku posvećenom trogirskim zlatarima sintetizirao sve do tada poznate arhivske vijesti o zlataru Mateju Pomeniću iz Trogira i spomenuo nekoliko šibenskih zlatara,²⁸ a u *Radovima Instituta za povijest umjetnosti* iz 1988. – 1989. godine publicirao je rad o korčulanskom zlatu i srebru iz 16. i 17. stoljeća, u kojemu je objavio šibenski dokument u kojemu se spominje zlatar Marko iz Bosne iz 15. stoljeća.²⁹

Tijekom devedesetih godina 20. stoljeća objavljeno je nekoliko djela u kojima se mahom ponavljaju otprije poznati podaci o šibenskim zlatarima iz 15. stoljeća. Riječ je o knjizi Igora Fiskovića *Dalmatinski prostori i stari majstori* iz 1990. godine i članku Nevenke Bezić-Božanić pod naslovom *Šibenik u Šižgoričeво doba* iz 1991. godine te radu Cvita Fiskovića *Srebrni križ šibenskog zlatara Andrije Doroševića u Splitu* iz 1993. godine.³⁰

Godinu dana kasnije objavljena je knjiga *Itinerari attraverso l'oreficeria veneta in Istria e Dalmazia* Piera Pazzija, u kojoj su objavljene fotografije srebrnog ophodnog raspela i triju vrčeva za sveta ulja iz šibenske katedrale,³¹ a 1995. godine publicirana je knjiga Josipa Kolanovića *Šibenik u kasnome srednjem vijeku*, u kojoj autor donosi nekoliko podataka o šibenskim zlatarima.³²

U okviru proslave 700. obljetnice Šibenske biskupije, 1998. godine organizirana je izložba u tadašnjem Županijskom muzeju u Šibeniku te je tom prilikom izdan katalog izložbe pod naslovom *Na slavu Božju: 700 godina Šibenske biskupije*.³³ U njemu je Ksenija Kalauz navela pedesetak imena šibenskih zlatara iz 14. i 15. stoljeća te dotad poznate podatke o narudžbama zlatarskih djela.³⁴ Iako su u navedenom katalogu pojedina sačuvana zlatarska djela po prvi put objavljena, ona nisu kataloški obrađena, već su uz fotografije navedene samo okvirne datacije.

Šibenskog gotičkog zlatarstva sporadično se doticao i Damir Karbić, koji je u doktorskoj disertaciji *The Šubići of Bribir – A Case Study of Croatian Medieval Kindred* iz 2000. godine

te članku *Utjecaj velikaškog roda Šubića na razvoj franjevacu u Hrvatskoj i Dalmaciji s posebnim osvrtom na skradinsko-bribirsko područje* iz 2001. godine, skrenuo pozornost na zapis Dominika Zavorovića o bribirskom porijeklu gotičkih relikvijara u zbirci šibenskih franjevacu konventualaca.³⁵ Iste godine Joško Belamarić je u članku *Kipovi s nepoznate kapele Nikole Firentinca u Šibeniku* iznio vlastita promišljanja o dataciji relikvijara sv. Stjepana iz samostana sv. Frane u Šibeniku,³⁶ a u katalogu izložbe *Dominikanci u Hrvatskoj* iz 2011. godine o provenijenciji kaleža i pokaznice biskupa Divnića.³⁷ Nekoliko godina prije toga (2007.), u pedesetom broju časopisa *Peristil* publiciran je članak Danka Zelića posvećen trogirskim temama, u kojemu su objelodanjene nove arhivske vijesti o zlataru Mateju Pomeniću, koje su potvrdile njegovu djelatnost i u rodnome gradu.³⁸

U proteklih desetak godina nešto opsežnija istraživanja šibenskih arhivskih izvora proveo je Goran Budeč, koji se iz perspektive povjesničara u manjoj mjeri bavio zlatarskim djelima zabilježenim u oporukama i inventarima Šibenčana oko sredine 15. stoljeća. U tom kontekstu značajna su dva njegova rada; članak koji se bavi analizom inventara dobara šibenskog patricija Jurja Kamenarića iz 1451. godine, objavljen u *Zborniku Odsjeka za povijesne znanosti Zavoda za povijesne i društvene znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti* 2010. godine, te doktorska disertacija pod naslovom *Svakodnevni život stanovnika Šibenika u drugoj polovini XV. stoljeća u zrcalu inventara i oporuka s posebnim osvrtom na razinu materijalne kulture* obranjena 2013. godine.³⁹

Od recentnijih publikacija u kojima su objavljeni pojedini zlatarski radovi valja izdvojiti studiju Anje Ivić o gotičkom raspelu s otoka Visovca, publiciranu u osmom broju časopisa *Titius* 2015. godine,⁴⁰ i dvije monografije iz 2019. godine: *Otok Murter – Pogled na baštinu* Josipa Čuzele i Ive Šprljana,⁴¹ u kojoj je katalogizirano ophodno raspelo iz 15. stoljeća iz župnog ureda u Tisnom, te monografiju *Visovac – Duhovnost i kultura na Biloj Stini* u izdanju Muzeja umjetnost i obrt u Zagrebu, u kojoj su katalogizirana dva gotička zlatarska rada iz visovačke samostanske zbirke.⁴² Navedenim publikacijama treba pridružiti i katalog izložbe *Varvaria – Breberium – Bribir: razotkrivanje slojeva* iz 2019. godine, u kojemu su sabrani otprije poznati podaci o gotičkim relikvijarima iz zbirke šibenskih franjevacu konventualaca.⁴³

Zasebnu skupinu publikacija čine objavljeni spisi nekolicine šibenskih bilježnika i drugih fondova iz 14. i 15. stoljeća, koji su uvelike olakšali traganje za arhivskim podacima o šibenskim zlatarima i zlatarskim djelima.⁴⁴

1.4. Povijesno-društvene okolnosti

Premda na širem šibenskom području sačuvani tragovi ljudske prisutnosti potvrđuju kontinuitet življenja još od prapovijesnog doba,⁴⁵ za razliku od drugih obalnih dalmatinskih gradova koji porijeklo i tradiciju vuku još iz antičkih vremena, Šibenik svoj postanak i razvoj ne duguje antičkom urbanističkom ni tradicijskom supstratu.⁴⁶ O najranijoj povijesti grada ne zna se mnogo, no rezultati dosadašnjih istraživanja još uvijek podupiru tezu Ivana Lučića o Šibeniku kao ranosrednjovjekovnom gradu,⁴⁷ na što ukazuje i izostanak arheoloških nalaza koji bi na prostoru povijesne gradske jezgre potvrdili postojanje prapovijesnih i/ili antičkih aglomeracija.⁴⁸ Ipak, u neposrednoj blizini, na prostoru kaštela sv. Mihovila – ispod kojega se u ranom srednjem vijeku formiralo naselje – ubicirani su ostaci željeznodobne ilirske gradine.⁴⁹

Međutim, još uvijek nije rasvijetljeno kada je naselje utemeljeno, odnosno koliko je dugo postojalo prije negoli je 1066. godine prvi put spomenuto u izvorima.⁵⁰ Sredinom 11. stoljeća Šibenik je zabilježen kao *castrum* i sjedište župe u sklopu Trogirske biskupije,⁵¹ od koje se, nakon stogodišnjih prijepora, odcijepio 1298. godine osnutkom Šibenske biskupije.⁵² Tome je prethodilo ekonomsko jačanje grada tijekom 13. stoljeća,⁵³ te sklapanje mirovnih ugovora i liga sa susjednim komunama,⁵⁴ što je ukazivalo na postupno stjecanje ravnopravnosti s drugim komunalnim središtima. Naime, već u 12., a naročito u 13. stoljeću, težnje za stjecanjem ravnopravnog statusa s ostalim gradovima na obali odražavale su se u sinergijskom djelovanju crkvene i svjetovne zajednice, koje su, vođene istim interesima, stremile k ostvarenju zajedničkih ciljeva – osnutku biskupije i stjecanju civiteta.⁵⁵ Snažan simbiotski odnos srednjovjekovnoga grada i njegova zaleđa te slabije izražena staleška podijeljenost, po kojoj se Šibenik razlikovao od susjednih komuna zasnovanih na romanskom supstratu, rezultat su upravo izostanka romanskog etnosa i tradicije.⁵⁶ Crkvena emancipacija ostvorena 1298. godine uz podršku knezova Bribirskih,⁵⁷ Šibeniku je donijela ravnopravnost u odnosu prema Trogiru, no ne i komunalnu autonomiju u pravnom smislu riječi, jer je na nju trebalo pričekati do 1322. godine.⁵⁸ Naime, početak 14. stoljeća u Dalmaciji obilježila su dva značajna politička događaja: dinastijska smjena na ugarsko-hrvatskom prijestolju 1301. godine i smrt Pavla I. Šubića Bribirskog 1312. godine. Dolaskom Anžuvina na vlast došlo je do određenih promjena u odnosu središnje vlasti prema feudalnoj oligarhiji, što se očitovalo u težnji k centralizaciji i uklanjanju protivnika iz redova feudalne vlastele.⁵⁹ Osjetivši oscilacije i neizbježne promjene na političkoj sceni, Šibenčani su (s ciljem očuvanja autonomije, slobode i privilegija) 1322. godine zatražili zaštitu Mletačke Republike te priznali mletačko

vrhovništvo,⁶⁰ čime je gradu pravnim aktima priznat status komune.⁶¹ Stavljanje Šibenika pod mletačku zaštitu na političkom je planu značilo njegovo osamostaljenje u odnosu na knezove Bribirske, koji su od 1230-ih do 1322. godine kneževali u Šibeniku, ali i, paradoksalno, statusno izjednačavanje s drugim dalmatinskim komunama, jer je pravnim aktima gradu priznat status komune, a članovima vijeća plemstvo.⁶²

Smrću ugarsko-hrvatskog kralja Karla I. Roberta 1342. godine, na prijestolje je zasjeo njegov sin Ludovik I., koji je već u ranoj fazi svoga vladanja nastojao udaljiti Mletačku Republiku s prostora Dalmacije.⁶³ Međutim, nakon prvotnih neuspjelih borbi, Ludovik je 1348. godine bio primoran s Mlečanima sklopiti osmogodišnje primirje i privremeno se pomiriti s mletačkom dominacijom na istočnoj obali Jadrana.⁶⁴ Te je godine u Europi buknuła i globalna epidemija kuge, koja je u Šibeniku uzrokovala izumiranje velikog dijela populacije.⁶⁵ No, dovođenjem dalmatinske obale i hrvatskog zaleđa pod isto žezlo 1358. godine, ostvarena je politička integracija navedenog prostora, što je u drugoj polovini 14. stoljeća – zbog snažnih veza sa zaleđem i Bosnom – omogućilo nagli gospodarski uspon dalmatinskih komuna.⁶⁶ Zahvaljujući slabljenju feudalne vlastele u zaleđu, Šibenik je u to doba doživio ekonomski procvat zasnovan na kopnenoj i pomorskoj trgovini – na slobodnom kretanju ljudi i razmjeni dobara – što se pozitivno odrazilo i na zanatstvo. Međutim, nestabilne političke prilike nakon Ludovikove smrti 1382. godine, prožete dinastičkim sukobima, natjerale su Šibenčane da se u narednim desetljećima u nekoliko navrata priklanjaju suprotstavljenim političkim opcijama.⁶⁷ Borba za ugarsko-hrvatsko prijestolje između Ladislava Napuljskog i Žigmunda okončana je 1409. godine Žigmundovom pobjedom i Ladislavljevom prodajom Dalmacije Mlečanima, čime su *Serenissimi* otvorena vrata za uspostavljanje višestoljetne vlasti duž istočne obale Jadrana. Trogodišnji otpor Šibenčana protiv Mlečana nije urodio plodom, već je 1412. godine završio prihvaćanjem mletačkog vrhovništva, čime je nastavljena mletačka politika osvajanja dalmatinskih gradova na prostoru od Trogira do Kotora.⁶⁸ Ponovnim potpadanjem pod mletačku vlast u prvim desetljećima 15. stoljeća – a osobito nakon 1433. godine – dalmatinskim je gradovima dokinuta autonomija, a s njom i preduvjeti za daljnji razvoj, jer je restriktivna mletačka gospodarska politika vodila k postupnom višestoljetnom gospodarskom i ekonomskom slabljenju dalmatinskih komuna.⁶⁹

Međutim, dinamika razvoja Šibenika tijekom 15. stoljeća bila je veoma pozitivna,⁷⁰ o čemu svjedoči procvat šibenskog graditeljstva u vrijeme stagnacije drugih gradskih središta. Naime, gospodarski i kulturni uspon grada počivao je na proizvodnji i trgovini solju te dobrim

trgovačkim vezama sa zaleđem i nasuprotnom obalom Jadrana, zbog čega je njegova gospodarska snaga dolazila do izražaja još i početkom 16. stoljeća.⁷¹ No, „zlatno doba“ Šibenika (od 1430-ih do 1470-ih godina) počelo je jenjavati sve učestalijim prodorima Osmanlija na područje šibenskog kotara nakon pada Bosne 1468. godine, što je dovelo do uništavanja autohtonog načina života i migracije preostale populacije prema gradu, te postupnog smanjivanja distriktualnog područja.⁷² S jačanjem osmanlijske opasnosti Šibenčani su sve teže mogli pružati otpor nadirućoj sili pa je šibenski distrikt u 16. stoljeću već bio opustošen i sveden na uski obalni pojas.⁷³ Budući da je šibenska ekonomija tijekom čitavog kasnog srednjeg vijeka bila zasnovana na proizvodnji i trgovini solju, poljodjelstvu, trgovini i zanatstvu,⁷⁴ poremećeni odnosi u privredi nužno su se tijekom vremena negativno odrazili na sve sfere života, što je na smjeni 15. i 16. stoljeća označilo početak kraja najprosperitetnijeg razdoblja šibenske povijesti.

¹ Kao prostorno određenje uzete su granice iz 15. stoljeća, kada je šibenski kotar zauzimaio najveći teritorij. O njegovim granicama opširnije u: J. KOLANOVIĆ, 1995., 10-20.

² Vjerojatnost za pronalazak takvih djela doista je minimalna, jer je uglavnom riječ o crkvama koje datiraju iz vremena nakon mletačko-osmanskih ratova pa vjerojatno i crkvena oprema potječe iz kasnijeg razdoblja.

³ U tu skupinu spadaju drveni kip Bogorodice s Djetetom sa srebrnim pokrovom u crkvi sv. Duha u Tisnom, križić-privjesak u Muzeju grada Šibenika, danas izgubljeni ophodni križ iz samostana sv. Marije u Prvić Luci i njemu srodno ophodno raspelo u župnom uredu u Tisnom te oltarni križ iz župne crkve sv. Marije u Skradinu kojemu se zametnuo trag. Iz disertacije su izuzeta i tri takozvana „nürnbergška mjedena pladnja“ (u Muzeju grada Šibenika, Muzeju sv. Frane u Šibeniku i Interpretacijskom centru katedrale sv. Jakova *Civitas sacra* u Šibeniku), jer navedenu vrstu predmeta nisu izrađivali zlatari već za to specijalizirani obrtnici. O toj vrsti pladnjeva opširnije u: K. RADULIĆ, 1969., 101-116; M. ŠETINC, 1969., 148-156; C. FISKOVIĆ, 1982., 83-110; C. FISKOVIĆ, 1986., 159-163; J. KUCZYŃSKA, 1991; J. KUCZYŃSKA, 2000.; T. EGYEKI-SZABÓ, 2008.; B. BARTKOWIAK, 2012., 333-348; R. ANDJUS, 2015., 321-325; K. TIEDEMANN, 2018.

Iako je drveni kip Bogorodice s Djetetom iz Tisnog opravdano datiran u kraj 15. stoljeća, za sada ipak nije pronađeno dovoljno elemenata koji bi potvrdili tezu Ivana Matejčića po kojoj i srebrni pokrov čini izvorni dio skulpture. Autor svoju tezu potkrepljuje time da su Bogorodičina haljina i plašt urešeni biljnim i florealnim elementima kakvi se pojavljuju na renesansnim kipovima iz druge polovine 15. stoljeća, no izglednije je da srebrni pokrov potječe iz kasnijeg vremena, a da ukrasi na njemu imitiraju one s pretpostavljenog izvornog oslika. Budući da je stražnja strana kipa posve neobrađena i gotovo ravna, Bogorodica je vjerojatno izvorno bila dio poliptiha s rezbarenim središnjim prikazom, a ne – kako navodi Matejčić – zamišljena poput ikone ili relikvijara. O navedenom djelu vidi u: K. KALAUZ, 1998., 115, KATALOG, 2001., 37–39; Matica hrvatska: Vijenac: Ivan Matejčić, „Renesansna Bogorodica s Djetetom iz Tisnoga“, url: <https://www.matica.hr/vijenac/187/renesansna-bogorodica-s-djetetom-iz-tisnoga-16685/>, pristupljeno 17. kolovoza 2021.

Brončani pozlaćeni križić-privjesak izložen u Muzeju grada Šibenika u literaturi je datiran u 15. stoljeće, baš kao i pojedini srodni primjerci u Muzeju hrvatskih arheoloških spomenika u Splitu i Arheološkom muzeju u Splitu. No, tri srodna brončana emajlirana križića u depou Hrvatskog povijesnog muzeja u Zagrebu datirana su veoma široko (12. – 15. stoljeće), dok oni pronađeni na lokalitetu Crkvina-Ilijino Vrelo u blizini Solina uopće nisu datirani, jer su pronađeni u skupini predmeta iz različitih razdoblja. Iako Snježana Pavičić zagrebačke primjerke definira kao djela romaničko-gotičkih obilježja s uočljivim bizantskim elementima, na osnovu likovno-stilskih karakteristika ipak nije moguće preciznije odrediti njihovu dataciju. Naime, upotreba polukružnih lukova i tordiranih stupova ne mora nužno značiti da je riječ o romaničkim privjescima, a savijena krivulja Kristova tijela ne implicira nužno da križići potječu iz gotičkog razdoblja. Štoviše, Kristov korpus na navedenim privjescima bliži je kasnobizantskim prikazima rassetoga Krista negoli gotičkim, a segmentacija površine križića najbliže analogije ima u takozvanim atoskim križevima (ručnim i oltarnim), koji

uglavnom datiraju iz 16., 17. i 18. stoljeća. U njihovu oblikovanju zamjetna je izrazita sklonost k arhaičnim romaničko-bizantskim formama, zbog čega sam sklonija misliti da i križići-privjesci potječu iz kasnijeg perioda. Opširnije o navedenim križićima-privjescima vidi u: (A. PITEŠA – I. MARIJANOVIĆ – A. ŠARIĆ – J. MARASOVIĆ, 1992., 120 (slika 31); S. PAVIČIĆ, 1994., 39–40, 71; K. KALAUZ, 1998., 113, 117; KATALOG, 2002., slika 15 u cjelini „Tekstil“.).

Od ophodnog raspela iz samostana sv. Marije u Prvić Luci sačuvan je samo nodus pa je prosudba o vremenu nastanka navedenog djela izvršena na temelju starih fotografija sačuvanih u Fototeci Konzervatorskog odjela u Šibeniku. Iako je na inventarskim karticama raspelo datirano u 15./16. stoljeće, čini se da ga na temelju ikonografije i oblikovanja reljefa ne bi trebalo datirati ranije od 16. stoljeća, unatoč gotičkoj silueti križa. Isto vrijedi i za drugo ophodno raspelo koje se čuva u župnom uredu u Tisnom.

Budući da oltarni križ iz župne crkve u Skradinu tijekom terenskog istraživanja nije pronađen, na temelju fotografija iz fototeka konzervatorskih odjela u Šibeniku i Splitu nije bilo moguće utvrditi potječu li pojedini dijelovi (Kristov korpus i nodus križa) iz 15. ili 19. stoljeća, stoga je navedeno djelo izuzeto iz ovoga rada.

⁴ Popis objavljen je arhivske građe vidi u popisu literature.

⁵ Popis fondova vidi u popisu izvora. Valja napomenuti kako uslijed nedostatka vremena i nepovoljnih epidemioloških uvjeta relevantna građa u Državnom arhivu u Zadru, Biskupijskom arhivu u Šibeniku i Arhivu Hrvatske Akademije znanosti i umjetnosti ipak nije sustavno istražena za potrebe ovoga rada.

⁶ Prijašnja signatura „DAZd, ŠNA“ zamijenjena je s „HR-DAŠI-263, BŠ“, a signatura „DAZd, OAŠ“ s „HR-DAŠI-1, OŠ“, ali je razmještaj po kutijama i svescima ostao isti, baš kao i folijacija. No, u odnosu na signature objavljene u literaturi, u međuvremenu su izmijenjene i signature fondova u Državnom arhivu u Zadru, pa je tako signatura „DAZd, SSA“ zamijenjena s „HR-DAZD-16, OS“, signatura „DAZd, ZB“ s „HR-DAZD-31, BZ“, signatura „DAZd, AT“ s „HR-DAZD-18, OT“, a signatura „DAZd, AK“ s „HR-DAZD-11, OK“.

⁷ Pod pojmom „otprije poznati“ podrazumijevaju se cjelovito i djelomično objavljeni diokumenti te oni čija je signatura objavljena, ali i spisi koji su putem rukopisnih bilješki Krste Stošića i transkripata Frane Dujmovića dospjeli u stručnu literaturu.

⁸ O navedenim pismima opširnije u: J. STIPIŠIĆ, 1985., 99-130.

⁹ O tome vidi u: J. STIPIŠIĆ, 1972., 85-125; J. STIPIŠIĆ, 1985., 171-180.

¹⁰ V. MIAGOSTOVICH, 1893., 13; V. MIAGOSTOVICH, 1897. – 1898., 111.

¹¹ V. MIAGOSTOVICH, 1909., 54-55.

¹² V. MIAGOSTOVICH, 1910., 27 (bilj. 3), 63.

¹³ V. MOLÉ, 1912., dokument br. 8 na str. 145, dokument br. 14 na str. 148, dokument 17 na str. 149, dokument br. 28 na str. 154; D. FREY, 1913., dokument nr. 8 na str. 129, dokument nr. 42 na str. 139, dokument nr. 110.

¹⁴ A. DUDAN, 1921., 164.

¹⁵ F. DUJMOVIĆ, 1975. Popis Stošićevih rukopisa vidi u popisu izvora i literature (Rukopisi).

-
- ¹⁶ K. STOŠIĆ, 1933.a, 12; K. STOŠIĆ, 1940.a, 2; K. STOŠIĆ, 1940.b, 66; K. STOŠIĆ, 1941, 39, 115 (bilj. 3), 138.
- ¹⁷ C. FISKOVIĆ, 1949., 147-148.
- ¹⁸ C. FISKOVIĆ, 1950.a, 151, 153, 163 (bilj. 226, bilj. 228), 164 (bilj. 243, bilj. 256, bilj. 261) ; C. FISKOVIĆ, 1950.b, 194, 196.
- ¹⁹ C. FISKOVIĆ, 1959., 110-119.
- ²⁰ J. A. SOLDI, 1968., 28.
- ²¹ M. OREB, 1968., 295 (bilj. 91).
- ²² A. ŠUPUK, 1975., 27, 28, 29.
- ²³ N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1976., 378.
- ²⁴ Zbog omaške Krste Stošića zlatari Stjepan Petrov Farsunić (Frisunić, Matijević) i Jakov Fosić uvedeni su u literaturu kao Stjepan Trifunić i Jakov Tošić.
- ²⁵ A. ŠUPUK, 1979., 137-138, 147, 150, 151, 152, 153, 159.
- ²⁶ J. A. SOLDI, 1980.a., 332-341.
- ²⁷ N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1982., 217.
- ²⁸ C. FISKOVIĆ, 1984., 186-193.
- ²⁹ C. FISKOVIĆ, 1988. – 1989., 200, 205 (bilj. 48).
- ³⁰ I. FISKOVIĆ, 1990., 122, 123, 190; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1991., 141; C. FISKOVIĆ, 1993., 25.
- ³¹ P. PAZZI, 1994., 16, 36, 37.
- ³² J. KOLANOVIĆ, 1995., 99, 221, 260, 271, 291.
- ³³ KATALOG, 1998.
- ³⁴ K. KALAUZ, 1998., 112-113, 115, 117, 118, 125, 206.
- ³⁵ D. KARBIĆ, 2000., 311-312; D. KARBIĆ, 2001.a, 156 (bilj. 50).
- ³⁶ J. BELAMARIĆ, 2001.a, 902, 903 (bilj. 30); J. BELAMARIĆ, 2001.b, 384 (bilj. 30).
- ³⁷ J. BELAMARIĆ, 2011., 433-434 (kat. Z/39).
- ³⁸ D. ZELIĆ, 2007., 67-68.
- ³⁹ G. BUDEČ, 2010., 67-106; G. BUDEČ, 2013.
- ⁴⁰ A. IVIĆ, 2015., 103-133.
- ⁴¹ J. ČUZELA – I. ŠPRLJAN, 2019., 263.
- ⁴² A. KOPRČINA, 2019., 152, 154, 156, 157, 158; S. CVETNIĆ, 2019., 46-47.
- ⁴³ KATALOG, 2019., 16, 186, 187, 189.
- ⁴⁴ Popis objavljene arhivske građe vidi u cjelini *Izvori i literatura (Publicirana arhivska građa)*.
- ⁴⁵ O kontinuitetu naseljavanja na šibenskom području od prapovijesti do srednjeg vijeka vidi: Z. GUNJAČA, 1976., 27-58.
- ⁴⁶ D. ZELIĆ, 1999., 2.
- ⁴⁷ I. LUCIUS-LUČIĆ, 1673., 5; D. ZELIĆ, 2001., 791.
- ⁴⁸ Z. GUNJAČA, 1976., 53.
- ⁴⁹ Z. GUNJAČA, 1976., 52.

-
- ⁵⁰ CODEX DIPLOMATICUS I, 1967., dokument 74 na str. 102; Diplomatičkom analizom navedene isprave bavila se Nada Klaić, koja je izrazila sumnju u njezinu autentičnost. Vidi: N. KLAIĆ, 1965., 156.
- ⁵¹ D. ZELIĆ, 1999., 36 (bilj. 25).
- ⁵² CODEX DIPLOMATICUS VII, 1909., dokument 263 na stranici 304-305.
- ⁵³ F. DUJMOVIĆ, 1976., 88.
- ⁵⁴ D. ZELIĆ, 1999., 48 (bilj. 79).
- ⁵⁵ D. ZELIĆ, 1999., 49, 51.
- ⁵⁶ D. ZELIĆ, 1999., 78.
- ⁵⁷ O odnosima Bribiraca i Šibenika do 1298. godine i njihovoj ulozi u osnutku Šibenske biskupije opširnije u: S. GRUBIŠIĆ, 1974., 19-22; F. DUJMOVIĆ, 1976., 88-99; D. KARBIĆ, 2001.b, 53-62.
- ⁵⁸ D. ZELIĆ, 1999., 55.
- ⁵⁹ T. RAUKAR, 1997., 73.
- ⁶⁰ S. GRUBIŠIĆ, 1974., 24.
- ⁶¹ D. ZELIĆ, 1999., 55.
- ⁶² N. KLAIĆ, 1990., 183.
- ⁶³ F. DUJMOVIĆ, 1976., 106, 108.
- ⁶⁴ T. RAUKAR, 1997., 79.
- ⁶⁵ F. DUJMOVIĆ, 1976., 110 (bilj. 292).
- ⁶⁶ T. RAUKAR, 1968. – 1969., 530; T. RAUKAR, 1997., 83.
- ⁶⁷ O tome opširnije u: S. GRUBIŠIĆ, 1974., 30-42.
- ⁶⁸ G. NOVAK, 1976., 135, 142.
- ⁶⁹ T. RAUKAR, 1968. – 1969., 533, 535.
- ⁷⁰ J. KOLANOVIĆ; 1995., 7.
- ⁷¹ J. KOLANOVIĆ; 1995., 7.
- ⁷² J. KOLANOVIĆ, 1995., 17-20; D. ZELIĆ, 1999., 79.
- ⁷³ J. KOLANOVIĆ, 1995., 19-20.
- ⁷⁴ O tome opširnije u: J. KOLANOVIĆ, 1995., 75-298.

2. ZLATARI I NJIHOVA DJELA

Iako je najraniji poznati podatak o nekom šibenskom zlataru zabilježen 1297. godine u Zadru, gdje je zlatar Dominik Ivanov iz Šibenika sastavio svoju oporuku,¹ veća količina arhivskih vijesti o šibenskim kasnosrednjovjekovnim zlatarima zastupljena je tek u izvorima iz 15. stoljeća. Naime, šibenska arhivska građa iz 14. stoljeća izrazito je fragmentarno sačuvana pa su iz toga razdoblja poznata tek četvorica zlatara.

U proteklih stotinjak godina u objavljenoj arhivskoj građi te znanstvenoj i stručnoj literaturi objelodanjeno je pedesetak imena šibenskih zlatara iz 14. i 15. stoljeća, koja su u najvećem broju slučajeva preuzeta iz rukopisnih bilješki Krste Stošića posredstvom drugih autora. Međutim, Stošićeve bilješke nisu bile zamišljene za objavu u tom obliku pa je tako u literaturu dospio znatan broj netočnih i nepotpunih podataka.² Budući da su u njegovim „rukopisima“ uglavnom zabilježena samo imena zlatara bez regista, ispisa i signatura dokumenata, većinu zapisa nije bilo moguće provjeriti bez sustavnijeg istraživanja šibenskih arhivskih izvora. Imena zlatara bila su mu poznata na temelju jednog ili svega nekoliko dokumenata, a s obzirom na to da su neki od njih u izvorima bilježeni na više načina, smatrao ih je različitim osobama, pa su posredstvom kasnijih autora tako navedeni i u stručnim publikacijama. Prilikom objave podataka iz Stošićevih rukopisa pojedina su imena nehotice pogrešno navedena, što je znatno otežalo identifikaciju i utvrđivanje broja šibenskih zlatara zabilježenih u arhivskim izvorima 14. i 15. stoljeća. Tome je svakako pridonijela i Stošićeva zabuna zbog koje se na popisu zlatara našlo i nekoliko pojedinaca koji se zlatarstvom nisu bavili, a koje su u indeks šibenskih zlatara također uveli kasniji autori.

Upravo zato bilo je potrebno provesti sustavnija arhivska istraživanja, što je i učinjeno za potrebe ovoga rada. Naime, sistematizacijom pronađenih arhivskih dokumenata pojedina su imena korigirana, a pojedina uklonjena iz indeksa zlatara,³ dok su neka zadržana na popisu iako u izvorima nisu pronađeni podaci o njima.⁴ Na temelju arhivskih spisa identificirano je osamdeset i osam zlatara iz 14. i 15. stoljeća te deset zlatara iz prve četvrtine 16. stoljeća, a arhivske vijesti o njima poslužile su u rekonstrukciji njihovih biografija u onoj mjeri koliko je dopuštala arhivska građa. Budući da je jedan od ciljeva ovoga rada bio objedinjavanje svih do sada objavljenih i neobjavljenih dokumenata o šibenskim gotičkim zlatarima, sistematizacija velikog broja arhivskih podataka o njima pokazala se iznimno složenim zadatkom. Od oko tisuću šesto pedeset dokumenata u kojima se spominju imena zlatara tek je njih tristotinjak bilo

cjelovito ili djelomično objavljeno. Zbog velike količine arhivskih dokumenata, pri objavi građe primijenjen je trojaki pristup: neki su spisi cjelovito objavljeni, neki djelomično, a za neke su navedene samo signature. Naime, zlatarske narudžbe, isplate za obavljeni rad, potvrde o donacijama i kupovini zlatarskih djela te popisi dobara zlatara doneseni su u cjelovitim ispisima u priložima, a dokumenti u kojima se zlatari pojavljuju kao stranke ili svjedoci djelomično su transkribirani u krajnjim bilješkama. S obzirom na to da je određeni broj zlatara djelovao i u drugim dalmatinskim gradovima, ili su otamo bili porijeklom, u rad su uvršteni i dokumenti iz zadarske, trogirke i splitske arhivske građe, kako bi biografije tih zlatara barem donekle bile zaokružene.⁵ Iako je određeni broj tih spisa već objavljen, u radu su djelomično transkribirani dokumenti koji se odnose na naukovanje i zlatarsku djelatnost pojedinih zlatara u tim gradovima, dok su „manje značajni“ spisi popraćeni samo signaturama. O zlatarima koji su usputno zabilježeni u šibenskim izvorima, a čija je djelatnost primarno vezana za druga gradska središta, doneseni su samo djelomični ispisi šibenskih dokumenata.

Transkripti do sada nepoznatih spisa popraćeni su signaturama u obliku zagradama, dok ispise već objavljenih dokumenata prati odgovarajuća signatura i podaci o publikacijama u kojima su objavljeni. Kako bi se u budućnosti izbjegle moguće zabune, uz transkripte pojedinih neobjavljenih dokumenata navedeni su i podaci o rukopisnoj građi u kojoj su zabilježeni. Iako su ti dokumenti pronađeni tijekom arhivskih istraživanja neovisno o rukopisnim bilješkama Krste Stošića i strojopisnim transkriptima Frane Dujmovića, naknadnim iščitavanjem njihove rukopisne ostavštine, utvrđeno je da im je bilo poznato gotovo četriristo spisa o šibenskim zlatarima koje nisu objavili u stručnim publikacijama.

Biografije zlatara poredane su kronološkim slijedom, a godine u zagradama uz njihova imena označavaju godinu prvog i posljednjeg spomena u arhivskim izvorima za života, dok je znakom križa popraćen datum kada su prvi put navedeni kao pokojni. U slučaju zlatara koji se u arhivskoj građi pojavljuju u samo jednom ili nekoliko dokumenata, naznačena je tek okvirna godina djelovanja i/ili smrti.

Budući da se u istom dokumentu nerijetko spominju dvojica ili više zlatara, organizacija transkripata takvih spisa također je bila izazovna. Naime, kako bi se izbjeglo višestruko ponavljanje istih ispisa, oni su uvršteni samo pod jednog zlatara, najčešće onoga koji se u dokumentu pojavljuje kao stranaka. No, u slučaju kada su u ulozi stranke ili svjedoka zastupljena dvojica ili više zlatara, transkript dokumenta pridružen je majstoru koji se najranije pojavljuje u izvorima.

U popis su uvršteni svi zlatari koji se spominju u šibenskoj arhivskoj građi 14. i 15. stoljeća, uključujući i majstore za koje nije moguće utvrditi da su ikada djelovali u Šibeniku. Međutim, iz popisa su izostavljeni učenici koji u arhivskoj građi nisu zabilježeni kao izučeni zlatari. O majstorima koji se u izvorima pojavljuju na razmeđu 15. i 16. stoljeća objavljeni su podaci do 1522. godine,⁶ dok su zlatari koji se u arhivskoj građi prvi put spominju nakon 1500. godine uvršteni u zasebno poglavlje.

Pojedini su majstori u izvorima bilježeni na više načina, zbog čega ih se ranije smatralo različitim osobama pa je njihova identifikacija bila znatno otežana. No, sustavnije istraživanje arhivske građe iznjedrilo je ključne dokumente koji su otklonili nejasnoće oko identifikacije. Stoga, kako bi se izbjegle daljnje zabune, u ovom su radu navedene fabricirane imenske formule zlatara sa svim podacima, premda se u dokumentima ne pojavljuju u tim oblicima. Njihova su imena u izvorima zabilježena na latinskom jeziku, ali su sukladno egdotičkim načelima prevedena na standardna hrvatska imena. Međutim, umjesto hrvatskog imena *Franjo* korištena je inačica *Frane*, koja u Dalmaciji predstavlja standardni oblik toga imena. S druge strane, zlatari *Stjepan*, *Šimun*, *Antun*, *Juraj* i *Jeronim* nisu navođeni kao *Stipe*, *Šime*, *Ante*, *Jure* i *Jerolim* jer se u Dalmaciji koriste i standardni oblici tih imena. Na početku biografija zlatara, unutar obliha zagrada, navedeno je njihovo ime na latinskom jeziku, s time da su fabricirane imenske formule označene točkom (•), dok su zvjezdicom (*) obilježeni nominativni oblici osobnih imena koja se u latinskim tekstovima javljaju samo u kosim padežima, a koje nije bilo moguće rekonstruirati s potpunom sigurnošću. Imena pojedinih zlatara su u izvorima različito bilježena, ali je u hrvatskoj varijanti imena korištena najzastupljenija inačica.

U određenom broju spisa pojedini su zlatari navedeni samo imenom, bez drugih odrednica, a budući da su otprilike u isto vrijeme djelovala najmanje dvojica zlatara istoga imena, nije ih bilo moguće vezati uz određenog majstora. Stoga su ti dokumenti uvršteni u zasebna potpoglavlja (*Jakov*, *Stjepan*, *Pavao*, *Petar*, *Ivan*, *Nikola*, *Šimun* i *Juraj*) koja slijede nakon biografija identificiranih zlatara. Iako su uvršteni u jedinstveno potpoglavlje, sasvim je izvjesno da se mnogi od spisa odnose na različite osobe.

Zasebno potpoglavlje posvećeno je zlatarima koji se u šibenskim arhivskim izvorima pojavljuju između 1500. i 1522. godine, a o kojima nema podataka u sačuvanoj arhivskoj građi s kraja 15. stoljeća. Premda je neke od njih u izvorima moguće pratiti i znatno kasnije, zbog zadanog kronološkog okvira nije bilo moguće izraditi njihove cjelovitije biografije s arhivskim podacima iz druge i treće četvrtine 16. stoljeća.

Iako su u disertaciji objedinjene sve trenutno poznate arhivske vijesti o šibenskim zlatarima 14., 15. i prve četvrtine 16. stoljeća, ipak ne možemo govoriti o potpunoj sistematizaciji arhivske građe o njima. Naime, za potrebe ovoga rada istražen je tek dio dalmatinske arhivske građe 14. i 15. stoljeća, a budući da su pojedini zlatari svojim djelovanjem i privatnim vezama povezivali više dalmatinskih gradova, o njihovim su životnim putevima tek otvorena nova pitanja. Za neke je poznato da su boravili s druge strane Jadrana pa je moguće da će u budućim istraživanjima biti pronađeni novi podaci o nekim poznatim, a možda i trenutno nepoznatim šibenskim zlatarima.

2.1. Križan Petrov (Petričin) Gradoj iz Skradina (1385. – 1419., † prije 31. I. 1431.)

Zlatar Križan pok. Petra (Petrice) Gradoja iz Skradina (*Crisanus quondam Petri/Petrice Gradoj de Scardona*)⁷ spominje se u ukupno petnaest dokumenata u razdoblju od 1385. do 1458. godine, s time da je od 1431. godine bilježen kao pokojni. O njemu su do sada bila poznata svega dva zadarska dokumenta objavljena u doktorskoj disertaciji Marijane Kovačević, koja ga je iz tog razloga uvrstila na popis zadarskih zlatara 14. stoljeća.⁸

Križan je prvi put zabilježen 6. veljače 1385. godine u Zadru, kada ga je brat Ponko u prisustvu svjedoka Antuna pok. Alegreta iz Zadra i zlatara Nikole Radojeva iz Skradina, dao na šestogodišnje naukovanje kod zadarskog zlatara Produla Andrijina.⁹ Ugovor o naukovanju sklopljen je prema uobičajenim uvjetima pa se tako Ponko obvezao da će rečeni Križan živjeti, raditi i vjerno služiti zlataru i njegovoj obitelji, dok se majstor Križana obvezao hraniti, odijevati i podučiti ga zlatarskom umijeću te mu po isteku naukovanja dati zlatarske alate (*omnia capita ferramentorum artis aurificarie*) i odjeću.¹⁰ Da je Križan zlatarski zanat izučio i nakon toga još neko vrijeme u Zadru živio, potvrđuje dokument od 17. rujna 1393. godine u kojemu je kao izučeni zlatar svjedočio.¹¹ Međutim, nakon toga u zadarskim arhivskim izvorima o njemu nisu pronađeni nikakvi podaci.¹² Razlog tomu zacijelo je bio Križanov odlazak iz Zadra, o čemu svjedoči trinaest šibenskih spisa iz 15. stoljeća. Prema podacima koje pruža arhivska građa, njegov dolazak u Šibenik moguće je smjestiti između 17. rujna 1393. i 8. lipnja 1415. godine kada je u Šibeniku, kao stanovnik toga grada, Marku Skulčiću potvrdio dug od dvadeset libara.¹³ Potom se u spisima od 13. travnja 1417. godine¹⁴ i 24. veljače 1418.¹⁵ godine spominje u svojstvu svjedoka. U prethodnim trima dokumentima zlatar je naveden samo imenom, a u

ispravi od 21. veljače 1419. godine kao Križan pok. Petrice.¹⁶ Za života se u izvorima spominje još samo 5. srpnja 1419. godine, kada je podmirio ranije spomenuto dugovanje.¹⁷

Budući da je u spisu od 31. siječnja 1434. godine kao prostorna odrednica navedena zemlja nasljednika pokojnoga zlatara Križana,¹⁸ moguće je zaključiti da je zlatar preminuo između 5. srpnja 1419. i 31. siječnja 1434. godine. U preostalim sedam dokumenata Križan je zabilježen posthumno, kao dio imenske formule kćeri Katice (Kate, Katline) i Margarite. Kada je 31. siječnja 1434. godine sklopljen brak između postolara Jurja Ratkovića i Katline, ona je navedena kao kći pokojnoga zlatara Križana pok. Petra Gradoja iz Skradina, građanina Šibenika,¹⁹ čime je rasvijetljen identitet zlatara Križana zabilježenog u šibenskim izvorima 15. stoljeća. Njegovo skradinsko podrijetlo potvrđeno je i 8. kolovoza 1435. godine, kada je spomenut legat koji je pokojni Juraj Stajanov ostavio Kati, kćeri pokojnoga zlatara Križana iz Skradina.²⁰ Kao dio imenske formule kćeri Katice zlatar Križan zabilježen je i u spisu od 26. ožujka 1449. godine,²¹ a potom i u dokumentu od 2. travnja 1453. godine, kada se Katica preudala za Ivana Pribišića zvanog Bosna.²² Križan se nakon toga spominje samo kao dio imenske formule svoje druge kćeri, Margarite, kojoj je šibenski plemić, kanonik i svećenik Juraj Ivanov Dobrojević oporučno ostavio deset libara u trima svojim oporukama: od 4. kolovoza 1454. godine,²³ 5. travnja 1456. godine²⁴ i 13. (?) ožujka 1458. godine.²⁵ Da su Katica i Margarita bile sestre, potvrđuje Katičina oporuka od 10. svibnja 1456. godine prema kojoj je njezina sestra Margarita naslijedila neka dobra koja su nakon njezine smrti trebala pripasti djeci njihova polubrata, zlatara Ivana Punkovića iz Skradina.²⁶ Iako u spisima iz 1454. i 1456. godine Križan nije naveden kao pokojni, zacijelo je riječ o istom zlataru, jer druga osoba istog imena i zanata nije pronađena u šibenskim arhivskim izvorima 15. stoljeća.²⁷

Kako svjedoče arhivski podaci, zlatar Križan Petrov Gradoj iz Skradina zlatarski je zanat izučio u radionici zadarskog zlatara Produla Andrijina, a po isteku šestogodišnjeg naukovanja još je najmanje dvije godine živio u Zadru, ali se krajem 14. ili početkom 15. stoljeća nastanio u Šibeniku. Međutim, o njegovoj djelatnosti u navedenim gradovima za sada nema podataka.

2.2. Nikola Radojev iz Skradina (1385.)

Zlatar Nikola Radojev iz Skradina (*Nicolaus filius Radoi de Scardona*) zabilježen je samo jednom u ulozi svjedoka u već spominjanom zadarskom dokumentu od 6. veljače 1385.

godine, kada je Ponko Petrov iz Skradina na šestogodišnje naukovanje kod zadarskog zlatara Produla Andrijina dao svog mlađeg brata Križana.²⁸ Iako je četrdesetih godina 15. stoljeća u Šibeniku zabilježen neki zlatar Nikola, vremenski odmak od šezdeset godina daje zaključiti da se vjerojatno ne radi o istoj osobi. No, s obzirom na to da o Nikoli Radojevu ni u zadarskoj ni u šibenskoj arhivskoj građi nema drugih podataka, za sada nije moguće donositi nikakve zaključke o njegovu zlatarskom djelovanju u navedenim gradovima.

2.3. Ostoja († prije 12. V. 1386.) i sin mu Jakov (1386.)

Jedinu vijest o zlataru Ostoji (*Ostoya*) pronalazimo u spisu od 12. svibnja 1386. godine, kada je njegov sin, zlatar Jakov (*Iacobus quondam Ostoye*), kupio vinograd veličine tri gonjaja na zlarinskom Platcu za dvadeset i jednu libru.²⁹ Iz dokumenta je razvidno da je njegov otac, zlatar Ostoja, u to vrijeme već bio mrtav,³⁰ a iz zapisa na margini vidljivo je da je Jakov rečeni iznos podmirio 26. kolovoza iste godine. Premda se Jakov Ostojin spominje samo u navedenom dokumentu, moguće je da se na njega odnose neki od spisa s kraja 14. i početka 15. stoljeća u kojima se spominje neki zlatar Jakov, bez drugih odrednica.³¹

2.4. Radin († prije 10. VI. 1386.)

Zlatar Radin (*Radinus*) spominje se posthumno samo u dokumentu od 10. lipnja 1386. godine,³² kao pokojni suprug pokojne Drage koja je crkvi sv. Spasa u Šibeniku ostavila dvanaest gonjaja³³ zemlje u Rebinama u Morinjskom polju. O tom zlataru nema drugih podataka, no moguće je da se na njega odnose trogirski spisi iz 14. stoljeća u kojima je zabilježen zlatar Radin iz Šibenika.³⁴ Međutim, dok se trogirski arhivski spisi sustavnije ne prouči, o tom zlataru nije moguće ništa određenije reći.

2.5. Grgur Milošev (Milošević) (1398. – 1400., † prije 8. II. 1417.)

U šibenskoj arhivskoj građi s kraja 14. i prve četvrtine 15. stoljeća pronađeno je desetak dokumenata³⁵ u kojima se spominje šibenski zlatar Grgur Milošev (Milošević) (*Gregorius Milosii/Miloseuich*).³⁶

U izvorima je prvi put zabilježen 26. lipnja 1398. godine kada se oženio Dobrom, udovicom Mihovila Budića.³⁷ Tom je prilikom naveden kao sin Milošev, stanovnik Šibenika, te mu je pritom obećana dota od dvjesto pedeset libara u novcu,³⁸ kuća u blizini crkve sv. Duha u Šibeniku, zemlje u Malome Kameničniku (današnjim Vršinama), Prodolju, Ružinama i Koševiću, dva vrta te dvadeset i pet grla stoke. Grgura u izvorima ponovno pronalazimo u dokumentu od 18. kolovoza iste godine kada je, nakon provedene javne dražbe, za devedeset libara kupio neku imovinu pokojnoga Mihovila Andrijina Protičevića, prvog muža svoje supruge Dobre.³⁹ Premda Grgur u tom spisu nije označen patronimom, nedvojbeno je riječ o istom zlataru jer u šibenskim izvorima onoga vremena nije pronađen drugi zlatar istoga imena.⁴⁰ Kao Grgur Milošević prvi je put zabilježen 10. rujna 1398. godine prilikom primitka dvjesto osamdeset i pet libara na ime ranije ugovorene dote.⁴¹

Jedinu potvrdu Grgurova bavljenja zlatarskim zanatom pruža spis od 21. lipnja 1400. godine kada je na petogodišnje naukovanje primio Ivana Cvitinovića iz Zemunika.⁴² Ugovor je sklopljen prema uobičajenim uvjetima,⁴³ a po isteku naukovanja Grgur je Ivanu trebao dati dvadeset i četiri libre (ili odjeće u toj vrijednosti), dvije unce kvalitetnog čistog srebra, tri unce srebra u našnicama i drugim zlatarskim radovima (*de cercelis et de omni artificio dicte artis*), zatim košulju, par rukava i par cipela te po jedan komad od zlatarskog alata. S obzirom na to da je učenik samostalno sklopio ugovor s majstorom, za pretpostaviti je da je bio odraslije dobi,⁴⁴ a budući da prema srednjovjekovnom Šibenskom statutu ugovore nisu mogli sklapati maloljetnici, Ivan je morao imati najmanje šesnaest godina.⁴⁵ Rečena dvojica istoga su dana sklopila i ugovor o zajmu, kojim je Grgur rečenom Ivanu pozajmio dvadeset i šest libara na period od pet godina.⁴⁶ Ivan je tada, izgleda, već posjedovao određene zlatarske vještine, koje je vjerojatno ranije stekao kod nekog drugog zlatara, na što upućuje njegova dob, ali i nešto kraći period naukovanja ili usavršavanja. Nažalost, Ivana Cvitinovića u kasnijim izvorima ne susrećemo kao izučenog zlatara pa nije moguće utvrditi jesu li ispoštovani uvjeti ugovora.

Međutim, ni Grgur se nakon toga dugi niz godina ne spominje u arhivskim izvorima, ali je u danas izgubljenom spisu od 8. veljače 1417. godine zabilježena njegova udovica,⁴⁷ pa je moguće zaključiti da je preminuo prije tog datuma. Zlatar je posthumno spomenut i 2. siječnja 1419. godine,⁴⁸ kada je u jednom dokumentu kao prostorna odrednica naveden vrt njegovih nasljednika izvan šibenskih zidina, te u još četiri spisa u kojima se kao stranka pojavljuje njegova udovica Dobra. Prvi u nizu dokumenata sročjen je 10. veljače 1419. godine kada je Dobra prodala vinograd u Pčevicama (Čevicama⁴⁹) u Donjem polju za trideset libara,⁵⁰ a istoga

je dana sklopljen i dokument o pravu otkupa rečenog vinograda u roku od četiri godine.⁵¹ U spisu od 11. studenog 1419. godine kao prostorna odrednica navedena je zemljišna čestica Grgurove udovice Dobre u blizini crkve sv. Duha i blizini zidine zlatara Stjepana Ivanova (Skočibuhe, op. a.),⁵² a tom je prilikom u ulozi svjedoka zabilježen i zlatar Stjepan pok. Milgosta.⁵³ Grgur je u izvorima posthumno zabilježen još samo 31. ožujka 1444. godine kada je Junota Murelić iz Koševića prodao neka dobra, za koja je naveo kako ih je još 1417. godine kupio od Dobre, udovice pokojnoga zlatara Grgura.⁵⁴

Na temelju skromnih arhivskih podataka moguće je zaključiti da je majstor Grgur Milošev (Milošević) u Šibeniku živio i radio na prijelazu 14. i 15. stoljeća, gdje se oženio i na nauk (ili usavršavanje) primio barem jednog učenika. Međutim, čini se da nije imao status građana jer se u dokumentima spominje samo kao stanovnik Šibenika (*habitor Sibenici*). No, unatoč skromnom broju sačuvanih dokumenata, Grgura je ipak moguće uvrstiti u skupinu zlatara za koje je pouzdano moguće utvrditi da su se u Šibeniku bavili zlatarstvom.

2.6. Jakov Farkašev (Farkašević) iz Zadra (1400. – 1414.)

U periodu od 1400. do 1414. godine zlatar Jakov Farkašev (Farkašević) (*Iacobus Farcasii/Farcasseuich de Iadra*)⁵⁵ zabilježen je u dvadesetak zadarskih spisa otprije poznatih u literaturi.⁵⁶ Iako je iz arhivskih izvora jasno da je rečeni zlatar dugi niz godina živio i djelovao u Zadru, tri zadarska dokumenata posredno svjedoče o tome da je određeno vrijeme boravio i u Šibeniku. Premda u šibenskoj arhivskoj građi nema podataka o toj Jakovljevoj životnoj epizodi, na temelju podataka iz triju zadarskih spisa uvršten je na popis šibenskih zlatara,⁵⁷ unatoč tomu što je u doktorskoj disertaciji Marijane Kovačević već naveden kao zadarski zlatar.⁵⁸

O Jakovljevu podrijetlu, školovanju i životu prije 1400. godine nema podataka, a u Zadru se prvi put spominje u dokumentu od 18. listopada 1400. godine prilikom primitka dote u vrijednosti četiristo pedeset libara za svoju buduću suprugu Luciju.⁵⁹ U izvorima je potom zabilježen 17. travnja 1401. godine kada je kao zlatarski majstor (*magister*) na osmogodišnje naukovanje primio Mihovila pok. Jurja iz Ostrožca, čemu je svjedočio zadarski zlatar Benedikt pok. Jakova.⁶⁰ Dana 22. srpnja iste godine Jakovu je zadarski zlatar Toma Martinušev oporučno ostavio šest libara,⁶¹ a u spisu sastavljenom između 14. i 16. travnja 1402. godine,⁶² Jakov je naveden među svjedocima. Potom je 30. svibnja iste godine na devetogodišnji nauk primio

Petra, sina Milka Galcijeva Mirošića iz Kobilice, čemu su svjedočili zlatari Benedikt pok. Jakova i Pavao Petrov iz Kotora.⁶³ Jakov je te godine vjerojatno bio veoma zaposlen, jer je 6. studenog na dvogodišnje naukovanje uzeo i Grgura Jurjevića iz Zadra.⁶⁴ Zbog kratkog perioda trajanja ugovora i isplate plaće u iznosu od dvadeset libara, Marijana Kovačević pretpostavila je da je Grgur već bio upoznat sa zlatarskim zanatom te da je kod Jakova zapravo stupio na dvogodišnji rad.⁶⁵

Tijekom 1403. i 1404. godine Jakov je u nekoliko dokumenata zabilježen u svojstvu svjedoka,⁶⁶ a 29. prosinca 1404. godine sklopio je poslovnu zajednicu sa zlatarom Pavlom Novakovim zvanim Lazanja.⁶⁷ Kako je razvidno iz ugovora, trogodišnja poslovna suradnja podrazumijevala je izradu zlatarskih radova u zajedničkoj radnji i njihovu prodaju sa svrhom ostvarivanja dobiti. Budući da je Pavao uložio petsto četrdeset libara, njemu je trebala pripasti polovina ostvarenog dobitka i još jedna šestina, ali se pritom obvezao snositi i eventualne gubitke.⁶⁸ Prema mišljenju Marijane Kovačević, tako definirane ugovorne obveze s jedne strane mogu upućivati na nepovoljnije imovinsko stanje zlatara Jakova, a s druge strane na vještinu njegova zlatarskog umijeća.⁶⁹

U dokumentima iz 1405. godine Jakov se mahom pojavljuje u ulozi svjedoka,⁷⁰ a 23. svibnja 1406. godine naveden je među jamcima i svjedocima u dvama spisima koji se odnose na zlatara Petra Nikolina Rankulina Albanca iz Kotora.⁷¹ Naime, potonji je zbog duga od dvjesto libara prema zlataru Pavlu Petrovu iz Kotora dospio u zadarski zatvor, pa su zlatari Jakov Farkašev i Lovro Ivanov iz Drivasta te neki Nikola Albanac jamčili za njega.⁷² Nakon što je rečeni Petar toga dana pušten iz zatvora, pozajmio je od Pavla Petrova još stotinu libara, čemu su svjedočili zlatari Jakov Farkašev i Lovro Ivanov iz Drivasta.⁷³

Na Jakovljeve veze sa Šibenikom indirektno ukazuje spis od 17. kolovoza 1406. godine, u kojemu je nastupao u ime kipara Petra Radmilova Pozdančića iz Šibenika.⁷⁴ Zlatar je tom prilikom primio stotinu libara od zastupnika kapele sv. Šimuna u Zadru, koje je trebao predati rečenom kiparu za dovršenje rada na navedenoj kapeli.⁷⁵

Po svemu sudeći, Jakov je u narednim mjesecima iz nepoznatog razloga napustio Zadar pobjegavši u Šibenik, gdje je neko vrijeme i živio. Naime, kada je udovica zlatara Pavla Novakova zvanog Lazanja, bivšeg Jakovljeva poslovnog partnera, 27. travnja 1407. godine potraživala dragocjenosti koje je Pavao pred tri godine uložio u poslovanje s Jakovom, zabilježeno je da je potonji pobjegao u Šibenik (*aufugit ciuitatis Iadre Scibinicum*).⁷⁶ Međutim, nije poznato kada se i zašto to dogodilo i koliko je Jakov u Šibeniku boravio prije negoli je

1414. godine ponovno zabilježeno njegovo prisustvo u Zadru. I kada je krznar Benedikt 10. srpnja 1407. godine sastavio oporuku, naveo je dug od pedeset i osam solda prema zlataru Jakovu koji je tada živio u Šibeniku (*nunc stat Sibenici*).⁷⁷ Da je zlatar ondje vjerojatno boravio i narednih mjeseci daje naslutiti presuda zadarskih gradskih rektora koji su 17. listopada iste godine presudili u korist zadarskog kaštelana Zofola de Zopho, kojemu su zastupnici kapele sv. Šimuna u Zadru trebali vratiti dvije srebrne krunice koje je dao popraviti zlataru Jakovu, nekadašnjem stanovniku Zadra (*quondam habitatori Iadre*).⁷⁸ Budući da se Jakov zastupnicima kapele sv. Šimuna ranijim dokumentom obvezao vratiti stotinu libara u slučaju da Petar Radmilov Pozdančić ne izvrši ugovoreni posao,⁷⁹ Marijana Kovačević je pretpostavila da su rečene krunice dane zastupnicima upravo zbog nekog duga vezanog za taj posao.⁸⁰

Jakov se nakon toga spominje u još nekoliko zadarskih dokumenta, među kojima se ističe onaj od 6. listopada 1411. godine, kada je za njega jamčio zlatar Petar zvani Rankulin iz Zadra.⁸¹ Naime, izgleda da je Jakov od zadarske bratovštine sv. Nediljice u neko doba primio četrdeset (ili četristo?)⁸² libara za izradu nekog predmeta koji nije izradio, pa se Petar obvezao podmiriti Jakovljevi dug u roku od pet mjeseci, ali je ugovor poništen uz pristanak gaštalda bratovštine tek 24. listopada 1412. godine.⁸³ Iako je 1. veljače 1412. godine u jednom spisu zabilježena Lucija, supruga Jakova Farkaševića,⁸⁴ iz njega nije razvidno gdje je zlatar u to vrijeme boravio i kada se u Zadar vratio. Moguće je tek odrediti da se to dogodilo prije 18. kolovoza 1414. godine, kada je u jednom zadarskom dokumentu zabilježen među svjedocima.⁸⁵ To je ujedno i posljednja vijest o tom zlataru zasad pronađena u arhivskim izvorima.⁸⁶

Sačuvana arhivska građa ne pruža podatke o naukovanju zlatara Jakova Farkaševa (Farkaševića), ali je na temelju dokumenata utvrđeno da se u Zadru nastanio najkasnije 1400. godine. Tada je bio još relativno mlad, ali izučeni zlatar koji je titulu majstora stekao najkasnije 1401. godine, a status građanina Zadra 1403. godine.⁸⁷ Izvori svjedoče o tome da je bio vješt i zaposlen majstor, što potvrđuje i činjenica da je u razdoblju od 1401. do 1404. godine na naukovanje primio dva učenika i vjerojatno jednog pomoćnika te sklopio poslovnu zajednicu s majstorom Pavlom Novakovim zvanim Lazanja. No, budući da je između 17. kolovoza 1406. i 27. travnja 1407. godine pobjegao iz Zadra, nije sasvim jasno je li ispoštovao uvjete ugovora. Iako se u tom periodu nastanio u Šibeniku, nije poznato koliko je dugo u tom gradu živio i da li se ondje zlatarstvom bavio, jer nijedan od šibenskih dokumenata nije moguće dovesti u vezu s tim zlatarom.⁸⁸ No, s obzirom na to da arhivski izvori potvrđuju njegovu zlatarsku aktivnost u Zadru, doista je moguće pretpostaviti da se tim zanatom bavio i u Šibeniku.

2.7. Slavonja (1404.)

Ime zlatara Slavonje poznato je iz rukopisnih bilješki Krste Stošića i radova kasnijih autora koji se njima služili, ali zlatar toga imena nije pronađen u arhivskim izvorima.⁸⁹

2.8. Petar Nikolin zvani Rankulin (Rankolin) Albanac iz Kotora (iz Zadra) (1406. – 1439., † prije 3. III. 1440.)

Petar Nikolin zvani Rankulin (Rankolin) Albanac iz Kotora (iz Zadra) (*• Petrus Nicolai uocatus Ranculinus/Rancolinus Arbanensis de Cataro/de Iadra*) jedan je od dalmatinskih zlatara 15. stoljeća koji su razmjerno dobro zastupljeni u izvorima i literaturi.⁹⁰ Tijekom prve polovine 15. stoljeća zabilježen je u pedesetak dokumenata u zadarskoj, šibenskoj, trogirskoj i splitskoj arhivskoj građi.⁹¹ U izvorima je bilježen na više načina,⁹² stoga se u literaturi pojavljuje kao Petar Rankolin,⁹³ Petar Rankulin,⁹⁴ Petar Nikolin Rankolin,⁹⁵ Petar Nikolin iz Kotora,⁹⁶ Petar Nikolin iz Albanije,⁹⁷ Petar Arbanas iz Zadra,⁹⁸ Petar Francolinus (!) iz Zadra⁹⁹ i Petar Nikolin Albanac zvani Rankulin (Rankolin) iz Kotora.¹⁰⁰ Međutim, u šibenskim je dokumentima zabilježen kao *Petrus Ranculinus (Rancholinus) de Iadra*, odnosno kao Petar Rankulin (Rankolin) iz Zadra.

Najranije podatke o tom zlataru pronalazimo u dvama dokumentima sročnim 23. svibnja 1406. godine u Zadru.¹⁰¹ Toga je dana Petar pušten iz zadarskog zatvora u kojemu je boravio zbog duga od dvjesto libara prema zlataru Pavlu Petrovu iz Kotora, a pritom su za njega jamčili Nikola Albanac te zlatari Jakov Farkašev i Lovro Ivanov iz Drivasta.¹⁰² No, Petar je istoga dana od rečenog Pavla pozajmio još stotinu libara, čemu su svjedočila prethodno spomenuta dvojica zlatara,¹⁰³ a pozajmljeni je novac vraćen 13. siječnja 1408. godine, kada je dokument poništen.¹⁰⁴

Kako navodi Petar Kaer, 12. srpnja 1408. godine zlatar Petar Arbanas i njegov suradnik Stjepan Splićanin obvezali su se izraditi srebrni pozlaćeni lik bl. Ivana Trogirskog za istoimenu trogirsku bratovštinu.¹⁰⁵ Budući da su 4. svibnja 1410. godine zlatari isplaćeni, moguće je zaključiti da su djelo i izradili.¹⁰⁶ Zbog toga je Cvito Fisković pretpostavio da su vjerojatno načinili danas izgubljeni srebrni kip s mitrom na glavi i maketom grada u rukama, koji je 1517. godine zabilježen u inventaru riznice trogirske katedrale.¹⁰⁷ Međutim, prema mišljenju Igora Fiskovića to je djelo i dalje sačuvano u trogirskoj katedralnoj riznici u kipu anđela,¹⁰⁸ prema čemu je Marijana Kovačević opravdano izrazila skepsu.¹⁰⁹ Naime, sačuvani srebrni kip anđela

u novije je vrijeme doveden u vezu s trogirskim zlatarom Tomom Radoslavićem, s kojim je ugovor o narudžbi sklopljen 23. listopada 1446. godine.¹¹⁰ Iako Rankulinovo djelo nije sačuvano, zacijelo se radilo o skupocjenijoj i zahtjevnijoj zlatarskoj narudžbi koja je zahtijevala posjedovanje izrazitijih zlatarskih vještina.¹¹¹

Dana 6. listopada 1411. godine Petar je jamčio za zlatara Jakova Farkašića, koji je zadarskoj bratovštini sv. Nediljice dugovao novac zbog neizvršene narudžbe,¹¹² a dva mjeseca kasnije, 6. prosinca, Petar je u Zadru kupio nekakve tkanine.¹¹³ Potom je 6. kolovoza 1412. godine sa zlatarom Cvitkom Stoislavićem zabilježen u ulozi svjedoka,¹¹⁴ a 17. srpnja 1413. godine primio je na sedmogodišnje naukovanje Mavra Tomina.¹¹⁵ Ugovor je sklopljen prema uobičajenim uvjetima,¹¹⁶ a učenik je po završetku naukovanja trebao dobiti dvanaest lakata sukna vrijednog dvije libre po laktu te četrdeset libara.

U razdoblju od 1413. do 1420. godine Petar je u zadarskim arhivskim izvorima mahom zabilježen u svojstvu svjedoka: najprije 6. kolovoza 1413. godine,¹¹⁷ kada je svjedočio zajedno sa zlatarom Cvitkom Stoislavićem, potom 18. kolovoza iste godine,¹¹⁸ pa 3. travnja 1415. godine¹¹⁹ i 4. travnja 1416. godine, kada je prvi put naveden kao *ciuis Iadre*.¹²⁰ Dana 10. listopada 1418. godine svjedočio je sa zlatarom Benediktom pok. Jakova,¹²¹ a u istom je svojstvu dvaput zabilježen i 5. siječnja 1420. godine.¹²² U izvorima se javlja i 16. studenog iste godine jer je toga dana zlataru Grguru Brajkovu pozajmio novac.¹²³ U ulozi svjedoka ponovno je zabilježen 16. travnja 1421. godine, kada je udovici zlatara Pavla Lazanje, tadašnjoj ženi zlatara Jurja, podmireno neko dugovanje,¹²⁴ a u istom se svojstvu pojavljuje i u dokumentu od 3. veljače 1423. godine.¹²⁵

Svega dva tjedna kasnije, 16. veljače, Petar je imenovan izvršiteljem oporuke i jednim od nasljednika dobara Agneze, kćeri gostioničara Dioniza iz Zadra.¹²⁶ Dana 20. svibnja iste godine zlatar je kupio vinograd izvan Zadra za tristo pedeset libara,¹²⁷ a 13. lipnja 1424. godine u jednom je spisu naveden među svjedocima.¹²⁸ U istoj se ulozi pojavio i 1. rujna 1426. godine kada je zlatar Jakov Baltazarov, stanovnik Venecije (?), primio Marka Mihovilova Sopčića na devetogodišnje naukovanje.¹²⁹ Dana 5. veljače 1427. godine Petar Rankulin je pozajmio deset dukata Vlatku iz katuna Brajnović, čemu je svjedočio zlatar Šimun zvani Tančica,¹³⁰ a 16. veljače iste godine Petar se još jednom pojavio u svojstvu svjedoka.¹³¹ Nekoliko mjeseci kasnije, 7. lipnja iste godine, u Petrovoj je zadarskoj zlatarskoj radnji sročen dokument kojim se zlatar obvezao podmiriti dug od šezdeset i četiri libre u ime Ivana Mikčića iz Šibenika.¹³²

Dana 15. ožujka 1429. godine Petar je ovjerio svoje pravo na Agnezinu ostavštinu koju je otkupio od njezina sina Mateja za stotinu šezdeset libara,¹³³ a 9. siječnja 1431. godine svjedočio je sa zlatarom Šimunom Ivanovim Zoldinarom (?)¹³⁴ i zlatarom Šimunom zvanim Kafčica.¹³⁵ U istom je svojstvu zabilježen i 25. srpnja iste godine,¹³⁶ dok je 9. prosinca te godine za dvadeset dukata prodao svoju kuću u Zadru u predjelu crkve sv. Ilije.¹³⁷

O zlatarovoj zaposlenosti i ugledu njegove zadarske zlatarske radionice zorno svjedoče dokumenti iz 1432. godine. Naime, tada je na naukovanje primio čak trojicu učenika od kojih su dvojica bila sinovi zlatara.¹³⁸ Tako je 5. travnja 1432. godine zadarski zlatar Vlatko Veselković na petogodišnji nauk dao svoga sina Mihovila, kojemu je Petar Rankulin po isteku naukovanja trebao dati plaću (*salario*) od deset dukata.¹³⁹ Premda ugovor u osnovnoj formi nalikuje standardnim ugovorima o naukovanju, nešto kraća izobrazba daje naslutiti da je Mihovil vjerojatno ranije već ovladao osnovama zlatarskog zanata te da je kod Rankulina zapravo stupio na usavršavanje. Svega dva mjeseca kasnije, 16. lipnja iste godine, Petar je boravio u Šibeniku gdje je na osmogodišnji nauk primio još dva učenika – Bartula, sina šibenskog zlatara Domankuša Barnabina,¹⁴⁰ i Mihovila, sina Jurice Punkovića.¹⁴¹ Sklapanju navedenih ugovora svjedočila su dvojica zlatara – Stjepan Milgostov iz Šibenika i Ivan Albertov iz Zadra, stanovnik Šibenika.¹⁴² Obojica su učenika stupila na nauk pod uobičajenim uvjetima,¹⁴³ a po završetku naukovanja trebala su dobiti po deset dukata. Budući da novčana otpremnina nije bila neizostavna stavka u ugovorima te vrste, moguće je da su obojica učenika već posjedovala određene zlatarske vještine.¹⁴⁴

Međutim, nakon toga Petra Rankulina ponovno susrećemo u zadarskim izvorima, gdje je 13. veljače 1433. godine zabilježen u svojstvu svjedoka.¹⁴⁵ Potom je 1. travnja iste godine predao kćer na dojenje,¹⁴⁶ a 18. prosinca 1434. godine podmirio je dug od četrdeset libara zadarskom plemiću Ivanu Cičeviću.¹⁴⁷ Dana 22. srpnja 1435. godine ponovno je svjedočio,¹⁴⁸ a 13. listopada iste godine je kao izvršitelj Agnezine oporuke,¹⁴⁹ u prisustvu zlatara Vlatka, prodao kuću u blizini crkve sv. Ilije uz koju se nalazio njegov omanji vrt.¹⁵⁰ Tjedan dana kasnije, 19. listopada, Petar je još jednom zabilježen u ulozi svjedoka,¹⁵¹ a u istom se svojstvu pojavio i 26. veljače 1436. godine sa zlatarom Pavlom Petrovim.¹⁵² Iz spisa od 21. svibnja iste godine poznato je da je Petar bio u braku s Ružom Brajkovom, koja je toga dana sastavila oporuku imenujući rečenog Petra i plemića Zoila Detrico izvršiteljima oporuke.¹⁵³ Dokument je sročan u zlatarovoj kući u blizini crkve sv. Stjepana (današnje crkve sv. Šime) u Zadru, a tome su

svjedočila dvojica zadarskih zlatara – Valentin pok. Ostoje i Mihovil pok. Alegreta. Izgleda da je Ruža nakon toga preminula, jer se od 1438. godine u izvorima javlja zlatarova supruga Rada.

Dana 6. prosinca 1437. godine zlatar je svećeniku Ivanu Cokuliću, zadarskom kanoniku, za dvanaest dukata prodao vrt u predjelu crkve sv. Ilije,¹⁵⁴ a 8. veljače 1438. godine kupio je od svoje pokćerke Drage, uz pristanak njezine majke Rade, Dragičina dobra u Šibeniku i okolici za stotinu dukata.¹⁵⁵ Međutim, navedeni iznos nije podmirio pa se istoga dana rečenoj Dragi obvezao dati stotinu dukata na ime njezine dote, kada za to dođe vrijeme.¹⁵⁶ To pak ukazuje na to da je Rankulin kupovinom Draginih dobara svoj pokćerki želio osigurati pozamašan miraz u novcu, što potvrđuje kasniji spis o isplati dijela dote sročan 11. veljače 1439. godine.

Tijekom posljednje dvije godine života Petar je u izvorima uglavnom zabilježen prilikom prodaje svojih dobara. Tako je 28. lipnja 1438. godine na javnoj dražbi prodana njegova kuća u Šibeniku, za koju mu je kupac Pavao Kolunović ostao dužan dvadeset i šest dukata.¹⁵⁷ Po svemu sudeći, riječ je o jednoj od nekretnina koje je u veljači iste godine zlatar kupio od svoje pokćerke Drage, a u kojoj vjerojatno nikada nije živio. Točno dva mjeseca kasnije, 28. kolovoza, Petar je u jednom zadarskom dokumentu svjedočio,¹⁵⁸ a 4. rujna ponovno je zabilježen u Šibeniku. Naime, toga je dana Stjepanu Tiskoviću iz Rogova prodao dva vinograda u Podgorici za dvadeset i osam dukata, koje je u veljači 1438. godine također kupio od svoje pokćerke Drage.¹⁵⁹ Stjepan je zlataru isplatio tek dio iznosa pa mu se istoga dana preostalih šesnaest dukata obvezao podmiriti do Božića.¹⁶⁰

Dana 11. veljače 1439. godine Petar je ponovno zabilježen u Zadru, gdje je marangonu Martinu Straviliću isplatio šezdeset i osam od stotinu dukata na ime dote svoje pokćerke Drage,¹⁶¹ a u listopadu iste godine prodao je neke nekretnine u Zadru. Najprije je 12. listopada braći Jurju i Gulijelmu, sinovima pokojnoga Ivana Bertonića iz Vrane, za dvjesto dukata prodao kuću s dvama terenima u blizini crkve sv. Stjepana.¹⁶² S obzirom na cijenu, bila je to raskošna kuća¹⁶³ za čiju kupovinu braća vjerojatno nisu imala dovoljno novca pa su istoga dana za stotinu dukata Petru prodala svoju kuću u predjelu arsenala.¹⁶⁴ Međutim, već 24. listopada zlatar je vjerojatno upravo tu kuću prodao Šimunu Jordanovu Nozdronji po cijeni od osamdeset i četiri dukata,¹⁶⁵ a idućeg je dana za trideset dukata prodao i vinograd veličine oko šest gonjaja nekoj Margariti iz Obrovca.¹⁶⁶

Po svemu sudeći, čini se da se Petar nastojao riješiti svojih dobara u Zadru jer se nedugo nakon toga nastanio u Splitu, gdje je ubrzo i umro.¹⁶⁷ Naime, 3. ožujka 1440. godine u Zadru je prodana zadužnica pokojnoga zlatara Petra Rankolina,¹⁶⁸ što znači da je zlatar preminuo

između 25. listopada 1439. godine i 3. ožujka 1440. godine. Posthumno je zabilježen i 29.

ožujka iste godine, kada je zlatar Jakov pok. Ivana Kermilića (Karmelića) iz Splita, jedan od njegovih izvršitelja oporuke i nasljednika, u skladu s oporukom pokojnoga zlatara potvrdio dug od sedamdeset libara Miši pok. Antuna Alegretova iz Zadra.¹⁶⁹ Potom je 16. studenog iste godine rečeni Jakov isplatio pet od deset dukata zastupniku bratovštine sv. Silvestra u Zadru na ime Rankulinova oporučnog legata, dok se preostalih pet dukata do blagdana sv. Jurja obvezao dati zlatar Vlatko iz Zadra.¹⁷⁰ Međutim, zastupnik rečene bratovštine toga je dana potvrdio da je od Jakova primio deset dukata,¹⁷¹ što upućuje na to da je Jakov vjerojatno podmirio i

Vlatkovih pet dukata. Vlatko je zatim 15. travnja 1441. godine zabilježen u Splitu, gdje je od sina Vite Petrake primio dvadeset i četiri libre za hodočašće u crkvu sv. Jakova apostola u Rimu, na ime pokojnoga zlatara Petra Rankulina.¹⁷² Da je i rečeni zlatar Vlatko bio jedan od izvršitelja Rankulinove oporuke, potvrđuje presuda splitskoga kneza od 4. studenog 1448. godine.¹⁷³

Naime, prema toj su presudi zlatar Vlatko i Petar Hrbavac, kao izvršitelji oporuke pokojnoga zlatara Petra Rankulina iz Zadra, splitskim dominikancima trebali isplatiti dva dukata koja je pokojnik oporučno ostavio za svoju grobnicu u tom samostanu. Tako je vijest o Rankulinovu oporučnom legatu i posljednjem počivalištu ujedno i posljednji poznati podatak o tom zlataru.

Premda je svojim djelovanjem povezivao nekoliko dalmatinskih gradskih središta, o čemu svjedoči veći broj arhivskih podataka, zlataru Petru Nikolinu Rankulinu nije moguće pouzdano pripisati ni jedno sačuvano zlatarsko djelo. Međutim, prema mišljenju Emila Hilje upravo Petar Rankulin predstavlja najizglednijeg kandidata za identifikaciju anonimnog zadarskog zlatara „Majstora pikside Venier“, kojega je Nikola Jakšić oprezno identificirao kao Dujma Ivanova Matafarića.¹⁷⁴ Hilje svoju tvrdnju zasniva na kronološkim parametrima i arhivskim podacima koji Rankulina definiraju kao najistaknutijeg zadarskog zlatara prve polovine 15. stoljeća,¹⁷⁵ zbog čega bi najvjerojatnije upravo njemu trebalo pripisati zlatarska djela koja se vezuju uz „Majstora pikside Venier“.¹⁷⁶ Iako za navedenu tvrdnju nema neposrednih dokaza, nju dodatno osnažuje činjenica da se upravo na području Šibenika još tijekom prošloga stoljeća nalazilo zlatarsko djelo srodno onima iz opusa rečenog anonimnog zadarskog majstora. Riječ je o danas izgubljenom kaležu iz šibenske crkve sv. Nikole, kojega je na temelju oblikovnih elemenata moguće pripisati nekom od suradnika ili bivših učenika „Majstora pikside Venier“.¹⁷⁷ U tom je kontekstu znakovito da su upravo kod Petra Rankulina 1432. godine na nauk stupila dvojica Šibenčana – Mihovil Punković i Bartul Domankušev (Domankušević) – od kojih je potonji u izvorima zabilježen kao izučeni zlatar.¹⁷⁸ Marijana

Kovačević je s mnogo opreza iznijela pretpostavku da je Petar Nikolin Rankulin početkom 15. stoljeća možda sudjelovao u preradi mitre relikvijara sv. Silvestra, koji su 1376. godine za istoimenu zadarsku bratovštinu izradili zlatari Melša i Radoslav iz Kotora,¹⁷⁹ ali za to nema neposrednih dokaza. No, da je Rankulin bio dorastao izradi skupocjenijih i zahtjevnijih zlatarskih narudžbi koje su zahtijevale posjedovanje izrazitijih zlatarskih vještina, upućuje narudžba trogirске bratovštine blaženog Ivana, koja mu je povjerila izradu srebrnog pozlaćenog kipa svoga sveca zaštitnika. Statua sveca nažalost nije sačuvana pa s njom nije moguće usporediti zadarske antropomorfne relikvijare anonimnih majstora, među kojima se možda krije i neko od Rankulinovih djela. Za sada poznati arhivski podaci ne potvrđuju navedenu pretpostavku, ali ona nije sasvim neutemeljena, jer pisani izvori svjedoče o iznimnoj zlatarskoj aktivnosti i snažnoj povezanosti Petra Rankulina sa zadarskim, šibenskim i splitskim zlatarskim krugovima, što ga svakako čini jednom od najistaknutijih dalmatinskih zlatarskih ličnosti prve polovine 15. stoljeća. U prilog tome govori i činjenica da je važne narudžbe dobivao i izvan Zadra te da je zlatarskom umijeću podučavao sinove najmanje dvojice uglednih zlatara. Iako nema naznaka da je u Šibeniku živio, očito je ondje povremeno boravio pa su se i u tom gradu nekada možda nalazila neka njegova danas izgubljena zlatarska djela. Osim toga, nije posve isključena ni mogućnost da se među sačuvanim šibenskim zlatarskim djelima iz 15. stoljeća krije neki od on njegovih neidentificiranih radova.

2.9. Stjepan Nikolin Ungar (Mađar?) (1406. – 1411., † prije 17. IV. 1421.)

Zlatar Stjepan Nikolin Ungar (Mađar?) (*Stephanus Nicolai Vngarus*)¹⁸⁰ spominje se u svega šest dokumenata u razdoblju od 1407. do 1444. godine. Premda je do sada bio nepoznat stručnoj javnosti, čini se da su Krsti Stošiću o tom zlataru ipak bili poznati pojedini arhivski spisi. Međutim, on ih je u svojim rukopisnim bilješkama omaškom pripojio zlataru Stjepanu Milgostovu (Milgostiću),¹⁸¹ što je u konačnici rezultiralo poistovjećivanjem dvojice majstora u radovima pojedinih autora koji su se koristili Stošićevim rukopisima.¹⁸²

No, da je riječ o različitim osobama potvrđuje dokument od 3. travnja 1407. godine, u kojemu je zlatar Stjepan Nikolin Ungar zastupnicima crkve sv. Trojstva isplatio osamdeset libara za vinograd veličine dva gonjaja u Donjem polju, podno crkve sv. Lovre, koji je od njih kupio 21. studenog prethodne godine.¹⁸³ Naime, Stjepan je pritom naveden kao sin majstora Nikole, Ungar, što jasno pokazuje da se dokumenti u kojima se spominje zlatar Stjepan Ungar

ne odnose na zlatara Stjepana Milgostova. To potvrđuju i tri spisa iz 1421. godine u kojima se potonji javlja u ulozi izvršitelja oporuke zlatara Stjepana Ungara, sastavljene 16. prosinca 1411. godine. Ona nije sačuvana, ali se posredno spominje u spisima od 17. travnja 1421. godine, koji se tiču zlatarove oporučne ostavštine. Toga je dana u radionici i/ili dućanu (*in stacione*¹⁸⁴) zlatara Stjepana pok. Milgosta – izvršitelja oporuke zlatara Stjepana Ungara – neka Stana, supruga Tome Čeha, potvrdila da je od izvršitelja oporuke pokojnoga zlatara Stjepana Ungara primila sve nekretnine i pokretnine koje joj je rečeni zlatar 16. prosinca 1411. godine oporučno ostavio.¹⁸⁵ Istoga dana to je učinila i Lucija (*filia de auitum*),¹⁸⁶ a nakon nje i zlatar Domankuš Barnabin.¹⁸⁷ Njemu je pokojni Stjepan oporučno ostavio crvenu kapu (*caputeum*) i zlatarski alat (*instrumenta ferramentorum artis aurificis*), što ukazuje na to da je Domankuš kod rečenog zlatara vjerojatno izučio zlatarski zanat.¹⁸⁸ Ako je doista riječ o tome, briga majstora da Domankuš oporučno dobije rečene stvari implicira da je on prije sastavljanja oporuke 1411. godine dovršio svoje naukovanje. Premda mu je Stjepan zlatarski alat mogao ostaviti iz drugih razloga, činjenica da se u dokumentu spominje kapa koju je Stjepan Domankušu ostao dužan ukazuje na to da je najvjerojatnije riječ o dijelu odjevnog „kompleta“ kakve su učenici ponekad dobivali po završetku naukovanja.

Nakon toga, ime zlatara Stjepana Ungara posthumno je zabilježeno u dokumentu od 12. lipnja 1431. godine, u kojemu se kao prostorna odrednica spominje kuća njegovih nasljednika u blizini crkve sv. Vida.¹⁸⁹ Ta se crkva, posvećena sv. Vidu, Modestu i Luciji, nekada nalazila na mjestu današnje crkve sv. Lucije,¹⁹⁰ što okvirno određuje položaj navedene kuće u prostoru stare grade jezgre. Stjepan je posthumno zabilježen i trinaest godina kasnije, 21. siječnja 1444. godine, kada je njegova udovica Stana sva svoja dobra poklonila Miladinu Brajkoviću koji se obvezao doživotno je uzdržavati.¹⁹¹ Moguće je da je rečena Stana ista ona Stana koja je u spisu od 1421. godine navedena kao supruga Tome Čeha, a koja se nakon zlatarove smrti preudala.¹⁹²

Na temelju malobrojnih sačuvanih dokumenata moguće je tek pretpostaviti da je Stjepan Nikolin Ungar u Šibeniku živio i radio tijekom zadnjih desetljeća 14. i/ili početkom 15. stoljeća.

Premda je vjerojatno riječ o došljaku, na što upućuje status *civis et habitatoris Sibenici*, odrednica *Ungar* ipak nije dostatna da bi se na temelju nje pretpostavilo Stjepanovo mađarsko podrijetlo.¹⁹³ O njegovoj zlatarskoj djelatnosti nema podataka, ali je poznato da je imao titulu

majstora te da je najvjerojatnije zlatarskom umijeću podučio zlatara Domankuša Barnabina, jednog od autora srebrnog raspela šibenske bratovštine Gospe od Kaštela.¹⁹⁴ Međutim, moguće je da se na Stjepana Nikolina odnose i neki od spisa u kojima se spominje zlatar Stjepan naveden

bez drugih odrednica.¹⁹⁵ Iako je početkom 15. stoljeća u Zadru zabilježen zlatar Stjepan Ungar zvani Francozo, šibenskog zlatara Stjepana Nikolina Ungara nije moguće poistovjetiti s njime, jer je zadarski zlatar još 21. listopada 1404. godine naveden kao pokojni.¹⁹⁶

2.10. Stjepan Milgostov (Milgostić) zvani Jajce (1407. – 1437., † prije 19. IV. 1438.)

Zlatar Stjepan Milgostov (Milgostić) zvani Jajce (*•Stephanus Milgosti/Milgostich dicti Iaice*) razmjerno se često spominje u šibenskoj arhivskoj građi, što ga čini jednim od najbolje dokumentiranih šibenskih zlatara 15. stoljeća. U razdoblju od 1407. godine pa do smrti 1437. ili 1438. godine, zabilježen je u gotovo stotinjak, a posthumno u još tridesetak arhivskih spisa, ali je o njemu do sada bilo poznato svega nekoliko dokumenata.¹⁹⁷

Budući da je u izvorima bilježen na više načina,¹⁹⁸ a da je u stručnu literaturu uveden na temelju neprovjerenih podataka iz rukopisnih bilješki Krste Stošića, njegova je identifikacija bila poprilično složena. Naime, u Stošićevu rukopisu *Povijest Šibenika*, u cjelini o zanatima, zapisana je bilješka „*Stjepan sin p. Ivana ili Milgosta/Milgostića iz Jajca reč. Ungar 1418. God. 1433. je uzeo učenika Mihovila sina Nikole kalafata iz Hvara dajući mu novo odijelo i odjeću. Živi 1438.*“,¹⁹⁹ koja je posredstvom drugih autora dospjela u literaturu. Međutim, u bilješci je zlatar pogrešno označen kao doseljenik iz bosanskog Jajca, a u imenskoj su formuli sjedinjena čak trojica šibenskih zlatara: Stjepan Milgostov (Milgostić) zvani Jajce, Stjepan Ivanov Skočibuha²⁰⁰ i Stjepan Nikolin Ungar.²⁰¹ Očito su Krsti Stošiću bili poznati neki dokumenti koji se odnose na različite zlatare, ali ih nije pomno pročitao pa je zaključio da se odnose na istu osobu. Proces identifikacije dodatno je otežala i banalna zabuna bilježnika prilikom sastavljanja jednog dokumenta u kojemu je zlatar zabilježen kao Stjepan Milgostić, a na margini kao Stjepan Ivanov,²⁰² zbog čega je Vincenzo Miagostovich zlatara u literaturu uveo kao Stjepana, sina Ivana Milgostova.²⁰³ Iako je Miagostovichu bio poznat prijepis dijela oporuke u kojemu je kao utemeljitelj kapele sv. Stjepana u crkvi sv. Barbare naveden zlatar Stjepan Milgostov iz Šibenika,²⁰⁴ vjerojatno mu je bio poznat prethodno spomenuti dokument pa je – neznajući da je riječ o zabuni – zlatara naveo kao Stjepana Ivana Milgostova.²⁰⁵ Gotovo tri desetljeća kasnije, pozivajući se na rukopisne bilješke Krste Stošića, Cvito Fisković je zlatara Stjepana Milgostića naveo kao majstora bosanskog porijekla,²⁰⁶ a kasnije kao Stjepana, sina pokojnoga Ivana (ili Milgosta) iz Jajca,²⁰⁷ što je za posljedicu imalo uvođenje navedenih imena

na popis bosanskih majstora u inozemnim publikacijama.²⁰⁸ Potom je 1998. godine u katalogu izložbe *Na slavu Božju* zlatar naveden kao Stjepan Milgostić iz Jajca rečeni Ungar,²⁰⁹ da bi kasnije u indeks dalmatinskih majstora bili uvršteni zlatari Milgostić Stjepan iz Jajca (iz Bosne) i Stjepan Ivanov (Milgostić?) iz Šibenika.²¹⁰ I konačno, pozivajući se na imensku formulu navedenu u rukopisnim bilješkama Krste Stošića, Joško Belamarić je početkom 2000-tih iznio pretpostavku da je Tomica, udovica Zorzina Ungara, „*bila žena sina zlatara Stjepana pok. Ivana ili Milgosta iz Jajca rečenog Ungara*“,²¹¹ što treba otkloniti jer su u navedenoj imenskoj formuli sjedinjena čak trojica zlatara.²¹²

Dakle, na temelju arhivskih dokumenata utvrđeno je da je zlatar Stjepan bio sin krojača Milgosta po kojemu je i nosio prezime Milgostić, te da je bio iz Šibenika i imao nadimak Jajce. S obzirom na to da je odrednica *Iaice/Iaize/Iaiça* zabilježena u svega desetak dokumenata nakon smrti zlatara, malo je vjerojatno da je riječ o astionimu, a u prilog tomu govori i činjenica da pritom nije korišten izričaj *de Iaice*, već *dictus/uocatus Iaice* ili samo *Iaice*.

Zlatar Stjepan Milgostić prvi se put spominje u dokumentu od 1. svibnja 1407. godine, kada je zabilježen u svojstvu svjedoka.²¹³ Tada je naveden bez majstorske titule pa, ako nije riječ o propustu bilježnika, moguće je da ju je stekao između tog datuma i 2. srpnja 1414. godine,²¹⁴ kada je u izvorima prvi put označen titulom majstora. Toga je dana od Pripka Petrosovića kupio mošt vinograda veličine trinaest gonjaja po cijeni od dvadeset i šest solda za modij, te je Pripku platio četrnaest libara. Dva dana kasnije Stjepan je svjedočio u dvama dokumentima,²¹⁵ a 20. srpnja u jednom su spisu zabilježena dva njegova terena u blizini šibenskih Velikih (kopnenih) vrata.²¹⁶ U tom se djelu nalazio i teren koji je zlatar kupio od šibenskih franjevaca, a za koji im je istoga dana isplatio četrdeset i pet libara.²¹⁷ Stjepan je u izvorima ponovno zabilježen 5. rujna iste godine, kada se zlatar Domankuš Barnabin oženio njegovom nećakinjom Margaritom, kojoj je na ime dote dao zidinu na Gorici i četiri gonjaja zemlje u Dubravi te se obvezao isplatiti još stotinu libara za kupovinu odjeće i izgradnje rečene zidine.²¹⁸ Dana 13. listopada iste godine marangon Radoslav Radojković dao je Stjepanu neki prihod, a on se obvezao sagraditi zid između njihovih posjeda u blizini Mliječnih vrata (*Porta lactis*),²¹⁹ čemu je svjedočio zlatar Stjepan Ivanov Skočibuha.²²⁰ Dva dana kasnije, 15. listopada, Stjepan Milgostov i Petar Mihovilov Dminšić (?) dogovorili su s Ratkom Bolkovićem izradu vapnenice i ravnomjernu podjelu prihoda od vapna, s time da im se rečeni Ratko do sredine travnja iduće godine obvezao vrati uloženi (pozajmljeni?) dvadeset libara.²²¹

Stjepan je 20. veljače 1415. godine ponovno zabilježen u svojstvu svjedoka,²²² a 2. travnja platio je pedeset libara za dva komada zemlje na Prokljanu kupljena od Radoslave, udovice Danijela Vladojevića.²²³ Dana 2. travnja²²⁴ i 19. travnja²²⁵ te 6. svibnja²²⁶ iste godine Stjepan je opet svjedočio, a 1. srpnja isplatio je zlataru Domankušu dio dote u vrijednosti osamdeset i šest libara u novcu, odjeći i stvarima.²²⁷ Nakon toga, zlatara susrećemo u ulozi svjedoka u deset dokumenata: 18. srpnja²²⁸ i 14. prosinca 1415. godine²²⁹ te u još osam spisa iz 1418. godine.²³⁰

Dana 6. veljače 1419. godine Stjepan je, kao izvršitelj oporuke Petra Radičevića iz Šibenika, isplatio sedam dukata Radi, udovici Ivana Merdešića, čemu je svjedočio slikar Nikola (Vladanov, op. a.).²³¹ Tjedan dana kasnije, 14. veljače, zlatar je ponovno zabilježen u svojstvu svjedoka,²³² a 19. ožujka zastupao je Budana, supruga Miroslave, udovice spominjanog Petra Radičevića.²³³ Naime, čini se da je došlo do nesuglasica oko podjele ostavštine rečenog Petra pa su Stjepan Milgostov, kao zastupnik Budana i Miroslave, i Božo Cvitkov, kao zastupnik svoje supruge Rade, izabrali pomirbene suce. Tijekom posljednjih mjeseci 1419. godine Stjepan je četiri puta svjedočio: jednom 23. listopada,²³⁴ dva puta 11. studenog²³⁵ i ponovno 12. studenog,²³⁶ a u istom je svojstvu zabilježen i prilikom poništenja dokumenta 25. ožujka 1420. godine.²³⁷

Tri isprave sročene 17. travnja 1421. godine u Stjepanovoj radionici i/ili dućanu svjedoče o tome da je zlatar u neko doba bio imenovan izvršiteljem oporuke pokojnoga zlatara Stjepana Nikolina Ungara.²³⁸ Naime, Stjepan Milgostov toga je dana nasljednicima Stjepana Ungara predao naslijeđena dobra, pa su tako Stana, supruga Tome Čeha, i Lucija, supruga Ivana Draganića, primile pokretnine i nekretnine, a zlatar Domankuš Barnabin zlatarski alat i kapu.

U arhivskoj građi iz 1423. godine, Stjepan Milgostov spominje se u četiri dokumenta. Najprije mu je 8. ožujka Radmil Lazarov potvrdio dug od dvadeset i četiri libre i jedanaest solda za vino koje je od njega kupio,²³⁹ a 14. srpnja Stjepan je zabilježen u svojstvu svjedoka.²⁴⁰ Potom je 27. rujna s Dragnom Skopičević za pedeset libara prodao zajedničku kuću s terenom na Gorici kovaču Stjepanu Utišenoviću, od čega je zlataru odmah isplaćena njegova polovina iznosa.²⁴¹ Međutim, istoga je dana zlatar Stjepan rečenom Stjepanu kovaču pozajmio trideset i pet libara, koje se potonji obvezao podmiriti do mesopusta, ali zabilježba ispod dokumenta pokazuje da je ugovor poništen tek 7. lipnja 1425. godine.²⁴²

Dana 30. ožujka 1424. godine Stjepan je još jednom svjedočio,²⁴³ a 27. svibnja iste godine tražio je da mu Ratko Tvrtković vrati otuđena dobra.²⁴⁴ Naime, izgleda da je Ratko

zlataru obrađivao zemlju i pritom otuđio neke stvari, ali je Stjepan više puta propustio tražiti svoju imovinu pa je knez u konačnici presudio protiv njega i oslobodio Ratka od potraživanja.

U narednih nekoliko mjeseci Stjepan je tri puta zabilježen u svojstvu svjedoka, i to 19. lipnja,²⁴⁵ 26. lipnja²⁴⁶ i 18. kolovoza,²⁴⁷ a 21. kolovoza kupio je od šibenskoga biskupa teren u blizini gradske lože i crkve Svih Svetih za stotinu pedeset libara.²⁴⁸ Potom je 17. i 19. prosinca iste godine ponovno svjedočio,²⁴⁹ a u toj se ulozi, zajedno sa zlatarom Stjepanom Ivanovim (Skočibuhom, op. a.), pojavio i 17. siječnja 1425. godine.²⁵⁰ Stjepan Milgostov toga je dana svjedočio u još jednom spisu,²⁵¹ a 26. siječnja pozajmio je četrdeset libara Iliji Lovrinu Bugariću.²⁵²

U svojstvu svjedoka Stjepan je ponovno zabilježen 19. svibnja,²⁵³ pa 3. i 13. srpnja 1426. godine,²⁵⁴ potom 6. prosinca 1430. godine, kada je svjedočio sa zlatarom Stjepanom Ivanovim,²⁵⁵ te 18. i 22. travnja 1431. godine²⁵⁶ i 10. listopada iste godine.²⁵⁷

Dana 6. veljače 1432. godine Stjepan je klesaru Radiću Pokrajčiću iz Dubrovnika prodao teren ograđen zidom u konfinu crkve Svih Svetih, koji je kupio od biskupa Bogdana (Pulšića, op. a.).²⁵⁸ Sklapanju ugovora svjedočili su zlatar Stjepan Ivanov i slikar Nikola (Vladanov, op. a.), koje je Stjepan Milgostov očito osobno poznao jer je s njima zabilježen i u drugim dokumentima.²⁵⁹ Nakon toga, 11. travnja iste godine, Stjepan se još jednom pojavio u ulozi svjedoka.²⁶⁰

U arhivskim je izvorima zabilježen s osobama različitog društvenog statusa i zanimanja, a iz pojedinih je spisa razvidno da je održavao privatne, a možda i poslovne veze s drugim zlatarima. Takva dva dokumenta sročena su 16. lipnja 1432. godine, kada je zadarski zlatar Petar Rankulin na osmogodišnji nauk primio Bartula, sina šibenskoga zlatara Domankuša Barnabina, i Mihovila, sina Jurice Punkovića.²⁶¹ Stjepan Milgostov tom je prilikom naveden u svojstvu svjedoka, baš kao i zlatar Ivan Albertov iz Zadra, stanovnik Šibenika. Budući da je Domankuš bio u braku sa Stjepanovom nećakinjom Margaritom,²⁶² a da je Ivan Albertov u Šibenik doselio iz Zadra, ne čudi da su se navedena dvojica zlatara pojavila u svojstvu svjedoka. No, premda su se navedeni zlatari međusobno poznavali, na temelju poznatih dokumenata ipak nije moguće utvrditi jesu li i međusobno surađivali.

Mjesec dana kasnije, 20. srpnja,²⁶³ u jednom je spisu naveden vinograd zlatara Stjepana Milgostića u Polšćiku (Poštiku²⁶⁴) u Donjem polju, a u dokumentima od 24. srpnja,²⁶⁵ 6. kolovoza²⁶⁶ i 12. listopada²⁶⁷ iste godine zlatar je zabilježen među svjedocima.

Dana 2. ožujka 1433. godine sročeni su zanimljivi dokumenti iz kojega saznajemo da je Stjepan Milgostov, kao izvršitelj oporuke majstora Bonina (Jakovljeva, op. a.) iz Milana, isplatio klesaru Ivanu Dražiniću sedamnaest i pol libara za rad na zidu crkve sv. Nikole i Benedikta (današnje sv. Barbare²⁶⁸), u skladu s ugovorom od 10. srpnja 1429. godine.²⁶⁹ Boninove oporučne ostavštine tiču se i dva dokumenata kasnijeg datuma,²⁷⁰ međutim, ni oni ne otkrivaju ništa o prirodi odnosa dvojice majstora. Jedinu poveznicu među njima za sada predstavlja crkva sv. Nikole i Benedikta u kojoj su obojica pokopana,²⁷¹ što sasvim izvjesno nije slučajno jer je Bonino za života na njoj radio,²⁷² dok je Stjepan ondje utemeljio kapelu posvećenu istoimenom svecu.²⁷³

Veze privatnog, a možda i poslovnog karaktera, Stjepan Milgostov održavao je i sa zlatarom Stjepanom Ivanovim Skočibuhom,²⁷⁴ puncem slikara Marinela Vučkovića.²⁷⁵ Naime, dvojica zlatara zajedno su zabilježena u trinaest dokumenata, a jedan od tih spisa sročeni su 25. svibnja 1433. godine kada je zlatar Stjepan Ivanov, kao zastupnik zlatara Marina Silvestrova iz Splita, stanovnika Šibenika, rečenom Marinu predao pedeset libara, čemu je svjedočio zlatar Stjepan pok. Milgosta.²⁷⁶ Dana 21. lipnja iste godine u jednom je dokumentu kao prostorna odrednica navedena zlatarova zemlja u Obrnji,²⁷⁷ a 12. kolovoza²⁷⁸ i 17. kolovoza Stjepan je svjedočio prilikom sklapanja dvaju dokumenata.²⁷⁹ Svega tri dana kasnije, 20. kolovoza, u jednom je spisu zabilježen njegov vinograd u Poštiku (Pošćiku).²⁸⁰

U spisu od 1. ožujka 1434. godine kao prostorna odrednica navedena je njegova zemlja u Sitnom (Sitnici),²⁸¹ a 17. travnja²⁸² i 18. travnja²⁸³ iste godine ponovno je svjedočio.

Premda se Stjepan spominje u iznimno velikom broju dokumenata, čini se da jedinu izravnu potvrdu njegova bavljenja zlatarskim zanatom predstavlja ugovor o naukovanju sklopljen 25. svibnja 1434. godine.²⁸⁴ U dokumentu stoji da je zlatar Stjepan Milgostić toga dana na trogodišnji nauk primio Mihovila, sina kalafata Nikole s Hvara, kome se po isteku ugovora obvezao dati zlatarski alat i trideset libara. Međutim, na margini dokumenta zlatar je zabilježen kao Stjepan Ivanov (Skočibuha, op. a.) pa nije moguće sa sigurnošću utvrditi na kojeg se od dvojice zlatara ugovor odnosi, makar je vjerojatnije da je na margini zapisano pogrešno ime. Izgleda da je upravo zbog navedenog dokumenta u knjizi Vincenza Miagostovicha i rukopisnim bilješkama Krste Stošića te kasnijim publikacijama zlatar pogrešno navođen kao Stjepan Ivanov (ili Milgostić).²⁸⁵ Neobičnu zabunu bilježnika moguće je objasniti time da su vjerojatno obojica zlatara bila prisutna prilikom sklapanja ugovora o naukovanju, zbog čega se bilježniku potkrala sasvim banalna pogreška. Naime, na to ukazuje već idući

dokument u spisima istoga bilježnika sročena istoga dana, u kojemu su obojica zlatara zajedno svjedočila.²⁸⁶

Nakon što su se u svojstvu svjedoka zlatari zajedno pojavili u prethodno navedenom dokumentu,²⁸⁷ u paru su zabilježeni i u spisu od 23. lipnja iste godine, kada je Stjepan Ivanov za svoga zastupnika imenovao upravo Stjepana Milgostova.²⁸⁸ Potonji je nakon toga svjedočio u još sedam dokumenata: dva puta 23. srpnja,²⁸⁹ četiri puta 24. srpnja²⁹⁰ i jednom 25. kolovoza 1434. godine.²⁹¹ Dana 27. kolovoza iste godine Stjepan Milgostov zastupao je odsutnog zlatara Stjepana Ivanova prilikom podmirenja oporučnog legata strijelca Marina.²⁹² Budući da je Stjepan Ivanov, kao jedan od izvršitelja Marinove oporuke, bio odsutan iz Šibenika, Stjepan Milgostov je sa svećenikom Stjepanom Petrovim Tolinićem predao jednu konobu Ruži Gojislavovoj. Stjepan Milgostov je toga dana odsutnog Stjepana Ivanova zastupao i prilikom podmirenja oporučnog legata pokojnoga arhiđakona Martina Drašića.²⁹³ U spisu od 18. listopada iste godine Stjepan Milgostov se pojavio u svojstvu svjedoka,²⁹⁴ a 21. prosinca spomenut je njegov vinograd u Donjem polju, u predjelu zvanom u Opatija.²⁹⁵

Obojica Stjepana zajedno su navedena i u dokumentu od 13. travnja 1435. godine sročenom u kući zlatara Stjepana Ivanova koji je tada podmirio dio nekog dugovanja.²⁹⁶ Stjepan Milgostov pritom je zabilježen u ulozi svjedoka, baš kao i 27. travnja.²⁹⁷ Dana 24. srpnja zlatari su još jednom zajedno svjedočili,²⁹⁸ a Stjepan Milgostov u toj se ulozi ponovno pojavio 29. srpnja²⁹⁹ i 23. listopada iste godine.³⁰⁰

Početak iduće godine, 9. siječnja 1436. godine, Stjepan Milgostov i Stojislav Stojšić, kao zastupnici Tome Nijemca, prodali su stari vinograd u Obrnji.³⁰¹ Nakon toga Stjepan je za života zabilježen u još samo tri spisa u kojima je naveden u svojstvu svjedoka. Riječ je o dokumentima od 6. i 18. veljače 1436. godine³⁰² te 29. siječnja 1437. godine.³⁰³

Po svemu sudeći, Stjepan se u narednim mjesecima teško razbolio jer je 20. kolovoza 1437. godine sastavio oporuku, a 1. rujna njezin kodicil. Navedeni dokumenti nisu sačuvani,³⁰⁴ ali su dijelovi obaju spisa poznati na temelju djelomičnih prijepisa iz kasnijih vremena.³⁰⁵ Naime, u Biskupijskom arhivu u Šibeniku, u spisima bratovštine Nove crkve,³⁰⁶ sačuvan je prijepis dijela zlatarove oporuke. Iz njega doznajemo da je Stjepan svojoj maloljetnoj kćeri Magdaleni ostavio kuću s radionicom i/ili dućanom (*domus cum statione*) te konobom u predjelu Velikih (Kopnenih) vrata u Šibeniku,³⁰⁷ koju je namijenio za iznamljivanje. U slučaju da Magdalena umre prije punoljetnosti, od najmnine se trebala uzdržavati njegova kapela sv. Stjepana i kapelan u crkvi sv. Nikole i Benedikta te bratovštinski oltar sv. Marije u crkvi sv.

Krševana.³⁰⁸ Budući da je Stjepan bio član bratovštine sv. Marije,³⁰⁹ nadarbina bratovštinskom oltaru nimalo ne iznenađuje. Da je 1. rujna 1437. godine zlatar načinio dodatak oporuci, poznato je iz spisa sročnog 3. siječnja 1562. godine, u kojemu je napravljen djelomični prijepis kodicila kojim je Stjepan svojoj kapeli, to jest njezinu kapelanu Jakovu Mihetiću, opatu samostana sv. Nikole, i svim budućim kapelanima, osigurao trajni izvor prihoda.³¹⁰

Dakle, na temelju navedenih dokumenata poznato je da je zlatar Stjepan Milgostov utemeljio oltar i kapelu sv. Stjepana u nekadašnjoj crkvi sv. Nikole i sv. Benedikta, što se u izvorima spominje i stotinjak godina nakon smrti zlatara.³¹¹ Prema navodu Krste Stošića, upravo se u toj kapeli nalazi grob Milgostića označen reljefom zlatarskog nakovnja.³¹² Stjepanova kapela u obliku ciborija smještena je u jugozapadnom kutu današnje crkve sv. Barbare, uz kontrafasadu, nasuprot kapele sv. Nikole koju je između 1447. i 1451. godine izradio Ivan Pribislavljić.³¹³ Iako je apostolski vizitator Michele Priuli 1603. godine kapelu zabilježio kao „legat zlatara Stjepana“, njezin je oltar tada već bio posvećen sv. Barbari.³¹⁴

Budući da je Stjepan Milgostov 1. rujna 1437. godine sastavio dodatak oporuci, a da je 19. travnja 1438. godine zabilježen kao pokojni,³¹⁵ datum njegove smrti moguće je smjestiti unutar navedenih sedam mjeseci.

No, u arhivskim je izvorima posthumno zabilježen u još dvadesetak dokumenata. Prvi u nizu sročen je 28. lipnja 1438. godine, kada su izvršitelji njegove oporuke gvardijanu samostana sv. Frane predali dvadeset i osam unca obrađenog srebra „venecijanske kakvoće“ (*da liga Veneta*) i šesnaest libara.³¹⁶ Budući da su pritom na ime legata predani i predmeti od srebra (*argenti laborati*), moguće je da su neki od njih nastali u Stjepanovoj radionici. Izvršitelji Stjepanove oporuke spominju se i u knjizi računa Nove crkve, jer su 30. studenog 1438. godine bratovštini isplatili jedanaest libara na ime Stjepanova oporučnog legata.³¹⁷ Nekoliko mjeseci kasnije, 15. ožujka 1439. godine, bratovština je od njih kupila Stjepanovu kuću pa im je isplatila stotinu i četrdeset libara,³¹⁸ a 4. ožujka 1440. godine još osamdeset libara.³¹⁹

Dana 27. lipnja 1441. godine Stjepanova udovica Rada prodala je postolaru Marku Miloševiću kuću s radionicom i/ili dućanom (*domum cum appoteca subtus*³²⁰) u blizini crkve sv. Trojstva i kuće zlatara Ivana Punkovića po cijeni od tristo libara.³²¹ Budući da joj je rečeni Marko tada isplatio samo dio iznosa, toga se dana preostalih stotinu libara obvezao isplatiti u tranšama: pedeset libara u roku godine dana, a ostatak u roku dvije godine.³²² No, s obzirom na to da je Stjepanova udovica zadržala pravo prvokupa kuće, 25. rujna iste godine zlatar Ivan

Punković uložio je protest pred knezom protiv rečene Rade,³²³ koja je u izvorima posredno zabilježena i 12. svibnja 1442. godine.³²⁴

Dana 7. kolovoza 1442. godine izvršitelji Stjepanove oporuke, kirurg Marko Ivanov i plemić Martin Petrov Tolimerić, primili su od zastupnika bratovštine Gospe od Kaštela još devedeset libara, kao dio cijene za zlatarovu kuću koju je bratovština kupila na javnoj dražbi 15. ožujka 1439. godine.³²⁵ Kako doznajemo iz dokumenta, ta se kuća nalazila u ulici koja je vodila do crkve sv. Krševana te je prodana za četiristo libara. Dokument od 12. rujna 1442. godine ponovno se odnosi na zlatarovu udovicu Radu, kojoj je Andrija Ivanov Ljupšić potvrdio dug od stotinu trideset i dvije libre i šesnaest solda za šesnaest modija mošta koji mu je prodala po cijeni od stotinu pedeset libara i šesnaest solda.³²⁶ Godinu dana kasnije rečena se Rada spremala poći na hodočašće u Recanato pa je 7. kolovoza 1443. godine sastavila oporuku u kojoj su navedeni izdašni legati šibenskim crkvama i pojedincima.³²⁷ To pak pokazuje da je Rada godinama nakon Stjepanove smrti bila imućna, što govori u prilog izrazito dobrom imovinskom statusu zlatara. Međutim, kako među Radinim nasljednicima pritom nije navedena zlatarova kći Magdalena, moguće je zaključiti da je preminula prije tog datuma.³²⁸ Tome u prilog možda govori i činjenica da su izvršitelji zlatarove oporuke još 15. ožujka 1439. godine prodali kuću koju je Magdalena ostavio njezin otac.

U inventaru predočenom 18. ožujka 1444. godine zabilježena je zemlja nasljednika zlatara Stjepana Jajca,³²⁹ a u inventaru plemića Martina Kamenarića sastavljenom između 30. ožujka i 17. travnja iste godine, upisan je zalog zlatara Stjepana Milgostića vrijedan osamnaest libara i šest solda.³³⁰ Radilo se o muškom srebrnom pojasu i maloj zlatnoj šipčici (*vergeta*), koje je možda izradio sam zlatar.

Mjesecima kasnije, 15. studenog 1444. godine, u knjizi računa Nove crkve upisan je dug od dvadeset i pet libara koje je bratovština sv. Marije trebala dobiti od Tome Petelinića na ime najma kuće zlatara Stjepana.³³¹ Nedugo nakon toga, 27. studenog, zabilježena je Stjepanova zidina na Gorici,³³² a 17. siječnja 1445. godine prodan je zlatarov vinograd u Popelu u svrhu podmirenja nekog legata.³³³ Nešto kasnije, 16. ožujka iste godine, knez Antonio de Cha de Pesaro dosudio je da izvršitelji oporuke zlatara Stjepana Milgostića, kao nekadašnjeg izvršitelja oporuke kipara Bonina iz Milana, trebaju isplatiti zastupniku crkve sv. Nikole i Benedikta stotinu i deset libara od ukupno stotinu i četrnaest dukata koje je Bonio predao zlataru kao legat za rečenu crkvu.³³⁴ Budući da je 1. kolovoza 1445. godine na zahtjev izvršitelja zlatarove oporuke na javnoj dražbi prodana drvena kućica pokojnoga Marka Ivanova, zlatarova

dužnika,³³⁵ moguće je da su upravo tako izvršitelji oporuke prikupili dio novca za podmirenje Boninova legata. U prilog tomu govori i činjenica da je legat podmiren već 12. kolovoza 1445. godine,³³⁶ što potvrđuje i dokument od 18. siječnja 1447. godine.³³⁷

Dana 9. srpnja 1446. godine jedan je dokument sročćen u predjelu Velikih (Kopnenih) vrata u Šibeniku, pred vratima velike kuće koja je nekada pripadala pokojnom zlataru Stjepanu Milgostiću.³³⁸ On je nekakav posjed imao i u Zatonu, što doznajemo iz spisa od 20. prosinca 1446. godine u kojemu je kao prostorna odrednica zabilježen teren njegovih nasljednika.³³⁹ Dana 16. srpnja 1447. godine u knjizi računa bratovštine Nove crkve ponovno je zabilježena nekadašnja zlatarova kuća, odnosno, polovina iznosa najma koji je bratovština primila od Tome Petelinića.³⁴⁰ Godinu dana kasnije, 28. studenog 1448. godine, u jednom je spisu zabilježen vinograd zlatarovih nasljednika u Donjem polju, u mjestu zvanom Kameno Guvno,³⁴¹ a 14. prosinca 1457. godine kuća njegovih nasljednika pored Velikih vrata.³⁴² Nakon toga, Stjepan je posthumno zabilježen u još tri dokumenta: 20. prosinca 1465. godine,³⁴³ 31. ožujka 1473. godine³⁴⁴ i 26. rujna 1484. godine.³⁴⁵

Sudeći prema podacima koje pruža arhivska građa, Stjepan Milgostov, odnosno Milgostić, bio je jedan od najimućnijih šibenskih zlatara 15. stoljeća, čemu u prilog govore materijalna dobra zabilježena u arhivskim izvorima. Međutim, o njegovu statusu ponajbolje svjedoči činjenica da je u nevelikoj crkvi sv. Nikole i Benedikta utemeljio poveću kapelu s oltarom sv. Stjepana, kojoj je oporučno osigurao trajni izvor prihoda. Budući da je samostalno birao kapelana te da je na tu funkciju postavio Jakova Mihetića, opata samostana sv. Nikole, moguće je da je dopuštenje za gradnju kapele ishodovao zahvaljujući vezama s Mihetićima – pokroviteljima izgradnje crkve sv. Nikole i Benedikta. Iako Stjepanova oporuka nije sačuvana, poznato je da je u gradu posjedovao najmanje tri kuće na prominentnim mjestima (dvije u ulici koja vodi od Kopnenih vrata prema crkvi sv. Krševana i jednu u predjelu crkve sv. Trojstva), od kojih su dvije nakon njegove smrti prodane za ukupno sedamsto libara. Već sama vrijednost navedenih nekretnina govori u prilog njegovim iznadprosječnim financijskim mogućnostima, a na to ukazuje i oporuka njegove udovice Rade, koja je godinama nakon zlatarove smrti posjedovala više vinograda, oranica, maslinika i drugih terena. Međutim, za pretpostaviti je da Stjepan toliko materijalno bogatstvo nije stekao samo baveći se zlatarstvom. Možda je dio dobara naslijedio, a dio privrijedio kroz druge oblike poslovanja – kupovinu, prodaju i iznajmljivanje zemljišta, prodaju uroda s vlastitih posjeda te druga poslovanja o kojima nemamo saznanja. Pojavljivanje u ulozi svjedoka, zastupnika i izvršitelja oporuka pokazuje da

je ostvarivao privatne i poslovne veze s mnogim pojedincima, koji su ga očito smatrali osobom od povjerenja. U tom je kontekstu svakako zanimljiva njegova veza s kiparom Boninom Jakovljevim iz Milana, koji ga je imenovao za izvršitelja svoje posljednje volje. Premda na temelju arhivskih podataka nije moguće pouzdano tvrditi da se Stjepan bavio zlatarstvom, na to ipak upućuje titula majstora, ali i veze s drugim, pouzdano aktivnim zlatarima, osobito Stjepanom Ivanovim Skočibuhom i Domakušem (Dominikom) Barnabinim. Osim toga, ako se ugovor iz 1434. godine, o uzimanju učenika na nauk, doista odnosi na Stjepana Milgostića, tada je moguće pretpostaviti da se u njegovoj kući u blizini Velikih kopnenih vrata nalazila upravo njegova zlatarska radionica (*statione*), a u drugoj kući u predjelu crkve sv. Trojstva dućan (*appoteca*). U tom slučaju, možda su se u Stjepanovu oporučnom legatu predanom šibenskim franjevcima 1438. godine nalazila i neka zlatarska djela nastala u radionici toga zlatara.

2.11. Ivan Punković iz Skradina (1412. – 1466., † prije 8. VII. 1471.)

Zlatar Ivan Punković iz Skradina (*Iohannes Pouchouich de Scardona*) spominje se u sedamdesetak arhivskih dokumenata u kojima je bilježen na više načina,³⁴⁶ ali je unatoč znatnom broju arhivskih podataka o njemu do sada bilo objavljeno svega nekoliko dokumenata.³⁴⁷ U stručnu je literaturu uveden kao Ivan Punković, odnosno Ponković,³⁴⁸ jedan od dvojice zlatara koji su bratovštini Gospe od Kaštela izradili križ od srebra.³⁴⁹ Međutim, taj je podatak ranije bio poznat samo na temelju zapisa preuzetog iz rukopisnih bilješki Krste Stošića,³⁵⁰ pa je Ivan Punković pogrešno smatran bratom zlatara Dominika,³⁵¹ a k tome ga je Ksenija Kalauz 1998. godine zabunom navela kao Jakova Punkovića.³⁵²

O naukovanju Ivana Punkovića za sada nema podataka, ali budući da se kao izučeni zlatar najprije pojavljuje u splitskim izvorima, nije isključeno da je krajem 14. ili početkom 15. stoljeća zlatarski zanat izučio kod nekog splitskog zlatara. Najraniji poznati podatak o njemu pronalazimo u splitskom dokumentu sastavljenom 9. kolovoza 1412. godine, u kojemu je kao *Iohannes Ponchi de Scardona* zabilježen u svojstvu svjedoka.³⁵³ Kada je gotovo devet godina kasnije, 14. ožujka 1421. godine, u Šibeniku kupio vrt s maslinama pod brdom sv. Ivana za četrnaest libara, naveden je kao stanovnik toga grada.³⁵⁴ Dana 27. listopada³⁵⁵ i 5. studenog 1423. godine uz njegovo je ime prvi put navedeno da je „iz Šibenika“ (*de Sibenico*),³⁵⁶ a u oba je spisa zabilježen u ulozi svjedoka. U drugom je dokumentu među svjedocima naveden i zlatar Domankuš Barnabin.

Ivan se u izvorima ponovno pojavljuje 22. listopada 1424. (ili 1425.) godine, kada je od Jurja Čulinovića iz Skradina (djeda istoimenog slikara, op. a.) za dvjesto libara kupio zidinu u predjelu šibenske crkve sv. Duha.³⁵⁷ Međutim, nakon toga o zlataru nema podataka sve do 18. travnja 1434. godine kada je postolaru Ivanu Stjepanoviću prodao zemlju u Dobrom Docu.³⁵⁸ Tada mu je za četiri gonjaja zemlje isplaćeno četrdeset i pet libara te je prvi put označen titulom majstora.

Da je Ivan ostvarivao privatne, a možda i poslovne veze s drugim šibenskim zlatarima, potvrđuje dokument od 25. studenog 1435. godine u kojemu je zabilježen u ulozi svjedoka.³⁵⁹ Naime, toga je dana u kući zlatara Stjepana Ivanova (Skočibuhe, op. a.) zlatar Mihovil Vratislavov (Vratislavić) iz Kobilice potvrdio da je od svoje supruge Polonije primio sedamdeset dukata na ime dote. Premda su se trojica zlatara nesumnjivo poznavala, iz dokumenta ipak nije razvidna priroda njihova odnosa.

S druge strane, poslovna suradnja zlatara Ivana Punkovića i Domankuša (Dominika) Barnabina³⁶⁰ posve je neupitna, o čemu svjedoči nekoliko zapisa u knjizi računa bratovštine Nove crkve, koji govore o tome da su dvojica zlatara 1436. godine izradila srebrni pozlaćeni emajlirani križ bratovštine Gospe od Kaštela (*Santa Maria del Monte*).³⁶¹ Taj je podatak bio poznat Krsti Stošiću, koji ga je zabilježio u jednom od svojih rukopisa. Međutim, kako je Domankuš pritom naveden bez patronima, Stošić je pogrešno zaključio da su navedeno djelo izradila dvojica Punkovića,³⁶² što je 1949. godine Cvito Fisković objavio u radu posvećenom dubrovačkim zlatarima.³⁶³ Nešto kasnije je Nevenka Bezić-Božanić kao autore srebrnog bratovštinskog križa omaškom navela zlatare Ivana i Nikolu Punkovića,³⁶⁴ a Ksenija Kalauz zlatare Jakova i Dominika Punkovića.³⁶⁵ Tako su, zbog sasvim banalne pogreške, u literaturu uvedena čak tri nepostojeća imena zlatara – Dominik Ponković/Punković, Nikola Punković i Jakov Punković. Premda su Ivan Punković i Dominik u literaturi navedeni kao braća,³⁶⁶ na temelju sačuvanih arhivskih dokumenata među njima nije utvrđena rodbinska veza, već bratovštinska. Naime, u matrikuli bratovštine sv. Marije Valverde (Gospe od Kaštela) Domankuš je naveden među bratimima,³⁶⁷ dok je Ivan Punković u računima bratovštine isplaćen za vođenje poslova te je više puta nastupao u ulozi njezina zastupnika.³⁶⁸ Iako Ivan nije izričito naveden kao bratim rečene bratovštine, očito je i on bio njezin član.

Budući da su za rečenu bratovštinu vjerojatno bila vezana obojica zlatara, ne iznenađuje činjenica da su ih nadstojnici angažirali za izradu bratovštinskog križa. Kada su 1. ožujka 1436. godine u knjizi računa bratovštine popisani prilozi za izradu srebrnog križa, među njima su

zabilježeni i novčani prilozi rečene dvojice zlatara u iznosu od po jedne libre.³⁶⁹ Pritom su obojica majstora označena hrvatskom riječju *zlatar*, čime je otklonjena svaka dvojba oko srednjovjekovnog naziva obrtnika tog zanata na našim prostorima. Nadstojnici bratovštine do tada su prikupili tri kvarte srebra te četrdeset i pet libara i petnaest solda koje su se obvezali predati zlatarima za izradu križa.³⁷⁰ Međutim, već na idućoj foliji popisani su novi prilozi koji su iznosili devetnaest unca i dvije kvarte srebra te stotinu i dvanaest libara i jedan solad.³⁷¹ Navedeno srebro i novac nadstojnici su trebali utrošiti za istu svrhu,³⁷² baš kao i stotinu osamdeset i tri libre i sedam solda koje su prikupili nakon toga.³⁷³ No, kako je istoga dana sastavljen i popis troškova koji se odnose na nabavu materijala predanog rečenoj dvojici zlatara, iz troškovnika je poznato da su nadzornici bratovštine još 13. siječnja 1436. godine zlatarima predali ukupno trideset i sedam unca, jednu kvartu i jednu oktavu srebra (*argento ligado*) te da im je za izradu isplaćeno četrdeset i pet libara.³⁷⁴ Pritom je pojašnjeno da su srebrne lamine, okviri (*suaze*), emajl i čavlići težili ukupno trideset i dvije unce i tri kvarte te da je unca srebra utrošena na spajanje nodusa. Preostale tri unce, dvije kvarte i jedna oktava srebra – namirene pretapanjem kovanica i lomljenog srebra – upotrijebljene su za izradu okvira i emajliranih dijelova. Na pozlatu križa utrošeno je pet dukata i četiri unce žive (*argento vivo*), a od ostalih troškova zabilježena je cijena drvene osnove križa, koja je koštala libru i dvanaest solda, te cijena škrinje za njegovu pohranu kupljena za libru i jedanaest solda. Na temelju navedenih podataka moguće je zaključiti da se radilo o križu drvene osnove na koju su pomoću čavlića bile pričvršćene srebrne pozlaćene lamine s emajliranim ukrasima i vjerojatno reljefno izvedenim likovima koji se, doduše, ne spominju. Premda se u Novoj crkvi, sjedištu rečene bratovštine, sačuvalo kasnogotičko srebrno pozlaćeno raspelo (kat. 12),³⁷⁵ to djelo nije moguće dovesti u vezu s križem zabilježenim u računima bratovštine jer je sasvim izgledno nastalo kasnije, a ne sadrži ni emajlirane ukrase.

Nakon što je u izvorima zabilježen njegov angažman na izradi raspela bratovštine Gospe od Kaštela, Ivan je 6. svibnja 1437. godine³⁷⁶ i 23. siječnja 1438. godine³⁷⁷ zabilježen u svojstvu svjedoka, a u potonjem je spisu prvi put označen i titulom majstora.

Iz dokumenta sročnog 27. lipnja 1441. godine poznato je da je Ivan imao kuću u blizini crkve sv. Trojstva (današnjeg sv. Ivana Krstitelja) i blizini kuće Rade, udovice tada već pokojnog zlatara Stjepana Milgostića.³⁷⁸ Ako nije u pitanju druga nekretnina, možda je riječ o adaptiranoj zidini kupljenoj pred petnaestak godina od djeda slikara Jurja Čulinovića, za koju je u dokumentu navedeno da se nalazila u predjelu obližnje crkve sv. Duha. Nakon toga, 16.

srpnja 1441. godine, Ivan je plemiću Mihovilu Simeoniću prodao dio zemlje u Pakleni za sedamnaest libara, dok je drugi dio zamijenio za Mihovilov vinograd pored svog terena u Koljevratima.³⁷⁹ Dva mjeseca kasnije, 25. rujna, Ivan je pred knezom prosvjedovao protiv spominjane Rade zbog zadržanog prava na prvokup prodane kuće.³⁸⁰

U spisu od 18. ožujka 1442. godine Ivan je još jednom svjedočio,³⁸¹ a 20. svibnja 1443. godine kupio je oranicu veličine oko tri gonjaja na teritoriju sela Koljevrate, u Ljubošinama (Ljubostinju), za osam libara.³⁸² U spisu od 10. prosinca iste godine zabilježen je njegov maslinik na Prviću,³⁸³ a u dokumentu od 9. ožujka 1444. godine vinograd u Polščiku (Poštiku) u Donjem polju.³⁸⁴ Budući da je 16. kolovoza 1444. godine s Dišinom Goniribićem zabilježen u ulozi zastupnika bratovštine Gospe od Kaštela,³⁸⁵ vjerojatno je upravo njemu 20. listopada iste godine bratovština isplatila četiri solda za jednu srebrnu ogrlicu (*cholar*).³⁸⁶ Premda je u potonjem spisu zlatar Ivan zabilježen bez drugih oznaka (*maistro Zuane horizi*), nedvojbeno je riječ o Ivanu Punkoviću. Pet dana kasnije, 25. listopada, Dišinu Goniribiću i zlataru Ivanu rečena je bratovština isplatila trideset i devet libara i devet solda za vođenje poslova,³⁸⁷ a nakon toga su još nekoliko puta zabilježeni kao zastupnici bratovštine: 26. listopada,³⁸⁸ 1. studenog³⁸⁹ i 15. studenog 1444. godine³⁹⁰ te 7. veljače,³⁹¹ dvaput 12. veljače,³⁹² triput 18. travnja,³⁹³ 2. listopada,³⁹⁴ 30. listopada³⁹⁵ i 16. studenog 1445. godine.³⁹⁶

U spisu od 28. siječnja 1446. godine zlatar je ponovno naveden u svojstvu svjedoka,³⁹⁷ a 5. lipnja spomenut je njegov vinograd u Koljevratima.³⁹⁸ Kada su 17. prosinca 1447. godine u knjizi računa bratovštine Nove crkve upisani prilozi za radove na grobnicama u crkvi sv. Krševana, zabilježen je i njegov prilog vrijedan šesnaest solda.³⁹⁹

Dana 2. siječnja 1449. godine zlatar je dao u zakup teren u Koljevratima,⁴⁰⁰ za što je godišnje trebao dobivati četvrtinu žita, a 7. siječnja prodao je zemlju s vinogradom poviše Slapa uz rijeku Krku po cijeni od trideset libara.⁴⁰¹ Međutim, istoga je dana s kupcem vinograda, Stjepanom Sučićem, sklopio ugovor o mogućnosti reotkupa rečene zemlje nakon pet godina.⁴⁰² Nekoliko mjeseci kasnije, 1. rujna iste godine, Ivan je u jednom spisu nastupao kao zastupnik svoje supruge Katarine,⁴⁰³ a 29. studenog 1451. godine pojavio se u ulozi svjedoka.⁴⁰⁴ Potom je 20. ožujka 1452. godine kao prostorna odrednica zabilježen njegov vinograd u Polščiku (Poštiku),⁴⁰⁵ a 2. lipnja iste godine neke zemlje u Koljevratima.⁴⁰⁶ Dana 27. listopada 1452. godine u knjizi računa Nove crkve spominju se neki zalozi, među njima i prekrivač (?) (*banchal*) majstora Ivana Punkovića.⁴⁰⁷ Gotovo godinu dana kasnije, 29. studenog 1453.

godine, zlatar je Tomi Tomaševiću prodao svoja prava na slaborodni vinograd,⁴⁰⁸ a 4. veljače 1454. godine potvrdio je dug od dvadeset libara prema Jurju Tudoševiću.⁴⁰⁹

U prostalim dokumentima Ivan se uglavnom spominje u kontekstu kupovine ili prodaje posjeda pa je tako 12. siječnja 1456. godine Nikoli Draganiću prodao oko šest gonjaja zemlje kod crkve sv. Jurja u Donjem polju po cijeni od četrdeset libara za gonjaj.⁴¹⁰ Tom se prilikom u svojstvu svjedoka pojavio zlatar Pavao Derljanović. Dva tjedna kasnije, 27. siječnja, Ivan je od Nikole Vitačića kupio vinograd u Srimi i vrt pred Šibenikom za četrdeset libara.⁴¹¹ Međutim, čini se da je Ivan 3. svibnja iste godine rečeni vinograd prodao kalafatu Jurju Radmiloviću, koji ga je 9. prosinca 1457. godine vratio zlataru,⁴¹² a potonji istoga dana prethodnom vlasniku.⁴¹³

Dana 10. svibnja 1456. godine Ivan Punković je posredno zabilježen u oporuci svoje polusestre Katice, supruge Ivana Bosne, koja je zlatarovim sinovima i kćerima ostavila neka dobra,⁴¹⁴ a 26. studenog iste godine bio je pozvan na otkup zaloga vrijednog sedam libara.⁴¹⁵ Nakon toga su 26. siječnja⁴¹⁶ i 12. veljače 1457. godine⁴¹⁷ kao prostorne odrednice navedene njegove zemlje u Obrnji i Doberčiću, a 22. lipnja iste godine zlatar je prodao svoj dio posjeda u Pustom Doberčiću za jedanaest libara.⁴¹⁸ Dana 9. listopada 1457. godine kao prostorna odrednica spomenuta je njegova oranica u Doberčiću,⁴¹⁹ a 14. travnja 1458. godine njegova kuća u blizini crkve sv. Duha u Šibeniku.⁴²⁰ Kada je 26. travnja svom težaku dao na zasađivanje i obrađivanje tri zemlje u Ducipolju (Vučipolju?), zabilježeno je da se jedna od njih nalazila u blizini zemlje zlatara Pavla Derljanovića.⁴²¹ Istoga je dana u trogodišnji zakup dao jednu zemlju u tom mjestu, za što je godišnje imao dobivati četvrtinu uroda,⁴²² a 12. lipnja iste godine ustupio je Mihovilu Simeoniću svoja prava na posjede u Koljevratima za dvadeset i pet libara.⁴²³ Ivan je u izvorima zabilježen i 1. srpnja 1458. godine kada je svoga sina Antuna dao na nauk kod marangona Mateja Dabisvilića.⁴²⁴

Dana 21. svibnja 1459. godine ponovno je zabilježen u ulozi svjedoka,⁴²⁵ 19. lipnja iste godine prodao je maslinik u Dubravi za dvadeset libara,⁴²⁶ a 7. siječnja 1460. godine usputno je spomenuta njegova oranica u Doberčiću.⁴²⁷ Nekoliko mjeseci kasnije, 16. lipnja iste godine, Ivan je za četrdeset libara prodao vinograd u Koljevratima,⁴²⁸ a 25. svibnja 1461. godine ponovno je kao prostorna odrednica navedena neka njegova zemlja na području Doberčića.⁴²⁹ Dana 19. listopada iste godine prodao je teren u Koljevratima,⁴³⁰ 23. prosinca 1462. godine zemlju u Doberčiću,⁴³¹ 12. travnja 1464. godine usputno je spomenuta njegova kuća kod zvonika crkve sv. Duha u Šibeniku,⁴³² a 14. prosinca podvornica u Koljevratima.⁴³³ Premda se

nakon toga spominje u još desetak dokumenata, za života ga susrećemo još samo u spisu od 22. siječnja 1466. godine kada je plemiću Jurju Teodozijevu za dvadeset i četiri libre prodao oranicu u Koljevratima.⁴³⁴

Na osnovu poznatih arhivskih podataka moguće je odrediti da je Ivan Punković preminuo negdje u razdoblju od 22. siječnja 1466. godine i 8. srpnja 1471. godine, kada je zabilježeno zemljište njegovih nasljednika u Pokrovniku.⁴³⁵ Nakon toga mahom se navodi kao dio imenske formule sina Jurja, i to 7. listopada 1476. godine,⁴³⁶ 29. veljače⁴³⁷ i 5. travnja 1480. godine,⁴³⁸ 10. svibnja⁴³⁹ i 6. srpnja 1481. godine,⁴⁴⁰ 4. rujna⁴⁴¹ i 9. prosinca 1482. godine,⁴⁴² 26. kolovoza 1485. godine⁴⁴³ i još jednom iste godine⁴⁴⁴ te 15. prosinca 1486. godine.⁴⁴⁵ Jedinu iznimku predstavlja dokument od 1. prosinca 1480. godine u kojemu je kao prostorna odrednica navedena zemlja Ivanovih nasljednika.⁴⁴⁶ Međutim, osim navedenih dokumenata, na njega se vjerojatno odnosi i određeni broj spisa u kojima se spominje neki zlatar Ivan bez drugih odrednica.⁴⁴⁷

O naukovanju Ivana Punkovića iz Skradina za sada nema neposrednih podataka, ali budući da se prvi put pojavljuje upravo u splitskim izvorima, nije isključeno da je zlatarski zanat izučio kod nekog splitskog majstora krajem 14. ili početkom 15. stoljeća. Od 1421. godine u arhivskoj se građi javlja kao stanovnik Šibenika, gdje je živio i radio narednih četrdesetak godina. Iako je poznato da je imao kuću u blizini crkve sv. Duha i/ili crkve sv. Trojstva,⁴⁴⁸ sačuvani dokumenti ne pružaju podatke o tome gdje se nalazila njegova zlatarska radionica. Međutim, da se zlatarstvom bavio potvrđuje činjenica da je 1436. godine s Domankušem (Dominikom) Barnabinim izradio srebrni pozlaćeni križ bratovštine Gospe od Kaštela, kojoj su, izgleda, pripadala obojica zlatara. Premda Ivan nije izričito naveden kao član bratovštine, neko je vrijeme vodio njezine poslove pa se takav zaključak sam po sebi nameće. Po svemu sudeći, upravo je pripadnost bratovštini odigrala važnu ulogu u angažmanu dvojice zlatara na izradi bratovštinskog križa. No, budući da navedeno djelo nije sačuvano, nije moguće donositi nikakve zaključke o razini Ivanova zlatarskog umijeća. Također je nemoguće utvrditi jesu li Ivan Punković i Domankuš (Dominik) Barnabin i inače surađivali, jer o tome nisu pronađeni arhivski podaci.

2.12. Anze (Anđelo) (1414. – 1424., † prije 27. III. 1443.)

U šibenskoj arhivskoj građi prve polovine 15. stoljeća pronađeno je pet dokumenata u kojima je zabilježeno ima zlatara Anze (Anđela) iz Šibenika (*Anze/Angelus de Sibenico*). Anze je 1. kolovoza 1414. godine najprije svjedočio u jednom spisu,⁴⁴⁹ a potom je 11. kolovoza potvrdio dug od dvadeset i jedne libre Zadraninu Martinu Dragošiću.⁴⁵⁰ Deset godina kasnije, 29. kolovoza 1424. godine,⁴⁵¹ ponovno je zabilježen u svojstvu svjedoka, a 27. ožujka 1443. godine u jednom se spisu pojavljuje Rada, udovica zlatara Anđela iz Šibenika.⁴⁵² Međutim, 20. prosinca 1447. godine neka je Rada zabilježena kao supruga Anze zlatara.⁴⁵³ Iako pritom nije navedena kao udovica,⁴⁵⁴ vjerojatno je riječ o ženi istog zlatara. Premda je zlatarovo ime u izvorima bilježeno na nekoliko načina,⁴⁵⁵ riječ je o varijantama istoga imena.⁴⁵⁶ Ako je Rada već 1443. godine bila udovica, tada zlatara Anzu (Anđela) iz Šibenika nije moguće identificirati kao Anđela Leonardova Nijemca, stanovnika Šibenika, koji je u arhivskim izvorima zabilježen samo 16. travnja 1447. godine.⁴⁵⁷ Budući da ne raspolažemo nikakvim podacima o zlatarskom djelovanju zlatara Anze (Anđela), bilježimo ga kao jednoga od zlatara koji su nam poznati tek po imenu.

2.13. Domankuš (Dominik) Barnabin (1414. – 1438., † prije 16. XI. 1441.)

Zlatar Domankuš Barnabin (*Domancus Barnabe*),⁴⁵⁸ u izvorima bilježen i kao Dominik Barnabin (*Dominicus Barnabe*), otac šibenskog zlatara Bartula Domankuševa (Dumankuševića), jedan je od nekolicine šibenskih zlatara 15. stoljeća koji su u literaturu uvedeni pod netočnim imenom. U ranijim publikacijama zlatar je naveden kao Dominik Punković, odnosno Dominik Ponković iz Šibenika,⁴⁵⁹ brat zlatara Ivana Punkovića,⁴⁶⁰ čime je u indeks dalmatinskih majstora uvrštena nepostojeća osoba. Naime, pozivajući se na rukopisne bilješke Krste Stošića, Cvito Fisković je 1949. godine objavio podatak da su zlatari Ivan i Dominik Ponković 1436. godine za šibensku bratovštinu Gospe od Kaštela načinili srebrno raspelo.⁴⁶¹ I doista, od zlatara Ivana Punkovića i Domankuša naručeno je srebrno bratovštinsko raspelo,⁴⁶² ali je zapis „... *maistro Zuanne Puncouich et maistro Domancus orexi*...“⁴⁶³ Krsto Stošić pogrešno protumačio. Kako uz ime zlatara Domankuša nema patronima, Stošić je zaključio da su djelo izradila dvojica Punkovića.⁴⁶⁴ Međutim, njegova je bilješka kasnije slobodnije tumačena pa su u radovima Igora Fiskovića dvojica zlatara navedena kao braća,⁴⁶⁵ što je ponavljano u još nekim publikacijama iako je u indeks dalmatinskih zlatara već bio

uveden zlatar Domankuš Barnaba (!) iz Šibenika.⁴⁶⁶ No, pitanje identifikacije toga zlatara dodatno se zamrsilo kada je Nevenka Bezić-Božanić kao jednog od dvojice autora spomenutog bratovštinskog križa zabunom navela zlatara Nikolu Punkovića,⁴⁶⁷ a Ksenija Kalauz Jakova Punkovića.⁴⁶⁸ Tako je kronični nedostatak korištenja arhivskih izvora tijekom vremena rezultirao time da su u literaturu uvedena imena čak trojice nepostojećih zlatara – Dominika Punkovića (Punkovića), Nikole Punkovića i Jakova Punkovića. Dakle, pogrešno navođen Dominik Punković zapravo je zlatar Domankuš (Dominik) Barnabin, koji je u šibenskim arhivskim izvorima prve polovine 15. stoljeća zabilježen u tridesetak dokumenata.

U izvorima se prvi put spominje 5. rujna 1414. godine, kada se oženio Margaritom, kćeri pok. Ivana Soldanića – nećakinjom šibenskog zlatara Stjepana Milgostova.⁴⁶⁹ Pritom mu je obećana dota od stotinu i četrdeset libara, zatim po jedna zemlja u Dubravi i Valama blizu Skradina, zemlja s vinogradom i kućom u Skradinskom polju te jedna zidina u Šibeniku. Naime, zlatar Stjepan (Milgostić, op. a.) je na ime Margaritine dote Domankušu dao četiri gonjaja zemlje u Dubravi i zidinu na Gorici, a obvezao mu se dati i stotinu libara za kupovinu odjeće i izgradnju rečene zidine na koju je Domankuš morao utrošiti i četrdeset libara koje mu se u roku od godine dana obvezala dati Margaritina baka Pribna. Od Katarine, udovice Margaritina oca, Domankušu je predana zemlja u Valama blizu Skradina te vinograd s maslinama i kućom u Skradinskom polju u vrijednosti stotinu libara. Navedene nekretnine predane su zlataru na dan ženidbe, a 1. srpnja 1415. godine isplaćen mu je dio dote u novcu i stvarima u vrijednosti osamdeset i šest libara.⁴⁷⁰

Domankuš je izvorima je ponovno zabilježen 14. kolovoza 1418. godine, jer je toga dana od Ratka Stipkovića iz Šibenika kupio stabla maslina u Dubravi za osamnaest libara, čemu je svjedočio zlatar Stjepan pok. Milgosta.⁴⁷¹ Dana 10. travnja 1419. godine Domankuš je dvaput zabilježen u svojstvu svjedoka,⁴⁷² potom je 19. studenog Ivanu Ivanoviću pozajmio dvadeset libara,⁴⁷³ a 3. prosinca iste godine kupio je masline u Dubravi za dvadeset i pet libara.⁴⁷⁴

U arhivskoj je građi zabilježen i u spisu od 17. travnja 1421. godine kada mu je zlatar Stjepan Milgostov, kao izvršitelj oporuke pokojnoga zlatara Stjepana Ungara, predao zlatarski alat i kapu koje mu je rečeni zlatar 16. prosinca 1411. godine oporučno ostavio.⁴⁷⁵ Iako u dokumentu nije izrijeком navedeno, sve upućuje na to da je Domankuš u radionici zlatara Stjepana Ungara najvjerojatnije izučio zlatarski zanat.⁴⁷⁶ U tom slučaju, Domankuš je zanat morao izučiti prije 16. prosinca 1411. godine, kada je sastavljena oporuka zlatara Stjepana Ungara, jer je malo vjerojatno da bi mu majstor ostavio alate prije isteka ugovora.⁴⁷⁷ Premda

mu je Stjepan zlatarski alat mogao ostaviti iz drugih razloga, činjenica da se u dokumentu spominje i kapa koju mu je ostao dužan, upućuje na to da je najvjerojatnije riječ o dijelu odjevnog „kompleta“ kakve su majstori učenicima davali po završetku naukovanja.

Nakon toga, 5. studenog⁴⁷⁸ i 31. prosinca 1423. godine⁴⁷⁹ zlatar se pojavio u ulozi svjedoka, a 2. rujna⁴⁸⁰ i 5. studenog 1424. godine zakupio je dvije zemlje u Sitnom.⁴⁸¹ U spomenutom spisu iz prosinca 1423. godine uz njegovo je ime po prvi put zabilježena titula *magister*.

Međutim, jedan od značajnijih dokumenata koji se odnose na zlatara Domankuša, sročena je 27. lipnja 1426. godine, kada su mu Juraj Brečevac i plemić Toma Jurić, gvardijan samostana sv. Frane i zastupnik istoimene crkve, isplatili stotinu i pet libara (nešto manje od dvadeset i jednog dukata⁴⁸²) kao ostatak novca za izradu srebrnog kaleža u koji je zlatar utrošio vlastito srebro, u skladu s ugovorom od 2. ožujka 1421. godine.⁴⁸³ Budući da ugovor nije sačuvan (ili nije pronađen), potvrda o isplati pruža jedini podatak o narudžbi tog srebrnog kaleža. Premda nije poznata ni cijena ni količina utrošenog materijala pa ni zlatarova plaća, činjenica da mu je za preostali dio isplaćen skoro dvadeset i jedan dukat govori u prilog tomu da se radilo o skupocjenijem kaležu. Iako je u inventaru samostana sv. Frane iz 1502. godine popisana „veliki srebrni kalež s dvama anđelima sa strane“ (*Vno calexe grande tuto de argento cum [do]i angeli da canto et cum la sua patena*), ne možemo znati krije li se iza tog opisa kalež koji je Domankuš izradio za šibenske franjevence.⁴⁸⁴

Nakon toga Domankuš je u izvorima posredno zabilježen tek 22. srpnja 1431. godine, kada je u jednom dokumentu kao prostorna odrednica naveden njegov vrt iza crkve sv. Kuzme i Damijana u Šibeniku.⁴⁸⁵ Gotovo godinu dana kasnije, 16. lipnja 1432. godine, Domankuš je na osmogodišnje naukovanje kod zlatara Petra Rankulina iz Zadra dao svoga sina Bartula, čemu su svjedočila dvojica zlatara – Stjepan Milgostov iz Šibenika i Ivan Albertov iz Zadra.⁴⁸⁶

Dana 29. lipnja iste godine Domankuš se pojavio u svojstvu svjedoka,⁴⁸⁷ a 18. studenog platio je plemiću Iliji Lovre Ilijinog šezdeset libara za najam radionice i/ili dućana.⁴⁸⁸ No, izgleda da su klesar Juraj Kavaler⁴⁸⁹ i njegov suradnik rečenom Iliji obavili neke poslove pa je Domankuš u ime Ilije od tih šezdeset libara navedenim klesarima isplatio trideset i jednu libru. Iako nije poznato o kakvim se klesarskim poslovima radilo, moguće je da je Ilija adaptirao poslovni prostor kako bi bio pogodniji za bavljenje zlatarskim zanatom te od najma podmirio plaću dvojici klesara.

Dana 20. veljače 1434. godine kao prostorna odrednica navedena je zlatarova kuća na Gorici,⁴⁹⁰ a 18. travnja njegov vinograd u Dobrom Docu u Srimi.⁴⁹¹ U dokumentima od 6. rujna⁴⁹² i 7. studenog iste godine zlatar je zabilježen u ulozi svjedoka.⁴⁹³ Pritom je naveden kao Dominik i Domankuš Barnabonis (*Dominicus/Domancus Barnabonis*), a kada je zlatar 12. prosinca izabrao svog pomirbenog suca u sporu s Petrom Ljupkovićem iz Vrpolja, bilježnik ga je zabilježio kao Dominika Bernovića (*Dominicus Bernouich*).⁴⁹⁴

Dana 3. siječnja 1435. godine Domankuš se ponovno pojavio u svojstvu svjedoka,⁴⁹⁵ a 15. veljače iste godine supruga zlatara Marina, Margarita, darovala mu je vrt s tri masline na Ugaršćici pred Šibenikom.⁴⁹⁶ Po svemu sudeći, Domankuš je rečenoj Margariti pomagao tijekom Marinova⁴⁹⁷ služenja na galiji pa mu je ona u znak zahvalnosti darovala rečena dobra. Međutim, Domankuš je već 5. svibnja prava na taj vrt s maslinama prepustio Petru Modropetiću.⁴⁹⁸ Krajem mjeseca, 26. svibnja, Domankuš je boravio u Zadru, gdje je svog (mlađeg?) sina Jakova dao na nauk kod zadarskog brijača Martina, sina brijača Pripka.⁴⁹⁹

Da je Domankuš osim kaleža izrađivao i druga zlatarska djela, pokazuje zapis od 1. ožujka 1436. godine u knjizi računa bratovštine Nove crkve,⁵⁰⁰ kojoj je i sam pripadao.⁵⁰¹ Tada je zabilježeno da su nadstojnici (*sorastanti*) bratovštine Gospe od Kaštela (*Santa Maria del Monte*) 13. siječnja 1436. godine zlatarima Ivanu Punkoviću i Domankušu dali trideset i sedam unca, jednu kvartu i jednu oktavu srebra za izradu bratovštinskog križa, te da im je za izradu isplaćeno četrdeset i pet libara.⁵⁰² Srebrne lamine, *souaze* (okviri?), emajl i čavlići težili su ukupno trideset i dvije unce i tri kvarte, a unca srebra utrošena je na spajanje nodusa. Pretapanjem kovanica i lomljenog srebra namirene su još tri unce, dvije kvarte i jedna oktava srebra, koje je upotrijebljeno za izradu okvira i emajliranih dijelova. Na pozlatu križa utrošeno je pet dukata i četiri unce žive (*argento vivo*), dok je drvena osnova križa koštala libru i dvanaest solda, a škrinja za njegovu pohranu libru i jedanaest solda. No, među troškovima su zabilježene i do sada nepoznate isplate koje se odnose na izradu bratovštinske matrikule. Naime, slikaru Miklešu (Nikoli Vladanovu) isplaćene su preostale dvije libre za njezin oslik,⁵⁰³ a zlataru Domankušu četrnaest libara i šest solda za komad kože, *tre carte rial* te oslik matrikule (*e per dipentura*).⁵⁰⁴ Međutim, iz zapisa nije jasno je li i Domankuš izradio dio oslika ili je samo posredovao između bratovštine i Nikole Vladanova. Iako ne bi bilo neuobičajeno da se zlatar bavio i minijaturnim slikarstvom,⁵⁰⁵ za sada ne postoje druge naznake koje bi na to upućivale.

No nakon toga Domankuš je za života zabilježen još svega nekoliko puta: 30. ožujka 1436. godine, kada je kao prostorna odrednica spomenuta njegova kuća na Gorici,⁵⁰⁶ potom 17.

siječnja 1437. godine kada je zabilježen u ulozi svjedoka,⁵⁰⁷ te prilikom poništenja jednog dokumenta od 23. siječnja 1438. godine.⁵⁰⁸ Koliko je zasad poznato, za njegova života sročeno je još samo jedan, danas izgubljeni ili zagubljeni spis nepoznatog datuma.⁵⁰⁹

Da je Domankuš preminuo prije 16. studenog 1441. godine, potvrđuje dokument od toga dana u kojemu je njegov sin Jakov zabilježen kao „sin pokojnoga zlatara Domankuša“.⁵¹⁰ Potonji je posthumno zabilježen i 7. kolovoza 1443. godine kada je Rada, udovica zlatara Stjepana Milgostića, Domankuševu trećem sinu, đakonu Mihovilu, ostavila oranicu s vinogradom i jednu zemlju u Donjem polju,⁵¹¹ te 20. siječnja 1444. godine kada je u jednom dokumentu zabilježena Domankuševa udovica Margarita.⁵¹² Dana 5. svibnja⁵¹³ i 25. listopada 1451. godine kao prostorna odrednica naveden je Margaritin maslinik u Daski,⁵¹⁴ a 23. veljače 1452. godine Domankuševi sinovi Juraj i Bartul podijelili su očinska dobra.⁵¹⁵ I konačno, posljednji spomen zlatarova imena pronalazimo u inventaru plemića Lovre Dominikova iz rujna 1454. godine, u kojem je kao prostorna odrednica zabilježen teren kupljen od nasljednika zlatara Domankuša.⁵¹⁶

Premda o Domankuševu naukovanju nema izravnih podataka, čini se da je zanat izučio u radionici šibenskog zlatara Stjepana Nikolina Ungara. Kada se 1414. godine oženio Margaritom – nećakinjom zlatara Stjepana Milgostova (Milgostića) – već je bio izučeni zlatar, no čini se da tada još nije imao titulu majstora. Arhivska građa pokazuje da je Domankuš ostvarivao privatne veze s nekolicinom šibenskih zlatara, a vjerojatno je osobno poznavao i uglednog zadarskog zlatara Petra Rankulina, kod kojega je na nauk dao svog sina Bartula. Makar o Domankuševu zlatarskom djelovanju svjedoči svega nekoliko dokumenata, čini se da je bio zaposlen i vješt majstor kome su naručitelji povjerali i zahtjevnije zlatarske narudžbe. O tome svjedoči raskošniji kalež načinjen za šibenske franjevce i srebrni pozlaćeni emajlirani križ koji je s Ivanom Punkovićem načinio za svoju bratovštinu Gospe od Kaštela. Premda nije upitno da se zlatarstvom bavio, nijedno njegovo djelo nije sačuvano (ili nije identificirano) u šibenskom korpusu zlatarskih radova koje je moguće datirati u prvu polovinu 15. stoljeća.

2.14. Stjepan Ivanov Skočibuha (1414. – 1443., † prije 27. VIII. 1443.)

U razdoblju od 1414. pa do smrti 1443. godine, zlatar Stjepan Ivanov Skočibuha iz Šibenika (*Stephanus Iohannis Scocibucha de Sibenico*)⁵¹⁷ zabilježen je u preko stotinu i pedeset, a posthumno u još dvadesetak arhivskih spisa. Iako je Frani Dujmoviću bilo poznato

tridesetak dokumenata,⁵¹⁸ do sada je bilo objavljeno svega nekoliko spisa,⁵¹⁹ a o problemu identifikacije bilo je govora u poglavlju posvećenom zlataru Stjepanu Milgostovu (Milogostiću) zvanom Jajce iz Šibenika.

Stjepan Ivanov je u arhivskim izvorima prvi put zabilježen 11. kolovoza 1414. godine, kada je od Mihovila Draganića za tri libre kupio pola gonjaja zemlje u Grebaštici.⁵²⁰ Tada je već imao titulu zlatarskog majstora, kojom je gotovo bez odstupanja označavan u arhivskim dokumentima. Dva mjeseca kasnije, 13. listopada, Stjepan se pojavio u svojstvu svjedoka prilikom sklapanja ugovora između zlatara Stjepana Milgostova i marangona Radoslava Radojkovića.⁵²¹

No, od listopada 1414. pa do ožujka 1418. godine u sačuvanoj arhivskoj građi nisu pronađeni podaci o tom zlataru, premda ih je nekad očito bilo. Na to ukazuje dokument o podmirenju duga sročeni 19. ožujka 1418. godine, u kojemu se stranke pozivaju na raniji ugovor kojim je Stjepan od Margarite, kćeri kalafata Petra Pribinje, pozajmio pedeset libara.⁵²² Svega nekoliko dana kasnije, 22. ožujka 1418. godine, Stjepan je od svećenika Dismana Kremšića, kapelana crkve sv. Trojstva, kupio praznu česticu u blizini navedene crkve i svog terena, za što je izdvojio stotinu i sedam libara.⁵²³ U ožujku iste godine Stjepan je u izvorima zabilježen još dva puta: 30. ožujka, kada se pojavio u ulozi svjedoka,⁵²⁴ i 31. ožujka, kada je na dvogodišnje naukovanje primio Kršula Ratkova Mičića iz Knina.⁵²⁵ Potonji je pritom označen kao *homo sui iuris*⁵²⁶ pa je kod majstora sam stupio na naukovanje, odnosno vjerojatnije na usavršavanje ili rad. U prilog tomu govori duljina trajanja nakovanja od samo dvije godine te plaća (ili svojevrsna otpremnina) od šest dukata koju je Kršul trebao dobiti po isteku ugovora. Za njega su pritom jamčila i dvojica jamaca – Nikola Budačić iz sela Podstipan (?) i Marko Mislavov Suličić iz Šibenika. Iz zapisan na margini doznajemo da je dokument poništen 25. siječnja 1421. godine.

U preostalim spisima iz 1418. godine Stjepan je uglavnom zabilježen u svojstvu svjedoka, a samo se u dvama dokumentima pojavljuje kao stranka. Tako ga u ulozi svjedoka pronalazimo u dokumentu od 6. travnja,⁵²⁷ dvama dokumentima od 1. svibnja⁵²⁸ i dvama od 21. lipnja,⁵²⁹ te dokumentu od 7. kolovoza,⁵³⁰ 14. kolovoza⁵³¹ i trima spisima od 21. kolovoza.⁵³² Osim što je svjedočio, Stjepan je 21. kolovoza sklopio i ugovor s kmetom Radeljanom Ozrinovićem iz Sitnice (Sitnog), koji mu se obvezao godinu dana obrađivati vinograde na posjedu u Grebaštici.⁵³³ Potom je 28. studenog još jednom zabilježen u svojstvu svjedoka,⁵³⁴ a 15. prosinca kupio je od Ivana Cripulića vinograd u Dubravi za šesnaest libara.⁵³⁵ Vinograd je

bio veličine oko dva gonjaja, a nalazio se pored njegove druge zemlje i zemlje nasljednika nekog zlatara Jakova.

Dana 19. veljače 1419. godine Stjepan je svome kmetu Radeljanu iz Grebaštica pozajmio sedamnaest libara koje mu se potonji obvezao vratiti do blagdana sv. Mihovila,⁵³⁶ a 26. veljače zlatar je dao u zakup zemljište u Donjem polju.⁵³⁷ Nekoliko tjedana kasnije, 19. ožujka, Stjepan je s članovima bratovštine sv. Jakova izabrao kapelana,⁵³⁸ iz čega je moguće naslutiti da je i sam bio njezin član. Potom je 25. ožujka Jurju Grgurovu Munašiću dao u zakup svoju zemlju u Grebaštici, u Bilu, da na njoj zasadi vinovu lozu,⁵³⁹ pa je usput svjedočio u jednom dokumentu.⁵⁴⁰ Nakon toga je u istom svojstvu zabilježen još nekoliko puta: 11. travnja,⁵⁴¹ 30. travnja,⁵⁴² 5. svibnja,⁵⁴³ 21. svibnja⁵⁴⁴ i 24. svibnja⁵⁴⁵ iste godine. Dana 28. svibnja kao prostorna odrednica naveden je njegov vinograd u Vučikalu u Donjem polju,⁵⁴⁶ a 15. lipnja zabilježen je kao član „udruženja“ koje je na dražbu stavilo prihode sela Ljubostinić (današnjeg Ljubostinja).⁵⁴⁷ Pet mjeseci kasnije, 11. studenog 1419. godine, u jednom je dokumentu kao prostorna odrednica zabilježena Stjepanova zidina u blizini crkve sv. Duha i blizini terena udovice zlatara Grgura (Miloševića), a pritom je među svjedocima naveden zlatar Stjepan pok. Milgosta.⁵⁴⁸

U arhivskoj građi iz 1420. i 1421. godine o Stjepanu Ivanovu nisu pronađeni podaci, ali ga u izvorima ponovno pronalazimo 8. kolovoza 1422. godine, kada je zabilježen u ulozi svjedoka prilikom poništenja jednog dokumenta.⁵⁴⁹ U tom je svojstvu zabilježen i 9. travnja 1423. godine,⁵⁵⁰ dok je 9. rujna iste godine dao u zakup zemljište svoje supruge Cvite (Florije) u Donjem polju.⁵⁵¹

Tijekom 1424. godine Stjepan je svjedočio u nekoliko dokumenata, i to 20. veljače,⁵⁵² 19. ožujka⁵⁵³ i 3. travnja⁵⁵⁴ te tri puta 8. lipnja.⁵⁵⁵ Dana 11. srpnja iste godine zlatar je od Mihovila Cvitanova primio dvadeset libara kao iznos za vrijednost zida ženine kuće na koji je rečeni Mihovil „naslonio“ svoju kuću,⁵⁵⁶ a 25. srpnja⁵⁵⁷ i 6. kolovoza⁵⁵⁸ ponovno je svjedočio. Dva mjeseca kasnije, 8. listopada, Stjepan je dao u zakup zemlju u Grebaštici,⁵⁵⁹ a 22. listopada primio je na nauk još jednog učenika.⁵⁶⁰ Toga je dana Pripko Slavčević iz Otave iz Petrova polja na osmogodišnji nauk dao svoga nećaka Ivana Ruscijeva Slavčevića.⁵⁶¹ Ugovor je sklopljen prema uobičajenim uvjetima,⁵⁶² a majstor se po isteku naukovanja učeniku obvezao dati zlatarski alat, novu vunenu odjeću, kukuljicu i čizme od sukna te košulju i novu obuću. No, za razliku od ugovora koji je Stjepan 1418. godine sklopio s Kršulom Ratkovićem Mičićem iz Knina,⁵⁶³ u ovom nije bila predviđena nikakva novčana naknada za učenika.

Dva dana nakon toga, 24. listopada,⁵⁶⁴ Stjepan je zabilježen u ulozi svjedoka, a u istom se svojstvu pojavljuje i u dokumentima od 22. i 30. studenog 1424. godine,⁵⁶⁵ te 17. siječnja 1425. godine.⁵⁶⁶ Dana 4. veljače iste godine Stjepan je Dragoju Zovkoviću iz Šibenika pozajmio sedam libara,⁵⁶⁷ koje mu se potonji obvezao vratiti u moštu odgovarajuće vrijednosti, a 18. veljače u jednom je dokumentu zabilježen među svjedocima.⁵⁶⁸

Dana 23. siječnja 1426. godine Stjepan je, kao izvršitelj oporuke Diše, udovice Dismana Krepelića, isplatio njezin legat samostanu sv. Katarine,⁵⁶⁹ a već idućeg dana još je jednom zabilježen u ulozi svjedoka.⁵⁷⁰ Potom je 18. veljače spomenuta njegova kuća u blizini šibenskih Velikih kopnenih vrata,⁵⁷¹ a 1. lipnja Stjepan je ponovno nastupao kao izvršitelj oporuke prethodno spomenute Diše, isplativši dvjesto libara gvardijanu šibenskog franjevačkog samostana zajedno s Nikolom Sporčićem, drugim Dišinim zastupnikom.⁵⁷² Međutim, Stjepanu i Nikoli je istoga dana isplaćeno stotinu trideset i pet libara za dva Dišina vinograda prodana na dražbi,⁵⁷³ a zlatar je nakon toga zabilježen i u ulozi svjedoka.⁵⁷⁴ Kao Dišin zastupnik pojavljuje se i u dokumentu od 7. srpnja iste godine, prilikom predaje jednog vinograda u Vodicama Dišinoj nasljednici Sfili, kćeri pok. Ivana Soldanića.⁵⁷⁵

Dana 9. svibnja 1427. godine⁵⁷⁶ te 2. srpnja⁵⁷⁷ i 6. prosinca 1430. godine,⁵⁷⁸ Stjepan je ponovno svjedočio, s time da je u potonjem dokumentu u istom svojstvu zabilježen i zlatar Stjepan pok. Milgosta. Stjepan Ivanov morao je poznavati i zlatara Petra Herenkovića iz Požege, jer se 10. veljače 1431. godine na ime dote Petrove supruge Dobrice obvezao dati dva para srebrnih naušnica vrijednih dvanaest libara.⁵⁷⁹ Moguće je da je Stjepan bio blizak Petru Pribinji i njegovoj obitelji pa se na ime Dobričine dote obvezao dati naušnice, ali nije isključena ni mogućnost da je na taj način trebao podmiriti neko dugovanje.⁵⁸⁰ Budući da se Stjepan pouzdano bavio zlatarstvom,⁵⁸¹ vjerojatno je rečene naušnice sam izradio.

Idućeg dana, 11. veljače, u jednom je dokumentu zabilježen zlatarov vinograd pod Malim Kameničnikom,⁵⁸² a 14. veljače njegova zemlja poviše crkve sv. Marije u Grebaštici.⁵⁸³ Nakon toga, Stjepan je u nizu dokumenata naveden u svojstvu svjedoka: najprije 4. lipnja,⁵⁸⁴ a potom i 4. studenog 1431. godine, kada je dominikanac Mihovil Obradov iz Šibenika, kao zastupnik dominikanskog samostana u Hvaru, imenovao Mihovila Tavilića zastupnikom u svrhu povrata pet kaleža otuđenih (?) iz crkve sv. Marka u Hvaru.⁵⁸⁵ Iako iz tog dokumenta nije jasno tko je i kada kaleže otuđio (?), čini se da su prema nekoj hvarskoj presudi trebali biti vraćeni hvarskim dominikancima. Kako god bilo, Stjepan se u ulozi svjedoka vjerojatno nije zatekao slučajno, baš kao ni 6. veljače 1432. godine, kada je zlatar Stjepan Milgostov klesaru

Radiću Pokrajčiću prodao teren kod gradske lože.⁵⁸⁶ Stjepan Ivanov toga je dana još jednom naveden među svjedocima,⁵⁸⁷ a u istom je svojstvu čak tri puta zabilježen 30. ožujka.⁵⁸⁸

Ivan Ruscijev Slavčević iz Otave iz Petrova polja vjerojatno je bio pri kraju svog osmogodišnjeg naukovanja⁵⁸⁹ kada je Stjepan 19. lipnja 1432. godine na desetogodišnji nauk primio Šimuna Vučkova Gojkovića iz Šibenika.⁵⁹⁰ Ako je Ivan Ruscijev u to vrijeme još uvijek bio na izučavanju zanata, moguće je da je majstor u naredna četiri mjeseca u zlatarski posao želio uputiti novog učenika, kako bi ga prije odlaska „staroga“ podučio osnovama zlatarskog zanata. Ugovor je sklopljen prema uobičajenim uvjetima, a Šimun je po isteku naukovanja trebao dobiti zlatarske alate, prsluk od deblje pamučne tkanine, par čizama, kaput (ili kapu?) od sukna, košulju i par sandala te deset unca srebra „venecijanske kakvoće“. Međutim, Šimun je u rujnu 1435. godine pobjegao od majstora pa ga je majka nakon trinaest mjeseci ponovno vratila, o čemu će biti govora u nastavku poglavlja.

Nakon što je sklopio rečeni ugovor o naukovanju, Stjepan je toga dana svjedočio i prilikom sklapanja ugovora kojim se slikar Nikola Vladanov obvezao načiniti sliku za šibensku bratovštinu sv. Mihovila.⁵⁹¹ Premda je moguće da se zlatar ondje zatekao slučajno, jer je i sam netom prije bio kod bilježnika, u obzir treba uzeti i mogućnost da se među svjedocima ipak pojavio s razlogom. Naime, suci bratovštine sv. Mihovila tražili su od slikara da im izradi sliku poput one koju je načinio za bratovštinu sv. Jakova,⁵⁹² pa je Stjepan, kao član te bratovštine,⁵⁹³ možda upravo zbog toga zabilježen u ulozi svjedoka. Toga je dana svjedočio prilikom sklapanja još jednog ugovora,⁵⁹⁴ a zatim je u istoj ulozi sa zlatarom Pavlom Jurinićem dva puta zabilježen 23. kolovoza.⁵⁹⁵ Kao svjedok se pojavio i u dokumentu od 25. kolovoza,⁵⁹⁶ a u spisu od 8. listopada kao prostorna odrednica naveden je njegov maslinik u Dubravi.⁵⁹⁷ Dana 20. listopada 1432. godine posredno je zabilježen kao zastupnik zlatara Marina,⁵⁹⁸ a 18. prosinca 1432. godine usputno je spomenuta njegova *apotheca*.⁵⁹⁹

U spisu od 19. siječnja 1433. godine⁶⁰⁰ kao prostorna odrednica navedena je zlatarova zemlja u Strišinama u Grebaštici, a 25. siječnja vinograd u Vučikalu.⁶⁰¹ U dokumentu od 25. svibnja iste godine Stjepan je zabilježen s još dvojicom zlatara – Stjepanom Milgostovim i Marinom Silvestrovim iz Splita.⁶⁰² Naime, Stjepan je toga dana Marinu Silvestrovu predao pedeset libara, koje je kao njegov zastupnik primio od plemića Nikole Franina Silvestra iz Splita, Marinova brata.⁶⁰³ Pritom je među svjedocima zabilježen zlatar Stjepan pok. Milgosta.

Stjepan Ivanov je nakon toga svjedočio u devet dokumenata: 26. svibnja,⁶⁰⁴ 18. lipnja⁶⁰⁵ i 13. rujna 1433. godine,⁶⁰⁶ potom 31. siječnja,⁶⁰⁷ tri puta 10. veljače⁶⁰⁸ te 13. i 17. veljače 1434.

godine.⁶⁰⁹ Dana 21. veljače iste godine kao prostorna odrednica navedena je njegova zemlja na području Grebaštice.⁶¹⁰ Iz sadržaju idućih dvaju dokumenata doznajemo da je Stjepan tijekom travnja 1434. godine pozajmio ukupno petnaest dukata. Najprije mu je Ruža, kći pok. Ratka Bilopolića, 17. travnja pozajmila sedam dukata, čemu je svjedočio zlatar Stjepan pok. Milgosta,⁶¹¹ a potom mu je Petar Stančić 26. travnja pozajmio još osam dukata.⁶¹² Ruži se dugovanje obvezao podmiriti u roku dvije, a Petru Stančiću u roku od godine dana. Dana 25. svibnja 1434. godine Stjepan Ivanov svjedočio je sa zlatarom Stjepanom Milgostićem,⁶¹³ a potom se u istom svojstvu pojavio dva puta 5. lipnja⁶¹⁴ i još jednom 20. lipnja iste godine.⁶¹⁵ Nekoliko dana kasnije, 23. lipnja, Stjepan je za svoga zastupnika imenovao upravo zlatara Stjepana Milgostova.⁶¹⁶ Kako saznajemo iz dokumenta od 27. kolovoza, Stjepan Ivanov neko je vrijeme bio odsutan iz Šibenika pa ga je tada u poslovima zastupao zlatar Stjepan pok. Milgosta. Potonji je 27. kolovoza u ime odsutnoga zlatara – kao jednog od izvršitelja oporuke strijelca Marina – predao neku konobu Ruži Gojislavovoj.⁶¹⁷ Osim toga, Stjepan Milgostov je toga dana zastupao odsutnog Stjepana Ivanova i prilikom podmirenja oporučnog legata pokojnog arhiđakona Martina Drašića.⁶¹⁸ Nažalost, iz izvora nije poznato kada je, gdje i na koliko dugo Stjepan Ivanov otputovao, ali je u Šibeniku ponovno zabilježen 4. listopada 1434. godine, kada je dvaput svjedočio.⁶¹⁹ Toga je dana nastupao i kao izvršitelj oporuke pokojne Dobre, udovice Stojana Kušića, pa je s marangonom Nikolom Slušićem i Martinom Slipčićem rektoru crkve sv. Kuzme i Damijana predao dvadeset i pet libara na ime njezina legata.⁶²⁰ Potom je 11. studenog 1434. godine sa zlatarom Pavlom Jurinićem dva puta zabilježen u svojstvu svjedoka,⁶²¹ a tom se svojstvu javlja i u spisima od 5. i 20. prosinca 1434. godine.⁶²²

Dana 13. travnja 1435. godine zlatar je u svojoj kući podmirio četiri od ukupno sedam dukata duga prema Ruži, ženi Luke Tolinovića, koje je od nje pozajmio godinu dana ranije.⁶²³ Tome je svjedočio zlatar Stjepan pok. Milgosta. U spisu od 9. svibnja 1435. godine Stjepan Ivanov naveden je među svjedocima,⁶²⁴ baš kao i u dvama dokumentima od 13. lipnja 1435. godine.⁶²⁵ Potom je 2. srpnja u Zadru jamčio za Nikolu, sina šibenskog krojača Petra Dragomanića.⁶²⁶ Tada je rečeni Petar kod Zadrana Šimuna Nozdronje dao na naukovanje svoga sina Nikolu, za kojega je Stjepan jamčio. To je svakako znakovito jer upućuje na zlatarove veze sa Zadrom. Dana 24. srpnja 1435. godine Stjepan Ivanov je svjedočio sa zlatarom Stjepanom Milgostovim,⁶²⁷ a potom je u istoj ulozi zabilježen i 12. kolovoza iste godine.⁶²⁸ U dokumentu od 24. kolovoza kao prostorna odrednica zabilježena je zlatarova zemlja u Pčevicama (Čevicama),⁶²⁹ a potom je 25. studenog jedan dokument sročena u njegovoj

kući. Naime, toga je dana zlatar Mihovil Vratislavov iz Kobilice izjavio da je od svoje supruge Polonije iz Venecije primio sedamdeset dukata na ime dote, čemu je svjedočio zlatar Ivan Punković.⁶³⁰ Premda je očigledno da se ondje nisu zatekli slučajno, iz sadržaja spisa nije moguće donositi zaključke o međusobnim odnosima trojice zlatara. Mjesec dana kasnije, 22. prosinca, Stjepan je ponovno zabilježen u svojstvu svjedoka,⁶³¹ a toga je dana Mateju Verzaloviću dao u zakup svoje maslinike i vinograde u Vučici u Dubravi.⁶³²

U arhivskim dokumentima iz 1436. godine Stjepan je uglavnom zabilježen u ulozi svjedoka: 18. veljače svjedočio je sa zlatarom Stjepanom Milgostovim,⁶³³ a 13. svibnja,⁶³⁴ 27. lipnja,⁶³⁵ 16. srpnja,⁶³⁶ 1. rujna⁶³⁷ i 15. listopada⁶³⁸ s drugim pojedincima. Međutim, te je godine sročen i zanimljiv spis koji otkriva ponešto o odnosu majstora Stjepana i njegova učenika Šimuna Vučkova Gojkovića. Naime, prema ugovoru o naukovanju sklopljenom 19. lipnja 1432. godine,⁶³⁹ Šimun je na izučavanju zlatarskog zanata trebao provesti deset godina, ali je iz nepoznatog razloga u rujnu 1435. godine pobjegao od majstora. O tome pak ne bismo imali nikakvih saznanja da ga njegova majka nakon trinaest mjeseci, 15. listopada 1436. godine, nije ponovno vratila Stjepanu na naukovanje.⁶⁴⁰ Budući da je Šimun svoga majstora očito napustio bez odobrenja, dogovoreno je da će odraditi propuštenih trinaest mjeseci. Međutim, iz izvora nije poznato što se sa Šimunom dalje događalo i je li zanat uopće izučio, jer u pronađenim dokumentima o njemu ništa nije zabilježeno.

Tijekom 1437. godine Stjepan je svjedočio u spisima od 18. veljače,⁶⁴¹ 6. ožujka,⁶⁴² 29. travnja⁶⁴³ (?) i 15. lipnja,⁶⁴⁴ a 29. travnja je od svećenika Petra Stansića pozajmio dvadeset libara.⁶⁴⁵

Osam mjeseci kasnije, 21. siječnja 1438. godine, zlatar je kao zastupnik Ruže, udovice Luke Tolinovića, primio šezdeset libara od Radoslava Milinojevića za kuću prodanu na javnoj dražbi.⁶⁴⁶ Dana 13. veljače Stjepan je još jednom zabilježen u svojstvu svjedoka,⁶⁴⁷ a 28. ožujka iste godine primio je na šestogodišnji nauk Petra Valentinova iz Knina.⁶⁴⁸ Budući da je Petar tada bio jako mlad (*puer*), njega je na nauk dao stari brat Juraj. Premda ugovor o naukovanju sadrži uobičajene uvjete,⁶⁴⁹ u njega su uključene i neke specifičnosti. Primjerice, Juraj se majstoru obvezao godišnje davati mletački star⁶⁵⁰ žita do isteka ugovora, a učenik je u vrijeme kuge smio izostati s naukovanja, pod uvjetom da nadoknadi izgubljeno vrijeme. Po isteku ugovora majstor je Petru obećao dati šest unca dobrog srebra *de liga circellorum*,⁶⁵¹ zlatarski alat i novu odjeću – par čizama od platna vrijednog pola dukata po laktu, kaput i plašt.

Dana 19. i 26. lipnja 1438. godine Stjepan je ponovno zabilježen u ulozi svjedoka,⁶⁵² a potom je 1. kolovoza Andriji (Tičiću) dao u zakup dio vrta poviše Poljane pred šibenskim vratima.⁶⁵³ Međutim, rečeni je Andrija već 5. kolovoza iste godine svoja prava na dio tog vrta prodao Jakovu Nikolinu.⁶⁵⁴ U šibenskoj arhivskoj građi iz 1439. i 1440. godine o zlataru nisu pronađene vijesti, premda iz jednog dokumenta kasnijeg datuma saznajemo da je 15. travnja 1440. godine prodao svoju kuću plemiću Tomi Mirsi.⁶⁵⁵

Tijekom 1441. godine Stjepan je svjedočio 27. veljače,⁶⁵⁶ 9. srpnja⁶⁵⁷ i 7. rujna,⁶⁵⁸ a 18. travnja 1442. godine dobio je produžetak roka za isporuku nekih dobara u Sv. Juraj kraj Senja barkom Andrije Bogdanova.⁶⁵⁹ Dana 27. travnja iste godine kao prostorna odrednica navedena je njegova zemlja na Prviću, a 21. svibnja zlatar je zabilježen u parnici oko zemlje na putu za Popel, koju je na ime dote svoje supruge Cvite (Florije) dobio od njezina oca, plemića Stanka Tolimerića.⁶⁶⁰ Iz tog je spisa razvidno da je Stjepan Skočibuha bio oženjen šibenskom plemkinjom, što pak otvara pitanja o njegovu porijeklu, o čemu šibenski izvori prve polovine 15. stoljeća za sada ništa ne otkrivaju.

U dokumentima od 12. kolovoza⁶⁶¹ i 15. listopada 1442. godine,⁶⁶² te 24. veljače⁶⁶³ i 1. travnja 1443. godine,⁶⁶⁴ zlatar je ponovno zabilježen u ulozi svjedoka. Dana 9. svibnja iste godine Stjepan je za svoga zastupnika imenovao Bartula Nikolina Sporčića,⁶⁶⁵ a 17. srpnja prodao je plemićima Stjepanu, Ivanu i Šimunu Tavelić vinograd u Grebaštici za osamnaest libara.⁶⁶⁶ Svega tri dana kasnije, 20. srpnja, zlataru je Toma Mirsa platio osamdeset i sedam libara i sedam solda kao ostatak cijene za kuću i radionicu *in Puncta* prodane 15. travnja 1440. godine.⁶⁶⁷ Kao što je vidljivo iz sadržaja dokumenta, zlatar je kuću dijelio popola s Radoslavom, udovicom plemića Stanka Tolimerića (svojom punicom, op. a.), a u blizini se nalazila i njegova radionica, koju je tom prilikom također prodao.

Stjepan je za života zabilježen još samo 7. kolovoza 1443. godine,⁶⁶⁸ kada mu se svećenik Martin Pribislavljić⁶⁶⁹ u dva obroka obvezao isplatiti sedamnaest libara na ime duga zlatara Marina Franina.⁶⁷⁰ Kako je moguće iščitati iz spisa, rečeni je Marin još od 22. siječnja 1430. godine Stjepanu dugovao novac pa se Martin Pribislavljić obvezao podmiriti navedeno dugovanje.⁶⁷¹ Međutim, Stjepan je u narednim tjednima preminuo, što saznajemo iz spisa od 27. kolovoza 1443. godine.⁶⁷² Naime, toga je dana Nikola Cvitanov iz Vrane za svoga arbitra imenovao Perina Ivanova iz Venecije, kako bi od nasljednika pokojnoga zlatara Stjepana Ivanova potraživao neku rašu i lûk. Čak je i u popisu dobara plemića Martina Kamenarića⁶⁷³ iz 1444. godine zabilježena neka zemlja pokojnoga majstora Stjepana Skočibuhe podno crkve sv.

Lovre u Donjem polju,⁶⁷⁴ prije negoli je u svibnju iste godine napravljen popis zlatarovih dobara.

Inventar dobara Stjepana Ivanova Skočibuhe započet je 2. svibnja 1444. godine,⁶⁷⁵ a podnositelj popisa bio je plemić Bartul Ivanov Sporčić.⁶⁷⁶ Riječ je o najstarijem i najvećem od ukupno tri sačuvana inventara šibenskih zlatara iz 15. stoljeća,⁶⁷⁷ koji se prostire na ukupno devet folija. U njemu su navedene neke od pokretnina i nekretnina u vlasništvu zlatara, uključujući i stvari u njegovoj radionici (*in botega*). Među raznovrsnom odjećom, posteljinom i uporabnim predmetima najrazličitije namjene, ističe se zelena haljinica za djevojčicu s dvadeset srebrnih pozlaćenih gumba (*botoni de arzeno doradi*) i crno-zelena haljina za djevojčicu *cum copoleti*⁶⁷⁸ te dvama srebrnim plosnatim gumbima (*doi pianette*⁶⁷⁹ *de arzeno*). Međutim, najzanimljiviji dio inventara odnosi se na popis srebrnine i alata u zlatarovoj radnji.⁶⁸⁰ Na početku tog popisa spominje se „lanac“ od srebrnih naušnica težine dvije unce, jedne kvarte i jedne oktave. Nakon toga navedena su dvadeset i dva srebrna pozlaćena „morlačka“ prstena (*da morlachi*) ukupne težine dvije unce i jedne oktave, a potom i zlatni prsten s emajlom koji obočuje kamen sličan balas-rubinu (*anello doro buxo smaltado abranzi cum vna prieda (!) simel a ballasso*) vrijedan četiri libre. Među zlatarskim radovima nalazio se i srebrni križić sa srebrnim lančićem težine jedne unce te tri para novih srebrnih pozlaćenih naušnica težine jedne unce i jedne oktave. Lomljeno srebro u rinfuzi (*arzeno rotto a refluxo*) težilo je ukupno tri marke i tri unce, a srebrne granule za naušnice (*granelli de arzeno da cercelli*) pola unce i jednu oktavu. U inventaru su zabilježena i četiri i pol para naušnica, od kojih su tri para bila srebrna pozlaćena i stara, dok je novi par bio nepozlaćen (*biancho de arzeno*). Njihova je ukupna težina iznosila četiri unce i jednu oktavu. Par naušnica, tri manja prstena (*anelleti*) i „neki gumbi“ (*alguni botoni*) težili su dvije i pol unce i jednu oktavu. Pedeset i devet komada novih srebrnih plosnatih gumba (*pianete*) težilo je uncu, tri kvarte i jednu oktavu. Uz navedeno, Stjepan je u radionici imao petnaest i pol pari srebrnih neukrašenih (ili nepozlaćenih?), vjerojatno nedovršenih kopčica (*axole...non fornide*) i jedan *capelleto* Mihovila Košavića, ukupne težine šesnaest unca i tri kvarte. Najveći zlatarski predmet u radnji bio je nedovršeni srebrni kalež s patenom (*calexe...cum la patena...non conpido*), koji je težio devet unca i tri kvarte. U dijelu inventara u kojemu su popisane stvari u Stjepanovoj zlatarskoj radnji (*ordegni de botega*), navedeno je mnoštvo različitih predmeta o kojima će biti govora u cjelini o alatima.⁶⁸¹

Na popisu zlatarovih nekretnina našla se kuća u blizini crkve sv. Trojstva, to jest obližnjeg trga, te dvadesetak zemalja – vinograda, oranica, maslinika i vrtova. U Donjem polju posjedovao je vinograd u blizini crkve sv. Margarite veličine oko osam gonjaja, drugi vinograd pored crkve sv. Jurja veličine oko tri gonjaja i vinograd na trima mjestima pored rečene crkve ukupne veličine oko devet gonjaja. Dva vinograda nepoznate veličine imao je i u Ogorilici, a vinograd s maslinama veličine šest gonjaja u Dubravi pod Kameničnikom. U Dubravi se nalazila i jedna njegova oranica veličine dva gonjaja i gonjaj zemlje s dvjema maslinama te teren na pet čestica pod Velikim Kameničnikom. U Obrnji je koristio općinsku zemlju s osam stabala maslina veličine tri gonjaja, a u Bilicama općinsku zemlju s maslinama. Osim toga, u Dubravi je imao i zemlju veličine pet gonjaja, a u Donjem polju podno Sv. Jurja u Pčevicama (Čevicama) – vinograd od tri gonjaja. U Srimi se nalazio njegov vinograd veličine devet gonjaja, a pod crkvo Gospe od Srime jedan vrt. U Grebaštici je zabilježen jedan teren, jedna kuća s podvornicom, vinograd s terenom veličine osam gonjaja te drugi vinograd veličine šest gonjaja. I konačno, jedan zlatarov vrt nalazio se pored gradskih vrata na Gorici, trećina vrta na Vruljama, a treći pored Velikih gradskih vrata. Dakle, zlatar je na različitim lokacijama posjedovao zemlje ukupne površine najmanje šezdeset i tri gonjaja, odnosno oko pet i pol hektara.⁶⁸² Međutim, iz jednog kasnijeg dokumenta saznajemo da u njegovu inventaru nisu popisane sve nekretnine i pokretnine, što znači da je posjedovao još dobara.

Neke od navedenih nekretnina spominju se u kasnijim dokumentima, gdje su navedene kao prostorne odrednice. Tako je u popisu dobara pokojne Dragne, udovice Cvitana Sfernirošića, sastavljenom između 8. i 10. kolovoza 1444. godine, zabilježena zemlja Stjepanovih nasljednika u Pčevicama,⁶⁸³ a u inventaru Stjepana Merzinića započetom 23. studenog iste godine, kuća zlatarovih nasljednika između crkava sv. Duha i sv. Trojstva.⁶⁸⁴

Iz spisa od 21. siječnja 1446. godine saznajemo da se zlatar ženio barem dva puta, jer je toga dana kao njegova udovica zabilježena Margarita (a ne Cvita!), koja je bivšoj sluškinji Stoji dala dva odjevna predmeta i isplatila pedeset libara.⁶⁸⁵ Rečena je Margarita bila kći klesara Jurja Grka iz Hvara koja se nakon zlatarove smrti, 13. srpnja 1446. godine, u kući svoga pokojnog muža (kod crkve sv. Trojstva) preudala za postolara Petra Gojčića.⁶⁸⁶

Dana 26. travnja 1447. godine u jednom su dokumentu posredno zabilježene Deša⁶⁸⁷ i Simoneta (malodobne kćeri pokojnoga zlatara), u čije je ime skrbnik Bartul Nikolin Sporčić prodao petogodišnja prava na urod svih zemalja u Donjem polju, izuzev uroda vinograda pod crkvom sv. Jurja.⁶⁸⁸ Dana 16. studenog iste godine, uz pristanak Dešina očuha Petra Gojčića, rečeni je

Bartul Sporčić Mateju Stefaniću dao u petogodišnji zakup vinograd u Srimi.⁶⁸⁹ Budući da Bartul pritom nije naveden i kao Simonetin skrbnik, vjerojatno je ona prije tog datuma preminula, a te je godine umrla i Margarita – Dešina i Simonetina majka.⁶⁹⁰ Naime, 16. prosinca 1447. godine izvršitelj Margaritine oporuke, Marko Ivanov, tražio je od Bartula Nikolina Sporčića, skrbnika zlatarove kćeri Deše, te Bartula Ivanova Sporčića, izvršitelja zlatarove oporuke, da mu u roku od mjesec dana od dobara pokojnoga zlatara isplate dvadeset libara na ime Margaritine dote, koje je rečena Margarita 17. ožujka oporučno ostavila svom ispovjedniku, svećeniku i kanoniku Stjepanu Toliniću.⁶⁹¹ Budući da je Margarita umrla, i njezina je sluškinja Vlada 10. siječnja 1448. godine od Bartula Nikolina Sporčića, Dešina skrbnika, i Bartula Ivanova Sporčića, izvršitelja zlatarove oporuke, potraživala dvadeset i četiri libre.⁶⁹² Dana 27. siječnja iste godine to su učinili i nasljednici Martina Lolića, kojem je pokojni zlatar ostao dužan stotinu i deset libara.⁶⁹³ Dana 19. srpnja iste godine izvršitelji zlatarove oporuke predali su Ivanu Petrovu Taviliću jedan prastari vinograd u Pčevicama (Čevicama) veličine četrnaest gonjaja.⁶⁹⁴ Međutim, izgleda da su neke zlatarove zemlje u Donjem polju bespravno zaposjeli Mihovil Zelišković i Ivan Tudurović iz Ogorilice, pa je Bartul Nikolin Sporčić 15. siječnja 1449. godine protiv njih podigao tužbu pred knezom.⁶⁹⁵ U kolovožu 1454. godine, u inventaru dobara Radoslava Muljavčića, zabilježena je neka zemlja nasljednika zlatara Stjepana Skočibuhe u Knežinama,⁶⁹⁶ a 23. listopada 1455. godine kuća njegovih nasljednika u blizini crkve sv. Trojstva.⁶⁹⁷ Dana 13. travnja 1459. godine ponovno je kao prostorna odrednica navedena zemlja njegove kćeri Diše u Donjem polju,⁶⁹⁸ a 22. svibnja iste godine izgorena kuća s terenom u blizini crkve sv. Trojstva.⁶⁹⁹ Zacijelo je riječ o obiteljskoj kući u kojoj je zlatar živio, a koja je u neko doba stradala u požaru. Nakon toga, 7. srpnja 1460. godine, ponovno je u jednom dokumentu zabilježen Bartul Nikolin Sporčić, Dešin skrbnik, kome je Petar Stančić, zastupnik Vlatka Bendikovića, priznao poravnanje.⁷⁰⁰ U popisu dobara Stjepana Mirse iz lipnja 1461. godine, kao prostorna odrednica zabilježena je zidina nasljednika zlatara Stjepana Skočibuhe kod crkve sv. Trojstva,⁷⁰¹ a u inventaru Antuna Butčića iz kolovoza 1463. godine posjed s podvornicom u Grebaštici i teren u Loharinu (?).⁷⁰²

Početak idućeg mjeseca, 7. rujna, donesena je presuda u sporu između zlatarove kćeri Diše i njezina bivšeg skrbnika Bartula Nikolina Sporčića te izvršitelja zlatarove oporuke, Bartula Ivanova Sporčića oko ostavštine njezinih roditelja.⁷⁰³ Premda je dokument otprije poznat u literaturi,⁷⁰⁴ zbog njegove opsežnosti izostala je detaljnija analiza sadržaja koji se tiče zlatarove ostavštine, odnosno dužnika, raznih troškova i prihoda nastalih za vrijeme dok su

Dešinim dobrima upravljala rečena dvojica Bartula (1443. – 1458.). Iz spisa⁷⁰⁵ doznajemo da je zlatar Stjepan Ivanov Skočibuha sa suprugom Margaritom imao dvije kćeri – Dešu i Simonetu – kojima je nakon njegove smrti 1443. godine dodijeljen skrbnik Bartul Nikolin Sporčić. Simoneta je umrla još u ranoj dobi,⁷⁰⁶ a Deša je 1458. godine postala punoljetna, čime je stekla pravo na upravljanje naslijeđenim roditeljskim dobrima. Međutim, nakon toga došlo je do spora s njezinim bivšim skrbnikom i izvršiteljem očeve oporuke pa je Deša za svoga zastupnika izabrala slikara Marinela Vučkovića,⁷⁰⁷ svoga muža. U presudi se spominju razni prihodi od brojnih zemalja koje je pokojni zlatar Stjepan posjedovao na području Šibenika, njegova distrikta i Vrane te prihodi od najma kuća i nekoliko poslovnih prostora (*apothecarum*). No, osim prihoda, navode se i razni troškovi, između ostalog plaćanje majstoru Mateju Pomeniću za pozlatu naušnica i izradu kaleža, kupovina nekih naušnica, troškovi koje je Pomenić imao na popravke radionice i zlatarove kuće u kojoj je tada živio. Također, budući da je rečeni skrbnik bez ugovora prodao zlatarski alat pokojnog Stjepana zlataru Bartulu Dumankuševiću, tada odsutnom iz Šibenika, presuđeno je da skrbnik isplati Marinelu četrdeset i tri libre, ali da zadrži pravo na tu sumu, a troškove naplati od Domankuševića ili njegovih nasljednika. Nadalje, utvrđeno je i da je jednu radionicu dvije godine unajmljivao Bartul Domankušević, a drugu godinu dana jedan neimenovani slikar.

Iako u izvorima nije sačuvana ni jedna zlatarska narudžba povjerena zlataru Stjepanu Ivanovu Skočibuhi, iz sačuvanih dokumenata razvidno je da se zlatar doista bavio zlatarstvom jer je na nauk primio najmanje četvoricu učenika. Sudeći prema dobrima zabilježenim u arhivskim izvorima, Stjepan je (uz zlatara Stjepana Milgostova zvanog Jajce) bio jedan od najimućnijih šibenskih zlatara 15. stoljeća, koji svoje bogatstvo ipak nije stekao baveći se isključivo zlatarskim zanatom. O njegovu visokom materijalnom statusu svjedoči činjenica da je u Šibeniku posjedovao nekoliko nekretnina i poslovnih prostora (*apotheca*) koje su nakon njegove smrti, a vjerojatno i ranije, bile u najmu drugih zlatara i obrtnika. Kako doznajemo iz Stjepanova popisa dobara, jedna od tih *apotheca* bila je njegova zlatarska radionica u kojoj su se nalazili svi njegovi alati, materijali i nedovršeni zlatarski radovi. Budući da se u popisu spominje nedovršeni kalež, veća količina „morlačkog“ prstenja (vjerojatno prstenja namijenjenog za prodaju Vlasima), i određena količina novih i starih srebrnih i pozlaćenih naušnica, gumba, *pianeta* i kopčica, razvidno je da se Stjepan bavio izradom nakita, funkcionalno-dekorativnih uresa kostima i liturgijskih predmeta, ali i posuđa, to jest plitica (*taza*), jer je u njegovu inventaru popisano nekoliko nakovanja koji su služili upravo za

oblikovanje te vrste predmeta. Oni su vjerojatno bili namijenjeni prodaji u njegovu dućanu pa iz tog razloga u izvorima nema podataka o narudžbama. U njegovoj je radionici popisana i kutija s emajlom te granule za naušnice pa je moguće zaključiti da je Stjepan baratao tehnikama emajla i granulacije. Osim toga, u radionici se nalazio i drveni križ – možda drvena osnova budućeg ophodnog križa na koju su trebale biti aplicirane pločice od srebra. Stjepanov slučaj zorno svjedoči o tome da izostanak arhivskih podataka o zlatarskoj aktivnosti pojedinih majstora ne znači nužno da se zlatarstvom nisu bavili.

2.15. Kršul († prije 3. III. 1417.)

Zlatar Kršul iz Šibenika (*Chresul de Sibenico*)⁷⁰⁸ zabilježen je posthumno u četiri dokumenta u kojima se mahom spominje kao dio imenske formule kćeri Diše. Najraniji spomen zlatarova imena pronalazimo u Dišinoj oporuci od 3. ožujka 1417. godine.⁷⁰⁹ Sadržaj spisa otkriva da je Diša, kći pokojnog zlatara Kršula iz Šibenika, svome bratu Ivanu oporučno ostavila trideset libara na ime oporučnog legata njihova oca, a da je preostala dobra koja nije namijenila drugim pojedincima, naslijedila Dišina majka Dobra. Petnaest godina kasnije, 20. veljače 1432. godine, u jednom je spisu kao prostorna odrednica navedena kuća nasljednika zlatara Kršula *in Puncta* u Šibeniku,⁷¹⁰ a 19. kolovoza 1432. godine iz istog je razloga zabilježena i zemlja Kršulove kćeri Diše u Dubravi.⁷¹¹ Zlatar je posljednji put posthumno zabilježen u ugovoru od 23. veljače 1434. godine, sklopljenom u kući njegove kćeri Deše.⁷¹²

S obzirom na skromnost podataka koje o tom zlataru pruža arhivska građa, moguće je tek zaključiti da je zlatar Kršul živio u Šibeniku krajem 14. i vjerojatno početkom 15. stoljeća, te da se njegova kuća nalazila *in Puncta*. Budući da je kao pokojni zabilježen već 1417. godine, nije ga moguće poistovjetiti s Kršulom Ratkovim Mičićem iz Knina, učenikom zlatara Stjepana Ivanova.⁷¹³ S druge pak strane, možda je rečenog Kršula moguće identificirati kao zlatara Kršula Stipanovića, koji je 1361. (?) godine zabilježen u zadarskim, a 1376. (?) godine u splitskim izvorima.⁷¹⁴ Premda su o tom zlataru poznata tek dva dokumenta, iz njih je razvidno da je živio u nekoliko dalmatinskih gradova – Zadru, Trogiru i Splitu – što na razini pretpostavke otvara mogućnost i njegova boravka u Šibeniku.

2.16. Marin Frane Silvestra iz Splita (1418. – 1446., † prije 25. VI. 1448.)

Među splitskim zlatarima koji su se trajno nastanili u Šibeniku bio je i zlatar Marin Frane Silvestra (*•Marinus Francisci Siluestri de Spaletto*), nezakoniti sin splitskog plemića. Budući da je u arhivskim izvorima zabilježen kao Marin Franin (*Marinus Francisci*), Marin Silvestrov (*Marinus Siluestri*) i Marin pok. Frane Silvestra (*Marinus quondam Francisci Siluestri*),⁷¹⁵ ne iznenađuje da je u rukopisnim bilješkama Krste Stošića naveden pod različitim imenima.⁷¹⁶ Iako je zlatar spomenut u nekoliko publikacija,⁷¹⁷ do sada je bio objavljen tek jedan od tridesetak pronađenih arhivskih spisa koji se odnose na njega.⁷¹⁸

Prema navodu Krste Stošića, zlatar Marin Silvestrov je u Šibeniku zabilježen 1418. godine kao suprug Margarite, kćeri protomajstora klesara Grgura,⁷¹⁹ što mu je vjerojatno bilo poznato iz dokumenta sastavljenog 7. prosinca 1418. godine.⁷²⁰ Tada je zlatar Marin Silvestrov s Lukom Butrišićem iz Šibenika utanačio detalje u vezi neke zemlje pokojnog klesara Grgura, Margaritina oca, u Donjem polju. Gotovo godinu dana kasnije, 26. studenog 1419. godine, Marin se u jednom spisu pojavljuje u svojstvu svjedoka, ali nakon toga ga u arhivskim izvorima ne pronalazimo sve do 18. svibnja 1428. godine.⁷²¹

Dana 22. srpnja 1431. godine, kao zastupnik svoje supruge Margarite, kćeri pokojnoga protomajstora klesara Grgura, podijelio je neku zemlju s Radoslavom Sestrunićem.⁷²² Marin je tom prilikom označen kao stanovnik Šibenika, a da je rodom bio iz Splita poznato je iz dokumenta sročnog 20. listopada 1432. godine.⁷²³ Naime, u njemu je naveden kao nezakoniti polubrat splitskoga plemića Nikole Franina s kojim se sporio oko pedeset libara. Pritom su obojica spomenuta posredno, jer su se tim pitanjem bavili njihovi zastupnici i odvjetnici. Po svemu sudeći, Nikola je Marinu trebao isplatiti tristo libara, od čega mu je isplatio tek dio iznosa pa je spornih pedeset libara u konačnici dosuđeno Marinovu zastupniku, marangonu Marku, koji se u toj ulozi pojavio umjesto zlatara Stjepana (Ivanova Skočibuhe) iz Šibenika. Upravo je rečenom Stjepanu u narednim mjesecima isplaćeno pedeset libara, koje je 25. svibnja 1433. godine, u prisustvu zlatara Stjepana Milgostova, predao zlataru Marinu Silvestrovu.⁷²⁴ Budući da je Nikola pritom naveden kao sin pokojnog plemića Frane Silvestra iz Splita, njegova polubrata, zlatara Marina Silvestrova, bilo je moguće poistovjetiti sa zlatarom Marinom Franinim iz Splita. Njega u šibenskim izvorima ponovno susrećemo 25. siječnja 1434. godine prilikom davanja u zakup nekih vrtova s maslinama,⁷²⁵ te 31. siječnja,⁷²⁶ 10. lipnja⁷²⁷ i 21. rujna 1434. godine,⁷²⁸ kada je zabilježen u ulozi svjedoka. Dana 26. studenog iste godine Marin je prodao neke zemlje svoje supruge Margarite za četiri dukata,⁷²⁹ ali je istoga dana sastavio

ugovor koji mu je omogućavao da ih u periodu od četiri godine otkupi po istoj cijeni.⁷³⁰ Izgleda da su te zemlje bile dio Margaritine dote, jer se zlatar istoga dana na to ime obvezao isplatiti četiri dukata.⁷³¹

Nakon toga je Marin neko vrijeme služio na galiji, zbog čega je zlatar Domankuš Barnabin pomagao njegovoj ženi Margariti, koja mu se 15. veljače 1435. godine odužila poklonivši mu tri masline sa zemljištem na Ugaršćici pred Šibenikom.⁷³² No, već 5. svibnja iste godine Domankuš je rečena dobra dao u zakup Petru Mudropetiću.⁷³³

U dvama dokumentima iz 1435. i 1436. godine Marin je zabilježen posredno, kao Margaritin muž – 23. svibnja 1435. godine, kada je Margarita preko Radoslava Sestrunića isplatila dvadeset i dvije libre i deset solda Jurju Antoniću iz Vrpolja,⁷³⁴ te 4. veljače 1436. godine kada je za četrnaest libara prodala zemlju u Zatonu veličine četiri gonjaja.⁷³⁵

Dana 4. ožujka 1437. godine sročena je jedini dokument u kojemu se zlatar Marin Franin navodi u kontekstu nekog zlatarskog rada. Naime, Marin je toga dana izjavio da je od Medozija krznara primio srebrni križ sa srebrnim lančićem i relikvijama (pektoral?) vrijedan dva dukata, koji je pak založio kod Ivana Kamenarića, pa se obvezao Medoziju vratiti križ ili mu isplatiti njegovu vrijednost.⁷³⁶ No, budući da iz dokumenta nije razvidno iz kojeg je razloga rečeni križ dospio kod zlatara, taj se podatak ipak ne može smatrati potvrdom njegova bavljenja zlatarskim zanatom.

Marina nakon toga u izvorima ponovno susrećemo tek za nekoliko godina,⁷³⁷ i to 7. listopada 1441. godine, kada je zabilježen u svojstvu svjedoka,⁷³⁸ te 28. svibnja 1442. godine, kada je s Radoslavom Sestrunićem dogovorio prodaju zemlje u Vrpolju.⁷³⁹ Na tog se zlatara zacijelo odnosi i zapis u računima bratovštine Nove crkve od 22. listopada 1442. godine, u kojemu se spominje među predstavnicima bratovštine.⁷⁴⁰ Iako je pritom naveden samo imenom, baš kao i u matrikuli bratovštine sv. Marije (Nove crkve),⁷⁴¹ gotovo je nedvojbeno riječ o Marinu Franinu jer drugi zlatar toga imena nije zabilježen u šibenskim izvorima 15. stoljeća.

Premda o Marinu Franinu ne znamo mnogo, čini se da je četrdesetih godina 15. stoljeća onemoćao ili dospio u nepovoljnu financijsku situaciju, zbog čega je njegova supruga Margarita bila primorana prodati kuću u kojoj su živjeli. Ona je 8. lipnja 1443. godine prodala kiparu Ivanu Pribislavljiću i njegovu bratu, svećeniku Martinu, kuću u predjelu crkve Svih Svetih za osamsto pedeset libara.⁷⁴² Za tu dijelom kamenu, dijelom drvenu kuću s konobom braća su do rujna trebala isplatiti stotinu pedeset libara, dok su preostalih sedamsto libara trebali isplaćivati u jednakim ratama tijekom narednih četrnaest godina. Budući da su Margarita i Marin ostali

živjeti na prvom katu kuće poviše konobe, a da je nakon njihove smrti i taj dio trebao pripasti braći Pribislavljić, sve upućuje na to da supružnici najvjerojatnije nisu imali potomaka. Supružnicima je stotinu libara isplaćeno 19. lipnja,⁷⁴³ a još pedeset libara 28. kolovoza 1443. godine.⁷⁴⁴ Međutim, dvadesetak dana prije toga, 7. kolovoza, Martin Pribislavljić se zlataru Stjepanu Ivanovu (Skočibuhi, op. a.) obvezao isplatiti sedamnaest libara na ime duga zlatara Marina Franina prema rečenom Stjepanu, prema ugovoru od 22. siječnja 1430. godine.⁷⁴⁵ No, sadržaj dokumenta ne otkriva da li se Marin kod Martina Pribislavljića u neko doba zadužio ili mu je tih sedamnaest libara uračunao u dio isplate za kuću koju mu je prodao. Kako god bilo, čini se da su Marin i Margarita doista imali financijskih problema, jer su 11. siječnja 1444. godine od brijača Jurja Ivanova pozajmili trideset i dvije libre i osamnaest solda, koje su 18. lipnja iste godine podmirili Ivan i Martin Pribislavljić.⁷⁴⁶ Budući da su braća do 15. lipnja iste godine trebala podmiriti godišnju ratu u iznosu od pedeset libara za kupovinu kuće, ona im je 18. lipnja umanjena za rečene trideset i dvije libre i osamnaest solda.⁷⁴⁷ Nekoliko mjeseci kasnije, 20. listopada iste godine, Margarita je uz pristanak muža prodala svoj ograđeni teren kod Vrpolja za trideset i pet libara.⁷⁴⁸

No, nakon toga zlatar Marin Franin je za života zabilježen još svega dva puta: 26. travnja⁷⁴⁹ i 4. srpnja 1446. godine,⁷⁵⁰ kada se kao općinski glasnik pojavio u ulozi svjedoka. Preminuo je između toga datuma i 25. lipnja 1448. godine, jer je toga dana zabilježena njegova udovica Margarita kojoj je kipar Ivan Pribislavljić isplatio pedeset libara kao godišnju ratu za kupljenu kuću.⁷⁵¹ Zlatarovu udovicu u izvorima posljednji put susrećemo 6. listopada 1449. godine, kada joj je Ivan Pribislavljić isplatio još jednu ratu za kupljenu kuću.⁷⁵²

Premda se o zlataru Marinu Franinu, nezakonitom sinu splitskoga plemića Frane Silvestra, sačuvalo tridesetak dokumenata, o njegovu zlatarskom naukovanju i djelovanju nema podataka. Makar nije isključeno da je zlatarski zanat izučio u Šibeniku, vjerojatno je u mlađoj dobi, kao već izučeni zlatar, doselio iz Splita u Šibenik gdje je tijekom vremena stekao titulu majstora. Budući da se u nekoliko dokumenata šibenski zlatar Stjepan Ivanov Skočibuha javlja kao Marinova osoba od povjerenja, moguće je da se iza toga krije i njihova poslovna suradnja o kojoj nema podataka. Nažalost, ni vijesti iz Marinova privatnog života o tom zlataru ne otkrivaju mnogo. Poznato je tek da je bio oženjen Margaritom, kćeri protomajstora klesara Grgura, da je služio na galiji te da je bio općinski glasnik i član bratovštine sv. Marije. Sve upućuje na to da je u posljednjim godinama života imao financijskih problema, o čemu svjedoče pozajmice i prodaja Margaritinih dobara.

2.17. Pavao Jurin (Jurinić) (1419. – 1440., † prije 26. II. 1442.)

O zlataru Pavlu Jurinu (Juriniću) iz Šibenika (*•Paulus Iurini/Iurinich de Sibenico*)⁷⁵³ do sada je bio poznat tek podatak da je djelovao u prvoj polovini 15. stoljeća, koji je Cvito Fisković preuzeo iz rukopisnih bilješki Krste Stošića.⁷⁵⁴ No, kada je 1959. godine Fisković objavio zadarski dokument u kojemu se spominje Kata, udovica zlatara Pavla iz Šibenika,⁷⁵⁵ majka kipara Ivana Pribislavljića, nije ga doveo u vezu sa šibenskim zlatarom Pavlom Jurinim (Jurinićem).⁷⁵⁶ Međutim, Frani Dujmoviću bilo je poznato desetak dokumenata, što je vidljivo iz njegovih neobjavljenih transkripata, no oni nisu dospjeli u stručne publikacije.⁷⁵⁷

Zlatar se u izvorima spominje u dvadesetak dokumenata, uglavnom u ulozi svjedoka. U tom je svojstvu zabilježen 21. svibnja 1419. godine,⁷⁵⁸ 20. veljače 1424. godine,⁷⁵⁹ 25. siječnja 1426. godine,⁷⁶⁰ po dva puta 15. lipnja⁷⁶¹ i 16. lipnja 1430. godine⁷⁶² te jednom 2. ožujka 1431. godine.⁷⁶³ U ulozi svjedoka pojavljuje se i u dvama spisima od 23. kolovoza 1432. godine, u kojima je svjedočio i zlatar Stjepan Ivanov (Skočibuha).⁷⁶⁴ Dana 31. kolovoza iste godine Pavao je dva puta svjedočio s plemićem Stjepanom Draganićem,⁷⁶⁵ a 11. studenog 1434. godine sa zlatarom Stjepanom Ivanovim (Skočibuhom).⁷⁶⁶ Prvi od ukupno četiri dokumenta u kojima se Pavao javlja kao stranka, sročjen je 13. siječnja 1435. godine.⁷⁶⁷ Tada se plemiću Florijanu Zavoroviću obvezao isplatiti dvanaest libara i šesnaest solda te šest solda troškova u ime svog pokojnog tasta Mihovila Skulčića. Budući da se zatekao u bilježničkoj kancelariji, toga je dana usput i svjedočio,⁷⁶⁸ a u istom je svojstvu zabilježen i 22. studenog 1436. godine.⁷⁶⁹

Dana 14. siječnja 1437. godine neki se zlatar Pavao pojavio u ulozi izvršitelja oporuke svoje pokojne supruge Stane.⁷⁷⁰ Naime, toga je dana, kao izvršitelj oporuke i nasljednik polovice njezinih dobara, s krojačem Petrom (Gojčićem), mužem svoje kćeri Katarine, izabrao arbitražne suce u sporu oko nasljedstva. Pravorijek o podjeli nekretnina donesen je istoga dana, dok je odluka o podjeli pokretnina trebala biti donesena do kraja mjeseca.⁷⁷¹ Premda je zlatar Pavao naveden bez drugih odrednica, među strankama je zabilježen krojač Petar Gojčić (zet i budući izvršitelj oporuke zlatara Pavla Jurinića, op. a.), što omogućava identifikaciju zlatara.

Godinu dana nakon toga, 21. siječnja 1438. godine, Pavao Jurinić pojavio se u ulozi svjedoka,⁷⁷² a 1. kolovoza 1440. godine u svojoj je kući kod crkve Svih Svetih poništio postojeće oporuke.⁷⁷³ Preminuo je između navedenog datuma i 26. veljače 1442. godine, kada se spominje njegova udovica Kata.⁷⁷⁴ Naime, toga su dana rečena Kata i krojač Petar Gojčić, zet i izvršitelj oporuke njezina pokojnog muža, izabrali pomirbene suce u sporu oko Katine

dote. Arbitražna presuda donesena je 2. ožujka,⁷⁷⁵ a 4. travnja Kati je na to ime isplaćeno stotinu libara u novcu, nekretninama i stvarima.⁷⁷⁶

Dana 24. siječnja 1443. godine zlatarovoju udovici Kati i Milutinu Tetiću dosuđena je kazna od po deset libara zbog međusobnih uvreda,⁷⁷⁷ a iz dokumenta od 22. svibnja iste godine doznajemo da je Pavlova udovica Kata, majka kipara Ivana Pribislavljića i svećenika Martina, sa svojim sinovima izabrala pomirbene suce u međusobnom sporu.⁷⁷⁸ Nekoliko godine kasnije, 24. siječnja 1447. godine, rečena Kata prodala je Jakovu Miluniću i njegovoj ženi Draži svoju kuću s terenima u blizini crkve sv. Grgura i blizini svoje druge kuće za stotinu i dvadeset libara,⁷⁷⁹ a 6. srpnja 1448. godine dala je neki urod marangonu Mateju Radeljiću iz Šibenika.⁷⁸⁰

Čini se da je Kata u neko doba preselila u Zadar, jer je ondje 15. travnja 1455. godine kirurgu Marku iz Splita, nastanjenom u Šibeniku, prodala vrt s maslinama za trideset i šest libara.⁷⁸¹ U Zadru je zabilježena još samo 27. listopada 1457. godine, i to kao pokojna udovica zlatara Pavla iz Šibenika.⁷⁸² Budući da je pritom navedena kao majka kipara Ivana Pribislavljića, postalo je jasno da je riječ o pokojnoj udovici šibenskog zlatara Pavla Jurinića.

Iako se zlatar Pavao Jurinov (Jurinić) spominje u dvadesetak dokumenata, o njegovu podrijetlu, naukovanju i zlatarskom djelovanju za sada nema podataka, ali je zanat morao izučiti prije 1419. godine kada ga u izvorima susrećemo kao zlatara. Titulom majstora prvi je put označen 1426. godine, ali ju je vjerojatno stekao i prije toga. Kada su u pitanju podaci iz njegova privatnog života, izvori otkrivaju da se ženio najmanje dva puta te da je iz braka sa Stanom dobio kćer Katarinu, koja se udala za krojača Petra Gojčića. Nakon Stanine smrti Pavao se oženio Katom, majkom šibenskog kipara Ivana Pribislavljića, koja je nakon zlatarove smrti zabilježena u zadarskim izvorima. Kako otkriva arhivska građa, Pavao je preminuo između 1. kolovoza 1440. godine i 26. veljače 1442. godine.

2.18. Stjepan Francoj iz Zadra (1385. – 1402., † prije 23. I. 1403.)

U šibenskoj arhivskoj građi prve četvrtine 15. stoljeća sačuvana su dva dokumenta u kojima se spominje Dražica, udovica zlatara Stjepana Francoja iz Zadra (*Stephanus Francoj de Iadra*). Riječ je o udovici zadarskog zlatara Stjepana Crnjina (Crnotina) iz Zdenca zvanom Francoj ili Francozo,⁷⁸³ koji je, kako je pretpostavio Ivo Petricioli,⁷⁸⁴ nadimak stekao zahvaljujući suradnji s najznačajnijim kasnosrednjovjekovnim zlatarom u Dalmaciji – Franjom (Francescom) Antunovim iz Milana.⁷⁸⁵ Koliko je poznato, Stjepan nije djelovao u Šibeniku, ali

je bio izrazito aktivan u Zadru, gdje je živio i radio tijekom zadnje četvrtine 14. stoljeća i prvih godina 15. stoljeća. Ondje je najprije surađivao s Franjom iz Milana, a kasnije je i sam imao uspješnu radionicu u kojoj je na nauk, usavršavanje i u službu primio barem pet pojedinaca.⁷⁸⁶ Zlatarovo aktivno sudjelovanje u životu zajednice i veze s brojnim zadarskim zlatarima govore o ugledu koji je u Zadru uživao sve dok krajem 1402. ili početkom 1403. godine nije preminuo.⁷⁸⁷ Iza sebe je ostavio sina Šimuna, također zlatara, i ženu Dražicu, koja se nedugo nakon njegove smrti preudala,⁷⁸⁸ ali je unatoč tome i nakon mnogo godina zabilježena kao Stjepanova udovica. Ona je 25. svibnja 1419. godine⁷⁸⁹ i u srpnju 1422. godine bila prisutna u Šibeniku, gdje je potvrdila primitak dijela novca od ukupno stotinu libara koje joj je 1408. godine oporučno ostavila Stana, supruga Ivana Muntanića iz Šibenika.⁷⁹⁰ Budući da je šibenska arhivska građa s kraja 14. i početka 15. stoljeća oskudno sačuvana, priroda Dražičinih, a potencijalno i Stjepanovih veza sa Šibenikom nije poznata.

2.19. Mihovil Ratković iz Splita (1424.)

Ime zlatara Mihovila Ratkovića iz Splita (*Michaelis Ratcouich de Spaletto*) poznato je na temelju jednog šibenskog dokumenta iz prve četvrtine 15. stoljeća. Naime, zlatar je 21. kolovoza 1424. godine potvrdio da će plemiću Ivanu Tominu Gazaroviću s Hvara ili njegovu zastupniku Ivanu Taviliću iz Šibenika, do Božića predati srebrninu u vrijednosti deset libara i šesnaest solda.⁷⁹¹ Preciznije, obvezao se isporučiti par srebrnih naušnica u vrijednosti osam libara, tri srebrna prstena pojedinačne vrijednosti dvanaest solda i *subauricularia* u vrijednosti dvadeset solda. Premda to izrijekom nije navedeno, čini se da je riječ o predmetima koje je zlatar trebao izraditi za hvarškoga plemića, a u slučaju da narudžbu ne isporuči, bio mu je dužan vratiti deset libara i šesnaest solda. Međutim, osim navedenog ugovora, o Mihovilovu životu i zlatarskom djelovanju nema drugih podataka. Budući da je pritom zabilježen kao stanovnik Šibenika, moguće je tek pretpostaviti da je u prvim desetljećima 15. stoljeća doselio iz Splita.

2.20. Miltos Vidojević iz Trogira (1424.)

Jedinu vijest o zlataru Miltosu Vidojeviću iz Trogira (*Miltos Vidoyeiuch de Tragurio*) pruža spis od 2. studenog 1424. godine, iz kojega je poznato da je rečeni zlatar postolaru Matiji Žižiću prodao vrt s nekoliko stabala maslina izvan Šibenika za dvadeset libara.⁷⁹²

2.21. Pavao Ivanov Derljanović (1430. – 1458., † prije 20. IV. 1459.)

Poput mnogih šibenskih zlatara 15. stoljeća i Pavla Ivanova Derljanovića (*Paulus Iohannis Derglianouich*)⁷⁹³ u literaturi susrećemo pod različitim imenima.⁷⁹⁴ Za života je zabilježen u stotinjak arhivskih dokumenata, od čega je do sada bilo objavljeno njih desetak.⁷⁹⁵

Pavlovo bavljenje zlatarskim zanatom potvrđeno je već u prvom poznatom dokumentu sročenom 11. lipnja 1430. godine, kada je na sedmogodišnji nauk primio Mateja Filipova iz Knina.⁷⁹⁶ Kao i u slučaju drugih šibenskih zlatara, ugovor je sklopljen prema uobičajenim uvjetima,⁷⁹⁷ a po isteku naukovanja Pavao je učeniku trebao dati glavni zlatarski alat, novi ogrtač (*diploydum*) i tuniku od debele vunene tkanine, kaput (ili kapu?), par hlača-čizama od platna vrijednog tri libre po laktu, nove sandale i košulju.

Dakle, Pavao je tada već bio zlatarski majstor te se očito bavio zlatarstvom pa ne iznenađuje činjenica da je osobno poznao pojedine šibenske zlatare. Na to ukazuje dokument od 10. veljače 1431. godine u kojemu je svjedočio prilikom sklapanja braka između zlatara Petra Herenkovića iz Požege i Dobrice, kćeri Petra Pribinje.⁷⁹⁸ Uz navedenu dvojicu zlatara ondje je bio prisutan i Stjepan Ivanov (Skočibuha),⁷⁹⁹ koji se na ime Dobričine dote obvezao dati dva para srebrnih naušnica vrijednih dvanaest libara. Idućeg dana, 11. veljače,⁸⁰⁰ Pavao je zabilježen u ulozi svjedoka, a 21. veljače 1432. godine njegov je maslinik u Dubravi naveden kao prostorna odrednica.⁸⁰¹ Nakon toga, zlatar je ponovno svjedočio 5. listopada⁸⁰² iste godine i 23. kolovoza 1433. godine.⁸⁰³ Svega nekoliko mjeseci kasnije, 14. studenog, Pavao je od Mihovila Paprešića kupio zemlju veličine oko tri gonjaja pod crkvom sv. Silvestra u Donjem polju za pedeset i sedam libara.⁸⁰⁴

Dana 28. svibnja 1434. godine zabilježen je u tri spisa; najprije se u dokumentu sročenom kod šibenskih franjevaca pojavio u svojstvu svjedoka,⁸⁰⁵ potom mu je – u njegovoj kući kod Velikih vrata *in Punta* – sestra Margarita ustupila naslijeđena očinska i majčinska dobra,⁸⁰⁶ nakon čega ju je, s majkom Dišom, udao za klesara Jurja Ratkova Kavalera.⁸⁰⁷ Gotovo pet mjeseci nakon toga, 13. listopada, Pavao je od Ilije Tolimerića kupio sukno po cijeni od četrdeset i šest libara i četiri solda, za što je isplata potvrđena tek 1. travnja 1443. godine.⁸⁰⁸

U narednih nekoliko dokumenata ponovno je svjedočio, i to 19. ožujka 1435. godine,⁸⁰⁹ 13. listopada 1436. godine,⁸¹⁰ 26. listopada 1437. godine,⁸¹¹ potom 13. i 21. siječnja 1438. godine⁸¹² te 28. travnja iste godine.⁸¹³ No prije toga, 5. travnja 1438. godine, Pavao je s Mihovilom Lukačevićem nastupao kao izvršitelji oporuke pokojnoga Petra Kromčića pa su rečena dvojica Pavlu Cvitkoviću isplatila tri dukata.⁸¹⁴

Pavao je nakon toga, 21. rujna 1440. godine⁸¹⁵ i 27. veljače 1441. godine,⁸¹⁶ zabilježen u svojstvu svjedoka, a 9. travnja 1442. godine ponovno se s Mihovilom Lukačićem pojavio u ulozi izvršitelja oporuke pokojnoga Petra Kromčića, te im je toga dana Bogavac Dikoljutijević iz Rogoznice isplatio osamdeset libara kao ostatak duga.⁸¹⁷ Pavao se toga dana pojavio i u ulozi svjedoka,⁸¹⁸ a 27. svibnja iste godine kupio je konja pred svojom zlatarskom radnjom u blizini crkve sv. Trojstva.⁸¹⁹

Dana 17. svibnja 1443. godine na zlatarov je zahtjev izdana je isprava od 28. svibnja 1434. godine,⁸²⁰ a 25. srpnja iste godine Pavlu je, baš kao i krojaču Mateju Smečiću, dosuđena kazna od dvadeset i pet libara zbog međusobnih uvreda.⁸²¹ Svega nekoliko dana nakon toga, 29. srpnja, zlatar je s još nekoliko šibenskih majstora jamčio za mornara Tomu Milutinića iz Šibenika,⁸²² a 2. rujna iste godine zabilježen je u svojstvu svjedoka.⁸²³

Nakon niza ugovora privatnog karaktera, 25. veljače 1444. godine sročena je možda najznačajniji sačuvani dokument koji se odnosi na tog zlatara. Naime, majstor Juraj Grubanov iz Klisa, stanovnik Šibenika, toga se dana obvezao izraditi srebrni pozlaćeni križ za šibensku bratovštinu sv. Duha pa je tom prilikom u ulozi Jurjeva jamca i svojevrsnog nadzornika zabilježen zlatar Pavao Derljanović iz Šibenika.⁸²⁴ Kako saznajemo iz ugovora, križ je trebao biti lijep i izrađen poput manjeg križa u crkvi sv. Trojstva te dovršen do blagdana Velike Gospe. On je za rad trebao dobiti trideset i dva solda po unci pozlaćenog i emajliranog srebra te sedam libara za izradu bakrenog drška i nodusa. Majstoru je odmah isplaćeno trideset libara kao dio plaće, a obećano mu je da će dobiti sav potreban materijal. Da je narudžba doista realizirana potvrđuje zabilježba od 3. siječnja 1446. godine u kojoj se navodi da je Pavao Derljanović, u svoje ime i ime Jurja Grubanova, bratovštini predao dovršeni križ. Međutim, njegov izgled nije poznat pa ga nije moguće identificirati među sačuvanim djelima, a svakako valja imati na umu da je crkva sv. Duha 1458. godine stradala u požaru,⁸²⁵ pa je moguće da je križ tada uništen. Iz navedenog je razvidno da je Pavao Derljanović kod predstavnika bratovštine sv. Duha uživao određeni ugled pa se nameće pitanje je li možda i sam bio član bratovštine. U tom slučaju, moguće je samo nagađati zašto narudžba nije bila povjerena upravo njemu. Moguće je da je Pavao tada bio zauzet drugim poslom ili nije bio specijaliziran za takvu vrstu zlatarskih radova, pa je izrada križa povjerena vještijem i specijaliziranijem majstoru u kojega je Pavao imao povjerenja, te ga vjerojatno preporučio predstavnicima bratovštine sv. Duha. Budući da se Pavao obvezao nadgledati Jurjev rad, nije isključeno da su narednih mjeseci obojica radila u Pavlovoj zlatarskoj radionici u blizini crkve sv. Trojstva.

Dana 26. ožujka 1444. godine Pavao Derljanović je na sedmogodišnji nauk primio Martina Vukatova Grdošića iz Šibenika.⁸²⁶ Premda o tome nema izravnih pokazatelja, možda je sklapanje ugovora o naukovanju bilo u korelaciji s povećanom zaposlenošću zlatara. Martinu je tada bilo oko dvanaest godina, a ugovor je sklopljen prema uobičajenim uvjetima.⁸²⁷ Po isteku naukovanja majstor mu je trebao dati novu odjeću, to jest ogrtač, halju od crne vunene tkanine, kukuljicu (*caputeum*), hlače-čizme od platna vrijednog tri libre po laktu, košulju, donje rublje, sandale, pojas, nož za kruh te glavni zlatarski alat. Nažalost, nije poznato jesu li uvjeti ugovora ispoštovani jer Martina Vukatova Grdošića kasnije ne susrećemo u šibenskim izvorima kao izučenog zlatara.

U preostalim sedamdesetak spisa Pavao Derljanović uglavnom se javlja u svojstvu svjedoka ili kao stranka u ugovorima privatnog karaktera. Tako je 27. ožujka 1444. godine, kao suvlasnik jedne od barki koje su sudjelovale u spašavanju tereta s broda koji je doživio brodolom u blizini otoka Žirja, s drugim vlasnicima barki izabrao zastupnike u svrhu naplate svojih troškova.⁸²⁸ U dvama dokumentima od 28. ožujka zlatar je zabilježen u ulozi svjedoka,⁸²⁹ potom je 20. travnja kao prostorna odrednica naveden njegov vinograd u Donjem polju u blizini crkve sv. Silvestra,⁸³⁰ zatim je 20. kolovoza ponovno svjedočio,⁸³¹ a 1. rujna iste godine usputno je navedena njegova zemlja u predjelu zvanom Vlaške (?) poviše Crnice.⁸³² Nakon toga Pavao je u više navrata zabilježen u svojstvu svjedoka. Tako je u kući plemića Stjepana Merzinića dvaput svjedočio 3. studenog⁸³³ i jednom 4. studenog⁸³⁴ 1444. godine, a u kući Ivana Mirse 9. studenog iste godine.⁸³⁵

Dana 14. siječnja 1445. godine svjedočio je prilikom poništenja ranijeg dokumenta,⁸³⁶ potom se 3. siječnja 1446. godine u tom svojstvu pojavio sa šogorom Jurjem Kavalenom,⁸³⁷ a u istoj je ulozi dvaput zabilježen i 14. ožujka iste godine, s time da je u drugom dokumentu usputno spomenut i njegov vinograd na Zlarinu.⁸³⁸ Također, zlatar je toga dana u ime odsutnoga Nikole Milatovića iz Šibenika zakupio zidinu na Gorici.⁸³⁹ U svojstvu svjedoka pojavio se i 4. travnja 1446. godine, jer je toga dana u njegovoj radionici kod crkve sv. Trojstva sklopljen ugovor o zamjeni vinograda,⁸⁴⁰ a svjedočio je i 13. kolovoza iste godine.⁸⁴¹ Dana 23. listopada 1446. godine u knjizi računa bratovštine Nove crkve zabilježen je kao izvršitelj oporuke pokojnoga Petra Hromčića.⁸⁴² Potom je 14. studenog u jednom spisu kao prostorna odrednica navedena njegova zemlja u Koševiću,⁸⁴³ a 26. studenog iste godine njegov vrt podno crkve sv. Kuzme i Damijana izvan grada.⁸⁴⁴ Dana 16. prosinca 1446. godine Pavao je od Jakova Jurića kupio vinograd veličine četiri gonjaja u blizini svog vinograda kod crkve sv. Jurja u Donjem

polju po cijeni od četiri dukata,⁸⁴⁵ a toga je dana u spisima istoga bilježnika zabilježen i u ulozi svjedoka.⁸⁴⁶

Kao svjedok je naveden i 24. siječnja 1447. godine, kada je udovica zlatara Pavla (Jurinića) prodala kuću s terenima u blizini crkve sv. Grgura.⁸⁴⁷ Potom je 3. veljače 1447. godine, kao jedan od izvršitelja oporuke Petra Kromčića, isplatio zastupnicima bratovštine sv. Marije od Kaštela (Gospe od Kaštela) dva dukata – jedan na ime oporučnog legata, a drugi za podmirenje duga.⁸⁴⁸ Mjesecima kasnije, 26. listopada iste godine, zlatar je Martinu Radanoviću prodao građevinsku česticu u šibenskom Varošu za trideset i dvije libre, od kojih mu je osam libara trebalo biti isplaćeno do Uskrsa, a ostatak u periodu od četiri godine.⁸⁴⁹

Budući da je godinama ranije s još nekim pojedincima jamčio za mornara Tomu Milutinića, oni su 16. siječnja 1448. godine braći Šimunu i Nikoli Divniću morali isplatiti sedamdeset libara, od čega je zlatar isplatio trideset libara i dio iznosa umjesto Blaža Tihoradojevića.⁸⁵⁰ Krajem godine, 23. prosinca, Pavao se dva puta pojavio u ulozi svjedoka,⁸⁵¹ a u tom je svojstvu zabilježen i 22. siječnja 1449. godine.⁸⁵² Toga mu je dana udovica Nikole Milatovića ujedno potvrdila i dug od trideset libara za ukop njezina muža.⁸⁵³ Nakon toga Pavao je ponovno nekoliko puta svjedočio: 18., 25. i 27. veljače,⁸⁵⁴ 31. ožujka,⁸⁵⁵ tri puta 16. travnja⁸⁵⁶ i jednom 21. svibnja 1449. godine.⁸⁵⁷

Međutim, 14. lipnja iste godine zabilježen je u Splitu, gdje se oženio Lucijom Kutlović, sestrom Nikole Kutlovića iz Splita.⁸⁵⁸ Pritom je dogovorena dota u iznosu petsto pedeset libara, od čega dvjesto pedeset libara u tkaninama i drugim stvarima, a ostatak u novcu, s isplatom u četiri rate u naredne četiri godine. Dota je u konačnici u cijelosti isplaćena, što potvrđuje zabilježba od 17. kolovoza 1453. godine na margini ugovora o sklapanju braka, ali u arhivskoj su građi pronađene samo isplate od 8. srpnja⁸⁵⁹ i 25. studenog 1449. godine⁸⁶⁰ ukupne vrijednosti dvjesto deset libara i četrnaest solda. No, prije negoli je u studenom 1449. godine ponovno bio prisutan u Splitu, Pavao je dva puta svjedočio u Šibeniku: 11. i 23. kolovoza.⁸⁶¹

Više od godinu dana kasnije, 19. studenog 1450. godine, Pavao je tražio procjenu vrijednosti trošne drvene kuće kod glavnih vrata u Šibeniku, koju je dijelio s odsutnim bratom, svećenikom Lukom, a koju je namjeravao popraviti i obnoviti.⁸⁶² Tako su procjenitelji već idućeg dana vrijednost navedene kuće procijenili na trideset, a vrijednost čestice na stotinu pedeset libara.⁸⁶³ Dana 6. travnja 1451. godine Pavao je zabilježen u svojstvu svjedoka,⁸⁶⁴ a u inventaru Jurja Kamenarića među zalozima su upisana dva zlatarova zaloga: naušnica založena za libru i četiri solda te srebrni prsten „s okom“ založen za dvije libre.⁸⁶⁵

Kada je 9. ožujka 1452. godine zlatar Bartul Domakušević dogovorio odštetu za svoju izvanbrančnu kćer Katarinu,⁸⁶⁶ Pavao se pojavio u ulozi svjedoka, a u tom je svojstvu zabilježen još nekoliko puta: 24. travnja⁸⁶⁷ i 11. rujna 1452. godine,⁸⁶⁸ 5. lipnja 1453. godine⁸⁶⁹ te 4. veljače⁸⁷⁰ i 9. ožujka 1454. godine.⁸⁷¹ Dana 25. listopada iste godine u jednom se dokumentu spominje zlatarov sin Petar,⁸⁷² a 25. veljače 1455. godine zlatarov vinograd podno crkve sv. Silvestra u Griblji u Donjem polju.⁸⁷³ Nekoliko mjeseci kasnije, 12. svibnja, na Pavlov je zahtjev bio upućen poziv za otkup srebrnog prstena iz zaloga,⁸⁷⁴ a već idećeg dana zlatar je imenovao svog arbitražnog suca u sporu sa sestrom Margaritom.⁸⁷⁵

Da je Pavao vjerojatno osobno poznao zlatara Ivana Punkovića, pokazuje dokument od 12. siječnja 1456. godine u kojemu se Ivan javlja kao stranka, a Pavao u ulozi svjedoka.⁸⁷⁶ Nakon toga Pavao je svjedočio još samo četiri puta: 5. travnja⁸⁷⁷ i 11. kolovoza 1456. godine⁸⁷⁸ te 17. i 19. listopada 1457. godine.⁸⁷⁹

U preostalim dokumentima spominje se nekoliko zlatarovih zemalja na različitim mjestima. Tako je 19. listopada 1457. godine kao prostorna odrednica navedena njegova zemlja u Koševiću,⁸⁸⁰ 24. travnja 1458. godine vinograd u Donjem polju,⁸⁸¹ a 26. travnja 1458. godine zemlja u Doberčiću.⁸⁸² Dana 10. svibnja iste godine Pavao je u najam dao zemlju u Koševiću,⁸⁸³ a potom su u jednom inventaru sastavljenom između 26. svibnja i 17. lipnja 1458. godine kao prostorne odrednice navedeni neki njegovi vrtovi.⁸⁸⁴

Međutim, Pavao je preminuo netom prije 20. travnja 1459. godine, što potvrđuje popis njegovih dobara započetak toga dana.⁸⁸⁵ Na temelju tog popisa saznajemo da je Pavao posjedovao kuću u predjelu crkve sv. Frane te četiri vrta, četiri vinograda i još sedam terena. Od odjevnih predmeta Pavao je u svome vlasništvu imao deset marama (*fazuoli*) za glavu urešenih svilovezom, veliku maramu izvezenu zlatom, deset ženskih pokrivala za glavu (*pocriuzze*), staru kapu (*bareta uechia*), staru kapuljaču (*capuzo uechio*), tri haljine od sukna (*zonele/zonelle*), ženski odjevni predmet od krzna (*pilliza*), stari zeleni prsluk (*zupon*), dvije muške *ueste* od vunene tkanine i jednu od plave raše te ogrtač od raše. Od ostalih uporabnih predmeta posjedovao je madrac (*matarazo*), dvije plahte (*lanzuoli*), dva podjastuka, dvije bijele i dvije jastučnice (*intimelle*) urešene zlatovezom, tri nova prekrivača za krevet i tri stara prekrivača za klupe (*banchaleti*), dva pokrivača od kostrijeti, pet stolnjaka (*touaye*), šest velikih i šest malih ubrusa (*touaioli*), deset lakata bijelog sukna, dvije libre (?) pamuka i deset libara vune za pređenje, dvanaest kositrenih zdjelica za varivo (*schudele*), šest kositrenih soljenki (*salieri*), dvije posude za zagrijavanje vode od mesinga (*ramini*), bakreni kotao (*caldiera*), tavu

za prženje ribe (*fressora*), par lanaca za ognjište (*cadene de fuogo*), *una pilla* za ulje, četiri veće drvene bačve (*bote*) i dvije bačve za vino, četiri plave vunene vreće (*sachi*), dvije sjekire (*manere*), mač (*spada*) i *targeta depenta*. Osim toga, u inventaru je upisan i zalog plemića Šimuna Divnića koji je kod zlatara založio dva zlatna prstena te, u konačnici, zanimljiv podatak da je majstor sve stvari iz svoje zlatarske radnje ostavio svom neimenovanom učeniku.⁸⁸⁶ Nažalost, ti predmeti nisu pojedinačno navedeni pa ih nije moguće usporediti s onima u inventarima zlatara Stjepana Petrova i Stjepana Ivana Skočibuhe.⁸⁸⁷

Tijekom šezdesetih godina 15. stoljeća Pavao Derljanović je posmrtno zabilježen u još deset dokumenata. Najraniji spis datira od 7. siječnja 1460. godine, kada je općinski glasnik na zahtjev skrbnika djece pokojnoga plemića Jurja Kamenarića pozvao osobe na otkup svojih zaloga u roku osam dana.⁸⁸⁸ Među njima je zabilježena i naušnica zlatara Pavla založena za dvadeset i četiri solda (libru i tri solda, op. a.), teška tri oktave unce. Dva dana kasnije, 9. siječnja, izvršitelj oporuke pokojnoga zlatara isplatio je Petru Toliniću, zastupniku crkve sv. Ivana u Koševiću, dvadeset libara u skladu s oporukom zlatarove supruge od 30. travnja 1443. godine.⁸⁸⁹ Očito je riječ o prvoj supruzi jer se Pavao Lucijom Kutlović iz Splita oženio tek 1449. godine. Kako saznajemo iz neobjavljenih transkripata Frane Dujmovića, izvršitelj zlatarove oporuke spominjao se i u dokumentu od 27. ožujka 1460. godine,⁸⁹⁰ dok se u preostalim dokumentima uglavnom navode zlatarove zemlje zabilježene kao prostorne odrednice. Tako je 27. svibnja 1461. godine naveden njegov vrt u Crnici,⁸⁹¹ 9. lipnja 1464. godine vrt ispod crkve sv. Kuzme i Damijana izvan Šibenika,⁸⁹² 1465. godine zemljišta zlatarove supruge ispod Prodolja,⁸⁹³ a u inventaru iz rujna 1465. godine⁸⁹⁴ te u dvama inventarima iz 1466. godine⁸⁹⁵ njegov vinograd u Donjem polju u blizini crkve sv. Jurja. Zlatar je posljednji put spomenut 15. travnja 1470. godine kada je njegova udovica Lucija udala svoju kćer Filipu.⁸⁹⁶

Na osnovu sačuvanih podataka, razvidno je da je Pavao u razdoblju od 1430. do 1459. godine u Šibeniku imao zlatarsku radionicu u kojoj je na nauk primio barem trojicu učenika.⁸⁹⁷ S njim je možda privremeno radio i zlatar Juraj Grubanov iz Klisa, budući da se Pavao pojavio u ulozi jamca i svojevrsnog Jurjeva nadglednika prilikom izrade ophodnog križa za šibensku bratovštinu sv. Duha. Premda Goran Budeč navodi da je Pavao bio veoma imućan zlatar,⁸⁹⁸ arhivski izvori govore u prilog tomu da se radilo o dobrostojećem, ali ne i iznimno bogatom zlataru poput Stjepana Milgostova (Milgostića) ili Stjepana Ivanova Skočibuhe. Iako u arhivskim izvorima nisu sačuvani podaci o narudžbama zlatarskih djela, Pavla je pouzdano moguće uvrstiti u skupinu aktivnih šibenskih zlatara djelatnih tijekom druge trećine 15. stoljeća.

2.22. Petar Herenković iz Požege (1431. – 1449.)

U šibenskoj arhivskoj građi druge četvrtine 15. stoljeća pronađeno je devet dokumenata u kojima je zabilježen zlatar Petar Herenković iz Požege (*Petrus Herencouich de Posega*), u literaturi zastupljen i kao Petar Hrempković, odnosno Krempković.⁸⁹⁹ Prvi se put spominje 10. veljače 1431. godine prilikom sklapanja braka s Dobricom, kćeri Petra Pribinje.⁹⁰⁰ Pritom je označen kao „sadašnji stanovnik Šibenika“ (*nunc habitator Sibenici*) pa je moguće da se ne tako davno doselio u grad. Na ime dote obećana mu je polovina kuće i konobe na Gorici te maslinik u Dubravi, ali i dva para srebrnih naušnica vrijednih dvanaest libara koje mu je trebao dati zlatar Stjepan Ivanov (Skočibuha) iz Šibenika.⁹⁰¹ Sklapanju ugovora svjedočio je šibenski zlatar Pavao Ivanov Derlan.⁹⁰² No, iako su prilikom sklapanja braka bila prisutna čak trojica zlatara, iz dokumenta nije poznata priroda njihova odnosa.

O zlatarskoj djelatnosti Petra Herenkovića nema izravnijih podataka ni u kasnijim dokumentima, jer se u njima mahom pojavljuje u ulozi svjedoka ili kao stranka u ugovorima privatnog karaktera. Tako je 8. lipnja 1436. godine tri puta svjedočio,⁹⁰³ a toga mu je dana Stančica, polusestra⁹⁰⁴ njegove supruge Dobrice, darovala svoju polovinu kuće na Gorici koju je dijelila sa sestrom.⁹⁰⁵ Nedvojbeno je riječ o drugom dijelu iste one kuće koju je 1431. godine dobio na ime Dobričine dote. U navedena četiri spisa zabilježen je kao „Petar Herenković, zlatar iz Šibenika“.

Pet godina kasnije, 28. kolovoza 1441. godine, u Petrovoj je kući sročeni dokument iz kojega saznajemo da je obitelj njegove supruge Dobre bila među osnivačima i pokroviteljima crkve sv. Lovre u Morinju.⁹⁰⁶ Premda zlatar pritom nije određen patronimom, činjenica da je njegova supruga Dobra navedena kao članica „kuće“ Pribinja, omogućava identifikaciju tog zlatara kao Petra Herenkovića.⁹⁰⁷ Međutim, čini se da su se stvari oko patronatstva zakomplicirale, što potvrđuje i tužba od 2. prosinca iste godine, kojom je pleban Jakov (Ziljević) tražio da se Dobri i njezinim potomcima oduzme patronatsko pravo.⁹⁰⁸ Zlatarova supruga Dobrica iz istog je razloga zabilježena i u dokumentu od 28. prosinca iste godine.⁹⁰⁹

U posljednjem poznatom dokumentu od 12. svibnja 1449. godine, zlatar je naveden kao *magister Petrus Chrempchouich aurifex de Sibenico*.⁹¹⁰ Toga je dana, kao univerzalni nasljednik i izvršitelj oporuke svoje pokojne supruge Dobrice, postolaru Petru Gojčiću⁹¹¹ dao kuću na Gorici u zamjenu za polovinu vrta na brdu sv. Ivana izvan Šibenika. Budući da je kuća više vrijedila, postolar je zlataru isplatio dvadeset i osam libara. Kako svjedoči arhivska građa, Petar Herenković je u Šibenik doselio najkasnije 1431. godine, gdje se oženio i dugoročno

nastanio, što u kasnijim dokumentima potvrđuje i odrednica da je *de Sibenico*. Iako nema izravne potvrde da se zlatarstvom bavio, tome u prilog govori majstorska titula koju je kasnije stekao. Očito je neke šibenske zlatare osobno poznao, a možda je s njima čak i surađivao, makar to u sačuvanim dokumentima nije zabilježeno.

2.23. Bartul Domankušev (Dumankušević) (1432. – 1463., † prije 20. VIII. 1477.)

Zlatar Bartul Domankušev (Dumankušević) (*Bartholus Domancusi/Dumanchusseuich de Sibenico*),⁹¹² sin zlatara Domankuša (Dominika) Barnabina,⁹¹³ spominje se u četrnaest šibenskih dokumenata u razdoblju od 1432. do 1483. godine. U literaturi je zastupljen kao Bartul, sin šibenskog zlatara Domankuša Barnabe i Bartul Domankušić Barnabin te Bartul Domankušinić Barnabin.⁹¹⁴

U izvorima je prvi put zabilježen 16. lipnja 1432. godine kada ga je otac dao na osmogodišnje naukovanje kod zlatara Petra Rankulina iz Zadra.⁹¹⁵ Tada je vjerojatno imao između deset i dvanaest godina,⁹¹⁶ baš kao i Mihovil, sin Jurice Punkovića, s kojim je istoga dana stupio na nauk u radionicu navedenog majstora.⁹¹⁷ U arhivskoj građi ponovno ga susrećemo tek nakon jedanaest godina i to kao izučenog zlatara. Naime, 12. srpnja 1443. godine u spisima šibenskog kneza Fantina de Cha de Pesaro zabilježen je među čuvarima šibenskih solana koji su položili prisegu.⁹¹⁸

Međutim, nakon toga o njemu nema podataka sve do 23. veljače 1452. godine⁹¹⁹ kada je s bratom Jakovom Domankuševićem, brijačem, podijelio nasljedstvo.⁹²⁰ Vjerojatno je riječ o nekim dobrima njihova davno preminulog oca Domankuša, koji je umro prije 16. studenog 1441. godine.⁹²¹ Prilikom podjele dobara Jakovu je pripao vinograd u Dobrom Docu i vinograd s kućom u Sitnom, a Bartulu drugi vrt u Sitnom i dio kuće na Gorici u Šibeniku.

Svega pet dana kasnije, 28. veljače 1452. godine, Bartul se oženio Margaritom, kćeri Mihovila Dismanova Skulčića iz Šibenika, te mu je pritom obećana dota u pokretninama vrijedna stotinu pedeset libara.⁹²² U tom je dokumentu prvi put označen titulom majstora (*magister*). Iz spisa sročnog 9. ožujka iste godine poznato je da je Bartul s Jelinom, ženom pokojnoga Mateja Sugačića, imao malodobnu izvanbračnu kćer Katarinu za koju je pristao platiti neveliku odštetu od dvadeset libara.⁹²³ Pritom je među svjedocima naveden zlatar Pavao Derljanović.⁹²⁴ Tri mjeseca nakon toga, 5. lipnja, Bartul je „zdravog uma i tijela“ sastavio svoju oporuku,⁹²⁵ pa je moguće zaključiti da je otišao na duži put. Gradnji katedrale sv. Jakova ostavio

je deset, a ženinoj sestri Dobri stotinu libara na ime dote. U slučaju Dobrine smrti novac je trebala naslijediti njegova punica Radoslava, dok su ostala dobra trebala pripasti njegovoj ženi Margariti. Iz oporuke nije poznato što je sve Bartul posjedovao ni razlog zbog kojega je sastavio oporuku, ali je nakon toga poživio još barem deset godina.

Dana 27. siječnja 1453. godine zlatar se obvezao brinuti o puncu i punici – pekaru Mihovilu Skulčiću i njegovoj ženi Radoslavi,⁹²⁶ a potom se 18. veljače⁹²⁷ i 20. kolovoza⁹²⁸ iste godine te 25. ožujka 1454. godine⁹²⁹ pojavio u svojstvu svjedoka. Za života je zabilježen još samo 7. rujna 1463. godine, kada je posredno spomenut u presudi koja se tiče Deše, kćeri pokojnoga zlatara Stjepana Ivanova Skočibuhe.⁹³⁰ U tom je spisu, uz mnoge druge zanimljivosti, navedeno da je Dešin skrbnik Bartul Nikolin Sporčić zlataru Bartulu Dumankuševiću bez ugovora prodao zlatarski alat njezina pokojnoga oca za četrdeset i tri libre. Budući da je zlatar Bartul u tom periodu bio odsutan iz Šibenika, dosuđeno je da navedeni iznos skrbnik isplati Dešinu zastupniku, a zadrži pravo da tu sumu i troškove naplati od Domankuševića ili njegovih nasljednika. Između ostalog je utvrđeno i da je jedna od radionica i/ili dućana pokojnoga zlatara Stjepana (Dešina oca) dvije godine bila u najmu Bartula Domankuševića za dvadeset i četiri libre. Međutim, iz dokumenta nije poznato gdje je zlatar u to vrijeme boravio, kao ni što se s njim kasnije događalo.

Nakon toga posthumno je zabilježen u još samo tri spisa, u kojima se kao stranka pojavljuje njegova udovica Margarita. Ona je 20. kolovoza 1477. godine tražila od upravitelja dobara njezina pokojnoga muža da se očituju oko njezine dote koja joj je zakonski pripadala,⁹³¹ potom se 14. travnja 1480. godine spominje njezin spor s Ciprijanom i Augustinom Divničem oko neke oranice u Dragama nasuprot Skradina,⁹³² a 16. lipnja 1483. godine postigla je dogovor s Ivanom Ljubićem oko neke zemlje u Dubravi.⁹³³

Iako u izvorima nije sačuvan podatak o zlatarskim narudžbama povjerenim zlataru Bartulu, činjenica da je za četrdeset i tri libre kupio zlatarske alate pokojnoga Stjepana Ivanova Skočibuhe te da je na dvije godine unajmio jednu od njegovih radionica i/ili dućana, potvrđuje da se zlatarstvom bavio. To pak osnažuje pretpostavku da je upravo on jedan od najizglednijih kandidata koji su mogli izraditi danas izgubljeni kalež iz šibenske crkve sv. Nikole.⁹³⁴ Naime, sačuvane fotografije pokazuju da je kalež izrazito nalikovao radovima anonimnog zadarskog zlatara *Majstora pikside Venier*, kojega je Emil Hilje oprezno identificirao kao Petra Nikolina Rankulina. Budući da se Bartul kod Rankulina školovao osam godina, vjerojatno je u svome radu primjenjivao iskustva stečena u radionici toga majstora.

2.24. Ivan Albertov (Albertović) iz Zadra (1432. – 1435.)

O zlataru Ivanu Albertovu (Albertoviću) iz Zadra (*Iohannes Alberti/Albertouich de Iadra*),⁹³⁵ stanovniku Šibenika, u izvorima je sačuvano ukupno jedanaest arhivskih spisa iz tridesetih godina 15. stoljeća, a u literaturi je zastupljen kao Ivan Albertov Zadrani, Ivan Albertov iz Zadra i Ivan Albertović.⁹³⁶

U zlatar je u Šibeniku prvi put zabilježen 16. lipnja 1432. godine kao stanovnik Šibenika, kada se sa zlatarom Stjepanom Milgostovim (Milgostićem) dvaput pojavio u svojstvu svjedoka; toga je dana zlatar Petar Rankulin iz Zadra na osmogodišnje naukovanje primio Bartula, sina šibenskog zlatara Domankuša Barnabina, i Mihovila, sina Jurice Punkovića, čemu su svjedočila rečena dvojica zlatara.⁹³⁷ Dok je Stjepanovo pojavljivanje u svojstvu svjedoka sasvim izvjesno bilo potaknuto obiteljskim vezama sa zlatarom Domankušem,⁹³⁸ Ivanovo je prisustvo moguće objasniti upravo njegovim vezama sa Zadrom, odnosno zlatarom Rankulinom. To potvrđuje i činjenica da je već 25. kolovoza iste godine Ivan boravio u Zadru, gdje je kao jamac kalafata Mihovila Pripkovića podmirio dug od šest dukata Martinu Letkoviću iz Zadra.⁹³⁹ Međutim, 15. studenog je ponovno zabilježen u Šibeniku jer je toga dana od braće Martina i Mihovila Igljića kupio vrt izvan Šibenika, poviše gradskih vrata na Gorici, za iznos od deset i pol libara.⁹⁴⁰

Nekoliko mjeseci kasnije, 2. ožujka 1433. godine, Ivanu je svećenik Nikola Ric (?) iz Šibenika, brat i jamac spominjanog kalafata Mihovila Pripkovića, isplatio šest dukata.⁹⁴¹ Naime, riječ je o iznosu koji je Ivanu vraćen presudom šibenskog biskupa jer je Ivan 25. kolovoza 1432. godine kao jamac rečenog Mihovila isplatio šest dukata Martinu Letkoviću iz Zadra.

No, već 6. travnja 1433. godine Ivan je ponovno boravio u Zadru, gdje je – kao građanin toga grada – svjedočio u jednom dokumentu sročenom u Zlatarskoj ulici.⁹⁴² Međutim, nije poznato zašto se ondje zatekao i koliko je dugo u Zadru boravio prije negoli je 30. lipnja 1434. godine u Šibeniku zabilježen u svojstvu svjedoka.⁹⁴³ U toj je ulozi naveden i u spisu od 6. srpnja iste godine,⁹⁴⁴ a potom je 14. kolovoza kupio osminu vinograda Gašpara Rohlića u Koljevratima za sedamdeset i četiri solda.⁹⁴⁵ Na temelju sačuvanih arhivskih dokumenata nije moguće utvrditi prirodu njihova odnosa, ali je svakako značajno da su rečena dvojica 26. studenog 1434. godine izabrala pomirbene suce u sporu između svojih supruga.⁹⁴⁶

Šest mjeseci kasnije, 28. travnja 1435. godine, Ivana su za zastupnika izabrali Ratko Stojoević i njegova žena Marislava, nastanjeni u Vrani.⁹⁴⁷ Zlatar je nakon toga u izvorima

zabilježen još samo dva puta u svojstvu svjedoka: 24. kolovoza 1435. godine, kada je svjedočio sa slikarom Nikolom (Vladanovim),⁹⁴⁸ i 12. listopada iste godine.⁹⁴⁹ Osim toga, iz neobjavljenih transkripata Frane Dujmovića saznajemo da se u šibenskim arhivskim izvorima nekada nalazila i zlatarova oporuka,⁹⁵⁰ koja ovom prilikom nije pronađena.

Zlatar Ivan Albertov (Albertović) iz Zadra spominje se u skromnom broju dokumenata privatnog karaktera nastalih u razmjerno kratkom periodu, koji ne pružaju podatke o njegovu zlatarskom djelovanju. Iz njih tek doznajemo da je nekoliko godina bio nastanjen u Šibeniku te da je s vremena na vrijeme boravio u Zadru. Budući da arhivski spisi potvrđuju veze s drugim zlatarima, moguće je pretpostaviti da se i sam bavio zlatarstvom premda u izvorima o tome za sada nema spomena.

2.25. Jakov Nokeršić († prije 30. V. 1434.)

Ime zlatara Jakova Nokeršića (*Jacobus Nocherschich*) poznato je na temelju jednog spisa od 30. svibnja 1434. godine, u kojemu je kao prostorna odrednica navedena zemlja njegovih nasljednika.⁹⁵¹ Budući da je tada već bio mrtav, vjerojatno je riječ o zlataru koji je u Šibeniku živio krajem 14. i/ili u prvim desetljećima 15. stoljeća. Iako o njemu za sada nema drugih podataka, moguće je da se na tog zlatara odnose i neki od spisa u kojima se spominje neki zlatar Jakov.⁹⁵²

2.26. Matej Marinov Pomenić iz Trogira (1435. – 1479., † prije ?. X. 1479.)

Zlatar Matej Marinov Pomenić iz Trogira (*Matheus Marini Pomenich aurifex de Tragurio*), brat zlatara Šimuna Pomenića, odavno je poznat u literaturi te je od svih šibenskih zlatara 15. stoljeća do sada bio najpoznatiji stručnoj javnosti.⁹⁵³ O njemu je u trogirskim i šibenskim arhivskim izvorima pronađeno četrdesetak dokumenata, od kojih je desetak već objavljeno u ranijim publikacijama.⁹⁵⁴

Najraniji arhivski podatak koji se vjerojatno odnosi na tog zlatara sačuvan je u trogirskoj arhivskoj građi. Naime, riječ je o dokumentu sročenom 11. listopada 1435. godine u Trogiru, u kojemu se neki zlatar Matej navodi među svjedocima.⁹⁵⁵ Iako je pritom naveden bez drugih odrednica, dokument se gotovo izvjesno odnosi upravo na Pomenića jer u to vrijeme u Trogiru nije zabilježen drugi zlatar toga imena.

Matej Pomenić se u Šibeniku prvi put spominje 27. kolovoza 1443. godine, u dokumentu u kojem ga je Grgur Zgobica iz Šibenika imenovao za svoga zastupnika.⁹⁵⁶ Matej je tada već imao titulu majstora te je pritom označen kao „zlatar iz Trogira.“ Međutim, kada je

8. listopada 1446. godine na osmogodišnji nauk primio Grubana Ivanovića iz Sitnog, prvi je put zabilježen kao stanovnik Šibenika,⁹⁵⁷ što svjedoči o tome da se upravo ondje nalazila njegova zlatarska radionica. Ugovor o naukovanju sklopljen je pod uobičajenim uvjetima,⁹⁵⁸ a po isteku naukovanja majstor je učeniku obećao dati novi ogrtač, haljinu od vunene tkanine, prsluk od deblje pamučne tkanine, kapu vrijednu tri libre, košulju, muško donje rublje, par hlača-čizama od platna, par sandala, pojas, nož za kruh te zlatarski alat. Međutim, zabilježba *non soluit* na margini dokumenta, ukazuje na nedostatak ispunjenja određene ugovorne obveze.

U šibenskim arhivskim izvorima Matej je zabilježen i mjesec dana kasnije, 18. studenog iste godine, kada se prilikom ženidbe svoga brata, zlatara Šimuna, pojavio u ulozi jamca.⁹⁵⁹ Braća su zajedno navedena i u spisu od 14. travnja 1447. godine jer su toga dana za svoga zastupnika imenovala aromatarija Ivana Centono iz Trogira, koji je od Stjepana Petrova Cega iz Trogira trebao potraživati stotinu dukata.⁹⁶⁰ No, čini se da po tom pitanju nije bilo pomaka ni nakon dva mjeseca pa je Matej rečenog aromatarija 4. lipnja i u Trogiru imenovao za zastupnika.⁹⁶¹ Iako je riječ o pozamašnom iznosu, iz navedenih spisa nije moguće utvrditi zbog čega je Stjepan Petrov Cega Pomenićima dugovao stotinu dukata, pa je moguće tek nagađati da su mu braća prodala neku od svojih nekretnina u Trogiru nakon što su se nastanila u Šibeniku.

Matej je u šibenskim izvorima ponovno zabilježen 22. kolovoza iste godine, u ulozi procjenitelja dotalnih dobara.⁹⁶² Naime, toga se dana zlatar Karlo Šimunov iz Vicenze oženio Marijom, kćeri kipara Lorenza Pincina, pa mu je pritom obećana dota od četiristo libara u novcu i stvarima, čiju su vrijednost trebali procijeniti arhiprezbiter Jakov Zilijević i zlatar Matej Pomenić. Iz navedenog dokumenta nije razvidna priroda odnosa navedenih procjenitelja i ugovornih strana, ali je iz drugih dvaju spisa poznato da je Jakovljeva nećakinja Margarita Skulčić bila udana za Matejeva brata Šimuna.⁹⁶³ Međutim, taj podatak i dalje ne rasvjetljava vrstu veze Jakova Zilijevića i Mateja Pomenića s Lorenzom Pincinom i zlatarom Karlom Šimunovim iz Vicenze.

Da su braća Pomenić neko vrijeme surađivala pa se razišla potvrđuju tri dokumenta iz 1447. godine koja se tiču odabira arbitražnih sudaca i njihove presude o podjeli svih očinskih, majčinskih i dotalnih dobara dvojice zlatara. Oni su 7. listopada za arbitražne suce izabrali Florijana Zavorovića i Grgura Kremšića,⁹⁶⁴ a potom 3. studenog na njihovo mjesto postavili

Dobroja Ivanova i Nikolu Mišića,⁹⁶⁵ koji su 29. studenog donijeli pravorijek o podijeli dobara.⁹⁶⁶ Prema odluci dvojice sudaca Matej je Šimunu, između ostalog, trebao dati polovicu započetih zlatarskih radova koji su ostali kod njega, a koje se obvezao dovršiti do Božića, ili mu isplatiti osamnaest libara i četiri solda. Osim toga, od svojih mu je novaca morao vratiti devet libara i petnaest solda od ukupno devetnaest libara i deset solda koje je Šimun uzeo od dote svoje supruge i uložio u poslovnu zajednicu. Budući da je Šimun u zajednički posao uložio i jedan vezeni rubac te četrdeset i sedam malih gumba koji su također pripadali njegovoj supruzi, Matej mu je morao vratiti navedene stvari ili mu isplatiti polovicu njihove vrijednosti. Osim toga, o svom je trošku morao izraditi i neke gumbe *a fillo*,⁹⁶⁷ koje su braća obećala načiniti Lovri pok. Tome Mirsa. S druge strane, Šimun je Mateju trebao dati sedam unca i tri oktave srebra „kakvoće bolognina“⁹⁶⁸ (*liga de bolognino*) ili tri libre po unci srebra utrošenog na izradu križa za nekog Martinuševića. I konačno, braća su popola trebala podijeliti i neke predmete, među kojima su navedeni probušeni safir (*vnius zafiri perforati*), granat (*vnius granate*) koji im je dao kaštelan Pelegrin Venerio, dvije srebrne igle (*duorum acuum argenteorum*), srebrni gumb (*vnius botoni argentei*) te slomljenu zlatnu šipčicu (*vnius vergete auri fracte*). Iz navedenog dokumenta razvidno je da su braća neko vrijeme surađivala, vjerojatno upravo u Šibeniku, te da su izrađivala zlatarske radove različitih vrsta – od jednostavnih srebrnih gumba i igala preko nakita urešenog dragim i poludragim kamenjem do srebrnih križeva. Međutim, izgleda da je među braćom došlo do neslaganja pa je njihova poslovna zajednica raskinuta.

Unatoč tome, Matej je i dalje bio zaposlen zlatar o čemu svjedoči i ugovor od 29. svibnja 1448. godine, kojim se obvezao izraditi srebrno pozlačeno raspelo za šibensku bratovštinu sv. Ivana na Brdu.⁹⁶⁹ Naime, toga je dana sklopio ugovor s marangonom Grgurom Smilovićem, sucem rečene bratovštine, kome je obećao izraditi srebrno pozlačeno raspelo veličine i kvalitete poput onoga bratovštine sv. Duha.⁹⁷⁰ U središte aversa križa trebao je smjestiti lik rassetoga Krista, lijevo i desno od njega poprsja Marije i Ivana, a iznad i ispod pelikana i Adama. Revers je trebao uresiti likom sv. Ivana Krstitelja⁹⁷¹ (zaštitnikom bratovštine) i simbolima četvorice evanđelista u poljima na krakovima. Likove Krista i sv. Ivana Krstitelja trebao je izraditi u punoj plastici, a ostale likove u „srednjem“ reljefu.⁹⁷² Zastupnik bratovštine obećao je zlataru dati srebro, zlato i sve potrebno za izradu raspela, dok se zlatar obvezao voditi evidenciju primitaka i troškova upisujući ih vlastoručno u bratovštinsku knjigu računa.⁹⁷³ Međutim, čini se da je bratovština materijale namjeravala dobavljati postepeno i isporučivati ih u više navrata, jer se od zlatara nije zahtijevalo da djelo dovrši do određenog datuma. To pak

ukazuje na to da je bratovština sv. Ivana, poput bratovštine Gospe od Kaštela,⁹⁷⁴ kanila skupljati priloge za kupovinu potrebnog materijala pa nije bilo moguće predvidjeti rok za dovršenje djela.⁹⁷⁵ Za izradu raspela, njegova drška i nodusa Mateju je obećana plaća od dvadeset i dva solda po unci obrađenog srebra, a radove su trebala nadgledati dvojica jamaca – kalafat Matej Bobanić i strijelac Ivan pok. klesara Petra iz Šibenika. Kako svjedoči zabilježba od 29. ožujka 1449. godine dopisana ispod ugovora, zlatar je toga dana rečeno raspelo predao Nikoli Oršiću i Jakovu Ostojiću, sucu i nadstojniku bratovštine, te je prema dogovoru isplaćen za svoj rad. Međutim, raspelo nije pozlatio, a spremio se na hodočašće u Santiago de Compostelu pa se obvezao posao dovršiti po povratku, u suprotnom je bratovština imala pravo pozlatiti raspelo o njegovu trošku. Razlog zbog kojega je upravo Mateju Pomeniću bila povjerena izrada bratovštinskog raspela vjerojatno proizlazi iz činjenice da je bio član bratovštine sv. Ivana. Naime, u matrikuli rečene bratovštine, među šestoricom bratima zaduženih za „*d' far dicta corection de tuti n(ost)ri ordini e capituli*“, zabilježen je i *Mathio orisi*, koji je obavljao funkciju bratovštinskog pisara.⁹⁷⁶ Iako je zlatar Matej u matrikuli naveden samo imenom, iz prethodno navedenog ugovora o narudžbi poznato je da se Matej Pomenić podatke o troškovima vezanim za izradu srebrnog raspela bratovštine sv. Ivana obvezao vlastoručno upisivati u bratovštinsku knjigu računa, što potvrđuje da je posrijedi ista osoba.

U vizitaciji Agostina Valiera iz 1579. godine u crkvi sv. Trojstva (sjedištu rečene bratovštine) skupno su popisana, ali ne i opisana tri velika i jedan manji srebrni križ, pa na temelju tog zapisa nije moguće utvrditi je li se tada među njima nalazilo i Pomenićevo raspelo.⁹⁷⁷ Premda je Alessandro Dudan iznio pretpostavku da se ono možda sačuvalo u crkvi sv. Križa,⁹⁷⁸ ni jedno od tri gotička raspela iz te crkve ikonografski ne odgovara onome koje je zlatar načinio za bratovštinu sv. Ivana pa nije jasno na osnovu čega je Dudan došao do takvog zaključka.

No, prije negoli je u ožujku isporučio dovršeno raspelo, Matej je u izvorima zabilježen još dva puta: 5. veljače 1449. godine kada ga je brat Šimun opozvao kao zastupnika,⁹⁷⁹ i 12. veljače kada su obojica navedena u jednom spisu zbog spora s već spominjanim Stjepanom Petrovim Cega iz Trogira, zbog čega se Šimun čak spremio poći u Veneciju zahtijevati ono što im pripada.⁹⁸⁰ Kada je 17. ožujka svećenik Katarino Mihovilov Marotić iz Šibenika oba Pomenića imenovao svojim zastupnicima, Mateja je naveo kao „građanina i stanovnika Trogira“, pa je vjerojatno tada izbivao iz grada, ali je 4. listopada iste godine ponovno bio prisutan u Šibeniku.⁹⁸¹

Međutim, izgleda da je zlatar nakon toga ponovno neko vrijeme boravio u rodnom Trogiru, što daju naslutiti dva trogirski dokumenta iz 1450. godine u kojima je uz njegovo ime izostavljena odrednica *habitor Sibenici*.⁹⁸² Naime, prvi je sročena 14. lipnja 1450. godine te se odnosi na narudžbu za izradu srebrnog križa za čiovske dominikance, koji je Matej Pomenić trebao izraditi prema uputama priora samostana sv. Križa.⁹⁸³ No, za razliku od šibenskog ugovora iz 1448. godine, trogirski ugovor sadrži samo podatak o tome da je križ trebao biti načinjen od srebra, da je zlatar za rad trebao dobiti četrdeset libara po unci obrađenog srebra te da je djelo morao dovršiti do blagdana bl. Ivana Trogirskog (do 14. studenog iste godine). Kako je zaključio Danko Zelić, Pomenić je za izradu trogirskog križa trebao dobiti dvostruko veći iznos po unci obrađenog srebra od onoga koji mu je isplatila šibenska bratovština sv. Ivana.⁹⁸⁴ No, razlika u plaći nije nužno morala proizlaziti iz složenosti posla, jer je moguće da je Matej šibenskoj bratovštini manje naplatio svoj rad zato što je bio njezin član. Kako god bilo, nijedan od dva rada za sada nije identificiran među sačuvanim djelima, ali je prema Zelićevu mišljenju trogirski križ vjerojatno zabilježen 1579. godine u vizitaciji Agostina Valiera, koji kaže da se u sakristiji čiovskog samostana nalazio *crux argentea fracta*.⁹⁸⁵

Izgleda da je Matej križ dovršio prije roka, jer je 12. studenog 1450. godine u Trogiru sastavio oporuku prije polaska na hodočašće u Rim, na koje se kanio otputiti sa suprugom Margaritom te slikarom Ivanom Dujmovim i njegovom suprugom.⁹⁸⁶ Kako je vidljivo iz oporuke, zlatar je za izgradnju trogirskih zidina i za hospital sv. Duha ostavio po deset solda, a za izgradnju kapele bl. Ivana Trogirskog deset libara. Trogirskim franjevcima i dominikancima ostavio je po pet libara za slavljenje misa, dok je bratu Šimunu ostavio deset, a sestri Filipi pet libara. U slučaju zlatarove smrti preostala su dobra trebala biti prodana na javnoj dražbi, a prikupljeni novac utrošen na gradnju crkve sv. Križa. Za izvršitelja oporuke imenovao je trogirskog plemića Jakomela Lukina Vitturija, zastupnika čiovskog dominikanskog samostana, koji mu je nekoliko mjeseci ranije povjerio izradu srebrnog križa.

Matej je u Trogiru ponovno zabilježen 17. svibnja 1451. godine kada je sa slikarom Ivanom Dujmovim svjedočio prilikom sklapanja jednog ugovora, što pokazuje da su se obojica majstora vratila s hodočašća.⁹⁸⁷ Međutim, 22. studenog iste godine zabilježen je u Šibeniku, gdje ga je Vukčić Gojaković iz trogirskih Vršina imenovao za svoga zastupnika.⁹⁸⁸ Prema podatku koji donosi Cvito Fisković, Pomenić je u Trogiru zabilježen i 6. prosinca 1453. godine,⁹⁸⁹ ali se nakon toga javlja samo u šibenskim izvorima, što daje naslutiti da se u neko doba zacijelo trajno nastanio u Šibeniku. U prilog takvoj pretpostavci govori i zlatarova

imenska formula u kojoj su odrednice *de Tragurio* i *habitor Sibenici* tijekom vremena zamijenjene oznakom *habitor et ciuis Sibenici*, a potom i oznakom *de Sibenico*. Međutim, u najvećem broju šibenskih dokumenata kasnijeg datuma Matej je navođen bez ikakvih oznaka, jer za time više nije postojala potreba.

Kao stanovnik i građanin Šibenika (*habitor et ciuis Sibenici*) zabilježen je samo 29. listopada 1462. godine, kada je kupio zatoku pokraj vinograda kipara Andrije Butčića u Vodicama.⁹⁹⁰ Kasniji zapis na margini dokumenta potvrđuje da je iznos od osamnaest libara u cijelosti podmiren do 27. travnja 1463. godine. U dokumentu od 7. rujna 1463. godine Matej je naveden bez oznake porijekla i statusa.⁹⁹¹ Naime, u toj veoma opsežnoj presudi u sporu između Marinela Dujmova Vučkovića, supruga i zastupnika Deše (kćeri pokojnoga zlatara Stjepana Ivanova Skočibuhe), i Dešinog bivšeg skrbnika te izvršitelja zlatarove oporuke, spominju se razni troškovi i prihodi, između ostalog i oni koji se tiču zlatara Mateja Pomenića. U tom dijelu presude najprije je naveden iznos od libre i šest solda koji je Dešin bivši skrbnik utrošio na popravak radnje iznajmljene rečenom zlataru, a potom se spominju još tri libre i deset solda te troškovi pozlate i izrade nekoliko zlatarskih radova. Naime, za pozlatu para naušnica Pomeniću je isplaćena libra i dvanaest solda, za izradu kaleža devet libara, za izradu pečatnjaka (*anulus a bulla*) dvanaest solda, a za kvartu srebra petnaest solda.⁹⁹² U nastavku dokumenta upisan je i iznos od osamnaest libara i tri solda koji je Matej utrošio na popravak unajmljene Dešine kuće u kojoj je živio, a za čiji je trogodišnji najam izdvojio četrdeset i devet libara (nešto više od šesnaest libara godišnje). Međutim, zlatar nije unajmio samo kuću pokojnoga zlatara Stjepana, već i jedan od njegovih poslovnih prostora (*apotheca*), za koji je na period od pet godina izdvojio osamdeset i četiri libre i trinaest solda (oko sedamnaest libara godišnje). Premda navedena isprava potječe iz 1463. godine, u njoj se navode sva poslovanja Dešinog skrbnika i izvršitelja oporuke njezina oca od zlatarove smrti 1443. do Dešine punoljetnosti 1459. godine. To pak znači da su troškovi i prihodi nastali u iznimno dugačkom razdoblju, svakako prije 1459. godine, ali iz dokumenta nije moguće utvrditi kronologiju troškova i prihoda. No, budući da Matej kuću i radnju nije unajmio izravno od zlatara Stjepana već od skrbnika njegove maloljetne kćeri Deše, jasno je da su prostori dani u najam unutar navedenog razdoblja.

Da je šezdesetih godina 15. stoljeća Matej radio u Šibeniku, potvrđuje i dokument od 1. ožujka 1465. godine u kojemu je zabilježena njegova zlatarska radnja (i/ili dućan) u blizini crkve sv. Spasa,⁹⁹³ vjerojatno smještena na potezu glavne gradske ulice koja je vodila od crkve Svih Svetih do Velikih kopnenih vrata.⁹⁹⁴ Kada je 9. svibnja 1467. godine imenovan za

zastupnika u potraživanju oporučnog legata Tome Grbavčića, naveden je kao član bratovštine oltara sv. Mihovila u crkvi sv. Trojstva,⁹⁹⁵ zacijelo bratovštine sv. Ivana Krstitelja (sv. Ivana na Brdu) koja je u toj crkvi imala sjedište od 1446. godine. Međutim, iz zabilježbe na margini potonjeg dokumenta razvidno je da se zlatar 3. kolovoza 1478. godine povukao s mjesta zastupnika, što su predstavnici bratovštine prihvatili.

Dana 26. studenog 1467. godine Matej se pojavio u ulozi svjedoka,⁹⁹⁶ a potom je 7. veljače 1468. godine na osmogodišnji nauk primio Ivana pok. Petra, starog oko deset godina.⁹⁹⁷ Iz dokumenta je vidljivo da je ugovor sklopljen prema uobičajenim uvjetima,⁹⁹⁸ a po završetku naukovanja majstor je Ivanu trebao dati ogrtač od vunene tkanine, prsluk, platnene hlače-čizme, kapu, vunenu tuniku, dvije košulje, dva para rukava i *soculares* te zlatarski alat. Međutim, ni tog Matejeva učenika u arhivskim izvorima ne susrećemo kao izučenog zlatara.

Dana 23. svibnja 1470. godine Matej je ponovno zabilježen u svojstvu svjedoka,⁹⁹⁹ a o njegovim vezama s drugim šibenskim obrtnicima svjedoči dokument od 30. studenog 1472. godine, u kojemu ga je kipar Petar Berčić imenovao svojim zastupnikom u sporu s kiparom Radmilom Ratkovićem oko nekog broda.¹⁰⁰⁰

Dana 14. travnja 1474. godine u jednom je spisu kao prostorna odrednica naveden Matejev maslinik u Grubinjoj Drazi kod Vodica,¹⁰⁰¹ a 24. svibnja iste godine zlatar je na period od dvadeset i pet godina zakupio građevinsku česticu u blizini crkve sv. Trojstva za godišnju najamninu od sedam libara.¹⁰⁰² Na njoj je smio graditi po svojoj volji, a po isteku ugovora trebalo ga se obešteti za ono što je na čestici izgradio. Zacijelo se u Šibeniku već ranije trajno nastanio, što potvrđuju i dokumenti u kojima je sastavni dio njegove imenske formule postala oznaka *de Sibenico*, upotrijebljena 16. lipnja¹⁰⁰³ i 26. srpnja 1475. godine¹⁰⁰⁴ u spisima u kojima je zlatar zabilježen u svojstvu svjedoka.

Deset mjeseci nakon toga, 27. svibnja 1476. godine, Matej je prodao dva terena poviše Vodica za petnaest libara,¹⁰⁰⁵ a 19. lipnja iste godine ponovno je svjedočio.¹⁰⁰⁶ Dana 30. listopada bio je pozvan da se odazove na tužbu Ivana Sikovića,¹⁰⁰⁷ a 3. prosinca iste godine na tužbu Mateja Gojića,¹⁰⁰⁸ dok je 6. ožujka 1477. godine još jednom zabilježen u ulozi svjedoka.¹⁰⁰⁹

Dana 11. ožujka 1477. godine Pomeniću je povjerena još jedna zlatarska narudžba.¹⁰¹⁰ Naime, zlatar je Jakovu Naplaviću, zastupniku crkve Gospe od Kaštela (*Sancta Maria de Castro*), obećao izraditi srebrnu pozlaćenu kadionicu sličnu onoj manjoj u šibenskoj katedrali, za čiju je izradu trebao dobiti trideset unca srebra „venecijanske kakvoće“ te je dovršiti do

Uzašašća. Za rad su mu trebala biti isplaćena dvadeset i četiri solda po unci srebra, odnosno trideset i šest libara. No, kako je vidljivo iz dokumenta, narudžba je prvotno bila povjerena zlataru Andriji (Vukoviću) iz Splita,¹⁰¹¹ kome je već bilo predano srebro za izradu kadionice i tri dukata.¹⁰¹² Međutim, Andrija narudžbu nije izvršio pa je ona povjerena Pomeniću, kome je Petar Radmilović zvani Kozina (zastupnik zlatara Andrije iz Splita) predao dvadeset unca manje jednu kvartu srebra i tri dukata koje je ranije dobio rečeni Andrija. Preostalih deset unca i jednu kvartu srebra te zlato za pozlatu i ostatak plaće, Matej je trebao dobiti od Jakova Naplavića.

Zlatar je nakon toga 7. svibnja¹⁰¹³ i 12. rujna 1477. godine ponovno zabilježen u svojstvu svjedoka,¹⁰¹⁴ a potom je sudskim putem tražio da mu se isplati ostatak plaće za izradu kadionice. Naime, izgleda da se upravo na to odnose dva dokumenta iz prosinca 1478. godine u kojima su kao stranke zabilježeni Matej Pomenić i Petar Radmilović zvani Kozina. U spisu od 9. prosinca 1478. godine rečeni je Petar bio pozvan da se odazove na tužbu zlatara Mateja,¹⁰¹⁵ a potom je 16. prosinca donesena presuda kneza prema kojoj je Petar, kao dužnik Jakova Naplavića (zastupnika crkve Gospe od Kaštela), zlataru Mateju Pomeniću Šibenčaninu morao isplatiti osam libara i dvanaest solda kao preostali dio duga od tri dukata, na ime plaće rečenog zlatara.¹⁰¹⁶ Budući da je Pomenić preostali dio plaće trebao dobiti po dovršetku posla, presuda kneza potvrđuje da je kadionica načinjena. Vjerojatno je u vizitaciji Agostina Valiera (1579.) popisana kao „*Thuribulum argenteum cum nauicula et cocleari*,“¹⁰¹⁷ a u vizitaciji Michelea Priulija (1603.) kao „*thuribulum argenteum cum nauicula*“,¹⁰¹⁸ ali nije sačuvana jer je najvjerojatnije stradala u 17. ili 18. stoljeću u jednoj od eksplozija barutane u Kaštelu (1663. ili 1752. godine).¹⁰¹⁹

Međutim, nakon toga Matej je za života zabilježen još samo dva puta: 7. siječnja 1479. godine kada je kao zastupnik bratovštine sv. Ivana na Brdu s pisarom Jakobelom Mihovilovim predočio oporuku pokojnog postolara Petra Jurjevića,¹⁰²⁰ te 13. siječnja iste godine kada je u oporuci svećenika Mihovila Oštričića zabilježeno da mu je potonji dao pet unca srebra za izradu reljefa ili skulpturice sv. Nikole i plaću od šest libara.¹⁰²¹ No, budući da je spisu iz listopada 1479. godine u jednoj presudi zabilježena zlatarova udovica Margarita,¹⁰²² koja je Ageniji Teupollo morala vratiti deset srebrnih *cruciillas* koje joj je potonja dala na pozlatu, moguće je zaključiti da je zlatar preminuo između 13. siječnja 1479. i listopada 1479. godine. Margarita je kao Matejeva udovica zabilježena još 20. ožujka 1480. godine¹⁰²³ i 22. prosinca 1483. godine.¹⁰²⁴

Ako je suditi prema podacima koje pruža sačuvana arhivska građa, od četrdesetih do kraja sedamdesetih godina 15. stoljeća Matej Pomenić bio je jedan od najistaknutijih, ako ne i najistaknutiji šibenski zlatar, čije je djelovanje potvrđeno i u rodnom Trogiru.¹⁰²⁵ O tome svjedoče čak tri sačuvane narudžbe za izradu zlatarskih djela, to jest dvaju srebrnih pozlaćenih križeva (za šibensku bratovštinu sv. Ivana Krstitelja i čiovske dominikance) te srebrne pozlaćene kadionice za šibensku crkvu Gospe od Kaštela. No, iz dokumenata je posredno poznato da je s bratom Šimunom, s kojim je neko vrijeme surađivao, izradio i srebrno raspelo za nekog Martinuševića. Osim toga, izvori svjedoče da je od svećenika Mihovila Oštričića dobio pet unca srebra za izradu lika sv. Nikole, da je za kćer (?) pokojnoga zlatara Stjepana Ivanova Skočibuhe izradio kalež, prsten s pečatom (pečatnjak) i pozlatio par naušnica, te da je za plemića Ivana Tomina Mirsu trebao načiniti nepoznati broj srebrnih gumba. Iako je svojim djelovanjem povezivao dva gradska središta – Šibenik i rodni Trogir – u neko se doba trajno nastanio upravo u Šibeniku, gdje je imao zlatarsku radionicu i na nauk primio barem dvojicu učenika. Isprva je u najmu imao kuću i jednu od radionica pokojnog zlatara Stjepana Ivanova Skočibuhe, a potom je na dvadeset i pet godina zakupio građevinsku česticu u blizini crkve sv. Trojstva, na kojoj je smio graditi po svojoj volji. Za razliku od brata, zlatara Šimuna, koji bio bratim bratovštine Nove crkve (Gospe od Kaštela), Matej je bio član i pisar bratovštine Sv. Ivana Krstitelja na Brdu, koja je od njega naručila bratovštinsko raspelo. S obzirom na to da je izrađivao raznovrsne zlatarske radove – od nakita preko kaleža do manjih svetačkih likova i ophodnih raspela – moguće je zaključiti da se radilo o svestranom zlataru koji se dobro snalazio u manjem i većem formatu. Međutim, unatoč navedenim podacima, o razini Matejeva zlatarskog umijeća nije moguće donositi konkretnije zaključke jer su njegova djela izgubljena ili još uvijek nisu identificirana među sačuvanim trogirskim i šibenskim zlatarskim radovima 15. stoljeća.

2.27. Petar Lukin iz Splita (1435.; 1453.)

Zlatar Petar Lukin iz Splita (*Petrus Luce de Spaleto*) spominje se u svega dva dokumenta, od kojih je prvi sročen 22. listopada 1435. godine u Splitu,¹⁰²⁶ a drugi 20. lipnja 1453. godine u Šibeniku, gdje se rečeni Petar sa zlatarom Petrom Matijevićem iz Šibenika obvezao izraditi srebrno pozlaćeno raspelo za crkvu Gospe od Kaštela.¹⁰²⁷ Prema ugovoru sklopljenom s Jakovom Naplavićem, zastupnikom rečene crkve, dvojica zlatara obvezala su se

izraditi raspelo s deset figura, težine oko šezdeset unca. Njegovu prednju stranu trebali su krasiti likovi raspetog Krista, anđela (sv. Mihovila), Adama, Marije i Ivana, a stražnju lik Bogorodice s Djetetom i četvorica evanđelista. Kako je definirano stavkom ugovora, raspelo je trebalo biti izrađeno po uzoru na raspelo u šibenskoj katedrali, a njegov bakreni pozlaćeni nodus po uzoru na nodus raspela crkve sv. Trojstva. To pak implicira da je oblikom, veličinom i kvalitetom trebalo slijediti zadane parametre definirane oglednim primjerima. Zlatarima su potrebne materijale (srebro, zlato, bakar i drvo) obećali dati zastupnici crkve, s time da majstori nisu smjeli primati druge narudžbe sve dok ne isporuče gotovo raspelo. Pritom je ugovorena i njihova plaća u iznosu od trideset i četiri solda po unci srebra i osamnaest solda po unci bakra.

U Interpretacijskom centru katedrale sv. Jakova *Civitas sacra* izloženo je raskošno srebrno pozlaćeno raspelo identičnog ikonografskog programa i pozlaćenog bakrenog nodusa (kat. 12),¹⁰²⁸ koje potječe iz Nove crkve, ali zasad nema pouzdanih podataka na osnovu kojih bi se to raspelo moglo atribuirati rečenoj dvojici zlatara. No, ipak valja imati na umu da je bratovština sv. Marije iz Nove crkve ranije imala sjedište u crkvi Gospe od Kaštela, pa ne bi trebalo posve otkoniti mogućnost da sačuvano raspelo predstavlja rad navedene dvojice zlatara.

2.28. Mihovil Vratislavov (Vratislavić) iz Kobilice (1435.)

Zlatar Mihovil Vratislavov (Vratislavić) iz kninske Kobilice (*Michaelis Vratislavi/Vratislavich de Cobilica*) u arhivskim je izvorima zabilježen samo 25. studenog 1435. godine, kada je u Šibeniku, u kući zlatara Stjepana Ivanova (Skočibuhe, op. a.), primio izdašnu dotu u vrijednosti sedamdeset dukata (oko tristo pedeset libara) od svoje supruge Polonije iz Venecije.¹⁰²⁹ S obzirom na to da je dokument sročan u kući zlatara Stjepana, očito je da se Mihovil ondje nije zatekao slučajno, baš kao ni zlatar Ivan Plunković, zabilježen u svojstvu svjedoka.¹⁰³⁰ Iako na temelju spisa nije moguće odgonetnuti prirodu odnosa navedene trojice zlatara, ne treba smetnuti s uma da je Stjepan na nauk primio čak trojicu učenika s kninskog područja,¹⁰³¹ što pak ukazuje na potencijalne veze s pojedincima iz hrvatskog zaleđa.

2.29. Stjepan Petrov (1437.; 1442., † prije 16. X. 1444.)

Ime zlatara Stjepana Petrova iz Šibenika (*Stefanus Petri de Sibenico*)¹⁰³² uvedeno je u literaturu još 1949. godine kada ga je Cvito Fisković, pišući o dubrovačkim zlatarima, usputno naveo među poznatim šibenskim majstorima.¹⁰³³ Budući da se pritom koristio rukopisnim

bilješkama Krste Stošića u kojima su navedeni tek oskudni podaci,¹⁰³⁴ osim imena zlatara nisu navedene nikakve pojedinosti. Njegovim se radom kasnije koristila i Nevenka Bezić-Božanić pa je i ona navela samo ime zlatara.¹⁰³⁵ S druge strane, Frani Dujmoviću bio je poznat Stjepanov popis dobara, ali taj podatak nije pronašao put do stručnih publikacija.¹⁰³⁶ Međutim, prilikom objave manjih cjelina šibenske arhivske građe 15. stoljeća, objavljena su dva od ukupno tri sačuvana dokumenta.¹⁰³⁷

Zlatar Stjepan Petrov u izvorima je prvi put zabilježen 24. veljače 1437. godine, kada se u jednom dokumentu pojavio u svojstvu svjedoka.¹⁰³⁸ Tada je označen titulom majstora, baš kao i u preostala dva dokumenta. No, za života je zabilježen još samo 1. studenog 1442. godine kada je jamčio za Grubacija Nikolića iz sela Slane sa dvadeset i pet libara.¹⁰³⁹

Kao što saznajemo iz njegova inventara, Stjepan je preminuo nedugo prije 16. listopada 1444. godine.¹⁰⁴⁰ Toga je dana njegova udovica Ruža, kao izvršiteljica posljednje volje svoga supruga, započela s izradom popisa njegovih dobara – jednog od svega tri sačuvana inventara šibenskih zlatara 15. stoljeća.¹⁰⁴¹ Od nekretnina u vlasništvu zlatara navedena je tek jedna kuća s unutrašnjim dvorištem u predjelu crkve sv. Duha¹⁰⁴² i nekoliko zemljišta: vinograd u Vodicama, vrt u konfinu jezera, vinograd veličine dva gonjaja u Obrnji te teren i starina s osamnaest stabala maslina u Polačici. Od pokretnina zlatar je posjedovao tri *ferigni vechi*, dvije *schiauine*, ogrtač (*mantello*) od sukna, staru crvenu haljinu (*socha*), dvije crne kape (*berette*), plavu kapuljaču (*capuzo*) s resicama (?), haljinu od grube i debele vunene tkanine (*griso*) podstavljenu janječim krznom (*agneline*), jednu *mantellina de pignolado*, crni ogrtač od grube i debele vune, dvije korištene plahte (*lanzuoli*), dva jastuka (*chussinelli*), stolnjak (*mantil*) od kože i tri stolna ubrusa (*touaioli*), staru žensku plavu *guncha*, ženski *pignolado*, maramu za glavu izvezenu svilom (*fazuol*), tepih (*tapedo*), tri lanena vela (*velli*), dvije muške i dvije ženske košulje (*chamixe*), dvije plave vunene haljine (*gonelle de griso*), dva ženska odjevna predmeta od krzna (*pellize*), tri krčaga (*bochalli*), četiri košare (*cesti*), dvanaest tanjura (*taieri*), dva pokretna umivaonika (*lauezi*), lance za ognjište (*chadene da fogo*), tavu (*fersora*), ražanj (*spedo*), sedam žlica (*chuseliери*), četiri svjetiljke (*lucerne*), gradele (*gradella*), ukrašen tkalački stan (?) (*tellar da tesser*), bačvu (*botta*) s četiri modija vina, staru bačvicu (*charatello*), kantu za zalijevanje (*sechia da agua de nasso*), dvije kante za vodu (*sechi da agua*), jednu *churaza*, mač (*spada*), dugačak nož širokog sječiva (*cortellessa*), luk s pripadajućom opremom (*cum el charchasso*) te jedan ispravan i jedan neispravan samostrel (*balestra*). Osim navedenih stvari, zlatar je posjedovao i nekoliko predmeta od plemenitih kovina; staru srebrnu pozlaćenu pliticu

(*taza*), pojas (*centura*) zelene osnove ukrašen srebrom, srebrni prsten (*anello*), zlatni prsten s granatom (*anello doro cum vna granata*) te par krunica (*pateronostri*) s dvadeset i dva srebrna križića (*crusete*). Ipak, možda najzanimljiviji dio inventara predstavlja upis u kojemu se spominje četrdeset komada alata – nakovanja (*anchuzene*), čekića (*martelli*) i drugih željeznih alata za obavljanje zlatarskog zanata (*altri ferri da lauorar de orexe*). To pak potvrđuje da se Stjepan Petrov bavio zlatarstvom pa je moguće da je neke od prethodno navedenih zlatarskih radova sam izradio.

Unatoč tome, o njegovu zlatarskom umijeću i djelovanju nije moguće ništa određenije reći jer o tome nema vijesti. Međutim, možda se na njega odnose i neki od šibenskih spisa iz prvih desetljeća 15. stoljeća, u kojima je zabilježeno ime zlatara Stjepana bez drugih odrednica.¹⁰⁴³ No, treba imati na umu da se Stjepan Petrov u Šibeniku prvi put spominje 1437. godine pa je moguće da prvih desetljeća nije ni živio u tom gradu. Premda su krajem 14. i početkom 15. stoljeća u nedalekom Zadru zabilježena čak dvojica zlatara toga imena – Stjepan Petrov iz Dubice i Stjepan Petrov iz Kotora – šibenskog zlatara nije moguće poistovjetiti s navedenim majstorima, jer su obojica preminula početkom 15. stoljeća.¹⁰⁴⁴ S druge strane, 1413. godine u Zadru je zabilježen živući zlatar istoga imena, sa statusom građanina Zadra, zbog čega je Marijana Kovačević pretpostavila da je ondje boravio više godina.¹⁰⁴⁵ O vrsnosti zlatarskog umijeća toga zlatara svjedoči ugovor sastavljen 14. travnja 1413. godine, kojim se obvezao izraditi srebrnu mitru i pastoral za zadarskog nadbiskupa Luku iz Ferma.¹⁰⁴⁶ Budući da je u Zadru zabilježen samo u tri spisa iz 1413. godine,¹⁰⁴⁷ moguće je da je nedugo nakon toga preminuo ili otišao iz grada. Iako za sada nema naznaka da bi Stjepan Petrov iz Zadra i Stjepan Petrov iz Šibenika mogli biti ista osoba, u budućim istraživanjima treba imati na umu i tu mogućnost.

2.30. Ivan Milin (1437.)

Zlatar Ivan, sin Mile, supruge Jurja Sajkovića (*Iohannes filius Mile*), u arhivskim je dokumentima zabilježen samo 3. ožujka 1437. godine kada je njegova majka Mila sastavila oporuku.¹⁰⁴⁸ Budući da je zlatar pritom naveden bez patronima, nije ga moguće poistovjetiti s nijednim od šibenskih zlatara istoga imena. Iako o tom zlataru nema drugih podataka, moguće je da se na njega odnose neki od dokumenata iz prve polovine 15. stoljeća u kojima se spominje neki zlatar Ivan bez drugih odrednica.¹⁰⁴⁹

2.31. Stjepan Travaković (1438.)

Zlatarski majstor Stjepan Travaković (*Stefanus Trauacouich*) posredno je zabilježen samo 16. travnja 1438. godine kada je u jednom dokumentu kao prostorna odrednica navedena njegova kuća u predjelu crkve sv. Duha.¹⁰⁵⁰ Međutim, moguće je da se na njega odnose i pojedini spisi u kojima je neki zlatar Stjepan naveden samo imenom.¹⁰⁵¹

2.32. Pavao Ungar (Mađar?) (1438.)

Ime zlatara Pavla Ungara (Mađara?)¹⁰⁵² (*Paulus Vngarus*) posredno je zabilježeno u oporuci Stjepana Radinovića od 19. travnja 1438. godine, u kojoj je kao prostorna odrednica naveden zlatarov vinograd u Donjem polju.¹⁰⁵³ Premda je označen titulom majstora, o njegovoj djelatnosti nema podataka, ali je moguće da se na njega odnose neki od dokumenata u kojima se spominje zlatar Pavao bez drugih odrednica.¹⁰⁵⁴

2.33. Šimun Nikolin iz Splita (1443.)

Iako Krsto Stošić u svojim rukopisnim bilješkama navodi podatak da je zlatar Šimun Nikolin iz Splita u šibenskoj arhivskoj građi zabilježen 1442. godine,¹⁰⁵⁵ što su od njega preuzeli i drugi autori,¹⁰⁵⁶ u izvorima je pronađen samo dokument od 2. siječnja 1443. godine. Naime, majstor Šimun pok. Nikole iz Splita (*Simon quondam Nicolai de Spaletto*), stanovnik Šibenika, toga je dana dao u zakup svoje masline u Dubravi, za koje mu je Vukašin Kus godišnje trebao davati polovicu ulja dobivenog od uroda maslina.¹⁰⁵⁷ Iako o tom zlataru nema drugih podataka, moguće je da se upravo na njega (ili Šimuna Pomenića iz Trogira) odnosi zapis u inventaru Lovre Dominikova iz 1454. godine, u kojemu su popisivači među Lovrinim dužnicima naveli i nekog zlatara Šimuna.¹⁰⁵⁸

2.34. Martin Pavlov (Stampan) iz Zadra (1443. – 1477.; † prije 22. IV. 1495.)

Zadarski zlatar Martin zvani Stampan, izvanbračni sin svećenika Pavla Fulčića (*Martinus filius naturalis quondam domini presbiteri Pauli Fulchich vocatus Stampan*), u izvorima se spominje od 1443. do 1477. godine,¹⁰⁵⁹ a posthumno je zabilježen u jednom

zadarskom spisu iz 1495. godine. Međutim, od dvadesetak poznatih dokumenata,¹⁰⁶⁰ u Šibeniku su sročena tek tri.

Koliko je zasad poznato, Martin je u zadarskim izvorima prvi put zabilježen 20. lipnja 1443. godine, kada se sa zlatarom Jakovom Benediktovim pojavio u ulozi svjedoka,¹⁰⁶¹ a u istom je svojstvu naveden i u spisu od 28. ožujka 1444. godine, zajedno sa zlatarom Ivanom Seplučićem.¹⁰⁶² Dana 18. svibnja iste godine prodao je vinograd veličine dva gonjaja,¹⁰⁶³ a u izvorima je ponovno zabilježen 3. lipnja.¹⁰⁶⁴ Kada je 30. lipnja za svoga zastupnika imenovao zadarskog zlatara Dujma Ivanova Matafarića, Martin je naveden kao izvanbračni sin svećenika Pavla Fulčića.¹⁰⁶⁵

Nakon toga se u izvorima opet spominje 11. lipnja 1445. godine¹⁰⁶⁶ i 20. siječnja 1447. godine.¹⁰⁶⁷ Tjedan dana kasnije, 28. siječnja, Martin je dao u najam konobu u prizemlju svoje kuće u blizini crkve sv. Vida,¹⁰⁶⁸ 30. travnja zabilježen je u ulozi svjedoka,¹⁰⁶⁹ a 1. listopada iste godine dao je u osmogodišnji zakup teren s maslinama.¹⁰⁷⁰ Dana 24. travnja 1448. godine, uz pristanak zadarskog nadbiskupa, prodao je dva gonjaja zemlje.¹⁰⁷¹ Nakon toga je 28. kolovoza¹⁰⁷² i 17. listopada iste godine ponovno svjedočio,¹⁰⁷³ a u istom je svojstvu zabilježen i 1448. godine.¹⁰⁷⁴ Potom je 3. travnja 1449. godine za svoga zastupnika ponovno imenovao zlatara Dujma Ivanova Matafarića,¹⁰⁷⁵ s kojim je naveden i u spisu od 9. listopada 1450. godine.¹⁰⁷⁶ Naime, toga je dana Draga Dragoševa, bivša sluškinja svećenika i kanonika Pavla Fulčića (Martinova oca, op. a.), rečenom Martinu ostavila kuću i neke stvari, a Dujam se pojavio u ulozi svjedoka, pa je moguće pretpostaviti da je Draga vjerojatno bila Martinova majka.

Dana 24. svibnja 1451. godine Martin je ponovno svjedočio,¹⁰⁷⁷ baš kao i 7. lipnja 1452. godine, kada se u toj ulozi pojavio sa zlatarom Ivanom Seplučićem.¹⁰⁷⁸ Navedena dvojica zlatara zajedno su zabilježena i 15. siječnja 1455. godine, jer je Ivan toga dana Martinu ustupio svoja prava na neka dobra.¹⁰⁷⁹ Dana 15. svibnja,¹⁰⁸⁰ 14. rujna¹⁰⁸¹ i 9. listopada 1455. godine Martin je ponovno svjedočio,¹⁰⁸² a 3. studenog iste godine je na šestogodišnji nauk primio Martina Karinića iz Brda.¹⁰⁸³ Nakon toga je u zadarskim izvorima neposredno zabilježen još samo 9. svibnja 1456. godine kada se u oporuci Mihovila Šimunova Pećara pojavio u ulozi svjedoka.¹⁰⁸⁴

Da je Martin imao veze i sa Šibenikom, pokazuju tri šibenska dokumenta iz pedesetih i šezdesetih godina 15. stoljeća. Tako iz spisa sročenog 5. lipnja 1458. godine saznajemo da se oženio Šibenčankom Lipicom, kćeri Martina Bogojevića, čemu je svjedočio zlatar Petar Matijević iz Šibenika.¹⁰⁸⁵ Martinu je pritom obećana dota u vrijednosti četiristo libara, koja mu

je u cijelosti isplaćena 22. listopada iste godine.¹⁰⁸⁶ Međutim, da zlatarove veze sa Šibenikom vjerojatno nisu bile isključivo privatne prirode, daje naslutiti dokument od 16. lipnja 1461. godine u kojemu se navodi njegov dug od osamnaest libara i petnaest solda prema liječniku Ambrozu Mihetiću, zastupniku šibenskih dominikanaca, za pet unca i tri oktave srebra koje je dobio od šibenskih dominikanaca.¹⁰⁸⁷ Premda u dokumentu nije navedeno čemu je srebro bilo namijenjeno, gotovo je sigurno da su dominikanci od Martina naručili neki zlatarski rad koji u konačnici nije isporučio. No, neovisno o tome, taj spis potvrđuje da su Šibenčani zlatarske radove naručivali i od zlatara iz susjednih dalmatinskih komuna, što je zasigurno utjecalo na transfer stila i vitalnost jedinstvene umjetničke scene.

Iako izvori svjedoče o tome da je Martin vraćao u Šibenik, nema naznaka da je ondje živio. Štoviše, kako stoji u dokumentu od 30. travnja 1477. godine, Martin je u neko doba odselio u Veneciju,¹⁰⁸⁸ a preminuo je između tog datuma i 22. travnja 1495. godine, kada je u Zadru zabilježena njegova udovica Magdalena zvana Lipica iz Šibenika.¹⁰⁸⁹

2.35. Juraj Grubanov iz Klisa (1444.)

Zlatar Juraj Grubanov iz Klisa (*Georgius Grubani de Clissa*), stanovnik Šibenika, spominje se samo u jednom otprije poznatom ugovoru od 25. veljače 1444. godine, kojim se obvezao izraditi srebrni pozlaćeni križ s ukrasima od emajla za šibensku bratovštinu sv. Duha.¹⁰⁹⁰ Naime, Juraj je ugovor sklopio sa sucima rečene bratovštine, koji su od njega zahtijevali da križ dovrši do Velike Gospe. Prema odredbama iz ugovora, križ je trebao biti izrađen poput onog manjeg u crkvi sv. Trojstva, od materijala koje mu je trebala dostaviti rečena bratovština, to jest srebra, zlata, drva i bakra. Pritom je dogovorena plaća od trideset i dva solda po unci pozlaćenog i emajliranog srebra te sedam libara za izradu drška i nodusa, od čega je Jurju odmah isplaćeno trideset libara, dok je ostatak trebao dobiti po dovršetku posla. Međutim, u ugovor je uvrštena neuobičajena stavka po kojoj je za zlatara jamčio zlatar Juraj Derljanović iz Šibenika, što daje naslutiti da naručitelji vjerojatno nisu dobro poznavali kliškog majstora pa su od svoga sugrađanina tražili da jamči za njega. Da je narudžba izvršena, potvrđuje zabilježba o poništenju ugovora na margini dokumenta dopisana 6. siječnja 1446. godine.

Alessandro Dudan iznio je pretpostavku da se možda upravo to raspelo još početkom 20. stoljeća nalazilo u crkvi sv. Duha.¹⁰⁹¹ Međutim, prema Dudanovu opisu to je raspelo bilo brončano (!), a ne srebrno, kakvo je izradio Juraj Grubanov iz Klisa, i posve drugačijeg

ikonografskog programa, stoga navedenu pretpostavku valja otkloniti. Štoviše, velika je vjerojatnost da je Jurjev ophodni križ stradao 1458. godine u velikom požaru, u kojemu je izgorjela i crkva sv. Duha.¹⁰⁹² Ako je raspelo nekim čudom i preživjelo tu nedaću, nije moguće utvrditi je li se ondje nalazilo 1579. godine kada je apostolski vizitator Agostino Valier vizitirao tu crkvu i u njoj zatekao dva velika i tri mala srebrna križa.¹⁰⁹³

2.36. Ivan Priluković (?) (1444.)

Zlatara Ivana Prilukovića (?) spominje Krsto Stošić u svojim rukopisnim bilješkama,¹⁰⁹⁴ ali u izvorima nije pronađen nijedan dokument u kojemu se navodi zlatar toga imena.¹⁰⁹⁵ Budući da Stošić nije siguran u ispravnost čitanja prezimena, taj je zlatar s mnogo opreza uvršten na popis šibenskih zlatara, jer je moguće da se dokument odnosi na Ivana Punkovića.

2.37. Šimun Pomenić iz Trogira (1446. – 1453.)

Premda se u literaturi greškom navodi podatak da je Šimun Pomenić iz Trogira (*Simonis Pomenich de Tragurio*) 1442. godine izradio kalež za šibensku bratovštinu Gospe u Kaštela,¹⁰⁹⁶ najranija poznata vijest o tom zlataru potječe od 18. studenog 1446. godine, kada se u Šibeniku oženio Margaritom, kćeri pokojnoga Ivana Skulčića.¹⁰⁹⁷ Pritom mu je arhiepiskop i šibenski kanonik Jakov Zilijević na ime dote svoje nećakinje Margarite obećao dati dvjesto libara u novcu i dvjesto libara u stvarima, koje je rečenoj Margariti oporučno ostavila njezina pokojna baka Ursa, majka Margaritina oca.¹⁰⁹⁸ Šimun je pritom naveden kao zlatarski majstor (*magister*) i stanovnik Šibenika, a za njega je jamčio njegov brat, zlatar Matej Pomenić.

Braća su u izvorima zajedno zabilježena i 14. travnja 1447. godine kada su aromatarija Ivana Centono iz Trogira imenovala za svoga zastupnika u svrhu potraživanja stotinu dukata koje im je temeljem presude dugovao Stjepan Petrov Cega iz Trogira.¹⁰⁹⁹ Međutim, potonji im dug nije podmirio ni u naredna dva mjeseca pa je 4. lipnja iste godine Matej Pomenić iz istoga razloga i u Trogiru ponovno za zastupnika imenovao navedenog aromatarija Ivana.¹¹⁰⁰

No, čini se da je nakon toga došlo do nesuglasica između rečene dvojice zlatara, pa su 7. listopada za arbitražne suce u međusobnim sporovima oko podjele svih dobara izabrali Florijana Zavorovića i Grgura Kremšića,¹¹⁰¹ koje su 3. studenog zamijenila druga dvojica arbitražnih sudaca.¹¹⁰² Tako su 29. studenog iste godine Dobroj Ivanov i Nikola Mišić donijeli pravorijek o arbitražnom postupku, o čemu je već bilo govora,¹¹⁰³ iz kojega je vidljivo da su

Matej i Šimun poslovno surađivali, ali su se iz nekog razloga razišli i podijelili sva zajednička dobra.

Šimun se nakon toga u izvorima ponovno javlja 21. listopada 1448. godine, kada mu je bratovština Gospe od Kaštela isplatila libru i dvanaest solda,¹¹⁰⁴ a svega dva tjedna kasnije, 5. studenog, u bilježničkim spisima zabilježen je dokument kojim je potvrdio isplatu dote u vrijednosti četiristo libara.¹¹⁰⁵ U izvorima je zabilježen i 5. veljače 1449. godine, jer je toga dana opozvao svoje zastupnike, poglavito brata Mateja i aromatarija Ivana Centono.¹¹⁰⁶ Vjerojatno se radilo o zastupanjima u sporu sa Stjepanom Cega iz Trogira zbog duga od stotinu dukata, od kojih je, kako saznajemo iz dokumenta od 12. veljače iste godine, polovica pripadala Mateju Pomeniću.¹¹⁰⁷ Šimun je zbog tog potraživanja pristao poći u Veneciju, ali nije poznato je li u konačnici i oputovao, jer ga u izvorima susrećemo i mjesec dana kasnije, 17. ožujka, kada je svećenik Katarino Mihovilov Marotić iz Šibenika oba Pomenića imenovao svojim zastupnicima.¹¹⁰⁸

U spisima iz 1450. godine Šimun se spominje samo dva puta: 31. svibnja, kada je u knjizi računa bratovštine Nove crkve (Gospe od Kaštela) naveden među bratimima bratovštine koji su arhiprezbiteru Jakovu Zilijeviću predali pet libara,¹¹⁰⁹ te 13. listopada kada je zabilježen u svojstvu svjedoka.¹¹¹⁰

Dokument od 28. veljače 1451. godine pokazuje da spor Šimuna Pomenića i Stjepana Petrova Cega iz Trogira godinama nije bio okončan, pa je zlatar iz tog razloga za svoga zastupnika u Trogiru ponovno imenovao Ivana Centono iz Trogira.¹¹¹¹

Međutim, najzanimljivije vijesti o tom zlataru pronalazimo u računima bratovštine Nove crkve iz kojih saznajemo da je neko vrijeme obnašao funkciju gvardijana bratovštine te da je za nju izradio pozlaćeni kalež. Naime, 11. travnja¹¹¹² i 23. listopada 1452. godine zabilježen je kao gvardijan,¹¹¹³ a 17. prosinca 1452. godine spominje se u vezi djelomične isplate za izradu, a vjerojatno i pozlatu bratovštinskog kaleža.¹¹¹⁴ Kako je vidljivo iz navedenog zapisa, Ivanu Vrančiću i Šimunu Šižgoriću predana su tri dukata za pozlatu kaleža, a zlataru Šimunu Pomeniću isplaćeno je deset libara kao dio plaće za rad na njemu. Premda nije izriječno navedeno da je Šimun rečeni kalež i pozlatio, vjerojatno su dvojica plemića, koja su ranije obnašala funkciju nadzornika bratovštine, upravo njemu predala navedena tri dukata.¹¹¹⁵

No, Šimuna Pomenića nakon toga u arhivskoj građi susrećemo još samo dva puta: 30. prosinca 1452. godine kao svjedoka,¹¹¹⁶ a 27. prosinca 1453. godine kao „bivšeg gvardijana“ bratovštine Gospe od Kaštela.¹¹¹⁷

Unatoč tome što se spominje u svega devetnaest spisa, Trogirana Šimuna Pomenića moguće je uvrstiti u skupinu pouzdano aktivnih šibenskih zlatara 15. stoljeća. Iz izvora je poznato da se nastanio u Šibeniku i da je neko vrijeme surađivao s bratom Matejem s kojim je za nekog Martinuševića izradio srebrni križ te da je za svoju bratovštinu Gospe od Kaštela, odnosno Gospe od Milosrđa, načinio srebrni pozlaćeni kalež. No, s obzirom na to da njegova djela nisu sačuvana, ili još uvijek nisu identificirana u korpusu sačuvanih zlatarskih radova, na osnovu arhivskih podataka nije moguće prosuđivati razinu kvalitete njegova zlatarskog umijeća.

2.38. Stjepan Jurjević (1447.)

Jedinu vijest o zlataru Stjepanu Jurjeviću (*Stefanus Iurgieuich*) iz Šibenika pruža dokument od 24. siječnja 1447. godine, u kojem se s majstorom Pavlom Derljanovićem pojavljuje u ulozi svjedoka.¹¹¹⁸ Toga je dana udovica zlatara Pavla (Jurinića) prodala kuću u blizini crkve sv. Grgura, čemu su svjedočila rečena dvojica. Međutim, moguće je da Stjepan Jurjević nije bio zlatar, jer je u dokumentu oznaka *aurifice* smještena na neobičnom mjestu, pa nije sasvim jasno odnosi li se na Pavla Derljanovića ili na Stjepana. Budući da u izvorima nema drugih dokumenata koji se odnose na potonjeg zlatara, doista je moguće da je posrijedi zabuna bilježnika.

2.39. Anđelo Leonardov Nijemac (1447.)

U šibenskoj arhivskoj građi, zlatar Anđelo Leonardov Nijemac (**Angelus quondam Leonardi Theotonico*), stanovnik Šibenika, zabilježen je samo 16. travnja 1447. godine kada je naveden u svojstvu svjedoka.¹¹¹⁹ Pritom je označen titulom majstora, ali o njegovoj zlatarskoj aktivnosti u Šibeniku nema podataka. Premda bi se moglo pomisliti da je riječ o zlataru Anzu (Anđelu), koji se u šibenskim arhivskim izvorima pojavljuje od 1414. do 1447. godine, najvjerojatnije nije u pitanju ista osoba jer je, po svemu sudeći, Anze umro prije 27. ožujka 1443. godine.¹¹²⁰

2.40. Karlo Šimunov iz Vicenze (1447. – 1455.)

Zlatar Karlo Šimunov iz Vicenze (*Carolus Simonis de Vincentia*),¹¹²¹ zet kipara i graditelja Lorenza Pincina,¹¹²² spominje se u šest šibenskih arhivskih spisa sročeni u razdoblju od 1447. do 1455. godine. Prvi je put zabilježen 22. kolovoza 1447. godine prilikom sklapanja braka s Marijom, kćeri majstora Lorenza Pincina, te je tada označen kao stanovnik Šibenika.¹¹²³ Iz tog dokumenta saznajemo da je brak sklopljen u Pincinovoj kući smještenoj u blizini crkve Svih Svetih te da je tom prilikom dogovorena dota u vrijednosti četiristo libara, u stvarima čiju su vrijednost trebali procijeniti arhiprezbiter Jakov Zilijević i zlatar Matej Pomenić.¹¹²⁴ Da je Karlo spomenutu dotu u cijelosti i primio, potvrđuje dokument od 15. siječnja 1448. godine.¹¹²⁵ Međutim, najznačajniji zapis o tom zlataru nalazi se u računima bratovštine Nove crkve, u kojima je 8. ožujka 1450. godine zabilježena isplata zlataru Karlu i suradniku za rad na matrikuli bratovštine.¹¹²⁶ Iako je zlatar pritom naveden bez patronima, zapis se gotovo sigurno odnosi na Karla Šimunova.¹¹²⁷ Vjerojatno je posrijedi bila izrada srebrnih pozlaćenih okova za korice matrikule, kakve je stoljeće kasnije za druge četiri šibenske bratovštine izradio Horacije Fortezza.¹¹²⁸ Iako to nije izrijekom navedeno, na takav zaključak navode zapisi o drugim troškovima vezanim za izradu matrikule. Naime, poviše isplate od devet libara i deset solda izvršene zlataru i njegovu suradniku, zabilježena je unca i pol srebra koja je nedostajala za ukrašavanje matrikule (*a fornier a marigola*), potom tri dukata i tri unce žive (*arzeno vivo*) utrošeni za njezinu pozlatu te komad svile.¹¹²⁹ To pak daje zaključiti da je zlatar Karlo Šimunov iz Vicenze sa svojim neimenovanim suradnikom prije 8. ožujka 1450. godine najvjerojatnije izradio danas izgubljene srebrne pozlaćene aplikacije za korice matrikule Gospe od Kaštela.¹¹³⁰ Podatak o isplati bio je poznat i Krsti Stošiću koji je u svojim rukopisnim bilješkama zapisao da se u njegovo vrijeme na koricama „najnovijeg misala“ nalazio srebrni pozlaćeni lik Bogorodice s bratimima, za koji je pretpostavio da je možda rad zlatara Karla i njegova suradnika.¹¹³¹ Međutim, takav srebrni ures korica nije uočen među sačuvanim djelima pa o Stošićevoj pretpostavci nije moguće suditi.

Osim navedenog zapisa o Karlovoj zlatarskoj djelatnosti u Šibeniku za sada nema drugih podataka, ali o njegovim vezama s Korčulom svjedoči dokument od 3. prosinca 1450. godine.¹¹³² Naime, Karlu je toga dana bio upućen poziv da do veljače iduće godine dođe u Korčulu kako bi se utvrdilo dobra njegova pokojnog oca Šimuna umrlog bez oporuke, a u svrhu izvršenja oporučnog legata Šimunove pokojne udovice Jurje (Zorzine), vjerojatno Karlove maćehe. Iz dokumenta je razvidno da je Karlov otac živio u Korčuli, što otvara nova pitanja o

zlatarovim vezama s tim gradom, koje će možda biti rasvijetljene u budućim istraživanjima korčulanske arhivske građe.

U preostalim trima dokumentima Karlo se spominje samo posredno. Tako je u rujnu 1454. godine zlatar Karlo upisan među dužnicima Lovre Dominikova u njegovu popisu dobara, a 19. travnja 1455. godine bio je pozvan na otkup nakovnja iz zaloga za libru i četiri solda, koji je 16. lipnja u konačnici prodan na javnoj dražbi.¹¹³³ Karlo se u Šibeniku spominje još samo u oporuci svog punca, kipara Lorenza Pincina od 20. prosinca 1455. godine, u kojoj je naveden kao suprug Pincinove kćeri Marije.¹¹³⁴

Iako je o zlataru Karlu Šimunovu iz Vicenze, zetu majstora Lorenza Pincina, poznato svega nekoliko dokumenata, na temelju skromnog, ali važnog zapisa u računima Nove crkve moguće ga je uvrstiti u skupinu pouzdano aktivnih šibenskih zlatara. Budući da je za važnu šibensku bratovštinu sv. Marije sa svojim suradnikom najvjerojatnije izradio srebrne pozlaćene aplikacije na koricama matrikule, nije isključeno da je i sam bio član bratovštine.¹¹³⁵

2.41. Petar Matejev (Matijević) zvani Farzonić (1448. – 1496., † prije 24. X. 1497.)

Iako se zlatar Petar Matejev (Matijević) zvani Farzonić iz Šibenika (*•Petrus Matei/Matieuich dictus Farxonich de Sibenico*)¹¹³⁶ spominje u preko stotinu i šezdeset dokumenata, o njemu je do sada bilo poznato svega nekoliko podataka na osnovu kojih je u literaturu uveden kao Petar Matijević, Petar Matijev i Petar Matov iz Šibenika.¹¹³⁷

U izvorima je prvi put zabilježen 15. travnja 1448. godine kada je s majkom Dragoslavom zakupio gotovu (obiteljsku) grobnicu na groblju samostana sv. Frane u Šibeniku za trideset libara, koje se crkvi obvezao isplatiti nakon majčine smrti.¹¹³⁸ Već sljedećeg dana Petar se s još nekim pojedincima našao na sudu jer im je Toma Mirsa zabranio nastavak gradnje mlina na rijeci Krki,¹¹³⁹ zbog čega su 30. listopada iste godine angažirali odvjetnika Ambroza Mihitića.¹¹⁴⁰ Međutim, nije poznato kada je spor okončan, jer jedini podatak o tom sudskom procesu potječe od 16. prosinca 1448. godine kada je knez odredio ročište za iznošenje argumenata.¹¹⁴¹ Dana 15. siječnja 1449. godine¹¹⁴² te 12. veljače,¹¹⁴³ 27. ožujka,¹¹⁴⁴ 6. svibnja¹¹⁴⁵ i dva puta 8. srpnja 1452. godine¹¹⁴⁶ Petar je zabilježen u ulozi svjedoka, a 14. listopada iste godine kao prostorna odrednica navedena je njegova kuća u blizini Velikih (kopnenih) vrata.¹¹⁴⁷ Dva dana kasnije, 16. listopada, Petar Matijević je s Petrom Dobrinićem

iz Koljevrata dogovorio podjelu dvaju ribnjaka na Krki,¹¹⁴⁸ a 6. ožujka 1453. godine ponovno je zabilježen u svojstvu svjedoka.¹¹⁴⁹

Dana 20. lipnja 1453. godine sklopljen je jedini poznati ugovor o zlatarskoj narudžbi povjerenoj tom zlataru.¹¹⁵⁰ Naime, Petar se toga dana, u svoje ime i ime zlatara Petra Lukina iz Splita, obvezao plemiću Jakovu Naplaviću, zastupniku crkve Gospe od Kaštela, načiniti srebrno pozlačeno raspelo s deset figura, težine oko šezdeset unca. Zlatari su s jedne strane trebali izraditi reljefne prikaze rassetog Krista, anđela na vrhu, Adama koji izlazi iz groba na dnu te Marije i Ivana Evanđelista, a sa suprotne strane lik Bogorodice s Djetetom u krilu okružene četvoricom evanđelista, po uzoru na raspelo u šibenskoj katedrali (... *ad similitudinem plenoris crucis quo est in ecclesia cathedrali Sibenici...*). Raspelo su trebali pozlatiti te za njega izraditi bakreni pozlačeni držak s nodusom po uzoru na nodus raspela bratovštine sv. Trojstva. Pritom su obećali da neće primati druge narudžbe sve dok rečeno raspelo ne isporuče, a Jakov Naplavić, zastupnik bratovštine, obvezao im se predati sve potrebne materijale. Po dovršetku djela trebali su dobiti trideset i četiri solda po unci obrađenog srebra i osamnaest solda po unci bakra. Budući da je Petar Matijević bio član bratovštine sv. Marije, koja je do 1448. godine imala sjedište u crkvi Gospe od Kaštela,¹¹⁵¹ možda je zastupnik rečene crkve upravo iz tog razloga Petru Matijeviću i njegovu partneru povjerio izradu raspela. Iako je u Interpretacijskom centru katedrale sv. Jakova *Civitas sacra* pohranjeno srebrno pozlačeno raspelo iz treće četvrtine 15. stoljeća, koje ikonografski odgovara onome iz crkve Gospe od Kaštela, za sada nema dovoljno argumenata na osnovu kojih bi ga se moglo atribuirati navedenim zlatarima.¹¹⁵² Međutim, ipak treba imati na umu da je bratovština sv. Marije iz Nove crkve ranije imala sjedište u crkvi Gospe od Kaštela, pa ne bi trebalo posve otkoniti mogućnost da sačuvano raspelo predstavlja rad navedene dvojice zlatara.

Dana 18. ožujka 1454. godine Petar je s još nekoliko pojedinaca naveden prilikom imenovanja zajedničkog zastupnika u vezi presude u korist Tome Mirse,¹¹⁵³ koja se vjerojatno odnosi na ranije spominjane mlinove. Nakon toga je u izvorima ponovno zabilježen tek 28. siječnja 1455. godine, kada je od Belpetra Bartulova iz Venecije za deset libara kupio vrt s maslinama u blizini crkve sv. Nediljice.¹¹⁵⁴ Dana 24. veljače iste godine za deset je libara kupio i maslinik Pribislava Ratkovića iz Šibenika,¹¹⁵⁵ a 3. ožujka još se jednom pojavio u svojstvu svjedoka.¹¹⁵⁶ Mjesec dana kasnije, 21. travnja, na Petrov je zahtjev neka Radica pozvana na otkup zaloga,¹¹⁵⁷ potom se on 9. rujna pojavio u ulozi svjedoka,¹¹⁵⁸ a 22. listopada zidar Juraj Ljubić iz Prhova obvezao mu se izgraditi branu (?) u Koljevratima.¹¹⁵⁹ Kada je 30. listopada

iste godine klesaru Lukši Radojeviću iz Dubrovnika isplaćeno trideset libara za rad na šibenskoj katedrali, zlatar Petar Matijević naveden je u ulozi Lukšina jamca,¹¹⁶⁰ a 4. studenog¹¹⁶¹ i 11. prosinca¹¹⁶² iste godine Petar je zabilježen u ulozi svjedoka.

Već idućeg mjeseca, 28. siječnja 1456. godine, zlatarova majka Dragoslava sastavila je oporuku u kojoj je sinu Jeronimu ostavila kuću, kćeri Radi deset libara i haljinu, a preostala dobra Petru, kojega je zajedno s Antunom Polišićem imenovala za izvršitelja oporuke.¹¹⁶³ Dana 20. veljače zlatar je još jednom svjedočio,¹¹⁶⁴ a budući da mu je u veljači preminula majka, 9. ožujka započeo je sa sastavljanjem njezina popisa dobara iz kojega doznajemo da su oboje imali kuću u blizini crkve sv. Duha.¹¹⁶⁵ Dana 22. ožujka¹¹⁶⁶ i 26. lipnja iste godine¹¹⁶⁷ Petar je ponovno svjedočio, a čini se da je nakon toga napravio štetu na kući župnika Pavla Utšičića, pa su rečena dvojice 26. srpnja odabrala arbitražnog suca koji je pravorijek trebao donijeti u roku od četiri mjeseca.¹¹⁶⁸

Tijekom 1457. godine Petar je najprije u nekoliko dokumenata svjedočio, i to 26. i 31. ožujka,¹¹⁶⁹ 17. lipnja,¹¹⁷⁰ 26. kolovoza¹¹⁷¹ i 4. studenog,¹¹⁷² a potom je 3. prosinca unajmio zlatarsku radnju i/ili dućan (*apotheca*) u vlasništvu šibenskog kaptola na period od pet godina.¹¹⁷³ Taj je poslovni prostor bio smješten u blizini glavnih gradskih vrata, preciznije, u prizemlju kuće nasljednika komunalnog kirurga Marka (Ivanova, op. a.), a godišnji najam iznosio je četrnaest libara.

U spisu od 25. siječnja 1458. godine Petra još jednom nalazimo u ulozi svjedoka,¹¹⁷⁴ a 6. travnja iste godine prodao je plemiću Pavlu Radeljiću neku zemlju u Selcima na području Koljevrata.¹¹⁷⁵ Petar je u izvorima zabilježen i tjedan dana kasnije, 12. travnja, kada je njegova supruga Slavica sastavila oporuku kojom mu je ostavila polovicu svojih dobara,¹¹⁷⁶ te 5. lipnja prilikom svjedočenja u jednom spisu.¹¹⁷⁷ Toga je dana svjedočio prilikom sklapanja braka između Lipice, kćeri pokojnoga Martina Bogojevića iz Šibenika, i zlatara Martina Pavlova iz Zadra.¹¹⁷⁸ Kako doznajemo iz spisa od 3. srpnja iste godine, Petar je godinu dana uzdržavao ženu brijajača Andrije, za što mu je potonji trebao podmiriti troškove.¹¹⁷⁹ Pritom su za rečenog Andriju, s ukupno trideset libara, jamčili krojač Vlatko Bendiković i njegov sin Mihovil, a u svojstvu svjedoka zabilježen je kipar Andrija Butčić.

Dana 8. studenog 1458. godine Petar je ponovno svjedočio,¹¹⁸⁰ a 31. prosinca sklopio je poslovnu zajednicu (*societas*) sa zlatarom Jakovom Voluntarosom iz Splita.¹¹⁸¹ Ugovor o zajedničkom poslovanju sklopljen je na period od četiri godine, a budući da su zlatari zajedno trebali raditi u unajmljenoj zlatarskoj radionici, Jakov je u roku od mjesec dana morao doseliti

u Šibenik. Najam i druge troškove trebali su dijeliti popola, a zlatarski alat morala su uložiti obojica. Upravo je iz tog razloga dogovoreno sastavljanje inventara zlatarskih alata kako bi po isteku ugovora lakše utvrdili kome što pripada. U drugom dijelu dokumenta definirane su pojedinosti u slučaju odsustva ili bolesti, koje je zbog oštećenosti dokumenta teško u cijelosti razumjeti. Nažalost, o njihovu poslovanju nema nikakvih podataka, a iz zabilježbe na margini dokumenta saznajemo da su 5. studenog 1459. godine nešto tražili od šibenskog kneza.

Prema navodu Krste Stošića, zlatar Petar Matijević u izvorima je zabilježen i 1460. godine,¹¹⁸² pa je moguće da mu je bio poznat spis od 3. studenog 1460. godine iz kojega saznajemo da su 31. listopada na javnoj dražbi bile prodane neke zlatarove stvari založene kod Antuna iz Rima.¹¹⁸³ Među njima se, između ostalog, nalazila zlatna šipčica (*vergeta*) prodana za dvije libre i jedan solad, srebrni prsten (*annulus*) prodan za libru i jedanaest solda, biserna kruna (*corona vna de perlis*) prodana za dvanaest libara i jedanaest solda, niska bisera (*filetum de perlis*)¹¹⁸⁴ prodana za jedanaest libara, te pojas (*centura*) zelene osnove urešen srebrom prodan zlataru Nikoli za osam libara i dva solda.

Petra potom susrećemo kao svjedoka u spisima od 28. i 30. lipnja¹¹⁸⁵ te 7. srpnja 1461. godine,¹¹⁸⁶ a 23. studenog 1462. godine zabilježen je posredno, jer ga je toga dana njegov zastupnik, svećenik Ivan Tolinić, zastupao u sporu s marangonom Jurjem Bucmanićem i njegovom ženom Lipicom.¹¹⁸⁷

Dana 14. prosinca 1464. godine sastavljen je dokument iz kojega doznajemo da je Petar imao posjed u blizini podvornice zlatara Ivana Punkovića u Koljevratima, na kojemu se Nikola Misarinić iz Koljevrata obvezao boraviti i obrađivati zemlju narednih deset godina.¹¹⁸⁸ Međutim, iz zapisa na margini razvidno je da je ugovor sporazumno raskinut već 25. veljače 1466. godine. Prema navodu Frane Dujmovića, zlatar je 3. ožujka 1466. godine zabilježen u svojstvu svjedoka,¹¹⁸⁹ a 17. travnja u njegovoj je kući sastavljena oporuka svećenika Tome Dismanića, župnika u Pokrovniku.¹¹⁹⁰ Premda priroda njihova odnosa nije poznata, Petar je Tomi zacijelo bio bliska osoba jer mu je ostavio nekoliko legata: vinograd veličine tri gonjaja u Pokrovniku, konja i polovicu svih preostalih pokretnih dobara.

Zlatar je zacijelo dobro poznao i kipara Petra Berčića, što pokazuje dokument od 9. siječnja 1467. godine kojim ga je kipar imenovao za svoga zastupnika u procesu utjerivanja duga od Nikole Prima iz Dubrovnika i Martina Šoštarića iz Orišja.¹¹⁹¹ Petar je potom 27. siječnja zabilježen u svojstvu svjedoka,¹¹⁹² a 27. veljače raščišćavao je račune s bivšim učenicom Ivanom Grubišićem s Brača.¹¹⁹³ Iz potonjeg je dokumenta razvidno da je Petar svome

učeniku ostao dužan dvadeset i osam libara, koje mu se obvezao podmiriti u roku od godine dana. Budući da Ivana Grubišića (Markovića) u nekoliko kasnijih dokumenata susrećemo kao izučenog zlatara, očito je zanat izučio upravo kod Petra Matijevića.¹¹⁹⁴ Dana 22. travnja iste godine zlatar je ponovno svjedočio,¹¹⁹⁵ a pet dana kasnije prodao je građevinsku česticu kod crkve sv. Duha za šezdeset i pet libara,¹¹⁹⁶ od kojih mu je dio isplaćen toga dana, a ostatak 1. lipnja.¹¹⁹⁷ Dva mjeseca kasnije, 18. kolovoza, Petar i njegova sestra Rada imenovali su arbitražne suce u međusobnom sporu oko majčinskih dobara,¹¹⁹⁸ a u spisima od 1. i 19. prosinca zlatara ponovno susrećemo u ulozi svjedoka.¹¹⁹⁹ Krajem mjeseca, 24. prosinca, arbitražni su suci donijeli pravorijek u ranije spominjanom sporu između zlatara i njegove sestre Rade.¹²⁰⁰

Dana 13. siječnja 1468. godine Petar Matijević dao je u desetogodišnji zakup svoje selište (*sedile*) u Grebaštici za četvrtinu uroda godišnje,¹²⁰¹ a 5. travnja zabilježen je u svojstvu svjedoka.¹²⁰²

U istoj ga ulozi nalazimo i spisu od 29. svibnja 1469. godine,¹²⁰³ a istoga je dana kao prostorna odrednica navedena i njegova kuća u blizini glavnih šibenskih vrata.¹²⁰⁴ Da je Petar imao određene veze s Venecijom daje naslutiti dokument od 12. srpnja 1469. godine, u kojemu ga je Andrija Vitković imenovao za svoga zastupnika u svrhu preuzimanje nekih stvari u gradu na lagunama.¹²⁰⁵ Međutim, nije poznato je li tamo osobno putovao ili je pak poznavao nekoga tko je ondje boravio. Već 16. listopada 1469. godine ponovno je zabilježen u ulozi svjedoka,¹²⁰⁶ a 5. siječnja 1470. godine sklopio je ugovor s dvojicom težaka koji su se obvezali nastaniti na njegovu selištu u Koljevratima i ondje obrađivati zemlju.¹²⁰⁷ Dana 11. veljače¹²⁰⁸ i 29. svibnja¹²⁰⁹ iste godine ponovno je svjedočio, a potom je 4. lipnja zakupio urod šibenskog arhidakonata za cijenu od devet dukata, koje je podmirio 18. svibnja 1471. godine.¹²¹⁰

Da se Petar nije bavio samo zlatarstvom i isključivo od njega živio, potvrđuje ugovor sastavljen 28. ožujka 1471. godine, kada je s mornarom Pavlom Petrovićem dogovorio prodaju sedam amfora vina u Veneciji, za koje mu je Pavao nakon prodaje trebao isplatiti osam i pol libara po amfori.¹²¹¹ Dokument od 15. srpnja 1471. godine – u kojemu se zlatar spominje u grupi ljudi iz tog sela koji su još od 24. svibnja 1460. godine imali nekakav dogovor s Mihovilom Butrišićem iz Šibenika – vjerojatno se odnosi i na neke zlatarove posjede u Koljevratima.¹²¹² Tome u prilog možda govori i podatak da je Petar 6. studenog 1471. godine s Jurjem Mihovilićem sklopio ugovor o obrađivanju zemlje i vinograda u Koljevratima.¹²¹³ Osim toga, zlatar je istoga dana za svoga slugu uzeo Jurjeva sina Grgura,¹²¹⁴ te je dvaput zabilježen u ulozi svjedoka,¹²¹⁵ kao i 9. prosinca.¹²¹⁶

Dana 18. siječnja 1472. godine Petar je zakupio još neki urod šibenskog arhiđakonata na period od pet godina po cijeni od deset dukata godišnje.¹²¹⁷ U ulozi svjedoka Petra ponovno susrećemo u spisu od 26. veljače iste godine, kada je kipar Petar Berčić kupio vinograd.¹²¹⁸ Potom je 25. svibnja zamijenio vrt sa svećenikom Antunom Jurnićem u šibenskim vrtovima te je zbog razlike u veličini morao doplatiti sedam libara.¹²¹⁹ Budući da se svećenikov vrt nalazio pored Petrova vrta, zamjenom vrta zlatar je na jednome mjestu dobio veću obradivu česticu.

Dana 11. veljače 1473. godine Petar je zakupio zemljište šibenskog arhiđakonata u Smričniku u Crnici na period od četiri godine,¹²²⁰ a 5. travnja iste godine dao je u zakup vrt u šibenskim Vrtovima na period od dvadeset godina, za cijenu od pet libara godišnje i polovinu godišnjeg uroda.¹²²¹

Dana 10. siječnja 1474. godine Petar je zabilježen u svojstvu svjedoka, a 28. ožujka iste godine sklopio je ugovor sa zidarima Lukom Kušalovićem Ratkovićem, Martinom Pavlinovićem i Grgurom Mihovilićem o gradnji zida oko njegove kuće u blizini crkve sv. Frane.¹²²² Potom je 12. srpnja iste godine još jednom svjedočio,¹²²³ a onda je u veljači 1475. godine izabrao svog pomirbenog suca u sporu s Trogiranim Tomom Draganićem zbog dvadeset libara i nekih pokretnina.¹²²⁴ Prema pravorijeku od 13. veljače Toma je zlataru morao dati zlatnu šipčicu (*vergetam*) ili dvije libre, a zlatar njemu deset libara.¹²²⁵ Dana 3. travnja,¹²²⁶ 2. svibnja¹²²⁷ i 4. prosinca¹²²⁸ iste godine Petar se ponovno pojavio u ulozi svjedoka, potom je 3. veljače 1476. godine kupio trećinu podvornice u Koljevratima,¹²²⁹ a 16. veljače¹²³⁰ i 15. listopada 1476. godine ponovno je svjedočio.¹²³¹ Krajem godine, 7. prosinca, na zlatarov je zahtjev bio upućen poziv majstoru Jurju da se odazove na tužbu,¹²³² a 20. veljače 1477. godine Petar je svjedočio u jednom dokumentu.¹²³³

Nakon povećeg broja dokumenata koji se odnose na Petrove privatne poslove, 9. ožujka 1477. godine sklopljen je ugovor koji se tiče njegova zlatarskog poslovanja.¹²³⁴ Toga je dana sklopio poslovnu zajednicu (*societas*) sa zlatarom Ivanom pok. Andrije de Chorono, stanovnikom Trogira, u trajanju od četiri godine. Iz ugovora je razvidno da su partneri profit ili gubitak trebali djeliti popola te se podjednako brinuti o učeniku zlatara Ivana, koji je obojici morao pomagati u svim poslovima.¹²³⁵ Premda nije precizirano da su obojica zlatara trebala raditi u zajedničkoj radnji u Šibeniku, ako je suditi po uvjetima iz ranijeg ugovora,¹²³⁶ vjerojatno je takva stavka bila dio dogovora. U periodu od godine dana zlatari su iz grada smjeli izbivati osam dana u kontinuitetu, a u slučaju dugotrajne bolesti jednog od partnera uvjeti o raspodjeli profita i gubitka nisu se mijenjali. Nažalost, ni o rezultatima te poslovne suradnje sačuvana

arhivska građa ne pruža nikakve vijesti. U narednih nekoliko dokumenata Petra ponovno susrećemo u ulozi svjedoka: najprije 23. svibnja 1477. godine,¹²³⁷ potom 2. rujna iste godine kada je svjedočio u svojoj radnji (*in apoteca*)¹²³⁸ te 7. i 8. travnja 1478. godine.¹²³⁹

Dana 5. ožujka 1479. godine Petar je dao u zakup zatoku površine dva i pol gonjaja u Smričniku u Crnici,¹²⁴⁰ a nakon toga i trećinu zemlje u istome mjestu.¹²⁴¹ Potom se 8. siječnja 1480. godine u jednom dokumentu pojavio kao svjedok,¹²⁴² a 18. siječnja kao stranka. Naime, njegova mu je sestra Rada toga dana darovala sva svoja dobra u zamjenu za doživotnu skrb.¹²⁴³ Nakon toga, 6. ožujka iste godine, Petar je svjedočio pred svojom radnjom,¹²⁴⁴ a potom je 4. srpnja zabilježen među tridesetak građana Šibenika koji su imenovali zastupnike da ih zastupaju pred mletačkim duždom.¹²⁴⁵ Idućeg mjeseca, 19. kolovoza, zlatar je primio svoju sestru Radu na uzdržavanje kako je dogovoreno ranijim ugovorom.¹²⁴⁶ Kada je 14. rujna iste godine svećenik Bartul Zlokić kupio neku zemlju u Koljevratima, među prostornim odrednicama zabilježena je zemlja nekog zlatara Petra.¹²⁴⁷ Međutim, na margini dokumenta stoji zabilježba da je Bartul 11. prosinca prodao prava na rečenu zemlju zlataru Petru Matejevu, pa je jasno da je upravo on zakupio rečenu zemlju. U idućih nekoliko dokumenata Petar je zabilježen u svojstvu svjedoka, i to 6. listopada,¹²⁴⁸ 10. studenog¹²⁴⁹ i 4. prosinca¹²⁵⁰ te dva puta 18. prosinca 1480. godine.¹²⁵¹ Svega nekoliko dana kasnije, 22. prosinca, prodao je prava na zemlju koju je 11. prosinca kupio od svećenika Bartula Zlokića,¹²⁵² a istoga se dana pojavio i u ulozi svjedoka.¹²⁵³

Dana 29. ožujka 1481. godine Petar je za svog univerzalnog zastupnika u svim pravnim poslovima imenovao Marka Lovrina,¹²⁵⁴ a potom je 27. travnja isplatio dodatak doti za Lipicu, ženu majstora Jurja Bucmanića i kćer Nikole Stanjevića, u iznosu od stotinu libara.¹²⁵⁵ Premda nije poznato u kakvom je odnosu zlatar bio s rečenom Lipicom ili njezinim ocem, očito je među njima postojala određena veza jer su takve dodatke doti isplaćivale osobe bliske članovima obitelji. Dana 27. lipnja, usputno je zabilježena zlatarova kuća u blizini crkve sv. Frane,¹²⁵⁶ 13. kolovoza Petar se pojavio u ulozi svjedoka,¹²⁵⁷ a 5. rujna prodao je neko govedo.¹²⁵⁸

Tijekom 1482. godine spominje se u svega tri dokumenta: 31. siječnja¹²⁵⁹ i 28. listopada¹²⁶⁰ u ulozi svjedoka te 17. prosinca prilikom kupovine oranice u Koljevratima.¹²⁶¹

Gotovo dva mjeseca kasnije, 5. veljače 1483. godine, ondje je za jedan dukat kupio i drugu oranicu,¹²⁶² a nakon dva dana zakupio je još neku zemlju.¹²⁶³ Potom se 19. veljače sa sestrom Radom sporio oko zajedničkog života,¹²⁶⁴ a nakon toga je u nekoliko spisa zabilježen u svojstvu svjedoka: dva puta 10. ožujka,¹²⁶⁵ jednom 21. ožujka,¹²⁶⁶ potom 6. travnja,¹²⁶⁷ 22. i

28. listopada¹²⁶⁸ te 3. studenog.¹²⁶⁹ Prema navodu Frane Dujmovića, 11. prosinca iste godine u izvorima je zabilježena i radnja u kojoj je tada djelovao zlatar Petar Matijević, smještena u prizemlju kuće Damijana Tobolovića.¹²⁷⁰

Kada je 7. travnja 1484. godine marangon Petar Jurjev Brzanić imenovao Ivana Antunova Hreljića za svoga zastupnika, navedeno je da potonji, između ostalog, treba potraživati zlatni prsten vrijedan tri dukata od zlatara Petra Matijevića kome je za izradu dao tri ugarska zlatnika, a u slučaju da ga nije izradio, mora mu vratiti predano zlato.¹²⁷¹ Iako dokument ne predstavlja ugovor o narudžbi, on svjedoči o tome da je Petar izrađivao i nakit po želji. Mjesec dana kasnije, 4. svibnja, zlatar je za upravitelja svoga imanja u Koljevratima uzeo Jurja Boričića,¹²⁷² a već 7. svibnja zaposlio je Radoslava Bilušića iz Tribunja kao svog vrtlara.¹²⁷³ Premda je potonji ugovor sklopljen na period od deset godina, zajedničkom odlukom poništen je već 8. lipnja iste godine. Petar je nakon toga nekoliko puta zabilježen u svojstvu svjedoka: 12. svibnja¹²⁷⁴ i 24. prosinca¹²⁷⁵ 1484. godine te 18. veljače¹²⁷⁶ i dva puta 7. ožujka 1485. godine.¹²⁷⁷ Dana 12. studenog iste godine na Petrov je zahtjev ribar Ivan Matejev bio pozvan na otkup zaloga,¹²⁷⁸ a 14. veljače 1486. godine takav je poziv bio upućen i postolaru Ivanu Radoslavljiću.¹²⁷⁹ U spisima od 11. ožujka,¹²⁸⁰ 2. svibnja,¹²⁸¹ 20. studenog¹²⁸² i 11. prosinca¹²⁸³ 1486. godine te 16. siječnja (u kući zlatara Andrije Lalića)¹²⁸⁴ i 12. lipnja 1487. godine¹²⁸⁵ Petar je ponovno svjedočio. Dva tjedna kasnije, 25. lipnja, u zlatarovoj radnji smještenoj iznad glavne ulice u predjelu crkve sv. Spasa, sročen je ugovor kojim se ljevač zvona Jakov Jurjev iz Kopa obvezao načiniti zvono za crkvu sv. Jurja u Koljevratima.¹²⁸⁶

Iz ugovora od 6. svibnja 1488. godine saznajemo da je Petar Matijević imao sina Jeronima, starog oko dvanaest godina, kojega je toga dana dao na šestogodišnji nauk kod zlatarskog majstora Tome Jurjeva iz Splita, stanovnika Ankone.¹²⁸⁷ Budući da je Jeronim na naukovanju trebao provesti svega šest godina,¹²⁸⁸ a da je po isteku ugovora osim odjeće (halje, hlača-čizama, prsluka, kape i dviju košulja) trebao dobiti i dvanaest dukata,¹²⁸⁹ vjerojatno je dotad stekao određene zlatarske vještine pomažući u radnji svoga oca. Nakon toga, 13. lipnja iste godine, Petar je u jednom šibenskom dokumentu zabilježen u ulozi svjedoka,¹²⁹⁰ ali je već 18. lipnja bio prisutan u Zadru, gdje je kod zadarskog draguljara Vladana Matejeva, stanovnika Venecije, na nauk dao svog drugog sina Stjepana.¹²⁹¹ Iz ugovora nije poznato koliko je Stjepan bio star, ali je na naukovanju trebao provesti sedam godina – godinu dana duže od brata Jeronima – pa je vjerojatno bio mlađi od njega. Prema ugovoru, Stjepan je po završetku naukovanja trebao dobiti halju, ogrtač, hlače-čizme, kapu, dvije košulje, par hlača, plašt i dva

dukata. Premda je u nekim dokumentima majstor Vladan naveden kao zlatar (*aurifex*), očito je bio specijaliziran za obradu dragulja, jer je u još jednom spisu označen kao *zoclerius*.¹²⁹² U svakom slučaju, znakovito je da je Petar dvojicu svojih sinova dao na izučavanje zlatarskog zanata kod domaćih majstora djelatnih na Apeninskom poluotoku, a ne kod šibenskih zlatara. Kako saznajemo iz kasnijih dokumenata, obojica su izučila zlatarski zanat te su već devedesetih godina 15. stoljeća nosila titulu majstora.¹²⁹³

Dana 16. srpnja 1488. godine Petar se ponovno nalazio u Šibeniku, gdje je zabilježen u svojstvu svjedoka,¹²⁹⁴ a 22. listopada iste godine zlatarova je sestra Rada potvrdila da je od njega primila trinaest kvarta žita, četrnaest kvarta ječma te četiri modija i dvadeset četiri kvartarija vina.¹²⁹⁵ Čini se da je sedam mjeseci kasnije Rada bila smrtno bolesna jer je 4. svibnja 1489. godine Petra izabrala za svoga zastupnika,¹²⁹⁶ a onda je istoga dana njega i njegovu djecu imenovala univerzalnim nasljednicima svojih dobara.¹²⁹⁷ Oporuku je sastavila u zlatarovoju kući u blizini crkve sv. Frane koja se posredno spominje i u spisu od 9. studenog 1489. godine.¹²⁹⁸

Dana 28. studenog iste godine Petar se još jednom pojavio u ulozi svjedoka,¹²⁹⁹ a 12. veljače 1490. godine izabrao je arbitražne suce u sporu s Matejem Kanasovićem oko dobara koje mu je ostavila pokojna sestra Rada.¹³⁰⁰ Kako je vidljivo iz zabilježbe na margini, rok za donošenje pravorijeka bio je produžen do 25. ožujka. Dana 27. ožujka Petar je opet svjedočio,¹³⁰¹ a 12. kolovoza bio mu je upućen poziv za otkup zaloga,¹³⁰² što nije učinio pa mu je 20. kolovoza bio upućen novi poziv.¹³⁰³ Međutim, dug nije podmirio pa su 30. kolovoza njegove stvari prodane na javnoj dražbi. No, prije toga, 25. kolovoza, pojavio se u svojstvu svjedoka,¹³⁰⁴ a 6. listopada bio je pozvan na otkup drugog zaloga.¹³⁰⁵ Te je godine zabilježen još samo 9. studenog u ulozi svjedoka.¹³⁰⁶

U izvorima ga ponovno susrećemo u dokumentu od 17. lipnja 1493. godine, kada je Mateju Kovačiću prodao vrt s maslinama u šibenskim Vrtovima za stotinu libara, od čega mu je odmah isplaćeno pedeset i devet, a 7. kolovoza još trideset i sedam libara.¹³⁰⁷ Međutim, prije toga, 17. lipnja iste godine, još je jednom zabilježen u ulozi svjedoka.¹³⁰⁸ Dana 15. veljače 1494. godine Petar je s plemićem Bernardom Nikolinim izabrao arbitražne suce u njihovu međusobnom sporu,¹³⁰⁹ a 29. srpnja iste godine kupio je urod nekih zemalja plemića Antuna Pulšića za stotinu libara koje se obvezao podmiriti do Božića.¹³¹⁰

Petar se nakon toga spominje 21. ožujka 1496. godine kada se njegov sin Stjepan oženio Katarinom, kćeri Natalina Jurjeva Tolje.¹³¹¹ Stjepanu je pritom obećana dota od stotinu dukata i jedna zemlja u Dubravi, ali budući da je brak sklopljen uz privolu njegova oca, sve upućuje

na to da je Stjepan još uvijek bio pod njegovom vlašću.¹³¹² To možda potvrđuje i zapis na margini dokumenta od 8. studenog iste godine kada je Petru, a ne Stjepanu, isplaćen dio dote u iznosu od četiristo šezdeset i jednu libru i osam solda u stvarima te sedam dukata u novcu. Međutim, prije navedene isplate, 13. lipnja iste godine, Petar je dao u šestogodišnji zakup oranicu s maslinama u Dubravi površine šest gonjaja.¹³¹³ Za to je trebao primati četiri solda po gonjaju godišnje, četvrtinu žita te trećinu maslina i voća. Četiri mjeseca kasnije, 8. listopada, Petar je u spisu koji se odnosi na zlatara Nikolu Veselkovića zabilježen u svojstvu svjedoka, a istoga je dana potvrdio da je od pokojnog Nikole Mihojčića primio dotu za svoju ženu Slavicu u vrijednosti stotinu dukata i selište s podvornicom u Grebaštici.¹³¹⁴ Premda iz dokumenta nije razvidno zašto se od zlatara tražila takva potvrda, vjerojatno je to učinio kako bi svojoj ženi olakšao postupak vraćanja dotalnih dobara nakon njegove smrti. Čini se da je tada bio teško bolestan i da je u narednim mjesecima preminuo, što potvrđuje dokument od 24. listopada 1497. godine u kojemu je njegov sin, zlatar Stjepan Frisunić, naveden kao sin pok. zlatara Petra.¹³¹⁵

U kasnijim dokumentima Petar je uglavnom zabilježen kao dio imenske formule udovice Slavice¹³¹⁶ i sinova, zlatara Jeronima i Stjepana.¹³¹⁷ Jedinu iznimku predstavlja spis od 26. kolovoza 1504. godine u kojemu zastupnici crkve sv. Marije u Grebaštici od zlatarove udovice i njegovih nasljednika potražuju neki kalež na ime pokojnoga zlatara.¹³¹⁸ Međutim, iz spisa nije razvidno je li u pitanju zlatarov oporučni legat ili neizvršena narudžba, čije su izvršenje Petrovi sinovi odgodili do rujna.

Na osnovu podataka koje pruža arhivska građa, moguće je zaključiti da je zlatar Petar Matejev (Matijević) zvani Farzonić bio jedan od istaknutijih šibenskih zlatara druge polovine 15. stoljeća. Iako je o njegovu zlatarskom poslovanju sačuvano svega nekoliko podataka, upravo oni pružaju uvid u način funkcioniranja šibenskih zlatarskih radionica. Uz zlatare Mateja i Šimuna Pomenića, koji su neko vrijeme surađivali, Petar Matijević jedini je šibenski zlatar toga vremena za kojega je poznato da je sklapao poslovne ugovore (*societates*) s drugim zlatarima u svrhu zajedničkog ostvarivanja dobiti. Osim toga, poznato je da se Šibeniku nalazila njegova zlatarska radionica u kojoj je na nauk primio barem jednog učenika. Iz izvora također doznajemo da se bavio izradom nakita, ali i monumentalnijih zlatarskih radova poput ophodnih križeva, o čemu svjedoči narudžba za izradu srebrnog pozlaćenog raspela za crkvu Gospe od Kaštela. Premda se bavio i drugim vidovima poslovanja koji su mu donosili određeni prihod, vjerojatno je i od zlatarstva dobro zarađivao jer je i dvojicu svojih sinova – Jeronima Petrova Farsonića (Zlatarića) i Stjepana Petrova Farsunića (Matijevića) – dao na izučavanje tog zanata.

2.42. Petar Jurjević (1448.)

Zlatar Petar Jurjević (*Petrus Iurgieuich*) poznat je na temelju jednog dokumenta od 27. studenog 1448. godine,¹³¹⁹ u kojemu se sa šibenskim graditeljem Radićem Pokrajčićem¹³²⁰ pojavio u svojstvu svjedoka. Iako je imao titulu majstora, o njegovoj zlatarskoj djelatnosti nema podataka.

2.43. Biloslav Gruban (1448.)

Ime zlatara Biloslava Grubana zapisano je u rukopisnim bilješkama Krste Stošića, u kojima stoji da je zlatar u šibenskim izvorima zabilježen 1448. godine.¹³²¹

2.44. Bartul Radišić (1449.)

Zlatar Bartul Radišić iz Šibenika (*Bartholus Radisich de Sibenico*) zabilježen je samo u dokumentu od 14. srpnja 1449. godine, i to u svojstvu svjedoka.¹³²² Iz navedenoga spisa o zlataru ne doznajemo ništa osim da je u Šibeniku živio sredinom 15. stoljeća.

2.45. Donat Ivanov (1450.)

Jedinu vijest o zlataru Donatu Ivanovu pronalazimo u rukopisu Krste Stošića koji navodi da je zlatar u šibenskim izvorima zabilježen 1450. godine.¹³²³

2.46. Antun Pavlov iz Venecije († prije 14. XI. 1452.)

Zlatar Antun Pavlov iz Venecije (*Antonius Pauli de Venetiis*) u šibenskoj je arhivskoj građi zabilježen posthumno 14. studenog 1452. godine, u dokumentu u kojemu se spominje njegova udovica Katarina, kći pokojnoga Jurja Smotulića iz Šibenika.¹³²⁴ Iako je Antun bio u braku s Šibenčankom, na temelju poznatog dokumenta nije moguće utvrditi je li i on bio rodom iz Šibenika i je li neko vrijeme boravio u našim krajevima. Naime, oznaka *de Venetiis* ne mora nužno značiti da je zlatar bio rodom iz Venecije, već da je ondje bio nastanjen dugi niz godina. Takav je slučaj, primjerice, bio sa zlatarom Matejem Marinovim Pomenićem iz Trogira, uz čije su ime nakon više godina boravka u Šibeniku bilježnici počeli navoditi odrednicu *de Sibenico*.

2.47. Antun dela Cecha iz Venecije (1454.)

Jedini podatak o zlataru Antunu dela Cecha iz Venecije (**Antonius dela Cecha de Venetiis*) pruža dokument od 13. veljače 1454. godine, u kojemu se navodi da je nadstojnik (*superior*) šibenske bratovštine sv. Marka *de Burgo* imenovao zastupnika za preuzimanje srebrnog pozlaćenog križa rečene bratovštine od zlatara Antuna dela Cecha iz Venecije.¹³²⁵ Naime, toga je dana Leonard Barbo, nadstojnik bratovštine, za nuncija i zastupnika imenovao dominikanca Jurja Mihovilova iz Šibenika, koji je od rečenog zlatara trebao preuzeti bratovštinski križ. Prema ugovoru koji je Leonard vlastoručno zapisao u zlatarovu „knjigu“, križ je trebao biti izrađen od srebra „venecijanske kakvoće“ (*de liga Veneta*), vrijednog dvanaest dukata po marki srebra te dobro pozlaćen. Fragment tog raspela prepoznat je u skulpturici Bogorodice danas izloženoj u Muzeju grada Šibenika, o čemu će biti govora u poglavlju o sačuvanim djelima poznatih majstora. Po svemu sudeći, ugovor je bio sklopljen u Veneciji pa je vrlo izgledno da rečeni zlatar nije djelovao u Dalmaciji. Štoviše, moguće je da je bio zaposlen u venecijanskoj kovnici (*Zecca*), zbog čega se u dokumentu navodi kao *Antonio della Cecha*, što se možda može prevesti kao „Antun iz kovnice“.

2.48. Luka Radunić (1454.)

U skupinu šibenskih zlatara poznatih tek temeljem jednog zapisa moguće je uvrstiti i zlatara Luku Radunića (*Lucha Radunich*). On je u rujnu 1454. godine zabilježen u popisu dobara Lovre Dominikova zbog duga od tri libre i dva solda.¹³²⁶

2.49. Ludovik Filipov, stanovnik Venecije (1456.)

Zlatar Ludovik Filipov (*Ludouicus Philippi*), stanovnik Venecije, posredno je zabilježen samo u spisu od 14. travnja 1456. godine kada je Stoja, supruga Petra Milulovića, svoga maloljetnog sina Nikolu dala na naukovanje u Veneciju.¹³²⁷ Predala ga je Anteu Filipovu iz Venecije da ga on dade na sedmogodišnje naukovanje kod svoga brata, zlatara Ludovika. Pritom je dogovoreno da će Nikola sa zlatarom živjeti i u njegovoj radnji raditi svih sedam godina, a da će ga zlatar zauzvrat hraniti, odijevati i dobro podučiti svome zanatu. Po isteku školovanja majstor mu je trebao osigurati zlatarski alat i plaću od sedam dukata. Po svemu sudeći, Nikola je naukovanje trebao završiti s oko devetnaest godina,¹³²⁸ no o njemu kao

izučenom zlataru u šibenskim izvorima nema podataka. Iako je 1462. godine u Šibeniku zabilježen zlatar Nikola iz Venecije,¹³²⁹ vjerojatno nije riječ o Nikoli Stojinom jer je on zanat trebao izučavati do travnja 1463. godine.

2.50. Jakov Volentárosov (Voluntároso) iz Splita (1458.)

Zlatar Jakov Volentárosov (Voluntároso) iz Splita (*Iacobus quondam Volentárosii de Spaletto / Iacobus Voluntároxo de Spaletto*) zabilježen je u jednom splitskom i jednom šibenskom dokumentu iz 1458. godine. Najprije je 21. studenog u Splitu kupio vinograd veličine dvadeset vretena za stotinu četrdeset i tri libre i deset solda u mjestu zvanom *Rogatio*,¹³³⁰ a potom je 31. prosinca iste godine sa zlatarom Petrom Matijevićem sklopio poslovnu zajednicu (*societas*) u Šibeniku.¹³³¹ Dvojica su zlatara sklopila ugovor na četiri godine i pritom se obvezala sljedeće: da će Jakov u periodu od mjesec dana sa svojom obitelji doseliti u Šibenik i sa sobom ponijeti zlatarski alat te da će s Petrom unajmiti zlatarsku radnju u kojoj će obojica raditi. Budući da su materijal i zlatarski alat trebala uložiti obojica zlatara, dogovoreno je sastavljanje inventara uložениh dobara. U drugom dijelu ugovora definirane su pojedinosti u slučaju odsustva ili bolesti, koje je zbog oštećenosti dokumenta teško u cijelosti razumjeti. Međutim, Jakova nakon toga ne susrećemo u šibenskim izvorima pa nije moguće utvrditi jesu li dvojica zlatara ispoštovala uvjete ugovora.

Iako se spominje u svega dva dokumenta, zlatar Jakov Voluntároso iz Splita jedan je od onih zlatara o kojima postoji pisana potvrda da su se bavili zlatarstvom. O njegovu podrijetlu i naukovanju nema podataka, ali je poznato da je sredinom 15. stoljeća već imao titulu majstora. Budući da je u poslovnoj zajednici sa zlatarom Petrom Matijevićem iz Šibenika bio ravnopravan partner,¹³³² moguće je zaključiti da je bio podjednako vješt majstor.

2.51. Juraj Vladislavljić (1459.; 1461.)

U sačuvanoj arhivskoj građi zlatar Juraj Vladislavljić iz Šibenika (*Georgius Vladislaulich de Sibenico*)¹³³³ spominje se svega četiri puta. Dana 9. travnja 1459. godine zabilježen je u ulozi svjedoka,¹³³⁴ a 17. kolovoza iste godine na njegov je zahtjev upućen poziv za otkup zaloga.¹³³⁵ Gotovo dvije godine kasnije, 12. svibnja 1461. godine, zlatar se ponovno pojavio u svojstvu svjedoka,¹³³⁶ a 14. lipnja iste godine sklopio je brak s Margaritom, kćeri Mihovila Lukačića iz Šibenika.¹³³⁷ Pritom mu je obećana dota u iznosu od stotinu libara, u

novcu i stvarima. S obzirom na skroman broj arhivskih vijesti i karakter sačuvanih spisa, o zlatarskoj djelatnosti Jurja Vladislavljića nije moguće ništa određenije reći.

2.52. Juraj Derljanović (1461.)

Među šibenske zlatare poznate na temelju samo jednog dokumenta moguće je uvrstiti i Jurja Derljanovića (*Georgius Derglianouich*), zlatara koji je 6. veljače 1461. godine zabilježen u svojstvu svjedoka.¹³³⁸ Budući da je svjedočio u dokumentu u kojemu su obje stranke bile iz Venecije, moguće je pretpostaviti određene Jurjeve veze s gradom na lagunama, što bi moglo objasniti izostanak drugih arhivskih vijesti o tom zlataru u šibenskim izvorima. Nažalost, uslijed nedostatka podataka nije moguće utvrditi vezu između tog zlatara i šibenskog zlatara Pavla Ivanova Derljanovića.¹³³⁹

2.53. Juraj Dragoslavljčić (1462.)

Jedine vijesti o zlataru Jurju Dragoslavljčiću (*Georgius Dragoslaflich*) iz Šibenika pružaju dva spisa u kojima se pojavljuje u svojstvu svjedoka, od kojih je prvi sročćen 30. siječnja,¹³⁴⁰ a drugi 6. ožujka 1462. godine.¹³⁴¹

2.54. Nikola iz Venecije (1462.)

Zlatarski majstor Nikola iz Venecije (*Nicolaus de Venetiis*), stanovnik Šibenika, u arhivskim je izvorima zabilježen samo 8. veljače 1462. godine kada se Mihovilu pok. Bartula iz Venecije obvezao isplatiti dvadeset libara i dva solda na ime duga ljekarnika Leonarda.¹³⁴² Malo je vjerojatno da je riječ o Nikoli Stojinom, posinku Petra Milulovića, koji je šest godina ranije poslan u Veneciju na sedmogodišnje zlatarsko naukovanje.¹³⁴³

2.55. Andrija Vukov (Vuković) iz Splita (1462. – 1477., † prije 18. IX. 1480.)

Zlatar Andrija Vukov (Vuković) (*Andreas Vuchi/Vuchouich de Spaletto*),¹³⁴⁴ sin splitskoga zlatara Vuka i mlađi brat zlatara Mihovila Vukovića, zabilježen je u splitskim i šibenskim izvorima tijekom sedmog i osmog desetljeća 15. stoljeća. Kao Andrija Vukov, odnosno Andrija Vuković, naveden je u petnaestak arhivskih spisa, ali se na njega vjerojatno

odnosi još dvadesetak splitskih dokumenata iz sedamdesetih godina 15. stoljeća u kojima se spominje neki zlatar Andrija.¹³⁴⁵ Međutim, do sada su objavljene samo signature dvaju splitskih¹³⁴⁶ i djelomičan transkript jednog šibenskog dokumenta,¹³⁴⁷ premda je Krsti Stošiću bilo poznato nekoliko šibenskih spisa iz 1474. godine.¹³⁴⁸

Andrija je u izvorima prvi put zabilježen 20. kolovoza 1462. godine kada ga je stariji brat, zlatar Mihovil, dao na dvogodišnje naukovanje kod splitskog zlatara Jakova Radojevića.¹³⁴⁹ Ugovor je sklopljen prema uobičajenim uvjetima,¹³⁵⁰ a kratak period naukovanja upućuje na to da je Andrija tada već bio ovladao tehnikama zlatarskog zanata te da je kod majstora najvjerojatnije stupio na usavršavanje ili rad. Međutim, nakon svega sedam mjeseci uslijedio je sporazumni raskid ugovora.

Kada se Andrija 23. travnja 1471. godine u Splitu pojavio u ulozi svjedoka, nosio je titulu majstora.¹³⁵¹ Iako je sedamdesetih godina 15. stoljeća sasvim izvjesno živio u Splitu, arhivska građa potvrđuje da je povremeno boravio i u Šibeniku. Naime, u neko se doba oženio Margaritom, kćeri Jakova Nestašića iz Šibenika, koja ga je 8. ožujka 1473. godine u Splitu imenovala svojim zastupnikom.¹³⁵² Da je zlatar tada živio u Splitu potvrđuje kupoprodajni ugovor od 8. svibnja iste godine, u kojemu se navodi njegova kupovina omanje zidine (*vunam muraleam siue casalle*) u blizini crkve sv. Martina u „starom gradu“ za dvjesto šezdeset libara.¹³⁵³ Međutim, Andrija je već 21. svibnja bio prisutan u Šibeniku gdje je s Ivanom Stojanovićem zamijenio kuću u blizini crkve sv. Krševana.¹³⁵⁴ U pitanju je bila nekretnina njegove supruge Margarite, koja je vrijedila više od nekretnine rečenog Ivana pa je potonji zlataru morao nadoplatiti četrdeset i tri dukata. No, već 28. srpnja iste godine Andrija je Ivanu Stojanoviću preprodao njegovu kuću koju je s njime zamijenio u svibnju.¹³⁵⁵

Premda je zlatar tijekom 1473. godine zabilježen u Šibeniku, čini se da je ondje samo povremeno boravio. U prilog tomu možda govori i ugovor od 20. prosinca 1473. godine sklopljen u Splitu, kojim se zlatar Andrija splitskim franjevcima obvezao izraditi srebrni pozlaćeni kalež s patenom na ime legata pokojne Margarite, udovice plemića Nikole Bivaldisa, koja je franjevcima ostavila pedeset dukata za izradu kaleža s patenom.¹³⁵⁶ Budući da je u ugovoru zlatar naveden bez drugih odrednica, očito je da su stranke dobro znale majstora kome su povjerile izradu tog zlatarskog djela. Štoviše, izostanak potrebe za preciznom identifikacijom zlatara dodatno osnažuje pretpostavku da je Andrija Vuković tada bio jedini zlatar toga imena u Splitu.¹³⁵⁷ Kako otkrivaju pojedinosti iz ugovora, zacijelo se radilo o vještom zlataru koji je bio u stanju izraditi ukrase u emajlu i svetačke likove u reljefu. Naime, kalež je trebao imati

četverolisno podnožje s emajliranim i drugim ukrasima te kupu s reljefno izvedenim svetačkim likovima, a u njegovu je izradu trebalo biti utrošeno pedeset unca srebra „venecijanske kakvoće“. Srebro za izradu i zlato za pozlatu Andrija je trebao dobiti od izvršitelja oporuke pokojne Margarite, a rad je morao isporučiti do Cvjetnice. Za njegov rad bila je predviđena plaća od dvadeset i četiri solda po unci obrađenog i pozlaćenog srebra, odnosno šezdeset libara (oko devet i pol dukata). Međutim, kalež očito nije isporučio do predviđenog datuma, jer ga je splitskim franjevcima uručio tek 16. ožujka 1475. godine kada je potvrdio da je u njega utrošio četrdeset i osam unca srebra.¹³⁵⁸ Moguće je da se upravo na taj kalež odnosi zapis u apostolskoj vizitaciji Agostina Valiera iz 1579. godine, u kojoj je popisana kao *calix magnus ex argento cum sua patena*.¹³⁵⁹

S obzirom na to da Andriju tijekom 1474. godine susrećemo u Šibeniku, moguće je pretpostaviti da se rad na kaležu odužio zbog privatnih poslova u tom gradu. Naime, 18. ožujka 1474. godine zlatar je u Šibeniku ponovno zastupao svoju suprugu Margaritu,¹³⁶⁰ a tri dana kasnije potvrdio je dug od pedeset i šest libara prema Jakovu Kosiriću.¹³⁶¹ U ožujku je u ime Margarite prodao i jedan vrt u šibenskim Vrtovima,¹³⁶² a u Šibeniku je bio prisutan i u rujnu iste godine kada je nastupao kao zastupnik ostavštine pokojnoga samostrijelca Mateja.¹³⁶³

Potom je 16. prosinca 1474. godine u Splitu na trogodišnji nauk primio Nikolu, sina pokojnoga *ser* Ivana Veselkovića.¹³⁶⁴ Premda je zlatar naveden samo kao „majstor Andrija, zlatar, iz Splita“, vjerojatno se dokument odnosi upravo na Andriju Vukovića.¹³⁶⁵ Kako je vidljivo iz ugovora, majstor se Nikolu obvezao podučiti tajnama zlatarskog zanata i osigurati mu hranu, obuču i plaću od šest dukata, dok je Nikola obećao vjerno služiti majstoru te se odijevati o svom trošku. S obzirom na to da je Nikoli tada bilo oko osamnaest godina i da je ugovorom dogovoren relativno kratak period naukovanja, sve upućuje na to da je kod Andrije stupio na usavršavanje ili rad.¹³⁶⁶

Dana 16. ožujka 1475. godine ispučen je kalež splitskim franjevcima, o čemu j e e već bilo govora, a 9. svibnja 1475. godine Andrija je zabilježen kao stranka u jednom splitskom dokumentu kojim je Petru Radmiloviću iz Šibenika za tristo libara ustupio prava na kuću kupljenu na javnoj dražbi u Šibeniku.¹³⁶⁷ Vjerojatno se radilo o prijateljskom činu kojim je Andrija na javnoj dražbi otkupio Petrovu kuću, a potomji mu je novac vjerojatno trebao vratiti kad uzmogne. U svakom slučaju, poznanstvo zlatara Andrije i Petra Radmilovića značajno je iz drugog razloga, o čemu će biti govora u nastavku poglavlja. Međutim, prije toga važno je spomenuti i dokument koji potvrđuje da je Andrija poznao barem jednog šibenskog zlatara.

Naime, 20. studenog 1475. godine Andrija je ponovno bio prisutan u Šibeniku, gdje je pristao podmiriti dug pokojnoga zlatara Ivana Markovića (Grubišića, op. a.) s Brača, stanovnika Šibenika – sina bračkog majstora Marka Grubišića.¹³⁶⁸ Kako saznajemo iz spisa, Andrija je novac dugovao Ivanu, a potomji Mateju Pavloviću, ali je Ivan u međuvremenu preminuo pa je njegovo dugovanje prema Mateju preneseno na zlatara Andriju. S obzirom na to da je rečeni Ivan zlatarski zanat izučio kod šibenskog zlatara Petra Matejeva (Matijevića) zvanog Farzonić,¹³⁶⁹ nije isključeno da je tog zlatara osobno poznao i Andrija. Štoviše, možda su upravo poznanstva s pojedinim šibenskim zlatarima i drugim Šibenčanima utjecala na to da mu je zastupnik šibenske crkve Gospe od Kaštela u nepoznato vrijeme bio povjerio izradu srebrne kadionice. Nažalost, podatak o narudžbi nije sačuvan, ali o njoj svjedoči isprava od 11. ožujka 1477. godine, iz koje doznajemo da je zastupnik navedene crkve izradu kadionice u konačnici morao povjeriti zlataru Mateju Pomeniću jer je zlatar Andrija iz Splita nije izradio.¹³⁷⁰ Činjenica da se u tom spisu u ulozi jamca splitskog zlatara navodi ranije spominjani Petar Radmilović zvani Kozina, dodatno osnažuje pretpostavku Cvita Fiskovića da je narudžba bila povjerena zlataru Andriji Vukoviću,¹³⁷¹ koji je za izradu kadionice primio dvadeset unca manje jednu kvartu srebra, a za rad tri dukata. Budući da narudžbu nije izvršio, rečeno je srebro i novac morao predati Mateju Pomeniću.

Andrija je nakon toga posredno zabilježen i 1. travnja 1477. godine u presudi splitskoga kneza, prema kojoj je Kuzma Bavalić, kao Andrijin jamac, Lovri Mihovilovu morao isplatiti četrdeset i jednu libru za neko srebro koje je zlatar založio kod rečenog Lovre.¹³⁷² Međutim, čini se da je Andrija relativno mlad preminuo, jer je već 18. rujna 1480. godine u izvorima zabilježena njegova udovica Margarita.¹³⁷³

Sudeći prema podacima koje pruža arhivska građa, Andrija je tijekom sedamdesetih godina 15. stoljeća u Splitu imao prosperitetnu radionicu u koju je 1474. godine primio na usavršavanje ili rad Nikolu Ivanova Veselkovića. O kvaliteti Andrijina zlatarskog umijeća svakako svjedoči činjenica da mu je u rodnom gradu bila povjerena izrada raskošnog kaleža, a u Šibeniku izrada kadionice za crkvu Gospe od Kaštela, koju, doduše, iz nekog razloga nije realizirao. Neovisno o tome, sama činjenica da mu je u Šibeniku bila povjerena narudžba takvog tipa, pokazuje da je Andrija i u tom gradu slovio za kvalitetnog zlatara. Vjerojatno je u desetak godina, koliko se spominje u arhivskim izvorima, imao i drugih narudžbi, makar o njima nema podataka. Stoga je prava šteta da se njegov kalež u samostanu splitskih franjevaca nije sačuvao (ili nije identificiran), jer bi on mogao pružiti uvid u dosege Andrijina zlatarskog umijeća.

2.56. Stjepan iz Chioggie († prije 20. X. 1463.)

Zlatar Stjepan iz Chioggie (*Stephanus de Clugio*) u šibenskim je izvorima zabilježen posthumno, tek kao dio imenske formule svoga sina, postolara Petra. Kada je 20. listopada 1463. godine rečeni Petar dao u najam svoj vrt, označen je kao sin pokojnoga zlatara Stjepana.¹³⁷⁴ Ista imenska formula korištena je u spisima od 21. listopada¹³⁷⁵ i 15. studenog 1463. godine,¹³⁷⁶ 24. studenog 1467. godine,¹³⁷⁷ 6. studenog 1480. godine,¹³⁷⁸ 10. i 13. ožujka 1481. godine,¹³⁷⁹ 8. travnja 1483. godine,¹³⁸⁰ 20. ožujka 1484. godine,¹³⁸¹ 25. veljače 1485. godine¹³⁸² i 10. listopada 1486. godine.¹³⁸³ Samo je u dokumentu od 23. lipnja 1495. godine Petar označen kao sin pokojnoga zlatara Stjepana iz Chioggie (*de Clugio*),¹³⁸⁴ na temelju čega je u rukopisne bilješke Krste Stošića uveden kao *Stjepan de Oblugio*.¹³⁸⁵ Međutim, na temelju sačuvanih podataka nije moguće utvrditi je li i zlatar za života boravio i radio u Šibeniku.

2.57. Nikola iz Splita (1463.)

Jedini poznati šibenski dokument u kojemu se posredno spominje zlatar Nikola iz Splita (*Nicolaus de Spaletto*), preciznije njegova radionica u Šibeniku, sastavljen je 20. prosinca 1463. godine.¹³⁸⁶ Taj skromni podatak potvrđuje da je zlatar Nikola živio i radio u Šibeniku, ali o njemu za sada nema drugih podataka koji bi pomogli u njegovoj identifikaciji. Premda se vjerojatno upravo na njega odnose još tri šibenska spisa u kojima se spominje neki zlatar Nikola,¹³⁸⁷ oni ne sadrže podatke na temelju kojih bi tog majstora bilo moguće poistovjetiti s nekim od splitskih zlatara.

2.58. Ivan Grubišić Marković s Brača (1467., † prije 2. V. 1475.)

Da su u radionicama šibenskih zlatara zanat izučavali i pojedinci iz drugih dalmatinskih gradova, potvrđuje slučaj zlatara Ivana Grubišića (Markovića) s Brača (*•Iohannes Grubissich Marcouich de Brachia*),¹³⁸⁸ koji je zlatarski zanat izučio kod majstora Petra Matejeva (Matijevića) Farzonića.¹³⁸⁹ Međutim, taj podatak nije poznat na temelju ugovora o naukovanju već iz dokumenta o poravnanju računa između majstora i bivšeg učenika, sročenom 27. veljače 1467. godine u Šibeniku.¹³⁹⁰ Iz njega je razvidno da je Ivan, vjerojatno ne tako davno, završio naukovanje, ali mu je majstor ostao dužan dvadeset i osam libara koje mu se obvezao podmiriti u roku godine dana. Međutim, nakon toga o Ivanu nema podataka sve do 1475. godine, kada je

zabilježen kao pokojni sin majstora Marka Grubišića s Brača – po svemu sudeći, bračkog klesara Marka Grubišića Petričića.¹³⁹¹ Naime, rečeni je Marko 2. svibnja 1475. godine u Šibeniku – u prisustvu svjedoka, zlatara Petra Matijevića – za zastupnika dobara svoga pokojnog sina, zlatara Ivana, imenovao Šibenčanina Jakobela Mihovilova.¹³⁹² Ivan je pritom označen titulom majstora, a kako saznajemo iz kasnijeg spisa, bio je stanovnik Šibenika. No, očito je pored sačuvanih bilo i drugih dokumenata, o čemu svjedoče preostala dva spisa u kojima se spominju neka dugovanja. Dana 12. lipnja iste godine Matej Pavlović iz Šibenika imenovao je za svoga zastupnika brata Valentina, kako bi od Jakobela Mihovilova potraživao sva dugovanja koja je na osnovu nekog ranijeg ugovora prema njemu imao pokojni Ivan.¹³⁹³ Radilo se o dugu od jedanaest libara i sedam solda koji se 20. studenog iste godine obvezao podmiriti zlatar Andrija Vuković iz Splita, dužnik pokojnog zlatara.¹³⁹⁴ Dakle, Andrija je novce dugovao Ivanu, a potonji Mateju Pavloviću pa je nakon Ivanove smrti dug prema Mateju preusmjeren na Andriju.

Nažalost, o zlataru Ivanu Grubišiću Markoviću s Brača svjedoči svega nekoliko dokumenata, ali je iz njih poznato da je zanat izučio kod jednog od najistaknutijih šibenskih zlatara druge polovine 15. stoljeća te da je osobno poznavao i splitskog zlatara Andriju Vukovića. Budući da je Ivanov otac, klesar Marko Grubišić Petričić s Brača, godinama bio poslovno vezan za Šibenik,¹³⁹⁵ ne iznenađuje činjenica da je sina na nauk dao upravo kod šibenskog majstora. Iako se Ivan po završetku naukovanja nastanio u Šibeniku, o njegovu djelovanju u nema podataka.

2.59. Marko iz Bosne (1468.)

Zlatar Marko iz Bosne (*Marcus de Bosina*) zabilježen je samo u jednom otprije poznatom dokumentu sastavljenom 5. travnja 1468. godine, iz kojega saznajemo da je bio zatvoren u šibenskom zatvoru zbog duga od šesnaest dukata prema mletačkom ljekarniku Mateju iz Korčule, zbog sukna i drugih stvari koje je 8. ožujka ponio iz njegove kuće.¹³⁹⁶ No, budući da je zlatarov izaslanik, Marko iz Splita, Mateju Korčulaninu vratio te stvari, zlatar se rečenom Marku obvezao isplatiti šesnaest dukata u periodu od četiri godine. Nažalost, na temelju navedenog dokumenta nije moguće utvrditi kojim se povodom zlatar zatekao u Šibeniku, koliko se u gradu zadržao ni je li ondje bavio zlatarstvom.

2.60. Bartul Antunov iz Piacenze (1468.)

Ime zlatara Bartula pok. Antuna iz Piacenze (*Bartholomeus quondam Antonii de Placentia*) zabilježeno je samo u jednom šibenskom dokumentu od 7. travnja 1468. godine, u kojemu je rečeni zlatar za svoga zastupnika imenovao zlatara Pelegrina (Peregrina) iz Splita.¹³⁹⁷

2.61. Pelegrin (Peregrin) Ivanov iz Splita (1468. – 1502.)

Među došljacima koji su više desetljeća djelovali u Šibeniku bio je i zlatar Pelegrin (Peregrin) Ivanov iz Splita (*Pelegrinus/Peregrinus Iohannis de Spaletto*),¹³⁹⁸ koji je u razdoblju od 1468. do 1502. godine zabilježen u tridesetak šibenskih arhivskih spisa. No, u stručnoj je literaturi bio poznat samo podatak o zlatarskoj narudžbi iz 1470. godine preuzet iz rukopisnih bilješki Krste Stošića, gdje je omaškom navedeno nekoliko netočnih podataka: ime naručitelja, ime zlatara i vrsta zlatarskog rada. Naime, u Stošićevim bilješkama stoji da je svećenik Martin (!) Tomašević od zlatara Ivana Pelegrinova pok. Tome (!) naručio izradu srebrnih korica (!) s reljefnim likovima sv. Mihovila i četvorice evanđelista.¹³⁹⁹ Služeći se navedenim bilješkama, Cvito Fisković je 1949. godine objavio podatak da je zlatar Ivan Pelegrin Tomin 1470. godine izradio srebrne korice za knjige s reljefnim likovima svetaca.¹⁴⁰⁰ Desetljećima kasnije, Nevenka Bezić-Božanić je zlatara navela kao Ivana Tomina Pelegrina,¹⁴⁰¹ a Ksenija Kalauz kao Ivana Pelegrina.¹⁴⁰² Tako je zlatar u stručnu literaturu uveden pod pogrešnim imenima, ali je konačno u objavljenoj arhivskoj građi zabilježen kao Pelegrin pokojnoga Ivana.¹⁴⁰³

O naukovanju rečenog zlatara nema podataka, a iz najranijeg¹⁴⁰⁴ poznatog spisa, sastavljenog 7. travnja 1468. godine, doznajemo da je rodom bio iz Splita, da je tada već imao titulu majstora te da je osobno poznavao zlatara Bartula Antunova iz Piacenze koji ga je imenovao za svoga zastupnika.¹⁴⁰⁵ No, iz sadržaja dokumenta nije moguće utvrditi prirodu odnosa dvojice zlatara.

Da je Pelegrin je bio rođak Lukine pok. Karina, stanovnice Šibenika, potvrđuje dokument od 13. studenog iste godine, kojim mu je darovala polovinu svih svojih dobara.¹⁴⁰⁶ Vjerojatno je navedena darovnica u korelaciji s ispravom koja je toga dana sročena u kancelariji istoga bilježnika, a koja se odnosi na sklapanje braka između zlatara Pelegrina, stanovnika Šibenika, i Margarite, kćeri mornara Jurja Hreljića sa Žirja.¹⁴⁰⁷ Zlataru je pritom obećana dota vrijedna stotinu dukata, odnosno šesto dvadeset libara, koja mu je u tranšama trebala biti isplaćena tijekom dvije godine.

Dana 8. lipnja 1469. godine Peregrin je zabilježen u ulozi svjedoka,¹⁴⁰⁸ potom mu je 10. srpnja isplaćen dio dote u vrijednosti petsto pet libara,¹⁴⁰⁹ a 23. studenog iste godine njegov ga je tast imenovao za svoga zastupnika.¹⁴¹⁰

Međutim, najznačajniji dokument koji se odnosi na zlatara Pelegrina Ivanova sročten je u njegovoj zlatarskoj radnji 18. siječnja 1470. godine, kada se obvezao izraditi srebrno pozlaćeno raspelo za svećenika Marka Tomaševića.¹⁴¹¹ No, zbog nekoliko netočnih podataka preuzetih iz rukopisa Krste Stošića, u stručnim je publikacijama zastupljeno pogrešno ime zlatara i naručitelja te vrsta zlatarskog djela, o čemu je bilo riječi na početku ovoga potpoglavlja. Iz sadržaja arhivskog spisa razvidno je da se zlatar Pelegrin Ivanov obvezao izraditi srebrno i dobro pozlaćeno raspelo s emajliranim kvadrilobima (?) (*zmaldata in florionibus*) te likovima Raspetoga, sv. Mihovila i četvorice evanđelista. U središte aversa križa trebao je smjestiti raspetoga Krista, a sa suprotne strane sv. Mihovila s vagonom u rukama i đavlom pod nogama, izvedene u punoj plastici. Polja na krakovima obiju strana trebali su krasiti reljefi četvorice evanđelista. Zlatar je u izradu raspela obećao utrošiti vlastiti materijal, od čega je definirana samo težina srebra. Budući da je svaka od šesnaest unca srebra trebala vrijediti najmanje pedeset i četiri solda, Pelegrin je na rečenu leguru morao potrošiti najmanje četrdeset i tri libre i četiri solda (gotovo sedam dukata). Međutim, nije poznato koliko je koštao materijal za izradu kriškastog bakrenog pozlaćenog nodusa (*pomum de ramo ... in figuram unius meloni*¹⁴¹²), ni koliko je zlata utrošeno na pozlatu križa, kao ni cijena emajliranih ukrasa. No, iz ugovora saznajemo da je zlatar raspelo trebao dovršiti do travnja te za materijal i rad dobiti stotinu i deset libara (gotovo osamnaest dukata). Lik sv. Mihovila na aversu križa ukazuje da je raspelo bilo namijenjeno crkvi, bratovštini ili oltaru posvećenom tom svecu – možda bratovštini sv. Mihovila sa sjedištem u crkvi sv. Trojstva,¹⁴¹³ crkvi ili bratovštini sv. Mihovila u šibenskoj tvrđavi,¹⁴¹⁴ istoimenoj bratovštini u šibenskoj katedrali¹⁴¹⁵ ili u Murteru,¹⁴¹⁶ a valja imati na umu da se i u dolačkoj crkvi nalazio oltar sv. Mihovila.¹⁴¹⁷ Osim toga, u šibenskom kotaru postojalo je više crkava tog titulara (u Kameničniku, to jest današnjim Vršinama, u Mitlu, Pokrovniku, Raslinama i Murteru)¹⁴¹⁸ pa nije isključeno da je raspelo bilo namijenjeno nekoj od tih crkava. No, budući da se radilo o raskošnijem srebrnom pozlaćenom raspelu s emajliranim dijelovima, vjerojatno nije bilo naručeno za neku manje značajnu seosku crkvu.

Premda je Pelegrin nakon toga zabilježen u još gotovo trideset dokumenata, u nijednom od spisa nema govora o njegovim zlatarskim poslovima. Kada se 26. veljače 1470. godine pojavio u ulozi svjedoka, prvi je put naveden kao građanin Šibenika.¹⁴¹⁹ Međutim, navedena

oznaka nije dosljedno navođena u kasnijim dokumentima pa je tako izostavljena u spisu od 25. lipnja iste godine, kada je Pelegrin ponovno zabilježen u svojstvu svjedoka.¹⁴²⁰ Iz neobjavljenih transkripata Frane Dujmovića saznajemo da je 26. prosinca 1470. godine zlatarova supruga Margarita sastavila oporuku,¹⁴²¹ a da je 5. ožujka 1471. godine Pelegrin još jednom svjedočio.¹⁴²² U toj se ulozi pojavio i 28. svibnja iste godine¹⁴²³ te 25. svibnja 1472. godine, kada je prvi put zabilježen kao „zlatar iz Šibenika“.¹⁴²⁴

Dana 12. lipnja 1472. godine Pelegrin je Grguru Stipaniću iz Pothuma dao u desetogodišnji zakup svoj vrt s maslinama izvan Šibenika, u blizini crkve sv. Martina.¹⁴²⁵ Grgur je na posjedu trebao izgraditi kuću o svom trošku, dok je Pelegrin trebao pribaviti vrata i ostalu drvenu građu. Po dovršetku gradnje zakupac se u njoj trebao nastaniti te za najam vrta i kuće plaćati tri libre godišnje.

Nakon toga Pelegrin je još tri puta zabilježen u svojstvu svjedoka: 28. rujna 1472. godine,¹⁴²⁶ 3. travnja 1473. godine¹⁴²⁷ i 26. siječnja 1474. godine.¹⁴²⁸ Dana 23. veljače 1474. godine Ivan de Papia je zlatara imenovao za svoga zastupnika,¹⁴²⁹ nakon čega je Pelegrin 26. veljače,¹⁴³⁰ 9. ožujka¹⁴³¹ i 2. travnja iste godine ponovno svjedočio,¹⁴³² da bi ga 28. rujna i Juran Čičić sa Žirja izabrao za svoga zastupnika.¹⁴³³

Kako pokazuje dokument od 26. srpnja 1475. godine, Pelegrin se očito već sedamdesetih godina počeo baviti drugim vrstama poslovanja.¹⁴³⁴ Naime, toga je dana zabilježen tek u ulozi svjedoka, ali je iz dokumenta razvidno da je s Antunom Mastorovićem, plemićem Krstiteljem Zavorovićem i Tomom Biloševićem vjerojatno sudjelovao u trgovini sirom. Međutim, izgleda da je osim toga trgovao žitom, ječmom i brašnom, jer je u spisu od 14. siječnja 1476. godine njegov zastupnik Lancelot Ivanov sudjelovao u raščišćavanju računa.¹⁴³⁵ Čini se da je Pelegrin tijekom prethodne četiri godine trgovao žitom, ječmom i brašnom svoje rođice (?) Lukine, udovice strijelca Karina, ali joj je pritom načinjena šteta pa je dogovoren način podmirenja svih računa, što je finalizirano 22. lipnja 1478. godine. No, prije toga, 14. ožujka 1477. godine, Pelegrin je još jednom zabilježen u svojstvu svjedoka,¹⁴³⁶ a 22. listopada iste godine dao je u zakup prava na zemlju pokojne Lukine.¹⁴³⁷

Nakon toga zlatar je posredno zabilježen u dva dokumenta: 10. rujna 1478. godine kada je na njegov zahtjev marangon Cvitan Vodopijić bio pozvan na otkup zaloga,¹⁴³⁸ i 14. travnja 1482. godine kada je zlatarova supruga Margarita isplatila dio dote za njihovu sluškinju Klaru u iznosu od trideset i dvije libre.¹⁴³⁹

Dana 18. siječnja 1483. godine Pelegrin se još jednom navodi među svjedocima,¹⁴⁴⁰ potom je 12. veljače posredno zabilježen njegov vinograd u blizini crkve sv. Križa u Vodicama,¹⁴⁴¹ a 24. ožujka iste godine zlatar je na ime dote svoje sluškinje Klare isplatio još četrdeset i osam libara.¹⁴⁴²

Iz neobjavljenih transkripata Frane Dujmovića saznajemo da je 1486. godine u jednom spisu zabilježena neizgrađena čestica pored kuće zlatara Pelegrina u Katunu,¹⁴⁴³ a iz spisa od 9. siječnja 1486. godine doznajemo da je procijenio vrijednost jednog zlatnog prstena prodanog na dražbi.¹⁴⁴⁴ I konačno, u preostala četiri dokumenta s kraja 15. i početka 16. stoljeća zlatar se pojavljuje u ulozi svjedoka. Čini se da je Pelegrin tijekom godina postao ugledna osoba, jer je u dokumentu od 20. kolovoza 1494. godine pred njegovim imenom navedena oznaka *ser*,¹⁴⁴⁵ koja se javlja i u spisu od 1. kolovoza 1498. godine¹⁴⁴⁶ te 27. srpnja 1502. godine,¹⁴⁴⁷ ali je u dokumentu od 4. srpnja 1500. godine izostavljena.¹⁴⁴⁸ Svakako je znakovito i to da je upravo u posljednja tri dokumenta bilježnik Pelegrina označio kao „bivšeg zlatara“ (*olim/alias aurifex*), što potvrđuje da se tijekom vremena usmjerio na druge vrste poslovanja te se u konačnici prestao baviti zlatarstvom. No, o razlozima napuštanja zlatarskog zanata moguća su tek nagađanja jer u arhivskoj građi o tome nema podataka.

2.62. Nikola Ivanov Veselković iz Splita (rođ. oko 1456.; 1473. – 1523.)

Najraniji poznati podatak o zlataru Nikoli Ivanovu Veselkoviću iz Splita (*Nicolaus Iohannis Vesselchouich de Spaletto*),¹⁴⁴⁹ sinu Splićanina *ser* Ivana Veselkovića, potječe od 23. rujna 1473. godine, kada ga je otac dao na dvogodišnje naukovanje kod splitskoga zlatara Mihovila Vukovića.¹⁴⁵⁰ Nikoli je tada bilo više od šesnaest godina te je vjerojatno ranije zanat izučavao kod nekog drugog majstora, čemu u prilog govori činjenica da je ugovor s Mihovilom sklopljen na svega dvije godine. Međutim, uvjeti ugovora iz nekog razloga nisu ispoštovani jer je Nikola već 16. prosinca 1474. godine stupio na trogodišnje naukovanje kod splitskoga zlatara Andrije,¹⁴⁵¹ po svemu sudeći Andrije Vukovića – mlađeg brata navedenog zlatara Mihovila.¹⁴⁵² Premda je Nikoli tada bilo oko osamnaest godina,¹⁴⁵³ na dodatni je nauk stupio uz dopuštenje starijeg brata Marina. Kako je vidljivo iz ugovora, majstor se Nikolu obvezao podučiti zlatarstvu te mu osigurati hranu, obuću i plaću od šest dukata, dok mu je Nikola obećao vjerno služiti te se odijevati o svom trošku. S obzirom na to da je Nikoli tada bilo oko osamnaest godina i da je ugovorom dogovoren relativno kratak period naukovanja, sve upućuje na to da

je kod Andrije stupio na usavršavanje ili rad. No, budući da se Nikola trebao odijevati od svojih novaca i da mu je po isteku ugovora trebalo biti isplaćeno šest dukata, doista je moguće da ga je majstor Andrija zapravo uzeo za svoga pomoćnika.¹⁴⁵⁴

Nakon toga Nikola je u izvorima ponovno zabilježen tek 22. listopada 1482. godine, kada je kao dionik patronatskog prava na crkve sv. Mihovila i sv. Martina u Dilatu, svoj glas za izbor rektora dao splitskom kanoniku Jakovu Prvinčiću.¹⁴⁵⁵ Kako stoji u dokumentu, Nikola je tada boravio u Šibeniku te je već imao majstorsku titulu.¹⁴⁵⁶ Međutim, nakon toga u Nikolinoj se biografiji ponovno pojavljuje povećća praznina koja je prekinuta 19. listopada 1490. godine, kada je u Šibeniku zabilježen u ulozi svjedoka.¹⁴⁵⁷ Gotovo godinu dana kasnije, iz splitskog dokumenta od 7. kolovoza 1491. godine, saznajemo da je Nikola imao maloljetnog sina s Jelinom iz sela Mirice, kćeri Martina Martinova i Lukine, kojega je dao rečenom djedu i baki na uzdržavanje.¹⁴⁵⁸ Pritom su u ulozi svjedoka zabilježena dva splitska zlatara, Petar Zakočević i Šimun Vuković, a i Nikola je naveden kao „zlatar iz Splita“.¹⁴⁵⁹ No, svega devetnaest dana nakon toga, 26. kolovoza, Nikola je svjedočio u Šibeniku gdje je prvi put označen kao građanin toga grada.¹⁴⁶⁰ Premda je tijekom osamdesetih i devedesetih godina zabilježen u splitskim i šibenskim arhivskim izvorima, statusna oznaka *ciuis Sibenici* pokazuje da je u Šibeniku morao boraviti duže vremena. Da se upravo ondje bavio zlatarstvom potvrđuje ugovor o naukovanju koji je 8. kolovoza 1492. godine sklopio u Splitu.¹⁴⁶¹ Naime, u ugovoru kojim je krojač Jurica na petogodišnji nauk dao svoga sina Marina, majstor Nikola naveden je kao stanovnik Šibenika, što daje zaključiti da se upravo ondje nalazila njegova zlatarska radionica. Premda je ugovor sklopljen pod uobičajenim uvjetima,¹⁴⁶² kraći period naukovanja i ugovorena plaća od osam dukata sugeriraju da je Marin Juričin kod Nikole Veselkovića vjerojatno stupio na usavršavanje ili ga je majstor uzeo za svoga pomoćnika. Da su uvjeti ugovora ispoštovani, saznajemo iz kasnijeg dokumenta, o kojem će biti govora u nastavku poglavlja.

Međutim, Nikola se prije toga spominje u još nekoliko spisa. Tako je 7. kolovoza 1493. godine bio prisutan u Splitu, gdje je temeljem svog patronatskog prava za plebana i župnika nekih crkava izabrao svećenika Stjepana Sačića.¹⁴⁶³ Potom se 3. prosinca 1494. godine u Šibeniku oženio Dobricom, kćeri pokojnoga plemića Ivana Petrova Tavilića, koja mu je na ime dote obećala dati sva svoja pokretna i nepokretna dobra.¹⁴⁶⁴ Gotovo dvije godine kasnije, 5. listopada 1496. godine, Nikola je u ime svoje supruge Dobrice rješavao račune s njezinim bivšim težakom Jurjem Stipanićem,¹⁴⁶⁵ a 8. listopada iste godine platio je pet od preostalih dvadeset i sedam libara duga za neku zemlju kupljenu od postolara Mateja Tomaševića, čemu

je svjedočio zlatar Petar pok. Mateja.¹⁴⁶⁶ Dana 11. travnja 1497. godine zlatar je zaposlio sluškinju,¹⁴⁶⁷ 13. travnja potvrđeno mu je dugovanje od stotinu libara,¹⁴⁶⁸ a 30. svibnja¹⁴⁶⁹ i 9. studenog¹⁴⁷⁰ iste godine zabilježen je u svojstvu svjedoka. Nakon niza dokumenata isključivo privatnog karaktera, 13. studenog sročena je isprava koja se tiče Nikolina zlatarskog poslovanja, kojom je njegov bivši učenik Marini Juričin iz Splita potvrdio da majstor prema njemu više nema nikakvih obaveza.¹⁴⁷¹ Taj dokument potvrđuje da su ispoštovani uvjeti iz ugovora o naukovanju sklopljenog 1492. godine u Splitu. Nakon toga Nikola je zabilježen u dokumentu od 28. studenog iste godine, jer ga je toga dana kovač Mihovil Radošević imenovao za svog pomirbenog suca.¹⁴⁷²

Tijekom naredne dvije godine zlatar se u izvorima mahom pojavljuje u ulozi svjedoka: najprije 4. svibnja,¹⁴⁷³ potom 11. i 16. lipnja 1498. godine,¹⁴⁷⁴ te konačno 15. travnja¹⁴⁷⁵ i 23. svibnja 1499. godine.¹⁴⁷⁶ Potom je 11. prosinca 1499. godine kao dionik patronatskog prava na crkve sv. Mihovila i sv. Martina u Dilatu, dao svoj glas za izbor novog rektora i plebana rečenih crkava.¹⁴⁷⁷

Dana 21. listopada 1500. godine ponovno je svjedočio,¹⁴⁷⁸ kao i u studenom iste godine, kada je Frane Šišgorić slikaru Jurju Čulinoviću priznao dug od šesto libara.¹⁴⁷⁹ Nikola je u svojstvu svjedoka zabilježen i 11. ožujka 1501. godine.¹⁴⁸⁰ Dva mjeseca kasnije, 27. svibnja, Nikolina supruga Dobrica prodala je vinograd kako bi isplatila dug od oko dvadeset dukata prema zadarskom plemiću Dominiku Nikolinu Nassis, na ime dote njegove supruge Katarine, kćeri rečene Dobre.¹⁴⁸¹ Kako saznajemo iz zabilježbe na margini dokumenta, kupac je Nikoli već idućeg dana isplatio dvadeset dukata, od čega je zlatar devetnaest i pol dukata odmah dao Dominiku de Nassis iz Zadra.¹⁴⁸²

Nikola je potom ponovno svjedočio u nizu dokumenata: dva puta 5. srpnja¹⁴⁸³ te jednom 25. studenog 1501. godine,¹⁴⁸⁴ pa opet 25. veljače,¹⁴⁸⁵ 4. ožujka,¹⁴⁸⁶ 13. travnja¹⁴⁸⁷ i dva puta 27. listopada 1502. godine.¹⁴⁸⁸ Dana 21. ožujka 1503. godine nastupao je kao zastupnik svoje supruge Dobrice u sporu s nasljednicima Dominika Nassis iz Zadra oko neke kuće u Šibeniku,¹⁴⁸⁹ a potom je 29. travnja¹⁴⁹⁰ i 2. svibnja¹⁴⁹¹ iste godine zabilježen u ulozi svjedoka. Svega dva dana kasnije, 4. svibnja, Nikola je od Jakova Kosirića pozajmio četrdeset i pet libara i dvanaest solda. Dug je podmirio već 3. lipnja,¹⁴⁹² ali se prije toga, 13. svibnja, pojavio u svojstvu svjedoka.¹⁴⁹³ Potom je 3. lipnja iste godine u ime svoje supruge Dobrice dao u zakup teren u Opatiji za četrdeset i pet libara i dvanaest solda,¹⁴⁹⁴ nakon čega se 28. lipnja sa zlatarom Julijanom pojavio u ulozi svjedoka.¹⁴⁹⁵ Četiri mjeseca kasnije, 21. listopada, Nikola je prihvatio

presudu šibenskog kneza te se izvršiteljima oporuke pokojnoga Grgura Redeljića obvezao isplatiti jedanaest libara i četiri solda i troškove sudskog postupka.¹⁴⁹⁶

Tijekom naredne tri godine Nikola je u izvorima mahom zabilježen u ulozi svjedoka, i to 25. lipnja,¹⁴⁹⁷ 20. srpnja,¹⁴⁹⁸ 22. i 31. listopada 1504. godine,¹⁴⁹⁹ potom 17. veljače,¹⁵⁰⁰ 19. srpnja¹⁵⁰¹ i 15. prosinca 1505. godine,¹⁵⁰² i konačno 2., 23. i 24. siječnja¹⁵⁰³ te 17. veljače 1506. godine.¹⁵⁰⁴ Budući da se u nekoliko spisa javlja zajedno sa zlatarom Stjepanom (Petrovim) Frisunićem,¹⁵⁰⁵ očito je da su se rečena dvojica osobno poznavala. Iz dokumenta od 28. veljače 1506. godine saznajemo da je Nikolina supruga Dobrica u neko doba preminula, ali je prije toga svome bratu, plemiću Petru Ivanovu Taviliću, oporučno ostavila pet dukata koje mu je Nikola isplatio toga dana.¹⁵⁰⁶ Zlatar je 1. travnja iste godine još jednom zabilježen u ulozi svjedoka,¹⁵⁰⁷ a u dokumentu od 14. siječnja 1507. godine spominje se u vezi nekog posjeda svoje pokojne supruge Dobrice danog na javnu dražbu.¹⁵⁰⁸ Nekoliko mjeseci kasnije, 6. svibnja 1507. godine, Nikola je svjedočio u radnji zlatara Petra Nigera prilikom potvrde nekog dugovanja,¹⁵⁰⁹ što jasno pokazuje da su se dvojica zlatara osobno poznavala. Dana 15. rujna 1507. godine,¹⁵¹⁰ 20. ožujka 1508. godine¹⁵¹¹ i 4. svibnja 1509. godine¹⁵¹² ponovno je svjedočio, a 26. studenog te godine oženio se Ivanom, kćeri šibenskog bilježnika Martina Campellisa.¹⁵¹³ On je zlataru obećao dotu u vrijednosti dvjesto dukata; stotinu dukata u srebru, zlatu, stvarima i novcu, a preostalih stotinu dukata u nekretninama, među kojima se isticala kuća u blizini šibenskih glavnih gradskih vrata. Iz zapisa na margini dokumenta vidljivo je da je dota (ili dio nje) isplaćena 28. siječnja 1510. godine.¹⁵¹⁴ Mjesec dana kasnije, 25. veljače, Nikola je ponovno zabilježen u ulozi svjedoka,¹⁵¹⁵ a 17. travnja iste godine na javnoj su dražbi prodani neki njegovi predmeti jer ih nije otkupio iz zaloga.¹⁵¹⁶

Nikola se u arhivskoj građi ponovno pojavljuje tek 11. lipnja 1515. godine u ulozi svjedoka,¹⁵¹⁷ a nakon toga i 14. kolovoza iste godine, kada se sa zlatarom Stjepanom Farsonićem sporio oko nekog kaleža.¹⁵¹⁸ Dana 14. rujna 1515. godine Nikola je ponovno svjedočio,¹⁵¹⁹ a u tom se svojstvu pojavio i 3. kolovoza¹⁵²⁰ i 23. kolovoza 1516. godine.¹⁵²¹ Mjesec dana kasnije, 28. rujna, Nikola je obećao Kristoforu Kosiriću, zastupniku Kninjana, i Marku, kapetanu Srednjih Poljica (?), do Božića predati srebrni pozlaćeni kalež s patenom.¹⁵²² Nažalost, iz dokumenta ne saznajemo ništa o izgledu, težini i cijeni tog predmeta koji je trebao biti veličine kaleža navedenog u jednoj presudi, koja se valjda odnosila na spor između Nikole i nekolicine Kninjana u vezi nekog kaleža.

Dana 25. studenog iste godine Nikola je zabilježen u ulozi svjedoka,¹⁵²³ a 2. siječnja 1517. godine bio mu je upućen poziv za otkup srebrne kupe iz zaloga za dvanaest libara i osam solda.¹⁵²⁴ Međutim, zalog nije otkupio pa je 17. siječnja prodan na javnoj dražbi za tri libre po unci srebra. Iako u spisu to nije navedeno, vrlo je vjerojatno da je kupu izradio upravo Nikola. Dana 27. siječnja iste godine na Nikolin su zahtjev na javnoj dražbi prodani mnogi zemljišni posjedi njegove pokojne supruge Dobrice Ripčić (Tavelić, op. a.), zbog duga od sedamdeset i šest dukata.¹⁵²⁵ Nakon toga, 13. ožujka, zlatar je potvrdio dugovanje od stotinu libara prema zlataru Nikoli Jakšiću,¹⁵²⁶ a 16. ožujka zabilježen je u svojstvu svjedoka.¹⁵²⁷ Unatoč višestrukim Nikolinim protestima, 3. svibnja iste godine na javnu su dražbu stavljena neka njegova dobra zbog duga od trideset i četiri libre i četiri solda prema Luki Tolimeriću.¹⁵²⁸ Dana 17. lipnja zabilježen je u ulozi svjedoka,¹⁵²⁹ potom je 26. kolovoza izabrao arbitražnog suca u sporu sa zlatarom Stjepanom Frisunićem oko neke srebrne pozlaćene patene,¹⁵³⁰ a 3. prosinca ponovno je svjedočio.¹⁵³¹

Dana 23. siječnja 1518. godine Nikola je zakupio vinograd,¹⁵³² nakon toga se 3. svibnja¹⁵³³ i 5. rujna¹⁵³⁴ pojavio u ulozi svjedoka, a nekoliko dana kasnije, 9. i 11. rujna, u spisima šibenskog kneza zabilježen je zlatarov spor s Grgurom Vukmilićem bez ikakvih napomena.¹⁵³⁵ Nakon toga sročeno je nekoliko bilježničkih spisa u kojima Nikolu susrećemo u ulozi svjedoka: 11. studenog 1518. godine,¹⁵³⁶ 8. rujna¹⁵³⁷ i 24. studenog 1519. godine¹⁵³⁸ te 24. srpnja 1520. godine.¹⁵³⁹ Niz svjedočenja prekida dokument od 5. kolovoza 1520. godine, kada je zbog Nikolina duga od dvadeset i pet libara prema Radanovićima iz Knina na javnoj dražbi prodana jedna njegova zemlja.¹⁵⁴⁰

U idućih sedam spisa Nikola je zabilježen u svojstvu svjedoka, i to 3. siječnja,¹⁵⁴¹ 12. travnja,¹⁵⁴² 12. listopada,¹⁵⁴³ dva puta 12. studenog¹⁵⁴⁴ te jednom 2. prosinca 1521. godine¹⁵⁴⁵ i 7. kolovoza 1522. godine.¹⁵⁴⁶ Dana 22. svibnja 1523. godine Nikola je sastavio svoju oporuku¹⁵⁴⁷ ležeći bolestan u krevetu u kući zlatara Jakova Fosića,¹⁵⁴⁸ što ukazuje na to da nije imao djece i bliže rodbine. Naime, nakon što je šibenskoj katedrali ostavio legat od dvije libre, bratovštini sv. Ivana legat od tri libre,¹⁵⁴⁹ svom ispovjedniku, svećeniku Lovri Dudišanu, novac za četrdeset misa, a Frani Fosiću (sinu zlatara Jakova Fosića) sve zlatarske alate, svojim je univerzalnim nasljednikom i izvršiteljem posljednje volje imenovao upravo zlatara Jakova Fosića. Nikola se nakon toga više ne pojavljuje u arhivskim izvorima pa je vjerojatno preminuo nedugo nakon sastavljanja testamenta.

Nikola Ivanov Veselković jedan je od rijetkih kasnosrednjovjekovnih dalmatinskih zlatara kojega je u izvorima moguće pratiti od usavršavanja (ili stupanja na rad) 1473. godine, pa do sastavljanja oporuke 1523. godine, kada mu je bilo oko šezdeset sedam godina. Iako je zlatarski zanat izučio u Splitu, čini se da je većinu života proveo u Šibeniku, gdje je tijekom zadnje četvrtine 15. stoljeća i prve četvrtine 16. stoljeća imao zlatarsku radionicu, u kojoj je Marina Juričina iz Splita primio na usavršavanje ili zaposlio kao svog pomoćnika. Međutim, samo je u izvorima prve četvrtine 16. stoljeća sačuvano nekoliko podataka o Nikolinim zlatarskim radovima, koje nažalost nije moguće identificirati među sačuvanim djelima. Kao sin uglednog Splitsanina Ivana Veselkovića, Nikola se u Šibeniku najprije oženio plemkinjom Dobricom Tavilić, a nakon njezine smrti Ivanom Campellis, kćeri šibenskog bilježnika Martina Campellisa. No, čini se da nije imao nasljednika jer je šibenskom zlataru Jakovu Fosiću ostavio sva dobra, a njegovu sinu Frani sve zlatarske alate. Iako je većinu života proveo u Šibeniku, gdje je bio član bratovštine sv. Marije Nove (Nove crkve),¹⁵⁵⁰ Nikolino održavanje veza s rodnim Splitom zasigurno je pridonijelo vitalnosti umjetničkih strujanja među dvjema dalmatinskim komunama.

2.63. Ivan iz Skradina (1476.)

Jedini podatak o zlataru Ivanu iz Skradina (*Giovanni orefice 'circumspectus et providus vir' di Scardona*) zabilježen je u presudi od 27. travnja 1495. godine, čiji je sadržaj prepričao i publicirao Vincenzo Miagostovich.¹⁵⁵¹ U njegovu članku stoji da je zlatar Ivan iz Skradina 1476. godine primio „pismo“ iz Budima s nadnevkom 20. rujna 1473. godine, kao odgovor na protest Skradinjana koji su se pobunili protiv uzurpacije nekih posjeda od strane pojedinih šibenskih plemića. Zlatar je tada zatražio utvrđivanje autentičnosti isprave i njezin prijepis. Iako je u Šibeniku djelovao zlatar Ivan Punković iz Skradina, očito nije riječ o tom zlataru, jer je on preminuo prije 8. srpnja 1471. godine. No, možda se na drugog zlatara Ivana iz Skradina odnose neki od spisa u poglavlju u kojemu su navedeni dokumenti u kojima se spominje zlatar Ivan bez drugih oznaka.

2.64. Alojzije (Alvise) iz Venecije (1476.?.; 1478.)

Krsto Stošić u svojim rukopisnim bilješkama navodi podatak da je zlatar „*Alvizij iz Mletaka*“ u Šibeniku bio prisutan već 1476. godine,¹⁵⁵² međutim, u arhivskoj je građi pronađen

samo dokument od 29. srpnja 1478. godine u kojemu je *ser Alouisio aurifice de Venetia, comestabilis in castro Sibenici* zabilježen među svjedocima.¹⁵⁵³ Iz tog je spisa poznato tek da je zlatar bio namjesnik u šibenskom Kaštelu, a budući da je pritom oslovljen titulom *ser*, vjerojatno je bio ugledna ličnost u gradu.¹⁵⁵⁴

2.65. Arnir Franin iz Splita (1476. – 1483., † prije 26. IV. 1499.)

Zlatar Arnir Franin iz Splita (*Arnerius Francisci de Spaletto*)¹⁵⁵⁵ u splitskim se izvorima javlja u razdoblju od 1476. do 1499. godine, ali je 1483. godine posredno zabilježen u tri šibenska dokumenta.

Koliko je za sada poznato, Arnir je se u splitskim arhivskim izvorima spominje 27. rujna 1476. godine u svojstvu svjedoka,¹⁵⁵⁶ a kao svjedok se pojavljuje i u dokumentima od 3. svibnja¹⁵⁵⁷ i 20. kolovoza 1478. godine.¹⁵⁵⁸ Kako doznajemo iz isprave sročene 22. listopada iste godine, Arnir je bio sin pokojnoga Frane iz Padove i zet Splitsanina Radmila Prihodovića, koji mu je toga dana prodao kuću u „starom gradu“ u Splitu za četrdeset dukata.¹⁵⁵⁹ Međutim, odmah nakon toga njih su dvojica sklopila ugovor kojim je Arnirovu tastu omogućeno da nakon šest godina otkupi navedenu nekretninu.¹⁵⁶⁰

Zlatar je potom 27. siječnja¹⁵⁶¹ i 13. ožujka 1480. godine ponovno svjedočio,¹⁵⁶² ali se u potonjem dokumentu u toj ulozi možda nije zatekao slučajno, jer se radilo o poništenju spisa od 3. siječnja kojim se splitski plemić Nikola Dominikov Papalić obvezao vratiti više od stotinu unca srebrnine udovici Mihovila Papalića i njezinu svekru Dujmu Pečeniću (Maruliću). Budući da je 13. ožujka srebrnina vraćena, možda se Arnir, osim u ulozi svjedoka, pojavio i kao procjenitelj vrijednosti zlatarskih radova. Svega nekoliko dana nakon toga, 17. ožujka, zlatar je od izvršitelja oporuke pokojne Nikolote Fabijanović kupio kuću u Splitu za osamdeset i četiri dukata, a iznos se obvezao podmiriti u nekoliko rata do Božića.¹⁵⁶³ Iste je godine u izvorima zabilježen i 21. kolovoza, kada je s braćom i sestrama (svećenikom Dujmom, aromatarijem Karlom, Jeronimom, Tomom, Petrom, Lukrecijom i Margaritom) podijelio roditeljska dobra.¹⁵⁶⁴

U dokumentu od 31. srpnja 1481. godine ponovno je zabilježen u ulozi svjedoka,¹⁵⁶⁵ a posredno je naveden i 6. listopada iste godine prilikom izbora arbitražnih sudaca u sporu između zlatarova brata Karla i ostale braće i sestara.¹⁵⁶⁶ Svega deset dana nakon toga, 16. listopada, sročen je dokument koji potvrđuje da se Arnir doista bavio zlatarstvom. Naime, splitski je knez

donio presudu u vezi srebrnog pozlaćenog prstena koji je zlatar izradio za Jakova iz Dubrovnika, prema kojoj je naručitelj imao dvije opcije: ili preuzeti prsten i isplatiti zlatara za rad i pozlatu ili primiti od zlatara pet dukata za srebro koje mu je već dao i ostaviti mu prsten.¹⁵⁶⁷ Nažalost, iz sadržaja dokumenata nije moguće odgonetnuti izgled predmeta, ali je poznata vrijednost utrošenog materijala, na temelju koje je moguće zaključiti da se radilo o skupocjenijem prstenu.

Arnir se u Splitu spominje i 13. siječnja 1483. godine, i to u spisu u kojemu su brijač Grgur i njegova sestra Margarita bili pozvani da se odazovu na tužbu rečenog zlatara.¹⁵⁶⁸ Međutim, Arnir je 6., 7. i 10. ožujka 1483. godine posredno zabilježen u tri šibenska dokumenta putem kojih je bio pozvan da se odazove na tužbu zlatara Petra,¹⁵⁶⁹ najvjerojatnije šibenskog zlatara Petra Matejeva (Matijevića) Farzonića za kojega je poznato da je surađivao s barem dvojicom splitskih zlatara. Arnir je u splitskim izvorima zabilježen još samo 26. travnja 1499. godine, u spisu koji se tiče njegove udovice Jakovice.¹⁵⁷⁰

Iako se zlatar Arnir Franin iz Splita posredno spominje u tri šibenska dokumenta, za sada nema podataka koji bi potvrdili njegovo djelovanje i prisutnost u Šibeniku. Međutim, činjenica da je poznavao šibenskog zlatara Petra (Matijevića?), ipak govori u prilog postojanju određenih veza s barem jednim šibenskim zlatarom, što je svakako pridonosilo i razmjeni umjetničkih strujanja među dalmatinskim komunama.

2.66. Ivan Andrijin *de Chorono*, stanovnik Trogira (1477.)

Zlatar Ivan, sin majstora Andrije *de Chorono*,¹⁵⁷¹ stanovnik Trogira (*Iohannes filius magistri Andree aurificis de Chorono habitator Tragurii*), spominje se samo u dokumentu od 9. ožujka 1477. godine, kada je sklopio poslovnu zajednicu (*societas*) sa šibenskim zlatarom Petrom Matijevićem.¹⁵⁷² Majstori su ugovor o poslovnoj suradnji sklopili na period od četiri godine te su vjerojatno trebali raditi u zajedničkoj radnji u Šibeniku.¹⁵⁷³ Iz ugovora je razvidno da je zlatar Ivan imao i učenika o kojem su se podjednako trebala brinuti obojica zlatara,¹⁵⁷⁴ a ravnomjerna je trebala biti i raspodjela profita ili gubitka, koja se nije mijenjala ni u slučaju dugotrajne bolesti jednog od partnera. Nažalost, osim navedenog ugovora, o zlataru Ivanu Andrijinu nema drugih podataka.

2.67. Jurica iz Splita (1478.)

Splitski zlatar Jurica (*Jurica de Spaletto*) u šibenskim je izvorima zabilježen posredno samo u oporuci šibenskog klesara Jurja Mihovilića od 9. ožujka 1478. godine, u kojoj mu je klesar oporučno ostavio trinaest libara kao ostatak isplate za neki vinograd koji je od njega kupio.¹⁵⁷⁵ Nažalost, iz dokumenta nije vidljivo gdje je zlatar živio, ali je zacijelo riječ o zlataru Jurici koji je 18. i 22. listopada 1467. godine¹⁵⁷⁶ te 29. travnja 1468. godine zabilježen u splitskim izvorima.¹⁵⁷⁷ Međutim, nije isključeno da se na toga zlatara odnose i neki od šibenskih¹⁵⁷⁸ i splitskih¹⁵⁷⁹ dokumenata iz druge polovine 15. stoljeća u kojima se spominje neki zlatar Juraj bez drugih odrednica.

Tijekom sedamdesetih i osamdesetih godina 15. stoljeća u splitskim je izvorima posredno zabilježen i zlatar Juraj, stanovnik Trogira, kojega je Cvito Fisković poistovjetio sa zlatarom Jurjem Petrovim,¹⁵⁸⁰ pa nije isključeno da su zlatari Jurica iz Splita i Juraj iz Splita, stanovnik Trogira, ista osoba. Međutim, dok se splitska i trogirski arhivska građa druge polovine 15. stoljeća sustavnije ne prouči, zlatara Juricu iz Splita ipak nije moguće sa sigurnošću poistovjetiti s Jurjem iz Splita koji je neko vrijeme boravio u Trogiru, a potom vjerojatno i u Šibeniku.¹⁵⁸¹

2.68. Juraj iz Splita, stanovnik Trogira (1478.; 1485.)

Dana 28. travnja 1478. godine u šibenskoj arhivskoj građi posredno je zabilježen majstor Juraj iz Splita, stanovnik Trogira, (*Georgius de Spaletto habitator Tragurii*), kojega je krojač Juraj Hromčić imenovao za svoga zastupnika u svrhu potraživanja najamnine njegove iznajmljene kuće u Trogiru.¹⁵⁸² Kako je vidljivo iz spisa, zlatar je tada živio u Trogiru, ali je možda riječ o istom majstoru koji se kasnije nastanio u Šibeniku. Naime, u oporuci šibenskog zlatara Andrije Cimaturića (Lalića), sastavljenoj 4. rujna 1485. godine, zabilježen je majstor Juraj iz Splita koji je tada radio s rečenim Andrijom, a kome je potonji kanio dati na korištenje svoju uhodanu radionicu u Šibeniku, pod uvjetom da na radu i naukovanju zadrži njegova učenika Bartula.¹⁵⁸³ To znači da je Juraj morao biti iskusan zlatar, kvalificiran za vođenje radionice, što pak osnažuje pretpostavku da bi se i šibenski dokument iz 1478. godine mogao odnositi upravo na splitskog zlatara Jurja koji je ranije živio u Trogiru. Cvito Fisković je tog zlatara identificirao kao Jurja Petrova iz Splita,¹⁵⁸⁴ što u ovoj fazi istraženosti splitskog arhiva ipak treba uzeti s dozom opreza.

U nastavku slijedi pregled splitskih dokumenata u kojima se spominje zlatar Juraj iz Splita, stanovnik Trogira. Kako je poznato iz spisa sročnog 6. ožujka 1473. godine u Splitu, zlatar Juraj iz Splita, tadašnji stanovnik Trogira, primio je još 27. siječnja 1468. godine četrdeset i osam unca srebra od Filipa iz Zadra, tadašnjeg priora splitskog dominikanskog samostana, za izradu spremnika za relikviju sv. Trna.¹⁵⁸⁵ Međutim, relikvijar nije izradio pa je nekadašnji splitski knez Maffeo Leoni 4. studenog 1471. godine izdao nalog prema kojemu je Juraj dominikancima morao vratiti rečeno srebro ili u roku od šest mjeseci isporučiti gotovo djelo. Iako se čini da je relikvijar započeo, na što upućuje podatak o kupovini kristalne *thece* za relikviju, Juraj ga u konačnici ipak nije izradio. Štoviše, izgleda da je u neko doba dospio u financijske probleme, jer je tijekom 1473. godine više pojedinaca, uključujući i splitske dominikance, polagalo pravo na njegova dobra. Tako je 9. rujna 1473. godine Gašpar Radivojev od odsutnog Jurja tražio da mu podmiri dug od sedamdeset dukata i dvije libre,¹⁵⁸⁶ što zlatar nije učinio pa je 29. ožujka u svrhu naplate duga procijenjena vrijednost sedam zlatarovih vinograda na splitskom području.¹⁵⁸⁷ Međutim, 5. travnja iste godine splitski je knez donio odluku prema kojoj se nitko nije smio naplatiti prije splitskih dominikanaca, kojima Juraj ni nakon pet godina nije isporučio relikvijar sv. Trna.¹⁵⁸⁸ Dana 28. svibnja knez je odredio da se zlatarovi vjeronici mogu namiriti vrijednošću jednog terena.¹⁵⁸⁹ Juraj je nakon toga u splitskim izvorima zabilježen i 31. svibnja 1482. godine¹⁵⁹⁰ te 11. ožujka 1483. godine,¹⁵⁹¹ još uvijek kao stanovnik Trogira.

Ako je taj zlatar isti onaj Juraj iz Splita koji je 1485. godine zabilježen u oporuci šibenskog zlatara Andrije Cimaturića, to bi značilo da se u Šibeniku nastanio između 11. ožujka 1483. godine i 4. rujna 1485. godine. Iz izvora nije poznato koliko je dugo zlatar Juraj iz Splita boravio u Šibeniku, ali je nedvojbeno da se u tom gradu bavio zlatarstvom. Pod pretpostavkom da se prethodno navedeni dokumenti odnose na istog majstora, moglo bi se zaključiti da je Juraj bio vješt zlatar, sposoban za vođenje zlatarske radionice i izradu kompleksnijih zlatarskih djela, premda ne nužno i najpouzdaniji kada je u pitanju izvršavanje zlatarskih narudžbi.

2.69. Antun Zizoljan (Zizulan) iz Splita (iz Venecije) (1479.; 1491.)

Splitski zlatar Antun Radojev Zizoljan (**Antonius Radoii Zizogliani de Spaletto*) u splitskoj arhivskoj građi zabilježen je samo 25. listopada 1479. godine, kada ga je Radivoj Tvrtković, član posade na splitskoj galiji, izabrao za zastupnika u svrhu potraživanja njegove

naknade za služenje na toj galiji.¹⁵⁹² Dvanaest godina kasnije, 12. listopada 1491. godine, u jednom šibenskom dokumentu zabilježen je zlatar Antun Zizulan, stanovnik Venecije (**Antonius Zizulani habitator Venetiis*), kojega je šibenski svećenik i potkanonik Ivan Kopešić imenovao za zastupnika u svrhu potraživanja trideset i jednog dukata od splitskog svećenika i kanonika Jakova Prvinčića, stanovnika Venecije.¹⁵⁹³ Čini se da se je u obama dokumentima riječ o istom zlataru koji, po svemu sudeći, nije djelovao na našim prostorima.

2.70. Ivan iz Kotora (1480.; 1485.)

Zlatar Ivan iz Kotora (*Iohannes de Cataro*) zabilježen je posredno u dvama šibenskim spisima koji se odnose na njegova sina Antuna, redovnika šibenskog franjevačkog samostana. Prvi je sročan 2. rujna 1480.,¹⁵⁹⁴ a idući 5. prosinca 1485. godine,¹⁵⁹⁵ ali iz sadržaja tih spisa nije poznato je li zlatar boravio u Šibeniku.

2.71. Šimun iz Firence (1480.)

Da je u Šibeniku djelovao zlatar Šimun iz Firence (*Simon de Florenzia*) potvrđuje samo dokument od 28. studenog 1480. godine, sklopljen ispred njegova zlatarskog dućana i/ili radionice.¹⁵⁹⁶ Iako je iz dokumenta poznato da je imao titulu majstora, o tom zlataru i smještaju njegova poslovnog prostora u arhivskoj građi nema drugih podataka.

2.72. Jeronim Jakovljević iz Splita (1480. – 1481.)

O zlataru Jeronimu Jakovljeviću iz Splita (*Hieronymus Iacobi de Spaleta*),¹⁵⁹⁷ sinu splitskog zlatara Jakova,¹⁵⁹⁸ u arhivskoj su građi pronađena svega četiri dokumenta s početka osamdesetih godina 15. stoljeća. Kada je 6. listopada 1480. godine prvi put zabilježen kao stanovnik Splita, već je imao titulu majstora.¹⁵⁹⁹ Ondje je bio prisutan i 10. travnja 1481. godine, kada je s bratom Marinom najprije prodao vinograd,¹⁶⁰⁰ a potom ga imenovao za svoga zastupnika.¹⁶⁰¹ Međutim, svega nekoliko mjeseci nakon toga, 23. listopada, Jeronim je svjedočio u jednom šibenskom dokumentu, gdje je zabilježen kao stanovnik Šibenika.¹⁶⁰²

Na temelju potonjeg spisa moguće je zaključiti da se Jeronim krajem 1481. godine nastanio u Šibeniku, ali u šibenskoj arhivskoj iz građi posljednjih desetljeća 15. stoljeća nije pronađen nijedan dokument koji bi se odnosio na tog majstora.

2.73. Jeronim Franin iz Splita (1482. – 1493.)

Zlatar Jeronim Franin iz Splita (*• Hieronymus quondam ser Francisci de Padua, aurifex de Spaletto*)¹⁶⁰³ pojavljuje se u ukupno šest dokumenata sročениh tijekom osamdesetih i devedesetih godina 15. stoljeća. Premda većina spisa potječe iz splitskog arhiva, najraniji i ujedno najvažniji dokument o tom zlataru pruža šibenska arhivska građa. Naime, 14. veljače 1482. godine Jeronim je u jednogodišnji najam uzeo zlatarsku radionicu i/ili dućan u blizini Velikih kopnenih vrata u Šibeniku, koju mu je Filip Rudatović iznajmio za godišnju najamninu od četrnaest libara.¹⁶⁰⁴ Jeronim je u periodu od dva mjeseca trebao platiti sedam libara (polovinu najma), dok se Filip o zajedničkom trošku obvezao izraditi dobar i svijetao prozor pogodan za obavljanje zlatarskog zanata. No, u slučaju da ih franjevci a izbace iz unajmljenog prostora prije isteka ugovora, Filip je Jeronimu trebao vratiti uložena sredstva. Čini se, ipak, da posrijedi nije bilo poslovno udruženje dvojice zlatara, jer pored Filipova imena nije navedena oznaka *aurifex* koja bi na to upućivala. Vjerojatnije je da je Filip iznajmio prostor koji je ranije unajmio od franjevac, te se obvezao adaptirati ga u skladu s potrebama zlatarskoga zanata. Upravo navedena stavka potvrđuje da se Jeronim u Šibeniku bavio zlatarstvom. Nažalost, arhivski izvori ne odaju koliko se dugo zadržao u tom gradu prije negoli je 27. studenog 1491. godine s bratom Petrom, također zlatarom, zabilježen u Splitu.¹⁶⁰⁵ Braća su pritom navedena kao sinovi pokojnoga Frane iz Padove, građani i stanovnici Splita, a ista je imenska formula korištena i u spisu od 25. svibnja 1492. godine u kojemu se Jeronim, zajedno sa zlatarom Nikolom Golounda, pojavio među svjedocima.¹⁶⁰⁶ Dana 2. listopada iste godine Jeronim je u Splitu kupio vinograd,¹⁶⁰⁷ a 30. listopada podmiren mu je dug od petnaest dukata.¹⁶⁰⁸ Koliko je za sada poznato, posljednji je put zabilježen 22. kolovoza 1493. godine, kada je u jednom spisu naveden među svjedocima.¹⁶⁰⁹

Iako je poznato da je Jeronim barem godinu dana živio i radio u Šibeniku, tom zlataru nije moguće pripisati ni jedno sačuvano djelo. Međutim, možda će više odgovora o njegovu životu i djelovanju pružiti buduća, sustavnija istraživanja splitske arhivske građe s kraja 15. i početka 16. stoljeća.

2.74. Andrija Cvitin Cimaturić (Lalić) (1483. – 1504., † prije 21. VIII. 1504.)

U razdoblju od 1483. do 1504. godine zlatar Andrija Cimaturić (Lalić), sin pokojne Cvite Laline, (*• Andreas Cuite Cimaturich/Lalich*),¹⁶¹⁰ zabilježen je u sedamdesetak šibenskih

dokumenata, a nakon smrti u još desetak spisa. Budući da je u izvorima bilježen na nekoliko načina, u literaturi je zastupljen kao Andrija Čimaturić,¹⁶¹¹ Andrija Čimaturović,¹⁶¹² Andrija Čimburić¹⁶¹³ i Andrija Lolić iz Splita.¹⁶¹⁴ Međutim, na temelju novopronađenog dokumenta razjašnjene su sve nejasnoće oko identifikacije rečenog zlatara, jer je u njemu naveden kao Andrija Cimaturić, sin Cvite Laline,¹⁶¹⁵ zbog čega je u nekim dokumentima nazivan i Lalić.

U izvorima je prvi put zabilježen 21. ožujka 1483. godine kada je s Ivanom Nikolinim de Nigroponte, svojim šogorom, ugovorio isplatu dote za svoju ženu Izabetu u vrijednosti stotinu dukata, čemu je svjedočio zlatar Petar Matejev iz Šibenika.¹⁶¹⁶ Ivan se obvezao polovinu dote dati u pokretninama, a ostatak u novcu tijekom naredne tri godine. Međutim, zabilježbe na margini dokumenta pokazuju da je Andrija do 19. kolovoza 1483. godine primio četristo četrdeset libara, a da mu je preostalih stotinu i osamdeset libra isplaćeno 6. ožujka 1487. godine.

No, prije toga Andrija je zabilježen u još dvadesetak spisa. Tako se 9. travnja 1483. godine kao građanin Šibenika (*civis Sibenici*) pojavio u ulozi svjedoka,¹⁶¹⁷ a potom ga je Petrić Jurjev 15. travnja imenovao za svoga zastupnika u vezi potraživanja nekih uroda i najamnine za kuću u vlasništvu Cvite Laline, Andrijine (pokojne?) majke.¹⁶¹⁸ Kako doznajemo iz spisa od 22. svibnja 1483. godine, Andriji je toga dana isplaćen dio dote,¹⁶¹⁹ što je naknadno zabilježeno i na margini dokumenta o sklapanju braka od 21. ožujka te godine.¹⁶²⁰ Prvu naznaku Andrijina bavljenja zlatarskim zanatom pronalazimo u spisu od 12. lipnja 1483. godine, u kojem se navodi da je dokument sročen u njegovoj zlatarskoj radnji i/ili dućanu (*in apoteca*).¹⁶²¹ Iz spisa također doznajemo da je Andrija u neko doba bio strijelac na šibenskoj triremi, te da je za svoga zastupnika imenovao Bartula Andrijina koji je u to vrijeme ondje bio u službi. Naime, Bartul je od Luke iz Modene (strijelca na toj triremi) trebao naplatiti četiri dukata koja je Andrija, kao Lukin jamac, isplatio zapovjedniku trireme, Dominiku Mihovilovu Semiuniću (Simeoniću?). Nakon toga, Andrija se u izvorima ponovno javlja 1. prosinca iste godine, i to u ulozi svjedoka.¹⁶²²

Dana 27. siječnja 1484. godine sročena je prva poznata zlatarska narudžba povjerena tom zlataru. Andrija je toga dana potvrdio da je od svećenika i skradinskog kanonika Martina Lukića (Batalovića), jednog od zastupnika *fabrice* crkve sv. Marije u Skradinu, primio petnaest i pol unca kvalitetnog srebra za izradu srebrnog pozlaćenog kaleža koji se obvezao isporučiti do ožujka iste godine.¹⁶²³ Kako je ugovorom određeno, Andrija je od zastupnika trebao dobiti i zlato za pozlatu te plaću od dvadeset i dvije libre. U tom je ugovoru, osim uobičajenih stavki, izričito navedena i provjera kvalitete srebra, koju je trebalo provesti jednim od dvaju postupaka

(*parangono siue sazo*). Međutim, osim količine utrošenog materijala, dokument ne sadrži druge pojedinosti na temelju kojih bi bilo moguće odrediti izgled kaleža jer on nije sačuvan među liturgijskim predmetima u vlasništvu skradinske crkve.

Dana 1. ožujka 1484. godine Andrija je zabilježen u ulozi svjedoka,¹⁶²⁴ a da je u Šibeniku imao vlastitu radionicu svjedoči ugovor o najmu poslovnog prostora (*apoteca*) sklopljen 2. travnja 1484. godine.¹⁶²⁵ Kako doznajemo iz dokumenta, ta se radnja nalazila u prizemlju kuće nasljednika Damijana Tobolovića i bila je u vlasništvu šibenskih franjevaca. Andrija je ugovor o najmu zlatarske radionice sklopio na period od četiri godine po cijeni od dvanaest libara godišnje, od čega je šest libara dao u ljetini, dok se ostatak obvezao podmiriti u roku šest mjeseci. Nakon toga je u izvorima zabilježen 14. svibnja¹⁶²⁶ i 22. prosinca¹⁶²⁷ iste godine u ulozi svjedoka.

U dokumentu od 21. siječnja 1485. godine Andrija je zabilježen posredno, jer se u njegovoj unajmljenoj radnji nalazio jedan *bordonale* vrijedan tri libre, koji je Klara, majka Ivana i Grgura Lovrina, oporučno ostavila šibenskim franjevcima.¹⁶²⁸ Pet dana nakon toga, 26. siječnja, Andrija je u svoje ime i ime svoga brata Jurja s Ivanom i Grgurom, sinovima Jurja Cimaturića, podijelio dobra pokojnoga Jurja Dobrojevića (Ivanova i Grgurova ujaka) te dobra Stjepana Cimaturića, Ivanova i Grgurova brata.¹⁶²⁹ Tri dana kasnije Andrija i Ivan Jurjev Cimaturić, kao nasljednici pokojnoga Stjepana Cimaturića, šibenskog arhiepiskopita i kanonika, obvezali su se podmiriti pokojnikov dug od stotinu šezdeset libara trgovcu Ivanu Markoviću iz Šibenika.¹⁶³⁰ Kako je vidljivo iz upisa na margini dokumenta, Andrija je svoj dio duga od osamdeset libara podmirio 24. ožujka 1487. godine, ali je prije toga zabilježen u još nekoliko spisa. Tako se 9. svibnja 1485. godine pojavio u ulozi svjedoka,¹⁶³¹ a 4. rujna iste godine, teško ranjen, sastavio je oporuku u kući šogora Ivana de Nigroponte.¹⁶³² Za uobičajene oporučne legate za spas svoje duše, Andrija je namijenio stotinu libara: deset libara za slavlje Presvetog Tijela Kristova i za fond namijenjen izgradnji šibenske katedrale te pedeset libara za osobu koja će u njegovo ime hodočastiti na grob sv. Jakova u Compostelu i još trideset libara za crkvu Santa Maria dei Miracoli u Veneciji. Svome učeniku Bartulu¹⁶³³ ostavio je zlatarski alat i stvari u radionici, a od zlatara Jurja iz Splita,¹⁶³⁴ koji je s njime tada radio, tražio je da, ako sljedećih pet godina nastavi koristiti radionicu i alat, njegovoj ženi Elizabeti isplaćuje četvrtinu dobiti te zadrži rečenog Bartula na radu i naukovanju. Nećakinji Andrijani, kćeri Ivana de Nigroponte, Andrija je ostavio dio iznosa za dotu, a ostala pokretna i nepokretna dobra trebala je naslijediti njegova supruga Elizabeta (Izabeta). Međutim, ona je nasljedstvom mogla

raspolagati samo u slučaju da nadživi svoga šogora, Andrijina brata Jurja, za kojega se tada nije znalo mjesto boravka. No, Andrija se ipak oporavio od ozljede pa je 2. ožujka 1495. godine poništio oporuku, ali je prije toga zabilježen u dvadesetak dokumenata. Tako je 23. rujna 1485. godine na Andrijin zahtjev bio upućen poziv nekom Petru da iz zaloga otkupi dvadeset i pet malih srebrnih gumba i srebrni prsten.¹⁶³⁵

Nakon toga je u izvorima ponovno zabilježen 28. studenog 1486. godine, kada je od Ivana Mihovilova, pisara šibenske fiskalne komore, primio stotinu libara i četrnaest solda na ime protomajstora Grgura.¹⁶³⁶ Potom je 10. prosinca iste godine na javnoj dražbi kupio srebrne naušnice (*cercelos*), vilice (*pirones*) i žlice (*choclearia*) težine dvije i pol unce, jednu oktavu i osamnaest skrupula po cijeni od tri libre i sedamnaest solda po unci srebra.¹⁶³⁷

Mjesec dana kasnije, 16. siječnja 1487. godine, u zlatarovo radnji smještenoj *super strata magistra*, u prisustvu zlatara Petra Matijevića, sročeni su ugovori kojima su Andrija i njegov brat Juraj s Grgurom i Ivanom Cimaturićem podijelili dobra pokojnoga Stjepana Cimaturića.¹⁶³⁸ I dokument od 19. lipnja iste godine, u kojem je Andrija naveden među svjedocima,¹⁶³⁹ sročeni su u njegovoj radnji, a izgleda da je te godine u blizini njegova poslovnog prostora bio sastavljen još jedan spis.¹⁶⁴⁰

Andrija je u izvorima ponovno zabilježen 31. siječnja 1488. godine kada je na sedmogodišnji nauk primio Danijela, sina *ser* Nikole Petrevića, unuka Pavla Petrevića iz Šibenika.¹⁶⁴¹ Ugovor je sročeni pod uobičajenim uvjetima,¹⁶⁴² ali je iz nepoznatih razloga sporazumno raskinut već 31. listopada 1489. godine. Međutim, prije toga, 15. veljače 1488. godine, Andrija je sa šibenskim franjevcima dogovorio produženje najma za radnju (s dućanom?) u prizemlju kuće nasljednika Damijana Tobolovića,¹⁶⁴³ koju je 2. travnja 1484. godine unajmio na period od četiri godine. Najam poslovnog prostora produžen je za tri godine, ali po većoj cijeni od šesnaest libara godišnje.

U dokumentu od 16. siječnja 1489. godine kao prostorna odrednica zabilježen je zlatarov posjed u Donjem polju,¹⁶⁴⁴ a 21. veljače iste godine u Andrijinoj je radnji sklopljen ugovor za izradu srebrnog pozlaćenog raspela za crkvu sv. Jurja u Erveniku,¹⁶⁴⁵ selu na kninskom području. Zlatar je ugovor sklopio sa zastupnicima crkve – Jurjem Dmitrovićem iz Kolmanja, kapelanom i svećenikom u Erveniku, i Filipom Budijevićem iz sela Brudarići (?). Njima je obećao da će o vlastitom trošku do Cvjetnice izraditi srebrno pozlaćeno raspelo drvene osnove s apliciranim dijelovima od srebra „venecijanske kakvoće“ (*de lega Venetiana*) težine petnaest do maksimalno šesnaest unca i bakrenim drškom s nodusom težine oko šesnaest unca.

Na aversu raspela obvezao se izraditi lik Raspetoga i četvoricu evanđelista (tetramorf?), a na reversu sv. Jurja i likove četvorice apostola (!) u srednjem reljefu. Zastupnici su majstoru trebali dati zlato za pozlatu te mu isplatiti pet libara i deset solda po unci obrađenog srebra i četrnaest solda po unci obrađenog bakra za utrošeni materijal i rad (između devedeset tri i devedeset devet libara, ovisno o količini utrošenog srebra). Od toga mu je odmah isplaćeno dvanaest libara i osam solda, a ostatak je trebao dobiti po dovršetku raspela. Međutim, u slučaju da raspelo ne isporuči do dogovorenog datuma, obvezao se vratiti dobiveni novac. Nažalost, ni to Andrijino djelo nije identificirano u korpusu sačuvanih zlatarskih radova.

Dana 21. ožujka, točno mjesec dana nakon sklapanja ugovora o narudžbi, Andrija je od sudaca i nadstojnika šibenske bratovštine sv. Marka zakupio zemlju s maslinama veličine pet gonjaja u Donjem polju, koju se obvezao kultivirati i bratovštini godišnje davati trećinu vina i mošta te polovinu uroda maslina.¹⁶⁴⁶ Gotovo osam mjeseci kasnije, 19. studenog, zlatar je od svećenika Mihovila Vukašinića kupio još neku zemlju u Donjem polju za dvadeset i sedam dukata, koje je isplatio u nekoliko rata.¹⁶⁴⁷

Dana 10. veljače 1490. godine Andrija je na desetogodišnji nauk primio Lovru, sina Katarine, udovice nekog Stjepana, kojem se po dovršetku naukovanja obvezao dati novu odjeću i deset dukata.¹⁶⁴⁸ Međutim, nije poznato je li Lovro zanat i izučio, jer u šibenskim izvorima s početka 16. stoljeća za sada nije pronađen zlatar toga imena. Andrija je te godine u izvorima zabilježen i 31. kolovoza, kada je na njegov zahtjev Juraj Maljić bio pozvan na otkup zaloga.¹⁶⁴⁹

Dana 7. veljače 1491. godine Andrija je zajedno s Lukom Jakovljićem bio izabran za arbitražnog suca u sporu između Martina Jakovljeva iz Šibenika i Radoslava Bilušića,¹⁶⁵⁰ pa je dva dana nakon toga donesena njihova arbitražna presuda.¹⁶⁵¹ Dana 21. ožujka Andrija je plemićima Gašparu Mihovilovu i Gabrijelu Garšaniću obećao da narednih deset godina neće organizirati manifestacije (igre i zabave) s klericima, svjetovnjacima, kršćanima i poganima, a plemići su mu pritom isplatili jedan dukat, vjerojatno zbog već učinjenih troškova.¹⁶⁵² O tom dijelu srednjovjekovnoga svijeta se i inače vrlo malo zna. Nakon toga, 3. lipnja iste godine, zlatar je zabilježen u ulozi svjedoka.¹⁶⁵³

Dana 4. kolovoza 1491. godine Andrija je ispred svoje zlatarske radnje prodao kalež s patenom šibenskom kanoniku i svećeniku Hektoru de Franciscis s Korčule za šesnaest dukata (oko devedeset i devet libara).¹⁶⁵⁴ Upravo taj ugovor zorno pokazuje da su zlatari neposredno u radionicama prodavali razne vrste zlatarskih radova, zbog čega je u izvorima pronađen tek manji broj ugovora za izradu zlatarskih djela. Međutim, mali broj sačuvanih narudžbi valja

tumačiti i kao posljedicu višestoljetnog propadanja arhivskih izvora, o čemu svjedoči i dokument od 30. listopada 1493. godine. Iz njega doznajemo da je plemić Dominik Lovrin de Fracis zlataru Andriji Cimaturiću isplatio deset dukata kao dio cijene za veliki pozlaćeni križ koji se zlatar ranije obvezao izraditi Nikoli Grubišiću iz Kruševa u šibenskom distriktu.¹⁶⁵⁵ Kako se navodi u dokumentu, ugovor o narudžbi križa sastavio je šibenski bilježnik Antonio (Ante) de Martinis, ali među njegovim sačuvanim spisima nije pronađen spis takvog sadržaja, pa podaci o izgledu, težini i cijeni križa nisu poznati. Osim ugovora o isplati za rad, Andrija je s Dominikom Lovrinim de Fracis toga dana sklopio još dva ugovora: kupoprodajni ugovor kojim je zlatar od Dominika Lovrina kupio oranicu veličine šest gonjaja u Dubravi,¹⁶⁵⁶ a potom i ugovor kojim je Dominiku dana mogućnost da u roku od četiri mjeseca otkupi rečenu oranicu.¹⁶⁵⁷

Čini se da je Andrijina u tom periodu bio vrlo zaposlen, jer je 16. prosinca 1493. godine na dvogodišnji nauk primio Jurja Grgurova iz Zadra koga je na nauk dao stariji brat, postolar Vito.¹⁶⁵⁸ Juraj tada još nije bio samostalna osoba, što pokazuje da je bio relativno mlad, ali je očito posjedovao određene zlatarske vještine jer mu se majstor po završetku naukovanja obvezao isplatiti šest dukata (tri dukata godišnje). Da je Juraj kod Andrije završio dvogodišnje naukovanje, potvrđuje zabilježba na margini dokumenta od 27. siječnja 1496. godine kada mu je majstor isplatio šest dukata. Međutim, kratak period naukovanja i visina plaće daju naslutiti da se vjerojatno radilo o usavršavanju nakon dužeg period naukovanja kod drugog majstora. U prilog tomu govori zadarski dokument, odnosno ugovor o naukovanju od 20. kolovoza 1487. godine, kojim je majstor Vito Gregorović na šestogodišnji nauk kod zadarskog zlatara Frane Jurjeva dao svog mlađeg brata Jurja Gregorovića.¹⁶⁵⁹ Po svemu sudeći, Juraj Grgurov Gregorović zlatarski je zanat izučavao šest godina kod zadarskog zlatara, a potom se još dvije godine usavršavao u radionici Andrije Cimaturića. No, u šibenskim ga izvorima ne pronalazimo kao izučenog zlatara, iako je najmanje osam godina proveo na izučavanju zlatarskog zanata. Možda će buduća istraživanja zadarske arhivske građe pružiti neke nove podatke o tome.

Dana 24. travnja 1494. godine Andrija je zabilježen u ulozi svjedoka prilikom poništenja dokumenta,¹⁶⁶⁰ a 16. lipnja iste godine kao prostorna odrednica spomenuta je njegova kuća u blizini crkve sv. Spasa.¹⁶⁶¹ Potom je 23. ožujka 1495. godine sa sucima i nadstojnicima bratovštine sv. Marka izabrao arbitražne suce u sporu oko legata njegove pokojne majke Cvite,¹⁶⁶² a 27. travnja iste godine donesena je presuda prema kojoj je zlatar bratovštini trebao isplatiti dvjesto libara u roku pet godina.¹⁶⁶³

U dokumentima od 12. kolovoza 1495. godine¹⁶⁶⁴ te 29. travnja¹⁶⁶⁵ i 12. srpnja 1496. godine Andrija je zabilježen u svojstvu svjedoka,¹⁶⁶⁶ a u spisu od 28. travnja 1498. godine kao prostorna odrednica navedena je njegova kuća u predjelu crkve sv. Duha *in Puncta*.¹⁶⁶⁷ Vjerojatno se upravo na tu nekretninu odnosi ugovor od 10. svibnja 1498. godine, kojim je Andrija za stotinu šezdeset libara prodao prava na ugaoni dio kuće trgovcu Luki Jurjevu.¹⁶⁶⁸ Luka je na tom dijelu smio graditi pod uvjetom da poviše Andrijina dijela ugradi drvenu kanalicu za odvodnju. Budući da se spominje ugaoni dio kuće, zacijelo je riječ o jednoj od uglovnica na trgu ispred crkve sv. Duha.

Andrija je potom 24. prosinca iste godine još jednom svjedočio,¹⁶⁶⁹ a oko 25. lipnja 1500. godine podmirio je dvadeset i jednu libru Marku Radivojeviću za kupljeni vinograd na Zlarinu.¹⁶⁷⁰ Međutim, toga je dana s Ivanom Pribanovićem potvrdio i dugovanje od dvadeset i četiri dukata Jeronimu Simeoniću, od kojega su rečena dvojica kupila dvanaest modija ulja.¹⁶⁷¹ Iz zabilježbe na margini dokumenta vidljivo je da je dug podmiren 12. lipnja 1501. godine, ali je Andrija u izvorima zabilježen i prije toga – 31. listopada 1500. godine kada se sa zlatarom Stjepanom Frisunićem pojavio u ulozi svjedoka.¹⁶⁷² Dana 21. lipnja 1501. godine Andrija Cimaturić i Ivan Pribanović kupili su od Jeronima Simeonića još dvanaest modija ulja za isti iznos kao i pred godinu dana, koji su se obvezali podmiriti do Uzašašća.¹⁶⁷³ Iz zapisa na margini vidljivo je da je Ivan svoj dio iznosa podmirio 25. svibnja, a Andrija 11. lipnja 1502. godine.

No prije toga, zlatar je 14. prosinca 1501. godine s Vladanom Rutčićem iz Vrane sklopio ugovor o izradi srebrnog pozlaćenog kaleža s patenom vrijednog devet dukata (pedeset i pet libara i šesnaest solda), koji je trebao isporučiti do Uzašašća.¹⁶⁷⁴ Svaka unca srebra trebala je vrijediti tri libre, a zlataru su odmah isplaćene četrdeset i četiri libre i trinaest solda, koje se obvezao vratiti ako do utvrđenog roka ne isporuči gotov rad. Međutim, ni za tu narudžbu nema potvrde o realizaciji, kao ni indicije da se kalež sačuvao do današnjih dana.

U idućih nekoliko dokumenata Andrija je zabilježen u svojstvu svjedoka, i to 8. i 19. siječnja¹⁶⁷⁵ te u dvama dokumentima od 2. travnja 1502. godine.¹⁶⁷⁶ Dva mjeseca kasnije, 11. lipnja, kupio je od Jeronima Simeonića jedanaest modija ulja za stotinu pedeset i četiri libre koje se obvezao podmiriti do Uzašašća,¹⁶⁷⁷ a 11. ožujka 1503. godine kupio je od Petra Ciprijanova Divnića osamdeset i četiri modija vina za četrdeset i dva dukata koja se obvezao isplatiti u roku dva mjeseca.¹⁶⁷⁸ Dana 26. srpnja iste godine Andrija je podmirio dug Jeronimu Simeoniću za kupljeno ulje,¹⁶⁷⁹ a potom je 31. srpnja od njega kupio osamnaest modija vina za šezdeset i jednu libru i četiri solda.¹⁶⁸⁰ Već idućeg dana zlatar je od slikara Jurja Čulinovića

kupio pedeset i jedan modij i tri kvartarija vina za stotinu šezdeset i pet libara i dvanaest solda, koje se obvezao podmiriti do mesopusta.¹⁶⁸¹ Potom je 24. rujna iste godine od Pavla, sina Jurja Dalmatinca, kupio stotinu pedeset modija vapna po cijeni od devedeset libara koje se obvezao isplatiti do lipnja 1504. godine.¹⁶⁸² Dana 2. listopada 1503. godine Andrija je plemiću Jeronimu Simeoniću prodao zemlju u Ogorilici u Donjem polju, koju je zlatar ponovno otkupio 3. lipnja 1504. godine.¹⁶⁸³ U izvorima je zabilježen i 13. studenog 1503. godine kada je rečenom Jeronimu podmirio dug za vino kupljeno u srpnju.¹⁶⁸⁴

U razdoblju od 1504. do 1506. godine sročeno je još dvadesetak spisa u kojima se spominje zlatar Andrija, od kojih su samo četiri sročena za njegova života.¹⁶⁸⁵ Riječ je o dokumentima iz lipnja 1504. godine u kojima se zlatar pojavljuje kao stranka u poslovima oko nekretnina i zemalja. Tako iz dokumenta od 20. lipnja 1504. godine doznajemo da se Andrija sporio s Mihovilom Lukarićem i njegovom ženom oko kuće na Gorici, pa je toga dana za svoje zastupnike imenovao plemiće Marka Simeonića, Petra Tavilića i Luku Tolimerića.¹⁶⁸⁶ Sutradan je za šezdeset i pet dukata zakupio konobu od plemića Petra Ciprijanova Divnića,¹⁶⁸⁷ kojemu je istoga dana prodao kuću u na trgu pred crkvom sv. Duha za stotinu šezdeset i pet dukata.¹⁶⁸⁸ Istoga je dana za šezdeset dukata zakupio i posjed plemića Petra Tavilića na Zlarinu te njegov vonograd u Donjem polju.¹⁶⁸⁹ Andrija je s rečenim Petrom zabilježen i 26. lipnja iste godine, kada je u svojoj kući u Skradinu (gdje je tada živio) s njim sređivao poslove u vezi prethodno navedenih posjeda u Donjem polju i na Zlarinu, čime su poravnali račune i dugovanja iz tih transakcija.¹⁶⁹⁰

To je ujedno i posljednji dokument u kojemu se Andrija pojavljuje kao stranka, jer se u spisu od 21. kolovoza 1504. godine navodi kao preminula osoba. Naime, toga je dana zastupnik općine, kao branitelj dobara pokojnoga majstora Andrije Lalića, bio pozvan da se odazove na zahtjev Gašpara de Garisanisa u vezi duga od šesnaest libara i dva solda koji je prema njemu imao pokojni zlatar.¹⁶⁹¹ Tako je odlukom šibenskoga kneza istoga dana donesena i presuda po kojoj je branitelj Andrijinih dobara rečenom Gašparu trebao isplatiti navedeni iznos.¹⁶⁹² Toga je dana podmirenje duga zatražio i Pavao, sin Jurja Dalmatinca,¹⁶⁹³ a u narednih nekoliko dana uslijedila su i potraživanja drugih pojedinaca. Dana 22. kolovoza to su učinili Ivan de Negroponte¹⁶⁹⁴ (zlatarov šogor) i Dobrica Simeonić,¹⁶⁹⁵ kojoj je na ime oporučnog legata pokojnog zlatara, a prema presudi kneza, branitelj pokojnikovih dobara morao dati sedam i pol unca srebra.¹⁶⁹⁶ Iz četvrtog spisa sročenog toga dana saznajemo da su branitelji Andrijinih dobara bili plemići Nikola Simeonić i Antun Dobrojević, koji su tom prilikom za svoga

odvjetnika izabrali Luku Tolimerića.¹⁶⁹⁷ Njega je 26. kolovoza za svoga odvjetnika i odvjetnika svoje djece imenovala i Elizabeta, zlatarova udovica.¹⁶⁹⁸ Luka je zbog toga istoga dana bio pozvan na očitovanje na zahtjev branitelja zlatarovih dobara.¹⁶⁹⁹ Dana 26. kolovoza na očitovanje su bili pozvani i branitelji Andrijinih dobara, i to na zahtjev svećenika Nikole Banića,¹⁷⁰⁰ sudaca bratovštine sv. Marije,¹⁷⁰¹ zlatarove udovice Elizabete¹⁷⁰² i Ivana Jurića.¹⁷⁰³ Prema presudi kneza od 27. kolovoza branitelj dobara pokojnog Andrije Lalića morao je svećeniku Nikoli Baniću isplatiti jedanaest libara i pet solda na ime misa koje je održao za pokojnika.¹⁷⁰⁴ Dana 5. listopada iste godine šibenski je knez donio presudu i u korist Mihovila Radovinovića, kojemu je Antun Dobrojević, kao branitelj dobara Andrije Lalića, trebao isplatiti tri libre za rad.¹⁷⁰⁵ Na zahtjev zlatarove bivše sluškinje Milice¹⁷⁰⁶ i na ponovni zahtjev Mihovila Radovinovića,¹⁷⁰⁷ branitelj Andrijinih dobara ponovno je bio pozvan na očitovanje 7. listopada, kada je i sam tražio očitovanje Ivana Tomina Tavilića.¹⁷⁰⁸ Budući da ni tada dug prema Mihovilu Radovinoviću nije bio podmiren, 8. listopada donesena je presuda po kojoj je branitelj dobara Andrije Lalića u roku od mjesec dana Mihovilu morao isplatiti tri libre i troškove za obrađivanje vinograda pokojnoga zlatara.¹⁷⁰⁹ U arhivskoj građi prve četvrtine 16. stoljeća zlatar je posthumno zabilježen još 24. srpnja 1506. godine, kada je njegovim nasljednicima izvršena isplata za kuću prodanu na dražbi 17. lipnja iste godine.¹⁷¹⁰

Za razliku od drugih šibenskih zlatara iz 15. i prve četvrtine 16. stoljeća, zlatarska djelatnost Andrije Cvitina Cimaturića (Lalića) razmjerno je dobro posvjedočena u arhivskim izvorima. Iako nijedno njegovo djelo nije sačuvano (ili još uvijek nije identificirano), iz dokumenata saznajemo da su tom zlataru bile povjerene najmanje četiri zlatarske narudžbe (dva kaleža i dva križa) te da je od njega kupljen srebrni pozlaćeni kalež s patenom vrijedan šesnaest dukata. Navedena djela naručili su pojedinci iz Skradina, Ervenika, Kruševa i Vrane, što pokazuje da je dijelom namirivao i potrebe stanovništva izvan granica šibenskoga kotara. O njegovoj zaposlenosti svjedoči činjenica da je u svega desetak godina na nauk primio najmanje četvoricu učenika, te da je neko vrijeme s njime radio i zlatar Juraj iz Splita. Iz izvora je poznato da je Andrija u Šibeniku u višegodišnjem najmu imao zlatarsku radionicu „poviše“ glavne gradske ulice, u prizemlju kuće nasljednika Damijana Tobolovića. Budući da je posjedovao kuće u blizini crkava sv. Duha i sv. Spasa, polovinu kuće na Gorici i kuću u Skradinu te nekoliko zemalja i terena, razvidno je da je bio dobrog materijalnog statusa. Međutim, navedena dobra nije stekao baveći se isključivo zlatarskim zanatom, već je neka naslijedio, a neka privrijedio zahvaljujući drugim vidovima poslovanja – preprodajom terena, vina, ulja i drugih dobara.

2.75. Jakov s Brača (1485.)

Zlatar Jakov s Brača (*Iacobus de Bracia*) u šibenskim se izvorima spominje samo u spisu od 25. listopada 1485. godine, kada mu je općinski glasnik na zahtjev Ciprijana Simeonića, ponovno uputio poziv da za dvadeset i pet solda i troškove otkupi srebrni lančić (*cathenelam*) iz zaloga.¹⁷¹¹ Budući da o tom zlataru nema drugih vijesti, o njegovu zlatarskom djelovanju u Šibeniku moguće je tek nagađati.

2.76. Zoilo Stjepanov iz Zadra (1487. – 1518.)

Zlatar Zoilo pok. Stjepana iz Zadra (**Zoillus quondam Stephani de Iadra*)¹⁷¹² pojavljuje se u zadarskim i šibenskim arhivskim izvorima u razdoblju od 1487. do 1518. godine. Kada je 23. siječnja 1487. godine prvi put zabilježen u Zadru prilikom prodaje neke oranice, označen je titulom titulu majstora,¹⁷¹³ a možda je već tada planirao odseliti u Šibenik, jer je i 8. kolovoza 1488. godine u Zadru prodao neka svoja dobra.¹⁷¹⁴ Doduše, kao stanovnik Šibenika prvi je put zabilježen u tek spisu od 7. veljače 1502. (?) godine, u kojemu se spominje u ulozi svjedoka.¹⁷¹⁵ U istom je gradu zabilježen i 29. veljače 1504. godine, kada je njegova supruga Margarita iznajmila njihovu kuću u blizini crkve sv. Krševana.¹⁷¹⁶ Ona je iznajmljena na period od deset godina za iznos od pedeset libara, od čega im je odmah isplaćeno trideset i pet libara i pet solda. Zoilo je posljednji put spomenut 3. srpnja 1518. godine, kada je njegova supruga Margarita dala na obrađivanje vinograd i maslinik u Vodicama.¹⁷¹⁷ S obzirom da se u oba slučaju radi o Margaritinim dobrima, moguće je da je bila rodom iz Šibenika i da se Zoilo iz tog razloga onamo preselio iz Zadra.

2.77. Toma Jurjev iz Splita (1488.)

Majstor Toma Jurjev iz Splita (*Thomasius quondam Georgii de Spaleto*), stanovnik Ankone, u šibenskoj je arhivskoj građi zabilježen samo 6. svibnja 1488. godine kada je primio na naukovanje dvanaestogodišnjeg Jeronima, sina šibenskog zlatara Petra Matijevića.¹⁷¹⁸ Dvojica majstora sklopila su ugovor prema kojemu je Jeronim zlatarski zanat trebao izučavati narednih šest godina, a po završetku naukovanja dobiti novu odjeću i dvanaest dukata. Po svemu sudeći, Jeronim se s Tomom zaputio u Ankonu gdje je majstor tada živio, te je vjerojatno upravo ondje zlatarski zanat i izučio. Međutim, nije poznato je li Jeronim i majstorsku titulu

stekao kod istog zlatara prije negoli je 1497. godine kao zlatarski majstor zabilježen u Šibeniku.¹⁷¹⁹ Ugovor o primanju učenika na nauk jedini je za sada poznati dokument o zlataru Tomi Jurjevu, međutim, ako je barem dio radnoga vijeka proveo u Markama, moguće je da će buduća istraživanja tamošnjih arhiva pružiti i neke nove podatke o tom zlataru .

2.78. Jeronim Petrov Farsonić (Zlatarić) (1488. – 1511.)

Zlatar Jeronim Petrov Frisunić (Zlatarić) (*Hieronymus Petri Farsonich/Slatarich*),¹⁷²⁰ sin šibenskog zlatara Petra Matejeva (Matijevića) zvanog Farsonić i brat zlatara Stjepana Petrova Farsunića (Matijevića),¹⁷²¹ jedan je od nekolicine šibenskih zlatara koje je u arhivskim izvorima moguće pratiti od naukovanja. O njemu je u šibenskoj arhivskoj građi zadnje četvrtine 15. i početka 16. stoljeća pronađeno dvadesetak do sada nepoznatih dokumenata.

Iz najranije datiranog dokumenta od 6. svibnja 1488. godine saznajemo da je Jeronim imao oko dvanaest godina kada ga je njegov otac, zlatar Petar Matijević, dao na šestogodišnje naukovanje kod zlatara Tome Jurjeva iz Splita, stanovnika Ankone.¹⁷²² Ugovor je sklopljen prema uobičajenim uvjetima,¹⁷²³ a po isteku naukovanja majstor je učeniku obećao dati novu odjeću (halju, hlače-čizme, prsluk, kapu i dvije košulje) te dvanaest dukata. Iako je Jeronim tada bio veoma mlad, činjenica da mu je majstor pristao platiti toliku otpremninu, vjerojatno govori u prilog tomu da je dječak u radnji svoga oca do tada već ovladao nekim vještinama zlatarskog zanata.¹⁷²⁴ Po svemu sudeći, nedugo nakon sklapanja ugovora Jeronim se s majstorom zaputio na nauk s druge strane Jadrana, međutim, o toj njegovoj životnoj epizodi za sada nema podataka.¹⁷²⁵

Nakon stupanja na nauk, Jeronima u šibenskim izvorima ponovno susrećemo tek za devet godina, i to kao izučenog zlatara s titulom majstora. Riječ je o spisu od 28. travnja 1497. godine u kojemu je zabilježen među svjedocima.¹⁷²⁶ Kada je 9. siječnja 1500. godine s bratom, zlatarom Stjepanom, podijelio očinska dobra, označen je kao građanin Šibenika.¹⁷²⁷ Prilikom podjele nasljedstva Jeronimu je pripala drvena kuća u Šibeniku u predjelu crkve sv. Duha, četvrtina obiteljske kamene kuće u blizini crkve sv. Frane i polovina druge kuće u tom predjelu te vinograd u Dubravi i oranica s maslinama u Donjem polju. Njegov brat Stjepan također je naslijedio četvrtinu obiteljske kamene kuće u blizini crkve sv. Frane i polovinu druge kuće u tom dijelu grada, zatim vinograd u Dubravi, oranicu s maslinama u Vučikalu i još dvije nekultivirane zemlje te vuneno sukno (*rassia*) i sve očeve zlatarske alate.

Dana 16. svibnja 1500. godine Jeronim je ponovno zabilježen u svojstvu svjedoka,¹⁷²⁸ a 28. siječnja 1501. godine zlatar je s puncem, kalafatom Ivanom Šimunovim (Jakovinićem, op. a.), dogovorio isplatu dijela dote za svoju ženu (Margaritu, op. a.) u iznosu od sto dvanaest libara i sedam solda.¹⁷²⁹ Kako je vidljivo iz zabilježbe na margini, dio dote u vrijednosti trideset i jedne libre i trinaest solda podmiren je 29. svibnja iste godine. No, tom dokumentu prethodi ugovor od 14. svibnja, u kojemu su Jeronim i Ivan izabrali arbitražne suce u međusobnom sporu,¹⁷³⁰ ali i dva spisa od 22. i 25. svibnja 1501. godine,¹⁷³¹ u kojima je Jeronim zabilježen među svjedocima. Dana 25. svibnja donesen je i pravorijek u arbitražnom postupku između Jeronima i njegova punca Ivana oko nekih stvari i novca.¹⁷³² U toj se presudi, između ostalog, spominju tri srebrne igle s biserima (*tres acus cum perlis*) koje je Jeronim trebao predati svome puncu Ivanu, i neke koraljne krunice (*paternostris de coralo*) koje je Ivan trebao dati Jeronimu.

Navedena dvojica zajedno su zabilježena i u dokumentu od 17. ožujka 1502. godine, jer su toga dana dogovarala način isplate preostalog dijela dote na ime Jeronimove supruge Margarite.¹⁷³³ Nakon toga, Jeronim je 1502. godine zabilježen još samo u dokumentu od 4. srpnja, kada je svjedočio prilikom poništenja ranijeg ugovora.¹⁷³⁴

Tijekom 1503. godine sročeno je nekoliko dokumenata u kojima je Jeronim zabilježen kao stranka ili svjedok. Prvi u nizu sročen je 10. siječnja te se odnosi na prodaju terena s maslinama koji je Jeronim prodao šibenskim plemićima Ivanu i Petru de Andreis za dvadeset libara.¹⁷³⁵ Međutim, iz zapisa na margini dokumenta, zabilježenog 10. travnja iste godine, doznajemo da je Ivan de Andreis Jeronimu ustupio prava na tu zemlju. Potom je Jeronim 22. veljače svjedočio,¹⁷³⁶ a 7. travnja primio je dvadeset dukata od Jakova Radmilovića i Petra Radeljića na ime dote svoje supruge Margarite, a u ime njezina oca Ivana Jakovinića.¹⁷³⁷ Toga je dana zakupio i vinograd u Dubravi po cijeni od trideset libara,¹⁷³⁸ a 29. srpnja ponovno je zabilježen u ulozi svjedoka.¹⁷³⁹

U izvorima se opet spominje 26. kolovoza 1504. godine, jer su toga dana zastupnici crkve sv. Marije u Grebaštici od udovice pokojnoga zlatara Petra (Matijevića) i njegovih nasljednika potraživali jedan kalež na ime rečenog zlatara, čiju je isporuku Jeronim (Petrov sin) odgodio do rujna.¹⁷⁴⁰ Međutim, iz spisa nije jasno je li u pitanju zlatarov oporučni legat ili nerealizirana narudžba.

Jeronim je potom svjedočio u nekoliko dokumenata: 27. veljače 1505. godine,¹⁷⁴¹ dva puta 26. siječnja 1506. godine¹⁷⁴² i jednom 10. ožujka 1511. godine.¹⁷⁴³ U posljednjem

poznatom dokumentu od 30. travnja 1511. godine, dogovorio je s bratom Stjepanom podjelu ostavštine njihove pokojne sestre Margarite.¹⁷⁴⁴

No, što se s Jeronimom kasnije događalo nije poznato jer ga u šibenskim arhivskim izvorima više ne susrećemo. Premda je izučio zlatarski zanat i stekao titulu majstora, u arhivskoj građi za sada nisu pronađeni podaci koji bi potvrdili da se u Šibeniku bavio zlatarstvom.

2.79. Stjepan Petrov Farsunić (Matijević) (1488.–1544., † prije 28. I. 1547.)

Zlatar Stjepan Petrov Farsunić (*Stephanus Petri Farsunich*), u izvorima zabilježen i kao Stjepan Matijević (*Stephanus Mathieuich*) – sin šibenskog zlatara Petra Matejeva (Matijevića) zvanog Farzonić i brat zlatara Jeronima Petrova Farsonića (Zlatarića)¹⁷⁴⁵ – jedan je od nekolicine šibenskih zlatara o kojima je sačuvan poveći broj dokumenata, uključujući i ugovor o naukovanju. Unatoč tome, o njemu je ranije bio poznat svega jedan spis na osnovu kojega je u literaturu uveden kao *Stjepan, sin šibenskog zlatara Petra Matova*, a zabunom i kao *Stjepan Matov*.¹⁷⁴⁶ U rukopisnim bilješkama Krste Stošića navodi se kao *Stjepan Trifunić* pa je u literaturi zastupljen i pod tim imenom.¹⁷⁴⁷ U ukupno stotinu šezdeset arhivskih spisa nastalih od konca 15. stoljeća pa do sredine 16. stoljeća,¹⁷⁴⁸ zlatarovo je ime bilježeno na više načina.¹⁷⁴⁹

Kada ga je 18. lipnja 1488. godine otac dao na sedmogodišnje naukovanje kod zadarskog draguljara (*zoclerius*) Vladana Matejeva, stanovnika Venecije, Stjepan je vjerojatno imao oko deset godina.¹⁷⁵⁰ Ugovor je sklopljen prema uobičajenim uvjetima, a po završetku naukovanja majstor je Stjepanu obećao dati halju, ogrtač, hlače-čizme od platna, kapu, dvije košulje, sandale, pamučni plašt i dva dukata. Vjerojatno je Stjepan zlatarski zanat (u cijelosti ili djelomično) izučio u Vladanovoj radionici u Veneciji,¹⁷⁵¹ nakon čega se vratio u rodni grad, jer je 21. ožujka 1496. godine zabilježen u Šibeniku, gdje se uz pristanak oca Petra oženio Katarinom, kćeri Natalina Jurjeva Tolje.¹⁷⁵² Pritom mu je obećana dota u vrijednosti od stotinu dukata te jedna zemlja u Dubravi, ali i dio dobara koje je Katarina trebala naslijediti nakon smrti roditelja. Budući da Stjepan očito nije bio *homo sui iuris*, dio dote isplaćen je njegovu ocu, zlataru Petru, 8. studenog iste godine.

Kao zlatarski majstor i građanin Šibenika, Stjepan je prvi put zabilježen 24. listopada 1497. godine kada se u jednom spisu pojavio u ulozi svjedoka.¹⁷⁵³ Nakon toga se u istom svojstvu pojavio 28. kolovoza¹⁷⁵⁴ i 16. prosinca 1499. godine.¹⁷⁵⁵

Kada je 9. siječnja 1500. godine s bratom Jeronimom, zlatarom, podijelio očinska dobra, Stjepanu je pripala četvrtina obiteljske kamene kuće u blizini crkve sv. Frane i još polovina druge kuće u tom dijelu grada, zatim vinograd u Dubravi, oranica s maslinama u Vučikalu i dva nekultivirana zemljišta te vuneno sukno (*rassia*) i očevi zlatarski alati.¹⁷⁵⁶ Njegov brat Jeronim naslijedio je neke posjede i dio nekretnina. Nakon toga Stjepan je u izvorima ponovno zabilježen 21. svibnja iste godine, kada je Jeronimu Simeoniću potvrdio dug od dvanaest dukata za šest modija ulja koje je od njega kupio.¹⁷⁵⁷ Dug se obvezao podmiriti u roku od godine dana, za što je jamčila njegova majka Slava.¹⁷⁵⁸ Međutim, iz zapisa na margini dokumenta saznajemo da je Stjepan bio u Veneciji, gdje je na Spasovo novac dao svom zastupniku Ivanu Rankulinu, koji ga je 7. srpnja 1501. godine predao Jeronimu Simeoniću. Premda nije poznato kada je Stjepan otputovao u Veneciju, to se moralo dogoditi nakon 31. listopada 1500. godine, jer je toga dana svjedočio u Šibeniku zajedno sa zlatarom Andrijom Cimaturićem.¹⁷⁵⁹ No, moguće je da je duže boravio u gradu na lagunama, budući da ga 1501. godine ne pronalazimo u šibenskim arhivskim izvorima.

Stjepan se u Šibeniku ponovno pojavljuje 13. siječnja 1502. godine,¹⁷⁶⁰ a nakon toga i 15. veljače iste godine,¹⁷⁶¹ u svojstvu svjedoka. Mjesecima kasnije, 17. listopada, potvrdio je dugovanje od trideset i osam libara i dvanaest solda prema Ivanu i Jeronimu Dobrojeviću,¹⁷⁶² a 9. prosinca iste godine zlatar Frane Jurasić dozvolio mu je da godinu dana koristi njegovu zlatarsku radionicu s dućanom (*apotheca*) za naknadu od šest libara.¹⁷⁶³ Prema dogovoru dvojice zlatara, Stjepan je smio raditi u Franinoj radionici od Božića 1502. do Božića 1503. godine koristeći Franine alate, ugljen (?) (*carbones*) i sva sredstva potrebna za rad, ali ondje (u dućanu) nije smio trgovati srebrom ni prodavati svoje uratke. Dakle, Frane je Stjepanu dao na korištenje svoju radionicu, ali u ugovoru nema govora o zajedničkim ulaganjima i zajedničkom radu u svrhu stjecanja kapitala, pa se očito nije radilo o poslovnom udruženju dvojice zlatara poznatom kao *societas*,¹⁷⁶⁴ iako je moguće da je za to vrijeme i Frane ondje radio. Budući da je Stjepan tada imao svega dvadesetak godina, vjerojatno si je mogao priuštiti unajmljivanje već opremljenog poslovnog prostora, ali ne i opremanja vlastite radionice. Premda mu je otac, zlatar Petar Matijević, ostavio zlatarske alate, od njega nije naslijedio poslovni prostor, jer se u izvorima u nekoliko navrata spominje Petrova unajmljena zlatarska radnja.

U arhivskim izvorima iz 1503. godine o Stjepanu nisu pronađene arhivske vijesti, a tek se 20. kolovoza 1504. godine ponovno pojavio u ulozi svjedoka.¹⁷⁶⁵ Istoga je dana posredno zabilježen i u spisima kneza Antonija Cornera zbog nekog spora s Marom Filipovom,¹⁷⁶⁶ a

potom je nekoliko puta svjedočio: 28. siječnja,¹⁷⁶⁷ 3. srpnja,¹⁷⁶⁸ 19. srpnja (zajedno sa zlatarom Nikolom Veselkovićem)¹⁷⁶⁹ i 7. studenog¹⁷⁷⁰ te 15. i 16. prosinca 1505. godine.¹⁷⁷¹ U istom je svojstvu zabilježen 23. i 24. siječnja 1506. godine, ponovno sa zlatarom Nikolom Veselkovićem.¹⁷⁷²

Godinu dana kasnije, 21. siječnja 1507. godine, Stjepan je izjavio da je od Pavla Justinijana primio sto dvadeset i šest stara neke mahunarke (?) i dvjesto trideset libara riže (?) u svrhu prodaje, a iz zapisa na margini od 13. veljače iste godine saznajemo da mu je Stjepan isplatio utržak.¹⁷⁷³ Dana 8. veljače 1507. godine,¹⁷⁷⁴ 10. siječnja 1508. godine¹⁷⁷⁵ te 12. studenog 1510. godine¹⁷⁷⁶ Stjepan je ponovno svjedočio, a 30. travnja 1511. godine dogovorio je s bratom Jeronimom podjelu ostavštine njihove pokojne sestre Margarite.¹⁷⁷⁷

Dana 25. lipnja,¹⁷⁷⁸ 27. rujna¹⁷⁷⁹ i 8. listopada 1511. godine¹⁷⁸⁰ Stjepan je ponovno svjedočio, a 8. siječnja¹⁷⁸¹ i 9. veljače 1512. godine¹⁷⁸² posredno je zabilježen kao dio imenske formule svoga sina, klerika Petra. Međutim, istoga dana Stjepan je za svoga zastupnika imenovao Martina Campellisa,¹⁷⁸³ a 11. veljače još se jednom pojavio u ulozi svjedoka.¹⁷⁸⁴ Svega nekoliko dana kasnije, 16. veljače, u zlatarovoj kući kod crkve sv. Frane sročeni su dokumenti kojima su Stjepan i njegova služavka Kata podmirili sve račune i sklopili novi ugovor.¹⁷⁸⁵ Osim toga, zlatara je istoga dana Ivan Mihojčić izabrao za svoga zastupnika.¹⁷⁸⁶ Dva mjeseca kasnije, 15. travnja, na Stjepanov je zahtjev u posjed beneficija crkve sv. Krševana uveden njegov sin, klerik Petar.¹⁷⁸⁷ Dana 23. lipnja,¹⁷⁸⁸ 27. kolovoza¹⁷⁸⁹ i 14. rujna 1512. godine¹⁷⁹⁰ te 19. veljače 1513. godine¹⁷⁹¹ Stjepan je zabilježen u svojstvu svjedoka. Kada je 30. travnja iste godine Magdalena, sestra i izaslanica apostolskog protonotara i komendatora sv. Nikole u šibenskoj luci, Jurja de Obertisa, iznajmila kuću rečenog samostana komorniku Benediktu Contareno, zlatar Stjepan Frisunić naveden je kao zastupnik obiju strana, koji se trebao pobrinuti za provedbu potrebnih radova.¹⁷⁹² Iz zabilježbe na margini od 12. travnja 1514. godine vidljivo je da je od komornika Benedikta primio četrdeset i pet libara i dvanaest solda koje je utrošio na rečene radove.

Međutim, Stjepan je prije toga zabilježen u još nekoliko dokumenata. Dana 18. svibnja 1513. godine pojavio se u svojstvu svjedoka,¹⁷⁹³ 31. svibnja bio je pozvan na otkup zlatnog prstena iz zaloga za dvadeset libara i dvadeset solda,¹⁷⁹⁴ a 21. lipnja iste godine¹⁷⁹⁵ i 25. siječnja 1514. godine¹⁷⁹⁶ ponovno je svjedočio. Nakon toga je 3. lipnja, kao zastupnik Ivana Račevića, dao u zakup urod žita i vina,¹⁷⁹⁷ a 2. rujna iste godine još je jednom zabilježen u ulozi svjedoka.¹⁷⁹⁸ Dana 22. listopada sporio se oko beneficija crkve sv. Krševana,¹⁷⁹⁹ a 8. studenog

opet je svjedočio.¹⁸⁰⁰ U istoj je ulozi zabilježen i 26. prosinca 1514. godine, kada je svjedočio sa zlatarom Jakovom Fosićem,¹⁸⁰¹ te 22. svibnja 1515. godine, kada je među svjedocima zabilježen u spisu sročenom u njegovoj zlatarskoj radnji (*apotheca*) koja nije ubicirana.¹⁸⁰²

Da se zlatarstvom bavio daje naslutiti i dokument od 14. kolovoza 1515. godine u kojemu se spominje spor sa zlatarom Nikolom Veselkovićem oko nekog kaleža.¹⁸⁰³ U dokumentima od 17. listopada 1515. godine¹⁸⁰⁴ te 29. travnja,¹⁸⁰⁵ 3. svibnja,¹⁸⁰⁶ 5. svibnja¹⁸⁰⁷ i 8. studenog 1516. godine¹⁸⁰⁸ Stjepana ponovno susrećemo kao svjedoka, a 22. siječnja 1517. godine zabilježeno je da je zlatar do toga dana Ivanu Mihojčiću podmirio dug od dvadeset libara.¹⁸⁰⁹ Nakon toga, 6. veljače¹⁸¹⁰ i 4. ožujka 1517. godine,¹⁸¹¹ Stjepan je opet zabilježen u ulozi svjedoka. Kada je 13. ožujka iste godine Ivanu Mihojčiću na javnoj dražbi prodana neka zemlja zlatara Stjepana zbog duga od četrdeset libara i deset solda, spomenuto je nekoliko dokumenata iz 1516. i 1517. godine koji su prethodili samoj prodaji.¹⁸¹² Među njima je zabilježen i pismeni protest zlatara Jakova (Fosića?)¹⁸¹³ od 14. travnja 1516. godine, upućen, kako se navodi „umjesto zlatara Stjepana koji ne umije pisati“. Stjepan je potom 27. travnja¹⁸¹⁴ i 4. svibnja 1517. godine svjedočio,¹⁸¹⁵ a 26. kolovoza izabrao je Pavla Orsinija, sina Jurja Dalmatinca, za svog arbitražnog suca u sporu sa zlatarom Nikolom Veselkovićem oko srebrne pozlaćene patene.¹⁸¹⁶

Nakon toga Stjepana u arhivskim izvorima susrećemo tek 13. studenog 1521. godine u ulozi svjedoka.¹⁸¹⁷ Do pada Skradina pod osmanlijsku vlast 1522. godine, u izvorima je zabilježen još samo tri puta: 3. prosinca 1521. godine¹⁸¹⁸ te 23. ožujka¹⁸¹⁹ i 5. rujna 1522. godine.¹⁸²⁰ Međutim, tijekom druge četvrtine 16. stoljeća Stjepan se spominje u još devedesetak dokumenata, najčešće u svojstvu svjedoka, a preminuo je između 14. travnja 1544. godine¹⁸²¹ i 28. siječnja 1547. godine, kada se spominje njegova udovica Katarina.¹⁸²²

Na osnovu pronađenih arhivskih podataka Stjepana Petrova Farsunića moguće je uvrstiti u skupinu šibenskih zlatara djelatnih na samom kraju 15. i tijekom prve polovine 16. stoljeća. Iako se kao izučeni zlatar u izvorima javlja 1496. godine, prvi podatak o njegovu bavljenju zlatarskim zanatom potječe iz 1502. godine, kada mu je zlatar Frane Jurasić dao na korištenje svoju zlatarsku radionicu. Stjepan je s vremenom unajmio vlastitu radnju, što daje naslutiti da se radilo o zaposlenom zlataru. Vrlo je vjerojatno da je sam izradio zlatni prsten težak osam karata koji je trebao otkupiti iz zaloga za dvadeset libara i dvadeset solda, a moguće je da se na njega odnose i dva dokumenta iz 1502. (?) godine u kojima se spominje zlatar Stjepan Zlatarić.¹⁸²³

2.80. Jakov Martinušević iz Zadra (1437. – 1444.; † prije 2. I. 1446.)

Premda je zadarski zlatar Jakov Martinušević (*Jacobus Martinusseuich de Iadra*) živio u drugoj četvrtini 15. stoljeća, u šibenskoj je arhivskoj građi zabilježen samo posthumno 10. veljače 1489. (?) godine, kada je njegova udovica Izabeta, tada nastanjena u Šibeniku, svoja dobra ostavila kćeri pokojnoga klesara Mihovila Milašinića iz Šibenika.¹⁸²⁴

Zacijelo je riječ o zadarskom zlataru Jakovu Martinuševiću zvanom Tardibon (de Butovano), koji se u zadarskim arhivskim izvorima javlja u desetak dokumenata iz tridesetih i četrdesetih godina 15. stoljeća.¹⁸²⁵ Prema podacima koje pruža zadarska arhivska građa, taj je zlatar preminuo između 3. listopada 1444. godine i 2. siječnja 1446. godine,¹⁸²⁶ a 23. svibnja 1446. godine u Zadru je zabilježena njegova udovica Izabeta.¹⁸²⁷ Iako se i u šibenskom dokumentu vjerojatno spominje udovica istoga zlatara, šibenska arhivska građa ne pokazuje da je Jakov Martinušević iz Zadra za života boravio i djelovao na području Šibenika.

2.81. Marin Juričin iz Splita (1492.; 1497.)

Zlatar Marin Juričin iz Splita (*Marinus Iurice*) spominje se svega dva puta devedesetih godina 15. stoljeća. Prvi je put zabilježen 8. kolovoza 1492. godine u Splitu, kada ga je njegov otac Jurica dao na naukovanje kod zlatara Nikole Veselkovića.¹⁸²⁸ No, budući da je majstor tada već živio u Šibeniku, Marin je zlatarski zanat vjerojatno izučio u Nikolinoj radionici u tom gradu. Ugovor je sklopljen prema uobičajenim uvjetima, a po isteku petogodišnjeg naukovanja majstor se učeniku obvezao isplatiti osam dukata. Da je izučavanje zlatarskog zanata uspješno priveo kraju, svjedoči šibenski dokument od 13. studenog 1497. godine,¹⁸²⁹ u kojemu je Marin Juričin iz Splita, kao bivši učenik zlatara Nikole Veselkovića, potvrdio da majstor prema njemu više nema nikakvih obveza. No nakon navedenog datuma, o Marinu Juričinu u šibenskim arhivskim izvorima nema podataka.

2.82. Frane Jurasić (Jurešić) zvani Foša (Foxa) iz Splita (1492. – 1508.)

Najraniji poznati podaci o zlataru Frani Jurasiću iz Splita, zvanom Foša (*Franciscus Iurasich de Spaletu uocatus Foxa*)¹⁸³⁰ sačuvani su u splitskoj arhivskoj građi, gdje su pronađena dva spisa od 29. kolovoza 1492. godine, u kojima se zlatar spominje u vezi nekog zaloga. Naime, Frane je toga dana na zahtjev Grgura Sovice bio pozvan da iz zaloga otkupi srebrni

lančić i srebrnom ukrašeni pojas za dvadeset i jednu libru.¹⁸³¹ Međutim, odmah nakon toga na Franin je zahtjev Dujmu Cipiću bio upućen poziv na otkup navedenih predmeta.¹⁸³² Po svemu sudeći, Dujam je srebrninu založio kod zlatara, a on ju je potom dao u zalog kod drugog zalogoprimca na čiji je zahtjev predmete trebalo otkupiti iz zaloga. Kako je vidljivo iz prvog zapisa, Frane je tada već nosio titulu majstora (*magister*).

Nakon toga zlatara pronalazimo samo u šibenskim arhivskim izvorima, gdje je 21. studenog 1495. godine zabilježen kao stanovnik toga grada.¹⁸³³ Toga mu je dana Martin Verigola na period od petnaest godina dao u najam zidinu (*muralea*) u blizini crkve sv. Krševana, čija je vrijednost procijenjena na osamdeset i dvije libre. Cijena najma iznosila je sedamdeset i pet libara, ali zidina (kuća) u tom stanju nije bila pogodna za stanovanje pa je zlatar u njezinu adaptaciju morao uložiti nešto novca. Istoga dana Frane je zabilježen i u ulozi svjedoka,¹⁸³⁴ a iz dokumenta od 23. ožujka 1496. godine doznajemo da je 3. studenog 1495. godine Frani Petrovu Zulijanoviću iz Splita prodao kuću u rodnome gradu za trideset i pet dukata.¹⁸³⁵ Međutim, zlatar se istovremeno obvezao taj novac uložiti u izgradnju zidine na Gorici u Šibeniku u vlasništvu Frane Zulijanovića. Petnaestogodišnji ugovor o najmu nedovršene kuće (zidine) u Šibeniku i prodaja kuće u Splitu, govore u prilog tomu da se Frane dugoročno planirao nastaniti u Šibeniku.

Da se ondje bavio zlatarstvom, potvrđuje dokument od 5. srpnja 1496. godine, kojim se Ivanu Vladaniću, šibenskom kanoniku i plebanu crkve sv. Mihovila u Kameničniku (današnjim Vršinama), obvezao izraditi srebrni pozlaćeni kalež s patenom u roku od godine dana.¹⁸³⁶ Kako je vidljivo iz ugovora, kalež je trebao biti izrađen od srebra „venecijanske kakvoće“ (*de argento bono liga Veneta*) i pozlaćen kvalitetnim zlatom (*inaurato bono auro*) te je morao sadržavati grbove (*armis*) i težiti oko osam unca. Pritom je dogovorena i zlatarova plaća od jednog dukata po unci obrađenog srebra, od čega su mu odmah isplaćene trideset dvije libre i jedanaest solda, dok je ostatak trebao dobiti za godinu dana po uručanju gotovog kaleža. Nažalost, Franino se djelo nije sačuvalo (ili nije identificirano među sačuvanim kaležima) pa ništa nije moguće reći o kvaliteti njegova zlatarskog umijeća.

Dana 17. travnja 1497. godine zlatar je u prisustvu svjedoka, slikara Jurja Tomina (Čulinovića), potvrdio dug od stotinu dvije libre i osam solda za osam modija ulja koje je kupio od šibenskog plemića Ivana Nikolina Mišića,¹⁸³⁷ a 24. travnja isplatio je svog bivšeg učenika Sebastijana Šimunova Haramića iz Splita sa šest dukata.¹⁸³⁸ Iz potonjeg spisa razvidno je da je ugovor o šestogodišnjem naukovanju sklopljen u Splitu,¹⁸³⁹ vjerojatno oko 1491. godine, dok

je Frane još uvijek živio u svom rodnom gradu. No, budući da se najkasnije 1495. godine nastanio u Šibeniku, zacijelo je i njegov učenik svoje naukovanje završio u tom gradu. U prilog tomu možda govori i činjenica da ga je majstor 1497. godine isplatio upravo u Šibeniku.

Tijekom 1498. godine Franu ne susrećemo u arhivskim izvorima, a 19. listopada 1499. godine dvaput je zabilježen u ulozi svjedoka, i to kao građanin Šibenika.¹⁸⁴⁰ U izvorima se ponovno pojavljuje 3. prosinca 1501. godine kada je u jednom dokumentu svjedočio,¹⁸⁴¹ a u tom se svojstvu pojavio i 1. travnja 1502. godine.¹⁸⁴² Iz spisa od 9. prosinca iste godine saznajemo da je Frane u Šibeniku imao zlatarsku radionicu s dućanom (*apotheca*), koju je na period od dvanaest mjeseci dao na korištenje zlataru Stjepanu Frisuniću (Farsuniću, op. a.) za naknadu od šest libara, o čemu je već bilo govora.¹⁸⁴³ Dana 19. kolovoza 1503. godine Frane je zabilježen u ulozi svjedoka,¹⁸⁴⁴ a nakon toga spominje se u još samo tri šibenska dokumenta; najprije 31. siječnja 1506. godine kada se sa zlatarom Nikolom Jakšićem pojavio u svojstvu svjedoka, a možda i procjenitelja vrijednosti nekih srebrnih i zlatnih predmeta,¹⁸⁴⁵ potom 6. ožujka 1508. godine prilikom isplate dote za svoju kćer Katarinu u vrijednosti dvjesto libara,¹⁸⁴⁶ i konačno 21. rujna iste godine kada je za sluškinju uzeo Margaritu sa Šolte.¹⁸⁴⁷ Nažalost, nakon 1508. godine o zlataru Frani Jurasiću Foši u šibenskoj arhivskoj građi nema podataka. Tijekom četrdesetih i pedesetih godina 16. stoljeća u Šibeniku je djelovao još jedan zlatar istoga imena – Frane Fosić,¹⁸⁴⁸ sina zlatara Jakova Fosića (Foše).¹⁸⁴⁹

Kako svjedoči arhivska građa, zlatar Frane Jurasić Foša iz Splita živio je i radio u Šibeniku na smjeni 15. i 16. stoljeća te je u tom razdoblju na naukovanju imao najmanje jednog učenika. Iako je poznato da je za crkvu sv. Mihovila u Kameničniku trebao načiniti srebrni pozlaćeni kalež s patenom, o njegovu zlatarskom umijeću nije moguće donositi nikakve zaključke jer rečeno djelo nije identificirano u sačuvanom korpusu zlatarskih radova. Ipak, na temelju sačuvanih arhivskih podataka moguće ga je uvrstiti u skupinu pouzdano aktivnih šibenskih zlatara s kraja 15. i početka 16. stoljeća.

2.83. Nikola Pavlov Jakšić (1493. – 1533.)

Zlatar Nikola Pavlov Jakšić (*•Nicolaus Pauli Iacxich*)¹⁸⁵⁰ u izvorima je prvi put zabilježen 19. ožujka 1493. godine, jer se toga dana oženio Katarinom, kćeri pokojnoga *ser* Andrije iz Venecije.¹⁸⁵¹ Zlatar je pritom označen titulom majstora te je naveden kao građanin Šibenika, a ugovor o ženidbi sklopio je s Katarininim bratom Bartulom, koji mu se obvezao

isplatiti dotu u vrijednosti dvjesto dukata. Prema zajedničkom dogovoru, Bartul je do kolovoza trebao isplatiti stotinu i pedeset dukata u novcu, stvarima i nekretninama, dok je preostalih pedeset dukata trebao isplaćivati u jednakim ratama tijekom narednih deset godina. U zapisu na margini dokumenta od 8. kolovoza stoji da je Bartul zlataru isplatio pedeset i sedam dukata u novcu te da mu je predao stvari vrijedne pedeset dukata, a 29. kolovoza Nikoli je predana i zemlja u Račicama pokraj Srime vrijedna pedeset dukata.

Nakon toga Nikola je u izvorima ponovno zabilježen 23. veljače 1494. godine, kada se Matej Jakovljević obvezao isplatiti troškove pojedincima koji su jamčili za njegov izlazak iz zatvora, među kojima je naveo i rečenog zlatara.¹⁸⁵² Međutim, svega nekoliko tjedana kasnije, 9. ožujka, Nikola se pojavio u svojstvu svjedoka,¹⁸⁵³ a 5. travnja uzeo je na osmogodišnji nauk Gašpara Ivanova, sina vojnog plaćenika Ivana iz Rima.¹⁸⁵⁴ Premda je u potonjem spisu naveden kao „majstor Nikola pokojnog Jakše, građanin Šibenika“, nema sumnje da se dokument odnosi na zlatara Nikolu Pavlova Jakšića.¹⁸⁵⁵ Ugovor je sklopljen pod uobičajenim uvjetima,¹⁸⁵⁶ a po završetku naukovanja majstor se učeniku obvezao dati odjeću i isplatiti mu pedeset libara. No, u kasnijim izvorima Gašpara ne pronalazimo kao izučenog zlatara pa nije moguće utvrditi jesu li ispoštovani uvjeti ugovora.

U spisima iz 1495. godine Nikola se spominje svega dva puta: 8. kolovoza, kada je za dvadeset libara kupio vinograd s maslinama veličine dva gonjaja u Račicama,¹⁸⁵⁷ i 16. studenog, kada je za četiri dukata kupio još dva gonjaja zemlje pored rečenog vinograda.¹⁸⁵⁸ Dana 28. kolovoza 1497. godine zabilježen je u ulozi svjedoka,¹⁸⁵⁹ a prema navodu Krste Stošića, Nikola je 2. veljače 1499. godine postao član bratovštine Nove crkve,¹⁸⁶⁰ pa je tako naveden i među bratimima u matrikuli bratovštine.¹⁸⁶¹ Svega nekoliko dana kasnije ponovno je svjedočio,¹⁸⁶² a 5. srpnja iste godine kao prostorna odrednica zabilježena su njegova dobra u mjestu zvanom Bristac.¹⁸⁶³

Dana 13. veljače 1500. godine Nikola je svjedočio u svojoj zlatarskoj radnji,¹⁸⁶⁴ a u svojstvu svedoka ponovno se pojavio 29. kolovoza¹⁸⁶⁵ i 16. listopada iste godine.¹⁸⁶⁶ Potom je 28. lipnja 1501. godine za četiri dukata prodao Ivanu Damijanovu svoju zatoku u Bristcu.¹⁸⁶⁷ Dana 30. svibnja 1502. godine svjedočio je u dokumentu koji se odnosi na zlatara Petra Ivanova Nigera,¹⁸⁶⁸ a u istom je svojstvu zabilježen i 6. travnja 1503. godine.¹⁸⁶⁹ U spisu od 5. kolovoza iste godine pojavio se kao stranka.¹⁸⁷⁰ Naime, toga je dana za svoga zastupnika u sporu s Katarinom, udovicom svoga pokojnog šurjaka Bartula Andrijina, imenovao dominikanca

Jeronima iz Šibenika. Spor između Nikole i Katarine zabilježen je bez posebne napomene 20. listopada 1503. godine i u spisima šibenskog kneza.¹⁸⁷¹

Dana 13. travnja,¹⁸⁷² 10. lipnja¹⁸⁷³ i 10. kolovoza 1504. godine¹⁸⁷⁴ Nikola je ponovno svjedočio, a 23. kolovoza iste godine kupio je maslinik plemića Andrije Dobrojevića u Hrastincu za šezdeset libara.¹⁸⁷⁵ Tjedan dana nakon toga, 30. kolovoza, u spisima šibenskog kneza zabilježen je spor između spominjane Katarine pok. Stjepana Priludinovića i rečenog zlatara,¹⁸⁷⁶ a u dokumentu od 6. listopada 1505. godine, Nikolu ponovno susrećemo kao svjedoka.¹⁸⁷⁷ U istom se svojstvu pojavio i 31. siječnja 1506. godine, zajedno sa zlatarom Franom Foša.¹⁸⁷⁸ S obzirom na to da je spis sročćen u zlatarskoj radnji potonjeg zlatara te da se u njemu spominje srebrnina i prstenje koje je mornar Martin Bilosović kao jamstvo ostavio plemiću Jeronimu Simeoniću, moguće je da su upravo dvojica zlatara procijenila vrijednost navedenih predmeta. Dana 14. svibnja 1506. godine¹⁸⁷⁹ i 23. listopada 1507. godine Nikola je opet svjedočio,¹⁸⁸⁰ a 27. studenog iste godine kupio je vinograd Jakova Kosirića u Račicama za pet dukata.¹⁸⁸¹

U svibnju i lipnju 1508. godine Nikola je na javnoj dražbi kupio nekoliko predmeta: 2. svibnja kupio je bačvu,¹⁸⁸² 3. svibnja srebrnu pojasnu kopču i tri srebrna prstena založena za šest libara,¹⁸⁸³ 16. lipnja četrdeset i osam srebrnih gumba (*botonos*) i križić (*crusetam*),¹⁸⁸⁴ te korice za noževе (*vaginam*) s četiri sječiva (ili vrha drški noževa?) urešena srebrom (*cuspelis*) i križić.¹⁸⁸⁵ U rukopisnim bilješkama Krste Stošića navedeno je da je Nikola za crkvu sv. Mihovila u Pokrovniku 1508. godine pozlatio pet srebrnih svijećnjaka,¹⁸⁸⁶ ali dokument takvog sadržaja nije pronađen u sačuvanim arhivskim izvorima.

Dana 24. svibnja 1509. godine Nikola je ponovno zabilježen u ulozi svjedoka,¹⁸⁸⁷ a 27. rujna iste godine naveden je kao nadstojnik bratovštine *Sancte Marie Vale Viridis* (sv. Marije Valverde).¹⁸⁸⁸ U tom je svojstvu naveden i 17. lipnja 1510. godine, kada je bratovštini potvrđeno neko dugovanje.¹⁸⁸⁹ U veljači 1511. godine posredno je zabilježen među zastupnicima rečene bratovštine,¹⁸⁹⁰ a u istoj se ulozi pojavio i 2. travnja iste godine kada je s Pavlom (sinom Jurja Dalmatinca) za šezdeset i jedan dukat prodao četiri centinara soli.¹⁸⁹¹ Dana 7. travnja Ivan Tomin iz Bavarske i zlatar Nikola Jakšić, kao zastupnici bratovštine, te zlatar Petar Niger, kao nadstojnik bratovštine, dali su u petogodišnji najam bratovštinsku kuću u šibenskom predgrađu za dvadeset i pet dukata.¹⁸⁹² No, kada je 23. lipnja rečena bratovština prodala dvije zemlje s maslinama bratovštini sv. Ivana Krstitelja na Brdu, Nikolu je na mjestu zastupnika bratovštine zamijenio Rafael Vianuci (iz Firence).¹⁸⁹³

Dana 5. veljače 1512. godine Nikola je rečenog Rafaela imenovao za svog zastupnika,¹⁸⁹⁴ a 17. siječnja 1513. godine zlatar je zabilježen u ulozi svjedoka.¹⁸⁹⁵ Potom je 26. studenog iste godine kao prostorna odrednica navedena kuća njegove sestre u šibenskom predgrađu,¹⁸⁹⁶ a 13. veljače 1514. godine Nikola je ponovno svjedočio.¹⁸⁹⁷ Potom je 9. svibnja iste godine u dvama dokumentima naveden kao nadstojnik bratovštine *Sancte Marie Nuove* (sv. Marije Nove), odnosno Valverde. Naime, toga je dana s drugim nadstojnikom i zastupnicima bratovštine prodao dvije kuće pod južnim zidinama šibenskog suburbija, u Podstinju – jednu za trideset,¹⁸⁹⁸ a drugu za četrdeset dukata.¹⁸⁹⁹ U spisu od 30. kolovoza 1514. godine Nikola je zabilježen posredno jer je kod njega bila pohranjena neka srebrnina,¹⁹⁰⁰ a krajem kolovoza iste godine¹⁹⁰¹ i dvaput 7. siječnja 1515. godine ponovno je svjedočio.¹⁹⁰²

Dana 22. siječnja 1515. godine na njegov je zahtjev bio pozvan Grgur Franković da iz zaloga otkupi srebrnu *tacu* težine četiri unce i jednu i pol kvartu, za dva dukata i troškove.¹⁹⁰³ Budući da je Grgur nije otkupio, ona je 15. svibnja prodana na javnoj dražbi upravo Nikoli po cijeni od jedne libre i jedanaest solda za uncu srebra (šest libara i četrnaest solda). Mjesec dana kasnije, 14. travnja, Nikola je ponovno nastupao kao nadstojnik bratovštine,¹⁹⁰⁴ a 9. ili 10. svibnja,¹⁹⁰⁵ 12. kolovoza,¹⁹⁰⁶ 24. rujna¹⁹⁰⁷ i 11. listopada¹⁹⁰⁸ pojavio se u ulozi svjedoka.

Potom je 14. siječnja 1516. godine kao nadstojnik bratovštine *Sancte Marie Misericordie* (Gospe od Milosrđa, to jest Nove crkve ili Sv. Marije Valverde), sa zastupnicima rečene bratovštine prodao kuću.¹⁹⁰⁹ Dana 25. veljače iste godine još je jednom zabilježen u svojstvu svjedoka,¹⁹¹⁰ a 26. lipnja unajmio je kuću na period od tri godine.¹⁹¹¹ Iz spisa od 10. srpnja saznajemo da je zlatar toga dana, u ime svoje sluškinje Kate, ugovorio brak s Markom Grgurovim Radojevićem, te mu pritom obećao dotu u iznosu od stotinu i trideset libara, kao plaću za vrijeme koje mu je rečena Kata služila.¹⁹¹² Kako saznajemo iz zapisa od 3. kolovoza, zabilježenog na margini prethodnog dokumenta, Nikola je toga dana u svojoj radnji, u prisustvu zlatara Nikole Veselkovića, rečenom Marku isplatio stotinu i jednu libru. No prije toga, 31. srpnja, Nikola se dva puta pojavio u svojstvu svjedoka,¹⁹¹³ a u tom je svojstvu zabilježen i 21. listopada.¹⁹¹⁴ Mjesec dana nakon toga, 26. studenog, Nikola Jakšić i Matej Kiselović, kao zastupnici bratovštine, bili su pozvani na otkup zaloga kod predstavnika šibenske bratovštine sv. Ivana.¹⁹¹⁵

Nešto kasnije, netom prije 2. siječnja 1517. godine, Nikola je bio pozvan na otkup srebrnog kaleža iz zaloga za dvadeset i četiri libre i šesnaest solda.¹⁹¹⁶ Kalež je težio pet unca i jednu i pol kvartu, a budući da ga zlatar nije otkupio, prodan je zalogoprimcu za tri libre po

unci srebra. Budući da se Nikola bavio zlatarstvom, nije isključeno da je upravo on izradio rečeni kalež. Svega nekoliko dana nakon toga, 5. siječnja, zlatar je bio pozvan da kao sudac bratovštine *Sancte Mare Noue* (Nove crkve) otkupi tepih iz zaloga za pet libara i osam solda.¹⁹¹⁷ Dana 26. veljače Nikola je zabilježen u svojstvu svjedoka,¹⁹¹⁸ a potom mu je 13. ožujka zlatar Nikola Veselković potvrdio dug od stotinu libara.¹⁹¹⁹ Nakon toga, Nikolu Jakšića još tri puta susrećemo u ulozi svjedoka: 19. rujna 1517. godine¹⁹²⁰ te 3. i 5. svibnja 1518. godine.¹⁹²¹

Kada su 27. rujna 1518. godine članovi bratovštine Nove crkve – među kojima je bio i njezin nadstojnik, zlatar Petar Niger – rješavali pitanje nekih bratovštinskih posjeda, zlatar Nikola Jakšić pojavio se među svjedocima.¹⁹²² Iz dokumenta sročenog godinu dana kasnije, 9. listopada 1519. godine, saznajemo da je Nikola u neko doba na dražbi kupio kuću krznara Paskvalina,¹⁹²³ a nakon toga je još nekoliko puta zabilježen u ulozi svjedoka: 14. studenog,¹⁹²⁴ između 9. i 11. prosinca¹⁹²⁵ i 11. prosinca 1519. godine.¹⁹²⁶ Tjedan dana kasnije, 19. prosinca, podmirio je Ivanu Martinovu dug od šesnaest libara, što doznajemo iz dokumenta sročenog u Nikolinoj zlatarskoj radnji.¹⁹²⁷

Dana 18. travnja 1520. godine Nikola se pojavio u svojstvu svjedoka,¹⁹²⁸ potom ga je 18. lipnja Radoslav Draganić iz Vodica imenovao za svoga zastupnika,¹⁹²⁹ a 7. kolovoza zlatar je ponovno svjedočio.¹⁹³⁰ Tijekom 1521. i 1522. godine zabilježen je u još desetak dokumenata. Tako je 31. svibnja 1521. godine, kao nadstojnik bratovštine Nove crkve, s Grgurom Makaronićem prodao teren s maslinama u vlasništvu rečene bratovštine,¹⁹³¹ a tjedan dana kasnije, 7. lipnja, pojavio se u ulozi svjedoka.¹⁹³² Dana 5. srpnja naveden je među dužnicima Mateja Zilića,¹⁹³³ a 7. listopada¹⁹³⁴ i 19. listopada¹⁹³⁵ ponovno je zabilježen u ulozi svjedoka. Budući da je potonji dokument sročen u njegovoj zlatarskoj radnji, to potvrđuje da se i u to vrijeme bavio zlatarstvom. Nikola se u arhivskoj građi spominje i 28. listopada iste godine, jer je toga dana s Bartulom de Salodio izabrao procjenitelje u vezi svoje skromne kuće na Gorici.¹⁹³⁶ U spisima od 11. studenog 1521. godine,¹⁹³⁷ 3. siječnja,¹⁹³⁸ 4. veljače¹⁹³⁹ i 28. travnja 1522. godine¹⁹⁴⁰ Nikola je zabilježen u ulozi svjedoka, a 11. srpnja 1522. godine Elena, kći pok. Grgura Klobučara, imenovala ga je za svoga zastupnika.¹⁹⁴¹

U razdoblju od 1523. do 1533. godine Nikola Jakšić spominje se u još tridesetak dokumenata,¹⁹⁴² najčešće u ulozi svjedoka, a 30. travnja 1533. godine sastavljena je njegova oporuka.¹⁹⁴³ Budući da ju je sastavio „zdravog tijela i razuma“ u crkvi sv. Nikole, moguće je pretpostaviti da je to učinio prije dužeg putovanja, u slučaju da se ne vrati s puta. Iz oporuke saznajemo da je zlatar katedrali sv. Jakova, slici Gospe od Kaštela i samostanu sv. Frane ostavio

po dvadeset solda, da je bratovštini Presvetog Tijela Kristova ostavio deset solda, a svojoj bratovštini sv. Marije Nove (bratovštini Nove crkve) četiri libre. Šibenskim dominikancima namijenio je tri libre i deset solda na ime duga za izradu jednog kaleža, a svom svećeniku Andriji Salamuniću ostavio je četrdeset libara za mise i još četrdeset solda. Zlatarske alate i stvari iz svoje radnje ostavio je sinovima Andriji, Stjepanu i Šimunu, od kojih su prva dvojica također bili zlatari,¹⁹⁴⁴ a ostala dobra, izuzev dote njegove supruge Katarine, trebala su pravično podijeliti sva njegova djeca.

Iako Krsto Stošić donosi podatak da je zlatar Nikola Jakšić 1508. godine pozlatio pet srebrnih svijećnjaka za crkvu sv. Mihovila u Pokrovniku, u nijednom od osamdesetak pronađenih dokumenata iz prve četvrtine 16. stoljeća nije zabilježena neka zlatarska narudžba povjerena tom zlataru. Međutim, moguće da je upravo on izradio kalež težine pet unca i jednu kvartu, koji je 1517. godine trebao otkupiti iz zaloga za dvadeset i četiri libre i šesnaest solda, jer je u neko je doba i šibenskim dominikancima obećao izraditi kalež, što nije učinio pa im je 1533. godine oporučno ostavio tri libre i deset solda. Iz izvora je poznato da je u Šibeniku imao zlatarsku radionicu, u koju je na nauk primio Gašpara Ivanova iz Rima, no o drugim zlatarskim poslovima nema nikakvih podataka. U arhivskoj se građi najčešće pojavljuje u ulozi svjedoka te u funkciji nadstojnika i zastupnika bratovštine Gospe od Milosrđa (Nove crkve), kojoj je i sam pripadao.

2.84. Nikola Disković (1495.)

Zlatarski majstor Nikola Diskovića (*Nicolaus Discouich*), građanin i stanovnik Šibenika, zabilježen je samo u spisu od 8. veljače 1495. godine u kojemu je naveden među svjedocima.¹⁹⁴⁵

2.85. Sebastijan Šimunov Haramić iz Splita (1497.)

Majstor Sebastijan Šimunov Haramić iz Splita (*Sebastianus quondam Simonis Haramich*), bivši učenik zlatara Frane Jurasica zvanog Foša iz Splita, u arhivskoj je građi zabilježen samo 24. travnja 1497. godine, kada je potvrdio da mu je rečeni Frane isplatio šest dukata za period od šest godina, koliko je kod njega proveo na izučavanju zlatarskoga zanata.¹⁹⁴⁶ Nažalost, Sebastijan se nakon toga više ne pojavljuje u arhivskim izvorima.

2.86. Petar Ivanov Niger iz Venecije (1497. – 1523., † prije 27. X. 1526.)

Zlatar je u literaturu uveden kao Petar Ivanov Niger, Petar Nigro iz Šibenika,¹⁹⁴⁷ Šibenčanin Petar Ivanov Nigro¹⁹⁴⁸ i Petar Ivanov Nigro iz Šibenika,¹⁹⁴⁹ ali je već u najranijem poznatom dokumentu od 5. listopada 1497. godine naveden kao Petar Niger pok. Ivana iz Venecije, stanovnik Šibenika (*Petrus Niger quondam Ioannis aurifex de Venetiis habitator Sibenici*).¹⁹⁵⁰ Toga se dana oženio Margaritom, kćeri brijača Mihovila Ivanova, te mu je pritom obećana dota u vrijednosti stotinu dukata (šesto dvadeset libara) i polovina kuće u predjelu crkve sv. Trojstva, odnosno nedaleke crkve sv. Duha. Gotovo četiri mjeseca nakon toga, 29. siječnja 1498. godine, Petru je predan dio dote u stvarima vrijednim stotinu devedeset i tri libre, što doznajemo iz zapisa na margini dokumenta, a kada se 17. lipnja 1499. godine pojavio u ulozi svjedoka, već je imao status građanina Šibenika.¹⁹⁵¹

Kako saznajemo iz spisa od 14. svibnja 1501. godine, Petar je u neko doba kupio posjed s vinogradom i maslinama na Zlarinu pa su mu toga dana bivši vlasnici posjeda u okviru ugovorene cijene dali u zakup i mlin.¹⁹⁵² Gotovo godinu dana kasnije, 5. travnja 1502. godine, zlatar je u Tribunju, u Vučinama, kupio vinograd površine tri gonjaja za stotinu libara od čega je platio trideset libara,¹⁹⁵³ a istoga je dana od klesara Petra Pribkovića kupio ogradu s maslinikom u šibenskom distriktu za dvadeset i šest libara.¹⁹⁵⁴ Međutim, u oba je slučaja podmirio samo dio iznosa. Kako saznajemo iz zapisa na margini prethodnog dokumenta, cijenu maslinika je u cijelosti isplatio 26. travnja. No, prije toga, 13. travnja, zabilježen i u ulozi svjedoka,¹⁹⁵⁵ a svega nekoliko dana kasnije, 16. travnja, Petar je prodao barku za šezdeset libara koje su mu kupci sa Zlarina obećali podmiriti do Spasova.¹⁹⁵⁶ Dana 30. svibnja u cijelosti je isplatio cijenu za kupljeni vinograd u Tribunju,¹⁹⁵⁷ a tada je zabilježen i u svojstvu svjedoka.¹⁹⁵⁸

Potom je 12. siječnja 1503. godine za osamnaest libara u Tribunju kupio i vrt s maslinama,¹⁹⁵⁹ a 4. srpnja iste godine prodao je braći Šimunu i Ivanu Homerzanić iz Šibenika svoj posjed u Tribunju, u Vučinama¹⁹⁶⁰ – vjerojatno onaj koji je kupio 5. travnja 1502. godine. Sedam mjeseci kasnije, 14. veljače 1504. godine, zlatar je braći Homerzanić dao u zakup dvanaest gonjaja obradive zemlje u mjestu zvanom Bristac, u blizini svog posjeda.¹⁹⁶¹ Petar je toga dana zabilježen i u ulozi svjedoka,¹⁹⁶² baš kao i 13. ožujka,¹⁹⁶³ 23. ožujka¹⁹⁶⁴ i 16. travnja 1504. godine.¹⁹⁶⁵ Dana 12. kolovoza iste godine zlatar je u na tri godine zakupio urod zemlje šibenskog kanonika Tavilića, nećaka plemića Ivana Tomina Tavilića, za ukupno dvadeset i sedam dukata.¹⁹⁶⁶ Dana 18. studenog 1504. godine¹⁹⁶⁷ i 12. siječnja 1505. godine¹⁹⁶⁸ Petar je ponovno zabilježen u svojstvu svjedoka. Potom mu je 30. svibnja 1505. godine potvrđeno neko

dugovanje,¹⁹⁶⁹ a 15. srpnja kupio je u Čistoj Velikoj dva vinograda.¹⁹⁷⁰ Dana 7. listopada 1505. godine¹⁹⁷¹ i 7. travnja 1506. godine¹⁹⁷² Petar je ponovno svjedočio.

Godinu dana kasnije, 6. svibnja 1507. godine, u izvorima je zabilježena njegova *apotheca*, u kojoj je sročeni dokument u kojemu se zlatar pojavljuje kao stranka, a zlatar Nikola Veselković u ulozi svjedoka.¹⁹⁷³ Naime, Dominik Jurjev de Romano de Millo, stanovnik Venecije, toga je dana potvrdio dugovanje od stotinu i dvadeset libara prema rečenom Petru, od kojega je kupio osamnaest modija ulja. Iz spisa je vidljivo da je kupac već isplatio trideset i sedam libara i pet solda, a na ime preostalog duga od stotinu i dvadeset libara ostavio je zlataru neke stvari na prodaju. Taj naizgled marginalan podatak zapravo daje naslutiti da je zlatar kupovao i zakupljivao razne posjede i urode zbog prodaje ulja, vina i drugih dobara s ciljem stjecanja kapitala, stoga nije moguće utvrditi je li rečena *apotheca* podrazumijevala zlatarsku radnju ili poslovni prostor u kojem se zlatar bavio drugim oblicima poslovanja. Vjerojatno je iz istog razloga 15. srpnja 1507. godine na javnoj dražbi kupio vinograd s maslinama u Vodicama površine deset gonjaja, za cijenu od šest libara i deset solda po gonjaju (šezdeset i pet libara).¹⁹⁷⁴

Iz dokumenta od 20. ožujka 1508. godine doznajemo da je Petar bio zastupnik bratovštine sv. Marije Nove (Nove crkve), ali ga je toga dana u ulozi zastupnika zamijenio Stjepan Mandačić.¹⁹⁷⁵ Bratovština je tom prilikom kupila neku kuću Andrije Kostrenića iz Primoštena, a u ulozi svjedoka pojavio se zlatar Nikola Veselković, građanin Šibenika. Kako svjedoči popis bratima u Matikuli bratovštine, obojica zlatara bila su njezini članovi.¹⁹⁷⁶ Jedanaest dana nakon toga, 31. ožujka, Petar je u ime marangona Nikole Majnića isplatio trideset i šest libara njegovu bivšem učeniku Valentu Radoslavovu iz Petrova polja,¹⁹⁷⁷ a 11. prosinca iste godine zlatar je bio prisutan u Zadru, gdje mu je kovač Mihovil Radošević iz Šibenika vratio prava na posjed na Prviću kupljen na javnoj dražbi.¹⁹⁷⁸

Dana 27. ožujka 1509. godine u Šibeniku je sročeni zanimljiv dokument, više pravnog i sociološkog nego povijesnoumjetničkog značaja, koji se odnosi na poništenje braka između zlatara i njegove supruge Margarite, kćeri brijacha Mihovila (Ivanova) iz Venecije.¹⁹⁷⁹ Budući da je tijekom srednjega vijeka „jedino postojala mogućnost tzv. rastave od stola i postelje u slučaju preljuba, zatajenja bolesti, zlostavljanja, počinjenog zločina ili međusobnog dogovora supružnika o ulasku u crkvenu službu“,¹⁹⁸⁰ vjerojatno je do poništenja braka između zlatara i njegove supruge došlo zbog nekog od navedenih razloga. Prema presudi šibenskoga kneza zlatar je Margariti morao vratiti dotu te joj dati znatan dio svojih dobara, što upućuje na to da je zbog povrede bračne zajednice morao isplatiti poveću odštetu.

Potom je 7. srpnja 1511. godine, kao nadstojnik bratovštine sv. Marije Nove (Nove crkve), zajedno sa zastupnicima bratovštine – Ivanom Tominim iz Bavorske i zlatarom Nikolom Jakšićem – dao u petogodišnji najam kuću u vlasništvu bratovštine.¹⁹⁸¹ Dvadesetak dana kasnije, 28. srpnja, pojavio se u ulozi svjedoka,¹⁹⁸² 19. kolovoza dao je u zakup vinograd s voćnjakom na Zlarinu,¹⁹⁸³ a 27. listopada iste godine ponovno je zabilježen kao nadstojnik bratovštine.¹⁹⁸⁴

U arhivskim spisima iz 1512. godine nije pronađen nijedan dokument koji se odnosi na tog zlatara, ali ga 20. travnja 1513. godine opet susrećemo u svojstvu svjedoka.¹⁹⁸⁵ Gotovo mjesec dana nakon toga, 14. svibnja, Petar je prodao gonjaj vinograda u Čistoj Velikoj za osam libara,¹⁹⁸⁶ a te je godine zabilježen još samo u dokumentu od 7. studenog, i to kao operarij bratovštine sv. Marije Valverde (Nove crkve).¹⁹⁸⁷

Dana 7. kolovoza 1514. godine,¹⁹⁸⁸ 22. ožujka¹⁹⁸⁹ i 29. travnja 1515. godine¹⁹⁹⁰ Petar je ponovno svjedočio, a 28. srpnja nastupao je kao operarij svoje bratovštine, zajedno s Pavlom Ursinijem, sinom Jurja Dalmatinca.¹⁹⁹¹ Rečena dvojica toga su dana s klesarom Grgurom Hreljićem dogovorila vađenje kamena na šibenskim otocima, a 8. rujna zastupnici rečene bratovštine zadužili su Petra za kupovinu vinograda u Dubravi vrijednog tri dukata.¹⁹⁹² Nešto kasnije, 26. listopada iste godine, zlatar je od klerika Frane kupio građevinsku česticu u šibenskom predgrađu pored kule zvane Utoplić (?).¹⁹⁹³

Potom je 18. veljače¹⁹⁹⁴ i 12. kolovoza 1516. godine¹⁹⁹⁵ ponovno svjedočio, a 23. listopada bio je pozvan na otkup zaloga za pedeset libara.¹⁹⁹⁶ Iz zaloga je trebao otkupiti bakrenu patenu i dva kaleža srebrnih kupa i bakrenih postolja, što nije učinio, pa su 10. ožujka 1517. godine predmeti prodani na javnoj dražbi za tri libre po unci.

Tijekom 1517. godine Petar je mahom zabilježen u ulozi svjedoka; jednom 2. kolovoza¹⁹⁹⁷ i tri puta 27. studenog,¹⁹⁹⁸ a u istom se svojstvu pojavio 18. i 19. siječnja 1518. godine.¹⁹⁹⁹ Četiri mjeseca kasnije, 11. svibnja, plemić Augustin Dragojević potvrdio je da je Petar prema njemu podmirio dugovanje prema presudi šibenskoga kneza od 8. ožujka 1513. godine.²⁰⁰⁰ Dana 8. srpnja Petar Bilan i Antun Lukin iz Zadra potvrdili su zlataru dug od dvanaest libara i šesnaest solda za modij domaćeg ulja koje su od njega kupili.²⁰⁰¹ Potom je 25. kolovoza zabilježen u spisima šibenskoga kneza,²⁰⁰² a dva dana kasnije pojavljuje se u dvama bilježničkim spisima – u jednom u ulozi svjedoka,²⁰⁰³ a u drugom, u spisima šibenskoga kneza, u vezi spora s Jakovom Radmilovićem.²⁰⁰⁴ Mjesec dana kasnije, 27. rujna,²⁰⁰⁵ Petar je opet nastupao kao nadstojnik bratovštine sv. Marije Nove, a pritom je među svjedocima naveden

zlatar Nikola Jakšić. Dana 23. listopada Petar se obvezao isplatiti dug od petnaest dukata svome jamcu, postolaru Martinu iz Šibenika, stanovniku Venecije.²⁰⁰⁶

Deset mjeseci kasnije, 11. kolovoza 1519. godine, zlatarova bivša supruga Margarita, kći pokojnoga brijača Mihovila, sastavila je oporuku u kojoj je izvršiteljima oporuke imenovala svećenika Petra Tristanova i zlatara Petra Nigera (svog bivšeg supruga, op. a.).²⁰⁰⁷ Iz oporuke doznajemo da je univerzalnom nasljednicom svojih dobara imenovala maloljetnu kćer Ursu, s time da je u slučaju njezine smrti prije punoljetnosti, polovinu Ursinih dobara trebao naslijediti Ursin otac, zlatar Petar Niger. On se potom 11. svibnja 1520. godine još jednom pojavio u ulozi svjedoka,²⁰⁰⁸ a 20. srpnja iste godine zakupio je zatoku Luke Vrančića u Dubravi, u blizini svog vinograda.²⁰⁰⁹ U dokumentu od 3. rujna ponovno se spominju zlatar i Margarita (njegova bivša supruga), koja je tom prilikom potvrdila da je u cijelosti isplaćena za kuću u blizini crkve sv. Trojstva, koju je Petar od nje kupio 14. prosinca 1519. godine.²⁰¹⁰ Vjerojatno je riječ o istoj onoj kući koju je 1497. godine dobio na ime Margaritine dote, a koju je morao vratiti nakon poništenja braka 1509. godine. Nakon kupovine navedene kuće, Petar je 14. rujna 1520. godine kupio i vinograd površine osam gonjaja u Daski u Dubravi za osam dukata.²⁰¹¹

Zlatar je nakon toga u izvorima ponovno zabilježen 2. siječnja 1521. godine, kada je učinio poravnanje za sva dugovanja koja je na temelju presude od 15. studenog 1520. godine prema njemu imao Stjepan Krtić sa Zlarina.²⁰¹² Tri mjeseca kasnije, 8. travnja, Petar je zabilježen u ulozi svjedoka,²⁰¹³ a 25. lipnja na javnoj je dražbi kupio godišnji prihod desetine brašna šibenskog arhiđakonata.²⁰¹⁴ Kada je 2. prosinca 1521. godine od Margarite, udovice Jurja Dučića, za dvadeset i jednu libru kupio zemlju s vinogradom i maslinama, među svjedocima se pojavio zlatar Nikola Veselković,²⁰¹⁵ što dodatno potvrđuje da su se dvojica zlatara osobno poznavala.²⁰¹⁶ I konačno, početkom siječnja 1522. godine u jednom su spisu kao prostorna odrednica navedena zlatarova dobra u Dubravi.²⁰¹⁷

Iz vremena nakon pada Skradina pod osmanlijsku vlast, u šibenskim su izvorima pronađena još četiri dokumenta u kojima se Petar Niger pojavljuje kao stranka i dva dokumenta sročena nakon njegove smrti. U dokumentu od 13. siječnja 1523. godine riječ je o zlatarovu dugu prema Dominiku Musoniju iz Venecije,²⁰¹⁸ a u spisu od 15. ožujka spominj se dugovanje Tome Rankulina prema zlataru.²⁰¹⁹

Dana 6. travnja 1523. godine zlatar je sastavio oporuku prije polaska u Veneciju,²⁰²⁰ a potom je 23. srpnja sastavio i kodicil.²⁰²¹ Iz oporuke doznajemo da je gradnji (*fabrice*) katedrale sv. Jakova za spas duše svoje ostavio tri libre, a gradnji Nove crkve deset libara. Slici Gospe od

Kaštela namijenio je legat o tri libre, a svom duhovnom ocu (*pater spiritualis*) Mihovilu Blibošiću ostavio je deset libara za slavljenje četrdeset misa u Novoj crkvi. Rečeni je Mihovil do kraja svoga života na blagdan sv. Marije trebao držati misu za spas pokojnikove duše, i to za pet solda godišnje. Petar je za nasljednike imenovao svoje troje djece – Uršulu, Jeronima i franjevca Anđela (Vincenta) – koja su ravnomjerno trebala naslijediti sva njegova dobra, a za izvršitelja oporuke postavio je majstora Bartula Skjavešića. Kada je 23. srpnja sastavio i kodicil oporuke, tada je svećeniku Mihovilu Blibošiću ostavio vinograd u Daski u Dubravi, kako bi svakoga dana do kraja života molio za spas njegove duše. U vrijeme sastavljanja kodicila zlatar je bolestan ležao u kući svećenika Mihovila, a preminuo je između 23. srpnja 1523. godine i 27. listopada 1526. godine, kada je u izvorima zabilježen kao pokojni.²⁰²²

Premda se u šibenskoj arhivskoj građi spominje u gotovo sedamdeset dokumenata, nijedan ne sadrži podatak o tome da se Petar u Šibeniku doista bavio zlatarstvom. U nekoliko navrata u izvorima je zabilježena njegova *apotheca*, ali budući da je Petar kupovao i zakupljivao razne posjede i urode zbog prodaje ulja, vina i drugih dobara s ciljem oplemenjivanja kapitala, nije moguće utvrditi je li rečena *apotheca* bila njegova zlatarska radnja ili poslovni prostor u kojemu se zlatar bavio drugim oblicima poslovanja.

2.87. Šimun Vuković iz Trogira (1498.; 1537.)

Zlatar Šimun Vuković iz Trogira (**Simon Uucouich de Tragurio*), otac trogirskog zlatara Andrije Vukovića, u šibenskim je izvorima zabilježen svega nekoliko puta. Iako je 1. veljače 1498. godine bio prisutan u Šibeniku, gdje je od braće klesara Ivana i Vincenta Dominika Radovanova iz Trogira, stanovnika Šibenika, kupio zidinu s mlinom za četrdeset dukata,²⁰²³ čini se da Šimun nije živio u tom gradu. U prilog tomu govori i činjenica da se u šibenskim izvorima ponovno pojavljuje tek 1537. godine, kada je sa sinom, zlatarom Andrijom, zabilježen kao građanin Trogira.²⁰²⁴

O Šimunu Vukoviću za sada nema drugih podataka ni u šibenskim ni u trogirskim arhivskim izvorima, ali se u radu Cvita Fiskovića posvećenom trogirskim zlatarima spominje zlatar Šimun iz Trogira,²⁰²⁵ pa je moguće da se navedeni dokumenti odnose upravo na rečenog zlatara. Međutim, treba imati na umu da je neki zlatar Šimun Vuković krajem 15. stoljeća zabilježen i u splitskim izvorima,²⁰²⁶ pa bi u budućim istraživanjima arhivske građe trebalo pokušati utvrditi radi li se možda o istoj osobi.

2.88. *Jakov (1386. – 1431.)*

U šibenskoj arhivskoj građi posljednje četvrtine 14. i prve polovine 15. stoljeća pronađeno je osam dokumenata u kojima se spominje neki zlatar Jakov (*Iacobus aurifex*), naveden bez drugih odrednica. Budući da su spisi nastali u rasponu od četrdesetak godina, jasno je da se neki od njih odnose na različite osobe. Od 1380-ih pa do 1430-ih godina, u Šibeniku su zabilježena trojica zlatara toga imena: Jakov Ostojin (1386.), Jakov Farkašev (Farkašević) iz Zadra (1406./1407.) i Jakov Nokeršić († prije 1434.) pa je moguće da se upravo na njih odnose neki od sljedećih dokumenata.

U zadnjoj četvrtini 14. stoljeća neki zlatar Jakov zabilježen je u ulozi svjedoka u trima spisima bilježnika Slavogosta, i to 12. travnja²⁰²⁷ te dva puta 26. svibnja 1386. godine.²⁰²⁸ Premda se navedeni spisi vjerojatno odnose na istu osobu, ne bi ih bez zadržke trebalo vezivati za Jakova Ostojina, kako je to učinio Mirko Zjačić,²⁰²⁹ jer je šibenska arhivska građa 14. stoljeća vrlo oskudno sačuvana,²⁰³⁰ pa je moguće da je u Šibeniku onoga vremena živjelo nekoliko zlatara istoga imena. Međutim, možda se na Jakova Ostojina odnosi dokument iz 1403. godine, u kojemu je zabilježen kao pokojni brat dvojice fratara – Ostoje i Ivana.²⁰³¹

Premda je poznato da je u periodu između 23. svibnja 1406. i 27. travnja 1407. godine iz Zadra u Šibenik pobjegao zadarski zlatar Jakov Farkašev (Farkašević),²⁰³² čini se da za tog majstora nije moguće vezati nijedan od pet sačuvanih šibenskih dokumenata iz prve trećine 15. stoljeća u kojima se spominje zlatar Jakov bez drugih odrednica, jer se Farkašević u Zadru ponovno spominje od 18. kolovoza 1414. godine.²⁰³³

U spisu od 14. prosinca 1415. godine, u kojemu je među svjedocima zabilježen zlatar Stjepan Milgostov, spominje se Margarita, udovica zlatara Jakova,²⁰³⁴ što znači da je taj zlatar tada već bio mrtav. Možda se na istog zlatara odnose i dva spisa iz 1418. godine, u kojima je posthumno zabilježen neki zlatar Jakov. Riječ je o dokumentu od 21. lipnja u kojemu je fratar Krstitelj pok. zlatara Jakova, lektor crkve sv. Frane u Šibeniku, darovao urod neke zemlje, čemu je svjedočio zlatar Stjepan pok. Ivana,²⁰³⁵ te o spisu od 15. prosinca iste godine u kojemu je kao prostorna odrednica zabilježena zemlja nasljednika zlatara Jakova.²⁰³⁶ Pokojni zlatar Jakov zabilježen je i 12. lipnja 1431. godine, kada je u kući njegovih nasljednika sročan jedan spis.²⁰³⁷ S druge pak strane, dokument iz 1425. godine nedvojbeno se odnosi na tada živućeg zlatara Jakova koji je za pet solda na dražbi kupio veliku bačvu za tri libre i metalni ražanj (?).²⁰³⁸ Budući da je u navedenim dokumentima mahom riječ o posrednom spominjanju zlatara ili pojavljivanju u ulozi svjedoka, spise nije moguće dovesti u vezu s konkretnim osobama.

2.89. *Stjepan (1400. – 1518.)*

U šibenskoj arhivskoj građi iz 15. i početka 16. stoljeća sačuvano je dvadesetak dokumenata u kojima je zabilježeno ime nekog zlatara Stjepana (*Stephanus/Stefanus aurifex*). Budući da se radi o rasponu od stotinjak godina, ti se dokumenti nedvojbeno odnose na više osoba. Međutim, nije moguće pouzdano utvrditi na kojeg se zlatara odnose, jer su nerijetko barem dvojica živjela u isto vrijeme. U navedenom periodu u šibenskim je izvorima zabilježeno jedanaest zlatara toga imena: Stjepan Nikolin Ungar (1406. – 1411., † prije 17. IV. 1421.), Stjepan Milgostov (Milgostić) zvani Jajce (1407. – 1437., † prije 19. IV. 1438.), Stjepan Ivanov Skočibuha (1414. – 1443., † prije 27. VIII. 1443.), Stjepan Francoj iz Zadra (1385. – 1402., prije 23. I. 1403.), Stjepan Petrov (1437. – 1442., † prije 16. X. 1444.), Stjepan Travaković (1438.), Stjepan Jurjević (1447.), Stjepan iz Chioggie († prije 20. X. 1463.), Stjepan Petrov Farsunić (Matijević) (1488. – 1544., † prije 28. I. 1547.), Stjepan Zlatarić (1502.) i Stjepan Magiolov († prije 1516. 10. IX).²⁰³⁹

Na zlatara Stjepana Francoja iz Zadra, ako je uopće navraćao u Šibenik, mogao bi se odnositi samo dokument od 25. srpnja 1400. godine, u kojem je neki zlatar Stjepan zabilježen kao svjedok.²⁰⁴⁰ Ipak, s obzirom na to da nema podataka koji bi pouzdano potvrdili njegovo prisustvo u Šibeniku, izglednijim se kandidatima čine Stjepan Nikolin Ungar, Stjepan Milgostov (Milgostić), Stjepan Petrov, Stjepan Travaković, Stjepan Jurjević ili Stjepan Ivanov Skočibuha. Na nekog od navedenih zlatara vjerojatno se odnose i tri spisa od 11., 12. i 17. veljače iz 1415. godine, u kojima se zlatar Stjepan javlja u svojstvu svjedoka.²⁰⁴¹

Neki zlatar Stjepan iz Šibenika zabilježen je 19. ožujka 1431. godine u Korčuli, gdje mu se klesar Ratko Ivančić obvezao isporučiti manji prozor i drugi dio umivaonika na ime nekog duga.²⁰⁴² Nažalost, iz sadržaja dokumenta nije moguće odrediti odnosi li se ugovor na Stjepana Milgostića, Stjepana Sokočibuhu, Stjepana Petrova, Stjepana Travakovića ili nekog drugog zlatara toga imena. To vrijedi i za spis od 14. siječnja 1437. godine u kojemu se kao prostorna odrednica spominje zemlja zlatara Stjepana.²⁰⁴³

Kada se 9. veljače iste godine neki zlatar Stjepan pojavio u svojstvu svjedoka, naveden je kao stanovnik Šibenika (*habitor Sibenici*).²⁰⁴⁴ Budući da je uz Stjepana Milgostova, Stjepana Skočibuhu i Stjepana Petrova u izvorima navođena oznaka *de Sibenico*, vjerojatno se dokument odnosi na nekog drugog zlatara – Stjepana Travakovića, Stjepana Jurjevića ili Stjepana iz Chioggie (ako je on uopće boravio u Šibeniku). S druge strane, na Stjepana Milgostova (Milgostića), Stjepana Ivanova Skočibuhu ili Stjepana Petrova odnose se dva

dokumenta od 21. siječnja 1438. godine u kojima je neki zlatar Stjepan iz Šibenika zabilježen među svjedocima.²⁰⁴⁵

Stjepan Milgostić preminuo je prije 19. travnja 1438. godine pa se na njega nikako ne može odnositi dokument od 5. svibnja iste godine, u kojemu je neki zlatar Stjepan, zajedno s plemićem Stjepanom Tavilićem, jamčio za Dražu, ženu Radoslava Milkovića.²⁰⁴⁶ Iz dokumenta je razvidno da je zlatar bio u nekoj vrsti udruženja s plemićem Tavilićem, što daje naslutiti da je riječ o Stjepanu Skočibuhi. Vjerojatno se upravo na njega odnosi i molba od 8. svibnja 1440. godine poslana u Veneciju,²⁰⁴⁷ te dva spisa sročena 11. svibnja²⁰⁴⁸ i 11. listopada 1442. godine,²⁰⁴⁹ u kojima se zlatar Stjepan iz Šibenika pojavljuje u ulozi svjedoka.

U inventaru sastavljenom u ožujku 1452. godine,²⁰⁵⁰ kao prostorna odrednica navedena je neka zemlja nasljednika zlatara Stjepana u Strišinama – vjerojatno Stjepana Skočibuhe koji je ondje imao neke zemlje. Krajem rujna i početkom listopada 1453. godine u jednom je inventaru kao prostorna odrednica zabilježena nekadašnja kuća zlatara Stjepana.²⁰⁵¹ Budući da pritom nije navedena preciznija odrednica, nije moguće utvrditi kome je kuća pripadala. Nakon toga, 7. ožujka 1470. godine ponovno su kao prostorne odrednice navedene dvije zemlje nasljednika zlatara Stjepana u Strišinama.²⁰⁵²

Kada je 19. siječnja 1487. godine u jednom spisu napravljen prijepis manjeg dijela oporuke zlatara Stjepana Ivanova Skočibuhe, sastavljene 14. listopada 1443. godine, među izvršiteljima je zabilježen i neki zlatar Stjepan.²⁰⁵³ Budući da je Stjepan Milgostić umro najvjerojatnije 1438. godine, taj se zapis ne može odnositi na njega ni na Stjepana Travakovića, već eventualno na Stjepana Petrova, Stjepana Jurjevića, Stjepana iz Chioggie (ako je živio u našim krajevima) ili nekog nepoznatog zlatara istoga imena.

Preostali dokumenti u kojima se pojavljuje neki zlatar Stjepan datiraju iz prve četvrtine 16. stoljeća i vjerojatno se odnose na zlatara Stjepana Magiolova ili Stjepana Petrova Frisunića, kojega je, čini se, moguće poistovjetiti sa zlatarom Stjepanom Zlatarićem. Uglavnom je riječ o sudskim pozivima kojima se zlatara poziva na otkup zaloga. Tako je 20. studenog 1507. godine zlatar Stjepan bio pozvan da iz zaloga otkupi srebrni prsten za libru i deset solda, što nije učio pa je prsten prodan zalogoprimcu Mihovilu Jakobelovu.²⁰⁵⁴ Isto se dogodilo i sa zlatnim prstenom zbog kojega je 7. veljače 1508. godine zlataru bio upućen poziv na otkup zaloga.²⁰⁵⁵ Godinama kasnije, između 11. i 26. travnja 1514. godine, neki je zlatar Stjepan bio pozvan da iz zaloga otkupi srebrni prsten za tri libre i troškove,²⁰⁵⁶ a 15. rujna 1515. godine neki je zlatar Stjepan za osamnaest libara, osamnaest solda i troškove trebao otkupiti zlatni prsten *cum lapide*

ambasto, tri zlatna prstena i karneol ukupne težine oko tri unce.²⁰⁵⁷ Budući da je Stjepan Magiolov umro prije 16. rujna 1516. godine, na njega se ne može odnositi dokument od 26. kolovoza 1518. godine u kojemu je zlatar Stjepan bio pozvan da se odazove na tužbu Petra Busata.²⁰⁵⁸

2.90. Pavao (1415. – 1438.)

U razdoblju od 1415. do 1438. godine u Šibeniku je sročeno osam dokumenata u kojima se spominje neki zlatar Pavao (*Paulus aurifex*), zabilježen u ulozi svjedoka. U to su vrijeme u Šibeniku živjela barem trojica zlatara imenjaka – Pavao Jurin (Jurinov) (1419. – 1440, † prije 26. II. 1442.), Pavao Ivanov Derljanović (1430. – 1458, † prije 20. IV. 1459.), Pavao Ungar (Mađar?) (1438.) – pa sačuvane spise nije moguće povezati s konkretnim osobama. Tijekom 1415. godine zlatar Pavao spominje se u ulozi svjedoka u šest dokumenata i to 30. siječnja,²⁰⁵⁹ 13., 27. i 28. veljače²⁰⁶⁰ te dva puta 14. srpnja,²⁰⁶¹ a u istom je svojstvu zabilježen i 28. listopada 1419. godine²⁰⁶² te 8. siječnja 1438. godine.²⁰⁶³

2.91. Petar (1434. – 1522.)

Na temelju sačuvane arhivske građe utvrđeno je da je tijekom 15. i prve trećine 16. stoljeća u Šibeniku boravilo najmanje šest zlatara imena Petar: Petar Rankulin iz Zadra (1406. – 1439., † prije 3. III. 1440.), Petar Herenković iz Požege (1431. – 1449.), Petar Matejev (Matijević) zvani Farzonić (1448. – 1497., † prije 24. X. 1497.), Petar Jurjević (1448.), Petar Lukin iz Splita (1453.) i Petar Ivanov Niger iz Venecije (1497. – 1523., † prije 27. X. 1526.). Upravo zbog toga četrdesetak dokumenata u kojima se spominje neki zlatar Petar nije moguće sa sigurnošću dovesti u vezu s konkretnim zlatarima.

Najraniji takav dokument sročen je 20. ožujka 1434. godine kada su u svojstvu svjedoka zabilježeni zlatar Petar, rođak Petra Zvonde (?), i Juraj Anselović, lapidica.²⁰⁶⁴ Sredinom 15. stoljeća, u rujnu 1454. godine, među dužnicima pokojnoga Lovre Dominikova zabilježen je i neki zlatar Petar zbog duga od pet libara i četrnaest solda, a iste se godine u sudskoj raspravi spominje neki zlatar Petar, koji je svjedočio zajedno sa zlatarom Nikolom i drvorezbarom, kanonikom Jurjem Petrovićem.²⁰⁶⁵ Pet godina kasnije, 14. rujna 1459. godine, zlataru Petru bio je upućen poziv na otkup zaloga (*unum dentem ferreum*) vrijednog jednu libru, tri solda i

troškove,²⁰⁶⁶ a 1461. godine u registru bilježnika Karotusa Vitalea zabilježen je dug Pavla Nigoevića prema zlataru Petru.²⁰⁶⁷

Tijekom 1464. godine sastavljen je inventar pokojnoga Cvitana Geršičića u kojem se spominje njegov vinograd u Ribniku koji obrađuje zlatar Petar.²⁰⁶⁸ Dana 25. svibnja iduće godine neki se zlatar Petar pojavio u ulozi svjedoka,²⁰⁶⁹ a potom je 26. kolovoza na zahtjev zlatara Petra bio pozvan na očitovanje Mihovil Mihojčić.²⁰⁷⁰ Dana 16. rujna 1466. godine neki je zlatar Petar svjedočio, a gotovo dvije godine kasnije, 1. kolovoza 1468. godine, kao prostorna odrednica navedena je kuća zlatara Petra u blizini Velikih (kopnenih) vrata u Šibeniku.²⁰⁷¹ Krajem veljače ili početkom ožujka 1469. godine spomenuta je neka zemlja zlatara Petra u Koljevratima.²⁰⁷² Prethodna dva dokumenta mogla bi se odnositi na Petra Matijevića, za kojega je poznato da je imao kuću kod Velikih (kopnenih) vrata i neke zemlje u današnjim Konjevratima. Nakon toga, 12. travnja iste godine, zlatar Petar ponovno je zabilježen u svojstvu svjedoka,²⁰⁷³ a u travnju 1476. godine kao prostorna odrednica ponovno je navedena zemlja zlatara Petra u Koljevratima.²⁰⁷⁴ Tijekom 1476. godine nekom zlataru Petru upućeno je nekoliko poziva za odaziv na tužbu. Dana 12. studenog zlataru je bio upućen poziv da se odazove na tužbu postolara Mateja Silića,²⁰⁷⁵ a 18. studenog na tužbu postolara Grgura Krompčića.²⁰⁷⁶ U potonjem slučaju zlatar je tužen zajedno s Petrom Kozinom i Mihovilom Radeljićem pa su se sva trojica 23. studenog odazvala na ročište.²⁰⁷⁷ Izgleda da sudski proces tada nije okončan, jer su 29. studenog ponovno pozvani na novo ročište zakazano za 3. prosinca.²⁰⁷⁸

Dana 2. studenog 1478. godine zlatar Petar zabilježen je u ulozi svjedoka,²⁰⁷⁹ a 23. studenog šibenski je knez nekom zlataru Petru odredio novo ročište u sporu s Grgurom Benedikovićem.²⁰⁸⁰ No, već idućeg dana dosuđeno je da Petar rečenom Grguru i njegovim partnerima treba platiti tri libre i dva solda za troškove puta u Veneciju.²⁰⁸¹ Kako je vidljivo iz zapisa na margini, dug je podmiren 7. siječnja 1479. godine. Svega nekoliko dana nakon toga, 13. siječnja 1479. godine, zlatar Petar bio je pozvan da se odazove na tužbu Jakova Kosičića,²⁰⁸² a zlatar toga imena zabilježen je i u spisu sročenom prije 21. svibnja iste godine.²⁰⁸³

Dana 18. siječnja 1483. godine kao prostorna odrednica ponovno je navedena zemlja zlatara Petra u Koljevratima,²⁰⁸⁴ a u ožujku iste godine triput je upućen poziv zlataru Arniru (Rajneriju) iz Splita da se odazove na tužbu zlatara Petra, i to 6., 7. i 10. ožujka.²⁰⁸⁵

Dvije godine kasnije, 22. veljače 1485. godine, slikar Lovro Mihetić i zlatar Petar, građani Šibenika, pojavili su se u svojstvu svjedoka.²⁰⁸⁶ Iz 15. stoljeća potječe još samo

dokument od 1. kolovoza 1494. godine, iz kojega je poznato da je zlatar Petar, koji je od Antuna Polišića kupio urod vinograda u Vodicama za stotinu libara godišnje, zbog spora između rečenog Antuna i njegova sina Petra, vratio taj urod i poništio ugovor.²⁰⁸⁷

Premda se većina spisa iz druge polovine 15. stoljeća najvjerojatnije odnosi na zlatara Petra Matijevića, za njega nije moguće vezati nijedan od spisa iz prve trećine 16. stoljeća, jer je preminuo 1497. godine. Stoga se oni najvjerojatnije odnose na zlatara Petra Ivanova Nigera, koji je umro između 1523. i 1526. godine.

Dana 24. veljače²⁰⁸⁸ i 11. svibnja²⁰⁸⁹ 1507. godine zlatar Petar zabilježen je u svojstvu svjedoka, a 19. studenog iste godine uputio je poziv Mihovilu Stanopoliću (?) da otkupi neke stvari iz zaloga.²⁰⁹⁰ U dokumentu od 24. kolovoza 1509. godine spominje se zatoka zlatara Petra,²⁰⁹¹ a u spisu sročenom u kolovozu 1512. godine navodi se supruga zlatara Petra.²⁰⁹² U siječnju 1514. godine zlatar Petar bio je pozvan da iz zaloga otkupi dvije marame za glavu, malu koraljnu nisku (ili krunicu) sa šesnaest srebrnih križića i dva srebrna gumbića, za iznos od četiri libre i dva solda.²⁰⁹³ Potom je 18. prosinca 1514. godine na javnoj dražbi kupio tri srebrne vilice za dvije libre i jedan solad,²⁰⁹⁴ a 4. lipnja iduće godine svjedočio je s majstorom Grgurom Hreljićem.²⁰⁹⁵ Između 28. srpnja i 1. kolovoza 1515. godine arhiprezbiter Juraj, Pavao (sin Jurja Dalmatinca), klesar Nikola Magnić i zlatar Petar ugovorili su s klesarom Nikolom Radohničem s Brača izradu četiriju grobnih ploča pojedinačne vrijednosti deset libara, a nedugo nakon toga su Pavao i zlatar Petar, kao zastupnici crkve Sv. Marije Valverde ugovorili s Grgurom Hreljićem vađenje kamena na šibenskim otocima.²⁰⁹⁶ S obzirom na to da je zlatar Petar Ivanov Niger bio član rečene bratovštine, vjerojatno je u oba slučaja riječ upravo o njemu. U preostala tri spisa zlatar Petar zabilježen je u svojstvu svjedoka i to 1. rujna 1516. godine,²⁰⁹⁷ 22. studenog 1517. godine²⁰⁹⁸ i 11. studenog 1522. godine.²⁰⁹⁹

Iako se najveći broj spisa iz druge polovine 15. stoljeća vjerojatno odnosi na zlatara Petra Matijevića, a onih s kraja 15. i prve trećine 16. stoljeća na Petra Ivanova Nigera, većinu navedenih dokumenata ipak nije moguće dovesti u izravnu vezu s navedenim zlatarima.

2.92. Ivan (1442. – 1478.)

U razdoblju od 1442. do 1478. godine u šibenskoj arhivskoj građi sročeno je dvadesetak dokumenata u kojima se pojavljuje neki zlatar Ivan (*Iohannes/Zuane*), a koje zbog nedostatka drugih odrednica nije moguće pouzdano dovesti u vezu s konkretnim zlatarima. U većini

dokumenata zlatar je zabilježen posredno, kao dio imenske formule te kao vlasnik zemlje ili nekretnine. Premda se većina spisa vjerojatno odnosi na zlatara Ivana Punkovića (1412. – 1466., † prije 8. VII. 1471.), pojedine je dokumente možda moguće vezati za Ivana Albertova (Albertovića) iz Zadra (1432. – 1435.), Ivana Milinog (1437.), Ivana Prilukovića (1444.), Ivana Grubišića s Brača (1467.; † prije 2. V. 1475.), Ivana iz Skradina (1476.) ili Ivana Andrijina iz Trogira (1477.), a možda čak i na Ivana iz Kotora († 2. IX. 1480.), ako je živio u Šibeniku.

Kada je Matej Vlatković iz katuna Petra Višića 24. siječnja 1442. godine prodao konja, bilježnik ga je naveo kao osobu koja poznaje zlatara Ivana,²¹⁰⁰ a 1443. godine u repetitoriju bilježnika Frane i Petra de Serenis upisana je zabilježba o prodaji zemlje nekog istoimenoga zlatara.²¹⁰¹ Dana 6. siječnja 1443. godine u računima bratovštine Nove crkve zabilježena je isplata zlataru Ivanu u iznosu od devet libara,²¹⁰² koja se vrlo vjerojatno odnosi na Ivana Punkovića – člana te bratovštine.²¹⁰³

Godinama kasnije, 20. siječnja 1450. godine, u svojstvu svjedoka pojavio se Donat pokojnoga zlatara Ivana,²¹⁰⁴ što znači da se dokument ne može odnositi na zlatare Ivana Punkovića, Ivana Grubišića s Brača i Ivana Andrijina iz Trogira jer su oni živjeli nakon navedenog datuma. Potom je 23. veljače 1452. godine u jednom spisu kao prostorna odrednica spomenut vinograd zlatara Ivana u Sitnome,²¹⁰⁵ a u dokumentu iz 1454. godine dva terena u Koljevratima.²¹⁰⁶ Budući da je iz dokumenata poznato da je Ivan Punković ondje imao neku zemlju, moguće je da su navedeni tereni pripadali upravo njemu. U rujnu 1454. godine, u inventaru dobara Lovre Dominikova, popisivač je među Lovrinim dužnicima zabilježio i nekog zlatara Ivana, koji je pokojniku dugovao četiri libre i osamnaest solda.²¹⁰⁷ Dana 2. svibnja 1457. godine zlatar Ivan bio je pozvan na otkup dvaju vunelih predmeta (*banchales*) iz zaloga za tri libre, trinaest solda i troškove,²¹⁰⁸ pa se u tom slučaju najvjerojatnije radi o Ivanu Punkoviću. Dana 25. listopada iste godine kao prostorna odrednica ponovno je zabilježen vinograd zlatara Ivana u Sitnom,²¹⁰⁹ potom je 22. veljače 1458. godine iz istog razloga naveden vinograd zlatara Ivana pod crkvom sv. Lovre u Donjem polju i njegova kuća u gradu,²¹¹⁰ dok je kuća nekog zlatara Ivana zabilježena u inventaru dobara Ilije Linjičića iz 1458. godine.²¹¹¹

Dana 30. siječnja 1460. godine neki je zlatar Ivan bio pozvan na otkup zaloga za šest libara i troškove,²¹¹² a u lipnju 1461. godine kao prostorne odrednice zabilježeni su tereni zlatara Ivana u Koljevratima i Ljubostinju.²¹¹³ Iz istog je razloga 19. ili 20. ožujka 1468. godine navedena podvornica nasljednika zlatara Ivana u Doberčiću,²¹¹⁴ a 17. listopada 1469. godine

kuća nasljednika zlatara Ivana u predjelu crkve sv. Duha u Šibeniku,²¹¹⁵ koja se možda odnosi upravo na kuću Ivana Punkovića za kojega je poznato da je imao nekretninu u tom dijelu grada.

Međutim, na tada živućeg zlatara odnosio se zapis u dokumentu od 10. siječnja 1474. godine, u kojemu je zabilježena radnja zlatara Ivana.²¹¹⁶ I konačno, 22. travnja²¹¹⁷ i 12. svibnja 1478. godine²¹¹⁸ kao prostorne odrednice navedene su neke zemlje nasljednika zlatara Ivana u Dubravi i na brdu sv. Ivana, što daje naslutiti da bi se ta dva zapisa mogla odnositi na dobra pokojnog zlatara Ivana Punkovića.

Osim navedenih spisa, u neobjavljenim transkriptima Frane Dujmovića navedeno je još nekoliko dokumenata u kojima je zabilježeno ime zlatara Ivana, ali oni nisu pronađeni u arhivskim izvorima.²¹¹⁹

2.93. Nikola (1444. – 1513.)

U skupinu dokumenata koje nije moguće sa sigurnošću dovesti u vezu s konkretnim zlatarom, spada i nekoliko spisa u kojima se spominje neki zlatar Nikola (*Nicolaus/Nicola aurifex*). U šibenskoj arhivskoj građi od 1444. do 1513. godine pronađeno je devet takvih dokumenata u kojima je zlatar Nikola naveden bez drugih odrednica. Širi vremenski raspon nedvojbeno govori u prilog tomu da se pojedini dokumenti odnose na više osoba. Budući da su ponekad u isto vrijeme živjela barem dvojica zlatara istoga imena, nije moguće pouzdano utvrditi odnose li se pojedini dokumenti na Nikolu iz Venecije (1462.), Nikolu iz Splita (1463.), Nikolu Ivanova Veselkovića iz Splita (1474. – 1523.), Nikolu Pavlova Jakšića (1493. – živi nakon 1522.), Nikolu Diskovića (1495.), Nikolu Bruoxija (1502.) ili nekog drugog zlatara istoga imena.

Neki zlatar Nikola zabilježen je u popisu dobara zlatara Stjepana Ivanova Skočibuhe iz svibnja 1444. godine, jer se kod njega nalazio par (zlatarskih?) vaga s utezima težine osamnaest unca i tri kvarte.²¹²⁰ Ako se zapis ne odnosi na za sada nepoznatog zlatara, možda ga je moguće dovesti u vezu s Nikolom iz Venecije ili Nikolom iz Splita, koji su, doduše, u arhivskoj građi zabilježeni tek šezdesetih godina 15. stoljeća. Možda bi se na Nikolu iz Splita mogao odnositi spis od 17. travnja 1451. godine, u kojemu je Ivan Teodozijev imenovao zastupnika za potraživanje novca i nekih pokretnina od nekih pojedinaca tada nastanjenih u Splitu, među kojima je bio i zlatara Nikola, te spis iz 1454. godine u kojemu su zlatari Nikola i Petar svjedočili zajedno s drvorezbarom, kanonikom Jurjem Petrovićem u sudskoj raspravi.²¹²¹

Također je moguće da se na tog zlatara odnosi i zapis u inventaru dobara klesara Luke Radojevića iz listopada 1460. godine, u kojemu se navode dvije zlatne šipčice i zlatni prsten težine četrdeset i četiri karata, koje je izvagao zlatar Nikola i procijenio ih na četiri solda po karatu.²¹²² Možda je upravo taj zlatar 3. studenog 1460. godine na javnoj dražbi kupio pojas urešen srebrom, koji je zlatar Petar Matijević dao u zalog kod Antuna iz Rima i nije ga otkupio.²¹²³

Četiri dokumenta s kraja 15. stoljeća najvjerojatnije se odnose na zlatara Nikolu Veselkovića iz Splita i/ili Nikolu Jakšića. U studenom 1485. godine, na zahtjev zlatara Nikole, bio je upućen poziv Ljubi Trajliću da za četrdeset i šest solda otkupi srebrni lančić iz zaloga,²¹²⁴ a potom je 30. siječnja 1495. godine neki zlatar Nikola jamčio za Maura Stjepanova Kalemotu prilikom prodaje sidra.²¹²⁵ U dokumentu od 17. listopada 1497. godine kao prostorna odrednica zabilježena je kuća zlatara Nikole „poviše glavne ulice“,²¹²⁶ a 3. studenog 1513. godine spominje se spor šibenskih dominikanaca i zlatara Nikole.²¹²⁷

2.94. Šimun (1454.)

Sredinom 15. stoljeća u Šibeniku je sročeni dokument u kojemu je zabilježeno ime nekog zlatara Šimuna (*Simon orexe*) bez drugih oznaka. Riječ je o zapisu u inventaru Lovre Dominikova sastavljenom između 2. i 18. rujna 1454. godine, u kojemu je neki zlatar Šimun naveden među Lovrinim dužnicima.²¹²⁸ Budući da su sredinom 15. stoljeća u Šibeniku živjela barem dvojica zlatara toga imena, nije moguće utvrditi odnosi li se dokument na Šimuna Nikolina iz Splita (1442.?.; 1443.), Šimuna Pomenića iz Trogira (1442.? – 1453.) ili nekog trećeg, zasad nepoznatog zlatara.

2.95. Juraj (1461.; 1465.; 1491.)

U šibenskoj arhivskoj građi druge polovine 15. stoljeća sačuvane su četiri isprave u kojima se spominje neki zlatar Juraj (*Zorzi orize / Georgius aurifex de Sibenico*) bez drugih odrednica. Dana 12. svibnja 1461. godine zlatar Juraj iz Šibenika uputio je zahtjev mornaru Mihovilu da iz zaloga otkupi neke predmete,²¹²⁹ a u spisu od 5. kolovoza iste godine neki je zlatar Juraj bio pozvan na otkup para naušnica založenih za petnaest libara.²¹³⁰ Neki zlatar Juraj zabilježen je i u popisu dobara Marka Ivanova Dobrojevića iz rujna 1465. godine, jer je pokojniku dugovao četrdeset i osam libara i petnaest solda,²¹³¹ a gotovo trideset godina kasnije,

7. travnja 1491. godine, zlatar istoga imena posredno je zabilježen u oporuci šibenskog biskupa Luke Tolentića.²¹³²

Budući da se tijekom šezdesetih godina 15. stoljeća u Šibeniku spominju zlatari Juraj Derljanović (1461.), Juraj Dragoslavljić (1462.) i Juraj Vladislavljić (1459.; 1461.), a tijekom sedamdesetih godina zlatar Juraj (Petrov?) iz Splita, stanovnik Trogira, moguće je da se tri ranija dokumenta odnose na nekog od navedene četvorice zlatara. No, s obzirom na to da se nijedan od njih ne spominje krajem 15. stoljeća, vjerojatno se zapis iz 1491. godine odnosi na za sada nepoznatog zlatara Jurja.

2.96. Šibenski zlatari prve četvrtine 16. stoljeća

Osim devetorice majstora koji su u Šibeniku živjeli na smjeni 15. i 16. stoljeća, a o kojima je bilo govora u prethodnim potpoglavljima, u šibenskim arhivskim izvorima prve četvrtine 16. stoljeća zabilježeno je deset imena zlatara koji se u izvorima prvi put spominju nakon 1500. godine. Dio njih je, nedvojbeno, u Šibeniku živio i ranije, makar arhivski izvori o tome ništa ne govore.

Na samom početku 16. stoljeća u Šibeniku je živio zlatara Nikola Bruoxi (?) (*Nicolaus Bruoxi*) iz Trogira. On je posredno zabilježen samo 10. siječnja 1502. godine, kada je Ivan Tolimerić potvrdio da ga je Matija pokojnog Brouxija (?) Viričića iz Trogira, bivša dojiteljica kćeri zlatara Nikole Brouxija (?) nastanjenog u Šibeniku, imenovala za zastupnika u svrhu naplate duga za rečeno dojenje.²¹³³ Budući da su Matija i Nikola nosili isto ime oca, vjerojatno su bili brat i sestra. Premda o tom zlataru nemamo ranijih podataka, moguće je da je u Šibenik doselio još krajem 15. stoljeća.

Nakon njega, u dvama dokumentima spominje se majstor Stjepan Zlatarić (*Stefanus Slatarich*). On je 30. travnja 1502. godine zabilježen u ulozi svjedoka,²¹³⁴ a u rujnu iste godine dobio je rok od osam dana da Grguru Rankolinu vrati srebrnu vilicu koju je od njega dobio na popravak (?) ili da mu isplati njezinu vrijednost.²¹³⁵ Iako skroman, taj podatak potvrđuje da se zlatar Stjepan bavio zlatarstvom. No, budući da u kasnijoj arhivskoj građi o njemu nema drugih podataka, moguće je da se pod tim imenom krije zlatar Stjepan Petrov Farsunić (Matijević) – sin zlatara Petra Matejeva (Matijevića) Farzonića i brat zlatara Jeronima Petrova Farzonića (Zlatarića).²¹³⁶ Tome u prilog govori i činjenica da rečeni Jeronim u pojedinim dokumentima naveden kao Jeronim Zlatarić, sin pokojnog zlatara Petra. Ako su zlatari Stjepan i Jeronim

Zlatarić doista bili braća, moguće je da su ponekad koristili prezime izvedeno iz njihova i očeva zanimanja.

Početak 16. stoljeća u Šibeniku se zlatarstvom bavio i jedan od sinova Nikole Firentinca, Ivan *Gabo* (*Zuane Gabo*), koji je u literaturi pogrešno nazivan grbavcem (*gobbo*).²¹³⁷ Njemu su predstavnici crkve sv. Marije Valverde (Nove crkve) 13. kolovoza 1502. godine dali tkanine vrijedne dvadeset i četiri libre, koje se zlatar obvezao vratiti u zlatarskim radovima.²¹³⁸ No, osim navedenog zapisa, o zlataru Ivanu Nikolinu za sada nema drugih podataka.

Uz prethodno navedenu trojicu zlatara, u šibenskoj arhivskoj građi s početka 16. stoljeća u jednom je dokumentu zabilježen i zlatar Julijan (**Iulianus*), građanin Šibenika, koji je 28. lipnja 1503. godine svjedočio sa zlatarom Nikolom Veselkovićem.²¹³⁹ Premda je 1446. i 1447. godine u Splitu zabilježen zlatar Julijan iz Bergama,²¹⁴⁰ a 1469. godine u Zadru zlatar Julijan Markov *de Pasi*,²¹⁴¹ malo je vjerojatno da se šibenski dokument odnosi na jednog od navedene dvojice zlatara.

Dana 17. veljače 1507. godine neki je zlatar Jeronim (*Hieronymus*) bio pozvan da na zahtjev Nikole de Andreis iz zaloga otkupi stolnjak (?).²¹⁴² Budući da uz ime nije navedena druga odrednica, dokument nije moguće sa sigurnošću vezati za konkretnog zlatara. Iako je najizglednije da se spis odnosi na Jeronima Petrova Farsonića (Zlatarića), koji se u izvorima pojavljuje od 1488. do 1511. godine, ne može se posve otkloniti ni mogućnost da je riječ o Jeronimu Franinu ili Jeronimu Jakovljevu iz Splita.²¹⁴³

Zlatarski majstor Juraj iz Pule (*Georgius de Pola*) spominje se posthumno samo 3. listopada 1511. godine, kada je njegov sin Marko, nastanjen u Trogiru, imenovao svoga zastupnika.²¹⁴⁴ Budući da o tom zlataru nema drugih podataka, nije moguće utvrditi je li boravio u Šibeniku.

Tijekom prve četvrtine 16. stoljeća u Šibeniku je živio i djelovao zlatar Jakov Fosić (Fosić, Fosa) (*Iacobus Fosich/Foxich/Fosa*), otac zlatara Frane Fosića (Fošića).²¹⁴⁵ Premda je Jakov u arhivskoj građi prve polovine 16. stoljeća zabilježen u više od stotinu dokumenata,²¹⁴⁶ iz vremena prije osmanlijskog zauzeća Skradina 1522. godine potječe tek devetnaest spisa. Zlatar se u šibenskim izvorima prvi put spominje 8. siječnja 1512. godine u ulozi svjedoka, u dokumentu koji se odnosi na klerika Petra Frisunića, sina zlatara Stjepana Frisunića (Farsunića, op. a.).²¹⁴⁷ Da se u tom spisu u ulozi svjedoka nije zatekao slučajno, daju naslutiti dokumenti od 26. prosinca 1514. godine²¹⁴⁸ i 22. svibnja 1515. godine,²¹⁴⁹ u kojima je Jakov svjedočio

upravo sa zlatarom Stjepanom Frisunićem. Budući da je spis iz 1515. godine sročten u Stjepanovoj radionici (*in apotheca*), nedvojbeno je da su se dvojica zlatara osobno poznavala. Međutim, sačuvani dokumenti ne otkrivaju ništa o prirodi njihova odnosa. Vjerojatno se na Jakova Fosića odnosi i posredan zapis u dokumentu od 13. ožujka 1517. godine, u kojemu stoji da je zlatar Jakov 14. travnja 1516. godine uputio pisani protest u ime zlatara Stjepana (Frisunića/Farsunića) „koji ne umije pisati“,²¹⁵⁰ što pokazuje da je Jakov bio pismen, baš kao i zlatar Matej Pomenić. Jakov je nakon toga u izvorima ponovno zabilježen 26. studenog 1516. godine, kada je bio pozvan na otkup dvaju kositrenih tanjura iz zaloga.²¹⁵¹ Dana 14. svibnja 1517. godine²¹⁵² te 14. siječnja²¹⁵³ i 24. veljače 1518. godine zlatar se pojavio u ulozi svjedoka,²¹⁵⁴ a 5. srpnja iste godine sastavljen je dokument u kojem se spominje srebrna pernica (*cirsta/peniculus/perniça*) koju je izadio za Antuna Stogmilića (?).²¹⁵⁵ Zlataru je za njezinu izradu isplaćeno pedeset solda, a u slučaju da je Antun ili njegov zastupnik u budućnosti požele pozlatiti, za to će morati izdvojiti još trideset solda. Ta danas izgubljena pernica jedino je poznato djelo zlatara Jakova Fosića, makar nije isključeno da je upravo on izradio još jedan takav predmet težine četiri i pol unce, koji je 16. veljače 1545. godine procijenio na dvadeset dvije i pol libre.²¹⁵⁶ U preostalim dokumentima koji datiraju iz vremena do 1522. godine, Jakov je zabilježen u ulozi svjedoka, i to 22. ožujka,²¹⁵⁷ 5. travnja,²¹⁵⁸ 8. studenog,²¹⁵⁹ 13. studenog,²¹⁶⁰ i 31. prosinca 1519. godine,²¹⁶¹ potom 11. svibnja²¹⁶² i 4. rujna 1520. godine,²¹⁶³ te 12. travnja²¹⁶⁴ i 6. svibnja 1521. godine²¹⁶⁵ i konačno 20. svibnja 1522. godine.²¹⁶⁶ Budući da je i u većini kasnijih spisa zabilježen u svojstvu svjedoka, o Jakovljevu zlatarskom djelovanju u drugoj četvrtini 16. stoljeća svjedoči tek nekoliko dokumenata u kojima se spominje njegova radionica.²¹⁶⁷

Krajem travnja 1515. godine u Šibeniku je zabilježen zlatar Ivan Blažev iz Splita (*Ioannes Blasii de Spaleto*), koji se javlja i u splitskim arhivskim izvorima.²¹⁶⁸ Iz šibenskog dokumenta od 23. travnja 1515. godine saznajemo da je zlatar dobio prihode beneficija sv. Lovre kao isplatu za jamčevinu plaćenu za svećenika i šibenskog kanonika Mihovila Parisoto,²¹⁶⁹ a u Šibeniku je zabilježen i 28. travnja iste godine kada su nastavljeni dogovori oko poslovanja iz prethodnog dokumenta.²¹⁷⁰

Godinu i pol dana kasnije, 10. rujna 1516. godine, u šibenskim je izvorima posthumno zabilježen zlatar Stjepan Magiolov (*Stephanus Magioli*).²¹⁷¹

Tri godine kasnije u arhivskoj je građi prvi put zabilježen zlatar Andrija Nikolin Jakšić (*Andreas Nicolai Iaxich*)²¹⁷² – sin zlatara Nikole Pavlova Jakšića i brat zlatara Stjepana

Nikolina Jakšića. Premda se Andrijino ime otprije spominje u literaturi, o njemu je do sada bio poznat tek podatak da je djelovao u 16. stoljeću.²¹⁷³ Međutim, u razdoblju od 1519. do 1565. godine o tom je zlataru sročeno najmanje stotinu i pedeset dokumenata,²¹⁷⁴ u kojima se najčešće pojavljuje u ulozi svjedoka. Do 1522. godine u tom je svojstvu zabilježen osam puta: 13. studenog 1519. godine,²¹⁷⁵ kada je svjedočio sa zlatarom Jakovom Fosićem, potom 23. siječnja 1520. godine²¹⁷⁶ i u veljači te godine,²¹⁷⁷ pa 24. srpnja,²¹⁷⁸ 29. listopada,²¹⁷⁹ zatim 12. i 22. studenog iste godine,²¹⁸⁰ te 25. veljače 1522. godine.²¹⁸¹ Premda je riječ o „sitnim“ podacima, iz njih je vidljivo da je Andrija tada već bio izučeni zlatar s titulom majstora i statusom građanina Šibenika. Za sada nije poznato kada je i kod koga zanat izučio, ali se zlatarstvom nedvojbeno bavio, čemu u prilog govore podaci u kojima se spominje njegova zlatarska radnja.²¹⁸² O tome koliko je u Šibeniku bio cijenjen i ugledan svjedoči činjenica da se u ulozi svjedoka pojavio više od stotinu puta te da su ga pojedinci, ali i institucije birali za svoga zastupnika. On je ujedno i posljednji u nizu šibenskih zlatara koji se u arhivskoj građi spominju do 1522. godine.

-
- ¹ O tom zlataru vidi u: M. ZJAČIĆ – J. STIPIŠIĆ, 1969., 6-7; N. KLAIĆ – I. PETRICIOLI, 1976., 276; M. KOVAČEVIĆ, 2010., 68 (cjelina 2.1.5.).
- ² „Rukopisi“ Krste Stošića pohranjeni u Muzeju grada Šibenika zapravo predstavljaju zbirku natuknica, odnosno bilješki nastalih tijekom njegovih arhivskih istraživanja, a ne rukopise u pravom smislu riječi.
- ³ Na popisu šibenskih zlatara nalazili su se plemići Ivan Vrančić i Šimun Šižgorić, koje je Krsto Stošić zabunom uvrstio među zlatare, a u literaturi je bilo zastupljeno i nekoliko nepostojećih imena zlatara koje je bilo potrebno ukloniti s popisa jer su u indeks dospjela zabunom Krste Stošića i kasnijih autora. U tu skupinu spadaju sljedeća imena: Dominik Punković/Ponković, Nikola Punković, Petar Skočibuha, Ivan Pelegrin Tomić, Andrija Lolić iz Splita, Stjepan Trifunić i Jakov Tošić.
- ⁴ U manjem broju slučajeva nisam uspjela pronaći arhivske podatke o zlatarima koje spominje Krsto Stošić, međutim, uvrstila sam ih na popis jer postoji mogućnost da su mi dokumenti promakli ili više nisu sačuvani ili se pak nalaze u fondovima koji ovom prilikom nisu istraženi. U tu skupinu zlatara spadaju Slavonja, Biloslav Gruban, Donat Ivanov i Ivan Priluković (?).
- ⁵ Signature dokumenata iz zadarske, trogirске i splitske arhivske građe ustupio mi je mentor prof. dr. sc. Emil Hilje kojemu se ovim putem zahvaljujem.
- ⁶ Od zadanog vremenskog okvira odstupa tek nekoliko značajnijih dokumenata iz kasnijeg razdoblja.
- ⁷ U izvorima su zabilježene sljedeće imenske formule: *Crisanus filius quondam Petri de Scardona, Crisanus aurifex quondam Petri habitator Iadre, magister Crisanus aurifex habitator Sibenici, Crisanus aurifex de Sibenico, (quondam/olim) Crisanus aurifex, Crisanus aurifex quondam Petrice, quondam Crisanus aurifex quondam Petri Gradoy de Scardona et ciuis Sibenici, olim Crisanus aurifex de Scardona, quondam Christianus aurifex, Cresanus aurifex*. Imenske formule donosimo u nominativu, makar su neke od njih u izvorima zastupljene samo u kosim padežima.
- ⁸ Vidi u: M. KOVAČEVIĆ, 2010., 156 (cjelina 2.1.71.).
- ⁹ (...) *presentibus (...) Nicola, aurifice, filio Radoi de Scardona, et Antonio, filio ser Alegreti mercatorii (?) de Iadra, testibus. Poncus filius quondam Petri de Scardona posuit fratrem suum Crisanum et filium dicti quondam Petri (...) ad standum cum Produlo aurifice quondam Andree de Iadra usque ad sex annos proxime uenturos, promitens et se obligans quod ipse Crisanus faciet quamcunque ei ordinata fuerint licita per dictum Produlum et ab eo non aufugiet uel recedet usque ad dictum terminum nec ei aliquod dampnum uel furtum faciet. (...) (...) Et hoc ideo quia dictus Prodolus promisit dare et facere ipsi Crisano dicto toto tempore competere uictum, uestitum et calciamenta et docere et instruere ipsum artem aurificarie legaliter. Et in fine dicti termini sex annorum dare eidem Crisano omnia capita ferramentorum artis aurificarie et induere ipsum Crisanum de nouo, uidelicet, facere eidem vnam clamidem et vnam tunicam de panno griseo et vnum caputeum et vnum par caligarum de panno colorato ualoris soldorum XL pro brachio (...)* (HR-DAZD-31, BZ, Articutus de Rivignano, B IV, F I, fol. 122'). Djelomičan ispis donosi i Marijana Kovačević u svojoj doktorskoj disertaciji. Vidi: M. KOVAČEVIĆ, 2010., 267 (bilj. 222).
- ¹⁰ Tijekom 14. i 15. stoljeća u Zadru, Šibeniku, Trogiru, Splitu i Dubrovniku sklopljen je niz sličnih ugovora o zlatarskom naukovanju. Vidi primjerice: C. FISKOVIĆ, 1949., 161-166; C. FISKOVIĆ, 1950.a, 150-

151, 153; C. FISKOVIĆ, 1950.b, 194, 196; C. FISKOVIĆ, 1959., 110-119; N. KLAJČ – I. PETRICIOLI, 1976., 531-543; Z. LADIĆ, 2011., 81, 83; M. KOVAČEVIĆ, 2010., 592-600, 928 (bilj. 14); M. KOVAČEVIĆ, 2014.a, 47-61; Đ. LAKOŠELJAC, 2020.a, 17-32.

¹¹ (...) *presentibus (...) et Crisano aurifice quondam Petri, habitatores Iadre (...)* (HR-DAZD-31, BZ, Petrus de Serçana, B III, F 45/11.1.58., fol. 18'); M. KOVAČEVIĆ, 2010., 341 (bilj. 978).

¹² Marijana Kovačević iznijela je pretpostavku da bi se i dokument od 4. ožujka 1385. godine, u kojemu je među svjedocima naveden zlatar Petar Križanov Čanfogna, možda mogao odnositi na zlatara Križana Petrova. No, tu bi pretpostavku ipak, čini se, trebalo otkloniti. Naime, u tom je dokumentu zlatar zabilježen kao Petar Križanov, a ne Križan Petrov, što bi – kako je Marijana Kovačević i pretpostavila – mogla biti posljedica zabune bilježnika u vidu inverzije imena i patronima. Međutim, određeni elementi ipak ukazuju na to da je najvjerojatnije riječ o različitim osobama. Već sama činjenica da se zlatar Petar Križanov u ožujku 1385. godine pojavio u ulozi svjedoka, govori u prilog tomu da se radilo o punoljetnoj osobi. S druge strane, Križan Petrov tada to sasvim izvjesno nije bio, jer ga je mjesec dana ranije na nauk dao njegov stariji brat Ponko. Također, malo je vjerojatno da bi Križan Petrov samo mjesec dana od stupanja na nauk bio označen kao zlatar u nekom privatno-pravnom spisu. Doduše, to ne bi bio izolirani slučaj jer je i zadarski zlatar Toma Martinušev (Martinušević) zabilježen kao *aurifex* nakon godinu dana od stupanja na četverogodišnje naukovanje. No, u slučaju da se sporni dokument ipak odnosi na zlatara Križana Petrova, radilo bi se uistinu o nevjerojatnom spletu okolnosti. To bi pak značilo da je bilježnik pogrešno zabilježio ime, da je Križan u periodu od mjesec dana postao punoljetan i da je iz nekog razloga označen zlatarom nedugo nakon stupanja na nauk, što nije bila uobičajena praksa. Premda nije posve nemoguće, takav se splet okolnosti ipak čini malo vjerojatnim. Usporedi: M. KOVAČEVIĆ, 2010., cjelina 2.1.72. na str. 157 i cjelina 2.1.87. na str. 182-183.

¹³ (...) *determinatum est quod magister Crisanus aurifex habitator Sibenici debeat et teneatur dare, redere et per soluere Marconi Sculcig libras viginti denariorum paruorum (...)*
(na margini:) *Millesimo CCCC^oXVIII^o (...) et die quinto iulii. (...) superscripta nota debiti est cancelata et anulata de voluntate et mandato superscripti ser Marci Schulcig pro eo predictus ser Marcus fuit contentus se habuisse a superscripto Crisano dictas libras viginti denariorum paruorum (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/II, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIc, fol. 116).

¹⁴ (...) *In presencia ser Daudid Doymi examinatore comunis, Crisano aurifice de Sibenico et (...) testibus (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/II, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIb, fol. 78).

¹⁵ (...) *presentibus (...) Crisano aurifice et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/Ic, fol. 8).

¹⁶ (...) *presentibus (...) et Crisano aurifice quondam Petrice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/II, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIg, fol. 26'). Križanov je otac tom prilikom naveden kao Petrica.

¹⁷ Vidi bilj. 13 u ovoj cjelini.

¹⁸ (...) *de villa Macra districtus Sibenici (...) iuxta terram heredum olim Crisani aurificis (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIIb, fol. 7'); F. DUJMOVIĆ, 1975., Mihovil pok. Ivana, sign. 4, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1434., 31. I., fol. 7 (kratki neobjavljeni transkript).

¹⁹ (na margini:) *Matrimonium Georgii Ratchouich caligarii et Catline filie quondam Crisani aurificis.*

(...) *Ibique ser Marcus Dobroyeuich de Sibenico ex vna cum consensu et voluntate suprascripte Catline (...) et Georgius Ratchouich caligarius de Sibenico parte ex altera (...) tale matrimonium contraxerunt hoc modo: vti dominus ser Marcus promisit et se obligauit Catlinam filiam quondam Crisani aurificis quondam Petri Gradoj de Scardona et ciuis Sibenici dare (...) dicto (Ra – prekriženo) Georgio Ratchouig in vxorem legitimum (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIIb, fol. 8); F. DUJMOVIĆ, 1975., Mihovil pok. Ivana, sign. 4, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1434., 31. I., fol. 8 (kratki neobjavljeni transkript).

Dana 12. ožujka 1415. godine u bilježničkim spisima zablježen je neki Nikola Petrov Gradoj iz Skradina, koji je, vrlo moguće, bio u srodstvu sa zlatarom Križanom. Djelomični transkript dokumenta vidi u: P. KOLENDIĆ, 1920., dokument br. 2 na str. 130.

²⁰ (...) *Ibique ser Marcus Dobroyeuich de Sibenico, tamquam tutor filiorum olim ser Georgii quondam Stayani, fuit contentus et confessus se habuisse et recepisse a donna Catlina sorore sua et vxore Georgii (jedna riječ nejasna) de Sibenico libras duodecim cum dimidio paruorum et hoc quod est (jedna riječ nejasna) vnus legati facti per dictum olim ser Georgium Stayanii per eius testamentum, videlicet de vna tunica quam reliquit Cate filie olim Crisani aurificis de Scardona (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIIe, fol. 180); F. DUJMOVIĆ, 1975., Mihovil pok. Ivana, sign. 4, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1435., 8. VIII., fol. 180 (kratki neobjavljeni transkript).

²¹ (...) *conparuit ser Lucas filius ser Iohannis Vrancich ciuis Sibenici, nomine Cathice filie quondam Chrisiani aurificis, olim vxoris predicti quondam magistri Georgii Ratchouich cerdonis, dicens quod dicta Cathica debet habere a dicto quondam viro suo pro sua dote libras ducentas et quinqueginta paruorum et non nulla bona stabilia prout apparet quodam instrumento dotale scripto in 1434. indictione 12, die XX° mensis aprilis manu domini Iacobi Vulchxich archidiaconi Sibenici, olim notarii comunis Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/II, Ante Campolongo, F 11/III, sv. 10/VIIIe2, fol. 93); F. DUJMOVIĆ, 1975., rukopis, mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Antonio Campolongo, sign. 6/4, HAZ, pod datumom 1449., 23. III., fol. 93 (kratki neobjavljeni transkript). Frane Dujmović dokument donosi pod datumom 23. ožujka umjesto 26. ožujka 1449. godine.

²² (...) *Ibique Catiza filia quondam Crisani aurificis et olim vxor quondam Georgii Ratchouich cerdonis de Sibenico ex vna parte et Iohannes Pribissich dictus Bosna de Sibenico ex parte alia in nomine Iesu Christi tale matrimonium contraxerunt (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 15, 16/I, Karatus Vitale, F 15/Ic, fol. 37); F. DUJMOVIĆ, 1975., Karatus Vitalis, sign. 7/1, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1453., 2. IV., fol. 37 (kratki neobjavljeni transkript). Katičin prethodni supruga, Juraj Ratković, preminuo je godinama ranije, svakako prije 23. ožujka 1449. godine kada je zabilježen kao pokojni. Vidi u spisu pod sljedećom signaturom: HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/II, Ante Campolongo, F 11/III, sv. 10/VIIIe2, fol. 93.

²³ (na margini:) *Testamentum domini presbiteri Georgii quondam Iohannis.*

(...) *Venerabilis dominus presbiter Georgius quondam Iohannis canonicus Sibenicensis (...) decedere (?) testamentum (...) facere in hunc modum, videlicet: (...) (...) [Item dare voluit] Margarite filie Crisani aurificis libras decem (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karatus Vitale, F 15/IVa/2, fol. 62', 63); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Karatus

Vitalis, sign. 7/2, HAZ, Lapidice, pod datumom: 1454., 4. VIII., fol. 62 (kratki neobjavljeni transkript); Z. LADIĆ, 2013., 49 (bilj. 53), 67 (bilj. 134). Zoran Ladić donosi signaturu dokumenta i ukratko tumači sadržaj, ali ne spominje zlatarovu kćer.

²⁴ (na margini:) *Testamentum domini presbiteri Georgii quondam Iohannis.*

(...) (...) *Item legauit Margarite filie Cresani aurificis libras decem paruorum.* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karatus Vitale, F 15/IVa/2, fol. 92', 93); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Karatus Vitalis, sign. 7/2, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1456., 19. III., fol. 92 (kratki neobjavljeni transkript); Z. LADIĆ, 2013. 68 (bilj. 136). Potonji donosi signaturu dokumenta i kratko tumačenje, ali ne spominje zlatarovu kćer.

²⁵ (početak dokumenta oštećen) *[Do]broeuch canonico (...) mente, memoria, se[nsu] (jedna riječ oštećena) [in]tellectu (nekoliko riječi oštećeno) in hunc modum facere procurauit (...) (...) Item dimisit libras decem paruorum Margari[te] filie olim Crisani aurificis et quod eius comissarii teneantur emere de dictis denariis vestimenta adorso (?) pro dicta Margarita.* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/IV, Cristoforo q. Andree, F IVe, fol. 3, 3'); F. DUJMOVIĆ, 1975., Cristoforo quond. Andrea, sign. IV, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1458., 3. III., fol. 3 (kratki neobjavljeni transkript). Frane Dujmović navodi da je riječ o oporuci Bogdana Balavajevića sročenoj 13. ožujka 1458. godine, no ona se nalazi na foliji 2', a na foliji 3 započinje oporuka kanonika Jurja Ivanova Dobrojevića. S obzirom na to da je datum oštećen, moguće je da Dobrojevićeva oporuka nije sročena 13. ožujka 1458. godine, već nedugo nakon tog datuma.

²⁶ Vidi bilj. 472 u cjelini *Djela anonimnih majstora.*

²⁷ Budući da je u posljednjem poznatom dokumentu, oporuci kanonika Jurja Ivanova Dobrojevića, Križan naveden kao Margaritin pokojni otac, zacijelo je u prethodna dva spisa propustom bilježnika izostavljena oznaka *olim* ili *quondam*.

²⁸ Vidi bilj. 9 u ovoj cjelini.

²⁹ (na margini:): *Iacobi aurificis.*

(...) *Dragoslauus Iohannis prenomine Ueles de insula Zlarin per hoc presens instrumentum contentus et confessus fuit se habuisse et recepisse a Iacobo aurifice quondam Ostoye aurificis de Sibenico libras viginti vnam denariorum paruorum, pro quibus sibi dedit, vendidit et tradidit iure proprio in perpetuum gognaios tres de vinea sua (...) (...) posita in insula Zlarin in loco vocato Platac (...)*

(na margini:): *1386 indictione 9, die 26 mensis augusti (...) cancellata fuit dicta nota de mandato dictarum parcium quia aliud instrumentum hodierna die inter se fecerunt.* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 1, Slavogost, sv. 1, fol. 28); M. ZJAČIĆ, 1952., dokument 61.

³⁰ Građa šibenskog notarskog arhiva iz 14. stoljeća izrazito je oskudno sačuvana, preciznije, sačuvan je tek jedan sveščić spisa bilježnika Slavogosta iz 1386. godine te dio spisa Zilija de Albanisa iz 1398. godine, stoga ne čudi da o zlataru Ostoji nisu pronađeni drugi podaci.

³¹ O tome više u potpoglavlju 2.88.

³² (...) *olim domina Draga relicta olim Radini aurificis de Sibenico dimisserit in aliquo bono opere ecclesie Sancti Saluatoris de Sibenico per suum ultimum testamentum vnam terram suam gognaios duodecim (...) plus*

aut minus (...) positam in Campo Morigne in loco uocato Rebine (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 1, Slavogost, sv. 1, fol. 47'); M. ZJAČIĆ, 1952., dokument 106.

³³ Tijekom 15. stoljeća na šibenskom je području za mjerenje površine korištena mjera *gonjaj* ili *gonaj*, koja je prema Zlatku Herkovu do 1436. godine iznosila 788,48 m², a nakon toga 851,252 m² (Z. HERKOV, 1982., 396).

³⁴ Podatak o tome donosi Cvito Fisković, ali ne navodi signature trogirskih dokumenata pa nije moguće utvrditi kada je zlatar boravio u Trogiru. Vidi: C. FISKOVIĆ, 1959., 200 (bilj. 756a).

³⁵ Pet dokumenata objavljeno je 2016. godine. Vidi: J. KOLANOVIĆ, 2016., dokumenti br. 9, 57, 67, 120, 121.

³⁶ U izvorima su zabilježene sljedeće imenske formule: *Gregorius aurifex filius Milosii habitator Sibenici, Gregorius aurifex Miloseuig, magister Gregorius Milosseuig aurifex habitator Sibenici, (quondam) Gregorius aurifex de Sibenico i Gregorius aurifex*. Imenske formule donosimo u nominativu, iako su pojedine od njih u izvorima zastupljene samo u kosim padežima.

³⁷ (na margini:) *Matrimonium Dobre quondam Radoslauri et Gregorii aurifici.*

(...) Ibiqne Iohanes quondam Dominici Merdesig nomine Dobre quondam Radoslauri et relicte olim Michaelis Budig ex vna parte et Gregorius aurifex filius Milosii habitator Sibenici ex altera parte (...) matrimonium inter se contraxerunt, videlicet, quia dictus Iohanes Merdesig dedit dictam Dobram in sponsam legitimum dicto Gregorio (...) (...) dictus Iohanes Merdesig nomine dicte Dobre promisit (...) dare in dotem cum dicta Dobra dicto Gregorio de bonis tantum dicte Dobre bona infrascripta, videlicet: primo libras ducentas et quinquaginta, secundum tenorem vnius sentencie scripture manu mei Zilii canzellarii Sibenicensis sub M^oCCC^o nonagesimo quarto, indictione secunda, die septimo mensis marcii. Item domum vnam cum loco sibi contiguo positam Sibenici in contrata Sancti Spiritus, iuxta ecclesiam Sancti Spiritus (...) Item terram vnam et vites positam ad Mali Chamenig (...) Item gognaium vnum uel circha tam terram quam vitis iuxta vineam (Pet – prekriženo) Pauli Petrouig. Item terram unam aratoriam (...) in villa Prodoglie (...) Item terram unam ad Rugiane (...) Item duos ortos quorum vnus est extra Portas Magnas (...) alter ortus extra Portas Gorice a tribus partibus. Item totum quod habet dicta Dobra in villa Cossevicha. Item viginti quinque capita animalium minorum (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 2, Zilio de Albanis, F a, fol. 5-6); J. KOLANOVIĆ, 2016., dokument br. 9.

³⁸ U bračnom ugovoru se spominje iznos od dvjesto pedeset libara koje je rečena Dobra trebala dobiti na temelju presude od 7. ožujka 1394. godine. Po svemu sudeći, riječ je o njezinoj doti koja joj je trebala biti vraćena nakon smrti prethodnog supruga. O tome više u bilj. 40.

³⁹ (na margini:) *Gregorii aurificis. / Publicatum Gregorio aurifici.*

(...) Cum virtute vnius sententie de libris ducentas et quinquaginta denariorum, late in fauorem Dobre relicte olim Michaelis Andree Proticeuig de Sibenico et contra et aduersus bona dicti olim Michaelis Andree sui viri scripture manu Zilii canzellarii Sibenicensis sub M^oCCC^oLXXXVIII, die decimo marcii ad incantandum bona dicti olim Andree Proticeuig cuius quidem cedula tenor (...) finit summa in totum libras nonaginta paruorum et cetera. Qui prece retulit se dictam cedulam incantasse (...) Cumque ad instantiam dicte Dobre seu Gregorii aurificis, nunc mariti dicte Dobre, dandum (...) ad deliberandum infrascripta bona dicti Michaelis Andree pro debito dicte Dobre. (...) (...) ut Gregorius, mariti dicte Dobre, iure proprio et dicte comissarie dedit, vendidit et per publicum incantum deliberavit ser

Gregorio (...) vnum domum positum (...) in Dolaz (...) Item vnum locum positum in Dolaz (...) Item lebelos duos, duas caldarias, olas (!) duas, duas catenas de ferro ab igne, vnum rampium, vnam tinam paruum de plumis. Item vnum cussinum plenum plumis. Item incisori tria magna ungarica (...) pro libris nonaginta denariorum (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 2, Zilio de Albanis, F a, fol. 28-28'); J. KOLANOVIĆ, 2016., dokument br. 57.

⁴⁰ Iako je u dokumentu od 26. lipnja 1398. godine kao Dobrin prvi suprug naveden Mihovil Budić, a u spisu od 18. kolovoza Mihovil Andrijin Protičiveć, zacijelo je riječ o istoj osobi. Naime, u obama spisima bilježnik se poziva na danas izgubljeni dokument od 7. ožujka 1394. godine koji se, čini se, odnosio na ostavštinu Dobrinog pokojnog muža Mihovila. Po svemu sudeći, radilo se o presudi kojom su izvršitelji oporuke rečenog Mihovila njegovoj udovici trebali isplatiti dvjesto pedeset libara – najvjerojatnije iznos njezine dote. Vidi bilj. 37 i 39.

⁴¹ (...) *Gregorius aurifex Milosseuig sponte ductus fuit contentus et confessus se ipsum habuisse et recepisse a Iohane Dominici Merdesig dante et soluente nomine Dobre, uxoris dicti Gregorii, libras ducentas et octuaginta quinque denariorum paruorum et hoc nomine dotis dicte Dobre. (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 2, Zilio de Albanis, F a, fol. 33'); J. KOLANOVIĆ, 2016., dokument. br. 67.*

⁴² (na margini:) *Gregorii aurificis.*

(...) Ibiqne Iohanes Ciuitinouig de Semalnich (jedna riječ oštećena) posuit se ad standum et commorandum cum magistro Gregorio Milosseuig aurifice habitatore Scibinici ad annos quinque proxime futuros (...) Et laborare promisit et stare cum dicto magistro Gregorio spatio dictorum quinque annorum et res dicit Gregorii saluare et sibi non committere fraudem (...) Qui Gregorius promisit dictum Iohanem secum tenere spacio dictorum quinque annorum et eum docere dictam artem bene et fideliter et dare sibi victum et vestitum condecentem, et in fine dictorum quinque annorum eundem Iohanem dimittere liberum et franchum et dare sibi viginti quatuor libras, uel uestes tanti valoris, et duas vncias argenti boni et nitidi et tres vncias argenti de cercelis (et camisiam et bracas et vnum par scarparum – na margini) et de omni artificio dicte artis vnum capud. (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 2, Zilio de Albanis, F b, fol. 13-13'); J. KOLANOVIĆ, 1995., 260 (bilj. 48), 264 (bilj. 70); J. KOLANOVIĆ, 2016., dokument br. 120.

⁴³ Opširnije o ugovorima o zlatarskom naukovanju vidjeti u potpoglavlju *Zlatarske radionice*.

⁴⁴ U Zadru su, primjerice, ugovore o naukovanju samostalno mogli sklapati učenici stariji od četrnaest godina.

Vidi: N. KLAJČ – I. PETRICIOLI, 1976., 465.

⁴⁵ Prema odredbi iz srednjovjekovnog Šibenskog statuta, muškarci su punoljetnost stjecali sa šesnaest, a žene s četrnaest godina. Vidi: KNJIGA STATUTA..., 1982., Knjiga druga, Poglavlje LVI.

⁴⁶ (...) *Gregorio Milosseuig aurifex dixit et fuit contentus se dare debere ex causa mutui Iohani Ciuitinouig libras viginti sex denariorum usque ad quinque annos proxime futuros a die hodierna inchoandos (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 2, Zilio de Albanis, F b, fol. 13'); J. KOLANOVIĆ, 2016., dokument br. 121.*

⁴⁷ Na temelju zapisa u dokumentu iz 1444. godine saznajemo da je Dobra, udovica zlatara Grgura, 8. veljače 1417. godine prodala neka dobra u Koševiću, no taj dokument nije pronađen u spisima bilježnika Mihovila pok. Ivana pa je vjerojatno izgubljen ili nehotice preskočen prilikom iščitavanja arhivskih izvora. Vidi transkript u bilj. 54.

⁴⁸ (...) *ortum extra muros Sibenici in confinibus portas Gorice (...) iuxta heredum Gregorii aurificis (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/If, fol. 223). Iako uz zlatarovo ime nije navedena druga odrednica, zacijelo je riječ o zlataru Grguru Miloševu (Miloševiću), jer u šibenskim izvorima nije pronađen drugi zlatar toga imena.

⁴⁹ K. STOŠIĆ, 1941., 46.

⁵⁰ (na margini:) *Pro Michaele filio quondam Mislai pro emptio terre a Dobra Gregorii aurificis.*

(...) *Dobra vxor relicta quondam Gregorii aurificis (...) fuit contenta et confessa se ipsam (?) habuisse et recepisse a Michaele filio quondam Mislai de Ogorilica nunc habitatore Sibenici libras triginta denariorum paruorum (...) pro quibus quidem libris et pecuniis idem Dobra dicto Michaeli (...) dedit, vendidit, tradidit et transactauit iure proprio in perpetuum vnam terram vineatam de gognaiorum quatuor uel plus uel minus (...) in Campo inferiori in loco vocato Pfceuica (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/II, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIg, fol. 17').

⁵¹ (na margini:) *Pro Dobra relicta quondam Gregorii aurificis.*

(...) *Dobra vxor relicta quondam Gregorii aurificis de Sibenico vendidit (!) Michaeli filio quondam Mislai de Ogorilica nunc habitatori Sibenici vnam suam terram de gognaios quatuor uel plus uel minus pro libras triginta denariorum paruorum (...) in Campo inferiori in loco vocato Pfceuica (...) prout (...) patet publico instrumento scripto manu mei notari supradicto millesimo, indictione et die (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/II, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIg, fol. 17'-18).

⁵² (...) *presentibus (...) et magistro Stephano quondam Milgosti aurifex (...)* (...) *in confinibus ecclesie Sancti Spiritus (...) iuxta locum seu muraleam magistri Stephani quondam Iohannis aurificis (...) iuxta locum Dobre relicte quondam Gregorii aurificis (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/Ie, fol. 180').

⁵³ O zlatarima Stjepanu Milgostovu (Milgostiću) zvanom Jajce i Stjepanu Ivanovu Skočibuhi opširnije u potpoglavljima 2.10. i 2.14.

⁵⁴ (...) *Ibique Iuonota Murelich de villa Cosseuich districtus Sibenici iure proprio et imperpetuum dedit, tradidit et vendidit (...) magistro Matheo Smechtich sutori de Sibenico (...) omnes illas suas possessiones positas in predicta villa cantun de Cosseuich, quas possessiones ipse Iuonota emit a Dobra, relicta quondam Gregorii aurificis de Sibenico, prout apparebat quodam instrumento emptionis et venditionis ipsarum possessionem scripto manu domini presbiteri Michaelis quondam Iohannis notarii iurati comunis Sibenici in M^oCCCC^oXVII^o, indictione X^a, die VIII° mensis februarii (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/IV, 11/V, Ante Campolongo, F 10/II, fol. 98'); F. DUJMOVIĆ, 1975., Antonio Campolongo, sign. 6/5, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1444., 31. III., fol. 98 (kratki neobjavljeni transkript).

⁵⁵ U izvorima su zabilježene sljedeće imenske formule: *Iacobus filius Farcasii aurifex, magister Iacobus aurifex Farcasii habitator Iadre, magister Iacobus aurifex quondam Farcasii habitator Iadre, magister Iacobus quondam Farcaur aurifex et ciuis Iadre, Iacobus Farchasich aurifex, Iacobus aurifex Farcasseuich (ciuis Iadre), Iacobus aurifex Forcasseuich, Iacobus aurifex ciuis Iadre, Iacobus aurifex qui nunc stat Sibenici.* Imenske formule donosimo u nominativu, iako su pojedine u izvorima zastupljene samo u kosim padežima.

-
- ⁵⁶ Ispise i/ili signature pojedinih dokumenata objavili su Cvito Fisković, Ivo Petricioli, Tomislav Raukar, Emil Hilje i Marijana Kovačević, a potonja ih je u doktorskoj disertaciji i objedinila. Vidi: C. FISKOVIĆ, 1959., 37, 111, 114, 118, 123, 149 (bilj. 245), 193 (bilj. 645, bilj. 646), 196 (bilj. 705), 198 (bilj. 726), 201 (bilj. 768); N. KLAIĆ – I. PETRICIOLI, 1976., 536 (bilj. 373), 537 (bilj. 390, bilj. 391), 538 (bilj. 401); T. RAUKAR, 1977., 238 (bilj. 53); I. PETRICIOLI, 1984.a, 180-181 (bilj. 22); I. PETRICIOLI, 1984.b, 11-12 (bilj. 20); E. HILJE, 1997., 26 (bilj. 10); M. KOVAČEVIĆ, 2010., 389-392 (bilj. 1460-1487). Na raniju literaturu u kojoj se spominje navedeni zlatar uputila je u nekoliko navrata i Nevenka Bezić-Božanić. Vidi: N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1978., 53; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1985., 322; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1999., 197.
- ⁵⁷ Budući da je ispise većine zadarskih dokumenata moguće pronaći u literaturi, u radu donosimo samo njihove signature. Međutim, za potrebe ovoga rada transkribirani su dokumenti koji svjedoče o zlatarovu boravku u Šibeniku i oni koji se tiču njegova zlatarskog djelovanja u Zadru.
- ⁵⁸ Vidi: M. KOVAČEVIĆ, 2010., 203-207 (cjelina 2.1.103.).
- ⁵⁹ HR-DAZD-31, BZ, Iohannes de Casulis, B un, F II/2, fol. 18; M. KOVAČEVIĆ, 2010., 389 (bilj. 1460).
- ⁶⁰ (...) *presentibus (...) et Benedicto aurifice quondam Iacobi habitatoribus Iadre testibus. Michael quondam Georgii de Ostrosiaç se actauit et posuit ad standum cum magistro Iacobo aurifice Farcasii habitatore Iadre pro octo annis proxime futuris incipiendis hodie et ut sequitur finiendo ad addisscendum dictam artem aurificarie (...) predictus Michael promixit et se obligauit toto dicto tempore dictarum octo annorum stare et moram continuam trahere cum dicto magistro Iacobo et facere omnia (...) qua dictus magister Iacobus sibi precipiet circa dictam artem, (item – prekríženo) furtum non faciet nec fraudem set bonus et fidelis puer erit et legalis et bona dicti magistri Iacobi ad suas manus perueniendas saluerabit et custodire (...) (...) predictus magister Iacobus promixit ipsum dicto tempore tenere, alere, calciare et vestire (...) et ipsum tenere ad vsum boni magistri, et in fine dictorum octo annorum sibi dare vnam soccham, vnum capputeum et vnum par calegarum de panno latino valoris medii ducati pro quolibet brachio et quatuor ducatos ut possit emere feramenta predicta arte fatienda. Item dictus Iacobus fuit confessus et contentus penes se habuisse et recepisse a dicto Michaele in depositum que nomine depositi libras viginti quatuor denariorum paruorum omni suo ipsius magistri Iacobi periculo (...) quas promisit (...) eidem restituere in fine dictarum octorum annorum (...)* (HR-DAZD-31, BZ, Vannes Bernardi de Firmo, B I, F II/1, fol. 211'-212); C. FISKOVIĆ, 1959., 118, 198 (bilj. 726); N. KLAIĆ – I. PETRICIOLI, 1976., 537 (bilj. 389), 538 (bilj. 400); M. KOVAČEVIĆ, 2010., 389-390 (bilj. 1461); M. KOVAČEVIĆ, 2014.a, 58 (bilj. 9).
- ⁶¹ HR-DAZD-31, BZ, Petrus de Serçana, B I, F II/1, fol. 437; C. FISKOVIĆ, 1959., 123, 201 (bilj. 768); N. KLAIĆ – I. PETRICIOLI, 1976., 536 (bilj. 373); M. KOVAČEVIĆ, 2010., 369 (bilj. 1248).
- ⁶² HR-DAZD-31, BZ, Petrus de Serçana, B IV, F 91, fol. 11; N. KLAIĆ – I. PETRICIOLI, 1976., 537 (bilj. 391); M. KOVAČEVIĆ, 2010., 390 (bilj. 1463).
- ⁶³ (...) *presentibus magistro Benedicto quondam Iacobi et Paulo aurifice quondam Pauli testibus. Milcus quondam Galci Miroisich de Cobiliça dedit et locauit magistro Iacobo aurifici quondam Farcasii habitatori Iadre, Petrum filium dicti Milchi ibidem presentem et acceptantem, ad standum et moram continuam trahendum cum ipso magistro Iacobo pro nouem anniis continuis, hodie incipiendis et ut sequitur*

finiendo ad addiscendum dictam artem aurificarie. Promictens dictus Milcus toto dicto continuato tempore nouem annorum ipsum Petrum a dicto magistro Iacobo non reacipere set stare continue promictat promictens quod bonus et fidelis et obbediens puer erit et fatiet ei omnia quam licite et honeste predictus magister Iacobus sibi precipiet legalis erit, furtum uel fraudem non faciet set res et bona dicti sui magistri ad suas manus peruentas et perueniendas saluabit fideliter et dicto suo magistro restituet sine fraude. Et hoc pro quia uersa vice predictus magister Iacobus promisit ipsum Petrum dicto tempore nouem annorum continuus secum tenere, alere, vestire et calciare decenter et ipsum iuxta posse docere dictam suam artem aufabricarie (!) et in fine dictorum nouem annorum dare eidem benedictionem suam, socham, caputeum et par calegarum de panno latino valoris XL soldorum pro quolibet brachio et pro benedictione dare quinque ducatos auri (...) (...) pro quo Petro dictus Miclauscius, pater, et Franolus, marangonus, quondam Dissinni de Iadra (...) fideiussores (...) exstiterunt (...) (HR-DAZD-31, BZ, Vannes Bernardi de Firmo, B I, F II/1, fol. 293); C. FISKOVIĆ, 1959., 118, 198 (bilj. 726); N. KLAJČ – I. PETRICIOLI, 1976., 537 (bilj. 389); M. KOVAČEVIĆ, 2010., 390 (bilj. 1465); M. KOVAČEVIĆ, 2014.a, 58 (bilj. 9).

⁶⁴ (...) *presentibus Benedich (!) aurifice quondam Iacobi et Iuann aurifice filio Radiuoy, habitatoribus Iadre (...) (...) Gregorius Iuryeuich habitator Iadre se (...) obligando Iacobo aurifici Farcasseuich, promisit eidem stare cum eo hinc ad duos annos proxime futuros et eidem seruire (...) in arte aurificum et ipsa arte facere omnia eius mandata (...) furtum non facere (...) res (...) custodire et ab eo non recedere ante finem dictorum duorum annorum. Et uersa uice dictus Iacobus promisit ipsum Gregorium dictam eius arte fideliter docere, expensis sibi et potus concedentem et camisias et serabulas ac calçariam sufficientem toto tempore dictorum duorum annorum, et in fine dictorum duorum annorum dare ei libras uiginti paruorum pro eius salario (...) (HR-DAZD-31, BZ, Petrus de Serçana, B IV, F 93, fol. 9); C. FISKOVIĆ, 1959., 111, 193 (bilj. 646); N. KLAJČ – I. PETRICIOLI, 1976., 537 (bilj. 390), 538 (bilj. 401); M. KOVAČEVIĆ, 2010., 391 (bilj. 1466); M. KOVAČEVIĆ, 2014.a, 59 (bilj. 45).*

⁶⁵ M. KOVAČEVIĆ, 2010., 204, 208 (cjelina 2.1.107.).

⁶⁶ 18. veljače 1403. godine (HR-DAZD-31, BZ, Petrus de Serçana, B IV, F 92, fol. 16); Između 15. i 25. veljače 1403. godine (HR-DAZD-31, BZ, Petrus de Serçana, B V, F 94, fol. 5); 26. veljače 1403. godine (HR-DAZD-31, BZ, Petrus de Serçana, B IV, F 93, fol. 13); 3. travnja 1403. godine (HR-DAZD-31, BZ, Articutus de Rivignano, B III, F VIII, fol. 211'); 3. ožujka 1404. godine (HR-DAZD-31, BZ, Vannes Bernardi de Firmo, B I, F II/4, fol. 432). Dokumente je u doktorskoj disertaciji objavila Marijana Kovačević. Vidi u: M. KOVAČEVIĆ, 2010., 386 (bilj. 1420) 391 (bilj. 1467-1470 s ondje navedenom literaturom).

⁶⁷ (...) *Paulus dictus Lasagna aurifex ex vna parte nec non magister Iacobus quondam Farcax ex altera, ambo aurifices et ciues Iadre, in arte aurificorum et negociorum quorumcunque artis predictae et in mercationibus et super mercationibus quibuscunque tam argenti quam auri et quarumcunque aliarum rerum de quibus negociandum, laborandum et mercandum concorditur deuenerunt societatem hinc ad annos tres proxime futuros ad inuicem contraserunt. In qua quidem societatem pro suo capitali dictus magister Paulus contulit et posuit in denariis numeratis libras quingentas quadraginta paruorum prout dictus magistrer Iacobus confessus et contentus fuit exceptis sibi non collate eo posite et assignate ab*

ipso magistro Paulo in dicta societate dicte pecunie quantitatis. Quapropter ipsi magistri Paulus et Iacobus (...) promisserunt ad inuicem (...) vnus alteri vicisim solemnibus stipulationibus huiusmodi interuenientibus fideliter et studiosse laborare in stationem de societari et negociari atque mercari et promouere societatem predictam et in causa lucrium et profictum solícite procurare et res et bona ipsius societatis diligenter custodire et saluare (...) (...) profictum et lucrium (...) quod absit damna si contigerit inter ipsos diuidere in sex partes quarum vna primo sit dicti magistri Pauli pro denariis suis positus in dicta societate ante partem. Reliquo quinque partes diuidi et (...) participare debeant inter ipsos equali porcione (...) (HR-DAZD-31, BZ, Johannes de Trottis, B un, F I/1, fol. 20; HR-DAZD-31, BZ, Johannes de Trottis, B un, F II, fol. 39); M. KOVAČEVIĆ, 2010., 377 (bilj. 1327); M. KOVAČEVIĆ, 2014.a, 60 (bilj. 54).

⁶⁸ M. KOVAČEVIĆ, 2010., 191, 204.

⁶⁹ M. KOVAČEVIĆ, 2010., 206.

⁷⁰ 12. travnja 1405. godine (HR-DAZD-31, BZ, Johannes de Trottis, B un, F I/2e, fol. 104-104'); 3. rujna 1405. godine (HR-DAZD-31, BZ, Articutus de Riuignano, B V, F III, fol. 147); 29. listopada 1405. godine (HR-DAZD-31, BZ, Johannes de Trottis, B un, F II, fol. 88); prve godine 15. stoljeća (HR-DAZD-31, BZ, Petrus de Serçana, B I, F V/1, fol. 599). Dokumente je u doktorskoj disertaciji objavila Marijana Kovačević. Vidi: M. KOVAČEVIĆ, 2010., 378 (bilj. 1329), 386 (bilj. 1428), 391 (bilj. 1475), 395 (bilj. 1530).

⁷¹ Čitav sveščić nije datiran pa su navedena dva spisa u literaturi različito datirana. Cvito Fisković ih je datirao u 1404. godinu, Marijana Kovačević u 1407. godinu, a Emil Hilje u 1406. godinu. Budući da su spisi sročeni u Zadru i da je Jakov Farkašev bio prisutan prilikom njihova sastavljanja, morali su nastati prije 27. travnja 1407. godine jer je Jakov tada već živio u Šibeniku. Najizglednije je da su sročeni 23. svibnja 1406. godine, kako je predložio Emil Hilje. Vidi: C. FISKOVIĆ, 1959., 114, 196 (bilj. 705); M. KOVAČEVIĆ, 2010., 205, 209, 212, 237, 420-421 (bilj. 1755); E. HILJE, 2018.b, 33 (bilj. 145).

⁷² HR-DAZD-31, BZ, Johannes de Trottis, B un, F I/2 d, fol. 86-86'; C. FISKOVIĆ, 1959., 114, 196 (bilj. 705); M. KOVAČEVIĆ, 2010., 237, 420-421 (bilj. 1755); M. KOVAČEVIĆ, 2014.b, 130 (bilj. 73); E. HILJE, 2018.b, 33 (bilj. 145).

⁷³ HR-DAZD-31, BZ, Johannes de Trottis, B un, F I/2, fol. 86'-87'; C. FISKOVIĆ, 1959., 114, 196 (bilj. 705); M. KOVAČEVIĆ, 2010., 421 (bilj. 1756); M. KOVAČEVIĆ, 2014.b, 130 (bilj. 74); E. HILJE, 2018.b, 33 (bilj. 145).

⁷⁴ HR-DAZD-31, BZ, Johannes de Trottis, B un, F I/2b, fol. 30'; M. KOVAČEVIĆ, 2010., 391-392 (bilj. 1478).

⁷⁵ M. KOVAČEVIĆ, 2010., 204-205.

⁷⁶ (...) *petitione (...) facta per Paulum Bolcouich de Cerno et Mandiçam, relictam Pauli, aurificis dicti Laxagna de Iadra, tutores datos per Iadrensis Curiam Cressolli et Margarite, pupillorum, filiorum et heredum quondam dicti Pauli (...) sequestrata fuit et depositata certa quantitas argenti et auri laborati et non laborati (penes – prekríženo) que erat (dicti Pauli – prekríženo) in collegantiam cum Iacobo, aurifíce, quondam eius socio, penes Georgium Venture in capsá ad petitionem dicti Iacobi, aurificis. Et quod dicti Pauli habere debent primo et ante omnia libras quingentas quadraginta paruorum quas dictus Paulus, aurifex quondam eorum pater, deposuit in dicta collegatio prout patet publico instrumento*

scripto manu Iohannis de Trottis (...) in M^oCCCCIII^o (...) die XXVIII mensis decembri. Et quod (...) dictus Iacobus nulla deposita et facta seu calculata ratione dicte societatis et collegantie aufugit de ciuitatis Iadre Scibinicum. Et quod (...) extitit (...) dicta sequestracio non deberet reuocari et dictum argentum restitui ipsis pupillis. Et quod dictus Iacobus nec aliquis alius pro eo comperuit ad dictum terminum nec ante nec post quarum petebant dictum sequestrium (...) reuocari debere et dictum argentum restitui dictis pupillis in rationem dictarum librarum quingentarum quadraginta paruorum (...) (...) Et viso instrumento dicte collegantie facte et contracte inter ipsos Paulum et Iacobum (...) nunc videmus (...) declaramus (...) ac condemnamus dictum Georgium Venture ad dandum et restituendum dictis tutoribus dictum argentum penes ipsum sequestratum (...)
(HR-DAZD-22, OZ/VSD, kut. 7, F I/1, fol. 11'-12); M. KOVAČEVIĆ, 2010., 378-379 (bilj. 1335); M. KOVAČEVIĆ, 2014.a, 59 (bilj. 52).

⁷⁷ (...) *Benedictus peliparius filius quondam Stefani de Posega, habitator Iadre (...) sanus mente (...) (...) Item dixit se deb[ere dare] Iacobo aurifici qui nunc stat Sibenici soldos quinquaginta octo paruorum. (...) (HR-DAZD-31, BZ, Articutus de Riuignano, B V, F II, br. 60, fol. 1-1'); M. KOVAČEVIĆ, 2010., 392 (bilj. 1483).*

⁷⁸ *M^oCCCC septimo, indictione prima, die XVII° mensis octubris.*

Magnifici et sapientes viri domini Guido, regius miles de Matafaris et Gabriel de Nosdrogna, honorabiles rectores ciuitatis Iadre, sedentes per tribunal ante Logiam magnam Iadre, audita petitione coram ipsius facta pro parte (jedna riječ prekržižena) nobilis viri Zopholi de Zopho, honorabilis regii castellani Iadrensis petentis duas cordas paternostrarum de botonis de argento albo (procur – prekržiženo) egregio regio militi domino Simoni de Detricho, ser Cressio de Varicassis et ser Michaeli de Soppe, procuratores fabrice capelle Sancti Simonis Iusti de Iadra, quas cordas paternostrarum dederat ipse Zophus aptandas et fabricandas Iacobo aurifici, quondam habitatori Iadre, et que corda paternostrarum peruenerunt ad manus dictorum procuratorum et habito et cognito ac fide facta plenissima per dictum Zophum quod dicte due corde paternostrarum sunt sue et quod omne quod debeat soluere dicto Iacobo predictis cordis soluit, pronunciauerunt et determinauerunt quod dicti procuratores fabrice et capelle Sancti Simeonis Iusti de Iadra debeat reddere, dare et restituere et consignare dictas duas cordas paternostrarum dicto Zopholo castellano Iadrensis. Actum Iadre ut supra. (HR-DAZD-22, OZ/VSD, kut. 7, F I/1, fol. 23'); M. KOVAČEVIĆ, 2010., 1394 (prilog br. 21).
Marijana Kovačević je objavila cjeloviti ispis dokumenta, koji je napravio mr. sc. Robert Leljak. Ovdje donosimo njegov prijepis.

⁷⁹ Vidi bilješke 74 i 75 u ovoj cjelini.

⁸⁰ M. KOVAČEVIĆ, 2010., 205-206.

⁸¹ (...) *Die VI mensis octubris.*

Petrus dictus Rancolinus aurifex et habitator Iadre vti plezarius et fideiutor Iacobi Farchasich aurificis fuit contentus et confessus nomine fideiutorie dicti Iacobi ut supra dictum est se esse debitorem et dare debere fraternitati Sancte Dominice de Iadra libras quadriginta (?) denariorum paruorum quas quadriginta (?) libras denariorum paruorum dictus Iacobus tenebatur dare ac redere dicte fraternitati Sancte Dominice occasione resti quarumdam denariorum ab ipsa fraternitatis sibi datarum ocaxione

cuiusdam laborerii ab ipso Iacobo accepti ad laborandum de arte sua et non fulti, et hoc ideo quia dictus Iacobus confessus (...) se esse debitorem et dare debere dictas quadriginta (?) libras denariorum paruorum occaxione dicte plezarie ipsi Petro dicto Rancolino aurifice. Renuntians dictus Petrus Rancolinus nomine quo supra exceptionem (?) dictarum quadriginta (?) librarum (...) eidem fraternitati Sancte Dominice (...) dare, soluere, acrestituere promisit hinc ad menses (!) quinque proxime futuros (...)

(na margini:) *M^oCCCCXII^o, indictione sexta, die XXIII° octubri (...)* (...) *cassum fuit dictus contractus de voluntate Stipani Radosci olim fabri asserens se gastaldi dicte fraternitatis (...)* (HR-DAZD-31, BZ, Christophorus Zeno, B un, F I, fol. 69^a-70); M. KOVAČEVIĆ, 2010., 392 (bilj. 1487); E. HILJE, 2018.b, 34 (bilj. 149). Marijana Kovačević donosi skraćeni ispis dokumenta, a Emil Hilje signaturu. Iznos koji je Jakov primio od bratovštine Marijana Kovačević čita kao *triginta*, međutim, čini se da piše *quadriginta* (četrdeset) ili možda čak *quadrिंगinta* (četiristo). Budući da je abrevijatura jako razvučena i da umjesto *quadraginta* piše *quadriginta*, iznos bi se zbilja moglo pročitati kao *quadrिंगinta*, što znatno mijenja vrijednost narudžbe koja je Jakovu Farkašiću bila povjerena.

⁸² Vidi prethodnu bilješku.

⁸³ Podatak je poznat iz zapisa na margini uz raniji dokument. Vidi bilj. 81.

⁸⁴ HR-DAZD-31, BZ, Theodorus de Prandino, B I, F I/6, fol. 195; M. KOVAČEVIĆ, 2010., 392 (bilj. 1486).

⁸⁵ HR-DAZD-31, BZ, Petrus de Serčana, B IV, F 78, fol. 6; M. KOVAČEVIĆ, 2010., 392 (bilj. 1486).

⁸⁶ Za potrebe disertacije nije bilo moguće sustavnije istražiti zadarske izvore prve polovine 15. stoljeća, stoga postoji mogućnost da će u budućim istraživanjima biti pronađeni novi dokumenti.

⁸⁷ M. KOVAČEVIĆ, 2010., 204, bilj. 1470 na str. 391.

⁸⁸ Iako je Marijana Kovačević Jakova Farkaševa Farkaševića poistovjetila s istoimenim zlatarom koji se spominje u šibenskim izvorima prve polovine 15. stoljeća, nijedan od tih dokumenata nije moguće dovesti u vezu s navedenim zlatarom (vidi u potpoglavlju 2.88. u ovome radu). Usporedi: M. KOVAČEVIĆ, 2010., 392 (bilj. 1483).

⁸⁹ K. STOŠIĆ, *Povijest Šibenika*, III/10 (Zlatari), rukopis, fol. 1; C. FISKOVIĆ, 1949., 147; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1963., 312; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1978., 118-119; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1999., 220. Navod Krste Stošića nije bilo moguće provjeriti jer njegova bilješka sadrži samo ime zlatara i godinu, bez datuma, signature i transkripta dokumenta. Međutim, postoji mogućnost da je osobu zabunom uvrstio na popis zlatara, baš kao i plemiće Ivana Vrančića i Šimuna Šižgorića. U slučaju da spis nije nepovratno izgubljen, moguće je da se nalazi u nekom od fondova koji nisu korišteni za potrebe ovoga rada ili da je promakao mojoj pažnji.

⁹⁰ P. KAER, 1904., 20, 21; C. FISKOVIĆ, 1959., 114, 118, 121, 126; C. FISKOVIĆ, 1984., 186, 187, 192-193; M. KOVAČEVIĆ, 2010., 212-213; E. HILJE, 2018.b, 23-24.

⁹¹ Većina spisa pronađena je u zadarskim, a manji broj u šibenskim, trogirskim i splitskim arhivskim izvorima. U ovom su radu djelomično transkribirani šibenski dokumenti i značajnijih spisi iz drugih komuna, dok su spisi od „manjeg značaja“ popraćeni samo signaturama.

⁹² U izvorima su zabilježene sljedeće imenske formule: *Petrus filius Nicolay Arbanensis de Cataro, Petrus filius Nicolay Arbanenssis de Cataro aurifex et habitator Iadre, Petrus dictus Rancolinus aurifex et habitator*

Iadre, magister Petrus dictus Rancolinus aurifex ciuis et habitator Iadre, Petrus aurifex uocatus Rancolinus filius Nicole Albanense, magister Petrus dictus Rancolinus, Rancolinus aurifex de Iadra, Petrus aurifex filius Nicolai, Petrus aurifex filius Nicolai Albanensis, magister Petrus filius Nicolai dictus Rancolinus aurifex, magister Petrus filius Nicolai dictus Rancolinus aurifex ciuis Iadre, Petrus Ranculinus aurifex filius Nicolai Albanensis ciuis Iadre, magister Rancholinus aurifex, magister Petrus Rancolinus aurifex de Iadra, magister Petrus Rancholanus aurifex, magister Petrus dictus Rancholinus aurifex de Iadra, magister Petrus Ranculinus aurifex de Iadra, magister Petrus Ranculinus aurifex, magister Petrus Ranculinus ciuis et habitator Iadre, magister Petrus Ranculinus aurifex ciuis Iadre, magister Petrus dictus Rancolinus aurifex de Iadra, magister Petrus aurifex uocatus Rancholinus aurifex ciuis Iadre, magister Petrus Rancholinus aurifex ciuis Iadre, magister Petrus Rancolinus aurifex, magister Rancholino, magister Petrus Ranculinus aurifex ciuis et habitator Iadre, Petrus Rancolinus quondam Nicolai aurifex ciuis Iadre, magister Petrus aurifex uocatus Rancolinus de Iadra, Petrus Rancolinus filius quondam Nicolai ciuis Iadre, magister Petrus aurifex dictus Ranculinus ciuis et habitator Iadre, magister Petrus Rancholinus de Iadra aurifex, magister Ranculinus aurifex, magister Petrus Rancolinus de Iadra, magister Petrus Rancholinus de districtus Iadre, magister Petrus uocatus Ranculinus filius quondam Nicolai ciuis et habitator Iadre, magister Petrus uocatus Rancolinus filius quondam Nicolai ciuis et habitator Iadre, magister Petrus Ranculinus aurifex quondam Nicolai ciuis et habitator Iadre, magister Petrus uocatus Ranculinus filius quondam Nicolai, quondam magister Petrus Ranculinus aurifex ciuis Iadre, magister quondam Petrus Rancholinus de Iadra aurifex, quondam magister Petrus aurifex de Iadra, quondam magister Petrus Rancolinus aurifex de Iadra, olim magister Petrus Ranculinus aurifex, olim Petrus Ranculinus aurifex de Iadra habitator Spalati.

Imenske formule donosimo u nominativu, ali je u izvorima većina zastupljena samo u kosim padežima.

⁹³ C. FISKOVIĆ, 1959., 118, 199 (bilj. 735).

⁹⁴ N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1982., 217.

⁹⁵ C. FISKOVIĆ, 1959., 121, 126, 202 (bilj. 773); N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1963., 312; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1978., 101; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1999., 214; N. JAKŠIĆ – R. TOMIĆ, 2004., 38.

⁹⁶ C. FISKOVIĆ, 1984., 186.

⁹⁷ I. FISKOVIĆ, 1990., 190. Nevenka Bezić-Božanić ga navodi kao Petra Nikolina Rankolina iz Albanije (N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1978., 101).

⁹⁸ P. KAER, 1904., 20; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1963., 311; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1999., 213.

⁹⁹ P. KAER, 1904., 21.

¹⁰⁰ C. FISKOVIĆ, 1959., 114, 196 (bilj. 705); M. KOVAČEVIĆ, 2010., 212-213; E. HILJE, 2018.b, 23.

¹⁰¹ O dataciji dokumenata postoje različita mišljenja. Vidjeti bilj. 71 u ovoj cjelini.

¹⁰² Vidi bilj. 72 u ovoj cjelini.

¹⁰³ Vidi bilj. 73 u ovoj cjelini.

¹⁰⁴ Podatak je poznat iz zabilježbe na margini uz dokument od 23. svibnja 1406. godine. Vidi prethodnu bilješku.

¹⁰⁵ P. KAER, 1904., 20, 21; C. FISKOVIĆ, 1953., 92; C. FISKOVIĆ, 1959., 126., 202 (bilj. 773); C. FISKOVIĆ, 1984., 186; M. KOVAČEVIĆ, 2010., 212-213; E. HILJE, 2018.b, 23, 34 (bilj. 146).

¹⁰⁶ Vidi prethodnu bilješku.

- ¹⁰⁷ C. FISKOVIĆ, 1959., 126, 202 (bilj. 773). Cvito Fisković je uvidio da je anđeo odjeven u đakonski ornat pa je na temelju toga zaključio da je danas sačuvani anđeo nastao prepravkom starijeg gotičkog kipa sv. Lovre, a isto je mišljenje zastupljeno i u kasnijim publikacijama. Vidi: C. FISKOVIĆ, 1984., 195; KATALOG, 2001., 126-127; E. HILJE, 2018.b, 34 (bilj. 147).
- ¹⁰⁸ I. FISKOVIĆ, 1990., 190.
- ¹⁰⁹ M. KOVAČEVIĆ, 2010., 213.
- ¹¹⁰ Vidi: V. KOVAČIĆ – J. NERALIĆ, 2008., 199-236.
- ¹¹¹ E. HILJE, 2018.b, 23.
- ¹¹² Vidi bilj. 81 u ovoj cjelini.
- ¹¹³ HR-DAZD-31, BZ, Christophorus de Zeno, B un, F I, fol. 80'.
- ¹¹⁴ HR-DAZD-31, BZ, Theodorus de Prandino, B I, F I/9, fol. 280; E. HILJE, 2018.b, 23, 34 (bilj. 150).
- ¹¹⁵ (...) *Petrus Otmich habitator Iadre et Tomiča uxor eius cum consensu et uoluntate dicti Petri iuri sui et Georgius sartor quondam Tomasii habitator Iadre dederunt, concesserunt et locauerunt Maurum filium dicte Tomiče, (priuignum dicti Petri – prekríženo) fratrem dicti Georgii (...) ad standum cum Petro aurifrice uocato Rancolino, filio Nicole Albanense, hinc ad septem annos proxime futuros in arte aurificarie. Promictentes dicti Petrus, Tomiča et Georgius (...) quod dictus Maurus stabit cum dicto Petro, eidem seruit in arte aurificis (...) et furtum non faciet nec fraudem (...) et versa uice dictus Petrus promisit dictum Maurum dictam suam artem fideliter docere (...) et dare ei victum, uestitum et calciamentum condecens et in fine dictorum septem annorum dare ei XII brachia panni pretii librarum duarum pro quolibet brachio et libris quadraginta paruorum (...)* (HR-DAZD-31, BZ, Petrus de Serčana, B I, F 11.1.13., fol. 403'-404); E. HILJE, 2018.b, 23, 34 (bilj. 151). Emil Hilje donosi signaturu dokumenta, ali učenika omaškom navodi kao *Mavra Petrova* umjesto *Mavra Tomina*. Naime, Mavar je naveden kao sin Tomice, supruga Petra Otmića, ali ne i kao Petrov sin. Štoviše, čini se da je Mavar bio sin pokojnoga Tome, prvog supruga rečene Tomice koja je s njim očito imala i sina Jurja, zbog čega je potonji vjerojatno bio prisutan prilikom sklapanja ugovora.
- ¹¹⁶ Opširnije u zlatarskom naukovanju u cjelini *Zlatarske radionice*.
- ¹¹⁷ HR-DAZD-31, BZ, Theodorus de Prandino, B I, F I/3, fol. 82; E. HILJE, 2018.b, 23, 34 (bilj. 152). Riječ je o poništenju ranijeg ugovora zapisanom na margini.
- ¹¹⁸ HR-DAZD-31, BZ, Theodorus de Prandino, B I, F I/10, fol. 447'.
- ¹¹⁹ HR-DAZD-31, BZ, Petrus de Serčana, B I, F 11.1.13., fol. 405'. Dokument se nalazi na margini.
- ¹²⁰ HR-DAZD-31, BZ, Bartholomeus de Serčana, B un, F I/1, fol. 8.
- ¹²¹ HR-DAZD-31, BZ, Bartholomeus de Serčana, B un, F II, fol. 1; E. HILJE, 2018.b, 23, 34 (bilj. 153).
- ¹²² HR-DAZD-31, BZ, Theodorus de Prandino, B VI, F I/9, fol. 218'; HR-DAZD-31, ZB, Theodorus de Prandino, B VI, F II, br. 112.
- ¹²³ HR-DAZD-31, BZ, Bartholomeus de Serčana, B un, F I/3, fol. 36'; E. HILJE, 2018.b, 23, 34 (bilj. 154).
- ¹²⁴ HR-DAZD-31, BZ, Theodorus de Prandino, B II, F III/3, fol. 148.
- ¹²⁵ HR-DAZD-31, BZ, Theodorus de Prandino, B II, F III/9, fol. 366.
- ¹²⁶ HR-DAZD-31, BZ, Theodorus de Prandino, B VI, F I/9, fol. 223-223'; E. HILJE, 2018.b, 23, 34 (bilj. 155). Emil Hilje ime Agnezina oca čita kao Damijan.

-
- ¹²⁷ HR-DAZD-31, BZ, Theodorus de Prandino, B II, F III/10, fol. 404'-405.
- ¹²⁸ HR-DAZD-31, BZ, Bartholomeus de Serçana, B un, F I/7, fol. 9'.
- ¹²⁹ HR-DAZD-31, BZ, Bartholomeus de Serçana, B un, F I/8, fol. 1; E. HILJE, 2018.b, 23, 34 (bilj. 156).
- ¹³⁰ HR-DAZD-31, BZ, Bartholomeus de Serçana, B un, F I/8, fol. 29; E. HILJE, 2018.b, 23-24, 34 (bilj. 157).
- ¹³¹ HR-DAZD-31, BZ, Bartholomeus de Serçana, B un, F I/8, fol. 32.
- ¹³² HR-DAZD-31, BZ, Theodorus de Prandino, B III, F IV/9, fol. 338.
- ¹³³ HR-DAZD-22, OZ/VSD, kut. 7, F I/6, fol. 15'-16'. Na foliji 15' olovkom je nadopisana folija 29?.
- ¹³⁴ HR-DAZD-31, BZ, Jacobus q. Ostoje, B un, F I/2, fol. 28; E. HILJE, 2018.b, 34 (bilj. 158). Emil Hilje nadimak zlatara Šimuna Ivanova čita kao *Zoldmaz* te smatra da se nadimci *Tançica*, *Zolmaz* i *Cafciza* vjerojatno odnose na istog zlatara Šimuna. Vidi: E. HILJE, 2018.b, 34 (bilj. 159.).
- ¹³⁵ HR-DAZD-31, BZ, Jacobus q. Ostoje, B un, F III/1, fol. 19; E. HILJE, 2018.b, 34 (bilj. 159). Vidjeti i pojašnjenje u prethodnoj bilješci.
- ¹³⁶ HR-DAZD-31, BZ, Theodorus de Prandino, B IV, F V/2, fol. 30.
- ¹³⁷ HR-DAZD-31, BZ, Theodorus de Prandino, B IV, F V/4, fol. 92.
- ¹³⁸ E. HILJE, 2018.b, 24.
- ¹³⁹ (...) *Vlatchus Vesselcouich aurifex de Iadra dedit et concessit Micouillum filium suum (...) ad standum cum magistro Petro Rancolino aurifice pro eius discipulo ad disponendum artem aurificarie usque ad quinque annos proxime futuros et (...) versa vice dictus magister Petrus promisit ipsium (...) nutrire, vestire, calciare condecenter et iuxta posse docere ipsum dictam artem (...) eidem dare ducatos decem auri pro eius salario (...)* (HR-DAZD-31, BZ, Theodorus de Prandino, B IV, F V/5, fol. 128'); C. FISKOVIĆ, 1959., 118, 199 (bilj. 735); E. HILJE, 2018.b, 24, 34 (bilj. 160). Cvito Fisković donosi djelomični transkript dokumenta bez broja kutije i folije, a Emil Hilje navodi samo signaturu.
- ¹⁴⁰ (na margini:) *Posicionem (?) ad artem Bartolomei filii Domancusii aurificis ad magistrum Petrum Ranculinum aurificem de Iadra.*
(...) *presentibus (...) magistro Stephano quondam Milgosti aurifice de Sibenico et magistro Iohanne quondam Alberti aurifice de Iadra habitatore Sibenici (...)* (...) *Ibique magister Domancus quondam Barnabe aurifex de Sibenico dedit, posuit et locauit Bartolomeum eius filium presentem et volentem magistro Petro Rancolino aurifici de Iadra ibi presenti ad adiscendum artem aurificis hinc ad octo annos proxime futuros. Promitens dictus Domancus sine aliqua excepcionis iuris uel facti se obligando dicto magistro Petro stipulanti quod dictus Bartolomeus eius filius aput dictum magistrum Petrum perseuerabit et non discedet a continuo exercicio dicte artis absque licencia dicti sui magistri (ussque – prekriženo) usque ad terminum suprascriptum et res eius et cuiuslibet alterius que penes eum faciant bona sed custodiet et saluabit, furtum non faciet nec uolenti facere (...)* (...) *dictus magister Petrus (...) se obligando dicto magistro Domancusio vice et nomine dicti Bartolomei eius filii suprascripti quod ipsum Bartolomeum bona fide docebit dictis artis, dando sibi condecentum victum, vestitum et calciamentum usque ad dictum terminum (...) et in fine dicti termini, silicet octo annuorum, dictus magister Petrus ipsi Bartolomeo eius discipulo (...) dare (...) ducatos decem auri in auro (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/In, fol. 59'-60); F. DUJMOVIĆ, 1975, mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Mihovil pok. Ivana, sign. 2, HAZ, Aurifices, pod

datumom: 1432., 16. VI., fol. 59 (kratki neobjavljeni transkript); C. FISKOVIĆ, 1959., 118, 199 (bilj. 735); E. HILJE, 2018.b, 24, 34 (bilj. 161). Cvito Fisković spominje dokument, ali ne navodi transkript ni signaturu, već upućuje na spise bilježnika Mihovila pok. Ivana. Emil Hilje je objavio signaturu dokumenta, ali je zabunom naveo da je zadarski zlatar Ivan Albertov iz Zadra zabilježen kao Stjepan Albertov. Usporedi: E. HILJE, 2018.b, 35 (bilj. 164).

¹⁴¹ (na margini:) *Pro eodem magistro Petro conductione Michaelis filii Iurice Puncouich de Sibenico.*

(...) presentibus (...) magistro Stephano quondam Milgosti aurifice de Sibenico et magistro Iohanne quondam Alberti aurifice de Iadra habitatore Sibenici (...) Ibiqve Iurica Puncouich de Sibenico dedit, posuit et locauit Michaelem eius filium ibidem presentem et volentem magistro Petro Ranculino aurifici de Iadra ibi presenti (pro – prekríženo) ad adiscendum artem aurificis hinc ad octo annos proxime futuros. Promitens dicto Iurica sine aliquam excepcione iuris uel facti se obligado (!) dicto magistro Petro stipulanti quod dictus Michael eius filius aput ipsum magistrum Petrum perseueret et non discedet a continuo exęercio dicte artis absquam licenciam dicti sui magistri usque ad terminum suprascriptum, et res eius et cuiuslibet (?) alterius que penes eum fuerit bona fide custodiet et saluabit, furtum non faciet nec volenti facere (...) (...) et contra dictus magister Petrus (...) promisit (dicto – prekríženo) et se obligauit dicto Iurice (...) quod ipsum Michaelem (de – prekríženo) bona fide docebit et instruet dicte artis, dando sibi victum, vestitum et calciamentum condecantum usque ad dictum terminum (...) Et in fine dicti termini eidem Michaeli eius discipulo (...) dare, soluere et consignare idem magister Petrus ducatos decem auri in auro boni et iusti (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/In, fol. 60-60'); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Mihovil pok. Ivana, sign. 2, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1432., 16. VI., fol. 60 (kratki neobjavljeni transkript); E. HILJE, 2018.b, 24, 35 (bilj. 162). Frane Dujmović donosi kratki transkript, a Emil Hilje signaturu dokumenta.

¹⁴² Zlatar Stjepan Milgostov (Milgostić) bio je ujak Margarite, supruge zlatara Domankuša Barnabina, pa je u spisu možda svjedočio iz tog razloga, dok je zlatar Ivan Albertov (Albertović) iz Zadra možda osobno poznao Rankulina. Opširnije o spomenutoj trojici zlatara u potpoglavljima 2.10., 2.13. i 2.24.

¹⁴³ O tome više u potpoglavlju 6.2.1.

¹⁴⁴ Moguće je da su Mihovil i njegov otac Jurica Punković imali određene veze sa zlatarom Ivanom Punkovićem iz Skradina, ali o tome za sada nema podataka (E. HILJE, 2018.b, bilj. 163). Ipak, vjerojatno nije slučajno da su Jurica Punković i Domankuš Barnabin istoga dana, jedan nakon drugoga, svoje sinove dali na naukovanje kod istog majstora u prisustvu još dvojice zlatara. Iz izvora je poznato da su zlatari Ivan Punković iz Skradina i Domankuš Barnabin surađivali pa je moguće da je Domankuš osobno poznao i Juricu Punkovića. Doista nije isključeno da su se obojica dječaka s osnovama zlatarskog zanata susrela pomažući u radnji zlatara Domankuša i/ili Ivana Punkovića. O potonjoj dvojici zlatara vidi u potpoglavljima 2.11. i 2.13.

¹⁴⁵ HR-DAZD-31, BZ, Theodorus de Prandino, B IV, F V/8, fol. 253'.

¹⁴⁶ HR-DAZD-31, BZ, Theodorus de Prandino, B IV, F V/9, fol. 13.

¹⁴⁷ HR-DAZD-31, BZ, Theodorus de Prandino, B IV, F V/15, fol. 262.

¹⁴⁸ HR-DAZD-31, BZ, Nicolaus de Ho de Cremona, B un, F I/3, fol. 105'(38'). Dokument ima dvostruku folijaciju.

-
- ¹⁴⁹ Emil Hilje navodi da je zlatar zabilježen kao izvršitelj oporuke gostioničara Agnetisa, međutim, riječ je o Agnezi, kćeri gostioničara Dioniza, koja je 16. veljače 1423. godine Petra Rankulina imenovala izvršiteljem oporuke. Usporedi: E. HILJE, 2018.b, 24.
- ¹⁵⁰ HR-DAZD-31, BZ, Theodorus de Prandino, B V, F VI, fol. 48; E. HILJE, 2018.b, 24, 35 (bilj. 165).
- ¹⁵¹ HR-DAZD-31, BZ, Nicolaus de Ho de Cremona, B un, F I/4, fol. 11(117). Dokument ima dvostruku folijaciju.
- ¹⁵² HR-DAZD-31, BZ, Jacobus q. Ostoje, B un, F I/4, fol. 19'; E. HILJE, 2018.b, 24, 35 (bilj. 166). Vjerojatno je riječ o zlataru Pavlu Petrovu iz Kotora od kojega je Petar Rankulin već ranije posuđivao novac. Vidi bilješke 71, 72 i 73 u ovoj cjelini.
- ¹⁵³ HR-DAZD-31, BZ, Nicolaus Benedicti, B II, F I/2, fol. 73'; E. HILJE, 2018.b, 24, 35 (bilj. 167).
- ¹⁵⁴ HR-DAZD-31, BZ, Jacobus q. Ostoje, B un, F I/5, fol. 9'. Vjerojatno je riječ o omanjem vrtu koji je kao prostorna odrednica naveden u spisu od 13. listopada 1435. godine. Vidi bilj. 150.
- ¹⁵⁵ HR-DAZD-31, BZ, Nicolaus Benedicti, B I, F I/3b, fol. 42-42'. Dokument je sročen u Rankulinovoj kući u blizini crkve sv. Stjepana (današnje crkve sv. Šime) u Zadru.
- ¹⁵⁶ HR-DAZD-31, BZ, Nicolaus Benedicti, B I, F I/3b, fol. 42'-43.
- ¹⁵⁷ (na margini:) *Debitum magistri Petri Rancholino de Iadra.*
(...) *Ibique Paulus Colugnouich sponte contentus et confessus fuit se teneri et dare debere magistro Petro Rancholino de Iadra aurifici pro resto solutionis vnus domus a se empte ad publicum incantum vt constat instrumento scripto per me notarii infrascripti die hodierna ducatos vigintisex auri (...) Quas quidem ducatos XXVI auri dictus Paulus (...) se obligando dare et soluere promisit dicto magistro Petro Rancholino (...) ad festum Natiuitatis Domini nostri Iesu Christi proxime futuri (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Baptist de Ponte, sv. 3b, fol. 86).
- ¹⁵⁸ HR-DAZD-31, BZ, Nicolaus Benedicti, B I, F I/4, fol. 14'.
- ¹⁵⁹ (...) *Ibique magister Petrus Rancolinus de Iadra vigore cessionis siue venditionis sibi facte a Draga eis filiastra vt constat publico instrumento scripto manu presbiteri Nicolai quondam Benedicti Primich Iadrensis iurati tabellionis comunis Iadre sub 1437 et XVIII mensis february (...) dedit, vendidit et tradidit Stefano Tiscouich habitatori Rogoue districtus Iadre duas vineas suas quarum vna est posita in Potgorize sub Stomoria gognaios octo uel plus uel minus (...) allia est posita ibidem gognaios quinque uel plus uel minus (...) (...) et hoc precio et nomine precii ducatos vigintiocto boni auri et iusti ponderis, quos ducatos siue precium dictus magister Petrus contentus, confessus et manifestus fuit habuisse et manualiter recepisce ac sibi integre datas solutas et numeratas fuisse (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Baptist de Ponte, sv. 3b, fol. 107'). Dokument od 18. veljače 1438. godine na koji se stranke pozivaju nije pronađen, ali je moguće da se bilježnik zabunio i da se zapravo radi o kupoprodajnom ugovoru sklopljenom 8. veljače 1438. godine u Zadru, kojim je Rankulinova pokćerka njemu prodala sva svoja dobra. Vidi bilj. 155.
- ¹⁶⁰ (na margini:) *Debitum magistri Petri Rancholini de districtus Iadre.*
(...) *Ibique Stefanus Tiscouich habitator Rogoue districtus Iadre, suprascriptus denotatus contentus et confessus fuit se teneri et dare debere magistro Petro Rancholino de Iadra ducatos sexdecim auri pro completa solutione suprascriptarum vinearum (...) quos quidem ducatos sexdecim dictus Stefanus (...)*

dare et soluere promissit dicto magistro Petro Rancholino (...) ad festum Natiuitatis Domini Nostri Iesu Christi futurum proxime (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Baptist de Ponte, sv. 3b, fol. 108).

- ¹⁶¹ HR-DAZD-31, BZ, Nicolaus de Rossis de Pisis, B un, F I/2, fol. 60'; E. HILJE, 2018.b, 24, 35 (bilj. 168).
- ¹⁶² HR-DAZD-31, BZ, Nicolaus Benedicti, B I, F I/5, fol. 15'.
- ¹⁶³ Vjerojatno se nalazila na potezu današnje Ulice don Ive Prodana, koja se proteže od palače Ghirardini na Narodnom trgu do palače Grisogono Vovo u kojoj je smješten Konzervatorski odjel u Zadru.
- ¹⁶⁴ HR-DAZD-31, BZ, Nicolaus Benedicti, B I, F I/5, fol. 16.
- ¹⁶⁵ HR-DAZD-31, BZ, Nicolaus Benedicti, B I, F I/5, fol. 19'-20. Isti je dokument sačuvan i među pergamenama samostana sv. Krševana (HR-DAZD-336, Pergamene samostana sv. Krševana u Zadru, br. 398); E. HILJE, 2018.b, 24, 35 (bilj. 169).
- ¹⁶⁶ HR-DAZD-31, BZ, Nicolaus Benedicti, B I, F I/5, fol. 20'.
- ¹⁶⁷ E. HILJE, 2018.b, 24.
- ¹⁶⁸ HR-DAZD-31, BZ, Jacobus q. Ostoje, B un, F I/6, fol. 23'-24; M. KOVAČEVIĆ, 2010., 397 (bilj. 1549); E. HILJE, 2018.b, 24, 35 (bilj. 170). Marijana Kovačević dokument donosi pod netočnom folijom (fol. 24').
- ¹⁶⁹ HR-DAZD-31, BZ, Johannes de Calcina, B I, F I, fol. XIX'-XX; E. HILJE, 2018.b, 24, 35 (bilj. 171). Emil Hilje ime zlatara prevodi kao *Kernulić*, ali s obzirom na to da je u kasnijim dokumentima zabilježen kao *Chermilich* i *Carmelich*, vjerojatnije je da i u tom dokumentu piše *Chermilich* (Kermilić), a ne *Chermulich*.
- ¹⁷⁰ HR-DAZD-31, BZ, Johannes de Calcina, B I, F I, fol. LXXXIII; M. KOVAČEVIĆ, 2010., 397 (bilj. 1550); E. HILJE, 2018.b, 24, 35 (bilj. 172). Navedeni zlatar Vlatko iz Zadra vjerojatno je zlatar Vlatko Alegretov Veselković iz Ljube, koji je 1432. godine kod Petra Rankulina na nauk dao svoga sina Mihovila, a koji je već poznat u literaturi. O njemu vidi u: C. FISKOVIĆ, 1959., 111, 118, 193 (bilj. 656 i bilj. 657), 199 (bilj. 735); E. HILJE, 2018.b, 25, 36 (bilj. 192).
- ¹⁷¹ HR-DAZD-31, BZ, Johannes de Calcina, B I, F I, fol. LXXXIII'.
- ¹⁷² HR-DAZD-16, OS, kut. 8, sv. 23/1, fol. 240. Budući da je lijeva polovica spisa isprana, nisam sasvim sigurna u ispravnost tumačenja njegova sadržaja.
- ¹⁷³ HR-DAZD-16, OS, kut. 6, sv. 19/3, fol. 28; E. HILJE, 2018.b, 24, 34 (bilj. 173).
- ¹⁷⁴ Vidi u: N. JAKŠIĆ – R. TOMIĆ, 2004., 38, 168-173; E. HILJE, 2018.b, 21-26.
- ¹⁷⁵ E. HILJE, 2018.b, 24-26.
- ¹⁷⁶ Opus čine piksida iz Luke na Dugom otoku, piksida iz Vlašića na Pagu, relikvijar sv. Eufemije i sv. Marije Magdalene iz samostana sv. Marije u Zadru, relikvijar sv. Trna iz samostana sv. Margarite u Pagu, pokaznica iz Oliba, relikvijar mlijeka Blažene Djevice iz riznice zadarske katedrale te relikvijar u obliku prsta iz zborne crkve u Pagu. O navedenim djelima opširnije u: E. HILJE, 1988., 195; N. JAKŠIĆ – R. TOMIĆ, 2004., 38, 168-173 i ondje navedenoj literaturi; E. HILJE, 2018.b, 21-25 i ondje navedenoj literaturi.
- ¹⁷⁷ O tom djelu oširnije u potpoglavlju 4.2.
- ¹⁷⁸ Mihovil Punković u izvorima nije zabilježen kao izučeni zlatar, ali je o Bartulu Domankuševu (Dumankuševiću) poznato petnaestak dokumenata. O potonjem zlataru opširnije u potpoglavlju 2.23.

¹⁷⁹ Budući da su relikvijar izradila dvojica Kotoranina, autorica je pretpostavila da je kotorsko podrijetlo možda bilo presudno u odabiru majstora koji je mitru trebao preoblikovati u tjaru. Vidi: M. KOVAČEVIĆ, 2010., 213, 397 (bilj. 1550).

¹⁸⁰ U izvorima su zabilježene sljedeće imenske formule: *Stefanus quondam magistri Nicolai Vngarus aurifex ciuis et habitator Sibenici, olim magister Stephanus Vngarus aurifex, olim magister Stephanus vngarus aurifex de Sibenico, quondam Stefanus aurifex Vngarus*. Imenske formule donosimo u nominativu, iako su neke od njih u izvorima zastupljene samo u kosim padežima.

¹⁸¹ Vidi pojašnjenje na stranici 34-35.

¹⁸² Riječ je o radovima Ksenije Kalauz i Joška Belamarića u kojima su podaci temeljeni na rukopisnim bilješkama Krste Stošića, zbog čega je zlataru Stjepanu Milgostovu (Milgostiću) pogrešno pridodan nadimak *Ungar*, koji se pak odnosi na zlatara Stjepana Nikolina Ungara. Susljedno tome, potrebno je otkloniti tvrdnju Joška Belamarića da je Tomica, udovica Zorzina Ungara, „*bila žena sina zlatara Stjepana pok. Ivana ili Milgosta iz Jajca rečenog Ungara*“. Usporedi: K. KALAUZ, 1998., 117; J. BELAMARIĆ, 2005. – 2007., 178-179 (bilj. 40).

¹⁸³ (na margini:) *Stephani Nicolai Vngari. / Publicatum.*

(...) *Ibique Marchus Goslenig (?) et Nicolaus Putig (?) ciues Sibenici, tamquam procuratores (...) ecclesie Sancte Trinitatis (...) confessi fuerunt se ipsos habuisse et recepisse a Stefano quondam magistri Nicolai Vngaro aurifice ciue et habitatore Sibenici (...) octuaginta libras (...) pro duabus gognaios terre vineate posite in Campo inferiori sub ecclesia Sancti Laurentii (...) quam dictam vineam (...) vendiderunt dicto Stephano Vngaro (...) per publicum instrumentum scriptum et publicatum manu Zilii canzellarii Sibenici sub M^oCCCCVI, indictione XIII, die XXI nouembris (...) (HR-BAŠ-18/1, BK, kut. 1, Zilio de Albanis, F 1, fol. 17'). Isprava iz 1406. godine nije pronađena jer spisi bilježnika Zilija pok. Gulijelma de Albanisa iz te godine nisu sačuvani.*

¹⁸⁴ Pojmovima *stacio, statio, staccio, stactio, stachio, sthaceo, sthacio, staçon* i *stacion(e)* označavani su gospodarski prostori u prizemljima kuća koji su služili kao radionice ili dućani, iako su mogli služiti i u druge svrhe. Vidjeti u: M. MARASOVIĆ ALUJEVIĆ, 1984., 74; M. ANDREIS – I. BENYOVSKY LATIN – A. PLOSNIĆ, 2003., 43; M. ANDREIS – I. BENYOVSKY LATIN – A. PLOSNIĆ ŠKARIĆ, 2007., 114; I. BENYOVSKY LATIN, 2009., 107; D. ZELIĆ, 2010., 13; T. ANDRIĆ, 2018., 119 (bilj. 638).

¹⁸⁵ (na margini:) *Quietatio pro comisaria olim Stephani Vngari.*

(...) *Actum Sibenici in stacione magistri Stephani quondam Milgosti aurificis (...) Stana vxor Thomasia Bohemi fabri (...) fuit contenta et confessa se habuisse et recepisse a magistro Stephano quondam Milgosti aurifice de Sibenico tanquam a comissario (olim – prekriženo) testamenti olim magistri Stephani Vngari aurificis omnia et singula bona stabilia quam mobilia dimissa et legata per dictum olim magistrum Stephanum Vngarum dicte Stagne secundum continentiam testamenti dicti olim magistri Stephani Vngari scripti manu magistri Gabrielis olim notarii comunis Sibenici in millesimo CCCC^oXI^o, indictione quarta, die XVI° mensis decembris (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/Ig, fol. 48).*

¹⁸⁶ (...) *Lucia vxor Iohannis Draganich et (olim – prekriženo) filia de auitum olim magistri Stephani Vngari aurificis de Sibenico (...) fuit contenta et confessa se habuisse et recepisse a magistro Stephano quondam Milgosti aurifice tanquam comissario testamenti dicti olim magistri Stephani Vngari aurificis omnia et singula bona mobilia et stabilia sibi dimissa et relicta per dictum olim magistrum Stephanum Vngarum secundum continentiam testamenti ipsius magistri Stephani scripti manu magistri Gabrielis, olim notarii comunis Sibenici, in millesimo CCCC^oXI^o, indictione quarta, die XVI° decembris (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/Ig, fol. 48).

¹⁸⁷ (na margini:) *Quietacio cassarum (?) olim magistri Stephani Vngari aurificis facta per Domancusius Barnabe aurifice.*

(...) *Magister Domancus Barnabe aurifex de Sibenico sponte fuit contentus et confessus se habuisse et recepisse a magistro Stephano quondam Milgosti aurifice de Sibenico tanquam a comissario testamenti olim magistri Stephani Vngari aurificis de Sibenico omnia et singula ferramenta instrumentorum artis aurificis que eidem Domacuso dimisit et legauit dictus olim magister Stephanus per suum testamentum scriptum manum magistri Gabrielis olim notarii comunis Sibenici in millesimo CCCC^oXI^o, indictione quarta, die XVI° decembris qui (?) super fuit confessus se habuisse a dicto magistro Stephano comissario ut supra vnum caputeum panni latini rubei coloris, quod caputeum debere habere a dicto olim magistro Stephano Vngaro pro complemento aliarum vestium quas debuit habere dictus Domancus (ab dicto – prekriženo) a dicto olim magistro Stephano (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/Ig, fol. 48').

¹⁸⁸ Međusobne obveze i odgovornosti između majstora i učenika bile su regulirane ugovorom, a sačuvani ugovori o zlatarskom naukovanju svjedoče o tome da su majstori po završetku naukovanja svoje učenike nerijetko opskrbljivali zlatarskim alatom i novom odjećom. O tome vidi u cjelini 6.2.1.

¹⁸⁹ (...) *positum Sibenici in contrata Sancti Viti, iuxta domum heredum olim Stephani aurificis Vngari (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/II, fol. 65); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Mihovil pok. Ivana, sign. 2, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1431., 12. VI., fol. 65 (kratki neobjavljeni transkript).

¹⁹⁰ K. STOŠIĆ, 1933.b, 24; K. STOŠIĆ, 1939., 5; D. ZELIĆ, 1999., 169 (bilj. 376).

¹⁹¹ (...) *Ibique Stana relicta quondam Stefani aurificis Vngari habitatrix Sibenici nomine et titulo donationis (...) dedit, tradidit atque donauit Milladino Braichouich capellario habitatori Sibenici (...) omnia et singula bona ipsius Stane mobilia et stabilia, vbique posita et reperta, presentia et futura, et hoc perpetuum dilectionem et amorem quem gerit ipsi Milladino et eius familie (...) (...) promittensque predictus Milladinus (...) alere et nutrire predictam Stana donec viuet in hoc mundo, et eam tenere et tractare tanquam matrem, et in morte facere ipsam seppellire secundum eius possibilitatem et conditionem. (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/IV, 11/V, Ante Campolongo, F 10/II, fol. 19'); F. DUJMOVIĆ, 1975., Antonio Campolongo, sign. 6/5, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1444., 21. I., fol. 19 (kratki neobjavljeni transkript).

¹⁹² Ako je riječ o istoj osobi, neobično je da u drugom dokumentu nije označena kao udovica kovača Tome Čeha, već kao udovica zlatara Stjepana Ungara. Međutim, čini se da je ponekad u dokumentima namjerno navođena odrednica koja je strankama u tom trenutku iz nekog razloga bila važnija, pa je moguće da se

upravo to dogodilo i u spisu iz 1444. godine. Naime, kako je Stana u tom dokumentu sva svoja pokretna i nepokretna dobra poklonila osobi koja se sa svojom obitelji obvezala voditi brigu o njoj, čini se da je za utvrđivanje porijekla imovine bilo važnije istaknuti da je Stana udovica zlatara Stjepana Ungara od kojega je ta dobra vjerojatno i naslijedila. Slična se situacija dogodila i u spisu koji se odnosi na ženu zlatara Grgura Miloševića, u kojemu je ona primarno navedena kao udovica Mihovila Andrije Protičevića, a tek sekundarno kao supruga zlatara Grgura.

- ¹⁹³ Naime, oznaka *Ungar* ne mora nužno označavati mađarsko podrijetlo, već nadimak kojemu je iz današnje perspektive teško sa sigurnošću odrediti izvorno značenje.
- ¹⁹⁴ O Domankušu (Dominiku) Barnabinu opširnije u potpoglavlju 2.13.
- ¹⁹⁵ Vidi u potpoglavlju 2.89.
- ¹⁹⁶ Zadarski zlatar Stjepan Ungar zvani Francozo (...*condam Stephanus Vngarus aliter vocatus Françosus aurifaber...*) u zadarskim je izvorima posthumno zabilježen samo 21. listopada 1404. godine. Međutim, možda ga je moguće poistovjetiti sa Stjepanom Crnjanim (Crnotinim) iz Zdenca zvanim Francoj ili Francozo, koji je djelovao u Zadru u zadnjoj četvrtini 14. i prvih godina 15. stoljeća. On je u siječnju 1403. godine zabilježen kao pokojni, a njegova udovica Dražica kasnije se spominje u Šibeniku. Vidi: M. KOVAČEVIĆ, 2010., 170-178 (cjelina 2.1.81.); D. KARBIĆ – M. KATUŠIĆ – I. MAJNARIĆ, 2012., 109, 110; Vidi i potpoglavlje 2.18. u ovome radu.
- ¹⁹⁷ V. MIAGOSTOVICH, 1910., 27 (bilj. 3); P. KOLENDIĆ, 1924.a, 469 (bilj. 2, bilj. 5), 470 (bilj. 1); J. KOLANOVIĆ, 1989., dokument br. 76 na str. 196, dokument br. 151 na str. 242-243.
- ¹⁹⁸ U izvorima je bilježen kao *magister Stephanus aurifex (filius) quondam Milgosti (de Sibenico)*, *magister Stephanus (quondam) Milgosti aurifex*, *magister Stefanus quondam Milgosti aurifex*, *magister Stephanus Milgostich aurifex (de Sibenico)*, *magister Stephanus aurifex Milgostich*, *magister Stefanus Milgostich aurifex (de Sibenico)*, *magister Stefanus Milgostich dicti Iaiça de Sibenico*, *maistro Stefano Milgostich orexe*, *maistro Stefano orexe Iaiçe*, *magister Stefanus Iaiçe aurifex*, *maistro Stefano orize*, *quondam magister Stefanus Milgostich aurifex de Sibenico*, *quondam Stefano Iaiçe aurifex*, *quondam magister Stefanus Iaiçe aurifex* i *quondam magister Stephanus Iaiçe aurifex*. Imenske formule donosimo u nominativu, premda su neke od njih u izvorima zastupljene samo u kosim padežima.
- ¹⁹⁹ K. STOŠIĆ, *Povijest Šibenika*, III/10 (Zlatari), rukopis, fol. 1.
- ²⁰⁰ O zlataru vidi u potpoglavlju 2.14.
- ²⁰¹ O zlataru vidi u potpoglavlju 2.9.
- ²⁰² Vidi pojašnjenje na stranici 39 u ovome radu. Doduše, to nije jedini dokument u kojemu je došlo do zabune bilježnika kada su u pitanju rečena dvojica zlatara. Naime, u spisu sastavljenom 16. travnja 1485. godine, desetljećima nakon smrti obojice majstora, zlatar Stjepan (Ivanov, op. a.) Skočibuha zabunom je naveden kao Stjepan Milgostić zvani Skočibuha. Da je riječ o zabuni bilježnika, potvrđuje spis od 19. siječnja 1487. godine iz kojega je jasno da se i prethodni spis odnosi na zlatara Stjepana Ivanova Skočibuhu.
- (...) *Ibique ser Iacobellus Michaelis ciuis Sibenici conduxit Thomasium Chorexich ciuem Sibenici (...)* *ad visitandum Sanctum Iacobum de Compostella siue de Galitia pro anima quondam magistri Stephani Milgostich aurificis dicti Scocibucha (!) soceri sui (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 21/II, Gregorio q.

Lorenzo, sv. g, fol. 52); (...) *presentibus (...) et ser Laurentio Michitich (...) Ibiqve ser Iacobellus Michaelis ciuis Sibenici (...) confessus fuit se esse debitorem Ioannis Voinouich (?) ciuis Sibenici (...) de ducatos sex decim auri quos idem Ioannes (jedna riječ nejasna) soluisse et de Disse vice et nomine dotis ser Iacobelli Thomasio Cherexich (?) ciui Sibenici pro viatico siue pegrinazio per eum facto ad Sanctum Iacobum de Galicia pro anima quondam magistri Stephani quondam Ioannis aurificis dicti Scocibucha (!) (...) pater done Disse vxoris dicti ser Iacobelli virtute (jedna riječ nejasna) vltimi testamenti dicti quondam magistri Stephani de quo in notas (ser – prekriženo) notarii ser Antonii Campolongo in 1443, indictione VI, die XIII mensis octobris (...) videlicet: anchora voio che sia mandado vno homo (...) in Galicia a San Iacomo a pregandomine Dio e San Iacomo (...) pro anima mia, e si facio i mei comessarii ser Ioannem Tobolouich, ser Ioannem Mladinic e Stefano orenexe (...) (...) dictus ser Iacobellus voluit quod dictus Ioannes possit et valeat exigere dictos ducatos sex decim ex bonis dicti quondam magistri Stephani aurificis (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 21/III, Gregorio q. Lorenzo, sv. b, fol. 15'-16).

²⁰³ „... maestro Stefano orese ... Nato da Giovanni Milgosto...“ (V. MIAGOSTOVICH, 1910., 27 -bilj. 3).

Neveka Bezić-Božanić je na osnovu tog podatka u indeks dalmatinskih zlatara uvrstila Stjepana iz Šibenika (N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1966., 333; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1999., 221). Međutim, kada je navedena autorica 1978. godine publicirala knjigu *Majstori Dalmacije: IX – XVIII stoljeće*, isti taj podatak pogrešno je vezala za zlatara Stjepana Petrova (N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1978., 122).

²⁰⁴ Vincenzo Miagostovich ne navodi signaturu tog spisa, ali mu je očito bio poznat. Vidi: V. MIAGOSTOVICH, 1910., 27 (bilj. 3). Vidi i dokument u bilj. 308 u ovoj cjelini.

²⁰⁵ Vidi bilj. 284 u ovoj cjelini.

²⁰⁶ C. FISKOVIĆ, 1949., 148.

²⁰⁷ C. FISKOVIĆ, 1962., 41; C. FISKOVIĆ, 1973., 170. Kasnije je i u indeks dalmatinskih majstora uveden pod tim imenom. Vidi: N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1978., 121; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1999., 221.

²⁰⁸ P. ANĐELIĆ, 1966., 483; Đ. MAZALIĆ, 1967., 131; C. FISKOVIĆ, 1973., 170.

²⁰⁹ K. KALAUZ, 1998., 117.

²¹⁰ N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1999., 209, 221. Ista je autorica zlatara navodila i u ranijim publikacijama, ali kao *Milgostić Stjepan* i *Stjepan Ivanov ili Milgostić*. Vidi: N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1968., 371, 372; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1978., 87, 121.

²¹¹ J. BELAMARIĆ, 2005. – 2007., 178, bilj. 40.

²¹² Pretpostavku Joška Belamarića ne možemo smatrati osnovanom ni u slučaju da se odnosi na Stjepana Nikolina Ungara, jer odrednica *Ungar* ne predstavlja dovoljno čvrst argument za utvrđivanje rodbinskih veza među navedenim osobama.

²¹³ (...) *presentibus (...) et Stephano Milgostich aurifice (...)* (HR-BAŠ-18/1, BK, kut. 1, Zilio de Albanis, F 1, fol. 32').

²¹⁴ (na margini:) *Pro magistro Stephano aurifice quondam Milgosti.*

(...) *Pripcho Petrosouich de Sibenico sponte confessus est se vendidisse magistro Stephano aurifice Milgosti de Sibenico totum mustum vnius sue vinee gognaios tresdecim quam habet in Siria (?), pro precio quemlibet modium pro solidis viginti sex (...)(...) dictus Pribcho a dicto magistro Stephano fuit*

confessus se habuisse ad rationem dicti musti libras quatuor decim (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/Ia, fol. 18'-19).

²¹⁵ (...) *presentibus (...)* et Stephano aurifice Milgostich (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/Ia, fol. 20); (...) *presentibus (...)* et magistro Stephano aurifice quondam Milgosti (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/Ia, fol. 20').

²¹⁶ (...) *cuius loci (...)* pertinet magistro Stephano aurifici quondam Milgosti de Sibenico positam dictus locus Sibenici prope Portam magnam (...) iuxta locum dicti Stephani aurifice et iuxta viam publicam (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/Ia, fol. 26').

²¹⁷ (na margini:) *Pro magistro Stephano aurifice quondam Milgosti.*

(...) *Dominus frater Paulinus custos de Iadra et frater Dominicus guardianus monasteri beati Francisci de Sibenico (...)* (...) *contenti et confessi in veritate se habuisse et recepisse (...)* a Stephano aurifice quondam Milgosti de Sibenico librarum quatragesima (!) (denariorum paruorum – prekriženo) *quinque denariorum paruorum pro quibus quidem librarum (...)* *dederunt, vendiderunt, tradiderunt et transactauerunt (...)* *vnum locum quem locum dicto conuerti legauerat olim Drasoius calegarius quondam Grubcii caualer de Scardona per suum vltimum testamentum (...)* *positis dictus locus Sibenici prope Magnam portam ciuitatis (...)* *iuxta locum dicti emptoris (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/Ia, fol. 27).

²¹⁸ Vidi bilj. 469 u ovoj cjelini.

²¹⁹ (na margini:) *Magistro Radoslauo Raychouich et magistro Stephano aurifice quondam Milgosti circa predicta.* (...) *magister Radoslauus Radoycouig marangonus de Sibenico ex vna parte et magister Stephanus aurifex quondam Milgosti de Sibenico parte ex altera in simul conuenerunt et pactum facerunt (...)* *videlicet, quod (quod – prekriženo) dictus magister Radoslauus dedit et tradidit dicto magistro Stephano aurifici (...)* *vnum suum introitum pro quo introitum intrabatur ad suam habitacionem ex parte occidentalis (...)* *quod introitum est positum iuxta locum dicti magistri Stephani iuxta murum ostii (?) antiquum comunis in Porta lactis seu in materni Mlečna vrata, et quam introitum eudebat (?) versus est domum dicti magistri Radoslauri. Et econuerso prefatus magister Stephanus aurifex sponte promisit et se obligauit (...)* *facere et construere ac ordinare dicto magistro (...)* *vnum murum in mediatis ipsorum (...)* (...) *presentibus (...)* *domino presbitero Martino archidiacono Sibenicensis et magistro Stephano aurifice quondam Iohannis (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/Ib, fol. 28'-29). Prema mišljenju Josipa Čuzele, Mliječna vrata su se možda nalazila na mjestu kasnijih Varoških vrata, između kula Malpaga i Gorica (J. ČUZELA, 2005., 69 i karta sačuvanih dijelova fortifikacijskog sustava u povijesnoj jezgri).

²²⁰ O tom zlataru više u potpoglavlju 2.14.

²²¹ (...) *Ratcho Bolcouich de Siria (?) magister calcine ex vna parte et magister Stephanus aurifex quondam Milgosti et Petrus Michaeli Dmingsig (?) conuenerunt simul, videlicet: predictus Ratcho promisit et se obligauit ordinare et facere dictis Stephano et Petro vnam calcinam hinc usque ad Paschatum Domini (?) et (...)* (...) *dicte calcine et eorum lucrum ad tres partes diuidatur, videlicet: due partis dictis Stephano et Petro et tertia parte dicto Ratcho magistro. Insuper prefatus (Ratcho – prekriženo) magister fuit confesus se recepisse a dictis Stephano et Petro libras viginti, quas viginti libras prefatus*

-
- Ratcho promisit a predictis dare et persolvere hinc usque medium mensis aprilis (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/Ib, fol. 46a-46a'). Na umetnutom komad papira.
- ²²² (...) *presentibus (...)* et magistro Stephano aurifice quondam Milgosti (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/II, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIa, fol. 37).
- ²²³ (na margini:) *Emptio terre in Pruclan magistri Stephani aurificis filio quondam Milgosti de Sibenico*.
(...) *Radoslawa relicta quondam Danielis Vladioeuich (...)* fuit contenta et confessa in veritate se habuisse et recepisse a magistro Stephano aurifice filio quondam Milgosti de Sibenico libras quinquaginta denariorum paruorum bonorum monetorum (...) (...) *pro quibus quidem libras* (jedna riječ nejasna) *idem dona Radoslawa (...)* ipsi magistro Stephano (...) *dedit, vendidit, tradidit et transsactauit iure proprio (...)* duos clapos sue terre circa gognaios viginti duos positos in Pruclan in districtu Scardone quarum prima parte in loco vocato Cozli (...) *secunda vero parte in loco vocato Zgon (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/II, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIb, fol. 63).
- ²²⁴ (...) *presentibus (...)* magistro Stephano aurifice filio quondam Milgosti (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/II, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIb, fol. 64).
- ²²⁵ (...) *presentibus (...)* magistro Stephano aurifice filio quondam Milgosti (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/II, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIb, fol. 73').
- ²²⁶ (...) *presentibus (...)* et magistro Stephano aurifice quondam Milgosti (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/II, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIb, fol. 86).
- ²²⁷ (na margini:) *Pro magistro Stephano quondam Milgosti aurifice et sua mater Pribna quietacione dotis a Domancusio aurifice*.
(...) *Cum magister Stephanus aurifex filius quondam Milgosti et Pribna mater dicti magistri Stephani cum Margarita filia olim ser Iohannis Soldanich, Domanchuso aurifici certam dotem debuerunt assignare prout plene constat de hoc publico dotale instrumento scripto per me infrascriptum notario sub millesimo CCCC^o quartodecimo, indictione septima et die quinto mensis septembris, et ideo prefatus Domanchus sponte fuit in racionem dicte dote se recepisse et habuisse a dicta Pribna et a dicto magistro Stephano libras octuaginta sex (de – prekrizeno) in certis rebus et vestimentis ac in pecunia numerata, super qua quidem habitio et recepione dictarum octuaginta sex librarum paruorum dictus Domanchus dicte Pribne absente et dicto magistro Stephano ibidem presenti (...) fecit finem quietacionem ab solucionem et remissionem perpetuam (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/II, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIc, fol. 131'). Iako je zlatar Domankuš u dokumentu zabilježen bez patronima, njegova identifikacija nije dvojbena.
- ²²⁸ (...) *presentibus (...)* et magistro Stephano aurifice filio quondam Milgosti (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/II, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIc, fol. 143').
- ²²⁹ (na margini:) *Procura Margarite relicte quondam Iacobi aurificis in persona ser Luce Butrisich*.
(...) *testibus vero magistro Stephano aurifice filio quondam Milgosti (...)*. *Margarita relicta quondam Iacobi aurificis de Sibenico per hoc presens publicum instrumentum (...)* fecit, *constatuit et generaliter ordinauit ser Lucham Butrisich de Sibenico (...)* suum verum et legitimum ac generalem procuratorem (...) *specialem et nominatum contra et aduersus* (jedna riječ nečitka) *Vuchichium molendinarium de*

Scardona in occupationem et receptionem per vnius terrarum et oliuarum predictum Vuchichium in territorio Scardone (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/II, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIe, fol. 233').

²³⁰ 18. svibnja 1418. godine: (...) *presentibus (...)* *magistro Stephano Milgosti aurifice et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/II, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIf, fol. 61'); 5. lipnja 1418. godine: (...) *presentibus (...)* *et magistro Stephano aurifice quondam Milgosti (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/II, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIf, fol. 83); 13. lipnja 1418. godine: (...) *presentibus (...)* *et (Mil – prekrizeno) (Mich prekrizeno) magistro Stephano Milgosti aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/II, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIf, fol. 88'); 23. lipnja 1418. godine: (...) *presentibus (...)* *Stephano Milgosti aurifice et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/Id, fol. 99); dvaput 26. lipnja 1418. godine: (...) *presentibus (...)* *magistro Stephano quondam Milgosti aurifice et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/Id, fol. 101); (...) *presentibus (...)* *et magistro Stephano quondam Milgosti aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/Id, fol. 101); 14. kolovoza 1418. godine: (...) *presentibus (...)* *magistro Stephano quondam Milgosti aurifice et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/Id, fol. 134'); 7. prosinca 1418. godine: (...) *presentibus (...)* *et magistro Stephano quondam Milgosti aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/If, fol. 214').

²³¹ (na margini:) (nekoliko riječi oštećeno) *magistri Stephani quondam Milgosti aurificis et predicta Rada relicta (?) quondam Iohannis Merdesich.*
(...) *presentibus (...)* *et Nicolao pictore (...)* *Dona Rada relicta vxor quondam ser Iohannis Merdesich de Sibenico (...)* *fuit contenta et confessa se ipsam habuisse et recepisse a magistro Stephano quondam Milgosti aurifice de Sibenico ducatos septem (...)* *tanquam a comissario testamenti olim Petri Radicheuich de Sibenico, quos septem ducatos auri tenebat dare olim Petrus suprascripto olim ser Iohanni siue dicte done Rade prout in testamento dicti olim Petri (...)* *et quos ducatos septem dictus magister Stephanus dixit se soluisse de vini ipsius quondam domini Petri quas ipse magister Stephanus vendidit (...)* *de qua quidem (...)* *dictorum septem ducatorum auri prefata dona Rada (...)* *ipsi magistro Stephano comissario (...)* *fecit finem quietacionem (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/II, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIg, fol. 16'); E. HILJE, 2011.a, prilog br. 6. Emil Hilje ne navodi da se spis odnosi na zlatara Stjepana Milgostova.

²³² (...) *presentibus (...)* *et magistro Stephano quondam Milgosti aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/II, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIg, fol. 22').

²³³ (na margini:) *Compromissum inter magistrum Stephanum aurificem et (Cuitci – prekrizeno) Bosichchium (!)* (jedna riječ nečitka).
(...) *Magister Stephanus quondam Milgosti aurifex de Sibenico vice et nomine Budani viri quondam Marislaue vxoris quondam Petri Radicheuich de Sibenico (...)* *ex vna et Bosigcho Cuitci de Sibenico suo nomine ac vice et nomine Rade vxoris sue (...)* *parte ex altera (et –prekrizeno) se compromisserunt (...)* *in arbitros (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/II, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIg, fol. 49').

²³⁴ (...) *presentibus (...)* *magistro Stephano quondam Milgosti aurifice et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/Ie, fol. 166).

-
- ²³⁵ (...) *presentibus (...) et magistro Stephano quondam Milgosti aurifice (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, Kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, Sv. 3/Ie, fol. 180')*. Vidi i dokument u bilj. 52 u ovoj cjelini. U tom spisu spominje se zidina zlatara Stjepana Ivanova (Skočibuhe, op. a.) i teren udovice zlatara Grgura (Miloševića, op. a.) u blizini crkve sv. Duha. O navedenim zlatarima vidi u potpoglavljima 2.5. i 2.14.
- ²³⁶ (...) *presentibus (...) et magistro Stephano quondam Milgosti aurifice (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/Ie, fol. 181)*.
- ²³⁷ (na margini:) (...) *presentibus (...) magistro Stephano (Doymi – prekriženo) quondam Milgosti aurifice et Doymo Milgostich (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/Ie, fol. 182')*.
- ²³⁸ Vidi bilješke 185, 186 i 187 u ovoj cjelini.
- ²³⁹ (na margini:) *Pro Stephano Milgosti aurifice creditum contra Radmillus Lazar.*
(...) *Radmillus Lazar (...) fuit contentus et confessus se ipsum teneri et dare debere magistro Stephano quondam Milgosti de Sibenico aurifici libras viginti quatuor et solidos vndecim denariorum paruorum et hoc pro resto et complemento soluendo totum vini ipsius magistri Stephani quod ipso Radmillus vendidit ad tabernam in canipa (...) prefatus Radmillus promisit dare, soluere et assignare (...) atque mandatam ipsius magistri Stephani (...).* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/II, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIj, fol. 63).
- ²⁴⁰ (...) *presentibus (...) magistro Stephano quondam Milgosti aurifice et (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/II, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIk, fol. 105')*.
- ²⁴¹ (...) *Dragna (?) Scopiceuich et magister Stephanus quondam Milgosti aurifex de Sibenico (...) vendiderunt (...) Stephano Vtisenouich fabro (...) vnam domum cum loco (...) positum Sibenici in Gorica (...) (...) et hoc pro precio et nomine precii librarum (quadraginta denariorum paruorum – prekriženo) quinqueginta denariorum paruorum de qua domo et loco (...) iura media pars (...) tangebatur ipsi magistro Stephano aurifici et quo precio prefatus magister Stephanus aurifex (...) a dicto emptore fuit confessus et contentus se habuisse libras viginti quinque denariorum paruorum, que est media pars ipsius precii (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/II, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIk, fol. 129').
- ²⁴² (na margini:) *Pro Stephano Milgosti aurifice creditum contra Stephanum Vtisenouich fabrum.*
(...) *Stephanus Vtisenouich faber habitator Sibenici (...) fuit contentus et confessus se teneri et dare debere ex causa (...) debiti (fuit contentus et confessus – prekriženo) magistro Stephano quondam Milgosti de Sibenico libras triginta quinque denariorum paruorum (...) quas (...) libras denariorum paruorum prefatus Stephanus Vtisenouich (...) se obligando dicto magistro Stephano Milgosti (...) promisit dare, soluere et consignare (...) usque ad Carnispruium proxime futurum (...)*
(ispod dokumenta:) *Millesimo CCCC^oXXV^o, indictione III^a et die VII^a mensis iunii. (...) superscripta nota est cancellata de mandato et dicto superscripti magistri Stephani pro eo quia fuit confessus se habuisse a dicto Staphano fabro et eidem fecit quietacionem (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/II, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIk, fol. 130).
- ²⁴³ (...) *presentibus (...) magistro Stephano quondam Milgosti aurifice de Sibenico (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/II, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIm, fol. 67')*.
- ²⁴⁴ (...) *Sponte et egregius vir dominus Iacobus de Pesaro honorabile comes Sibenici retulit michi Martino notario et cancellario Sibenici quia omnia coram eo verteretur quosus modo magistrum Stefanum quondam (Io*

– prekriženo) *Milgosti aurificem ex vna parte et Ratcum Tuertcouich de Choruața ex altera, occasione vnus salmerii et certarum aliarum rerum quas dictus (ser – prekriženo) Stephanus petebat a dicto Ratco eo quod dicebat ipsum Ratcum furtiuo (?) non ab se lisse quidam villano ipsius magistri Stephani in MCCCCXXIII^o, quod dictus Ratcus negabat et cum plures termini dicti et assignati fuissent dicto magistro Stephano ad probandum derobationem (?) petendi (?) et nichil probauit ipse dominus comes se retulit viso quod dictus magister Stephanus nichil probabat, liberauerit dictum (?) Ratcum a partibus (?) dicti magistri Stephani, reseruantis (?) nichilominus dicto magistro Stefano si aliquo tempore inuenire potuit scripturam de dicta derobatione (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 10, 11/I, Martin Ferro, F B, fol. 8).

²⁴⁵ (...) *presentibus (...) et magistro Stephano quondam Milgosti aurifice de Sibenico (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/II, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/II^m, fol. 97').

²⁴⁶ (...) *presentibus (...) et magistro Stephano quondam Milgosti aurifice de Sibenico (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/Iⁱ, fol. 101).

²⁴⁷ (...) *presentibus (...) magistro Stephano quondam Milgosti aurifice et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 10, 11/I, Martin Ferro, F C, fol. 109').

²⁴⁸ (na margini:) *Pro magistro Stephano quondam Milgosti aurifici.*

(...) dominus Bogdanus (...) episcopus Sibenicensis tamquam iudex ordinarius (...) cum tanquam iudici ordinario bona clericorum (...) dedit, uendidit, tradidit et transactauit magistro Stephano quondam Milgosti aurifice de Sibenico (...) vnum totum locum circumdatum muro (...) quem locus fuit quondam presbiteri Gregorii Millayeuch (?) de Sibenico (...) positum Sibenici supra logia comunis in confinibus ecclesie Omnium Sanctorum, iuxta domum que fuit olim ser Iohannis Tolimerich, iuxta domum Pribislau capellarii (?), iuxta domum heredum olim protomagistri Gregorii lapicide (...) (...) et hoc pro precio et nomine precii librarum (centum quinq̄ – prekriženo) centum quinquaginta denariorum paruorum (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/Iⁱ, fol. 127-127').

²⁴⁹ (...) *presentibus (...) et magistro Stephano quondam Milgosti aurifice de Sibenico (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/I^h, fol. 169); (...) *presentibus (...) et magistro Stephano quondam Milgosti aurifice de Sibenico (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/I^h, fol. 170).

²⁵⁰ (...) *presentibus (...) magistris Stephano quondam Iohannis et Stephano quondam Milgosti aurificibus de Sibenico (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/I^h, fol. 181').

²⁵¹ (...) *presentibus (...) et magistro Stephano quondam Milgosti aurifice de Sibenico (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/I^h, fol. 182).

²⁵² (na margini:) *Pro magistro Stephano quondam Milgosti aurifice contra Helie Laurentii Bugarich.*

(...) Helias filius Laurentii Bugarich de villa Zrapal (?) de Buca (?) (...) fuit contentus et confessus (...) se ipsum habuisse et recepisse ex causa veri, meri et puri mutui a magistro Stephano quondam Milgosti de Sibenico aurifice libras quadraginta denariorum paruorum (...) de quibus pecuniis dictus Helias (...) se obligando dicto magistro Stephano (...) promisit dare, reddere et consignare hinc usque ad vnum annum proxime futurum libras viginti et reliquas viginti libras promisit eidem magistro Stephano dare et consignare in fine secundi anni (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/I^h, fol. 188').

-
- ²⁵³ (...) *presentibus (...) et magistro Stephano quondam Milgosti aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 10, 11/I, Martin Ferro, F E, fol. 6').
- ²⁵⁴ (...) *presentibus (...) magistro Stephano quondam Milgosti aurifice et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 10, 11/I, Martin Ferro, F E, fol. 23'); (...) *presentibus (...) magistro Stephano quondam Milgosti aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 10, 11/I, Martin Ferro, F E, fol. 24').
- ²⁵⁵ (...) *presentibus (...) magistro Stephano quondam Iohannis aurifice et magistro Stephano quondam Milgosti aurifice de Sibenico (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/Ik, fol. 8').
- ²⁵⁶ (...) *presentibus (...) et magistro Stephano quondam Milgosti aurifice de Sibenico (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/Ik, fol. 50'); (na margini:) (...) *presentibus (...) et magistro Stephano quondam Milgosti aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/Ik, fol. 31).
- ²⁵⁷ (...) *presentibus (...) et magistro Stephano quondam Milgosti aurifice de Sibenico (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/II, fol. 75'); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Mihovil pok. Ivana, sign. 2, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1431., 10. X., fol. 75 (kratki neobjavljeni transkript).
- ²⁵⁸ (...) *presentibus (...) magistro Stephano quondam Iohannis aurifice et magistro Nicolao pictore de Sibenico (...)* *Ibique magister Stephanus quondam Milgosti aurifex de Sibenico, (...) cessit (...) magistro Radichio Pocraicich lapicide de Ragusio nunc habitatori Sibenici (...)* *vigore suum et robur vnus publici instrumenti sui et omnia iura sua et actiones (...)* *quas ipse magister Stephanus quondam Milgosti habet (...)* *in dicto instrumento pro quo instrumento dictus magister Stephanus quondam Milgosti emit a suprascripto domino Bogdano episcopo Sibenicensis vnum locum circumdatum muro positi Sibenici supra logia comunis in confinio ecclesie Omnium Sanctorum (...)* (...) *dictus magister Stephanus Milgosti (...)* *fuit confessus quod cum denariis propriis ipsius Radichii silicet libras centum quinquaginta paruorum (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/Im, fol. 9'); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Mihovil pok. Ivana, sign. 2, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1432., 6. II., fol. 8 (kratki neobjavljeni transkript); E. HILJE, 2011.a, prilog br. 33.
- ²⁵⁹ Vidi bilješke 219, 231, 250, 255, 284, 292, 298, 616, 724 u ovoj cjelini.
- ²⁶⁰ (ispod dokumenta:) (...) *presentibus (...) et magistro Stephano quondam Milgosti (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/Ik, fol. 46).
- ²⁶¹ Sadržaj dvaju ugovora detaljnije je analiziran nas str. 29 u ovome radu.
- ²⁶² Vidi bilj. 469 u ovoj cjelini.
- ²⁶³ (...) *Item vineam in Polschich (...)* *iuxta vineam Stephani Milgostich aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/In, fol. 77'); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Mihovil pok. Ivana, sign. 2, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1432., 20. VII., fol. 77 (kratki neobjavljeni transkript).
- ²⁶⁴ K. STOŠIĆ, 1941., 46.
- ²⁶⁵ Dokument nisam pronašla u arhivskim izvorima, stoga donosim transkript Frane Dujmovića: „*Present. mag. Stephano quond. Milgosti aurifice.fol.37*“ Vidi: F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari,

zlatari, slikari – suvremenici“, Mihovil pok. Ivana, sign. 2, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1432., 24. VII., fol. 37 (kratki neobjavljeni transkript).

²⁶⁶ (...) *presentibus (...) et magistro Stephano quondam Milgosti aurifice de Sibenico (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/In, fol. 81).*

²⁶⁷ (...) *presentibus (...) et magistro Stephano quondam Milgosti aurifice de Sibenico (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/In, fol. 103).*

²⁶⁸ Crkva sv. Nikole i Benedikta izgrađena je u prvoj polovini 15. stoljeća pod pokroviteljstvom plemića Radoslava i Ambroza Mihetića, a pripadala je benediktinskom samostanu sv. Nikole koji se nalazio na mjestu današnje tvrđave sv. Nikole u šibenskom Kanalu sv. Ante (K. STOŠIĆ, 1928., 4; K. STOŠIĆ, *Crkva sv. Barbare*, rukopis, fol. 1). Vidi i spis u bilj. 337 u ovoj cjelini.

²⁶⁹ (na margini:) *Pro magistro Stephano quondam Milgosti aurifice comissario olim magistri Bonini lapicide de Milan.*

(...) Ibiq̄ue Iohannes Dragzinich lapicida de Sibenico fuit contentus et confessus se habuisse et recepisse a magistro Stephano quondam Milgosti aurifice tanquam comissario testamentario olim magistri Bonini lapicide da Milano libras decem et septem cum dimidia denariorum paruorum, et hoc in rationem solucionis operis muri ecclesie Sancti Nicolai et Benedicti intus Sibenici, que opus ipse Iohannes prout aseruerunt debet facere dicte ecclesie cum protomagistro Stoyano lapicida de Sibenico, prout patet de ipse opere publico instrumento scripto manu presbiteri Iacobi Vuxe, notarii Sibenici in millesimo quadringentesimo vigesimo nono, indictione septima, die decimo mensis iulii (...)

(HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/II, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIIn, fol. 47'-48); D. FREY, 1913., dokument nr. 8; P. KOLENDIĆ, 1924.a, 470 (bilj. 1); F. DUJMOVIĆ, 1975., Mihovil pok. Ivana, sign. 3, HAZ, Lapicide; Aurifices, pod datumom: 1433., 3. III., fol. 47-48 (kratki neobjavljeni transkript). Dagobert Frey donosi kratak ispis, ali pritom ne navodi zlatara, a Frane Dujmović omaškom navodi datum 3. ožujka umjesto 2. ožujka 1433. godine.

²⁷⁰ Vidi bilješke 334 i 337 u ovoj cjelini.

²⁷¹ K. STOŠIĆ, *Crkva sv. Barbare*, rukopis, fol. 1, 3.

²⁷² O Boninovu radu na rečenoj crkvi vidi u: K. STOŠIĆ, *Crkva sv. Barbare*, rukopis, fol. 1, 3; P. KOLENDIĆ, 1924.a, 468, 469; M. PRELOG, 1961., 196, 208-210; P. MARKOVIĆ, 2005., 220 (bilj. 21).

²⁷³ K. STOŠIĆ, *Crkva sv. Barbare*, rukopis, fol. 3; V. MIAGOSTOVICH, 1910., 27 (bilj. 3); P. KOLENDIĆ, 1924.a, 469, (bilj. 2). Opširnije o tome na stranici 40 i 43.

²⁷⁴ O zlataru više u potpoglavlju 2.14.

²⁷⁵ O Marinelu Vučkoviću, sinu slikara Dujma Marinova Vučkovića, vidi u: E. HILJE, 2007., 302 i dalje; E. HILJE, 2018.a, 447-462; A. BARTULOVIĆ – E. HILJE, u cjelini *Marin (Marinelo) Dujmov Vučković (1455. – 1473., † o. 1475.?)*, u tisku.

²⁷⁶ Vidi u bilj. 724 u ovoj cjelini.

²⁷⁷ (...) *petiam terre positam in Obergna (...) iuxta Stephanum quondam Milgosti aurificem (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/II, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIo, fol. 97')*; F. DUJMOVIĆ, 1975., Arhid. Mihovil pok. Ivana, sign. 3, HAZ, Lapicide, pod datumom: 1433., 21. VI., fol. 97 (kratki neobjavljeni transkript). Transkript Frane Dujmovića ne sadrži podatak o zlataru.

-
- ²⁷⁸ (...) *presentibus (...) magistro Stephano quondam Milgosti aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIIa, fol. 119').
- ²⁷⁹ (...) *presentibus (...) et magistro Stephano quondam Milgosti aurifice de Sibenico (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIIa, fol. 121).
- ²⁸⁰ (...) *in Campo Inferiori in loco vocato Polschich (...) et iuxta vineam magistri Stefani quondam Milgosti aurificis (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 4, 5, 6, 7, Indricus de Indricis, fol. 9); A. BIRIN, 2013., dokument. br. 19.
- ²⁸¹ (...) *in Sitgna (...) iuxta terram magistri Stephani quondam Milgosti aurificis (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIIb, fol. 13').
- ²⁸² Vidi bilj. 611 u ovoj cjelini.
- ²⁸³ (...) *presentibus (...) et magistro Stephano quondam Milgosti aurifice de Sibenico, (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIIb, fol. 22'); F. DUJMOVIĆ, 1975., Mihovil pok. Ivana, sign. 4, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1434., 18. IV., fol. 22 (kratki neobjavljeni transkript).
- ²⁸⁴ (na margini:) *Conductio discipuli per magistrum Stephanum Iohannis aurificem.*
(...) *Dominus presbiter Georgius Iohannis Dobroyeuich de Sibenico et eius frater ser Marcus posuerunt et locauerunt Michaellem filium Nicolai calafati de Farra presente et volente ad standum cum magistro Stephano Milgostich aurifice de Sibenico hinc ad annos tres proxime futuros (de prekriženo) ad adiscende eius artem et eidem in omnibus licitis et honestis hobediendi non furandi nec furari volenti consentiendi, nec ab idem dicto tempore fugiendi aut recedendi sub pena (librarum – prekriženo) librarum quinquaginta. Promitens idem magister Stephanus dictum Michaellem in domo sua (...) tenere et docere suam artem (pilliparie – prekriženo) iuxta suum posse nec eum a se expelere dicto tempore, dando sibi in fine dicti termini annorum trium caput cuiuslibet instrumenti sue artis ac libras triginta denariorum paruorum (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 4, 5, 6, 7, Jakov Vukšić, sv. 7/Ia, fol. 90); K. STOŠIĆ, *Povijest Šibenika*, III/10 (Zlatari), rukopis, fol. 1; F. DUJMOVIĆ, 1975., Jakov Vukšić, sign. V, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1434., 25. V., fol. 90 (kratki neobjavljeni transkript). Krsto Stošić kao godinu sastavljnja dokumenta navodi 1433. umjesto 1434. godinu, a ujedno donosi i pogrešno ime zlatara (*Stjepan sin p. Ivana ili Milgosta / Milgostića iz Jajca reč. Ungar*). Budući da se njegovim bilješkama služila i Ksenija Kalauz, ona je 1998. godine objavila podatak da je Mihovil iz Hvara stupio na naukovanje kod Stjepana Milgostića iz Jajca zvanog Ungar (K. KALAUZ, 1998., 117).
- ²⁸⁵ O zabunama oko imenske formule zlatara Stjepana Milgostova vidi pojašnjenje na str. 34-35.
- ²⁸⁶ (...) *presentibus (...) magistro Stephano Iohannis et magistro Stephano Milgostich aurificibus (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 4, 5, 6, 7, Jakov Vukšić, sv. 7/Ia, fol. 90'); F. DUJMOVIĆ, 1975., Jakov Vukšić, sign. V, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1434., 25. V., fol. 90 (kratki neobjavljeni transkript).
- ²⁸⁷ Vidi prethodnu bilješku.
- ²⁸⁸ (na margini:) *Procura magistri Stephani Iohannis aurificis.*
(...) *magister Stephanus quondam Iohannis aurifex de Sibenico (...) constituit et solempniter ordinavit magistrum Stephanum quondam Milgosti aurificem de Sibenico (...) legiptimum procuratorem (...) specialiter et nominatum ad vendendum et alienandum de bonis stabilibus et mobilibus ipsius constituentes (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIIb, fol. 42); F.

DUJMOVIĆ, 1975., Mihovil pok. Ivana, sign. 4, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1434., 23. VI., fol. 42 (kratki neobjavljeni transkript).

²⁸⁹ (...) *presentibus (...) magistro Stephano quondam Milgosti aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIIId, fol. 59'); F. DUJMOVIĆ, 1975., Mihovil pok. Ivana, sign. 4, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1434., 1. VII., fol. 59 (kratki neobjavljeni transkript). Frane Dujmović navodi dokument pod datumom 21. srpnja umjesto 23. srpnja 1434. godine.; (...) *presentibus (...) et magistro Stephano quondam Milgosti aurifice de Sibenico (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIIId, fol. 59').

²⁹⁰ (na margini:) (...) *presentibus (...) magistro Stephano quondam Milgosti aurifice et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/Im, fol. 38'); (...) *presentibus (...) et magistro Stephano quondam Milgosti aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIIId, fol. 61'); (...) *presentibus (...) magistro Stephano quondam Milgosti aurifice et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIIId, fol. 62); (...) *presentibus (...) magistro Stephano quondam Milgosti aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIIId, fol. 62').

²⁹¹ (...) *presentibus (...) et magistro Stephano Milgostich aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 4, 5, 6, 7, Jakov Vukšić, sv. 7/Ia, fol. 108').

²⁹² (...) *Ibique Rusa filia quondam Goyslauui (...) fuit contenta et confessa se habuisse et recepisse a domino presbitero Stephano quondam Petri Tolini ciui Sibenici, tamquam ab herede et comissario testamenti dicti olim domini Marini arcerii, et magistro Stephano quondam Milgosti, tamquam procuratori magistri Stephani quondam Iohannis aurifice, alterius comissarii testamentarii dicti olim domini Marini, nunc absentis a ciuitatis Sibenici, vnam canipam (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIIId, fol. 72').

²⁹³ (...) *presbiter Stephanus quondam Petri Tolini (...) tamquam heres et comissarius olim domini Martini Drasicii archidiaconi (...) et magister Stephanus quondam Milgosti tanquam procurator ut asseruit magistri Stephani quondam Iohannis aurificis etiam comissarius infrascripti olim domini Martini archidiaconi (...) (...) pro anima dicti olim domini Martini (...) ex causa elemosine dederunt et tradiderunt Drase filie olim Radoslaue quondam vxoris Schorouay Radinoeuch (...) vnum domum (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIIId, fol. 73); F. DUJMOVIĆ, 1975., Mihovil pok. Ivana, sign. 4, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1434., 27. VIII., fol. 73 (kratki neobjavljeni transkript).

²⁹⁴ (...) *presentibus (...) Stefano Milgostich aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 8, 9, Bartul Arnulfus, sv. 7/Iba, fol. 11).

²⁹⁵ (...) *in Campo inferiori in loco vocato Opathia (...) iuxta vineam magistri Stephani quondam Milgosti aurificis (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIIId, fol. 96'); F. DUJMOVIĆ, 1975., Mihovil pok. Ivana, sign. 4, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1434., 21. XII., fol. 96 (kratki neobjavljeni transkript).

²⁹⁶ Vidi bilj. 623 u ovoj cjelini.

²⁹⁷ (...) *presentibus (...) et magistro Stephano quondam Milgosti aurifice de Sibenico (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIIc, fol. 139').

-
- ²⁹⁸ (...) *presentibus (...) magistris Stephano quondam Iohannis et Stephano quondam Milgosti aurificibus de Sibenico (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIIe, fol. 178); F. DUJMOVIĆ, 1975., Mihovil pok. Ivana, sign. 4, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1435., 24. VII., fol. 178 (kratki neobjavljeni transkript).
- ²⁹⁹ (...) *presentibus (...) magistro Stephano quondam Milgosti (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIIe, fol. 178'). Iako je oznaka *aurifex* izostavljena, očito je riječ o zlataru Stjepanu Milgostovu.
- ³⁰⁰ (...) *presentibus (...) magistro Stephano Milgosti aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIIe, fol. 198).
- ³⁰¹ (na margini:) *Emptio vineam Bogafcii Vzinouich Morolacho de Slane emptā a magistro Stephano quondam Milgosti aurifice et Stoyslao Stoysich sartore, procuratores Thomasii Teotonici caligarii. (...)* *Ibique magister Stephanus quondam Milgosti aurife, et Stoyslaus Stoysich (...)* *procuratores Thomasii Teotonicii caligarii olim habitatoris Sibenici (...)* *vendiderunt (...)* *Bogafcio Vzinouich Morolacho de villa Slane (...)* *vnam antiquam vineam vocatam Starinam (...)* *in Obergna (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/III f, fol. 1).
- ³⁰² (...) *presentibus (...) magistro Stephano quondam Milgosti aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/III f, fol. 6); (...) *presentibus (...) magistro Stephano quondam Iohannis et Stephano quondam Milgosti aurificibus de Sibenico (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/III f, fol. 7).
- ³⁰³ (...) *presentibus (...) Stephano quondam Milgosti aurifice et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/III g, fol. 83').
- ³⁰⁴ Oporuka se nalazila u danas izgubljenim spisima bilježnika Mihovila pok. Ivana.
- ³⁰⁵ Datum prijepisa dijela zlatarove oporuke nije poznat zbog oštećenja, dok je djelomičan prijepis dodatka oporuke sastavljen 3. siječnja 1562. godine. Vidi bilj. 310 u ovoj cjelini.
- ³⁰⁶ Djelomičan prijepis zlatarove oporuke sačuvan je u spisima bratovštine Nove crkve jer se u njemu spominje nadarbina ostavljena toj bratovštini. Tijekom povijesti bratovština je imala sjedište u nekoliko crkava: u crkvi Gospe od Kaštela (Sv. Mariji od Kaštela), crkvi sv. Krševana i Novoj crkvi pa je u spisima bilježena kao bratovština Gospe od Kaštela (*fratrea Sancte Marie de Castro; frataya de Santa Maria del Monte*), bratovština Gospe od Milosrđa ili Majke od Milosrđa (*fraternitatis Sancte Marie Misericordie ecclesie Noue Sibenici*), bratovština sv. Marije Valverde (*schola Sancte Marie de Ualuerde; scola Sancte Marie Vale Viridis*) te bratovština sv. Marije Nove (*fraternitas Sancte Marie ecclesie Noue*). Vidi bilješke 325, 369, 372, 374, 452, 848, 1016, 1888, 1889, 1892, 1893, 1909 i 1984 u ovoj cjelini te dokumente br. 19 i 20 u prilogama.
- ³⁰⁷ Prema navodu Vincenza Miagostovicha ta je kuća početkom 20. stoljeća bila u vlasništvu obitelji Dalle Feste. (V. MIAGOSTOVICH, 1910., 27, bilj. 3). Ako je doista bilo tako, moguće je da je riječ o zgradi na Kalelargi u kojoj se tada nalazila ljekarna Gospe od Zdravlja u vlasništvu Ivana Dalle Feste. (Vidi: <https://www.sebenico.com/our-works/apoteke-i-drogerije-u-sibeniku/>, pristupljeno 12. svibnja 2020.).
- ³⁰⁸ (Datum prijepisa nije poznat.) *In testamento quondam magistri Stephani quondam Milgosti aurificis de Sibenico die 20 [mensis] (octobris – prekriziženo) augusti 1437, indictione XV extante in publica forma sub*

nomine et signo quondam domini presbiteri Michaelis Iohannis olim archidiaconi Scardonensis et notari Sibenici reperitur quadam particula tenoris instrumenti [videlicet:]

Item domum suam cum statione et cum canipa et cum omnibus et singulis suis iuribus et pertinentiis positam Sibenici in confinibus Por[t]is magne ciuitatis Terre firme, iuxta uiam publicam a duabis partibus, iuxta domum quondam Martini Dudlich et iuxta domum magistri Marci ciroici cum omnibus et singulis reliquis siue residuis bonis suis mobilibus et stabilibus ubicumque locorum positis reliquit et dimisit Magdalene eius filie ad omnimodam ipsius Magdalene uoluntatem quam Magdalenam eius filiam sibi heredem uniuersalem instituit, casu quo dicta Magdalena eius filia ante etatem legitimam decedere, ex nunc uoluit dictus testator quod dicta domus cum omnibus et singulis suis iuribus et pertinentiis ut supra que erat dimissa dicte Magdalene eius filie per suos commissarios perpetuis temporibus ad afflictum detur et peccunie afficts ipsius domus [lucris] dante per medium que una uera medietas dictarum pecuni[arum] ipsius affictus sit dicte eius capelle in usufructu capellani eiusdem capelle nomine Sancti Stephani ut supra perpetuis temporibus, qui capellanus et futuri capellani ipsius capelle successiue in dicta capella secundam missam in omni ebdomada reneantur celebrare pro anima ipsius testatoris et suorum parentum. Et secundam reliquam medietatem peccuniarum affictus ipsius domus perpetuis temporibus reliquit fratralie altaris Sancte Marie situate in ecclesia Sancti Grisogoni de Sibenico uel alibi dicta fratralia reduceretur, et hoc quod dicta fratralia teneatur facere celebrari perpetuis temporibus super dicto altari omni ebdomada vnam missam pro anima ipsius testatoris et suorum parentum.

(Comi – prekriženo) *Suos autem commissarios et executores huius sui (ultimi – prekriženo) testamenti fecit et constituit quondam Martinum quondam Petri Tollimerich et magistrum Marcum ciroicum de Sibenico et cetera.* (HR-BAŠ-15, BNC, kut. 1, Razni spisi 1437. – 1798., Spisi 1437. – 1498., broj folije oštećen); V. MIAGOSTOVICH, 1910., 27, bilj. 3. Početak spisa nije sačuvan pa nije moguće utvrditi kada je prijepis napravljen. Vincenzo Miagostovich ne donosi transkript dokumenta, a zlatara pogrešno navodi kao Stjepana, sina Ivana Milgostova.

³⁰⁹ S još četvoricom zlatara zabilježen je među bratimima u matrikuli bratovštine. Vidi: A. ŠUPUK, 1975., 29 (*Stipan Milgostich Iayce*); A. ŠUPUK, 1979., 152 (*Stipan Milgostich Iayce orixe*).

³¹⁰ 3. siječnja 1562.: (...) *vigore codicilii testamentarii condam magistri Stephani Milgosti aurificis diei primi mensis septembris 1437, indictione XV, in quo codicillo (jedna riječ oštećena) legebatur videlicet: Item reliquit et voluit quod dictus dominus Iacobus Michetich abbas et futuri abbatis dicti Sancti Nicolai portus Sibenici, sint capellani capelle dicti testatoris situate in ecclesia dicti domini abbatis Sanctorum Nicolai et Benedicti in Sibenico, in qua capella oficiare debeant prout in dicto suo testamento continetur (...) cum suis commissariis prouidere de capellano dicte sue capelle Sancti Stephani successiue ipsam capellam oficiandam (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 36/V, Kornelij Bonini, sv. a, fol. 14-14'); K. STOŠIĆ, *Crkva sv. Barbare*, rukopis, fol. 3. Krsto Stošić u svojim bilješkama navodi sadržaj dokumenta i signaturu, ali bez transkripta. (*Not. arhiv. suda*, sv. 32.V, 32, 33); J. ČUZELA, 2005., 69.

³¹¹ Riječ je o dokumentima od 31. prosinca 1545. godine, 25. kolovoza 1547. godine, 8. rujna 1547. godine i 19. lipnja 1567. godine: (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 38/I, Ivan Krstitelj Zavorović, sv. g, fol. 107); (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 30/IV, Frane i Donat Tranquillo, sv. c, fol. 145); (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 30/IV,

-
- Frane i Donat Tranquillo, sv. c, fol. 161); (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 36/VI, Kornelij Bonini, sv. d, fol. 31'-32). Neki od dokumenata bili su poznati i Krsti Stošiću. Vidi: K. STOŠIĆ, *Crkva sv. Barbare*, rukopis, fol. 3.
- ³¹² K. STOŠIĆ, *Crkva sv. Barbare*, rukopis, fol. 3.
- ³¹³ Prema ugovoru koji je 13. studenog 1447. godine bratovština sv. Nikole i Benedikta sklopila s Ivanom Pribislavljićem, kapela je trebala biti smještena s lijeve strane ulaza i izrađena po uzoru na postojeću kapelu s desne strane (V. MOLÉ, 1912., dokument br. 14 na str. 148). To pak znači da je kapela zlatara Stjepana Milgostića, posvećena sv. Stjepanu, tada već bila dovršena.
- ³¹⁴ M. PRIULI, 1603., rukopis, fol. 62'-63.
- ³¹⁵ (...) *in Campo inferiori (...) iuxta terram donne Slauice socrus quondam magistri Stefani Milgostich aurificis* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Baptist de Ponte, sv. 3b, fol. 80').
- ³¹⁶ (...) *Ibique venerabilis frater Thomaxius guardianus fratrum minorum conuentus Sancti Francisci de consensu et licencia (...) procuratorum dicte ecclesie (...) contentus et confessus fuit habuisse et recepisse a magistro Marco quondam Iohannis ciroycho et a ser Martino Tholimerich tanquam comissariis testamentarii olim magistri Stefani quondam Milgosti aurificis vnzias vigintiocto argenti laborati da liga Veneta et libras XVI, videlicet libras sexdecem denariorum* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Baptist de Ponte, sv. 3b, fol. 86').
- ³¹⁷ (...) *Die dar per qual reziveno dala chomesaria de maistro Stefano Milgostich orixi, zoie per laso che ordino per so testamento liure 11 soldi —* (...) (HR-BAŠ-15, BNC, kut. 16, sv. 11, Računi 1433. – 1454., fol. 24').
- ³¹⁸ (...) *a dì 15 marzo in 1439 die avir la qual ano dado pro parte dela chaxa chompreda dala chomesaria di maistro Stefano Milgostich oraxi fo dadi a maistro Marcho medigo e a ser Martinum Tolimerich chome a chomesari testamenti liure 140 soldi —* (...) (HR-BAŠ-15, BNC, kut. 16, sv. 11, Računi 1433. – 1454., fol. 25).
- ³¹⁹ (...) *a dì 4 de marzo pagassimo ali chomesarii de maistro Stephano orizi* (jedna riječ nejasna) *in razun dela compra de chaza alor fo contadi liure otenta dicho liure 80 soldi —* (...) (HR-BAŠ-15, BNC, kut. 16, sv. 11, Računi 1433. – 1454., fol. 28).
- ³²⁰ U srednjovjekovnim arhivskim izvorima pojam *appoteca* (*apotheca*) označavao je dućan i spremište, ali i obrtničku radionicu. Vidi: M. MARASOVIĆ ALUJEVIĆ, 1984., 64.
- ³²¹ (...) *Actum Sibenici in domo habitationis done Radde relicte quondam magistri Stefani Milgostich aurificis de Sibenico* (...) *Ibique predicta dona Radda* (...) *imperpetuum* (...) *vendidit magistro Marco Millosseuich calegario de Tinino habitator Sibenici* (...) *vnam eius domine Radde domum cum appoteca subtus et curia sua positam Sibenici in contrata Sancte Trinitatis, iuxta viam publicam* (...) *iuxta domum magistri Iohannis Punchouich aurificis* (...) (...) *cum omnibus et singulis iuribus et pertinentiis ipsi domui appotece et curie spectantibus et pertinentibus* (...) (...) *pro pretio* (...) *librarum trecentarum paruorum monete venete quas dicta venditrix* (...) *fuit habuisse et recepisse a dicto emptore* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 10, 11/I, Ante Campolongo, F 10/Ib, fol. 44'-45); F. DUJMOVIĆ, 1975., Antonio Campolongo, sign. 6/2, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1441., 27. VI., fol. 44 (kratki neobjavljeni transkript).

³²² (na margini:) *Debitum done Radde relicte quondam magistri Stefani Milgostich aurificis contra magistrum Marcum.*

(...) *predicta dona Radda confessa fuerit habuisse et recepisse a predicto magistro Marco calegario pro pretio et venditione suprascripte domus libras trecentas paruorum (...) et recepit nisi librarum ducentas paruorum, ideo predictus magister Marcus (...) confessus fuit se tenere dare et restare ad dandum predictae done Radde pro resto solutionis dicte domus libras centum paruorum quas promisit dare et soluere (...) in duobus terminis, videlicet: medietatem a modo usque ad vnum annum proxime futurum et aliam medietatem scilicet residuum inde ad vnum alium annum subsequentem (...) (HR- DAŠI-263, BŠ, kut. 10, 11/I, Ante Campolongo, F 10/Ib, fol. 45).*

³²³ J. KOLANOVIĆ, 1989., dokument br. 76 na str. 196; J. KOLANOVIĆ, 1995., 291 (bilj. 235). U ranijoj publikaciji Josip Kolanović zlatara navodi kao *Iohannes Pomfcovich*, a kasnije kao *Iohannes Ponsikovich*.

³²⁴ J. KOLANOVIĆ, 1989., dokument br. 151 na str. 242-243; Stjepan Jajce nije označen kao zlatar, ali je nedvojbeno riječ o Stjepanu Milgostiću zvanom Jajce.

³²⁵ (...) *Ibique Marcus quondam Iohannis medicus ciroicus et ser Martinus quondam ser Petri Tollimerich ciues et habitatores Sibenici tamquam commissarii testamentarii quondam magistri Stefani Milgostich aurificis de Sibenico (...) contenti et confessi fuerunt se habuisse et recepisse a magistro Petro Batalussich sartore et magistro Iohanne (jedna riječ oštećena) pillipario habitatoribus Sibenici procuratoribus et procuratorio nomine fratulee Sancte Marie de Castro Sibenici reducte in ecclesia Sancti Grisogoni de Sibenico (...) librarum nonaginta paruorum de monete Venete, et hoc nominatum pro resto et completa solutione librarum ducentarum sexaginta denariorum paruorum in quibus dicta fratulea tenebatur dictis commissariis vigore vnius instrumenti (jedna riječ oštećena) scripti manu ser Petriboni Pagano (nekoliko riječi oštećeno) in 1439, indictione 2, die 15 mensis marcii, pro resto solutionis librarum quadringentarum paruorum pro pretio vnius domus olim dicti quondam magistri Stefani posite Sibenici in contrata Sancti Grisogoni (...) et vendite ad publicum incantum per commissarios predictos pro dicto pretio librarum quadringentarum paruorum, procuratoribus fratulee predictae prout apparebat instrumento scripto manu dicti Petriboni (...) dicti commissarii commissario nomine quo supra (...) fecerum finem quietacionem et securitatem (...) dictis procuratoribus (...) (HR- DAŠI-263, BŠ, kut. 10, 11/I, Ante Campolongo, F 10/Id, fol. 118-118'); F. DUJMOVIĆ, 1975., Antonio Campolongo, sign. 6/2, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1442., 7. VIII., fol. 118 (kratki neobjavljeni transkript).*

³²⁶ (na margini:) *Debitum done Radde relicte quondam magistri Stefani Milgostich aurificis contra Andreas Iupsich.*

(...) *ante domum habitationis done Radde relicte quondam magistri Stefani Milgostich aurificis de Sibenico (...) (...) Ibique Andreas quondam Iohannis Iupsich de Sibenico (...) confessus se fuit debitorem et dare debere predictae done Radde (...) libras centumtrigintaduas solidos XVI paruorum monete et hoc pro resto et solutione completa libras centumquingenta solidos XVI paruorum monete pro pretio et mercato modius centum et sexdecim vini musti empti habiti et recepti (...) a dicta dona Radda ad rationem solidorum vigintisex paruorum singulo modio (...) de quo toto predicto illico dicta*

dona Radda confessa fuit habuisse pro parte solutionis a dicto Andrea libras decemocto paruorum (...) (...) pro resto (...) promittens (...) dare et soluere (...) ipsas libras (...) dicte done Radde (...) usque ad festum Natiuitatis Dominice proxime futurum (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 10, 11/I, Ante Campolongo, F 10/Id, fol. 136').

³²⁷ (na margini:) *Dona Rada relicta quondam magistri Stefani aurificis testamentum.*

*Dona Rada relicta quondam magistri Stefani Milgostich aurificis de Sibenico (...) accedere ad viagium Sancte Marie de Rechanato (...) nolens intestati decedere et bona sua inordinata relinquere relinquere per presens nuncupatiuum testamentum (...) dispositionem omnium et singulorum suorum bonorum in hunc modum facere procurauit: In primis quidem dimisit fabrice ecclesie cathedralis Sancti Iacobi de Sibenico vnum eius terrenum vineatum (...) gognaios circa viginti positum in loco vocato Sitgna (...) (...) dicta fabrica teneatur dare et assignare perpetua libras [in manibus] capituli Sibenici omi anno libras decem paruorum (...) Item reliquit ecclesie Sancti Francisci de Sibenico vnum eius sedille cum poduorniza (...) positum in villa Vrihpole (...) (...) Item reliquit predictae ecclesie Sancti Francisci vnum terrenum arratorium positum in loco vocato Griba (...) (...) Item reliquit domino presbitero Stefano Tholinic (...) vnam eius vineam positam in Sitgna (...) Item reliquit Michaeli diacono filio magistri Domancusii aurificis vnum eius terrenum quognaiorum circa sex, partim vineatum et partim arratorium positum in Campo inferiori (...) Item reliquit eidem Michaeli diacono vnum eius terrenum positum in Campo inferiori sub ecclesiam Sancti Georgii gognaiorum circha duorum (...) (...) Item reliquit Ratcho laboratorii terreni infrascripti et filii ipsius Ratchi vnum eius terrenum (...) positum in loco vocato Rebine (...) (...) Item reliquit domini Michaeli Ostricich vnum eius terrenum cum oliuariis positum in Obrigna (...) (...) Item dimisit Marie vxori Grisogoni Rancho vnum eius terrenum cum pedibus oliuariorum circha quadraginta positum in loco vocato Luchouich (...) (...) Item reliquit Antonio diacono vocato Chusalliza vnum eius ortum (...) Item reliquit pauperibus hospitalibus Sancti Lazarii quod moriantur ad Sanctum Martinum extra ciuitatem vnum eius terrenum positum in Grebac (...) Item reliquit fabrice ecclesie Sancti Iacobi vnum terrenum cum pedibus oliuariorum quinquaginta positum in Obrigna (...) et hoc pro legato librarum quinquaginta paruorum quod dimisit magister Stefanus quondam vir suis predictae fabrice in suo vltimo testamento. (...) (...) Item reliquit ser Bartholo filio ser Nicolai Sporcich vnum sedille cum poduorniza (...) positum in villa Piza (...) Item dimisit eidem ser Bartholo vnum eius terrenum (...) Item reliquit dicto ser Bartholo vnum eius terrenum gognaiorum circha sex positum in Xaton (...) Item dimisit predicto ser Bartholo vnum eius terrenum positum in Gribza in loco vocati Tarle (?) (...) Cum hoc interconditionem quod ipse ser Bartholo teneatur expendere in tribus annis futuris libras quinquaginta paruorum in aliquo bono opere ecclesie Sancte Crucis de Chrapano pro anima sua. (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 12, Frane i Petar de Serenis, F 5, fol. 13'-15); K. STOŠIĆ, *Crkva sv. Barbare*, rukopis, fol. 3; F. DUJMOVIĆ, 1975., Tirrenis Pietro, sign. 19, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1443., 7. VIII., fol. 13 (kratki neobjavljeni transkript). O povijesti šibenskih hodočašća u kasnom srednjem vijeku vidi u: J. KOLANOVIĆ, 1982., 13-36.*

³²⁸ Na to upućuje i dokument od 15. studenog 1444. godine kojim je bratovština sv. Marije potraživala polovinu iznosa godišnjeg najma kuće koji je bratovštini trebao pripasti ako zlatarova kći umre prije punoljetnosti. Vidi bilješke 308, 331 i 340 u ovoj cjelini.

-
- ³²⁹ (...) *soto el monte de la Forcha (?) (...) confin i heredi de Stefano orese Iaice.* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/II, Ante Campolongo, F 11/III, sv. 10/VIIc, fol. 109); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Antonio Campolongo, sign. 6/4, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1446., 16. III., fol. 109 (kratki neobjavljeni transkript).
- ³³⁰ (...) *Per vna centura darzento da homo et vna vergeta pizola doro de maistro Stefano Milgostich orexe libras 18 soldos 6.* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/II, Ante Campolongo, F 11/III, sv. 10/VIIc, fol. 115'); Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 109 (bilj. 90), prilog br. 1 (fol. 115').
- ³³¹ (...) *Ser Tomazo Petelinich die dar ala nostra schuola per resto dela chaza qual laso maistro Stefano orize a liure 50 alano (...) coe liure 25 ala nostra parte* (...) (HR-BAŠ-15, BNC, kut. 16, sv. 11, Računi 1433. – 1454., fol. 50'). Premda zlatar nije određen patronimom ni drugom odrednicom, raniji dokumenti potvrđuju da je riječ o Stjepanu Milgostiću.
- ³³² (na margini:) *Cessio iurium comissarie quondam magistri Stefani Iaice aurificis.*
(...) *Ibique ser Nicolaus Diuinich ciuis Sibenici nomine et vice domine Nicolote vxoris sue (...) dedit, cessit, donauit, transtulit atque mandauit ser Martino quondam Petri Tollimerich ciui Sibenici tanquam comissario quondam magistri Stefani aurificis dicti Iaice de Sibenico ibidem presenti et comissario nomine quo supra (...) omnia et singula iura et omnes actiones (...) in vna muralea posita Sibenici in Goriza (...) de qua muralea predicta domina Nicolota vxor predicti ser Nicolai Diuinich alias mouerat litem contra comissariam predictam (...) (...) Et hanc cessionem fecit quia predictus ser Nicolaus nomine predictae domine Nicolotte vxori sue deposuit se a toto processu litis predictae et ipsum processum depenari et annullari fecit* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/IV, 11/V, Ante Campolongo, F 10/II, fol. 336); F. DUJMOVIĆ, 1975., Antonio Campolongo, sign. 6/5, HAZ, Lapidice; Aurifices, pod datumom: 1444., 27. XII., fol. 336 (kratki neobjavljeni transkript).
- ³³³ (...) *Cum ad petitionem et instantiam ser Martini quondam Petri Tollimerich ciuis Sibenici et magister Ciuitani fabri de Sibenico, tanquam comissariorum et comissario nomine testamenti quondam magistri Stefani Milgostich dicti Iaiça aurificis de Sibenico, incantata fuerit et sit vna vinea comissarie predictae gognaios sex nel circa posita in Popel districtus Sibenici (...) (...) et hoc pro soluendo de debitis et satisfatiendo de legatis dicte comissie (...) (...) Marcus Radoycouich de Opaidolaç districtus Sibenici qui obtulit se daturum de ipsa vinea libras trigintasex denariorum* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/II, Ante Campolongo, F 11/III, sv. 10/VIIa, fol. 50-50'); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Antonio Campolongo, sign. 6/4, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1445., 17. I., fol. 50 (kratki neobjavljeni transkript).
- ³³⁴ *Cum coram spectabile et generoso viro domino Anthonio de Cha de Pesa[ro], honorabile comite et capitaneo ciuitatis Sibenici, et eius curia comparuit ser Nicolaus Draganich ciuis Sibenici, tanque procurator ecclesie Sanctorum Nicolai et Benedicti posite penes Plateam Sibenici, petens a ser Martinus quondam Petri Tollimerich et a magistro Ciuitaneo fabro de Sibenico, tanque a comisariis testamenti quondam magistri Stefani Milgostich aurificis de Sibenico, olim comissarii testamenti quondam magistri Bonini lapicide de Mediolano, olim habitatoris Sibenici, ibidem presentibus et intelligentibus, sibi ostendi et dari per ipsos comissarios computum et rationem ducatorum centum et quatuor auri in una parte, quos predictus quondam magister Boninus ex suo vltimo testamento reliquit ecclesie predictae, nec non*

ducatorum decem auri quos predictus magister Boninus reliquit expendi pro eius tumulo et sepultura fienda in ecclesia predicta. Quos ducatos centum et quatuordecim auri predictus magister Stefanus habuerat et receperat ad manus suas ex bonis predicti quondam magistri Bonini. Intellecta igitur predicta petitione et viso ac intellecto computo predictorum ducatorum centum et quatuordecim auri demonstrato per comissarios predictos quondam magistri Stefani predicti, per quod computum dicta comissaria ipsius magistri Stefani remanebat debitorum ad dandum ecclesie predictae pro resto supradictorum ducatorum CXIII auri libras centum et decem denariorum computatis in ipsis ducatis centum et quatuordecim auri, primo libras trecentas et triginta denariorum quas ser Lucas Butrisich ciuis Sibenici tanque procurator olim ecclesie predictae exegit a comissaria predicti quondam magistri Stefani prout apparebat quodam instrumento quietationis scripto manu mei notarii infrascripti in presentibus millesimo et indictione, die XI° mensis februarii nuper elapsi. Item computatis expensis tumuli siue sepulture dicti quondam magistri Bonini et cuiusdam armaroli de lapide albo positi supra portam in frontale ecclesie predictae. Item computatis ducatis decem auri datis aliquibus magistris qui debebant facere aliqua laboreria in dicta ecclesia, de quibus ducatis decem auri non speratur que vnque possit reheri aliquid quare (?) predicti magistri sunt mortui et parua ymo minima laboreria fecerunt in ecclesia predicta, et bona eorum non reperiuntur. Item computatis aliquibus aliis expensis factis in dicta ecclesia, quibus omnibus diligentis examinatis prefatus spectatus dominus comes et capitaneus sedens pro tribunali in Logia magna comunis Sibenici cum sua curia determinauit quod predicti comissarii quondam magistri Stefani Milgostich suprascripti amodo usque ad vnum mensem proxime futurum debeant dedisse et soluisse de bonis comissarie predictae ser Nicolao predicto ibidem presenti procuratorio [nomin]e ecclesie predictae suprascriptis libris centum et decem denariorum pro resto solutionis et saldo rationis supradictorum ducatorum centum et quatuordecim auri et insuper expensis legitimis, non obstante quod secundum dispositione testamenti predicti quondam magistri Stefani Milgostich, et computum supradictum apparebat quod dictus magister Stefanus expendidisse plures denariorum vltra predictos ducatos centum et quatuordecim auri, quas dictus magister Stefanus posuit in dicto suo testamento fecisse aliquas expensas, quas de iura facere non potuit neque debuit que expense de iure sibi admitti non debent neque admittuntur seruito tamen iure ipsius comissariis contra quamcumquem personam et bona sua, que teneretur facere aut dare deberat aliquid pro denariis exbursatis per dictum quondam magistrum Stefanum in computo predictorum ducatorum centum et quatuordecim auri, ac pro rebus quas dictus magister Stefanus preparauerat pro fabricis predictae ecclesie, que res post mortem ipsius Stefani reperiuntur malignate et perditae. Aliquin elapso termino suprascripto vendentur bona dicte comissarie et procedetur ad vltiora iustitia mediante.

Testes ser Doymi et ser Marcus Iohannis.

(na margini:) Die XII° augusti 1445, indictione 8^a. (...) Ibiq[ue] introscriptus ser Nicolaus Draganich procuratorio nomine introscripto contentus et confessus fuit se habuisse et recepisse ab introscriptis comissariis introscripti quondam magistri Stefani ibidem presentibus et stipulantibus libris centum et decem paruorum et expensis legitimis pro satisfactione contrascripta determinationis, renuntians et cetera. Faciens finem et quietationem de vltius non petendo et cetera. sub pena quarti et cetera.

(HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/II, Ante Campolongo, F 11/IIb, sv. 2, fol. 25-25'); P. KOLENDIĆ, 1924.a, 469 (bilj. 5); E. HILJE, 2015., bilj. 12

³³⁵ (...) *Ad petitionem et instantiam ser Martini quondam Petri Tollimerich ciuis Sibenici et magistri Ciuitani fabri de Sibenico tanquam comissariorum quondam magistri Stefani Milgostich Iaiça aurificis de Sibenico, incantata fuerit et sit vna domuncula de lignamine cum suo loco, iuribusque et pertinentiis suis, que fuit quondam magistri Marci quondam Iohannis olim medici ciroyci salariati comunis Sibenici (...) posita Sibenici in contrata Sancti Saluatoris (...) et hoc pro soluendo suprascriptis comissariis quondam magistri Stefani suprascripti libris triginta vnam denariorum et expensas legitimas (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/II, Ante Campolongo, F 11/III, sv. 10/VIIa, fol. 55').

³³⁶ O tome svjedoči zapis na margini uz dokument od 16. ožujka 1445. godine. Vidi bilj. 334.

³³⁷ (...) *Ibique egregius artium doctor dominus Ambrosius Michitich ciuis Sibenici tanquam procurator et procuratorio nomine ecclesie Sanctorum Nicolai et Benedicti de Sibenico sub titulo abbatie et monasterii Sancti Nicolai portus Sibenici (...) visis, factis calculatis et consolidatis rationibus cum ser Nicolao Draganich ciue Sibenici ibidem presente olim procuratore ecclesie predictae (...) (...) Idem dominus Ambrosius dixit et confessit fuit se vidisse et inuenisse quod dictus ser Nicolaus habuit et exegit (...) (...) Item libras centum et decem paruorum a ser Martino Tollimerich et a magistro Ciuitaneo fabro de Sibenico comissariis quondam magistri Stefani Milgostich aurificis de Sibenico olim comissarii testamenti quondam magistri Bonini lapicide de Mediolano, qui magister Boninus fecit aliquod legatum ecclesie predictae. (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/IV, 11/V, Ante Campolongo, F 10/III, fol. 25').

³³⁸ (...) *Actum Sibenici in contrata Porte magne terre firme Sibenici ante portam domus magne que fuit quondam magistri Stefani Milgostich aurificis (...)* (HR-BAŠ-18/1, BK, kut. 2, Antonio Campolongo, F 2, fol. 138).

³³⁹ (...) *ad Saton vltra barcanum Sibenici (...) iuxta terrenum heredum quondam magistri Stefani Milgostich aurificis (...)* (HR-BAŠ-18/1, BK, kut. 2, Antonio Campolongo, F 2, fol. 245); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Antonio Campolongo, Arhiv šibenske biskupije, br. 263, Aurifices, pod datumom: 1446., 20. XII., fol. 245 (kratki neobjavljeni transkript).

³⁴⁰ (...) *receuudo da ser Tomazo Petelinich per afito de una chaza fo de maistro Stefano orizy (...)* (HR-BAŠ-15, BNC, kut. 16, sv. 11, Računi 1433. – 1454., fol. 67').

³⁴¹ (...) *vna terra vineata (...) super qua terra sunt vites heredum quondam Stephani Iaiçe aurificis (...) posita in Campo Inferiori in loco vocato Camenogumeno (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/VI, Ante Campolongo, F 10/IVa/5, fol. 215).

³⁴² (...) *vna domus (...) posita Sibenici in confinibus Porte magne terre firme (...) iuxta domum hereditatis quondam magistri Stephani aurificis et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/III, Karatus Vitale, F 15/Vf, fol. 65-65'). Zlatar je naveden samo imenom, ali je na temelju drugih dokumenata poznato da je Stjepan Milgostov imao kuću u tom dijelu grada.

³⁴³ (na margini:) *Testamentum magistri Cuitani fabri.*

(...) Ibique magister Cuitanus quondam Petri faber de Sibenico (...) talem ordinationem de suis bonis facere (...) testamentum (...) (...) *Ibique confessus fuit et dixit se soluisse quicquid ser Petrus*

-
- Tolimerich et hereditas quondam magistri Stefani Iaize aurificis ab ipse habere debebant (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karatus Vitale, F 15/IVa/4, fol. 231'-232); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Karotus Vitalis, sign. 7/2, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1465., 20. XII., fol. 232 (kratki neobjavljeni transkript).
- ³⁴⁴ (...) *domus (...)* positam Sibenici super strata magistra (prope – prekriziženo) circa Portas terre firme apud domum heredum quondam magistri Stephani Iaice aurificis (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 21/Ia, Gregorio q. Lorenzo, sv. c, fol. 21'); F. DUJMOVIĆ, 1975., Gregorio quond. Lorenzo, sign. 20-I-14, HAZ, pod datumom: 1473., 31. III., fol. 22 (kratki neobjavljeni transkript). Frane Dujmović navodi dokument pod fol. 22 umjesto fol. 21'.
- ³⁴⁵ (...) *in contrata super Portam terre firme (...)* apud domum heredum quondam magistri Stephani Iaici aurificis (...) (HR-DAŠI-162, OD, sv. 429, br. 38, fol. 25).
- ³⁴⁶ U arhivskim izvorima zlatarovo je ime bilježeno kao *Iohannes Ponchi de Scardona, Iohannes Pluncouich de Scardona, Zuane Punchouich, Zuane Puncouich, Iuan Puncouich te Iohannes Plunchouic/Pluncouich /Pomcouich/Pomfcovich/Poncouich/Punchouitch/Punchouich/Puncouich de Sibenico*.
- ³⁴⁷ V. MIAGOSTOVICH, 1910., 27 (ne navodi ime zlatara); P. KOLENDIĆ, 1920., dokument br. 6 na str. 13; J. KOLANOVIĆ, 1989., dokument br. 76 na str. 196 (*Iohannes Pomfcovich*); J. KOLANOVIĆ, 1995., 291, bilj. 235 (*Iohannes Ponsikovich*).
- ³⁴⁸ C. FSKOVIĆ, 1949., 147, 148; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1978., 104; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1982., 217; I. FSKOVIĆ, 1986., 402; K. KALAUZ, 1998., 113; I. FSKOVIĆ, 1990., 123; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1999., 215.
- ³⁴⁹ Vidi prethodnu bilješku.
- ³⁵⁰ K. STOŠIĆ, *Povijest Šibenika*, III/10 (Zlatari), rukopis, fol. 1; K. STOŠIĆ, *Bratovština Nove crkve*, rukopis, fol. 2.
- ³⁵¹ Vidi pojašnjenje na str. 50 u ovome radu.
- ³⁵² K. KALAUZ, 1998., 113.
- ³⁵³ (...) *presentibus (...)* et Iohanne Ponchi de Scardona aurifice (...) (AHAZU, I-a-40b, fol. 69).
- ³⁵⁴ (na margini:) *Emptio ortis Iohannis Pluncouich aurificis a Vlatcho Couacig*.
(...) *Vlatco Couaçich de Sibenico fuit contentus se habuisse a Iohanne Pluncouich aurifice de Scardona nunc habitatori Sibenici librarum quatuordecim denariorum paruorum (...) pro quibus quidem librarum et pecuniis idem Vlatco dicti Iohanni (...) dedit et vendidit (...) vnum suum ortum cum viginti arboribus uel circa arboribus oliuarum (...) positum ante Sibenici sub monte Sancti Iohannis in loco vocato Cosalodere (?) (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/Ig, fol. 11').
- ³⁵⁵ (...) *presentibus (...)* et Iohanne Pluncouich aurifice de Sibenico (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/II, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIk, fol. 144').
- ³⁵⁶ (...) *presentibus (...)* Iohanne Pluncouich et Domancusio Barnabe aurificibus de Sibenico (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/II, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIk, fol. 147).
- ³⁵⁷ (...) *Georgius Chiulinouich de Scardona (...)* vendidit et tradidit Iohanni Poncouich aurifici de Sibenico (...) *vnam muraleam positam Sibenici in contrata Sancti Spiritus (...)* (...) *pro pretio et nomine pretii librarum ducentarum denariorum (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 10, 11/I, Martin Ferro, F C, fol. 113'-

114). P. KOLENDIĆ, 1920., dokument br. 6 na str. 131 (pod datumom 22. listopada 1426.). Nijedan dokument u sveščiću C nije označen godinom pa nije moguće sa sigurnošću utvrditi koje je godine spis sastavljen. Međutim, u dokumentu na fol. 111 bilježnik se poziva na ispravu od 27. kolovoza 1424. godine, a dokument na fol. 4' u sveščiću D poništen je 31. svibnja 1426. godine, što znači da su spisi u sveščiću C morali nastati 1424. ili 1425. godine.

³⁵⁸ (na margini:) *Pro Iohanne Stephanouich caligario emptio terre a Iohanne Plunchouich aurifce.*

(...) *magister Iohannes Plunchouich aurifex de Sibenico dedit, vendidit, tradidit et transactauit magistro Iohanni Stephanouich caligario (...) vnam suam terram (...) gognaios quatuor (...) positam extra in confinibus ville Srima in loco vocati Dobridolac (...) iuxta vineam Domancusii aurificis (...) (...) pro pretio et nomine pretii librarum quandraginta quinque Venetorum paruorum (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIIb, fol. 23-23'); F. DUJMOVIĆ, 1975., Mihovil pok. Ivana, sign. 4, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1434., 19. IV., fol. 23 (kratki neobjavljeni transkript). Frane Dujmović navodi datum 19. travnja umjesto 18. travnja 1434. godine.*

³⁵⁹ Vidi bilj. 1029 u ovoj cjelini.

³⁶⁰ O tom zlataru opširnije u potpoglavlju 2.13.

³⁶¹ Vidi bilješke 369, 370, 371, 372, 373, 374 u ovoj cjelini.

³⁶² „*Ivan i Dominik Punković 1436. izrađuju križ za bratovštinu Gospe od Kaštela za 37 unča srebra i za rad dobiju 45 libara. Ivan živi 1443.*“ (K. STOŠIĆ, *Povijest Šibenika*, III/10 (Zlatari), rukopis, fol. 1).

³⁶³ C. FISKOVIĆ, 1949., 147, 148.

³⁶⁴ N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1982., 217.

³⁶⁵ K. KALAUZ, 1998., 113.

³⁶⁶ I. FISKOVIĆ, 1986., 402; I. FISKOVIĆ, 1990., 123. Konstatacija Igora Fiskovića proizašla je iz ponešto slobodnije interpretacije rukopisne bilješke Krste Stošića objavljene u radu Cvita Fisković, u kojoj je navedeno da su Ivan i Dominik Punković izradili križ za bratovštinu Gospe od Kaštela. Vidi: K. STOŠIĆ, *Povijest Šibenika*, III/10 (Zlatari), rukopis, fol. 1; C. FISKOVIĆ, 1949., 147, 148.

³⁶⁷ K. STOŠIĆ, *Nova crkva*, rukopis, fol. 24; A. ŠUPUK, 1975., 29.

³⁶⁸ Vidi bilješke 385, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396 u ovoj cjelini.

³⁶⁹ (...) *Giovanni Vrancich, Giovanni Camenarich et Simon Sisgorich, sorastanti fati general pro la fra[ta]ya de San[ta] Maria del Monte al presente reduta in la giexia de San Grisogono in Sibenico deueno (jedna riječ oštećena) quel anno scoso per nome dela dita frataya da infrascripte persone per promiso et tuti (jedna riječ oštećena) susidio dela veraxe croxe dargiento (!) ordinade per soradeti sorastanti acio deputadi et primo scosino (?) (...)*

(slijedi popis pojedinaca koji su za izradu raspela dali srebro ili novčane priloge:)

(...)(...)

Iuan Puncouich zlatar ... liura 1 soldi — pizoli —.

(...)(...)

Domancus zlatar ... liure 1 soldi — pizoli —.

(...)(...)

Summa onze 0 quarta III, liure 45 soldi 15 pizoli 0.

(HR-BAŠ-15, BNC, kut. 16, Računi 1433. – 1454., sv. 11, fol. 6').

³⁷⁰ (...) *Giovanni Vrancich, Giovanni Camenarich et Simon Sisgorich, sorastanti fratri per la frataya de Santa Maria in opera de la veraxe croxe darzento deueno (...) dare argento onze nule quarti tre (...) et contis liure XLV soldi XV (...)*

Summa argento onze — quarti III liure 45 soldi 15 pizoli —.

(HR-BAŠ-15, BNC, kut. 16, Računi 1433. – 1454., sv. 11, fol. 7).

³⁷¹ (...) *Giovanni Vrancich, Giovanni Camenarich et Simon Sisgorich sourastanti (...) deueno dare (...) arzento onze (prazno) quarta [I]II liure XLV soldi XV (...) liure 45 soldi 15 pizoli —.*

(slijedi popis pojedinaca koji su za izradu raspela dali srebro ili novčane priloge:)

(...)(...)

Iuan (oštećeno) onza I^a darzento pro saladure (...)

Mihael Lafcich oro pro (...) liure — soldi 10 pizoli —.

(...)(...)

Maria (prezime nejasno) argento onze (prazno) quarti III (...)

(...)(...)

Iuanac Vrancich argento onze X (...)

Simon Sisgorich argento onze II el conto liure III° (...)

Iuan Camenarich argento onza I (...)

(...)(...)

Iuan (prezime nejasno) argento onza I (...)

(...)

Marin Grubanouich argento onza I^a (...)

(...)

Iuan Papresich argento onze II (...)

Summa argento onze 19 quarta II liure 112 soldo 1 pizoli 0.

(HR-BAŠ-15, BNC, kut. 16, Računi 1433. – 1454., sv. 11, fol. 7').

³⁷² *Giovanni Vrancich, Giovanni Camenarich et Simon Sisgorich sourastanti a fabricar la croxe dargento per la frataya de Santa Maria del Monte (...) deueno dare (...) arzento onze XVIII° quarta II (...) liure CXII soldo I (...)*

Summa argento onze 19 quarti 2 liure 112 soldo 1 pizoli —.

(HR-BAŠ-15, BNC, kut. 16, Računi 1433. – 1454., sv. 11, fol. 8).

³⁷³ (...) *Giovanni Vrancich, Giovanni Camenarich et Simon Sisgorich sourastanti (...) per la frataya de Santa Maria (...) deueno auere arzento onze XV[III]I^o quarta II (...) liure 112 soldo 1 pizoli —.*

(slijedi popis pojedinaca koji su za izradu križa dali novčane priloge:)

(...)(...)

Summa liure 183 soldi 7 pizoli —.

(HR-BAŠ-15, BNC, kut. 16, Računi 1433. – 1454., sv. 11, fol. 8').

³⁷⁴ *Al nome (de – prekríženo) de Dio amen, M^oCCCC^oXXXVI a dì primo de marzio.*

Deueno auer per contado dati a maistro Domancus et maistro Zuane zlatar pro fature de la croxe se sore in sume de libre quaranta cinque (nekoliko riječi nejasno) val dargento liure 45 soldi — pizoli —
Deueno auer per contado dati a pre Iacomo Vuchsich per far (jedna riječ nejasna) quelli maistri orexi de lacordo de le croxe (jedna riječ nejasna) examinando (?) soldi VI — — — liure 0 soldi 6 pizoli —
Deueno auer per contado dati a maistro Micleus pro resto de la dipentura de la mariegola — — —
————— liure 2 soldi — pizoli —.
Deueno auer per resto de queste (dvije riječi nejasne) in quanto (?) posto deue dare — — — —
————— liure 31 soldi 8 pizoli —.
Summa liure 183 soldi 7 pizoli —.

(HR-BAŠ-15, BNC, kut. 16, Računi 1433. – 1454., sv. 11, fol. 9); K. STOŠIĆ, *Bratovština Nove crkve*, rukopis, fol. 2 (djelomičan transkript.); K. STOŠIĆ, *Povijest Šibenika*, III/10 (Zlatari), rukopis, fol. 1 (zapis: „*Ivan i Dominik Punković 1436. izrađuju križ za bratovštinu Gospe od Kaštela za 37 unča srebra i za rad dobiju 45 libara. Ivan živi 1443.*“); V. MIAGOSTOVICH, 1910., 27, bilj. 3. Vincenzo Miagostovich donosi signaturu dokumenta, ali prilikom njegova tumačenja izostavlja imena dvojice zlatara.

³⁷⁵ O tom raspelu opširnije u cjelini 4.1.2. i u katalogu (kat. 12) ovoga rada.

³⁷⁶ (...) *presentibus Iohanne Punchouich aurifice* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 8, 9, Christophorus Lovato, sv. 9/Ie, fol. 41).

³⁷⁷ (...) *presentibus* (...) *et magistro Iohanne Punchouich aurifice* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Baptist de Ponte, sv. 3b, fol. 43).

³⁷⁸ Vidi bilj. 321 u ovoj cjelini.

³⁷⁹ (na margini:) *Permutatio ser Michaelis Simeonich cum magistro Iohannis Punchouich aurifice*.
(...) *Ibique magister Iohannes Punchouich aurifex* (...) *vendit partim et partim permutauit nobili viro ser Michaeli Simeonich cui Sibenici* (...) *omnia et singula eius magistri Iohannis terrena culta et inculta* (...) *in villa Paclena districtus Sibenici* (...) *et hoc nominatum pro vno terreno vineato gognaios duos uel circa plus aut minus prout est ipsius ser Michaelis Simeonich posito in pertinentiis ville Colglieuratte* (...) *in loco vocato Gliubochigne iuxta terram dicti magistri Iohannis* (...) *quod terrenum vineatum dictus ser Michael* (...) *permutauit dicto magistro Iohannis et pro libras decemseptem paruorum quas dictus ser Michael* (...) *dedit et numerauit dicto magistro Iohanni Punchouich* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 10, 11/I, Ante Campolongo, F 10/Ib, fol. 52); F. DUJMOVIĆ, 1975., Antonio Campolongo, sign. 6/2, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1441., 16. VII., fol. 52 (kratki neobjavljeni transkript).

³⁸⁰ Vidi bilj. 323 u ovoj cjelini.

³⁸¹ (...) *presentibus* (...) *et magistro Iohanne Punchouich aurifice habitator Sibenici* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 10, 11/I, Ante Campolongo, F 10/Ic, fol. 56).

³⁸² (...) *Milinus Butchouich de villa predicta (Colieurata, op. a.) dedit, uendidit et alienauit magistro Iohanni Punchouich aurifici de Sibenico* (...) *vnum suum terrenum arratorium gognaiorum trium vel plus aut minus* (...) *in loco vocato Liubochine sub tenutis dicte ville (Colieurata, op. a.)* (...) (...) *et hoc pro pretio et nomine pretii librarum octo paruorum* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 12, Frane i Petar de

-
- Serenis, F 4, fol. 186'); F. DUJMOVIĆ, 1975., Tirrenis Pietro, sign. 19, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1443., 20. V., fol. 186 (kratki neobjavljeni transkript).
- ³⁸³ (...) *in insula Peruich districtus Sibenici iuxta litus maris, iuxta oliuas magistri Iohannis Punchouich aurificis de Sibenico* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 10, 11/I, Ante Campolongo, F 10/Ii, fol. 279').
- ³⁸⁴ (...) *in Campo de soto in Polschich* (...) *apresso la vigna de Zuane Pun[cho]uich orese* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/II, Ante Campolongo, F 11/III, sv. 10/VIIc, fol. 107').
- ³⁸⁵ *Item pro sex mortuis recepi ego presbiter Iacobus archipresbiter liuras sex soldos cum afficto domus a maistro Disin Goniribich et a maistro Iohanne aurifice Punchouich procuratoribus val — — — — liure 6 soldi —*
(...)(...)
(HR-BAŠ-15, BNC, kut. 16, Računi 1433. – 1454., sv. 11, fol. 38').
- ³⁸⁶ *Dieno auir a di 20 hotubrio auo spizo per cholar arzeno a maistro Zuane horizi — — — — liure — soldi 4.*
(...)(...)
(HR-BAŠ-15, BNC, kut. 16, Računi 1433. – 1454., sv. 11, fol. 43). Detaljnije o značenju pojma *cholar* vidi u cjelini 5.2.3.2.
- ³⁸⁷ (...) *a di 25 hotubrio 1444.* (...) *Item resto e saldo dela lor administration a maistro Disini Gonibarich et a maistro Zuane orizy prochoradory loro socesorii liure tranta noua soldi quinzezi* (...) — — — — *liure 39 soldos 15.*
(...)(...)
(HR-BAŠ-15, BNC, kut. 16, Računi 1433. – 1454., sv. 11, fol. 45).
- ³⁸⁸ *Maistro Disan chamenar et maistro Zuane horazo prochoratory dela nostra schola deueno dar per chontado* (slijedi niz isplata) (...)
(HR-BAŠ-15, BNC, kut. 16, Računi 1433. – 1454., sv. 11, fol. 47').
- ³⁸⁹ (...) *chontada schrito da Disinum et Zuane prochoradory dela schola* (...) (HR-BAŠ-15, BNC, kut. 16, Računi 1433. – 1454., sv. 11, fol. 48'); (...) *maistro Disinum et maistro Zuane orexe prochoradory dela nostra schuola* (...) (HR-BAŠ-15, BNC, kut. 16, Računi 1433. – 1454., sv. 11, fol. 49).
- ³⁹⁰ (...) *per chontadi de maistro Disin et maistro Zuane prochoradory* (...) (HR-BAŠ-15, BNC, kut. 16, Računi 1433. – 1454., sv. 11, fol. 49).
- ³⁹¹ *Maistro Disin Lucich et maistro Zuane orizi prochoradory dela schuola* (...) (HR-BAŠ-15, BNC, kut. 16, Računi 1433. – 1454., sv. 11, fol. 51').
- ³⁹² *Maistro Disin Lucich et maistro Zuane horize dieno auir* (...) (HR-BAŠ-15, BNC, kut. 16, Računi 1433. – 1454., sv. 11, fol. 52); (...) *dar e pagar a maistro Zuane orize prochorador* (...) (HR-BAŠ-15, BNC, kut. 16, Računi 1433. – 1454., sv. 11, fol. 52').
- ³⁹³ *Maistro Disin Gonibarich et maistro Zuane horize dieno dar* (...) (HR-BAŠ-15, BNC, kut. 16, Računi 1433. – 1454., sv. 11, fol. 57'); *Maistro Disin Gonibarich et maistro Zuane orizi dieno auir* (...) (...) *quanto maistro Disin Goniribich et maistro Zuann orexi procuradori* (...) (HR-BAŠ-15, BNC, kut. 16, Računi 1433.-1454., sv. 11, fol. 58); *Maistro Disin Goniribich et maistro Zuann orexi procuradori* (...) (HR-BAŠ-15, BNC, kut. 16, Računi 1433. – 1454., sv. 11, fol. 58', 59).

- ³⁹⁴ (...) *a di II otobri 1445 (...) proto maistro Disin et maistro Zuan orexe (...)* (HR-BAŠ-15, BNC, kut. 16, Računi 1433. – 1454., sv. 11, fol. 49).
- ³⁹⁵ (...) *a divltimo setembri (...) recceuudi de maistro Iuann orexi (...)* (HR-BAŠ-15, BNC, kut. 16, Računi 1433. – 1454., sv. 11, fol. 57').
- ³⁹⁶ *Ser Bogdan Baril (?) et maistro Uochota Bristich prochuradori dela nostra schulla dieno dar igual icona maistro Disin Gonirebich et maistro Zuann orexi soprisocesori (?) (...)* (HR-BAŠ-15, BNC, kut. 16, Računi 1433. – 1454., sv. 11, fol. 59').
- ³⁹⁷ (...) *presentibus (...) et magistro Iohanne Punchouich aurifex (...)* (HR-BAŠ-18/1, BK, kut. 2, Antonio Campolongo, F 2, fol. 29').
- ³⁹⁸ (...) *in dicta villa (Coglieurata, op. a.) (...) iuxta terram vini magistri Iohannis Punchouich aurificis (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/IV, 11/V, Ante Campolongo, F 10/III, fol. 113').
- ³⁹⁹ (...) *a di 17 decembri deueno dar (...)* (...) *persone igual promessino in susidio det oura del suler in la chesia de San Grizogono e chauar e far le sepulture per le religioze. E primo:*
 (...) (...)
maistro Zuane Punchouich manouali 2 — — — — — — — — — — liure 0 soldi 16.
 (...) (...)
 (HR-BAŠ-15, BNC, kut. 16, Računi 1433. – 1454., sv. 11, fol. 70').
- ⁴⁰⁰ (na margini:) *Locatio pastini magistri Iohannis Punchouich aurificis.*
 (...) *Ibique magister Iohannes Punchouich aurifex de Sibenico (...) dedit, concessit et locauit Ciuitaneo Nicholich Vchradenouich de Coglieuratta (...) terrenum gognaiorum septem uel circa (...) (...) in eo loco positum in tenutis ville predictae (Coglieuratta, op. a.) in loco vocato Cermegne (...) (...) et promittens dictus Ciuitaneus plantare et pastinare dictum terrenum bonis vitibus et aliis arboribus fructiferis (...) (...) et dare et reddere annuatim dicto magistro Iohanni integram quartam partem bladorum (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/VI, Ante Campolongo, F 10/IVb/1, fol. 2').
- ⁴⁰¹ *Emptio vinee Stephani Succich a magistro Iohanne Pluncouich aurifex.*
 (...) *Ibique magister Iohannes Pluncouich aurifex de Sibenico (...) vendidit (...) Stephano Succich (...) vnam terram vineatam, videlicet tam terram quam vineam et arboribus quasquaque super ipsa terra positam in districtu Sibenici supra Slap predictum, iuxta fluminum Carcha (...) (...) et hoc pro pretio et nomine pretii librarum triginta denariorum paruorum monete Venete, quod pretium dictus magister Iohannes venditor(es – prekriženo) ab ipso emptore fuit contentus et confessus se habuisse et integraliter recepisse.* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 13, 14, Rafael Ferro, F 13/8a, fol. 77); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Raffaele Ferro, sign. 6/8, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1449., 8. I., fol. 177 (kratki neobjavljeni transkript). Frane Dujmović dokument navodi pod pogrešnom folijom i datumom.
- ⁴⁰² *Gratia redimendi vineam magistri Iohannis Pluncouich aurificis.*
 (...) *Ibique cum sit quod magister Iohannes Pluncouich aurifex de Sibenico vendiderit Stephano Succich (in – prekriženo) habitatori in Slap vnam terram vineatam (...) nunc vero dictus Stephanus (...) promisit et se obligauit eidem magistro Iohanni (...) infra annos quinque proxime futurum defferet uel*

defferent sibi dictas libras triginta (...) eamdem terram (...) dare et restituere (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 13, 14, Rafael Ferro, F 13/8a, fol. 77').

⁴⁰³ (...) *Ibique Gregorius Vgrincich de villa Bargniza districtus Sibenici nomine donne (Katarine – prekríženo) Dobre vxoris sue pro qua de rato promisit ex vna parte et magister Iohannes Puncouich aurifex de Sibenico nomine donne Katarine vxoris sue pro qua de rato promisit ex alia parte et Iohanes Paruacich de docta villa Bergnica nomine donne Margarite vxoris sue pro qua de rato promisit ex tertia parte (...) habentes non nullas inter se differentias occasione bonorum quondam Marci Gerdomilich et Petri Gerdomilich fratruum (...) (...) facerunt (...) iudices arbitros (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 13, 14, Rafael Ferro, F 13/8c, fol. 143'); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Raffaele Ferro, sign. 6/8, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1449., 1. X., fol. 145 (kratki neobjavljeni transkript). Frane Dujmović navodi dokument pod netočnim datumom i folijom.

⁴⁰⁴ (...) *presentibus magistro Iohanne Pomcouich aurifice et (...) ambobus de Sibenico (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 15, 16/I, Karatus Vitale, F 15/Ia, fol. 108').

⁴⁰⁵ (...) *in Campo inferiori (...) in loco uocato Polscich, prope vineam Iohannis Puncouich aurificis (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 15, 16/I, Karatus Vitale, F 15/Ib, fol. 44'); F. DUJMOVIĆ, 1975., Karatus Vitalis, sign. 7/1, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1452., 20. III., fol. 44 (kratki neobjavljeni transkript).

⁴⁰⁶ (...) *terris positis in tenutis ville Coglieurate (...) quas habet proindiuiso cum ipso ser Michaele cum magistro Iohanne Puncouich aurifice et cum Ratchone Slochossich ac cum pluribus aliis personis (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 15, 16/I, Karatus Vitale, F 15/Ib, fol. 79); F. DUJMOVIĆ, 1975., Karatus Vitalis, sign. 7/1, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1452., 2. VI., fol. 79 (kratki neobjavljeni transkript).

⁴⁰⁷ Vidi bilj. 331 u cjelini *Djela anonimnih majstora*.

⁴⁰⁸ (...) *Ibique magister Iohannes Pluncouich aurifex de Sibenico habens quamdam suam vineam gognaiorum quattuor positam in Polscich super terra ser Thomasi Thomasouich, quia non reddit pro gognaio vnum modium musti secundum statutis Sibenici, dedit (...) dicto ser Thomasio (...) iura sua et actiones (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 13, 14, Rafael Ferro, F 13/8g, fol. 201').

⁴⁰⁹ (...) *Ibique magister Iohannes Puncouich aurifex de Sibenico (...) (...) dare debere ser Georgio Tudoseuich ciui Sibenici (...) libras viginti paruorum. Quas libras viginti paruorum dictus magister Iohannes (...) promisit dare et reddere predicto ser Georgio (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 4, 5, 6, 7, Petrus q. Iohannis, F 3/III, fol. 15); F. DUJMOVIĆ, 1975., Mihovil pok. Ivana, sign. 3, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1454., 22. I., fol. 15 (kratki neobjavljeni transkript); A. BIRIN, 2012., dokument. br. 60. Frane Dujmović dokument navodi pod netočnim datumom i bilježnikom.

⁴¹⁰ (...) *presentibus (...) magistro Paulo Derglianouich aurifice (...) Ibique magister Iohannes Puncouich aurifex de Sibenico (...) dedit, vendidit et tradidit ser Nicolao Draganich (...) terram vnam gognaiorum sex uel plus aut minus (...) positam in contracta Sancti Georgii Campi inferioris (...) (...) precio librarum quadraginta paruorum in ratione librarum quadraginta pro singulo eus gognaio (...)* (AHAZU, IV-b-42, Acta Sibenicensia s. XV, Karatus Vitale, F 1, fol. 11-11').

⁴¹¹ (na margini:) *Emptio magistri Iohannis Puncouich.*

(...) *Ibique Nicolaus Vitacich de burgo Sibenici (...) dedit, tradidit et uendidit (...) magistro Iohanni Puncouich aurifici de Sibenico (...) terram vnam vineatam gognaiorum quinque uel circa positam in*

Srima (...) (...) precio librarum quadraginta paruorum quas ipse uenditor (...) confessus fuit a dicto emptore se habuisse et recepisse et pro Io orto posito extra portam Sibenici qua itur in terram fermam (...)

(na margini): *Die 9 mensis decembris 1457 indictione predicta. (...) Ibiq̄ue magister Iohannes Punchouich ultrascriptus restituit ultrascriptam terram ultrascripto Nicolao Vitacich et confessus fuit se habuisse ab ipso Nicolao suas ultrascriptas libras 40 et ultrascriptum ortum (...)* (AHAZU, IV-b-42, Acta Sibenicensia s. XV, Karatus Vitale, F 1, fol. 23').

⁴¹² (...) *Ibiq̄ue magister Iohannes Punchouich aurifex de Sibenico (...) uendidit et tradidit magistro Georgio Radmilouich calafato (...) vnam terram vineatam, videlicet tam terram quam vites gognaiorum quinque uel circa positam in Srima (...) precio librarum quadraginta paruorum, quod precium dictus uenditor (...) fuit se a dicto emptore habuisse et recepisse (...) dixit se ipse terram vineatam emisse a Nicolao Vitacich, uti constant dixit instrumento scripto manu mei Karoti die 27 ianuarii proxime preteriti (...)*
(na margini): *Die 9 mensis decembris 1457. (...) Ibiq̄ue ultrascripti magister Iohannes Punchouich et magister Georgius Radmilouich fuerunt contenti in uicem pro ultrascriptum (...) quia ipsi magistri Iohanni fuit restituta ultrascripta terra vineata (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/IV, Karatus Vitale, F 15/IIc, fol. 98); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Karotus Vitalis, sign. 7/5, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1456., 3. V., fol. 97 (kratki neobjavljeni transkript).

⁴¹³ Vidi bilj. 411 u ovoj cjelini.

⁴¹⁴ Vidi bilj. 472 u cjelini *Djela anonimnih majstora*.

⁴¹⁵ *Ad instantiam Grubani Sostarich de Orischie retulit (...) se presentasse magistro Iohanni Punchouich aurifici de Sibenico vnum mantellum panni latini (jedna riječ nejasna) et vnam carpetam pro libre 7 et expensis.* (HR-DAŠI-197, Miscellanea, kut. I, 65. Liber citationum 1453. – 1457., fol. 137').

⁴¹⁶ (...) *vnam terram (...) positam in Obregna prope terram Iohannis Punchouich aurificis (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/IV, Karatus Vitale, F 15/IIId, fol. 10'); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Karotus Vitalis, sign. 7/5, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1457., 26. I., fol. 10 (kratki neobjavljeni transkript).

⁴¹⁷ (...) *tres pecias terre (...) positas in Trorace tenute dicte ville in Dobricich (...) iuxta terram Iohannis Punchouich aurificis (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/IV, Karatus Vitale, F 15/IIId, fol. 17); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Karotus Vitalis, sign. 7/5, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1457., 12. II., fol. 16 (kratki neobjavljeni transkript). Frane Dujmović dokument navodi pod netočnom folijom.

⁴¹⁸ (...) *Ibiq̄ue magister Iohannes Punchouich aurifex (...) dedit, vendidit et tradidit Martino Sostarich de uilla Orisie (...) vnum dicti magistri Iohannis terrenum pro indiuiso cum dicto Martino gognaiorum /gognaiorum/ duorum ut circa uel quantumcunque sit, quod terrenum positam est in tenuis uille Pusti Dobercich in loco uocato Ducipol (...) (...) et pro pretio (...) librarum vndecem paruorum quod totum pretium dictis uenditor confessus fuit habuisse et recepisse a dicto emptore. (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/I, Cristoforo q. Andree, F a, fol. 33).

-
- ⁴¹⁹ (...) *vno orto posito posito in villa Dobricich prope terram aratoriam magistri Iohannis Punchouich aurificis* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/IV, Karatus Vitale, F 15/IIe, fol. 108); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Karatus Vitalis, sign. 7/5, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1457., 9. X., fol. 108 (kratki neobjavljeni transkript).
- ⁴²⁰ (...) *in contrata Sancti Spiritus (...) iuxta domum magistri Iohannis Punchouitch aurificis* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 17/I, 17/II, 17/III, Ilija Banjvarić, F 13/a2, fol. 52).
- ⁴²¹ (...) *Ibique magister Iohannes Punchouich aurifex de Sibenico (...) locauit ad pastinandum Thomasio Miloeuich villico suo de villa Dobricich presenti et suo nomine ac nomine Martini fratriis sui absentis* (...) (...) *tres infrascriptas terras posistas in Ducipoglie tenute dicte ville Dobricich quarum vna est gognaiorum circa trium (...) alia est gognaiorum circa trium cum dimidio (...) iuxta terram Pauli Derglianouich aurificis. Tertia est (prope - prekrizeno) gognaiorum circa sex (...) (...) et predictum Thomasium (...) se obligauit dicto magistro Iohanni (...) omnes tres terras pastinabunt bonis vitibus et fructifius arboribus* (...) (AHAZU, IV-b-42, Acta Sibenicensia s. XV, Karatus Vitale, F 2, fol. 50).
- ⁴²² (...) *Ibique antescruptus magister Iohannes Punchouich (...) locauit et concessit ad pastinandum Radoslauo Vertlarich de villa Dobricich (...) vnam eis terram gognaiorum quatuor positam in Ducipoglie tenute Dobricich Pusti (...) (...) usque annos tres proxime futuris plantasse dictam terram (...) ac annuatam dare ipsi magistro Iohanni (...) quartam partem vinarum et aliorum fructuum* (...) (AHAZU, IV-b-42, Acta Sibenicensia s. XV, Karatus Vitale, F 2, fol. 50').
- ⁴²³ (...) *Ibique magister Iohannes Punchouich aurifex (...) dedit, cessit, transtulit atque mandauit domino Michaeli Simeonich ibi presenti (...) omnia et singula iura sua et actiones suas (...) (...) in omnibus et singulis terris et possessionis (...) posite in districtu ville Coglieurate, in loco vocato Xameya (...) (...) pro libras viginti quinque paruorum quas (...) confessus fuit habuisse* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/I, Cristoforo q. Andree, F b, fol. 16'); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Cristoforo quond. Andrea, sign. 18-I-9, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1458., 12. VI., fol. 11 (kratki neobjavljeni transkript). Frane Dujmović navodi dokument pod netočnom folijom.
- ⁴²⁴ (...) *Ibique magister Iohannes Punchouich aurifex locauit Antonium filium suum etatis annos circa XI (...) magistro Matheo Dabisuilich (...) in disciplulum pro annos septem (...) artem marangonariam* (...) (AHAZU, IV-b-42, Acta Sibenicensia s. XV, Karatus Vitale, F 2, fol. 79').
- ⁴²⁵ (...) *presentibus (...) et magistro Iohanne Punchouich aurifex de Sibenico* (...) (AHAZU, IV-b-42, Acta Sibenicensia s. XV, Karatus Vitale, F 3, fol. 126').
- ⁴²⁶ (...) *Ibique magister Iohannes Punchouits aurifex de Sibenico (...) uendidit (...) ser Michaeli Radeglich (...) triginta octo arbores oliuarum (...) in Dubroua in loco uocato Dascha (...) (...) et hoc pro precio librarum XX denariorum paruorum* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 17/I, 17/II, 17/III, Ilija Banjvarić, F 13/a5, fol. 218-218').
- ⁴²⁷ (...) *posite in tenute ville Dobercich districtus Sibenici iuxta vineam fratatee ville Coglieurate, iuxta terram aratiuam magistri Iohannis Punchouich aurificis* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/I, Cristoforo q. Andree, F e, fol. 3).
- ⁴²⁸ (na margini): *Cessio terreni Petri Dobrinich de Coglieurata*

-
- (...) *Cum magister Iohannes Pouchouich aurifex de Sibenico* (jedna riječ nejasna) *ser Petri Dobrinich de Coglieurata districtus Sibenici emerit vnum terrenum vineatum gognaio vnus uel circa cum suis iuribus et partinetiis positus in tenuis uille Coglieurate* (...) *iuxta terram vnus dicti magistri Iohannis* (...) *dictus magister Iohannes* (...) *dedit, cessit, transtulit atque mandauit omnia iura sua et omnes actiones suas* (...) (...) *pro librarum quatuordecim paruorum* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/I, Cristoforo q. Andree, F e, fol. 50); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Cristofor quond. Andrea, sign. 18-I-9, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1460., 16. VI., fol. 50 (kratki neobjavljeni transkript).
- ⁴²⁹ (...) *in tenuis ville Dobercich districtus Sibenici in loco uocato Schierbindolaç* (...) *iuxta terram aratoriam magistri Iohannis Pouchouich aurifecis* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/I, Cristoforo q. Andree, F d, fol. 40).
- ⁴³⁰ (...) *Ibique magister Ioannes Pouchouich aurifex de Sibenico* (...) *dedit et vendidit Matheo Ciuitchouich de villa Coglieurata* (...) (...) *terreno positam in dicta villa* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/I, Cristoforo q. Andree, F d, fol. 62'); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Cristofor quond. Andrea, sign. 18-I-9, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1461., 19. X., fol. 62 (kratki neobjavljeni transkript).
- ⁴³¹ (...) *Ibique magister Iohanes Pouchouich aurifex de Sibenico* (...) *uendidit et tradidit nobili viro ser Iacobo Taulich ciui Sibenici* (...) *vnam suam terram* (...) *positam in tenue dicte ville* (Dobercich, op. a.) (...) (...) *Et hoc pro precio et nomine precii librarum 40 paruorum, quod totum precium dictus venditor* (...) *fuit se habuisse et recepisse a dicto emptore* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 19, Ante de Martinis, F B/I, fol. 23'); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Antonio de Martinis, sign. 20/I, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1462., 23. XII., fol. 23 (kratki neobjavljeni transkript).
- ⁴³² (...) *vnam totam suam domum* (...) *iuxta campanelum dicte ecclesie Sancti Spiritus* (...) *iuxta domum seu curiam magistri Iohannis Pouchouits aurificis* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 17/I, 17/II, 17/III, Ilija Banjvarić, F 13/e, fol. 73').
- ⁴³³ Vidi u bilj. 1186 u ovoj cjelini.
- ⁴³⁴ (...) *magister Iohannes Pouchouich aurifex de Sibenico* (...) *dedit ac tradidit ser Georgio Theodosii nobili Sibenici* (...) *vnam suam terram aratoriam iacentem in villa Coglieurata* (...) *gognaia circa tria* (...) *et hoc pro precio librarum octo paruorum pro singulo gognaio pro quo precio* (...) *ipse uenditor* (...) *fuit contentus et confessus se habuisse et recepisse a dicto emptore libras viginti quatuor paruorum* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 17/I, 17/II, 17/III, Ilija Banjvarić, F 13/h, fol. 15); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Elias Banguarich, sign. 7/6, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1466., 22. I., fol. 15 (kratki neobjavljeni transkript).
- ⁴³⁵ (...) *positam* (...) *ville Pcrofnich* (...) *iuxta terram heredum magistri Iohannis Pouchouich aurificis* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/II, Cristoforo q. Andree, F c, fol. 58).
- ⁴³⁶ (...) *presentibus* (...) *et magistro Georgio quondam magistri Iohannis aurificis cerdone testibus* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/III, Cristoforo q. Andree, F 18/IIIb, fol. 108); F. DUJMOVIĆ, 1975., Cristoforo

-
- quondam Andrea, sign. 18-III, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1476., 7. X., fol. 108 (kratki neobjavljeni transkript).
- ⁴³⁷ (...) *presentibus (...) et magistro Georgio quondam magistri Iohannis aurificis cerdonibus ciuibus Sibenici testibus (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 21/II, Gregorio q. Lorenzo, sv. b, fol. 26'); F. DUJMOVIĆ, 1975., Gregorio quondam Lorenzo, sign. 22-II-15, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1480., 28. II., fol. 27 (kratki neobjavljeni transkript). Frane Dujmović navodi dokument pod netočnom folijom.
- ⁴³⁸ (...) *Ibique magister Georgius filius quondam magistri Iohannis aurificis cerdo (...) recepisse a Elena filia quondam Iohannis Gargurich de Campo Petri (vxoris sue, op. a.) (...) vnum domum (...) pro dote (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 21/II, Gregorio q. Lorenzo, sv. b, fol. 39').
- ⁴³⁹ (...) *Ibique magister Georgius quondam magistri Iohannis aurificis cerdo (...) dare debere magistro Bartholo Xilich cerdoni (...) ducatos duodecim (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 21/II, Gregorio q. Lorenzo, sv. c, fol. 42).
- ⁴⁴⁰ (...) *In contrata Sancti Spiritus in domo magistri Georgii quondam magistri Ioannis aurificis cerdonis (...) Ibique Ielina vxor magistri Georgii cerdonis quondam magistri Ioannis Punchouich aurificis (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/IV, Cristoforo q. Andree, F IVi, fol. 84').
- ⁴⁴¹ (...) *presentibus (...) et magistro Georgio quondam Ioannis Punchouich aurificis cerdone (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 21/II, Gregorio q. Lorenzo, sv. d, fol. 24'); F. DUJMOVIĆ, 1975., Gregorio quondam Lorenzo, sign. 22-II-15, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1482., 4. IX., fol. 24 (kratki neobjavljeni transkript).
- ⁴⁴² (...) *Ibique dominus presbiter Hostoya quondam Martini Mestrouich de Sibenico (...) recepisse a magistro Georgio cerdone quondam magistri Ioannis aurificis de Sibenico tanquam ab herede et comissario quondam Lene quondam Ioannis Mestrouich de Sibenico, olim vxoris ipsius magistri Georgii, brachia decemnouem bone rasse pro vno mantello, quam rassam ipsa Lena reliquit ipsi domini presbitero Hostoye (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/VII, Ante Campolongo, F 10/Vd, fol. 101).
- ⁴⁴³ (...) *Ibique magister Georgius quondam magistri Ioannis aurificis (...) dare debere Bartholo Xilich (...) libras quinquaginta paruorum (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 21/II, Gregorio q. Lorenzo, sv. g, fol. 116).
- ⁴⁴⁴ Dokument nisam pronašla, ali se spominje u neobjavljenim transkriptima Frane Dujmovića. Naime, ondje je navedena samo godina sastavljanja dokumenta i folija, ali prema datim podacima nisam uspjela pronaći spis u kojemu se spominje sin Ivana Punkovića. Ispis prema Frani Dujmoviću glasi: „*Joannes quond. Miloy sive Miloievich priznaje dug mag. Georgio quond. mag. Joannis Punchovich aurificis, cerdoni libas 10. fol. 105.*“ F. DUJMOVIĆ, 1975., Gregorio quondam Lorenzo, sign. 22-II-15, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1485., ?. ?, fol. 105 (kratki neobjavljeni transkript).
- ⁴⁴⁵ (na margini:) (oštećeno) *Ioannis Milinouich cerdo contra magistrum Georgium quondam Iaoannis Punchouich (...)* *Ibique magister Georgius filius quondam magistri Ioannis Punchouich aurificis cerdo ciuis Sibenici (...)* *dare debere dicto magistro Ioanni Milenouich (...)* *librarum centum viginti paruorum (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 21/III, Gregorio q. Lorenzo, sv. a, fol. 196').
- ⁴⁴⁶ (...) *in tenute ville Coglieurate (...)* (...) *iuxta terram heredum quondam Iohannis Punchouich aurificis (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/III, Cristoforo q. Andrea, F 18/IIIh, fol. 106); F. DUJMOVIĆ, 1975.,

Cristoforo quondam Andrea, sign. 18-III, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1480., 1. XII., fol. 106 (kratki neobjavljeni transkript).

⁴⁴⁷ Vidi u potpoglavlju 2.92.

⁴⁴⁸ Nije sasvim sigurno je li riječ o jednoj kući u blizini crkve sv. Duha i drugoj u blizini crkve sv. Trojstva ili pak o istoj kući koja se nalazila na području između dviju crkava.

⁴⁴⁹ (...) *et magistro Anso aurifice testibus (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/Ib, fol. 5').

⁴⁵⁰ (...) *Anze aurifex de Sibenico (...)* *fuit contetus et confessus se teneri d (!) et deberi dare Martino Dragosich de Iadra libras viginti vnam denariorum quos quidem XXI libras idem magister Anze ipsi Martino promisit et se obligavit dare, soluere et numerare hinc usque ad festum Sancti Michaelis Archangeli proxime futurum de mensis septembris (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/Ib, fol. 7).

⁴⁵¹ (...) *presentibus (...)* *et magistro Anze aurifice de Sibenico (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/Ii, fol. 128').

⁴⁵² (...) *Ibique Radda relicta quondam Angeli aurificis de Sibenico, tamquam mater et heres quondam Vellice filie sue (...)* *habuisse et recepisse (...)* *in denariis numeratis a nobile viro ser Laurentio Dominici ciue Sibenici ibidem presente tamquam a comissario ser Iohannis Papressich de Sibenico ingressi religionem ordinis fratrum minorum Sancti Francisci presente ibidem et conscentiente magistro Petro Goicich sartore, guardiano fraternitatis Sancte Marie de Castro reducte in Sancto Grisogono de Sibenico ex suo officio comissario testamenti dicti ser Iohannes comissario nomine quo supra dante et soluente libras viginti quinque denariourm quos denariorum dictus ser Iohannes reliquit ipse Vellice et si diceret ante adeptionem legati que deuenirent in suos heredes uel proximiores eius prout apparebat in predicto testamento scripto manu mei notari infrascripti in 144 primo indictione quarta die secunda mensi marcii.* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 10, 11/I, Ante Campolongo, F 10/Ie, fol. 67'-68); F. DUJMOVIĆ, 1975., Antonio Campolongo, sign. 6/2, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1443., 27. III., fol. 68 (kratki neobjavljeni transkript).

⁴⁵³ (...) *Spectabilis et generosus vir dominus Christoforus Marcello honorabilis comes et capitaneus Sibenici (...)* *substituit comissarios testamenti Dismani, filii quondam prothomagistri Michaelis Cipillouich lapicide de Sibenico, ingressi religionem fratrum predicatorum Sancti Dominici de Sibenico loco Michaelis Glauessich de Sibenico defuncti olim comissarii dicti testamenti.* (Comissarios – prekrizeno) *procuratores comunis comunis ex eorum officio et Raddam, vxorem magistri Anzii aurificis, tanquam propinquam dicti Dismani, presentibus ibidem ser Saraceno Nicolai procuratore comunis et predicta Radda et acceptantes cum plena libertate et potestate comissarie (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/II, Ante Campolongo, F 11/III, sv. 10/VIIe, fol. 12); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Antonio Campolongo, sign. 6/4, HAZ, Lapicide, pod datumom: 1447., 20. XII., fol. 12 (kratki neobjavljeni transkript).

⁴⁵⁴ Vjerojatno je posrijedi zabuna bilježnika koji je umjesto *uxor olim/quondam magistri Anzii* napisao samo *uxor magistri Anzii*, jer je manje izgledno da je 1443. godine Rada zabunom navedena kao udovica (*relicta quondam Angeli aurificis*).

-
- ⁴⁵⁵ U dokumentima pronalazimo oblike *Anso*, *Anze* i *Angelus*, s time da je potonji oblik zabilježen samo jednom u kosom padežu (*magistro Angelo*).
- ⁴⁵⁶ Imena *Anso* i *Anze* su vjerojatno skraćeni oblici mletačkog imena *Anzolo* koje je pak inačica imena *Angelo* (Anđelo).
- ⁴⁵⁷ Taj je zlatar u arhivskoj građi zabilježen nakon što je zlatar Anze (Anđelo) iz Šibenika vjerojatno već bio mrtav. Vidi potpoglavlje 2.39.
- ⁴⁵⁸ U arhivskoj je građi bilježen kao *Domancus*, *Domanchus*, *Dumanchus*, *Dumancos*, *Domanc(h)us Barnabe*, *Domanc(h)us quondam Barnabe*, *Dumanchuss quondam Barnabe*, *Domancus Barnabonis*, *Domancus Bernardi* te *Dominicus*, *Dominicus quondam Barnabe*, *Dominicus Barnabonis* i *Dominicus Bernouich*.
- ⁴⁵⁹ C. FISKOVIĆ, 1949., 147, 148; K. KALAUZ, 1998., 113.
- ⁴⁶⁰ I. FISKOVIĆ, 1990., 123.
- ⁴⁶¹ C. FISKOVIĆ, 1949., 147, 148.
- ⁴⁶² O tome više na stranici 45-46, 52-53 u ovome radu.
- ⁴⁶³ Vidi bilj. 374 u cjelini *Zlatari i njihova djela* u ovome radu.
- ⁴⁶⁴ Vidi bilj. 362 u cjelini *Zlatari i njihova djela* u ovome radu.
- ⁴⁶⁵ I. FISKOVIĆ, 1986., 402; I. FISKOVIĆ, 1990., 123.
- ⁴⁶⁶ K. KALAUZ, 1998., 113; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1999., 215. Usporedi s: C. FISKOVIĆ, 1959., 118; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1963., 304; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1978., 48; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1999., 196. U matrikuli bratovštine sv. Marije zlatar je zapisan samo imenom (*Domancus*). Vidi: A. ŠUPUK, 1975., 29; A. ŠUPUK, 1979., 147.
- ⁴⁶⁷ N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1982., 217; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1999., 215.
- ⁴⁶⁸ K. KALAUZ, 1998., 113.
- ⁴⁶⁹ (na margini:) *Matrimonium inter Domancus et Margaritam filiam naturalem olim ser Iohannis Soldanig.*
(...) *Pribna relicta quondam Milgosti sartoris vna cum magistro Stephano filio suo ex vna parte et Domanchus aurifex quondam Barnabe parte ex altera (...) matrimonium inter se contraxerunt, videlicet hoc modo: ipsa dona Pribna vna cum dicto filio suo Stephano promiserunt et se obligauerunt ipsi Dumancusio Margaretam, filiam naturalem quondam ser Iohannis Soldanig, sibi dare et tradere in vxorem legitimum (...) (...) hoc ideo quia dictum Pribna promisit et se obligauit dare dicto Domanchusio cum dicta Margarita in dotem libras quatraviginta (!) soldorum hinc usque ad vnum (mensem – prekrizeno) annum proxime futurum, quam quatraviginta (!) librarum debeant expendi in edificum infrascripte muralie. Item dictus magister Stephanus dicto Domancusio cum dicta Margarita, neptissa sua, in dotem dedit vnum suum murale positum in Gorica (...) Item idem magister Stephanus dicto Domancusio cum ipsa Margarita in dotem dedit quatuor gognaios vini (de gognaios – prekrizeno) uel circa simul cum tera in porte (?) in Dubroua in Zasuina in duabus clapis (...) Item prefatus magister Stephanus eidem (po – prekrizeno) Domancusio cum dicta (jedna riječ prekrizena) Margarita eciam in dotem (dedit – prekrizeno) promisit et se obligau(eruit – prekrizeno)it (dicto dare – prekrizeno) dare libras centum soldorum paruorum, de quibus centum librarum debeat ipse magister Stephanus dicte Margarite emere vestitum et residuum vero dictarum centum librarum in edificum debeat dare dicte muralie. Item donna Chaterina, vxor relicta quondam dicti ser Iohannis Soldanich, et ser David Doiimi,*

tanquam fidei comissarii dicti ser Iohannis patris dicte sponse, dicto Domancusio cum dicta Margareta in dotem dederunt et tradiderunt perpetuo vnam terram de gognaios sex uel circa posita in (...) portu Sardonensis (...) in Valle (...) Item etiam dederunt nomine dotis dicto Domancusio cum dicta Margareta vnam terram vineatam cum oliuis quod fuit dicti ser Iohannis positam in Campo (Sibenici prekrizeno) Scardone cum omnibus (aliis – prekrizeno) et singulis predictis possessionibus tam domui quam super dictarum terrarum et vinearum iuribus deinceps perpetuo ab habendum, tenendum, possidendum, vendendum (...) hoc pro libras centum soldorum paruorum, quas centum libras prefatus olim ser Iohannes Soldanig in suo vltimo testamento eidem Margarete sue filie legauerat (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/Ib, fol. 18-18'). O zlataru Stjepanu Milgostovu (Milgostiću) više u potpoglavlju 2.10.

⁴⁷⁰ Vidi bilj. 227 u ovoj cjelini.

⁴⁷¹ (na margini:) *Pro Domancusio aurifice emptio oliuarius.*

*(...) presentibus (...) magistro Stephano quondam Milgosti aurifice et (...) Ratcho Stipchouich de Sibenico (...) fuit contentus et confessus se habuisse et recepisse a Domancusio Bernardi aurifice de Sibenico libras decem et octo denariorum paruorum (...) pro quibus quidem libris et pecuniis idem Ratcho dicto Domancusio (...) vendidit (...) triginta tres arboribus oliuarum uel plus uel minus (...) in Dubrofa (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/Id, fol. 134'). K. STOŠIĆ, *Povijest Šibenika*, III/10 (Zlatari), rukopis, fol. 1. Krsto Stošić navodi samo ime zlatara i godinu, bez datuma, signature i ispisa dokumenta. Zlatar je u dokumentu zabilježen kao *Domancus Bernardi*, no njegovu je identifikaciju olakšalo to što se među svjedocima pojavio zlatar Stjepan Milgostov – ujak Domankuševe supruge Margarite.*

⁴⁷² *(...) presentibus (...) Domanchusio aurifice (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/II, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIh, fol. 70); (...) presentibus (...) Domanchusio aurifice (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/II, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIh, fol. 70').* Premda je u oba spisa zlatar zabilježen bez patronima, zacijelo je riječ o Domankušu Barnabinu jer u arhivskim izvorima nije pronađen drugi zlatar toga imena.

⁴⁷³ (na margini:) *Creditum magistri Domancusii aurificis contra Iuanisium Iuanouich caligarium.*

(...) Iuanus Iuanouich (...) fuit contentus et confessus se teneri et debere dare ex causa veri, meri et puri mutui magistro Domanchusio Barnabe aurifici de Sibenico libras viginti denariorum paruorum (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/Ie, fol. 185).

⁴⁷⁴ *(...) Ratcho Sticpcouich de Sibenico (...) fuit contetus et confessus se ipsum habuisse et recepisse a Domancusio quondam Barnabe, aurifice de Sibenico, libras viginti quinque denariorum paruorum (...) pro quibus quidem libras et pecuniis receptarum idem Ratcho dicto Domancusio (...) vendidit (...) quadraginta septem arbores oliuarum super sex gognaios cum dimidio terre comunis Sibenici (...) posite in Dubrofa (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/Ie, fol. 196').*

⁴⁷⁵ Vidi bilj. 187 u ovoj cjelini.

⁴⁷⁶ O zlataru Stjepanu Nikolinu Ungaru opširnije u potpoglavlju 2.9.

⁴⁷⁷ Oporuka nije sačuvana, ali je datum njezina sastavljanja poznat iz spisa od 17. travnja 1421. godine. Vidi bilj. 185 u ovoj cjelini.

-
- ⁴⁷⁸ Vidi bilj. 356 u ovoj cjelini. U tom se dokumentu u svojstvu svjedoka pojavio i zlatar Ivan Punković. Rečena dvojica zlatara izradila su 1436. godine srebrno raspelo bratovštine Gospe od Kaštela. Vidi na stranici 45-46, 53.
- ⁴⁷⁹ (...) *presentibus (...) et magistro Dominico aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 10, 11/I, Martin Ferro, F A, fol. 95'). Zlatar je u tom dokumentu zabilježen kao *Dominicus* (Dominik), ali budući da drugi zlatar toga imena nije pronađen u izvorima, zacijelo se i taj spis odnosi na Domankuša Barnabina.
- ⁴⁸⁰ (na margini:) *Locatio Domancusio aurifici data per Radouanum Vigancis nomine done Catline vxoris sue. (...) ser Radouanus Vigancis de Sibenico nomine domine Catline eius vxoris (...) dedit, concessit et locauit magistro Domancusio quondam Barnabe aurifici de Sibenico ibi presenti (...) gognaios sex tere uel plus uel (...) positi in districtus Sibenici in loco vocato Sitgna (...) usque ad tres annos proxime fu[turos] (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/Ii, fol. 132).
- ⁴⁸¹ (na margini:) *Locatio Domancusio aurifici data per Radouanum Vigancis nomine done Catline vxoris sue. (...) ser Radouanus Vigançich de Sibenico (...) dedit, concessit et locauit magistro Domancusio quondam Barnabe aurifici de Sibenico (...) gognaius sex terre (...) positus in districtus Sibenici in loco vocato Sitgna (...) usque ad quatuor annos proxime futuros (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/Ih, fol. 152).
- ⁴⁸² Izračun u dukatima napravljen je prema tečaju iz 1417. godine kada je jedan dukta iznosio pet libara i jedan solad. O tečaju dukata tijekom 15. stoljeća vidi u: J. KOLANOVIĆ, 1995., 309.
- ⁴⁸³ Vidi dokument br. 1 u priložima. Premda je zlatar u dokumentu označen samo imenom, zacijelo je riječ o Domankušu Barnabinu jer u izvorima nije pronađen drugi zlatar toga imena.
- ⁴⁸⁴ Vidi bilj. 23 u cjelini *Djela anonimnih majstora* u ovome radu.
- ⁴⁸⁵ (...) *ortum positum Sibenici retro ecclesiam Sanctorum Cosme et Damiani iuxta ortum Domancusii aurificis (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/II, fol. 73'); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Mihovil pok. Ivana, sign. 2, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1431., 22. VII., fol. 73 (kratki neobjavljeni transkript).
- ⁴⁸⁶ Vidi bilj. 140 u ovoj cjelini i tumačenje dokumenta na stranici 29 u ovome radu. O zlatarima Petru Rankulinu, Stjepanu Milgostovu i Ivanu Albertovu opširnije u potpoglavljima 2.8., 2.10. i 2.24.
- ⁴⁸⁷ (...) *presentibus (...) magistro Domancusio quondam Barnabe aurifice et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/In, fol. 70); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Mihovil pok. Ivana, sign. 2, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1432., 29. VI., fol. 70 (kratki neobjavljeni transkript).
- ⁴⁸⁸ (na margini:) *Pro Domancusio Barnabe aurifice quietacio. (...) Ibiq[ue] ser Helias quondam Laurencii Helie de Sibenico fuit contentus et confessus se habuisse et recepisse a magistro Domancusio Barnabe aurifice de Sibenico libras sexaginta denariorum paruorum et hoc in rationem solucionis afflictus stacionis ipsius ser Helie quam (...) ipse magister Domancus ad afflictum recepit a dicto Helie (...)* (...) *computando ad (...) rationem dictarum sexaginta librarum, libras (jedna riječ prekrížena) triginta vnam denariorum quarum (...) dictus magister Domancus pro ipso ser Helia (...) soluit Georgio Caualer lapicide et eius sotio pro quodam labore facto per ipsos lapicidas dicto ser Helie (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/In, fol. 114); F.

DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Mihovil pok. Ivana, sign. 2, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1432., 18. XI., fol. 114 (kratki neobjavljeni transkript).

⁴⁸⁹ Taj se klesar 1434. godine oženio Margaritom, sestrom zlatara Pavla Ivanova Derljanovića. Vidi bilj. 807 u ovoj cjelini.

⁴⁹⁰ (...) *in Sibenico in Gorica iuxta domum magistri Domancusii aurificis* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 4, 5, 6, 7, Jakov Vukšić, sv. 7/Ia, fol. 29); F. DUJMOVIĆ, 1975., Jakov Vukšić, sign. V, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1434., 20. II., fol. 29 (kratki neobjavljeni transkript). Premda je u dokumentu zlatar naveden samo imenom, moguće ga je identificirati kao Domankuša Barnabina. Naime, kada se 1414. godine Domankuš oženio Margaritom, nećakinjom zlatara Stjepana Milgostova, potonji mu je za dotu dao i neku zidinu na Gorici u čiju je izgradnju trebalo uložiti dio dote.

⁴⁹¹ Vidi bilj. 358 u ovoj cjelini.

⁴⁹² (...) *presentibus* (...) *et magistro Dominico Barnabonis aurifice* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 4, 5, 6, 7, Jakov Vukšić, sv. 7/Ia, fol. 114); F. DUJMOVIĆ, 1975., Jakov Vukšić, sign. V, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1434., 6. IX., fol. 114 (kratki neobjavljeni transkript).

⁴⁹³ (...) *Actum Sibenici in ecclesia Sancti Michaeli in tenuta ville Raslina* (...) *presentibus* (...) *magistro Domancusio Barnabonis aurifice et Georgio Ratchouich* (...) *ciuibus Sibenici* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 4, 5, 6, 7, Jakov Vukšić, sv. 7/Ia, fol. 130'); F. DUJMOVIĆ, 1975., Jakov Vukšić, sign. V, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1434., 7. XI., fol. 130 (kratki neobjavljeni transkript).

⁴⁹⁴ (na margini:) *Petri Liubchouich et Dominici Bernouich compromissum.*

(...) *Ibique Petrus Liubchouich de villa Vrechpolie districtus Sibenici parte vnam et Dominicus Bernouich aurifex de Sibenico parte altera* (...) *compromisserunt et compromissum fecerunt in viros nobiles ser Michaelem Simeonich ellectum per dictum Petrum licet absentis et ser Martinum filium ser Daudid Doymi electum per dictum Stefanum* (...) *in earum partium arbitros* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 8, 9, Bartul Arnulfus, sv. 7/Iba, fol. 23'); F. DUJMOVIĆ, 1975., Jakov Vukšić, sign. V, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1434., 12. XII., fol. 23 (kratki neobjavljeni transkript). Frane Dujmović navodi bilježnika Jakova Vukšića umjesto Bartula Arnulfusa. Budući da se bilježniku potkrala doista neobična pogreška – da je umjesto *electum per dictum Dominicum* napisao *electum per dictum Stefanum* – možda je prilikom sklapanja dokumenta bio prisutan i zlatar Stjepan Milgostov (Milgostić), ujak Domankuševe supruge Margarite.

⁴⁹⁵ (...) *presentibus* (...) *et magistro Domancusio quondam Barnabe aurifice* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIIc, fol. 108); F. DUJMOVIĆ, 1975., Mihovil pok. Ivana, sign. 4, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1435., 3. I., fol. 108 (kratki neobjavljeni transkript).

⁴⁹⁶ (...) *Ibique Margarita vxor magistri Marini aurificis et filia quondam protomagistri Gregorii lapicide de Sibenico, cum presentia, consensu et voluntate dicti magistri Marini sui viri* (...) *sua propria et libera voluntate reduans sibi ad memoriam (?) grata absequia et beneficia que dixit tempore preteritis de spetialibus gratia aseruisserunt (?) a magistro Domancusio Barnabe aurifici de Sibenico (in absento – prekriziženo) et potissunt in absencia dicti magistri Marini viri sui dum fuit in galea in seruicio magnifici serenissimi ducalis ducy Venecii et cetera per eum dictum magistrum Domancusium uti aseruerunt in maximiss cardacilii (?) neccesatibus ipsius et grauem eidem Margarite gratis beneficios in pius (?) et*

exhibitum et volens in eo quo petit eidem magistro Domancusio promiteri per se suosque heredes et successores male pure mere simplico et in (jedna riječ nejasna) donationis que dicitur terminetur (...) dedit, transtulit, tradidit et donauit dicto magistro Domancusio aurifici ibi presenti (...) tres arbores oliuarum cum toto terrenis super quo statim dicte oliue positum ante ciuitatem Sibenici in loco vocato Vgarschica (...) iuxta ortum magistri Antonii lapicide (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIIc, fol. 119); F. DUJMOVIĆ, 1975., Mihovil pok. Ivana, sign. 4, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1435., 15. II., fol. 119 (kratki neobjavljeni transkript).

⁴⁹⁷ Kako saznajemo iz idućeg dokumenta, riječ je o zlataru Marinu (Franinu) Silvestrovu koji se u šibenskim izvorima pojavljuje u tridesetak dokumenata. O njemu opširnije u potpoglavlju 2.16.

⁴⁹⁸ (...) *Ibique magister Domanchus Barnabe aurifex (...) dedit, cessit, transtulit atque mandauit ser Petro Mudropetich (...) propinquo Margarite vxoris Marini Siluestri aurificis habitatoris Sibenici totum vigorem suum et robur (?) vnius publicum instrumenti (...) quod instrumentum dictam Margaritam donauerat dicto magistro Domancusio vnum ortum (...) cum tribus arboribus oliuarum (...) positum ad Vgarschicam (...) iuxta Antonii lapicide (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIIc, fol. 144); F. DUJMOVIĆ, 1975., Mihovil pok. Ivana, sign. 4, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1435., 5. V., fol. 144 (kratki neobjavljeni transkript).*

⁴⁹⁹ *Actum Iadre prope Portam magnam (...) Dominicus quondam Barnabe aurifex de Sibinico dedit, concessit et locauit Iacobum suum filium (...) ad standum cum magistro Martino barberio filii Pripici sartori de Iadra hinc ad quatuor annis proxime futuros (...) et eidem seruiet in dicta arte (...) (HR-DAZD-31, BZ, Jacobus q. Ostoje, B un, F I/4, fol. 4').*

⁵⁰⁰ Vidi bilj. 374 u ovoj cjelini.

⁵⁰¹ A. ŠUPUK, 1975., 29; A. ŠUPUK, 1979., 147.

⁵⁰² Vidi bilj. 374 u ovoj cjelini.,

⁵⁰³ Angažman slikara Nikole Vladanova na osliku matrikule bratovštine Gospe od Kaštela do sada nije bio poznat. Opširnije o slikaru u: V. MIAGOSTOVICH, 1908., 175-176; V. MIAGOSTOVICH, 1910., 24; V. MOLÉ, 1912., 142-144; D. FREY, 1913., 128-129; P. KOLENDIĆ, 1920., 117, 124; A. DUDAN, 1921., 182 (bilj. 15), 193 (bilj. 53); A. DUDAN, 1922., 374; K. PRIJATELJ, 1954., 76-84; K. STOŠIĆ, 1963., 63; K. PRIJATELJ, 1968., 344; K. PRIJATELJ, 1988., 77-87; J. KOLANOVIĆ, 1989., 251; A. BIRIN, 2016., dokument br. 151; J. BELAMARIĆ, 2005. – 2007., 159-185; E. HILJE, 2011.a, 65-92.

⁵⁰⁴ Vidi bilj. 374 u ovoj cjelini.

⁵⁰⁵ Naime, pretpostavlja se da je upravo zlatar i graver Horacije Fortezza krajem 16. stoljeća najvjerojatnije naslikao minijaturu sv. Ivana Krstitelja u matrikuli istoimene šibenske bratovštine za koju je izradio i srebrne reljefne okove (aplike). Vidi: M. PELC, 2004., 21-23.

⁵⁰⁶ (...) *vnius domus posite in Gorica iuxta domum Domancussi aurificis (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIIc, fol. 13); F. DUJMOVIĆ, 1975., Mihovil pok. Ivana, sign. 4, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1436., 16. III., fol. 13 (kratki neobjavljeni transkript). Frane Dujmović dokument donosi pod pogrešnim datumom.*

⁵⁰⁷ (...) *presentibus (...) et Domanchusio Barnabe aurifice de Sibenico (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIIg, fol. 81).*

-
- ⁵⁰⁸ (na margini: (...)*presentibus* (...) *et magistro Domancusio aurifice* (...)) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Baptist de Ponte, sv. 3b, fol. 43). Datum poništenja dokumenta nije poznat, ali svakako datira iz vremena nakon 23. siječnja 1438. godine
- ⁵⁰⁹ U neobjavljenim transkriptima Frane Dujmovića nalazi se kratki ispis „*Dominici aurificis cum Petro sententia*“ naveden bez signature i datuma, ali dokument takvog sadržaja nisam pronašla u izvorima. Vidi: F. DUJMOVIĆ, 1975., Jakov Vukšić, sign. V, HAZ, Aurifices, datum nepoznat, folija nepoznata (kratki neobjavljeni transkript).
- ⁵¹⁰ (...) *presentibus* (...) *et Iacobo filio quondam Dominici aurificis de Sibenico* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 12, Frane i Petar de Serenis, F 1, fol. 14').
- ⁵¹¹ Vidi bilj. 327 u ovoj cjelini. Rečena Rada bila je ujna Domankuševe supruge Margarite.
- ⁵¹² (...) *Ibique Margarita relicta quondam Dumanchussii aurificis quondam Barnabe de Sibenico* (...) *contenta et confessa fuit habuisse et recepisse a Laurentio Pufchouich de Sibenico olim vitrico scilicet patrigno ipsius Margarite ibidem presentem* (...) *libras ducentas paruorum, videlicet libras trigintasex paruorum in denariis numeratis et residuum usque ad supradictam sumam librarum ducentarum paruorum in bonis mobilibus extimatis de comuni concordia ad ipsam sumam ascendentibus et hoc nominatim pro integra solutione et restitutione dotis et omnium bonorum quondam Theuerteche olim vxoris predicti Laurentii et matris ipsius Margarite.* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/IV, 11/V, Ante Campolongo, F 10/II, fol. 19); F. DUJMOVIĆ, 1975., Antonio Campolongo, sign. 6/5, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1444., 21. I., fol. 19 (kratki neobjavljeni transkript). Frane Dujmović dokument navodi pod datumom 21. siječnja umjesto 20. siječnja 1444. godine.
- ⁵¹³ (...) *posita in Dubroua* (...) *in loco dicto Dascha* (...) *apud oliuaria Margarite vxoris olim Dumancosi aurificis* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 15, 16/I, Karatus Vitale, F 15/Ia, fol. 35'); F. DUJMOVIĆ, 1975., Karotus Vitalis, sign. 7/1, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1451., 4. V., fol. 35 (kratki neobjavljeni transkript).
- ⁵¹⁴ (...) *oliuariorum positorum supra terris episcopatus Sibenici* (...) *in loco uocato Dascha* (...) *iuxta oliuaria Margarite vxoris quondam magistri Dumanchus aurificis* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 15, 16/I, Karatus Vitale, F 15/Ia, fol. 92'); F. DUJMOVIĆ, 1975., Karotus Vitalis, sign. 7/1, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1451., 25. X., fol. 92 (kratki neobjavljeni transkript). Frane Dujmović navodi samo datum bez ispisa dokumenta.
- ⁵¹⁵ Vidi bilješke 919 i 920 u ovoj cjelini.
- ⁵¹⁶ Započet 2. rujna 1454. / predočen 18. rujna 1454.: (...) *vn terren in la dicta villa (Prochlian, op. a.) comprado da li heredi de maistro Domanchus orexe* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karatus Vitale, F 15/IVb/3, fol. 107'); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Karotus Vitalis, sign. 7/2, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1454., 2. IX., fol. 107 (kratki neobjavljeni transkript).
- ⁵¹⁷ U izvorima je njegovo ime bilježeno na više načina: *Stephanus quondam Iohannis de Sibenico*, *Stephanus quondam Iohannis*, *Stefanus quondam Iohannis*, *Stephanus Iohannis*, *Stefanus quondam Iohannis de Sibenico Scocibucha*, *Stephanus Scocibucha*, *Stefanus Scocibuha*, *Stefanus dicti Scocibucha*, *maistro Stephano quondam Zuane Schozibucha orixi*. Navedene varijante imena navedene su u nominativu, premda su u izvorima uglavnom zastupljene u kosim padežima.

⁵¹⁸ Ti su spisi zabilježeni u neobjavljenim strojopisnim transkriptima Frane Dujmovića pohranjenima u Institutu za povijest umjetnosti u Zagrebu, na što je skrenuta pozornost uz svaki pojedini dokument objavljen u ovome radu.

⁵¹⁹ Vidi bilješke 591, 659, 660 i 703 u ovoj cjelini.

⁵²⁰ (na margini:) *Pro magistro Stephano Iohannis aurifice.*

(...) et Petro quondam prothomagistri Michaelis (...) testibus (...) Michael Draganich de Grebač (...) fuit contentus et confessus (...) se habuisse et recepisse a magistro Stephano aurifice Iohannis libras tres soldorum paruorum pro quibus quidem libras et pecunis idem Michael ipsi magistro Stephano (...) dedit, vendidit et trassactauit (!) (...) sue terre medium partem vnus gognaius uel circa, posita dicta terra in Grebač in loco vocato Billo (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/Ib, fol. 7-7').

⁵²¹ Vidi bilj. 219 u ovoj cjelini. Opširnije o tom zlataru vidi u cjelini 2.10.

⁵²² (na margini:) *Quietacio (Margarite P – prekríženo) pro magistro Stephano quondam Iohannis.*

(...) Margarita filia Petri Pribigne chalaphati (...) fuit contenta et confessa se habuisse et recepisse a magistro Stephano quondam Iohannis aurifice de Sibenico libras quinquaginta denariorum paruorum quas quinquaginta libras dictus magister Stephanus tenebatur dare dicte Margarite ex causa mutui prout aparebat de dicto instrumento debito publico instrumento scripto manu mei (...) millesimo CCCC^oXVII^o, indictione X^a, et die primo mensis aprilis (...) de qua quidem habitione et receptione dictarum quinquaginta librarum prefata Margarita (...) ipsi magistro Stephano (...) fecit finem quietacionem (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/Ic, fol. 26). Dokument od 1. travnja 1417. godine nije sačuvan ili nije uočen u spisima bilježnika Mihovila pok. Ivana.

⁵²³ (na margini:) *Pro magistro Stephano quondam Iohannis aurifice.*

(...) Dompnus presbiter Dismanus Chremsich capellanus ecclesie Sancte Trinitatis de Sibenico (...) fuit contentus et confessus se habuisse et recepisse (...) a magistro Stephano filio quondam Iohannis aurifice de Sibenico libras centum et septem denariorum paruorum (...) per (!) quibus quidem centum septem libras dictus presbiter Dismanus ipsi magistro Stephano (...) vendidit (...) transtulit atque mandauit totum vigorem suum et robur vnus publici instrumenti sui et omnia iura sua et actiones (...) quas (...) habet (...) vnus loci vacui positi Sibenici penes Sancte Trinitatis (...) iuxta locum dicti magistri Stephani aurificis (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/Ic, fol. 27').

⁵²⁴ (...) *presentibus (...) magistro Stephano quondam Iohannis aurifice et (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/Ic, fol. 29).*

⁵²⁵ (na margini:) *Pro magistro Stephano quondam Iohannis aurifice et suo discipulo Chersulo.*

(...) Chersul filius quondam Raccii Michcich de Tininio (...) homo sui iuris dedit et posuit se magistro Stephano quondam Iohannis aurifice de Sibenico ad adiscendum artem aurificis hinc usque ad duos annos proxime futuros (...) promitens stipulanti sine aliqua exceptione iure uel facti se obligando ipsi magistro Stephano quod perseueraret et non discedet a continuo exercicis dicte artis absquam licencia dicti sui magistri usque ad terminum suprascriptum, et res eius (...) penes eum firmiter bona fide custodiet et saluabit et secreta (?) dicti sui magistri seruabit (...) et honesta dicti sui magistri faciet, furtum non faciet nec volenti facere consentire, nec fugiet (...) pro quibus firmiter obseruandis (...)

nobilis vir Nicolaus Budacich de Lucha de villa Podstipan (?) et Marco, filius quondam Mislai Sulicig de Sibenico, partibus dicti Chersuli dictum magistro Stephano stipulantis pro dicto Chersulo (...) obseruandis fideiussores (...) e contra idem magister Stephanus promisit et se obligauit dictum Chresulum stipulantis bona fide docebit et instruit dicte artis, dando sibi victum, vestitum et calciamentum usque ad dictum terminum, et in fine dicti termini eidem Chresulo dare et assignare debeat idem magister Stephanus dicto Chresulo ducatos sex auri in auro boni et iusti ponderis et vnum par vestimentum in illo statu in quo erit quod elegerit de griso (...)

(na margini:) *Millesimo CCCC^oXXV^o, indictione XIII^a et die XXV° mensis ianuarii. (...) De voluntate magistri (Iohanni – prekriženo) Stephani quondam Iohannis aurificis et Cresuli quondam Ratcii Michcig hic nota est cancellata et anulata (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/Ic, fol. 29').

⁵²⁶ Iako je očito bio samostalna osoba – otpušten od očeve vlasti – oznaka *homo sui iuris* ipak govori u prilog tomu da je Kršul bio vrlo mlad, inače se to ne bi isticalo.

⁵²⁷ (...) *presentibus (...) et magistro Stephano quondam Iohannis aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/Ic, fol. 32).

⁵²⁸ (...) *presentibus (...) magistro Stephano quondam Iohannis aurifice et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/Ic, fol. 48); (...) *presentibus (...) et magistro (Iohannes – prekriženo) Stephano quondam Iohannis aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/Ic, fol. 48').

⁵²⁹ (...) *frater Baptisa (!) quondam Iacobi aurificis, lector ecclesie Sancti Francisci de Sibenico ordinis minoris, cum voluntate et consensu guardianii et aliorum fratrum conuentualium dicte ecclesie Sancti Francisci (...) dedit (et – prekriženo) tradidit et donauit omnes et singulos fructus et introytus vnus parti terre quam olim ser Dismanus Dobrincig de Sibenico per suum vltimum testamentum reliquit dicto fratre Baptista (...)* (...) *presentibus (...) magistro Stephano quondam Iohannis aurifice et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/II, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/II f, fol. 95'); (...) *frater Baptista ordinis minoris, lector ecclesie Sancti Francisci de Sibenico (...)* (...) *presentibus (...) magistro Stephano quondam Iohannis aurifice et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/II, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/II f, fol. 96). U navedenim dokumentima posthumno je zabilježen i neki zlatar Jakov, tada već pokojni otac redovnika Krstitelja. O tome više u cjelini 2.88.

⁵³⁰ (...) *presentibus (...) et magistro Stephano quondam Iohannis aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/Id, fol. 129').

⁵³¹ (...) *presentibus (...) et magistro Stephano quondam Iohannis aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/Id, fol. 135').

⁵³² (...) *presentibus (...) et magistro Stephano quondam Iohannis aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/Id, fol. 138'); (...) *presentibus (...) magistro Stephano quondam Iohannis aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/Id, fol. 139); (...) *presentibus (...) magistro Stephano quondam Iohannis aurifice et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/Id, fol. 139').

⁵³³ (na margini:) *Pro magistro Stephano Iohannis aurifice (...)*

(...) *Radellan Ozrinouich de villa Sitnica distructus Sibenici (...) promisit et se obligauit esse magistro Stephano quondam Iohannis aurifice iobagio et promisit manere super sedille dicti magistri Stephani in Grebac, hinc usque ad vnum annum proxime futurum (...) promisit omnes vineas ipsius magistri Stephani sitas et positas in dicta Grebac (...) laborare et cultiuare fideliter infra dictum tempus (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/Id, fol. 139).

⁵³⁴ (...) *presentibus (...) magistro Stephano quondam Iohannis aurifice et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/If, fol. 208').

⁵³⁵ (na margini:) *Pro magistro Stephano quondam Iohannis aurifice emptio vinee a Iohanne Cripulich.*

(...) *Iohannes Cripulich de Sibenico, nunc habitator Sibenici in Grebac (...) vendidit (...) magistro Stephano quondam Iohannis aurifici de Sibenico (...) vnam suam vineam de gognaios duobus uel plus uel minus positas in Dubroua in loco vocato Čermne (...) super terra dicti magistri Stephani (...) iuxta terram heredum Iacobi aurificis (...) et hoc pro precio et nomine precii librarum /librarum/ sexdecim denariorum paruorum (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/If, fol. 217'-218).

⁵³⁶ (na margini:) *Pro magistro Stephano quondam Iohannis aurifice creditum contra Radellanum.*

(...) *Radellanus de villa Grebac districtus Sibenici iobagio Stephani quondam Iohannis aurificis de Sibenico (...) fuit contentus et confessus se ipsum habuisse et recepisse (in –prekriženo) ex causa mutui et solo amore a dicto magistro Stephano libras decem et septem denariorum paruorum, quas quidem decem et septem libras denariorum prefatus Radellanus (...) se obligando dicto magistro Stephano (...) promisit dare, soluere, consignare ac restituere hinc usque ad festum Sancti Michaelis (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/II, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIg, fol. 24').

⁵³⁷ (...) *Magister Stephanus quondam Iohannis aurifex de Sibenico (...) dedit, pactu et locauit Cuitano filio quondam Ratci Ogulinich de villa Ogorilica districtus Sibenici (...) vnam suam terram de gognaios duobus uel plus uel minus (...) positam in Campo inferiori in loco vocato Sub Stomorica (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/II, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIg, fol. 32').

⁵³⁸ (...) *Actum Sibenici in ecclesia Sancti Gregorii de Sibenici (...) (...) Stephanus quondam Iohannis aurifex (...) confratres dicte ecclesie Sancti Gregorii (...) (...) in capellanum (...) elegerunt (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/II, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIh, fol. 55'). U crkvi je sjedište imala bratovština sv. Jakova (K. STOŠIĆ, *Crkva sv. Grgura*, rukopis, fol. 8-9) pa su navedeni pojedinci vjerojatno bili njezini članovi.

⁵³⁹ (...) *Magister Stephanus quondam Iohannis de Sibenico dedit, pacto et locauit Georgio filio quondam Gregorio Munasich de Sibenico (...) vnum gognaium terre sue (...) positum in Grebac in loco vocato Bilo (...)* *ad platauit (!) vitibus (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/II, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIh, fol. 59').

⁵⁴⁰ (...) *presentibus (...) magistro Stephano quondam Iohannis aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/II, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIh, fol. 60).

⁵⁴¹ (...) *presentibus (...) magistro Stephano quondam Iohannis aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/II, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIh, fol. 71).

⁵⁴² (...) *presentibus (...) magistro Stephano quondam Iohannis aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/II, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIh, fol. 78').

⁵⁴³ (...) *presentibus (...) et magistro Stephano quondam Iohannis aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/II, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIh, fol. 80).

-
- ⁵⁴⁴ (...) *presentibus (...) magistro Stephano quondam Iohannis aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/II, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIh, fol. 87').
- ⁵⁴⁵ (...) *presentibus (...) magistro Stephano quondam Iohannis aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/II, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIh, fol. 88).
- ⁵⁴⁶ (...) *positam (in Dubroua, op. a.) in Vucychal (...) iuxta vineam Stephani quondam Iohannis aurificis (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/II, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIh, fol. 90').
- ⁵⁴⁷ (...) *Per magistrum Stephanum quondam Iohannis aurificem (...) visa quaddam cedula quam in manibus portabat Osrisko prece comunis cuius cetule tenur aliis est videlicet: Ad petitionem magistri Stephani quondam Iohannis aurificis, Radosloui Verdoleuich, magistri Come chalaphati, R[atichi] Cuitnich et Dminse Pafcig et aliorum sociorum eorum incantatus [ad] publicum incantum omnibus et singuli introiti et fructus ac redditus ville eorum v[ocatum] Lubostinich (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/II, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIh, fol. 97).
- ⁵⁴⁸ Vidi bilj. 52 u ovoj cjelini.
- ⁵⁴⁹ (na margini:) (...) *presentibus (...) et magistro Stephano quondam Iohanni aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/Ie, fol. 166).
- ⁵⁵⁰ (...) *presentibus (...) magistro Stephano quondam Iohannis aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/II, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIj, fol. 71').
- ⁵⁵¹ (na margini:) *Locatio Milgosti Radleuig de Ogorilica datum per magistrum Stephanum quondam Iohannis aurifici nomine done Florie vxoris sue.*
(...) *Magister Stephanus quondam Iohannis aurifex de Sibenico nomine donne Florie vxoris sue dedit, concessit, locauit Milgosto Radogleuich de villa Ogorilica (...) vnam terram ipsius dicte Florie (...) positam in Campo inferiori sub Goricie in Bisac (...) cum omnibus et singulis arboribus, oliuarum nunc esistenti super dicta terra (...) usque ad duos annos proxime futuros (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/II, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIk, fol. 125).
- ⁵⁵² (...) *presentibus (...) magistro Stephano quondam Iohannis aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/II, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIm, fol. 52).
- ⁵⁵³ (...) *presentibus (...) et magistro Stephano quondam Iohannis aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/II, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIm, fol. 62').
- ⁵⁵⁴ (...) *presentibus (...) magistro Stephano quondam Iohannis aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/II, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIm, fol. 69).
- ⁵⁵⁵ (...) *presentibus (...) et magistro (Iohanne – prekriženo) Stephano quondam Iohannis aurifice de Sibenico (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/II, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIm, fol. 92'); (...) *presentibus (...) et magistro Stephano quondam Iohannis aurifice de Sibenico (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/II, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIm, fol. 93); (...) *presentibus (...) et magistro Stephano quondam Iohannis aurifice de Sibenico (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/II, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIm, fol. 93').
- ⁵⁵⁶ (na margini:) *Pro ser (Cuitane – prekriženo) Michaele quondam Ciuitani et magistro Stephano quondam Iohannis aurifice de Sibenico pactum de muri in domus eorum et cetera.*
(...) *Cum hoc sit quod ser Michael quondam Ciuitani de Sibenico adheserit siue (...) domum suam positi Sibenici (...) ad dictum domum que (...) nunc est donne Florie vxoris magistri Stephani quondam*

Iohannis aurificis et (vx –prekriženo) filie domini ser Stancii, videlicet, aparte domus dicti ser (Ciuitani – prekriženo) Michaelis quod adhesit (...) ad murum domum dicte donne Florie, preterea prefatus ser Michael quondam Ciuitani ex vna et dictus magister Stephanus quondam Iohannis parte ex altera (...) de comuni eorum concordia extimauerunt illam partem muri domus ipsius donne Florie (...) valere libras viginti denariorum paruorum (...) quam precium muri ut supra dictus magister Stephanus (...) vendidit (...) possidendi (...) ipsam partem muri (...) et hoc pro precio et nomine precii dictarum viginti librarum quos viginti libras denariorum prefatus magister Stephanus (...) habuit et recepit (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/Ii, fol. 107').

⁵⁵⁷ (...) *presentibus (...) et magistro Stephano quondam Iohannis aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/Ii, fol. 112').

⁵⁵⁸ (...) *presentibus (...) et magistro Stephano quondam Iohannis aurifice de Sibenico (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/Ii, fol. 117').

⁵⁵⁹ (...) *Magister Stephanus quondam Iohannis aurifex de Sibenico (...) dedit, concessit et locauit Iohanni Ostoych de villa Grebac (...) vnam suam terram gognaiorum septem de uel plus uel minus positam in campo de Grebac in loco vocato Vnesine (...) usque ad quatuor annos proxime futuros (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/Ii, fol. 144').

⁵⁶⁰ (na margini:) *Positum (?) ad artem Iohannis filii quondam Ruscii fratris Pribicii Slaugeuich de Otaua ad magistrum Stephanum quondam Iohannis aurificem.*

(...) Pribicus Slafgeuich de villa Otaua de Campo Petri, comitatis comiti Iohannis Cetine, dedit et posuit Iohannem nepotem suum, filium quondam Ruscii, fratris dicti Pribicii, ibi presentem magistro Stephano quondam Iohannis aurifici de Sibenico ad adiscendum artem aurificis hinc usque ad octo annos proxime futuros, pro quo Iohanne dictus Pribicus ipsi magistro Stephano stipulanti fideiussor extitit (?) et principalem salutorem promitens sine aliqua exceptione iuris uel facti se obligando dicto magistro Stephano quod dictus Iohannes perseueret et non discedet a continuo exercicio dicte artis absquam licenciam dicti sui magistri usque ad dictum terminum (...) (...) e contra dictus magister Stephanus promisit et se obligauit dicto Pibco vice et nomine dicti Iohannis stipulanti quod dictum Iohannem bona fide docebit et instruet dicte artis, danda (!) sibi victum, vestitum et calciamentum usque ad terminum scriptum. Et in fine dicti termini eidem dare quolibet caput instrumentorum dicte artis et vestes nouas de griso et vnum caputeum cum vno pario caligarum panni latini noua, camissiam cum femoralis et sutularia noua (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/Ii, fol. 145).

⁵⁶¹ U dokumentu nije navedeno koliko je Ivann bio star, ali budući da je ugovor sklopljen na osam godina, moguće je zaključiti da je bio veoma mlad jer su učenici nešto starije dobi na nauk stupali svega nekoliko godina. O tome opširnije u cjelini 6.2.1.

⁵⁶² O naukovanju opširnije u cjelini 6.2.1.

⁵⁶³ Vidi bilj. 525 u ovoj cjelini.

⁵⁶⁴ (...) *presentibus (...) magistro Stephano quondam Iohannis aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 10, 11/I, Martin Ferro, F C, fol. 115).

-
- ⁵⁶⁵ (...) *presentibus (...) magistro Stephano quondam Iohannis aurifice et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/Ii, fol. 148'); (...) *presentibus (...) et Stephano quondam Iohannis aurifice de Sibenico (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/Ih, fol. 162).
- ⁵⁶⁶ Vidi bilj. 250 u ovoj cjelini.
- ⁵⁶⁷ (na margini:) *Pro magistro Stephano quondam Iohannis aurifice creditum contra Drasoyum Zofcauich. (...)* *Drasoyus Zofcouich de Sibenico (...)* *fuit contentus et confessus se teneri et dare debere magistro Stephano quondam Iohannis de Sibenico aurifici ex causa veri mutui libras septem denariorum paruorum pro quibus quidem libras et pecunys (!) idem Drasoyus (...)* *se obligando dicto magistro Stephano (...)* *promisit (...)* *dare et consignare tantum de musto quantam quod ascendit ad valorem quantitati pecunie predictae (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/Ih, fol. 191').
- ⁵⁶⁸ (...) *presentibus (...) magistro Stephano quondam Iohannis aurifice et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/Ih, fol. 196).
- ⁵⁶⁹ (...) *abbatissa monasteri Sancte Catharine (...)* *habuisse et recepisse a Nicolao Sporcich dantis nomine done Radice eius vxori et magistro Stephano quondam Iohannis aurifice tanquam comissariis testamentarii olim Disse relicte quondam Dismani Crepelich (...)* *libras quinquaginta (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 10, 11/I, Martin Ferro, F D, fol. 8').
- ⁵⁷⁰ (...) *presentibus (...) magistro Stephano quondam Iohannis aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 10, 11/I, Martin Ferro, F D, fol. 9).
- ⁵⁷¹ (...) *que domus est positum Sibenici in confinibus Porte terrefirme (...)* *iuxta magistri Stephani quondam Iohannis aurifici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 10, 11/I, Martin Ferro, F D, fol. 18).
- ⁵⁷² (...) *Frater Georgius Breceuaç guardianus monasterii et conuentus Sancti Francisci de Sibenico (...)* *habuisse et recepisse a ser Nicolao Sporcic nomine done Radice eius uxoris et a magistro Stephano quondam Iohannis aurifice tanquam comissariis testamenti olim Disse quondam vxoris Dismani Crepelich (...)* *libras ducentas denariorum quas dicta quondam Disa reliquit dicte ecclesie (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 10, 11/I, Martin Ferro, F E, fol. 14).
- ⁵⁷³ (...) *ser Nicolao Sporcich nomine done Radice eius uxoris comissario testamenti olim Disse quondam uxoris Disamni Crepelich (et magister St – prekriženo) pro qua promissit de rato et magister Stephanus quondam Iohannis aurifex alterus comissarius dicte quondam Disse dicto comissario nomine fuerunt contenti et confessi se habuisse et recepisse a ser Tomasio Iuich (...)* *libras centum triginta quinque (de – prekriženo) quas dictus ser Tomasius dare debuit dicte comissarie pro precio duarum terrarum vineatarum (...)* *quas (...)* *emit ad publicum incantum (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 10, 11/I, Martin Ferro, F E, fol. 14').
- ⁵⁷⁴ (...) *presentibus (...)* *et magistro Stephano quondam Iohannis aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 10, 11/I, Martin Ferro, F E, fol. 14').
- ⁵⁷⁵ (...) *Magister Stephanus quondam Iohannis aurifex et donna Radica uxor ser Nicolai Sporcich tamquam comissarii et comissaria nomine olim Disse quondam uxor Dismani Crepelich (...)* *assignauerunt done Suille filie quondam ser Iohannis Soldanich domicelle (...)* *vna vinea posita ad Vodicias (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 10, 11/I, Martin Ferro, F E, fol. 23).

-
- ⁵⁷⁶ (na margini:) (...) *et magistro Stephano quondam Iohannis aurifice de Sibenico (...) testibus (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/Ih, fol. 195).
- ⁵⁷⁷ (...) *presentibus (...)* *et magistro Stephano quondam Iohannis aurifice de Sibenico (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/Ij, fol. 118'); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Mihovil pok. Ivana, sign. 2, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1430., 2. VII., fol. 116 (kratki neobjavljeni transkript). Frane Dujmović dokument navodi pod fol. 116 umjesto fol. 118'.
- ⁵⁷⁸ Vidi bilj. 255 u ovoj cjelini.
- ⁵⁷⁹ Vidi bilj. 900 u ovoj cjelini.
- ⁵⁸⁰ Stjepan je 1417. godine od Margarite, vjerojatno druge kćeri istog Petra Pribinje, pozajmio pedeset libara koje joj je vratio u ožujku 1418. godine. Vidi bilj. 522 u ovoj cjelini. Moguće je da je zlatar i od Petra Pribinje posudio novac pa je dug kompenzirao u srebrnim pozlaćenim naušnicama.
- ⁵⁸¹ O tome svjedoče ugovori o naukovanju, ali i zlatarov inventar dobara u kojemu se spominje njegova zlatarska radnja i sva dobra u njoj.
- ⁵⁸² (...) *sub Paruo Cameničnich iuxta vineam magistri Stephani quondam Iohannis aurificis (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/Ik, fol. 32); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Mihovil pok. Ivana, sign. 2, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1431., 11. II., fol. 32 (kratki neobjavljeni transkript).
- ⁵⁸³ (...) *in campo de Grebac (...) super ecclesiam Sancte Marie de Grebac iuxta viam publicam (...) iuxta terram magistri Stephani quondam Iohannis aurificis (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/Ik, fol. 32'); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Mihovil pok. Ivana, sign. 2, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1431., 14. II., fol. 32 (kratki neobjavljeni transkript).
- ⁵⁸⁴ (...) *presentibus (...) magistro Stephano quondam Iohannis aurifice et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/Il, fol. 60').
- ⁵⁸⁵ (...) *presentibus (...) magistro Stephano quondam Iohannis aurifice (...) Vir venerabilis et religiosus dominus frater Michael quondam [Obradi], ordinis predicatorum (de ecclesia –prekriženo) de Sibenico (...) ordinavit virum nobilem ser Michaelem Tauilich (...) procuratorem (...) specialiter in omnibus litie, questione ac contraversia (...) habitis et habendis (...) pro sententia et per sententias ciuitatis Lezne (...) in facto euiusdem sentencie in late in fauorem dicti fratris Michaelis (...) procuratori monasterii Sancti Marci conuentus fratris predicatorum de Lezna, occasione quinque calicum furatas (?) in dicta ecclesia et cetera, et super restitueracione (jedna riječ nejasna) dicti fratri Michaelis (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/Il, fol. 77); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Mihovil pok. Ivana, sign. 2, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1431., 4. XI., fol. 77 (kratki neobjavljeni transkript).
- ⁵⁸⁶ Vidi bilj. 258 u ovoj cjelini.
- ⁵⁸⁷ (...) *presentibus (...)* *et magistro Stephano quondam Iohannis aurifice de Sibenico (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/Im, fol. 10).

-
- ⁵⁸⁸ (...) *presentibus (...) viro venerabile domino Radouano archipresbitero (...) et magistro Stephano quondam Iohannis aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/Im, fol. 27); (...) *presentibus (...) et magistro Stephano quondam Iohannis aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/Im, fol. 27'); (...) *presentibus (...) magistro Stephano quondam Iohannis aurifice et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/Im, fol. 28).
- ⁵⁸⁹ Prema ugovoru o naukovanju, on je zanat trebao izučiti do 22. listopada 1432. godine. Vidi bilj. 560.
- ⁵⁹⁰ (na margini:) *Positum Simonis filii Vučçi Goyacouich ad magistrum Stephanum quondam Iohannis aurificem. (...) Ibiqve Vuçho Goycouich de Sibenico dedit, posuit et locauit Simonem eius filium magistro Stephano quondam Iohannis aurifici de Sibenico ad adiscendum artem aurificum hinc ad decem annos proxime futuros. Promitens dicto Vuçho (...) dicto magistro Stephano (...) quod dictus Simon eius filius apud ipsum magistrum Stephanum perseueret et non discedet (?) a continuo exercicio dicte artis sine licencia dicti sui magistri ante terminum suprascriptum (...) (...) e contra dictus magister Stephanus (...) promisit dicto Vuçhoni (...) dictum Simonem (...) decebit et instruet dicte artis, dando sibi condecens victum, vestitum et calciamentum hinc ad dictum terminum (...) Et in fine dictum terminum eidem Simoni eius discipulo dare et consignare teneatur decem vntias argenti lige Venetiraum et quolibet caput instrumentorum dicte artis et vestes nouas, videlicet, vnam togam de griso, vnum suparellum de fustaneo et vnum parium caligarium et vnum caputum panni latini quolibet brachium precii solidum quinquaginta paruorum. Item camisiam cum femoraliis et vnum parium sutulariorum. (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/In, fol. 65'); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Mihovil pok. Ivana, sign. 2, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1432., 19. VI., fol. 65 (kratki neobjavljeni transkript).
- ⁵⁹¹ (...) *presentibus (...) magistro Stephano quondam Iohannis aurifice (...)* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/In, fol. 66-66'); K. PRIJATELJ, 1954., dokument br. II (donosi dokument pod datumom 11. lipnja umjesto 19. lipnja); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Mihovil pok. Ivana, sign. 2, HAZ, Pictores, pod datumom: 1432., 19. VI., fol. 66 (kratki neobjavljeni transkript); J. BELAMARIĆ, 2005. – 2007., 177 (spominje dokument, ali pod pogrešnim datumom); E. HILJE, 2011.a, prilog br. 34 (cjeloviti transkript dokumenta).
- ⁵⁹² Poliptih Nikole Vladanova iz crkve sv. Grgura sačuvao se do današnjih dana te je od 2019. godine izložen u Interpretacijskom centru katedrale sv. Jakova *Civitas sacra*. Opširnije o slikaru u: K. PRIJATELJ, 1954., 67-86; K. PRIJATELJ, 1988., 81 i dalje; J. BELAMARIĆ, 2005. – 2007., 159-185; E. HILJE, 2011.a, 65-92.
- ⁵⁹³ Da je zlatar bio član bratovštine sv. Jakova daje naslutiti dokument od 19. ožujka 1419. godine. Vidi bilj. 538 u ovoj cjelini.
- ⁵⁹⁴ (...) *presentibus (...) magistro Stephano quondam Iohannis aurifice et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/In, fol. 66'); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Mihovil pok. Ivana, sign. 2, HAZ, Pictores, pod datumom: 1432., 19. VI., fol. 66 (kratki neobjavljeni transkript).
- ⁵⁹⁵ (...) *presentibus (...) magistro Stephano quondam Iohannis et Paulo Iurinich aurificibus de Sibenico (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/In, fol. 89); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2:

-
- „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Mihovil pok. Ivana, sign. 2, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1432., 23. VIII., fol. 89 (kratki neobjavljeni transkript); (...) *presentibus (...) magistro Stephano quondam Iohannis et Paulo Iurinich aurificibus de Sibenico* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/In, fol. 89').
- ⁵⁹⁶ (...) *presentibus (...) magistro Stephano quondam Iohannis aurifice et* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/In, fol. 91).
- ⁵⁹⁷ (...) *positam in Dubroua (...) et iuxta oliuas magistri Stephani quondam Iohannis aurificis* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/In, fol. 110'); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Mihovil pok. Ivana, sign. 2, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1432., 8. XI., fol. 110 (kratki neobjavljeni transkript).
- ⁵⁹⁸ Vidi bilj. 723 u ovoj cjelini.
- ⁵⁹⁹ (...) *Domina Clara, relicta quondam ser Gregorii Gracia quondam Stoyani de Sibenico, et Dismanus eius filius, tanquam comissarii (...) testamenti domini olim quondam Gregorii Gracia, dederunt, vendiderunt et tradiderunt et consignauerunt Antonio, f[ilio] quondam Georgii Sisgorich de Sibenico, (...) omnes et singulos pannos et [omnes] et singulas res mercantiarum ipsius comissarie (...) positas (nekoliko riječi oštećeno) in apotecha magistri Stephani quondam Iohannis aurificis pro eius filio Iohanne (...) et hoc pro precio et nomine pretii ducatorum (jedna riječ oštećena) quadraginta quatuor auri in auro et librarum quatuor (den – prekríženo) et solidi (!) duorum Venetorum paruorum* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/In, fol. 134-134'); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Mihovil pok. Ivana, sign. 2, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1432., 18. XII., fol. 134 (kratki neobjavljeni transkript).
- ⁶⁰⁰ (...) *positam in campo de Grebac in loco vocato Strisine (...) iuxta terram magistri Stephani quondam Iohannis aurificis* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/II, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIIn, fol. 17); F. DUJMOVIĆ, 1975., Mihovil pok. Ivana, sign. 3, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1433., 19. I., fol. 17 (kratki neobjavljeni transkript).
- ⁶⁰¹ (...) *in Vučycal (...) iuxta vineam magistri Stephani quondam Iohannis aurifici* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/II, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIIn, fol. 23').
- ⁶⁰² Vidi bilj. 724 u ovoj cjelini.
- ⁶⁰³ O Marinu Franinu Silvestrovu vidi u cjelini 2.16.
- ⁶⁰⁴ (...) *presentibus (...) magistro Stephano quondam Iohannis aurifice* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/II, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIO, fol. 84).
- ⁶⁰⁵ (...) *presentibus (...) magistro Stephano quondam Iohannis aurifice* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/II, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIO, fol. 96); F. DUJMOVIĆ, 1975., Mihovil pok. Ivana, sign. 3, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1433., 18. VI., fol. 96 (kratki neobjavljeni transkript).
- ⁶⁰⁶ (...) *presentibus (...) et magistro Stephano quondam Iohannis aurifice de Sibenico* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIIa, fol. 127).
- ⁶⁰⁷ Vidi bilj. 467 u cjelini *Djela anonimnih majstora*.
- ⁶⁰⁸ (...) *presentibus (...) magistro Stephano quondam Iohannis aurifice et* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIIb, fol. 10); F. DUJMOVIĆ, 1975., Mihovil pok. Ivana, sign. 4, HAZ,

-
- Aurifices, pod datumom: 1434., 10. II., fol. 10 (kratki neobjavljeni transkript); (...) *presentibus (...) et magistro Stephano quondam Iohannis aurifice et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIIb, fol. 10'); (...) *presentibus (...) et magistro Stephano quondam Iohannis aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIIb, fol. 10').
- ⁶⁰⁹ (...) *presentibus (...) magistro Stephano Iohannis aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 4, 5, 6, 7, Jakov Vukšić, sv. 7/Ia, fol. 26); (...) *presentibus (...) magistro Stephano Iohannis aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 4, 5, 6, 7, Jakov Vukšić, sv. 7/Ia, fol. 27).
- ⁶¹⁰ (...) *in tenuta ville Grebac (...) iuxta terram magistri Stephani quondam Iohannis aurificis (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 4, 5, 6, 7, Jakov Vukšić, sv. 7/Ia, fol. 30).
- ⁶¹¹ (...) *presentibus (...) magistro Stephano quondam Milgosti aurifice (...) Ibiqum magister Stephanus quondam Iohannis aurifex de Sibenico (...) se habuisse et recepisse a Rusa filia quondam Ratici Bilopolich (...) ex causa veri meri et puri mutui ducatos septem auri quas quidem septem ducatorum auri in auro dictus magister Stephanus (...) se obligavit (...) reddere (...) ad duos annos proxime futuros (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIIb, fol. 22-22'); F. DUJMOVIĆ, 1975., Mihovil pok. Ivana, sign. 4, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1434., 17. IV., fol. 22 (kratki neobjavljeni transkript).
- ⁶¹² (...) *Ibiqum magister Stephanus quondam Iohannis aurifex de Sibenico (...) fuit contentus et confessus se habuisse et recepisse (...) ex causa veri, meri et puri mutui a domphno Petro Stansich de Sibenico ducatos octo auri in auro (...) quas quidem octo ducati auri prefatus magister Stephanus (...) se obligando dicto presbitero Petro (...) promisit dare (...) ad vnum annum proxime futurum (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIIb, fol. 27-27') F. DUJMOVIĆ, 1975., Mihovil pok. Ivana, sign. 4, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1434., 26. IV., fol. 27 (kratki neobjavljeni transkript).
- ⁶¹³ Vidi bilj. 286 u ovoj cjelini.
- ⁶¹⁴ (...) *presentibus (...) Stephano Iohannis aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 4, 5, 6, 7, Jakov Vukšić, sv. 7/Ia, fol. 97); (...) *presentibus (...) Stephano Iohannis aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 4, 5, 6, 7, Jakov Vukšić, sv. 7/Ia, fol. 97').
- ⁶¹⁵ (...) *presentibus (...) magistro Stephano quondam Iohannis aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIIb, fol. 41).
- ⁶¹⁶ Vidi bilj. 288 u ovoj cjelini.
- ⁶¹⁷ Vidi bilj. 292 u ovoj cjelini.
- ⁶¹⁸ Vidi bilj. 293 u ovoj cjelini.
- ⁶¹⁹ (...) *presentibus (...) magistro Stephano quondam Iohannis aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIIId, fol. 83); (...) *presentibus (...) magistro Stephano quondam Iohannis aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIIId, fol. 84).
- ⁶²⁰ (...) *rector ecclesie Sanctorum Cozme et Damiani de extra muros Sibenici fuit contentus et confessus se habuisse et recepisse nomine dicte ecclesie a magistro Nicolao Slusich marangono, Martino Slipcich et a magistro Stephano Iohannis tanquam comissariis testamentarii olim done Dobre relicte quondam Stoyani Chusich de Sibenico libras viginti quinque paruorum (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIIId, fol. 83').

- ⁶²¹ (...) *presentibus (...) magistro Stephano Iohannis et magistro Paulo Iurinich aurificibus (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 4, 5, 6, 7, Jakov Vukšić, sv. 7/Ia, fol. 133'); F. DUJMOVIĆ, 1975., Jakov Vukšić, sign. V, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1434., 11. XI., fol. 133 (kratki neobjavljeni transkript); (...) *presentibus (...) magistro Stephano Iohannis et magistro Paulo Iurinich aurificibus (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 4, 5, 6, 7, Jakov Vukšić, sv. 7/Ia, fol. 134).
- ⁶²² (...) *presentibus (...) Stephano Iohannis aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 4, 5, 6, 7, Jakov Vukšić, sv. 7/Ia, fol. 148'); F. DUJMOVIĆ, 1975., Jakov Vukšić, sign. V, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1434., 5. XII., fol. 148 (kratki neobjavljeni transkript); (...) *presentibus (...) magistro Stephano quondam Iohannis aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/III d, fol. 96').
- ⁶²³ (...) *Actum Sibenici in domo habitationis infrascripto magistro Stephano quondam Iohannis, presentibus (...) et magistro Stephano quondam Milgosti aurifice de Sibenico (...)* *Ibique Rusa vxor Luce Tolinouich de Sibenico fuit confessa et contenta se habuisse et recepisse a dicto magistro Stephano quondam Iohannis ducatos quatuor auri in auro* (jedna riječ nejasna) *in rationem solutionis instrumenti publici de ducatis septem auri (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/III c, fol. 137). Iako je u dokumentu Ruža označena kao supruga Luke Tolinovića, a u dokumentu od 17. travnja 1434. godine kao kći pok. Ratka Bilopolića, zacijelo je riječ o istoj osobi. Tome u prilog govori iznos duga, ali i dinamika njegova podmirjenja. Naime, Stjepan je sedam dukata trebao vratiti u roku od dvije godine, od čega je u prvoj godini isplatio nešto više od polovine iznosa. Vidi dokument u bilj. 611 u ovoj cjelini.
- ⁶²⁴ (...) *presentibus (...) magistro Stephano quondam Iohannis aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/III c, fol. 145).
- ⁶²⁵ (...) *presentibus (...) magistro (Iohanne – prekríženo) Stephano quondam Iohannis aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/III e, fol. 163); (...) *presentibus (...) magistro Stephano quondam Iohannis aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/III e, fol. 163').
- ⁶²⁶ (...) *Petrus Dragomanich sartor de Scibinico dedit (...) Nicolaum eius filium (...) ad standum (...) cum ser Simeone de Nosdrogna nobili Iadrensis pro eius discipulo in stacione sua hinc vsque ad quinque annos proxime futuris. Promittens dictus Petrus et ipsius Petri precibus et instanciam magister Stephanus quondam Iohannis aurifex de Scibinico quod dictus Nicolaus stabit cum dicto ser Simeone toto tempore dictarum quinque annorum (...)* (HR-DAZD-31, BZ, Theodorus de Prandino, B V, F VI, fol. 23).
- ⁶²⁷ Vidi bilj. 298 u ovoj cjelini.
- ⁶²⁸ (...) *presentibus (...) et magistro Stephano quondam Iohannis aurifice omnibus ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 8, 9, Bartul Arnulfus, sv. 7/Ibβ, fol. 76').
- ⁶²⁹ (...) *in loco vocato Pŕŕeuica (...)* *iuxta terram Stephani quondam Iohannis aurificis (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/III e, fol. 182); F. DUJMOVIĆ, 1975., Mihovil pok. Ivana, sign. 4, HAZ, Pictores, pod datumom: 1435., 24. VIII., fol. 182 (kratki neobjavljeni transkript). U ispisima Frane Dujmovića isti je dokument uvršten i pod *Aurifices*, ali je ondje navedena fol. 73 umjesto fol. 182.
- ⁶³⁰ Vidi bilj. 1029 u ovoj cjelini.

-
- ⁶³¹ (...) *presentibus (...) magistro Stephano quondam Iohannis aurifce (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIIe, fol. 202')
- ⁶³² (...) *Ibique magister Stephanus quondam Iohannis aurifex de Sibenico dedit, concessit et locauit Matheo Verzilouich (...) terras arborea oliuarum et duas pecias suarum vinearum positarum in sex locis in Dubrouea in Vučiza (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIIe, fol. 203).
- ⁶³³ Vidi bilj. 302 u ovoj cjelini.
- ⁶³⁴ (...) *presentibus (...) magistro Stephano quondam Iohannis aurifce (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/III f, fol. 24').
- ⁶³⁵ (...) *presentibus (...) et magistro Stephano quondam Iohannis aurifce de Sibenico (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/III f, fol. 39).
- ⁶³⁶ (...) *presentibus (...) magistro Stephano quondam Iohannis aurifce (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/III f, fol. 41).
- ⁶³⁷ (...) *presentibus (...) et magistro Stephano quondam Iohannis aurifce de Sibenico (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/III g, fol. 49).
- ⁶³⁸ (...) *presentibus (...) magistro Stephano quondam Iohannis aurifce (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/III g, fol. 63').
- ⁶³⁹ Vidi bilj. 590 u ovoj cjelini.
- ⁶⁴⁰ (na margini:) *Pro magistro Stefano quondam Iohannis aurifce et Simone filio Vucchi Goythanich (...)*
(...) (prazno) *relicta quondam Vučaci Goythanich de Sibenico sponte fuit confessa quod Simon eius filius discipulus magistri Stephani quondam Iohannis aurificis sine licencia ipsius magistri (de – prekriženo) Stephani et exercitio eius artis et seruitio dicti magistri Stephani extraxerit mensibus tresdecim proxime preteritis, propterea tunc magister Sephanus reconciliauit ipsum Simonem in suum discipulum in ipsa sua arte. Promitens (...) quod ipse Simon (...) restaurare dictas tresdecim mensis in opere dicte artis (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/III g, fol. 62); F. DUJMOVIĆ, 1975., Mihovil pok. Ivana, sign. 4, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1436., 15. X., fol. 162 (kratki neobjavljeni transkript). Frane Dujmović dokument navodi pod fol 162 umjesto fol. 62.
- ⁶⁴¹ (...) *presentibus (...) magistro Stephano quondam Iohannis aurifce (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/III g, fol. 89).
- ⁶⁴² (...) *presentibus (...) magistro Stephano quondam Iohannis aurifce (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/III g, fol. 93').
- ⁶⁴³ (...) *presentibus (...) magistro Stephano quondam Iohannis aurifce (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/III g, fol. 97'). Budući da je tinta poprilično isprana, datum nije jasno vidljiv pa postoji mogućnost da je pogrešno pročitano.
- ⁶⁴⁴ (...) *presentibus magistro Stephano quondam Iohannis aurifce et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 8, 9, Christophorus Lovato, sv. 9/Ie, fol. 44).
- ⁶⁴⁵ (...) *Ibique magister Stephanus quondam Iohannis aurifex de Sibenico fuit contentus et confessus habuisse et recepisse a domino presbitero Petro Stansich de Sibenico libras viginti denariorum paruorum et hoc ex causa veri, meri et puri mutui (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/III g, fol. 97'). Tinta je poprilično isprana pa datum nije jasno vidljiv.

-
- ⁶⁴⁶ (...) *Ibique magister Stefanus quondam Iohannis aurifex tanquam comissarius Ruse relicte Luce Thoglinouich (...) recepisse a magistro Radosauo Milinoieuch calegario de Sibenico librarum sexaginta denariorum vigore vnius domus (...) vendite ad publicum incantum (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Baptist de Ponte, sv. 3b, fol. 41).*
- ⁶⁴⁷ (...) *presentibus (...) et magistro Stefano quondam magistri Iohannis aurifice (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Baptist de Ponte, sv. 3b, fol. 49).*
- ⁶⁴⁸ (na margini:) *Locatio pueri magistro Stefano aurifice.*
(...) *Ibique Georgius filius Valentini de Tinino (...) locauit magistro Stefano quondam Iohannis aurifici Petrum eius fratrem ibidem presentem et volentem de operibus et seruicio suo per stando ipsi magistro Stefano et omnibus de sua familia hinc ad sex annos proxime futuros (...) magister Stefanus promisit solempniter dictum Petrum fideliter instruere ipsum in dicta arte, atque eidem dare victum et vestitum toto dicto tempore (...) (...) Item dictus Georgius nomine dicti Petri pueri eius fratris quod dictus Petrus stabit et perseuerabit cum dicto magistro Stefano toto tempore predicto (...) (...) et promisit dictus Georgius nomine dicitur fratris sui locati dare dicto magistro Stefano omnium et singulorum annum vsque ad complementum dicti termini vnum star frumenti ad mensura Veneta in Sibenico. Et voluerunt dicte partes quod tempore pestis possit dictus Petrus se absentare a dicto magistro Stefano conditione quod teneatur refficere tempus quo steterit perpetuo postea (...) (...) Infine uero dicti termini dictus magister Stefanus promisit dare dicto Petro pro mercede sue vncias sex boni argenti de liga circellorum et vnum caput instrumentorum secundum consuetudinem dicte artis. Item vnum caput et vnum par caligarum de pano latino precio ducatus medii pro brachio. Item vnam clamidam et vnam duploidam pani grisi. (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Baptist de Ponte, sv. 3b, fol. 69').*
- ⁶⁴⁹ Obično je dogovarano da će učenik s majstorom živjeti, raditi te vjerno služiti njemu i njegovoj obitelji, a da će majstor učenika zauzvrat hraniti, odijevati i podučiti ga zlatarskom zanatu te mu po isteku dati zlatarski alat i novu odjeću.
- ⁶⁵⁰ Mletački star žita iznosio je 83,31 litru (J. KOLANOVIĆ, 1995., 307).
- ⁶⁵¹ O oznakama za kvalitetu srebra opširnije u cjelini 6.3.
- ⁶⁵² (...) *presentibus (...) et magistro Stefano quondam Iohannis aurifice (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Baptist de Ponte, sv. 3b, fol. 82'); (...) presentibus (...) et magistro Stefano quondam Iohannis aurifice (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Baptist de Ponte, sv. 3b, fol. 85).*
- ⁶⁵³ (...) *Ibique magister Stefanus quondam Iohannis aurifex (...) dedit, cessit (...) Andree (prazno) omnia sua iura (...) que et quas habet uel habere posset in quadam particula vnius ortus positus supra Polanizam ante portas ciuitatis, quam particulam emit a Dobra, vxoris Milani de Sibenico (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Baptist de Ponte, sv. 3b, fol. 95').*
- ⁶⁵⁴ (...) *Ibique Andreas Ticich (...) dedit, vendidit et tradidit (...) ser Iacob Nicolini (...) vnam partem orti quam habuit a magistro Stefano quondam Iohannis aurifice vigore cessionis sibi facte vt constat publico instrumento de manu mei notarii infrascripti sub presenti millesimo et indictione, die primo instantis positum Sibenici supra Poganiza, ante portas ciuitatis, iuxta predictum magistrum Stefanum (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Baptist de Ponte, sv. 3b, fol. 98-98').*

⁶⁵⁵ Vidi bilj. 667 u ovoj cjelini.

⁶⁵⁶ (...) *presentibus (...) et magistro Stephano Iohannis aurifice (...)* (HR-BAŠ-18/1, BK, kut. 2, Antonio Campolongo, F 1, fol. 19); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Antonio Campolongo, Arhiv šibenske biskupije, br. 263, Aurifices, pod datumom: 1441., 27. II., fol. 19 (kratki neobjavljeni transkript).

⁶⁵⁷ (...) *presentibus (...) et magistro Stefano Iohannis aurifice de Sibenico (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 10, 11/I, Ante Campolongo, F 10/Ib, fol. 50).

⁶⁵⁸ (...) *presentibus (...) et magistro Stephano aurifice quondam Iohannis (...)* (HR-BAŠ, JPS, kut. 1, Rkp. 1441., fol. 69); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Antonio Campolongo, Arhiv šibenske biskupije, br. 263, Aurifices, pod datumom: 1441., 7. IX., fol. 69 (kratki neobjavljeni transkript). Frane Dujmović greškom navodi da se dokument nalazi među spisima bilježnika Antonija Campolonga koji se čuvaju u Biskupijskom arhivu u Šibeniku.

⁶⁵⁹ J. KOLANOVIĆ, 1989., dokument na str. 93.

⁶⁶⁰ (...) *in insula Peruich (...) iuxta vineam magistri Stefani aurificis quondam Iohannis (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, Kut. 10, 11/I, Ante Campolongo, F 10/Ic, fol. 85'); F. DUJMOVIĆ, Transkripti..., Antonio Campolongo, sign. 6/2, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1441. 27. IV, fol. 84, rukopis, DIPUZG. Frane Dujmović donosi pogrešnu godinu (1441. umjesto 1442.) i pogrešnu foliju (fol. 84 umjesto fol 85'); Dokument od 21. svibnja 1442. godine objavio je Josip Kolanović. (J. KOLANOVIĆ, 1989., dokument br. 341 na str. 372-373).

⁶⁶¹ (...) *presentibus magistro Stefano aurifice quondam Iohannis et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 10, 11/I, Ante Campolongo, F 10/Id, fol. 120'); F. DUJMOVIĆ, 1975., Antonio Campolongo, sign. 6/2, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1442., 12. VIII., fol. 120 (kratki neobjavljeni transkript).

⁶⁶² (...) *presentibus magistro Stefano aurifice quondam Iohannis (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 10, 11/I, Ante Campolongo, F 10/Id, fol. 146').

⁶⁶³ (...) *presentibus (...) et magistro Stefano Iohannis aurifice de Sibenico (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 12, Frane i Petar de Serenis, F 3, fol. 152); F. DUJMOVIĆ, 1975., Tirrenis Pietro, sign. 19, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1443., 24. II., fol. 150 (kratki neobjavljeni transkript). Frane Dujmović navodi dokument pod fol. 150 umjesto fol. 152, međutim, isti dokument donosi i pod lapicidama, gdje navodi točnu foliju.

⁶⁶⁴ (...) *presentibus (...) et magistro Stefano quondam Iohannis aurifice de Sibenico (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 10, 11/I, Ante Campolongo, F 10/Ie, fol. 71').

⁶⁶⁵ (na margini:) *Magistri Stefani aurificis procura.*

(...) *Ibique magister Stefanus Iohannis aurifex de Sibenico (...) ordinavit (...) procuratorem ser Bartholum quondam Nicolai Sporcich (...) ad omnes eius causas, lites et controuersias (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 12, Frane i Petar de Serenis, F 4, fol. 182).

⁶⁶⁶ (...) *Ibique magister Stefanus quondam Iohannis aurifex (...) vendidit ser Stefano Tauelich quondam ser Florii ciui Sibenici ibidem presenti et nomine suo et nomine et vice ser Iohannis et ser Simonis fratrum suorum (...) vnam terram vineatam vnus gognaii uel plus aut minus (...) positam in villa Grebaç (...) in loco vocato Billo (...)* (...) *et hoc pro pretio et nomine pretii librarum decem et octo denariorum quod totum pretium dictus venditor confessus fuit habuisse et recepisse (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 10, 11/I, Ante

Campolongo, F 10/Ig, fol. 153); F. DUJMOVIĆ, 1975., Antonio Campolongo, sign. 6/2, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1443., 17. VII., fol. 153 (kratki neobjavljeni transkript).

⁶⁶⁷ (...) *Ibique magister Stefanus quondam Iohannis aurifex de Sibenico (...) recepisce libras octuagintaseptem solidos septem denariorum a Thomasio de Mirsa ciue Sibenici (...) (...) pro resto et integra solutione totius illius quantitatis denariorum in qua dictus ser Thomasius tenebatur eidem magistro Stephano pro equiualentia cuiusdam permutationis quam dictus magister Stephanus alias fecit dicto ser Thomasio de medietate vnus domus ipsius magistri Stephani posite Sibenici in Puncta, iuxta suos confines et diuise cum dona Radoslava relicta quondam ser Stancii Tollimerich et de vna sua appoteca posita in dicta Puncta (...) (...) apparte instrumentum scriptum in M^oCCCC^oXL^o, indictione 3^a, die 15 mensis aprilis, manu domini presbiteri Michaelis archidiaconi Scardone notarii comunis Sibenici (...) dictus magister Stephanus (...) fecit finem quietationem (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 10, 11/I, Ante Campolongo, F 10/Ig, fol. 155').*

⁶⁶⁸ (na margini:) *Debitum magistri Stefani quondam Iohannis aurificis contra presbiterum Martinum. (...) presentibus (...) ser paulo Buntich et ser Stefano Tauelich ciuibus Sibenici (...) Ibique dominus presbiter Martinus Pribislauilich de Sibenico (...) promisit dare et soluere magistro Stefano quondam Iohannis aurifici de Sibenico (...) libras decemseptem paruorum in duobus terminis (...) Et hoc nomine et vice magistri Marini quondam Francisci aurificis de Sibenico ibide presenti, debitoris predicti magistri Stefani de predictis libris decemseptem paruorum prout apparebat instrumento publico (...) scripto manu domini presbiteri Michaelis archidiaconi Scardone notari (...) in 1430 indictione tertia die XXII ianuarii (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 10, 11/I, Ante Campolongo, F 10/Ig, fol. 166).*

⁶⁶⁹ Svećenik Martin Pribislavljić bio je brat kipara i klesara Ivana Pribislavljića te posinak šibenskoga zlatara Pavla Jurinića. Vidi bilj. 778 u ovoj cjelini.

⁶⁷⁰ O zlataru opširnije u cjelini 2.16.

⁶⁷¹ Iz arhivskih je dokumenata poznato da su Martin i Ivan Pribislavljić 8. lipnja 1443. godine kupili kuću od Margarite, supruge zlatara Marina Franina, za osamsto pedeset libara koje su se obvezali podmiriti u ratama u roku od četrnaest godina. (Vidi bilj. 742 u ovoj cjelini.) Vjerojatno je zlatar Marin svećeniku Martinu tih sedamnaest libara kasnije zaračunao kao dio isplate za kuću.

⁶⁷² (...) *Nicolaus magistri Cuitani fabri de Aurana (...) constituit ser Perinum Iohannis de Venetiis (...) arbitrum tanquam presentem suum (...) specialiter et expresse ad petendum, exigendum et recipiendum ab hereditate quondam magistri Stefani Iohannis aurificis de Sibenico certam rassiam et vnum archum (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 12, Frane i Petar de Serenis, F 5, fol. 18); F. DUJMOVIĆ, 1975., Tirrenis Pietro, sign. 19, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1443., 27. VIII., fol. 18 (kratki neobjavljeni transkript).*

⁶⁷³ Opširnije o tom inventaru u: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 99-133.

⁶⁷⁴ (...) *in Campo de sotto, sotto San Lorenzo, iuxta quondam maistro Stefano Schocibucha, iuxta terren de Vlatcho Doberglini et iuxta viam publicam. (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/II, Ante Campolongo, F 11/III, sv. 10/VIIc, fol. 126).* Djelomični prijepis tog poprilično velikog inventara objavljen je 2020. godine (Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, prilog br. 1), ali su iz transkripta izostavljena sva dobra koje se ne odnose na zlatarske radove.

⁶⁷⁵ Vidi dokument br. 3 u prilogima.

-
- ⁶⁷⁶ Rečeni Bartul bio je ujedno i skrbnik zlatarove maloljetne kćeri Deše. Vidi bilj. 703 u ovoj cjelini.
- ⁶⁷⁷ Osim popisa dobara Stjepana Ivanova Skočibuhe, sačuvani su i inventari zlatara Stjepana Petrova (1444.) i Pavla Ivanova Derljanovića (1459.). O tim zlatarima više u poglavljima 2.21. i 2.29.
- ⁶⁷⁸ Značenje riječi *copoleti* (*copoletti*, *capoletti*) nije sasvim razjašnjeno pa se tako u literaturi *copoleti* tumače kao gumbi i vrpce. Vidi: L. BUSSATO, 2014., 179; E. TOSSI BRANDI, 2012., 160.
- ⁶⁷⁹ *Pianete* su bili srebrni i zlatni plosnati gumbi kružnog oblika (poput kovanica), nošeni na ženskim odjevnim predmetima (F. MUTINELLI, 1852., 297; L. BUSSATO, 2014., 181).
- ⁶⁸⁰ Vidi u dokumentu br. 3 u prilogima pod *Cosse et arzenti trouadi in botega* i *Ordegni de botega*.
- ⁶⁸¹ Vidi u cjelini 6.2.4.
- ⁶⁸² Popis zemalja u vlasništvu zlatara vidi u dokumentu br. 3 u prilogima pod *Infrascripti sono i boni stabili*.
- ⁶⁸³ (...) *Item in Pceuiza (...) (...) apresso i heredi de magistro Stefano orexe quondam Zuane (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/II, Ante Campolongo, F 11/III, sv. 10/VIIc, fol. 138').
- ⁶⁸⁴ (...) *Item vna caxa in la contra de Sancto Spirito et andando inuer (?) la giesia de Sancta Trinita in Sibenico (...) confini la chaxa de heredi de olim magistro Stefano Schocibucha orenese (!) (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/II, Ante Campolongo, F 11/III, sv. 10/VIIc, fol. 146'); F. 1975., DUJMOVIĆ, mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Antonio Campolongo, sign. 6/4, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1444., 23. XI., fol. 146 (kratki neobjavljeni transkript).
- ⁶⁸⁵ (...) *presentibus ser Gregorio Chremsich et ser Mauro de Rasolis ac Bartholo Sporcich quondam ser Nicolai ciuibus Sibenici testibus. Ibique Stoya Radegliani de Sitniza vxor Iohannis Millatouich habitator Sibenico verbo licentia et consensu mariti sui ibidem presentis (...) contenta et confessa fuit se habuisse et recepisse a dona Margarita relicta quondam magistri Stefani quondam Iohannis aurificis de Sibenico ibide presente per se et suis et dicti quondam magistri Stefani heredibus stipulante libras quinqueginta denariorum et vnam tunicam de grisso et vnum fustaneum de lino quos (...) ipsa Stoya habere debeat a dicto quondam magistro Stefano pro seruitu et mercede ipsius Stoye pro toto tempore quo stetit et seruiuit predicto magistro Stefano et eius familie iuxta vigore (...) vnus instrumenti scripti per ser Pietrum bonum Pagano olim cancelarius comunis Sibenici in 1437., indictione XV^a, die XX^p octobris et publicatum de notis ipsius ser Petriboni manu ser Baptiste de Ponte (...) in 1440., indictione 3^a, die XXVIII^p, aprilis (...) quos quiidem libras quinqueginta denariorum predictus Iohannes Millatouich confessus fuit se habuisse et recepisse a predicta Stoya vxoris sua in dotem et dotis nomine ipsius Stoye (...)* (HR-BAŠ-18/1, BK, kut. 2, Antonio Campolongo, F 2, fol. 22'-23).
- ⁶⁸⁶ (...) *Actum Sibenici in contrata Sancte Trinitatis in domo habitationis filiarum et heredum quondam magistri Stefani Iohannis aurificis (...) Ibique dona Margarita filia magistri Georgii Greci lapicide de Lesina habitatrix Sibenici (...) accepit in suum sponsum et maritum legitimum magistrum Petrum Goycich sutorem de Sibenico (...)* (HR-BAŠ-18/1, BK, kut. 2, Antonio Campolongo, F 2, fol. 141'); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Antonio Campolongo, Arhiv šibenske biskupije, br. 263, Lapicide, pod datumom: 1446., 13. VIII., fol. 141 (zabunom navodi da je dokument sročen u kolovozu). U dokumentu ne piše da je Margarita udovica zlatara Stjepana Ivanova, ali činjenica da je ženidba sklopljena u kući pokojnog zlatara, ukazuje na to

da je riječ o njegovoj udovici. To potvrđuje i dokument od 16. studenog 1447. godine u kojemu je Petar Gojčić naveden kao očuh zlatarove kćeri Deše. Vidi bilj. 689 u ovoj cjelini.

⁶⁸⁷ Rečena Deša postala je kasnije supruga slikara Marinela Dujmova Vučkovića, sina slikara Dujma Vučkovića. O dvojici slikara više u: E. HILJE, 2007., 302 i dalje; E. HILJE, 2016., 45 i dalje; E. HILJE, 2018.a, 447-462; A. BARTULOVIĆ – E. HILJE, u tisku.

⁶⁸⁸ (...) *Ad petitionem et instatiam ser Bartholi Sporcich quondam ser Nicolai ciuis Sibenici tutoris datiui Disse et Simonette filiarum et heredum quondam magistri Stefani aurificis quondam Iohannis de Sibenico, nec non ser Bartholi Sporcich quondam ser Iohannis ciuis Sibenici comisarii datiui alicuius testamenti dicti quondam magistri Stefani, incantantur et per incantum publicum plus danti et offerenti dabuntur et vendentur omnes et singuli fructus et introitus bonorum stabilium tutorie et comissarie predictae et pupillarum predictarum positos extra Sibenicum in districtus Sibenici solummodo pro annis quinque proxime futuros (...) Excepta tamen vna vinea gognaios XIII uel circa posita in Campo inferiori districtus Sibenici sub Sancto Georgio (...) cuius vinee fructus et introitus non incantantu (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/IV, 11/V, Ante Campolongo, F 10/III, fol. 87').*

⁶⁸⁹ (na margini:) *Locatio vinee tutorie Disse pupille filie quondam magistri Stefani aurificis.*

(...) Ibiq; ser Bartholus Sporcich quondam ser Nicolai ciuis Sibenici tanquam tutor Disse pupille filie quondam magistri Stefani aurificis quondam Iohannis de Sibenico pro auantagio et vtilitate dicte pupille, presente ibidem et consentiente magistro Petro Goycich sutore de Sibenico vitrico scilicet patrigno dicte pupille ac conductore introituum bonorum stabilium ipsius pupille pro annis quinque ac volente et contentante dicto tutorio nomine (...) iure pastini dedit, concessit et locauit magistro Matheo Stefanich remario habitatori in burgo Sibenici (...) vnam vineam dicte pupille gognaios sex uel circa cum suis oliuis et aliis arboribus fructifferis (...) positam in Srma districtus Sibenici super terreno proprio dicte pupille (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/IV, 11/V, Ante Campolongo, F 10/III, fol. 225').

⁶⁹⁰ U dokumentu od 7. rujna 1463. godine Simoneta je navedena kao Dešina pokojna sestra, a Margarita kao Dišina majka. Iako u dokumentu nije izrijekom navedeno, vjerojatno je i pokojna Simoneta bila Margaritina kći. Vidi bilješke 692 i 703 u ovoj cjelini.

⁶⁹¹ (...) *Ad petitionem et instantiam ser Marci Iohannis ciuis Sibenici tanquam comissarii testamentarii quondam done Margarite olim vxoris magistri Stefani aurificis quondam Iohannis de Sibenico statuit terminum ser Bartholo Sporcich quondam ser Nicolai tanquam tutori Disse pupille filie dicti quondam magistri Stefani et ser Bartholo quondam ser Iohannis Sporcich de Sibenico tanquam comissario datiuo alicuius testamenti dicti quondam magistri Stefani (...) quatenus amodo usque ad vnum mensem proxime futurum debeant dedisse et soluisse predicto ser Marco Iohannis de bonis dicte pupille et dicti quondam magistri Stefani libras viginti paruorum et expensas legiptimas in computo dotis restituende dicte quondam Margarite dandas et soluendas infra dictum mensem venerabili presbitero Stefano Tollinich canonico Sibenici confessori dicte done Margarite ibi presenti et petenti, quas libras viginti paruorum dicta dona Margarita ex suo testamento scripto in 1447, indictione 15ta die 17 martii (...) reliquit eidem presbitero Stefano (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/II, Ante Campolongo, F 11/III, sv. 10/VIIe, fol. 11').*

⁶⁹² (...) *Spectabilis et generosus vir dominus Christoforus Marcello honorabilis comes et capitaneus Sibenici cum sua curia sententiauit ser Bartholum quondam ser Nicolai Sporcich, tanquam tutorem Desse pupille filie quondam magistri Stefani aurificis quondam Iohannis de Sibenico, et ser Bartholum Sporcich quondam ser Iohannis tanquam comissarium datiuum alicuius testamenti dicti quondam magistri Stefani (...) ad dandum et soluendum de bonis dicte tutorie et comissarie et dicti quondam magistri Stefani amodo usque ad vnum mensem proxime futurum (...) Vladde vxori (vxori – prekrizeno) quondam Radetini ad presens habitatrici Sibenici ibi presenti et petenti libris vigintiquatuor paruorum et expensis legitimis, et hoc pro salario solutionem et mercede in totum et per totum ipsius Vladde pro tribus annis quibus stetit cum dona Margarita relicta dicti magistri Stefani et matre dicte pupille ea viduante. (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/II, Ante Campolongo, F 11/III, sv. 10/VIIe, fol. 16); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Antonio Campolongo, sign. 6/4, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1448., 10. I., fol. 16 (kratki neobjavljeni transkript).*

⁶⁹³ (...) *Iohannes Gatello preco comunis Sibenici retulit se personaliter citasse pro hodie ser Bartholum Sporcich quondam ser Nicolini (...) tanquam tutorem Disse pupille filie quondam magistri Stefani aurificis quondam Iohannis de Sibenico ad comperendum in iudicio extraordinarie ad respondendum de iure ser Georgio Ferro nomine donne Nisice vxori sue et ser Paulo Nigoeuich de Sibenico nomine donne Margarite vxori sue, filiarum et heredum quondam Georgii Veschouich de Sibenico et quondam donne Radice eius ser Georgii Veschouich vxoris (...) dictum ser Bartholum dicto nomine sententiari debere ad eis dandum et soluendum de bonis dicte tutorie et dicti quondam magistri Stefani libris centum et decem paruorum et expensis legitimis, in quibus libris centum et decem paruorum predicti ser Georgius et ser Paulus dicebant predictum quondam magistrum Stefanum aurificem et suos heredes et eius bona obligatus fuisse et dare debere predictae quondam donne Radice tanquam filie et heredi quondam Martini Lolich de Sibenico, vigore vnus publici instrumenti (...) scripti in 1412 indictione 5ta die XX° mensis aprilis manu quondam ser Zillii de Albanis (...) pro debito in quo dictus magister Stefanus tenebatur comissarie predicti quondam Martini Lolich (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/II, Ante Campolongo, F 11/III, sv. 10/VIIe, fol. 18').*

⁶⁹⁴ (...) *Cum hoc sit quod comissarii quondam magistri Stefani aurificis quondam Iohannis de Sibenico habeant vnam vineam vetustissimam et quasi deperditam gognaiorum XIII uel circa positam in Peceuzia districtus Sibenici (...) (...) que vinea est nullius valoris et secundum ordines Sibenici deuoluta est ad dominos proprietarios quia non reddit vnum modium vini pro quoque gognaio (...) ser Iohannes quondam Petri Taulich (...) conuenit cum ser Bartholo Sporcich quondam ser Nicolai (...) tutore Disse pupille filie et heredis dicti quondam magistri Stefani aurificis (...) (...) et ab ipso anno in antea imperpetuum ipsa vinea (...) remaneat et sit libere et expedite sine aliqua solutione (...) predicto ser Iohanni Taulich (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/VI, Ante Campolongo, F 10/IVa/3, fol. 133').*

⁶⁹⁵ (na margini:) *Pro heredibus quondam magistri Stephani aurificis quondam Iohannis.*

Dauanti a vui magnifico miser lo conte e la vostra corte, comparo io Bartol de quondam ser Nicolo Sporcich, come tutor de herede de olim maistro Stephano quondam Zuane Schozibucha orixi, intendo prouar e fede far ale vostre magnificencie per ser Michiel Xelischouich come Zuane Tudorouich de Ogoriliza ha ocupando iniustamente parte de vno terren vignado della comissaria del dicto quondam

maistro Stefano, lo qual terrenum e posto in Campo de soto (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/II, Ante Campolongo, F 11/III, sv. 10/VIIe2, fol. 85); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Antonio Campolongo, sign. 6/4, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1449., 15. I., fol. 185 (kratki neobjavljeni transkript).

⁶⁹⁶ Započet 22. kolovoza 1454. / predočen 31. kolovoza 1454.:

(na margini:) *Inuentarium bonorum olim Radoslafi Mungiafcich.*

(...)(...)

(...) *in luogo chiamato Chnexine (...)* *iuxta terra uignada di heredi di maistro Stephao Scoçibucha orexe (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karatus Vitale, F 15/IVb/2, 93', 94).

⁶⁹⁷ (...) *vnam domum (...)* *positam Sibenici (...)* *in contracta Sancte Trinitatis prope domum heredum quondam magistri Stephani Scocibucha aurificis (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/IV, Karatus Vitale, F15/IIb, fol. 136); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Karotus Vitalis, sign. 7/5, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1455., 22. X., fol. 135 (kratki neobjavljeni transkript). (Pod pogrešnim datumom i folijom.)

⁶⁹⁸ (...) *terre donne Disse filie quondam magistri Stefani aurificis de Sibenico (...)* *in Podgoricie Campi inferioris gognaiorum trium (...)* *et prope terram dicte Disse (...)* (AHAZU, IV-b-42, Acta Sibenicensia s. XV, Karatus Vitale, F 3, fol. 104'); E.. HILJE, 2018.a, bilj. 17 (donosi samo signaturu dokumenta).

⁶⁹⁹ (...) *domus sue versus viam publicam seu ecclesiam Sancte Trinitatis (...)* *que domus est (...)* *iuxta domum seu locum combustum heredum quondam magistri Stefani aurificis dicti Scocibuha (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 17/I, 17/II, 17/III, Ilija Banjvarić, F 13/a5, fol. 199'); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Elias Banguarich, sign. 7/6, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1459., 22. V., fol. 199 (kratki neobjavljeni transkript).

⁷⁰⁰ (na margini:) *Quietatio pro Bartoli quondam ser Nicolai Sporcich tanquam tutorio nomine Disse filie quondam magistri Stefani aurificis.*

(...) *Ibique magister Vlatchus Benedicouich sartor de Sibenico tanquam procurator et procuratorio nomine quondam presbiteri Petri Stansich (...)* *uti asseruit (...)* *contentus et confessus fuit omnia exceptione remota habuisse et recepisse a ser Bartholo quondam ser Nicolai Sporcich de Sibenico.* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/I, Cristoforo q. Andree, F e, fol. 55'); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Cristofor quond. Andrea, sign. 18-I-9, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1460., 7. VII., fol. 55 (kratki neobjavljeni transkript).

⁷⁰¹ Započet 1. lipnja 1461. / predočen 31. lipnja 1461.: (na margini:) *Inuentarium bonorum Stefani de Mirsa pupilli.*

(...)(...)

(...) *in contrada de Santo Spirito (...)* *appresso la moraglia di heredi di maistro Stephano Scocibucha (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karatus Vitale, F 15/IVb/6, 250', 252).

⁷⁰² Započet 1. kolovoza 1463. / predočen 1463. (bez dana i mjeseca): (na margini:) *Inuentarium bonorum quondam ser Antonii Butcich.*

(...)(...)

Possession in tegnuda de Grebac (...) (...) *appresso sedille e poduornize de heredi de maistro Stephano Scocibuha (...)*

(...)(...)

Vno terren suto Loharin (...) appresso terren de quondam Stephano Scocibuha (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karatus Vitale, F 15/IVb/6, 272', 274, 275').

⁷⁰³ (...) *Nos Ludouicus Baffo (...) comes et capitaneus Sibenici cum nostra curia maiori (...) audita petitione ser Marinelli quondam magistri Doymi de Spaletto tanquam mariti et procuratoris done Disse eius vxoris contra et aduersus ser Bartholum olim ser Nicolai Sporcich tanquam datiuum (?) tutorem suprascripte done Disse et olim Simonete eius sororis que obiit in pupillari etate, filiarum olim magistri Stephani quondam Iohannis aurificis, qui dicebant obiisse abintestato, et contra et aduersus ser Bartholum quondam ser Iohannis Sporcich tanquam commissarium institutum testamenti dicti olim magistri Stephani, supplicantis cum dicti tutor et commissarius gubernauerunt bona stabilia et mobilia, affictus et introitus bonorum dicte tutorie et commissarie ac etiam alii de commissione et consensu ipsorum tutores et commisarii incipiendo de 1443 (die 15 mensis ianuarii – prekriženo) usque 1458, videlicet quousque dicta dona Dissa peruenit ad (fol. 95v) etatem legitimam et ipsa cepit gubernare predicta bona, et tempore gubernationis dictorum tutoris et commissarii collecti fuerunt introitus et affictus annorum quotidiem saluo iure calculi, et pluries ipsos requisient nomine quo supra, quod sibi redderent rationem et computum dicte administrationis ipsorum, qui responde etiam se fruncos (?) et tamen id numquam fecerunt, nec ad presens curant facere in graue predictum et dantium dicte done Disse et ipsius ser Marinelli et cetera. Dignaremus per nostram diffinitiuam sententiam compellere predictum ser (Ma – prekriženo) Bartholum quondam Nicolai tanquam tutorem et antescriptum ser Bartholum quondam Iohannis (quondam Iohannis – prekriženo) commissarium ad dandum et presentandum in iudicio bonum et uerum computum omnium bonorum mobilium dicte tutorie et commissarie, videlicet tam eorum bonorum mobilium qua contenta sunt in inuentario, quam eorum qua non fuerunt posita in ipso inuentario, quoniam (?) de bonis stabilibus uocebat se contentum. Item ad dandum omnium introitum possessionum omnium dicti olim magistri Stephani exactorum supradicto tempore administrationis ipsorum, videlicet tam earum que sunt in comitatu Sibenici, quam earum que sunt in comitatu Vrane, et affictuum domus et apothecarum, aut pro damno suo ducatos ducentos auri, uel tantum plus aut minus contractus uidebitur nostro regimini et cetera. (...) (...) (fol. 97) Inuocato nomine IESV CHRISTI a quo omnia uera et recta iudicia procedunt, cognoscentes per preallegatum computum ut supra in iudicio portarectum (?) per dictum ser Marinellum antescriptum ser Bartholum quondam Nicolai tutorem (antescriptum – prekriženo) esse debitorem dicte tutorie de libris nonaginta una paruorum pro rebus mobilibus ipsius tutorie per ipsum uenditis, et de libris octuaginta pro vncias viginti sex et tribus quarti argenti per ipsum uenditis bonorum predictorum, et librarum quindecim pro vno centenario cantinellarum dicte tutorie per ipsum uenditarum. Cognoscentes etiam prenominatum ser Bartholum quondam Nicolai tutorem e conuerso creditorem esse predicte tutorie ex confessione ipsius ser Marinelli de infrascriptis partitis, videlicet de libra 1 soldis 6 pro expensis factis in apotheca ipsius tutorie quam conduxerat magister Matheus Pomenich aurifex, et de libris tribus soldis 10 solutis per ipsum magistrum Matheum nomine dicti ser Bartholi done Margarite matri dicte done Disse quando ipsa iuit Venetiis, et de libra 1 soldis 12 pro solutis dicto magistro Matheo pro aurando vnum par circellorum, et de libris nouem pro solutis eidem magistro Matheo pro factura vnus calicis, et de*

soldis 12 pro factura vnius anuli a bulla, et de soldis 15 pro uno quarto argento empto, et de libris decemocto soldis 3 expensis factis per dictum magistrum Matheum in domo dicte tutorie in qua tunc habitabat, et de libra 1 solutis pro duabus collectis cisterne comunis, et de libris tresdecim soldis 12 pro tabulis, clavis et magistris in aptando domum ipsius tutorie, et de libris viginti ac (?) de ducatis octo solutis magistro Vlatcho creditori dicte tutorie, et de libris decemseptem et soldis septem pro solutis suprascripte done Margarite vxori magistri Stephani pro parte librarum viginti sibi legatarum, et de libris vigintiquatuor et soldis 8 pro solutis ser Iohancii Mlednich pro panno latino, et de libris XV solutis ser Martino Dundouich pro commissaria olim ser Iohannis Sichouich, et de libris tribus et soldis 7 solutis ser Iohanni Dobroieulich, et de libris 24 soldis 19 solutis Vlade qua fuit ancilla dictarum done Margarite et done Disse. Ac etiam cognoscentes eundem ser Bartholum tutorem esse creditorem predicte tutorie de infrascriptis partitis, de quibus dictus ser Marinellus suprascripto nomine stare uoluit sacramento ipsius ser Bartholi, et quas idem ser Bartholum purgauit eius sacramento, videlicet de libris duodecim paruorum per eum solutis in camara Sibenici nomine dicte tutorie, et de libris 2 soldis 12 solutis ciudam Radoslaue pro circellis, et de libris 2 soldis 5 pro circellis Stanacii Galcich, et de libris decem solutis ser Nicolao Zentilicich creditori dicte tutorie, et de libris quatuordecim pro lino empto ipsi tutorie, esse etiam debitorem ipsius ser Bartholum tutorem de libris 84 soldis 13 pro affictu apothece ipsius tutorie quam tenuit magister Matheus Pomenich per annos quinque, et de libris 49 pro affictu domus quam tenuit idem magister Matheus annis 3, et de libris 36 pro affictu apothece quam tenuit magister Thomasius Stoislaulich annis 3, et de libris 20 pro affictu domus quam tenuit Iohannes Testa anno vno, (fol. 97^v) et de libris 10 soldis 10 pro affictu domus quam tenuit Stephanus Fagno mensibus septem, et de libris 12 soldis 10 pro affictu domus quam tenuit ipse ser Bartholus tutor mensibus decem, et de libris 14 pro affictu apothece quam tenuit magister Vuchus pelliparius anno vno, et de libris 28 pro affictu apothece quam tenuit magister Alegretus Vitacich annis duobus, et de libris 120 pro affictu canipe quam tenuit magister Petrus Goycich annis 12. Quia totum suprascriptum dare predicti ser Bartholi tutoris capit in totum libras sexcentas quadraginta duas et soldos 13 saluo iure claculi, et totum suprascriptum cuius habere, videlicet tam illud cui sponte ut supra consensu dictus ser Marinellus suprascripto nomine, quam etiam illud quod dictus ser Bartholus tutor per sacramentum sibi datum de consensu dicti ser Marinelli, purgauit suo sacramento, capit in summa libras ducentas quadraginta quinque soldis 14 saluo iure calculi et diffalcato (?) dicto habere dicti ser Bartholi tutoris ratione a suo dato antescipto, restat debitor idem ser Bartholus predicte tutorie de libris trecentis nonaginta sex soldis decemnouem paruorum. Dicimus, terminamus et sententiamus quod antesciptus ser Bartholus quondam Nicolai tutor dare et soluere debeat suprascripto ser Marinello dicto nomine predictas libras 396 soldis 19 saluo iure calculi. Declarando quod dictos ducatos octo ut supra solutos magistro Vlatcho nomine dicte tutorie posuimus in ratione librarum quinque et soldorum quatuordecim pro singulo uti tunc ualebat ducatus, et quoniam antesciptus ser Bartholus tutor confessus est se uendidisse magistro Bartholo Dumanchusseuich aurifici quedam instrumenta artis aurificine dicte tutorie precio librarum 43, et dictus emptor nunc abest a ciuitate et districtu Sibenici, terminamus et sententiamus quod predictus ser Bartholus tutor, qui fuit negligens ad exigendum dictum precium nec ullam cautellam inscriptis fieri fecit de tali uenditione instrumentorum, dare et soluere debeat dicto ser

Marinello suprascripto nomine predictas libris quadraginta tres, reseruato sibi iure repetendi illas cum expensis legitimis a dicto magistro Bartholo seu ab heredibus ac successoribus eius. Item quia dictus ser Marinellus predicto nomine ad huc petebat (quatuor alias – prekriženo) infrascriptas 4 partitas a dicto ser Bartholo tutore, videlicet libras 24 pro affictu apothece ipsius tutorie quam annis duobus tenuit magister Bartholus Dumanchusseuich aurifex, et libras duodecim pro affictu apothece quam tenuit magister Iohannes Ielunich pelliparius anno uno, et libras XII pro affictu apothece quam tenuit anno vno Pircha pelliparius, ac libras XII pro affictu apothece quam tenuit (Pircha – prekriženo) vnus (?) pictor pro vnum annum, et ad dictas quatuor partitas affictuum predictus Bartholus tutor respondent si non recordari, et nihil scire, ac stare uelle sacramento suprascripte donec Margarite si predicti tenuerint predictas apothecas, et quanto tempore eis tenuerint, ac si ipsa dona Margarita aliquid exigent de predictis affictibus. Terminamus et sententiamus quod predictus ser Bartholus tutor soluere teneatur dicte tutorie pro illo tempore ad dictam (fol. 98) rationem, pro quo tempore incauerit dicta donna Margarita dictos quatuor conductores aut eorum aliquem tenuisset dictas apothecas, et si ipsa incauerit aliquod se habuisse de dictis quatuor affictibus, aut de aliquo ipsorum, reseruandis ipsi ser Bartholo repetendi totum illud ab ipsa dona Margarita quod ipsa incauerit se habuisse de dicta ratione. Si autem illa incauerit illos aut aliquem eorum non tenuisse apothecas predictas aut se nichil de hoc scire, eundem ser Bartholum in tali casu absoluimus prout ipsa incauerit de toto aut de parte talium affictuum. Insuper absoluimus eundem ser Bartholum tutorem a restitutione aliquorum bonorum de argento auratorum et non auratorum ipsius tutorie quos aduersa pars dicebat fuisse extra inuentarium bonorum dicti olim magistri Stefani, et a refectione rerum mobilium quas ipse frustrasset, et a restitutione rerum quam dicebat combustus fuisse, et a solutione affictus apothece quam tenuisset Stephanus Fagno ultra tempus notatum in eius computo et refectione expensarum factarum per ipsum et per alios eius nomine in domo et apothecis dicte tutorie quam expensi facto non fuissent. (...) (...)

(HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/III, Karotus Vitale, F 15/Vb2, fol. 95-99); K. STOŠIĆ, *Povijest Šibenika*, III/10 (Zlatari), rukopis, fol. 3; P. KOLENDIĆ, 1920., 125, bilj. 1; F. DUJMOVIĆ, 1975., *Karotus Vitalis*, sign. 7/3, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1463. 7. IX, fol. 95 (kratki neobjavljeni transkript); C. FISKOVIĆ, 1984., 188, bilj. 34 (kratki transkript); E. HILJE, 2007., 304, bilj. 60 (donosi signaturu dokumenta); A. BARTULOVIĆ – E. HILJE, cjelina *Marin (Marinelo) Dujmov Vučković (1455. – 1473., † o. 1475.?)*, u tisku (autori donose signaturu dokumenta). Krsto Stošić donosi samo godinu sastavljanja dokumenta, bez signature i transkripta te podatak o tome da je zlatarova kći Deša bila udana za Marinela Vučkovića, sina slikara Dujma (Vučkovića). Međutim, zlatara je pritom zabunom naveo kao Petra Skočibuhu, što su od njega preuzeli drugi autori pa je u literaturu dospjelo ime nepostojećeg zlatara (vidi: C. FISKOVIĆ, 1949., 148; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1975.a, 285; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1978., 118; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1982., 217; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1991., 141; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1999., 220).

⁷⁰⁴ Vidi prethodnu bilješku.

⁷⁰⁵ Dokument je očito bio poznat i Krsti Stošiću koji je zabunom naveo da je Deša bila kći zlatara Petra Skočibuhe, što su od njega preuzeli i drugi autori pa je u literaturu uveden nepostojeći zlatar. Usporedi: K. STOŠIĆ,

Povijest Šibenika, III/10 (Zlatari), rukopis, fol. 3; C. FISKOVIĆ, 1949., 148; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1978., 118; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1982., 217; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1991., 141; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1999., 220 (Skočibuha, Petar).

⁷⁰⁶ Vjerojatno je preminula između 26. travnja i 16. studenog 1447. godine. Naime, Simoneta je u travnju još bila živa, ali se od studenog 1447. godine Bartul Nikolin Sporčić navodi samo kao Dešin skrbnik. Na temelju toga moguće je zaključiti da je Simoneta preminula prije navedenog datuma. Vidi bilješke 688 i 689 u ovoj cjelini.

⁷⁰⁷ Vidi bilj. 703 u ovoj cjelini.

⁷⁰⁸ U izvorima je bilježen i kao *Crescul*, *Cresul* te *Cersul*.

⁷⁰⁹ (...) *Idcirco Dissa filia quondam Chresuli aurifici de Sibenico (...) vltimum testamentum fuit scriptis in hanc modum ordinare procuravit (...) (...) Item voluit quod de suis bonis dentur Iohanni fratri suo, qui nunc est Venetiis, libras triginta denariorum paruorum, quas triginta libras dictus olim Chresul reliquit in suo vltimo testamento dicto Iohanni, filio suo. (...) (...) Residuum verum omnia et singula bona sua mobilia et stabilia (...) reliquit et dimisit Dobre matris sue (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/II, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIr, fol. 6').*

⁷¹⁰ Ovdje donosim skraćeni ispis Frane Dujmovića jer izvorni dokument nisam pronašla: „*Ibique Dragana filia quond. Pauli Tolinich vendidit unam domum asserimam et de lignamine cum loco, canipa et solario ipsius domus posita Sibenici in Punta, iuxta domum heredum olim Cresculi aurificis.*“ F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Mihovil pok. Ivana, sign. 2, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1432., 20. II., fol. 136 (kratki neobjavljeni transkript).

⁷¹¹ (...) *in Dubroua (...) iuxta terram Dise quondam Cersuli aurificis (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/In, fol. 88); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Mihovil pok. Ivana, sign. 2, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1432., 19. VIII., fol. 88 (kratki neobjavljeni transkript).*

⁷¹² (...) *Actum Sibenici in curia domus Desse filie quondam Cresuli aurificis (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIIb, fol. 13); F. DUJMOVIĆ, 1975., Mihovil pok. Ivana, sign. 4, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1434., 23. II., fol. 13 (kratki neobjavljeni transkript).*

⁷¹³ Taj je učenik na zlatarski nauk stupio godinu dana kasnije (31. ožujka 1418. godine). Vidi bilj. 525 u ovoj cjelini.

⁷¹⁴ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.a, 22, 31 (bilj. 122, bilj. 123).

⁷¹⁵ U arhivskoj građi bilježen je kao *Marinus aurifex*, *Marinus Siluestri aurifex*, *Marinus Siluestri aurifex habitator Sibenici*, *Marinus quondam Francisci aurifex*, *Marinus Siluestri habitator Sibenici*, *Marinus Siluestri de Sibenico*, *Marinus aurifex quondam Siluestri de Spalato habitator Sibenici*, *Marinus aurifex quondam Francisci de Sibenico*, *Marinus quondam Francisci de Spalato aurifex habitator Sibenici*, *Marinus quondam Francisci de Sibenico*, *Marinus quondam Francisci Siluestri de Sibenico*, *Marinus quondam Francisci Siluestri de Spaletto et habitator Sibenici*. Imenske su formule navedene u nominativu, premda su u izvorima uglavnom zastupljene u kosim padežima.

-
- ⁷¹⁶ Na temelju sadržaja poznatih mu dokumenata, Krsto Stošić nije bio u mogućnosti poistovjetiti zlatare koji se u njima spominju pa je zlatara zabilježio kao Martina (!) Silvestrića, kao Marina i kao Marina pok. Frane. Vidi: K. STOŠIĆ, *Povijest Šibenika*, III/10 (Zlatari), rukopis, fol. 1, 2.
- ⁷¹⁷ C. FISKOVIĆ, 1949., 147; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1963., 308; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1982., 217; I. FISKOVIĆ, 1981., 134, bilj. 91; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1989.a, 282; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1991., 141. Zlatar je u literaturi zastupljen kao Marin Franjin, Marin Franin i Marin Franov, i to na temelju zapisa preuzetog iz rukopisnih bilješki Krste Stošića.
- ⁷¹⁸ J. KOLANOVIĆ, 1989., dokument br. 341 na str. 404; J. KOLANOVIĆ, 1995., 291, bilj. 235.
- ⁷¹⁹ U arhivskim izvorima nije pronađen dokument takvog sadržaja, a budući da Krsto Stošić ne navodi ni datum ni signaturu dokumenta, podatak nije bilo moguće provjeriti. Njegova bilješka glasi: „*Martin Silvestrić 1418. oženio je Margaritu kćer klesara protomagistra Jurja*“ (K. STOŠIĆ, *Povijest Šibenika*, III/10 (Zlatari), rukopis, fol. 1). Međutim, Krsto Stošić ime zlatara čita kao Martin Silvestrić, a ime njegova tasta kao *Juraj* umjesto *Grgur*. Da je riječ o zabuni, potvrđuje dokument u bilješkama 720 i 722 u ovoj cjelini.
- ⁷²⁰ (...) *presentibus (...) et magistro Stephano quondam Milgosti aurifice (...) Cum hoc sit quondam olim protomagister Gregorius lapicida de Sibenico (...) conduxit (locauerit – prekríženo) vnum super terram (?) (olim – prekríženo) Dobre relicte quondam Iohannis Draganich de Sibenico de gognaios quinque uel circa positam in Campo inferiori (...) que terre ipse Dobra (...) donauit ser Luce Butrisig de Sibenico (...) (...) que pastinum et laborerium ipse olim Gregorius iussit consignare et dare dicte Dobre, tanquam socrus sue, prout infrascripta Tisha et Margarita aprouerunt sit (dvije riječi nejasne) dicta Tisha, vxor relicta dicti olim protomagistri Gregorii et Margarita eius filia, vxor Marini Siluestri aurificis (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, Kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, Sv. 3/If, fol. 214’).
- ⁷²¹ (...) *presentibus (...) et Marino Siluestri aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/Ie, fol. 192’); (na margini:) (...) *presentibus (...) et Marino quondam Francisci aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 10, 11/I, Martin Ferro, F C, fol. 114).
- ⁷²² (...) *Radoslaus Sestrunch de Sibenico ex vna et Marinus Siluestri aurifex habitator Sibenici cum voluntate et consensu Margarite vxoris sue, filieque quondam protomagistri Gregorii lapicide de Sibenico, parte ex altera (...) at talem diuisionem inter se deuenerunt (...) unam terram gognaiorum duorum uel circa positum Zaton in Gurgicha zemla (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/II, fol. 72’); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Mihovil pok. Ivana, sign. 2, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1431., 22. VII., fol. 72 (kratki neobjavljeni transkript). Bilježnik je zabunom naveo datum 22. srpnja 1430. umjesto 1431. godine.
- ⁷²³ (na margini:) *Marci procuratoris Marini aurificis contra ser Alexandrum procura ser Nicole Francisci. Ser Alexandrum Baldi procuratorem ser Nicole Francisci de Spaletto personaliter pro magistro Marco marangone, procuratore (ser – prekríženo) Marini aurificis fratris naturalis dicti ser Nicole, substituto per magistrum Stephanum aurificem de Scibinico procuratorem dicti Marini. Comperentibus dictus partibus in iudicio coram domino comite et tribus (?) ex iudicibus suprascriptis pro tribunali sedentibus ad solitum iuris bancum et dicto magistro Marco procuratore dicti Marini procuratio nomine petente cum suo aduocato libras L paruorum pro parte solutionis librarum CCC in*

quibus dictus ser Nicola est obligatus per publicum instrumentum in Scibinico scriptum et hic in iudicio productum et quas libras L de bonis soluere in festo Sancti Michaelis millesimo CCCC trigessimo primo, uti apparet per quadam quietationem ipsi ser Nicole factam per dictum Marinum aurificem de aliis L libris scripta manu mei notarii in 1431, die XXV septembris, et ser Luciano aduocato dicti ser Alexandri procuratoris dicti ser Nicole aduocatorio nomine respondente se contradicere non posse, quia res clara est predictum comitem et per tres iudices pro tribunali sedentibus ut supra, visis instrumentis allegatis ut supra ac procuris seruitis (?) in partis (?) dictorum Marci et Alexandri, sententiatum fuit quod dictus ser Alexander procurator dicti ser Nic[ole] procuratorio nomine det et soluat Marco procuratori nomine Marini predicti recept[is] libris L suprascriptas et expensis legitimis. (HR-DAZD-16, OS, kut. 6, sv. 19/1, fol. 10).

⁷²⁴ (na margini:) *Pro magistro Stephano Iohannis aurifex et Marino Siluestri aurifex quietacio.*

(...) presentibus (...) magistro Stephano quondam Milgosti aurifex et (...) (...) Ibiq[ue] magister Marinus aurifex quondam Siluestri de Spalato habitator Sibenici fuit confessus et contentus se habuisse et recepisse a magistro Stephano quondam Iohannis aurifex de Sibenico libras quinquaginta denariorum paruorum quas ut asseruerunt dictus magister Stephanus tanquam procurator ipsius Marini exegit a ser Nicolao quondam ser Francisci Siluestri de Spalato fratre dicti Marini in Spalato (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/II, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIo, fol. 83'-84).

⁷²⁵ (na margini:) *Locatio olliuiarum magistri Marini aurificis Ostoye Lupeseuich pro se et pro fratre suo Marco de Čremnica.*

(...) Ibiq[ue] magister Marinus quondam Francisci de Spalato aurifex habitator Sibenici dedit et locauit Ostoye Lupeseuich de villa Čremnica ortos cum oliuas positas in confinibus dicte ville Čremnica (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIIb, fol. 7); F. DUJMOVIĆ, 1975., Mihovil pok. Ivana, sign. 4, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1434., 25. I., fol. 7 (kratki neobjavljeni transkript).

⁷²⁶ (...) *presentibus (...) et magistro Marino aurifex quondam Francisci de Sibenico (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 4, 5, 6, 7, Jakov Vukšić, sv. 7/Ia, fol. 21); F. DUJMOVIĆ, 1975., Jakov Vukšić, sign. V, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1434., 31. I., fol. 21 (kratki neobjavljeni transkript).*

⁷²⁷ (na margini:) (...) *presentibus (...) et magistro Marino quondam Siluestri aurifex (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIIa, fol. 152).*

⁷²⁸ (...) *presentibus (...) et magistro Marino Siluestri aurifex de Sibenico (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 4, 5, 6, 7, Jakov Vukšić, sv. 7/Ia, fol. 116); F. DUJMOVIĆ, 1975., Jakov Vukšić, sign. V, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1434., 21. IX., fol. 116 (kratki neobjavljeni transkript).*

⁷²⁹ (...) *Marinus aurifex quondam Francisci Siluestri de Sibenico simul presente vxor sua dona Margarita (...) confessus fuit se habuisse ducatos quatuor auri boni et iusti ponderis a Georgio Plansich de villa Verchpole distrixtus Sibenici (...) vice et nomine vxoris sue Vulcac (...) pro quibus ducatos quatuor dictus magister Marinus (...) dedit, vendidit ac tradidit (...) omnes et singulas terras cultas et incultas (...) dicte vxoris sue positas et existentes supra villam Verchpole versus villam Bilichi (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 4, 5, 6, 7, Jakov Vukšić, sv. 7/Ia, fol. 140-140'); F. DUJMOVIĆ, 1975., Jakov Vukšić, sign. V, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1434., 26. XI., fol. 140 (kratki neobjavljeni transkript).*

⁷³⁰ (na margini:) (dvije riječi nejasne) *done Margarite vxoris magistri Marini aurificis et dicti magistri Marini. (...) Cum hoc sit quod magister Marinus aurifex quondam Francisci Siluestri de Sibenico presente vxor sua dona Margarita (...) vendiderit certas teras dicte done Margarite supra villam Verchpole versus villam Bilichi Georgio Plansich de villa Verchpole nomine vxoris sue Vulcac pro ducatos quatuor ut patet vno publico instrumento (...) dictus Georgius Plansich promitens de rato pro vxore sua Vulcha (...) quod dictus magister Marinus aut eius vxor dona Margarita infra quatuor annos proxime futuros dabunt et restituens dictos ducatos IIII auri, quod ipse Georgius aut dicta Vulca eius vxor (...) restituens et redet dictas terras venditas (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 4, 5, 6, 7, Jakov Vukšić, sv. 7/Ia, fol. 140').

⁷³¹ (na margini:) *Carta dotis done Margarite vxoris Marini aurificis. (...) Cum hoc sit quod magister Marinus aurifex quondam Francisci Siluestri de Sibenico vendiderit certas teras vxoris sue done Margarite pro ducatos IIII auri (Petro – prekrizeno) Georgio Plansich de villa Verchpole nomine vxor sue Vulcac ut de hiis patet vno publico instrumento hodie Paulo ante conscento manu mei notarii infrascripti, quos ducatos IIII ipse magister Marinus asserebat se habuisse (...) dictus magister Marinus constituit et fecit se debitorem in dictis ducatos IIII dicte sue vxoris done Margarite nomine eius dotis quos promisit dare dicte done Margarite (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 4, 5, 6, 7, Jakov Vukšić, sv. 7/Ia, fol. 141).

⁷³² Vidi bilj. 496 u ovoj cjelini. Premda je zlatar Marin pritom naveden bez drugih odrednica, u dokumentu se spominje njegova žena Margarita što pak rasvjetljava identitet zlatara.

⁷³³ Vidi bilj. 498 na str. 229.

⁷³⁴ (...) *Ibique Georgius Antonich de villa Verchpole districtus Sibenici fuit contentus et confessus se habuisse et recepisse a Radoslao Sestrinich tamquam propinquo Margarite file quondam protomagistri Gregorii lapicide de Sibenico et vxore magistri Marini aurificis libras (duodecimo – prekrizeno) viginti dua set solidos decem (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIIc, fol. 151); F. DUJMOVIĆ, 1975., Mihovil pok. Ivana, sign. 4, HAZ, Lapicide, pod datumom: 1435., 23. V., fol. 151 (kratki neobjavljeni transkript). Frane Dujmović donosi sumaran ispis dokumenta u kojemu omaškom Margaritu navodi kao kćer zlatara Marina: „*Margarite filie quond. mag. Marini aurificis*“.

⁷³⁵ (...) *Ibique Margarita vxor magistri Marini quondam Francisci Siluestri de Spaletto aurificis et habitatoris Sibenici et nunc voluntate et consensu dicti Marini sui viri (...) vendidit (...) ser Michaeli Semgunich de Sibenico (...) vnam terram gognaiorum quatuor uel plus uel minus (...) positam in Zaton versus Dazlina (...) (...) et hoc pro pretio et nomine pretii librarum quatuordecim denariorum paruorum (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIIc, fol. 5-5'); F. DUJMOVIĆ, 1975., Mihovil pok. Ivana, sign. 4, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1436., 4. I.I, fol. 5 (kratki neobjavljeni transkript).

⁷³⁶ (...) *Ibique magister Marinus aurifex quondam Siluestri, habitator Sibenici, fuit confessus habuisse et recepisse a magistro Medosio pellipario de Sibenico vnam crucem argenteam cum catenis argenteis et reliquis sanctis valoris ducatos duos auri. Quam crucem dictus Marinus dixit se pignorasce Iohanni Camenarich de Sibenico et nunc comode propter recessum dicti Iohannis predictam crucem dictus Marinus non potest rehabere ideo ipse Marinus obligauit se dicto Medosio presenti, stipulanti dictam crucem reddere ad suis mandatum. Casu quo ipsam non reddere ex tunc predicta crucem dictus*

Marinus predicti Medosio (dvije riječi nečitke) *habere, dare et soluere teneatur ducati duos auri ipsum Medosio* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIIg, fol. 91') F. DUJMOVIĆ, 1975., Mihovil pok. Ivana, sign. 4, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1437., 4. III., fol. 91 (kratki neobjavljeni transkript).

⁷³⁷ Iako je u rukopisu Krste Stošića naveden podatak da je zlatar Marin u šibenskim izvorima zabilježen 1438. godine, taj dokument nisam pronašla. Bilješka Krste Stošića glasi: „*Marin 1438.*“ Vidi: K. STOŠIĆ, *Povijest Šibenika*, III/10 (Zlatari), rukopis, fol. 1.

⁷³⁸ J. KOLANOVIĆ, 1989., dokument br. 341 na str. 404; J. KOLANOVIĆ, 1995., 291, bilj. 235.

⁷³⁹ (...) *Cum hoc sit quod Marinus Siluestri aurifex de Sibenico iam annis quatuor vel circa pignoraerit pro libras viginti quatuor paruorum Radoslao Sestrinich de Sibenico vnam suam valissellam territoriorum arratoriorum vt predictae partes asseruerunt apparere per instrumentum pignorationis scriptum manu presbiteri Michaelis Archidiaconis Scardone et notarii iurati comunis Sibenici nunc autem prefatus Marinus (...) dedit, vendidit, tradidit et alienauit predicto Radoslao Sestrinich (...) dictam valissellam cum territoriis aratoriis in ea existentibus positam in contrata ville de Verpoglie (...) (...) et hoc pro precio et nomine precii librarum triginta denariorum paruorum, quod precium predictus venditor contentus et confessus se habuisse et recepisse a dicto emptore (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 12, Frane i Petar de Serenis, F 2, fol. 58); F. DUJMOVIĆ, 1975., Tirrenis Pietro, sign. 19, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1442., 28. V., fol. 58 (kratki neobjavljeni transkript).*

⁷⁴⁰ (...) *Marin orifex prexente* (...) (HR-BAŠ-15, BNC, kut. 16, Računi 1433. – 1454., sv. 11, fol. 34').

⁷⁴¹ Vidi: A. ŠUPUK, 1975., 29.

⁷⁴² (...) *Ibique Margarita vxor magistri Marini aurificis quondam Francisci de Sibenico presente, ibide volente et consciencie dicto marito suo (...) dedit, tradidit et vendidit domino presbitero Martino Pribislaulich de Sibenico et magistro Iohanni lapicide eius fratri ibidem presentibus (...) vnam ipsius Margarite domum de muro et lignamine cuppis copertam positam Sibenici in contrata Omnium Sanctorum (...) iuxta domum quondam magistri Michaelis Cepillo lapicide de Sibenico (...) et hoc pro pretio et nomine pretii librarum octingentarum et quinqueginta denariorum quod dicti emptores (...) dare debeant et sic soluere promiserunt predictae Margarite de pretio predicto libras centum quinqueginta denariorum amodo usque per totum mensem septembris proxime futurum. Residuum vero, videlicet: libras septingentas denariorum dare debeant et sic promisserunt soluere dicte Margarite in annis quatuordecim proxime futuris pro rata videlicet: omni singulo anno (...) libras quinqueginta denariorum (...) (...) Et quod dicta Margarita et dictus magister Marinus (...) promissit stare et habitare in vita sua tantum in primo solario dicte domus supra canipam (...) (...) et domus predicta in totum et pro totum remaneat libera et expedita dictis emptoribus (...) (...) post vero mortem dicte Margarite et dicti mariti sui dicta tota domus libere et expedite deueniat et remaneat predictis emptoribus et heredibus suis. (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 10, 11/I, Ante Campolongo, F 10/If, fol. 130).*

⁷⁴³ (na margini:) (oštećeno) *Martini quietatio.*

(...) Ibique magister Marinus Siluestri de Sibenico aurifex et Margerita eius vxor (...) contenti, confessi et manifesti fuerunt habuisse et recepisse a presbitero Martino Pribislaulich et Iohanne eius fratre de

Sibenico libras centum denariorum paruorum et hoc nominatim pro parte solutionis vnius domus eisdem fratribus vendite pro predictarum precio librarum octingentarum quinquaginta (...) posite in contrata in contrata Omnium Sanctorum in Sibenico (...) pro quibus librarum centum (...) predicti Marinus et Margarita iugales (...) eisdem presbitero Martino et Iohanni fratribus (...) fecerunt finem remissionem et liberationem (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 12, Frane i Petar de Serenis, F 4, fol. 196); F. DUJMOVIĆ, 1975., Tirrenis Pietro, sign. 19, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1443., 19. VI., fol. 196 (kratki neobjavljeni transkript).

⁷⁴⁴ (...) *Ibique dona Margarita vxor magistri Marini aurificis quondam Francisci de Sibenico (...) habuisse et recepit a domino presbitero Martino Pribislaulich et magistro Iohanne lapicida eius fratre (...) libras quinqueginta paruorum (...) in computo et pro parte solutionis pretii vnius domus dicte Margarite vendite dictis duobus fratribus posite Sibenici in contrata Omnium Sanctorum (...) Et pro integra solutione libras centum quinquaginta paruorum quas in computo pretii dicte domus dicti fratres dare debeant predictae Margarite pro totum mensem septembris proxime futuri (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 10, 11/I, Ante Campolongo, F 10/Ig, fol. 175'); F. DUJMOVIĆ, 1975., Antonio Campolongo, sign. 6/2, HAZ, Lapidice, pod datumom: 1443., 28. VIII., fol. 175 (kratki neobjavljeni transkript).*

⁷⁴⁵ (...) *Ibique dominus presbiter Martinus Pribislaulich de Sibenico (...) promisit dare et soluere magistro Stefano quondam Iohannis aurifici de Sibenico (...) libras decemseptem paruorum in duobus terminis (...) Et hoc nomine et vice magistri Marini quondam Francisci aurificis de Sibenico ibide presenti, debitoris predicti magistri Stefani de predictis libris decemseptem paruorum prout apparebat instrumento publico (...) scripto (...) in 1430, indictione tertia, die XXII ianuarii (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 10, 11/I, Ante Campolongo, F 10/Ig, fol. 166).*

⁷⁴⁶ (...) *Ibique magister Marinus quondam Francisci aurifex de Sibenico et dona Margarita eius vxor (...) contenti et confessi fuerunt (...) se simul esse debitores, teneri et dare debere magistro Georgio quondam Iohannis barberio habitatori Sibenici (...) libras trigintaduas solidos decem et octo paruorum monete (...) (...) Ipsi iugales voluerunt et contenti fuerunt quod dominus presbiter Martinus Pribislaulich de Sibenico et magister Iohannes lapicida eius frater ibidem presentes dare debeant predicto magistro Georgio ipsas libras trigintaduas solidos decem octo paruorum de libris quinqueginta paruorum quas predicti duos fratres tenentur et dare debent ipsis iugalibus ad festum Sancti Viti proxime futurum de mense iunii in computo et pro parte solutionis vnius domus predictae donec Margarite vendite fratribus predictis (...)*

(na margini:) *Die 18 mensis iunii 1444to (...) Ibique de comissione et mandato introscripti Georgii Iohannis barberii ibidem presentis cassatum et debentatum fuit contrascriptum instrumentum (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/IV, 11/V, Ante Campolongo, F 10/II, fol. 12'); F. DUJMOVIĆ, 1975., Antonio Campolongo, sign. 6/5, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1444., 11. I., fol. 12 (kratki neobjavljeni transkript).*

⁷⁴⁷ (na margini:) *Quietatio presbiteri Martini Pribislaulich et magister Iohannes eius fratris.*

(...) *Ibique magister Marinus quondam Francisci aurifex de Sibenico et Margarita eius vxor verbo et licentia dicti mariti sui (...) fecerunt perpetuam finem quietationem securitatem et pactum de vltius non petendo domino presbitero Martino Pribislaulich de Sibenico ibidem presenti nomine suo proprio*

ac nomine et vice magistri Iohannis lapicide sui stipulanti et recipienti, nominatim de libris quinqueginta denariorum monete, quas predicti presbiter Martinus et magister Iohannes eius frater dare debebant predictae Margarite in festo Sancti Viti, proxime elapsi, videlicet in XV^a die instantis mensis in computo pretii et pro vna paga vnius domus predictae Margarite vendite predictis presbitero Martino et magistro Iohannis fratribus prout apparebat instrumento scripto manu mei notarii infrascripti in 1443°, indictione VI^a, die 8 mensis iunii, de quibus autem libras quinqueginta denariorum suprascriptis dominus presbiter Martinus predictus dedit et soluit libras trigintaduas denariorum solidos XVIII paruorum magistro Georgio barberio quondam Iohannis de Sibenico (...) pro integra solutione vnius debiti in quo predicti vir et vxor tenebantur eidem magistro Georgio vigore vnius instrumenti debiti scriptu manu mei notarii infrascripti in presentibus millesimo et indictione, die XI°, mensis ianuarii (...) et residuum predictarum librarum quinqueginta denariorum, videlicet libras decemseptem soldos duos paruorum dicti vir et vxor illico contenti et confessi fuerunt se habuisse et recepisse a predicto presbitero Martino (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/IV, 11/V, Ante Campolongo, F 10/II, fol. 156'-157); F. DUJMOVIĆ, 1975., Antonio Campolongo, sign. 6/5, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1444., 18. VI., fol. 156 (kratki neobjavljeni transkript).

⁷⁴⁸ (...) *Ibique dona Margarita vxor magistri Marini quondam Francisci de Sibenico verbo et licentia dicti mariti sui (...) dedit, tradidit et vendidit ser Iohanni quondam Georgii Camenarich cuius Sibenici (...) vnum eius totam vallatam terrenorum suorum positorum in tenutis ville Vergpolglie districtus Sibenici (...) et hoc pro pretio (...) librarum trigintaquinque denariorum monete venete, quod totum pretium predicta(s – prekrizeno) dona Margarita venditrix contenta et confessa fuit se habuisse et recepisse a dicto ser Iohanne emptore. (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/IV, 11/V, Ante Campolongo, F 10/II, fol. 277'); F. DUJMOVIĆ, 1975., Antonio Campolongo, sign. 6/5, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1444., 20. X., fol. 227 (kratki neobjavljeni transkript).*

⁷⁴⁹ (...) *presentibus Marino aurifice famulo comunis (...) (HR-BAŠ-18/1, BK, kut. 2, Antonio Campolongo, F 2, fol. 92').* Premda je zlatar zabilježen bez patronima, iz sljedećeg dokumenta saznajemo da je riječ o Marinu Franinu. Vidi iduću bilješku.

⁷⁵⁰ (...) *presentibus (...) et Marino quondam Francisci aurifice, precone comunis Sibenici, ac (...) (HR-BAŠ-18/1, BK, kut. 2, Antonio Campolongo, F 2, fol. 136'); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Antonio Campolongo, Arhiv šibenske biskupije, br. 263, Aurifices, pod datumom: 1446., 4. VII., fol. 136 (kratki neobjavljeni transkript).*

⁷⁵¹ (...) *Ibique Margarita relicta quondam Marini aurificis de Sibenico (...) recepisse a magistro Iohanne Pribislaulich lapicide de Sibenico (...) libras quinqueginta paruorum (...) in computo et solutione pretii vnius domus sue posite Sibenici in contrata Omnium Sanctorum (...) vendite per dictam Margaritam predicto magistro Iohanni et presbitero Martino eius fratri (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/VI, Ante Campolongo, F 10/IVa/3, fol. 119'); F. DUJMOVIĆ, 1975., Antonio Campolongo, sign. 6/7, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1448., 29. VI., fol. 119 (kratki neobjavljeni transkript).* Frane Dujmović dokument navodi pod datumom 29. lipnja umjesto 25. lipnja 1448. godine.

⁷⁵² *Quietatio magistri Iohannis Pribislaulich lapicide a Margarita relicta quondam Marini aurificis de Sibenico.*

(...) *Ibique Margarita relicta quondam Marini aurificis de Sibenico (...) recepisce (...) a magistro Iohanne quondam Pribislau lapicide de Sibenico (...) librarum quinqueginta denariorum paruorum (...) pro parte solutionis librarum quinqueginta hoc est pretii vnus domus vendite ipsi magistro Iohanne a predicta Margarita, quas libras quinquaginta paruorum idem magister Iohannes dedit et soluit ipse Margarite pro paga quam debebat ei soluere Sancti Victi proxime elapso (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 13, 14, Rafael Ferro, F 13/8c, fol. 155'-156); K. STOŠIĆ, *Povijest Šibenika*, III/10 (Zlatari), rukopis, fol. 2; F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Raffaele Ferro, sign. 6/8, HAZ, Lapidice, pod datumom: 1449., 6. X., fol. 156 (kratki neobjavljeni transkript).

⁷⁵³ U izvorima je zabilježen kao *Paulus Iurini, Paulus Iurinch, Paulus Iurinouich, Paulus Iurenouich* i *Paulus aurifex de Sibenico*, s time da su najčešće zastupljene prve dvije varijante imena pa ga u literaturu uvodimo kao Pavla Jurina (Jurinića).

⁷⁵⁴ K. STOŠIĆ, *Povijest Šibenika*, III/10 (Zlatari), rukopis, fol. 1; C. FISKOVIĆ, 1949., 147. Krsti Stošiću bio je poznat samo dokument iz 1440. godine, čiji transkript donosimo u bilj. 773 u ovoj cjelini.

⁷⁵⁵ C. FISKOVIĆ, 1959., 115, 196 (bilj. 716). Zato je Nevenka Bezić-Božanić u indeks dalmatinskih majstora zlatara uvela pod imenom *Pavao iz Šibenika*. Vidi: N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1963., 311; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1978., 98; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1999., 213.

⁷⁵⁶ Iz sadržaja dokumenta koji je Cviti Fiskoviću bio poznat poistovjećivanje nije ni bilo moguće.

⁷⁵⁷ U potrazi za dokumentima nisu korišteni transkripti Frane Dujmovića, već su njegove signature pridružene odgovarajućim dokumentima nakon usporedbe transkripata.

⁷⁵⁸ (...) *presentibus (...) et Paulo Iurini aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/II, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIh, fol. 86).

⁷⁵⁹ (...) *presentibus (...) et Paulo Iurenouich aurifice de Sibenico (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/II, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIIm, fol. 52).

⁷⁶⁰ (...) *presentibus (...) et magistro Paulo Iurinch aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 10, 11/I, Martin Ferro, F D, fol. 9').

⁷⁶¹ (...) *presentibus (...) magistro Paulo Iurini aurifice et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/Ij, fol. 107); (...) *coram suprascriptis examinatore et testibus (magistro Paulo Iurini aurifice, op. a.) (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/Ij, fol. 107'). U drugom dokumentu nije navedeno zlatarovo ime, ali s obzirom na to da je bilježnik koristio izričaj „*gore navedeni egzaminator i svjedoci*“, jasno je da se to odnosi na zlatara Pavla koji je kao svjedok zabilježen u prethodnom dokumentu na prethodnoj foliji.

⁷⁶² (...) *presentibus (...) et Paulo Iurini aurifice de Sibenico (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/Ij, fol. 108); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Mihovil pok. Ivana, sign. 2, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1430., 16. VI., fol. 12 (kratki neobjavljeni transkript). Frane Dujmović dokument navodi pod folijom 107 umjesto folijom 108, a ime zlatara čita kao *Paulo Gunii*; (...) *presentibus (...) et Paulo Iurini aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/Ij, fol. 108').

-
- ⁷⁶³ (...) *presentibus (...) magistro Paulo Iurini aurifce de Sibenico et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/1k, fol. 39'); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Mihovil pok. Ivana, sign. 2, HAZ, Aurifces, pod datumom: 1431., 2. III., fol. 39 (kratki neobjavljeni transkript).
- ⁷⁶⁴ Vidi bilj. 595 u ovoj cjelini.
- ⁷⁶⁵ (...) *presentibus (...) ser Stephano Draganich et Paulo Iurini aurifce de Sibenico (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/In, fol. 94); (...) *presentibus (...) ser Stephano Draganich et Paulo Iurini aurifce de Sibenico (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/In, fol. 94').
- ⁷⁶⁶ Vidi bilj. 621 u ovoj cjelini.
- ⁷⁶⁷ (...) *Ibique magister Paulus Iurinich aurifex de Sibenico (...) dare debere (...) ser Florio Zauorouich de Sibenico vice et nomine quondam (?) Michaelis Schulcich et pro ipso ser Michaele sui soceri suprascripti libras duodecim et solidos sexdecim et solidos sex pro parte expensarum (...) pro solutione termini (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIIc, fol. 112). Spis ne pruža dovoljno podataka na temelju kojih bi rečenog Mihovila Skulčića bilo moguće identificirati kao Mihovila Dismanova Skulčića, tasta zlatara Bartula Domankuševa (Dumankuševića), ali je moguće da je posrijedi ista osoba.
- ⁷⁶⁸ (...) *presentibus (...) et Paulo aurifce quondam Iurini de Sibenico (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIIc, fol. 112).
- ⁷⁶⁹ (...) *presentibus (...) magistro Paulo Iurinich aurifce (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIIg, fol. 69); F. DUJMOVIĆ, 1975., Mihovil pok. Ivana, sign. 4, HAZ, Aurifces, pod datumom. 1436., 22. XI., fol. 68 (kratki neobjavljeni transkript). Frane Dujmović donosi dokument pod folijom 68 umjesto folijom 69.
- ⁷⁷⁰ (na margini:) (dio teksta oštećen) *compromissum in* (jedna riječ nečitka) *Paulo aurifce et Petro sartore.*
(...) *Ibique magister Paulus aurifex tamquam commissarius et successor in dimidia done Stane quondam vxoris sue pro se ipso dicto nomine ex vna parte et magister Petrus sartor et habitator Sibenici vice et nomine done Chatarine eius vxoris et file suprascripti magistri Pauli (...) nec non dicte quondam done Stane vxoris ipsius magistri Pauli parte ex alia (...) compromisserunt in venerabilem virum dominum presbiterum Iacobum /Iacobum/ Zilii canonicum Sibenicensem ac virum nobilem ser Martinum Marini tamquam suos arbitros (...) (...) declaramus (...) dimidiam inter ipsas partes (...) terreno (...) apud magistrum Stefanum aurificem (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 8, 9, Christophorus Lovato, sv. 9/Ie, fol. 6'-7); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Lovato Cristoforo, sign. 9/I, HAZ, Lapidice; Aurifces, pod datumom: 1437., 14. I., fol. 6 (kratki neobjavljeni transkript).
- ⁷⁷¹ (...) *arbitri arbitratores (...) ellecti (...) inter magistrum Paulum aurificem habitatorem Sibenici tamquam comissarium et successorem pro dimidia bonorum omnium mobillium et immobilium done Stane vxoris quodam ipsius magistri Pauli parte et vna, et magistrum Petrum sartorem et habitatorem Sibenici vice et nomine done Chatarine eius vxore et filie suprascriptum magistri Pauli ex alia parte occaxione et ratione dictorum bonorum suprascripte Stane relictorum (...) per eius testamentum scriptum (...) per (...) Iacobum Vuchsa (...) sub millesimo CCCCXXXXP indictione nona, die nono mensis ianuarii (...)*

(...) *declaramus (...) quod quedam vinea gognaiorum duorum cum dimidio sita in Ribnich et Campo inferiori ac super terreno Sancti Laurentii (...) diuidi debeat per veram dimidiam inter ipsas partes. Item quodam gognaii quatuor cum dimidia in eodem loco super (proprio – prekriženo) proprio terreno ipsius quondam Stane (...) quod simili modum pro diuidum diuidatur ita terra (...) Item vna starina super terreno episcopatus gognaiorum quatuor cum dimidio cum arboribus oliuariorum quadraginta (...) apud magistrum Stefanum aurificem diuidatur ut supra (...) Item vnum ortum (...) ad indicamus in totum (...) ipsi magistro Petro nomine dicte done Chatarine (...) bona mobilia contenta in ipso inuentario (...) (...) arbitratore diuidi debeant vsque per totum mensem ianuarii (...)*

(na margini:) *1443, indictione VI, die 4° mensis februaryi. Publicatum per me Iohannes Francisci de Serenis (...) ad instantiam magistri Petri Goicich sartoris. (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 8, 9, Christophorus Lovato, sv. 9/Ie, fol. 7-7').*

⁷⁷² (...) *presentibus magistro Paulo Iurinich aurifice et Stefano Iurinich (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Baptist de Ponte, sv. 3b, fol. 40').*

⁷⁷³ (na margini:) *Reuocatio testamentorum Pauli Iurinich aurificis.*

(...) *presentibus ser Iohanne quondam Nicolai Vrancich et magistro Georgio Benchouich (...) Actum Sibenici in domo habitationis infrascripti magistri Pauli aurificis in contrata Omnium Sanctorum de super. Ibiqum magister Paulus Iurinich aurifex de Sibinico (...) potuit et potest voluit contentus fuit et ordinavit quod omnia et singula testamenta per eum quomodocumque condita facta et ordinata (...) et esse debeant omni efficacitā reuocata irrita et annullata (...) (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 10, 11/I, Ante Campolongo, F 10/Ia, fol. 8-8'); F. DUJMOVIĆ, 1975., Antonio Campolongo, sign. 6/2, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1440., 1. VIII., fol. 8 (kratki neobjavljeni transkript). Čini se da je dokument bio poznat i Krsti Stošiću koji je u rukopisnim bilješkama uz zlatarovo ime zapisao 1440. godinu. Međutim, osim imena zlatara i godine on ne navodi nikakve podatke. Vidi: K. STOŠIĆ, *Povijest Šibenika*, III/10 (Zlatari), rukopis, fol. 1 (bez datuma, signature i transkripta dokumenta).*

⁷⁷⁴ (na margini:) *Compromissum inter Catam relictam Pauli Iurinouich aurificis et magistrum Petrum Goicich sartorem.*

(...) *Cata relictā Pauli Iurinouich aurificis ex vna parte et magister Petrus Goicich sutor de Sibinico commissarius vt asseruit dicti quondam Pauli ex parte altera de differentia ventilante et que uentilabatur inter eas occaxione alicuius partis dotis dicte Cate (...) se compromisserunt (...) in arbitres arbitratore amicabile (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 12, Frane i Petar de Serenis, F 1, fol. 37); DUJMOVIĆ, 1975., Tirenis Pietro, sign. 19, HAZ, Aurifices, 1442. 25. II, fol. 37 (kratki neobjavljeni transkript). Frane Dujmović navodi datum 25. veljače umjesto 26. veljače 1442. godine.*

⁷⁷⁵ Podatak o datumu arbitražne presude poznat je iz dokumenta u sljedećoj bilješci.

⁷⁷⁶ (...) *Cata relictā magistri Pauli Iurinich aurificis de Sibinico (...) fuit contenta, confessa et manifesta habuisse et recepisse a magistro Petro Goicich sartore de Sibinico vti genero et commissario dicti quondam magistri Pauli aurificis libras centum paruorum partim in denariis (...) partim in possessionis (...) et partim in aliquibus rebus mobilibus (...) pro dote dicte Cate (...) (...) et hoc nominatum pro solutionem primi termini in quaddam sententia arbitraria scripta manu mei notarii (...) in presentibus millesimo*

et indictione, die vero secundo mensisi martii (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 12, Frane i Petar de Serenis, F 1, fol. 42').

⁷⁷⁷ J. KOLANOVIĆ, 1989., dokument br. 247 na str. 312. Iako je zlatar u dokumentu naveden samo imenom, vjerojatno se spis odnosi upravo na Katu, udovicu zlatara Pavla Jurinića. Naime, zlatar Pavao Ivanov Derljanović umro je tek 1459. godine pa se dokument ne može odnositi na njega, a vjerojatno ni na Pavla Ungara koji je u šibenskim arhivskim izvorima posredno zabilježen samo 1438. godine. Međutim, uz Pavla Ungara nije navedena oznaka da je *de Sibenico* koja se pojavljuje uz Katinog pokojnog muža, zlatara Pavla. O zlatarima Pavlu Ivanovu Derljanoviću i Pavlu Ungaru opširnije u potpoglavljima 2.21. i 2.32.

⁷⁷⁸ (...) *Ibique Cata relicta Pauli Iurinich aurificis de Sibenico ex parte vna et presbiter Martinus Pribislaulich de Sibenico suo proprio et specialiter nomine ac vice et nomine Iohannis lapicide fratris sui pro quo promisit de rato, ambo tanque filii dicte Cate ex parte altera (...)* (...) *arbitres (...)* *elligerunt (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 12, Frane i Petar de Serenis, F 4, fol. 189'); F. DUJMOVIĆ, 1975., Tirrenis Pietro, sign. 19, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1443., 22. V., fol. 189 (kratki neobjavljeni transkript).

⁷⁷⁹ (...) *presentibus magistro Paulo Derglianouich et Stefano Iurgieuich de Sibenico testibus aurifice (!)*. *Ibique Catha relicta quondam magistri Pauli aurificis (...)* *dedit, tradidit et vendidit Iacobo Millunich laboratorii habitatori Sibenici et Drase eius vxori (...)* *vnam totam ipsius Chate domum de muro et lignamine, cuppis tabulis copertam, cum suis locis que ipsa domus vendita habet supra et infra se (...)* *positam in contrata Sancti Gregori in Sibenico, iuxta campum ecclesie predictae Sancti Gregorii (...)* *iuxta domum ipsius Cathe (...)* *et hoc pro pretio et nomine pretii librarum centum et viginti denariorum paruorum, quod totum pretium dicta venditrix contenta et confessa fuit se habuisse et recepisse a predictis iugalibus emptoribus (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/IV, 11/V, Ante Campolongo, F 10/III, fol. 32'); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Antonio Campolongo, sign. 6/6, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1447., 24. I., fol. 31 (kratki neobjavljeni transkript). Frane Dujmović dokument navodi pod folijom 31 umjesto folijom 32'.

⁷⁸⁰ (...) *Ibique Catha relicta quondam Pauli aurificis de Sibenico (...)* *donauit magistro Matheo Radelich carpentario de Sibenico (...)* *introitus fructus (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/VI, Ante Campolongo, F 10/IVa/3, fol. 127).

⁷⁸¹ (...) *Cata relicta quondam magistri Pauli aurificis de Sibenico (...)* *vendidit (...)* *magistro Marco de Spaletto ciroico salariato in ciuitate Sibenici (...)* *vnum suum totum et integrum ortum cum circa decem et octo pedibus oliuariorum (...)* *positum prope et extra muros ciuitati Sibenici (...)* (...) *et hoc pro precio et nomine precii triginta sex libras denariorum paruorum, quod totum (et integrum – prekríženo) pretium dicta venditrix (...)* *habuisse et recepisse a dicto emptore (...)* (HR-DAZD-31, BZ, Nicolaus Benedicti, B I, F I/16, fol. 13').

⁷⁸² Cvito Fisković donosi skraćeni transkript dokumenta. Vidi: C. FISKOVIĆ, 1959., 115, 196 (bilj. 716).

⁷⁸³ Najcjelovitiju biografiju zlatara i bibliografiju u kojoj se zlatar spominje donosi Marijana Kovačević. Vidi: M. KOVAČEVIĆ, 2010., cjelina 2.1.81. na str. 170-178. U indeksu dalmatinskih majstora navodi se kao *Crnotić Stjepan zvan Francesco ili Francoj, Stjepan sin Crne iz sela Zdenca, Stjepan Crnotin iz Zdenca, Crnotić Stjepan i Stjepan Frankoj*. Vidi: N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1963., 303, 314; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ,

1968., 370; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1978., 44, 121; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1985., 324; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1999., 194, 221. Poglavlje o tom zlataru u ovome radu nije uvršteno kronološki prema vremenu djelovanja zlatara, već prema vremenu nastanka šibenskog spisa iz 1419. godine.

⁷⁸⁴ N. KLAIĆ – I. PETRICIOLI, 1976., 536; I. PETRICIOLI, 1983., 12.

⁷⁸⁵ Opširnije o tom zlataru vidi u: M. KOVAČEVIĆ, 2010., cjelina 2.4. na str. 215-231 i ondje navedenoj literaturi.

⁷⁸⁶ M. KOVAČEVIĆ, 2010., cjelina 2.1.81. na str. 170-178.

⁷⁸⁷ M. KOVAČEVIĆ, 2010., 175, 177.

⁷⁸⁸ M. KOVAČEVIĆ, 2010., 175.

⁷⁸⁹ (...) *Drasica relicta quondam Stephani Francoy aurificis de Iadra (...) fuit contenta et confessa se ipsam habuisse et recepisse a dicto Iohanne Muntanich de Sibenico pro primo anno de legato infrascripto libras viginti denariorum paruorum (...) in rationem librarum centum denariorum paruorum quas centum libras uti asseruerunt dicte dicte partes legauit in suo vltimo testamento dicte Drasice olim Stana vxor quondam dicti Iohannis, soluendas infra quinque annos silicet quolibet anno dictarum quinque annorum libras viginti (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/II, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIh, fol. 88').*

⁷⁹⁰ (...) (dio teksta oštećen) *de Sibenico fuit sponte ductus fuit confessa et contenta (dio teksta oštećen) Iohannis Muntanich de Sibenico libras qua (dio teksta oštećeno) libras Drasica relicta quondam Stephani aurificis (dio teksta oštećen) a quaddam legatum infrascriptum prout et ipsa cessionem (dio teksta oštećen) in millesimo vigesimo, indictione (dio teksta oštećen) et hoc pro resto et completa solutionem (dio teksta oštećen) [Dr]asice reliquerat olim Stana quondam (dio teksta oštećen) testamento prout ipsius Stane testamento continentur scripto (dio teksta oštećen) in millesimo quadringentesimo octo indictione (dio teksta oštećen) (...) (...) fuit confessa se h[abuisse et recepisse] dictarum centum librarum libras sexaginta denariorum de quibus (dio teksta oštećen) libras prefatus ser Nicholaus dicto Georgio fecit finem, quietacionem (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/II, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/III, fol. 3').* Precizan datum nije moguće utvrditi, ali je dokument svakako sročeno između 12. i 15. srpnja 1422. godine.

⁷⁹¹ (na margini:) *Pro Iohanne Thomasii de Lezna creditum contra Michaelem Ratcouic aurificem de Spalato habitatorem Sibenici.*

(...) *Michael Ratcouich (de Spalato – prekriženo) aurifex de Spalato, nunc habitator Sibenici, sponte ductus fuit contentus et confessus se teneri et dare debere nobili viro ser Iohanni Thomasii Gazarouich de Lezna vnum parium cercellorum de argento libras octo denariorum paruorum, item anulos tres argenteos valoris quolibet solidos duodecim, quod fecit solidos triginta sex, item subauricularia valoris solidos viginti, que omnes res ascendunt in totum ad sumam libras decem solidos sexdecim denariorum paruorum (...) quas quidem omnes res siue dictarum decem librarum et solidos sexdecim prefatus Michael (...) se obligando ser Iohanni Thomasii siue nobili viro ser Iohanni Tauilich de Sibenico, cui dictus ser Iohannes Thomasii ibidem et de presenti comisit suo nomine ad recipiendum predictum, quod promisit dare, soluere et consignare hinc usque ad festum Natiuitatis (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/Ii, fol. 126'-127').* Iz dokumenta nije razvidno je li možda riječ o istom zlataru

Mihovilu iz Splita koji se u zadnjoj četvrtini 14. stoljeća spominje u Dubrovniku, a u 15. stoljeću na Hvaru. Vidi: C. FISKOVIĆ, 1955., 10; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1992., 683.

⁷⁹² (...) *Miltos Vidoyeuich aurifex de Tragurio (...) vendidit et transsactauit Mathio Zizich pillipario de Sibenico (...) vnum ortum cum tribus arboribus oliuarum et vna (prazno) positi extra ciuitatis Sibenici (...) (...) et hoc pro precio et nomine precii librarum viginti denariorum paruorum quod precium dictus venditor ab ipso emptore fuit contentus et confessus se ipsum habuisse et recepisse (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/Ii, fol. 150')*

⁷⁹³ Zlatarovo je prezime u izvorima bilježeno kao *Drlan, Derlan, Derlin, Darlanouich, Derelianouich, Derlanouic, Derlanouits, Derglanouich, Derglianouich, Draglianouich, Dralanouich, Dreliauouich, Drilianouich, Driglianouich, Dralanouich, Drlanouich* i *Gergnanouich*.

⁷⁹⁴ U literaturi je zastupljen kao *Pavao Drljanović, Pavao Darljanović, Pavao Derljanović, Pavao Darlijanović, Pavao Grnjanović, Pavao Grganović, Pavao Hreljanović* te *Drljanović ili Grujanović Pavle iz Šibenika* i *Drljanović ili Grljanović Pavle iz Šibenika*. Vidi: C. FISKOVIĆ, 1950.a, 151, 163 (bilj. 228); N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1963., 304; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1978, 51; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1991., 141, J. KOLANOVIĆ, 1989., dokument br. 308 na str. 342; J. KOLANOVIĆ, 1995., 99 (bilj. 138), 291 (bilj. 236); N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1999., 195; A. BIRIN, 2016., dokument br. 179; G. BUDEČ, 2013.b, 124 (bilj. 439, bilj. 440), 140, 141, 260; T. ANDRIĆ, 2018., (bilj. 971); Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 103 (bilj. 30).

⁷⁹⁵ V. MOLÉ, 1912., dokument br. 8 na str. 145; C. FISKOVIĆ, 1950.a, 151, 163 (bilj. 228); I. FISKOVIĆ, 1981., 89; J. KOLANOVIĆ, 1989., dokument br. 308 na str. 342; J. KOLANOVIĆ, 1995., 291 (bilj. 236); E. HILJE, 2015., bilj. 16; A. BIRIN, 2016, dokument br. 179; G. BUDEČ, 2013.b, 124 (bilj. 439, bilj. 440); T. ANDRIĆ, 2018., bilj. 971; Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 103 (bilj. 30).

⁷⁹⁶ (...) *dominus presbiter Georgius quondam Radetini (?) de Tinino, custos mansionis ecclesie Tiniengi, cum presencia, voluntate et consensu Vlade, vxoris Gregorii Gais (?) de dicto Tininio, posuit et dedit Matheum, filium dicte Vlade et quondam Filipi, quondam uiri dicte Vlade, magistro Paulo quondam Iohannis Derlani aurifici de Sibenico presenti, stipulanti et recipienti ad adiscendum artem aurifabrorum hinc ad septem annos proxime futuros (...) dictus Georgius (...) se obligando dicto magistro Paolo (...) quod dictus Matheus per se erit et non discedet a continuo exercicio dicte artis absque licencia dicti sui magistri usque ad terminum suprascriptum (...) (...) dictus magister Paulus promisit et se obligauit dicto (magistro – prekriženo) domino Georgio (...) nomine dicti Mathei (...) quod ipsum Matheum docebit et instruet dicte artis bona fide, dando sibi victum, vestitum et calciamentum (...) Et in fine dicti termini eidem magistro suo discipulo dare et consignare quolibet caput instrumentorum dicte artis et vnam diploydum nuouam de griso /nuouam/. Item vnam tunicam (?) de griso nuouam, vnum caputum et vnum parium caligarum de panno latino nuoua, quolibet brachium precii librarum trium, sutularia nuoua, camissiam cum femoralis nuoua (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/Ij, fol. 103'); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Mihovil pok. Ivana, sign. 2, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1430., 11. VI., fol. 103 (kratki neobjavljeni transkript). Frane Dujmović zlatarovo ime čita kao *Iohannis Deslaili*.*

⁷⁹⁷ O tome više u cjelini 6.2.1.

⁷⁹⁸ Vidi bilj. 900 u ovoj cjelini.

⁷⁹⁹ Opširnije o tom zlataru u cjelini 2.14.

⁸⁰⁰ (...) *presentibus (...) ser Paulo Buntich et Paulo quondam Iohannis Drlani aurifice de Sibenico (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/Ik, fol. 32); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Mihovil pok. Ivana, sign. 2, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1431., 11. II., fol. 32 (kratki neobjavljeni transkript). Frane Dujmović ime zlatara čita kao *Paulo quondam Iohannis Arsan*.

⁸⁰¹ (...) *in Dubraua (...) iuxta oliuas Pauli quondam Iohannis aurificis (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/Im, 13); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Mihovil pok. Ivana, sign. 2, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1432., 21. II., fol. 13 (kratki neobjavljeni transkript).

⁸⁰² (...) *presentibus (...) Paulo Drlanouich aurifice et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/In, fol. 100); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Mihovil pok. Ivana, sign. 2, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1432., 5. X., fol. 100 (kratki neobjavljeni transkript).

⁸⁰³ (...) *presentibus (...) et Paulo Derlanouich aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIIa, fol. 124); F. DUJMOVIĆ, 1975., Mihovil pok. Ivana, sign. 4, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1433., 23. VIII., fol. 124 (kratki neobjavljeni transkript).

⁸⁰⁴ (na margini:) *Pro Paulo Derlanouich aurifice emptio tere.*

(...) *Ibique Michaelis Papresich de Sibenico (...) dedit, vendidit, tradidit et transsactauit Paulo filio quondam Iohannis Derlan aurifice de Sibenico (...) vnam terram gognaiorum trium uel plus uel minus positam in Campo inferiori sub ecclesia Sancti Siluestri (...)* (...) *pro pretio et nomine pretii librarum quinquaginta septem paruorum (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIIa, fol. 142').

⁸⁰⁵ *Actum Sibenici in curia fratrum minorum, presentibus (...) et Paulo Darlanouich aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 4, 5, 6, 7, Jakov Vukšić, sv. 7/Ia, fol. 93').

⁸⁰⁶ (na margini:) *Restitutio bonorum in persona magistri Pauli Derlanouich aurifici.*

(...) *in domo habitationis magistri Pauli Darlanouich aurificis sub ostio magno in Punta (...)* *Margarita filia olim Iohannis Derlan (...) sua propria sciencia et voluntate (...) renuntiauit ac refutauit totam et integram suam partem ac omnia et singulla bona sua paterna et materna mobilia et stabilia presenti et futura in Sibenico et alibi ubicumque posita et existentia (...)* *magistri Pauli Derglianouich aurificis presentis et (...) presente etiam dona Dissa madre dictorum magistri Pauli et Margarite (...)* (na margini:) *1443. indictione VI^a, die 17 maii. Publicatum ad instantis magistri Pauli (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 4, 5, 6, 7, Jakov Vukšić, sv. 7/Ia, fol. 94); K. STOŠIĆ, *Povijest Šibenika*, III/10 (Zlatari), rukopis, fol. 1; F. DUJMOVIĆ, 1975., Jakov Vukšić, sign. V, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1434., 28. V., fol. 94 (kratki neobjavljeni transkript). Krsto Stošić navodi samo ime zlatara i godinu bez datuma, signature i transkripta dokumenta te zabunom navodi da je Margarita bila zlatarova kći.

- ⁸⁰⁷ (...) *Dona Dissa relicta olim Iohannis Darlan de Sibenico simul cum suo filio Paulo aurifex ex vna parte et Georgius Ratci lapicida de Sibenico vocatus Caularius parte ex altera (...) matrimonium inter se contraxerunt, videlicet, suprascripta dona Dissa et magister Paulus ex nunc dederunt, tradiderunt dicto Georgio lapicide Margaritam filiam dicte done Desse et sororem dicti magistri Pauli in eis veram et legitimam vxorem et sposam (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 4, 5, 6, 7, Jakov Vukšić, sv. 7/Ia, fol. 94'); F. DUJMOVIĆ, 1975., Jakov Vukšić, sign. V, HAZ, Lapicide, pod datumom: 1434., 28. V., fol. 94 (kratki neobjavljeni transkript).
- ⁸⁰⁸ (na margini:) *Debitum (ser Desse – prekriženo) Helie Tolimerich contra Paulum Darlanouich.*
 (...) *Paulus Iohannis Darlanouich aurifex de Sibenico (...) confesus fuit se habuisse bracias quatuordecim de pano latino ad precium et rationem librarum trium soldorum VI pro quolibet libra a ser Helia Tolimerich ciue Sibenici, quod panum totum ascendit ad summam librarum XXXX^{ta}VI soldorum III^{or} denariorum paruorum (...)* *Quas quidem libraras quadraginta sex soldos III paruorum promisit dictus Paulus (...) dare, soluere et plene numerare dicto ser Helie (...) hoc modo videlicet: medietate hinc ad festum Natiuitatis Domini nostri Iesu Christi proxime futurum, et aliam medietatem inde ad festum Carnispruium proxime futurum (...)*
 (na margini:) *1443, die primo aprilis. (...) Ibique ser Helias Tolimerich contrascriptus confessus fuit recepisse a contrascripto Paulo Iohannis Darlanouich aurifex librarum XLVI soldorum III^{or} paruorum pro integra solutione debiti in contrascripto instrumento (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 4, 5, 6, 7, Jakov Vukšić, sv. 7/Ia, fol. 122); F. DUJMOVIĆ, 1975., Jakov Vukšić, sign. V, HAZ, Lapicide; Aurifices, pod datumom: 1434., 13. X., fol. 122 (kratki neobjavljeni transkript).
- ⁸⁰⁹ (...) *Actum Sibenici in ecclesia Sancti Dominici, presentibus (...) et Paulo Drilianouich aurifex omnibus ciuibus et habitatoribus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 8, 9, Bartul Arnulfus, sv. 7/Iba, fol. 41'); F. DUJMOVIĆ, 1975., Jakov Vukšić, sign. V, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1435., 19. III., fol. 41 (kratki neobjavljeni transkript). Frane Dujmović dokument navodi bilježnika Jakova Vukšića umjesto Bartula Arnulfusa.
- ⁸¹⁰ (...) *presentibus (...) et Paulo Derlanouich aurifex de Sibenico (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIIg, fol. 59); F. DUJMOVIĆ, 1975., Mihovil pok. Ivana, sign. 4, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1436., 13. X., fol. 59 (kratki neobjavljeni transkript).
- ⁸¹¹ (...) *presentibus Paulo Iohannis aurifex et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 8, 9, Christophorus Lovato, sv. 9/Ie, fol. 53).
- ⁸¹² (...) *presentibus Paulo Driglianouich aurifex et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 8, 9, Christophorus Lovato, sv. 9/Ie, fol. 79); (...) *presentibus magistro Paulo Derglianouich aurifex et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Baptist de Ponte, sv. 3b, fol. 42').
- ⁸¹³ (...) *presentibus magistro Paulo Driglianouich aurifex et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 8, 9, Christophorus Lovato, sv. 9/Ie, fol. 111); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Lovato Cristoforo, sign. 9/I, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1437., 28. IV., fol. 111 (kratki neobjavljeni transkript). Frane Dujmović dokument donosi pod 1437. umjesto 1438. godinom.
- ⁸¹⁴ (...) *Ibique Paulus Ciuitchouich de Sibenico (...) se habuisse et manualiter recepisse (...) a magistro Paulo Driglianouich aurifex et Michaele (eli – prekriženo) Luchaceuich tamquam commissariis*

-
- testamentariis olim Petri Cromcich ducatos tres auri (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 8, 9, Christophorus Lovato, sv. 9/Ie, fol. 105'-106).
- ⁸¹⁵ (...) *presentibus Paulo Derlianouich aurifice et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 10, 11/I, Ante Campolongo, F 10/Ia, fol. 14).
- ⁸¹⁶ (...) *presentibus (...)* *et magistro Paulo Derglianouich aurifice (...)* (HR-BAŠ-18/1, BK, kut. 2, Antonio Campolongo, F 1, fol. 19); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Antonio Campolongo, Arhiv šibenske biskupije, br. 263, Aurifices, pod datumom: 1441., 27. II., fol. 19 (kratki neobjavljeni transkript).
- ⁸¹⁷ (...) *Magister Paulus Dreliauouich aurifex de Sibenico et Michael Lucacich de Sibenico vti commissarii vt asseruerunt vltimi testamenti quondam Petri Cromcich de Sibenico (...) contenti (...) fuerunt habuisse et recepissee a Bogafcio Dicoylutyeuich de villa Rogosniza Sibenici districtus in denariis contatis librarum octuaginta denariorum paruorum (...) pro resto et completa solutionem libraras centumoctuaginta paruorum in quibus dictus Bogafci se constituerat debitorem predicto quondam Petro Cromcich (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 12, Frane i Petar de Serenis, F 1, fol. 45); F. DUJMOVIĆ, 1975., Tirrenis Pietro, sign. 19, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1442., 9. IV., fol. 5 (kratki neobjavljeni transkript). Frane Dujmović dokument navodi pod fol. 5 umjesto fol. 45.
- ⁸¹⁸ (...) *presentibus magistro Paulo Dreliauouich aurifice et (...) de Sibenico (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 12, Frane i Petar de Serenis, F 1, fol. 45').
- ⁸¹⁹ (na margini:) *Emptio equi magistri Pauli Derglianouich aurifici.*
Actum Sibenici in contrata Sancte Trinitatis ante appotecam infrascripti emptoris (...) (...) *Radionius filius Iurchi Rucicich de cathuno Dechoeuich vendidit magistro Paulo Derglianouich aurifici de Sibenico (...) vnum suum equum (...) pro pretio (...) ducatos quatuor auri in auro libras duabus paruorum monete, quod totum pretium dictus venditor confessus fuit habuisse (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 10, 11/I, Ante Campolongo, F 10/Id, fol. 111); F. DUJMOVIĆ, 1975., Antonio Campolongo, sign. 6/2, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1442., 27. V., fol. 111 (kratki neobjavljeni transkript).
- ⁸²⁰ Vidi dokument u bilj. 806 u ovoj cjelini.
- ⁸²¹ J. KOLANOVIĆ, 1989., dokument br. 308 na str. 342; J. KOLANOVIĆ, 1995., 291 (bilj. 235).
- ⁸²² (...) *Ibique magister Paulus Derglianouich aurifex pro libris triginta denariorum, magister Georgius Ratchouich calegarius pro libris viginti denariourum, magister Vlatchus Thichoradoeuich calegarius pro libris decem denariorum et magister Gregorius Sfernicieuich calegarius pro libris decem paruorum, habitatores Sibenici, qui denari sunt in suma librarum septuaginta denariorum (...) et obligauerunt se se plezios et principales pagatores pro Thomasio Millutinich de Sibenico marinario dandi et soluendi omodo usque ad menses decem et octo proxime futuros (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 10, 11/I, Ante Campolongo, F 10/Ig, fol. 163); F. DUJMOVIĆ, 1975., Antonio Campolongo, sign. 6/2, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1443., 19. VII., fol. 163 (kratki neobjavljeni transkript). Frane Dujmović dokument navodi pod datumom 19. srpnja umjesto 29. srpnja.
- ⁸²³ (...) *presentibus magistro Paulo Derglianouich aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 10, 11/I, Ante Campolongo, F 10/Ig, fol. 180').
- ⁸²⁴ Vidi na stranici 96 i dokument br. 2 u priložima.

⁸²⁵ Dana 28. kolovoza 1458. godine u požaru je stradalo nekoliko šibenskih crkava i samostana, a među njima i crkva sv. Duha (K. STOŠIĆ, 1932.b, 400).

⁸²⁶ (...) *Ibique Marcus Gerdossich de Sibenico dedit et pacto locauit pro dissipulo Martinum nepotem suum filium quondam Vuchatii olim fratris ipsius Marci etatis annorum XII uel circa (...) ad standum et adiscendum artem aurificis cum magistro Paulo Derglianouich aurifice de Sibenico ibidem presente, et ipsum Martinum pro dissipulo suo conducente et acceptante ad annos septem proxime futuros (...) Promittens dictus Marcus quod dictus Martinus eius nepos stabit et perseuerabit toto dicto tempore annorum septem cum predicto magistro Paulo et ab eo non recedebit et eidem seruiet et sue familie et obediens erit in omnibus rebus et seruitiis licitis et honestis et laborabit de arte aurificis secundum suum scire et posse (...) (...) Et versa vice predictus magister Paulus promisit dicto Marco stipulanti nomine dicti Martini ipsum Martinum apud se tenere toto tempore predicto omnibus expensis condecensibus victus et vestitus ipsius magistri Pauli et ipsum Martinum bene et humane tractare, non expellere neque derelinquere a se nisi casu et causa legitima precedente, et ipsum docere artem aurificis secundum suum scire et posse, et infine predicti temporis dare ipso Martino pro eius salario et mercede vnum mantellum et vnam gonellam de griso nigro, vnum caputeum et vnum par caligarum de panno latino pretii librarum trium pro quoque brachio, vnam camisiam, vnam mutandam, vnum par subtularium, vnum cingulum et vnum cultellum a pane, omnia predicta noua et condecensia et vnum caput cuiuslibet instrumenti artis predictae secundum consuetudinem Sibnici (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/IV, 11/V, Ante Campolongo, F 10/II, fol. 93-93'); F. DUJMOVIĆ, 1975., Antonio Campolongo, sign. 6/5, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1444., 26. III., fol. 93 (kratki neobjavljeni transkript).*

⁸²⁷ O ugovorima o naukovanju vidi u cjelini 6.2.1.

⁸²⁸ (...) *Ibique ser Saracenus Nicolai ciuis Sibenici, nomine Georgii Claudi et Franchi famulorum suorum, magister Paulus Derglianouich aurifex de Sibenico nomine suo et sotiorum suorum et hominum qui fuerunt cum sua barca, magister Stefanus Billisina nomine suo et sotiorum suorum et hominum qui fuerunt cum sua barca, magister Iacobus Millutinich murarius nomine suo et sotiorum suorum et hominum qui fuerunt cum sua barca de Sibenico, Petrossius de insula Zuri nomine suo et sotiorum suorum et hominum qui fuerunt cum sua barca, Iohannes Ciuitchouich de insula predicta nomine suo et sotiorum suorum et hominum qui fuerunt in sua barca, Martinus Vlassich de dicta insula nomine suo et fratrum suorum et hominum qui fuerunt in sua barca, et Simon Macharonich de predicta insula nomine suo et sotiorum suorum et hominum qui fuerunt in sua barca, pro quibus omnibus sotiis suis et hominibus qui fuerunt in suis barchis ac nomine et vice omnium et singularum aliarum personarum quibus infrascriptum tangit negotium seu tangere poterit quolibet in futurum, promisserunt de rato et rati habitione, sub ypoteca et obligatione omnium suorum bonorum presentium et futurorum tanquam ille persone que fuerunt ad recuperandum mercantias, ferramenta, res et bona que fuerunt recuperata in mari ex naufragio nauis spectabili domini Mathei Victuri honorabili ciuis Venetiarum olim patronizate per ser Aluisium Gruato de Veneciis et naufracte in aquis Sibenici sub insula Zuri districtus Sibenici, omni modo, iure, via et forma quibus melius potuerunt et sciuerunt, fecerunt, constituerunt, creauerunt et ordinauerunt suos veros et legitimos procuratores, actores, factores et negotiores gestores, missos et nuntios speciales ser Simonem filium quondam ser Florii Tauilich ciuem Sibenici et*

-
- ser Nicolaum Michaelis /Michaelis/ de Arbo habitatorem Venetiarum absentes (...) ad comperendum coram illustrissimo ducis (?) dominio Venetiarum et eius collegio et in quibuscumque consillis suis (...) ad petendum, exigendum, recuperandum et recipiendum omne illud et totum quod predicti interuenientes habere debent seu apparebunt habere debere pro eorum labore et mercede et quacumque alia ratione de bonis mercantiis, ferramentis et rebus naufragii nauis predictae recuperatis et rescatatis per ipsos interuenientes (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/IV, 11/V, Ante Campolongo, F 10/II, fol. 94); F. DUJMOVIĆ, 1975., Antonio Campolongo, sign. 6/5, HAZ, Murarii, pod datumom: 1444., 27. III., fol. 94 (kratki neobjavljeni transkript); Frane Dujmović je u ispisu dokumenta izostavio zlatara.
- ⁸²⁹ (...) *presentibus magistro Paulo Derglianouich aurifice et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/IV, 11/V, Ante Campolongo, F 10/II, fol. 96'); (...) *presentibus (...)* *et magistro Paulo Derglianouich aurifice de Sibenico (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/IV, 11/V, Ante Campolongo, F 10/II, fol. 97').
- ⁸³⁰ (...) *in Campo inferiori (...)* *in confinibus Sancti Siluestri (...)* *iuxta vineam magistri Pauli Derglianouich aurificis (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/IV, 11/V, Ante Campolongo, F 10/II, fol. 109').
- ⁸³¹ (...) *presentibus (...)* *et magistro Paulo Derglianouich aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/IV, 11/V, Ante Campolongo, F 10/II, fol. 221').
- ⁸³² (...) *supra villam Cermniza in loco vocato Vlasche, iuxta terram magistri Pauli Derglianouich aurificis (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/IV, 11/V, Ante Campolongo, F 10/II, fol. 229); F. DUJMOVIĆ, 1975., Ante Campolongo, sign. 6/5, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1444., 1. XI., fol. 229 (kratki neobjavljeni transkript).
- ⁸³³ (...) *presentibus (...)* *magistro Paulo Derglianouich aurifice et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/IV, 11/V, Ante Campolongo, F 10/II, fol. 296); (...) *presentibus (...)* *magistro Paulo Derglianouich aurifice et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/IV, 11/V, Ante Campolongo, F 10/II, fol. 297').
- ⁸³⁴ (...) *presentibus (...)* *magistro Paulo Derglianouich aurifice et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/IV, 11/V, Ante Campolongo, F 10/II, fol. 299).
- ⁸³⁵ (...) *presentibus magistro Paulo Derglianouich aurifice et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/IV, 11/V, Ante Campolongo, F 10/II, fol. 305'); F. DUJMOVIĆ, 1975., Antonio Campolongo, sign. 6/5, HAZ, Lapidice, pod datumom: 1444., 9. XI., fol. 306 (kratki neobjavljeni transkript).
- ⁸³⁶ (na margini:) (...) *presentibus (...)* *et magistro Paulo Derglianouich aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 10, 11/I, Ante Campolongo, F 10/Ih, fol. 203).
- ⁸³⁷ (...) *presentibus magistro Paulo Derglianouich aurifice et magistro Georgio Caualerio murario (...)* (HR-BAŠ-18/1, BK, kut. 2, Antonio Campolongo, F 2, fol. 5'); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Antonio Campolongo, Arhiv šibenske biskupije, br. 263, Murarii et marangoni, pod datumom: 1446., 3. I., fol. 5 (kratki neobjavljeni transkript).
- ⁸³⁸ (na margini.) (...) *et magistro Paulo Derglianouich aurifice de Sibenico testibus (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 10, 11/I, Ante Campolongo, F 10/Ig, fol. 168); (...) *presentibus (...)* *et magistro Paulo Derglianouich aurifice de Sibenico (...)* (...) *vineam gognaios octo uel circa positam in insula Slarin (...)* *iuxta vineam magistri Pauli Derglianouich suprascripti (...)* (HR-BAŠ-18/1, BK, kut. 2, Antonio Campolongo, F 2, fol. 64').

-
- ⁸³⁹ (...) *Ibique Michael Radelich de Sibenico nomine et vice Dobrice vxoris sue (...) dedit, tradidit et concessit perpetuum (...) magistro Paulo Derglianouich aurifici de Sibenico ibidem presenti et nomine et vice Nicolai Millatouich de Sibenico (...) (...) toti vni muro (...) positum Sibenici in Goriza (...)* (HR-BAŠ-18/1, BK, kut. 2, Antonio Campolongo, F 2, fol. 65).
- ⁸⁴⁰ *Actum Sibenici in contrata Sancte Trinitatis in statione magistri Pauli Derglianouich aurificis (...) presentibus magistro Paulo predicto et (...) Ibique Gregorius Iuanouich Chremcich de Sibenico (...) permutationis et concambii dedit, tradidit et permutauit ser Stefano Draganich ciui et mercatori Sibenici (...) vnam ipsius Gregorii totam vineam (...) positam in Mirza districtus Sibenici (...) (...) et hoc pro vna vinea (...) ser Stefani Draganich predicti posita in Dubroua districtus Sibenici (...)* (HR-BAŠ-18/1, BK, kut. 2, Antonio Campolongo, F 2, fol. 78); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Antonio Campolongo, Arhiv šibenske biskupije, br. 263, Aurifices, pod datumom: 1446., 4. IV., fol. 78 (kratki neobjavljeni transkript).
- ⁸⁴¹ (...) *presentibus magistro Paulo Derglianouich aurifice et (...)* (HR-BAŠ-18/1, BK, kut. 2, Antonio Campolongo, F 2, fol. 157').
- ⁸⁴² (...) *prochuradori de la nostra schulla deueno dare (jedna riječ nejasna) XIII contado da maistro Pollo Dralanouich de la comessaria de Piero Hromcich ducato I doro val — — — libre 5 soldi 14. (...)* (HR-BAŠ-15, BNC, kut. 16, Računi 1433. – 1454., sv. 11, fol. 60').
- ⁸⁴³ (...) *duo ipsius Iunotte terrena aratoria posita in tenutis ville predictae Cossauich (...) iuxta terram magistri Pauli Derglianouich aurificis (...)* (HR-BAŠ-18/1, BK, kut. 2, Antonio Campolongo, F 2, fol. 216'); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Antonio Campolongo, Arhiv šibenske biskupije, br. 263, Aurifices, pod datumom: 1446., 14. XI., fol. 216 (kratki neobjavljeni transkript).
- ⁸⁴⁴ (...) *ortum positum sub ecclesia Sanctorum Cosme et Damiani extra et prope Sibenicum, iuxta ortum magistri Pauli Derglianouich (...)* (HR-BAŠ-18/1, BK, kut. 2, Antonio Campolongo, F 2, fol. 227').
- ⁸⁴⁵ (na margini): *Emptio tereni vineati magistri Pauli Derglianouich.*
(...) *Ibique ser Iacobus Iurich ciuis Sibenici nomine suo proprio et tanquam procurator (...) ser Danielis Iurich fratris sui (...) nomine et vice ser Iohannis et ser Michaelis Iurich fratrum suos pro cuius (...) dictus ser Iacobus (...) dedit, tradidit et vendidit magistro Paulo Derglianouich aurifici de Sibenico (...) vnum suum terrenum vineatum (...) vnus gognaii uel circa (...) positum in Campo inferiori districtus Sibenici in loco vocato supra Sanctum Georgium, iuxta terrena vineata dicti magistri Pauli emptore a duabus partibus (...) et hoc pro pretio ducatos quatuor auri (...)* (HR-BAŠ-18/1, BK, kut. 2, Antonio Campolongo, F 2, fol. 241-241').
- ⁸⁴⁶ (...) *presentibus ser Iacobo Iurich ciue Sibenici et magistro Paulo Derglianouich aurifice (...)* (HR-BAŠ-18/1, BK, kut. 2, Antonio Campolongo, F 2, fol. 242).
- ⁸⁴⁷ Vidi bilj. 779 u ovoj cjelini.
- ⁸⁴⁸ (...) *Ibique ser Iohannes Vrancich et magister Martinus Radigostich callaffatus de Sibenico tanquam procuratores fraternitatis Sancte Marie de Castro reducte in ecclesia Sancti Grisogoni de Sibenico dicto procuratorio nomine per se et successores suos fecerunt perpetuam finem, quietationem, securitatem et pactum de vterius non petendo magistro Paulo Derglianouich aurifici de Sibenico*

tanquam comissario testamenti quondam Petri Chrompcich de Sibenico ibidem presenti et nomine suo ac nomine et vice Michaelis Lucaceuich de Sibenico etiam comissarii et heredis cum ipso magistro Paulo, dicti quondam Petri et heredum suorum stipulanti et de peccuniis dicte comissarie et hereditatis soluenti de ducatis duobus auri, videlicet ducato vno auri pro legato facto fraternitati predictae per dictum quondam Petrum et vno ducato auri pro debito ipsius Petri in quo tenebatur dicte fraternitati pro introitu ipsius Petri in fratuleam predictam, quos ducatos duos auri predicti procuratores contenti et confessi fuerunt se habuisse et recepisse a predicto magistro Paulo nominibus et rationibus suprascriptis (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/IV, 11/V, Ante Campolongo, F 10/III, fol. 39).

⁸⁴⁹ (...) *Ibique magister Paulus Derglianouich aurifex de Sibenico (...) dedit, tradidit et vendidit Martino Radanouich de burgo Sibenici (...) vnum totum ipsius magistri Pauli locum vacuum quantumcumque sit positum in burgo Sibenici (...) et hoc pro pretio et nomine pretii librarum trigintaduarum denariorum paruorum monete venete, quod pretium dictus Martinus emptor dare et soluere promisit dicto magistro Paulo (...) amodo usque ad Pasca Rexurrectionis Domini proxime futurum libras octo paruorum, et residuum ipsius pretii, videlicet libras vigintiquatuor inde ad quatuor annos proxime subsequentes (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/IV, 11/V, Ante Campolongo, F 10/III, fol. 214').*

⁸⁵⁰ (na margini:) *Quietatio magistri Pauli Derglianouich aurificis et sotiorum.*

(...) Ibique nobilis vir ser Simon Diuinich ciuis Sibenici, nomine suo proprio ac nomine et vice nobilis viri ser Nicolai Diuinich fratris sui (...) contentus et confessus fuit se habuisse et recepisse a magistro Paulo Derglianouich aurifice libras triginta paruorum, a magistro Georgio Ratchouich cerdone libras viginti paruorum, a magistro Gregorio Sfernichieuich cerdone libras decem paruorum et a predictis magistro Paulo, magistro Georgio et magistro Gregorio de Sibenico soluentibus de suis pecuniis sed nomine et vice magistri Blasii Tichoradoueich cerdonis de Sibenico libras decem paruorum (...) (...) que peccunie sunt in suma librarum septuaginta paruorum, in quibus ipsi magistri Paulus, magistri Georgius et magistri Blasius tenebantur ed dare debebant predictus ser Nicolao et ser Simoni Diuinich pro quamdam plezaria facta pro Thomassio Millutinich marinaro de Sibenico (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/VI, Ante Campolongo, F 10/IVa/1, fol. 23).

⁸⁵¹ (...) *presentibus magistro Paulo Derglianouich aurifice et (...) de Sibenico (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/VI, Ante Campolongo, F 10/IVa/5, fol. 237'); (...) presentibus (...) et magistro Paulo Derglianouich aurifice de Sibenico (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/VI, Ante Campolongo, F 10/IVa/5, fol. 238).*

⁸⁵² (...) *et magistro Paulo Derglianouich aurifice testibus (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 13, 14, Rafael Ferro, F 13/8a, fol. 86-86').*

⁸⁵³ *Debitum magistri Pauli Derglianouich.*

(...) Ibique factis et deligentis calculatis et reuisis [rationibus omnibus] (et – prekrizeno) inter magistrum Paulum Derglianouich aurificem [et Vladam] relictam quondam Nicolai Milatouich [et computatis de expensis] funeris ipsi quondam Nicolai quas [ipse magistro Paulus fecit (?) prout] dixerunt prefata Vlada (...) (...) se teneri et dare debere (...) [magistro Paulo] (...) [libras triginta denariorum paruorum] (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 13, 14, Rafael Ferro, F 13/8a, fol. 86'); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zlatari, slikari – suvremenici“, Raffaele Ferro,

sign. 6/8, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1449., 22. I., fol. 187 (kratki neobjavljeni transkript). Frane Dujmović dokument navodi pod fol. 187 umjesto fol. 86'.

⁸⁵⁴ 18. veljače 1449.: (...) *presentibus* (...) *et magistro Paulo Derglianouich aurifice de Sibenico* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/VI, Ante Campolongo, F 10/IVb/1, fol. 44); 25. veljače 1449.: (...) *presentibus magistro Paulo Derglianouich et* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 13, 14, Rafael Ferro, F 13/8a, fol. 101'); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Raffaele Ferro, sign. 6/8, HAZ, Lapidice, pod datumom: 1449., 25. II., fol. 101 (kratki neobjavljeni transkript); 27. veljače 1449.: (...) *presentibus* (*ser-* prekriženo) *magistro Paulo (Nigoieuich-* prekriženo) *Derglianouich aurifice et* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 13, 14, Rafael Ferro, F 13/8b, fol. 102); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Raffaele Ferro, sign. 6/8, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1449., 27. II., fol. 102 (kratki neobjavljeni transkript).

⁸⁵⁵ (...) *presentibus* (...) *magistro Paulo Derglianouich aurifice et* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/VI, Ante Campolongo, F 10/IVb/2, fol. 72).

⁸⁵⁶ (...) *presentibus* (...) *et magistro Paulo Derglianouich aurifice de Sibenico* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/VI, Ante Campolongo, F 10/IVb/2, fol. 78(322)); (...) *presentibus magistro Paulo Derglianouich aurifice et* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/VI, Ante Campolongo, F 10/IVb/2, fol. 78(322)); F. DUJMOVIĆ, 1975., Antonio Campolongo, sign. 6/7, HAZ, Murarii, pod datumom: 1449., 16. IV., fol. 79 (kratki neobjavljeni transkript); (...) *presentibus magistro Paulo Derglianouich aurifice et* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/VI, Ante Campolongo, F 10/IVb/2, fol. 79(323)).

⁸⁵⁷ (...) *presentibus magistro Paulo Derglianouich aurifice et* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 13, 14, Rafael Ferro, F 13/8b, fol. 118').

⁸⁵⁸ (na margini:) *Sponsalicio inter magistrum Paulum aurificem et Luciam Cuthlouich.*

(...) *Nicolaus Chuthlouich de Spaletto dedit et destinavit Luciam sororem suam in futuram sponsam et vxorem legitimam magistro Paulo Gergnanouich aurifici de Scibinico presenti (...) et in dote et nomine dotis ipsius Lucie sibi dabit et assignabit libras quingentas quinquaginta paruorum (...) hoc modo videlicet: libras CCL paruorum in rebus et pannis et aliis ornamentis extimadis de comuni concordio (...) et residuum dicte dotis in pecunia numerata deinde ad annos quatuor et in quatuor pagis (...)* (na margini:) *1453, die XVII augusti. Magister Paulus Gergnanouich aurifex de Sibinicho sponte confessus fuit habuisse et recepisse a Nicolao Chuthlouich de Spaletto dictas libras quingentas quinquaginta pro ... dotis dicte Lucie (...)* (HR-DAZD-16, OS, kut. 9, sv. 23/15, fol. 319); C. FISKOVIĆ, 1950.a, 151, 163 (bilj. 228); T. ANDRIĆ, 2018., 54 (bilj. 304); Navedeni autori donose samo signaturu dokumenta.

⁸⁵⁹ (na margini:) *Lucie vxoris Pauli aurificis pro dote confessio.*

Magister Paulus Derglianouich (de Scibinico – prekriženo) aurifex de Scibinico (...) se habuisse et recepisse (...) a Nicola Chuthlouich de Spaletto (...) libras centum viginti tres (paruorum – prekriženo) et solidos VIII paruorum nominatim in pannis laneis et lineis comuniter extimatis et pro parte dotis promisse Lucie, sororis dicti Nicole, sponse et vxoris ipsius magistri Pauli (...) (HR-DAZD-16, OS, kut. 9, sv. 23/15, fol. 324); C. FISKOVIĆ, 1950.a, 151, 163 (bilj. 228); T. ANDRIĆ, 2018., 54 (bilj.

305). Cvito Fisković spominje ime zlatara i donosi tadašnju signaturu, dok Tonija Andrić navodi samo signaturu dokumenta.

⁸⁶⁰ *Magister Paulus aurifex de Scibinico (...) fecit et facit Nicola Cuthlouich de Spaletto (...) finem quietationem (...) de libras octuaginta septem et solidos VI paruorum, quas ipse magister Paulus sponte fuit confessus et contentus se habuisse et recepisse (...) a predicto Nicolao dante et consignante in rebus et (?) panis extimatis nominatis pro parte dotis Lucie vxoris dicti magistri Pauli et sorroris dicti Nicole (...) (HR-DAZD-16, OS, kut. 9, sv. 23/16, fol. 376); T. ANDRIĆ, 2018., 54 (bilj. 304); Tonija Andrić navodi samo signaturu dokumenta.*

⁸⁶¹ 11. kolovoza 1449.: (...) [*presentibus magistro Paulo*] *Derglianouich aurifex et (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 13, 14, Iohannes Bonmatheus, F 14/b, fol. 71)*; A. BIRIN, 2016., dokument. br. 179; 23. kolovoza 1449.: (...) *presentibus magistro Paulo Derglianouich aurifex et (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/VI, Ante Campolongo, F 10/IVb/3, fol. 107).*

⁸⁶² (na margini:) *Pro magistro Paulo Derelianouich aurifex.*

Coram (...) comite et capitaneus Sibenici et eis curia comparuit magister Paulus Derglianouich aurifex de Sibenico asserens se tenere et possidere quamdam domum paternam et maternam positam Sibenici sub ostio magno, iuxta domum heredes ser Gregorii Trubarich et viam publicam a duabus partibus, que domus est tota de tabulis et minatur ruinam. Ipseque magister Paulus uellet eam renouare et reparare suis propriis expensis, et quia dictus Paulus dixit quod presbiter Lucas eius frater qui etiam ius habet in dicta domo longo tempore est absens a ciuitate Sibenici (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/III, Ante Campolongo, F 10/VIi, fol. 177); F. DUJMOVIĆ, 1975., Antonio Campolongo, sign. 6/3, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1450., 19. XI., fol. 177 (kratki neobjavljeni transkript).

⁸⁶³ (...) *extimatores comunis Sibenici retulerunt michi noto infrascripto secundum terminacionem suprascriptam heri factam ut supra se vidisse oculata fide et fuisse ibidem ad locum seque stimasse condorditer hedificium suprascriptum in suprascripto loco ad valorem et quantitatem librarum triginta paruorum, locum vero extimasse in quo est dictum hedificum ad valorem et quantitatem librarum centumquingeginta paruorum (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/III, Ante Campolongo, F 10/VIi, fol. 177).* Premda se zlatar u tom dokumentu ne spominje, jasno je da se procjena odnosi na njegovu kuću jer se ugovor o procjeni nalazi ispod zlatarova zahtjeva za procjenom kuće i zemljišta.

⁸⁶⁴ (...) *presentibus magistro Paulo Iohannis aurifex de Sibenico et (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 15, 16/I, Karatus Vitale, F 15/Ia, fol. 30); F. DUJMOVIĆ, 1975., Karatus Vitalis, sign. 7/1, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1451., 6. IV., fol. 30 (kratki neobjavljeni transkript); I. FISKOVIĆ, 1981. 89 (bilj. 1); E. HILJE, 2015., 220 (bilj. 16).*

⁸⁶⁵ Započet 12. travnja 1451. / predočen 17. lipnja 1451.:

(...)(...)

263 *Item P^o circello de maistro Polo Derglianouich in pegno per libra 1 soldos 4.*

(...)(...)

290 *Item P^o anelo de argento cum vno ochio pegno de maistro Deglianouich per libras 2 soldos —.*

(...)(...)

(HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karatus Vitale, F 15/IVb/1, fol. 6, 6'); Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 103, 130, 131. Inventar je analizirao Goran Budeč, ali pritom nije spomenuo ni transkribirao navedene upise. Usporedi: G. BUDEČ, 2010., 67-106.

⁸⁶⁶ Vidi bilj. 923 u ovoj cjelini.

⁸⁶⁷ (...) *presentibus magistro Paulo Derglianouich aurifice de Sibenico et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 15, 16/I, Karatus Vitale, F 15/Ib, fol. 65'); F. DUJMOVIĆ, 1975., Karotus Vitalis, sign. 7/1, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1452., 24. IV., fol. 65 (kratki neobjavljeni transkript).

⁸⁶⁸ (...) *presentibus (...)* *et magistro Paulo Derglianouich aurifice de Sibenico (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 15, 16/I, Karatus Vitale, F 15/Ib, fol. 116).

⁸⁶⁹ (...) *presentibus (...)* *et magistro Paulo Derglianouich aurifice de Sibenico (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 13, 14, Rafael Ferro, F 13/8g, fol. 167).

⁸⁷⁰ (...) *presentibus (...)* *et magistro Paulo Derglianouich aurifice de Sibenico (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 15, 16/I, Karatus Vitale, F 15/Id, fol. 21).

⁸⁷¹ (na margini:) (...) *presentibus (...)* *et magistro Paulo Derglianouich aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 15, 16/I, Karatus Vitale, F 15/Ic, fol. 34).

⁸⁷² (...) *ac cum alio Petro, filio magistri Pauli Derglianouich (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karatus Vitale, F 15/IVa/2, fol. 67').

⁸⁷³ (...) *vnam vineam (...)* *positam (...)* *in Griblia sub ecclesiam Sancti Siluestri (...)* *apud vineam magistri Pauli Derglianouich aurificis et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/IV, Karatus Vitale, F15/IIa, fol. 39').

⁸⁷⁴ *Ad instantiam Pauli Derglianouich aurificis retulit (...)* *se presentasse Iurize Grubanouich (...)* *vnum annulum de argento pro soldis 13 (?) et expensis.* (HR-DAŠI-197, Miscellanea, kut. I, 65. Liber citationum 1453. – 1457., fol. 103).

⁸⁷⁵ (na margini:) *Compromissum inter magistrum Paulum Derglianouich et Margaritam sororem.*

(...) *Magister Paulus Derglianouich aurifex ex vna parte et ser Michael Butrisich tanquam procurator Margarite, sororis dicti magistri Pauli et vxoris Georgii Caualerii de Sibenico, ibi presentis et consentientis ex parte altera se compromisserunt in ser Niculaum Draganich et ser Petrum Tollimerich ciues Sibenici (...)* *sui arbitri (...)*

(na margini:) *Die XI octobris 1455 (...)* *ulterius compromissum ut iacet usque festum Sancti Martini proxime futuris (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/III, Karatus Vitale, F15/Va2, fol. 72').

⁸⁷⁶ Vidi bilj. 410 u ovoj cjelini.

⁸⁷⁷ (...) *presentibus (...)* *et magistro Paulo Derglianouich aurifice de Sibenico (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/IV, Karatus Vitale, F 15/IIc, fol. 73).

⁸⁷⁸ (na margini:) (...) *presentibus (...)* *et magistro Paulo Derglianouich (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/IV, Karatus Vitale, F 15/IIc, fol. 100).

⁸⁷⁹ 17. listopada 1457.: (...) *presentibus (...)* *et magistro Paulo Derglianouich aurifice de Sibenico (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/IV, Karatus Vitale, F15/IId, fol. 44); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Karotus Vitalis, sign. 7/5, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1457., 17. V., fol. 44 (kratki neobjavljeni transkript naveden pod datumom 17. svibnja umjesto 17.

-
- listopada 1457. godine); 19. listopada 1457.: (na margini:) (...) *presentibus (...) et magistro Paulo Derglianouich aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/IV, Karatus Vitale, F 15/IIc, fol. 95').
- ⁸⁸⁰ (...) *vnam terram (...) positam in tenuta dicte ville (Cosseuichia, op. a.) (...) apud terram magistri Pauli Derglianouich aurificis (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/IV, Karatus Vitale, F 15/IIId, fol. 44).
- ⁸⁸¹ (...) *vineam (...) iacet in Campo inferiori districtus Sibenici in confinibus Sancti Siluestri ecclesie, iuxta vineam magistri Pauli Derlanouits aurificis (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 17/I, 17/II, 17/III, Ilija Banjvarić, F 13/a2, fol. 57).
- ⁸⁸² Vidi bilj. 421 u ovoj cjelini.
- ⁸⁸³ (...) *Actum Sibenici in domo magistri Pauli Derlanouits aurificis de Sibenico (...) Ibique supradictus magister Paulus dedit et concessit ad afflictum Radoslao Vuchcitch de Choseuicha (...) vnum terrinum gognaiorum duorum uel circa positum in dicta villa (...) (...) Et pro liuello (...) predictus Radoslauus et sui heredes ac succesores dare teneantur ipsi magistro Paulo vnam quartam frumenti boni et nitidi quolibet anno (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 17/I, 17/II, 17/III, Ilija Banjvarić, F 13/a2, fol. 58').
- ⁸⁸⁴ Započet 26. svibnja 1458. / predočen 17. lipnja 1458.:
(na margini:) *Inuentariuim bonorum quondam done Marize Hrepelichie.*
(...)(...)
(...) *in Carniza (...) appresso lo orto de Polo Derlanouich (...)*
(...) *in Carniza sopra lo lago di Carniza appresso lo orto de Polo Derlanouich (...)*
(...)(...)
(...) *sopra Luca (...) appresso lo orto di Polo Darlanouich (...)*
(...) *in dicto luogo (...) appresso dicto Polo Darlanouich (...)*
(HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karatus Vitale, F 15/IVb/5, 202', 203).
- ⁸⁸⁵ Vidi dokument br. 8 u prilogima.
- ⁸⁸⁶ Goran Budeč je pogrešno protumačio riječi Josipa Kolanovića pa je zaključio da je učenik Pavla Ivanova Derljanovića bio zlatar Andrija (Cimaturić). Usporedi: G. BUDEČ., 2013.b, 260 (bilj. 1082).
- ⁸⁸⁷ Vidi dokumente br. 3 i 4 u prilogima.
- ⁸⁸⁸ (...) (...) *Vnum circellum magistri Pauli Draglianouich pigeratum soldis 24 ponderis trium octauorum.*
(...)(...)
(HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 1, sv. 1.1.2.1, fol. 206'). Riječ je o naušnici koja se spominje u spisu u bilj. 865 u ovoj cjelini.
- ⁸⁸⁹ (...) *Ibique presbiter Petrus Tollinich de Sibenico tanquam procurator ecclesie Sancti Iohannis de Cosseuichia districtus Sibenici uti asserebat pro qua ecclesia super se et bonis suis (...) confessus fuit habuisse et recepissee a Antonio Goneribich de Sibenico tanquam comissario testamentario quondam magistri Pauli Derglianouich aurificis de Sibenico uti etiam ipse asserebat librarum viginti paruorum quas reliquerat per suum testamentum vxor dicti magistri Pauli prefate ecclesie Sancti Iohannis uti constat particula dicti testamenti de dictis librarum viginti manum quondam presbiteri Michaeli Iohannis notarii Sibenici sub M^oIII^oXLIII, die vltimo mensis aprilis (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/I, Cristoforo q. Andree, F e, fol. 3').

-
- ⁸⁹⁰ Dokument nisam pronašla, a ispis Frane Dujmovića glasi: „*Comissaria quond. mag. Pauli Derglianovich aurificis de Sibenico, fol. 89.*“. F. DUJMOVIĆ, 1975., Karatus Vitalis, sign. 7/3, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1460., 27. III., fol. 89 (kratki neobjavljeni transkript).
- ⁸⁹¹ (...) *in confinibus ville Cermnice iuxta ortum magistri Pauli Derglianouich aurifici* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/I, Cristoforo q. Andree, F d, fol. 40').
- ⁸⁹² (...) *ortum positum extra Sibenici sub ecclesia Sanctorum Cosme et Damiani prope ortum quondam magistri Pauli Derglianouich aurificis* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karatus Vitale, F 15/IVa/4, fol. 209); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Karatus Vitalis, sign. 7/2, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1464., 9. VI., fol. 209 (kratki neobjavljeni transkript).
- ⁸⁹³ Započet 2. siječnja 1465./ predočen 6. svibnja 1465.:
(na margini:) *Inuentarium bonorum quondam domini Thomasii Thomasseuich militis.*
(...)(...)
Terreni uignadi soto Prodoglia (...)
(...)(...)
(...) *confina cum* (...) *i terreni de la moier de maistro Pollo Derglianouich* (...)
(HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karatus Vitale, F 15/IVb/7, 304, 320').
- ⁸⁹⁴ Predočen 29. listopada 1465.: (...) *soura San Zorzi Campo si soto* (...) *appresso la vigna de maistro Polo Derlanouich.* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karatus Vitale, F 15/IVb/7, 352).
- ⁸⁹⁵ Započet 28. veljače 1466. / predočen 27. ožujka 1466.:
(na margini:) *Inuentarium bonorum quondam Iohannis Clapcinic de uilla Pothum.*
(...)(...)
(...) *in Campo de soto, sopra San Zorzi* (...) *appresso la uigna de heredi de maistro Polo Derglianouich.*
(...)(...)
(HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karatus Vitale, F 15/IVb/8, 365');
Započet 17. ožujka 1466./ predočen 16. travnja 1466.:
(...)(...)
In Campo de soto.
(...)(...) *e appresso el terren de heredi de quondam Polo Derglianouich appresso de terren dela iesa de San Zorzi* (...)
(HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karatus Vitale, F 15/IVb/8, 366').
- ⁸⁹⁶ (...) *Actum Sibenici in ecclesia Sancti Michaelis apud cimiterium Sancti Francisci* (...) (...) *Ibique Lutia relicta quondam magistri Pauli Derglianouich de Sibenico ex vna et Iohannes filius quondam Antonelli de Regio, habitator Sibenici, presentibus ex altera* (...) (...) *dicta Lutia promisit cum effectu dare Filippam filiam suam in sponsam et vxorm legitime predicto Iohanni* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/I, Cristoforo q. Andree, F g, fol. 76').
- ⁸⁹⁷ Mateja Filipova iz Knina i Martina Vukatova Grdošića iz Šibenika te jednog neimenovanog učenika zabilježenog u Pavlovu popisu dobara.
- ⁸⁹⁸ G. BUDEČ, 2013.b, 124 (bilj. 439).

⁸⁹⁹ O zlataru je objavljen samo dokument iz 1449. godine u kojem je naveden kao *Petrus Chrempchouich*. Spis je bio poznat i Krsti Stošiću od kojega je Nevenka Bezić-Božanić preuzela podatak i uvela zlatara u literaturu pod imenom *Petar Hrempković*. Vidi: K. STOŠIĆ, *Povijest Šibenika*, III/10 (Zlatari), rukopis, fol. 2; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1982., 217; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1989.a, 280; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1999., 200; A. BIRIN, 2016., dokument br. 29 na str. 86-88.

⁹⁰⁰ (na margini:) *Matrimonium inter Petrum Pribigne et Petrum Herencouich aurificem de Bosega de Dobra filia dicti Petri.*

(...) *presentibus (...) et Paulo quondam Iohannis Derlani aurifice de Sibenico (...) testibus. Ibi que Petrus quondam Pribigne de Sibenico ex vna et Petrus (Pribigne – prekriženo) Herencouich aurifex de Posega nunc habitator Sibenici parte ex altera (...) matrimoniale inter se facerunt (...) videlicet, dictus Petrus Pribigne promisit et se obligauit Dobricam eius filiam ipsi Petro Herencouich dare et dare (!) in vxore legiptimam (...) (...) et dotis nomine (...) Miloslaua vxor dicti Petri Pribigne et mater dicte Dobrice, cum voluntate et consensu dicti Petri sui viri dicto Petro Herencouich dare promisit medietatem vnus sue domus et canipe ipsius domus positum Sibenici in Gorica (...) item totam suam partem arboribus oliuarum in duobus locis (...) positum in Dubroua (...) (...) Item magister Stephanus quondam Iohannis aurifex de Sibenico nomine dotis predictae eidem Dobrice dare promisit duo paria cercelorum de argento valoris librarum duodecimo (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIk, fol. 31); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Mihovil pok. Ivana, sign. 2, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1431., 10. II., fol. 31 (kratki neobjavljeni transkript).*

⁹⁰¹ O zlataru Stjepanu Ivanovu Skočibuhi vidi u potpoglavlju 2.14.

⁹⁰² Riječ je o Pavlu Ivanovu Derljanoviću. O njemu opširnije u potpoglavlju 2.21.

⁹⁰³ (...) *presentibus (...) et Petro Herencouich aurifice de Sibenico (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/III f, fol. 33’); F. DUJMOVIĆ, 1975., Mihovil pok. Ivana, sign. 4, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1436., 8. VI., fol. 33 (kratki neobjavljeni transkript).; (...) presentibus (...) et Petro Herencouich aurifice de Sibenico (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/III f, fol. 34); (...) presentibus (...) et Petro Herencouich aurifice de Sibenico (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/III f, fol. 34).*

⁹⁰⁴ Iako u dokumentu piše da su sestre, očito su imale samo zajedničku majku. Naime, Dobrica je bila kći Petra Pribinje, tj. Petra Zvonara, a Stančica kći Jurja Kapernjanina. Vidi bilješke 905 i 910 u ovoj cjelini.

⁹⁰⁵ (...) *Ibi que Stančica filia quondam Gregorii Chapernanin (?) de Sibenico (...) donauit magistro Petro Herenchouich aurifici de Sibenico ibi presenti et pro Dobrica vxore sua, sororis dicte Stančice, totam et integram suam medietatem vnus domus que est proindiuiso cum dicta Dobrica (...) posite Sibenici in Gorica (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/III f, fol. 34); F. DUJMOVIĆ, 1975., Mihovil pok. Ivana, sign. 4, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1436., 8. VI., fol. 34 (kratki neobjavljeni transkript).*

⁹⁰⁶ (...) *Actum in curia domus habitationis magistri Petri aurificis (...) Ibi que Dobra vxor magistri Petri aurificis suprascripti verbo auctoritatem et consensu suprascripti magistri Petri eius viri (...) asserens se ex fundatoribus sunt fundatiuribus et tunc habentibus patronatus suprascripte ecclesie Sancti Laurentii*

de Morigne diocesis Sibenici, asserbans et affirmans suprascriptam ecclesiam electionem factam in personam suprascripti domini Iacobi Zilieuich in plebanum et rectori dicte ecclesie (...) (...) pro domo Pribigne. (HR-BAŠ, JPS, kut. 1, kut. 1, Rkp. 1441., fol. 67'-68); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Antonio Campolongo, Arhiv šibenske biskupije, br. 263, Aurifices, pod datumom: 1441., 28. VIII., fol. 67 (kratki neobjavljeni transkript). Frane Dujmović zabunom navodi pogrešnog bilježnika.

⁹⁰⁷ Kada se zlatar 1431. godine oženio Dobricom, ona je označena kao kći Petra Pribinje. Vidi bilj. 900.

⁹⁰⁸ J. KOLANOVIĆ, 1989., dokument na str. 441; J. KOLANOVIĆ, 1995., 291, bilj. 235.

⁹⁰⁹ (...) *infrascriptos fundatores et ius habentes in ecclesia Sancti Laurentii de Morigne Campi inferioris (...)*

(...) per singulas domos (...)

(...)

k. de domo Pribigne: domina Dobriza vxor magistri Petri aurificis.

(...)

(HR-BAŠ, JPS, kut. 1, Rkp. 1441., fol. 71'-72); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Antonio Campolongo, Arhiv šibenske biskupije, br. 263, Aurifices, pod datumom: 1441., ?. ?, fol. 67 (kratki neobjavljeni transkript). Frane Dujmović navodi samo godinu sastavljanja dokumenta bez dana i mjeseca te nehotice navodi pogrešnog bilježnika.

⁹¹⁰ (...) *Ibique magister Petrus Chremphouich aurifex de Sibenico nomine suo et tanquam heres vniuersalis et comissarius quondam Dobrize filie quondam Petri Suonar de Sibenico vxoris sue (...) dedit, tradidit et permutauit (...) magistro Petro Goicich sutori de Sibenico (...) vnam ipsius magistri Petri Chremphouich aurificis domum de muro et lignamine tabulis copertam que domus fuit dicte vxoris sue cum quadam muralea contigua ipsi domui positam Sibenici in Gorizia (...) et hoc pro medietate boreali vnius orti predicti magistri Petri Goicich sutoris in qua medietate dicti orti sunt pedes tres oliuarum intus positi super monte Sancti Iohannis extra et prope Sibenici (...) quam medietatem predicti orti dictus magister Petrus Goicich (...) dedit, tradidit et permutauit predicto magistro Petro Chremphouich aurifici. Ideo predictus magister Petrus Chremphouich, aurifex, pro equiualentia et equalitate dicte permutationis et concambii (...) confessus fuit se habuisse et recepisse a predicto magistro Petro Goicich, sutore, (...) libras vigintiocto denariorum paruorum (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 13, 14, Iohannes Bonmatheus, F 14/b, fol. 11'-12); K. STOŠIĆ, *Povijest Šibenika*, III/10 (Zlatari), rukopis, fol. 2; F. DUJMOVIĆ, 1975., Bonmatei Giovanni, sign. 14/36, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1449., 12. V., fol. 11 (kratki neobjavljeni transkript); A. BIRIN, 2016., dokument br. 29 na str. 86-88.*

⁹¹¹ Taj je postolar možda isti onaj Petar Gojčić za kojeg se 1446. godine preudala udovica zlatara Stjepana Ivanova Skočibuhe. Vidi na stranici 62 i u bilj. 686 u ovoj cjelini.

⁹¹² U izvorima se javlja kao *Bartholomeus filium Domancusi quondam Barnabe, Bartholomeus Dumancussouich/Domanchusseuich/Domancuseuich, Bartholus quondam Domancusi, Bartholus Domanchusinich/Domanchusseuich/Domancuseuich/Dumancussouich/Dunmancousouich/Dumnanchusseuich/Dumnanchusseuich/Dumanchusseuich.*

⁹¹³ O zlataru Domankušu (Dominiku) Barnabinom više u potpoglavlju 2.13.

-
- ⁹¹⁴ C. FISKOVIĆ, 1959., 118; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1963., 301 (*Bartul sin šilbenskog zlatara Domankuša Barnabe*); N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1978., 34 (*Bartul Domankuše Barnabe iz Šibenika*); N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1989.a, 278 (*Bartul Domankuše Barnabe*); J. KOLANOVIĆ, 1989., 332 (dok. br. 290); N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1991., 141; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1999., 191 (*Bartul, sin zlatara Domankuša Barnabe iz Šibenika*), 196 (*Domankušinić Bartul Barnabin*).
- ⁹¹⁵ Djelomičan prijepis dokumenta o naukovanju vidi u bilj. 140 u ovoj cjelini. Opširnije o zlataru Petru Rankulinu vidi u cjelini 2.8.
- ⁹¹⁶ To je moguće pretpostaviti jer su oba ugovora sklopljena na osam godina, što znači da su oba dječaka bila veoma mlada.
- ⁹¹⁷ Opširnije na stranici 29 u ovome radu.
- ⁹¹⁸ J. KOLANOVIĆ, 1989., dokument br. 290 na str. 331-332; J. KOLANOVIĆ, 1995., 221, 291 (bilj. 235). Premda autor u ranijoj publikaciji ime zlatara čita kao *Bartholus Domanchusinich*, u knjizi iz 1995. godine navodi ga pod imenom *Bartholus Domanchisivich*.
- ⁹¹⁹ U rukopisnim bilježkama Krsto Stošića uz zlatarovo je ime navedena 1451. godina i podatak da se zlatar 1452. godine oženio Margaritom, kćeri Mihovila Skulčića (K. STOŠIĆ, *Povijest Šibenika*, III/10 (Zlatari), rukopis, fol. 2). Dokument iz 1451. godine nije pronađen u arhivskoj građi.
- ⁹²⁰ *Diuisio bonorum inter Iacobum Domancuseuich et fratrem eius.*
(...) *Ibique magister Jacobus quondam Domancusi barbitonsor de Sibenico ex una parte et Bartolus frater dicti Jacobi aurifex ex (al – prekrizeno) ex alia parte venientes ad diuisionem bonorum suorum omnium parte paternorum et maternorum. Dixerunt se diuisse bona stabilia hoc modo, videlicet, quia dicto magistro Iacobo contigit vnum terrenum vineatum (...) positum (...) in Dobri Dolaç (...) Item vna vinea (...) posita in Sitgna (...) cum domo existente in dicta vinea, que est iuxta vineam magistri Iohannis aurificis (...) (...) Dicto vero Barto contigit in partem vna domus posita Sibenici in Goritia (...) Item contigit eidem Bartolo vna vineam positam in Sitgna in Vlacha (...) (...) Item dixerunt se diuisse bona mobilia et hic qualibet partem suam (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 13, 14, Rafael Ferro, F 13/8e, fol. 117); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Raffaele Ferro, sign. 6/8, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1452., 23. II., fol. 117 (kratki neobjavljeni transkript).
- ⁹²¹ Njegov sin Jakov toga je dana zabilježen kao sin pokojnog zlatara Domankuša. Vidi bilj. 510 u ovoj cjelini.
- ⁹²² (na margini:) *Matrimonium magistri Bartholomei Dumancussouich cum Margarita vxore.*
(...) *Ibique Michael quondam Dismani Schiulcich de Sibenico vice et nomine Margerite filie sue (...) ex parte vna et magister Bartholomeus Dumanchusseuich aurifex de Sibenico ex altera parte (...) talem matrimonium contraxerunt (...) (...) Pro dote (...) dicte Margarite suprascriptis Michael dare promisit dicto magistro Bartholomeo (...) libras centumquingaginta paruorum in rebus mobilibus (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 15, 16/I, Karatus Vitale, F 15/Ib, fol. 37); K. STOŠIĆ, *Povijest Šibenika*, III/10 (Zlatari), rukopis, fol. 2; K. Stošić donosi samo sadržaj dokumenta, ali bez signature i transkripta; F. DUJMOVIĆ, 1975., Karotus Vitalis, sign. 7/1, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1452., 28. II., fol. 37 (kratki neobjavljeni transkript). Za sada nema podataka na temelju kojih bi Margaritina oca Mihovila

Dismanova Skulčića bilo moguće poistovjetiti s Mihovilom Skulčićem, puncem zlatara Pavla Jurina (Jurinića).

⁹²³ (na margini:) *Conuentio magistri Bartholi Dumnanchusseuich cum Ielina.*

(...) *presentibus magistro Paulo Derglianouich aurifice (...) Ibique cum alias magister Bartholus Dumancussouich aurifex de Sibenico rem habuisse cum Ielina vxore quondam Mathei Sugiaich (?) de Sibenico et ex illa haberet filiam naturalem nomine Catrinam infantulam, ac postea idem magistrum Bartholum se cum alia desponderit, noscens sibi et alia uita aliisque moribus opus esse, ac cupiens cum eius uxore dominicum preceptum uiuere in una carne, ipsi ex vna parte et dicta Ielina ex alia ad talem conuentionem peruenerunt, videlicet quod dicta Ielina fuit contenta recipere apud se suprascriptam Catarinam filiam suam, et ipsam suis laboribus et sumptibus nutrire, uestire et educare ad legitimam eius etatem sine aliqua expensa et retributione dicti magistrii Bartholi, et dictus magister Bartholus (...) promisit soluere dicte Ieline libras viginti paruorum (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 15, 16/I, Karatus Vitale, F 15/Ib, fol. 41'); F. DUJMOVIĆ, 1975., Karotus Vitalis, sign. 7/1, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1452., 9. II., fol. 41 (kratki neobjavljeni transkript). Frane Dujmović donosi šturi transkript, ali pod datumom 9. veljače umjesto 9. ožujka 1452. godine.*

⁹²⁴ O tom zlataru više u cjelini 2.21.

⁹²⁵ (na margini:) *Testamentum magistri Bartholi Dumnachusseuich.*

(...) *Ibique magister Bartholus Dumnachusseuich aurifex de Sibenico gratiam Iesu Christi mente, sensu et intellectu sanus ac corpore, uolens secure, expectare (...) testamentum quod dicitur sine scriptis ordinationem suorum omnium bonorum fecit in hunc modum. In primis legauit fabrice ecclesie Sancti Iacobi de Sibenico libras decem paruorum. Item Dobre cognate sue, videlicet sorori Margarite vxoris eius, libras centum paruorum quando (?) maritabitur ipsa Dobra. Si uero ipsa Dobra decederet ante quam ipsa maritaretur uoluit dictum legatum sibi factum isto casu deuenire in Radoslauam socrum suam et matrem dicte Dobre. Residuum (...) eius bonorum mobilium et imobilium (...) legauit dicte Margarite vxori sue in quo ipsam sibi heredem uniuersalem instituit (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karatus Vitale, F 15/IVa/1, fol. 21'-22); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Karotus Vitalis, sign. 7/2, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1452., 5. VI., fol. 21 (kratki neobjavljeni transkript).*

⁹²⁶ *Michaelis Schulcich pistor promissio facta pro Bartolum Domancuseuich.*

(...) *Ibique Bartolus quondam Domancusi aurifex de Sibenico (...) ac pro conseruatione amoris et caritatis Michaelis Schulcich soceri sui promisit et se obligauit dictum Michaelem et Radoslauam vxorem eius socrum et socrum suam manutenere, nutare et humane tractare (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 13, 14, Rafael Ferro, F 13/8f, fol. 144'); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Raffaele Ferro, sign. 6/8, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1453., 27. I., fol. 146 (kratki neobjavljeni transkript). Frane Dujmović dokument navodi pod fol. 146 umjesto fol. 144'.*

⁹²⁷ (...) *presentibus (...) et Bartholo Dunmancussouich aurifice de Sibenico (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 15, 16/I, Karatus Vitale, F 15/Ic, fol. 21); F. DUJMOVIĆ, 1975., Karotus Vitalis, sign. 7/1, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1453., 18. II., fol. 21 (kratki neobjavljeni transkript).*

⁹²⁸ (...) *presentibus (...) et magistro Bartholo Dumanchusseuich aurifice de Sibenico (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 15, 16/I, Karatus Vitale, F 15/Ic, fol. 94).

⁹²⁹ (...) *presentibus magistro Bartholomeo Domancuseuich aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 4, 5, 6, 7, Petrus q. Iohannis, F 3/III, fol. 16).

⁹³⁰ O sadržaju tog dokumenta više na stranici 63-64. Vidi bilj. 703 u ovoj cjelini.

⁹³¹ (na margini:) *Defensores bonorum quondam magistri Bartholi Dumanchusseuich aurificis.*

Ad instantiam Margarite vxoris quondam magistri Bartholi Dumanchusseuich aurificis volentis et intendentis petere et exigere dotem suam in bonis dicti quondam mariti sui magnifici domini comes et capitanesu Sibenici (...) instituit gubernatores defensores bonorum et iurium dicti quondam magistri Bartholi procuratores comunis (...) respondententes in iuris ipsi Margarite cum plena libertate (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/II, Ante Campolongo, F 11/IIb2, fol. 190'/210'). Dokument ima dvostruku folijaciju.

⁹³² *Ser Ciprianus Diuinich quondam ser Simonis et ser Augustinus Diuinich quondam ser Nicolai fecerunt suum aduocatum ser Dominicum Laurentii ex officio suo absentem in causa quam habituri (?) sunt cum Margarita, relicta quondam Dumanchussouich aurificis, occasione unius terreni aratorii positi in valle vocata Drage ex apposito Scardone gognaiorum 5 uel circa ad comparandum in iudicio et extra agendo et defendendo ad plenum et cetera.* (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 82, sv. 3.1.2., fol. 117'/114'); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Općinski arhiv Šibenika, sv. XII, HAZ, pod datumom: 1480., 14. IV., fol. 117 (kratki neobjavljeni transkript). Dokument ima dvostruku folijaciju, a prema izvornoj folijaciji spis se nalazi na fol. 117'.

⁹³³ (...) *Ibique pro Ioahnes Gliubich ciuis Sibenici (...) ex vna parte et Margarita relicta quondam Bartoli Dumanchusseuich aurificis alias Schiulcichia parte ex altera, habentes inter se terram* (jedna riječ nejasna) *cum certi terreni gognaius vnus cum dimidio positi in Dubroua (...) se compromiserunt (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/IV, Cristoforo q. Andree, F IV/b, fol. 77); F. DUJMOVIĆ, 1975., Cristoforo quond. Andrea, sign. IV, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1483., 16. VI., fol. 77 (kratki neobjavljeni transkript).

⁹³⁴ O tome opširnije u poglavlju *Dokumentirana zlatarska djela kojima se zametnui trag.*

⁹³⁵ U arhivskoj građi je zabilježen kao *Iohannes Alberti de Iadra habitator Sibenici, Iohannes Alberti de Iadra, Iohannes quondam Alberti de Iadra i Iohannes Albertouich.* Navedeni su oblici navedeni u nominativu premda se uglavnom navode u kosim padežima.

⁹³⁶ C. FISKOVIĆ, 1959., 111, 120, 193 (bilj. 647), 200 (bilj. 754); N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1963., 306; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1978., 62; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1982., 217; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1989.a, 280; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1991., 141; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1999., 200; E. HILJE, 2011.a, dokument br. 50 u prilogima. Cvito Fisković u bilješkama upućuje na spise zadarskog bilježnika Jakova pok. Ostoje i šibenskog bilježnika Mihovila pok. Ivana, ali ne navodi signature dokumenata. Nevenka Bezić-Božanić u članku iz 1982. godine donosi podatak da je zlatar Ivan Albertov Zadraniin prisutan u Šibeniku 1450. godine, ali ni ona ne navodi signaturu dokumenta pa podatak nije bilo moguće provjeriti.

⁹³⁷ Vidi na stranici 29 te u bilj. 140 i bilj. 41 u ovoj cjelini.

⁹³⁸ Domankuš je 1414. godine oženio nećakinju zlatara Stjepana Milgostića. Vidi na stranici 49.

⁹³⁹ Zadarski dokument nije pronađen, ali je podatak posredno poznat iz šibenskog spisa od 2. ožujka 1433. godine.

Vidi bilj. 941 u ovoj cjelini.

⁹⁴⁰ (na margini:) *Pro Iohanne Alberti aurifice de Iadra emptio ortis.*

(...) *Ibique Martinus et Michael fratres vocati Iglīch de Sibenico dederunt, vendiderunt, tradiderunt et transactauerunt magistro (Al – prekríženo) Iohanni Alberti aurifici de Iadra, habitatori Sibenici, (...) vnum ortum positum extra Sibenicum supra portas Gorice (...) (...) et hoc pro precio et nomine precii librarum decem cum dimidia denariorum paruorum (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/In, fol. 111); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Mihovil pok. Ivana, sign. 2, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1432., 15. XI., fol. 111 (kratki neobjavljeni transkript).*

⁹⁴¹ (...) *Ibique magister Iohannes Alberti aurifex de Iadra habitator Sibenici fuit contentus et confessus se habuisse et recepisse a presbitero Nicolo Ric (?) de Sibenico tanquam a fideiussore Michaelis (sui – prekríženo) fratris ipsius presbiter Nicolaus ducatos sex auri in auro in quibus sex ducatos auri ipse presbiter Nicolaus tanquam fideiussor ipsius Michaelis fratris sui fuit sententiatus per dominum episcopum Sibenicensem prout patet dicta sententia scripta manu mei notarii infrascripti in presentibus millesimo, indictione et die vigesimo sexto mensis ianuarii, quos sex ducatos dictus magister Iohannes tanquam plezius ipsius Michaelis soluit cum propriis suis denariis predicto Michaele Pribcouich calafato magistro Martino Letcouich de Iadra in quibus ipse Michael dicto magistro Martino teneatur excerca de causa prout super hoc et aliis patebat quietacione facta ipsi magistro Iohanni per dictum magistrum Martinum scripti manu quondam Theodorii Prandino Vincentini publici notari et iurati notari Iadre in millesimo CCCC^oXXXII^o, indictione X^a et die vigesimo quinto mensis augusti (...) (...) de quo quidem habitacionem et recepcionem dictorum sex ducatorum auri prefatus magister Iohannes (...) ipsi presbitero Nicolao fideiussore dicti Michaelis (...) fecit finem, quietacionem (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/II, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIIn, fol. 47-47').*

⁹⁴² (...) *Actum Iadre in ruga aurificum, presentibus (...) et Iohanne aurifice filio Alberti ciuibus Iadre (...) (HR-DAZD-31, BZ, Jacobus q. Ostoje, B un, FI/3, fol. 7'); C. FISKOVIĆ, 1959., 193 (bilj. 647). Cvito Fisković donosi djelomičan transkript dokumenta te navodi samo ime bilježnika bez cjelovite signature.*

⁹⁴³ (...) *presentibus (...) et Iohanne Alberti aurifice habitatore Sibenici (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIIb, fol. 44'); F. DUJMOVIĆ, 1975., Mihovil pok. Ivana, sign. 4, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1434., 30. VI., fol. 44 (kratki neobjavljeni transkript).*

⁹⁴⁴ (...) *presentibus (...) et Iohanne Alberti aurifice (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIIb, fol. 48'); F. DUJMOVIĆ, 1975., Mihovil pok. Ivana, sign. 4, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1434., 6. VII., fol. 48 (kratki neobjavljeni transkript).*

⁹⁴⁵ (...) *Gaspar Rochlich piscator de Iadra habitator Sibenici dedit, vendidit, tradidit et transactauit magistro Iohanni Albertouich aurifici de Iadra habitatori Sibenici ibi presenti (...) octauam partem vnus gognaius vinee uel plus uel minus positam in duobus locis in Cogleurate (...) (...) pro pretio (...) soldorum septuaginta quatuor paruorum (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIIId, fol. 67); F. DUJMOVIĆ, 1975., Mihovil pok. Ivana, sign. 4, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1434., 14. VIII., fol. 67 (kratki neobjavljeni transkript).*

-
- ⁹⁴⁶ (na margini:) *Compromissum inter Gasparum Rochich et Iohannem Albertouich.*
(...) *Ibique Gaspar Rochich piscator nomine suo et sue vxoris done Margarite (...) ex vna parte et let/ Iohannes Albertouich aurifex de Sibenico nomine suo et nomine sue vxoris done Lucie (...) parte ex altera (...) de omnibus differentiis (...) (...) compromisserunt (...) in arbitros (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 4, 5, 6, 7, Jakov Vukšić, sv. 7/Ia, fol. 144'); F. DUJMOVIĆ, 1975., Jakov Vukšić, sign. V, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1434., 26. XI., fol. 144 (kratki neobjavljeni transkript).
- ⁹⁴⁷ (...) *Ratchus Stoyoeuich faber nunc habitator in Aurana et Marislaua eius vxor (...) ordinauerunt et creauerunt magistrum Iohannem Albertum aurificiem de Iadra habitatorem Sibenici ibi presentem (...) procuratorem (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIIc, fol. 140); F. DUJMOVIĆ, 1975., Mihovil pok. Ivana, sign. 4, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1435., 28. IV., fol. 140 (kratki neobjavljeni transkript).
- ⁹⁴⁸ (...) *presentibus (...) magistro Nicolo pictore et magistro Iohanne Albertouich aurifice de Sibenico (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIIe, fol. 182'); F. DUJMOVIĆ, 1975., Mihovil pok. Ivana, sign. 4, HAZ, Pictores, pod datumom: 1435., 24. VIII., fol. 182 (kratki neobjavljeni transkript); E. HILJE, 2011.a, dokument 50 u prilogu.
- ⁹⁴⁹ (...) *presentibus (...) et magistro Iohanne Albertouich aurifice et (...) de Sibenico (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIIe, fol. 192); F. DUJMOVIĆ, 1975., Mihovil pok. Ivana, sign. 4, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1435., 12. X., fol. 192 (kratki neobjavljeni transkript).
- ⁹⁵⁰ Transkript prema Frani Dujmoviću: „*Iohannis Albertouich aurificis testamentum in cartis LXXXXIII*“ (F. DUJMOVIĆ, 1975., Jakov Vukšić, sign. V, HAZ, Aurifices, bez datuma i signature). Dujmović ne navodi ni datum ni signaturu, već samo podatak da je isprava odvojena od sveščića, ali u spisima bilježnika Jakova Vukšića nije pronađena. Ako nije uništena, moguće je da je tijekom neke od reorganizacija arhivske građe zametnuta.
- ⁹⁵¹ (...) *terra in Dubrofa iuxta terram heredum Iacobi Nocherschich aurificis (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIIb, fol. 37'); F. DUJMOVIĆ, 1975., Mihovil pok. Ivana, sign. 4, HAZ, Aurifices, pod pogrešnim datumom: 1434., 28. V., fol. 37 (kratki neobjavljeni transkript).
- ⁹⁵² O tim spisima više u potpoglavlju 2.88.
- ⁹⁵³ V. MOLÉ, 1912., dokument 17 na str. 149, dokument br. 28 na str. 154. Navedeni spis spominje i niz drugih autora. D. ZELIĆ, 2007., dokumenti br. 5 i br. 6 na str. 73-74. U literaturi je naveden kao *Trogiranin Matij Pomenić, Trogiranin Mate Pomenić, Matij Pomenić iz Trogira, Mato Pomenić, Pomenić Matija i Matej Pomenić*. Vidi: A. DUDAN, 1921., 164; C. FSKOVIĆ, 1949., 148, 149; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1963., 312; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1978., 104; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1982., 217; C. FSKOVIĆ, 1984., 187-189, 190; I. FSKOVIĆ, 1986., 402; I. FSKOVIĆ, 1990., 122, 190; C. FSKOVIĆ, 1993., 25; K. KALAUZ, 1998., 112-113; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1999., 215.
- ⁹⁵⁴ V. MOLÉ, 1912., dokument 17 na str. 149, dokument br. 28 na str. 154; C. FSKOVIĆ, 1984., 187-189; D. ZELIĆ, 2007., dokumenti br. 5 i br. 6 na str. 73-74.
- ⁹⁵⁵ (...) *presentibus (...) et magistro Matheo aurifice (...)* (HR-DAZD-18, OT, kut. 41, sv. 41/4, fol. 19').
- ⁹⁵⁶ (na margini:) *Procura Gregorii Sgobiza in personam (?) Mathei aurificis.*

(...) *Ibique Gregorius dictus Sgobiza de Sibenico (...) constituit et solemniter ordinavit magistrum Matheum Pomenich aurificem de Tragurio presentem (...) ad petendum et exigendum a magistro Michaele Clare de Sibenico sartore, nunc habitatore Tragurii, libris octo soldis octo paruorum et expensis (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 12, Frane i Petar de Serenis, F 5, fol. 17'); F. DUJMOVIĆ, 1975., Tirrenis Pietro, sign. 19, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1443., 27. VIII., fol. 17; C. FISKOVIĆ, 1984., 187 (bilj. 31). Cvito Fisković donosi skraćeni transkript, ali nepotpunu signaturu.

⁹⁵⁷ (na margini:) *Conductio dissipuli magistri Mathei Pomenich aurificis.*

(...) *Ibique Antonius Iuanouich de villa Sitniza districtus Sibenici piliparius locauit pro dissipulo de operibus et seruitiis suis prestandis ad annos octo proxime futuros incepturos instanti die (...) Grubanum fratrem suum (...) magistro Matheo Pomenich aurifici de Tragurio habitatorem Sibenici ibidem presenti et ipsum Grubanum pro dissipulo suo acceptanti. Promictens dictus Antonius quod dictus Grubanus stabit et perseuerabit toto dicto tempore annorum octo cum predicto magistro Matheo et ab eo non recedet et eidem ac omnibus de sua familia obediens (...) et laborabit de arte aurificis (...) non furtum faciet (...) et res dicti magistri Mathei et sue familie (...) saluabit et custodiet (...) Et versa vice predictus magister Matheus promisit (...) ipsum Grubanum tenere apud se toto dicto tempore annorum octo omnibus suis expensis condecens victus, vestitus et calciamenti, docere eum artem aurificis (...) bene et humane tractare eum et non expellere a se neque delerinquere ipsum (...) et in fine dictorum annorum octo dare ipsi Grubano vnum mantellum et vnam gonellam de grisio nigro, vnum zupparellum de fustaneo, vnum biretum pretii librarum trium, vnam camisiā, vnam mutandam, vnum par caligiariorum de panno latino, vnum par subtularium, vnum cingulum et vnum cultellum a pane, omnia predicta noua et condecens et vnum caput cuiuslibet instrumenti artis predictae (...) pro eius Grubani salario et mercede (...)*

(na margini:) *Non soluit. / Publicatum pro magistro Matheo.* (HR-BAŠ-18/1, BK, kut. 2, Antonio Campolongo, F 2, fol. 182'-183); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Antonio Campolongo, Arhiv šibenske biskupije, br. 263, Aurifices, pod datumom: 1446., 8. X., fol. 182 (kratki neobjavljeni transkript).

⁹⁵⁸ O naukovanju opširnije u cjelini 6.2.1.

⁹⁵⁹ Vidi bilj. 1097 u ovoj cjelini.

⁹⁶⁰ (na margini:) *Procura magistri Mathei et magistri Simonis Pomenich aurificum de Tragurio. / Publicatum.*

(...) *Ibique magister Matheus et magister Simon Pomenich aurifices de Tragurio fratres habitatores Sibenici (...) fecerunt, constituerunt, creauerunt et ordinauerunt suum verum et legiptimum procuratorem (...) prudentem virum ser Iohannem Zentono aromatarium de Tragurio (...) (...) ad petendum, exigendum, recipiendum et recuperandum a ser Stefano quondam Petri de Cegis de Tragurio ducatos centum auri (...) quos ducatos centum auri predicti magister Matheus et magister Simon fratres habere debent a predicto ser Stefano vigore vnius cuiusdam sententie late contra dictum ser Stefanum et in fauorem ipsorum instituentium rationibus et causis in ipsa sententia contentis (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/IV, 11/V, Ante Campolongo, F 10/III, fol. 79-79'); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Antonio Campolongo, sign. 6/6, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1447., 14. IV., fol. 79 (kratki neobjavljeni transkript).

⁹⁶¹ (na margini:) *Magistri Mathei Pomenich procura.*

(...) *presentibus (...) magistro Iohanne Russicich aurifice et clerico Iohanne Michoy Bucharich de Tragurio testibus, vocatis et rogatis. Ibique magister Matheus Pomenich aurifex de Tragurio habitator Sibenici (...) reuocans alios suos procuratores (...) fecit, constituit et ordinavit suum verum et legitimum procuratorem et cetera magistrum Iohannem Centoni speciarium de Tragurio (...) ad petendum, exigendum, recipiendum et recuperandum (...) quicquid ipse constituens ut Simon eius frater habere et recuperare debet a nobili viro ser Stephano Petri de Zegis de Tragurio (...)* (HR-DAZD- 18, OT, kut. 62, sv. 62/4, fol. 64); C. FISKOVIĆ, 1984., 187 (bilj. 31).

⁹⁶² Vidi bilj. 1123 u ovoj cjelini.

⁹⁶³ Vidi bilj. 1097, bilj. 1098 i bilj. 1105 u ovoj cjelini.

⁹⁶⁴ (na margini:) *Compromissum magistri Mathei et magistri Simonis Pomenich fratrum.*

(...) *Ibique magister Matheus Pomenich aurifex de Tragurio habitator Sibenici ex vna parte et magister Simon Pomenich aurifex frater dicti magistri Mathei habitator Sibenici ex alia parte, habentes non nullas discordias et differentias inter se et volentes se fraternaliter et de plano concordare (...) compromiserunt se se et compromissum fecerunt in ser Florium Zauorouich pro parte dicti magistri Simonis et in ser Gregorium Chremsich pro parte dicti magistri Mathei ciues Sibenici (...) in suos iudices arbitros (...) de pro et super omnibus et singulis discordiis et differentiis que habent inter se quomodocumque et que oriri possent in futurum pro quacumque ratione et causa habita simul et inuice usque in presentem diem quocumque nomine siue titulo et quacumque ratione et causa et de quibuscumque bonis paternis, maternis, dotalibus et aliis quibuscumque bonis et iuribus suis (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/IV, 11/V, Ante Campolongo, F 10/III, fol. 192').

⁹⁶⁵ (na margini:) *Compromissum magistri Mathei et magistri Simonis Pomenich fratrum aurificum.*

(...) *Ibique magister Matheus Pomenich aurifex de Tragurio habitator Sibenici ex vna parte et magister Simon Pomenich aurifex eius magistri Mathei frater habitator Sibenici ex alia parte, habentes non nullas discordias et differentias inter se occasione bonorum et iurium suorum paternorum, maternorum, dotium, vxorum suarum et fraterne sue et volentes se inuicem fraternaliter concordare et conseruare inter se fraternum amorem et parcere damnosis expensis litium, voluntarie et concorditer de pro et super discordiis et differentiis predictis, et que oriri possent quomodocumque in futurum inter ipsos fratres (...) compromisserunt se se et compromissum fecerunt (...) in ser Dobroium Iohannis et ser Nicolaum Missich ciues Sibenici (...) tanquam in suos iudices compromissarios arbitros (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/IV, 11/V, Ante Campolongo, F 10/III, fol. 220).

⁹⁶⁶ (na margini:) *Sententia arbitraria inter magistrum Matheum et magistrum Simonem Pomenich aurifices fratres.*

(...) *Nos Dobroius Iohannis et Nicolaus Missich ciues Sibenici arbitri (...) electi, assumpti et nominati per magistrum Matheum Pomenich aurificem de (Sibe – prekrizeno) Tragurio habitatorem Sibenici ex vna parte et magistrum Simonem Pomenich aurificem, fratrem dicti magistri Mathei, habitatorem Sibenici ex alia parte (...) (...) talem nostram sententiam laudum et arbitrium damus et proferimus inter predictos magistrum Matheum et magistrum Simonem fratres in predictis et circa predicta in hunc modum et in his scriptis, videlicet quia sententiamus:*

Primo quod dictus magister Matheus dare debeat predicto magistro Simoni modia vndecim vini quod vinum est eorum fraterne et societatis et reperito in domo dicti magistri Mathei.

Item quod dicti fratres debeant diuidere inter se pro medietate omnia ferramenta ordinea et massaritias stationis que sunt in manibus predicti magistri Mathei.

Item quod dictus magister Matheus debeat dare predicto magistro Simoni pro medietate laboreriorum que erant principiata et non completa, que remanserunt in manibus dicti magistri Mathei, libras decem et octo solidos quatuor paruorum, que laboreria dictus magister Matheus complere debeat usque ad festum Natiuitatis Domini proxime futurum, quibus laboreriis completis debeat notificare magistro Simoni quomodo ipsa laboreria sunt completa et exigere debeant mercedem ipsorum laboreriorum, et si ante festum predictum Natiuitatis Domini dictus magister Matheus complebit aliquod laborerium quod fuerit exactum, teneatur dictus magister Matheus dare medietatem huiusmodi laborerii dicto magistro Simoni in ratione dictarum librarum decem et octo solidos quatuor paruorum, et si usque ad Natiuitatem Domini non complebit dicta laboreria, teneatur dare predictas libras XVIII solidos III paruorum dicto magistro Simoni.

Item quod dictus magister Matheus teneatur subito dare dicto magistro Simoni libras sex solidos duodecim paruorum aut tantum frumentorum bonum Crouatum ad solidos decem paruorum pro quarta, et hoc quia dictus magister Matheus exegit a Martin Ussouich (?) et ab aliis personas libras tresdecim solidos quatuor paruorum quos dixit exegisse in frumento.

Item quod dictus magister Matheus teneatur dare nunc de suis propriis denariis dicto Magistro Simoni libras nouem solidos quindecim paruorum, aut tot res eorum fraterne et sotietatis de comuni concordia que ascendant ad sumam librarum decem et nouem solidos X paruorum, et hoc pro eo quod deficit dicto magistro Simoni de dote vxoris sue.

Item quod dictus magister Simonis debeat habere de dicta fraterna vnum faziolum rechamatum qui fuit donatus sue seruitiali et botonos paruos quadragintaseptem qui fuerunt vxoris dicti magistri Simonis et fuerunt expediti pro dicta fraterna, aut dictus magister Matheus soluere debeat dicto magistro Simoni medietatem valoris dicti fatioli et dictorum botonorum.

Item quod dictus magister Matheus suis expensis et super se debeat facere certos botonos a fillo, quos dicti fratres sunt obligati facere ser Laurentio filio ser Thomasii de Mirsa, et quod dictus magister Matheus debeat habere mercedem et solutionem dictorum botonorum.

Item quod dictus magister Simonis teneatur dare dicto magistro Matheo vntias septem et octauos tres vntie argenti lige de bolognino aut pro qualibet vntia libras tres paruorum, et hoc pro argento quod dicti fratres expendiderunt de ratione crucis de Martinussouich.

Item quod dictus magister Matheus teneatur dare dicto magistro Simoni medietatem rerum infrascriptarum, videlicet: vnius arcus a sagitis, vnius zafiri perforati, vnius granate qua habuerunt a castellano domino Peregrino Venerio, duorum acuum argenteorum, vnius botoni argentei, duarum gonellarum de rassa, vnius pignolati, vnius camisie a seruitiali, duorum fatiolorum de sirico, vniuss balassci (?) parui et vnius vergete auri fracte.

Item quod omnia alia debita et credita dictorum fratrum que ipsi fecerunt usque ad die secundam octobris proxime elapsis debeant esse inter eos pro medietate (...)

Item quod omnia alia bona paterna et materna dictorum fratrum (dio teksta oštećen)

(na margini:) *Publicatum pro magistro Simone Pomenich et pro magistro Matheo fratre suo etiam.* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/IV, 11/V, Ante Campolongo, F 10/III, fol. 242'-243); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Antonio Campolongo, sign. 6/6, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1447., 29. XI., fol. 243 (kratki neobjavljeni transkript).

⁹⁶⁷ Nije sasvim jasno označava li navedeni izričaj srebrne gumbe izrađene tehnikom filigrana (*ad filum*) ili pak svojevrsnu nisku sačinjenu od „srebrnih gumba“.

⁹⁶⁸ *Bolognino* je bio srebrni novčić kovan u Bologni (G. PROBSZT, 2011., 164).

⁹⁶⁹ Vidi dokument br. 5 u prilogima.

⁹⁷⁰ Vjerojatno je kao predložak poslužilo raspelo koje je 25. veljače 1444. godine za bratovštinu sv. Duha izradio zlatar Juraj Grubanov iz Klisa. O tome vidi na u cjelini 2.35.

⁹⁷¹ Cvito Fisković ističe da se u središtu reversa takvih raspela uglavnom nalazio lik Bogorodice te da je smještanje lika sv. Ivana Krstitelja na to mjesto bilo neuobičajeno (C. FISKOVIĆ, 1984., 188). Međutim, kada se u obzir uzme činjenica da je zaštitnik šibenske bratovštine sv. Ivana bio upravo sv. Ivan Krstitelj, smještanje tog sveca na revers raspela posve je logičano.

⁹⁷² Prema mišljenju Cvita Fiskovića zlatar je lik Krista (a vjerojatno i sv. Ivana Krstitelja) trebao izraditi u visokom reljefu, a ostale likove u plitkom reljefu (C. FISKOVIĆ, 1984., 188). Međutim, izglednije je da izričaj „(...) *Crucifixum releuatum tota releuatione et ymagines releuatas media releuatione* (...) *Sanctum Iohannem Baptistam releuatum tota releuatione et quatuor euangelistas* (...) *releuatos media releuatione* (...)“ označava da su likovi Krista i sv. Ivana Krstitelja trebali biti izvedeni u punoj plastici, a ostali u srednjem reljefu.

⁹⁷³ Nažalost, računi bratovštine nisu sačuvani.

⁹⁷⁴ Vidi bilješke 369-374 u ovoj cjelini.

⁹⁷⁵ Upravo zbog toga nedefiniran rok isporuke ne bi trebalo tumačiti kao svojevrsnu slobodu danu majstoru, kako tvrdi Cvito Fisković (C. FISKOVIĆ, 1984., 188), već kao posljedicu dugotrajnije nabave materijala.

⁹⁷⁶ A. ŠUPUK, 1979., 137-138.

⁹⁷⁷ A. VALIER, 1579., (*Visitatio Sibenicensis*), rukopis, fol. 35'.

⁹⁷⁸ A. DUDAN, 1921., 164. Autor nije argumentirao svoju tezu niti je opisao raspelo pa njegov navod treba uzeti s velikom dozom opreza.

⁹⁷⁹ Vidi bilj. 1106 u ovoj cjelini.

⁹⁸⁰ (na margini:) *Pro magistro Matheo Pomenich.*

Coram magnifico viro domino Christoforo Marcello honorabili comite et capitaneo Sibenici et eius curia, comparuit magister Matheus Pomenich aurifex de Tragurio habitator Sibenici, dicens magistrum Simonem Pomenich aurificem fratrem suum ibidem presentem habere quamdam sententiam ducatorum centum auri contra ser Stephanum de Cegis de Tragurio, qui ser Stephanus se appellauit a dicta sententia et fecit citare dictum magistrum Simonem ad prosequendum causam appellationis, et quod vigore vnus sententie arbitrarie facte inter ipsos fratres medietas iurium dicte sententie spectat dicto magistro Matheo et alia medietas dicto magistro Simoni, requirens cum protestatione dictum magistrum Simonem vt deberet ire personaliter uel mittere aliquam ydoneam personam Venetias ad

deffendendum causam dicte appellationis et dicte sententie ne eorum iura pereant (?) ex negligentia uel contumacia, et ipse magister Matheus se offerebat ad soluendum medietatem omium expensarum que fient pro dicta causa, de quibus expensis dixit et promisit se velle stare dicto et conscientie absque iuramento dicti magistri Simonis fratris sui, et illico dictus magister Simon obtulit se iturum Venetias tempore debito et opportuno ad deffendendum causam dicte appellationis et dicte sententie. Et hoc quia dictus magister Matheus obtulit se soluturum medietatem expensarum cause ut dictum est supra. (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/II, Ante Campolongo, F 11/III, sv. 10/VIIe2, fol. 89); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Antonio Campolongo, sign. 6/4, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1449., 12. II., fol. 85 (kratki neobjavljeni transkript pod netočnom folijom).

⁹⁸¹ Transkript dokumenta od 17. ožujka 1449. godine vidi u bilj. 1108. Spis od 4. . listopada 1449.: (...) *Actum Sibenici in(frascripta – prekríženo) domo infrascripte Dragoslauae (...) presentibus magistro Matheo Pomenich aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 13, 14, Rafael Ferro, F 13/8c, fol. 155).

⁹⁸² D. ZELIĆ, 2007., 67.

⁹⁸³ Dokument je objavio i u cijelosti transkribirao Danko Zelić. Vidi: D. ZELIĆ, 2007., dokument br. 5.

⁹⁸⁴ D. ZELIĆ, 2007., 67.

⁹⁸⁵ D. ZELIĆ, 2007., 67.

⁹⁸⁶ D. ZELIĆ, 2007., 67, dokument br. 6.

⁹⁸⁷ (...) *presentibus (...) magistro Iohanne Doymi pictore et magistro Matheo Pomenich aurifice ciuibus Tragurii (...)* (HR-DAZD-18, OT, kut. 62, sv. 62/5, fol. 171).

⁹⁸⁸ (...) *Ibique Vuchichius Goiachouich de villa Versine districtus Tragurii (...) fecit, constituit et ordinauit magistrum Matheum Pomenich aurificem de Sibenico presentem (...) suum (...) legitimum procuratorem (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 15, 16/I, Karotus Vitalis, F 15/Ia, fol. 105); F. DUJMOVIĆ, 1975., Karotus Vitalis, sign. 7/1, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1451., 22. XI., fol. 105 (kratki neobjavljeni transkript).

⁹⁸⁹ C. FISKOVIĆ, 1984., 187 (bilj. 30).

⁹⁹⁰ (na margini:) *Emptio catoche magistri Mathei aurificis.*

(...) *Ibique Gregorius Raschouich de Sibenico (...) uendidit magistro Matheo Pomenitch aurifici de Tragurio habitatori et ciui Sibenici presenti (...) vnam suam muraleam cum quadam zatocha gognaii vnus uel circa posita in Vodice super terra episcopatus Sibenici (...) iuxta vineam seu zatocham magistri Andree Bidçitch lapicide (...) (...) et hoc pro precio librarum decem et octo denariorum pauorum in racionem (...) (...) ipse emptor huius modo soluere promisit ipsi uenditori stipulanti scilicet libras duas denariorum usque diem mercurii proxime futuri ipsi uenditori et vnam libram paruam Stoiano famulo comunis usque ad dictam diem et libras quinque usque festum Sancte Barbare proxime futurum (...) residuum ultimum scilicet libras octo dare et soluere ser Petro Tolimerich (...) creditori ipsius Gregorii usque festum Pasce Resurrectionis proxime futurum (...)*

(na margini:) *Die 27 mensis aprilis 1463, indictione XI. Actum Sibenici in apoteca mei infrascripti notarii (...) Ibique Gregorius (...) contentus et confesus se habuisse a (jedna riječ oštećena) dicto suprascripto magistro Matheo libras XVI denariorum paruorum et hoc pro resto pretti suprascripti et*

integra solutione eis qua (...) fecit dicto magistro Matheo (...) finem (...) quietationem (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 17/I, 17/II, 17/III, Ilija Banjvarić, F 13/c, fol. 133-133').

⁹⁹¹ Vidi na stranici 63-64 i u bilj. 703 u ovoj cjelini.

⁹⁹² Cviti Fiskoviću nije bio poznat podatak da je zlatar Stjepan Ivanov Skočibuha preminuo dvadeset godina ranije pa je zaključio da je Matej Pomenić „skovao kalež i prsten za zlatara Stjepana, koji je vjerojatno bio prezauzet drugim poslom.“ (C. FISKOVIĆ, 1984., 188).

⁹⁹³ (...) *Actum Sibenici in vicinia Sancti Saluatoris apud apotecam magistri Mathei Pomenitch aurificis, presentibus eodem magistro Matheo et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 17/I, 17/II, 17/III, Ilija Banjvarić, F 13/f, fol. 57).

⁹⁹⁴ O položaju crkve i samostana sv. Spasa vidi u: D. ZELIĆ, 1999., 61-64, 185 i ondje navedenoj literaturi.

⁹⁹⁵ (na margini:) *Procura fratalee altaris Sancti Michaelis.*

(...) iudices fratalee altaris Sancti Michaelis positi in ecclesia Sancte Trinitatis de Sibenico et (...) consilarii dicte fratalee (...) suum (...) procuratorem constituerunt et ordinauerunt magistrum Matheum Pomenich aurificem fratrem dicte fratalee presentem (...) in causa quam habet (...) dicta fratalea cum commissaria siue hereditate quondam ser Thomasii Gerbafcich ciuis Sibenici occasione certi legati per ipsum quondam ser Thomasium facti dicte fratalee (...)

(na margini:) *Die 3 augusti 1478. (...) Ibiq[ue] magister Matheus Pomenich aurifex introscriptus renuntiauit procura introscripta cum protestatione quod non vult neque intendit amplius esse procurator dicte fratalee, presentibus Chreglia Radoslauilich superiore et Georgio Simeunich procuratore dicte fratalee et eius nomine acceptantibus ipsam refutationem.* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/V, Karotus Vitalis, F 15/IIIg, fol. 26'); F. DUJMOVIĆ, 1975., Karotus Vitalis, sign. 7/7, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1497., 9. V., fol. 26 (kratki neobjavljeni transkript).

Godine 1446. bratovština sv. Ivana na Brdu prešla je u crkvu Sv. Trojstva pa je crkva s vremenom prozvana crkvom sv. Ivana (S. T. PETRIC, 1997., 99). O tome da je sjedište bratovštine premješteno, svjedoči i spis u bilj. 1020 u ovoj cjelini.

⁹⁹⁶ (na margini:) (...) *presentibus magistro Mateo Pomenich aurifice et (...) habitatores et ciues Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/I, Christoforo q. Andree, F h, fol. 10).

⁹⁹⁷ (na margini:) *Conductio discipuli magistri Mathei aurificis.*

(...) Ibiq[ue] Margarita vxore Iohannis Zaulouich (...) locauit ad annos octo proxime futuris magistro Matheo Pomenich aurifici filium suum Iohannem et filium quondam Petri sui primi mariti etatis annorum circa decem presentem et volentem. Promictentis dicta Margarita et eius maritus quod dictus puer stabit et manebit toto dicto tempore pro discipulo cum dicto magistro Matheo et quod ab ipso non recedet (toto – prekríženo) et quod erit legalis et non furtum faciet neque conscentiet et erit obediens dicto suo magistro et omnibus de eius familia in omnibus licitis et honestis. Et versa uice dictus magister Matheus promisit (...) (nekoliko riječi oštećeno) omnibus suis sumptibus et expensis toto dicto tempore tenere pro suo [di]scipulo et ipsum tam sanum quam infirmum non relinquere ne[c] a se expellere nisi causis legitimis precedentibus, et ipsam dictam suam artem instruere et docere iuxta suum posse et scire, et infine dictorum octo annorum promisit ei dare vunum mantellum de grisio, item vunum zupanellum et calligas panni latini, vnum biretum, vnam tunicam de grisio, duas camisia [et] duas

bracas et soculares, ac omnia capita instrumentorum artis sue iuxta consuetudine. (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/I, Cristoforo q. Andree, F i, fol. 16'-17).

⁹⁹⁸ O tome opširnije u cjelini 6.2.1.

⁹⁹⁹ (...) *presentibus magistro Matheo aurifice et (...)* (HR-BAŠ-18/1, BK, kut. 5, fol. 101).

¹⁰⁰⁰ (...) *Ibique magister Petrus Bercich lapicida de Sibenico (...)* fecit, constituit et solemniter ordinavit suum (...) *procuratorem (...)* magistrum Matheum aurificem (...) *in omnibus et singulis suis causis et specialiter in causa quam habet (...)* cum magistro Radmillo Ratchouich lapicida (...) *occasione barchosii quam idem Radmil patronizat (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/II, Cristoforo q. Andree, F e1, fol. 97); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Cristofor quond. Andrea, sign.18-II-10, HAZ, Lapicide, pod datumom: 1472., 30. XI., fol. 97 (kratki neobjavljeni transkript).

¹⁰⁰¹ (...) *Ibique magister Gregorius Prochiumestrouich marangonus (...)* concessit (...) *oliuarios (...)* in contrata *Vodicias (...)* in loco vocato *Grubingna draga, iuxta oliuaria magistri Matei aurificis (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/II, Cristoforo q. Andree, F f, fol. 78).

¹⁰⁰² (...) *Ibique ser Nicolaus Iuetich ciuis Sibenici nomine suo et comissario nomine hereditatis [quondam patri sui, nec nomine] et vice pupilorum filiorum dicti patris sui (...)* dedit et locavit ad annos 25 (*paruorum – prekriženo*) *proxime futurum magistro Matheo Pomenich aurifici presenti et ad dictum tempus conducenti, ad liuellum vnum dicte hereditatis locum a duobus lateribus muratis et partim non, positum Sibenici in contracta Sancte Trinitatis (...)* super quo loco idem magister Matheus Pomenich aurifex possit et valeat fabricare quicquid sibi placuerit, dando et soluendo anuatuii libras 7 paruorum. *Et in fine dicti tempus quicquid idem magister fabricauerit debeat extimari (...)*
(na margini:) *Publicatum pro magistro Matheo.* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/II, Cristoforo q. Andree, F f, fol. 92).

¹⁰⁰³ (...) *presentibus (...)* magistro Matheo Pomenich aurifice et (...) *de Sibenico (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/III, Cristoforo q. Andrea, F 18/IIIa, fol. 55'); F. DUJMOVIĆ, 1975., Cristoforo quondam Andrea, sign. 18-III, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1475., 16. VI., fol. 55 (kratki neobjavljeni transkript). Nije sasvim sigurno odnosi li se oznaka *de Sibenico* i na Mateja Pomenića ili samo na drugog svjedoka.

¹⁰⁰⁴ Spis mi je očito promakao prilikom iščitavanja arhivske građe pa ovdje donosim podatak iz literature. Vidi: C. FISKOVIĆ, 1984., 188 (bilj. 35). Cvito Fisković donosi skraćeni transkript, ali u signaturi ne navodi broj sveščića i folije.

¹⁰⁰⁵ (...) *Ibique magister Matheus Pomenich aurifex (...)* vendidit Paulo Radosalich (?) *de Vodize (...)* duas suas *starinias (...)* super *Vodicias (...)* pro *librarum quindecim paruorum quas dicto venditore confessus fuit plene habuisse et recepisse (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/III, Cristoforo q. Andree, F 18/IIIb, fol. 73).

¹⁰⁰⁶ (...) *presentibus (...)* magistro Matheo Pomenich aurifice et (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/III, Cristoforo q. Andree, F 18/IIIb, fol. 82).

¹⁰⁰⁷ (...) *Magister Matheus aurifex ad respondendum Ioanni Sichouich.* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/III, Ante Campolongo, F 10/VIj, fol. 22).

-
- ¹⁰⁰⁸ (...) *Matheus aurifex ad respondendum Matheo predicto* (Goich, op. a.) (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/III, Ante Campolongo, F 10/VIj, fol. 40); F. DUJMOVIĆ, 1975., Antonio Campolongo, sign. 6/3, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1476., 28. X., fol. 40 (kratki neobjavljeni transkript). Frane Dujmović donosi netočan datum: 28. listopada umjesto 3. prosinca 1476.
- ¹⁰⁰⁹ (...) *presentibus (...) magistro Mateo Pomenich aurifice et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/III, Cristoforo q. Andree, F 18/IIIc, fol. 26).
- ¹⁰¹⁰ Vidi dokument br. 10 u prilogama. U repertoriju bilježnika Antonija Campolonga nalazi se sljedeća zabilježba:
(...)(...)
Magistri Mathei Pomenich aurificis pro dicto turribulo conuentio— — — — — — — — — — *K 13.*
(...)(...)
(HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/VII, Ante Campolongo, F 10/Ve, registar, fol. 24).
- ¹⁰¹¹ Na temelju poznatih arhivskih dokumenata, zlatara Andriju iz Splita moguće je identificirati kao Andriju Vukova (Vukovića). O tome opširnije u cjelini 2.55.
- ¹⁰¹² Budući da u izvorima nije pronađen ugovor o narudžbi sklopljen sa zlatarom Andrijom iz Splita, nije poznato kada je zastupnik crkve Gospe od Kaštela od njega naručio kadionicu.
- ¹⁰¹³ (...) *presentibus (...) magistro Matheo Pomenich aurifice et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/III, Cristoforo q. Andree, F 18/IIIc, fol. 40').
- ¹⁰¹⁴ (...) *presentibus (...) et magistro Matheo Pomenich aurifice de Sibenico (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/IV, Cristoforo q. Andree, F IVi, fol. 21).
- ¹⁰¹⁵ (...) *Petrus Radmillouicg dictus Cosina ad respondendum magistro Matheo aurifici. (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/III, Ante Campolongo, F 10/VIk, fol. 222').
- ¹⁰¹⁶ (na margini:) *Sentencia magistri Mathei aurificis.*
Per antedictum magnificum dominum comitem et capitaneum Sibenici et eius curia sententiatus fuit Petrus Radmillouich dictus Cosina de Sibenico (...) ad dandum et soluendum magistro Matheo aurifici Sibenicensis presenti et petenti libris octo solidis XII denariorum paruorum et expensis legiptimis, et hoc pro resto ducatorum trium de quibus fuit ipsi magistro Matheo cosignatus debitor dictus Petrus per ser Iacobum Naplauich procurator ecclesie Sancte Marie de Castro Sibenici pro parte solutionis mercedis ipsius magistri Mathei, et quia dictus Petrus Cosina dicebat debere habere ab ipso magistro Matheo aliquos denariorum per prefatum magnificum dominum comitem et curiam terminata fuit, quia presens sententia non exequatur contra dictum Petrum usque per totum mensem ianuarii proxime futurum (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/III, Ante Campolongo, F 10/VIk, fol. 228); F. DUJMOVIĆ, 1975., Antonio Campolongo, sign. 6/3, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1479., 16. I., fol. 228 (kratki neobjavljeni transkript). Frane Dujmović dokument donosi pod datumom 16. siječnja 1479. umjesto 16. prosinca 1478. godine.
- ¹⁰¹⁷ A. VALIER, 1579., (Visitatio Sibenicensis), rukopis, fol. 44'. U Valierovoj vizitaciji crkva Gospe od Kaštela (sv. Marija od Kaštela) popisana je kao crkva sv. Mihovila u Kaštelu (*ecclesia Sancti Michaelis in Castro Sibenici*).
- ¹⁰¹⁸ M. PRIULI, 1603., rukopis, fol. 63'.
- ¹⁰¹⁹ J. ĆUZELA, 2005., 38.

¹⁰²⁰ (...) *Comparuerunt Iacobellus Michaelis scribe et magister Matheus Pomenich aurifex uti procurator et procuratorio nomine fraternitatis Sancti Iohannis de Monte reducto in ecclesia Sancte Trinitatis Sibenici et presentauerunt ibidem infrascriptum testamentum quondam magistri Petri Iurgieulich cerdonis de Sibenico defuncti (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/II, Ante Campolongo, F 11/III, sv.10/VIIb, fol. 14).

¹⁰²¹ (...) *Testamentum Michaelis Ostricich canonici (...)*

(...)(...)

Item confessus fuit dictus testator se habere penes magistrum Matheum Pomenich aurificem onzias quinque argenti pro fatiando vnam imaginem Sancti Nicolai et quod in ratione sue mercedis habuit libras sex paruorum.

(...)(...)

(HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/IV, Cristoforo q. Andree, F IVi, fol. 48); K. STOŠIĆ, *Povijest Šibenika*, III/10 (Zlatari), rukopis, fol. 2; F. DUJMOVIĆ, 1975., Cristoforo quond. Andrea, sign. IV, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1479., 3. I., fol. 48 (kratki neobjavljeni transkript); C. FISKOVIĆ, 1949., 148; C. FISKOVIĆ, 1984., 189 (bilj. 36); K. KALAUZ, 1998., 113. Krsto Stošić ukratko navodi sadržaj dokumenta, ali ne donosi njegov ispis, a Frane Dujmović i Cvito Fisković dokument navode pod datumom 3. siječnja 1479. godine. Tinta je poprilično izbrisana, ali čini se da je ipak riječ o 13. siječnja 1479. godine.

¹⁰²² (na margini:) *Sententia pro Agenia Teupolo.*

Suprascripti domini iudices setentiauerunt donam Margaritam relictam quondam Mathei Pomenich aurificis presentem et confessam ad dandum et restituendum Agenie Teupollo presenti et petenti cruciuillas X argenti quas ipsa dona Margarita habuit a dicta Agenia pro fatiando illas deaurare et expensas legitimas. (...) (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 82, sv. 3. 1. 2, fol. 43'). Vrh folije je poprilično ispran pa datum nije vidljiv.

¹⁰²³ (...) *Ibique dona Margarita relictam quondam magistri Mathei Pomenich aurificis (...) recepit a Milato Danolich ciue Sibenici libras septuaginta octo paruorum et hoc pro solutione vnus vinee que fuit dicti quondam magistri Mathei vendite ad incanatum publicum ad instantiam dicte done Margarite pro extrahenda eis dote (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 21/II, Gregorio q. Lorenzo, sv. b, fol. 33').

¹⁰²⁴ Dokument mi je poznat na temelju neobjavljenih transkripata Frane Dujmovića, ali je vjerojatno izgubljen ili naveden pod netočnim datumom i/ili signaturom jer ga pod datim podacima nisam pronašla u spisima navedenoga bilježnika. Transkript prema Frani Dujmoviću glasi: „*Margarita rel. quond. Mathei aurificis de Sibenico.fol.128.*“ F. DUJMOVIĆ, 1975., Cristoforo quond. Andrea, sign. IV, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1483., 22. XII., fol. 128.

¹⁰²⁵ D. ZELIĆ, 2007., 67-68.

¹⁰²⁶ HR-DAZD-16, OS, kut. 6, sv. 19/2, fol. 25'. Petar se u tom dokumentu spominje kao skrbnik djece Jurja Bogdanova.

¹⁰²⁷ Vidi dokument br. 6 u prilogu. Ime zlatara je otprije poznato u literaturi na temelju zapisa preuzetih iz rukopisnih bilješki Krste Stošića. Vidi: C. FISKOVIĆ, 1949., 148; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1963., 312; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1978., 100; I. FISKOVIĆ, 1981., 134, bilj. 91; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1982.,

217; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1985., 324; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1989.a, 284; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1999., 214.

¹⁰²⁸ O tom raspelu vidi u cjelini 4.1.2 i u katalogu djela.

¹⁰²⁹ (na margini:) *Dos Polonie de Venetiis, vxoris Michaelis Vratislauich de Cobilica aurificis.*

(...) *Actum Sibenici in domo magistri Stephani quondam Iohannis aurificis presentibus (...) magistro Iohanne Pluncouich aurifice (...) Ibi que Michael aurifex filius Vratislauri de villa Cobilica comitatus Tininii sponte ductus fuit contentus et confessus se habuisse et se recepisse a Polonia vxore sua ducatos septuaginta auri in auro Venetorum (...) pro dote et nomine dotis dicte Polonie (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIIe, fol. 200); F. DUJMOVIĆ, 1975., Mihovil pok. Ivana, sign. 4, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1435., 25. XI., fol. 200 (kratki neobjavljeni transkript).

¹⁰³⁰ O zlatarima Ivanu Punkoviću i Stjepanu Ivanovu Skočibuhi opširnije u poglavljima 2.11. i 2.14.

¹⁰³¹ Vidi u cjelini 2.14.

¹⁰³² U izvorima su (u kosim padežima) zabilježene sljedeće imenske formule: *magister Stefanus Petri aurifex i quondam magister Stefanus aurifex condam Petri de Sibenico.*

¹⁰³³ C. FISKOVIĆ, 1949., 147. Nevenka Bezić-Božanić kasnije je zabunom navela da se jedan podatak u knjizi *I nobili e il clero di Sebenico* Vincenza Miagostovicha odnosi na zlatara Stjepana Petrova (N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1978., 122). Podatak na koji autorica upućuje nedvojbeno se odnosi na zlatara Stjepana Milgostova (Milgostića) zvanog Jajce.

¹⁰³⁴ K. STOŠIĆ, *Povijest Šibenika*, III/10 (Zlatari), rukopis, fol. 1. Krsto Stošić navodi samo ime zlatara i 1437. godinu, bez datuma, signature, transkripta i tumačenja poznatog mu spisa.

¹⁰³⁵ N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1991., 141.

¹⁰³⁶ F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Antonio Campolongo, sign. 6/4, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1444., 16. X., fol. 140 (kratki neobjavljeni transkript). Frane Dujmović u neobjavljenim transkriptima navodi datum, (ondašnju) signaturu te veoma kratak ispis dokumenta koji glasi: „*Inventarium quond. mag. Stefani aurificis. Spominju se: dui tanagliele da lavorar arzento fol. 121.*“

¹⁰³⁷ J. KOLANOVIĆ, 1989., dokument br. 230 na str. 303-304; A. BIRIN, 2009., dokument br. 44.

¹⁰³⁸ (...) *presentibus magistro Stefano Petri aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Pietrobono Pagano, sv. 3a, fol. 24); K. STOŠIĆ, *Povijest Šibenika*, III/10 (Zlatari), rukopis, fol. 1 (navodi samo ime zlatara i godinu, bez datuma, signature, transkripta i tumačenja dokumenta); A. BIRIN, 2009., dokument br. 44. (donosi cjeloviti transkript dokumenta.).

¹⁰³⁹ J. KOLANOVIĆ, 1989., dokument br. 230 na str. 303-304; J. KOLANOVIĆ, 1995., 291 (bilj. 235).

¹⁰⁴⁰ Vidi dokument br. 4 u prilogima.

¹⁰⁴¹ Osim inventara zlatara Stjepana Petrova, sačuvani su i popisi dobara Stjepana Ivanova Skočibuhe (1444.) te Pavla Ivanova Derljanovića (1459.). Vidi dokumente br. 3, 4 i 8 u prilogima.

¹⁰⁴² U tom predjelu grada kuću je imalo još nekoliko zlatara: Grgur Milošev (Milošević), Stjepan Ivanov Skočibuha, Ivan Punković iz Skradina, Stjepan Travaković, Petar Matejev (Matijević) zvani Farzonić, Andrija Cvitin Cimaturić (Lalić), Jeronim Petrov Farsonić (Zlatarić), Petar Ivanov Niger iz Venecije, neki zlatar Ivan.

¹⁰⁴³ Vidi u potpoglavlju 2.89.

¹⁰⁴⁴ O njima opširnije u: M. KOVAČEVIĆ, 2010., cjelina 2.1.48 na str. 113-115, cjelina 2.1.76. na str. 159-163 i ondje navedenoj literaturi; M. KOVAČEVIĆ, 2014.b, 125-154.

¹⁰⁴⁵ M. KOVAČEVIĆ, 2010., 165.

¹⁰⁴⁶ T. RAUKAR – I. PETRICIOLI – J. ŠVELEC – Š. PERIČIĆ, 1987., 168 (bilj. 243); N. JAKŠIĆ – R. TOMIĆ, 2004, 23 (bilj. 40); M. KOVAČEVIĆ, 2010., 165-166, bilj. 1059 na str. 351.

¹⁰⁴⁷ M. KOVAČEVIĆ, 2010., 165.

¹⁰⁴⁸ (...) *Ibique Mila vxor Georgii Saichouich (...) sana mente (...) testamentum (...) facere procurauit. (...) (...) Residuum suorum bonorum reliquit Iohani aurifici suo filio ac suprascripte Florie sue filie (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Pietrobono Pagano, sv. 3a, fol. 27-27'); A. BIRIN, 2009., dokument br. 53. Ante Birin je u regesti omaškom naveo da je riječ o oporuci pokojnoga Mile Jurja Sajkovića.

¹⁰⁴⁹ Vidi u potpoglavlju 2.92.

¹⁰⁵⁰ (...) *Ibique venerabilis vir dominus presbyter Iacobus Zilieuich suprascriptus et ser Michael Ciuitani, procuratores ecclesie Sancti Iacobi de Sibenico (...) dederunt, vendiderunt et tradiderunt iure proprio et imperpetuum magistro Georgio Pripcouich lapicide vnum domum que fuit olim Radogne caligarcaligarii (...) in contrata Sancti Spiritus iuxta domum magistri Stefani Trauacouich aurifici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/III, Baptist de Ponte, sv. 3b, fol. 77).

¹⁰⁵¹ Vidi u potpoglavlju 2.89.

¹⁰⁵² Pojašnjenje odrednice *Ungar* vidi u bilj. 193 u ovoj cjelini.

¹⁰⁵³ (...) *Item terram vineatam (...) in campo suprascripto (Campo inferiori, op. a.) in loco vocato Ribnich apud vinea magistri Pauli aurificis Vngari (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 8, 9, Christophorus Lovato, sv. 9/Ic, fol. 17); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Lovato Cristoforo, sign. 9/I, HAZ, Lapicide; Aurifices, pod datumom: 1438., 19. IV., fol. 17 (kratki neobjavljeni transkript).

¹⁰⁵⁴ Vidi cjelinu 2.90.

¹⁰⁵⁵ K. STOŠIĆ, *Povijest Šibenika*, III/10 (Zlatari), rukopis, fol. 2. Krsto Stošić navodi samo ime zlatara i godinu, bez datuma, signature i ispisa dokumenta. Na osnovu štura Stošićeva navoda zlatar je uvršten na popis dalmatinskih zlatara i uveden u literaturu kao *Šimun Nikolin* i *Šimun Nikolin iz Splita*. Vidi: C. FISKOVIĆ, 1949., 148; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1963., 315; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1978., 123 (zabunom navodi da je zlatar radio u Šibeniku u 16. stoljeću); I. FISKOVIĆ, 1981., 134; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1982., 217; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1985., 324; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1989.a, 287; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1991., 141; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1999., 222 (*Šimun Nikolin* i *Šimun Nikolin iz Splita*, 16. st. (!)).

¹⁰⁵⁶ C. FISKOVIĆ, 1949., 148; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1982., 217.

¹⁰⁵⁷ (na margini:) *Locatio oliuarum magistri Simonis aurificis.*

(...) *Magister Simon quondam Nicolai aurifex de Spaletto ad presens habitator Sibenici (...) dedit et locauit ad afflictum ad annos decem proxime futuros Vucassino Chus de Sebenico (...) suas arbores oliuarum positas in duobus locis videlicet in Dobroua in loco vocato Gidro (...) (...) Item in alio loco in dicta Dobroua in loco vocato sub Malicaminicinich (...) (...) et annuatim dare et rendere dicto*

locatori (...) medietatem totius olei prouenientis de dictis oliuis (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 12, Frane i Petar de Serenis, F 3, fol. 135); F. DUJMOVIĆ, 1975., Tirrenis Pietro, sign. 19, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1443., 2. I., fol. 135 (kratki neobjavljeni transkript). U repertoriju istoga bilježnika nalazi se zabilježba o masliniku zlatara Šimuna danom u zakup: (...) *Magistri Simonis aurificis locatio oliuarum* (nejasna oznaka) 134. (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 12, Frane i Petar de Serenis, F 6, fol. XIV).

¹⁰⁵⁸ Vidi bilj. 2128 u ovoj cjelini.

¹⁰⁵⁹ Zlatara Martina Pavlova Stampana treba razlikovati od njegova imenjaka, zlatara Martina, sina zadarskog zlatara Pavla Martinova, kojega je otac proglasio samostalnim 1420. godine. Naime, Cviti Fiskoviću nije bio poznat dokument u kojemu je Martin Pavlov Stampan naveden kao izvanbračni sin svećenika Pavla Fulčića zvanog Stampan pa je poistovjetio dvojicu zlatara. Usporedi: C. FISKOVIĆ, 1959., 111, 118, 119, 120. To je kasnije preuzela i Nevenka Bezić-Božanić kada je zlatara uvela u indeks dalmatinskih majstora. Vidi: N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1963., 309; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1978., 79-80; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1989.a, 283; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1999., 207.

¹⁰⁶⁰ Budući da za potrebe ovoga rada nije bilo moguće sustavnije istražiti zadarsku arhivsku građu 15. stoljeća, možda će u budućim istraživanjima biti pronađeni i dokumenti iz ranijeg i/ili kasnijeg perioda.

¹⁰⁶¹ HR-DAZD-31, BZ, Nicolaus Benedicti, B I, F I/8, fol. 24.

¹⁰⁶² HR-DAZD-31, BZ, Simon Damiani, B I, F I/3, fol. 23.

¹⁰⁶³ HR-DAZD-31, BZ, Nicolaus Benedicti, B I, F I/9, fol. 19'-20'; C. FISKOVIĆ, 1959., 193 (bilj. 648).

¹⁰⁶⁴ HR-DAZD-31, BZ, Simon Damiani, B I, F I/3, fol. 56'.

¹⁰⁶⁵ HR-DAZD-31, BZ, Johannes de Calcina, B II, F III/I, fol. IIII'-V.

¹⁰⁶⁶ HR-DAZD-31, BZ, Simon Damiani, B I, F II/2, fol. 43'-44.

¹⁰⁶⁷ HR-DAZD-31, BZ, Nicolaus Lupovich, B un, F I/1, fol. 36-36'.

¹⁰⁶⁸ HR-DAZD-31, BZ, Johannes de Calcina, B II, F IV/1, fol. XXXIII.

¹⁰⁶⁹ HR-DAZD-31, BZ, Simon Damiani, B II, F III/3, fol. 18'.

¹⁰⁷⁰ HR-DAZD-31, BZ, Baptista Marci de Venetiis, B un, F I/1, fol. 46.

¹⁰⁷¹ HR-DAZD-31, BZ, Simon Damiani, B II, F III/4, fol. 23.

¹⁰⁷² HR-DAZD-31, BZ, Nicolaus Lupovich, B un, F I/3, fol. 3.

¹⁰⁷³ HR-DAZD-31, BZ, Johannes de Calcina, B II, F IV/5, fol. CCXXXI.

¹⁰⁷⁴ C. FISKOVIĆ, 1959., 193 (bilj. 648); Poznata je samo godina sastavljanja dokumenta.

¹⁰⁷⁵ HR-DAZD-31, BZ, Johannes de Calcina, B III, F V/2, fol. LIIII'-LV.

¹⁰⁷⁶ HR-DAZD-31, BZ, Simon Damiani, B II, F III/11, fol. 17'-18.

¹⁰⁷⁷ HR-DAZD-31, BZ, Johannes de Calcina, B III, F V/7, fol. CCCXXXVIII.

¹⁰⁷⁸ HR-DAZD-31, BZ, Nicolaus Benedicti, B I, F I/14, fol. 28'.

¹⁰⁷⁹ HR-DAZD-31, BZ, Johannes de Calcina, B V, F VII/2, fol. LXXXII-LXXXII'.

¹⁰⁸⁰ HR-DAZD-31, BZ, Johannes Franciscus Grisini, B I, F I/1, fol. 8.

¹⁰⁸¹ HR-DAZD-31, BZ, Simon Damiani, B III, F IV/16, fol. 14.

¹⁰⁸² HR-DAZD-31, BZ, Simon Damiani, B III, F IV/16, fol. 26.

¹⁰⁸³ HR-DAZD-31, BZ, Simon Damiani, B III, F IV/18, fol. 6; C. FISKOVIĆ, 1959., 189, 199 (bilj. 743).

¹⁰⁸⁴ HR-DAZD-31, BZ, Nicolaus Benedicti, B II, F I/4, fol. 6.

- ¹⁰⁸⁵ (...) *presentibus (...) et magistro Petro Mathieuich aurifice de Sibenico (...) Ibique Lippiza filia quondam Martini Bogoieuch de Sibenico cum uoluntate Margarite matris sue (...) accepit in sponsum suum et virum legitimum magistrum Martinum quondam Pauli aurificem de Iadra presentem et ipsam Lippizam in suam legitimam sponsam et vxorem legitimam (...) (...) pro dote autem dicte Lippize suprascripta Margarita mater sua dare promisit de bonis paternis et maternis antescipto magistro Martino libras quadringentas paruorum hoc modo uidelicet libras ducentas in pecunia numerata et libras centum in rebus mobilibus (...) et reliquas libras centum in pecunia numerata modo ad vnum annum proxime futurum (...) (AHAZU, IV-b-42, Acta Sibenicensia s. XV, Karotus Vitale, F 2, fol. 68').*
- ¹⁰⁸⁶ (na margini:) *Dos Lipize vxoris magistri Martini quondam Pauli aurificis. / Publicatum ad instantiam Lipize infrascripte die II° (?) octobris 1490.*
(...) Ibique Martinus quondam Pauli aurifex de Iadra contentus et confessus fuit se habuisse et recepisse a Margarita vxoris quondam Martini Bogaucich de Sibenico et socera sua libras quadringentas paruorum, uidelicet partem in pecunia sibi numerata partem in rebus mobilibus (...) et hoc pro dote Lipize vxoris sue et filie dicte Margarite (...) pro rassionem (?) sibi facte (...) instrumento matrimoniali (jedna riječ nejasna) scripti manu mei Karoti Vitalis notarii sub die 5 mensis iunii proxime preteriti (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/IV, Karotus Vitalis, F15/IIe, fol. 113'); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Karotus Vitalis, sign. 7/5, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1458., 22. X., fol. 113 (kratki neobjavljeni transkript).
- ¹⁰⁸⁷ (...) *Ibique magister Martinus Pauli aurifex de Iadra (...) confessus fuit se teneri et dare debere egregio artium doctori domino Ambrosio Michitich tanquam procurator et procuratore nomine conuentum Sancti Dominici de Sibenico (...) librarum decem et octo et solidos quindecim paruorum et hoc pro onzie quinque cum tribus octauis argenti habiti a dicto conuentu ad rationem librarum trium et soldos decem paruorum singuli unzie argenti pro quibus librarum XVIII° soldorum XV paruorum idem magistrum Martinus obligauit omnes et singulos afflictus domus sue posite in Iadra (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/I, Cristoforo q. Andree, F d, fol. 47'); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Cristoforo quond. Andrea, sign. 18-I-9, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1461., 10. VI., fol. 47 (kratki neobjavljeni transkript).*
- ¹⁰⁸⁸ HR-DAZD-31, BZ, Johannes Franciscus Grisini, B I, F I/9, fol. 23'-24; C. FISKOVIĆ, 1959., 120, 200 (bilj. 751); Cvito Fisković dokument navodi pod datumom 30. travnja 1478. godine.
- ¹⁰⁸⁹ HR-DAZD-31, BZ, Johannes Philippus Raymundus, B un, F I/1, fol. 85-85'. Martin je tom prilikom označen kao srebrnar (*argentarius*).
- ¹⁰⁹⁰ Vidi dokument br. 2 u priložima. Premda je u transkriptu dokumenta Vojeslav Molé ime zlatara ispravno pročitao kao *Georgius* (V. MOLÉ, 1912., 145), kada se Nevenka Bezić-Božanić pozvala na taj prijepis, zabunom je navela i pogrešno ime zlatara pa se tako uz Jurja Grubanova iz Klisa na popisu dalmatinskih majstora našao nepostojeći zlatar Grgur Grubanov iz Klisa. Vidi: N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1963., 306, 307; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1978., 59, 68; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1999., 199, 203.
- ¹⁰⁹¹ A. DUDAN, 1921., 164.
- ¹⁰⁹² Podatak o tome da je crkva izgorjela u požaru donosi Krsto Stošić (K. STOŠIĆ, 1932.b, 400.)
- ¹⁰⁹³ A. VALIER, 1579., (Visitatio Sibenicensis), rukopis, fol. 34'.

¹⁰⁹⁴ K. STOŠIĆ, *Povijest Šibenika*, III/10 (Zlatari), rukopis, fol. 2; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1982., 217; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1991., 141; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1999., 216 (Priluković Ivan).

¹⁰⁹⁵ Vidi i bilj. 89 u ovoj cjelini.

¹⁰⁹⁶ Nevenka Bezić-Božanić taj je podatak vjerojatno preuzela iz rukopisnih bilješki Krste Stošića, ali je zabunom navela 1442. umjesto 1452. godinu, što je od nje kasnije preuzela i Ksenija Kalauz. Usporedi: K. STOŠIĆ, *Bratovština Nove crkve...*, rukopis, 13; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1982., 217; K. KALAUZ, 1998., 112-113.

¹⁰⁹⁷ (na margini:) *Matrimonium magistri Simonis Pomenich cum Margarita Schiulcichia.*

(...) *Ibique Margarita filia quondam ser Iohannis Schiulcich de Sibenico (...) accepit in suum sponsum et maritum legitimum magistrum Simonem Pomenich de Tragurio aurificem habitatorem Sibenici (...) pro dote et dotis nomine dicte Margarite venerabilis vir dominus Iacobus Zillieuich archipresbiter et canonicus Sibenicensis (...) dare et soluere promisit dicto magistro Simoni Pomenich (...) libras quadringentas denariorum (...) libras ducentas denariorum in bonis et rebus mobilis extimandis et alias libras ducentas denariorum in denariis numerandis (...) (...) Et pro qua dote saluanda, custodienda et in omnem casu et euentum dotis restituende magister Matheus Pomenich aurifex frater dicti magistri Simonis (...) obligauit se fideiussorem et pagatorem pro dicto magistro Simone fratre suo (...)*

(na margini:) (...) *quietationem solutionis vltrascripte dotis (...) 1448, die 5 nouembris.*

(HR-BAŠ-18/1, BK, kut. 2, Antonio Campolongo, F 2, fol. 222-222'); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Antonio Campolongo, Arhiv šibenske biskupije, br. 263, Aurifices, bez datuma, fol. 67 (kratki neobjavljeni transkript naveden bez datuma).

¹⁰⁹⁸ Taj je podatak poznat na temelju dokumenta koji prethodi ugovoru o sklapanju braka, a koji je istoga dana sročen u kancelariji bilježnika Antonija Campolonga.

(...) *Ibique Margarita filia quondam ser Iohannis Schiulcich de Sibenico, neptis predicti domini Iacobi Zillieuich (...) fecit perpetuam cessionem, refutationem et transactionem dicto Iacobo Zillieuich barbano suo (...) pro de legato facto ipsi Margarite per quondam dominam Vrsam relictam quondam ser Michaelis Schiulcich de Sibenico, auiam paternam dicte Margarite prout apparet ex testamento dicte quondam domine Vrse scripto per dominum Iacobum Vuchxich archidiaconum Sibenici, olim notarius Sibenici, in 1437, indictione 15, die quinto mensis aprilis (...) usque in presentem diem ponens dicta Margarita predictum dominum Iacobum Zillieuich in locum suum, et constituens eum procuratorem in rem suam /suam/ ita quod amodo in antea et imperpetuum possit et valeat habere, tenere et possidere petere et exigere predictum legatum et bona et iura supradicta (...) (...) librarum quadringentarum denariorum monete venete quas libras quadringentas paruorum dictus dominus Iacobus pro omnibus suprascriptis dare promisit dicte Margarite in eius dotem aut eius futuro sponso et marito (...)* (HR-BAŠ-18/1, BK, kut. 2, Antonio Campolongo, F 2, fol. 221'-222).

¹⁰⁹⁹ Vidi bilj. 960 u ovoj cjelini.

¹¹⁰⁰ Vidi bilj. 961 u ovoj cjelini.

¹¹⁰¹ Vidi bilj. 964 u ovoj cjelini.

¹¹⁰² Vidi bilj. 965 u ovoj cjelini.

¹¹⁰³ Vidi na stranici 84 u ovome radu i u bilj. 966 u ovoj cjelini.

¹¹⁰⁴ *Die auer posto* (jedna riječ nejasna) *maistro Simoni Pomenich die dar pro seruiali (?) 4 li asigno pro resto de suo raxon* — — — — — *liura 1 soldi 12.* (HR-BAŠ-15, BNC, kut. 16, Računi 1433. – 1454., sv. 11, fol. 79). Budući da ključnu riječ nisam mogla pročitati, nisam uspjela utvrditi razlog isplate.

¹¹⁰⁵ (na margini:) *Dos Margarite vxoris magistri Simonis Pomenich aurificis.*

(...) *Ibique magister Simon Pomenich aurifex de Tragurio habitator Sibenici (...) contentus et confessus fuit (...) recepisse (...) a venerabile viro domino Iacobo Zillieuich archipresbitero et canonico Sibenici (...) libras quadringentas paruorum monete Venete in dotem et dotis nomine honeste Margarite filie quondam ser Iohannis Schiulcich de Sibenico, vxoris legiptime dicti magistri Simonis et neptis dicti domini archipresbiteri, et hoc in bonis et rebus mobilibus concorditer extimatis et in peccuniis numeratis ad ipsam sumam ascendentibus, et hoc pro dote promissa per ipsum dominum archipresbiterum tam dicte Margarite quam dicto eius viro prout apparet duobus instrumentis (...) scriptis manu mei notarii infrascripti in 1446, indictione 9a, die 18 mensis nouembris (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/VI, Ante Campolongo, F 10/IVa/4, fol. 193).

¹¹⁰⁶ (na margini:) *Reuocatio procuratores magistri Simonis Pomenich.*

(...) *Ibique magister Simon Pomenich aurifex de Tragurio habitator Sibenici (...) reuocauit, retractauit et in se reassumpsit ac reuocat (...) omnes et singulas procuraciones (...) quomodocumque et vbique locorum et specialiter Tragurii factas et facta per ipsum magistrum Simonem tam simul cum aliis personis quam specialiter de per se usque in presentem diem in personas magistri Mathei Pomenich aurificis fratris sui habitatoris Sibenici et ser Iohannis Centono aromatarii de Tragurio tam simul quam in specialitate quocumque nomine siue titulo et quacumque ratione siue causa, ita et taliter quod de cetero dicte procuraciones et dicta mandata nullius sint valoris aut momenti, et quod dicti procuratores sui et quilibet eorum non possuit amplius vti offitio procurarie et quicquid de cetero per eos uel per alios eorum nomine fieret et ageretur pro non facto habeatur et nullius sit roboris aut valoris.* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/VI, Ante Campolongo, F 10/IVb/1, fol. 32).

¹¹⁰⁷ Vidi bilj. 980 u ovoj cjelini.

¹¹⁰⁸ (...) *Ibique honorabilis presbiter Catharinus filius quondam Michaelis Marotich de Sibenico (...) fecit, constituit, creauit et ordinauit suos veros et legiptimos procuratores (...) ser Martinum Pomenich ciuem et habitatorem Tragurii et magistrum Simonem Pomenich aurificum de Tragurio habitatorem Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/VI, Ante Campolongo, F 10/IVb/2, fol. 58').

¹¹⁰⁹ *Ego Iacobus Zily archipresbiter Sibenici recepit a maistro Petro Batalusic, a maistro Simone Pomenich, a ser Antonio Butsich liure quinque soldi —, pro Ruzan Clincich, pro proto Iohanne, ser Petro Mazulich, pro aficto domus pro maistro Iohanne Stephani* — — — — — *liure 5 soldi 0.* (HR-BAŠ-15, BNC, kut. 16, Računi 1433. – 1454., sv. 11, fol. 39).

¹¹¹⁰ (...) *presentibus (...) et magistro Simone Pomenich aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 13, 14, Rafael Ferro, F 13/8d, fol. 39); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Raffaele Ferro, sign. 6/8, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1450., 13. X., fol. 39 (kratki neobjavljeni transkript).

¹¹¹¹ (na margini:) *Simonis Pomenich procura.*

(...) *Ibique Simon Pomenich aurifex de Tragurio, habitator Sibenici (...) fecit, constituit et ordinavit suum verum et legitimum procuratorem et cetera magistrum Iohannem Centoni absentem (...) in causa appellere quam habet cum ser Stephano Petri de Zegis (...) (HR-DAZD-18, OT, kut. 62, sv. 62/5, dol. 162').*

¹¹¹² *E a di XI auril dieno dar liure LIII soldi 0 de p[izoli] le qual asigno maistro Simon Pomenich guardian de retrato dela candella p[resentia] ual — — — — — liure 53 soldi —.* (HR-BAŠ-15, BNC, kut. 16, Računi 1433. – 1454., sv. 11, fol. 112').

¹¹¹³ *E a di 23 d'otobre dieno dar liure 2 soldi 3 lequal XIII da Simon Pomenich nostro guardian trasse (jedna riječ nejasna) de carca russa — — — — — liure 2 soldi 3.* (HR-BAŠ-15, BNC, kut. 16, Računi 1433. – 1454., sv. 11, fol. 115').

¹¹¹⁴ *E deno hauer a di dito ducati III doru equali sono dadi a ser Zuan Vrancich et a ser Simon Sisgorich per indorar I^o chalexex — — — — — val — — — — — liure 17 soldi 2 pizoli —.* *E deno hauer (iquela – prekriženo) a di dito equali sono contadi (?) a maistro Simon Pomenich orexe pro parte de lauorier del calexex suprascrito libre X val — — — — — liure 10 soldi — pizoli —.* (HR-BAŠ-15, BNC, kut. 16, Računi 1433. – 1454., sv. 11, fol. 117); K. STOŠIĆ, *Bratovština Nove crkve*, rukopis, fol. 13.

¹¹¹⁵ Čini se da Krsto Stošić navedeni zapis nije najbolje razumio pa je plemiće Ivana Vrančića i Šimuna Šižgorića – nekadašnje nadstojnike (*sourastanti*) rečene bratovštine – u jednom od svojih rukopisa greškom naveo kao zlatare. Taj su podatak od njega preuzeli i drugi autori pa su u literaturu uvedena dva nepostojeća zlatara. Usporedi: K. STOŠIĆ, *Povijest Šibenika*, III/10 (Zlatari), rukopis, fol. 2; C. FISKOVIĆ, 1949., 147; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1963., 315 (*Šimun Šižgorić*), 316 (*Vrančić Ivan*); N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1978., 124, 130; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1982., 217; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1989.a, 287 (*Šižgorić Šime, Vrančić Ivan*); N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1991., 141; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1999., 222, 225. Nevenka Bezić-Božanić ih čak navodi među zlatarima koji su „izrađivali nakit, što se spominje u raznim arhivskim bilješkama“ (N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1991., 141). To da su šibenski zlatari izrađivali nakit svakako stoji, ali je u arhivskoj građi sačuvano izrazito malo podataka koji to izravno potvrđuju, jer su takva djela prodavana u zlatarskim radnjama uglavnom bez sklapanja ugovora.

¹¹¹⁶ (na margini:) (...) *presentibus magistro Simone Pomenich aurifex (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 13, 14, Rafael Ferro, F 13/8e, fol. 87).

¹¹¹⁷ *E dieno dar a di dito scossi de condanaxon ac assignado Simon Pomenich guardian passado liura vna soldi XIII val — — — — — lira 1 soldi 13.* *E dieno dar a di dito scossi da Michael Dussinich per hauer inzuriado Simon Pomenich guardian passado (...)* — — — — — liure — soldi 10. (HR-BAŠ-15, BNC, kut. 16, Računi 1433. – 1454., sv. 11, fol. 116').

¹¹¹⁸ Vidi bilj. 779 u ovoj cjelini. O Pavlu Ivanovom Derljanoviću više u cjelini 2.21.

¹¹¹⁹ (...) *presentibus magistro Angelo quondam Leonardi Theotonico aurifex habitatore Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/IV, 11/V, Ante Campolongo, F 10/III, fol. 81).

¹¹²⁰ O zlataru Anzu (Anđelu) više u cjelini 2.12.

¹¹²¹ U dokumentima je zabilježen kao *Carolus filius magistri Simonis de Vincentia* te samo kao *Charolus*, *Karolus* i *Carlo*, a u literaturi je zastupljen kao Karlo Šimunov iz Vicenze, Carlo figlio di mastro Simone di Vicenza, Carolo di Simone iz Vicenze i Carolus. Vidi: D. FREY, 1913., 139 (Nr. 42); A. DUDAN, 1921., 164 (*m.º Carolo orefice figlio del fu m.º Simone da Vicenza*), 184 (*Carlo figlio di mastro Simone di Vicenza*); N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1963., 303 (*Carolo di Simone iz Vicenze i Carolus*); N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1982., 217; T. RAUKAR – I. PETRICIOLI – J. ŠVELEC – Š. PERIČIĆ, 1987., 168; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1978., 43 (*Carolo di Simone iz Vicenze*); N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1989.a, 281; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1999., 194 (*Carolo di Simone iz Vicenze i Carolus*).

¹¹²² O mletačkom majstoru Lorenzu Pincinu više u: D. FREY, 1913., 138 (dok. 37), 139-140 (dok. 45), P. KOLENDIĆ, 1924.a, 162, 168; I. FSKOVIĆ, 1977., 81; I. FSKOVIĆ, 1982., 124, 125; P. MARKOVIĆ, 2010., 154-160 s prethodnom literaturom.

¹¹²³ (na margini:) *Matrimonium magistri Caroli aurificis cum Maria*.

(...) *Actum Sibenici in contrata Omnium Sanctorum, in domo habitationis magistri Laurentii Pincino, lapicide de Venetiis, habitatori Sibenici (...) Ibique honesta iuuenis Maria, filia predicti magistri Laurentii Pincino, verbo, licentia, consensu et voluntate dicti patris sui ibi presentis et ipse Marie licentiam (...) in suum sponsum et maritum legiptimum discretum iuuenem magistrum Carolum aurificem magistri Simonis de Vincentia, habitatorem Sibenici, ibide presentem (...) (...) et pro dotis nomine dicte Marie predictus magister Laurentius, eius pater, dare promisit dicto magistro Carolo, eius genero, presenti et stipulanti libras quadringentas paruorum in bonis et rebus mobilibus extimandis per dominum Iacobum Zillieuich, archipresbiterum Sibenicensem, et magistrum Matheum Pomenich, aurificem, habitatorem Sibenici, et in pecuniis in totum ad dictam sumam librarum quadringentas paruorum (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/IV, 11/V, Ante Campolongo, F 10/III, fol. 171'-172); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Antonio Campolongo, sign. 6/6, HAZ, Lapicide, pod datumom: 1447., 22. VIII., fol. 172 (kratki neobjavljeni transkript); D. FREY, 1913, dokument nr. 42 na str. 139; A. DUDAN, 1921., 164 (spominje podatak bez navođenja izvora). Ispis Dagoberta Freyja izrazito je kratak i sadrži samo početak dokumenta pa iz njega nije vidljivo da se u dokumentu spominje i zlatar Matej Pomenić.*

¹¹²⁴ O zlataru Mateju Pomeniću više u cjelini 2.26.

¹¹²⁵ (na margini:) *Dos Marie vxoris magistri Caroli aurificis*.

(...) *Ibique magister Carolus aurifex filius magistri Simonis de Vincentia habitator Sibenici (...) se habuisse et recepisse (...) a magistro Laurentio Pincino de Venetiis lapicida habitatore Sibenici, socero suo, ibidem presente (...) dotis nomine honeste iuuenis Marie filie sue et vxoris legiptime dicti magistri Caroli libras quadringentas denariorum paruorum monete venete et hoc in bonis et rebus mobilibus extimatis et in pecuniis numeratis in totum et per totum ad dictam sumam (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/VI, Ante Campolongo, F 10/IVa/1, fol. 22); F. DUJMOVIĆ, 1975., Antonio Campolongo, sign. 6/7, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1448., 15. I., fol. 22 (kratki neobjavljeni transkript).*

¹¹²⁶ *1450 a di 8 marcio (nekoliko riječi nerazumljivo) spiza per vna vnca e mezo de arzeno che manchava a fornier a mariegola — — — — — liure 4 soldi 10. (...) spizino per indorar la marigola ducati 3 doro vala — — — — — liure 17 soldi 2. (...) per onze 3 de arzeno vivo fo spizo in la marigola — — — — — liure (prazno) soldi 12. (...) vn cauezo de seda fo de marigola — — — — — liure (prazno) soldi 12. (...) fo chontado a magistro Charolo orizi e chompagno per fator de marigola — — liure 9 soldi 10. (HR-BAŠ-15, BNC, kut. 16, Računi 1433. – 1454., sv. 11, fol. 93); K. STOŠIĆ, *Bratovština Nove crkve...*, rukopis, str. 9-10 (djelomičan transkript.); K. STOŠIĆ, *Nova crkva*, rukopis, 25 (spominje isplatu zlataru, ali bez transkripta.)*

¹¹²⁷ Od kraja 14. stoljeća pa do prve četvrtine 16. stoljeća u šibenskoj arhivskoj građi nije zabilježen drugi zlatar toga imena.

¹¹²⁸ U posljednjoj četvrtini 16. stoljeća zlatar i graver Horacije Fortezza izradio je srebrne reljefne aplikacije na koricama matrikule bratovštine sv. Duha (1577.), bratovštine sv. Andrije (1585.), bratovštine sv. Ivana Krstitelja (1592.) i bratovštine sv. Barbare (oko 1593.). (M. PELC, 2004., 19-22, 87-97).

¹¹²⁹ Vidi bilj. 1126.

¹¹³⁰ Matrikula danas ima jednostavan uvez, vjerojatno iz kasnijeg vremena. O matrikuli Gospe od Milosrđa vidi u: A. ŠUPUK, 1975., 27-66; S. T. PETRIC, 1997., 17-18.

¹¹³¹ Zapis Krste Stošića glasi: „*God. 1449-50 majstor Karlo zlatar potrošio je nešto srebra i zlata za matrikulu i primio za (jedna riječ nejasna) 9 lira. Mala svota, (jedna riječ nejasna) nije isključeno da je on napravio od srebra i pozlatio Gospin lik, koji plaštem zaštićuje bratime, a taj se rad i drugi manji danas nalaze za ures najnovijega misala.*“ K. STOŠIĆ, *Nova crkva*, rukopis, 25.

¹¹³² (na margini:) *Pro Allesio de Corzula.*

(...) comparuit Allesius de Corzula (...) commissarius testamenti quondam done Zorzine relicte quondam Simonis de Bonportu quod ut apparebat testamento dicte quondam done Zorzine scripto et in publicam formam redacto manu ser Pauli quondam Andree de Surdis cancellarii Corzule, presentem ibidem magistro Carolo aurifice et intelligente filio dicti quondam Simonis, dicens que dictus Allesius quod dictus Simon pater dicti magistri Caroli obiit ab intestato, et cum debita instancia requisivit cum protestacione predictum magistrum Carolum quatenus debeat per se uel per legitimum suum nuncium venire Corzulam ad videndum de bonis predicti quondam Simonis patris sui mortui ab intestato, et hoc per totum mensem februarium proxime futurum, quia ipse Allesio cum sotiis suis commissariis dicti testamenti intendit et vult ad implere legato suprascripte done Zorzine saluo omni (alio – prekrizeno) suo iure et cetera.

*Cui requisicioni predictus magister Carolus respondendo dixit quod paratus est venire ad dictum terminum. Alioquin ipso non compare[re] ut supra licitum sit dicto Allesio facere et disponere secundum continen[tiam] preallegati testamenti. (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/III, Ante Campolongo, F 10/VIi, fol. 179'); F. DUJMOVIĆ, 1975., Antonio Campolongo, sign. 6/3, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1450., 3. XII., fol. 179 (kratki neobjavljeni transkript koji glasi: *Mag. Carolus aurifex*).*

¹¹³³ Vidi i bilj. 2128 u ovoj cjelini. Transkript spisa iz 1455. godine glasi:

Die 19 aprilis. Ad instantiam magistri Petri Batalusich retulit Miladinus famulus comunis se presentasse magistro Carolo aurifici vnum incudem pro libra 1 soldis 4 et expensis.

Die 16 mensis iunii 1455 retulit Vuchichius prece se vendidisse suprascriptum incudem et suprascripto Karolo significasse pro libra 1 soldis 7 (et expensis – prekríženo) ser Petro Tollimeric iudice ad publicum incantum. (HR-DAŠI-197, Miscellanea, kut. I, Liber citationum 1453. – 1457., fol. 101').

¹¹³⁴ (na margini:) *Testamentum magistri Laurentii Pincino.*

(...) Ibique magister Laurentius Pencino lapicida de Sibenico (...) (...) Item legauit Clare et Lucie filiabus suis libras quadringentas pro quolibet earum et hoc pro legituria quam habere expectant de suis bonis, sicut habuit Maria filia sua et vxor magistri Karoli aurificis. (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karatus Vitale, F 15/IVa/4, fol. 84'-85); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Karotus Vitalis, sign. 7/2, HAZ, Lapicide, pod datumom: 1455., 20. XII., fol. 84 (kratki neobjavljeni transkript).

¹¹³⁵ Analizom sačuvanih arhivskih dokumenata uočeno je da su šibenske bratovštine zlatarske radove najčešće naručivale od svojih članova, to jest bratima zlatara, stoga je moguće da je i Karlo bio član bratovštine iako nije upisan na popisu bratima u matrikuli sv. Marije.

¹¹³⁶ U izvorima se javlja kao *Petrus quondam Mathei de Sibenico, Petrus Mathieuich/Matieuich, Petrus Mathiasseuich, Petrus Matigeuich dictus Farxonich* te *Petrus Fresunich/Fersunich/Fersunitch/Frisunich.*

¹¹³⁷ Vidi: D. FREY, 1913., dokument br. 110 na str. 157; A. DUDAN, 1921., 164; C. FISKOVIĆ, 1959., 120, 200 (bilj. 752); N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1963., 309 (*Matijević Petar*), 312 (*Petar Matov iz Šibenika*); N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1978., 81 (*Matijević Petar*), 101 (*Petar Matov*); C. FISKOVIĆ, 1984., 187 (bilj. 28); N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1982., 217; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1989.a, 283 (*Matijević Petar*), 284 (*Petar Matejev*); K. KALAUZ, 1998., 117; I. FISKOVIĆ, 1986., 402; I. FISKOVIĆ, 1990., 123; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1991., 141; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1999., 208 (*Matijević Petar*), 214 (*Petar Matov iz Šibenika*).

¹¹³⁸ (na margini:) *Concessio sepulcri pro dona Dragoslaua relicta et pro magistro Petro filio quondam Mathei de Sibenico.*

Actum Sibenici in cimiterio interiori capituli ecclesie et conuentus Sancti Francisci de Sibenico (...) (...) Ibique venerabiles religiosi frater Iohannes Cerniza de Iadra guardianus, frater Ieronimus lector de Sibenico, frater Petrus de Sibenico questor, frater Vido de Montegranato Marchianus, frater Iohannes de Monopoli Apulee, frater Mauritius de Flandria et frater Helyas de Arbo ordinis fratrum minorum, omnes fratres conuentus ecclesie predicte Sancti Francisci de Sibenico, capitulariter sono campanelle ibidem congregati, considerantes deuotionem quam dona Dragoslaua relicta quondam Mathei habitatrix Sibenici et magister Petrus aurifex eius done Dragoslaue filius habuerunt et portant ecclesie et conuentui predictis et quia dicta Dragoslaua et dictus magister Petrus affectuose visitant ecclesiam predictam, cupiuntque cordialissime ut in casibus mortis corpora sua seppeliantur apud ecclesiam predictam, dispositique etiam sunt iuxta vires facultatum suarum benefacere ecclesie et conuentui predicti (...) dicti venerabiles fratres vnanimiter voluntarie et concorditer, nomine et vice dicte ecclesie et dicti conuentus (...) dederunt, tradiderunt et concesserunt predicto magistro Petro

aurifici quondam Mathei de Sibenico ibi presenti, nomine suo ac nomine et vice predictae donec Dragoslaue matris sue (...) vnum sepulcrum vacuum factum et completum cum sua planca lapidea positum in cimiterio predicto a capite sirocali (...) in quo sepulcro dato et concessio debeant et possint reponi et seppeliri corpora ipsorum donec Dragoslaue et magistri Petri et suorum heredum et successorum, pro qua quidem datione et concessione dicti sepulcri predictus magister Petrus (...) promisit dictis fratribus (...) dare aut dari facere ecclesie et conuentui predictis pro fabricis libras triginta paruorum inmediate post mortem predictae donec Dragoslaue matris sue (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/VI, Ante Campolongo, F 10/IVa/2, fol. 62-62'); F. DUJMOVIĆ, 1975., Antonio Campolongo, sign. 6/7, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1448., 15. IV., fol. 62 (kratki neobjavljeni transkript).

¹¹³⁹ (na margini:) *Pro ser Georgio Theodosseuich et pro Petro Mathei aurifice.*

Coram magnifico et generoso viro domino Christoforo Marcello honorabile comite et capitaneo Sibenici et eius curia, comparuerunt nobilis vir ser Georgius Theodosseuich ciuis Sibenici et Petrus aurifex quondam Mathei de Sibenico (dice – prekriženo) conquerentes et se aggrauantes de quodam interdicto facto per ser Thomasium de Mirsa nobilem ciuem Sibenici ibidem presentem, qui interdicti fecit quod ipsi non prosequantur aliquod hedifitium vnius molendini sui quod facere intendunt in flumine Sibenici vocato Chercha, petentes dictus ser Georgius nomine suo et dictus Petrus nomine suo et nomine alios quos interest, pro quibus promisit de rato, ut dictus ser Thomasius deberet ostendere quo iure fecit dictum interdictum (...) (...) dominus comes (...) statuit terminum dicto ser Thomasio de Mirsa ad ostendendum et producendum iura sua, quare fecerit fieri dictum interdictum amodo usque ad octo dies proxime futuros. (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/II, Ante Campolongo, F 11/III, sv. 10/VIIe, fol. 37'); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Antonio Campolongo, sign. 6/4, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1448., 16. IV., fol. 37 (kratki neobjavljeni transkript).

¹¹⁴⁰ (...) *Nobilis vir ser Georgius Theodosseuich ciuis Sibenici, magister Andreas Pichiaricich callafatus, magister Petrus quondam (prazno) aurifex de Sibenico, nominibus suis proprius ac nomine vice alios sotiorum et partitionabilium suorum, pro quibus promiserunt de rato et rati habitatione, in causis quas habent et habituri sit cum ser Thomasio de Mirsa ciue Sibenici et cum quamcumque alia persona, occasione contradicti facti contra quamdam fabricam vnius eorum molendini positi in flumine Sibenici Chercha a parte terre firme, instituerunt suum aduocatum ad plenum egregium artium doctorem dominum Ambrosium Michitich aduocatum per curiam. (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/II, Ante Campolongo, F 11/III, sv. 10/VIIe2, fol. 70).*

¹¹⁴¹ (...) *In causa interdicti quod fecit ser Thomasius de Mirsa ciuis Sibenici contra ser Georgium Theodosseuich ciuem Sibenici et eius sotios et participes occasione vnius molendini et fulli et hedifitorum suorum, que dictus ser Georgius et eius sotii et participes principiauerunt et intendunt facere in flumine Sibenici vocato Chercha (...) (...) Christoforus Marcello honorabilis comes et capitaneus Sibenici (...) statuit terminum partibus ad conparendum in iudicio pro prima die iuridica post ferias Nativitatis Domini Nostri Iesu Christi (...)*

Presentibus ibidem pro partibus litigantibus ser Thomasio de Mirsa, ser Georgio Theodosseuich, ser Andrea domini Blasii, magistro Petro aurifice, magistro Andrea Pichiaric callafato, ser Michaele quondam Ciuitani priore hospitalis Sancte Marie de Sibenico et ser Marco Iohannis conductore (mol – prekrizeno) datii molendinorum comunis. (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/II, Ante Campolongo, F 11/III, sv. 10/VIIe2, fol. 78).

¹¹⁴² (...) *presentibus magistro Petro Mathieuich aurifice et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/VI, Ante Campolongo, F 10/IVb/1, fol. 17).

¹¹⁴³ (...) *presentibus (...)* *et magistro Petro Mathieuich aurifice ambobus de Sibenico (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 15, 16/I, Karatus Vitale, F 15/Ib, fol. 29); F. DUJMOVIĆ, 1975., Karotus Vitalis, sign. 7/1, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1452., 12. II., fol. 29 (kratki neobjavljeni transkript).

¹¹⁴⁴ (...) *presentibus (...)* *et magistro Petro Mathieuich aurifice de Sibenico (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 15, 16/I, Karatus Vitale, F 15/Ib, fol. 51); F. DUJMOVIĆ, 1975., Karotus Vitalis, sign. 7/1, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1452., 27. III., fol. 51 (kratki neobjavljeni transkript).

¹¹⁴⁵ (na margini:) (...) *presentibus (...)* *et magistro Petro Mathieuich aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 10, 11/I, Ante Campolongo, F 10/Id, fol. 111).

¹¹⁴⁶ (...) *presentibus (...)* *et magistro Petro Mathiasseuich aurifice de Sibenico (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 15, 16/I, Karatus Vitale, F 15/Ib, fol. 94); F. DUJMOVIĆ, 1975., Karotus Vitalis, sign. 7/1, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1452., 4. VII., fol. 94 (kratki neobjavljeni transkript pod pogrešnim datumom); (...) *presentibus (...)* *et magistro Petro Mathiasseuich aurifice de Sibenico (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 15, 16/I, Karatus Vitale, F 15/Ib, fol. 94').

¹¹⁴⁷ Dokument nije pronađen, već je podatak poznat iz neobjavljenih transkripata Frane Dujmovića. F. DUJMOVIĆ, 1975., Karotus Vitalis, sign. 7/1, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1452., 14. X., fol. 111 (kratki neobjavljeni transkript). Dujmović pod istim datumom navodi i dokument u idućoj bilješci, koji se u spisima istoga bilježnika nalazi na fol. 128, pa je moguće da je ovaj spis sročten nešto ranije – možda već u rujnu 1452. godine.

¹¹⁴⁸ (na margini:) *Diuisio magistri Petri Mathieuich et Petri Dobrinich.*

(...) Ibiq̄ue magister Petrus Mathieuich aurifex de Sibenico (...) *ex vna parte et Petrus Dobrinich de villa Coglieurata districtus Sibenici ex altera parte (...)* *habentes pro indiuiso duas piscarias positas supra flumine Chercha supra molendina in tenuis dicte ville Coglieurate (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 15, 16/I, Karatus Vitale, F 15/Ib, fol. 128); F. DUJMOVIĆ, 1975., Karotus Vitalis, sign. 7/1, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1452., 14. X., fol. 128 (kratki neobjavljeni transkript pod pogrešnim datumom).

¹¹⁴⁹ (...) *presentibus (...)* *et magistro Petro Mathieuich aurifice de Sibenico (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 15, 16/I, Karatus Vitale, F 15/Ic, fol. 28).

¹¹⁵⁰ Vidi dokument br. 6 u prilozima.

¹¹⁵¹ A. ŠUPUK, 1975., 28 (*m.o Piero Matieuich*); A. ŠUPUK, 1979., 151.

¹¹⁵² O raspelu opširnije u cjelini 4.1.2. i katalogu (kat. 12).

¹¹⁵³ (...) *Ibiq̄ue ser Georgius Theodosseuich, dona Catharina vxor quondam ser Andree de Andreis ex relacione facta per ser Iacobum eius filium, magister Petrus Mathieuich aurifex, videlicet quolibet eorum pro*

parte quarta nomine suo et nomine Petri Dobrinich et sociorum (...) constituerunt legitimum procuratorem suum ser Eliam Lignicich (...) ad comperendum certam officio (...) comunis Venetiis et petendum ac recipiendum (...) ab vna sententia lata contra se et in fauorem quondam ser Thomasii de Mirsa et sociorum ad tacium molendinorum (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 15, 16/I, Karotus Vitale, F 15/Id, fol. 42-42'); F. DUJMOVIĆ, 1975., Karotus Vitalis, sign. 7/1, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1454., 18. III., fol. 42 (kratki neobjavljeni transkript).

¹¹⁵⁴ (na margini:) *Emptio magistri Petri Mathieuich.*

(...) Ibique Belpetrus quondam Bartholomei de Venetiis nunc socius in castro Sibenici (...) vendidit et tradidit magistro Petro Mathieuich aurifici de Sibenico (...) ortum vnum cum septem insertis oliuariis positum in contrata Sancte Dominice (...) precio librarum decem paruorum (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/IV, Karotus Vitale, F 15/IIa, fol. 21'); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Karotus Vitalis, sign. 7/5, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1455., 28. I., fol. 21 (kratki neobjavljeni transkript).

¹¹⁵⁵ (na margini:) *Emptio magistri Petri Mathieuich aurificis.*

(...) Ibique Pribislauus Ratchouich de Sibenico (...) uendidit et tradidit magistro Petro Mathieuich aurifici de Sibenico (...) sexdecim oliuariorum positorum supra terra comunis in Malinsciputh (?) (...) precio librarum decem paruorum quod precium dictus uenditor (...) contentus fuit (...) se a dicto emptore habuisse et recepisse (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/IV, Karotus Vitale, F 15/IIa, fol. 37); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Karotus Vitalis, sign. 7/5, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1455., 24. II., fol. 37 (kratki neobjavljeni transkript).

¹¹⁵⁶ (...) *presentibus (...) et magistro Petro Mathieuich aurifice de Sibenico (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/IV, Karotus Vitale, F 15/IIa, fol. 43).

¹¹⁵⁷ *Ad instantiam magistri Petri Mathieuich aurifici retulit (...) presentasse Radiza (jedna riječ nejasna) vnam gonellam morellam pro libris 12 et expensis.* (HR-DAŠI-197, Miscellanea, kut. I, 65, Liber citationum 1453. – 1457., fol. 101').

¹¹⁵⁸ (...) *presentibus (...) magistro Petro Mathieuich aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karotus Vitale, F 15/IVa/2, fol. 81); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Karotus Vitalis, sign. 7/2, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1455., 9. IX., fol. 81 (kratki neobjavljeni transkript).

¹¹⁵⁹ (na margini:) *Conuentio magistri Petri Mathieuich et magistri Georgii Gliubich.*

(...) Ibique magister Georgius Gliubich de villa Perchouo murarius obligauit se facturum magistro Petro Mathieuich aurifici de Sibenico in villa Coglieurata vbi sibi ouendit (?) ipse magistri Petri de petris ipsius magistri Georgii vnam polipam longam a parte inferiori brachiis sex, et ipsam coperire expensis ipsius magistri Georgii, et hoc usque ad festum Assumptionis Beate Marie de mense augusti proxime futurum, pacto quod dictus magister Petrus cauari faciat suas expensis plancas necessarias et ipse magister Georgius quando cauabuntur presens esse debeat et ipsas squadrare habendo tamen expensas oris a dicto magistro Petro. Promitens dictus magister Petrus dare eidem magistro Georgio et plancas et certa necessaria (...)(...) et insuper dare eidem magistro Georgio pro sua mercede libras viginti quinque paruorum (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/IV, Karotus Vitale, F 15/IIb, fol. 135'); F.

DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Karotus Vitalis, sign. 7/5, HAZ, Murarii, pod datumom: 1455., 22. X., fol. 135 (kratki neobjavljeni transkript).

¹¹⁶⁰ (...) *Luxa Radoeuieh lapicida de Raguxio (...) recepisce a venerabili domino Iacobo Vuchsich archidiacono Sibenici et a ser Marco Iohannis ciue Sibenici, tanquam procuratoribus ecclesie Sancti Iacobi de Sibenico, libras triginta paruorum pro eius subuentione in pro parte solutionis laborerii quod ipse facere conuenit dicte ecclesie, promittens in casu quo magister Georgius quondam Mathei, prothus fabrice dicte ecclesie, sub quo promiserat ipse magister Luxa facere dictum laborerium non remaneret prothus uel non laboraret ad fabricam dicte ecclesie restituere dictas libras triginta (...) Et precibus dicti magistri Luxe magister Petrus Mathieuieh aurifex de Sibenico se constituit fideiussorem (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/IV, Karatus Vitale, F15/IIb, fol. 140'-141); F. DUJMOVIĆ, 1975., Karotus Vitalis, sign. 7/5, HAZ, mapa 2, Notari, pod datumom: 1455., 30. X., fol. 141 (kratki neobjavljeni transkript); D. FREY, 1913, dokument nr. 110 (omaškom navodi godinu 455. umjesto 1455.); A. DUDAN, 1921., 164 (spominje podatak bez navođenja izvora).

¹¹⁶¹ (...) *presentibus (...) magistro Petro Mathieuich aurifice et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/IV, Karatus Vitale, F 15/IIb, fol. 142).

¹¹⁶² (...) *presentibus (...) et magistro Petro Mathieuich aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karatus Vitale, F 15/IVa/2, fol. 84'); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Karotus Vitalis, sign. 7/2, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1455., 11. XII., fol. 84 (kratki neobjavljeni transkript).

¹¹⁶³ (na margini:) *Testamentum Dragoslaue vxoris quondam Mathei Ratchauich. (...) (...) In primo legauit reuerendissimo domino fratri Hieronymo, sacre theologia magistro et ministro prouintie Histrie, Dalmatie ac Albanie et filio ipsius testatricis, pro elimosina domum habitationis ipsius testatricis positam Sibenici in contrata Sancti Spiritus (...) Item legauit Rade filie sue vestem vnam (...) et libras decem paruorum. Residuum uero suorum bonorum mobilium et immobilium (...) legauit magistro Petro aurifici filio suo quem suum instituit heredem uniuersalem et suorum comissarios constituit dictum magistrum Petrum et ser Antonium Pollissich ciuem Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karatus Vitale, F 15/IVa/2, fol. 86'); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Karotus Vitalis, sign. 7/2, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1456., 28. I., fol. 86 (kratki neobjavljeni transkript).

¹¹⁶⁴ (...) *presentibus (...) et Petro Mathieuich aurifice de Sibenico (...)* (AHAZU, IV-b-42, Acta Sibenicensia s. XV, Karatus Vitale, F 1, fol. 40).

¹¹⁶⁵ Započet 9. ožujka 1456. / predočen 22. ožujka 1456.:

(na margini:) *Inuentarium bonorum quondam Dragoslaue matris magistri Petri aurificis.*

(...) *Magistro Petro Mathieuich aurifice de Sibenico comperente (?) et tanquam comissario testamentario olim Dragoslaue matris sue et vxoris quondam Mathei Ratchouich de Sibenico (...) intendebat notare inuentarium omnium bonorum dicte quondam Dragoslaue. (...)*

(...)(...)

Vn par de corali.

(...)(...)

-
- Vna caxa apresso San Spirito (...) apresso la caxa de magistro Petro orexe (...)*
(...) (...)
- Millesimo, indictione antedictis, die 22 mensis martii, per antescriptum magistrum Petrum comissarium (...) presentatum fuit antescriptum inuentarium (...)*
(HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karatus Vitale, F 15/IVb/4, fol. 165'-166); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Karotus Vitalis, sign. 7/2, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1456., 9. III., fol. 165 (kratki neobjavljeni transkript).
- ¹¹⁶⁶ (...) *presentibus (...) et magistro Petro Mathieuich aurifice de Sibenico (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/IV, Karatus Vitale, F 15/IIc, fol. 66'); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Karotus Vitalis, sign. 7/5, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1456., 22. III., fol. 66 (kratki neobjavljeni transkript).
- ¹¹⁶⁷ (...) *presentibus (...) magistro Petro Mathieuich aurifice et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/IV, Karatus Vitale, F 15/IIc, fol. 94'). Datum sastavljanja dokumenta u samom je spisu definiran odrednicom *die suprascripto*, no u prethodnom je dokumentu zabunom navedena 1454. umjesto 1456. godina.
- ¹¹⁶⁸ (na margini:) *Compromissum magistri Petri Mathieuich et presbiteri Pauli Vtsicich.*
(...) *Ibique magister Patrus Mathieuich aurifex de Sibenico ex vna parte et presbiter Paulus Vtsicich parochianus ville Coglieurate ex parte altera, occasione certe iniurie illate per dictum magistrum Petrum domui dicti presbiteri Pauli proximis diebus se compromisserunt in venerabilem virum dominum Iacobum Vuchxe archidiaconum Sibenici, volentes quod pro ipsi solus cognoscere, componere et terminare possit (...) quicquid sue differentie (...) usque ad menses quatuor proxime futuros (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/III, Karatus Vitale, F15/Va2, fol. 87); F. DUJMOVIĆ, 1975., Karotus Vitalis, sign. 7/3, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1456., 26. VI., fol. 87 (kratki neobjavljeni transkript pod pogrešnim datumom).
- ¹¹⁶⁹ (...) *presentibus (...) et magistro Petro Mathieuich aurifice de Sibenico (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karatus Vitale, F 15/IVa/3, fol. 115); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Karotus Vitalis, sign. 7/2, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1457., 26. III., fol. 115 (kratki neobjavljeni transkript); (...) *presentibus (...) magistro Petro Mathieuich aurifice et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/I, Cristoforo q. Andree, F a, fol. 15').
- ¹¹⁷⁰ (...) *presentibus (...) et magistro Petro Mathieuich aurificis de Sibenico (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/I, Cristoforo q. Andree, F a, fol. 31).
- ¹¹⁷¹ (...) *presentibus (...) magistro Petro Matieuich aurifice et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/I, Cristoforo q. Andree, F a, fol. 45).
- ¹¹⁷² (...) *presentibus (...) et magistro Petro Matieuich aurifice Sibenicensis (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/I, Cristoforo q. Andree, F a, fol. 56); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Cristofor quond. Andrea, sign. 18-I-9, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1457., 4. XI., fol. 56 (kratki neobjavljeni transkript).
- ¹¹⁷³ (...) *Ibique venerabilis vir dominus presbiter Georgius Budislai et dominus presbiter Simon Vratoeuich, qui dictus Simonus supleuit loco presbiteri Georgii Petchouich alterius decimarii, tanquam decimarii presbiterorum uero canonicorum ecclesie Sibenicensis per se et succesores suos dederunt et*

affictauerunt magistro Petro Mathei aurifici de Sibenico (...) ad annos quinque proxime futuros vnam eorum apothecam positam in contrata Porte Magne Sibenicesis sub domo heredum magistro Marci ciroici salariati comunis Sibenici, iuxta (domum – prekriženo) aliam apotecam dictorum duorum presbiterorum uero canonicorum et iuxta viam publicam et iuxta portam domus dicti quondam magistri Marci (...) (...) et hoc pro pretio et pensione librarum quatuordecim in anum et ratione anni pro affictu dicte apotece, qui affictus teneatur ipse magister Petrus soluere de sex in sex mensis dictis presbiteris (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/I, Cristoforo q. Andree, F a, fol. 61).

¹¹⁷⁴ Spis nije pronađen, već je podatak poznat iz neobjavljenih transkripata Frane Dujmovića. F. DUJMOVIĆ, 1975., Karotus Vitalis, sign. 7/3, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1458., 25. I., fol. 103 (kratki neobjavljeni transkript).

¹¹⁷⁵ (...) *Ibique magister Patrus Mathieuich aurifex de Sibenico (...) dedit, uendidit et tradidit ser Paulo Radeglich nobili Sibenici (...) vnam terram vocatam Slaç (...) positam in Selza tenute ville Cogliurate (...) (...) pretio libras viginti paruorum, quas dictus magister Petrus (...) fuit et confessus se habuisse et recepisse a dicto emptore (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/IV, Karatus Vitale, F15/IIf, fol. 45'-46); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Karotus Vitalis, sign. 7/5, HAZ, Lapidice; Aurifices, pod datumom: 1458., 6. IV., fol. 45, 46 (kratki neobjavljeni transkript).*

¹¹⁷⁶ (na margini:) *Testamentum (Rad – prekriženo) Slauize vxoris Petri Mathieuich aurificis. (...) Ibique Slauiza vxor magistri Petri Mathieuich aurificis de Sibenico (...) sana corpore, sensu (...) ordinationem omnium et singulorum bonorum suorum per present nuncupatiuum testamentum, quod dicitur sine scriptis procura ut facere in hunc modum, videlicet: (...) (...) Item legauit magistro Petro Mathieuich aurifici viro suo medietatem omnium et singulorum bonorum suorum (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karatus Vitale, F 15/IVa/3, fol. 129'-130); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Karotus Vitalis, sign. 7/2, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1458., 12. IV., fol. 130 (kratki neobjavljeni transkript).*

¹¹⁷⁷ Vidi bilj. 1085 u ovoj cjelini.

¹¹⁷⁸ O zlataru Martinu Pavlovu Stampanu iz Zadra više u cjelini 2.34.

¹¹⁷⁹ (na margini:) *Fideiussio factam magistro Petro Mathieuich. (...) presentibus (...) et magistro Andree Butcich lapicida testibus. Ibique cum magister Petrus Mathieuich aurifex de Sibenico alias se obtulisse facturum expensis, motis et uestitis Ruse vxori Andree barbitonsoris de Sibenico per annum vnum inceptum in festo Resurrectionis Domini Nostri Iesu Christi (...) (...) magister Vlatchus Benedichouich sutor de Sibenico pro sua medietate et Michael aius magistri Vlatchi filius pro alia medietate (dicti – prekriženo) precibus dicti Andree se constituerunt fideiussores dicto magistro Petro presenti et stipulanti pro dictis expensis (...) libras triginta paruorum in totum (...) (AHAZU, IV-b-42, Acta Sibenicensia s. XV, Karatus Vitale, F 2, fol. 80/83); M. HRG – J. KOLANOVIĆ, 1975., 11 (objavljena je samo signatura pa ime zlatara nije spomenuto). Dokument ima dvostruku folijaciju.*

¹¹⁸⁰ (...) *presentibus (...) et magistro Petro Mathieuich aurifice de Sibenico (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/IV, Karatus Vitale, F15/IIf, fol. 124).*

¹¹⁸¹ (na margini:) [So]cietas magistri Petri Mathieuich et magistri Iaco[bi] Uoluntaroxo aurificum.

Actum Sibenici in cancellaria comunis, presentibus ser Cipriano ser Georgii Diuinich examinatore, magistro Marco Milnich et Matheo Radioieuch de Sibenico testibus. Ibiq[ue] magister Petrus Mathieuich aurifex de Sibenico ex vna parte et magister Iacobus Voluntaroxo aurifex de Spaletto ex altera parte talem societatem contraxerunt, videlicet quod dictus magister Iacobus (debeat et ita – ubačeno na margini) promisit intra vnum mensem proxime futurum venire cum sua familia et hic habitare et (pro anor – prekriženo) secum portare sua instrumenta omnia qua habet artis aurificine, et postea ambo ponere debent in tali societate omnia instrumenta que utriusque ipsorum habet de dicta arte, de quibus instrumentis confici debent vnum inuentarium, et pro cautella utriusque partis poni debent tale inuentarium et copiar[um] in notis mei Karoti cancellarii. Et laborare debeant inuicem in una apotheca per annos quatuor proxime futuros fidelite et sollicite pro suo posse de dicta arte aurificina, et pro medietate sua debent uterque ipsorum soluere affictum apothecae et omnes ac singulas expensas necessarias pro omnibus operibus dicte sue artis et partiti pro medietate (redak teksta oštećen) omnia et singula (ubačeni tekst na margini oštećen) qua (više riječi isprano) aliquam per spatium circa dierum 8 siue usque spatium dierum octo abesset (nekoliko riječi oštećeno) apotheca que talis absens ob aliquam urgentem non (?) talem habere debeat (nekoliko riječi isprano) quod aduenisset dicte apothecae, sed si ultra die octo in casu (nekoliko riječi oštećeno) laborauerit quod in tale casu totum tale lucrum sit suum que laborauerit (nekoliko riječi oštećeno) habere debeat suam medietatem lucri et damni ille societas quam infirmum (jedna riječ isprano) et laborum et non posset (dio riječi oštećen) dum tamen talis infirmus non excedat spatium (dvije riječi isprano) et si excederet et totum lucrum et damnum sit socii qui laborauerit. Item uoluerunt (nekoliko riječi isprano) vnius socii non sint obligata pro debitis et (nekoliko riječi isprano) omnia et singula suprascripta firma et rata habere, tenere et obseruare, sub pena librarum ducentarum paruorum soluendam per partem contrafacientem alteri parti et refectio[n]e damnorum omnium et interesse litis et extra, suprascriptis tamen firmis manentibus sub obligatione omnium suorum bonorum presentium et futurorum.

(na margini:) Die 5 nouembris 1459, indictione 7^a. Ad instanciam suprascripti Iacobi Voluntaroso aurificis comparentis coram magnifico et generoso mil[ite] domino Marco Zeno honorabile comite et capitaneo Sibenici et curia sua et supplicantis cum suprascriptus magister Petrus aurifex.

(HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/IV, Karatus Vitale, F15/IIg, fol. 2); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Karotus Vitalis, sign. 7/5, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1458., 31. XII., fol. 46 (kratki neobjavljeni transkript naveden pod netočnom folijom).

¹¹⁸² K. STOŠIĆ, *Povijest Šibenika*, III/10 (Zlatari), rukopis, fol. 2. Krsto Stošić bilježi samo ime zlatara i godinu sastavljanja dokumenta bez signature pa podatak nije bilo moguće provjeriti.

¹¹⁸³ *Iohannes Gatello retulit de mandato magnifici domini Alexandri Marcello honorabili comitis et capitaneus Sibenici per ser Gasparum Iurisich iudicem Curie maioris (...) se incantante (...) vnius terminationis facte die vltimo octobris prexime preteriti in fauori Antonii de Roma fuerunt uendite infrascripte res magistri Petri Mathieuich aurificis de Sibenico qua die ultimo dicti mensis octobris fuerant sequestrate apud magistrum Antonium Hrelich cerdonem de Sibenico videlicet:*
Arcus vnus osteus ser Iunote Simeonich pro libris 4 soldo 1.

Touaioli duo a mensa domino Camerlengo a soldis 5 pro brachio fuerunt brachia 17 val libris 4 soldis 5.

Vna vergeta aurea ser Forino Michoicich pro libris 2 soldo 1.

Vnius annulus argenteus conmilioni domini comitis libra 1 soldis 11.

Corona vna de perlis ser Nicolao Papich libris 12 soldis 11.

Vnum filetum de perlis caueco (?) domini comitis libris 11 soldis (prazno).

Vna centura de argento cum cento viridi Nicolao aurifici libris 8 soldis 2.

Vnum faciolum laboratum serico rubeo dicto conmilioni libris 4 soldis [2].

Vnum sachetum aromatum dicto ser Gaspari libris — soldis 4.

Qua omnia pignera fuerunt uendita cum terminum pro infra dies 8 proxime futurorum possuit recuperare per quacumque nomine dicti magistri Petri aurificis sue nomine et Sclauize eius vxoris.

(HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 1, sv. 1.1.2.1, fol. 224).

¹¹⁸⁴ Iz zapisa nije sasvim jasno je li riječ o biserima prišivenim na kapuljaču, ovratnik ili komad tkanine. O značenju riječi *cavezzo* vidi u: G. BOERIO, 1867., 154.

¹¹⁸⁵ (...) *presentibus (...) et magistro Petro aurifice quondam Matei ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 19, Ante de Martinis, F B/I, fol. 2); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Antonio de Martinis, sign. 20/I, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1461., 28. VI., fol. 2 (kratki neobjavljeni transkript); (...) *presentibus (...) et magistro Petro aurifice quondam Matei ciuibus [Sibenici] (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 19, Ante de Martinis, F B/I, fol. 2').

¹¹⁸⁶ (...) *presentibus (...) et magistro Petro quondam Matei aurifice ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 19, Ante de Martinis, F B/I, fol. 4).

¹¹⁸⁷ (...) *Ibique dominus presbiter Iohannes Tolinich tanquam procurator et procuratorio nomine magistri Petri Fersunitch aurificis de Sibenico ut patet instrumento scripto manu mei suprascripti notarii die octauo mensis octobris proxime preteriti et extra ex parte vna et Georgius Bucmanitch marangonus de Sibenico parte ex altera suo nomine et extra (?) Lipice vxoris sue ad talem quietacionem deuenerunt occasione (ostatak dokumenta nedostaje) (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 17/I, 17/II, 17/III, Ilija Banjvarić, F 13/c, fol. 147'); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Elias Banguarich, sign. 7/6, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1462., 23. XI., fol. 147 (kratki neobjavljeni transkript).

¹¹⁸⁸ (na margini:) *Conductio villici Petri aurificis.*

(...) *Ibique Nicolaus Misarinich de villa Coglieurata districtus Sibenici conuenit ac promisit magistro Petro Fersunich aurifici Sibenicensis presenti (...) stare et conmorari super vno suo sedili in eadem villa et esse pro suo villico usque decem annos proxime futuris quod sedile est iuxta sedile Iohannis Punchouich aurificis (...) a duabus partibus cum suo orto et poduorniça (...) (...) et quod ipse villicus seu laborator teneatur dare ipsi patrono quartam partem preparatam bladurum tam de poduorniça quam de allis terris et quarta partem aliorum fructuum proueniendorum ex arboribus arentibus in ipsis terris aratoriis (...)*

(na margini:) *Die XXV februaryi (Actum – prekriženo) 1466., indictione XIII^a. (...) Ibique magister Petrus introscriptus ex parte vna et Nicolaus Misarinich introscriptus parte ex altera comuni concordia*

et sponte cancellati mandauerunt instrumentum (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 17/I, 17/II, 17/III, Ilija Banjvarić, F 13/e, fol. 186); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Elias Banguarich, sign. 17-I-8, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1464., 14. XII., fol. 186 (kratki neobjavljeni transkript).

¹¹⁸⁹ Podatak je zabilježen u neobjavljenim transkriptima Frane Dujmovića, međutim pod navedenim datumom, folijom i bilježnikom u izvorima nije pronađen dokument takvog sadržaja. Dujmovićev transkript glasi: „1458. 25. I. Presente mag. Petro Mathievich aurifice. fol. 103 – 1466. 3. III fol. 2(?) – 1470. 29. V fol. 364.“ F. DUJMOVIĆ, 1975., Karotus Vitalis, sign. 7/3, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1466., 3. III., fol. 2 (?).

¹¹⁹⁰ (...) *Actum Sibenici in domo habitationis magistri Petri aurificis (...)* *Ibique dominus presbiter Thomasius Dismanich de Sibenico parochianus ville Pohrofnich (...)* *languens corpore de omnius bonis suis (...)* *testamentum fecit hoc modum: (...)* (...) *Item legauit magistro Petro Mathieuich auresio de Sibenico vnam eis vineam gognaium trium (in Pocrofnich, op. a.) (...)* (...) *Item legauit equum suum predicto magistro Petro aurifice (...)* *Residuum (...)* *suorum bonorum mobiles (...)* *legauit dictis magistro Petro aurifice et magistro Nicolo Dismanich (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karatus Vitale, F 15/IVa/4, fol. 239'); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Karotus Vitalis, sign. 7/2, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1466., 17. IV., fol. 239 (kratki neobjavljeni transkript).

¹¹⁹¹ (...) *Ibique magister Petrus Berscich de Sibenico lapicida (...)* *constituit et ordinauit suum verum et legitimum procuratorem (...)* *magistrum Petrum Matieuich aurificem de Sibenico (...)* *specialiter (...)* *ad petendum (...)* *et recuperandum a Nicolao Primi de Raguxio (...)* *omnem quantitatem pecunia (...)* (...) *Item a Martino Sostarich de Orisie libras VIII paruorum (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/I, Cristoforo q. Andree, F g, fol. 27).

¹¹⁹² (...) *presentibus (...)* *magistro Petro Matieuich aurifice de Sibenico (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/I, Cristoforo q. Andree, F g, fol. 38).

¹¹⁹³ (...) *Ibique Iohannes Grubissich de Bracia olim discipulus magistri Petri Mathieuich aurificis de Sibenico, calculatis omnibus et singulis rationibus cum dicto magistro Petro suo magistro tam pro tempore quo stetit cum eo ac pro uestimentis sibi promissis (...)* (...) *in presentem diem idem magister Petrus Matieuich remansit debitorem dicti Iohannis in libras vigintiocto paruorum, quas idem magister Petrus (...)* (...) *promisit dare et soluere dicto Iohanni (...)* (...) *hinc ad vnum annum proxime futurum (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/I, Cristoforo q. Andree, F g, fol. 53'); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Cristoforo quond. Andrea, sign. 18-I-9, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1467., 27. II., fol. 53 (kratki neobjavljeni transkript).

¹¹⁹⁴ O tome opširnije u cjelini 2.58.

¹¹⁹⁵ (...) *presentibus (...)* *et magistro Petro Mathieuich aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/III, Karatus Vitale, F 15/Va7, fol. 308').

¹¹⁹⁶ (...) *Ibique magister Petrus Matieuich aurifex de Sibenico (...)* *dedit, vendidit et alienauit magistro Matcho Stipanich sartori de Sibenico (...)* *vnum suum locum vacuum positum Sibenici in contrata Sancti Spiritus, iuxta domum Georgii Slipcich, iuxta domum Thomasii Radunicich, iuxta domum Radoslavi*

Clobuzar et iuxta locum Dobre de Opaidolaç et iuxta viam publicam (...) (...) et hoc pro pretio (...) librarum sexaginta quinque paruorum (...) dictus venditorem (...) confessus fuit habuisse et recepisse librarum quadraginta paruorum et residuum promissit soluere hinc ad quindecim dies proxime futuros (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/I, Cristoforo q. Andree, F g, fol. 83).

¹¹⁹⁷ (...) *Ibique magister Petrus Matieuich aurifex fuit contentus et confessus habuisse et recepisse a magistro Matheo Stipanich sartore totum precium (...) quem sibi non dedit ut constat instrumento manu mei notarii (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/I, Cristoforo q. Andree, F h, fol. 9').*

¹¹⁹⁸ (na margini:) *Compromissum magistri Petri Mathieuich aurificis et Rade sororis eius.*

(...) Ibique magister Petrus Mathieuich aurifex de Sibenico ex vna parte et Rada eius soror ac vxor Georgii Slipcich viri sui, cum licentia et uoluntate ipsius viri eius ibi presentis, ex altera parte (...) causa (...) bonorum maternorum (...) se sponte compromiserunt in dominum Ambrosium Michitich artium doctorem et in Iacobum Naplauich eligantes ipsos in arbitros suos (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/III, Karatus Vitale, F 15/Va7, fol. 315'). Zlatarovo je ime zabilježeno i u repetitoriju: (...) Magistri Petri Mathieuich et Rade sororis compromissum 315. (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/III, Karatus Vitale, F 15/Va7, fol. 305).

¹¹⁹⁹ (...) *presentibus magistro Petro Matieuich aurifex et (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/I, Cristoforo q. Andree, F h, fol. 57'); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Cristofor quond. Andrea, sign. 18-I-9, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1467., 1. XII., fol. 57 (kratki neobjavljeni transkript); (...) presentibus (...) et magistro Petro Fersunitich aurifex (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 17/I, 17/II, 17/III, Ilija Banjvarić, F 13/d, fol. 37').*

¹²⁰⁰ (na margini:) *Sententia pro magistro Petro Matieuich aurifex contra Dragam (!) sororem eius.*

(...) Nos Ambrosius Michitich (...) et Iacobus Naplauich electi (...) arbitri (...) et compromissarii iudices (...) de (...) differentias quas magister Petrus Mathieuich aurifex de Sibenico ex una parte et (Draga – prekrizeno) eius soror Rada, nunc vxor Georgii Slipcich de Sibenico, ex altera parte (...) occasione bonorum maternorum vti constat compromisso (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/III, Karatus Vitale, F 15/Va7, fol. 321); Zlatar je zabilježen i u repetitoriju: (...) Magistri Petri Mathieuich aurificis contra Dragam (!) sororiam 321. (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/III, Karatus Vitale, F 15/Va7, fol. 305).

¹²⁰¹ (na margini:) *Locatio sedilis et terrenos magistri Petri Mathieuich aurifex.*

(...) Ibique magister Petrus Mathieuich aurifex de Sibenico dedit et locauit Bartulo quondam magistri Radoslavi fabri habitatori in villa Grebaç vnum suum sedille cum suo orto ac cum omnibus terrenis spectantibus et pertinentibus dicto sedili ad annos decem proxime futuros, positam in villa Grebaç et eius tenutis (...) (...) dando et redundendo annuatim dicto magistro Petro (...) quartam partem omnium et singulorum introitorum (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/I, Cristoforo q. Andree, F i, fol. 4); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Cristofor quond. Andrea, sign. 18-I-9, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1468., 13. I., fol. 4 (kratki neobjavljeni transkript).

¹²⁰² (...) *presentibus (...) Petro Matieuich aurifex (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/I, Cristoforo q. Andree, F i, fol. 63').*

- ¹²⁰³ (...) *presentibus (...) et magistro Petro Mathieuich aurifice de Sibenico (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/V, Karatus Vitale, F 15/IIIg2, fol. 53'); F. DUJMOVIĆ, 1975., Karotus Vitalis, sign. 7/7, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1469., 29. V., fol. 53 (kratki neobjavljeni transkript).
- ¹²⁰⁴ (...) *tertiam partem vnus domus posite Sibenici sub Porta magna prope domum magistri Petri aurificis (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/V, Karatus Vitale, F 15/IIIg2, fol. 54); F. DUJMOVIĆ, 1975., Karotus Vitalis, sign. 7/7, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1469., 29. V., fol. 54 (kratki neobjavljeni transkript).
- ¹²⁰⁵ (...) *Ibique Andreas Vitchouich de Sibenico (...) procuratorem fecit, constituit et ordinauit magistrum Petrum Mathieuich aurificem ciuem Sibenici (...) specialiter ad traiciendum Venetias et comparandum nominum ipsius constituentis (...) et petendum, exigendum, recipiendum quicquid restat (...) super galea (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/V, Karatus Vitale, F 15/IIIg2, fol. 82'-83); F. DUJMOVIĆ, 1975., Karotus Vitalis, sign. 7/7, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1469., 12. VII., fol. 82 (kratki neobjavljeni transkript).
- ¹²⁰⁶ (...) *presentibus (...) et magistro Petro Matieuich aurifice ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/II, Cristoforo q. Andree, F a, fol. 41').
- ¹²⁰⁷ (...) *Ibique magister Petrus Matigeuich aurifex dictus Farxonich (...) conduxit pro vilicis suis Maruacium et Martinum Vuladoeuich fratres ibi presentis promittentes de rato pro Doymo eorum fratre tercio absente ad annos quinque proxime futuros ad standum et habitandum super (suos – prekrizeno) suo sedili in villa Coleuratta dicto magistro Petro dante predictis fratribus ad arandum et laborandum omnes suas terras aratorias (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 4, 5, 6, 7, Juraj de Dominicis, F 3/Io, fol. 3); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Mihovil pok. Ivana, sign. 2, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1470., 5. I., fol. 3 (kratki neobjavljeni transkript); A. BIRIN, 2018., dokument br. 62.
- ¹²⁰⁸ (...) *presentibus (...) magistro Petro Mathieuich aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/II, Cristoforo q. Andree, F b, fol. 21').
- ¹²⁰⁹ (...) *presentibus (...) et magistro Petro Mathieuich aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/III, Karatus Vitale, F 15/Va8, fol. 364'); F. DUJMOVIĆ, 1975., Karotus Vitalis, sign. 7/3, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1470., 29. V., fol. 346 (kratki neobjavljeni transkript).
- ¹²¹⁰ (...) *Ibique nobilis vir ser Paulus Petreuich tanquam procurator venerabili viri domini Augustini Vignati (...) dedit et locauit magistro Petro Mathieuich aurifice de Sibenico presenti (...) omnes et singulos introitus siue redditus et proventus archidiaconati prefati domini Augustini (...) Et hoc pro pretio ducatorum nouem auri Venetorum (...) soluendis dicto ser Paulo Procuratorio per totam mensis madii de 1471° (...)*
(na margini:) *1471, die 18 maii. (...) Ibique suprascriptus ser Paulus (...) recepit a suprascripto magistro Petro conductore suprascriptos ducatos nouem auri in moneta nomine suprascripte locationis (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/II, Cristoforo q. Andree, F b, fol. 75'-76).
- ¹²¹¹ (na margini:) *Conuentio naulizati magistri Petri Mathei aurificis.*
(...) *Ibique magister Petrus Mathei aurifex de Sibenico ex vna parte et Paulus Petrouich dictus Buffalo marinarius de Sibenico parte ex altera talem naulizatum inuicem fecerunt, videlicet dictus Paulus promisit conducere de rationem ipsius magistri Petri in eius barca amphora septem vini (...) et dictum*

vinum sit onerant et onerantum conducere Venetiis (...) et post quia venditionem finem dictum vinum habere debeat dictus Paulus a dicto magistro Petro pro singula amphora libras octo cum dimidia paruorum (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/II, Cristoforo q. Andree, F c, fol. 36); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Cristofor quond. Andrea, sign.18-II-10, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1471., 28. III., fol. 36 (kratki neobjavljeni transkript).

¹²¹² (...) *Ibique dominus presbiter Andreas Vlatchouich in litteras sclauis plebanus ville Coglieurate, presbiter Thomas Dismanich, magister Petrus Matieuich aurifex de Sibenico, Matheus quondam ser Bartholomei de Venetiis nomine Marice vxoris sue pro qua de rato promisit ac Franciscus Nicolai stipendiarius nomine vxor sue Dobre filie quondam Georgii Dobrinich de Coglieurata pro qua de rato promisit qui omnius supra nominatus et nominibus quibus supra (...) (...) instrumentum quietationis factum inter villicos ville Coglieurate et ser Michaellem Butrisich ciue Sibenici prout in eo legatum scripto manu mei notarii sub 1460 die 24 maii (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/II, Cristoforo q. Andree, F c, fol. 59).*

¹²¹³ (na margini:) *Conductio vilici magistri Petri aurificis.*

(...) Ibique Georgius Michouilich de Sub Corini coram comitatus banatus locauit se pro vilico ad annos tres prosime (!) futuros ad standum super sedilli magistri Petri Mathei aurifice de Sibenico (...) promictes dictus villicus (...) laborare omnia et singula terrena et vineas (...) in villa Coglieurata et districtus (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/II, Cristoforo q. Andree, F c, fol. 87); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Cristofor quond. Andrea, sign.18-II-10, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1471., 6. XI., fol. 87 (kratki neobjavljeni transkript).

¹²¹⁴ (na margini:) *Conductio famuli magistri Petri aurificis.*

(...) Ibique Gregorius filius suprascripti Georgii Michouilich (...) locauerit se pro famulo cum suprascripto magistro Petro aurifice ad vnum annum proxime futuris pro librarum duodecim paruorum et vestimentum (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/II, Cristoforo q. Andree, F c, fol. 87).

¹²¹⁵ (...) *presentibus magistro Petro Matieuich aurifice et (...) ciuibus Sibenici (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/II, Cristoforo q. Andree, F c, fol. 87); (...) presentibus magistro Petro Farxonich aurifice et (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 21/Ia, Gregorio q. Lorenzo, sv. a, fol. 57).*

¹²¹⁶ (...) *presentibus magistro Petro Matieuich aurifice et (...) ciuibus Sibenici (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/II, Cristoforo q. Andree, F c, fol. 101'); (...) presentibus (...) et magistro Petro Matigeuich aurifice ciuibus Sibenici (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 21/Ia, Gregorio q. Lorenzo, sv. a, fol. 64').*

¹²¹⁷ (na margini:) *Conductio introitum per magistrum Petrum aurificem.*

(...) Ibique nobili vir ser Paulus Petreuich ciuis Sibenici uti procurator domini Augustini Vignati archidiaconi Sibenici (...) dedit, locauit et affictauit magistro Petro Mathieuich aurifici de Sibenico ad annos quinque proxime futuros (...) omnes et singulos introitus, reditus et prouentus archidiaconatus prefati domini Augustini (...) et hoc pro pretio (...) ducatos decem auri Venetos (...) soluerendorum singulo anno dicto ser Paulo aut successorem eius die ultima maii proxime futurum (...)

(na margini): 1473, die 18 decembris (...) (...) Ibique introscriptus ser Paulus Petreuich (...) confessus fuit procuratorio nomine quo supra se habuisse et recepisse ab introscripto magistro Petro aurifice ducatos octo auri (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/II, Cristoforo q. Andree, F d, fol. 9/44).

¹²¹⁸ (...) *presentibus (pnt – prekriženo) magistro Petro Mathieuich aurifice et magistro Martino Paflouich lapicida (...)* *Ibique Ciuitchus Stubglianin de Sibenico (...)* *vendidit magistro Petro Bercich lapicida (...)* *vnam suam vineam (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/II, Cristoforo q. Andree, F d, fol. 25); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Cristofor quond. Andrea, sign. 18-II-10, HAZ, Lapidice, pod datumom: 1472., 26. II., fol. 25 (kratki neobjavljeni transkript).

¹²¹⁹ (na margini:) *Permutatio inter presbiterum Antonium Iurinich et magistrum Petrum aurificem.*
(...) *Ibique presbiter Antonius Iurinich de Sibenico (...)* *permutauit magistro Petro quondam Mathei aurifici de Sibenico (...)* *vnum suum ortum cum pedibus duobus oliuariorum* (jedna riječ nejasna) *positum in ortis Sibenici eindo ad Sanctum Iohannem, iuxta ortum dicti magistri Petri (...)* *et dictus magister Petrus (...)* *nomine dicte permutationis dedit (...)* *dicto presbitero Antonio (...)* *nomine dicti concambii et recipiendi vnum ortum suum positum in ortis Sibenici eindo ad villam Cermnizam sub Castro (...)* (...) *et quem ortus dicti presbiteri Antonii plus valebat quem ortum dicti magistri Petri ideo pro equitate et equiualentia dicte permutationis dictus presbiter Antonius (...)* *recepisse a dicto magistro Petro libras septem paruorum (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/II, Cristoforo q. Andree, F e1, fol. 56'); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Cristofor quond. Andrea, sign. 18-II-10, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1472., 25. V., fol. 56 (kratki neobjavljeni transkript).

¹²²⁰ (na margini:) *Locatio starine magistri Petri Matei aurificis.*
(...) *Ibique ser Paulus Petrouich nobilis Sibenici tamquam procurator domini archidiaconi Sibenicensis (...)* *dedit et concessit ad plantandum magistro Petro Matieuich aurifici (...)* *vnam dicti archidiaconatis starinam gognaium trium uel circa (...)* *positam in Smričnich (?) villam Cermizam (...)* (...) *ad quatuor annos proxime futuros (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/II, Cristoforo q. Andree, F e2, fol. 16-16').

¹²²¹ (na margini:) *Locatio orti magistri Petri Mathei aurificis.*
(...) *Ibique magister Petrus quondam Mathei aurifex de Sibenico (...)* *ad annos viginti proxime futuros dedit et locauit Radoslauio Nouachouich de ortis Sibenici (...)* *vnum suum ortum cum domo in coexistenti positum in ortis Sibenici eundo (!)* *ad Santum Iohannem (...)* (...) *dando et soluendo annuatim dicto magistro Petro (...)* *libras quinque paruorum singulo anno et dando etiam omni anno medietatem* (jedna riječ nejasna) *et omnem fructium nasentium in dicto orto (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/II, Cristoforo q. Andree, F e2, fol. 37'-38); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Cristofor quond. Andrea, sign. 18-II-10, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1473., 5. IV., fol. 38 (neobjavljeni kratki transkript).

¹²²² (...) *presentibus (...)* *et magistro Petro Mathei aurifice ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, Kut. 18/II, Christofor q. Andree, F f, fol. 12');

(na margini:) *Magistri Petri Matigieuich aurificis cum murariis conuentio.*

(...) *Ibique magister Petrus Matigieuich aurifex ciuis Sibenici ex vna, item magister Luchas Cusalouich siue Ratchouich, magister Martinus Paulinonouich (!)* *et magister Gregorius Michouilich siue Vsinich muraraii (!)* (...) *parte ex altera, super muro fiendo circa domum predicti magistri Petri positam Sibenici in contrata Sancti Francisci (...)* *talem conuenerunt (...)* *facere de muro circa dictam domum*

usque ad primum solarium (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 21/Ia, Gregorio q. Lorenzo, sv. d, fol. 48); F. DUJMOVIĆ, 1975., Gregorio quondam Lorenzo, sign. 22-I-14, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1474., 23. III., fol. 48 (kratki neobjavljeni transkript pod pogrešnim datumom).

¹²²³ (...) *presentibus magistro Petro Matigeuich aurifice et* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 21/Ia, Gregorio q. Lorenzo, sv. d, fol. 78); F. DUJMOVIĆ, 1975., Gregorio quond. Lorenzo, sign. 22-I-14, HAZ, Murarii, pod datumom: 1474., 12. VII., fol. 78 (kratki neobjavljeni transkript).

¹²²⁴ (na margini:) *Compromissum inter magistrum Petrum aurificem et Thomasium Draganich de Tragurio.*

(...) *Ibique magister Petrus quondam Mathei aurifice de Sibenico ex vna parte et Thomasius Draganich de Bristiuiza Traguriensis districtus nomine suo proprio ac nomine et vice omnium suorum sororum, nepotum (...) pro (...) bonis suis (...) parte ex altera (...) occasione nonnullorum librarum viginti datarum ipsi magistro Petro per predictos ac (jedna riječ nejasna) certarum rerum mobilium emptarum pro predictis pro ipsum magistrum Petrum (...) se compromisserunt (...) in ser Gregorium quondam ser Laurentii dominum (?) ellectum per dictarum partum (...) suis iudicis (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/III, Cristoforo q. Andree, F 18/IIIa, fol. 8'); F. DUJMOVIĆ, 1975., Cristoforo quondam Andrea, sign. 18-III, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1475., ?. II., fol. 8 (kratki neobjavljeni transkript). Frane Dujmović navodi samo mjesec i godinu sastavljanja dokumenta jer datum nije poznat. Ipak, na temelju dokumenata koji mu prethode i onih koji slijede, spis je okvirno moguće datirati između 11. i 13. veljače 1475. godine.

¹²²⁵ (na margini:) *Sententia arbitratia inter magistrum Petrum Mathei aurificem et Thomasium Draganich.*

(...) *per magistrum Petrum quondam Mathei aurificem [ex vna et Thomasium Draganich de Bristiuiza districtus Traguriensis] (...) (...) parte ex altera (...) co(ostatak riječi oštećen) super eorum differentias (...) (...) condemnatus dictum Thomasium ad dandum et restituendum vnam vergetam auream uel libras duas paruorum dicto Petro aurifici (...) restitueri debere usque festum Sancti Michaelis de mensis septembris proxime futuri. Item (...) condemnatus dictum magistrum Petrum ad dandum et soluendum dicto Thomasio ut super libras decem paruorum (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/III, Cristoforo q. Andree, F 18/IIIa, fol. 10).

¹²²⁶ (...) *presentibus (...) et magistro Petro Matigeuich aurifice* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 21/I, Gregorio q. Lorenzo, sv. f, fol. 31); F. DUJMOVIĆ, 1975., Gregorio quondam Lorenzo, sign. 22-I-14, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1475., 3. IV., fol. 31 (kratki neobjavljeni transkript).

¹²²⁷ Vidi u bilj. 1392 u ovoj cjelini.

¹²²⁸ (...) *Actum Sibenici in via publica ante apotecam magistri Petri Matigeuich aurificis, presentibus ser Michaelem Buntich et magistro Petro predicto ciuibus Sibenici* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 21/I, Gregorio q. Lorenzo, sv. f, fol. 90'); F. DUJMOVIĆ, 1975., Gregorio quondam Lorenzo, sign. 22-I-14, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1475., 4. XII., fol. 190 (kratki neobjavljeni transkript) (Pod pogrešnom folijom.).

¹²²⁹ (na margini:) *Emptio terreni magistri Petri Matei aurificis.*

(...) *Ibique Nicolaus Xagrigh (?) de villa Srma (...) vendidit (...) magistri Petro Mathei aurifici (...) vnam suam tertiam partem vnus poduornice (...) in villa Coglieurata (...) et hoc pro precio et nomine*

- precii librarum sex denariorum paruorum (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/III, Cristoforo q. Andree, F 18/IIIb, fol. 16'-17).
- ¹²³⁰ (...) *Actum Sibenici ante stationem magistri Petri aurificis, presentibus magistro Petro Matieuich aurifice suprascripto, Georgio Slipcich et Matheo Paflouich (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/III, Cristoforo q. Andree, F 18/IIIb, fol. 21).
- ¹²³¹ (...) *presentibus (...)* *et magistro Petro Matigeuich aurifice ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 21/I, Gregorio q. Lorenzo, sv. g, fol. 64).
- ¹²³² (...) *Magister Georgius gener Stagnarii ad respondendum magistro Petro Fresunich aurifici. (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/III, Ante Campolongo, F 10/VIj, fol. 44); F. DUJMOVIĆ, 1975., Antonio Campolongo, sign. 6/3, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1476., 7. XII., fol. 44 (kratki neobjavljeni transkript u kojemu ime zlatara čita kao *Petrus Fresovich*).
- ¹²³³ (...) *presentibus (...)* *et magistro Petro Mathieuich aurifice (...)* *Ibique Bartholus Valentich de Sibenico (...)* *fecit (...)* *suum procuratorem (...)* *Marcum Valentich de Sibenico fretrem suum (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/VII, Ante Campolongo, F 10/Va, fol. 8').
- ¹²³⁴ (na margini:) *Magistri Petri Matigeuich cuius aurificis cum magistro Iohanne quondam Andree de Corono societas.*
 (...) *Ibique magister Petrus Matei aurifex ex vna et magister Iohannes filius magistri Andree aurificis de Chorono nunc habitator Tragurii parte ex altera pro faciendo societatem annorum quatuor proxime futuris, videlicet dicti sotii posuerunt se ad inuicem in societatis artis aurificis et inuicem bona fide et sine fraude laborare prout boni magistri solent (?) facere et (quicquid lucrati – prekrizeno) totum id quod inde societati lucrati fuerint diuidendi (?) debeant pro medietatem et similiter damnu si quod fuerit quod deus auertat sit pro medietatem. Et inter dictus tempus quolibet anno ter (?) uel quarum (?) aliquis petitis (?) uoluerit ire extra ciuitatis (?) per (16 ab – prekrizeno) octo (dies – prekrizeno) uel dies /dies/ quo possit ire. Item dicte partes voluerit disbarari (?) quod discipulus qui est penes dictum magistrum Iohannem sit (ambarum partium – prekrizeno) obligatus dictis partibus, attendere et omnia facere (expense ipsarum – prekrizeno) et expensis victa et vestitis ambarum partium, et casu (?) quo aliquid dictorum sotiorum infirmanetur (?) et steterit per sex mensis infirmus (?) nihilominus (?) habere debet suum partem lucri et damni quod deus (?) mitetur (?) tamquam si esset sanus a societate, et similiter voluerit quod omnes expensas que fieretur (?), sub pena ducatorum quinquaginta aplicanda (?) parti obseruanti et cetera.* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/III, Cristoforo q. Andree, F c, fol. 3a); C. FISKOVIĆ, 1984., 187, bilj. 28; F. DUJMOVIĆ, 1975., Cristoforo quondam Andrea, sign. 18-III, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1477., 9. III., fol. 27 (kratki neobjavljeni transkript); Oba autora donose kratki transkript dokumenta, međutim, Cvito Fisković ne navodi broj folije, a Frane Dujmović spis navodi pod fol. 27. No, riječ je o ubačenoj ceduljici bez izvorne folijacije na kojoj danas stoji oznaka 3a.
- ¹²³⁵ Cviti Fiskoviću se omaškom potkrala pogreška pa je naveo podatak da je u podjeli profita udio imao „i Andrijin učenik Ivan“. Naime, zlatara Ivana Andrijina nehotice je nazvao Andrijom, a njegova neimenovanog učenika Ivanom. Usporedi: C. FISKOVIĆ, 1984., 187.

-
- ¹²³⁶ Misli se na poslovnu zajednicu koju je 1458. godine sklopio s Jakovom Voluntaroso iz Splita. Vidi na stranici 103-104 u ovome radu i u bilj. 1181 u ovoj cjelini.
- ¹²³⁷ (...) *presentibus (...) et magistro Petro quondam Mathei aurifice ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/III, Cristoforo q. Andree, F 18/IIIc, fol. 48').
- ¹²³⁸ (...) *in apoteca magistri Petri Matigeuich aurificis presentibus dicto magistro Petro et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 21/I, Gregorio q. Lorenzo, sv. h, fol. 54').
- ¹²³⁹ (...) *presentibus (...) et magistro Petro Matigeuich aurifice ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 21/I, Gregorio q. Lorenzo, sv. i, fol. 46); (...) *presentibus magistro Petro Matigeuich aurifice et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 21/I, Gregorio q. Lorenzo, sv. i, fol. 46').
- ¹²⁴⁰ (...) *Ibique magister Petrus quondam Mathei aurifex de Sibenico (...) cessit et dedit Elie Miloeuich de Sibenico (...) omnia et singula iura sua et actionem que et quas habet (...) terre xatoche posite in Smričnich tenute ville Cermnice (...) gognaiorum duorum cum dimidio uel circa (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/III, Cristoforo q. Andrea, F 18/III f, fol. 40); F. DUJMOVIĆ, 1975., Cristoforo quondam Andrea, sign. 18-III, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1479., ? III., fol. 40 (kratki neobjavljeni transkript). Frane Dujmović navodi samo mjesec i godinu sastavljanja dokumenta.
- ¹²⁴¹ (...) *Ibique magister Petrus quondam Mathei aurifex de Sibenico (...) dedit et cessit omnia et singula iura sua (...) tertiam terram (...) in Simričnich (...) Elie Miloeuich (...) gognaiorum duorum cum dimidio uel circa (...) iuxta magistrum Georgium Radelich (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/III, Cristoforo q. Andrea, F 18/III f, fol. 75).
- ¹²⁴² (...) *presentibus magistro Petro Mathei aurifice et (...) ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/III, Cristoforo q. Andrea, F 18/III g, fol. 5); F. DUJMOVIĆ, 1975., Cristoforo quondam Andrea, sign. 18-III, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1480., 8. I., fol. 5 (kratki neobjavljeni transkript).
- ¹²⁴³ (na margini:) *Donatio magistri Petri aurificis. / Publicatum ad instantiam magistri Petri.*
(...) *Dona Radda relicta quondam Georgii Slipcich de Sibenico (...) dedit, tradidit et donauit magistro Petro Mathieuich aurifici fratri suo dilecto presenti (...) omnia et singula ipsius done Radde bona mobilia et stabilia, iura et actiones (...) (...) et quia ex aduerso dictus magister Petrus (...) promisit et se obligauit ipsi done Radde sorori sue stipulanti ipsam habere et tenere in domo sua toto tempore vite ipsius done Radde, omnibus expensis condecensibus ipsius magistri Petri, victus, vestitus et calciamentorum, eamque bene et humane tractare et honorare, tractare et honorari facere tanquam sororem (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/VII, Ante Campolongo, F 10/Vc, fol. 7'). Zabilježba se nalazi i u repertoriju: (...) *Magistri Petri aurificis ab eius — — donatio — — K 7. (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/VII, Ante Campolongo, F 10/Ve, registrar, fol. 34').
- ¹²⁴⁴ (...) *Actum Sibenici in via publica ante apotecam magistri Petri Matigeuich aurificis et (...) presentibus dicto magistro Petro Matigeuich aurificie et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 21/II, Gregorio q. Lorenzo, sv. b, fol. 28); F. DUJMOVIĆ, 1975., Gregorio quondam Lorenzo, sign. 22-II-15, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1480., 6. III., fol. 28 (kratki neobjavljeni transkript).
- ¹²⁴⁵ (...) *Ibique (...) (...), magister Petrus Matigeuich aurifex, (...) (...) omnes suprascripti populares et ciues de populo Sibenici (...) constituerunt (...) procuratores (...) ad comperendum coram illustrissimo ducis dominio Venetiarum (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 21/II, Gregorio q. Lorenzo, sv. b, fol. 65-65').

-
- ¹²⁴⁶ (na margini): *Magistri Petri Matigeuich aurificis sororis nota requisitam. / Publicatum pro magistro Petro introscripto.*
(...) *Ibique magister Petrus Matigeuich aurifex ciuis Sibenici (...) (...) requisiiuit Radam sororem suam (...) venire ad domum dicti magistri Petri ad standum et habitandum, manducandum et bibendum quamcumque sibi placuerit (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 21/II, Gregorio q. Lorenzo, sv. b, fol. 76).*
- ¹²⁴⁷ (...) *Ibique clericus Lucas Michulotich de Sibenico (...) vendidit presbitero Bartolo Xlocich (...) vnum totum suum terrenum aratorium (...) gognaios sex (...) positum in tenuis ville Coglieurate (...) (iuxta terram aratoriam magistri Petri aurificis – prekržiženo) (...) in duobus peciis (...) (...) iuxta terram magistri Petri aurificis (...)*
(na margini:) *Millesimo et indictione suprascriptis, die uero lune 11 decembris. (...) Ibique contrascriptus presbiter Bartolomeus Slocich emptor (...) dedit et cessit et mandauit magistro Petro quondam Mathei aurifice uti pertinenti (?) et vicini contrascriptorum terenorum et tanquam habenti ius in redemptione, omnia et singula iura sua (...) qua et quos dictus presbiter Bartolus habet (...) (...) pro libras viginti paruorum (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/III, Cristoforo q. Andree, F 18/IIIh, fol. 88').*
- ¹²⁴⁸ (...) *Actum Sibenici in via publica ante apotecam magistri Petri Matigeuich aurificis, presentibus dicto magistro Petro et (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 21/II, Gregorio q. Lorenzo, sv. b, fol. 86').* Ponovno se spominje zlatarova radnja, ali je na temelju zapisa nije moguće ubicirati.
- ¹²⁴⁹ (...) *Actum Sibenici in apoteca magistri Petri Matigeuich aurificis, presentibus (...) et magistro Petro Matigeuich aurifice predicto (...) ciuibus Sibenici testibus (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 21/II, Gregorio q. Lorenzo, sv. b, fol. 95').*
- ¹²⁵⁰ (...) *presentibus (...) et magistro Petro Matigeuich aurifice ciuibus Sibenici (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 21/II, Gregorio q. Lorenzo, sv. b, fol. 104').* Zlatar je svjedočio prilikom sklapanja dokumenta o naukovanju između kipara Petra Berčića i zidara Luke Hreljića koji je na osmogodišnje naukovanje dao sina Mihovila. Budući da se Petar Matijević s Petrom Berčićem i ranije spominje u dokumentima, zacijelo se nije slučajno zatekao u ulozi svjedoka.
- ¹²⁵¹ (...) *presentibus magistro Petro Maticeuich aurifice et (...) ciuibus Sibenici (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 21/II, Gregorio q. Lorenzo, sv. b, fol. 107'); (...) presentibus magistro Petro Matigeuich aurifice (...) ciuibus Sibenici testibus (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 21/II, Gregorio q. Lorenzo, sv. b, fol. 108).*
- ¹²⁵² (...) (dio teksta oštećen) *(clericus Lucas Michulotich de Sibenico, op. a.) (...) vendidit presbitero Bartholo Xlocich [terras suas in Coglieurata] (...) iuxta suos confines pro librarum viginti paruorum, ut constat instrumento manu mei notarii sub presentibus millesimo et indictione, die uero XIII mensis septembris proxime decursi, et post modum in termino se presentasset magister Petrus quondam Mathei aurifex, et tanquam vicinus, cum voluntate dicti emptoris redimisset dictas terras, vti in imargine prealegati instrumenti patet (...) tunc dictus magister Petrus (...) dedit donec Dobre nomine quo supra omnia sua iura et actiones que et quas habet (...) in dictis terris (...) Et hanc cessione fecit pro suprascriptis libras viginti paruorum (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/III, Cristoforo q. Andree, F 18/IIIh, fol. 111); F. DUJMOVIĆ, 1975., Cristoforo quondam Andrea, sign. 18-III, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1480., ? XII., fol. 111 (kratki neobjavljeni transkript).*

-
- ¹²⁵³ (...) *presentibus magistro Petro quondam Mathei aurifex et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/III, Cristoforo q. Andree, F h, fol. 111).
- ¹²⁵⁴ (na margini:) *Procura magistri Petri aurificis.*
(...) *Ibique magister Petrus quondam Mathei aurifex de Sibenico (...)* *ordinavit (...)* *procuratorem (...)* *ser Marcum quondam ser Laurentii ciue Sibenici (...)* (...) *in omnibus et singulis suis causis, litibus et questionibus (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/IV, Cristoforo q. Andree, F IVa, fol. 41).
- ¹²⁵⁵ (...) *Cum tempore contractus matrimonii magistri Georgii Buçmanich et eius vxoris Lipice et filie quondam Nicolai Stagneuich de Sibenico (...)* *in auxilium eius dote magister (Matheus – prekriženo) Petrus quondam Mathei aurifex promississet ipsi Lipice libras centum paruorum (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/IV, Cristoforo q. Andree, F IVa, fol. 51').
- ¹²⁵⁶ (...) *in contrata Sancti Francisci (...)* *apud domum magistri Petri Matigeuich aurificis (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 21/II, Gregorio q. Lorenzo, sv. c, fol. 52').
- ¹²⁵⁷ (...) *et magistro Petro quondam Mathei aurifex ciuibus Sibenici testibus (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/IV, Cristoforo q. Andree, F IVa, fol. 86'); F. DUJMOVIĆ, 1975., Cristoforo quond. Andrea, sign. IV, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1481., 12. VIII., fol. 86 (kratki neobjavljeni transkript pod pogrešnim datumom).
- ¹²⁵⁸ (na margini:) *Nicolai Iuricich a magistro Petro aurifex bouis emptio.*
(...) *Ibique magister Petrus Matigeuich aurifex ciuis Sibenici vendidit Nicolao filio quondam Petri Iuricich de villa Mocro (...)* *vnum suum bouem (...)* *pretii libras decem nouem paruorum (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 21/II, Gregorio q. Lorenzo, sv. c, fol. 63).
- ¹²⁵⁹ (...) *presentibus (...)* *magistro Petro quondam Mathei aurifex et (...)* *ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/IV, Cristoforo q. Andree, F IVi, fol. 95). Svjedočio je prilikom sastavljanja oporuke Ruže, udovice kipara Andrije Butčića.
- ¹²⁶⁰ (...) *presentibus (...)* *et magistro Petro Matigeuich aurifex ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 21/II, Gregorio q. Lorenzo, sv. d, fol. 32').
- ¹²⁶¹ (na margini:) *Magistri Petri Matigeuich aurificis a ser Milutino Goicich terre emptio.*
(...) *Ibique ser Milutinus (Goicich – prekriženo) quondam Petri Goicich ciuis Sibenici (...)* *vendidit et tradidit a magistro Petro Matigeuich aurifici ciui Sibenici (...)* *vnam suam terram aratoriam gognaius vnus uel circa (...)* *positam in tenute ville Colleurata (...)* *apud terram dicti emptoris (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 21/II, Gregorio q. Lorenzo, sv. d, fol. 46').
- ¹²⁶² (na margini:) *Magistri Petri Matigeuich aurificis a ser Milutino Goicich terre emptio.*
(...) *Ibique ser Milutinus quondam Petri Goicich ciuis Sibenici (...)* *vendidit et tradidit a magistro Petro Matigeuich aurifici ciui Sibenici (...)* *vnam suam terram aratoriam gognaius vnus uel circa (...)* *positam in tenute ville Colleurata (...)* (...) *pro precio et nomine precii ducatus vnus (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 21/II, Gregorio q. Lorenzo, sv. e, fol. 15).
- ¹²⁶³ (...) *Ibique ser Martinus Radigostich ciuis Sibenici nomine suo proprio ac nomine et vice sororis sue pro qua de rato promisit (...)* *dedit et ad perpetuum liuellum concessit cum ascensu tamen domini presbiteri Michaelis Radigostich, eius barbani presenti, magistro Petro quondam Mathei aurifici presenti (...)*

-
- vnam suam terram dictam Dilgnizam (...) positam in uilla Coglieurata (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/IV, Cristoforo q. Andree, F IVb, fol. 22).*
- ¹²⁶⁴ (na margini:) *Pro magistro Petro aurifice.*
(...) *constitutus magister Petrus aurifex de Sibenico presente Radda Slipcicha sorore sua molestante sepius eum contra conuentionis quas habet cum ea, cum protestatione requisunt eam quatenus vadat ad standum cum ipso magistro Petro secundum conuentiones suas, quia bono amore et bona caritate recipiet eam (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/III, Ante Campolongo, F 10/VIIm, fol. 308); F. DUJMOVIĆ, 1975., Antonio Campolongo, sign. 6/3, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1483., 19. II., fol. 307 (kratki neobjavljeni transkript).*
- ¹²⁶⁵ (...) *presentibus (...) et magistro Petro Matigeuich aurifice ciuibus Sibenici (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 21/II, Gregorio q. Lorenzo, sv. e, fol. 23'); (...) presentibus (...) et magistro Petro Matigeuich aurifice ciuibus Sibenici (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 21/II, Gregorio q. Lorenzo, sv. e, fol. 24).*
- ¹²⁶⁶ Toga je dana zlatar Andrija Cimaturić dogovarao isplatu dote za svoju ženu Izabetu pa se zlatar Petar Matijević pojavio kao svjedok. Vidi bilj. 1616 u ovoj cjelini.
- ¹²⁶⁷ (...) *presentibus (...) et magistro Petro quondam Mathei aurifice de Sibenico (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/IV, Cristoforo q. Andree, F IVb, fol. 49').*
- ¹²⁶⁸ (...) *presentibus magistro Petro quondam Mathei aurifice et (...) habitatores Sibenici (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/IV, Cristoforo q. Andree, F IVb, fol. 108'); F. DUJMOVIĆ, 1975., Cristoforo quond. Andrea, sign. IV, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1483., 22. X., fol. 108 (kratki neobjavljeni transkript); (...) presentibus (...) magistro Petro Matigeuich aurifice ciuibus Sibenici et (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 21/II, Gregorio q. Lorenzo, sv. e, fol. 75).*
- ¹²⁶⁹ (...) *presentibus (...) et magistro Petro Matieuich aurifice (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 22, Daniel Campolongo, sv. 12a, fol. 25).*
- ¹²⁷⁰ Pod datumom i signaturom koju u neobjavljenim transkriptima donosi Frane Dujmović, nije pronađen dokument takvog sadržaja. Dujmovićeva bilješka glasi: „ (1483.) *II. XII Gvardijan samostana sv. Frane: locavit s Simoni Tollimerich unam apotecam positam sub domo s Damiani Tobolovich in qua ad presens habitas mag. Petrus quond. Mathei aurificis. fol. 128.*“ (F. DUJMOVIĆ, 1975., Cristoforo quond. Andrea, sign. IV, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1483., 11. XII., fol. 128). Moguće je da je dokument zabunom naveden pod netočnim datumom i/ili bilježnikom.
- ¹²⁷¹ (...) *Ibique magister Petrus quondam Georgii Brxanich marangonus ciuis Sibenici (...) ordinauit magistrum Iohannem quondam Antonii Chrelich cerdonem cognatum suum (...) procuratorem (...) ad petendum, exigendum et recuperandum (...) a magistro Petro Matigeuich aurifice ciue Sibenici vnum annulum aureum valoris ducatorum trium aut ducatos tres aureos vngaros datos eidem magistro Petro ad faciendum vnum anullum (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 21/II, Gregorio q. Lorenzo, sv. f, fol. 41-41').*
- ¹²⁷² (na margini:) *Magistri Petri Matigeuich aurificis Georgius Boricich in vilicum conductio.*
(...) *Ibique magister Petrus Matigeuich aurifex (...) conduxit Georgium quondam Stephani Boricich (...) pro eius vilico ad annos quinque (...) proxime futuros ad villa Colleurata (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 21/II, Gregorio q. Lorenzo, sv. f, fol. 47).*
- ¹²⁷³ (na margini:) *Magistri Petri Matigeuich aurificis Radoslauum Bilusich pro ortulano conductio.*

(...) *Ibique magister Petrus Matigeuich aurifex ciuis Sibenici (...) conduxit Radoslauum quondam Bartholi Bilusich de villa Tribochum (...) pro eius ortulano in eius ortum extra Sibenicum sub monte Sancti Iohannis (...) pro annos decem incipiendis die prima mensis iunii proxime futuri. Qui magister Petrus promisit et se obligauit dare et consignare dicto Radoslao vnam domum pro vsu siue habitationis existentis in dicto orto (...)*

(na margini:) *M^o et indictione contrascripti, die uero mercurii VIII mensis iunii. (...) Ibique magister Petrus er Radoslauius suprascripti non errore ducti sed amicabiliter et de plana cassauerunt et anichilauerunt instrumentum conductionis suprascriptum (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 21/II, Gregorio q. Lorenzo, sv. f, fol. 48-48').

¹²⁷⁴ (na margini:) (...) *presentibus magistro Petro Matieueich aurifice et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/IV, Cristoforo q. Andree, F IVb, fol. 67).

¹²⁷⁵ (...) *presentibus (...) et magistro Petro Matigeuich aurifice ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 21/II, Gregorio q. Lorenzo, sv. f, fol. 107').

¹²⁷⁶ (...) *presentibus (...) et magistro Petro Matigeuich aurifice ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 21/II, Gregorio q. Lorenzo, sv. g, fol. 25).

¹²⁷⁷ (...) *presentibus magistro Petro Matigeuich aurifice et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 21/II, Gregorio q. Lorenzo, sv. g, fol. 34'); F. DUJMOVIĆ, 1975., Gregorio quondam Lorenzo, sign. 22-II-15, HAZ, Murarii, pod datumom: 1485., 7. III., fol. 34 (kratki neobjavljeni transkript); (...) *presentibus magistro Petro Matigeuich aurifice et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 21/II, Gregorio q. Lorenzo, sv. g, fol. 35).

¹²⁷⁸ *Ad instantiam magistri Petri Matthieuich aurificis de Sibenico retulit (...) se heri presentasse Iohannes filio Mathei piscatoris vnam gonellam panni viridem scuri ad exigendum pro libris 48 et expensis.* (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 1, sv. 1.1.6.1.3, fol. 103).

¹²⁷⁹ *Ad instantiam magistri Petri aurificis (...) retulit suprascriptus famulus (...) presentasse magistro Ioanni Radoslafglicherdoni mediam pellem bouinam (jedna riječ nejasna) et vnum gabanum de griso beretino ad exigendum pro libris tribus soldis 18 paruorum et expensis.* (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 1, sv. 1.1.6.1.3, fol. 118').

¹²⁸⁰ (...) *presentibus magistro Petro Matigeuich aurifice et (...) ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 21/III, Gregorio q. Lorenzo, sv. a, fol. 40').

¹²⁸¹ (...) *presentibus (...) et magistro Petro Matigeuich aurifice ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 21/III, Gregorio q. Lorenzo, sv. a, fol. 77).

¹²⁸² (...) *presentibus (...) et magistro Petro Matigeuich aurifice ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 21/III, Gregorio q. Lorenzo, sv. a, fol. 185').

¹²⁸³ (...) *presentibus (...) et magistro Petro Matigeuich aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 21/III, Gregorio q. Lorenzo, sv. a, fol. 194').

¹²⁸⁴ Vidi bilj. 1638 u ovoj cjelini.

¹²⁸⁵ (...) *presentibus magistro Petro Matigeuich aurifice et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 21/III, Gregorio q. Lorenzo, sv. b, fol. 110).

¹²⁸⁶ (...) *Actum Sibenici super strata magistra in contrata Sancti Saluatoris in apoteca magistri Petri Matigeuich aurifici (...)* (...) *procuratoris fabrice ecclesie Sancti Georgii de Colleurata conduxerunt magistrum*

Iacobum quondam Georgii de Iustinpoli magistrum a campanas (...) ad faciendum pro dicta ecclesia sancti Georgii vnam bonam campanam (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 21/III, Gregorio q. Lorenzo, sv. b, fol. 122').

¹²⁸⁷ (na margini:) *Magistri Thomasii quondam Georgii aurificis de Spaletto Hieronimum in discipulum conduit. (...) Ibique magister Petrus Matigeuich aurifex ciuis Sibenici locauerit Hieronimum filium suum antanis annorum XII uel circa (...) magistro Thomasio quondam Georgii de Spaletto aurifici habitatori Anchone, et dictum Hieronimum pro discipulo ad dictam artem pro annis sex proxime futuros conducenti. Qui Hieronimus promissit non facere furtum (...) discere arte (...) et dictus magister Thomasius promissit dictum Hieronimum tenere apud se pro discipulo toto dicto tempore, docere artem sue (...) et probore (?) eidem victus et vestitus condecetes, et fine dicti temporis dare eidem vestimenta nuoua de panno latino (...) videlicet: vnam gonnam, vnum par caligas, vnum zaponem, item vnum biretin, item duas camisias et ducatos duodecim pro eius mercede (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 21/III, Gregorio q. Lorenzo, sv. c, fol. 66).

¹²⁸⁸ O duljini zlatarskog naukovanja više u cjelini 6.2.1. u ovome radu.

¹²⁸⁹ O plaćama učenika opširnije u cjelini 6.2.1. u ovome radu.

¹²⁹⁰ (...) *presentibus magistro Petro Mathieuich aurifice et (...) ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/I, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/Ia, fol. 29).

¹²⁹¹ (...) *Magister Petrus Mathei aurifex ciuis et habitator Sibenicensem hinc usque ad annos septem proxime futuros dedit (...) magistro Lancilago Mathei zoclerio ciui Iadre et nunc habitatori Venetiarum Stephanum filium suum presentem et uolentem (...) ad adiscendum dictam artem. Promictens dictus magister Patrus quod dicti Stefani (...) stabit (jedna riječ nejasna) magistro Lancilago (...) sibi obediens (...) furtum non faciet (...) (...) dictus magister Lancilagus promissit et se obligauit dictum Stefanum dictas septem annis (...) uestire ac dictam artem zocleariam (...) instruere et docere et in fine dictarum septem annorum eidem Stefano dare ducatos duos auri, vnam gonellam, vnum mantellum, vnum par calegarum de panno latino, vnum biretum, duas camisias et vnum par de serabulis ac vnum duploydum de fustanio (...)* (HR-DAZD-31, BZ, Gregorius de Bosco, B III, F III/8, fol. 8); C. FISKOVIĆ, 1959., 120, 200 (bilj. 752). Cvito Fisković donosi djelomičan transkript dokumenta, ali u signaturi ne navodi broj folije. Osim toga, ime zadarskog zlatara čita kao *Zanalazo* umjesto *Lancilago* (Vladislav, Ladislav, Vladan). Nevenka Bezić-Božanić je podatak preuzela od Cvita Fiskovića (N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1963., 316), ali je zlatara kasnije navodila kao *Zanzala Matova* (N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1978., 132; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1982., 217; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1989., 288; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1999., 225).

¹²⁹² HR-DAZD-31, BZ, Gregorius de Bosco, B IV, F IV/3, fol. 55'.

¹²⁹³ O njima više u cjelini 2.78. i 2.79.

¹²⁹⁴ (...) *presentibus (...) magistro Petro quondam Mathei aurifice et (...) ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/I, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/Ia, fol. 40).

¹²⁹⁵ (na margini:) *Quietatio magistri Petri quondam Mathei aurificis.*

(...) *Ibique dona Rada, relicta magistri Georgii Slipic ciuis Sibenici, cum ser Gabriele Dobroeuich procuratore suo ibidem presentem (...) confessa fuit habuisse et recepisse a magistro Petro quondam*

Mathei aurifice fratri suo (...) quartas tresdecim formenti, quartas quatuordecim ordei et modia quatuor et quartucios XXIII vini, et hoc pro alimetis annorum duorum proxime preteritorum et mensium duorum finitorum (...) (...) predicta dona Rada (...) fecit predicto magistro Petro fratri suo (...) finem et quietationem (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/I, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/Ia, fol. 57').

¹²⁹⁶ (na margini:) *Rada quondam Georgii Slipcich in magistrum Petrum eius fratrem procura.*

(...) Ibique Rada relicta quondam Georgii Slipcich ciuis Sibenici (...) constituit, creauit et ordinauit magistrum Petrum Matigeuich aurificem fratrem suum (...) procuratorem (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 21/III, Gregorio q. Lorenzo, sv. d, fol. 65').

¹²⁹⁷ (...) *Actum Sibenici in contrata Sancti Francisci in domo magistri Petri Matigeuich aurificis in primo solario (...) Ibique Rada relicta quondam Georgii Slipcich ciuis Sibenici (...) decederet (...) testamentum (...) de bonis suis (...) ordinauit (...) (...) Reliquos ueros ducatos quinque et omnia et singula alia bona sua mobilia et stabilia, iura et actiones vbique locos (...) reliquit et dimisit filiis et filiabus magistri Petri Matigeuich aurificis (...) et fratris suo magistro Petro suprascripto, quos sibi heredes vniuersales (...) comissarium suum constituit (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 21/IV, Gregorio q. Lorenzo, sv. e, fol. 202); F. DUJMOVIĆ, 1975., Gregorio quondam Lorenzo, sign. 22-IV-17, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1489., 4. V., fol. 202 (kratki neobjavljeni transkript).*

¹²⁹⁸ (na margini:) *Magistri Petri Matigeuich aurificis Catarinam (?) in famulam conductio.*

(...) Actum Sibenici in contrata Sancti Francisci in domo magistri Petri Matigeuich aurifici in primo solario (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 21/III, Gregorio q. Lorenzo, sv. d, fol. 161').

¹²⁹⁹ (...) *presentibus magistro Petro Matigeuich aurifice et (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 21/III, Gregorio q. Lorenzo, sv. d, fol. 174).*

¹³⁰⁰ (na margini:) *Compromissum magistri Petri quondam Mathei aurificis et magistri Ioannis Hagnassouich.*

(...) Ibique magister Petrus quondam Mathei aurifex ciuis Sibenici suo nomine ex una parte et magister Ioannes quondam Mathei Kanassouich ciuis Sibenici, tamquam heres et comissarius quondam Georgii Slipcich, dicto nomine parte ex altera, pro differentia et discordia inter dictas partes existente uigore donationis factis per quondam Raddam relictam quondam dicti Georgii Slipcich prefato magistro Petro fratri suo uti constat instrumento ipsius donationis scripto per quondam ser Antonium Campolongum olim cancelarium comunis Sibenici (...) compromissum fecerunt (...) in venerabilem virum dominum presbiterum Ioannem Tolinich primicerium et canonicum Sibenici, nominatum et ellectum per dictum magistrum Petrum, et in nobilem patricium ser Petrum Tollimerium, ciuem Sibenici (...)

(na margini:) *Prolongatio suprascripti compromissi.*

Die veneris quinto mensis martii 1490, indictione VIII^a.

(...) Ibique dominus presbiter Gregorius Kagnassouich canonicus Sibenici nomine magistri Ioanni suprascripti fratris sui (...) ex vna parte et magister Petrus quondam Mathei suprascriptus suo nomine partibus ex altera, voluntarie et concorditer prorogauerunt suprascriptum compromissum (...) per totum diem 25 mensis martii instantis (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VIII, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/VIIIa, fol. 25').

-
- ¹³⁰¹ (...) *presentibus (...) et magistro Petro quondam Mathei aurifice (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/I, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/Ic, fol. 24').*
- ¹³⁰² *Ad instantiam ser Simeonis Chamenarich retulit (...) famulus comunis se presentasse magistro Petro quondam Mathei aurifici vnam pelipiam de pellis agnelis a muliere ad exigendum libris quatuor et expensis. (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 2, sv. 1.1.8.1.5, fol. 79).*
- ¹³⁰³ *Ad instantiam ser Simeonis Chamenarich retulit (...) presentasse (...)*
(...)(...)
Item die XII suprascriptis magistro Petro quondam Mathei aurifici vnam pelipiam de agneline a muliere ad exigendum libris quatuor et expensis.
(na margini:) Die lune XXX° mensis augusti 1490 (...) iudex maioris curie (...) vendidit suprascriptam pelipiam (...) libris tribus soldis XI (...)
(HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 2, sv. 1.1.8.1.5, fol. 81').
- ¹³⁰⁴ (...) *presentibus (...) et magistro Petro quondam Mathei aurifice ciuibus Sibenici (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/I, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/Ic, fol. 86').*
- ¹³⁰⁵ *Ad instantiam Ieline uxori Iacobi Philipouich retulit (...) se presentasse magistro Petro quondam Mathei aurificis vnum filum perlarum paruorum sunt sub vno pecio panni ad exigendum libris 7 soldis 17 paruorum et expensis. (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 2, sv. 1.1.8.1.5, fol. 87).*
- ¹³⁰⁶ *(na margini:) (...) presentibus (...) et magistro Petro quondam Mathei aurifice (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/I, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/Ic, fol. 94).*
- ¹³⁰⁷ (...) *Ibique magister Petrus quondam Mathei aurifex et ciuis Sibenici (...) dedit, uendidit et tradidit Matheo Chouacich ciui et habitatori Sibenici (...) vnum ortum oliuatum cum sua muralea (...) positum in ortis Sibenici, sub monte Sancti Ioannis, in contrata dicta Goricchi turram (...) (...) Et hoc pro pretio libras centum paruorum, pro parte eius pretii antedictus magister Petrus venditor (...) in numerata pecunia recepit a dicto Matheo emptore (...) libras quinquagintanouem paruorum (...) et residuum quod est libras XLI paruorum, antedictus Matheus emptor (...) promisit magistro Petro (...) dare et soluere pro totum mensem iulii proxime futuri (...)*
(na margini:) Quietatio Mathei suprascripti. Die mercurii VII° mensis augusti 1493 (...) Ibique magister Petrus quondam Mathei ei venditor (...) recepit in numerata pecunia a suprascripto Matheo Chouacich emptore (...) libras trigintaseptem paruorum (...) pro resto pretii et integra satisfactione orti (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/I, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/If, fol. 91-91').
- ¹³⁰⁸ (...) *presentibus (...) et magistro Petro quondam Mathei aurifice ciuibus Sibenici (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/I, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/If, fol. 98').*
- ¹³⁰⁹ *(na margini:) Compromissum ser Bernardi de Niculinis cum Petro aurifice.*
(...) Ibique magister Petrus quondam Mathei aurifex et ciuis Sibenici suo nomine ex una parte et nobilis ser Bernardinus de Niculinis ciuis Sibenici nomine suo parte ex altera, super his tribus differrentiis (...) compromiserunt se (...) in nobilem ser Simeonem Tollimerium ciuem Sibenici nominatum et ellectum per dictum magistrum Petrum et in nobilem ser Ioannem Glubich ciuem Sibenici nominatum et ellectum per dictum ser Bernardum (...) in suos iudices comromissarios arbitros (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VIII, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/VIIIa, fol. 107').

¹³¹⁰ (...) *Ibique nobilis ser Antonius Poglisch ciuis Sibenici vendidit magistro Petro Mathieuich aurifici et ciui Sibenici (...) omnes et singulos fructus, redditus, prouentus et emolimenta (...) anno instanti ex suis tribus possessionibus positibus et existentibus in contrata Vodiciarum et Vitranice (?) (...) et hoc pretio (...) librarum centum paruorum, quod totum precium dictus magister Petrus (...) promisit dicto ser Antonio (...) soluere (...) usque festum Natiuitatis Domini Nostri Iesu Christi proxime futurorum (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/III, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IIa, fol. 123').*

¹³¹¹ (na margini:) *Matrimonium Stephani magistri Petri aurificis cum Catarina uxore sua.*

(...) Ibique ser Natalinus quondam Georgii Toggia nauta et ciuis Sibenici uice et nomine Catherine filie sue (...) ex una parte et Stephanus magistri Petri quondam Mathei aurificis cum presentia voluntate et consensu dicti magistri Petri patris sui presentis et hoc fieri contentantis suo nomine ex alia parte (...) inter se matrimonium contraxerunt (...) (...) Et pro dote et dotis nomine dicte sponte antedictus ser Natalinus eius pater promisit dicto sponso stipulanti dare et soluere ducatos centum ad rationem librarum 6 soldorum 4 paruorum pro ducato hoc modo et in his terminis, videlicet: ducatos quinquaginta tempore transductionis dicte sponse ad maritum in rebus mobilibus tempore illo extimandis pro comunes amicos et si quid de erit de rebus dare et supplere cum peccuniis et numeratis, et ducatos Lta inde ad annos tres proxime futuros (...) Et (...) dominus presbiter Antonius Tollinich de Cosseuicha auunculus dicte sponsse, nomine suo et Stephani fratris sui, pro quo promisit (...) in augmentum dotis dicte sponsse dedit et ex nunc dat dicto sponso (...) vnum dictorum fratrum terrenum oliuariorum et in parte vineatum gognaiorum octo (...) positum in Dubroua districtus Sibenici in contrata locus Dascha (...) (...) Quod dicta sponssa aut ipsius heredes possit se uoluit post mortem patris et matris sue habere partem (...) de bonis paternis et maternis portando ad montem et cumulum ipsorum bonorum antedictos ducatos centum sibi ut sunt in dotem promissos (...)

(na margini:) *Die martis 8 mensis nouembris 1496, indictione 14^a. (...) Ibique magister Petrus quondam Mathei aurifex et ciuis Sibenici (...) habuisse et recepisse a ser Natalino quondam Georgii Taglia ciue Sibenici (...) librarum quadringentas sexaginta unam soldorum 8 paruorum in rebus mobilibus pro comunes amicos extimatis computatis ducatos septem dans in numerata pecunia (...) pro parte et computum dotis suprascripte Catherine nurus sue (...) (...) et fecit finem quietationem (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/III, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IIc, fol. 71).*

¹³¹² O zlataru Stjepanu Petrovu Frisuniću više u cjelini 2.79.

¹³¹³ (na margini:) *Locatio terreni magistri Petri quondam Mathei aurificis.*

(...) Ibique magister Petrus quondam Mathei aurifex et ciuis Sibenici (...) ad annos sex proxime futuros dedit et ad laborandum et arrandum locauit Simeoni Petrouich de villa Podhum districtus Sibenici (...) vnum suum terrenum arratorium et oliuatum gognaios sex (...) positum in tenuis Dubroue (...) pro quo annuatim soluit dictum terraticum solodos 4 paruorum pro gognaio (...) (...) et dictus conductor (...) promisit (...) dare 4^{am} partem bladorum et terciam partem oliuarum et aliorum fructum (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/III, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IIc, fol. 149).

¹³¹⁴ Dokument od 8. kolovoza vidi u bilj. 1466 u ovoj cjelini. Transkript drugog dokumenta sročenoga istoga dana: (na margini:) *Dos done Slauice uxoris magistri Petri quondam Mathei aurificis. / Publicatum pro dona Slauica.*

(...) *Ibique magister Petrus quondam Mathei aurifex et ciuis Sibenici dixit et confessus fuit se habuisse alias et recepisse a quondam Nicolao Mihogcich patrono done Slauice uxoris sue in rebus et bonis mobilibus ac pecuniis numeratis ducatos centum (...) Item vnum sedile con suo orto et poduornicia positam in villa Grebač districtus Sibenici (...) cum suis terrenis arratoriis in octo locis in tenutis dicte ville et hoc pro dote et dotis nomine dicte done Slauice uxoris sue (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/III, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IIc, fol. 206).

¹³¹⁵ Vidi u bilj. 1753 u ovoj cjelini.

¹³¹⁶ 27. studenog 1497.: (...) *Ibique dona Slauiča relicta quondam magistri Petri Frisonich aurificis ciuis Sibenici vice et nomine Margarite filie sue (...) ex una parte et Iacobus filius quondam Andree Chotisarich nauta de Sibenico nomine suo ex alia parte (...) matrimonium contraxerunt (...) (...) Et pro dote et dotis nomine dicte sponse prefata Slau[iza] promisit (...) dare (...) de bonis dicti quondam magistri Petri eius patris (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/II, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IIIa, fol. 241-241').

¹³¹⁷ Vidi bilješke 1727, 1731, 1732, 1733, 1735, 1737, 1738, 1753, 1757, 1762, 1799, 1810.

¹³¹⁸ (na margini:) *Antescripta*.

Vxor, filios et heredes quondam magistri Petri Frisonich aurificis ad respondendum procuratori ecclesie Sancte Marie de Grebač pro vno calice. Hieronymus Frisonich nomine suo et aliorum eorum fratrorum refutauit ferias mensis septembris proxime futuris (...) alterius quod Stephanus fratri eius (...) (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 2, sv. 1.1.12.1, fol. 111').

¹³¹⁹ (...) *presentibus magistro Radichio Pochraicich lapicida et magistro Petro Iurgieuich aurifice de Sibenico testibus. (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/VI, Ante Campolongo, F 10/IVa/5, fol. 212); F. DUJMOVIĆ, 1975., Antonio Campolongo, sign. 6/7, HAZ, Lapicide, pod datumom: 1448., 27. XI., fol. 212 (kratki neobjavljeni transkript). U ovoj signaturi navedena je izvorna folijacija.

¹³²⁰ Riječ je o majstoru dubrovačkog porijekla, graditelju iz šibenskog kruga Jurja Dalmatinca, koji je pod Jurjevim vodstvom prije 1457. godine radio na paškim zidinama (E. HILJE, 2011.b, 164).

¹³²¹ K. STOŠIĆ, *Povijest Šibenika*, III/10 (Zlatari), rukopis, fol. 2; C. FISKOVIĆ, 1949., 147 (Biloslav); N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1963., 302; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1978., 36; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1982., 217; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1999., 192. Cvito Fisković je podatak preuzeo od Krste Stošića i objavio ga, pa je zlatar u konačnici uvršten na popis dalmatinskih majstora kao Biloslav. Međutim, u izvorima nisam pronašla zlatara toga imena. Vidi objašnjenje u bilj. 89 u ovoj cjelini.

¹³²² (...) *et Bartholo Radisich aurifice de Sibenico testibus. (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 13, 14, Iohannes Battista Bonmatheus, F 14/b, fol. 53'); A. BIRIN, 2016., dokument br. 134.

¹³²³ K. STOŠIĆ, *Povijest Šibenika*, III/10 (Zlatari), rukopis, fol. 2; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1982., 217; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1978., 48-49; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1989.a, 279; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1991., 141. Podatak je od Krste Stošića preuzela i objavila Nevenka Bezić-Božanić, ali u izvorima nisam pronašla zlatara toga imena. Vidi objašnjenje u bilj. 89 u ovoj cjelini. Možda je riječ o jednom od dvaju zadarskih zlatara toga imena – Donatu Ivanovu de Calcina ili Donatu Ivanovu Matafariću – o kojima je neke podatke objavio Cvito Fisković. Vidi: C. FISKOVIĆ, 1959., 110, 115.

¹³²⁴ (...) *Actum Sibenici in ecclesia Sancti Dominici (...) Cum hoc sit quod venerabilis vir frater Georgius de Sibenico, ordinis fratrum predicatorum, soluerit et exbursauerit nomine suo ac vice et nomine ser Jacobi Tauilich et ser Michaelis ser Luce Butrisich, tamquam pleziorum in principalium solutorum librarum ducentarum denariorum paruorum pro Andrea Sicouich de Sibenico, et hoc Catarine, filie quondam Georgii Smotulich de Sibenico, vxori quondam Antonii quondam Pauli, aurificis de Venetiis, et Marie, sorori dicte Katarine, libras centum denariorum paruorum in rationem et partis solutionis dictarum librarum ducentarum paruorum prout apparebat in dicta solutione quietationis instrumento facta Venetiis manu ser Francisci ab Helinis die vltimo mensis iunii sub M^oCCCCLP. Et cum sit quod post modum predicti dominus frater Georgius, ser Iacobus Tauilich et ser Michael Butrisich, omnes insimul persoluerint predictis sororibus Catarine et Marie reliquas centum libras pro dicto Andrea pro resto et complemento dicti debiti, prout apparet de dicta persolutione alio quietatione instrumento scripto manu notari predicti die XXII mensis decembris preteriti (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 13, 14, Rafael Ferro, F 13/8f, fol. 127'-128); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Raffaele Ferro, sign. 6/8, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1452., 14. XI., fol. 129 (kratki neobjavljeni transkript). Frane Dujmović dokument navodi pod fol. 129 umjesto fol. 127'.*

¹³²⁵ Vidi dokument br. 7 u prilogama.

¹³²⁶ Vidi bilj. 2128 u ovoj cjelini.

¹³²⁷ (na margini:) *Conductio discipuli Anthei de Venetiis.*

(...) Ibiqye Stoya, vxor Petri Milulouich de Sibenico, cum consensu et licentia dicti Petri viri sui presentis locauit (loc – prekrizeno) Nicolaum filium suum et priuignum dicti Petri puerum annorum circa duodecim (...) in discipulum Antheo quondam Philippi de Venetiis (...) uice et nomine magistri Ludouici aurificis fratris ipsius ser Anthei habitatoris in ciuitatis Venetiis pro annos septem proxime futuros (...) dictus Nicolaus eius filus habitabit toto dicto tempore annorum septem cum dicto magistro Ludouico et attendet eius apothece ac laborabit de arte sua (...) et fidelis discipulus facere (...) non faciet furtum (...) et dictus ser Antheus dicto nomine dicti magistri Ludouici (...) promisit dicte Stoye (...) quod idem magister Ludouicus toto dicto tempore tenebit (...) in discipulum dictum Nicolaum (...) et sibi prestabit (?) uictum et uestitum (...) ac suam aurificariam artem fideliter instituet, et in fine dicti temporis restiet eum Nicolaum (...) prebebit (?) sibi quodam caput instrumentorum artis sue ac sibi dabit ducatos septem boni auri pro eius mercede (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/IV, Karatus Vitale, F 15/IIc, fol. 87); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Karotus Vitalis, sign. 7/5, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1456., 14. IV., fol. 87 (kratki neobjavljeni transkript).

¹³²⁸ Budući da je Nikola tada imao oko dvanaest godina, sedmogodišnje naukovanje trebao je završiti s oko devetnaest godina.

¹³²⁹ Vidi poglavlje 2.54.

¹³³⁰ (na margini:) *Em[p]tio pro magi[stro] Iac[o]bo [a]urifice.*

(...) Ibiqye magister Nicola[us] (prvi dio riječi oštećen)uisio sartor et habitator Spaleti (...) vendidit et tradidit magistro Iacobo aurifici quondam Volentarosi ciui et habitatori Spaleti presenti (...) vnam eius vineam vretenorum XX uel circa [p]lantatam (...) in loco dicto Rogatio (...) (...) et hoc pro pretio

et nomine p[reti]i librarum septem so[ld]orum decem paruorum pro quolibet vreteno, quod pretium predictus emptor (...) promisit (...) soluere eidem magistro Nicolao venditor (...) in terminis (...) infrascriptos, videlicet: ad festu Natiuitatis Domini Nostri Iesu Christi proxime futuris libras viginti paruorum, residuum (jedna riječ nejasna) vsque annos quattuor (...) (HR-DAZD-16, OS, kut. 12, sv. 26/2, fol. 26). Stranke su dogovorile cijenu od sedam libara i deset solda po vretenu, što je u konačnici iznosilo stotinu pedeset libara.

¹³³¹ Vidi u bilj. 1181 u ovoj cjelini.

¹³³² O zlataru Petru Matejevu (Matijeviću) zvanom Farzonić opširnije u potpoglavlju 2.41.

¹³³³ Njegovo je prezime u izvorima bilježeno kao *Vladislaulich*, *Vladislaflitch* i *Vladislaulich*.

¹³³⁴ (...) *presentibus (...) et magistro Georgio Vladislaflitch aurifice de Sibenico (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 17/I, 17/II, 17/III, Ilija Banjvarić, F 13/a4, fol. 169'); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Elias Banguarich, sign. 7/6, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1459., 9. IV., fol. 169 (kratki neobjavljeni transkript).*

¹³³⁵ *Ad instantiam Georgii Vladislaulich aurificis retulit (...) se presentasse Lucie (?) Drglianouichie vnam mantelanam (?) rasse nigri pro libris V soldis 10 et expensis. (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 1, sv. 1.1.2.1, fol. 200). Možda je riječ o Luciji Derljanović, ženi zlatara Pavla Ivanova Derljanovića.*

¹³³⁶ (na margini:) (...) *presentibus magistro Georgio Vladislaflitch aurifice et (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 17/I, 17/II, 17/III, Ilija Banjvarić, F 13/a5, fol. 243).*

¹³³⁷ (na margini): *Matrimonium inter magistrum Georgium Vladislaulich et Margaritam eius vxorem.*

(...) Ibique Michael Luchacich de Sibenico nomine Margarite filie sue (...) ex vna parte et magister Georgius Vladislaflitch aurifex de Sibenico ex parte alia (...) matrimonium (...) inter se contraxerunt hoc modum, videlicet: quod dictus Micheal promisit dare dictam Margaritam filiam suam in sponsam (dio teksta oštećen) (...) et pro dote [et] dotis nomine ipsius Margarite (...) promisit dare dicto magistro Georgio libraras centum paruorum hoc modo: in pecunia numerata libras viginti usque per totum mensis septembris proxime futurum, et residuum quod est libras octuaginta in rebus mobilibus extimatis (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/I, Cristoforo q. Andree, F d, fol. 48-48'); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Cristofor quond. Andrea, sign. 18-I-9, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1461., 14. VI., fol. 48 (kratki neobjavljeni transkript).

¹³³⁸ (...) *presentibus (...) domino Victore Teupulo quondam domini Andree et magistro Georgio Derglianouich aurifice testibus. Ibique Petrus de Rosa de Venetiis (...) (...) posuit se debitorem et dare debere domino Siluestri Minio (de Venetiis, op. a.) libras trigintanuouem solidos XIII denariorum paruorum (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/I, Cristoforo q. Andree, F d, fol. 14).*

¹³³⁹ O zlataru Pavlju Ivanovu Derljanoviću više u cjelini 2.21.

¹³⁴⁰ (...) *presentibus (...) et magistro Georgio Dragoslaflitch aurifice (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 17/I, 17/II, 17/III, Ilija Banjvarić, F 13/b, fol. 12'); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Elias Banguarich, sign. 7/6, HAZ, Aurifices, pod datumom: die penultimo mensis januarij 1462., fol. 12 (kratki neobjavljeni transkript).*

¹³⁴¹ (...) *presentibus magistro Georgio Dragoslaflitch aurifice de Sibenico (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 17/I, 17/II, 17/III, Ilija Banjvarić, F 13/b, fol. 25); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari,*

zlatari, slikari – suvremenici“, Elias Banguarich, sign. 7/6, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1462., 6. III., fol. 25 (kratki neobjavljeni transkript).

¹³⁴² (na margini): *Creditum Michaelis quondam ser Bartholamei.*

(...) *Ibique magister Nicolaus aurifex de Venetiis et nunc habitator Sibenici calculatis omnibus et singulis rationibus quodcumque et qualitercumque usque in presentem diem, quas ipse magister Nicolus habuit agere cum Leonardo dal puo aromatarario in Sibenico posuit se debitorem et dare debere nomine dicti Leonardi Michaeli quondam ser Bartholomei de Venetiis stipendarii in castro Sibenici presenti et stipulanti librarum viginti et solidos duos denariorum paruorum, quas libras XX^{ti} et solidos duos paruorum idem magister Nicolaus promisit (...) dare et soluere dicto Michaeli stipulanti nomine dicti Leonardi (...) (...) hinc per totum mensem augusti proxime futuri (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/I, Cristoforo q. Andree, F f, fol. 7').*

¹³⁴³ Vidi potpoglavlje 2.49.

¹³⁴⁴ U izvorima se navodi kao *Andreas quondam Vuchi/Vochi* i *Andreas Vuchouich/Uochouich/Uocouich de Spaletto.*

¹³⁴⁵ Budući da je zlatar Andrija Radokov (Radojković) na petogodišnji nauk stupio tek 1474. godine (HR-DAZD-16, OS, kut. 15, sv. 32/1, fol. 4), a da se zlatar Andrija Jurković spominje samo u jednom dokumentu iz 1481. godine (HR-DAZD-16, OS, kut. 19, sv. 36/4, fol. 50), vjerojatno se dokumenati iz 1470-ih godina odnose upravo na Andriju Vukovića. Iako tih godina u Splitu nije zabilježen drugi zlatar toga imena, dok se splitska arhivska građa sustavnije ne prouči, navedenu je pretpostavku potrebno uzeti s dozom opreza.

¹³⁴⁶ C. FISKOVIĆ, 1950.a, 151, 153, 163 (bilj. 226), 164 (bilj. 256).

¹³⁴⁷ V. MOLÉ, 1912., dokument br. 28 na str. 154. Iako je zlatar u dokumentu naveden samo kao Andrija iz Splita, Cvito Fisković ga je odavno identificirao kao Andriju Vukovića (C. FISKOVIĆ, 1950.a, 153).

¹³⁴⁸ K. STOŠIĆ, *Povijest Šibenika*, III/10 (Zlatari), rukopis, fol. 3. Krsto Stošić ne navodi ni datum, ni signaturu, ni transkript dokumenata već samo ime zlatara i godinu. Njegova bilješka glasi: „*Andrija Vuković iz Splita 1474.*“ Navedeni podatak od njega su preuzeli i sljedeći autori: C. FISKOVIĆ, 1949., 148; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1982., 217; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1991., 141.

¹³⁴⁹ (na margini): *Magistri Iacobi Radoeuich aurificis a discipuli locatio.*

(...) *Michael aurifex quondam magistri Vuchi aurificis (...) dedit Andream eius fratrem (...) magistro Iacobo Radoeuich aurifici cuius Spaleti (...) ad adiscendum artem aurificiarie et famulandum eidem magistro Iacobo (...) pro annis duobus proxime futuris. Promittens (...) quod dictus (jedna riječ prekrížena) Andreas hinc ad dictum terminum continuo (oštećeno) rabitur cum ipso magistro Iacobo ac fideliter et studiose faciet et operabitur quecumque dictus magister Iacobus circa doctrinam sibi et exerciciarum ipsius artis preceperit in aliis certis (?) seruitiis (jedna riječ oštećena) fideliter famulando, et res eius (...) cum bona fide custodiet et saluabit et furtum non faciet (...) neque fugiet (...) Et hoc ideo quod eidem dictus magister Iacobus promisit (...) quod ipsum Andream docebit et instruet bona fide artem predictam, ac eidem victum et vestitum impeditur condacentur et infine termini ipsum eque vestitum licentiare. Pro quod quidem Andrea dictus Michael stetit fideiussor (...)*

(na margini:) *Die XVIII martii 1463. Partes contrascripte contente fuerunt quod contrascriptum instrumentum locationis discipuli cassetur et annulletur et quod (...) sit in sua libertate (...)* (HR-DAZD-16, OS, kut. 12, sv. 27/3, fol. 139'-140); C. FISKOVIĆ, 1950.a, 151, 163 (bilj. 226). Cvito Fisković donosi podatak o naukovanju, ali u bilješci navodi signaturu koja se odnosi na dokument od 31. prosinca 1461. godine.

¹³⁵⁰ O tome opširnije u cjelini 6.2.1.

¹³⁵¹ AHAZU, II-d-155, sv. VII, fol. 12.

¹³⁵² HR-DAZD-16, OS, kut. 15, sv. 31/1, fol. 208. Podatak o ženidbi donose Tonija Andrić i Ante Birin, ali navode samo 1474. godinu bez signature dokumenta. T. ANDRIĆ – A. BIRIN, 2019., 124 (bilj. 109).

¹³⁵³ HR-DAZD-16, OS, kut. 15, sv. 31/1, fol. 222; T. ANDRIĆ, 2018., 241 (bilj. 1403).

¹³⁵⁴ (...) *Ibique magister Andreas Vuchouich aurifex ciuis Spaleti, tamquam procurator Margarite, filie quondam Iacobi Nestasich de Sibenico et quondam Thomice [de Spa]leto, ac contra dicte Margarite vti constabat procuratorio super [hoc scripto] (jedna riječ oštećena) ser Marci Ingaldeo cancelarii comunis Spaleti sub die VIII mensis marcii proxime decursi (...) dedit, tradidit in concambium ac permutauit Iohanni Stoianouich bechario ciui Sibenici (...) vnam domum dicte Margarite vxoris sue muratam de muro circumcirca et copertam cupis, positam Sibenici circa ecclesiam Sancti Grisogoni (...) (...) et versa vice dictus Iohannes Stoianouich dedit inconcambium et permutauit dicto magistro Andree (...) vnam suam domum de muro a duabus partibus (...) in contrata Sancti Grisogoni (...) et quia domus dicti Iohannis data inconcambium dicto magistro Andree est minoris valoris quem domus data dicto (jedna riječ oštećena) predictum magistrum Andream, predictum Iohannes (...) dedit et addidit dicto magistro Andree (nekoliko riječi oštećeno) hoc modo videlicet: ducatos quadraginta tres Venetorum (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 21/Ia, Gregorio q. Lorenzo, sv. c, fol. 28').

¹³⁵⁵ (...) *Ibique magister Andreas Vuchouich aurifex ciuis Spaleti (...) vendidit et tradidit Iohanni Stoianouich bechario ciui Sibenici (...) vnam suam domum cum suo solo (...) positam Sibenici circa ecclesiam Sancti Grisogoni (...) quam domum predictis magister Andreas recepit in concambium a dicto Iohanne vti constabat in notas mei notarii infrascripti sub die XXI mensis maii proxime decursi, quam est domum (Ioah – prekrizeno) magister Andreas (ostatak dokumenta gotovo u cijelosti oštećen). (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 21/Ia, Gregorio q. Lorenzo, sv. c, fol. 46'); F. DUJMOVIĆ, 1975., Gregorio quondam Lorenzo, sign. 22-I-14, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1473., 28. VII., fol. 46 (kratki neobjavljeni transkript).*

¹³⁵⁶ (na margini:) *Concordium quod fiat unius calix de bonis done Margarite relicte ser Nicolai de Biualdis.*

(...) *Cum hoc sit quod olim dona Margarita relicta ser Nicolai Biualdi de Spalato in suo ultimo testamento ordinavit de suis bonis fieri debere unum calicem ducatorum quinquaginta auri (...) coram magnifico et generoso domino Nicolao Michael (...) ad presens dignissimo comite et capitaneus Spalati comparuerunt (?) primo nobilis uir ser Michael de Auancio procurator monasterii Sancti Francisci de Spalato vna cum venerabili et religioso domino fratre Matheo de Iadra custode prouincie et dicti monasterii siue ecclesie (...) et ser Nicolaus Perinich et ser Nicolaus de Martinis comissarii deputati ad exequendum contenta in dicto testamento (...) uenerunt ad hec pacta cum magistro Andrea aurifice de Spalato, videlicet quod ipse magister Andreas teneatur facere ipsum calicem cum patena fulcitur vnciarum quinquaginta boni argenti ad liga Uenetam cum cupa, pede et aliis neccessariis et in medio*

canule quator pedem et cupam cum figuris sanctorum releuatis et in pedem cum smaltis et aliis laboreriis necessariis et condignis ipsi calici (...) et dicti comissarii teneatir dare argento ipsi magistro Andree et aurum ad aurandum ipsum calicem et patenam quem ipse magister (...) dare ipsum completum usque per totum diem sabbati festi dominici de oliuo proxime futuri, cum hoc quod ipse magister Andreas hinc debeat soldos uiginti quatuor pro quolibet uncia laborata et deaurata pro suo labore, et si non perficiet dictum opus ad dictum tempus quod non possit habere nisi mediam solutam dicte mercedis dicitur laborerii (...)

(na margini:) *1474. die decimo ianuarii. (...) magister Iacobus Zacochieuich se constituit fideiussorem pro magistro Andrea de obseruando pacta contrascripta de ualore et quantitate argenti. (AHAZU, II-d-155, sv. IX, fol. 1-1')*

¹³⁵⁷ Vidi bilj. 1345 u ovoj cjelini.

¹³⁵⁸ (...) *comparuit magister Andreas aurifex et presentauit vnum calicem cum patena onziarum quadraginta octo quod debebant esse quinquaginta quod habuit ipse magister Andreas a quoddam ser Nicolao Pecinich et a ser Nicolao de Martinis comissariis quondam done Margarite de Biualdis qua in suo testamento reliquit et ordinauit fieri unum calicem precii ducatorum quiuaginta pro ecclesia Sancti Francisci de Spalato extra muros (...)* (HR-DAZD-16, OS, kut. 15, sv. 32/1, fol. 84'-85)

¹³⁵⁹ A. VALIER, 1579., (Visitatio Spalatensis), rukopis, fol. 56.

¹³⁶⁰ (na margini:) *Diuisio inter magistros Andream Vuchouich et Andream Iurinich.*

(...) *Ibique magister Andreas Vuchouich aurifex de Spaleto, tanquam procurator et procuratorio nomine done Margarite eius vxoris et filie quondam Thomice, olim prioris vxoris infrascripti magistri Andree Iurinich (...) (...) ex vna parte et magister Andreas Iurinich (...) nomine et vice Elie et Katherine, filiorum suorum et done quondam Thomice, sororis suprascripte Margarite, pro quibus filiis suis (...) talem diuisionem omnium bonorum stabilium inuicem deuenerunt (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/II, Cristoforo q. Andree, F f, fol. 62'-63).

¹³⁶¹ (...) *Ibique magister Andreas Vuchouich aurifex de Spaleto (...) confessus fuit se esse verum debitorem ac teneri et dare debere Iacobo Cossirich cuii Sebenici ibi presenti (...) librarum quinqueginta sex paruorum, et hoc pro resto brachiorum sex decim panni alti ad rationem librarum sex singulo brachio quas pecunias dictus magister Andreas (...) promisit dare et soluere dicto Iacobo (...) hinc per totum mensis maii proxime futurum (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/II, Cristoforo q. Andree, F f, fol. 64').

¹³⁶² Između 21. i 26. ožujka 1474.: (...) *Ibique magister Andreas Vuchouich aurifex de Spaleto nomine done Margarite uxoris sue et filie quondam Iacobi Nestasich de Sibenico (...) vendidit (...) nobili cuii Sibenicensis ser Georgio Lignicich (...) vnum suum ortum positum in ortis Sibenici in Polanica (...)* (...) *Et hoc pro precio et nomine precii libras triginta denariorum paruorum, quod totum precium dictus venditor (...) se habuisse et recepisse integraliter a dicto emptore (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 19, Ante de Martinis, F B/IV, fol. 37); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Antonio de Martinis, sign. 20/I, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1471., ?. III., fol. 37 (kratki neobjavljeni transkript).

¹³⁶³ Između 6. i 15. rujna 1474.: (...) *Actum Sibenici (...) [in ecclesia cathedralis Sancti Iacobi] in capella Sancte Crucis (...) Ibique venerabilis vir dominus Georgius Mathei archidiaconus et dominus presbiter*

Georgius Budislai diaconus (...) decimarii capituli dicte ecclesie nomine suo proprio et nomine et vice totius dicti capituli parte vna et ser Andreas Tichich procurator fratree Sancti Iacobi de Galicia reducte in ecclesia /in ecclesia/ Sancti Gregorii parte secunda ac magister Andreas Vuchouich aurifex de Spaletto nomine et vice hereditatis quondam magistri Mathei balisterii (...) parte ex altera de quodam terreno posito in confinibus (ville Ver – prekríženo) ville Srime in Podlano ad talem diuisionem deuenerunt (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/II, Cristoforo q. Andree, F f, fol. 126').

¹³⁶⁴ (na margini:) *Magister Andreas aurifex acceptauit pro suo discipulo Nicolaum Uesselcouich.*

(...) Magister Andreas aurifex de Spalato acceptauit pro suo discipulo Nicolaum filium quondam ser Ioannis Uesselcouich annorum decemocto uel circa presentem (...) de uoluntate magistri Marini fratris sui maioris, uidelicet quod dictus Nicolaus stare debeat ad expensas oris et sotularium dicti magistri Andree annis tribus proxime futuros, cum hoc quod dictus magister Andreas debeat dare sibi in complemento dictorum trium annorum ducatos sex auri in ratione ducatorum duorum in anno et ipsi Nicolaus aliter se debeat uestire ad suas expensas qui promisit obedire dicto magistro Andree in omnibus concernentibus (?) ad misterium aurificis, et ipse magister Andreas legaliter debeat ipsum docere dictam artem (...) (HR-DAZD-16, OS, kut. 15, sv. 32/1, fol. 63').

¹³⁶⁵ Vidi bilj. 1345 u ovoj cjelini.

¹³⁶⁶ Nikolu Ivanova Veselkovića kao zlatarskog majstora prvi put susrećemo 22. listopada 1482. godine. O tom zlataru opširnije u cjelini 2.62.

¹³⁶⁷ HR-DAZD-16, OS, kut. 15, sv. 32/1, fol. 107'.

¹³⁶⁸ (...) *Ibique cum sit quod magister Andreas Vuchouich aurifex de Spaletto extiterit debitor quondam magistri Iohannis Marcouich aurificis de Brachia habitatoris Sibenici certe quantitatis denariorum, et dictus quondam magister Iohannes extiterit debitor Mathei Paulouich ciuis Sibenici (jedna riječ nejasna). Ibidem ser Iacobellus Michaelis ciuis Sibenici procurator Marci Grubisich de Brachia, patris dicti quondam magistri Iohannis, consignauit predictum magistrum Andream aurificem presentem (...) in debitorem dicto Matheo Paulouich (...) pro libras vndecim solidos septem paruorum, quas dictus magister Andreas promissit soluere hoc modo, uidelicet: medietatem ad festum Natiuitatis (...) et alia medietatem ad Carnispriuium proxime futurum (...) et si dictus Matheus non potuit exigere dictas pecunias a dicto magistro Andrea quod habeat regressum quod dictum ser Iacobellum procuratorem ut supra, qui ser Iacobellus teneatur dare predictas pecunias dicto Matheo (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 21/I, Gregorio q. Lorenzo, sv. f, fol. 83).*

¹³⁶⁹ Opširnije u cjelini 2.58.

¹³⁷⁰ Vidi na stranici 88-89 u ovome radu i prilogu br. 10.

¹³⁷¹ Cvito Fisković je zlatara Andriju iz Splita davno identificirao kao Andriju Vukovića, ali bez argumentacije. Vidi: C. FISKOVIĆ, 1950.a, 153.

¹³⁷² HR-DAZD-16, OS, kut. 17, sv. 34/4, fol. 30'; C. FISKOVIĆ, 1950.a., 153 (bilj. 256).

¹³⁷³ HR-DAZD-16, OS, kut. 19, sv. 36/3, fol. 65'. Njegova se udovica spominje i u dokumentu od 10. studenog 1498. godine (HR-DAZD-16, OS, kut. 31, sv. 43/13, fol. 16).

¹³⁷⁴ (...) *Ibique Petrus quondam Stefani aurificis dcaligarius (!) de Sibenico dedit ad afflictum (...) vnum suum ortum (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 17/I, 17/II, 17/III, Ilija Banjvarić, F 13/d, fol. 137); F. DUJMOVIĆ,*

- 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Elias Banguarich, sign. 7/6, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1462., 20. X., fol. 137 (kratki neobjavljeni transkript).
- ¹³⁷⁵ (...) *Ibique Petrus quondam Stefani aurificis caligarius (...) fuit contentus et confessus se dare debere (...) Michaelis quondam Georgii bicarii ciuis Sibenici librarum viginti septem soldorum XI paruorum (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 17/I, 17/II, 17/III, Ilija Banjvarić, F 13/d, fol. 138).
- ¹³⁷⁶ (...) *Petrus cerdo quondam Stefani aurificis de Sibenico (...) vendidit et tradidit magistro Georgio Prifchouich lapicide de Sibenico (...) vnum eius locum positum Sibenici in contracta Sancti Spiritus (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/V, Karatus Vitale, F 15/IIIc, fol. 104); F. DUJMOVIĆ, 1975., Karotus Vitalis, sign. 7/7, HAZ, Lapidice, pod datumom: 1463., 15. III., fol. 104 (kratki neobjavljeni transkript). Frane Dujmović dokument donosi pod datumom 15. ožujka umjesto 15. studenog 1463. godine.
- ¹³⁷⁷ (...) *presentibus (...) et magistro Petro Bercich lapicida (...) (...) procuratores (...) Petri quondam Stephani aurificis (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/I, Cristoforo q. Andree, F h, fol. 55'); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Cristofor quond. Andrea, sign. 18-I-9, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1467., 24. XI., fol. 53 (kratki neobjavljeni transkript). Frane Dujmović dokument navodi pod fol. 53 umjesto fol. 55'.
- ¹³⁷⁸ (...) *presentibus (...) et magistro Petro cerdone quondam magistri Stephani aurificis (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/VII, Ante Campolongo, F 10/Vc, fol. 93').
- ¹³⁷⁹ (na margini:) *Locatio vinearum magistri Petri quondam Stephani aurificis.*
 (...) *Ibique magister Petrus quondam Stephani aurificis cerdo (...) dedit et concessit ad plantandum Paulo Budich (...) vnam suam terram (...) positam in Campo inferiori (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/IV, Cristoforo q. Andree, F IVa, fol. 31); (...) *presentibus Michato Vagliacich et magistro Petro quondam Stephani aurificis cerdone (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/IV, Cristoforo q. Andree, F IVa, fol. 32).
- ¹³⁸⁰ Podatak donosi Frane Dujmović, međutim taj spis nije pronađen u arhivskoj građi. Transkript prema Dujmoviću glasi: „*Present. mag. Petro quond. Stephani aurificis, cerdone. fol. 168*“ (F. DUJMOVIĆ, 1975., Gregorio quondam Lorenzo, sign. 22-IV-17, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1483., 8. IV., fol. 168).
- ¹³⁸¹ (...) *Ibique magister Petrus quondam Stephani aurificis cerdo de Sibenico confessus fuit se dare debere magistro Marco Paflouich barberio presenti et stipulanti libras quinquaginta paruorum (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/IV, Cristoforo q. Andree, F IVc, fol. 44).
- ¹³⁸² (...) *Ibique magister Petrus filius quondam magistri Stefani aurificis cerdo ciuis Sibenici (...) vendidit (...) vnam suam terram (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 21/II, Gregorio q. Lorenzo, sv. g, fol. 27'); F. DUJMOVIĆ, 1975., Gregorio quondam Lorenzo, sign. 22-II-15, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1485., 25. II., fol. 27 (kratki neobjavljeni transkript).
- ¹³⁸³ (...) *presentibus (...) et magistro Petro quondam Stephani aurificis cerdone (...) (...) conduxit magistrum Georgium Filipouich murarium (...) vna domo in insulla Xuri in valle Mulna circa litis maris (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 21/III, Gregorio q. Lorenzo, sv. a, fol. 159).
- ¹³⁸⁴ (na margini:) *Locatio domus magistri Petri quondam Stephani de Clugio.*

(...) *Ibique magister Petrus quondam Stephani aurificis de Clugio cerdo et ciuis Sibenici tamquam procurator et eo nomine done Dorothee Bosinensis (...) (...) ad annos tres proxime futuros dedit et ad afflictum locauit nobili ser Georgio Perchouich ciui Sibenici (...) vnam domum cum canipa muratam, solaratam et cuppis cohoptam positam in burgo paruo Sibenici (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/III, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/Iib, fol. 162').*

¹³⁸⁵ K. STOŠIĆ, *Povijest Šibenika*, III/10 (Zlatari), rukopis, fol. 3 (navodi samo ime zlatara i godinu, bez datuma, signature i ispisa dokumenata).

¹³⁸⁶ *Die XX mensis decembris (...) iura (...) ipsi testis quod erat in apoteca Nicolai de Spalato aurificis (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 1, sv. 1.1.3.1, fol. 134').*

¹³⁸⁷ Vidi u cjelini 2.93. Budući da je šibensko zlatar Nikola Ivanov Veselković iz Splita na nauk stupio kod splitskog zlatara Mihovila Vukovića tek 1473. godine, a kod Andrije Vukovića godinu dana kasnije, vjerojatno nije riječ o tom zlataru. U Splitu su tijekom 15. stoljeća zabilježeni sljedeći zlatari: Nikola Ivana Stjepanova iz Dubrovnika (1446.), Nikola Florijev (1454.; 1462.), Nikola Ivanov Veselković nastanjen u Šibeniku (povremeno od 1473. – 1493.), Nikola Golomit (Golomida, Golounda) (1486. – 1498.) i Nikola Markov Fusta (1492. – 1494.).

¹³⁸⁸ Zlatar je u izvorima bilježen kao *Iohannes Grubissich de Bracia, quondam magister Iohannes aurifex filius Marci Grubisich de insula Brachie* i *quondam magister Iohannes Marcouich aurifex de Brachia, habitator Sibenici*.

¹³⁸⁹ Opširnije o tom zlataru u cjelini 2.41.

¹³⁹⁰ Vidi bilj. 1193 u ovoj cjelini.

¹³⁹¹ Iako u nijednom od navedena tri dokumenta majstor Marko Grubišić nije naveden kao klesar, gotovo je sigurno riječ o navedenom bračkom klesaru koji je od 1446. do 1460. godine s bratom Grgurom izvršio više narudžbi za šibenske naručitelje. O djelatnosti navedenog klesara u Šibeniku vidi u: E. HILJE, 2015., 217-230.

¹³⁹² (na margini:) *Marci Grubisich de Brachia procura.*

(...) *presentibus (...) et magistro Petro Matigeuich aurifice ciuibus Sibenici (...) Ibique Marcus Grubisich de insula Brachie (...) fecit (...) ser Iacobellum Michaelis ciuem Sibenici (...) suum verum, legitimum et indubitatum procuratorem (...) occasionem bonorum quondam magistri Iohannis (jedna riječ prekrižena) aurificis filii dicti constituentis et ad omnia sua negotia occasione predictorum bonorum (...) tanque locorum Spalleti, Tragurii, Iadre et vbique locorum (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 21/I, Gregorio q. Lorenzo, sv. f, fol. 39'-40); F. DUJMOVIĆ, 1975., Gregorio quondam Lorenzo, sign. 22-I-14, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1475., 2. V., fol. 39 (kratki neobjavljeni transkript).*

¹³⁹³ (...) *Ibique Matheus Paulouich ciuis Sibenici (...) fecit (...) et ordinavit Valentam (?) Paulouich fratrem suum ciuem Sibenici absentem tamquam procuratorem suum (...) (...) Item ad exigendo quicquid debitis (...) a ser Iacobello Michaelis ciue Sibenici, tamquam a procuratore magistri Marci Grubisich de insula Brachie, patris quondam magistri Iohannis aurificis de dicta insula Brachie (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 21/I, Gregorio q. Lorenzo, sv. f, fol. 52); F. DUJMOVIĆ, 1975., Gregorio quondam Lorenzo, sign. 22-I-14, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1475., 12. VI., fol. 52 (kratki neobjavljeni transkript).*

¹³⁹⁴ Vidi bilj. 1368 u ovoj cjelini.

¹³⁹⁵ Vidi bilj. 1391 u ovoj cjelini.

¹³⁹⁶ (...) *Ibique cum pro executione literarum officii specialiter officialium de nostre ciuitis Venetiarum carceratus fuisset Sibenici (?) quedam Marcus de Bosina aurifex, pro ducatos XVI mutuo habitis a Matheo de Curzola, aromatario Venetiarum, in talle de rassiis et pro aliquibus rebus absportatis per dictum Marcum ex domo dicti Mathei notatis nominatum in dictis literis datis die 8 (?) martii proxime preteriti. Ac dictas res restituisset dictus Marcus de Bosina Marco de Spaleto, nuntio dicti Mathei (...) (...) Idem Marchus de Bosina excarceratus se obligauit solutarum (?) dictos ducatos XVI (...) predicto Marco de Spaleto tanquam nuntio suprascripti Mathei in annos quattuor proxime futuros, videlicet anno singulo ducatorum 4 annorum (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/V, Karatus Vitale, F 15/III f1, fol. 25); C. FISKOVIĆ, 1988.–1989, 200, bilj. 48; F. DUJMOVIĆ, 1975., Karotus Vitalis, sign. 7/7, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1468., 5. IV., fol. 25 (kratki neobjavljeni transkript).*

¹³⁹⁷ (na margini:) *Procura magistri Bartholomei aurificis.*

(...) *Ibique magister Bartholomeus quondam Antonii de Placentia aurifex constituit eius certum nuntium et specialem procuratorem magistrum Peregrinum aurificem de Spaleto absentem tanquam presentem specialiter ad petendum, exigendum, recipiendum quacumque habere deberet ipse constituens a quocumque eius debitore tam ratione mercedis laboreriorum suorum quem alia quacumque ratione et si ipus erit de receptis suis et quecumque faciendum et comprehendum et tam quocumque iudicio Sibenici occasione predicta (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/V, Karatus Vitale, F 15/III f1, fol. 25); F. DUJMOVIĆ, 1975., Karotus Vitalis, sign. 7/7, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1468., 5. IV., fol. 25 (kratki neobjavljeni transkript) (Pod pogrešnim datumom.). Dokument je bio poznat i Krsti Stošiću, u čijim je rukopisu navedena sljedeća bilješka: "Bartul p. Ante iz Piacenze 1468." (K. STOŠIĆ, *Povijest Šibenika*, III/10 (Zlatari), rukopis, fol. 3.).*

¹³⁹⁸ U izvorima su korištene sljedeće imenske formule: *magister Peregrinus aurifex de Spaleto, magister Peregrinus aurifex habitator Sibenici, magister Peregrinus Iohannis aurifex habitator Sibenici, magister Peregrinus quondam Iohannis aurifex ciuis Sibenici, magister Peregrinus Ioannis aurifex de Sibenico, magister Peregrinus aurifex de Sibenico, magister Peregrinus aurifex ciuis Sibenici, magister Pellegrinus Iohannis aurifex, magister Pellegrinus Iohannis aurifex et habitator Sibenici, magister Pellegrinus aurifex, magister Pellegrinus aurifex et ciuis Sibenici, magister Pelegrinus quondam Iohannis aurifex, magister Pelegrinus Iohannis aurifex, Pelegrinus Ioannis aurifex, magister Pelegrinus Iohannis aurifex ciuis Sibenici, magister Pelegrinus quondam Iohannis aurifex ciuis Sibenici, ser Pelegrinus quondam Ioannis olim (alias) aurifex ciuis Sibenici.*

¹³⁹⁹ K. STOŠIĆ, *Povijest Šibenika*, III/10 (Zlatari), rukopis, fol. 3. Krsto Stošić navodi datum, signaturu i kratak sadržaj, ali ne i ispis dokumenta. Više o tom ugovoru i zabunama Krste Stošića vidi na stranici 120 i dokument br. 9 u prilogima.

¹⁴⁰⁰ C. FISKOVIĆ, 1949., 148. Nevenka Bezić-Božanić je koristila Fiskovićev članak, ali je u indeks dalmatinskih majstora uvela pod imenom *Pelegrin Ivan Tomin* (N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1963., 311; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1999., 213). Od Cvita Fiskovića je podatak kasnije preuzela i Marijana Kovačević (M. KOVAČEVIĆ, 2010., 747).

¹⁴⁰¹ N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1978., 99; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1982., 217; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1999., 213.

¹⁴⁰² K. KALAUZ, 1998., 117.

¹⁴⁰³ A. BIRIN, 2018., dokument 73.

¹⁴⁰⁴ U rukopisnim bilješkama Krste Stošića je uz (pogrešno) ime zlatara navedena i 1461. godina pa je moguće da mu je bio poznat i dokument iz te godine koji danas nije sačuvan ili nije pronađen. Njegova bilješka glasi: „*Ivan Pellegrino p. Tome 1461. (...)*“. Nakon toga slijedi bilješka o dokumentu iz 1470. godine. Vidi: K. STOŠIĆ, *Povijest Šibenika*, III/10 (Zlatari), rukopis, fol. 3.

¹⁴⁰⁵ Vidi bilj. 1397 u ovoj cjelini.

¹⁴⁰⁶ (na margini:) *Donacio magistri Pellegrini Iohannis aurificis.*

(...) Ibique dona Luchina quondam Carini cerdonis, habitatrix Sibenici (...) donauit (...) magister (!) Pellegrino Iohanis aurifice consanguineo (...) medietatem omnium et singulorum suorum bonorum stabiliū et mobiliū (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 19, Ante de Martinis, F B/I, fol. 86); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Antonio de Martinis, sign. 20/I, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1468., 13. XI., fol. 86 (kratki neobjavljeni transkript pod netočnim brojem kutije).

¹⁴⁰⁷ (na margini:) *Matrimonium inter magistrum Pellegrinum Iohannis aurificem et Margaritam filiam Georgii Chrelich.*

(...) Ibique Georgius Chrelich habitator in insula Çuri districtus Sibenici, marinarius, nomine et uice Margarite filie sue pro qua de rati habitationem promissit per uerba de presenti promisit, dedit et desponsauit (dare – prekríženo) predictam Margaritam suam filiam in vxorem legitimam magistro Pellegrino Iohanis aurifici et habitatori Sibenici, cum dona Luchina quondam Carini (...) (...) pro dote nomine et nomine dotis predictae Margarite antedictus Georgius eius pater promisit (...) dare et numerare predicto magistro Pellegrino suo genero ducatos centum auri ad rationem librarum sex solidos 4 quod libram ducatum denariorum paruorum. Quam dotem dictus Georgius promisit dare (...) libras quatuorcentas tempore consumacionis matrimonii, hoc modum: libras ducentas et quinqueginta in uestimentis et ornatu et aliis rebus ipsius sponse et libras centum quinqueginta in pecunia numeranda. Residuum nomine dicte dotis predictus Georgius promisit dare in duobus terminis, videlicet libras centum et decem infine vnus anni proxime futuri post consumacionem dicti matrimoni et alias libras centum et decem usque alium annum proxime futuri (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 19, Ante de Martinis, F B/I, fol. 86).

¹⁴⁰⁸ (...) *presentibus (...) et magistro Peregrino aurifice habitatore Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/V, Karatus Vitale, F 15/IIIg2, fol. 62'); F. DUJMOVIĆ, 1975., Karatus Vitalis, sign. 7/7, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1469., 8. VI., fol. 62 (kratki neobjavljeni transkript).

¹⁴⁰⁹ (...) *Ibique magister Peregrinus Iohannis aurifex habitatore Sibenici contentus et confessus se habuisse et recepisse a Iurano Hreglich de insula Zuri, socero suo, quingentas quinque paruorum, partem in pecunia numerata et partem in rebus mobilibus (...) in partem ducatorum centum quos ipse magister Peregrinus habere debebat pro dote Margarite eius vxoris et filie dicti Iurani (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/V, Karatus Vitale, F 15/IIIg2, fol. 82').

¹⁴¹⁰ (...) *Ibique Iuranus Hreglich ciuis Sibenici constituit procuratorem suum magistrum Peregrinum Iohannis aurificem (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/V, Karatus Vitale, F 15/IIIg3, fol. 134'); F. DUJMOVIĆ,

1975., Karotus Vitalis, sign. 7/7, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1469., 23. XI., fol. 134 (kratki neobjavljeni transkript).

¹⁴¹¹ Vidi dokument br. 9 u prilogama.

¹⁴¹² Budući da riječ *melon* označava dinju, biljku čiji je plod prepoznatljiv po istaknutim režnjevima (kriškama), taj izraz zacijelo označava nodus kriškasta oblika.

¹⁴¹³ S. T. PETRIC, 1997., 130.

¹⁴¹⁴ S. T. PETRIC, 1997., 108.

¹⁴¹⁵ S. T. PETRIC, 1997., 108.

¹⁴¹⁶ K. STOŠIĆ, 1941., 224, 233.

¹⁴¹⁷ S. T. PETRIC, 1997., 126.

¹⁴¹⁸ K. STOŠIĆ, 1941., 56, 84, 103, 104, 119, 231, 233.

¹⁴¹⁹ (...) *presentibus (...) et magistro Peregrino quondam Iohannis aurifice ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/V, Karatus Vitale, F 15/IIIh, fol. 17); F. DUJMOVIĆ, 1975., Karotus Vitalis, sign. 7/7, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1470., 26. II., fol. 17 (kratki neobjavljeni transkript).

¹⁴²⁰ (...) *presentibus magistro Pellegrino Iohanis aurifice et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 19, Ante de Martinis, F B/I, fol. 173'); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Antonio de Martinis, sign. 20/I, HAZ, pod datumom: 1470., 25. VI., fol. 173 (kratki neobjavljeni transkript).

¹⁴²¹ Pod navedenim datumom i signaturom nije pronađen dokument takvog sadržaja. Ispis prema Frani Dujmoviću glasi: „1470. 26. XII Margarita filia s Georgii Chrelich et coniux mag. Pelegrini aurificis čini oporuku. fol. 5.“ Vidi: F. DUJMOVIĆ, 1975., Gregorio quondam Lorenzo, sign. 22-IV-17, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1470., 26. XII., fol. 5 (kratki neobjavljeni transkript).

¹⁴²² Dokument takvog sadržaja nije pronađen pod navedenim datumom i signaturom. Ispis Frane Dujmovića glasi: „1471. 5. III Present. mag. Pelegrino quond. Iohannis aurifice. fol. 10.“ Vidi: F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa Gregorio quondam Lorenzo, sign. 22-IV-17, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1471., 5. III., fol. 10 (kratki neobjavljeni transkript).

¹⁴²³ (...) *presentibus (...) et magistro Pelegrino Iohannis aurifice ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 21/Ia, Gregorio q. Lorenzo, sv. a, fol. 31'); F. DUJMOVIĆ, 1975., Gregorio quondam Lorenzo, sign. 22-I-14, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1471., 28. V., fol. 31 (kratki neobjavljeni transkript).

¹⁴²⁴ (...) *presentibus (...) et magistro Peregrino aurifice de Sibenico (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/II, Cristoforo q. Andree, F e1, fol. 57).

¹⁴²⁵ (na margini:) *Magistri Pelegrini aurificis orti locatio.*

(...) *Ibique magister Pelegrinus quondam Iohannis aurifex ciuis Sibenici (...) locauit Gregorio Stipanich de Podchum (...) vnum eius ortum cum certis pedibus oliuariorum positum ante Sibenici extra portonum circa ecclesiam Sancti Martini (...) ad annos decem proxime futuros (...) in quo orto dictus Gregorius teneat construere vnam domum siue muraleam (...) suis expensis propriis, et dictus magister Pelegrinus teneatur dare viginti trabis (...) pro porta (?) dicte domus et alia lignamina si que poterit que domus sit pro habitationem dicti Gregorii. (...) et quod dictus Gregorius pro affictu dicti orti et domus dare teneatur dicto magistro Pelegrino singulo anno libras tres paruorum (...)* (HR-

- DAŠI-263, BŠ, kut. 21/Ia, Gregorio q. Lorenzo, sv. b, fol. 26); F. DUJMOVIĆ, 1975., Gregorio quondam Lorenzo, sign. 22-I-14, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1472., 12. VI., fol. 26 (kratki neobjavljeni transkript).
- ¹⁴²⁶ (...) *presentibus (...) et magistro Peregrino Iohannis aurifice ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/II, Cristoforo q. Andree, F e1, fol. 80').
- ¹⁴²⁷ (...) *presentibus (...) et magistro Peregrino aurifice ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/II, Cristoforo q. Andree, F e2, fol. 37'); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Cristoforo quond. Andrea, sign. 18-II-10, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1473., 3. IV., fol. 37 (kratki neobjavljeni transkript).
- ¹⁴²⁸ (...) *presentibus (...) et magistro Pelegrino quondam Iohannis aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 21/Ia, Gregorio q. Lorenzo, sv. d, fol. 24'); F. DUJMOVIĆ, 1975., Gregorio quondam Lorenzo, sign. 22-I-14, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1474., 26. I., fol. 25 (kratki neobjavljeni transkript).
- ¹⁴²⁹ (...) *Ioannes de Papia olim stipendarius turris parue portus Sibenici (...) fecit, constituit et ordinavit suum verum et indubitarum procuratorem (...) magistrum Peregrinum Ioannis aurificem de Sibenico ibi presentem (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/II, Cristoforo q. Andree, F f, fol. 42'); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Cristoforo quond. Andrea, sign. 18-II-10, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1474., 23. II., fol. 42 (kratki neobjavljeni transkript).
- ¹⁴³⁰ (...) *presentibus (...) magistro Peregrino aurifice et magistro Luca Hrelich ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/II, Cristoforo q. Andree, F f, fol. 43').
- ¹⁴³¹ (...) *presentibus magistro Peregrino Iohannis aurifice et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/II, Cristoforo q. Andree, F f, fol. 53).
- ¹⁴³² (...) *presentibus (...) et magistro Pelegrino quondam Iohannis aurifice et Lucha Vnchouich (?) marinario ciues Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 21/Ia, Gregorio q. Lorenzo, sv. d, fol. 24'-25).
- ¹⁴³³ (...) *Ibique ser Iuranus Chichich de Xuri ciuis Sibenici (...) fecit, constituit (...) magistrum Pelegrinum quondam Iohannis aurificem ciuem Sibenici (...) procuratorem (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 21/Ia, Gregorio q. Lorenzo, sv. d, fol. 90).
- ¹⁴³⁴ (...) *presentibus magistro Peregrino aurifice et Michaelae Copressich de Sibenico testibus.*
 (...) *Ibique ser Baptista Xauorouich et Thomasius Bilousseuich (...) confessi fuerunt se esse debitores et dare debere ser Antonio Vrancich et Michaelae Petri sotiis ducatos quadraginta octo auri, et hoc pro milliariis quatuor casei (...) quod totum pretium (...) promiserunt soluere ex presenti viagio quo sunt ituri uel eos mittere per magistrum Peregrinum aurificem uel per Antonium Mastorouich (?) (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/III, Cristoforo q. Andree, F 18/IIIa, fol. 96); F. DUJMOVIĆ, 1975., Cristoforo quondam Andrea, sign. 18-III, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1475., 26. VII., fol. 96 (kratki neobjavljeni transkript).
- ¹⁴³⁵ (na margini:) *Conuentio crediti ser Marci quondam ser Laurentii cum magistro Peregrino et cetera.*
 (...) *Ibique dona Luchina relicta quondam magistri Karini arcerii de Sibenico ex vna parte et ser Lancilotus Iohannis habitator Sibenici nomine magistri Peregrini aurificis habitatoris Sibenici (...) partibus ex altera, et ser Marcus quondam ser Laurentii de Sibenico parte ex altera, pro certis expensis factis pro annis quatuor proxime decursi suprascripte done Luchine taliter et concorditer inuice de*

plano conuenerunt, videlicet omnibus computatis, primo quod dictus ser Marcus quondam ser Laurentii pro dictis annis quatuor elapsis habere debeat quartas quadraginta octo frumenti et quartas quadraginta octo ordei et hoc blada, et idem ser Lancilotus nomine dicti magistri Peregrini (...) dare debeat ipsi ser Marco (...) usque annos duos proxime futuros, videlicet singullo anno medietatis ipsorum bladorum uel valutam. Item idem ser Marcus per omnibus aliis minutis expensis omnibus computatis et calculatis habere debeat a dicto magistro Pelegrino (...) ducatos quatuor auri soluendis in annis duobus (...)

(na margini:) *1478 die 22 iunii, indictione XI^a. (...) Ibique introscriptus magister Marinus (...) contentus et confessus fuit se ab introscripto magistro Peregrino, introscripta blada (...) et dictus magister Peregrinus confessus fuit se recepisse contrascripta bona (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/III, Cristoforo q. Andree, F 18/IIIb, fol. 8); F. DUJMOVIĆ, 1975., Cristoforo quondam Andrea, sign. 18-III, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1476., 14. I., fol. 8 (kratki neobjavljeni transkript).*

¹⁴³⁶ (na margini:) (...) *presentibus magistro Peregrino aurifice et (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/III, Cristoforo q. Andree, F 18/IIIc, fol. 11).*

¹⁴³⁷ (...) *Ibique magister Peregrinus quondam Ioannis aurifex de Sibenico (...) tamquam heres bonorum quondam done Luchine relicte quondam magistri Karini arcerii, dedit, cessit (...) venerabili domino Iohanni Tollinich (...) omnia et singula iura sua (...) que et quas habet habebat aut vnam terram in tenutis ville Srime (...) iuxta terram quondam magistri Grubisse Slafcich lapicide (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/III, Cristoforo q. Andree, F 18/IIIId, fol. 106'); F. DUJMOVIĆ, 1975., Cristoforo quondam Andrea, sign. 18-III, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1477., 22. X., fol. 106 (kratki neobjavljeni transkript).*

¹⁴³⁸ *Ad instantiam Pelegrini Ioannis aurificis retulit Martinus Dragissich se presentasse brachia sex rasse albe magistro Ciuitano Vodopiich marangono, ad exigendum pro libris 2 soldis 0 paruorum et expensis. (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 1, sv. 1.1.5.1.2, fol. 83).*

¹⁴³⁹ (...) *Ibique Martinus dictus Ban de villa Rachitnica (...) fuit contentus et confessus se hab[uisse] et recepisse a Margarita vxor magistri Pellegrini aurificis soluente nomine dicti sui viri absentis libras triginta duas denariorum paruorum pro dote Clare alias seruicialis dicti magistri Pellegrini et vxoris sue (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 19, Ante de Martinis, F B/VII, fol. 51'-52); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Antonio de Martinis, sign. 20/I, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1482., 14. IV., fol. 51 (kratki neobjavljeni transkript).*

¹⁴⁴⁰ (...) *presentibus (...) et magistro Pelegrino Ioannis aurifice (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 19, Ante de Martinis, F B/VII, fol. 61').*

¹⁴⁴¹ (...) *et (...) magister Pelegrinus quondam Ioannis aurifex (...) omnes suprascripti ciues Sibenici habentes vineas in contracta dicta Vodice in confinibus ecclesie Sancte Crucis (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 21/II, Gregorio q. Lorenzo, sv. e, fol. 16).*

¹⁴⁴² (...) *Ibique Martinus dictus Ban de villa Rachitnica (...) recepisse libras quadraginta octo denariorum paruorum (...) a magistro Pellegrino aurifice et ciue Sibenici et hoc pro resto et completa solutione dotis Clare alias reseruicialis dicti magistri Pellegrini (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 19, Ante de Martinis, F B/VII, fol. 62).*

- ¹⁴⁴³ Pod navedenom signaturom nije pronađen dokument takvog sadržaja. Ispis F. Dujmovića glasi: „1486. 16. ? *Locus vacuus in çaton iuxta domum Pellegrini aurificis. fol. 13.*“ Vidi: F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Antonio de Martinis, sign. 20/I, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1486., 16. ?, fol. 13 (kratki neobjavljeni transkript).
- ¹⁴⁴⁴ (na margini:) *Die VIII ianuarii 1486 retulit Antonius preco et ipso heri die dominico incantante ser Nicolaus Tauilich quondam ser Thomasii vendidit suprascripum annulum auri suprascripto Ioanni* (Lucianouich op. a.) *ad computum charati pro soldis 4 [et fuerunt] charata quadraginta duo (...) extimata per magistro (!) Pelegrinum aurificem charata 4^{or} (...)* (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 1, sv. 1.1.6.1.3, fol. 110’).
- ¹⁴⁴⁵ (...) *presentibus (...) et ser Pelegrino quondam Ioannis aurifice ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/III, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IIa, fol. 134’).
- ¹⁴⁴⁶ (...) *presentibus ser Pelegrino quondam Ioannis olim aurifice et (...) ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/II, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IIIb, fol. 182).
- ¹⁴⁴⁷ (...) *presentibus ser Pelegrino Ioannis alias aurifice et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/IV, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IVc, fol. 175).
- ¹⁴⁴⁸ (...) *presentibus (...) et magistro Pelegrino quondam Ioannis alias aurifice ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/IV, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IVa, fol. 113).
- ¹⁴⁴⁹ Zlatarovo prezime je u izvorima bilježeno kao *Ueslcouich, Uesselcouich, Uesselchouich, Veselcouich, Vesselchouich, Vesellcouich*, a u literaturi je zastupljen kao *Nikola Veseljković, Niko Ivana Veseljković* i *Nikola Ivanov Veseljković*. Vidi: C. FISKOVIĆ, 1950.a, 151; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1963., 316 (*Veseljković Niko Ivanov*); N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1976., 378; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1978., 128; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1999., 224 (*Veseljković Nikola Ivanov*).
- ¹⁴⁵⁰ (...) *ser Iohannes Uesselcouich de Spalato dedit et locauit filium suum Nicolaum annorum ultra sedecim presentem et contentantem pro duobus annis proxime futuris ad standum cum magistro Michaelae Uocouich aurifice ibi presente et acceptante ipsum Nicolaum pro docerendum ipsum Nicolaum arte aurificis (...) et in capite termini ducatos quatuor, qui Nicolaus promissit (...) attendere ad dictam artem et non aufugere nec facere nisi debitum, et ductus ser Ioahnes se fideiussorem constituit (...)* (HR-DAZD-16, OS, kut. 15, sv. 31/1, fol. 254’); C. FISKOVIĆ, 1950.a, 151, 163 (bilj. 227). Cvito Fisković donosi samo signaturu dokumenta bez datuma i transkripta.
- ¹⁴⁵¹ Vidi bilj. 1364 u ovoj cjelini.
- ¹⁴⁵² O Andriji Vukoviću opširnije u cjelini 2.55. O zlataru Mihovilu Vukoviću (Unkoviću) vidi u: C. FISKOVIĆ, 1949., 147; C. FISKOVIĆ, 1950.a, 151; C. FISKOVIĆ, 1950.b, 194; C. FISKOVIĆ, 1978., 81.
- ¹⁴⁵³ U dokumentu iz 1473. godine navodi se da je Nikola tada imao više od šesnaest godina, a u spisu iz 1474. godine da mu je tada bilo oko osamnaest godina, što upućuje na to da je rođen oko 1456. godine.
- ¹⁴⁵⁴ O zlatarskom naukovanju vidi u cjelini 6.2.1.
- ¹⁴⁵⁵ (...) *Ibique cum sit quod vacauerit seu ad presens vacet rectoratus beneficii Sancti Michaelis et Sancti Martini de villa Diladi diocesis et districtus Spalatensis et magister Nicolaus Vesselchouich aurifex de Spaletto ad presens moram trahens Sibenici, habeat et habere omnino intendat ius patronatus electionis et presentationis rectoris in prefato rectoratu et beneficio: id circo ipse magister ibidem personaliter constitutus omni modo iure via et forma quibus melius potuit et sciuit ac fieri potest et debet contulit*

atque dedit ac per presens instrumentum confert (!) et dat suam vocem in predicto rectoratu et beneficio venerabili viro domino presbitero Iacobo Peruincich canonico Spalatensi (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/VII, Ante Campolongo, F 10/Vd, fol. 75); F. DUJMOVIĆ, 1975., Antonio Campolongo, sign. 6/9, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1482., 22. X., fol. 76 (kratki neobjavljeni transkript).

¹⁴⁵⁶ Budući da u svrhu izrade doktorske disertaciji splitski arhivski izvori nisu sustavnije proučeni, moguće je da će u budućnosti biti pronađeni i ranije datirani dokumenti.

¹⁴⁵⁷ (...) *presentibus (...)* et magistro Nicolao Uesselchouich aurifice (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/I, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/Ic, fol. 92).

¹⁴⁵⁸ HR-DAZD-16, OS, kut. 24, sv. 40/1, fol. 99'.

¹⁴⁵⁹ Njihova su imena već poznata u stručnim publikacijama. Vidi: C. FISKOVIĆ, 1950.a, 153; C. FISKOVIĆ, 1950.b, 196; D. BOŽIĆ-BUŽANČIĆ, 1963., 157-158; C. FISKOVIĆ, 1978., 81; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1989.b, 366-367; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1992., 683; C. FISKOVIĆ, 1994., 69.

¹⁴⁶⁰ (...) *presentibus (...)* et magistro Nicolao Uesselchouich aurifice ciuibus Sibenici (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/I, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/Id, fol. 83').

¹⁴⁶¹ (na margini:) *Locatio magistri Nicolai Ueselcouich.*

Magister Iuriza sutor (...) posuit Marinum eius filium (...) ad standum cum magistro Nicolao Uesselcouich aurifice habitatore Sebenici pro annis quinque proxime futuris (...) Promitens idem magister Iuriza (...) quod idem Marinus omnia et singula seruitia currabit (...) eidem imposita per ante dictum magistrum Nicolaum (...) neque eidem furtum faciet (...) et conuerso (...) magister Nicolaus promisit (...) uestire et calciare eius expensibus et in fine termini eidem soluere pro eius mercede ducatos octo (...) (HR-DAZD-16, OS, kut. 23, sv. 39/20, fol. 163').

¹⁴⁶² O tome više u cjelini 6.2.1.

¹⁴⁶³ HR-DAZD-16, OS, kut. 23, sv. 39/19, fol. 354. Crkve su valjda navedene u prethodnim dokumentima u kojima su glasove dali i drugi nositelji patronatskog prava. Moguće je da će neki od spisa biti otkriveni u budućim istraživanjima splitskih arhiva.

¹⁴⁶⁴ (na margini:) *Magistri Nicolai Veselchouich aurificis cum dona Dobrica Tauilich matrimonium.*

(...) Ibiq magister Nicolaus Veselcouich aurifex de Spaletto ciuis Sibenici ex vna et dona Dobrica filia quondam ser Ioannis quondam Petri Tauilich partibus ex altera (...) matrimonium inter se contraxerunt (...) (...) dicta dona Dobrica promisit dare dicto magistro Nicolao in dote et pro dote omnia bona sua mobilia (...) extimanda et bona stabilia non extimanda (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 21/IV, Gregorio q. Lorenzo, sv. h, 111-111'); F. DUJMOVIĆ, 1975., Gregorio quondam Lorenzo, sign. 22-IV-17, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1494., 3. XII., fol. 111 (kratki neobjavljeni transkript).

¹⁴⁶⁵ (na margini:) *Datio pastini done Dobrice Tauilich uxoris magistri Nicolai Uesselchouich aurificis.*

(...) Ibiq magister Nicolaus Ueselchouich aurifex Spalatensis et habitator Sibenici uice et nomine done Dobrice uxori sue et filie quondam ser Ioannis Tauilich (...) ex una et Georgius Stipanich (...) olim vilicus dicte done Dobrice suo nomine ex alia parte pro refecandis omnibus et singulis differenciis inter dictas partes (...) Quia dictus Georgius dedit (...) prefate done Dobrice pro ea prefato magistro Nicolao uiro suo (...) pastinum suum gognaius vnus Sibenici uel circa positus in Luca (?) in tenutis ville Rachite in loco dicto Obris (?) (...) et dictus magister Nicolaus quo supra nomine relaxauit, dedit

et remisiti prefato Georgio stipulanti et acceptanti vnam bociam apium et chathenas ferri a bigne (...)
(HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/III, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IIc, fol. 204).

¹⁴⁶⁶ (na margini:) *Quietatio magistri Nicolai Uesselchouich aurificis.*

(...) presentibus (...) et magistro Petro quondam Mathei aurifice (...) Ibique Matheus Thomasseuich zapator et ciuis Sibenici (...) habuit et manualiter recepit a magistro Nicolao Uesselchouich aurifice et habitatore Sibenici presente (...) librarum quinque paruorum et hic nominatim pro resto libras 27 paruorum precii vnus pastini positi in Dubroua in loco dicto Cherceg super terreno done Dobrice uxoris sue et filie quondam ser Ioannis Taulich (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/III, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IIc, fol. 206).

¹⁴⁶⁷ (na margini:) *Conductio ancile magistri Nicolai Uesselchouich aurificis.*

(...) Ibique magister Nicolaus Vesselchouich aurifex et ciuis Sibenici pro vno anno proxime futuro (...) conduxit Billusam filiam quondam Petri Bilosich (...) pro ancilam et pro dicto tempore ad standum cum dicto patrono et sibi seruiendum (...) (...) et pro salario suo et mercede dicti temporis dictus magister Nicolaus patronus promisit (...) dare et soluere libras septem paruorum infine dicti temporis (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/II, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IIIa, fol. 83'-84).

¹⁴⁶⁸ (na margini:) *Creditum magistri Nicolai Uesselchouich aurificis.*

(...) Ibique volentes infrascripte partes (...) magister Iurichus cerdo et ciuis Sibenici sponte dixit et confessus fuit se esse verum debitorem et dare debere Nicolao Uesselchouich aurifici et ciui Sibenici (...) librarum centum paruorum (...) Quas quidem libras centum paruorum (...) promisit dicto magistro Nicolao (...) dare et soluere aut eius procuratori (...) videlicet ducatos quinque pro totum mensem augusti proxime futuri et residuum (...) inde a dicto mense augusti usque annos quinque proxime futuros (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/II, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IIIa, fol. 87-87').

¹⁴⁶⁹ (...) *presentibus (...) et magistro Nicolao Vesselchouich aurifice ciuibus et habitatores Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/II, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IIIa, fol. 124').

¹⁴⁷⁰ (...) *presentibus magistro Nicolao Uesselchouich aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VIII, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/VIIIa, fol. 225').

¹⁴⁷¹ (na margini:) *Quietatio magistri Nicolai Uesselchouich aurificis.*

(...) Ibique Marinus Iurice sutoris Spalatensis, olim discipulus magistri Nicolai infrascripti (...) fecit magistro Nicolao Uesselchouich aurifici habitatori Sibenici, olim magistro suo (...) finem quietatem (...) pro sua mercede temporis quo sibi seruiet uti in instrumento scripto Spaleti (...) quia dixit contentus et confessus fuit a prefato magistro Nicolao fuisse et omne integraliter satisfactionem (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/II, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IIIa, fol. 225-225').

¹⁴⁷² (...) *Ibique magister Michael Radosseuich faber de Sibenico suo nomine ex una parte et magister Stephanus Gargureuich faber suo nomine ex alia parte de omnibus et singulis differentiis (...) compromiserunt se (...) in magistrum Nicolaum Vesselchouich aurificem nominatum et ellectum per suprascriptum Michaelem et ser Georgium Marconium nominatum et ellectum per dictum magistrum Stephanum (...)* in suos iudices compromissios arbitros (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VIII, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/VIIIa, fol. 230').

-
- ¹⁴⁷³ (...) *presentibus (...) et magistro Nicolao Uesselchouich aurifice ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/II, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IIIb, fol. 102).
- ¹⁴⁷⁴ (...) *presentibus (...) et magistro Nicolao Uesselchouich aurifice ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/II, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IIIb, fol. 148); (...) *presentibus (...) et magistro Nicolao Uesselchouich aurifice ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/II, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IIIb, fol. 158').
- ¹⁴⁷⁵ (na margini:) (...) *presentibus magistro Nicolao Uesselchouich aurifice et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/II, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IIIc, fol. 38).
- ¹⁴⁷⁶ (...) *presentibus (...) et magistro Nicolao Uesselchouich aurifice ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/II, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IIIc, fol. 106).
- ¹⁴⁷⁷ (...) *Ibique cum sit quod benefittia et ecclesie Sancti Michaelis et Sancti Martini de Diladi diocesis Spaleti in presentarum vacent per obitum quondam domini presbiteri Damiani Tarachinich (...) idcirco prudens uir magister Nicolaus Uesseochouich (!) aurifex cuius Spaleti et habitator impresentiarum Sibenici habens ius patronatus et existens in possessione uel quasi dictarus ecclesiarum et benefictiorum Sancti Michaelis et Sancti Martini de Diladi ut supra (...) de consuetudine fieri potest et debet dedit (...) vocem suam antedicti ius patronatus sui venerabili domino presbitero Antonio magistri Iacobi de Radon Spalatensi (...) ipsumque ellegit in rectorem et plebanum antedictarum ecclesiarum Sancti Michaelis et Sancti Martini et earum benefictiorum ipsumque dominum presbiterum Antonium constituit suum specialem et generalem procuratorem (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/II, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IIIc, fol. 197').
- ¹⁴⁷⁸ (...) *Coram magistro Nicolao (aurifice – prekriženo) Ueselcouich aurifice et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 26, 27, Vicko de Martinis, sv. 28, fol. 52).
- ¹⁴⁷⁹ (...) *presentibus magistro Nicolao Uesselchouich aurifice et (...) ciuibus et habitatoribus Sibenici (...)* *Ibique cum hoc sit quod ser Franciscus Sisgoreus (...) tenebatur et dare deberet ser Georgio quondam Thome pictori (...) librarum sexcentas paruorum (...) publici terminis logie (...) sub die (...) decime mensis septembris 1499. (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/IV, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IVa, fol. 163'); P. KOLENDIĆ, 1920., dokument br. 216 na stranici 170. U transkriptu Petra Kolendića nije zabilježeno ime zlatara, a dokument je naveden pod datumom 20. studenoga 1500. godine. Podatak više nije moguće provjeriti zbog oštećenja, ali je unatoč tome moguće utvrditi da je spis sročćen između 16. i 26. studenog te godine.
- ¹⁴⁸⁰ (...) *presentibus (...) et magistro Nicolao Uesselchouich aurifice ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/IV, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IVb, fol. 57').
- ¹⁴⁸¹ (...) *Cum dona Dobriza, uxor magistri Nicolai Vesselcouich aurificis de Sibenico, esset debitor ser Dominici de Nassis quondam ser Nicolai nobilis Iadrensis et done Caterine eius uxoris de ducatis uiginti auri uel circa pro residuo ducatorum centum decemnouem auri pro quanto spectat eidem done Dobrice de ratione dotis prefate done Caterine vigore vnus termini logie (...) (...) procurator (...) dictorum ser Dominici et done Catarine (...) facent (?) de bonis ipsius done Dobrice vnum terrenum vineatum positum in Campo inferiori in contrata uocata Quaga (...) gognaiorum septem (...) quod quidem terrenum venditum et deliberatum fuit ad publicum incantum ser Luce Tolimerich precio ducatorum*

duorum cum dimidio pro singulo gognaio (...) (...) prefata dona Dobriza (...) cum uoluntate et consensu dicti magistri Nicolai viri sui (...) vendidit et tradidit Ioanni Stoyanouich bechario (...) gognaya quatuor suprascripti terreni vineati (...) conductio ducatorum viginti (...)

(na margini:) *M^oCCCCC^oprimo, indictione IIII^a, die XXVIII° mensis maii.*

(...) Ibique magister Nicolaus Vesselcouich aurifex ciuis Sibenici vice et nomine done Dobrice eius uxoris (...) (...) fuit contentus et confessus (...) recepisse a (...) Ioanne Stoyanouich emptore ducatos viginti (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 28/I, Lovro Butrišić, sv. A (1501. – 1503.), fol. 14-14'). U dokumentu kasnijeg datuma spominje se *fiola Catharina de quondam Dobra Ripcich* (Tavilić), što znači da je Dobrica bila Katarinina majka. Vidi: HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 30, Dražbe, sv. 30a, fol. 59.

¹⁴⁸² (na margini:) *Quietatio done Dobrize uxoris magistri Nicolai aurificis.*

(...) Ibique spectabilis dominus Simeon Diuinich (...) tamquam procurator (...) ser Dominici de Nassis (...) et done Caterine eius uxoris (...) recepisse a magistro Nicolao Vesellcouich aurifice (...) nomine done Dobrice eius uxoris ducatos decemnouem cum dimidio (...) pro residuo ducatorum centum decemnouem pro (jedna riječ oštećena) dotis dicte done Caterine pro quibus assignatus fuerat terminus logie (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 28/I, Lovro Butrišić, sv. A (1501. – 1503.), fol. 14'-15).

¹⁴⁸³ (...) *presentibus magistro Nicolao Uesselchouich aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/IV, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IVb, fol. 114); (...) *presentibus magistro Nicolao Uesselchouich aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/IV, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IVb, fol. 114').

¹⁴⁸⁴ (na margini:) (...) *presentibus (...) et magistro Nicolao Uesselchouich aurifice ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VIII, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/VIIIa, fol. 296').

¹⁴⁸⁵ (...) *presentibus (...) et magistro Nicolao Uesselchouich aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VIII, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/VIIIa, fol. 303).

¹⁴⁸⁶ (...) *presentibus magistro Nicolao Uesselchouich aurifice et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/IV, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IVc, fol. 46').

¹⁴⁸⁷ (...) *presentibus magistro Nicolao Uesselchouich aurifice et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/IV, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IVc, fol. 103).

¹⁴⁸⁸ (na margini:) (...) *presentibus magistro Nicolao Uesselchouich aurifice et (...)* *ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/II, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IIIb, fol. 198'); (na margini:) (...) *presentibus magistro Nicolao Uesselchouich aurifice et (...)* *ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/II, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IIIc, fol. 146).

¹⁴⁸⁹ (...) *Ibique quia ser Petrus Taulich quondam Ioannis nobilis ciuis Sibenici et dona Dobra eius soror habent litem cum heredibus quondam ser Dominici de Nasis nobilis Iadrensis occasione ducatorum 100 pro dictum quondam ser Dominicum (...) de precio domus et curie Sibenici positus in Beneda (...) quare (?) ser Simeon de Sarracenis ciuis Sibenici sponte promisit prefatis ser Petro (...) et dicte done Dobrice absenti, scilicet pro ea magistro Nicolao Uesselchouich aurifice eius uiro presente et eius nomine stipulante (...) dare et soluere et cum effectu ducatos decem, videlicet, dictus ser Petrus ducatos 5 et dictus magister Nicolaus (...) ducatos 5 (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/V, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IVd, fol. 96').

-
- ¹⁴⁹⁰ (...) *presentibus (...) et magistro Nicolao Uesselchouich aurifice ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/V, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IVd, fol. 102').
- ¹⁴⁹¹ (...) *presentibus (...) et magistro Nicolao Uesselchouich aurifice ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/V, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IVd, fol. 121').
- ¹⁴⁹² (...) *Ibique magister Nicolaus Uesselchouich aurifex et ciuis Sibenici (...) confessus fuit se esse verum et indebitatorem debitorem et dare debere ser Iacobo Cossirich ciui Sibenici (...) librarum quadraginta quinque soldorum 12 paruorum, quas quidem librarum (...) magister Nicolaus (...) promisit prefato ser Iacobo (...) dare, reddere et restituere in monetis venetis (...) usque menses tres proxime futuros (...)*
(na margini:) *Die sabbati 3° mensis iunii 1503., indictione 6^a. (...) Ibique suprascriptus Iacobus (...) recepit a suprascripto magistro Nicolao (...) librarum quadraginta quinque soldorum 12 paruorum in pecunia nomerata (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/V, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IVd, fol. 125').
- ¹⁴⁹³ (...) *presentibus (...) et magistro Nicolao Uesselchouich aurifice ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/V, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IVd, fol. 136').
- ¹⁴⁹⁴ (...) *Ibique magister Nicolaus Veselcouich aurifex ciuis Sibenici (...) nomine done Dobrize uxoris sue (...) cessit (...) ser Petro Tauilich quondam ser Iacobi ciui Sibenici (...) nomine done Margarite filie ser Petri Tauilich quondam ser Iacobi ciuis Sibenici et heredum suorum omnia et singula iura (...) quas ipsa dona Dobrica habet (...) in terreno posito in Opatya districtus Sibenici gognaios decem in duobus peciis (...) (...) pro libris quadraginta quinque soldos duodecim paruorum, quas dictus magister Nicolaus nomine done Dobrice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 28/I, Lovro Butrišić, sv. 28/Ic, fol. 52').
- ¹⁴⁹⁵ (...) *presentibus magistro Nicolao Ueselcouich et Iuliano aurifice ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 28/I, Lovro Butrišić, sv. 28/Ic, fol. 56'). Budući da je u rukopisnim bilješkama Krste Stošića zlatar Julijan zabilježen među šibenskim zlatarima, vjerojatno mu je bio poznat ovaj dokument. Stošićeva bilješka glasi: „*Julijan 1502.*“. Vidi: K. STOŠIĆ, *Povijest Šibenika*, III/10 (Zlatari), rukopis, fol. 4.
- ¹⁴⁹⁶ *In cancelaria comunis. Magister Nicolaus Vesselcouich aurifex de Sibenico accepit sententiam voluntariam et terminum logie voluntarium diexe octo proxime futuris (...) dandum et soluendum (...) ad exigendum pro comissaria quondam ser Gregorii Radelich libris vndecim soldis quatuor paruorum et expensis (...)* (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 2, sv. 1.1.12.1, fol. 293/53). Dokument ima dvostruku folijaciju.
- ¹⁴⁹⁷ (...) *presentibus magistro Nicolao Uesselchouich aurifice et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VI, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/Va, fol. 118).
- ¹⁴⁹⁸ (...) *presentibus magistro Nicolao Uesselchouich aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VIII, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/VIIIa, fol. 341').
- ¹⁴⁹⁹ 22. listopada 1504.: (...) *presentibus (...) et magistro Nicolao Uesselchouich aurifice ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VIII, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/VIIIa, fol. 344'); 31. listopada 1504.: (...) *presentibus (...) et magistro Nicolao Veselcouich aurifice ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 28/I, Lovro Butrišić, sv. 28/Ib, fol. 58').
- ¹⁵⁰⁰ (na margini:) (...) *presentibus magistro Nicolao Uesselchouich aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VI, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/Va, fol. 10).

-
- ¹⁵⁰¹ (...) *presentibus magistro Nicolao Uesselchouich et magistro Stephano Frisunich aurificibus et ciuibus Sibenici* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VI, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/Vb, fol. 102).
- ¹⁵⁰² (...) *presentibus magistro Nicolao Veselcouich aurifice* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 28/I, Lovro Butrišić, sv. 28/Id, fol. 89').
- ¹⁵⁰³ 2. siječnja 1506.: (...) *presentibus magistro Nicolao Veselcouich aurifice* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 28/I, Lovro Butrišić, sv. 28/Ie, fol. 1); 23. siječnja 1506.: (...) *presentibus magistro Nicolao Veselcouich et Stephano Farsonich aurifice (!) ciuibus Sibenici* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 28/I, Lovro Butrišić, sv. 28/Ie, fol. 4'); 24. siječnja 1506.: (...) *presentibus magistro Nicolao Veselcouich et (Hieronymo – prekrizeno) Stephano Farsonich aurifice (!)* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 28/I, Lovro Butrišić, sv. 28/Ie, fol. 6).
- ¹⁵⁰⁴ (...) *presentibus* (...) *et magistro Nicolao Veselcouich aurifice* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 28/I, Lovro Butrišić, sv. 28/Ie, fol. 10').
- ¹⁵⁰⁵ Vidi bilješke 1501, 1503, 1518, 1530 u ovoj cjelini.
- ¹⁵⁰⁶ (na margini:) *Consignatio legati magistri Nicolai Uesselchouich aurificis.*
(...) *Ibique ser Petrus Tailich quondam ser Ioannis ciuis Sibenici* (...) *dedit et in manibus consignauit magistro Nicolao Uesselchouich aurifici de Sibenico olim sororio suo presenti* (...) *legatorum aut dimissiorum siue particulam in formam publicam redactam per notarium infrascriptum de testamento quondam done Dobrice Tailich, sororis sue et uxoris ipsius magistri Nicolai, per quod siue quam legauit eidem ser Petro fratri suo ducatos quinque in terminis in eo specificatis persoluendis ut ex ipsa particula legebatur, scripta die 22 mensis augusti 1500, indictione 3^a. Et hoc quia idem ser Petrus dixit contentus et confessus fuit se de ipso legato sibi integraliter fuisse et esse satisfactum per ipsum magistrum Nicolaum* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VI, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/Vc, fol. 30).
- ¹⁵⁰⁷ (...) *presentibus* (...) *et magistro Nicolao Veselcouich aurifice ciuibus Sibenici* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 28/I, Lovro Butrišić, sv. 28/Ie, fol. 21).
- ¹⁵⁰⁸ (...) *Ibique nobilis ser Petrus de Draganis iudex curie maioris retulit se die duodecimo infrascriptis mensis ex debito sui officii in logie parue incantante Michaele precone et partante in manus polizam incantus tenoris infrascriptis, videlicet 1506, die XII decembris* (...) *ad instantiam nobilis ciuis Sibenici ser Petri Michitich creditoris heredum quondam done Dobrize Ripxich nec non magistri Nicolai Veselcouich olim mariti dicte quondam Dobrize usufructuari bonorum eiusdem quondam uxoris sue de ducatos vndecim auri* (...) *virtute termini logie* (...) *incantatur* (...) *ad publicum incantum de bonis suprascripte hereditatis* (...) *vnum terrenum vinatum et oliuatum* (...) *in Campo inferiori in contrata de Quang* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 28/I, Lovro Butrišić, sv. Bb, fol. 51).
- ¹⁵⁰⁹ Vidi bilj. 1973.
- ¹⁵¹⁰ (na margini:) (...) *presentibus* (...) *et magistro Nicolao Uesselchouich aurifice* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VIII, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/VIIIc, fol. 4).
- ¹⁵¹¹ Vidi bilj. 1975.
- ¹⁵¹² (...) *presentibus* (...) *et magistro Nicolao Uesselchouich aurifice de Sibenico* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VI, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/Vf, fol. 46').

-
- ¹⁵¹³ (...) *Ibique ser Martinus de Zampellis (...) nomine honeste iuuenis done Ioanne filie sue (...) ex vna, et magister Nicolaus Veselcouich aurifex de Sibenico nomine proprio, partibus ex altera (...) tale manrimonium inuicem contraxerunt (...) (...) Et pro dote et nomine dotis ipsius done Ioanne (...) Martinus eius pater dare promisit eidem magistro Nicolao sponso (...) ducatos ducentos auri (...) in terminus (...) infrascriptis videlicet, ducatos centum (...) in auro, argento et aliis bonis mobilibus (...) illud residuum soluere debeat in peccunia numerata in annis tibus proxime futuros (...) et pro aliis ducatos centum eidem sponso ex nunc dedit et tradidit vnam suam domum (...) in contrata Porte magne Sibenici (...) vnum terrenum vineatum et oliuatum gognaios 8 uel circa in Dubroua (...) Item vnum hortum oliuatum positum (ostatak dokumenta ispran).*
(na margini:) *Quietatio ser Martini de Zampellis et (nekoliko riječi isprano).*
Die lune XXVIII mensis ianuarii 1510, indictione XIII.
(...) *Ibique magister Nicolaus Veselcouich (...) habuisse et recepisse* (ostatak teksta je velikim dijelom ispran). (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 28/II, Lovrinac Butrasić, sv. 30/IIb, fol. 71').
- ¹⁵¹⁴ Veći dio ugovora o ženidbi i zabilježbe na margini je ispran pa dokument nije moguće u cijelosti transkribirati.
- ¹⁵¹⁵ (...) *presentibus magistro Nicolao Veselcouich aurifex (...)* (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 2, sv. 1.1.13.1, fol. 255(50)).
- ¹⁵¹⁶ *Ad instantiam de monialium Sancti Saluatoris retulit (...) se incantasse et presentasse magistro Nicolao Ueselcouich aurifici vnam targam et spatam pro libris 4 soldis — et expensis.* (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 3, sv. 1.1.14.1.8, fol. 147).
- ¹⁵¹⁷ (...) *presentibus (...) et magistro Nicolao Vesselchouich aurifex de Sibenico (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VII, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/VI, fol. 27).
- ¹⁵¹⁸ (na margini:) *Preceptum magistri Nicolai Veselcouich.*
Retulit magister Iohannes Verigula famulus comunis se die 5to instantis mensis augusti (...) ad instantiam magistri Nicolai Veselchouich aurificis se esse preceptum magistro Stephano Farsonich (...) in causa diferentie calicis (...) (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 4, sv. 1.1.15, fol. 338(156)).
- ¹⁵¹⁹ (...) *presentibus (...) et magistro Nicolao Ueselinich aurifex ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 4, sv. 1.1.15, fol. 117(55)).
- ¹⁵²⁰ Vidi bilj. 1912 u ovoj cjelini.
- ¹⁵²¹ (...) *presentibus (...) et magistro Nicolao Vesselchouich aurifex ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VII, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/VIg, fol. 89').
- ¹⁵²² Vidi dokument br. 21 u priložima.
- ¹⁵²³ (...) *presentibus magistro Nicolao Vesselchouich aurifex et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VII, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/VIg, fol. 116').
- ¹⁵²⁴ *Ad instantis ser Petri de Andreis retulit Iacobus Pisanus se presentase (...)*
Item magistro Nicolao Veselcouich aurifici copam vnius calicis argenti pro libris XII soldis 8 paruorum et expensis.
(na margini:) *Die 17 ianuarii 1517 (...) iudex deliberavit (...) copam pro libris 3 soldis (prazno) singula onzia (...)* (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 4, sv. 1.1.16.1.9, fol. 405'(22')).
- ¹⁵²⁵ (na margini:) *Emptio magistri Nicolai Veselcouich.*

(...) *Ibique nobilis ser Francisci Diuinich iudex curie maioris Sibenici retulit se pro debito sui officii die dominico XXV instantis mensis in logia magna incantante (...) ad instantiam magistri Nicolai Veselcouich aurificis de Sibenico creditoris comissarie et hereditatis quondam done Dobrice Ripcih de ducatis LXXVI auri uel circa pro residuo vnus termini logie ducatis 100 lati per quondam magnificum dominum Antonium Cornario olim comitem et capitaneum Sibenici sub die 22 mensis augusti 1505, occasione ut in eo, incantantur, vendentur (...) infrascripta bona dicte hereditatis pro satisfactionem suprascripti debiti et expensarum (...) (...) ad publicum incantum deliberasse suprascripta omnia terrena et bona in polizo descripto dicto magistro Nicolao Veselcouich creditori (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 30, Dražbe, sv. 30a, fol. 57'-59).*

¹⁵²⁶ (na margini:) *Creditum magistri Nicolai Iaxich.*

(nekoliko riječi oštećeno) *magister Nicolaus Veselcouich aurifex de Si[benico] (...) [con]fesus fuit se poni et dare debere magistro [Nicolao Iaxich] aurifici cui Sibenici libras centum paruorum (...) (...) quas quidem libras centum (...) magister Nicolaus Veselcouich debitor (...) soluere promisit sequem obligauit eidem magistro Nic[olao Iaxich] uti (?) creditori (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 28/IV, 28/V, Lovrinac Butrasić, sv. 28/V, fol. 37).*

¹⁵²⁷ (...) *presentibus magistro Nicolao Uesselchouich aurifice et (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VII, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/VII, fol. 42').*

¹⁵²⁸ (...) *Ibique nobilis ser Augustinus Diuinich iudex curie maioris Sibenici retulit se pro debito sui officii die hodierno ibidem incantante (...) preconae et portante in manu polizam incantus huius tenoris, videlicet die XI mensis martii 1517 (...) Ad instantiam ser Luce Tollimerich creditoris magistri Nicolai Veselcouich aurificis Sibenici de libras 34 soldos 4 paruorum (...) vt apparet in duabus modulis factis die 8 aprilis et 20 iunii 1516 ut in eis incantantur ad publicum incantum (...) venditur et deliberabitur de bonis dicti debitoris pro satisfactione suprascriptas libras 34 soldos 4 (...) vno terren vignado et oliuado gognaios 6 ½ posito in Sayeniza (...) (...) Io Nicolao Veselcouich orexe contradigo ala suprascripta poliza per rason che diro alhora et tempo dauanti la magnificia de miser lo conte die 26. mensis martii 1517 (...) (...) Io Nicolo Uesselcouich contradico ala dicta poliza die 14 mensis aprilis (...) (...) declarauit quod incantus procedat (...) ad publicum incantum deliberasse suprascriptum terrenum (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 30, Dražbe, sv. 30a, fol. 72-72').*

¹⁵²⁹ (na margini:) (...) *presentibus magistro Nicolao Uesselchouich aurifice et (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 30/I, Frane i Donat Tranquillo, sv. a (1514. – 1517.), fol. 169).*

¹⁵³⁰ (na margini:) *Compromissum magistri Nicolai Vesselchouich cum magistro Stephano Frisunich aurifice.*

(...) *Ibique magister Nicolaus Uesselchouich aurifex de Sibenico suo nomine ex vna et magister Stephanus Frisunich aurifex de Sibenico suo nomine ex parte altera, de omnibus et singulis differentiis inter eos existentibus occasione patene argenti aurati vnus calicis voluntarie et concorditer compromiserunt se et compromissum fecerunt (...) in Laurentium de Garsanis ciuem Sibenici nominatum et electum per dictum magistrum Nicolaum et in ser Paulum Ursinum ciuem Sibenici nominatum et electum per dictum magistrum Stephanum licet absentes tamquam presentes tamquam in eorum iudices arbitros (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VIII, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/VIIIb, fol. 115'-116).*

-
- ¹⁵³¹ (...) *presentibus (...) et magistro Nicolao Veselchouich aurifce ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 29/I, Tranquillo Guerini, sv. 30d, fol. 126).
- ¹⁵³² (...) *Ibique magister Nicolaus Ueselchouich aurifce (...) concessit (...) uineam (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 30/I, Frane i Donat Tranquillo, sv. b (1517. – 1519.), fol. 247).
- ¹⁵³³ (...) *presentibus magistro Nicolao Ueselchouich aurifce et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 30/I, Frane i Donat Tranquillo, sv. b (1517. – 1519.), fol. 80').
- ¹⁵³⁴ (...) *presentibus (...) et magistro Nicolao Veselchouich aurifce ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 30/I, Frane i Donat Tranquillo, sv. b (1517. – 1519.), fol. 156').
- ¹⁵³⁵ 9. rujna 1518.: (...) *Gregorium Vuchmilich ad respondendum magistro Nicolao Veselchouich. (...)* (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 4, sv. 1.1.16, fol. 30'); 11. rujna 1518.: (...) *Gregorium Vuchmilich ad respondendum magistro Nicolao Veselchouich. (...)* (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 4, sv. 1.1.16, fol. 32).
- ¹⁵³⁶ (...) *presentibus (...) et magistro Nicolao Ueselchouich aurifce ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 30/I, Frane i Donat Tranquillo, sv. b (1517. – 1519.), fol. 193').
- ¹⁵³⁷ (...) *presentibus magistro Nicolao Ueselchouich aurifce et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 30/VIII, Frane i Donat Tranquillo, sv. a (1514. – 1547.), fol. 48').
- ¹⁵³⁸ (...) *presentibus (...) et magistro Nicolao Ueselchouich ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 31, 32, Ivan Lupis, sv. 31a, fol. 81').
- ¹⁵³⁹ (...) *presentibus (...) et magistro Nicolao Ueselchouich aurifce ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 29/I, Tranquillo Guerini, sv. a, fol. 66').
- ¹⁵⁴⁰ (...) *ad instantiam ser Christofori Cossirich tamquam procuratori illorum de Radanouich de Tininio creditoris magistri Nicolai Veselchouich aurificis de Sibenico de libris 25 paruorum et expensis, uigore terminologie (...) lati (...) die 4 mensis nouembris 1519. (...) incantatum (...) de bonis dicti debitoris (...) vno terren uignado et oliuado (...) in Dobroua (...) (...) ad publicum incantum deliberasse suprascriptum terrenum ser Christoforo Cossirich (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 30, Dražbe, sv. 30a, fol. 109').
- ¹⁵⁴¹ (...) *presentibus (...) et magistro Nicolao Ueselchouich aurifce (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 30/I, Frane i Donat Tranquillo, sv. c (1520. – 1521.), fol. 115').
- ¹⁵⁴² (...) *presentibus magistro Nicolao Veselchouich et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 30/I, Frane i Donat Tranquillo, sv. c (1520. – 1521.), fol. 149).
- ¹⁵⁴³ (...) *presentibus magistro Nicolao Ueselchouich [auri]fice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 30/I, Frane i Donat Tranquillo, sv. c (1520. – 1521.), fol. 213).
- ¹⁵⁴⁴ (...) *presentibus magistro Nicolao Ueselchouich aurifce et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 30/I, Frane i Donat Tranquillo, sv. c (1520. – 1521.), fol. 219'); (...) *presentibus (...) et magistro Nicolao Veselchouich aurifce (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 30/I, Frane i Donat Tranquillo, sv. c (1520. – 1521.), fol. 220').
- ¹⁵⁴⁵ Vidi bilj. 2015 u ovoj cjelini.
- ¹⁵⁴⁶ (...) *presentibus magistro Nicolao Ueselchouich aurifce et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 30/II, Frane i Donat Tranquillo, sv. d (1522. – 1523.), fol. 91').
- ¹⁵⁴⁷ (na margini:) *Testamentum magistri Nicolai Ueselchouich.*
Actum Sibenici in contrata Sancti Grisogoni in domo habitationis magistri Iacobi Fossich aurificis, coram prouido uiro ser Ioanne Francisco de Liniciis examinatore comunis, presentibus magistro Mateo

Radicich sutore ac Ioanne filio Pauli Beroeuich de Sibenico testibus uocatis specialiter atque rogatis. Ibiq̄ue magister Nicolaus Ueselcouich aurifex et ciuis Sibenici iacens in lecto sanguene corpore tamen gratia omnipotentis Dei sana mente, sensu, memorie et intellectu, timens in oppinatis mortis, insultus ne intestatus decedere ex bona su inordinata, relinqueret per presens nuncupatum quod dicit sine scriptis testamentum omnia bona sua disposuit et ordinauit in hunc qui sequitur morum videlicet:

In primis animam suam omnipotenti Deo creatori suo deuote comendauit, corpus uero terre vnde est.

Item legauit fabrice Sancti Iacobi Sibenici libras duas paruorum.

Item legauit fraternitati Sancti Ioannis libras 3 paruorum.

Item legauit Francisco filio suprascripti magistri Iacobi Fossich omnia instrumenta artis sue pro anima sua.

Item legauit patri suo spirituali missas 40 pro quibus habeat a lemosinam consuetam, videlicet domino presbitero Laurentio Dudisani.

Residuum uero omnium et singulorum bonorum suorum mobilium et immobilium, iurium et actionum legauit, reliquit et dimisit magistro Iacobo Fossich aurifici, quem sibi heredem vniuersalem et commissarium instituit. Et hanc dixit esse omne (?) vltima voluntas et suum vltimum testamentum quam et quod valere uoluit iure sui vltimi testamenti aut codicillorum siue donationis causa mortis sine altera cuiuscumque vltime voluntatis qua melius ac efficacius valere et tenere potest ut dictum. (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 31, 32, Iohannes Lupis, sv. 31b (1518. – 1531.), fol. 90).

¹⁵⁴⁸ O tom zlataru opširnije u potpoglavlju 2.96 (na stranici 173-174).

¹⁵⁴⁹ Budući da je Nikola bio član bratovštine sv. Marije Nove (Nove crkve), taj legat vjerojatno nije ostavio kao član sv. Ivana Krstitelja.

¹⁵⁵⁰ A. ŠUPUK, 1979., 159.

¹⁵⁵¹ V. MIAGOSTOVICH, 1909., 54-55. Autor se poziva na Divnićev kodeks (*Codice Difnico N.o 349 pag. 4—17*), koji nije korišten u izradi ovoga rada.

¹⁵⁵² Dokument nije pronađen u sačuvanoj arhivskoj građi, već je podatak poznat iz rukopisa Krste Stošića. Međutim, navod nije moguće provjeriti jer Stošić navodi samo ime zlatara bez datuma i signature dokumenta. Vidi: K. STOŠIĆ, *Povijest Šibenika*, III/10 (Zlatari), rukopis, fol. 3.

¹⁵⁵³ (...) *presentibus (...) et prouido viro ser Alouisio aurifice de Venetia comestabilis in castro Sibenici (...)* (HR-BAŠ-18/1, BK, kut. 8, bez folijacije).

¹⁵⁵⁴ U zadarskim arhivskim izvorima 14. stoljeća titulom *ser* označavani su plemići, a tek iznimno imućni i ugledni pojedinci. (E. HILJE, 1994., 96). Tu titulu, koja je najčešće prethodila imenskim formulama plemića, imućnijih građana ili uglednih stranaca, u Zadru su nosili zlatari Produl Andrijin, Gerardin Ivanov iz Pesara, Pavao Petrov iz Kotora i Donat Zanina Bartulova de Calcina. Vidi: M. KOVAČEVIĆ, 2010., 267 (bilj. 226), 277 (bilj. 324), 325 (bilj. 810), 416 (bilj. 1719), 423 (bilj. 1774).

¹⁵⁵⁵ U izvorima su korištene sljedeće imenske formule: *Arnerius aurifex de Spaletto, magister Arnerius aurifex, magister Arnerius aurifex de Spaletto, magister Arnerius aurifex quondam Francisci de Padua, magister Arnerius aurifex quondam ser Francisci ciui Spalatino, magister Rainerius, Raynerius aurifex*. U literaturi je zastupljen kao *Arnir, Arnir Franov* i *Arnir Franov iz Splita* (C. FISKOVIĆ,

1950.a, 151; C. FISKOVIĆ, 1950.b, 194; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1963., 301; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1978., 33; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1999., 190).

¹⁵⁵⁶ HR-DAZD-16, OS, kut. 15, sv. 32/1, fol. 212'.

¹⁵⁵⁷ HR-DAZD-16, OS, kut. 16, sv. 34/1, fol. 103.

¹⁵⁵⁸ HR-DAZD-16, OS, kut. 16, sv. 34/1, fol. 136.

¹⁵⁵⁹ HR-DAZD-16, OS, kut. 16, sv. 34/1, fol. 153.

¹⁵⁶⁰ HR-DAZD-16, OS, kut. 16, sv. 34/1, fol. 153.

¹⁵⁶¹ HR-DAZD-16, OS, kut. 16, sv. 34/1, fol. 304.

¹⁵⁶² HR-DAZD-16, OS, kut. 16, sv. 34/1, fol. 295. Dokument na margini.

¹⁵⁶³ HR-DAZD-16, OS, kut. 16, sv. 34/1, fol. 320.

¹⁵⁶⁴ HR-DAZD-16, OS, kut. 19, sv. 36/1, fol. 29.

¹⁵⁶⁵ HR-DAZD-16, OS, kut. 19, sv. 36/4, fol. 21'.

¹⁵⁶⁶ HR-DAZD-16, OS, kut. 19, sv. 36/4, fol. 50'.

¹⁵⁶⁷ (na margini:) *Terminatio inter Iacobum de Ragusio et Raynerium aurificem pro annulo.*

Magnificus dominus comes (...) Audita differentia vertente inter Iacobum de Ragusio ex vna parte et Raynerium aurificem ex alia pro vno annulo facto per dictum Raynerium ex auro dicti Iacobi et cetera. Terminauit quod dictus Iacobus (...) debeat (...) eligere: aut accipere annulum factum secuturos (?) soluendo ipsi Raynerio manufacturam et callum auri in rationem decem pro centenario aut accepere ducatos quinque et dimittere annulum dicto Raynerio in eo facti (...) pro (...) argentum quod habuit ab ipso Iacobo (...) (HR-DAZD-16, OS, kut. 18, sv. 35/1, fol. 389).

¹⁵⁶⁸ HR-DAZD-16, OS, kut. 18, sv. 35/1, fol. 566.

¹⁵⁶⁹ 6. ožujka 1483.: (...) *Magister Arnerius aurifex de Spaleto ad respondendum magistro Petro aurifici aut ser Marco Laurentii eius aduocato / Idem / contumax (?) magister Arnerius quia non comparuit.* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/III, Ante Campolongo, F 10/VIIm, fol. 322); F. DUJMOVIĆ, 1975., Antonio Campolongo, sign. 6/3, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1483., 6. III., fol. 321 (kratki neobjavljeni transkript pod netočnom folijom); 6. ožujka 1483.: (...) *Magister Arnerius aurifex de Spaleto ad respondendum magistro Petro aurifici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/III, Ante Campolongo, F 10/VIIm, fol. 323'); (...) *Magister Arnerius aurifex de Spaleto ad respondendum magistro Petro aurifici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/III, Ante Campolongo, F 10/VIIm, fol. 325').

¹⁵⁷⁰ Dokument mi je poznat samo na temelju navoda Cvita Fiskovića (C. FISKOVIĆ, 1950.b, 194, bilj. 40).

¹⁵⁷¹ Očigledno je na naše prostore doselio s područja Italije.

¹⁵⁷² Vidi bilj. 1234.

¹⁵⁷³ U ugovoru to ne piše, ali budući da je Petar Matijević s ranijim partnerom Jakovom Voluntarosom iz Splita radio u zajedničkoj radionici u Šibeniku, vjerojatno je tako bilo i u ovom slučaju. Štoviše, tu pretpostavku dodatno osnažuje i činjenica da su se zlatari zajednički trebali brinuti o hrani i odjeći Ivanova učenika koji im je trebao pomagati.

¹⁵⁷⁴ Vidi bilj. 1234 i bilj. 1235.

¹⁵⁷⁵ (...) *magister Gregorius Michouilich lapicida de Sibenico iacens in lecto infirmus corpore tamquam gratiam Dei sanus mene, sensu et intellectu timens periculum mortis suum vltimum testamentu ita desposuit et*

ordinavit (...) (...) Item libras XIII paruorum cuidam Iurice aurifici de Spaleto pro resto certe vinee sibi vendite (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/IV, Cristoforo q. Andree, F IV/i, fol. 27'-28); F. DUJMOVIĆ, 1975., Cristoforo quond. Andrea, sign. IV, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1478., 9. III., fol. 28 (kratki neobjavljeni transkript). Frane Dujmović navodi iznos od četrnaest umjesto trinaest libara.

¹⁵⁷⁶ HR-DAZD-16, OS, kut. 12, sv. 28/2, fol. 8'; HR-DAZD-16, OS, kut. 12, sv. 27/6, fol. 6'.

¹⁵⁷⁷ HR-DAZD-16, OS, kut. 14, sv. 30/3, fol. 99.

¹⁵⁷⁸ Vidi u potpoglavlju 2.95.

¹⁵⁷⁹ Zahvaljujući signaturama koje mi je ustupio prof. dr. sc. Emil Hilje, poznato mi je šezdesetak neobjavljenih spisa iz druge polovine 15. stoljeća u kojima se spominje zlatar Juraj, a koje će možda u budućim istraživanjima biti moguće dovesti u vezu s nekim od identificiranih splitskih zlatara toga imena.

¹⁵⁸⁰ C. FISKOVIĆ, 1950.a, 152, 164 (bilj. 243). Budući da u nijednom od dva dokumenta na koja Cvito Fisković upućuje Juraj iz Splita nije označen kao Juraj Petrov, poistovjećivanje dvojice zlatara ipak treba uzeti s rezervom dok se splitska arhivska građa sustavnije ne prouči.

¹⁵⁸¹ O zlataru Jurju iz Splita, stanovniku Trogira, opširnije u potpoglavlju 2.68.

¹⁵⁸² (...) *Ibique magister Georgius Hromcich sartor ciuis Sibenici (...) constituit et solemniter ordinavit suum (...) procuratorem (...) magistrum Georgium aurificem de Spaleto habitorem Tragurii absentem (...) specialiter et expresse ad locandum dislocandi seu affictandi quamdam (...) domum positam Tragurii et exigendi affictus (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/III, Cristoforo q. Andree, F 18/IIIe, fol. 57).*

¹⁵⁸³ Andrija se u konačnici oporavio i nakon deset godina poništio oporuku, što doznajemo iz zapisa na margini dokumenta. Vidi bilj. 1632 u ovoj cjelini.

¹⁵⁸⁴ C. FISKOVIĆ, 1950.a, 152. Iako se Juraj Petrov doista nameće kao najizgledniji kandidat, u spisima na koje upućuje Cvito Fisković zlatar Juraj iz Splita, stanovnik Trogira, nije zabilježen kao sin Petra, pa Fiskovićev navod treba uzeti s rezervom sve dok se sustavnije ne prouči splitska arhivska građa druge polovine 15. stoljeća.

¹⁵⁸⁵ (in margine:) *Pro conuentu Sancti Dominici.*

Magnifico et generoso domino (Nicol – prekríženo) Francisco Lipomano dignissimo comite et capitaneo Tragurii tanquam patri honorando.

Magnifice et genereose tanquam patre honorande, comparuerunt coram me in iudicio hoc die venerabilis frater Iacobus de Iadra, prior conuentis Sancti Dominici de Spalato, et nobilis uir ser Mattheus de Papalibus, procurator dicti conuentis, asserentes quod alias magister Georgius aurifex de Spalato qui moratur Tragurii, habuit vncias quadraginta octo argenti a fratre Philippo de Iadra, tunc priore dicti conuenti, pro faciendo unum tabernaculum quod promisit facere 1468, die 27 ianuarii per scripturam sue manus pro spina Domini Nostri Iesu Christi qua est in dicto conuentu et quia predecessor (Matth – prekríženo) meus dominus Mapheus Leono die quarto nouembris 1471 dedit partitum ipsi magistro Georgio (quod accipiat partitum – prekríženo) aut quod restituat uncias 48 argenti habitas debente conuentu soluere ipsi magistro Georgio laborem si quem habuit et e[t]iam soluere cristallum emptum per ipsum magistrum Georgium, et si non potere dare argentum quod habeat terminum sex mensium complendi ipsum tabernaculum prout promisit. Aliter quod possit conuinci

realiter et personaliter et cum sit quod a dicto tempore citra nil fecerit nec uolurit facere petterunt dictum mandatum executioni mitti ratione contractus (litem – prekriženo), et ad hoc ut dictus conuentus habeat debitum suum ex officio meo depenorum nostram generositatem quod ipsi magistro Georgio fiat preceptum quod usque ad octo dies post mandatum sibi factum debeat per se u[el] eius legitimum procuratorem coram me comparere ad alegandum de iuribus suis uel dicendum quicquid uult aut facere debitum aliter procedam contra ipsum in bonis suis prout mihi de iure uidebitur, sua absentia in aliquo non obstante et de tali precepto per litteras nostras me preuisam reddere relatis (?). (jedna riječ nečitka i prekrižena) Ex Spalato die sexto martii 1473.

Nicolaus Michael utriusque iuris doctor comes Spalati. (HR-DAZD-16, OS, kut. 13, sv. 30/1, fol. 398').

¹⁵⁸⁶ HR-DAZD-16, OS, kut. 13, sv. 30/1, fol. 400.

¹⁵⁸⁷ HR-DAZD-16, OS, kut. 13, sv. 30/1, fol. 402.

¹⁵⁸⁸ HR-DAZD-16, OS, kut. 13, sv. 30/1, fol. 403'.

¹⁵⁸⁹ HR-DAZD-16, OS, kut. 13, sv. 30/1, fol. 402.

¹⁵⁹⁰ HR-DAZD-16, OS, kut. 18, sv. 35/1, fol. 486'-487.

¹⁵⁹¹ HR-DAZD-16, OS, kut. 18, sv. 35/1, fol. 590'-591.

¹⁵⁹² HR-DAZD-16, OS, kut. 16, sv. 34/1, fol. 270.

¹⁵⁹³ (...) *Ibique venerabilis dominus presbiter Ioannes Chopesich, subcanonicus et ciuis Sibenici (...) fecit, constituit, creauit et solemniter ordinauit suum verum legitimum procuratorem (...) magistrum Antonium Zizulanum aurificem et habitatorem Venetiarum absentem sed tamquam presentem (...) (...) specialiter et expresse ad exigendum (...) a venerabile domino presbitero Iacobo Paruincich, canonici Spalatensis et habitatore Vanetiarum (...) ducatus trigintaunum auri virtute duorum chyrographorum (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/I, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/Id, fol. 94).*

¹⁵⁹⁴ (...) *Venerabilis frater Antonius quondam Ioannis aurificis de Cataro ordinis minoris ad presens habitator Sibenici (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 21/II, Gregorio q. Lorenzo, sv. b, fol. 81'); F. DUJMOVIĆ, 1975., Gregorio quondam Lorenzo, sign. 22-II-15, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1480., 2. IX., fol. 22 (kratki neobjavljeni transkript). Frane Dujmović dokument navodi pod fol. 22 umjesto fol. 81'.*

¹⁵⁹⁵ (...) *Ibique venerabilis frater Bartholus quondam magistri Mathei balistrerii ciuis Sibenici ordinis Sancti Francisci de conuenti et guardianus conuentus Sancti (prazno) (...) ordinauit (...) arbitros tamquam procuratores suos (...) (...) a ser Gabriele Dobroieulich ciue Sibenici quadam bona que quondam fra Antonius quondam Ioannis aurificis de Cataro eiusdem ordinis deponsauit apud dictum ser Gabrielem (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 21/II, Gregorio q. Lorenzo, sv. g, fol. 164'-165); F. DUJMOVIĆ, 1975., Gregorio quondam Lorenzo, sign. 22-II-15, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1485., 5. XII., fol. 168 (kratki neobjavljeni transkript). Frane Dujmović dokument navodi pod fol. 168 umjesto fol. 164'-165.*

¹⁵⁹⁶ (...) *Actum /actum/ Sibenici in via publica ante apotecam magistri Simonis de Florenzia aurificis (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 21/II, Gregorio q. Lorenzo, sv. b, fol. 102).*

¹⁵⁹⁷ U splitskoj arhivskoj građi zlatar je zabilježen kao *magister Heronymus aurixef quondam Iacobi aurificis*, a u šibenskom dokumentu kao *magister Hieronymus quondam Iacobi de Spaleto*.

¹⁵⁹⁸ U Splitu je u 15. stoljeću živjelo nekoliko zlatara toga imena (C. FISKOVIĆ, 1950.a, 151), ali iz poznatih dokumenata nije moguće utvrditi o kojem se zlataru Jakovu radi.

¹⁵⁹⁹ HR-DAZD-16, OS, kut. 16, sv. 34/3, fol. 6'.

¹⁶⁰⁰ HR-DAZD-16, OS, kut. 19, sv. 36/2, fol. 426'.

¹⁶⁰¹ HR-DAZD-16, OS, kut. 19, sv. 36/2, fol. 426'-427'.

¹⁶⁰² (...) *presentibus (...) et magistro Hieronymo quondam Iacobi de Spaletto aurifice habitatore Sibenici (...)*
(HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 1, sv. 1.1.4.1, fol. 123').

¹⁶⁰³ U šibenskoj arhivskoj građi zabilježen je kao *magister Hieronymus quondam ser Francisci, aurifex de Spaletto*, a u splitskim izvorima kao *magister Hieronymus quondam ser Francisci (de Padua), aurifex*.

¹⁶⁰⁴ (na margini:) *Locatio appotece Filippi Rudatouich. / Quadragesima incohavit die 20 dicti mensis februarrii 1482.*

(...) *Ibique Filippus Rudatouich de Sibenico (...) dedit, concessit et locauit pro vno anno futuro magistro Hieronymo, aurifici de Spaletto, quondam ser Francisci, vnam appotecam positam Sibenici (...) versus portam magnam Terre Firme Sibenici apud suos confines, quam appotecam ipse Filippus habet ad afflictum a dominis guardiano et fratribus Sancti Francisci de Sibenico, et hoc pro librarum quatuordecim denariorum paruorum soluendis per ipsum magistrum Hieronymum pro afflictu ipsius appotece pro dicto vno anno, de quo afflictu ipse megister Hieronymus soluere promisit medietatem, scilicet libras septem paruorum ipsi Filippo amodo usque ad duos menses proxime futuros, conditionibus et pactus quod dictus Filippus amodo usque ad mediam quadragesimam predictam proxime futuram debeat fecisse fieri vnum bonum et habilem et clarum balconum in dicta appoteca et comodum pro arte aurificis omnibus expensis ipsorum Filippi et magistri Hieronymi. Et si casus accideret quod dominus guardianus seu fratres Sancti Francisci predicti expellerent dictum magistrum Hieronymum seu dictum Filippum de dicta appoteca ante finem anni supradicti, dictus Filippus teneatur et sic promisit restituere ipsi magistro Hieronymo totum illud quod habuisset de dicto afflictu.* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/VII, Ante Campolongo, F 10/Vd, fol. 21'); F. DUJMOVIĆ, 1975., Antonio Campolongo, sign. 6/9, HAZ, pod datumom: 14821., 14. II., fol. 21 (kratki neobjavljeni transkript).

¹⁶⁰⁵ HR-DAZD-16, OS, kut. 24, sv. 40/1, fol. 137.

¹⁶⁰⁶ HR-DAZD-16, OS, kut. 24, sv. 40/1, fol. 209.

¹⁶⁰⁷ HR-DAZD-16, OS, kut. 24, sv. 40/1, fol. 251'-252'.

¹⁶⁰⁸ HR-DAZD-16, OS, kut. 24, sv. 40/1, fol. 268-268'.

¹⁶⁰⁹ HR-DAZD-16, OS, kut. 23, sv. 39/19, fol. 354.

¹⁶¹⁰ U izvorima je zabilježen kao *Andreas Cimaturich, Andreas Cimaturich quondam Cuite, Andreas Cimaturich filius Cuite Lale i Andreas Lalich*. Kako bi se izbjegle daljnje zabune oko identifikacije, u ovom je radu navedena „fabricirana“ imenska formula koja se u tom obliku ni jednom ne pojavljuje u dokumentima.

¹⁶¹¹ C. FISKOVIĆ, 1949., 148; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1963., 303; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1978., 45; K. KALAUZ, 1998., 117; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1999., 195. Treba imati na umu da je u publikacijama Nevenke Bezić-Božanić zlatar naveden dvaput pod različitim imenima, jer nije bilo poznato da su Andrija Cimaturić i Andrija Lalić, to jest Lolić, ista osoba. Vidi bilj. 1614 u ovoj cjelini.

¹⁶¹² N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1976., 376; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1999., 195.

¹⁶¹³ I. FISKOVIĆ, 1986., 402; I. FISKOVIĆ, 1990., 123; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1999., 195 (Čimaturić / Čimburić ? Andrija).

¹⁶¹⁴ C. FISKOVIĆ, 1949., 148; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1963., 308; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1978., 74; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1999., 205. Cvito Fisković je Andriju Lolića, to jest Lalića, pogrešno poistovjetio sa zlatarom Andrijom iz Splita koji je za crkvu Gospe od Kaštela trebao izraditi srebrnu pozlaćenu kadionicu. Naime, potonji je zlatar identificiran kao Andrija Vuković iz Splita.

¹⁶¹⁵ Vidi bilj. 1618 u ovoj cjelini.

¹⁶¹⁶ (na margini): *Matrimonium inter magistrum Andream Cimaturich et eius vxorem donam Ixabetam.*

(...) presentibus (...) et magistro Petro quondam Mathei aurifice ciuibus Sibenici (...) Ibiq̄ue ser Ioannes quondam ser Nicolai de Nigropontis commestabile porte terre firme Sibenici ex vnam parte et magister Andreas Cimaturich quondam Ciuite aurifex de Sibenico parte ex altera (...) matrimonium (...) contraxerunt hoc modo videlicet quia dictus ser Iohannes cum effectu promisit dare et tradere donam Ixabetam sororem vxoris sue in sponsam et vxorem legitimam ipsi magistro Andree (...) dictus ser Iohannes promisit date dicto magistro Andree sponso ducatos centum auri hoc modo ducatos quinqueginta in rebus mobilibus (...) (...) et ducatos quinqueginta (...) ad annos tres proxime secuturos (...)

(na margini): *1483 die 19 augusti (...) Ibiq̄ue magister Andreas Cimaturich aurifex de Sibenico (...) contentus et confessus fuit se pro partis dotis vxori sue done Ixabete habuisse et recepisse a ser Iohanne quondam ser Nicolai quondam Thadei de Nigropontis (...) in pecunia numerata et in rebus mobilibus (...) libras quatuorcentas quadraginta paruorum (...)*

(na margini): *MCCCCLXXXVII (...) die uero martis VI mensis marcii (...) (...) Ibiq̄ue magister Andreas Cimaturich quondam Ciuite aurifex ciuis Sibenicensis (...) contentus et confesus fuit se habuisse et recepisse a ser Iohanne quondam ser Nicholai de Nigroponte libras centum octuaginta paruorum, et hoc pro resto et completa solutione ducatorum centum suprascriptorum et pro resto dotis done Ixabete vxori dicti magistri Andree (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/IV, Cristoforo q. Andree, F IVb, fol. 45).*

¹⁶¹⁷ (...) *presentibus (...) et magistro Andrea Lalich aurifice ciuibus Sibenici (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 21/IV, Gregorio q. Lorenzo, sv. e, fol. 119).*

¹⁶¹⁸ (...) *Ibiq̄ue Petrichijs Georgii marinarius de Sibenico (...) procurator Cuite Lale (...) fecit, substituit et deputauit loco sui procuratorie magistrum Andream Cimaturich aurificem et filium dicte Cuite (...) ad (jedna riječ oštećena) exigendum et recipiendum totum quod dare teneatur et debet magistrum Antonium Cheusseuich cerdo pro affictu domus et omnium introitum dicte Ciuite (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/IV, Cristoforo q. Andree, F IVb, fol. 52'-53).* U dokumentu Cvita nije navedena kao pokojna, ali u spisu od 23. ožujka 1495. godine stoji da je 9. veljače 1481. godine sastavila oporuku, pa nije isključeno da je nedugo nakon toga preminula. Vidi bilj. 1662 u ovoj cjelini.

¹⁶¹⁹ (na margini): *Dos done Ixabete vxoris magistri Andree Cimaturich aurificis.*

(...) Ibiq̄ue magister Andreas Cimaturich aurifex de Sibenico (...) contentus et confessus fuit se pro parte dotis done Ixabete vxoris sue habuisse et recepisse a ser Ioanne quondam Nicolai de Nigroponte (...) in rebus mobilibus (...) libras trecentas quadraginta tres et soldos quatuordecim paruorum et in

peccunia numerata libras octuaginta et soldos octo paruorum (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/IV, Cristoforo q. Andree, F IVb, fol. 68'); F. DUJMOVIĆ, 1975., Cristoforo quond. Andrea, sign. IV, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1483., 22. V., fol. 68 (kratki neobjavljeni transkript).

¹⁶²⁰ Vidi bilj. 1616 u ovoj cjelini.

¹⁶²¹ (na margini:) *Magistri Andree Lalich aurificis in parti (?) ser Bartholomei quondam Andree ad exigendo procura. / Publicatum pro magistro Andrea introscripto.*

(...) Actum Sibenici in apoteca magistri Andree Lalich aurificis (...) Ibique magister Andreas Lalich aurifex ciuis Sibenici, alias balisterius super trireme infrascripte et fideiussor pro ser Luca de Modena infrascripto, omnibus modo, via, iure, vsu et forma (...) ordinauit prouidum virum ser Bartholomeum quondam ser Andree ciuem Sibenici super trireme Sibenici, cuius est super comitis spectabili domini Dominicus quondam Michaelis Semiunich ciuis Sibenici (...) suum verum et legitimum et indubitatum procuratorem (...) ad petendum, exigendum, recuperandum et cum effectu consequendum a ser Luca de Modema balisteri super dicte trireme ducatorum quatuor auri (...) quos idem magister Andreas, fideiussor pro dicto ser Luca soluit predicto domino Dominico. Item ad petendum (...) quocunque alio cui contigisset exegisse dictam quantitatem dum fuit procurator dicti magistri Andree (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 21/II, Gregorio q. Lorenzo, sv. e, fol. 46'); F. DUJMOVIĆ, 1975., Gregorio quondam Lorenzo, sign. 22-II-15, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1483., 12. VI., fol. 46 (kratki neobjavljeni transkript).

¹⁶²² (...) *presentibus (...) et magistro Andrea Cimaturich aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 22, Daniel Campolongo, sv. 12a, fol. 28).

¹⁶²³ Vidi dokument br. 11 u priložima.

¹⁶²⁴ (...) *presentibus magistro Andrea aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 22, Daniel Campolongo, sv. 12a, fol. 45'). Premda je u dokumentu zlatar naveden samo imenom, zacijelo je riječ o Andriji Cimaturiću Laliću jer se splitski zlatar Andrija Vuković u Šibeniku ne spominje nakon 1475. godine.

¹⁶²⁵ (na margini:) *Locatio seu affictatio apotece Philippi Drganich.*

(...) Ibique Philippus Draganich de Sibenico ad annos quatuor proxime futuros (...) dedit et locauit ad affictum vnam suam apotecam sub domo heredum ser Damiani Tobolouich vbi laborabit aurificis et quam habebnit ad affictum aurificibus conuentus Sancti Francisci et cetera, magistro Andree Cimaturich aurifici de Sibenico presenti et ad dictus tempus conducenti ad rationem libras duodecim in anno (...) qui affictus idem magister Andreas teneantur et obligantur sit soluere hoc modo, videlicet: ad introitus libras sex paruorum, quas dictus Philipus (...) recepisse, et libras sex (...) ad sex mensibus proxime secuturos (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/IV, Cristoforo q. Andree, F IVc, fol. 52').

¹⁶²⁶ (...) *presentibus (...) et magistro Andrea Lalich aurifice ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 21/II, Gregorio q. Lorenzo, sv. f, fol. 50).

¹⁶²⁷ (...) *presentibus (...) et magistro Andrea Lalich aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 21/II, Gregorio q. Lorenzo, sv. f, fol. 106).

¹⁶²⁸ (...) *Ibique ser Franciscus Diuinich quondam ser Cipriani nobile Sibenici, vti procurator fabrice ecclesie Sancti Francisci de Sibenico (...) habuisse et recepisse a ser Ioanne quondam ser Laurentii ciue Sibenici (...) suo proprio nomine et ser Gregorii fratris sui, libras decem paruorum, et hoc pro legato*

facto dicte ecclesie per quondam donnam Claram, matris dictorum ser Ioannis et ser Gregorii, hoc modo: (...) libras septem in pecunia numerata et libras tres in quodam bordonale posito in apoteca dicte ecclesie, quam ad presens tenet magister Andreas Cimatorich aurifex (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/IV, Cristoforo q. Andree, F IVd, fol. 17'). Značenje riječi bordonale vidi na: <https://www.etimo.it/?cmd=id&id=2457&md=b66c95aeb14fe70f4562f422bad1e923> ; <https://www.etimo.it/?cmd=id&id=2458&md=0c0e6509e3e29768e15cd3e20d38c561>, pristupljeno 11. lipnja 2021.

¹⁶²⁹ (na margini:) *Publicatum pro magistro Andrea introscripto.*

(...) Ibique ser Ioannes et ser Gregorius, fratres et filii quondam ser Georgii Cimatorich, ex vna, item magister Andreas Lalich aurifex, suo nomine et nomine Georgii fratris sui absentis, (...) ciues Sibenici partibus ex altera, habentes inter se quasdam diferentias occasione bonorum que fuerunt quondam domini Georgii Dobroieulich auunculi dictorum (quondam – prekriženo) ser Ioannis et ser Gregorii. Item occasione bonorum que fuerunt quondam domini Stephani Cimatorich fratris dictorum ser Ioannis et ser Gregorii, vigore testamentorum predictorum quondam domini Georgii et quondam domini Stephani (...) (...) deuenerunt, videlicet quod medietatem omnium bonorum (...) dicto quondam domino Stephano (...) sit et esse debeat dictorum ser Ioanne et ser Gregorii, et alia medietas dicti magistri Andree quo supra nomine (...) (...) que omnia bona contenta in dicto inuentario idem magister Andreas quo supra nomine (...) contentus et confessus fuit se habuisse et recepisse (...) (...) Declarantes expresse dicte partes vt se quando aparebitur et legitime docebitur donam Cuitam, matrem dicti magistri Andree fuisse viuam a die presentis questionis in antea pro quanto uis tempore, quod predicti ser Ioannes et ser Gregorius teneantur et sint obligati dare, restituere et relaxare dicto magistro Andree quo supra nomine (...) omnia et singula bona que eisdem vt supra peruenerunt et contigerunt pro eorum parte siue medietate (...) Et versa vice dictus magister Andreas quo supra nomine se teneatur et sit obligatus dare, soluere et restituere predictis ser Ioanni et ser Gregorio omne et totum id quod reperietur predictos ser Ioannem et ser Gregorium soluisse et exbursasse creditoribus dicti quondam domini Stephani (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 21/II, Gregorio q. Lorenzo, sv. g, fol. 14-15); F. DUJMOVIĆ, 1975., Gregorio quondam Lorenzo, sign. 22-II-15, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1485., 26. I., fol. 14 (kratki neobjavljeni transkript).

¹⁶³⁰ (na margini:) *Ser Iohannes Marcouich contra ser Iohannem Cimatorich et magistrum Andream Lalich creditores (?).*

(...) Ibique ser Iohannes quondam ser Georgii Cimatorich et magister Andreas Lalich aurifex ciues Sibenici tamquam heredes quondam domini Stephani Cimatorich olim archipresbiteri et canonici Sibenici (...) dare debere Ioanni Marcouich mercatori ciui Sibenici (...) libras centum sexaginta paruorum (...) pro quadam debito ad quod tenebatur dictus quondam dominus Stephanus (...)

(na margini:) *MCCCCCLXXXVII, indictione 5^a, die XXIII mensis marcii.*

(...) Ibique Iohannes Marci introscriptus (...) contentus et confessus fuit se habuisse et recepisse a magistro Andrea introscripto libras octuaginta paruorum quas eidem teneantur vigore instrumenti introscripti (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 21/II, Gregorio q. Lorenzo, sv. g, fol. 15').

¹⁶³¹ (...) *presentibus (...) et magistro Andrea Lalich aurifice ciuibus Sibenici (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 21/II, Gregorio q. Lorenzo, sv. g, fol. 60).*

¹⁶³² (na margini:) *Testamentum magistri Andree aurificis.*

Actum Sibenici in domo ser Ioannis de Nigroponte comestabilis Porte Terre firme Sibenici, presentibus ser Ioanne Dobroeulich, examinatore comunis, magistro Andrea, medico cyroico comunis Sibenici, et ser Michaele Petri testibus.

Ibique magister Andreas Cimaturich aurifex cognominatus Lalich ciuis Sibenici iacens in camera domus suprascripte, vulneratus sub gemi (?) sinistro, sanus tamen per gratiam Domini Nostri Iesu Christi mente, sensu, memoria et intellectu, timens mori ex ipso uulnere qua letale est, ne bona sua inordinata remaneant, suum presens nuncupatiuum testamentum quod dicitur sine scriptis in hunc modum facere procurauit. In primis animam suam omnipotenti Deo comendauit, corpus uero terre unde est. Item reliquit de suis bonis dari pro anima sua semel tamen libras centum paruorum hoc modum uidelicet: libras decem paruorum ut ex illis ematur tantum cere pro honorando uenerabile Sanctum Corporis Christi quare (?) infirmis portatur Sibenici et in suburbiis, libras decem fabrice ecclesie Sancti Iacobi in Sibenico, libras quinquaginta promittenda una persona ad Sanctum Iacobum de Gallitia et libras XXX^{ta} paruorum ecclesie Sancte Marie Miraculis in ciuitate Venetiarum. Item reliquit Bartholo eius discipulo omnia sua ferramenta et alia opportuna sue appotece aurificarie ad eius voluntatem. Verum si magister Georgius aurifice de Spaletto qui ad presens laborat in appoteca cum dicto testatore uoluerit usque ad annos quinque proxime futuros post obitium ipsius testatoris stare et laborare hic Sibenici de dicta arte, ut possit predictis ferramentis et aliis oportunis ad ipsam artem, dummodo (?) det et soluat infrascripte donec Helisabete uxoris ipsius testatoris quartam partem lucri pro dictis ferramentis, et tenendo suprascriptum Bartholum ad laborandum cum eo, eum docendo dictam artem prout cum illo conueniet. Item reliquit Andriane filie suprascripti ser Ioannis comestabilis eius sororii reliquum (?) dotis quorum habere debem ipse testator a dicto comestabile pro infrascripta eius uxorem, quod reliquum (?) dotis ipsa eius uxor exegat de bonis ipsius testatoris. Item dictus testator confessus fuit habuisse a suprascripto comestabile libras quinque soldorum (prazno) paruorum ad computum suprascripte dotis, de quibus nullam habet cautionem. Reliqua autem omnia sua bona mobilia et immobilia, iura et actiones, ubique locorum positas et repertas et ad ipsum testatorem modum quocumque spectantia et pertinentia nunc et in futurum reliquit donec Helisabete uxori sue, hac conditione, quod si ipsa uxori sue premoriretur frater ipsius testatoris nomine Georgius quo ignoratur ubi sit, ipsa dona Helisabet uxori sua de dictis bonis et iuribus ei relictis possit facere omnem eius voluntatem. Et si dicta eius uxor premoriretur dicto Georgio fratri suo tunc substituit dictum fratrem suum Georgium predictum eius uxori in suprascriptis bonis et iuribus, sed ipsa uxor sua quousque uixerit teneat, gaudeat et usufructet omnia bona et iura ipsius testatoris modo predicto, quam sibi heredem uniuersalem instituit. Commissarios uero suos et huius sui testamenti executores instituit dictam eius uxorem et suprascriptum comestabilem eius sororium, quam et quem uoluit tenere conficere inuentarium neque alicui persone reddere rationem sue administrationes. Et hanc asseruit esse suam vltimam voluntatem et suum ultimum testamentum quam et quod uoluit valere iure testamenti, et si non valeret iure testamenti valeat et valere debere iure codicilorum aut donationis causa mortis seu alterius cuiuscumque alterius vltime voluntatis ut de iure effitatus valore et tenere poterit.

(na margini:) *Die lune 2° mensis marcii 1495, indictione 13^a. Actum Sibenici in cancelaria comunis, coram prouido ac nobile viro ser Ioanne Misich quondam ser Nicoli examinatore comunis, presentibus ser Ioanne Tichich, ser Ioanne Draganich quondam ser Raphaelis nobilibus ciuibus Sibenici testibus. Ibique magister Andreas Cimaturich aurifex suprascriptus constitutus personaliter in cancelaria suprascripta lecto sibi tenere suprascripti testamenti de quo non contentabatur omni meliori modo, uia, iure et forma quibus melius et efficacius sciuit et potuit ac scit et potet (?) cassauit, annullauit, irritauit, nulliusque roboris uel vigoris esse uoluit dictum testamentum in omnibus et pro omnia ut in eo legitur quod in signum cassatis et annullationis mandauit depenari et cetera.* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 22, Daniel Campolongo, sv. 12c1, fol. 26-26'); K. STOŠIĆ, *Povijest Šibenika*, III/10 (Zlatari), rukopis, fol. 3. Krsto Stošić navodi datum i signaturu dokumenta bez ispisa.

¹⁶³³ Bartula u kasnijim izvorima ne susrećemo kao izučenog zlatara, stoga nije moguće utvrditi je li kod Andrije završio naukovanje.

¹⁶³⁴ O tom zlataru više u potpoglavlju 2.68. Vidi ujedno i potpoglavlje 2.67.

¹⁶³⁵ *Ad instantiam /instantiam/ magistri Andree aurificis retulit Antonius Marinich presentasse Pietro (oštećeno)tinouich 25 botonos paruos argenti et vnum annullum argenti pro libris quatuor (?) et soldis (oštećeno).* (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 1, sv. 1.1.6.1.3, fol. 93'). Zlatar je naveden bez patronima, ali je zacijelo riječ o Andriji Cimaturiću (Laliću), jer osamdesetih godina 15. stoljeća drugi zlatar toga imena nije zabilježen u šibenskim arhivskim izvorima.

¹⁶³⁶ (...) *Ibique magister Andreas aurifex dictus Lalich ciuis Sibenici (...) contentus et confessus fuit se habuisse et recepisse a ser Ioanne quondam ser Michaelis scribe camere phiscalis Sibenici (...) pro prothomagistro Gregorio fabro de Sibenico (...) libras centum soldos XIII° paruorum exactas per comillitonem magistri domini comitis Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 22, Daniel Campolongo, sv. 12a, fol. 62').

¹⁶³⁷ (na donjoj margini:) (...) *Retulit (...) se incantantes cercelos et pirones ac choclearia argenteum simul et semel ser Iacobus de Andreis iudex vendidit ea magistri Andree Lalich aurifici ad rationem onzia libras 3 soldos 17 pro singula onzia et fuerunt onze duo et (octauos cum – prekriziĥeno) dimidio et un octauum cum scropoli decem octo (...)* (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 1, sv. 1.1.6.1.3, fol. 131).

¹⁶³⁸ (na margini:) *Ser Gregorius Cimaturich cum magistro Andrea Lalich permutatio. / Publicatum pro magistro Andrea introscripto.*

(...) *Actum Sibenici super strata magistra in apoteca magistri Andree Lalich aurificis (...) presentibus magistro Petro Matigeuich aurifice (...) Ibique ser Gregorius Cimaturich ciuis Sibenici (...) de rato ser Ioannes fratre suo absente (...) cessit (...) magistro Andree Lalich aurifici ciui Sibenici ibidem presenti, suo nomine et nomine Georgii fratris sui absentis (...) vnam suam domum (...) cum suo volto et cum suo solo super qua posita est Sibenici in contrata Sancti Spiritus (...)* (...) *Et versa vice dictus magister Andreas Lalich suo nomine et nomine Georgii fratris sui absentis (...) cessit terras (...) ser Gregorio quondam ser Georgii Cimaturich ciui Sibenici ibidem presenti (...) vnam terram aratoriam oliuatam dictam Prosicche (...) positam in contrata dictam (jedna rijeĥ nejasna) (...) Item vnam terram aratoriam oliuatam (...) positam in dicta contrata Paycniza (?) (...) Item vnam terram aratoriam oliuatam (...) positam in Dubroua in contrata dicta Opatia (...) Item vnam terram aratoriam (...)*

positam in Dubroua in contrata dicta Obergna (...) que bona videntur fuisse quondam domini Stephani Cimatorich fratris dicti ser Gregorii, et alias diuisa inter dictas partes pro vt in nomine mei notarii sub die XXVI mensis ianuarii del (?) 148(posljednja znamenka zamrljana). Item super bonis mobilibus (...) diuisionem (...) conuenerunt, videlicet (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 21/III, Gregorio q. Lorenzo, sv. b, fol. 12'-13).

¹⁶³⁹ (...) *Actum Sibenici super strata magistra in apoteca magistri Andree Lalich (...) presentibus (...) et magistro Andrea Lalich aurifice suprascripto ciuibus Sibenici (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 21/III, Gregorio q. Lorenzo, sv. b, fol. 117).*

¹⁶⁴⁰ Podatak je uočen u neobjavljenim transkriptima Frane Dujmovića, gdje je zabilježena samo godina sastavljanja dokumenta i folija. Međutim, u spisima bilježnika Antonia de Martinisa iz 1487. godine na fol. 30 nije pronađen dokument takvog sadržaja. Ispis prema Frani Dujmoviću glasi: „*Actum Sibenici prope apotecam magistri Andree Lalich aurificis*“. F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Antonio de Martinis, sign. 20/I, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1487., ? .?, fol. 30.

¹⁶⁴¹ (na margini:) *Magistri Andree Lalich Danielem in discipulum conductio.*

(...) Actum Sibenici super strata magistra in apoteca magistri Andree Lalich aurificis (...) Ibique ser Paulus Petreuich ciuis Sibenici locauit Danielem, nepotem suum, licet absentem, filium naturalem ser Nicolai filii dicti ser Pauli, ibidem presentis et se contentantis predicto magistro Andree Lalich aurifici presenti et conducenti in discipulum pro annis septem proxime futuros ad dictam artem. Qui Daniel debeat esse obediens (...) non facere furtum (...) discere artem (...) Et versa vice dictus magister Andreas promissit dictum Danielem docere artem predictam (...) prebendo eidem victus et vestibus condecetes pro tempore dicte locationis (...) Item quod dictus ser Paulus non possit accipere dictum Danielem a dicto magistro Andrea ante completum locationem et econuerso dictus magister Andreas non possit expellere a se dictum Danielem ante completum locationem. Et dictus ser Paulus se constituit plezium pro dicto Daniele eius nepote (...)

(na margini:) *MCCCCLXXXVIII, indictione VII, die sabatii 31 octobris. Actum Sibenici in contrata Sancti Spiritus super strata magistra, ante apotecam magistri Andree introscripti (...) Ibique ser Paulus et magister Andreas introscripti amicabiliter et de plano cassauerunt instrumentum locationis introscriptum (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 21/III, Gregorio q. Lorenzo, sv. c, fol. 27).*

¹⁶⁴² O tome više u cjelini 6.2.1.

¹⁶⁴³ (...) *ser Ioannes Misich quondam ser Thomasia ciuis Sibenici procurator (...) ecclesie Sancti Francisci in Sibenico et ser Dominicus quondam ser Laurentii ciuis Sibenici, procurator per fratres minores ecclesie et monasteri Sancti Francisci, (...) dederunt, concesserunt et locauerunt magistro Andree Cimatorich aurifici ciui Sibenici presenti et conducenti (...) ad annos tres proxime futuros et incepturos die XI° mensis aprilis proxime venturi vnam apothecam ipsius conuentus et ecclesie positam sub domo heredum quondam ser Damiani Tobollouich, ad rationem et ratione singuli anni libras sexdecim paruorum (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/I, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/Ia, fol. 5); J. KOLANOVIĆ, 1995., 271, bilj. 107.*

¹⁶⁴⁴ (...) *Ibique ser Dominicus de Indricio (...) uendidit (...) magistro Ioanni Iadrieuich murario (...) terrenum uineatum (...) positum in Campo inferiori (...) apud magistrum Andream Lalich aurificem (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 24, 25, Nicola de Rubeis, sv. 24/I, fol. 25).*

¹⁶⁴⁵ Vidi dokument br. 12 u priložima.

¹⁶⁴⁶ (...) *Ibique Petrus Oliuerouich, Nicolaus Carincich et magister Ioannes Radiuoeuich sutor, ciues Sibenici, vti iudices et superiores fraternitatis Sancti Marci de Burgo Sibenicensis (...) iure pastini dederunt, locauerunt magistro Andree Cimaturich aurifici et ciui Sibenici (...) vnum terrenum predictae fraternitatis oliuatum gonaliorem quinque, positum in Campo inferioris Sibenicensis sub turrim heredum quondam ser Raphaelis Dragoeuich (...) apud uineam magistri Ioannis Burtich lapicide (...) Et dictus magister Andreas (...) promisit ipsam terram per plantare bonis uitibus et aliis arboribus fructiferis secundum statuta et ordines Sibenicensis (...) et dare ac reddere singulo anno predictae fraternitati pro terratico terciam partem vini musti et medietatem oliuariorum veterum paratis in loco (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/I, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/Ib, fol. 20). Dokument istog sadržaja sačuvan je i u Biskupijskom arhivu u Šibeniku u fondu Zbirka oporuka. (HR-BAŠ-75, ZO, kut. 1, fol. 47-47').*

¹⁶⁴⁷ (na margini:) *Magistri Andree Lalich ac Michaelis Vuchasignich terre emptio.*

(...) Ibique venerabilis dominus Michael Vuchasignich ciuis Sibenici (...) vendidit (...) magistro Andree Lalich aurifici ciui Sibenici (...) vnam terram (...) in Campo inferiori (...) apud terram vineatam dicti emptoris (...) (...) precii ducatos viginti septem pro tota dicta terra (...)

(na margini:) *MCCCCLXXXI, indictione VIII, die mercurii XXVII mensis iulii. (...) Ibique venerabilis presbiter Michael Vuchasignich venditor superscriptus (...) recepit a magistro Andrea Lalich emptore superscripto ducatos sex pro resto ducatos viginti, videlicet, pro resto precii terre superscripte (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 21/III, Gregorio q. Lorenzo, sv. d, fol. 166).

¹⁶⁴⁸ (na margini:) *Locatio et conuentio Caterine relicte quondam Stipani cum magistro Andrea Lalich aurifice.*

(...) Ibique Caterina relicta quondam Stipani cum licentia (...) iudicis maioris curie, videlicet, ser Paulo Petreuich, ser Batista Zauorouich, ser Francisco Simeonich et ser Ioanne Draganich (...) dedit et posuit Laurentium eius filium cum magistro Andrea Lalich aurifici ad adiscendum et operandum artem aurificis hinc ad annos decem proxime futuros. Promittens (...) quod dictus Laurentius eius filium hinc ad dictum terminum (stabit – prekriženo) perseuerabit (...) cum dicto magistro Andrea (...) et studiose fuerit et operabit quenonquem dictus magister Andreas sibi trata (?) doctrinam ipsius artis preceperit et res suis (...) cum bona fide custodiet et saluabit et furtum non faciet (...) et hoc ideo fecit quia et contra dictus magister Andreas promisit dicte Caterine (...) dicti Laurentii stipulanti quod docebit et instruet ipsum Laurentium bona fide in arte predicta et dabit fidem infine dictarum annorum decem ducatorum decem ad rationem libras sex soldos quatuor pro ducato et uestimenta noua de rassa (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 24, 25, Nicola de Rubeis, sv. 24/I, fol. 91'-92).

¹⁶⁴⁹ *Ad instantiam magistri Andree Cimaturich aurificis retulit Antonius preco presentasse Georgio Maglich vnam (jedna riječ nejasna) de panno frusto ad exigendum libris 8 soldis 12 paruorum et expensis. (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 2, sv. 1.1.8.1.5, fol. 83').*

-
- ¹⁶⁵⁰ (...) *Ibique magister Martinus quondam Iacobi, varotarius et ciuis Sibenici, suo proprio nomine ex vna parte et ser Radoslauus Bilusich de villa Podhum districtus Sibenici suo proprio nomine parte ex altera, de omnibus et singulis differentiis (...) concorditer compromiserunt se et compromisum facerunt se et compromisum fecerunt (...) in magistrum Andream Cimaturich, aurificem et ciuem Sibenici, nominatum et electum per magistrum Martinum suprascriptum et inter magistrum Lucam Iacofgliche donem (...) electum per Radoslauum suprascriptum (...) in suos iudices arbitros (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VIII, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/VIIIa, fol. 34').*
- ¹⁶⁵¹ (...) *Nos Lucas quondam Iacobi cerdo et Andreas Cimaturich, aurifex et ciues Sibenici, iudices arbitros (...) electi concorditer per magistrum Martinum quondam Iacobi uarotarium ex vna et Radoslauum Bilusich ex altera (...) (...) compromiserunt se (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VIII, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/VIIIa, fol. 35).*
- ¹⁶⁵² (...) *Ibique magister Andreas Cimaturich aurifex et ciuis Sibenici (...) promisit et se obligauit ser Gaspari quondam ser Michaelis Garsanich et ser Gabrieli Garsanich nobilibus Sibenici (...) usque decem annos proxime futuros non ludere nec iocauere ad aliquod genus ludi sine ioci quibuscumque nuncupentur quicquid de bonis suis nec de bonis alienis cum quibuscumque personis ecclesiasticis, secularibus, paganis et christianis hic Sibenici et per orbem uniuersum exsistentibus terra mari quem sub poena unius ducati pro qualibet inter (?) qua repertus fuerit iocasse aut ludisse et hoc constaretur per personas, conditionis cuiuscumque quod diuidi debeat equali portione inter uiuos nobiles suprascriptos et auferri de bonis suis uirtute presentis instrumenti quod uim sententie et termini logie voluntarii haberi uoluit, ordinibus quibuscumque, quibus presens instrumentum siue sententia aut terminus logie infringi (?) possit (...) (...) Et dicti ser Gaspar et ser Gabriel nobilos gratis et amore dederunt ac donauerunt dicto magistro Andree presenti et acceptanti ducatum unum auri (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/I, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/Id, fol. 30).*
- ¹⁶⁵³ (...) *presentibus magistro Andrea Cimaturich aurifice et (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/I, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/Id, fol. 48).*
- ¹⁶⁵⁴ Vidi dokument br. 13 u prilozima.
- ¹⁶⁵⁵ Vidi dokument br. 14 u prilozima.
- ¹⁶⁵⁶ (na margini:) *Emptio terreni magistri Andree Cimaturich aurificis.*
(...) Ibique nobilis ser Dominicus quondam ser Laurentii de Fracis ciuis Sibenici (...) vendidit et tradidit magistro Andree Cimaturich aurifici et ciui Sibenici (...) vnum terrenum arratorium et incultum cum pedibus XII oliuariorum gognaiorum sex (...) positum in Dubroua districtus Sibenici in loco uocato Holust (?) (...) Et hoc pretio ducatorum decem (...) quod totum pretium antedictus ser Dominicus venditor (...) confessus fuit se habuisse et recepisse a dicto magistro Andrea emptore (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/I, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/If, fol. 150'-151).
- ¹⁶⁵⁷ (...) *Ibique magister Andreas Cimaturich aurifex et ciuis Sibenici emptor suprascriptus (...) quem gerit versus suprascriptus venditorem, fecit ser Dominico quondam ser Laurentii de Fracis (...) reddimendi dictum terrenum in Dubroua positum, dando et restituendo eidem emptori suprascriptos ducatos decem usque menses quatuor proxime futuros, quibus preteritis uoluit esse ipsum terrenum suum prout est (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/I, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/If, fol. 151).*

¹⁶⁵⁸ (na margini:) *Conductio discipuli magistri Andree Cimaturich aurificis.*

(...) *Ibique magister Vitus quondam Gregorii cerdo Iadrensis, ad presens habitator Sibenici, Georgium puerum, fratrem suum presentem, volentem et contentantem dedit ad annos duos proxime futuros pro discipulo locauit magistro Andree Cimaturich aurifici et ciui Sibenici presenti stipulanti et ad dictum tempus duorum annorum conducenti pro discipulo dictum Georgium puerum. Promitens dictus magister Vitus prefato magistro Andree stipulanti quod dictus Georgius, frater suus, toto dicto tepore duorum annorum stabit pro discipulo cum dicto magistro Andrea et familia sua, discendo dictam artem et seruiendo bene fideliter et legaliter obediendo omnibus seruitiis sibi imponendis iustis et honestis, furtum non faciendo neque inferre volenti consentiendo toto suo scire et posse, et si quod dampnum fecerit, tale dampnum dictus magister Vitus promisit dicto magistro Andree stipulanti de bonis suis propriis emendare et integraliter satisfacere sine aliquo strepitu et figura iudicii. Et dictus magister Andreas promisit dictum Georgium pro discipulo suo habere et tenere, docendo ipsum artem aurificis, prebendo sibi uictum et vestitum condecentem, gubernando tam sanum quam infirmum, mandando sibi iusta, honesta et possibilia, et in fine dicti temporis eidem Georgio pro sallario et mercede dicti temporis dare et soluere ducatos sex ad rationem librarum 6 soldorum 4 paruorum pro singulo ducato.*
(...)

(na margini:) *Quietatio magistri Andree suprascripti.*

Die mercuri 27 mensis ianuarii 1496, indictione 14^a. Actum Sibenici in cancellaria comunis (...) Ibique Georgius suprascriptus discipulus, per se et heredes suos, fecit suprascripto magistro Andree ciui Sibenici, presenti et stipulanti per se suosque heredibus et succesoribus, finem, quietationem et pactum de ulterius non petendo neque ab aliquo alio petendo, promittendo suprascriptos ducatos sex pro sua suprascripta mercede uirtute suprascripti instrumenti, quos idem Georgii discipulus omni exceptione remota et renuntians exceptioni non numerate pecunie dixit ab eodem magistro Andrea stipulanti habuisse et recepisse (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/I, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/If, fol. 179).

¹⁶⁵⁹ Djelomičan transkript dokumenta vidi u: C. FSKOVIĆ, 1959., 200 (bilj. 748).

¹⁶⁶⁰ (na margini:) (...) *presentibus magistro Andrea Cimaturich aurifice et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/I, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/If, fol. 79').

¹⁶⁶¹ (...) *Ibique magister Petrus Sobbotich lapicida et ciuis Sibenici (...) cessit (...) omnia iura sua et omnes actiones suas (...) in vna muralea posita in contrata Sancti Saluatoris (...) apud domum magistri Andree Cimaturich aurificis (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/III, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IIa, fol. 107'-108).

¹⁶⁶² (na margini:) *Compromissum magistri Andree Cimaturich aurificis cum fraternitatis Sancti Marci.*

(...) *Ibique Elias Miloeuich ciuis Sibenici, iudex fraternitatis Sancti Marci de Burgo Sibenici, loco ser Petri Aliuerouich, magister Petrus Chausseuich, cerdo et ciuis Sibenici, iudex dicte fraternitatis, Georgius Dabisifglich, piscator de burgo Sibenici, superior dicte fraternitatis, et Petriča Duorich, piscator de burgo predicto Sibenici, superior loco Nicolai Charincich, piscatoris de burgo Sibenici, vice et nomine tocius prefate fraternitatis Sancti Marci legatarie testamenti quondam done Ciuite Uulinoue ciuis Sibenici (...)* ex vna parte et magister Andreas Cimaturich, aurifex et ciuis Sibenici, filius naturalis

et heres ac legatarius testamenti prefate quondam done Ciuite matris sue, suo nomine ex alia parte, de omnibus et singulis differrentiis et discordis inter dictas partes (...) occasione legati (...) quondam Ciuitam in suo vltimo testamento scripto per quondam ser Antonio Campolongo (...) sub die VIII° mensis february 1481 (...) compromiserunt se (...) in ser Petrum Aliuerouich ciuem Sibenici nominatum et ellectum per dictam fraternitatem (...) et in Simonem Georgii ciuem Sibenici nominatum et ellectum per magistrum Andream suprascriptum (...) in suos iudicis compromissios arbitros (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VIII, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/VIIIa, fol. 140'-141).

¹⁶⁶³ (na margini:) *Sententia fraternitatis Sancti Marci et magistri Andree Cimaturich aurificis. / Publicata pro fraternitate.*

(...) Nos Petrus Aliuerouich et Simon quondam Georgii, ciues Sibenici, iudices arbitri arbitratores, (...) ellecti concorditer per iudices et supiores fraternitatis legatarie testamenti quondam done Ciuite Vulinoue ciuis Sibenici (...) ex una parte et magistrum Andream Cimaturich, aurificem ciuem Sibenici, filium et heredem dicte quondam done Ciuite, ex alia parte (...) (...) componimus, sententiamus ab soluimus, declaramus, condemnamus et laudamus inter ipasas partes in hunc qui sequitur modum videlicet: (...) que magistro Andree Cimaturich heredi dicte quondam done Ciuite aduudicamus omnia bona per dictam quondam donam Ciuitam legata prefate fraternitati Sancti Marci (...) excepto vno terreno oliuato posito in Sayeniça districtus Sibenici gognaiorum VII (...) Qui tamen magister Andreas pro talis bonis (...) et pro recompensatione solutionis (...) obligatus sit dare et soluere prefate fraternitati Sancti Marci (...) libras ducentas paruorum in annis quinque proxime futuris (...) (...) Item terminamus quod dicta fraternitas teneatus dare et reddere dicto magistro Andree heredi omnia bona mobilia qua fuerunt dicte quondam done Ciuite eius matris et apud dictam fraternitatem existentia (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VIII, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/VIIIa, fol. 148'-149').

¹⁶⁶⁴ (...) *presentibus est magistro Andrea Cimaturich aurifice et (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VIII, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/VIIIa, fol. 170).*

¹⁶⁶⁵ (...) *Actum Sibenici in uia publica ad apothecam magistri Andree Cimaturich aurificis, presentibus dicto magistro Andrea et (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/III, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IIc, fol. 103).*

¹⁶⁶⁶ (...) *Actum Sibenici in apotheca ser Andree de Andreis et fratris prope apothecas aurificum, presentibus Ioanne quondam Luciani de Andreis et magistro Andrea Cimaturich aurifice ciuibus Sibenici (...) Ibiqne nobiles uiri ser Marcus Simeonich, ser Franciscus Diuinich, ser Augustinus Diuinich, ser Bernardinus Simeonich et ser Georgius quondam Thome pictor (...) ex una parte (...) et ser Petrus quondam Georgii Hrelich nauta (...) ex alia parte (...) fecerunt infrascriptam naulizatum et conuentiones (...)*

(na margini:) Die veneris 3° marcii 1497. (...) Ibiqne ser Georgio quondam Thome suprascriptus dixit et confessus fuit habuisse et recepisse a ser Petro Hrelich (...) capucium panni viridi (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/III, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IIc, fol. 163')

¹⁶⁶⁷ (...) *domus totam positam Sibenici in contrata Sancti Spiritus in Puncta iuxta domum magistri Andree Cimaturich aurificis (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/II, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IIIb, fol. 96).*

¹⁶⁶⁸ (na margini:) *Emptio partis domus Luce Georgii.*

(...) *Ibique magister Andreas Cimaturich aurifex et ciuis Sibenici (...) uendidit et tradidit Luce Georgii mercatori et ciui Sibenici (...) vnum angulum domus sue, siue locum dicte (jedna riječ oštećena) domus sue a solo usque ad astra, posite in contrata Sancti Spiritus (...) cum hoc declaratione et conuentione quod dictus emptor possit fabricare supra murus dicti magistri Andree et facere debeat in eo canalem de lignamine per quod aqua siue stilicilia dicte parti domus aut croculo fluat et cadat super volto dicti magistri Andree (...) (...) Et hoc precio et nomine precii librarum centum sexaginta paruorum, quod totum precium dictus uenditor contentus et confessus fuit se habuisse et recepisse a prefato emptore (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/II, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IIIb, fol. 111'-112).*

¹⁶⁶⁹ (...) *presentibus magistro Andrea Cimaturich aurifex et (...) ciuibus Sibenici (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/II, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IIIb, fol. 240).*

¹⁶⁷⁰ (na margini:) *Quietatio pro vinea magistri Andrea Cimaturich aurificis.*

(...) *Ibique Marcus Radiuoewich de insula Zlarin districtus Sibenici (...) fecit magistro Andree Cimaturich aurifici et ciui Sibenici (...) finem quietationem (...) libras uiginti unam paruorum (...) pro precio vnus vinee posite in Zlarin ab eo empte (...) quas libras 21 paruorum dictus Marcus dixit contentus et confessus fuit se a dicto magistro Andrea habuisse et recepisse (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/IV, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IVa, fol. 98'). Datum sastavljanja dokumenta nije moguće precizno utvrditi zbog oštećenja, ali je nedvojbeno nastao između 22. i 25. lipnja 1500. godine.*

¹⁶⁷¹ (...) *Ibique magister Andrea Cimaturich aurifex et (oštećeno) [Ioannes Pribanouic.h] se esse veri et indubitati debitores et dare debere (oštećeno) [Hieronymo] Simeonich quondam spectabilis domini Michaelis militis ciui Sibenici (...) ducatos vigintiquatuor (...) pro duodecim modiis olei ab eo empti (...) quos quem ducatos uigintiquatuor prefati magistri Andreas et Ioannes (...) promisit dicto ser Hieronymo (...) dare et soluere aut eius procuratori (...) usque ad Ascensionem Domini nostri Iesu Christi proxime (...)*

(na margini:) (...) *12° iunii 1501. (...) Ibique suprascriptus (magister – prekrizeno) Hieronymus Simeonich nobilis ciuis Sibenici (...) fecit suprascriptis magistro Andree Cimaturich absentis et magistro Ioanni Pribanouich presenti et nomine dicti magistri Andree (...) finem quietationem (...) suprascriptos ducatos viginti quatuor (...) dixit et confessus fuit se habuisse et recepisse a prefato magistro Ioanne videlicet, ducatos 12 de pecuniis dicti magistri Andree et ducatos 12 de pecuniis dicti magistri Ioannis (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/IV, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IVa, fol. 99).*

¹⁶⁷² (na margini:) (...) *presentibus magistro Andrea Cimaturich et magistro Stephano Frisunich aurificibus et ciuibus Sibenici (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/II, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IIIc, fol. 140). Riječ je o zlataru Jeronimu Petrovu Farsoniću (Zlatariću), čije je prezime u izvorima bilježeno u različitim varijantama.*

¹⁶⁷³ (...) *Ibique magister Andreas Cimaturich aurifex et magister Ioannes Pribanouich cerdo, ciues Sibenici, sponte simul dixerunt (...) se esse veri et indubitati debitores et dare debere nobili Hieronymo Simeonich (...) ducatos viginti quatuor (...) pro modiis duodecim olei boni nostratii ab eo empti et recepti a ser Hieronymo Petelinich ciue Sibenici de ratione dicti creditores ad rationem librarum 12*

soldorum 8 paruorum pro singulo modio, quos quidem ducatos 24 antedicti magistri Andreas et Ioannes (...) promiserunt antedicto ser Hieronymo (...) dare et realiter ac effectu soluere aut eius procuratori (...) usque Ascensionem Domini Nosti Iesu Christi proxime (...)

(na margini:) *Die mercuri 25 mensis maii 1502, indictione 5^a.*

(...) Ibique suprascriptus ser Hieronymus Simeonich nobilis ciuis Sibenici (...) fecit suprascripto magistro Ioanni Pribanouich ciui Sibenici presenti (...) finem quietationem (...) ducatos duodecim pro parte et ad computum suprascripti instrumenti (...)

(na margini:) *Die sabbati XI° mensis iunii 1502., indictione 5^a.*

(...) Ibique suprascriptus ser Hieronymus Simeonich (...) fecit (...) dicto magistro Andee Cimaturich presenti (...) finem quietationem (...) suprascriptos ducatos duodecim (...) quos ducatos ser Hieronymus (...) fuit se a dicto magistro Andrea stipulanti habuisse et recepisse (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/IV, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IVb, fol. 110').

¹⁶⁷⁴ Vidi dokument br. 16 u priložima.

¹⁶⁷⁵ (...) *presentibus magistro Andrea Cimaturich aurifice et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/IV, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IVc, fol. 11'); (...) *presentibus (...) et magistro Andrea Cimaturich aurifice ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/IV, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IVc, fol. 21).

¹⁶⁷⁶ (...) *presentibus (...) et magistro Andrea Cimaturich aurifice ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/IV, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IVc, fol. 65); (...) *presentibus (...) et magistro Andrea Cimaturich aurifice ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/IV, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IVc, fol. 65').

¹⁶⁷⁷ (...) *Ibique magister Andreas Cimaturich aurifex et ciuis Sibenici (...) dixit (...) se esse verum et indubitum debitorem et dare debere nobili ser Hieronymo Simeonich (...) libras centum quinquaginta quatuor paruorum et hoc nominatum pro vndecim modiis olei (...) ab eo empti et recepti precio libras 14 paruorum pro singulo modio (...) quas quidem libras 154 paruorum prefatus magister Andreas (...) promisit dicto ser Hieronymo (...) dare et soluere (...) usque Ascensionem Domini Nostri Iesu Christi proxime (...)*

(na margini:) *Die mercurii 26 mensis iulii 1503, indictione 6^a.*

(...) Ibique suprascriptus ser Hieronymus Simeonich (...) fecit suprascripto magistro Andree Cimaturich presenti (...) finem quietationem (...) libras centum quinquaginta quatuor paruorum (...) quia dixit (...) recepisse a antedicto magistro Andree (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/IV, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IVc, fol. 154).

¹⁶⁷⁸ (...) *Ibique nobilis ser Petrus Diuinius quondam ser Cipriani, ciuis Sibenici, sponte dedit, uendit, tradidit et consignauit magistro Andree Cimaturich aurifici et ciui Sibenici (...) modia octuaginta quatuor boni uini (...) (...) et hoc pro precio et nomine precii ducatorum quadraginta duarum pro dictis modiis 84 vini (...) quos quidem ducatos XLII antedictus magister Andreas (...) promisit dicto Petro (...) dare et soluere (...) usque menses duos proxime futuros (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/IV, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IVd, fol. 89-89').

¹⁶⁷⁹ Potvrda o podmirenju duga zabilježena je na margini dokumenta od 11. lipnja 1502. godine. Vidi bilj. 1677 u ovoj cjelini.

¹⁶⁸⁰ (...) *Ibique magister Andreas Cimatorich aurifex et ciuis Sbenici (...) manifestauit se esse verum et indubitatum debitorem et dare debere nobili ser Hieronymo Simeonich ciui Sibenici presenti et stipulanti libras sexaginta unam soldos 4 paruorum pro modiis XVIII boni uini ab eo empti et recepti, precio librarum 3 soldorum 8 paruorum pro singulo modio (...) quas quidem (...) magister Andrea (...) promisit dicto creditori (...) dare et soluere (...) usque Carnis priuio proxime futuro (...)*
(ispod dokumenta:) *Die lune 13 mensis nouembris 1503, indictione 6^a. (...) Ibique suprascriptus ser Hieronymus Simeonich (...) (...) dixit et confessus fuit sibi fuisse pro dictum debitum ispum creditum integro satisfactum in pecunia numerata et pro eo sibi fecit quietacionem (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/V, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IVd, fol. 179').

¹⁶⁸¹ (...) *Ibique magister Andreas Cimatorich aurifex et ciuis Sibenici (...) se esse verum et indubitatum debitorem et dare debere ser Georgio quondam Thome pictori et ciui Sibenici (...) librarum centum sexaginta quinque soldorum duodecim paruorum et hoc nominatum pro modiis quinquaginta uno cum tres quartis modii boni uini ab eo empti (...) precio librarum trium soldorum 4 paruorum pro singulo modio, quas quidem libras (...) magister Andreas (...) promisit prefato ser Georgio (...) dare et soluere (...) usque ad Carnis priuuium proxime futurum (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/V, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IVd, fol. 180); P. KOLENDIĆ, 1920., dokument 264 na str. 179.

¹⁶⁸² (...) *Ibique magister Andreas Lalich aurifex ciuis Sibenici (...) confessus fuit se uerum et indubitatum debitorem esse et dare debere ser Paulo quondam magistri Georgii prothi lapicidarum ciui Sibenici libras nonaginta paruorum et hoc pro (precio – prekriženo) modii centum quinquaginta caleis ab eo habite (...) quas quidem libras nonaginta paruorum dictus magister Andreas (...) dare et soluere promisit prefato ser Paulo (...) per totum mensem iunii proxime futurum (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 28/I, Lovro Butrišić, sv. 28/Ic, fol. 65'-66).

¹⁶⁸³ (...) *Ibique magister Andreas Cimatorich aurifex et ciuis Sibenici (...) uendidit (...) nobili ser Hieronymo Simeonich quondam spectabilis domini Michaelis militis ciui Sibenici (...) vnum suum terrenum vineatum, oliuatum et aliis arboribus fructiferis plantatum gognaiorum uiginti (...) cum eius domo de macerie ibidem contigua choperta palea, positum in Campo inferiori Sibenici sub Ogoriliča (...) Et hoc pro precio et nomine precii ducatorum trium pro singulo gognayo (...) pro parte et ad computatem cuius precii antedictus uenditor dixit contentus et confessus fuit se habuisse et recepisse a prefato ser Hieronymo emptore ducatos quinqueginta vnum libras tres soldos 16 paruorum in precio modiorum viginti boni olei (...) et fecit sibi finem et quietacionem, et residuum dicti precii (...) prefatus ser Hieronymus emptor (...) promisit dicto venditori (...) dare et soluere (...) vbique locorum ad diem vigesimum proxime futurum (...)*

(na margini:) *Cessio terre magistri Andree Cimatorich.*

Die lune 3° mensis iunii 1504., indictione 7^a.

(...) *Ibique suprascriptus ser Hieronymus Simeonich (...) dixit contentus et confessus fuit se habuisse et recepisse a ser Ioanne Taulich quondam ser Thomasii, nobile ciue Sibenici, (...) precio nomine magistri Andree Cimatorich suprascripti (...) libras trecentas viginti paruorum (...) et dedit, cessit,*

transtulit atque mandauit eidem magistro Andree (...) omnia iura sua suprascripti terreni (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/V, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IVd, fol. 203).

¹⁶⁸⁴ Vidi bilj. 1680 u ovoj cjelini.

¹⁶⁸⁵ Iz presude šibenskoga kneza Antonija Cornera od 22. kolovoza 1504. godine, saznajemo da je majstor Andrija Lalić 19. lipnja 1504. godine sastavio oporuku, ali ona nije pronađena u sačuvanim spisima. Vidi bilj. 1696 u ovoj cjelini.

¹⁶⁸⁶ (na margini:) *Procura magistri Andree Cimaturich aurificis.*

(...) Actum Sibenici in salla monasterii Sancti Francisci (...) Ibique magister Andreas Cimaturich aurifex et ciuis Sibenici (...) fecit et constituit suos ueros et legitimos procuratores et aduocatos nobiles uiros ser Marcum Simeonich, ser Petrum Taulich et ser Lucam Tollimerich, nobiles ciues Sibenici, (...) specialiter et expresse in causa quam habuit cum magistro Michaeli Lucharich, cerdone et ciue Sibenici, siue eius uxore occasione certe domus in Goricia posite (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VI, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/Va, fol. 115).

¹⁶⁸⁷ (na margini:) *Cessio canipe et loci magistri Andree Cimaturich aurificis.*

(...) Actum Sibenici ante cimiterium Sancti Francisci in capella Sancti Martini (...) Ibique nobilis ser Petrus Diuinich quondam ser Cipriani ciuis Sibenici (...) cessit (...) magistro Andree Cimaturich aurifici ciui Sibenici (...) omnia sua iura que habet (...) in vna canipa et loco (...) (...) et hanc cessionem fecit quia prefatus ser Petrus (...) confessus fuit se habuisse et recepisse (...) ducatos sexaginta quinque (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VI, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/Va, fol. 115').

¹⁶⁸⁸ (...) *Ibique magister Andreas Cimaturich, aurifex et ciuis Sibenici, (...) uendit, tradidit et alienauit ser Petro Diuinicho quondam Cipriani, nobili ciui Sibenici, (...) vnam totam eius domum muratam, soleratam, cuppis cohoptam cum eius canipa solo et loco contiguo ac pilla de petra alba modiorum 25, que est in predicta canippa (...) existentibus in ciuitate Sibenici in contrata siue Campo ecclesie Sancti Spiritus cum sua schala de petra (...) (...) Et hoc pro precio et nomine precii ducatorum centum sexaginta quinque (...) quod integrum precium antedictus venditor (...) recepisse a prefato emptore (...) et fecit sibi finem quietationem (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VI, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/Va, fol. 116). Vjerojatno je riječ o kući (uglovnici?) koja se spominje u ranijim dokumentima. Vidi bilj. 1667 i bilj. 1668 u ovoj cjelini.*

¹⁶⁸⁹ (na margini:) *Cessio possessionem magistri Andree Cimaturich aurificis.*

(...) Ibique nobilis ser Petrus Taulich quondam ser Iacobi ciuis Sibenici (...) cessit (...) magistro Andree Cimaturich aurifici et ciui Sibenici (...) omnia iura (...) quas habet (...) in vna possessione posita in insula de Zlarin districtus Sibenici quo din terreno vineato posito in contrata Sancte Margarite Campo inferioris Sibenici (...) (...) et hanc cessionem fecit quia dixit contentus et confessus fuit se ab eodem magistro Andrea (...) habuisse et recepisse ducatos sexaginta (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VI, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/Va, fol. 116').

¹⁶⁹⁰ (...) *Actum Scardone in domo habitationis magistri Andree Cimaturich aurificis infrascripti (...) Ibique cum sit (ut fertur) quod superioribus diebus nobilis uir ser Petrus Taulich quondam domini Iacobi fecisset cessionem magistro Andree Cimaturich aurifici et ciui Sibenici de duabus possessionibus, vnus posite*

in contrata Sancte Marie dictis Gerba (...) alterius posite in insula de Zlarin districtus Sibenici (...) et fuisset confessus se habuisse ducatos LXI (...) quos quidem ducatos 61 in rei veritate prefatus ser Petrus a prefato magistro Andree minime habuit. Item quia ex alia confessione idem ser Petrus contentus et confessus fuit a prefato magistro Andrea se habuisse et recepisse ducatos 15 et soldos 15 paruorum ut in notis ipsius Martini notarii legitur et cetera (...) que partite sunt in summa ducatos 76 soldos 15 paruorum (...) Idcirco antedictus magister Andreas Cimatorich aurifex (...) uendidit et tradidit antedicto ser Petro Taulich quondam domini Iacobi (...) vnam suam terram vineatam, oliuatam et aliis arboribus fructiferis plantatam gognaiorum 22 (...) posita in Campo inferiori Sibenici in contrata Ogoriliča (...) Et hoc pro precio et nomine precii antedictorum ducatorum septuaginta sex soldos 15 paruorum (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VI, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/Va, fol. 118').

¹⁶⁹¹ *Procurator comunis uti deffensor bonorum quondam magistri Andree Lalich ad respondendum ser Gasparis de Grisanis pro libris 16 soldis 2. (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 2, sv. 1.1.12.1, fol. 104').*

¹⁶⁹² *Audito ser Gaspare de Grisanis. Intellectus procurator comunis uti deffensor bonorum quondam magistri Andree Lalich aurificis de Sibenico visis computis dicti ser Gasparis (...) (...) ad dandum et soluendum de bonis comisarie dicti quondam magistri Andree prefato ser Gasparo (...) libras sexdecim soldos duas (...) et hoc pro pretio bladorum sibi magistro Andree alias uenditis (...) (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 2, sv. 1.1.12.1, fol. 105').*

¹⁶⁹³ *Procurator comunis uti deffensor bonorum quondam magistri Andree Lalich ad respondendum ser Paulo quondam magistri Georgii. (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 2, sv. 1.1.12.1, fol. 105').*

¹⁶⁹⁴ *Procurator comunis uti deffensor bonorum quondam magistri Andree Lalich ad responedendum ser Iohannis de Negrofonte. (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 2, sv. 1.1.12.1, fol. 107').*

¹⁶⁹⁵ *Procurator comunis uti deffensor bonorum quondam magistri Andree Lalich ad responedendum donne Dobrize Simeonich. (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 2, sv. 1.1.12.1, fol. 108').*

¹⁶⁹⁶ *Audito Nicolao Petrouich (?) nomine donne Dobrize Simeonich, socerus sue, intellectus procurator comunis tamquam deffensore bonorum quondam magistri Andree Lalich aurificis de Sibenico (...) visa particula testamenti dicti quondam magistri Andree scripti manu ser Martini de Zampellis notarii de Sibenico sub die 19 mensis iunii 1504 (...) (...) manifestauit se esse uerum debitorem et dare debere donne Dobrize relicte quondam spectabili domini Dominici Simeonich nobilis Sibenici oncias septem cum dimidio argenti bonitatis (...) (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 2, sv. 1.1.12.1, fol. 108'). U dokumentu se navodi da je Andrija Lalić 19. lipnja 1504. godine sastavio oporuku, ali ona ovom prilikom nije nije pronađena. Međutim, ovaj posredan podatak pokazuje da je zlatar umro između tog datuma i 21. kolovoza 1504. godine, kada se spominje kao pokojni.*

¹⁶⁹⁷ *Ser Nicolaus Simeonich et ser Antonio Dobroeulich procuratores comunis tamquam deffensores bonorum quondam magistri Andree Lalich aurificis constituerunt suum aduocatam Lucam Tollimerich (...) (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 2, sv. 1.1.12.1, fol. 109').*

¹⁶⁹⁸ *Donna Helisabet uxor quondam magistri Andree Lalich aurificis pro se et suo et filiis suis constituit suum aduocatam ser Lucam Tollimerich (...) (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 2, sv. 1.1.12.1, fol. 110').*

-
- ¹⁶⁹⁹ *Ser Lucam Tollimerich uti aduocatum pupillorum filiorum quondam magistri Andree Lalich aurificis ad respondendum procuratoribus comunis deffensoribus bonorum dicti quondam Andree.* (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 2, sv. 1.1.12.1, fol. 110').
- ¹⁷⁰⁰ *Procurator comunis uti deffensor bonorum quondam magistri Andree Lalich ad responedendum presbitero Nicolao Banich pro elymosina missarum per eum celebratum.* (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 2, sv. 1.1.12.1, fol. 111).
- ¹⁷⁰¹ *Iudices scole Sancti Marie ad respondendum procuratori et deffensori bonorum pupillorum quondam Andree Lalich.* (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 2, sv. 1.1.12.1, fol. 111).
- ¹⁷⁰² *Procurator comunis uti deffensor bonorum quondam Andree Lalich et donna Helisabeth uxor dicti quondam Andree (...) ad respondendum Milize olim ancille dicti quondam Andree pro eis mercede.* (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 2, sv. 1.1.12.1, fol. 111').
- ¹⁷⁰³ *Procurator comunis uti deffensor bonorum quondam Andree Lalich ad responedendum Ioanni Iurinich pro ara datis et cetera.* (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 2, sv. 1.1.12.1, fol. 111')
- ¹⁷⁰⁴ *Auditus infrascriptis partibus, videlicet venerabili presbitero Nicolao Banich de Sibenico ex vna et procurator comunis tamquam deffensor bonorum quondam Andree Lalich aurificis de Sibenico ex altera (...) Magnus dominus comes et capitaneus (...) sententiauit (...) ad dandum et soluendum de bonis commissarie dicto quondam magistro Andree (...) libris vndecim soldis quinque paruorum et expensis et hoc pro celebrandum missarum facte pro ispum presbiter in ecclesia Sancti Marci de burgo Sibenici ad instantiam et requisitum eiusdem (?) quondam magistri Andree (...)* (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 2, sv. 1.1.12.1, fol. 114).
- ¹⁷⁰⁵ *Petente Michaele Radouinouich de ortis Sibenici. Intellectus procurator comunis Sibenici tamquam deffensor bonorum quondam magistri Andree Lalich (...) et Antonius Dobroeuich (...) procurator et deffensore affirmantis qualem done Helysabet, uxoris dicti quondam magistri Andree dixit infrascripta iura esse: magnificus dominus comes et capitaneus (...) sententiauit (...) soluendo prefato Michaeli libras tres paruorum (...) et hoc pro sua mercede (...)* (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 2, sv. 1.1.12.1, fol. 133').
- ¹⁷⁰⁶ *Procurator comunis uti deffensor bonorum quondam Andree Lalich ad respondendum Milize olim ancille dicti Andree pro sua mercede.* (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 2, sv. 1.1.12.1, fol. 136).
- ¹⁷⁰⁷ *Procurator comunis uti deffensor bonorum quondam Andree Lalich ad respondendum Michaeli Radouinouich pro mercede.* (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 2, sv. 1.1.12.1, fol. 138').
- ¹⁷⁰⁸ *Ser Ioannes Taulich quondam ser Thome ad respondendum procuratori comunis uti deffensori bonorum quondam Andree Lalich pro condemne (?) polize.* (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 2, sv. 1.1.12.1, fol. 138').
- ¹⁷⁰⁹ *Magnificus dominus comes et capitaneus (...) pronuntiando assignauit terminum logie vnus mensis procurator comunis uti deffensor bonorum quondam magistri Andree Lalich aurificis de Sibenico (...) dandi et soluendi (...) de bonis comissarie dicti quondam magistri Andree Michaelis Radouinouich de ortis Sibenici (...) libras tres (...) et hoc pro sua mercede (...) in vinee dicti quondam magistri Andree (...)* (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 2, sv. 1.1.12.1, fol. 139).
- ¹⁷¹⁰ (...) *Ibique venerabilis dominus presbiter Matheus de Andreis quondam Luciani, canonicus Sibenici et decimarius capituli maioris ecclesie Sancti Iacobi Sibenici, (...) fecit ser Dominico Simeonich quondam ser Francisci, cui Sibenici, emptori domus habitacionis heredum quondam magistri Andree*

Cimaturich aurificis de Sibenico (...) finem quietacionem (...) libras viginti paruorum quas prefatum capitulum habere debebat super dicta domo (...) ut constabat (...) in instrumento ipsius emptionis domus scripto (...) 17 mensis iunni proxime preteriti (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VI, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/Vc, fol. 100').

¹⁷¹¹ *Ad instantiam ser Cypriani Simeonich retulit Antonius Marnich preco comunis die XV instantis mensis octobris magistro Iacobo aurifici de Bracia vnam cathenelam argenti ad exigendum pro soldis 25 et expensis. (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 1, sv. 1.1.6.1.3, fol. 99).*

¹⁷¹² Zlatar je u izvorima bilježen kao magister *Zoillus quondam magistri Stephani sartoris aurifex, magister Zoilus quondam Stephani aurifex ciuis Sibenici i Zoilus aurifex de Iadra*. U literaturi je zastupljen kao *Zoilo Stjepanov* (C. FISKOVIĆ, 1959., 112; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1976., 378; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1978., 133; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1999., 225).

¹⁷¹³ HR-DAZD-31, BZ, Johannes Franciscus Grisini, B I, F I/18, fol. 53'; C. FISKOVIĆ, 1959., 112, 195 (bilj. 686). Cvito Fisković donosi kratki transkript, ali dokument datira u 1486. godinu, kako i stoji u dokumentu. No, budući da se u zadarskim srednjovjekovnim spisima koristio sustav računanja vremena prema stilu inkarnacije, prema kojemu je godina započinjala 25. ožujka, spise sročene u razdoblju od 1. siječnja do 25. ožujka potrebno je označavati susljednom godinom.

¹⁷¹⁴ HR-DAZD-31, BZ, Johannes de Salodio, B III, F III/9, fol. 15-15'.

¹⁷¹⁵ (...) *presentibus (...) et magistro Zoilo, aurifice, habitatores Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 26, 27, Luka Kamenarić, sv. 29/Ib, fol. 16).

¹⁷¹⁶ (na margini:) *Locatio domus magistri Zoilli aurificis Ioanni Karini.*

(...) Ibique Margarita, uxor magistri Zoilli quondam Stephani, aurificis, ciuis Sibenici, cum voluntate, presentia et assensu dicti uiri sui (...) ad annos decem incepturos die 15. mensis marcii proxime futurum (...) concessit et locauit ser Ioanni Mirosich magistri Karini cui Sibenici (...) vnam eorum domum de muro et lignamine soleratam, cuppis cohoptam, Sibenici positam in contrata Sancti Grisogoni (...) Et hoc pro pensione et annuo affictu libras quinque paruorum, quod est pro ipsius annis X^m libre 50 paruorum (...) pro parte et ad computu cuius affictus (...) recepisse a prefato conductore stipulante libras triginta quinque soldos 5 paruorum (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VI, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/Va, fol. 50); N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1976., 378. Nevenka Bezić-Božanić ne donosi ni datum, ni signaturu, ni sadržaj dokumenta, već navodi samo ime zlatara i 1504. godinu.

¹⁷¹⁷ (na margini:) *Locatio Margarite uxoris Zoili aurificis.*

(...) Ibique Margarita, uxor Zoili, aurificis de Iadra, a quo dixit habere consensu (...) concessit et locauit Matheo quondam Iacobi Uelcouich de Uodice (...) ad laborandum vnum suum terrenum uineatum et oliuatum gognaios XI uel circa in Uodice positum (...) pro tempore annorum decem proxime futurum (...) et quod posit facere domus super muralea ueteri et hortum conuenientis pro usu suo (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 28/IV, 28/V, Lovrinac Butrisić, sv. 28/V, fol. 46).

¹⁷¹⁸ Vidi bilj. 1287 u ovoj cjelini.

¹⁷¹⁹ O zlataru Jeronimu Petrovu Farsoniću (Zlatariću) više u cjelini 2.78.

-
- ¹⁷²⁰ U izvorima se navodi kao *Hieronymus Frizunich magistri Petri, Hieronymus Frisunich quondam magistri Petri, Hieronymus Fersonich, Hieronymus Farsonich i Hieronymus Slatarich quondam magistri Petri*.
- ¹⁷²¹ O navedenoj dvojici zlatara više u poglavljima 2.41. i 2.79.
- ¹⁷²² Vidi bilj. 1287 u ovoj cjelini.
- ¹⁷²³ O zlatarskom naukovanju više u cjelini 6.2.1.
- ¹⁷²⁴ O plaćama isplaćivanim učenicima više u cjelini 6.2.1.
- ¹⁷²⁵ Možda će u budućim istraživanjima arhivske građe ankonitanskih arhiva biti otkrivene novih vijesti o tom zlataru i njegovu majstoru Tomi Jurjevu.
- ¹⁷²⁶ (...) *presentibus (...) et magistro Hieronymo Frizunich magistri Petri aurificis, ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VIII, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/VIIIa, fol. 206').
- ¹⁷²⁷ (na margini:) *Diuisio bonorum magistri Hieronymi Frisunich et magistri Stephani eius fratris.*
(...) *Ibique magister Hieronymus Frisunich quondam magistri Petri, aurifex ciuis Sibenici, suo nomine ex vna parte, et magister Stefanus Frisunich quondam magistri Petri, aurifex ciuis Sibenici, eius frater, suo proprio nomine ex alia parte, venientes ad diuisionem bonorum infrascriptorum (...) suprascripto Hieronymo deueniunt in partem hic bona videlicet: vna domus de tabulis cum sua curia posita Sibenici in contrata Sancti Spiritus, solorata et cuppis cohopta (...) Item unum terrenum arratorium et oliuatum gognaiorum 2 uel circa positum in Campo inferiori Sibenici in contrata dicta Camenogumno (...) Item vnum terrenum vineatum (...) positum in Dubroua (...) Item omnia vestimenta et indumenta Margerite, uxoris sue, et uestimenta dicti Hieronymi. Item quarta pars domus murate et cuppis cohopte eorum habitationis posite Sibenici in contrata Sancti Francisci. Cum hoc tamen quod dictus Hieronymus soluere debeat et teneatur de bonis predictis ser Natalino Coglie, ciuis Sibenici, totum illud quod legitime constabat dedisse quondam magistro Petro, eius patri et ipsius fratribus, ultra instrumentum quietationis sibi factum de dote filie sue (...) Et bona infrascripta deueniunt in partem magistro Stephano suprascripto, altero fratris videlicet (nekoliko redaka oštećeno) (...) Item vnum terrenum vineatum (...) gognaios 6 uel circa positum in Dubroua in contrata dicta Dascha (...) Item in Vucichal vnum terrenum arratorium et oliuatum (...) Item unum terrenum incultum oliuatum positum in Molinschi (?) (...) Item vnum terrenum incultum oliuatum in Slizen (?) (...) Item omnia sua uestimenta nec non vestimenta omnia et indumenta Catherine, uxoris sue. Item omnia ferramenta artis aurificum. Item vna quarta pars domus eorum habitationis posita Sibenici in contrata Sancti Francisci (...) Item tota rassa (...) in domo dictorum fratrum. Cum hoc tamen quod dictus Stephanus soluere debeat et teneatur omnia debita dictorum fratrum et dicti quondam magistri Petri eorum patris quibuscumque creditoribus excepta dote materna. Item assecrauerunt dicte partes dotam done Catherine uxoris ipsius Stephani (...) In dimidia integra domus habitationis ipsorum fratrum positum Sibenici in contrata Sancti Francisci (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/IV, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IVa, fol. 8-8').*
- ¹⁷²⁸ (...) *presentibus (...) et magistro Hieronymo Frisunich aurifice ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/IV, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IVa, fol. 77').
- ¹⁷²⁹ (na margini:) *Creditum magistri Hieronymi Frisunich aurificis.*

(...) *Ibique (...) magister Ioannes quondam Simonis, chalafatus et ciuis Sibenici, dare restat magistro Hieronymo Frisunich, aurifici ciui Sibenici, genero suo, librarum centum duodecim soldorum VII paruorum quas dictus magister Hieronymus ab eo habere debebat in numerata pecunia pro pagis preteritis dotis eius uxoris uigore termini logie (...) assignati pro magnificum regimen Sibenici sub die 27 mensis aprilis proxime preteriti (...) prefatus magister Ioannes (...) promisit antedicto magistro Hieronymo (...) dictas libras 112 soldos 7 paruorum (...) dare et soluere in his terminis (...) libras 31 paruorum in pecunia numerata et libras X paruorum in rebus mobilibus (...) pro totam diem crastinam proxime futuram. Item libras 35 soldos 13 paruorum per totum mensem iunii proxime futurum in pecunia numerata et reliquas libras 35 soldos 13 paruorum in pecunia numerata per totum mensem septembris proxime futurum (...)*

(na margini:) *Quietatio magistri Ioannis quondam Simonis chalafati.*

Die sabbati 29 mensis maii 1501, indictione 4^a.

(...) *Ibique suprascriptus magister Hieronymus Frisunich (...) habuit et manualiter recepit a suprascripto magistro Hioanne (!) quondam Simonis, socero suo, (...) libras triginta unam paruorum (...) et libras tresdecim in rebus mobilibus (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/IV, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IVb, fol. 104).

¹⁷³⁰ (na margini:) *Compromissum magistri Ioannis quondam Simonis cum magistro Hieronymo Frisunich.*

(...) *Ibique coram magnifico et generoso domino Victore Bragadeno pro (...) comites et capitaneo Sibenici (...) constituit personaliter magister Ioannes quondam Simonis, chalafatus et ciuis Sibenici, suo proprio nomine ex vna parte, et magister Hieronymus Frisunich, aurifex et ciuis Sibenici, eius gener, suo proprio nomine ex altera parte, de omnibus et singulis differentiis et discordiis inter dictas partes (...) compromiserunt se et compromissum facerunt (...) in nobiles uiros ser Hieronymum Simeonich, ciuem Sibenici, (...) ellectum per dictum magistrum Ioannem et in ser Marcum Simeonich, ciuem Sibenici, nominatum et ellectum per dictum magistrum Hieronymum (...) in suos iudices compromissarios arbitros (...)*

(na margini:) *Prolongo suprascripti compromissi.*

Die lune 24 mensis maii 1501, indictione 4^a.

(...) *Ibique suprascripti magister Ioannes ex una et magister Hieronymus ex altera, voluntarie et concorditer prolongauerunt suprascriptum compromissum et instantiam eius per totam diem mercuriis 26 instantiis mensis maii. (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VIII, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/VIIIa, fol. 290-290').*

¹⁷³¹ (...) *Coram magistro Hieronymo Slatarich aurifice filio quondam magistri Petri et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 26, 27, Luka Kamenarić, sv. 29/Ia, fol. 5); (...) *Coram (...) et Hieronymo Slatarich filio quondam magistri Petri de Sibenico (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 26, 27, Luka Kamenarić, sv. 29/Ia, fol. 5'). U navedenim dvama dokumentima zlatar je naveden kao Jeronim Zlatarić, sin pok. Petra, ali je nedvojbeno riječ o Jeronimu Petrovu Farsoniću, jer to potvrđuje dokument od 7. travnja 1504. godine u kojemu se Jeronim Zlatarić navodi kao zet Ivana Jakovinića, za kojega je poznato da je svoju kćer Margaritu udao za zlatara Jeronima Petrova Farsonića. Vidi bilješke 1730, 1733 i 1737 u ovoj cjelini.

Vjerojatno je i njegov brat Stjepan, drugi sin zlatara Petra Matijevića, ponekad koristio prezime Zlatarić. Vidi na stranici 172 i u potpoglavlju 2.79.

¹⁷³² (na margini:) *Sententia inter magistrum Ioannem quondam Simonis et magistrum Hieronymum Frisunich eius generum.*

(...) *Nos Hieronymus et Marcus Simeonich quondam spectabilis domini Michaelis militis, fratre set ciues Sibenici iudices arbitri (...) nominati et ellecti concorditer per magistrum Ioannem quondam Simonis, calafatum et ciuem Sibenici, ex una parte, et magistrum Hieronymum Frisunich quondam magistri Petri, aurificem ciuem Sibenici, eius generum, ex altera parte (...) (...) condemnamus inter ipsas partes in hunc qui sequitur modum videlicet: et primo sententiamus dictum magistrum Hieronymum ad dandum et soluendum prefato magistro Ioanni socero suo libras duas paruorum pro lignamine ab eo habito pro certo tallere. Item soldos octo paruorum pro cathera de lignamine ab eo habita. Item libras tres paruorum pro pignolato et coreto uetusto de rassa ab eo habitis. Item libras tresdecim soldos 37 (?) paruorum ab eo habiti sin pecunia numerata et expressa in termino logie eidem magistro Ioanni assignato. Item ad restituendum eidem magistro Ioanni tres acus cum perlis que in eis erant. Item terminamus et sententiamus declaramus quod quamcunque dictus magister Ioannes dabit dicto magistro Hieronymo pro extimationem amicorum conuinium de rebus mobilibus per summa libras decem paruorum, dictus magister Hieronymus teneatur ponere libras X^m paruorum habitas in tanta lana pro ut ex instrumento quietationis constat ad computum preciarum que debet habere in numerata pecunia de dote sibi promise cum uxore sua et filia ipsius magistri Ioannis. Item sententiamus dictum magistrum Ioannem ad dandum et soluendum prefato magistro Hieronymo genero suo libras duas paruorum pro paternostris de coralo ab eo habitis. Item soldos sex pro tinctura corti coreti de rassa sibi tineti et dati. Item absoluimus et sententialiter liberamus prefatum magistrum Hieronymum a petitionibus dicti magistri Ioannis soceri sui quobus petebat primo certam anchoram perlitam (?) paternostros de corallo, pillipiam, duploidem done datum, uirgam argenti, lanam et linum donni sue relictam et camisum done ipse magistri Ioannes reuersus fuit de sua absentia. (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VIII, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/VIIIa, fol. 292-292').*

¹⁷³³ (na margini:) *Creditum magistri Hieronymi filii magistri Petri aurificis.*

(...) *Ibique cum ad instantiam magistri Hieronymi filii quondam magistri Petri aurificis fuisse (tri riječi nejasne) magistri Ioannis Iacouinich (...) ipsius accepta fuiset et hoc pro libris ducentis et septem soldis quatuor paruorum (jedna riječ nejasna) quibus dictus magister Ioannes eidem Hieronymo tenetur pro ressiduo dotis promise Margarite eius Hieronymi uxori et filie ipsius magistri Ioannis (...) ut dictus magister Ioannes Iacouinich socer suus possit et ualeat segui uiagio cum eius nauigium (...) uoluit eadem magistro Ioanni restituit debere (...) quod dictus magister Ioanne soluat et sit obligatus soluere stafam comilitioni et quis (?) dictus magister Ioanne est iturus Apuliam uersus cum dicto eius nauigio, ideo conuenerunt (...) quod dictus magister Ioanne Iacouinich teneatur et obligatus sit eidem Hieromymo (...) dare Sibenici et ubique locorum ducatos duodecim cum primum rederit ex Apulia (...) et hoc in computo et pro parte suprascriptarum librarum 207 soldos quatuor paruorum (...) pro ressiduo dotis (...) Residuum uero ipsarum librarum 207 soldos 4 paruorum idem magister Ioanne*

Iacouinich eidem Hieronymo genero suo (...) promisit dare et soluere tunc usque per totum mensem augusti proxime futuris (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 26, 27, Luka Kamenarić, sv. 29/Ib, fol. 26).

¹⁷³⁴ (na margini:) (...) *presentibus (...) et magistro Hieronymo Frisunich aurifice ciuibus Sibenici (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/IV, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IVb, fol. 173).*

¹⁷³⁵ (...) *Ibique magister Hieronymus Frisunich quondam magistri Petri aurifex ciuis Sibenici (...) dedit, vendidit, tradidit et alienauit ser Ioanni et ser Petro de Andreis quondam ser Iacobi nobilibus ciuibus Sibenici (...) vnum suum terrenum cum 17 oliuariis in eo existentibus gognaiorum 2 uel circa positum in Campo inferiori Sibenici in loco dicto Cameno gumno (...) (...) Et hoc pro precio et nomine precii librarum viginti paruorum, quod integrum precium dictus uenditor contentus et confessus fuit se habuisse et recepisse (...)*

(na margini:) *Cessio magistri Hieronymi Frisunich.*

Die lune X^o mensis aprilis 1503, indictione 6^a.

(...) *Ibique suprascriptus ser Ioannes de Andreis (...) cessit (...) suprascripto Hieronymo Frisunich presenti (...) omnia iura sua quod habet (...) in suprascripto terreno (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/V, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IVd, fol. 16').*

¹⁷³⁶ (...) *presentibus magistro Hieronymo Fersonich aurifice et (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 28/I, Lovro Butrišić, sv. 28/Ic, fol. 33).*

¹⁷³⁷ (...) *Ibique magister Hieronymus Slatarich aurifex quondam magistri Petri (...) confessus fuit se a ser Iacobo Radmilouich et ser Petro Radelich ciuibus Sibenici, dantibus et soluentibus uice et nomine magistri Iohanne Iacouinich sororis (!) dicti magistri Hieronymi, habuisse et recepisse ducatos uiginti auri (...) uidelicet, a ser Iacobo ducatos octo et a ser Petro ducatos XII et hoc nominatum in computo (...) pro residuo dotis uxoris ipsius magistri Hieronymi et filie dicti magistri Ioannis (...) (...) eidem magistro Ioanni Iacouinich, socero suo (...) fecit finem quietationem (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 26, 27, Luka Kamenarić, sv. 29/Ic, fol. 44').*

¹⁷³⁸ (na margini:) *Cessio facta magistro Hieronymo Slatarich.*

(...) *Ibique ser Iacobus Radmilouich ciuis Sibenici (...) cessit magistro Hieronymo Slatarich quondam magistri Petri aurifici presenti (...) omnia et singula iura sua (...) quas habebat (...) in tereno uineato (...) sito in Dubroua (...) et hanc cessionem (...) a dicto magistro Hieronymo habuisse et recepisse libras triginta paruorum (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 26, 27, Luka Kamenarić, sv. 29/Ic, fol. 45).*

¹⁷³⁹ (...) *presentibus magistro Hieronymo Frisunic aurifice et (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/V, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IVd, fol. 179).*

¹⁷⁴⁰ Vidi bilj. 1318 u ovoj cjelini.

¹⁷⁴¹ (na margini:) (...) *presentibus (...) et magistro Hieronymo Farsonich aurifice (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, Kut. 28/I, Lovro Butrišić, Sv. 28/Id, fol. 14).*

¹⁷⁴² (na margini:) (...) *presentibus Hieronymo Frisunich aurifice et ciue Sibenici et (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/II, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IIIb, fol. 237'); (na margini:) (...) presentibus magistro Hieronymo Fri[su]nich quondam magistri Petri aurifice (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/II, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IIIb, fol. 238).*

¹⁷⁴³ (...) *presentibus magistro Hieronymo Farsonich aurifice* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 28/II, Lovrinac Butrisić, sv. 30/II, fol. 17').

¹⁷⁴⁴ (na margini:) *Conuentio magistri Stephani Frisunich cum magistro Hieronymo fratre suo.*

(...) *Ibique pro differentiis, litibus et controuersiis vertentibus et existentibus inter magistrum Stephanum Frisunich, aurificem ciuem Sibenici, suo nomine ex vna, et magistrum Hieronymum Frisunich, ciuem Sibenici, eius fratrem, ex altera, occasione bolletaris seruitis siue custodie sallinaris et etiam dotis quondam done Margarite, eorum sororis et vxoris magistri Francisci Iadrieuich, cerdonis et ciuis Sibenici, uoluntarie et concorditer ad hanc deuenerunt conuentum, videlicet quod prefatus magister Stephanus exigere debeat antedictam dotam a quibus erit exigenda, ipsamque retinere in se tamquam suam, et quod prefatus magister Hieronymus habere debeat ex nunc habeat vnum terrenum gognaiorum 2, positum in Slizen Dubroue (...) Item medietatem ortorum qui erant dicte quondam Maragarite eorum sororis, et libras viginti quatuor paruorum de dicte dotis, quas libras 24 paruorum idem magister Stephanus eidem magistro Hieronymo fratri suo teneatur dare et soluere quando primum exegerit antedictam dotam, pro exactione cuius dotis idem magister Hieronymus dictum magistrum Stephanum eius fratrem constituit procuratorem ad exigendum et recipendum et dereceptendum quietationem. Item conuenerunt dicti fratres quod altera dimidia suprascriptorum ortorum dicte eius sororis (...) sunt ipsius magistri Stephani (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VII, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/VIb, fol. 8'-9).*

¹⁷⁴⁵ O navedenoj dvojici zlatara više u potpoglavljima 2.41. i 2.78.

¹⁷⁴⁶ C. FSKOVIĆ, 1959., 120, 200 (bilj. 752); N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1978., 122 (*Stjepan Petra Matova iz Šibenika*). Nevenka Bezić-Božanić je istog zlatara omaškom navela i kao Stjepana Matova (N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1989.a, 286), a kasnije je za njega pogrešno vezala i dokument u spisima kancelara Fantina de Cha de Pesaro od 1. studenog 1442. godine, koji se odnosi na zlatara Sjepana Petrova djelatnog u prvoj polovini 15. stoljeća (N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1999., 221). O zlataru Stjepanu Petrovu više u potpoglavlju 2.29.

¹⁷⁴⁷ U rukopisnim bilješkama Krste Stošića zabilježen je zlatar "*Stjepan Trifunić (?) ili Frisuonić (?) 1502.*", kojega je Nevenka Bezić-Božanić u literaturu uvela kao Stjepana Trifunića (K. STOŠIĆ, *Povijest Šibenika*, III/10 (Zlatari), rukopis, fol. 4; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1976., 378).

¹⁷⁴⁸ Zbog zadanog vremenskog okvira, u ovome su radu objavljeni transkripti prvih šezdesetak dokumenata, završno s 1522. godinom. Iako mi je poznato još stotinjak spisa nastalih u razdoblju od 1523. do 1552. godine, ovom ih prilikom nije bilo moguće uvrstiti u poglavlje o zlataru.

¹⁷⁴⁹ *Stefanus Frisunich quondam (magistri) Petri, Stephanus Frisunich, Stefanus Farsonich, Stephanus Farsunich, Stephanus Farxunich, Stephanus Friscouich, Stephanus Mathieuich alias Farsinich i Stefanus Mathieuich.* Do 1517. godine zlatar je najčešće bilježen kao *Stephanus Frisunich*, a nakon toga kao *Stephanus Farsunić*. Budući da se u više od stotinu dokumenata pojavljuje upravo kao *Farsunich*, odlučila sam se za tu varijantu prezimena, unatoč tome što se razlikuje od varijanti koje su korištene za njegova oca Petra (Farzonića) i brata Jeronima (Farsonića).

-
- ¹⁷⁵⁰ Vidi bilj. 1291. Svega nekoliko mjeseci ranije, zlatar Petar je na nauk dao sina Jeronima starog oko dvanaest godina (vidi bilj. 1287). Budući da je Jeronimovo naukovanje trajalo šest, a Stjepanovo sedam godina, vjerojatno je Jeronim bio nešto stariji.
- ¹⁷⁵¹ Premda se zlatar Vladan Matejev spominje u još sedam zadarskih spisa nastalih u razdoblju od 1491. do 1495. godine, vjerojatno je samo povremeno navraćao u Zadar. (HR-DAZD-31, BZ, Johannes Franciscus Grisini, B II, F II/7, fol. 8); (HR-DAZD-31, BZ, Gregorius de Bosco, B IV, F IV/2, fol. 34'); (HR-DAZD-31, BZ, Gregorius de Bosco, B IV, F IV/2, fol. 40'); (HR-DAZD-31, BZ, Gregorius de Bosco, B IV, F IV/2, fol. 41'); (HR-DAZD-31, BZ, Gregorius de Bosco, B IV, F IV/3, fol. 8'); (HR-DAZD-31, BZ, Gregorius de Bosco, B IV, F IV/3, fol. 55'); (HR-DAZD-31, BZ, Gregorius de Bosco, B IV, F IV/6, fol. 47).
- ¹⁷⁵² Vidi bilj. 1311 u ovoj cjelini.
- ¹⁷⁵³ (...) *presentibus (...) et magistro Stefano Frisunich quondam Petri aurifice ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/II, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IIIa, fol. 211').
- ¹⁷⁵⁴ (...) *presentibus (...) magistro Stephano Frisunich aurifice et (...) ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/II, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IIIc, fol. 149).
- ¹⁷⁵⁵ (na margini:) (...) *presentibus (...) et magistro Stephano Frisunich aurifice ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/II, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IIIc, fol. 108').
- ¹⁷⁵⁶ Vidi bilj. 1727 u ovoj cjelini.
- ¹⁷⁵⁷ (...) *Actum Sibenici in contrata Sancti Francisci in domo habitationis heredum quondam magistri Petri Frisunich aurificis (...) Ibi que magister Stephanus Frisunich quondam magistri Petri, aurifex et ciuis Sibenici, sponte dixit et confessus fuit se esse verum debitorem et dare debere nobili ser Hieronymo Simeonich quondam spectabilis domini Michaelis militis (...) ducatos duodecim (...) et hoc nominatum pro sex modiis olei nostrani ab eo empti (...) quos quidem ducatos XII dictus magister Stephanus (...) promisit dicto ser Hieronymo dare et soluere (...) usque vnum annum proxime futurum. Ad cui debitoris preces de presenti constituta Slaua relicta quondam magistri Petri suprascripti et mater dicit magistri Stephani debitoris (...) constituit se (...) fideiussorem (...)*
(na margini:) *Die mercurii 7 mensis iulii 1501, indictione 4ta.*
(...) *ser Hieronymus Simeonich suprascriptus rogauit me notari infrascriptum ut depenare deberem suprascriptum instrumentum et hoc quia suprascriptus magister Stephanus dedit et numerauit suo nomine Venetiis hac Ascensione Domini proxime preteriti magistro Ioanni Ranchulino, eius comissario, a quo magistro Ioanne dictus ser Heironimus dixit habuisse et recepisse suprascriptos ducatos duodecim (...) et sibi fecit quietationem (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/IV, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IVa, fol. 78').
- ¹⁷⁵⁸ Budući da je dokument sklopljen u kući nasljednika pokojnog majstora Petra Frisunića (*Petri Frisunich*) i da je Stjepan naveden kao sin pokojnoga majstora Petra i Slave, majstora Petra Frisunića moguće identificirati kao zlatara Petra Matejeva (Matijevića).
- ¹⁷⁵⁹ (na margini:) (...) *presentibus magistro Andrea Cimaturich et magistro Stephano Frisunich aurificibus et ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/II, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IIIc, fol. 140).

¹⁷⁶⁰ (...) *presentibus (...) et magistro Stefano Frisunich aurifce ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/IV, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IVc, fol. 15').

¹⁷⁶¹ (na margini:) (...) *presentibus (...) et magistro Stephano Frisunich aurifce ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/IV, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IVa, fol. 141').

¹⁷⁶² (...) *Ibique magister Stephanus Frisunich quondam magistri Petri, aurifex et ciuis Sibenici, (...) confessus fuit (...) se esse verum debitorem et dare debere nobiles uiris ser Ioanni et ser Hieronymo Dobroeuich quondam ser Cipriani, fratribus ciuibus Sibenici, (...) libras triginta octo soldos duodecim paruorum et hoc nominatum pro debito (...) Quas quidem libras 38 soldos 12 paruorum prefatus magister Stephanus (...) promisit (...) dare et soluere (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/IV, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IVc, fol. 204)

¹⁷⁶³ (na margini:) *Conuentio magistri Francisci Iurasich et magistri Stephani Frisunich aurificum.*

(...) *Ibique magister Franciscus Iurasich, aurifex ciuis Sibenici, suo nomine proprio ex vna parte et magister Stephanus Frisunich, aurifex ciuis Sibenici, suo proprio nomine ex alia parte voluntarie et concorditer ad hanc conuentionem deueniunt, videlicet quia dictus magister Franciscus ex nunc contentus fuit et est quod dictus magister Stephanus possit et valeat laborare de arte sua in sua apotheca per vnum annum continuum, qua incipiet a Natiuitate Domini Nostri Iesu Christi proxime futurum et successiue finiet. Cui magistro Stephano stipulanti promisit commodare et dare omnia ferramenta, carbones et alia neccesaria pro operanda et facienda ipsam artem suam et quicquid utilitatis habebit et lucrabit sit ipsius magistri Stephani sine aliqua condicione. Qui tamen magister Stephanus omni cauillatione iuris uel facti remota promisit dicto magistro Francisco stipulanti dare et soluere realiter et cum effectu pro dicto anno afflictum libras sex paruorum secundum consuetudinem. Hoc tamen pacto inter ipsas partes acto, stipulato et conuento quod dictus magister Stephanus toto dicto tempore non possit aut valeat ibi in apotheca emere aliquod argentum aut quantitatem aliquam argenti ab aliquibus partibus, nec aliquod opus argenti vendere, sub pena amittendi tale argentum aut opus siue valorem [ipsius] (jedna riječ oštećena) [omnia et singula suprascripta] (više riječi oštećeno) [habere firma et rata ac grata] (više riječi oštećeno) [obseruare sub pena suprascripta et 4^a pluris] (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/IV, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IVc, fol. 226'- 227). Na prijevodu ključnih dijelova dokumenta zahvaljujem dr. sc. Danku Zeliću.

¹⁷⁶⁴ O tome opširnije u potpoglavlju 6.2.2. u ovome radu.

¹⁷⁶⁵ (...) *presentibus magistro Stephano Frisunich aurifce et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VI, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IVa, fol. 136).

¹⁷⁶⁶ *Stephanus Frisunich aurifex ad respondendum Mare Philippoue.* (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 2, sv. 1.1.12.1, fol. 103').

¹⁷⁶⁷ (...) *presentibus (...) et magistro Stephano Frisunich aurifce ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VI, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IVb, fol. 18).

¹⁷⁶⁸ (...) *presentibus (...) et magistro Stefano Farsonich aurifce ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 28/I, Lovro Butrišić, sv. 28/Id, fol. 51').

¹⁷⁶⁹ Vidi bilj. 1501 u ovoj cjelini.

-
- ¹⁷⁷⁰ (na margini:) (...) *presentibus (...) et magistro Stefano Farsonich aurifice ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 28/I, Lovro Butrišić, sv. 28/Id, fol. 36).
- ¹⁷⁷¹ 15. prosinca 1505.: (...) *presentibus (...) et magistro Stefano Farsonich aurifice ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 28/I, Lovro Butrišić, sv. 28/Id, fol. 88'); 16. prosinca 1505.: (na margini:) (...) *presentibus magistro Stefano Farsonich aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 28/I, Lovro Butrišić, sv. 28/Id, fol. 87).
- ¹⁷⁷² Vidi bilj. 1503 u ovoj cjelini.
- ¹⁷⁷³ (...) *Ibique magister Stephanus Frisunich aurifex et ciuis Sibenici sponte dixit (...) se habuisse et recepisse (...) a spectabile domino Paulo Iustiniano Genouense (?) (...) ad uendendo staria veneta centum uiginti sex fabbarum et ponderis libras ducentas triginta risorum (...) quas res idem magister Stephanus (...) vendere promisit hic Sibenici et vnde sibi melius videbitur et pro pretio quo poterit et earum retractum dare soliter et consignare prefato domino Paulo aut eius nuncio (...)*
(na margini:) *Die sabbati XIII° mensis februarii 1507, indictione X^a.*
(...) *Ibique suprascriptus dominus Paulus Iustinianii absentis suprascripto magistro Stephano (...) introscripto (...) mandauit suprascriptum instrumentum fabbarum et risi depenare et cancelare et hoc quia dixit contentus et confessus fuit ab eodem Stephano habuisse et recepisse verum retractum (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VIII, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/VIIIc, fol. 9).
- ¹⁷⁷⁴ (...) *presentibus (...) et magistro Stephano Frisunich aurifice ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VIII, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/VIIIc, fol. 18).
- ¹⁷⁷⁵ (...) *presentibus (...) et magistro Stephano Frisunich aurifice ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VI, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/Ve, fol. 5).
- ¹⁷⁷⁶ (...) *presentibus magistro Stephano Frisunich aurifice et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VII, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/VIa, fol. 54').
- ¹⁷⁷⁷ Vidi u bilj. 1744 u ovoj cjelini.
- ¹⁷⁷⁸ (...) *presentibus magistro Stephano Frisunich aurifice et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VII, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/VIb, fol. 26').
- ¹⁷⁷⁹ (...) *presentibus magistro Stephano Frisunich aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VIII, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/VIIIb, fol. 37).
- ¹⁷⁸⁰ (...) *presentibus magistro Stephano Frisunich aurifice et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VII, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/VIb, fol. 51).
- ¹⁷⁸¹ (...) *domino presbitero Petro filio magistri Stephani Frisunich Sibenici clerici (...)*
(...) *presentibus (...) et magistro Iacobo Fosse aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VII, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/VIc, fol. 2')
- ¹⁷⁸² (...) *dominus Petrus Frisunich filius magistri Stephani clericus et ciuis Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VII, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/VIc, fol. 10').
- ¹⁷⁸³ (na margini:) *Procura magistri Stephani Farsunich.*
(...) *Ibique magister Stephanus Farsonich aurifex de Sibenico (...) constituit et ordinauit suum uerum et liegitimum procuratorem (...) ser Martinum de Zampellis ciuem Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 28/II, Lovrinac Butrišić, sv. 30/IIe, fol. 12).

-
- ¹⁷⁸⁴ (...) *presentibus (...) et magistro Stephano Farsonic aurifice de Sibenico (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 28/II, Lovrinac Butrisić, sv. 30/IIe, fol. 12').
- ¹⁷⁸⁵ (na margini:) *Quietatio magistri Stephani Frisunich et conuentio cum Catha eius ancilla.*
(...) *Actum Sibenici in contrata Sancti Francisci in domo habitationis magistri Stephani Frisunich infrascripti (...) Ibique Catha (...) fecit magistro Stephano Frisunich aurifici ciui Sibenici, patrono suo, (...) finem quietationem (...) de omni et toto eo quod a prefato magistro Stephano habere debebat (...) de salario temporis quo sibi usque in presentem diem seruiuit (...) et hanc quietationem et omnia suprascripta dicta Catha fecit et faciet eidem magistro Stephano, quia dixit contenta et confessa fuit de salario (...) integraliter fuisse et esse satisfactum a prefato magistro Stephano et ab eius uxore (...)* *Et pro futuro tempore prefata Catha suo nomine ex vna et dictus magister Stephanus (...) ex altera ad hanc deuenerunt conuentum videlicet quia dicta Catha (...) promisit (...) dicto magistro Stephano in domo sua et eius familie seruire (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VII, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/VIc, fol. 12).
- ¹⁷⁸⁶ (...) *Ibique ser Ioannes Mihogcich quondam domini Florini ciuis Sibenici (...) fecit (...) et solemniter ordinauit suum (...) procuratorem (...) magistrum Stephanum Frisunich quondam magistri Petri aurificem et ciuem Sibenici presentem (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VII, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/VIc, fol. 12').
- ¹⁷⁸⁷ (...) *Actum Sibenici in ecclesia Sancti Grisogoni. Ibique in mei publici notarii et testium inscriptores presentia, presens personaliter constitutus venerabilis presbiter dominus Iacobus quondam Pauli subcanonicus Sibenicensis in dicta ecclesia requisitus per magistrum Stephanum Frisunich aurificem de Sibenico tenentem in manu litteris apostolicas cum suo sigillo impendenti munitas beneficii et ecclesie predictae, ut in eis et tanquam procurator siue negociorum gestorum reuerendissimi patris domini Georgii de Obbertis comendatarii abbatie monasterii Sancti Nicolai in portu Sibenici, ad eius monasterium siue abbatiam pro tempore existentiam collatio seu prouisio spectat et pertinet, induxit in tenutam et possessionem realem et corporalem dominum Petrum Frisunich filium magistri Stephani predicti clericum Sibenicensem presentem et coram se ante altare maius genibus flexis constitutum benefittii et ecclesie, eiusdem ecclesie vacantem per obitum quondam venerabilis presbiteri domini Ioannis Copesich vltimi et immediati rectoris et possessoris eiusdem benefittii (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VII, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/VIc, fol. 22'-23).
- ¹⁷⁸⁸ (...) *presentibus magistro Stephano Frisunich aurifice et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VII, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/VIc, fol. 35').
- ¹⁷⁸⁹ (...) *presentibus (...) et Stephano Farsonich aurifice de Sibenico (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 28/II, Lovrinac Butrisić, sv. 30/IIe, fol. 42).
- ¹⁷⁹⁰ (na margini:) (...) *presentibus magistro Stephano Frisunich aurifice et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VII, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/VIb, fol. 42).
- ¹⁷⁹¹ (...) *presentibus (...) et magistro Stephano Frisunich aurifice de Sibenico (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VII, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/VIId, fol. 34').
- ¹⁷⁹² (...) *Ibique dona Magdalena relicta quondam magistri Nicolai Chuscich ciuis Sibenici, soror et nuntia specialis ad infrascripta (ut asseruit – izvorno u zagradama) reuerendi domini Georgii de Obertis*

prothonotarii apostolici et comendatarii abbatie Sancti Nicolai in portu Sibenici, vice et nomine prefati domini Georgii abbatis (...) concessit et ad afflictum locauit magnifico et generoso domino Benedicto Contareno camerario dignissimo Sibenici (...) vnam totam domum dicte abbatie (...) posita Sibenici in capite plathee (...) et hoc pro annua pensione et affictu ducatorum decem in anno (...) qui annus dicti afflictus inteligatur incipere et incepisse die quo prefatus (...) camerarius (...) faciet, de quo die fieri debeat nota in eius magnifico quaterno manu magistri Stephani Frisunich aurificis infrascripti, qui afflictus et pensio per prefatum dominum conductorem solui debeat (...) (...) Quod infrascripta fieri debeant in ipsa domo expensis domini locatoris superscripti, que expense fieri facere debeat dictus magister Stephanus Frisunich ut minister ambarum partium (...) (...) Primo reparari et aptari debeat canipa qua est in curtino in qua etiam fieri debeat solare cum canterio et seratura cum claue. Item reparari debeat schaline de petra. Item fieri debeat in prima camara una lectica, que camera est versus cancellarim comunis. Item in dicta domo fenestre fieri debeant de tella cum suis selaxiis (...)

(na margini:) *Die mercurii XII° mensis aprilis 1514 (...) Ibiq̄ superscriptus magister Stephanus Frisunich ministeris fabrice superscripte dominus dixit (...) se habuisse et recepisse a superscripto magnifico domino Benedicto Contareno camerario (...) libras quadraginta quinque soldos 12 paruorum, quas (...) idem magister Stephanus dixit et manifestauit expendidisse in fabrica superscripte domus dicte abbatie ut in infrascripto computo ibidem producto (...) de quibus libras 45 soldos 12 idem magister Stephanus (...) fecit eidem magnifico domino camerario (...) finem, quietationem (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VII, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/VIId, fol. 71'-72).

¹⁷⁹³ (...) *presentibus (...) et magistro Stephano Farsonich aurifice de Sibenico (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 28/II, Lovrinac Butrišić, sv. 30/IIIf, fol. 25).

¹⁷⁹⁴ *Ad instantiam ser Francisci Tiscouich retulit (...) se presentasse de mensis aprilis proxime preteriti magistro Stephano Farsunich vnum anulum auri paruulum caratum 8 pro libris 20 soldis 20 et expensis.* (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 3, sv. 1.1.14.1.8, fol. 237').

¹⁷⁹⁵ (...) *presentibus (...) et magistro Stephano Frisunich aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VII, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/VIId, fol. 91).

¹⁷⁹⁶ (...) *presentibus magistro Stephano Frisunich aurifice et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VII, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/VIe, fol. 9').

¹⁷⁹⁷ (na margini:) *Locatio magistri Stefani Mathieuich aurificis.*

(...) *Ibiq̄ magister Stefanus Mathieuich aurifex, tanquam procurator ser Ioanni Raceuich, dedit et locauit pro hoc anno (...) introitus (...) bladorum et uini (...)* (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 4, sv. 1.1.15, fol. 32').

¹⁷⁹⁸ (...) *presentibus (...) et magistro Stephano Farsonich aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 28/II, Lovrinac Butrišić, sv. 30/IIg, fol. 47).

¹⁷⁹⁹ (...) *Personaliter constitutus magister Stephanus quondam magistri Petri Frisunich accessit ad presbiterum Matheum Laurinouich sacristani (...) et dicens ut in videlicet: Hostrena die domine Mathee sacrista me prefatum Stephanum et clericum Petrum filium meum ad instantiam venerabilis domini Mathei Macronei in executione certarum litterarum executorialium (...) ut eidem domino Matheo persoluere deberem omnes expensas et duos introhabitos (?) per me receptos ex beneficio Sancti Grisogoni parte*

-
- et nomine prefati clerici filii mei (...) Et ego prefatus Stephanus quo supra nomine te prefatum dominum sacristam requero quod mihi dare debeas prout et illo tunc requisui ut mihi dare deberes copiam talium litterarum (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VII, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/VIh, fol. 73).
- ¹⁸⁰⁰ (...) *presentibus (...) et magistro Stephano Frisunich aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VII, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/VIh, fol. 67').
- ¹⁸⁰¹ (...) *presentibus magistris Stephano Frisunich et Iacobo Fosich aurificibus ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VII, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/VIh, fol. 1).
- ¹⁸⁰² (...) *Actum Sibenici in apotheca magistri Stephani aurificis, presentibus dicto magistro Stephano Frisunich aurifice et magistro Iacobo Fosich etiam aurifice ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VII, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/VIh, fol. 23').
- ¹⁸⁰³ Vidi bilj. 1518 u ovoj cjelini.
- ¹⁸⁰⁴ (na margini:) (...) *presentibus (...) et magistro Stephano Frisunich aurifice ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VII, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/VIh, fol. 9').
- ¹⁸⁰⁵ (...) *presentibus magistro Stephano Frisunich aurifice et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VII, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/VIg, fol. 39').
- ¹⁸⁰⁶ (na margini:) (...) *presentibus (...) et magistro Stephano Frisunich aurifice ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VII, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/VIg, fol. 15).
- ¹⁸⁰⁷ (...) *presentibus magistro Stephano Frisunich aurifice et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VII, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/VIg, fol. 40).
- ¹⁸⁰⁸ (...) *presentibus magistro Stephano Frisunich aurifice et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VII, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/VIg, fol. 104').
- ¹⁸⁰⁹ (na margini:) *Quietatio magistri Stephani Frisunich aurificis.*
(...) *Ibique ser Ioannes Mihogich ciuis Sibenici (...) fecit magistro Stephano Frisunich aurifici de Sibenico (...) de libras viginti paruorum pro parte et ad computum vnus termini logie (...) quas libras 20 paruorum idem ser Ioannes dixit contentus et confessus se hanuisse et recepisse a prefato magistro Stefano in pluribus partitis et boni usque in hodiernum diem (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VII, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/VIi, fol. 14').
- ¹⁸¹⁰ (...) *presentibus (...) et magistro Stephano Frisunich quondam magistri Petri aurifice ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VIII, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/VIIIb, fol. 94').
- ¹⁸¹¹ (...) *presentibus (...) et magistro Stephano Frisunich aurifice ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VII, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/VIi, fol. 34').
- ¹⁸¹² (...) *Ibique nobilis ser Dominicus Indrici iudex curie maioris Sibenici retulit se per debito sui officii (...) in logia parua incantante Ioanne Marinich preconone, intercetera bona magistri Stefani aurificis: vnum terrenum cum oliuariis 5 (...) uineatum et laboratum per Petrum Iuricich (...) positum in Dubroua in loco uocato Dascha, (...) ad instantiam ser Ioannis Michoicich (...) creditoris magistri Stefani aurificis de Sibenico de libris quadraginta sodos X paruorum (...) pro resto ducatorum X, vigore sententie (...) sub die 14 aprilis proxime preteriti (...) que bona sunt consignata ad uendendum per dictum magistrum Stephanum et laudata per donam Slauizam eius matrem pro satisfactione suprascriptarum librarum 40 soldorum 10 paruorum et expensarum, sub qua poliza legebatur videlicet: Io Iacomo orexe condigo*

ala suprascripta poliza per esser pregado da maestro Stefano orexe e questo per che lui non sa scriuer fina che se ueda i questi tra loro, die ultimo februaryi 1517, in cancellaria Sibenici constitutus nobilis ser Gregorius Dragoeuich iudex curie maioris dixit se fuisse deputatum ad uidendum computa inter dictos ser Ioanne et maistrum Stephanum ob suprascriptam contradictionem ipsius Stephani, et calculatis calculum, reduxit suprascriptum creditum (...) in libris decemseptem paruorum (...) (...) Die 9 mensis martii 1517 magnificus dominus comes (...) auditis partibus, videlicet ser Luca Tollimerio aduocato ser Ioannis Michoicich ex vna et Stephano aurifice cum ser Christoforo Cosirich ex altera super contradictione dicti Stephani (...) terminauit quod incantu procedat (...) (...) ad publicum incantum deliberasse suprascriptum terrenum (...) dicto ser Ioanne Michoicich (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 30, Dražbe, sv. 30a, fol. 65).

¹⁸¹³ Premda uz njegovo ime nije navedena druga odrednica, najvjerojatnije je riječ o zlataru Jakovu Fosiću (Fošiću) koji se u šibenskim izvorima javlja od 1512. godine, a koji se sa Stjepanom dvaput pojavio u ulozi svjedoka. Vidi bilješke 2148 i 2149 u ovoj cjelini i tekst na stranici 173 u ovome radu.

¹⁸¹⁴ (...) *presentibus magistris Stephano Frisunich aurifice et (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VII, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/VI, fol. 72).*

¹⁸¹⁵ (...) *presentibus magistro Stephano Frisunich aurifice et (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VII, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/VI, fol. 79').*

¹⁸¹⁶ Vidi bilj. 1530 u ovoj cjelini.

¹⁸¹⁷ (...) *presentibus magistro Stephano Farsunich aurifice (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 30/I, Frane i Donat Tranquillo, sv. c (1520. – 1521.), fol. 185').*

¹⁸¹⁸ (...) *presentibus (...) et magistro Stephano Farsonich aurifice (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 28/IV, 28/V, Lovrinac Butrisić, sv. 28/IV, fol. 168').*

¹⁸¹⁹ (...) *presentibus (...) et magistro Stephano Farsunich aurifice (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 30/II, Frane i Donat Tranquillo, sv. d (1522. – 1523.), fol. 50).*

¹⁸²⁰ (...) *presentibus (...) et magistro Stephano Friscouich aurifice (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 30/II, Frane i Donat Tranquillo, sv. d (1522. – 1523.), fol. 100).*

¹⁸²¹ HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 36/II, Kornelij Bonini, sv. c, fol. 40'.

¹⁸²² HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 36/VII–VIII, 37, Kornelij Bonini, sv. 38 h, fol. 10'.

¹⁸²³ Vidi na stranici 172 u ovome radu.

¹⁸²⁴ Skraćeni ispis dokumenta uočen je u neobjavljenim transkriptima Frane Dujmovića, ali pod navedenom signaturom i datumom spis nije pronađen u arhivskim izvorima. Transkript prema Dujmoviću glasi: „*Izabetta rel. quond. Jacobi Martinusseuich aurificis de Iadra habitatrix Sibenici reliquit omnia bona Nicoline rel. quond. mag. Michaelis Milasignich lapicide, habitatrici et civi Sibenici*“ (F. DUJMOVIĆ, 1975., Gregorio quondam Lorenzo, sign. 22-IV-17, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1489., 10. II., fol. 209. Spis takvog sadržaja nije uočen u šibenskim arhivskim izvorima pa je moguće da je promakao mojoj pažnji. Ni ciljana potraga prema Dujmovićevoj signaturi nije urodila plodom, jer je najvjerojatnije omaškom navedena pogrešna signatura. S obzirom da je taj dokument sročeno vrlo kasno, 1489. (?) godine, poglavlje o ovom zlataru prati kronologiju tog nepronađenog spisa, a ne vrijeme djelovanja zlatara.

-
- ¹⁸²⁵ Vidi u: E. HILJE, 2018.b, 25, 37 (bilj. 197 i ondje navedenoj literaturi).
- ¹⁸²⁶ HR-DAZD-31, BZ, Johannes de Calcina, B II, F III/I, fol. XXXIII; HR-DAZD-31, BZ, Simon Damiani, B I, F II/5, fol. 31'.
- ¹⁸²⁷ C. FISKOVIĆ, 1959., 111, 192 (bilj. 642).
- ¹⁸²⁸ Vidi bilj. 1461 u ovoj cjelini.
- ¹⁸²⁹ Vidi bilj. 1471 u ovoj cjelini.
- ¹⁸³⁰ U izvorima se navodi kao *Franciscus Iurasich/Iurassich, Franciscus Iurasich Spalatensis, Franciscus Iuresich Spalatensis, Franciscus Foxa Spalatensis, Franciscus Foxa ciui Sibenici, Franciscus Fosa/Fossa i Franciscus Foza*, a u literaturi je zastupljen kao Franjo Jurešić, Jurešić Frano iz Splita, Frano reč. Foxa iz Šibenika, i Franjo zvani Foxa iz Šibenika (K. STOŠIĆ, 1941., 115; C. FISKOVIĆ, 1949., 148; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1963., 305, 307; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1978., 55, 69; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1999., 198, 203).
- ¹⁸³¹ *Retulit Matheus Cudobich placearius ad petitionem ser Gregorii Souize cognitum fecisse magistro Francisco Iurasich aurifici quod in termino constitutis debeat exigere unum cingulum fulcitum argento et unam catenellam argento pro libris XXI (...)* (HR-DAZD-16, OS, kut. 23, sv. 39/18, fol. 441).
- ¹⁸³² (na margini:) *Pro Francisco Iurassich.*
Idem retulit ad petitionem suprascripti Francisci I[u]rasich cognitum Doymo Cipich cerdoni de suprascriptis pignoris pro libris XXI uel circa et expensis (...) (HR-DAZD-16, OS, kut. 23, sv. 39/18, fol. 441).
- ¹⁸³³ (...) *Ibique magister Martinus Verigolla capssellarius dictus Clemens ciuis Sibenici ad annos quindecim proxime futuros (...) dedit ad afflictus siue liuellus concessit et locauit magistro Francisco Iurasich Spalatensis aurifici et ad presens habitatori Sibenici (...) vnam suam muraleam positam Sibenici in contrata Sancti Grisogoni (...) extimata pro prothum murariorum libras octuaginta duas paruorum (...) (...) Conuenientes dicte partes inter se quod dictus (nekoliko riječi oštećeno) in dicta muralea fieri faciat suis expensis sibi domus (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/III, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/Ib, fol. 250'-251).
- ¹⁸³⁴ (...) *presentibus (...) et magistro Francisco Iurasich aurifice ciuibus et habitatoribus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/III, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/Ib, fol. 251).
- ¹⁸³⁵ (...) *Ibique magister Franciscus Iuresich Spalatensis aurifex nunc habitator Sibenici (...) fecit ser Francisco quondam Petri Zulianouich ciui Spalatensis presenti (...) finem, quietationem (...) de ducatis trigintaquinque (...) uirtute unius chyrographi scripti Spaleti 3° mensis nouembris 1495 manu dicti ser Francisci Zulianouich pro precio vnus domus Spaleti posite et empte per prefatum ser Franciscum Zulianouich ab antedicto magistro aurifice (...) Quos quidem ducatos 35 idem magister Franciscus aurifex contentus et confessus fuit se integraliter habuisse et recepisse a prefato ser Francisco Zulianouich ut in ipso chyrographo ab altero latere legitur in duabus partitis vnus diei 3 nouembris 1495 de libris 87, et alterius hodiernis diei de libris 130 soldos • paruorum manu dicti magistri Francisci aurificis, que due partite sunt in summa dicti ducatos 35. Pro quibus quidem ducatis 35 idem magister Franciscus aurifex (...) obligauit prefato ser Francisco Zulianouich (...) fabricam fiendam siue domum in vna sua muralea Sibenici posita in Goricia (...) quam fabricam idem magister*

Franciscus aurifex promisit dicto ser Francisco stipulanti fabricare de ipsa domus construere, facere et complere usque Natiuitatem Domini Nostri Iesu Christi proxime futurum (...) et casu quo idem magister Franciscus aurifex non fabricaret et compleret ac faceret dictam domu sin termino suprascripto statim elapso dicto termino, idem magister Franciscus aurifex teneatur dicto ser Francisco stipulanti scripti et contentanti prestare ydoneam fideiussionem et scaritatem de dictis ducatis triginta quinque (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/III, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IIc, fol. 75'-76).

¹⁸³⁶ Vidi dokument br. 15 u prilozima.

¹⁸³⁷ (...) *presentibus (...) et ser Georgio quondam Thome pictore (...) Ibiq̄ue magister Franciscus Foxa aurifex Spalatensis ad presens habitator Sibenici sponte dixit et confessus fuit se esse verum debitorem et dare debere nobili Ioanni Misich quondam ser Nicolai ciui Sibenici (...) libras centum et duas soldos octo paruorum et hoc nominatum pro modiis octo olei emptis (...) Quas quidem libras (...) magister Franciscus (...) promisit dicto ser Ioanni (...) dare et soluere sut eius procuratori (...) per totum mensem octobris proxime futuri (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/II, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IIIa, fol. 93).*

¹⁸³⁸ (na margini:) *Quietatio magistri Francisci Foxe aurificis.*

(...) Ibiq̄ue magister Sebastianus quondam Simonis Haramich Spalatensis, olim discipulus infrascripti magistri Francisci (...) fecit magistro Francisco Foxe aurifici et ciui Sibenici (...) finem quietationem (...) ducatos sex auri quos ab eo habere debebat pro annis sex quibus sibi pro discipulo seruiuit ut ex instrumento scripto Spaleti (...) et hanc finem et quietationem fecit quia a dicto suo magistro contentus et confessus fuit se habuisse et recepisse dictos ducatos sex (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/II, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IIIa, fol. 97-97').

¹⁸³⁹ Dokument nije pronađen u splitskim arhivskim izvorima iz 15. stoljeća, ali moguće je da nije uočen jer splitska građa nije sustavnije istraživana za potrebe ovoga rada.

¹⁸⁴⁰ (...) *presentibus (...) et magistro Francisco Fossa aurifice ciuibus Sibenici (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/II, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IIIc, fol. 170'); (...) presentibus (...) et magistro Francisco Foxa aurifice ciuibus Sibenici (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/II, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IIIc, fol. 171).*

¹⁸⁴¹ (na margini:) (...) *presentibus magistro Francisco Fosa aurifice et (...) ciuibus Sibenici (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/IV, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IVb, fol. 150').*

¹⁸⁴² (...) *presentibus magistro Francesco Foxa aurifice et (...) ciuibus Sibenici (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/IV, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IVc, fol. 63).*

¹⁸⁴³ Vidi bilj. 1763 u ovoj cjelini i tekst na stranici 147.

¹⁸⁴⁴ (...) *presentibus (...) et magistro Francisco Fosa aurifice ciuibus Sibenici (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 26, 27, Luka Kamenarić, sv. 29/Ic, fol. 87).*

¹⁸⁴⁵ (...) *Actum Sibenici in apotheca magistri Francisci Foxa aurificis, presentibus antedicto magistro Francesco Foxa et magistro Nicolao Iachsich aurifices ciuibus et habitatoribus Sibenici (...) Ibiq̄ue ser Martinus Bilossouich nauta (...) dixit (...) se esse verum et indubitatum debitorem et dare debere ser Hieronymo Simeonich (...) libras ducentas quinquaginta paruorum et hoc nominatum pro libras quingentis*

ponderis cere ab eo empte et recepte dicto precio, quas quidem libras 250 paruorum antedictus ser Martinus (...) promisit antedicto ser Hieronimo (...) dare et soluere (...) aut eius procuratori siue nuncio (...) per totum mensem maii proxime futurum (...) idem ser Martinus coram prefatis testibus et me notario infrascripto consignauit antedicto ser Hieronimo acceptanti pro pignore onziarum 39 et 4/3 argenti, item annullos auri 7 ponderis onziarum 2 caratum (?) 20 et duas uestes pani latini paunacii coloris ab homine uendenda ad publicum incantum statim suprascripto termino elapso (...)

(na margini: *Die iouis VIII mensis aprilis 1507, indictione X^a.*

(...) Ibiq̄ue suprascriptus ser Hieronymus Simeonich dixit contentus et confessus fuit se habuisse et recepisse a suprascriptis Martino et Luca Bilossouich fratribus (...) libras ducentas quinquaginta vnam soldos 2 paruorum (...) (...) et dicti fratres ibidem receperunt a suprascripto ser Hieronymo argentum suprascriptum laboratum siue vasa et anulos auri, exceptis duobus ciatis argenti, quos (habere – prekriženo) procurare et habere promisit a camerario Sibenici (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, Kut. 23/VI, Martinus Campellis de Gaivanis, Sv. 26/Vc, fol. 16').

¹⁸⁴⁶ (...) *Ibiq̄ue Ioannes Uuchcich nauta de Sibenico sponte dixit contentus et confessus fuit se habuisse et recepisse a magistro Francisco Foxa aurifice habitatore Sibenici (...) libras ducentas paruorum in rebus et bonis mobilibus (...) sibi datis et consignatis in dotem et dotis nomine Catherine uxoris sue et filie prefati magistri Francisci de qua dote fecit (...) eidem magistro Francisco (...) finem quietationem (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VI, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/Ve, fol. 30-30').

¹⁸⁴⁷ (...) *Actum Sibenici in contrata ecclesie Sancti Grisogoni in domo habitationis magistri Francisci Foza aurificis de Sibenico (...) Ibiq̄ue Margarita (jedna riječ nejasna) de Solta promisit stare ad sui libitum in domo prefati magistri Francisci pro eo stipulante (...) et familie sue seruiendo (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 28/IV, 28/V, Lovrinac Butrišić, sv. 28/IV, fol. 64').

¹⁸⁴⁸ Frane, sin zlatara Jakova Fosića, prvi je put zabilježen 22. svibnja 1523. godine u oporuci zlatara Nikole Ivanova Veselkovića iz Splita koji mu je ostavio svoje zlatarske alate, međutim, bilježnik ga tada nije naveo kao izučenog zlatara (vidi bilj. 1547). Frane je u to doba vjerojatno bio veoma mlad, možda čak dječjačke dobi, čemu u prilog govori i činjenica da ga kao izučenog zlatara u izvorima prvi put susrećemo tek 11. prosinca 1541. godine. (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 29/IV, Tranquillo Guerini, sv. b, fol. 251').

¹⁸⁴⁹ O tom zlataru vidi na stranici 173-174.

¹⁸⁵⁰ U izvorima su (u kosim padežima) zabilježene sljedeće imenske formule koje ovdje donosimo u nominativu: *magister Nicolaus quondam Pauli aurificis, magister Nicolaus Iachsich quondam Pauli aurifex et ciuis Sibenici, magister Nicolaus Iacsich aurifex, magister Nicolaus Iacsich aurifex et ciuis Sibenici, magister Nicolaus quondam Iachse aurifex ciuis Sibenici, magister Nicolaus Iaxich aurifex.*

Nikola je u nekoliko spisa naveden kao sin pok. Pavla, a u jednom dokumentu kao sin pok. Jakše, dok je u ostalima zabilježen kao Nikola Jakšić ili samo Nikola. Njegovo je prezime bilježeno kao *Iacsich, Iachsich, Iačhsich* i *Iaxich*. U literaturi je zastupljen kao Nikola Jakšić (C. FISKOVIĆ, 1949., 148; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1963., 307; A. ŠUPUK, 1975., 29; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1978., 66; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1999., 202). U publikaciji iz 1999. godine Nevenka Bezić-Božanić je zabunom navela da se šibenski zlatar Nikola Jakšić spominje u članku Cvita Fiskovića iz 1984. godine, posvećenom

splitskim zlatarima. Međutim, u tom je članku naveden šesnaestogodišnji Nikola Jakšić koji je 1578. godine stupio na nauk kod trogirskog zlatara Jurja Sainovića. Vidi: C. FISKOVIĆ, 1984., 191 (bilj. 61).

¹⁸⁵¹ (na margini:) *Matrimonium magistri Nicolai quondam Pauli aurificis cum dona Catherina uxore sua.*

(...) *Ibique ser Bartholomeus quondam egregii ser An[dree] quondam (nekoliko riječi oštećeno) presente et stipulante ac dante et soluente nomine dotis et pro parte scripti instrumenti (...) nomine done Catherine filie suprascripti ser Andree et sororis sue (...) ex una parte, et magister Nicolaus quondam Pauli aurifex et ciuis Sibenici partibus ex altera (...) inter se matrimonium contraxerunt (...) (...) Et pro dote et dotis nomine dicte sponsse prefatus ser Bartholomeus promisit dicto magistro Nicolao stipulanti dare ducatos ducentos (...) videlicet: ducatos centum et uiginti quos legauit ipsi sponsse dictus quondam ser Andreas pater in eius ultimo testamento et ducatos 80 de bonis suis propriis in bonis et terminis infrascriptis, scilicet ducatos centum quinquaginta tempore transductionis dicte sponsse ad maritum quod erit pro totum mensem augusti proxime futuri, videlicet ducatos quinquaginta in bonis mobilibus (...) ducatos L^{ta} in bonis stabilibus (...) et ducatos quinquaginta in numerata pecunia, et residuum quod est ducatos quinquaginta hoc modo: ducatos quinque in fine singuli anni (...) in annis decem proxime futuros (...)*

(na margini:) *Quietatio ser Bartholomei quondam Michaelis (!) de Venetiis. Die iouis VIII° augusti 1493. (...) Ibique magister Nicolaus quondam Pauli aurifex suprascriptus contentus et confessus fuit se habuisse [et recepisse] a ser Bartholomeo (nekoliko riječi oštećeno) ducatos centum et [septem] hoc modo videlicet: ducatos quinquaginta in numerata pecunia, ducatos quinquaginta in rebus mobilibus (...) et ducatos septem ad computum quinquaginta ducatorum sibi promissos in bonis stabilibus (...) prefatus magister Nicolaus (...) dictis rebus fecit prefato ser Bartholomeo (...) finem quietationem (...)*

(na margini:) *Emptio terreni vineati magistri Nicolai suprascripti.*

Die iouis 29 mensis augusti 1493. (...) Ibique ser Matheus Radelich ciuis Sibenici (...) dedit, vendidit et tradidit magistro Nicolao Iacsich aurifici et ciui Sibenici (...) vnum suum terrenum vineatum et oliuatum gognaiorum quinque cum tota sua zatocha et iuribus ac pertinetiis positum in tenetis ville Srime in loco uocato Racice (...) Et hoc pro pretio libras ducentas paruorum, quod totum pretium dictus ser Matheus venditor (...) confessus fuit habuisse et recepisse a ser Bartholomeo quondam ser Andree de Venetiis ciue Sibenici, sororio dicti magistri Nicolai presente, stipulante et dante ac soluente ad computum et pro parte ducatorum L^{ta} promissorum dicto magistro Nicolao sororio suo in tantis bonis stabilibus ut in suprascripto instrumento matrimoniali (...) de quo pretio dictus ser Matheus venditor (...) fecit ser Bartholomeo (...) finem et quietationem, et similitis dictus magister Nicolaus acceptans ipsum terrenum ad computum dotis sibi promisse in bonis stabilibus pro ducatos L^{ta} fecit eidem ser Bartholomeo sororio suo stipulanti finem et quietationem (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/I, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/If, fol. 60-60').

¹⁸⁵² (...) *Ibique quia ser Nicolaus Diuinich, magister Hieronymus Shabignich marangonus, Martinus Bilosseuich nauta ciues Sibenici promiserunt et se constituerunt fideiussores (...) de libris 123 soldis 13 paruorum et magister Nicolaus Iacsich aurifex pro stapha spectante dicto con militoni de dictis peccuniis pro magistro Matheo quondam Iacobi remerio ut ecarceribus relaxetur ut constat proximo superiori instrumento: ideo antedictus magister Matheus (...) se obligauit antedicto ser Nicolao et magistro*

Hieronymo stipulantibus pro se et dictis Martino Bilosseuich et magistro Nicolao aurifice et heredibus suis dare et soluere dictas libras centumuigintitres soldos XIII paruorum et stapham eorum usque vnum mensem proxime futuris (...)

(na margini:) *Die veneris XXX maii 1494, indictione 12^a. (...) Ibique de suprascriptis creditis solum conmilatio suprascriptis excepta stapha sua solum habere debet a fideiussoribus suis solum libras septuaginta tribus soldos tribus paruorum (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/III, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IIa, fol. 35'-36).

¹⁸⁵³ (...) *presentibus (...) et magistro Nicolao Iachsich aurifice ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/III, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IIa, fol. 42')

¹⁸⁵⁴ (na margini:) *Magistri Nicolai Iachsich Gasparum in discipulum conductio.*

(...) Ibique ser Ioannes de Rome stipendiarius in castro minori portus Sibenici locauit magistro Nicolao quondam Iachse aurifici cui Sibenici ibidem presenti et conducenti Gasparum filium suum etatis annorum X uel circa ibidem presentem et consentientem ad dictam artem pro annis octo proxime futuros. Qui Gaspar promisit esse obediens fidelis legalis, non facere furtum neque inferenti consentire, non recedere a dicto suo magistro ante ipsas completum discere artem et doctus (?) laborare sine dolo et fraude. Et versa vice idem magister Nicolaus promisit et se obligauit dictus Gasparum tenere apud se pro discipulo pro dicto tempore, proiebendo (!) eidem victus et vestitus condecetes et docere artem (...) et in fine dicti temporis dare eidem libras quinquaginta paruorum et vestiamenta (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 21/IV, Gregorio q. Lorenzo, sv. d, fol. 37'); F. DUJMOVIĆ, 1975., Gregorio quondam Lorenzo, sign. 22-IV-17, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1494., 5. IV., fol. 37 (kratki neobjavljeni transkript).

¹⁸⁵⁵ Jakša je možda bio Nikolin djed iz čijeg je imena izvedeno prezime Jakšić.

¹⁸⁵⁶ O tome opširnije u cjelini 6.2.1.

¹⁸⁵⁷ (na margini:) *Emptio vinee magistri Nicolai Iachsich aurificis.*

(...) Ibique magister Georgius Iandrieuich faber et ciuis Sibenici (...) uendidit et tradidit magistro Nicolao Iachsich aurifici et ciui Sibenici (...) vnam suam vineam oliuatam et aliis fructiferis arboribus plantatis gognaiorum duorum uel circa positam in tenute ville Srime in contrata dicta Račica (...) et hoc precio et nomine precii librarum uiginti paruorum, quod totum integrum precium antedictus magister Georgius venditor (...) recepisse a prefato emptore (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/III, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IIb, fol. 186').

¹⁸⁵⁸ (na margini:) *Emptio terreni magistri Nicolai Iachsich aurificis.*

Ibique nobilis ser Simeon Raceuich ciuis Sibenici iure proprio (...) dedit, uendidit et tradidit magistro /magistro/ Nicolao Iachsich aurifici (...) (...) vnum suum terrenum gognaiorum duorum uel circa positum in Racciçe districtus Sibenici, supra quo sunt vites dicti magistri Nicolai et oliuaria (...) et hoc precio et nomine precii ducatorum quatuor (...) quod totum integrum precium antedictus ser Simeon uenditor (...) a dicto magistro Nicolao stipulanti (...) habuisse et recepisse a prefato magistro Nicolao venditore (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/III, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IIb, fol. 243-243')

-
- ¹⁸⁵⁹ (na margini:) (...) *presentibus (...) et magistro Nicolao Iachsich aurifce ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/II, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IIIa, fol. 110).
- ¹⁸⁶⁰ Tijekom arhivskih istraživanja nije pronađen spis takvog sadržaja, a budući da Krsto Stošić ne navodi signaturu, podatak nije bilo moguće provjeriti. Stošićeva bilješka glasi: „*Nikola Jakšić zlatar upisao se za bratima Nove crkve 2. 2. 1499.*“ Vidi: K. STOŠIĆ, *Povijest Šibenika*, III/10 (Zlatari), rukopis, fol. 3. Podatak je od njega preuzela i objavila K. Kalauz (K. KALAUZ, 1998., 117).
- ¹⁸⁶¹ A. ŠUPUK, 1979., 150.
- ¹⁸⁶² (...) [*presentibus*] (...) *et magistro Nicolao Iachsich aurifce (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/II, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IIIc, fol. 31'). Precizan datum sastavljanja dokumenta nije moguće utvrditi, ali je svakako morao nastati između 6. i 8. veljače 1499. godine.
- ¹⁸⁶³ (...) *positum in Bristaç (...) iuxta bona (...) magistri Nicolai Iachsich aurificis (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/II, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IIIc, fol. 120).
- ¹⁸⁶⁴ (...) *Actum Sibenici in apotheca magistri Nicolai aurificis infrascripti, presentibus (...) et magistro Nicolao Iachsich aurifce ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/IV, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IVa, fol. 32').
- ¹⁸⁶⁵ (...) *presentibus magistro Nicolao Iachsich aurifce et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/IV, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IVa, fol. 120).
- ¹⁸⁶⁶ (...) *presentibus magistro Nicolao Iachsich aurifce et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 26, 27, Vicko de Martinis, sv. 28, fol. 51).
- ¹⁸⁶⁷ (...) *Ibique magister Nicolaus Iachsich quondam Pauli aurifex et ciuis Sibenici (...) dedit, cessit, uendidit et tradidit Ioanni quondam Damiani ciui Sibenici presenti, stipulanti, ementi et recipienti (...) vnam suam zatocham et iura que habet in ea gognaiorum 5 cum dimidio (...) positus in Bristach (...) (...) Et hoc precio et nomine precii ducatorum quatuor (...) quod integrum precium dictus venditor (...) recepisce a prefato emptore (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/IV, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IVb, fol. 111'-112).
- ¹⁸⁶⁸ Vidi bilj. 1953 u ovoj cjelini.
- ¹⁸⁶⁹ (na margini:) (...) *presentibus (...) et magistro Nicolao Iachsich aurifce ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/IV, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IVa, fol. 147').
- ¹⁸⁷⁰ (na margini:) *Procura magistri Nicolai Iachsich aurificis in persona venerabilis fratris Hieronymi de Sibenico. (...) Ibique magister Nicolaus Iachsich aurifex ciuis Sibenici (...) fecit, constituit et ordinavit suum uerum et legitimum nuntium et procuratorem (...) venerabilem fratrem dominum Hieronymum de Sibenico, priorem conuentus Sancti Dominici (...) in appellatione interposita (...) per donam Caterinam relictam quondam ser Bartholi Andree (...) a quadam sententia lata (...) sub die 23 mensis maii proxime preteriti in fauorem ipsus magistri Nicolai (...) occasione unius uestis (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 28/I, Lovro Butrišić, sv. 28/Ic, fol. 61').
- ¹⁸⁷¹ (...) *donam Catarinam relictam quondam ser Bartholi Andree ad respondendum magistro Nicolao Iachsich.* (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 2, sv. 1.1.12.1, fol. 290')
- ¹⁸⁷² (...) *presentibus magistro Nicolao Iachsich aurifce (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VI, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/Va, fol. 67).

-
- ¹⁸⁷³ (...) *presentibus magistro Nicolao Iachsich aurifice* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VI, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/Va, fol. 107').
- ¹⁸⁷⁴ (...) *presentibus* (...) *et magistro Nicolao Iachsich aurifice ciuibus Sibenici* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VI, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/Va, fol. 130').
- ¹⁸⁷⁵ (na margini:) *Emptio terreni magistri Nicolai Iachsich aurificis.*
(...) *Ibique ser Antonius Dobroeuch quondam ser Ioannis nobilis ciuis Sibenici* (...) *dedit, uendidit, tradidit et alienauit magistro Nicolao Iachsich aurifici et ciui Sibenici* (...) *vnum suum terrenum oliuatum* (...) *in recompensationem sallinarium* (...) *gognaiorum 4 uel circa* (...) *quod terrenum positum est in tenute dicte ville Srma in contrata dicta Hrastinaç* (...) *et hoc pro precio et nomine precii libras quindecim paruorum pro singulo gognaio* (...) *quod precium ascendit ad summam librarum sexaginta paruorum, quod integrum precium antedictus uenditor dixit* (...) *recepisse a prefato emptore* (...) *et fecit sibi finem quietacionem* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VI, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/Va, fol. 136-136').
- ¹⁸⁷⁶ (...) *Caterina quondam Stephani Priludinouich ad respondendum magistro Nicolao Iachsich aurificis.* (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 2, sv. 1.1.12.1, fol. 116').
- ¹⁸⁷⁷ (...) *presentibus magistro Nicolao Iachsich aurifice* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VI, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/Vb, fol. 116').
- ¹⁸⁷⁸ Vidi bilj. 1845 u ovoj cjelini. O zlataru Frani Jurasiću zvanom Foša opširnije u potpoglavlju 2.82.
- ¹⁸⁷⁹ (...) *presentibus magistro Nicolao Iachsich aurifice* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VI, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/Vc, fol. 75).
- ¹⁸⁸⁰ (...) *presentibus magistris Nicolao Iachsich aurifice et* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 28/I, Lovro Butrišić, sv. 28/Ia, fol. 71').
- ¹⁸⁸¹ (na margini:) *Emptio vinee Nicolai Iachsich aurificis.*
(...) *Ibique ser Christophorus Cosirich ser Iacobi ciuis Sibenici* (...) *uice nomine dicti ser Iacobi patris sui* (...) *dedit, uendidit, tradidit et alienauit magistro Nicolao Iachsich aurifici et ciui Sibenici presenti* (...) *vnam vineam oliuatom gognaiorum 5 uel circa positam in Raciçe tenutis uille Srime districtus Sibenici* (...) (...) *et hoc pro precio et nomine precii ducatorum quinque auri* (...) *quod integrum precium antedictus venditor* (...) *dixit contentus et confessus fuit se habuisse et recepisse a suprascripto emptore* (...) *in pecunia numerata ducatus vnum auri et ducatos quatuor in duobus modiid olei ab eo emptis* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VI, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/Vd, fol. 109').
- ¹⁸⁸² (na margini:) *Die 2 maii 1508* (...) *iudex deliberauit* (...) *barilam magistro Nicolao Iachsich pro soldos XII* (...) (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 3, sv. 1.1.14.1.8, fol. 72).
- ¹⁸⁸³ *Die 17 aprilis 1508.*
(...)(...)
Mare Philipouich vnam flubam cum capite a cingulo, anulos tres argenti pro libras 6 soldos (praznina) *paruorum et expensis.*
(na margini:) *Die 3 maii 1508. Retulit Michale preco* (...) *ser Georgius Camenarich iudexe deliberauit omnia suprascripta argenta magistro Nicolao Iachsich pretio libris 2* (...) (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 3, sv. 1.1.14.1.8, fol. 72).

-
- ¹⁸⁸⁴ (...) *se presentasse (...) dona Margarita Butrisich botoncinos argenteos numero 48 et vnnum crusetam et unum (bustum – prekriženo) pecium busti de perlis (...)*
(na margini:) *Die 16 iunii 1508 (...) iudexe deliberauit suprascriptos botonos et cruseram magistro Nicolao Iachsich pro libris 2 soldo 1 singula oncia (...)*
(HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 3, sv. 1.1.14.1.8, fol. 84)
- ¹⁸⁸⁵ *Ad instantiam ser Georgii Camenarich (...)*
(...)(...)
Die dicta presentasse ser Ioanne Misich vnam vaginam cum cuspelis pecia 4^{or} fulcitos argenti et vnam crusetam pro libris 9 paruorum et expensis.
(na margini:) *Die 16. iunii 1508 (...) iudexe deliberauit suprascripta argenta magistro Nicolao Iachsich pro libra 1 soldis 21 singula oncia (...)*
(HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 3, sv. 1.1.14.1.8, fol. 84)
- ¹⁸⁸⁶ Krsto Stošić u rukopisu navodi samo sljedeće: „*Nikola Jakšić zlatar (...) God. 1508. pozlatio je 5 kandelira od srebra za crkvu sv. Mihovila u Pokrovniku*“ (K. STOŠIĆ, *Povijest Šibenika*, III/10 (Zlatari), rukopis, fol. 3.). Podatak je od njega preuzela i objavila Nevenka Bezić-Božanić, ali je pritom navela pogrešan titular crkve (N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1976., 378), što je kasnije ponovila i Ksenija Kalauz (K. KALAUZ, 1998., 117). Međutim, podatak nije bilo moguće provjeriti jer dokument nije pronađen tijekom arhivskih istraživanja. Možda je promakao mojoj pažnji ili se nalazi u nekom od crkvenih fondova u Biskupijskom arhivu koji nisu istraženi za potrebe ovoga rada.
- ¹⁸⁸⁷ (...) *presentibus (...) et magistro Nicolao Iachsich aurifice ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VIII, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/VIIIb, fol. 21').
- ¹⁸⁸⁸ (...) *Ibique ser Antonius Marconius (?) iudex et procurator scole Sancte Marie Vale Viridis de Sibenico cum presentia, asensu et uoluntate magistri Nicolai Iachsich superioris dicte scole (...) constituit (...) procuratores (...) ad comparendum nomine dicte scole (...)* (HR-BAŠ-15, BNC, kut. 1, Razni spisi 1437. – 1798., Spisi 1501. – 1548., fol. 35).
- ¹⁸⁸⁹ (...) *Ibique dona Ioanna relicta quondam Laurentii generi Rochlich de Sibenico asserens se teneri et dare debere Scole ecclesie Sancte Marie Noue de Sibenico ducatos sex auri uel circa pro coltis et aliis rebus (...)* (...) *prefata dona Ioanna (...) dedit, tradidit et consignauit eidem scole per ea stipulantibus magistro Petro Vuccouich sartore et Laurentio Georgii procuratoribus ac Simone Georgii uice et nomine magistri Nicolai Iachsich superioris eiusdem scole (cum mod – prekriženo) ducatos octo auri exigenti a Rade Mustapha marinario de burgo Sibenici debitore eiusdem (scole – prekriženo) Ioanne de precio domus sibi uendite, et quos quidem ducatos octo auri dictus Radus (...) dare et soluere promisit prefate scole (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 28/II, Lovrinac Butrisić, sv. 30/IIc, fol. 47). Podatak je bez datuma i signature zabilježen u rukopisu Krste Stošića, odakle ga je preuzela i objavila Nevenka Bezić-Božanić. Vidi: K. STOŠIĆ, *Povijest Šibenika*, III/10 (Zlatari), rukopis, fol. 3; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1976., 378.
- ¹⁸⁹⁰ (...) (oštećeno) *mensis february 1511. (...) (...) maistro Vincentio Dominchouich murario et habitatore Sibenici, nomine et uice Magdalene consortis sue uti heredis quondam done Magdalene relicte quondam ser Grigorii Milicheuich, cum ser Simone de Saracenis eius aduocato ex vna, et ser Ioannes*

-
- Thomassouich et magistro Nicolo Iachsich uti procuratoribus schole Sancte Marie de Ualuerde de Sibenico (...)* (HR-BAŠ-15, BNC, kut. 1, Razni spisi 1437. – 1798., Spisi 1501. – 1548., sub die).
- ¹⁸⁹¹ (...) *Ibique ser Zanetus Thomasouich et magister Nicolaus Iaxich aurifex procuratores ac ser Paulus Georgii operarius fabrice ecclesie Sancte Marie Noue de Sibenico (...) uendiderunt (...) Luce quondam ser Nicolaii Baresich ciui Lesine (...) centenaris quatuor salis (...) (...) Et hoc precio ducatorum sexaginta vnus auri (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 28/II, Lovrinac Butrisić, sv. 30/IIId, fol. 26').
- ¹⁸⁹² (...) *Ibique ser Ioannes de Baueria quondam magistri Thome et magister Nicolaus Iachsich aurifex ciues Sibenici, procuratores fraternitatis Sancte Marie ecclesie Noue Sibenici, presente magistro Petro Nigro aurifice superiore dicte fraternitatis (...) vice et nomine antedicte fraternitatis (...) dederunt ad afflictum (...) ser Marco Lupo tubicini (...) ad annos quinque (...) vnam domum dicte fraternitatis (...) positam in burgo Sibenici, que alias fuit venerabilis quondam domini presbiteri Michaelis Uuchasinich, et hoc pro precio (...) ducatos quinque (...) quod est pro ipsis quinque annis ducatos vigintiquinque (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VII, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/VIb, fol. 2'-3).
- ¹⁸⁹³ (...) *Ibique ser Ioannes quondam Thome de Baueria ciuis Sibenici, procurator fraternitatis Sancte Marie Misericordie ecclesie Noue Sibenici, ser Raphael Uianucii ciuis Sibenici loco magistri Nicolai Iachsich aurificis ciuis Sibenici alterius procuratoris antedicte fraternitatis (...) et ser Marcus Lupus ciuis Sibenici superior eiusdem fraternitatis (...) uendiderunt et tradiderunt fraternitatis Sancti Ioannis Baptiste de Monte reductus in ecclesia Sancte Trinitatis de Sibenico (...) duas terras oliuatas (...) positas (...) sub monte Sancti Ioannis (...) (...) Et hoc pro precio et nomine precii ducatorum trium (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VII, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/VIb, fol. 24).
- ¹⁸⁹⁴ (na margini:) *Procura magistri Nicolai Iaxich*
(...) *Ibique magister Nicolaus Iaxich aurifex ciuis Sibenici (...) (...) ordinavit (...) procuratorem generalem ser Raphaelem Vianutii Florentinum (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 28/II, Lovrinac Butrisić, sv. 30/IIe, fol. 11).
- ¹⁸⁹⁵ (...) *presentibus magistro Nicolao Iaxsich aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 28/II, Lovrinac Butrisić, sv. 30/IIIf, fol. 3).
- ¹⁸⁹⁶ (...) *posita in burgo Sibenici in contrata (dvije riječi oštećene) (...) iuxta domum sororis magistri Nicolai Iaxich aurifici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 28/I, Lovro Butrisić, sv. E (1513–14), fol. 36').
- ¹⁸⁹⁷ (...) *presentibus magistro Nicolao Iachsich aurifice et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VII, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/VIe, fol. 15). Nikola je svjedočio i u idućem dokumentu na istoj foliji, ali u tom dokumentu imena svjedoka nisu zabilježena: *Suprascriptis millesimo, indictione, die, loco, examinatore et testibus.* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VII, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/VIe, fol. 15).
- ¹⁸⁹⁸ (...) *Ibique magister Marcus Milisich cerdo tamquam procurator scuole Sancte Marie Noue de Sibenico et magister Petrus Vitcouich substitutus loco magistri Michaelis Crelich (...) cum presentia et uoluntate magistri Nicolai Iaxich et ser Georgii Macaronich superiorum dicte scole (...) uendiderunt (...) Petro quondam Michaelis Bilani naute Sibenici (...) vnam domum (...) positam in burgo Sibenici prope Portam Potstingie (...) apud domum dicte scole (...) prope aliam domum dicte scole (...) (...) et hoc*

-
- pretio ducatorum triginta auri (...) quos (...) dicti uenditores habuerunt et receperunt ab eodem emptore (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 28/II, Lovrinac Butrisić, sv. 30/IIg, fol. 23-23').
- ¹⁸⁹⁹ (...) *Ibique magister Marcus Milisich cerdo procuratorio nomine Scole Sancte Marie Noue de Sibenico et magister Petrus Vitcouich sartor, substitutus procurator loco magistri Michaelis Crelich, cum consensu et presentia magistri Nicolai Iaxich aurificis et ser Georgii Macaronich superiorum eiusdem scole (...) uendiderunt (...) Petro quondam Michaelis Bilan naute de Sibenico (...) vnam domum (...) cum uno molendino ab oleo sub ea domo existente positam in burgo in contrata Porte Potstingie (...) (...) et hoc precio ducatorum quadraginta auri (...) quos ducatos 40 dictus emptor (...) soluere promisit (...) usque annos duos proxime futuros (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 28/II, Lovrinac Butrisić, sv. 30/IIg, fol. 23'-24).
- ¹⁹⁰⁰ (...) *Ibique (...) pater dominus Georgius de Vbertis prothonotairus apstolicus et commendatarius abbatie Sibenici habens ius et actionem in credito quondam reuerendi patris domini Stephani episcopi Sancturiensi (?) quod habebat contra ser Petrum Tobolouich ciuem Sibenici super pignoribus argenteis impresentiarum existentibus in deposito et saluo penes magistrum Nicolaum Iaxich aurificem Sibenicensem (...) dedit (...) dictum creditum et eius iura ser Raphaeli Vannutii ciui Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 28/II, Lovrinac Butrisić, sv. 30/IIg, fol. 45').
- ¹⁹⁰¹ (...) *[presentibus] (...) [ma]gistro Nicolao Iaxich aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 30/I, Frane i Donat Tranquillo, sv. a (1514. – 1517.), fol. 6').
- ¹⁹⁰² (...) *presentibus magistro Nicolao Iachsich aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VIII, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/VIIIb, fol. 78'); (...) *presentibus magistro Nicolao Iachsich aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VIII, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/VIIIb, fol. 79').
- ¹⁹⁰³ *Ad instantiam magistri Nicolai Iaxich retulit (...) se presentasse Gregorio Francouich vnam taciām argenti pro (libris 12 soldis 8 – prekriženo) ducatos duobus venetos et expensis.*
(na margini:) *Die 15. maii 1515. (...) iudex deliberauit suprascriptam taciām suprascripto magistro Nicolao creditori pro libra 1 soldis 11 onzia (...) qua tacia est ponderis onziarum quatuor quarti vnus cum dimidio que ascendit summam libris 6 soldis 14 paruorum.*
(HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 3, sv. 1.1.14.1.8, fol. 317).
- ¹⁹⁰⁴ (...) *Ibique Ioannes Radoseuich et Laurentius Iurgieuoch iudices siue procuratores, ac magister Nicolaus Iaxich superior (dicte – prekriženo) scole Sancte Marie Noue de Sibenico retulerunt (...) inter alia bona dicte scole descripta in police (...) vna domus dicte scole posita in contrata ecclesie Sancti Ioannis (...) illam dederunt (...) uendiderunt et deliberarunt (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 28/II, Lovrinac Butrisić, sv. 30/IIIh, fol. 26').
- ¹⁹⁰⁵ (...) *presentibus magistro Nicolao Iaxich aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 28/II, Lovrinac Butrisić, sv. 30/IIIh, fol. 31).
- ¹⁹⁰⁶ (...) *presentibus magistro Nicolao Iaxich aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 28/II, Lovrinac Butrisić, sv. 30/IIIh, fol. 40').
- ¹⁹⁰⁷ (...) *presentibus magistro Nicolao Iaxich aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 28/II, Lovrinac Butrisić, sv. 30/IIIh, fol. 46').

- ¹⁹⁰⁸ (...) *presentibus (...) et magistro Nicolao Iachsich aurifice ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 4, sv. 1.1.15, fol. 40).
- ¹⁹⁰⁹ (...) *Ibique magister Petrus Uitchouich sutor et dictus Matheus Vuladanich ciuis Sibenici procuratores fraternitatis ecclesie noue Sancte Marie Misericordie Sibenici et magister Nicolaus Iachsich aurifex ciuis Sibenici superior dicte fraternitatis (...) vendiderunt (...) vnam dictam fraternitatis domum (...) in Goricia (...) Et hoc pro precio et nomine precii libras octuaginta paruorum (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VII, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/VIg, fol. 8'-9).
- ¹⁹¹⁰ (...) *presentibus magistro Nicolao Iaxich et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 30, Dražbe, sv. 30a, fol. 32).
- ¹⁹¹¹ (na margini:) *Conductio domus magistri Nicolai Iachsich aurificis.*
(...) *Ibique ser Martinus de Campellis tanquam procurator et procuratoris nomine Bernardi quondam magistri Martini (...) locauerunt pro annos tres proxime uenturos (...) magistro Nicolao Iach[sich] aurifici (ostatak dokumenta je ispran).* (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 4, sv. 1.1.15, fol. 65).
- ¹⁹¹² (...) *Ibique magister Nicolaus Iachsich aurifex ciuis Sibenici nomine Clare ancile sue et filie quondam magistri Gregorii capellarii (...) ex vna parte et Marcus filius Gregorii Radoeuich de burgo Sibenici (...) ex parte altera (...) matrimonium contraxerunt (...) (...) Et pro dote et dotis nomine dicte sponse dictus magister Nicolaus promisit prefato sponso stipulanti de suis propriis bonis dare et soluere libras centum triginta paruorum tam pro mercede temporis quod sibi famulauit et seruiuit (...) ad matrimonium libras 100 paruorum in bonis et rebus mobilibus (...) et reliquas libras triginta videlicet libras 15 usque Natiuitatem Domini proxime futurum et libras 15 usque Ascensionem Domini proxime futurum (...)*
(na margini:) *Quietatio suprascripti magistri Nicolai Iachsich.*
Die dominico 3 mensis augusti 1516, indictione 4^a. Actum Sibenici in apotheca aurificis antescripti magistri Nicolai, presentibus (...) et magistro Nicolao Vesselchouich aurifice ciuibus Sibenici (...) Ibique suprascriptus Marcus sponte dixit (...) se habuisse et recepisse (...) libras centum et vnam paruorum in rebus et bonis mobilibus (...) ad computum dotis sibi date et consignate per suprascriptum magistrum Nicolaum Iachsich aurificem (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VII, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/VIg, fol. 68-68').
- ¹⁹¹³ (...) *presentibus (...) et magistro Nicolao Iaxich aurifice ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 28/II, Lovrinac Butrasić, sv. 30/IIi, fol. 32); (...) *presentibus (...) et magistro Nicolao Iaxich aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 28/II, Lovrinac Butrasić, sv. 30/IIi, fol. 32').
- ¹⁹¹⁴ (...) *presentibus (...) et magistro Nicolao Iachsich aurifice ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 4, sv. 1.1.15, fol. 16(C29)). Sveščić ima dvostruku folijaciju.
- ¹⁹¹⁵ *Ad instantiam domini presbiteri Gregorii [C]aballini (...) no[m]ine scuole Sancti Ioannis de Monte (...) se die 24 instan[is] presentasse magistro Nicolao Iaxich et magistro M[a]theo Chiselouich (...) [pro]curatoribus scole Sancte Marie vnum tacium (?) et vnam carpeta[m] (oštećeno) libris 16 soldis — et expensis.* (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 4, sv. 1.1.16.1.9, fol. 399'(16')).
- ¹⁹¹⁶ *Ad instantiam (više riječi oštećeno) presentasse magistro Nicolao Iachsich (...) vnius calicis argenti siue (jedna riječ nejasna) pro libris 24 soldis 16 et expensis.*

(na margini:) (dio teksta oštećen) (...) *iudex deliberavit quod scriptum argentum ponderis onziarum quinque ¼ ½ creditori pro libris 3 soldis — onzia (...)*

(HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 4, sv. 1.1.16.1.9., fol. 405'(22')). Datum sastavljanja dokumenta nije moguće utvrditi zbog oštećenja, ali budući da idući zapis na istoj foliji nosi nadnevak 2. siječnja 1517. godine, prethodni je morao nastati istoga dana ili netom prije tog datuma.

¹⁹¹⁷ *Ad instanciam (...) se presentasse magistro Nicolao Iaxich iudice scole Sancte Marie Noue vnvm tapetum pro libris 5 soldis 8 paruorum et expensis.* (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 4, sv. 1.1.16.1.9, fol. 411'(27')).

¹⁹¹⁸ (...) *presentibus magistro Nicolo Iachsich aurifice et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VII, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/VI, fol. 32').

¹⁹¹⁹ Vidi u bilj. 1526 u ovoj cjelini.

¹⁹²⁰ (...) *presentibus (...) et magistro Nicolao Iachsich aurifice de Sibenico (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VIII, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/VIIIb, fol. 114).

¹⁹²¹ 3. svibnja 1518.: (...) *presentibus magistro Nicolao Iaxich aurifice et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 30/I, Frane i Donat Tranquillo, sv. b (1517. – 1519.), fol. 75); 5 svibnja 1518.: (...) *presentibus magistro Nicolao Iaxich aurifice et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 30/I, Frane i Donat Tranquillo, sv. b (1517. – 1519.), fol. 82).

¹⁹²² Vidi u bilj. 2005 u ovoj cjelini.

¹⁹²³ *Prefatus magnificus dominus comes et capitaneus sedens in logia cum eius curia, ad petitionem ser Christofori Cossirich interuenientis nomine magistri Bartholi de Mestre prothi ecclesie Sancti Iacobi creditoris ut dicit heredes quondam Pasqualino uarotarone et alium creditorum dicte hereditatis, pronuntiando mandauit quod de pretio domus prefate quondam Pasqualine deliberate ad presentum incantum magistro Nicolao Iachsich aurifice de Sibenico fieri debeat satisfactio coram creditis omnibus hiis qui fuerint creditoris per sententiam supradicte hereditatis uel alicuius heredum predictorum ostendentes sententias suas cancellario comunitatis, et reliquum pretii suprascripte domus facta satisfatione creditoribus dari et numerari (?) debeat eisdem heredibus iuxta forma polize incantus domus predictae. Et hoc omni meliori modo et cetera, presentibus ser Simone Tollimerio et ser Petro Missich testibus.* (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 4, sv. 1.1.17, fol. 230(70)).

¹⁹²⁴ (...) *presentibus (...) et magistro Nicolao Iaxich aurifice ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 31, 32, sv. 31a, Ivan Lupis, fol. 79).

¹⁹²⁵ (...) *presentibus magistro Nicolao Iaxich aurifice et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 30/I, Frane i Donat Tranquillo, sv. b (1517. – 1519.), sub die). Datum sastavljanja dokumenta moguće je odrediti tek okvirno između 9. i 11. prosinca 1519. godine.

¹⁹²⁶ (...) *presentibus magistro Nicolao Iaxich aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 30/I, Frane i Donat Tranquillo, sv. b (1517. – 1519.), sub die)

¹⁹²⁷ (na margini:) *Quietacio magistri Nicolai Iaxich ac Ioanne varotario.*

(...) *Actum Sibenici inter apothecam super balchono apothece magistri Nicolai Iaxich (...)* *Ibique Ioannes condam magistri Martini varotarii de Sibenico (...)* *fecit finem et quietationem magistro Nicolao Iaxich aurifici (...)* *de libris sexdecim paruorum (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 30/I, Frane i Donat Tranquillo, sv. b (1517. – 1519.), sub die).

- ¹⁹²⁸ (...) *presentibus (...) et magistro Nicolao Iaxich aurifice ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 30/I, Frane i Donat Tranquillo, sv. c (1520. – 1521.), fol. 34').
- ¹⁹²⁹ (na margini:) *Procura Radoslauri Draganich (jedna riječ nejasna) in magistrum Nicolaum Iaxich.*
(...) *Ibique Radoslaurus Draganich de Uodicis (...) ordinavit (...) procuratorem (...) magistrum Nicolaum Iaxich aurificem ciuem Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 30/I, Frane i Donat Tranquillo, sv. c (1520. – 1521.), fol. 55').
- ¹⁹³⁰ (...) *presentibus magistro Nicolao Iaxich aurifice et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 30/I, Frane i Donat Tranquillo, sv. c (1520. – 1521.), fol. 67').
- ¹⁹³¹ (...) *Actum Sibenici prope apothecam magistri Nicolai Iaxich aurificis (...) Ibique magister Nicolaus Iaxich suprascriptus et ser Georgius Macaronich superiores scole Sancte Marie Noue de Sibenico et nomine dicte scuole a qua dixerunt habuisse libertatem (...) dederunt et insolutum tradiderunt magistro Petro Pelegrini quondam Iohannis (...) vnam ogradam siue terrenum cum oliuariis 40 positam in Celopeci (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 28/III, Lovrinac Butrisić, sv. 30/IIIe, fol. 45-45').
- ¹⁹³² (...) *presentibus magistro Nicolao Iachsich aurifice et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 30/I, Frane i Donat Tranquillo, sv. c (1520. – 1521.), fol. 180).
- ¹⁹³³ (...) *infrascripta poliça ser Matheo Zilich (...)*
(...)(...)
Maistro Nicolao Iaxich — — — — — libras 3 soldos 17.
(...)(...)
(HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 30/I, Frane i Donat Tranquillo, sv. c (1520. – 1521.), fol. 195, 195').
- ¹⁹³⁴ (...) *presentibus magistro Nicolao Iaxich aurifice et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 30/I, Frane i Donat Tranquillo, sv. c (1520. – 1521.), fol. 211).
- ¹⁹³⁵ (...) *Actum Sibenici ad apothecam magistri Nicolai Iaxich aurificis (...) presentibus dicto magistro Nicolao Iaxich (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 28/III, Lovrinac Butrisić, sv. 30/IIIe, fol. 91').
- ¹⁹³⁶ (na margini:) *Compromisio magistri Nicolai Iaxich et Bartholi de Salodio.*
(...) *Ibique magister Nicolaus Iaxich aurifice (...) ex una parte et Bartholus de Salodio stipendarii in castro Sibenici (...) parte ex altera concorditer et amicabiliter ellegerunt (...) extimatores unius domuncule (jedna riječ oštećena) magistri Nicolai posite Sibenici in Goriça sub castelo, qua domuncula alias erat de quondam Milinci Garnçar (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 30/I, Frane i Donat Tranquillo, sv. c (1520. – 1521.), fol. 216-216').
- ¹⁹³⁷ (...) *presentibus magistro Nicolao Iaxich (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 28/III, Lovrinac Butrisić, sv. 30/IIIe, fol. 99).
- ¹⁹³⁸ (...) *presentibus magistro Nicolao Iachsich aurifice (...)* (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 5, sv. 1.1.18, fol. 189'(43')).
- ¹⁹³⁹ (...) *presentibus (...) et magistro Nicolao Iachsich aurifice ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 5, sv. 1.1.18, fol. 191(45)).
- ¹⁹⁴⁰ (...) *Actum Sibenici in apotheca magistri Nicolai Iaxich aurificis, presentibus eodem magistro Nicolao et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 30/II, Frane i Donat Tranquillo, sv. d (1522. – 1523.), fol. 53').
- ¹⁹⁴¹ (na margini:) *Procura Elene filie quondam magistri Gregorii clobuçar facta in personam magistri Nicolai Iaxich.*

(...) *Ibique Elena filia quondam magistri Gregorii Clobuçar de burgo Sibenici (...) ordinauit (...) procuratorem (...) magistrum Nicolaum Iaxich aurificem (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 30/II, Frane i Donat Tranquillo, sv. d (1522. – 1523.), fol. 81'-82).

¹⁹⁴² Dokumenti sročeni nakon 1522. godine nisu uvršteni u ovaj rad jer je tom godinom određena gornja vremenska granica teme doktorske disertacije. Jedinu iznimku čini zlatarova oporuka iz 1533. godine.

¹⁹⁴³ (na margini:) *Testamentum magistri Nicolai Iaxich. / Publicatum in totum pro Catharina Chrisarich.*

Actum Sibenici in ecclesia Sancti Nicolai, coram prouido uiro ser Marino de Grisanis quondam ser Michaelis, presentibus ser Alouisio Luchacich et magistro Georgio Deuich cerdone ciuibus Sibenici ad hoc habitis uocatis et rogatis testibus. Ibique magister Nicolaus Iaxich aurifex ciuis Sibenici sannus per Dei gratia corpore, senso, memoria et intellectu, timens inopinatos morte insubtus uoluit dum mens est incorpore sano sana de bonis suis sibi a Deo colotis (?) disponere per hoc presens nuncupatiuum testamentum quod dicitur sine scriptis. Primum namque animam suam omnipotenti Deo creatori suo humiliter comandauit corpus uero terre unde est.

Item reliquit fabrice Sancti Iacobi de Sibenico soldos uiginti paruorum pro remedio anime sue.

Item dimisit fratatee asociati Sanctissimi Corpus Christi in ecclesia Sancti Iacobi soldos decem paruorum pro anima sua.

Item uoluit dari imagini Gloriosse Uirginis Marie in castro Sibenici soldos uiginti paruorum.

Item legauit fabrice Sancti Francisci de Sibenico soldos uiginti paruorum pro remedio anime sue.

Item dixit se esse creditore fratrum Sancti Dominici de Sibenico de libris tribus cum dimidio pro manufactura unius calicis quod quidem creditum dictus testator remisit amore Dei dictis fratribus.

Item legauit scole Sancte Marie Noue libras quatuor paruorum in fabrica ecclesie predicte per heredes suos persoluandas in annis tribus.

Item dimisit domino presbitero Andree Salamunich patri suo spirituali soldos quadraginta paruorum dandos in annis duobus post obitum dicti testatoris.

Item dixit se habuisse cum Catherina uxore sua in dote et dotis nomine ducatos ducentos prout in cancellaria criminalium sub regimine magnifici domini Nicolai de Mula aparere asseruit, quos quidem ducatos 200 ipse testator uoluit ut predicta uxor se satisfacere ualeat super bonis ipsius testatoris, quam uxorem suam uoluit ut gaudere debeat una cum filiis suis omnibus bonis dicti testatoris et quod illi (?) domine nulli redendo rationem de dictis donis.

Item iure legati reliquit et dimisit Andree, Stephano et Simoni filiis suis pro auantagio omnia et singula instrumenta et ordimenta ab arte sua aurifica et hoc eoru legitimam.

Ressiduum uero omnium et singulorum bonorum suorum iurium et actionem ubique locorum positorum et existentium et ad ipsum testatorem quomodocumque spectatum et pertinentium reliquit et dimisit filiis et filiabus suis equalibus portionibus diuidendum, ponendo ad molem (?) filie maritate dotes suas et res portatas in dote, quos filios et filias heredes sibi uniuersales instituit et esse uoluit comissarios uero fecit Catherinam uxorem suam et magistrum Andream filium suum nuli redendo rationem administrationis hereditatis predicte, et hoc asseruit esse suo uelle et ultimum testamentum quod ualere uoluit iure quo melius ualere et tenere potuit. (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 30/VIII, Frane i Donat Tranquillo, sv. a (1514–47), fol. 229-229').

¹⁹⁴⁴ Iako u oporuci nisu navedeni kao zlatari, iz arhivskih je izvora poznato da su se zlatarstvom bavili. Zlatar Andrija Nikolin Jakšić zabilježen je u najmanje stotinu i pedeset dokumenata u razdoblju od 1519. do 1565. godine, a njegov brat Stjepan u četrdesetak dokumenata nastalih u periodu od 1529. do 1561. godine. Moguće je da je i treći brat Šimun također bio zlatar, ali o tome za sada nema vijesti jer za potrebe ovoga rada nije bilo moguće sustavnije istražiti šibenske arhivske izvore nakon 1522. godine. O Andriji i Stjepanu Jakšiću objavljeno je nekoliko podataka koje su pojedini autori preuzeli iz rukopisnih bilješki K. Stošića. Vidi: K. STOŠIĆ, *Povijest Šibenika*, III/10 (Zlatari), rukopis, fol. 4; C. FISKOVIĆ, 1949., 148; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1976., 378; K. KALAUZ, 1998., 125.

¹⁹⁴⁵ (...) *presentibus (...) et magistro Nicolao Discouich aurifice ciuibus et habitatoribus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VIII, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/VIIIa, fol. 136).

¹⁹⁴⁶ Vidi bilj. 1838 u ovoj cjelini.

¹⁹⁴⁷ C. FISKOVIĆ, 1949., 148; C. FISKOVIĆ, 1959., 115; A. ŠUPUK, 1975., 29 (*Piero Negro*).

¹⁹⁴⁸ N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1976. 378.

¹⁹⁴⁹ S. GUNJAČA, 1949., 319 (*Piero Nigro orefice di Sebenico*); N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1963., 312; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1999., 214.

¹⁹⁵⁰ (na margini:) *Matrimonium magistri Petri Nigri quondam Ioannis de Ventetiis aurificis cum Margarita uxore sua.*

(...) *Ibique magister Michael quondam Ioannis tonsor ciuis Sibenici nomine Margarite filie sue (...) ex una parte, et magister Petrus Niger quondam Ioannis aurifex de Venetiis habitator Sibenici suo nomine ex alia parte (...) tale matrimonium inuicem contraxerunt (...) (...) Pro dote uero et nomine dotis dicte sponse prefatus magister Michael patris ex nunc dedit et dat ac consignat prefato magistro Petro stipulanti et acceptanti medietatem domus habitationis sue que est sua libera et expedita et quam ipse emit a quondam domino presbitero Michaele Polesnich (?) alias Uuchotich cognato suo uti dixit constare instrumento emptionis (...) positis Sibenici in contracta Sancte Trinitatis siue Sancti Spiritus iuxta suos confines, et ducatos centum (...) promisit dare et soluere hoc modo (...) in rebus mobilibus et ornamentis ac indumentis dicte sponse ad maiorem summam poterit extimandis per eorum comunes amicos et quod supererit ad dictam summam centum ducatos: ducatos decem singulo anno (...) usque integram satisfactionem (...)*

(na margini:) *Quietatio pro parte dotis superscripte. Die lune 29 mensis ianuarii 1498, indictione prima. (...) Ibique magister Petrus (nekoliko riječi oštećeno) confessus fuit se habuisse (nekoliko redaka teksta oštećeno) rebus mobilibus per comunes amicos extimatis (...) pro parte dotis donec Margarite uxoris sue et filie dicti magistri Michaelis (...) et sibi fecit finem quietationem superscriptas libras 193 paruorum (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/II, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IIIa, fol. 198'-199).

¹⁹⁵¹ (...) *presentibus magistro Petro quondam Ioannis aurifice et (...) ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/II, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IIIc, fol. 113').

¹⁹⁵² (na margini:) *Emptio molli magistri Petri quondam Ioannis aurificis.*

(...) *Ibique cum sit quod Stephanus Merganouich et Bartholus eius filius de insula Zlarin dictrictus Sibenici superioribus diebus vendidisset magistro Petro quondam Ioannis aurifici et ciui Sibenici vnam*

eorum possessionem vineatam, oliuatam et allis arboribus fructiferis plantatam sit positam in dicta insula, quorum venditorum est molus in dicta insula siue in eius vale sub domo et molendino ser Simonis Sarraceni ciuis Sibenici inter molos Michaelis Kartich et Gregorii Gifchouich et iuxta mare (...) (...) Quare dictus Bartholus (...) vendidit et cessit prefato magistro Petro quondam Ioannis (...) dictum mollum cum suis omnibus iuribus et iurisdictionibus (...) et hanc cessionem et venditionem dicto nomine fecit prefato magistro Petro (...) et esse integraliter satisfactum a prefato magistro Petro in precio apreciato et habito ut constat ex instrumento venditionis dicte possessionis scripto per instrumentum ser Dominicum de Castis cancellarium (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/IV, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IVb, fol. 93'-94).

¹⁹⁵³ (na margini:) *Emptio vinee magistri Petri quondam Ioannis Nigri.*

(...) Ibique Marcus Stanislafglic de villa Tribohugno districtus Sibenici (...) dedit, uendidit, tradidit et alienauit magistro Petro Nigro quondam Ioannis aurifici et ciui Sibenici (...) vnam suam vineam cum omnibus arboribus fructiferis in ea existentibus gognaiorum trium (...) positam in tenutis dicte ville Tribohugni in loco dicti Vulicine (...) (...) et hoc precio et nomine precii librarum centum paruorum, quod parte eius precii dictus venditor (...) recepit a prefato emptore (...) libras triginta paruorum in pecunia numerata (...) residuum uero dicti precii prefatus emptor (...) promisit dicto venditori (...) dare et soluere ad omnem eius requisitum (...)

(na margini:) *Quietatio magistri Petri suprascripti.*

Die lune 30 mensis maii 1502, indictione quinta. (...) presentibus (...) et magistro Nicolao Iachsich aurifice ciuibus Sibenici (...) Ibique Michael Stanislafglic Marci de Tribohung nomine dicti Marci patris sui (...) promisit (...) fecit suprascripto magistro Petro Nigro emptori presenti (...) finem quietationem (...) suprascriptas libras septuaginta paruorum (...) pro resto et integra solutione precii suprascripte vinee (...) empte a prefato Marco (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/IV, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IVc, fol. 86'-87).

¹⁹⁵⁴ (na margini:) *Emptio magistri Petri Nigri aurificis.*

(...) Ibique magister Petrus Pribcouich murarius lapicida ciuis Sibenici (...) uendidit (...) magistro Petro Nigro quondam Ioannis aurifici habitatoris Sibenici (...) vnam ogradam oliuariorum (...) in loco uocato Zelopetich (?) districtus Sibenici (...) (...) et hoc precio et nomine pretii libras 26 denariorum paruorum, in computo cuius quidem pretii dictus uenditor (...) ab ipso emptore habuisse et recepisse libras duodecim denariorum paruorum (...)

(na margini:) *suprascriptis millesimo et indictione, die XXVI mensis aprilis.*

(...) Ibique magister Petrus Pribouich lapicida dixit et confessus fuit se a magistro Piero Nigro aurifice ciue Sibenici habuisse et recepisse libras quatuordecim denariorum paruorum notatim pro residuo et integra solutione vnius ograde (...) uendite (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 26, 27, Luka Kamenarić, sv. 29/Ib, fol. 33'-34).

¹⁹⁵⁵ (...) *presentibus (...) et magistro Petro Nigro aurifice ciuibus Sibenici (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/IV, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IVc, fol. 104').*

¹⁹⁵⁶ (na margini:) *Venditio barche magistri Petri Nigri aurificis.*

(...) *Ibique magister Petrus Niger aurifex et ciuis Sibenici (...) uendidit (...) Draxe relicte quondam Iacobi Cartich de insula Zlarin (...) et Simeoni ac Michaeli Chartich eius filiis (...) vnam suam barcham (...) quam (...) dicti emptori (...) recepisse a prefato emptore (...) et hoc precio et nomine precii libras sexaginta paruorum (...) quod precium antedicti emptores (...) promiserunt prefato uenditori (...) dare et soluere (...) ad Ascensionem Domini Nostri Iesu Christi futurum del 1503. (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/IV, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IVc, fol. 109-109').

¹⁹⁵⁷ Podatak je poznat na temelju zapisa na margini dokumenta od 5. travnja 1502. godine. Vidi bilj. 1953.

¹⁹⁵⁸ (...) *presentibus (...) et magistro Petro Nigro quondam Ioannis aurifice ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/IV, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IVc, fol. 139').

¹⁹⁵⁹ (na margini:) *Emptio magistri Petri Nigri aurificis.*

(...) *Ibique Michael Seraycich de villa Tribochun districtus Sibenici (...) uendidit (...) magistro Petro Nigro aurifici ciui et habitattori Sibenici presenti (...) unum ortum siue ogradam (...) cum pedibus vndesim oliuariorum (...) in dicta uilla Tribochun (...) (...) Et hoc pretio et nomine pretii libras decem et octo paruorum, quod pretium (...) uenditor (...) dixit (...) se a dicto magistro Petro emptore plene habuisse et cum integraliter recepisse (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 26, 27, Luka Kamenarić, sv. 29/Ic, fol. 11').

¹⁹⁶⁰ (...) *Ibique magister Petrus Niger aurifex et ciuis Sibenici (...) uendidit (...) Simoni et Ioanni Homerzanich fratribus et ciuibus Sibenici (...) vnam suam vineam oliuatam et aliis arboribus fructiferis plantatum (...) positam in tenuis Tribohugni in loco dicto Vlicine (...) (...) Et hoc pro precio et nomine precii libras centum paruorum, pro parte et ad computum cuius precii antedictus uenditor (...) recepit a prefatus fratribus emptoribus libras sexaginta paruorum in pecunia numerata et fecit eis finem quietacionem, et residuum antedicti precii quod est librarum 40ta paruorum antedicti emptores (...) promisit antedicto venditori (...) dare et soluere (...) in his terminis, videlicet librarum 20 paruorum ad Natiuitatem Domini Nostri Iesu Christi proxime futurum et librarum 20 paruorum usque Resurrectionem Domini Nostri Iesu Christi proxime futurum (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/V, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IVd, fol. 170).

¹⁹⁶¹ (na margini:) *Datio ad arrandum magistri Petri Nigri aurificis.*

(...) *Ibique magister Petrus Niger aurifex et ciuis Sibenici (...) dedit, concessit (...) ad arrandum et seminandum locauit Simeoni et Ioanni Homerzanich de burgo Sibenici terrenum (...) vnum suum terrenum vetustis vitibus plantatum, cum omnibus arboribus fructiferis in eo existentibus gognaiorum 12 (...) positum in Bristach (...) iuxta bona dicti magistri Petri (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VI, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/Va, fol. 37').

¹⁹⁶² (...) *presentibus (...) et magistro Petro Nigro aurifice ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VI, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/Va, fol. 38).

¹⁹⁶³ (...) *presentibus (...) et magistro Petro Nigro aurifice ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VI, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/Va, fol. 55').

¹⁹⁶⁴ (...) *presentibus (...) et magistro Petro Nigro aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 28/I, Lovro Butrišić, sv. 28/Ib, fol. 32).

-
- ¹⁹⁶⁵ (...) *presentibus* (...) *et magistro Petro Nigro aurifice ciuibus Sibenici* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VI, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/Va, fol. 72).
- ¹⁹⁶⁶ (...) *Ibique nobilis ser Ioanes Taulich quondam domini Thome ciuis Sibenici, uice et nomine nepotis sui canonici Sibenici* (...) *ad annos tres* (...) *dedit et ad afflictum concessit et locauit magistro Petro Nigro aurifici et ciui Sibenici presenti* (...) *omnes et singulos introitus, fructus, redditus, prouentus* (...) *positum in insula Zlarin districtus Sibenici* (...) (...) *et hoc pro precio et nomine precii ducatorum uouem in anno* (...) *quod est pro ipsius annis tribus ducatos 27* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VI, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/Va, fol. 131').
- ¹⁹⁶⁷ (...) *presentibus* (...) *et magistro Petro Nigro aurifice* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 28/I, Lovro Butrišić, sv. 28/Ib, fol. 61).
- ¹⁹⁶⁸ (na margini:) (...) *presentibus* (...) *et magistro Petro Nigro aurifice* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 28/I, Lovro Butrišić, sv. 28/Ic, fol. 64').
- ¹⁹⁶⁹ HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VI, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/Vb, fol. 89'.
- ¹⁹⁷⁰ (na margini:) *Emptio vinee magistri Petri Nigri aurificis.*
(...) *Ibique Lucas et Michael Radanouich quondam Radani fratres de villa Parchouo districtus Sibenici*
(...) *uendiderunt* (...) *magistro Petro Nigro aurifici* (...) *duo eorum vinee de medio posite in Cremi Capitis Ciste districtus Sibenici* (...) *pro quo annuatim dantur soldos III^{or} paruorum pro singulo gognaio camerer phiscali Sibenici* (...) (...) *et hoc pro precio et nomine precii librarum v[iginti] quatuor paruorum* (...)
(na margini:) *Cessio dimidii vinee magistri Petri Nigri suprascripti.*
Die mercurii 5° mensis nouembris 1505, indictione 8^a. (...) *Ibique suprascriptis Lucas et (Gregorius – prekriženo) Michaeli Radanouich fratres laborantes suprascripte vinee* (...) *dederunt et cessionem fecerunt suprascripto magistro Petro Nigro emptori* (...) *omnia eorum iura quam habeant* (...) *in suprascripta vinea* (...) *et hoc pro libras decem paruorum* (...)
(HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VI, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/Vb, fol. 101-101').
- ¹⁹⁷¹ (...) *presentibus magistro Petro Nigro aurifice et* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VI, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/Vb, fol. 117).
- ¹⁹⁷² (...) *presentibus magistro Petro Nigro aurifice* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 28/I, Lovro Butrišić, sv. 28/Ie, fol. 23).
- ¹⁹⁷³ (na margini:) *Creditum magistri Petri Nigri aurificis.*
(...) *Actum Sibenici in apotheca infrascripti magistri Petri aurificis, presentibus* (...) *et magistro Nicolao Uesselchouich aurifice* (...) *Ibique ser Dominicus quondam Georgii de Romano de Millo habitator Venetiarum in contrata Sancti Vitalis* (...) *dixit* (...) *se esse verum et indubitatum debitorem et dare debere magistro Petro Nigro aurifici et ciui Sibenici* (...) *librarum centum uiginti paruorum et hoc nominatum pro resto et integra satisfatione precii modiarum decemocto cum dimidio olei ab eo empti, habiti et recepti ad rationem libras 8 soldos 10 paruorum pro singulo modio, quia ipse magister Petrus dicebat et confitebat ab eodem ser Dominico habuisse et recepisse pro parte tocius precii ipsius olei libras 37 soldos 5 paruorum. Quod quidem libras 120 paruorum prefatus ser Dominicus* (...) *promisit dicto ser Petro* (...) *dare et soluere* (...) *per totum mensem septembris proxime futurum. Pro*

pignore cuius quantitatis (...) idem magister Petrus manualiter recepit a prefato ser Dominico (...) baretas duplas nigri coloris numero 23, item paunacii coloris duplas numero 3, item simplices nigri coloris numero 24, item simplices coloris paunacii numero 10, item rubei coloris simplices paruas apneris numero 16, et duplas paunacii coloris numero 5 paruas. Dans etiam idem ser Dominicus prefato magistro Petro libertatem uendendi ipsas baretas, videlicet duplas, ad rationem libras 2 singulam et simplices ad rationem libra 1 soldos 10 paruorum singulam, et illas paruas apneris per libra vna singulam (...) quod casu quo dictas birete non sufficerant ad satisfactum eius crediti (...) presbiter dominus Ioannes Uuladanich canonicus Sibenici se constituit (...) fideiussorem (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VIII, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/VIIIc, fol. 58'-59).

¹⁹⁷⁴ (na margini:) *Emptio magistri Petri Nigri aurificis.*

(...) Ibique nobilis ser Petrus Diuinich quondam ser Cipriani, iudex curie maioris Sibenici retuli se (...) (...) vna vinea gognaios decem uel circa oliuata et aliis arboribus plantata posita ad Vodicias (...) uendidisse et ad publicum intanum deliberase suprascriptam vineam magistro Petro Nigro aurifici de Sibenico ut persone plus aliis offerenti (...) librarum sex soldorum decem paruorum pro singulo gognaio (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 28/I, Lovro Butrišić, sv. Bb, fol. 80'-81).

¹⁹⁷⁵ (...) *presentibus (...) et magistro Nicolao Uesselchouich aurifice ciuibus Sibenici (...) Ibique Andreas Costrenich de Primoschen (...) uendidit (...) fraternitati Sancte Marie ecclesie Noue Sibenici pro ea ser Georgio Marconio ciue Sibenici, procuratore eiusdem fraternitatis loco magistri Michaelis Hrelich, magistro Stephano Mandacich, etiam procuratorem ipsius fraternitatis loco magistri Petri Nigri aurificis, et Stephano Radanich superiore eiusdem fraternitatis (...) vnum suam domum cum solo (...) positam in contrata dicte ecclesie Noue Sancte Marie, iuxta domum ipsius fraternitatis (...) et hoc pro precio et nomine precii libras centum viginti paruorum (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VI, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/Ve, fol. 37').*

¹⁹⁷⁶ A. ŠUPUK, 1975., 29 (*Piero Negro anno 1515.*); A. ŠUPUK, 1979., 153, 159.

¹⁹⁷⁷ (...) *Ibique Valenta filius quondam Radoslavi Melaya de Petrouo pole, habitator Sibenici (...) fecit magistro Nicolao Maynich marangono cuii Sibenici absentis sed pro eo stipulante magistro Petro Nigro aurifice (...) finem et quietationem (...) libras triginta sex paruorum (...) pro tempore quo fuit suum discipulus (...) idem Valenta (...) dictas libras triginta sex paruorum habuisse et recepisse a prefato magistro Petro (...) nomine eiusdam magistri Nicolai (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 28/IV, 28/V, Lovrinac Butrišić, sv. 28/IV, fol. 38').*

¹⁹⁷⁸ (na margini:) *Cessio seu renuntiatio pro magistro Petro aurifice de Venetis Sibenici habitis.*

(...) personaliter constitutus magister Michael Radoseuich faber de Sibenico et impresentiarum Iadre habitator (...) dedit, tradidit, cessit, transtulit et renuntiauit gratis et amore ac de presenti dat (...) et renuntiat magistro Petro Nigro aurifici de Uenetis et impresentiarum habiti Sibenici ibi presenti omnia et singula ac quecumque iura sua et actiones (...) que (...) dictus magister Michael cedens et renuntians habet (...) in (quatuor – prekrizerno) gognallia sex (...) terreni (...) positi et incanti in insula uocata Peruich (...) sibi magistro Michaeli (...) concessis iuxta consuetudines Sibenici cum soluendi omni anno soldi quatuor paruorum pro quoque gognalli (...) Idem magister Petrus et heredes sui agere, facere, disponere, excipere (...) ac disponere ad libitum et voluntatis sue tanque de re sua propria. Et

hoc ideo fecit dictus magister Michael gratis et amore eidem magistro Piero ob maximum amorem (...) pro multis beneficiis ab eo receptis et que in futurum sperat habere (...) (HR-DAZD-31, BZ, Antonius de Zandonatis, B I, F 1/K, fol. 43'); S. GUNJAČA, 1949., 319. U radu Stipe Gunjače zlatar je naveden kao Piero Nigro di Sebenico.

¹⁹⁷⁹ (...) *Actum Sibenici (...) in domo habitationis magistri [Michaelis] barberii de Venetiis (...) Ibiq[ue] ut partes infrascripte asseruerunt disolutum fuit matrimonium inter magistrum Petrum Nigrum aurificem de Venetiis habitatorem Sibenici et Margaritam filiam suprascripti magistri Michaelis et per sententiam magnifici domini Antonii de Canalis comitis et capitaneis Sibenici diebus proxime elapsis criminaliter latam ipse magister Petrus condemnatus fuit ad satisfaciendum dotem ipsi Maragrite et alia prout in dicta sententia in fauore ipsius Margarite facta dicitur continere (?), quare dictus magister Petrus pro satisfaciendo eidem Margarite dotem suam et condemnationem ac expensis et omnia alia per ipsam debenda eidem Margarite ex tenore et continentu sententie suprascripte, per se et heredes ac succesores suos dedit, cessit, uendidit et in solutum tradidit dicte Margarite presenti, stupulanti, ementi et recipienti, per se et suis heredibus ac succesoribus omnia et singula bona sua mobilia et stabilia Sibenici et in districtu posita et existentia qua ipse magister Petrus ad presens habere et habuit quando dicta Margarita discesit ex domo ipsius magistri Petri, qua bona omnia predicta Margarita dixit (jedna riječ nejasna) et partem mobilie iam penes se habere, et reliquam ipsius mobilie tam domi quam alibi in sequestre existentis ipse magister Petrus dedit eidem Margarite omnimodum litentiam et facultatem consequendi et aprehendendi uigore presentis instrumenti, ad habendum, tenendum, posidendum et quicquod eidem Margarite deinceps de dictis bonis mobilibus et stabilibus placuerit faciendum tamquam de rebus propriis, cum omnibus eorum iuribus et pertinentiis, accessibus et egressibus usque in vias publicas. Qui magister Petrus (...) promisit seque obligauit legitime in iudicio et extra defendere et exalumniare ac indemnem conseruare eandem Margaritam et eius heredes, casu quo ipse magister Petrus aliquid de bonis suis suprascriptis uendidisset, obligasset uel aliter alienasset post discessum ipsius Margarite ex eius domo. Ex quo predicta Margarita (...) fecit eidem magistro Petro (...) finem, quietationem, absolutionem et pactum (...) quicquid de contentis in sententia predicta et quod petere posset ipso magistro Petro quamcumque virtute ipsius sententie (...) hoc declarato quia se in futurum ipse magister Petrus constiterit disolutione eius modi iurisdictioni iuridice non fuisse factam inter ipsum magistrum Petrum et Margaritam (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 28/II, Lovrinac Butrisić, sv. 30/Iib, fol. 23).*

¹⁹⁸⁰ B. GLAVAN, 2008., 272. Srednjovjekovni Šibenski statut sadrži samo odredbu o postupanju sa ženama koje su zbog preljuba u pogledu postelje bile rastavljene od muža. Vidi: KNJIGA STATUTA..., 1982., Knjiga 5, Poglavlje L.

¹⁹⁸¹ Vidi bilj. 1892 u ovoj cjelini..

¹⁹⁸² (...) *presentibus (...) et magistro Petro Nigro aurifice (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VII, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/VIb, fol. 34').*

¹⁹⁸³ (na margini:) *Locatio ad laborandum magistri Petri Nigri aurificis.*

(...) Ibiq[ue] magister Petrus Niger aurifex de Sibenico (...) concessit (...) ad laborandum Marco et Georgio Carstulouich quondam Iacobi fratribus de Rogoznica (...) et nomine Luce eorum fratris vnam

-
- suam vineam cum omnibus arboribus fructiferis (...) positam in insula Zlarin (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VII, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/VIb, fol. 42').*
- ¹⁹⁸⁴ (...) *Ibique ser Marcus Luppus Tubicina ciuis Sibenici tamquam procurator fraternitatis Sancte Marie Misericordie ecclesie Noue Sibenici (...) et nomine magistri Mathei Chisselouich calaphati college sui absentis pro quo promisit (...) cum voluntate, presentia et consensu magistri Petri Nigri aurificis ciuis Sibenici superioris eiusdem fraternitatis (...) simul dedit et ad pastinandum (...) locauit ser Georgio Difsich ciui Sibenici (...) totum terrenum dictum zatocham (...) in Zaton ponentali in loco dicto Drinouica (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VII, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/VIb, fol. 55').*
- ¹⁹⁸⁵ (...) *presentibus (...) et magistro Petro Nigro aurifice habitatore Sibenici (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 28/II, Lovrinac Butrasić, sv. 30/IIf, fol. 16').*
- ¹⁹⁸⁶ (...) *Ibique magister Petrus Niger quondam Ioannis aurifex et ciuis Sibenici (...) uendit et tradidit Margarite relicte quondam Florii Thomassouich de Capite Cista (...) vnum gognaium vinee interlassate a parte inferiori vnus sue vinee posite in tenutis dictis Capitis Ciste in loco dicto Cremi super terreno Sancti Marci pro quo dantur soldos 4 paruorum pro terratico per ipsum magistrum Petrum alias emptorem a Luca et Michaele Radanouich fratribus, ut constat instrumento scripto (...) sub die martis 15° mensis iulii 1505. (...) (...) Et hoc pro precio et nomine precii librarum octo paruorum, quod integrum precium antedictus uenditor (...) habuit et recepit (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VII, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/VIId, fol. 79'-80). Riječ je o vinogradu koji je kupio 15. srpnja 1505. godine (vidi bilj. 1970).*
- ¹⁹⁸⁷ (...) *Nui (...) et magistro Nicola Magnich murer (...) zudixi (...) per la fraternita de Madona Sancta Maria de Val Verde de la Iesia Noua de Sibenico, osia magistro Michael Hrelich murer (...) procuradori (...) nec non (...) ser Paulo quondam magistro Zorzi et magister Piero Negro orexe operarii de la prefata fraternita (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VIII, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/VIIIb, fol. 58-59').*
- ¹⁹⁸⁸ (...) *presentibus (...) ac magistro Petro Nigro aurifice de Sibenico (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VII, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/VIe, fol. 46).*
- ¹⁹⁸⁹ (na margini:) (...) *presentibus (...) et magistro Piero Nigro aurifice de Sibenico (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 28/II, Lovrinac Butrasić, sv. 30/IIg, fol. 41').*
- ¹⁹⁹⁰ (na margini:) (...) *presentibus magistro Petro Nigro aurifice et (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VI, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/Vb, fol. 32').*
- ¹⁹⁹¹ (...) *Ibique ser Paulus quondam magistri Georgii Vrsini et magister Petrus aurifex operarii fabrice ecclesie Sancte Marie de Ualle Viridi (...) deuenerunt cum magistro Gregorio Shreglich lapicida (...) (...) facere faxa in scopulis Sibenici pro supradicta fabrica ecclesie Sancte Marie de Valle Viridi (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 30/I, Frane i Donat Tranquillo, sv. a (1514. – 1517.), fol. 47'). Iako je zlatar Petar naveden bez patronima i drugih oznaka, nedvojbeno je riječ o Petru Nigeru.*
- ¹⁹⁹² (...) *Ibique Franciscus quondam Simonis procurator ecclesie Sancte Marie Noue de [Sibenico] et ser Paulus quondam magistri Georgii Vrsini et magister Marcus Milis[ich] cerdo superiorem scole predictae ecclesie (...) transtulerunt et in lo[cum] suum possuerunt magistrum Petrum Nigrum aurificem ibi presentem (...) ementem vineam (...) pro predictam fratiam (...) gognaiorum quinque uel circa*

-
- positam in Dubroua (...) pro predicta vinea numerauerat (...) ducator tres auri (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 30/I, Frane i Donat Tranquillo, sv. a (1514. – 1517.), fol. 52').*
- ¹⁹⁹³ (na margini:) *Conductio horti liuellati magistri Petri Nigri aurifici.*
(...) Ibiq̄ue clericus Franciscus (...) locauit iure liuello magistro Petro Nigro aurifici cui Sibenici ibi presenti (...) omnia iura sua unius loci uacuii situati in suburbiis Sibenici in fossato contigui horto dicti clerici Francisci, iuxta turrim uocatam Utoplich (?), que hortus confināt usque ad ora bombardarum a porto maris prefate turris (...) (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 4, sv. 1.1.15, fol. C18(56)).
- ¹⁹⁹⁴ (...) *presentibus magistro Petro Nigro aurifice et (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VII, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/VIg, fol. 18).*
- ¹⁹⁹⁵ (...) *presentibus magistro Petro Nigro aurifice et (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VII, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/VIg, fol. 82').*
- ¹⁹⁹⁶ *Ad instantiam ser Augustini Dragoeuich retulit Ioanne Constanzo se presentasse magistro Petro Nigro aurifice duos calices seu (?) cope argenti et pedate de rame et vnam pathenam de rame pro libris 50 soldis — paruorum et expensis.*
(na margini:) *Die X mensis martii 1517. (...) ser Franciscus Diuinich iudex deliberauit contrascriptum argentum Augustino creditori pro libris tribus onzia (...)*
(HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 4, sv. 1.1.16.1.9, fol. 390(7)).
- ¹⁹⁹⁷ (na margini:) (...) *presentibus magistro Petro Nigro aurifice (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VII, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/VIi, fol. 86').*
- ¹⁹⁹⁸ (...) *presentibus magistro Petro Nigro aurifice et (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VII, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/VIi, fol. 150); (...) suprascriptis millesimo, indictione, die, loco, examinatore et testibus (magistro Petro Nigro aurifice, op. a.) (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VII, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/VIi, fol. 150); (...) suprascriptis millesimo, indictione, die, loco, examinatore et testibus (magistro Petro Nigro aurifice, op. a.) (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VII, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/VIi, fol. 150').*
- ¹⁹⁹⁹ 18. siječnja 1518.: (...) *presentibus magistro Petro Nigro aurifice et (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 30/I, Frane i Donat Tranquillo, sv. b (1517. – 1519.), fol. 243'); 18. siječnja 1518.: (...) presentibus (...) et magistro Petro Nigro aurifice de Sibenico (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 30/I, Frane i Donat Tranquillo, sv. b (1517. – 1519.), fol. 244').*
- ²⁰⁰⁰ (na margini:) *Quietacio ser Augustini Dragoeuich facta magistro Petro Nigro aurifici.*
(...) Ibiq̄ue ser Augustinus Dragoeuich cuius nobilis Sibenici (...) fecit finem quietacionem (...) magistro Petro Nigro aurifici ibi presenti (...) de omni et toto eo ad quod idem magister Petrus tenebatur eidem ser Augustino virtute unius termini logie dati (?) per magicum comitem Andream Donado tunc comitem et capitaneum Sibenici sub 1513, die VIII mensis marcii contra eundem magistrum Petrum et in fauorem ser Augustini Dragoeuich (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 30/I, Frane i Donat Tranquillo, sv. b (1517. – 1519.), fol. 84-84'). U sačuvanim spisima kneza Andree Donada nije pronađen dokument od 8. ožujka 1513. godine.
- ²⁰⁰¹ (na margini:) *Creditum magistri Petri Nigri aurificis contra Petrum Bilanum et Antonium Lucich.*

-
- (...) *Ibique ser Petrus Billanus patronus nauisii et Antonius quondam Luca (!) de Iadra nauta ciues Sibenici (...) dixerunt (...) dare debere magistro Petro Nigro aurifici habitatori Sibenici ibidem presenti (...) danti unum modium olei nostrani precio librarum duodecim soldorum sexdecim paruorum, quas quidem libras XII soldos 16 predicti ser Petrus et Antonius (...) promiserunt (...) soluere et exbursare predicto magistro Petro uel suo legitimo nuncio (...) per totam diem primam inclusiue mensis octobris proxime futuri (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 30/I, Frane i Donat Tranquillo, sv. b (1517. – 1519.), fol. 121').
- ²⁰⁰² HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 4, sv. 1.1.16, fol. 21.
- ²⁰⁰³ (...) *presentibus magistro Petro Nigro aurifice et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 30/I, Frane i Donat Tranquillo, sv. b (1517. – 1519.), fol. 151).
- ²⁰⁰⁴ *Ser Iacobum Radmilouich ad respondendum magistro Piero Nigro aurifici ...* (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 4, sv. 1.1.16, fol. 22').
- ²⁰⁰⁵ (...) *Actum Sibenici in sala Scole Sancte Marie Noue, presentibus (...) et magistro Nicolao Iaxich aurifice (...)* *Ibique cum scuola seu fratalia ecclesie Sancte Marie Noue de Sibenico, ser Petrus quondam domini Iacobi Tauilich, ser Iacobus Chagnasouich et ser Ioahannes Craglich ciues Sibenici (...) haberent non nullos terrenos arratorios et vineatos (...) in tenutis Zaton (...) ser Marcus Ripcich et magister Marcus Milisich nomine Martini Miloeuich iudicis fratele ecclesie Sancte Marie Noue de Sibenico et magister Petrus Niger aurifex et magister Michael Chreglich superiores predictae fratalee (...)* (...) *promiserunt adad comunes expensas recuperare pertinentias supradictorum terrenorum si que per aliquem occupate fuerint (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 30/I, Frane i Donat Tranquillo, sv. b (1517. – 1519.), fol. 168'-169).
- ²⁰⁰⁶ (na margini:) *Creditum magistri Dominici Riço contra magistrum Petrum Nigrum.*
(...) *Ibique cum per magistrum Martinum de Sibenico cerdonem modo habitorem Venetiarum facta fuisset quedam fideiussio magnifico domino Alouisio Rainario et fratribus pro magistro Petro Nigro aurifice de Sibenico de ducatis quindecim uel circa que quidem ducati 15 soluti fuerunt per predictum magistrum Martinum et prout apparebat quodam exemplo sub die vltimo februaryi 1509 subscripto manu ser Zacharie de Priolis notarii Venetiarum, ad quos habentur relatio quos omnium ducatos 15 predictus magister Martinus constituit suum procuratorem magistrum Dominicum Rizo marangonum et habitorem Venetiarum (...)* (...) *suprascriptam summam ducatorum (...) prefatus magister Petrus aurifex (...) promisit (...) dare et soluere (...)*
(na margini:) *1523, indictione XI, die 6 aprilis. (...) (...) ad summam libris septuaginta quinque de quibus (...) fecit quietationem (...) prefato magistro Petro (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 30/I, Frane i Donat Tranquillo, sv. b (1517. – 1519.), fol. 185).
- ²⁰⁰⁷ (...) *Ibique Margarita filia quondam magistri Micheleti tonsoris ciuis Sibenici iacens in lecto super primo solarario, languens corpore (...) testamentum omnia bona sua disponauit et ordinauit in hunc qui sequitur modum videlicet:*
(...)(...)
Item dixit penes se habere vnum anulum argenti vnus hominis de Raslina.
(...)(...)

Reliqua uero omnia bona sua mobilia et stabilia, iura et actiones legauit et dimisit Vrse filie sue legitime (...) Cum hac conditer quod si dicta Vrsa sua filia ante etatem legitimam ut abintestata moriretur, uoluit et ordinauit quod vna dimidia dictorum bonorum sunt et esse debeant magistri Petri Nigri aurificis patris dicte Urse et alia uero dimidia dicti sui commissarii teneantur celebrare facere missas quinque singulo anno pro anima sua. Quam Vrsam filiam suam sibi heredem instituit, commissarios (jedna riječ nejasna) suos fecit dominum presbiterum Petrum Tristani et magistrum Petrum Nigrum aurificem (...) (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 31, 32, Ivan Lupis, sv. 31b, fol. 17'-19).

²⁰⁰⁸ (...) *presentibus magistro Petro Nigro et magistro Petro de Pergamo taiapetra (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 29/I, Tranquillo Guerini, sv. a, fol. 45).*

²⁰⁰⁹ (na margini:) *Cessio magistri Petri Nigri.*

(...) Ibique Lucas Vrancich de Sibenico (...) dedit, cessit et relaxauit magistro Petro Nigro aurifici de Sibenico (...) gognaios duo zatoce uel circa posite in Dubroua (...) et prope vineam dicti magistri Petri (...) (...) et hoc fecit pro libras quatuor paruorum quas dixit et confessus fuit dictus Lucas se habuisse et recepisse a prefato magistro Petro eidem faciens finem et quietationem de suprascriptis libras 4 (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 28/III, Lovrinac Butrisić, sv. 30/IIIId, fol. 40').

²⁰¹⁰ (na margini:) *Ratificatio Margarite filie quondam magistri Micheleti barbitonsorii facta magistro Petro Nigro. (...) Ibique cum sub 1519, die 14 decembris Margarita filia quondam Micheleti barbitonsorii uendidit quadam domum (...) posite in contrata Sancte Trinitatis (...) magistro Petro Nigro aurifici (...) (...) prefata Margarita (...) dixit (...) se habuisse et recepisse a prefato magistro Petro Nigro totum integrum precium predictae domus set iurius (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 30/I, Frane i Donat Tranquillo, sv. c (1520. – 1521.), fol. 80-80'). Dokument od 14. prosinca 1519. godine nije pronađen u sačuvanim spisima.*

²⁰¹¹ (na margini:) *Emptio magistri Petri Nigri aurificis a Marco Ripich.*

(...) Ibique Marcus Ripich ciuis Sibenici (...) uendidit (...) magistro Petro Nigro aurifici habitatori Sibenici (...) unum terrenum uineatum gognaiorum octo uel circa positum in Dubroua in loco dicto Dascha (...) et hoc precio et nomine precii unius ducati pro singulo gognai, quod quidem totum precium dicti uenditor confessus fuit se habuisse et recepisse (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 30/I, Frane i Donat Tranquillo, sv. c (1520. – 1521.), fol. 84).

²⁰¹² (na margini:) *Quietacio magistri Petri Nigri facta Stefano Cartich.*

(...) Ibique magister Petrus Niger aurifex habitator Sibenici (...) fecit finem quietationem (...) Stefano Chartich de Slarin (...) de omni et toto eo et quicquid ipse Stephanus restabat debitor dicti magistri Petri uirtute unius termini logie (...) sub die 15 nouembris 1520 (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 30/I, Frane i Donat Tranquillo, sv. c (1520. – 1521.), fol. 115).

²⁰¹³ (...) *presentibus (...) et magistro Petro Nigro aurifice ciuibus Sibenici (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 30/I, Frane i Donat Tranquillo, sv. c (1520. – 1521.), fol. 145').*

²⁰¹⁴ (na margini:) *Locatio decime venerabilis domini Mathei Maronei facta magistro Petro Nigro aurifici.*

(...) Ibique venerabilis dominus Matheus Maroneus tanquam procurator reuerendi domini Odriani (?) de Assis archidiaconi et canonici Sibenici (...) uendidit et ad affectum tradidit magistro Petro Nigro aurifici ciui Sibenici (...) pro hoc anno (...) decimam bladorum (...) precio librarum 18 per eundem

magistrum Petrum soluendarum (...) usque ad festum Natalitie Domini Nosti Iesu Christi proxime futuri (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 30/I, Frane i Donat Tranquillo, sv. c (1520. – 1521.), fol. 187').

²⁰¹⁵ (na margini:) *Emptio magistri Petri Nigri aurificis et Margarita relicta quondam Georgii Duchich.*

(...) presentibus magistro Nicolao Ueselchouich aurifice et (...) Ibique Margarita relicta quondam Georgii Duchich (...) uendidit (...) magistro Petro Nigro aurifici habitatori Sibenici ibi presenti (...) unum terrenum uineatum et oliuatum (...) positum (više redaka teksta oštećeno) (...) hoc pro pretio et nomine pretii in totum librarum uiginti unum paruorum (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 30/I, Frane i Donat Tranquillo, sv. c (1520. – 1521.), fol. 227-227').

²⁰¹⁶ Dana 6. svibnja 1507. godine Nikola Veselković svjedočio je u dokumentu sročenom u radnji (*apotheca*) Petra Nigera, gdje se zasigurno nije zatekao slučajno. Vidi bilj. 1973 u ovoj cjelini.

²⁰¹⁷ *(...) positis in Dubroua (...) iuxta bona magistri Petri Nigri aurificis (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 30/II, Frane i Donat Tranquillo, sv. d (1522. – 1523.), fol. 3'). Datum sastavljanja dokumenta nije moguće odrediti zbog oštećenja, ali je svakako morao nastati između 1. i 3. siječnja 1522. godine.

²⁰¹⁸ HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 30/II, Frane i Donat Tranquillo, sv. e (1523.), fol. 10.

²⁰¹⁹ HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 30, Dražbe, sv. 30a, fol. 348'.

²⁰²⁰ (na margini:) *Testamentum [magistri Petri Nig]ri aurificis.*

Ibique magister Petrus Niger, aurifex de Sibenico, volens se confere Venetias timensque in opinatos mortis consultus per hoc presens nuncupatum testamentum quod dicitur sine scriptus ordinatio nec de bonis suis facere in hunc modum procurauit. In primis namque animam suam omnipotenti Deo creatori suo humiliter comendauit, corpus uero terre unde est.

Item dimisit fabrice Sancti Iacobi de Sibenico libras tres paruorum pro remedio anime sue.

Item legauit imagini Gloriose Virginis Marie posite in castro Sibenici libras tres paruorum.

Item reliquit fabrice ecclesie Noue de Sibenico libras sex paruorum.

Item uoluit quod dominus Michael Blibosich pater spiritualis dicti testatoris habere debeat libras decem paruorum et quod teneatur celebrare missas XL^{ta} in ecclesia Noua pro remedio anime dicti testatoris.

Item ordinauit quod heredes dicti testatoris teneatur facere celebrare semel in anno per annos quatuor post mortem dicti testatoris in ecclesia Sancte Marie Noue Sibeni courtum aniuersarium de libris tribus et quod dominus Michael Blibosich tunc celebrare debeat missam magnam et habeat ellemosinam consuetam.

Item disposuit et ordinauit quod dominus presbiter Michael Blibosich toto tempore uite sue celebrare debeat singulo anno missam in ecclesia Noua singulis diebus festiuis Beate Virginis Marie pro remedio anime dicti testatoris et quod eius heredem persolvere debeant dicto domino Michaeli soldos quinque pro quaque missa in ipsa celebratione.

Residuum vero omnium suorum bonorum mobilium et immobilium, iurium et actionum ubique locorum positorum et existentium et ad ipsum testatorem quomodocumque spectantium et pertinentium et que spectare et pertinere possent, reliquit et dimisit Vrse et Iacobo filiis suis, et si frater Angelus ordinis minorum Sancti Francisci ad clericalem religionem reuertentur et clericus aut presbiter effectus erit (?), quod in predicto residuo una cum predictis Vrse et Iacobo fratribus suis equali portione succedere

debeant et quod predicti Vrsa, Iacobus, Angelus seu Vicentius de predicto residuo aliquod non possit aliquo modo malignare, donare uel alienare, sed si unus (?) absque legitimo heredibus decedere suprauiuentes succedere debeant quibus deficientibus absque legitimi heredibus, tunc in eo casu dictum residuum deuenire debeat in scolam Sancte Marie Noue, que scola tunc teneatur celebrare facere in predicta ecclesia perpetuis temporibus singulis hebdomadis vnam missam in die in qua dicto testatori ex hac uita migrare adlinquerint (?), quos filios suos heredes vniuersales sibi instituit, commissarium uero magistrum Bartholum Schiauesich. Et hoc asseruit esse suum ultimum testamentum quod ualeis uoluit iure testamenti nec (?) iure codicilorum quo melius ualere poterit. (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 30/VIII, Frane i Donat Tranquillo, sv. a (1514. – 1547.), fol. 109°). Datum sasatavljanja dokumenta je oštećen, ali iz kodicila sastavljenog 23. srpnja iste godine doznajemo da je oporuka sastavljena 6. travnja 1523. godine. Vidi iduću bilješku.

²⁰²¹ (na margini:) *Codicilii magistri Petri Nigri aurificis.*

Quia magister Petrus Niger aurifex de Sibenico multa in suo ultimo testamento scripto per me notarium infrascriptum sub die 6 mensis aprilis proxime, (nekoliko riječi oštećeno) mense et uoluntas hominis ambulatoria (?) et inuia [et cetera], ideo [predictus] magister Petrus Niger iacens in lecto infirmis corpore, sed gratia omni[potent] Dei sanus mente, sensu, memoria et intellectu per hos suos presens (oštećeno) codicilos adidit et ordinauit. In primis cassauit legata facta d[omino] presbitero Michaeli Blibosich uolens quod dictus dominus presbiter Michael Blibosich ha[beat] unam uineam ipsius testatoris positam in Dubroua in loco dicto Dacha gognaiorum octo, iuxta bona heredum quondam ser Petri Tobolouich et alios, qua uinea dictus presbiter Michael gaudere debeat toto tempore uite sue et singulis diebus teneatur in celebratione ostie sacre orare deum pro anima dicti testatori, post mortem uero dicti presbiteri Michaelis dicta uinea deueniat in scolam Sancte Marie Noue, que teneatur orare Deum pro anima dicti testatoris. Insuper per hos presentes codicilos dictus codicilator irritauit cassauit residuum contentum in predicto suo testamento, volens et ordinans quod dictum residuum omnium suorum bonorum presentium mobilium et immobilium, iurium et actionum ubique locorum positorum et ad ipsum codicilatorem spectantium et pertinentium reliquit et dimisit Urse filie sue, rogans ipsam ut mouere (?) deberet constitutis et intiare monasterium ecclesie Sancte Catherine et ibi sponsa Christi se efficere, hac conditione si Iacobus extat in humanis filius dicti codicilatoris habeat suam legitimam, sed quod dicta Ursa ultra suam legitimam habeat quartam partem pro auantagio. Similiter si frater Angelus filius dicti codicilatoris presbiter effectus esset similiter habeat legitimam suam saluo quarto predicto legato dicte Vrse, si uero extat in religione Sancti Francisci nihil habere debeat, hoc insuper expresso si predicta Vrsa in pupilari etate decederet quod legatum eidem Urse dimissum deueniat pro dimidio in monasterium Sancte Caterine et in scola fratralie ecclesie Noue, que scola et moniales teneantur celebrare misas pro anima dicti codicilatoris prout eis per consientia uidebitur, quos filios sibi heredes instituit, commissarios uero ser Georgium Chopesich, dominum presbiterum Matheum Macroneum et presbiterum Michaellem Blibosich. Et hoc asseruit esse suos ultimos codicilos quos ualere uoluit et cetera. Hoc acta fuere Sibenici in domo habitationis presbiteri Michaelis Blibosich (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 30/VIII, Frane i Donat Tranquillo, sv. a (1514. – 1547.), fol. 119).

- ²⁰²² Dana 27. listopada 1526. godine Uršula, kći pokojnoga zlatara Petra Nigera sastavila je oporuku, a 20. veljače 1527. godine djeca pokojnoga zlatara Petra Nigera podijelila su roditeljska dobra. Vidi: HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 31, 32, sv. 31b, Ivan Lupis, fol. 129'; HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 5, sv. 1.1.20, fol. 261'(89').
- ²⁰²³ (...) *Ibique cum sit quod magistri Ioannes et Vincentius lapicide fratres et filii quondam magistri Dominici Radouanii (?) de Tragurio ad presens habitatores Sibenici vendiderunt vnam muraleam cum suo molendino magistro Simoni Uchouich aurifici de Tragurio pro ducatis quadraginta (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/II, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IIIb, fol. 28).
- ²⁰²⁴ HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 33, 34, 35, Ilija Tolimerić, sv. 34, fol. 204; HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 33, 34, 35, Ilija Tolimerić, sv. 34, fol. 204'; HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 33, 34, 35, Ilija Tolimerić, sv. 34, fol. 205; HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 33, 34, 35, Ilija Tolimerić, sv. 34, fol. 205.
- ²⁰²⁵ C. FISKOVIĆ, 1984., 189.
- ²⁰²⁶ C. FISKOVIĆ, 1950.a, 153. Vidi bilj. 1458 i bilj. 1459 u ovoj cjelini.
- ²⁰²⁷ (...) *presentibus (...)* et *Iacobo aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 1, Slavogost, sv. 1, fol. 17'); M. ZJAČIĆ, 1952., dokument 35.
- ²⁰²⁸ (...) *presentibus (...)* et *Iacobo aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 1, Slavogost, sv. 1, fol. 24'); M. ZJAČIĆ, 1952., dokument 53.; (...) *presentibus (...)* et *Iacobo aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 1, Slavogost, sv. 1, fol. 37); M. ZJAČIĆ, 1952., dokument 84.
- ²⁰²⁹ Prilikom objave spisa bilježnika Slavogosta, Mirko Zjačić je u indeksu imena sva četiri dokumenta vezao za zlatara Jakova Ostožina (M. ZJAČIĆ, 1952., 282). Na to ga je vjerojatno ponukao vrlo uzak vremenski okvir u kojemu su sročeni navedeni spisi, ali budući da ime *Jakov* nije bilo toliko neuobičajeno, moguće je da se dokumenti odnose na raličite zlatare istoga imena. To svakako treba uzeti u obzir jer je sveščić spisa bilježnika Slavogosta, uz onaj Zilija de Albanisa iz 1398. godine, jedini sačuvani segment šibenske bilježničke arhivske građe iz 14. stoljeća.
- ²⁰³⁰ Sačuvan je tek jedan sveščić notarskih spisa bilježnika Slavogosta iz 1386. godine i Zilija de Albanisa iz 1398. godine
- ²⁰³¹ Podatak donosi Krsto Stošić, ali ga nije bilo moguće provjeriti jer nije naveo datum i signaturu dokumenta. Vidi: K. STOŠIĆ, *Povijest Šibenika*, III/10 (Zlatari), rukopis, fol. 1.
- ²⁰³² O zlataru Jakovu Farkaševu Farkaševiću više potpoglavlju 2.6.
- ²⁰³³ (HR-DAZD-31, BZ, Petrus de Serçana, B IV, F 78, fol. 6); M. KOVAČEVIĆ, 2010., 206, bilj. 1486.
- ²⁰³⁴ Vidi bilj. 229 u ovoj cjelini.
- ²⁰³⁵ Vidi bilj. 529 u ovoj cjelini.
- ²⁰³⁶ Vidi u bilj. 535 u ovoj cjelini.
- ²⁰³⁷ (...) *Actum in domo heredum olim Iacobi aurificis (p – prekriziženo) habitationis infrascripte Dobre (relicte quondam Pauli Chalum, op. a.) (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/II, fol. 65'); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Mihovil pok. Ivana, sign. 2, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1431., 12. VI., fol. 65 (kratki neobjavljeni transkript).
- ²⁰³⁸ (...) *Infrascripta sunt bona mobilia comissarie quondam ser Francisci Desse reperta et vendita ad publicum incantum (...)* pro solutione (sue – prekriziženo) seu parte solutionis antescrpite sententie. (...)

Item vnum barile magnum venditum Iacobo aurifici — — — — — libras 3 soldos 0.

(...)(...)

Item vnum spetum a carnibus venditum Iacobo aurifici — — — — — libras 0 soldos 5.

(HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/III, Ante Campolongo, F 10/VIg, fol. 21', 23').

²⁰³⁹ O navedenim zlatarima bilo je govora u prethodnim poglavljima.

²⁰⁴⁰ (...) *presentibus (...) et Stephano aurifice testibus (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 2, Zilio de Albanis, F b, fol. 27'); J. KOLANOVIĆ, 2016., dokument. br. 146.

²⁰⁴¹ (...) *presentibus (...) et magistro Stephano aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/II, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIa, fol. 28); (...) *presentibus (...) et magistro Stephano aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/II, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIa, fol. 28'); (...) *presentibus (...) et magistro Stephano aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/II, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIa, fol. 33).

²⁰⁴² (na margini:) *Stefani aurificis.*

Magister Rathcus Iuancich coram regimine Corzule se conueniens cum magistro Stefano aurifice de Sibirich stipulanti proxime et se obligauit (...) transmictere et ponere (ad – prekrizeno) dare in Sibiricho omnibus sumptibus ipsius magistri Rathco et expensis infra duos menses proxime futuri totum et integrum laborerium lapidum quod ipse dare tenetur pro perfectionem vnus laueli lapidei de quo iam cepit dare et cedit (?) eidem magistro Stefano partem et prout et sint (?) decet et expectat ad illam partem primam ipsam (?) dedit. Item in alia ut supra dare promixit vnam fenestram lapideam suanciatam aplitudinis in lumine vnus pedis cum dimidio et longitudinis tantum quantum capit sumam vnus ducati ad soldos VIII quolibet pede (ip – prekrizeno) lapidum ipsius fenestre. Et hoc pro resto residuo et complemento solutionis et satisfationis omnium debitorum et expensas habitis per ipsum magistrum Stefanum super dictum Rathcum toto elapso tempore vsque in presentem diem. (...) (HR-DAZD-11, OK, kut. 6, sv. XXII/6, fol. 43).

²⁰⁴³ Vidi u bilj. 770 u ovoj cjelini.

²⁰⁴⁴ (...) *presentibus (...) magistro Stefano aurifice et (...) habitatoribus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 8, 9, Christophorus Lovato, sv. 9/Ie, fol. 12'); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Lovato Cristoforo, sign. 9/I, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1437., 9. II., fol. 12 (kratki neobjavljeni transkript).

²⁰⁴⁵ (...) *presentibus magistro Stefano aurifice (...) de Sibenico (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 8, 9, Christophorus Lovato, sv. 9/Ic, fol. 10); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Lovato Cristoforo, sign. 9/I, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1438., 21. I., fol. 7 (kratki neobjavljeni transkript). Frane Dujmović dokument navodi pod fol. 7 umjesto fol. 10. (...) *presentibus (...) magistro Stephano aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 8, 9, Christophorus Lovato, sv. 9/Ie, fol. 82).

²⁰⁴⁶ (...) *Ibique Radoslafus Mlchouich (...) parte ex vna et Draxa (...) vxor ipsius Radoslafi parte ex altera (...)* (...) *Ibidem Georgius Zagoieuch de Velingie et Iohannes Iarcich de Grabouaç pro ipso Radoslao sub obligacione suorum bonorum plecios et fideiussores constituere, pro ipsa uero Draxa et eius precibus ser Stephnaus Taulich et magister Stefanus aurifex socios se plezios constituerut (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 8, 9, Christophorus Lovato, sv. 9/Ie, fol. 117-117'); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2:

-
- „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Lovato Cristoforo, sign. 9/I, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1437., 5. V., fol. 117 (kratki neobjavljeni transkript). Frane Dujmović dokument navodi pod godinom 1437. umjesto 1438.
- ²⁰⁴⁷ Podatak mi je poznat iz literature, ali ga ovom prilikom nije bilo moguće provjeriti jer se dokument čuva u Veneciji. Vidi: M. O'CONNELL, 2009., 96, bilj. 134.
- ²⁰⁴⁸ (...) *presentibus (...) et magistro Stefano aurifice de Sibinico (...)* (HR-DAZD-16, OS, kut. 8, sv. 23/2, fol. 320).
- ²⁰⁴⁹ (...) *presentibus magistro Stefano aurifice de Sibenico et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 12, Frane i Petar de Serenis, F 3, fol. 108').
- ²⁰⁵⁰ Započet 13. ožujka 1452. / predočen 20. ožujka 1452.: (...) *sul terren de li heredi de magistro Stephano orexe in luogo chiamato Strissine (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karatus Vitale, F 15/IVb/1, fol. 17); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Karotus Vitalis, sign. 7/2, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1452., 13. III., fol. 17 (kratki neobjavljeni transkript).
- ²⁰⁵¹ Započet 26. rujna 1453. / predočen 11. listopada 1453.: (...) *Primo vna caxa in Sibenico apresso la caxa che fo de maistro Stephano orexe (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karatus Vitale, F 15/IVb/1, fol. 42).
- ²⁰⁵² (...) *Item vnam vineam antiquam super terram heredum quondam Stephani aurificis positam in loco uocato Strisine (...)* *Item vnam vineam positam super terram predictorum heredum magistri Stephani aurificis positam (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 19, Ante de Martinis, F B/I, fol. 128'); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Antonio de Martinis, sign. 20/I, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1470., 7. III., fol. 128 (kratki neobjavljeni transkript).
- ²⁰⁵³ Vidi bilj. 202 u ovoj cjelini
- ²⁰⁵⁴ *Ad instantiam ser Michaelis Iacobelli retulit (...) se die 29 septembri proxime preteriti presentasse Stephano aurifice vnum annulum argenti pro libra 1 soldis 10 et expensis.*
(na margini:) (oštećeno) *nouembris 1507 retulit (...) iudex deliberavit suprascriptum anulum dicto creditori pro soldos 30 pro onzia (...)* (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 3, sv. 1.1.14.1.8, fol. 52').
- ²⁰⁵⁵ *Ad instantiam ser Ioanne Francisci (...)*
(...)(...)
Item magistro Stephano aurifici vnum anulum auri pro (oštećeno) paruorum et expensis.
(na margini:) *Die 22 februarii 1508 (...) iudex deliberavit suprascriptum anulum dicto creditori (...)*
(...)(...)
(HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 3, sv. 1.1.14.1.8, fol. 61).
- ²⁰⁵⁶ (...) *Item presentasse magistro Stephano aurifici unum anulum argento pro libris 3 et expensis. (...)* (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 3, sv. 1.1.14.1.8, fol. 288).
- ²⁰⁵⁷ *Ad instantiam ser Lancilagi Caprani (...) retulit Michael preco comunis se presentasse magistro Stephano aurifice vnum anulum auri cum lapide ambasto, anulos tres auri, vnam carniolam et (jedna riječ nejasna) in totum ponderis onzam 3 uel circa pro libris 18 soldis 18 et expensis (...)* (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 3, sv. 1.1.14.1.8, fol. 335).
- ²⁰⁵⁸ *Stephanum aurificem ad respondendum ser Hieronimo Saraceno procuratori substituto et aduocato domini Petri Busati pro expensis.* (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 4, sv. 1.1.16, fol. 22).

-
- ²⁰⁵⁹ (...) *presentibus* (...) *et Paulo aurifice* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/II, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIa, fol. 13').
- ²⁰⁶⁰ (...) *presentibus* (...) *et magistro Paulo aurifice* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/II, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIa, fol. 30'); (...) *presentibus* (...) *et magistro Paulo aurifice* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/II, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIa, fol. 40); (...) *presentibus* (...) *et Paulo aurifice* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/II, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIa, fol. 41').
- ²⁰⁶¹ (na margini: ...) *testibus* (...) *Paulo aurifice* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/II, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIb, fol. 71); (...) *presentibus* (...) *magistro Paulo aurifice* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/II, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIc, fol. 139').
- ²⁰⁶² (...) *presentibus* (...) *et Paulo aurifice* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/Ie, fol. 168').
- ²⁰⁶³ (...) *presentibus magistro Paulo aurifice* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 8, 9, Christophorus Lovato, sv. 9/Ie, fol. 72').
- ²⁰⁶⁴ (...) *presentibus* (...) *et Petro aurifice genero Petri Zuonde* (?) (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 4, 5, 6, 7, Jakov Vukšić, sv. 7/Ia, fol. 53'); F. DUJMOVIĆ, 1975., Jakov Vukšić, sign. V, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1434., 21. III., fol. 53 (kratki neobjavljeni transkript). Dio spisa koji glasi „*genero Petri Zuonde*“, Frane Dujmović čita kao „*genero Petri Zuane*“, a dokument donosi pod datumom 21. ožujka umjesto 20. ožujka 1434. godina. Transkript dokumenta uvrstio je i pod *Lapicide*, ali je ondje naveo datum 1434., 21. III.
- ²⁰⁶⁵ Transkript prvog dokumenta vidi u bilj. 2128. Drugi dokument nisam pronašla, već mi je podatak poznat iz članka Igora Fiskovića u kojemu nije naveden izvor. Vidi: I. FISKOVIĆ, 1965., 77; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1978., 100; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1999., 213.
- ²⁰⁶⁶ *Ad instantiam suprascripti Georgii* (pastoris, op. a.) *retulit Iohannes Zauolouich famulus comunis se presentasse Petro (aufi – prekrizeno) aurifici unum dentem ferreum pro libra I^a soldis 3 et expensis.* (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 1, sv. 1.1.2.1, fol. 202).
- ²⁰⁶⁷ *Pro Paulus Nigoieuich a magistro Petro aurifice — — — — creditum — — —* (nejasna oznaka) 1. (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/V, Karatus Vitale, F 15/IIIa, fol. 2).
- ²⁰⁶⁸ Započet 26. lipnja 1464. / predöčen 18. studenog 1464.:
(...)(...)
Vn terren vignado lauora Piero orexe in Ribnich (...)
(...)(...)
(HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karatus Vitale, F 15/IVb/6, 292').
- ²⁰⁶⁹ (...) *presentibus magistro Petro aurifice et* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 19, Ante de Martinis, F B/I, fol. 59); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Antonio de Martinis, sign. 20/I, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1465., 25. V., fol. 59 (kratki neobjavljeni transkript).
- ²⁰⁷⁰ *Ad instantiam Petri aurificis retulit Gatello se citasse pro eius ser Michaele Michoicich.* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/III, Karatus Vitale, F 15/Ve, fol. 204).

- ²⁰⁷¹ 16. rujna 1466.: (...) *presentibus (...) et magistro Petro aurifice testibus (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, Kut. 19, Melchior Sabino, F A, fol. 13); 1. srpnja 1468.: (...) *vnam suam domum (...) positam Sibenici sub Portis magnis (...) iuxta domum magistri Petri aurifici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/I, Cristoforo q. Andree, F i, fol. 88'); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Cristoforo quond. Andrea, sign. 18-I-9, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1468., 1. VII., fol. 88 (kratki neobjavljeni transkript).
- ²⁰⁷² Dokument je sročeno između 24. veljače i 8. ožujka 1469.: (...) *terram est in villa Cogleurata iuxta (...) iuxta Petrum Dobroieulich et Petrum aurificem (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/I, Cristoforo q. Andree, F i, fol. 126); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Cristoforo quond. Andrea, sign. 18-I-9, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1469., 24. II., fol. 126 (kratki neobjavljeni transkript).
- ²⁰⁷³ (...) *presentibus (...) magistro Petro aurifice et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 19, Ante de Martinis, F B/I, fol. 87').
- ²⁰⁷⁴ Dokument je sastavljen između 20. i 26. travnja 1476. godine.: (...) (dio teksta oštećen) *[Co]glieurate super villam (...) iuxta (...) terram magistri Petri aurificis (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/III, Cristoforo q. Andrea, F 18/IIIb, fol. 46); F. DUJMOVIĆ, 1975., Cristoforo quondam Andrea, sign. 18-III, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1476., ?. IV., fol. 46 (kratki neobjavljeni transkript); Frane Dujmović navodi samo mjesec i godinu sastavljanja dokumenta.
- ²⁰⁷⁵ *Magister Petrus aurifex ad respondendum magistro Matheo Silich cerdoni.* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/III, Ante Campolongo, F 10/VIj, fol. 28').
- ²⁰⁷⁶ (na margini:) *Termini:*
Petrus Cosina,
magister Petrus aurifex,
ser Michael Radelich: ad respondendum
magistro Gregorio Chrompcich sutori. / Petrus 5 (?) scilicet terminus partibus ad diem 23 instantis ad disputandum de iuribus suis in eam.
(HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/III, Ante Campolongo, F 10/VIj, fol. 33).
- ²⁰⁷⁷ (na margini:) *Clamatio terminorum.*
Petrus (jedna riječ nejasna) famulus comunis retulit se de comissione magistri domini comitis et capitaneus Sibenici cridasse et proclamasse in logia comunis quod precepta termini et instantie hac die currentis currant et sint pro die mensisi proxime XXVI instantis (...)
• *Petrus Cosina,*
magister Petrus aurifex et
ser Michael Radelich cum
magistro Gregorio Chrompcich sutore. / In termino.
(HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/III, Ante Campolongo, F 10/VIj, fol. 36').
- ²⁰⁷⁸ *Die 29 nouembris 1476 ad bancum iuris in logia comunis.*
o *Petrus Cosina,*
magister Petrus aurifex

ser Michael Radelich: ad respondendum

magistro Gregorio Chrompcich. / Petrus • Terminus partibus ad conpendum pro expeditione cause ad diem 3 decembris proximum.

(HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/III, Ante Campolongo, F 10/VIj, fol. 39).

²⁰⁷⁹ (...) *presentibus (...) et magistro Petro aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/VII, Ante Campolongo, F 10/Vb, fol. 69); F. DUJMOVIĆ, 1975., Antonio Campolongo, sign. 6/9, HAZ, Lapidice, pod datumom: 1478., 2. XI., fol. 69 (kratki neobjavljeni transkript).

²⁰⁸⁰ *Indifferentia vertente inter Gregorium Benedicouich et m[agistrum] Petrum aurificem antedictus magnificus dominus comes et capitaneus Sibenici [cum] eius curia statuit terminum quiusdam (?) suprascripto magistro Petro auriffice ad] probandum de iuribus suis ad diem crastinam.* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/III, Ante Campolongo, F 10/VIk, fol. 211); F. DUJMOVIĆ, 1975., Antonio Campolongo, sign. 6/3, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1478., 23. XI., fol. 211 (kratki neobjavljeni transkript).

²⁰⁸¹ *Prefatus magnificus dominus comes et capitaneus sibenici cum sua curia sententiauit magistrum Petrum aurificem de Sibenico presenti et conducenti ad dandum et soluendum Gregorio Benedicouich piscatori presenti et petenti nomine suo et sociorum suos libras tres et soldos duos paruorum et expensis legitimis litis pro resto mercedis et omnium expensarum dicti Gregorii et sociorum pro rata tangente ipsum magistrum Petrum quia alius semel dictus Gregorius et socii iuerunt Venetias tam pro dicto magistro Petro quam pro aliis de vniuersitate Sibenici, absoluendo ipsum magistrum Petrum ab omnibus aliis petitis pro dictum Gregorium nomine suo et sociorum suorum petentes plures pecunias, quia constitit ipsum Gregorium et socios in illo viagio habuisse panem vinum pecunias et alias res ab aliis de vniuersitate (...)*

(na margini:) *Die VII ianuarii 1479 (...) Ibiq[ue] Gregorius Benedicouich (...) habuit a magistro Petro aurifice (...) soluenta libras tres et soldos 2 paruorum (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/III, Ante Campolongo, F 10/VIk, fol. 212').

²⁰⁸² (...) *Magister Petrus aurifex ad respondendum magistro Iacobo Cosicich. (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/III, Ante Campolongo, F 10/VIk, fol. 238').

²⁰⁸³ (...) *Margarita (oštećeno) de Grebacç ad respondendum (?) (oštećeno) magistro Petro aurifici (oštećeno).* (HR-DAŠI-197, Miscellanea, kut. II, 106, Spisi iz kancelarije šibenskog kneza iz 1479., fol. 1). Datum je oštećen, ali je dokument morao nastati prije 21. svibnja 1479. godine.

²⁰⁸⁴ (...) *vnum pecium sui terreni (...) in tenutis dicte ville (Ciglieurate, op. a.) (...) iuxta terram magistri Petri aurificis (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/IV, Cristoforo q. Andree, F IVb, fol. 13); F. DUJMOVIĆ, 1975., Cristoforo quond. Andrea, sign. IV, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1483., 18. I., fol. 13 (kratki neobjavljeni transkript).

²⁰⁸⁵ (...) *Magister Arnerius aurifex de Spaletto ad respondendum magistro Petro aurifici aut ser Marco Laurentii eius aduocato. (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/III, Ante Campolongo, F 10/VIIm, fol. 322); (...) *Magister Arnerius aurifex de Spaletto ad respondendum magistro Petro aurifici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/III, Ante Campolongo, F 10/VIIm, fol. 323'); (...) *Magister Arnerius aurifex de Spaletto ad respondendum magistro Petro aurifici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/III, Ante Campolongo, F 10/VIIm, fol. 325').

-
- ²⁰⁸⁶ (...) *presentibus (...) magistro Laurentio Michitich pictore et magistro Petro aurifice ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/IV, Cristoforo q. Andree, F IVd, fol. 32).
- ²⁰⁸⁷ (...) *Cum sit quod magister Petrus aurifex emisset a ser Antonio Polisich fructus et introitus uinearum suarum positarum in tenutis Uodicarum precio librarum centum pro anno (...) et ex uenditione dictorum fructuum et introituum orta esset discordia inter ipsum ser Antonium et ser Petrum Polisich eius filium, uolens potere dictus magister Petrus concordiam patris et filii (...) dedit, cessit et remisit dicto ser Antonio (...) fructibus predictis (...) et contentus fuit quod instrumentum emptionis fructuum et introituum predictorum sit iritum et cassum (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 24, 25, Nicola de Rubeis, sv. 24/I, fol. 200').
- ²⁰⁸⁸ (...) *presentibus magistro Petro aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 28/I, Lovro Butrišić, sv. 28/Ia, fol. 6).
- ²⁰⁸⁹ (...) *presentibus (...) et magistro Petro aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 28/I, Lovro Butrišić, sv. 28/Ia, fol. 24').
- ²⁰⁹⁰ (...) *Ad instantiam magistri Petri aurificis retulit (...) se die 3 (oštećeno) presentasse Michaeli Stanopolich (?) tres fazolos, vnum cusinum sclauinum per libras 3 soldos 5 paruorum et expensis.* (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 3, sv. 1.1.14.1.8, fol. 52).
- ²⁰⁹¹ (...) *la zatoca de maistro Piero orexe (...) (...) et da bora maistro Piero orexe (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 28/I, Lovrinac Butrišić, sv. D, fol. 228'(37')).
- ²⁰⁹² Između 23. i 26. kolovoza 1512.: *Ad instantiam ser Gabrielis Mel (?) retulit (...) se presentasse (oštećeno) uxore Petri aurificis duo capita argenti a cingulo et (oštećeno) argenti pro libris 5 soldis 4 paruorum et expensis.* (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 3, sv. 1.1.14.1.8, fol. 190).
- ²⁰⁹³ *Ad instantiam ser Iacobo (?) Cossirich (?) retulit (...) se presentasse magistro Petro aurifici fazolos duos a capite, vnam cordam paruam de coralo cum crucetis 16 argenti et bentozelis (!) 2, pro libris 4 soldis 10.* (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 3, sv. 1.1.14.1.8, fol. 275'). Datum je oštećen, ali je zapis morao nastati u siječnju 1514. godine, jer su pojedini zalozi prodani na javnoj dražbi u siječnju 1514. godine, o čemu svjedoče zapisi na margini.
- ²⁰⁹⁴ (na margini:) *Die 18 decembris 1514 retulit (...) ser Petrus Tobolouich iudex deliberauit (...) (...) Item pironos 3 argenti magistro Petro aurifici per libris 2 soldis 1 onza (...)* (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 3, sv. 1.1.14.1.8, fol. 310').
- ²⁰⁹⁵ (...) *presentibus magistro Petro aurifice et magistro Gregorio Chrelich ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 28/II, Lovrinac Butrišić, sv. 30/IIh, fol. 34').
- ²⁰⁹⁶ (na margini:) *[Con]uentio (oštećeno) [Ge]orgii archipresbiteri, [ser Pauli] Vrsini, magistri [Nicolai] Magnich et magistri [Petri] aurificis cum magistro Nicolao Radohnich.*
Actum in ecclesia Noua, presentibus Marco Ripich et magistro Bartholom[eo] de Padua laticida. Ibique dominus Georgius quondam ser Simeonis archipresbiter Sibenici, ser Paulus quondam magistri Georgii Vrsini et magister Nicolaus Mag[nich] laticida et magister Petrus aurifex ex una et magister Nicolaus Radohnich de la Braza ad tale pactum et marcatum finitum inter se deuenerunt, videlicet quod dictus magister Nicolaus Radohnich de la Braza laticida debeat conficere quatuor sepulturas superscriptis domino Georgio archipresbitero, ser Paulo Vrsino, magistro Nicolao et magistro Petro, videlicet quatuor pianchas lapidis albi longas pedibus quinque cum dimidio, largas

*duobus pedibus cum dimidio, grosicie dimidio pedis, inchastra a lateribus a capite et pedibus dictarum sepulturarum debeat facere in duobus peciis grosicis dimidio pedis, inchastra uero de medio sepulturarum in uno pecio larga uno pede cum suis inchastris, secundum marchum quem ipsi magistro Nicolao suprascripti contraentens (?) dederant, et hoc pro precio et nomine precii ac finiti mercati librarum decem pro quaque sepultura, pro quibus conficiendis suprascripti contrahentes dederunt ad computum et pro chapare dicto magistro Nicolao libras duodecim paruorum, videlicet quoque suprascriptorum quatuor contrahentium libras tres pro rata et porcione sua. Hoc pacto inter dictas partes firmiter conuento quod si dictus magister Nicolaus non conduxerit suprascriptas plancas et inchastra suprascriptarum quatuor sepulcurarum huc Sibenicum suis propriis suptibus (!) usque festum Sancti Michaelis proxime futuri quod dicti dominus Georgius archipresbiter, ser Paulus, magister Nicolaus et magister Petrus possint et ualeant inuenire alios lapicidas ad faciendum dictas plancas et inchastra dictarum quatuor sepulturarum ad omnes expensas dicti magistri Nicolai Radohnich. Que omnia et singula suprascripte partes promiserunt firmiter obseruare et attendere sub obligatione omniunusuorum bonorum presentium et futurorum et cetera. (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 30/I, Frane i Donat Tranquillo, sv. a (1514-17), fol. 46); drugi dokument: (...) *Ibique ser Paulus quondam magistri Georgii Vrsini et magister Petrus aurifex operarii fabrice ecclesie Sancte Marie de Ualle Viridi (...) deuenerunt cum magistro Gregorio Shreglich lapicida (...) (...) facere faxa in scopulis Sibenici pro supradicta fabrica ecclesie Sancte Marie de Valle Viridi (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, Kut. 30/I, Frane i Donat Tranquillo, Sv. a (1514-17), fol. 47').**

²⁰⁹⁷ (...) *presentibus magistro Petro aurifice (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 28/II, Lovrinac Butrisić, sv. 30/III, fol. 37).*

²⁰⁹⁸ (...) *presentibus magistro Petro aurifice (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 30, Dražbe, sv. 30a, fol. 93).*

²⁰⁹⁹ (...) *presentibus (...) et magistro Petro aurifice (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 30, Dražbe, sv. 30a, fol. 324').*

²¹⁰⁰ J. KOLANOVIĆ, 1989., dokument br. 125 na str. 228.

²¹⁰¹ (...) *Magistri Iohannis aurificis emptio terreni (nejasna oznaka) 186. (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 12, Frane i Petar de Serenis, F 6, fol. VII).*

²¹⁰² *A dì 6 di zener 1443 die nodar contadi da magistro Zuane orefeze pro parte de lasu di Pribislaſ Clobucar liure noue (...) liure 9 soldi —.*

(...)(...)

(HR-BAŠ-15, BNC, kut. 16, Računi 1433. – 1454., sv. 11, fol. 35').

²¹⁰³ Takav se zaključak nameće zbog njegove povezanosti s tom bratovštinom. O tome više u cjelini 2.11.

²¹⁰⁴ (...) *presentibus (...) et Donato quondam Iohannis aurificis de Sibenico (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 13, 14, Rafael Ferro, F 13/8d, fol. 10'); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Raffaele Ferro, sign. 6/8, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1450., 30. XII., fol. 10 (kratki neobjavljeni transkript). Frane Dujmović dokument donosi pod datumom 30. prosinca umjesto 20. siječnja 1450. godine.*

²¹⁰⁵ Vidi bilj. 920 u ovoj cjelini.

²¹⁰⁶ (...) *soto la giesia de San Zorzi in Cogliurata iuxta terren de maistro Zuane orese (...)*

(...)(...)

Iuxta terren de maistro Zuane orexe.

(...)(...)

(HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karatus Vitale, F 15/IVb/3, fol. 100', 101'); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Karotus Vitalis, sign. 7/2, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1454., 5. V., fol. 100 (kratki neobjavljeni transkript). Datum sastavljanja dokumenta nije poznat jer fol. 97 nedostaje, ali je svakako morao nastati prije 9. kolovoza 1454. godine kada je inventar predočen.

²¹⁰⁷ Vidi bilj. 2128 u ovoj cjelini.

²¹⁰⁸ *Ad instantiam ser Dominici quondam ser Laurentii retulit (...) se presentasse magistro Iohanni aurifici duos banchales de lana et vnam clamidem vetustam pani veridi pro libras tribus sodos XIII et expensis.* (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 1, sv. 1.1.1.1.1, fol. 2).

²¹⁰⁹ (...) *vnam vineam positam in Sitgna (...) apud vineam magistri Iohannis aurificis (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/IV, Karatus Vitale, F 15/IIId, fol. 45'); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Karotus Vitalis, sign. 7/5, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1457., 25. X., fol. 46 (kratki neobjavljeni transkript). Frane Dujmović dokument navodi pod fol. 46 umjesto 45'.

²¹¹⁰ (...) *posita sub ecclesia Sancti Laurentii Campi inferioris (...) prope vineam quondam Iohannis aurificis. (...)*
(...) *Item confessa fuit se habuisse a magistro Iohanne aurifice vicino suo totum solutionem medietatis muri qui est inter (habitat – prekríženo) domum sue habitationis et domum dicti magistri Iohannis. (...)*
(na margini:) *Publicatum particula pro vltrascripto magistro Iohanne aurifice.* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karatus Vitale, F 15/IVa/3, fol. 128'); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Karotus Vitalis, sign. 7/2, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1458., 22. II., fol. 128 (kratki neobjavljeni transkript).

²¹¹¹ Započet 3. kolovoza 1458. / predočen 12. prosinca 1458.: (...) *vna caseta cum una stazion apresso la casa de maistro Zuan orexe (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karatus Vitale, F 15/IVb/5, fol. 215).

²¹¹² *Ad instantiam Ostoye Vilcich de Xithnichi retulit Iohannes Zaulouich famulus comunis se presentasse magistro Iohanni aurifici vnam sclauinam, duos cussinellos et I^{am} caldariam pro libris 6 et expensis.* (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 1, sv. 1.1.2.1, fol. 210).

²¹¹³ Započet 1. lipnja 1461. / predočen 30. lipnja 1461.:

(na margini:) *Inuentarium bonorum Stefani de Mirsa pupilli.*

(...)(...)

(...) *vno terren (...) in Coglieurata iuxta de maistro Zuane orexe (...)*

(...)(...)

(...) *terren chiamato Gliubostigne (...) iuxta terren de maistro Zuanne orexe.*

(HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karatus Vitale, F 15/IVb/6, fol. 250', 253, 253').

²¹¹⁴ (...) *poduornizam (...) positam in villa Dobercich iuxta poduornizam heredum magistri Iohannis aurificis (...)*
(HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/I, Cristoforo q. Andree, F i, fol. 37); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Cristoforo quond. Andrea, sign. 18-I-9, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1468., 19. III., fol. 37 (kratki neobjavljeni transkript).

-
- ²¹¹⁵ (...) *in contrata Sancti Spiriti (...) prope domum heredum magistri Ioannis aurificis (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 4, 5, 6, 7, Juraj de Dominicis, F 3/IIId, fol. 4); F. DUJMOVIĆ, 1975., Mihovil pok. Ivana, sign. 3, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1469., 17. X., fol. 4 (kratki neobjavljeni transkript). Frane Dujmović navodi pogrešnog bilježnika (Mihovila pok. Ivana umjesto Jurja de Dominicisa); A. BIRIN, 2018., dokument 12.
- ²¹¹⁶ (...) *Actum Sibenici in via publica ante apotecam magistri Iohannis aurificis (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 21/Ia, Gregorio q. Lorenzo, sv. d, fol. 9); F. DUJMOVIĆ, 1975., Gregorio quondam Lorenzo, sign. 22-I-14, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1474., 10. I., bez broja folije (kratki neobjavljeni transkript).
- ²¹¹⁷ (...) *Item vnam terram oliuatam (...) positam in Dubroua (...) apud terram heredum quondam magistri Iohannis aurificis (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 21/I, Gregorio q. Lorenzo, sv. i, fol. 52'); F. DUJMOVIĆ, 1975., Gregorio quondam Lorenzo, sign. 22-I-14, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1478., 22. IV., fol. 53 (kratki neobjavljeni transkript). Frane Dujmović dokument navodi pod fol. 53 umjesto fol. 52'.
- ²¹¹⁸ (...) *ortum positum in monte Sancti Iohannis versus Sibenici (...) apud hortum heredum quondam magistri Iohannis aurificis (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/VII, Ante Campolongo, F 10/Vb, fol. 38'); F. DUJMOVIĆ, 1975., Antonio Campolongo, sign. 6/9, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1478., 12. V., fol. 38 (kratki neobjavljeni transkript).
- ²¹¹⁹ 13. ožujka 1459.: F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Karotus Vitalis, sign. 7/5, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1459., 13. III., fol. 39 (kratki neobjavljeni transkript). Frane Dujmović navodi da se zlatar Ivan spominje toga dana, ali ne donosi transkript. U spisima bilježnika Karotusa Vitalea nije pronađen dokument takvog sadržaja s tim datumom.
1. veljače 1460.: F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Karotus Vitalis, sign. 7/5, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1460., 1. I.I, fol. 79 (kratki neobjavljeni transkript). Frane Dujmović da se zlatar Ivan spominje toga dana, ali ne donosi transkript. U spisima bilježnika Karotusa Vitalea nije pronađen navedeni dokument.
- 31 svibnja 1464.: F. DUJMOVIĆ, 1975., Karotus Vitalis, sign. 7/7, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1464., 31. V., fol. 56 (kratki neobjavljeni transkript). Ispis prema Frani Dujmoviću glasi: „*in Dobercich iuxta terram heredum quondam Iohannis aurifici*“.
1. prosinca 1471.: F. DUJMOVIĆ, 1975., Antonio Campolongo, sign. 6/7, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1471., 1. XII., fol. 33 (kratki neobjavljeni transkript). Transkript prema Frani Dujmoviću glasi: „*Ibique Iacoviza filia quond. Iohannis aurificis de Sibenico ex una parte et Ivanis Coscerich habitator Sibenici ex alia matrimonium contraxerunt*“.
- ²¹²⁰ Vidi dokument br. 3 u prilogama (na fol. 130').
- ²¹²¹ (...) *Iohannes Theodosius del Asporch (...) ordinavit (...) procuratorem (...) ad (...) recipiendum et recuperandum omnes denariorum quantitatis et rerum mobilium (...) ab Antonello de Viterbo, Andrea barberio, Blasio cerdone, Georgio Francigena (...) a Nicolao aurifice omnibus habitantibus in presentem ciuitatem Spaleti (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 13, 14, Iohannes Bonmatheus, F 14/b, fol. 86); A. BIRIN, 2016., dokument br. 218; Spis iz 1545. godine nisam pronašla, već mi je podatak poznat

iz članka Igora Fiskovića. Vidi: I. FISKOVIĆ, 1965., 77; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1978., 100; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1999., 213.

²¹²² Započet 15. listopada. 1460. / predöčen 31. listopada 1460.: (...) *Item uno anelo doro e 2 vergite doro peza charati 44, pizo maistro Nicolo orixe se stimo a soldi 4 lo charato.* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karatus Vitale, F 15/IVb/5, fol. 241'); G. BUDEČ, 2013.a, 57 (donosi signaturu, ali ne spominje srebrninu); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Karotus Vitalis, sign. 7/2, HAZ, Lapidice, pod datumom: 1460., 15. X., fol. 239 (kratki neobjavljeni transkript). Frane Dujmović u transkriptu donosi početak dokumenta, bez dijela u kojemu se spominje zlatar.

²¹²³ Vidi bilj. 1183 u ovoj cjelini.

²¹²⁴ Između 7. i 9. studenog 1485.: *Ad instantiam magistri Nicolai aurificis (...) presentasse Gliube Trailich (?) vnam cathillenam (!) argenti pro soldis 46 et expensis.* (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 1, sv. 1.1.6.1.3, fol. 103). U dokumentu nije zabilježen datum, ali je morao nastati između 7. i 9. studenog 1485. godine.

²¹²⁵ Dokument nije pronađen, a transkript prema Frani Dujmoviću glasi: „*S. Maurus Stephani de Calemota prodaje jedno sidro a jamac je: mag. Nicolaus aurifex patrius dicitur s Marini habitatoris Venetiarum, fol. 15*“. F. DUJMOVIĆ, 1975., Gregorio quondam Lorenzo, sign. 22-IV-17, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1495., 30. I., fol. 15 (kratki neobjavljeni transkript).

²¹²⁶ (...) *Ibique nobilis ser Petrus de Liniciis quondam ser Georgii ciuis Sibenici nomine suo et ser Ioannis Francisci (?) fratris sui ac sororum suarum (...) dedit, concessit et ad annos decem (...) locauit ser Ioanni Mirosich Karini (...) vnam apothecam positam sub domo ipsorum fratrum que olim fuit illorum de Radoslafcich super via magistra in qua ad presens habitat magister Nicolaus aurifex (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/II, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IIIa, fol. 207).

²¹²⁷ *Idem magistrum Nicolaum aurificem ad respondendum fratribus conuentus Sancti Dominici.* (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 4, sv. 1.1.15, fol. 251'(76')).

²¹²⁸ Započet 2. rujna 1454. / predöčen 18. rujna 1454.:

(...) *Debitori* (...)

(...)(...)

(...) *magistro Zuan orexe* — — — *L 4 s 18.*

(...)(...)

(...) *magistro Simon orexe* — — — (iznos je oštećen)

(...) *magistro Carlo orexe* — — — (iznos je oštećen)

(...)(...)

(fol. 113')

(...) *Lucha Radunich orexe* — — — *L 3 s 3.*

(...)(...)

(fol. 115)

(...) *magistro Petar orexe* — — — *L 5 s 14.*

(HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karotus Vitale, F 15/IVb/3, fol. 113, 113', 115); F. DUJMOVIĆ, Transkripti..., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Karotus Vitalis, sign. 7/2,

HAZ, Aurifices, pod datumom: 1454. 2. IX, fol. 113, rukopis, (kratki neobjavljeni transkript). Frane Dujmović zabunom navodi da je riječ o inventaru Dominika Lovrina.

²¹²⁹ *Ad instantiam magistri Georgii aurificis de Sibenico retulit (...) se presentasse Michaelis marinarius fuit per ser Simonem Tauilich vnam inuestituram siue gonellam muliebrem viridem scuram et unam* (jedna riječ nejasna) *vini mediocri (?) circa 18 soldos ducatos 6 et expensis.* (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 1, sv. 1.1.2.1, fol. 236).

²¹³⁰ *Ad instantiam Doymi Sostarich de villa Orishie retulit (...) se presentasse Georgio aurifici vnum par circellorum pro libris 15 et expensis.* (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 1, sv. 1.1.2.1, fol. 238').

²¹³¹ Započet 5. listopada 1465. / predočen 29. listopada 1465.:

(na margini:) *Inuentarium bonorum quondam ser Marci Iohannis* (Dobroeuich, op. a.).

(...)(...)

Maistro Zorzi orizi — 48 libre (prazno) *soldi 15.*

(HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karatus Vitale, F 15/IVb/7, fol. 331', 334').

²¹³² (...) *Item debemus Ioanni Siscobaldi in Uenetiis circa XLVI ducatorum qui habet a nobis pro pignore unum cruce[m] cum parua catena in qua est de ligno Sancte Crucis, quinque adamantes, quatuor margaritas, anulos tres et octo tacias in summitatibus deauratas, uolemus quod uendantur excepta cruce (...)(...)* *Item dominus Hector de Franciscis ab anno LXXXIII circa (?) fuit contentus et simul conclusimus quod non haberet nisi XXXVI ducatos in anno et tunc a nobis habuit XII ducatos, alios ordinamus quod dare sibi dominus Paulus Petreulich, ipse tamen recepit maiorem summam, tam a Leonardo de Ianneta, quam a magistro Georgio et eius filio, et etiam a predicto domino Paulo (...)(...)* *Item fuerunt deposita bona apud magistrum Georgium aurificem predictum, que omnia filius discapauit, uel pro maiori parte uolumus que petutis (?) illud depositum quod non restitit, et fiat cum tempo oportuno et ea que reperient restitutu manu nostra signata, illa non impediant (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 24, 25, Nicola de Rubeis, sv. 24/II, fol. 42', 45).

²¹³³ (...) *Ibique nobilis ser Ioannes Tollimerich ciuis Sibenici procurator Mathie quondam Bruoxi Viricichia de Tragurio, olim nutricis ut asseruit filie magistri Nicolai Bruoxi aurificis habitatoris Sibenici, cum potestate petendi, exigendi et recipienti mercedem dicto lactationis (...)* *uti constabat publico procuratorio instrumento scripto per ser Christophorum Zacharia (...)* *sub die 27. mensis iulii, indictione 4^a, 1501 (...)* *ad petendum, exigendum et cum effectum recipiendum salarium predictum a dicto magistro Nicolao (...)* *Promittens dictus dominus constituens mihi notario publico (...)* *legitime stipulanti nominibus quorum interest interuerit aut antere se poterit omnia qua predictam procuratam et aduocatam facta fuerint (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/IV, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IVc, fol. 12').

²¹³⁴ (...) *et magistro Stefano Slatarych aurifice (...)* *testibus (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 26, 27, Luka Kamenarić, sv. 29/Ib, fol. 46').

²¹³⁵ (...) *Personaliter constitutus magister Stefanus Slatarich aurifex (...)* *accepit terminum logie uoluntariam dierum octo futurorum (...)* *dandi ser Gregorio de Rancolinis (...)* *vnum pironum argenti per dictum magistrum Stefanum a dicto ser Gregorio olim habitum ad aptandum, aut soluendo ualorem ipsius (...)*

(HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 26, 27, Luka Kamenarić, sv. 29/Ib, fol. 78'). Dokument je vjerojatno sročten između 25. i 29. rujna 1502. godine.

²¹³⁶ O navedenim zlatarima više u cjelinama 2.42., 2.78. i 2.79.

²¹³⁷ Zlatara je grbavcem proglasio Vincenzo Miagostovich, koji je u zapisu u računima Nove crkve riječ *Gabo* pročitao kao *gobbo*, što su od njega preuzeli i drugi autori. Usporedi: V. MIAGOSTOVICH, 1910., 63; S. ŠTEFANAC, 1998., 188 (bilj. 6); M. ZORNIJA, 2018., 464 (bilj. 3), 466 (bilj. 19). Budući da više od desetljeća nije bilo poznat smještaj knjige računa, podatak sve do nedavno nije bilo moguće provjeriti. Srećom, svezak je pronađen u staroj sakristiji te je dogovoren njegov premještaj u Biskupijski arhiv u Šibeniku. U popisu dalmatinskih majstora zlatar je naveden kao *Ivan Nikole Firentinca* (N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1966., 331) i *Cocari Ivan (sin Nikole Firentinca ?)* (N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1999., 194).

²¹³⁸ Arhiv Nove crkve, Knjiga računa 1495. – 1570, fol. 40'. Dokument navodim pod starom signaturom jer knjizi računa za sada nije dodijeljena nova signatura.

²¹³⁹ Vidi bilj. 1495 u ovoj cjelini.

²¹⁴⁰ 6. srpnja 1446.: HR-DAZD-16, OS, kut. 9, sv. 23/9, fol. 431'; Signaturu dokumenta donose i: C. FISKOVIĆ, 1950.a, 151, 163 (bilj. 232); T. ANDRIĆ, 2018., 54, (bilj. 304); 30. listopada 1447.: AHAZU, II-d-155, sv. IV, fol. 35.

²¹⁴¹ HR-DAZD-31, BZ, Gregorius de Bosco, B I, F I/6, fol. 9-9'; C. FISKOVIĆ, 1959., 112, 194 (bilj. 672).

²¹⁴² (...) *Ad instantiam domini Nicolai de Andreis retulit (...) se presentasse Hyeronimo aurifici vnum mantile a taboula (?) (iznos oštećen) (...)* (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 3, sv. 1.1.14.1.8, fol. 26).

²¹⁴³ O navedenim zlatarima više u potpoglavljima 2.72., 2.73. i 2.78.

²¹⁴⁴ (...) *Marcus quondam magistri Georgii aurificis de Pola, habitator Tragurii (...) ordinavit (...) procuratorem (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 28/II, Lovrinac Butrisić, sv. 30/IIId, fol. 61').

²¹⁴⁵ O Frani Jakovljevu Fošiću (Fosiću) poznato mi je dvadesetak neobjavljenih dokumenata iz četrdesetih i pedesetih godina 16. stoljeća.

²¹⁴⁶ U ovome radu donosimo djelomične transkripte dokumenata sročtenih do 1522. godine te signature nekoliko zanimljivijih spisa iz kasnijeg vremena. U rukopisu Krste Stošića taj je zlatar zabilježen kao „*Jakov Tošić iz Šib., 1525.—33.*“, te je u literaturu uveden kao šibenski zlatar iz druge polovine 15. stoljeća. Usporedi: K. STOŠIĆ, *Povijest Šibenika*, III/10 (Zlatari), rukopis, fol. 4; C. FISKOVIĆ, 1949., 148; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1999., 223 (Tošić Jakov).

²¹⁴⁷ Vidi bilj. 1781 u ovoj cjelini. O Stjepanu Petrovu Farsuniću (Matijeviću) više u cjelini 2.79.

²¹⁴⁸ Vidi bilj. 1801 u ovoj cjelini.

²¹⁴⁹ Vidi bilj. 1802 u ovoj cjelini.

²¹⁵⁰ Vidi bilj. 1812 u ovoj cjelini.

²¹⁵¹ *Ad instantiam (oštećeno) se presentasse (...)*

(...)(...)

Item magistro Iacobo Foza aurifici duos piatos de peltre pro libris 2 soldis —.

(...)(...)

(HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 4, sv. 1.1.16.1.9, fol. 399).

²¹⁵² (...) *presentibus (...)* et magistro Iacobo Fosich aurifice ciuibus Sibenici (...)

-
- (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 30/I, Frane i Donat Tranquillo, sv. a (1514. – 1517.), fol. 172').
- ²¹⁵³ (...) *presentibus (...) et magistro Iacobo Fosich aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 30/I, Frane i Donat Tranquillo, sv. b (1517. – 1519.), fol. 242).
- ²¹⁵⁴ (...) *presentibus (...) et magistro Iacobo Fosich aurifice ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 30/I, Frane i Donat Tranquillo, sv. b (1517. – 1519.), fol. 33).
- ²¹⁵⁵ Vidi dokument br. 22 u priložima.
- ²¹⁵⁶ HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 38/I, Ivan Krstitelj Zavorović, sv. g, fol. 17.
- ²¹⁵⁷ (...) *presentibus (...) et magistro Iacobo Fosich aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 30/I, Frane i Donat Tranquillo, sv. b (1517. – 1519.), fol. 28).
- ²¹⁵⁸ (...) *presentibus magistro Iacobo Fosich aurifice et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 30/I, Frane i Donat Tranquillo, sv. b (1517. – 1519.), fol. 32).
- ²¹⁵⁹ (...) *presentibus magistro Iacobo Fosich aurifice et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 30/I, Frane i Donat Tranquillo, sv. b (1517. – 1519.), sub die).
- ²¹⁶⁰ (...) *presentibus magistro Iacobo Fosich et magistro Andrea Iaxich aurificis ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 31, 32, sv. 31a, Ivan Lupis, fol. 78).
- ²¹⁶¹ (...) *presentibus (...) et magistro Iacobo Fosich aurifice ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 30/I, Frane i Donat Tranquillo, sv. c (1520. – 1521.), fol. 2').
- ²¹⁶² (...) *presentibus magistro Iacobo Fosich aurifice (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 29/I, Tranquillo Guerini, sv. a, fol. 45').
- ²¹⁶³ (...) *presentibus (...) et magistro Iacobo Fosich aurifice ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 30/I, Frane i Donat Tranquillo, sv. c (1520. – 1521.), fol. 80').
- ²¹⁶⁴ (...) *presentibus (...) et magistro Iacobo Fosich aurifice ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 30/I, Frane i Donat Tranquillo, sv. c (1520. – 1521.), fol. 149'); (...) *presentibus (...) et magistro Iacobo Fosich aurifice et (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 30/I, Frane i Donat Tranquillo, sv. c (1520. – 1521.), fol. 150).
- ²¹⁶⁵ (...) *presentibus (...) et magistro Iacobo Fosich aurifice ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 30/I, Frane i Donat Tranquillo, sv. c (1520. – 1521.), fol. 169).
- ²¹⁶⁶ (...) *presentibus (...) et magistro Iacobo Fosich aurifice ciuibus Sibenici (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 30/II, Frane i Donat Tranquillo, sv. d (1522. – 1523.), fol. 63).
- ²¹⁶⁷ HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 29/I, Tranquillo Guerini, sv. 32/b, fol. 84'; HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 30/III, Frane i Donat Tranquillo, sv. a (1532.), fol. 67'-68; HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 30/III, Frane i Donat Tranquillo, sv. a (1532.), fol. 180; HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 30/III, Frane i Donat Tranquillo, sv. d, fol. 142; HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 38/I, Ivan Krstitelj Zavorović, sv. f, fol. 136'; HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 30/IV, Frane i Donat Tranquillo, sv. a, fol. 219'; HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 30/V, Frane i Donat Tranquillo, sv. 30/Vc (1548-51), fol. 66'. Nije sigurno gdje se nalazila njegova radionica, ali je poznato da mu se je kuća bila smještena u blizini crkve sv. Krševana. Podatak o lokaciji njegove kuće poznat je iz oporuke zlatara Nikole Ivanova Veselkovičan iz Splita. Vidi bilj. 1547 u ovoj cjelini.
- ²¹⁶⁸ C. FISKOVIĆ, 1950.a, 153, 164 (bilj. 261).

²¹⁶⁹ (...) *Ibique cum sit ut infrascriptas partes asseruerunt quod ser Thomas Tailich tanquam procurator et defensor bonorum presbiteri domini Michaelis Parisoto, canonici Sibenicensis (...) ad instanciam magistri Ioanis aurificis condam Blasii de Spaleto in ducatis viginti et grossos decem pro totidem solutis per ipsum magistrum Ioannem uti plegium et fideiusem predicti presbiteri Michaelis (...) (...) idem magister Ioanes accepit certam quantitatem salis a ser Georgio et ser Damiano fratribus Difnich pro parte solutionis cuius salis assignauit dictus magister Ioanes suprascriptus ser Thomasius Tailich procuratoris (...) pro ducatis viginti grossis decem et expensarum, pro quibus ducatis 20 grossis X (...) ad talem pactum et concordum dicti fratris Difnich et suprascriptus magister Ioanes aurifex cum suprascripto ser Thoma Tailich procuratore ut supra amicabiliter deuenerunt (...) dictus ser Thomas Tailich cedit, dat et assignat nomine quo supra dictis fratribus Difnich (...) locationem prebende (...) suprascripti presbiteri domini Michaelis (...) (oštećeno) (...) exbursabit (...) dictis fratribus Difnich (...) magistro Ioane aurifice creditore (...) omnes fructus, redditus et prouentis beneficij Sancti Laurentii possessi per supradictum presbiterum Michaelem Parisoto (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 30/I, Frane i Donat Tranquillo, sv. a (1514. – 1517.), fol. 33').*

²¹⁷⁰ (na margini:) *Creditum ser Georgii et ser Damiani fratrum Difnich contra magistrum Ioannem aurificem de Spaleto.*

Ibique cum sit ut infrascriptas partes asseruerunt quod magister Ioanes aurifex quondam ser Blasii acceperit a ser Georgio et ser Damiano fratribus Difnich tantam salis summam que ad summam ducatorum quadraginta quatuor asscenderat et qua ad computum ducatorum XLVIII consignauit dictus magister Ioanes dictis fratribus Difnich, ser Thomam Tailich procuratorem presbiteri Michaelis Parisoto, pro summa librarum centum quadraginta quatuor soldorum quatuor paruorum, ut aparet in notis mei notarii infrascripti sub die 23 mensis infrascripti. Item dicte partes asseruerunt predictum magistrum Ioannem aurificem dedisse predictis fratribus Difnich in nonnullis rebus mobilibus pro summa librarum quinquaginta sex ad integram summam predictorum ducatorum XLVIII (...) de quibus libris LXXII dictus magister Ioannes dixit et se uocauit uerum esse debitorem dictis fratribus Difnich (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 30/I, Frane i Donat Tranquillo, sv. a (1514. – 1517.), fol. 35).

²¹⁷¹ (...) *hortus fuit quondam magistri Stephani condam Magioli aurificis (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 30/I, Frane i Donat Tranquillo, sv. a, fol. 105).*

²¹⁷² U izvorima je bilježen kao *Andreas Iachsich/Iaxich/Iacsich/Iacssich* i *magister Andreas Iaxich magistri Nicolai*.

²¹⁷³ U literaturu je uveden 1949. godine kao Andrija Jakšić i to na temelju zapisa preuzetog iz rukopisnih bilješki Krste Stošića. (K. STOŠIĆ, *Povijest Šibenika*, III/10, poglavlje o zlatarima, rukopis, fol. 4; C. FISKOVIĆ, 1949., 148).

²¹⁷⁴ To mi je poznato na temelju signatura koje mi je ustupio mentor, profesor Emil Hilje. Međutim, zbog jasno definirane vremenske odrednice, u ovome radu donosim samo transkripte dokumenata sročeni u periodu od 1519. do 1522. godine.

²¹⁷⁵ Vidi bilj. 2160 u ovoj cjelini.

- ²¹⁷⁶ (...) *presentibus* (...) *et magistro Andrea Iachsich aurifice ciuibus Sibenici* (...) (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 4, sv. 1.1.17, fol. 164'(27')).
- ²¹⁷⁷ (...) [*presentibus*] (...) *et magistro Andrea Iaxich aurifice* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 30/I, Frane i Donat Tranquillo, sv. c (1520. – 1521.), fol. 18). Precizan datum nije moguće utvrditi zbog oštećenja, ali je dokument svakako sastavljen između 20. i 25. veljače 1520. godine.
- ²¹⁷⁸ (...) *presentibus* (...) *et magistro Andrea Iachsich aurifice ciuibus Sibenici* (...) (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 4, sv. 1.1.17, fol. 171'(34')).
- ²¹⁷⁹ (...) *presentibus* (...) *et magistro Andrea Iachsich aurifice ciuibus Sibenici* (...) (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 4, sv. 1.1.17, fol. 174'(37')).
- ²¹⁸⁰ 12. studenog 1520.: (...) *presentibus magistro Andrea Iachsich aurifice et* (...) *ciuibus Sibenici* (...) (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 4, sv. 1.1.17, fol. 175(38)); 22. studenog 1520.: (...) *presentibus* (...) *et magistro Andrea Iaxich aurifice* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 28/III, Lovrinac Butrisić, sv. 30/IIIId, fol. 72).
- ²¹⁸¹ (...) *Actum Sibenici in contrata ecclesie Sancti Francisci in domo habitationis ser Dominici Zauorouich ciuis Sibenici, presentibus* (...) *et magistro Andrea Iaxich aurifice* (...) *Ibique ut partes dixerunt, dona Margarita relicta quondam ser Petri Staphilei ciuis Tragurii per publicum instrumentum scriptum die XII instantis mensis* (...) *habuisset et recepisset a reuerendo domino Paulo de Sanctis vicario Sibenici et venerabili domino Ioahanne Lutio Staphileo canonico Tragurensis procuratoribus* (...) *domini Ioannis Staphilei episcopi Sibenici* (...) *nomine proprio ipsius domini episcopi et tanquam tutoris Ioanni nepotis sui, ex quo ser Iacobo eius fratre portionem eidem reuerendissimo domino episcopo et nepoti tangentem, de bonis mobilibus hereditatis paterne ipsius domini episcopi, gubernandis et conseruandis per ipsam donam Margaritam* (...)
- (...)(...)
- Sequitur tenor inuentarii seu liste bonorum ut supra restitutorum videlicet:*
- Primo vna colayna darzeno indorado pesa onze tre octauai cinque a libre 3 la onza ual in tuto libre 18 soldi (prazno).*
- Tondini cinquanta indoradi ual — — — — — libre 9 soldi 15.*
- Vno busto de perle — — — — — libre 74 soldi 8.*
- Vna gropetta de perle — — — — — libre 6 soldi 4.*
- (...)(...)
- (fol. 72')**
- Vn anelo et vna uera doro — — — — — libre 20 soldi 8.*
- Vna taza de argento rota de onze 4 de libre 3 soldi 10 la onza et da manco anchora ual — — — — — libre 14 soldi (prazno).*
- Vno anelo de oro peso 4^{ti} 103 a soldi 5 lo 4to ual libre 25 soldi 15 et la corniola de Nicolo aligado in quello libre 4 (...)*
- (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 30/II, Frane i Donat Tranquillo, sv. d (1522. – 1523.), fol. 72-72').
- ²¹⁸² HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 29/I, Tranquillo Guerini, sv. 32/c, fol. 357; HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 29/V, Tranquillo Guerini, sv. b, fol. 80; HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 29/V, Tranquillo Guerini, sv. c, fol. 84'; HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 29/V, Tranquillo Guerini, sv. d, fol. 54'.

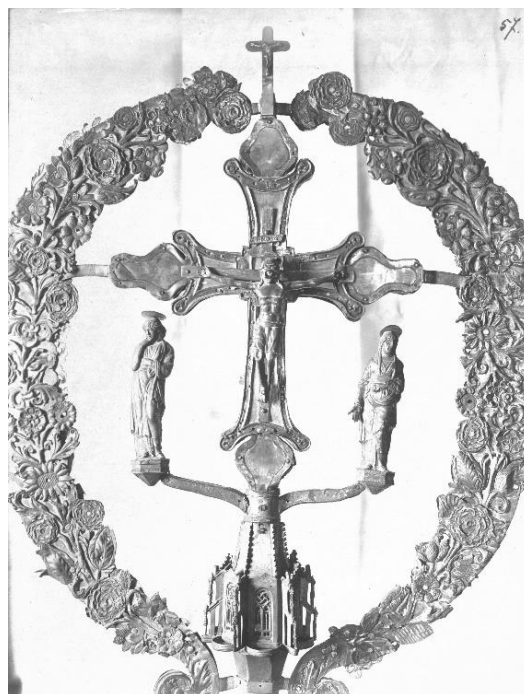
3. SAČUVANA DJELA POZNATIH MAJSTORA

Od ukupno dvadeset i pet sačuvanih, mahom nepotpisanih kasnosrednjovjekovnih zlatarskih djela sakralnog karaktera sa šibenskog i skradinskog područja, samo je fragment jednog raspela pouzdano doveden u vezu s konkretnim zlatarom. Riječ je o srebrnoj pozlaćenoj skulpturici Bogorodice izloženoj u Muzeju grada Šibenika (slika 2) za koju je utvrđeno da potječe s uništenog raspela bratovštine sv. Marka, koje je oko 1454. godine izradio venecijanski zlatar Antun dela Cecha (*Antonio dela Cecha*) – Antun iz Kovnice (?) (tal. *Zecca*).

Bogorodica je publicirana 1998. godine u katalogu izložbe *Na slavu Božju*, gdje ju je Ksenija Kalauz datirala u 15. stoljeće uz napomenu kako je izvorno bila dio gotičkog križa ili relikvijara.¹ Iako je u dokumentaciji Muzeja zabilježeno da skulpturica potječe iz šibenske crkve sv. Križa,² tek je nedavno uočena fotografija koja je to i potvrdila. Naime, među starim Alinarijevim fotografijama u fototeci Konzervatorskog odjela u Zadru, nalazi se snimka iz oko 1920. godine koja prikazuje danas uništeno raspelo u formi Raspeća iz crkve sv. Križa na kojemu se jasno razaznaje Marijin lik iz šibenskog gradskog muzeja (slika 3).³ Iako je to raspelo bilo sastavljeno od dijelova iz različitih stilskih razdoblja, razvidno je da su Bogorodica i Ivan

Slika 2. Antun dela Cecha iz Venecije, *Bogorodica s ophodnog križa šibenske bratovštine sv. Marka*, oko 1454., Muzej grada Šibenika (iz crkve sv. Križa u Docu) (foto: Emil Hilje)

Slika 3. *Ophodni križ*, dijelovi iz oko 1454. godine uklopljeni u raspelo iz 19. stoljeća (?), crkva sv. Križa u Docu, (izvor: Fototeka Konzervatorskog odjela u Zadru)

Evandelist (a možda i dijelovi Kristova korpusa i kaštilca)⁴ izvorno pripadali kasnogotičkom raspelu tipa Raspeća, sasvim izvjesno importiranom iz umjetnički razvijenijeg centra. Na to ukazuje koncepcija raspela s likovima Marije i Ivana uz „drvo križa“, a osobito njihove dimenzije i način oblikovanja koje odražava zrelija likovna iskustva na tragu renesansnih likovnih shvaćanja, netipična za gotičke ophodne križeve šibenskog područja. Na osnovu prethodno navedenih elemenata, sačuvana Bogorodica dovedena je u vezu s dvama arhivskim dokumentima iz sredine 15. stoljeća te je atribuirana venecijanskom zlataru koji se u jednom od spisa navodi kao *Antonio dela Cecha de Venetiis*.

Naime, 13. veljače 1454. godine u Šibeniku je sročeni spis u kojemu stoji da je Leonard Barbo, nadstojnik šibenske bratovštine sv. Marka u Docu, imenovao zastupnika za preuzimanje dovršenog bratovštinskog križa od zlatara Antuna dela Cecha iz Venecije.⁵ Kako se navodi u dokumentu, rečeni je Leonard sa zlatarom sklopio ugovor koji je vlastitom rukom zapisao u zlatarovoj „knjizi“,⁶ po svemu sudeći u Veneciji. Međutim, iz tog je zapisa poznat tek podatak da je križ trebao biti izrađen od srebra „venecijanske kakvoće“ i dobro pozlaćen (*de liga Veneta et bene aurata*) te da je majstoru trebalo biti isplaćeno dvanaest dukata po marki srebra. Budući da je sjedište bratovštine sv. Marka sredinom 15. stoljeća bilo u nekadašnjoj crkvi sv. Marije u Docu (*Santa Maria de Burgo*), a od početka 17. stoljeća u novoizgrađenoj dolačkoj crkvi sv. Križa,⁷ taj je dokument doveden u vezu s upisom u inventaru bratovštine sastavljenom 9. studenog 1455. godine, u kojemu su među srebrninom popisana dva raspela – jedno od pozlaćenog srebra, a drugo od pozlaćenog bakra.⁸ Kako stoji u inventaru, srebrno pozlačeno raspelo imalo je raspetog Krista na prednjoj i lik sv. Marka (zaštitnika bratovštine) na stražnjoj strani, zatim „prave“ figure (skulpturice) Bogorodice i Ivana Evandelista na bočnim stranama te ostale pripadajuće likove.⁹ Dakle, svega godinu i devet mjeseci nakon što je Leonard Barbo izabrao zastupnika za preuzimanje bratovštinskog raspela u Veneciji, u inventaru bratovštine upisan je srebrni pozlačeni križ tipa Raspeća,¹⁰ a kako svjedoči Alinarijeva fotografija, početkom 20. stoljeća u crkvi sv. Križa postojalo je raspelo iz kasnijeg vremena koje je na bočnim stranama sadržavalo kasnogotičke skulpturice Marije i Ivana Evandelista. Stoga je gotovo nedvojbeno da sačuvana skulpturica Bogorodice iz šibenskog gradskog muzeja potječe s raspela koje je oko 1454. godine za bratovštinu sv. Marka izradio venecijanski zlatar Antun dela Cecha. U prilog tomu govori kvaliteta i način oblikovanja Bogorodičina lika na kojemu su jasno uočljiva naprednija likovna iskustva s primjetnim renesansnim likovnim elementima, kakva posve izostaju na drugim sačuvanim šibenskim gotičkim ophodnim križevima.

Na osnovu opisa sadržanog u inventaru bratovštine sv. Marka iz 1455. godine i Alinarijeve fotografije te sačuvane skulpturice Bogorodice, moguće je zaključiti da se radilo o monumentalnom srebrnom pozlaćenom ophodnom raspelu tipa Raspeća, s povećim skulpturicama Marije i Ivana uz „drvo križa“, Kristovim likom u središtu aversa i likom sv. Marka sa suprotne strane te drugim likovima u poljima na krakovima, a možda i nodusom u obliku kasnogotičkog kaštilca. S obzirom na navedeno, vjerojatno je upravo to raspelo u vizitaciji Agostina Valiera iz 1579. godine popisano u crkvi sv. Marka¹¹ (!) u Docu kao *vna crux argenteam magnam*.¹² Moguće je pretpostaviti da je u upotrebi bilo barem do 1787. godine, kada je bratovština nabavila novo srebrno raspelo i zastavu.¹³ Ta je nabava možda bila u korelaciji s događajem iz 1785. godine, kada je zbog gladi stanovništva založena bratovštinska srebrnina.¹⁴ Nije isključeno da su upravo tada založeni dijelovi gotičkog raspela.

Nažalost, u proteklih nekoliko stoljeća stradao je veći dio tog raspela, a u posljednjih stotinjak godina i skulpturica sv. Ivana. Stoga, sačuvana Bogorodica fine modelacije predstavlja jedini ostatak tog djela, na osnovu kojega je moguće suditi o razini zlatarskog umijeća venecijanskog majstora. Sačuvani fragment pokazuje da se radilo o vještom zlataru koji je kasnogotičku psihologizaciju i emocionalnost vješto spajao s renesansnim formalnim elementima, ali čija izvedba ipak nije bila na razini najkvalitetnijih mletačkih zlatarskih ostvarenja 15. stoljeća. Među djelima monumentalnog slikarstva i kiparstva za sada nisu uočeni izravniji predlošci, a u korpusu sačuvanih djela nije pronađen nijedan zlatarski rad srodnih oblikovnih karakteristika na osnovu kojih bi bilo moguće proširiti opus tog venecijanskog zlatara.

Ako se u obzir uzme navod Josipa Ante Solde koji kaže da su se u bratovštini sv. Marka okupljali promletački orijentirani pripadnici komune,¹⁵ tada ne iznenađuje da je i bratovštinsko raspelo naručeno upravo u Veneciji. Naime, poznato je da je bratovština početkom 17. stoljeća ostvarivala trgovačke veze s gradom na lagunama,¹⁶ što otvara mogućnost takve prakse i u ranijim stoljećima. Ako je Leonard Barbo doista putovao u Veneciju, tada je izradu bratovštinskog raspela mogao povjeriti kvalitetnijem inozemnom majstoru, ali i na simboličkoj razini iskazati naklonost bratovštine prema mletačkoj vlasti. To pak osnažuje i činjenica da je, kako navodi Soldo, bratovština organizirala svečanosti u spomen pripojenja Šibenika Mletačkoj Republici (*festa della santa intrata*),¹⁷ pa je utoliko zanimljiviji podatak da je bratovština sv. Marka jedina od četiri velike šibenske bratovštine koja izradu svog raspela nije povjerila nekom od domaćih majstora.¹⁸

4. DJELA ANONIMNIH MAJSTORA

Budući da nijedan gotički zlatarski rad sačuvan na šibenskom i skradinskom području ne sadrži potpis majstora, a da je konkretnom zlataru moguće pripisati samo fragment jednog raspela,¹⁹ većinski dio korpusa šibenskog zlatarstva 14., 15. i ranog 16. stoljeća čine djela anonimnih majstora. U tu skupinu spadaju dvadeset i četiri umjetnine uvrštene u katalog disertacije i za sada neutvrđena količina sačuvanog nakita (naušnica i prstenja), čija analiza nije provedena za potrebe ovoga rada. Korpusu valja pridodati i dva zlatarska rada evidentirana tijekom prošloga stoljeća, kojima se u proteklih stotinjak godina zametnuo trag.

4.1. Sačuvana djela

Među sačuvanim djelima anonimnih majstora brojčano se ističu ophodna raspela, kojih se na šibenskom i užem skradinskom području sačuvalo ukupno devet – jedno raspelo iz 14. stoljeća, dva raspela s kraja 14. ili početka 15. stoljeća te šest iz 15. stoljeća. Nakon toga slijedi sedam relikvijara i pet kaleža (od kojih je jedan u baroku preinačen u pokaznicu) te u konačnici tri srebrna vrča za posvetu svetih ulja. U narednim potpoglavljima slijedi analiza sačuvanih zlatarskih radova po vrstama, počevši od umjetnički najizrazitije skupne – relikvijara – preko ophodnih križeva i kaleža pa do najjednostavnije oblikovanih vrčeva za posvetu ulja.

4.1.1. Relikvijari

Umjetnički najvrjednija skupina gotičkih zlatarskih radova sačuvanih na šibenskom području nalazi se u vlasništvu šibenskih franjevaca konventualaca. Riječ je o skupini relikvijara (bisti-relikvijaru sv. Matije, bisti-relikvijaru Nevine djece, ruci-relikvijaru sv. Tadeja apostola i sv. Kristine, ruci-relikvijaru sv. Lovre i sv. Bazilija Velikog te relikvijaru sv. Stjepana Prvomučenika) za koje je Dominik Zavorović 1597. godine zabilježio da su, kako se u njegovo vrijeme vjerovalo, dospjeli s Bribira prije osmanlijskog zauzeća toga grada.²⁰ Premda je Zavorovićev navod o prijenosu bibrirskih relikvijara bio poznat Marinu Orebu još 1968. godine,²¹ tom podatku veća je pozornost posvećena tek početkom 2000-ih u publikacijama Damira Karbića, koji je prijenos relikvijara u Šibenik smjestio u period nakon pada Bribira 1523. godine.²² No, do sada neobjavljeni inventar crkve i samostana sv. Frane u Šibeniku iz 1502. godine, svjedoči o tome da su navedeni relikvijari već na samom početku 16. stoljeća

pripadali šibenskom samostanu,²³ što otvara nova pitanja o njihovu izvornom smještaju i navodnom dospijeću s Bribira. Naime, poznato je da su dobra bribirskog franjevačkog samostana sv. Marije službeno pripala samostanu sv. Frane u Šibeniku presudom šibenskog ordinarija iz 1527. godine.²⁴ Međutim, ako su moćnici doista doneseni s Bribira, njihov se prijenos dogodio barem dva desetljeća prije osmanlijskog zauzeća toga grada. Budući da su već 1502. godine popisani u inventaru crkve i samostana sv. Frane u Šibeniku, moguće je da su ondje dospjeli još u 15. stoljeću, kada se nakon pada Bosne 1468. godine²⁵ počeo osjećati sve jači osmanlijski pritisak u zaleđu. U tom slučaju ne može se otkloniti mogućnost da su relikvijari pripadali različitim bribirskim crkvama te da su prikupljeni i zajedno doneseni u samostan šibenskih franjevaca konventualaca kako bi se sačuvali od potencijalnih pljačkaških napada Osmanlija. Premda nema arhivskih podataka koji bi potvrdili ispravnost Zavorovićeve navoda, vjerojatno nema razloga sumnjati u bribirsko porijeklo navedene skupine relikvijara (barem ne onih antropomorfog oblika), jer su u njegovo doba sjećanja na prijenos relikvija još uvijek mogla biti razmjerno živa. S obzirom na to da je riječ o skupocjenim zlatarskim ostvarenjima znatne umjetničke kvalitete, vjerojatnije je da su relikvijari bili naručeni za franjevački samostan sv. Marije u Bribiru, a neki od njih možda za župnu crkvu sv. Ivana ili franjevačku crkvu sv. Stjepana tom gradu, negoli za šibenski samostan franjevaca konventualaca. U prilog takvoj pretpostavci govori činjenica da je bribirski samostan sv. Marije od samog osnutka bio pod patronatstvom Šubića, a kasnije i drugih ogranaka toga roda (Ugrinića, Stipanića, Obradića/Melića, Miserića, Markovića, Stojšića, Nikolića/Banića i drugih), čiji su predstavnici nakon 1358. godine poput neformalne oligarhije upravljali Bribirom.²⁶ Početkom 14. stoljeća u crkvi sv. Marije pokopan je ban Pavao I. Šubić Bribirski, osnivač samostana, a nakon njega i neki drugi članovi roda i njegovih ogranaka.²⁷ Osim toga, poznato je da su bribirskim crkvama tijekom 14. i 15. stoljeća oporučno ostavljani legati,²⁸ što otvara mogućnost da su na takav način za njih izrađeni i relikvijari koje su pod nerazjašnjenim okolnostima u konačnici naslijedili šibenski franjevci konventualci.²⁹

Tijekom 16. stoljeća navedenih pet relikvijara popisano je u još nekoliko inventara šibenskog franjevačkog samostana – u inventarima od 27. listopada 1515. godine,³⁰ 1. studenog 1517. godine,³¹ 30. lipnja 1579. godine,³² 5. prosinca 1588. godine,³³ 15. svibnja 1594. godine³⁴ te 5. svibnja 1595. godine,³⁵ a spominju ih i apostolske vizitacije. U vrijeme vizitacije Agostina Valiera 1579. godine, skupina relikvijara nalazila se u kamenoj škrinji u kapitularnoj kapeli

posvećenju sv. Martinu,³⁶ a dvadesetak godina kasnije (1603. godine) vizitator Michele Priuli zatekao ih je u kapeli tada posvećenju sv. Mariji.³⁷

Premda su navedeni relikvijari do sada objavljeni u desetak publikacija,³⁸ o njima nije napravljena nijedna povijesno-umjetnička studija. *Bista-relikvijar sv. Matije apostola* do sada je tek okvirno datirana u 15. stoljeće (slika 4).³⁹ Premda je u oblikovanju pojedinih elemenata već uočena sličnost sa zadarskim relikvijarom sv. Leonarda (slika 5),⁴⁰ do sada nije istaknuta moguća zadarska provenijencija tog šibenskog, odnosno bibrirskog relikvijara. Naime, niz oblikovnih i dekorativnih elemenata pokazuje srodnost upravo s djelima zadarskog zlatarstva prve polovine 15. stoljeća. Stoga se izglednim čini da je relikvijar sv. Matije apostola nastao u

Slika 4. Nepoznati zadarski zlatar, *Bista-relikvijar sv. Matije*, prva desetljeća 15. stoljeća, Muzej svetog Frane, Šibenik (foto: Đurđina Lakošeljac)

Slika 5. Emerik Krnjić, *Bista-relikvijar sv. Leonarda*, započeta 1400. godine, Stalna izložba crkvene umjetnosti, Zadar (izvor: N. JAKŠIĆ – R. TOMIĆ, 2004., 143)

nekoj od tadašnjih zadarskih zlatarskih radionica. Kako je zamijetila Marijana Kovačević, biste sv. Matije i sv. Leonarda pokazuju stanovite sličnosti u oblikovanju nazolabijalnih bora, očiju i brade,⁴¹ ali pored toga valja istaknuti i sličan pristup u izvedbi naglašenih jagodičnih kostiju, upalih obraza, povijenih usana i ušnih školjki (slika 6, slika 7) te „tonusa kože“ čiji realizam licu daje markantan izraz. No, relikvijar sv. Matije odlikuje nešto jača ekspresivnost koja proizlazi iz oštro i neprirodno oblikovanih očnih arkada te vratnih mišića, čija stilizirana forma zasigurno nije rezultat umanjene vještine majstora, već svjesne intencije za postizanjem jačeg ekspresivnog dojma. O vrsnoj zanatskoj vještini svjedoči upravo suptilni realizam i uvjerljiv psihološki izraz koji manje kvalitetni majstori teško postižu. No, osim s relikvijarom sv. Leonarda,

Slika 6. Nepoznati zadarski zlatar, *Bista-relikvijar sv. Matije*, detalj, prva desetljeća 15. stoljeća, Muzej svetog Frane, Šibenik (foto: Đurđina Lakošeljac)

Slika 7. Emerik Krnjić, *Bista-relikvijar sv. Leonarda*, detalj, započeta 1400. godine, Stalna izložba crkvene umjetnosti, Zadar (izvor: N. JAKŠIĆ – R. TOMIĆ, 2004., 143)

relikvijar sv. Matije u određenim elementima pokazuje podudarnosti s još dvama zadarskim relikvijarima nešto mlađeg postanka: bustom sv. Katarine i, u manjoj mjeri, bustom sv. Jurja.⁴²

Sličnost s relikvijarom sv. Katarine očituje se u linijskom prikazivanju očnih arkada koje su na zadarskoj bisti ipak nježnije i prirodnije oblikovane, te u grafički naznačenim obrvama i trepavicama kakve su prisutne i na bisti sv. Jurja. Također, na relikvijaru svete uočen je i sličan stilizirani geometrijsko-vegetabilni ukras na okovratniku izveden tehnikom punciranja (slika 8, slika 9), kakav nije zamijećen na drugim dalmatinskim bistama-relikvijarima iz 15. stoljeća. Premda motivi na okovratnicima nisu istovjetni, način formiranja ukrasa pomoću sitnih punciranih točkica izrazito je srodan. Istom tehnikom izvedeni su i pojedini dekorativni elementi na dvama djelima anonimnog zadarskog zlatara „Majstora pikside Venier“: na piksidi iz Luke (1430.– 450.)⁴³ i relikvijaru sv. Trna iz samostana paških benediktinki (oko 1435.).⁴⁴

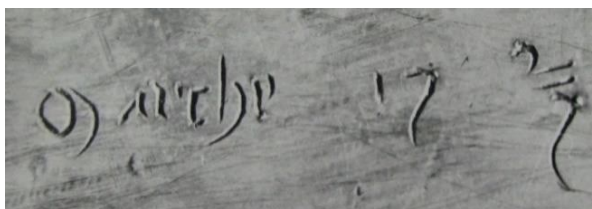

Slika 8. Nepoznati zadarski zlatar, *Bista-relikvijar sv. Matije*, detalj, prva desetljeća 15. stoljeća, Muzej svetog Frane, Šibenik (izvorno iz crkve sv. Marije u Bribiru?) (foto: Đurđina Lakošeljac)

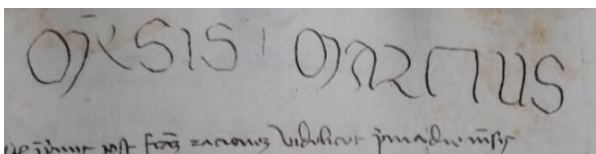

Slika 9. Nepoznati zadarski zlatar, *Bista-relikvijar sv. Katarine*, detalj, sredina 15. stoljeća, Stalna izložba crkvene umjetnosti, Zadar (foto: Živko Bačić)

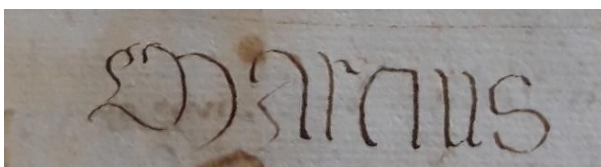
Na bisti sv. Matije apostola istom je tehnikom izrađen i natpis na ramenima, kojemu su srodni natpisi na dvama šibenskim relikvijarima koji vjerojatno potječu s Bribira: na ruci-relikvijaru sv. Lovre i sv. Bazilija Velikog (kat. 3) te ruci-relikvijaru sv. Tadeja apostola i sv. Kristine (kat. 4), o čemu će biti govora u nastavku poglavlja. Iako bista sv. Matije u dekorativnim elementima pokazuje dodirne točke s pojedinim zadarskim zlatarskim ostvarenjima iz druge četvrtine 15. stoljeća, formalno-stilski elementi i analogije s bustom sv. Leonarda pomiču njezinu dataciju u

Slika 10. Ugravirani natpis s donje strane postolja biste-relikvijara sv. Matije, Muzej sv. Frane, Šibenik (izvor: Fototeka Konzervatorskog odjela u Šibeniku)

Slika 11. *Liber expensarum diurnalius Conventus 1431.-1450.*, (mensis marcius), detalj, Arhiv samostana sv. Frane, Šibenik (izvor: Arhiv samostana sv. Frane u Šibeniku)

Slika 12. *Liber expensarum diurnalius Conventus 1431.-1450.*, (marcius), detalj, Arhiv samostana sv. Frane, Šibenik (izvor: Arhiv samostana sv. Frane u Šibeniku)

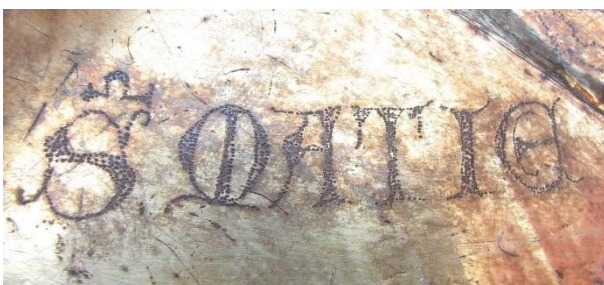
prva desetljeća 15. stoljeća, a možda ju je čak moguće datirati i prije 1409. godine. Naime, obod poprsja izvorno je resio vijenac od danas mahom uništenih stiliziranih cvjetova ljiljana, koji može sugerirati da je bista nastala za vrijeme anžuvinske vlasti, dakle prije prodaje Dalmacije Mletačkoj Republici.

No, čini se da je bista već u drugoj četvrtini 15. stoljeća dana u zalag, jer je s donje strane postolja, vjerojatno negdje u to vrijeme, ugraviran natpis *marche 17 $\frac{2}{7}$* koji označava težinu predmeta (slika 10). Paleografske karakteristike tog natpisa veoma su srodne rukopisu pisara koji je tijekom druge četvrtine 15. stoljeća vršio upise u knjigu računa šibenskih franjevaca konventualaca (slika 11, slika 12). Taj podatak otvara mnoga pitanja o povijesti relikvijara i njegovu dospjeću u Šibenik. S

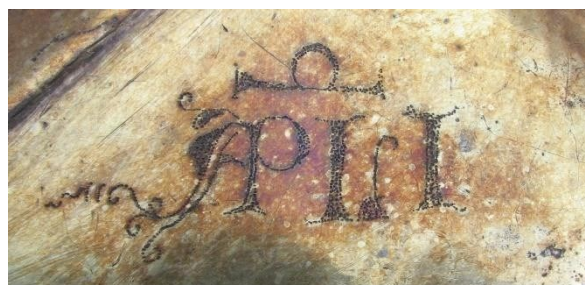
obzirom na to da je oblik slova *m*, *c*, *e* na podnožju relikvijara veoma sličan slovima pisara, moguće je pretpostaviti da je upravo on zabilježio težinu relikvijara prije davanja u zalag, koju je potom netko (zlatar?) ugravirao na podnožje. Oznaku težine (*onze 36*) s donje strane postolja ima i ruka-relikvijar sv. Lovre i sv. Bazilija pa je moguće pretpostaviti da je i taj relikvijar u neko doba založen, inače ne bi postojala potreba za takvim označavanjem. Naime, poznato je da su 1434. godine opunomoćenici bibrirske crkve i samostana sv. Marije dali dozvolu za prodaju nekih knjiga i liturgijskih predmeta radi prikupljanja novca za gradnju crkve,⁴⁵ pa nije

isključeno da su otprilike u isto vrijeme založena i navedena dva relikvijara kako bi se prikupila dodatna novčana sredstva.⁴⁶ Dakako, riječ je tek o pretpostavci koju uslijed nedostatka arhivskih vijesti u ovom trenutku nije moguće potvrditi.

S bistom-relikvijarom sv. Matije na određenoj su razini povezana dva šibenska, odnosno bribirska relikvijara u obliku ruku, također izložena u muzejskoj zbirci samostana sv. Frane u Šibeniku. Riječ je o *ruci-relikvijaru sv. Lovre i sv. Bazilija* te *ruci-relikvijaru sv. Tadeja apostola i sv. Kristine* koji, kako je već spomenuto, imaju vrlo slično izvedene natpise i dekorativne elemente (slika 13 – slika 18). Međutim, na osnovu toga nije moguće utvrditi je li

Slika 13. Nepoznati zadarski zlatar, *Bista-relikvijar sv. Matije* – S[ANCTI] MATIE, detalj, početak 15. stoljeća, Muzej svetog Frane, Šibenik (izvorno iz crkve sv. Marije u Bribiru?) (foto: Đurđina Lakošeljac)

Slika 14. Nepoznati zadarski zlatar, *Bista-relikvijar sv. Matije* – A[POSTO]LI, detalj, početak 15. stoljeća, Muzej svetog Frane, Šibenik (izvorno iz crkve sv. Marije u Bribiru?) (foto: Đurđina Lakošeljac)

Slika 15. Nepoznati zadarski zlatar, *Ruka-relikvijar sv. Lovre i sv. Bazilija* – S[ANCTI] LAURENTII M[ARTYRI], detalj, prva polovina 15. stoljeća, Muzej svetog Frane, Šibenik (izvorno iz crkve sv. Marije u Bribiru?) (foto: Đurđina Lakošeljac)

Slika 16. Nepoznati zadarski zlatar, *Ruka-relikvijar sv. Lovre i sv. Bazilija* – S[ANCTI] BASILII AB[BAT]I, detalj, prva polovina 15. stoljeća, Muzej svetog Frane, Šibenik (izvorno iz crkve sv. Marije u Bribiru?) (foto: Đurđina Lakošeljac)

Slika 17. Nepoznati zadarski zlatar, *Ruka-relikvijar sv. Tadeja i sv. Kristine* – S[ANCTI] TADEI A[POSTO]LI, detalj, prva polovina 15. stoljeća, Muzej svetog Frane, Šibenik (izvorno iz crkve sv. Marije u Bribiru?) (foto: Đurđina Lakošeljac)

Slika 18. Nepoznati zadarski zlatar, *Ruka-relikvijar sv. Tadeja i sv. Kristine* – S[ANCTE] CHRISTINE UIRGINU[M] (!), detalj, prva polovina 15. stoljeća, Muzej svetog Frane, Šibenik (izvorno iz crkve sv. Marije u Bribiru?) (foto: Đurđina Lakošeljac)

ruke i relikvijar sv. Matije s određenim vremenskim razmakom izradila ista zadarska zlatarska radionica ili su natpisi i dekorativni elementi na rukama naknadno dodani po uzoru na one na bisti sv. Matije, kako bi se oblikovno slični relikvijari lakše raspoznavali. Slova su srodna te su očito preuzeta iz knjižne gotice, ali je tehniku njihove izrade (punciranjem sitnih točkica) s lakoćom moguće oponašati pa se atribucija ne može temeljiti isključivo na natpisima i punciranim dekorativnim elementima. Iako su konceptijski veoma slične, ruke se razlikuju u izvedbi detalja i kvaliteti, a njihova forma nije usporediva s relikvijarom u obliku biste, pa je teško donositi konačne zaključke o tome jesu li sva tri djela potekla iz iste zlatarske radionice. No, oblikovanje šake na ruci sv. Lovre i sv. Bazilija (kat. 3) doista ukazuje na kvalitetnog majstora koji unatoč stilizirano izvedenim člancima uspijeva postići suptilni realizam kakav je prisutan i na bisti sv. Matije apostola. S obzirom na kakvoću izvedbe, ruka relikvijar sv. Lovre i sv. Bazilija doista bi mogla biti rad istog zadarskog zlatara ili radionice kao i bista sv. Matije. S druge strane, ruka-relikvijar sv. Tadeja i sv. Katarine nešto je jednostavnije, kruće i stiliziranije oblikovana (kat. 4), ali čini se da je za neprirodan položaj prstiju ipak zaslužna neka povijesna restauracija kojom se nastojalo sanirati lomove na prstima. Razlike u kvaliteti mogu upućivati na nekoliko stvari: da su ruke načinjene jedna po uzoru na drugu u različito vrijeme u različitim radionicama, ili da su nastale u istoj radionici s određenim vremenskim razmakom, ili da su ih u istoj radionici u isto vrijeme izradili različiti majstori koji su surađivali. S obzirom na to da su natpisi i ukrasi na trima šibenskim relikvijarima izvedeni tehnikom punciranja koju je lako moguće oponašati, oni se na osnovu toga ne mogu pouzdano pripisati istoj zadarskoj zlatarskoj radionici. Ipak, čini se da je i obje ruke moguće vezati za zadarski zlatarski krug, jer su u koncepciji i općem dojmu najrodnije upravo pojedinim zadarskim gotičkim rukama-relikvijarima. Šibenske su ruke očito zamišljene kao par (ljevica i desnica), pa im je u tom smislu kao svojevrsan uzor mogao poslužiti par ruku-relikvijara različitih svetaca iz Zadra, koje je između 1405. i 1411. godine u Kotoru naručila Katarina, supruga bosanskog vojvode Sandalja Hranića Kosače,⁴⁷ gdje je narudžba para ruku bila uobičajena. S navedenim je relikvijarima zajedničko i to što sadrže moći više od jednog sveca ili svetice. Međutim, osim polikromnog efekta postignutog pozlaćivanjem pojedinih dijelova i oblikovanja prstiju na ruci sv. Tadeja i sv. Kristine, dva para relikvijara nemaju značajnijih dodirnih točaka. Šibenski relikvijari srodniji su, primjerice, ruci-relikvijaru sv. Donata koja pripada riznici zadarske katedrale (1428.–1449.),⁴⁸ ali možda još i više ruci-relikvijaru sv. Vida koja je pripadala bratovštini postolara, a čija je datacija zbog navodne kasnije prerade diskutabilna.⁴⁹ Sličnosti s

navedenim relikvijarima očituju se u ukrašavanju draguljima kojih na šibenskim relikvijarima više nema (slika 19), te u prirodnije izvedenoj anatomiji podlaktica koje se prema zapešću postupno sužavaju i stješnjaju, odmičući se tako od jednostavne forme cilindra. Iako su poludraguljima na sličan način urešene i dvije ruke iz trogirskog dominikanskog samostana, njihovo je oblikovanje ipak drugačije pa šibenske (bribirske) ruke s njima nisu znatnije usporedive. Zadarske ruke nemaju *fenestrelle* na području šake, što se u slučaju šibenskih relikvijara može opravdati činjenicom da su u njima zajedno pohranjene moći dviju svetih osoba. Na načelnoj razini srodno je i smještanje natpisa na dno i/ili vrh podlaktice te postavljanje relikvijara na postolja, makar

Slika 19. Nepoznati zadarski zlatar, *Ruka-relikvijar sv. Tadeja i sv. Kristine*, detalj, prva polovina 15. stoljeća, Muzej svetog Frane, Šibenik (izvorno iz crkve sv. Marije u Bribiru?) (foto: Đurđina Lakošeljac)

su navedeni elementi posve drugačije izvedeni. Na dvama zadarskim relikvijarima postolja su znatno plića i reljefno iskucana, dok su postolja šibenskih relikvijara posve glatka te su izvorno sadržavala ukrase od dragulja ili poludragulja poput, primjerice, onih na trima trogirskim relikvijarima u obliku prsta.⁵⁰ U smislu kolorističkog efekta postignutog pozlaćivanjem pojedinih dijelova, šibenskim je relikvijarima srodan već spominjani par ruku-relikvijara nepoznatih svetaca, ali i zadarski relikvijar sv. Donata iz nekadašnje crkve sv. Silvestra,⁵¹ čije oblikovanje šake ipak pokazuje drugačija likovna iskustva. Narukvicama na zapešćima šibenskih relikvijara najbliže analogije nalazimo na relikvijaru nepoznate svete iz zborne crkve Marijina Uznesenja u Pagu,⁵² makar je i u tom slučaju riječ tek o sličnom pristupu, ali ne i samoj izvedbi. Iako su zadarski relikvijari (osim para ruku i ruke-relikvijara sv. Donata) tek okvirno datirani, čini se da je šibenske relikvijare u obliku ruku moguće datirati u prvu polovinu 15. stoljeća. No, s obzirom na mnoga otvorena pitanja, preciznija datacija u ovom trenutku doista nije moguća. U radovima ranijih autora oni su bez argumenata datirani u 14. ili kraj 14. stoljeća,⁵³ no njihovo oblikovanje ipak govori u prilog kasnijem vremenu nastanka.

U nekoj od zadarskih zlatarskih radionica vjerojatno je nastala i **bista relikvijar Nevine djece** iz iste muzejske zbirke (slika 21) koju su raniji autori bez argumenata datirali u 15. ili kraj 15. stoljeća.⁵⁴ Na kasniju dataciju djela zacijelo su utjecala jasno uočljiva humanistička nastojanja u prikazivanju dječjeg portreta. Međutim, pritom nisu uzeti u obzir formalni uzusi karakteristični za ranije razdoblje: naglašena stilizacija kose koja poput kacige nasjeda na kalotu lubanje te mesnato oblikovani kapci koji neprirodno obavijaju očne jabučice. U oblikovanju čela, obraza i usana, šibenska je bista donekle usporediva sa zadarskom bistom sv. Katarine iz sredine 15. stoljeća (slika 20)⁵⁵ pa bi je vjerojatno trebalo datirati negdje u to razdoblje ili malo kasnije. U prilog nešto kasnijoj dataciji možda ipak govori izostanak ukrasa te prirodnija izvedba šarenica koje nisu naznačene linijski kao na bisti sv. Katarine, već su iznutra iskucane

Slika 20. Nepoznati zadarski zlatar, *Bista-relikvijar sv. Katarine (izvorno sv. Justine)*, sredina 15. stoljeća, Stalna izložba crkvene umjetnosti, Zadar (foto: Živko Bačić)

Slika 21. Nepoznati zadarski zlatar, *Bista-relikvijar Nevine djece*, treća četvrtina 15. stoljeća, Muzej svetog Frane, Šibenik (izvorno iz crkve sv. Marije u Bribiru?) (foto: Đurđina Lakošeljac)

i blago reljefno istaknute u odnosu na bjeloočnice. Zbog nešto izražajnijeg realizma u oblikovanju pojedinih dijelova tijela i lica (ramena, vrata, nosa, podbratka i ušnih školjki), čini se da je bistu-relikvijar Nevine djece moguće datirati u treću četvrtinu 15. stoljeća, ali vjerojatno ne nakon toga. S obzirom na to da je 1. svibnja 1502. godine popisana u inventaru crkve i samostana sv. Frane u Šibeniku s još četiri relikvijara koja su, kako navodi Dominik Zavorović, donesena s Bribira,⁵⁶ pouzdano ju je moguće datirati prije navedenog datuma. Premda u arhivskim vrelima nije pronađen podatak koji bi potvrdio Zavorovićev navod, vjerojatno nema razloga sumnjati da je i taj relikvijar u Šibenik dospio s Bribira, jer vrsta zlatarskog rada (antropomorfní relikvijar) i kvaliteta izvedbe upućuju na to da ju je naručio netko imućan, vjerojatno iz ogran(a)ka Šubića.

U skupinu relikvijara koji su prema navodu Dominika Zavorovića u šibenski samostan franjevac konventualaca dospjeli s Bribira,⁵⁷ spada i *relikvijar sv. Stjepana Prvomučenika* (kat. 7). Budući da u njemu nije pohranjen dio svečeva tijela, već *ex contactu* relikvija, moćnik je izveden u obliku kaleža ili pokala kako bi se na najbolji mogući način predočilo sredstvo svečeva mučeništva – poveći kamen nepravilnog oblika. S obzirom na to da je riječ o kamenu većih dimenzija, odnosno teže propadljivom materijalu, nije postojala potreba da se relikvija smjesti unutar spremnika pa je izložena izravnom pogledu vjernika. No, za razliku od četiri relikvijara antropomorfnog oblika (kat. 1 – kat. 4), koji su po svemu sudeći nastali u zadarskim zlatarskim radionicama, relikvijar sv. Stjepana je najvjerojatnije izradio neki od šibenskih zlatara. U prilog tomu možda govori činjenica da se upravo na tom relikvijaru i relikvijaru sv. Križa iz šibenske katedrale (kat. 6) pojavljuju dva vrlo slična dekorativna elementa koja nisu uočena na drugim sačuvanim dalmatinskim kasnogotičkim zlatarskim djelima. Riječ je o specifično izvedenim slijepim trilobnim arkadama iskucanim na visokom rubu podnožja obaju relikvijara te valovitoj borduri glatke površine koja teče duž oboda podnožja (slika 22 – slika 25). Premda opće oblikovanje dvaju moćnika odražava drugačija likovna iskustva, upotreba srodnih motiva smješta ih u isti, najvjerojatnije šibenski zlatarski krug druge polovine 15. stoljeća. Budući da je na relikvijaru sv. Stjepana nešto naglašenija renesansna biljna ornamentika, njegovu je dataciju moguće pomaknuti prema zadnjoj trećini, a možda čak i

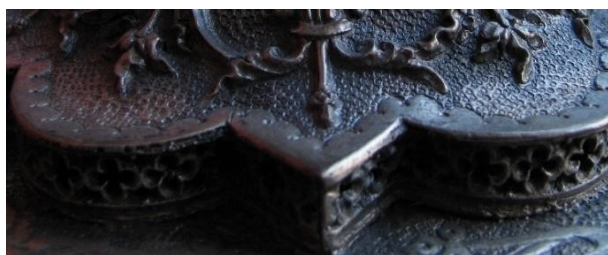
Slika 22. Nepoznati šibenski zlatar, *Relikvijar sv. Križa*, detalj, druga polovina 15. stoljeća, Interpretacijski centar katedrale Sv. Jakova *Civitas sacra*, Šibenik (foto: Valentino Dražić Celić)

Slika 23. Nepoznati šibenski zlatar, *Relikvijar sv. Stjepana*, detalj, posljednja trećina 15. stoljeća, Muzej svetog Frane, Šibenik (foto: Đurđina Lakošeljac)

Slika 24. Nepoznati šibenski zlatar, *Relikvijar sv. Križa*, detalj, druga polovina 15. stoljeća, Interpretacijski centar katedrale sv. Jakova *Civitas sacra*, Šibenik (foto: Valentino Dražić Celić)

Slika 25. Nepoznati šibenski zlatar, *Relikvijar sv. Stjepana*, detalj, posljednja trećina 15. stoljeća, Muzej svetog Frane, Šibenik (foto: Đurđina Lakošeljac)

samom kraju 15. stoljeća, ali svakako prije prvog spomena tog relikvijara 1502. godine u inventaru crkve i samostana šibenskih franjevaca konventualaca.⁵⁸ Srodna ornamentika zastupljena je na kaležu i „pokaznici“ biskupa Divnića iz 1504./1505. godine (kat. 21 i 22),⁵⁹ što također govori u prilog kasnijoj dataciji relikvijara sv. Stjepana. I Cvito Fisković je smatrao da je relikvijar najvjerojatnije nastao u nekoj od šibenskih zlatarskih radionica,⁶⁰ što je prihvatio i Joško Belamarić. Potonji ga je datirao oko sredine druge polovine 15. stoljeća, nastojeći ga tako dovesti u vezu s gradnjom kapele sv. Stjepana i sv. Bernardina u crkvi sv. Frane u Šibeniku.⁶¹ Međutim, u traktatu Dominika Zavorovića iz 1597. godine, zabilježeno je da je relikvijar sv. Stjepana Prvomučenika (kako se u to vrijeme vjerovalo) u samostan šibenskih franjevaca konventualaca dospio s Bribira s još četiri antropomorfna relikvijara, kada su tamošnji kršćani izbjegli pred Osmanlijama.⁶² Ipak, valja imati na umu da je svih pet moćnika popisano u inventaru samostana šibenskih franjevaca konventualaca još 1502. godine, dvadesetak godina prije osmanlijskog zauzeća Bribira, što u pogledu njihova dospijanja u Šibenik otvara nova pitanja. Čini se da je u slučaju četiriju antropomorfnih relikvijara (kat. 1 – kat. 4) bibrirsko porijeklo gotovo pa neupitno, jer njihova skupocjenost i umjetnička vrijednost upućuju na to da su ih vjerojatno naručili članovi pojedinih ogranaka roda Šubića za neku od bibrirskih crkava, najizglednije franjevačku crkvu sv. Marije. No, kada je u pitanju relikvijar sv. Stjepana Prvomučenika, doista ne možemo biti sasvim sigurni u ispravnost Zavorovićeve navoda, jer je taj moćnik mogao pripadati šibenskim franjevcima konventualcima koji su ga u neko doba pridružili skupini bibrirskih relikvijara, pa je s vremenom tretiran kao dio grupe. Zasad nije moguće pouzdano utvrditi je li izvorno pripadao crkvi sv. Marije u Bribiru ili crkvi sv. Stjepana u tom gradu, kako je pretpostavio Ante Milošević,⁶³ ili pak kapeli sv. Stjepana i sv. Bernardina u crkvi sv. Frane u Šibeniku.

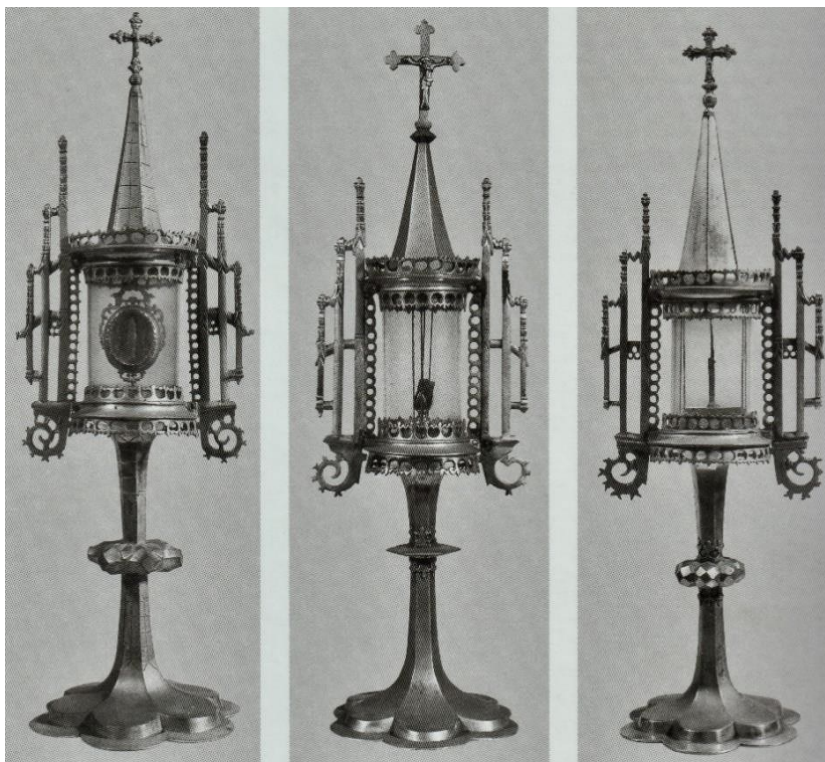
Osim relikvijara antropomorfnog oblika, u Šibeniku su sačuvana i dva gotička relikvijara s kristalnom (ili staklenom?) *thecom* za pohranu svetačkih moći, koju obočuje dekoracija izvedena u vidu gotičkih arhitektonskih elemenata. Riječ je o relikvijaru sv. Uršule iz crkve sv. Duha u Šibeniku i relikvijaru sv. Križa iz šibenske katedrale, danas izloženima u Interpretacijskom centru katedrale sv. Jakova *Civitas sacra*. Brončani pozlaćeni **relikvijar sv. Uršule** (kat. 5) prvi je put evidentiran oko 1920. godine, kada je fotografiran u crkvi sv. Duha.⁶⁴ Međutim, zanimljivo je da ga apostolski vizitatori Agostino Valier (1579.) i Michele Priuli (1603.) nisu zabilježili u toj crkvi, već su ondje popisali relikvijar s moćima Četrdesetorice mučenika.⁶⁵ Priuli je tamo zatekao i nepoznate relikvije u dvjema staklenim posudama

donesene s turskog područja, za koje je trebalo načiniti *uasa decentia*.⁶⁶ Budući da je u vrijeme njegove vizitacije oltaru sv. Martina u crkvi sv. Duha već je bio pridružen titular sv. Uršule,⁶⁷ sasvim izvjesno nije slučajno da upravo iz te crkve potječe relikvijar s moćima svetice. Premda su njezine relikvije u crkvu vjerojatno dospjele nakon Priulijeve vizitacije, spremnik za relikviju se ondje mogao nalaziti i ranije. Naime, nije isključeno da su se u sadašnjem relikvijaru sv. Uršule nekada čuvale danas izgubljene relikvije Četrdesetorice mučenika, koje je Agostino Valier zatekao u „pozlaćenom relikvijaru s kristalom“ (*tabernaculum aureatum cum christallo*).⁶⁸ Međutim, i pod tom pretpostavkom, relikvijar je u crkvu sv. Duha morao pristići nakon 1458. godine, jer je tada crkva stradala u požaru.⁶⁹

Iako stilizirana forma, ponešto oštrije oblikovanje te materijal i tehnika izrade (pozlačena lijevana bronca) mogu ukazivati na kasnije vrijeme nastanka, relikvijar sv. Uršule (slika 26) srodan je grupi relikvijara sa sjevernotalijanskog područja koji se u literaturi datiraju u početak 15. stoljeća. U prvom redu, riječ je o trima relikvijarima iz riznice padovanske katedrale, koje se smatra djelima venecijanskih zlatara (slika 27),⁷⁰ i dvama vrlo sličnim

Slika 26. Nepoznati venecijanski majstor, *Relikvijar sv. Uršule*, (izvorno iz crkve sv. Duha), Interpretacijski centar katedrale sv. Jakova *Civitas sacra*, Šibenik, 15. stoljeće (?) (foto: Valentino Dražić Celić)

Slika 27. Nepoznati venecijanski zlatari, *Relikvijar sv. Trna* (lijevo), *Relikvijar fragmenta stupa bičevanja* (sredina), *Relikvijar sv. Bellina* (desno), Raznica katedrale u Padovi, početak 15. stoljeća (izvor: KATALOG, 2004., 115)

brončanim moćnicima s područja Udina, od kojih je jedan označen kao rad nepoznate venecijanske,⁷¹ a drugi kao rad nepoznate njemačke radionice.⁷² Osim toga, slični brončani relikvijari sačuvani su i na području biskupija Bergamo⁷³ i Trento.⁷⁴ Taj tip relikvijara karakterizira jednostavnost i uniformiranost oblika, dok su razlike uglavnom zamjetne tek u proporcijama pojedinih elemenata i oblikovanju detalja. Osnovna je forma u pravilu ista: nad višelatičnom bazom uzidže se vitki poligonalni držak sa stiješnjenim nodusom na kojemu počiva cilindrična kristalna ili staklena *theca* obočena kasnogotičkim kontraforima s fijalama, natkrivena visokim vitkim piramidalnim poklopcem s križićem na vrhu. Prema mišljenju Giovannija Mariachera, tu su tipologiju relikvijara utemeljili prekoalpski zlatari koji su na smjeni 14. i 15. stoljeća doselili u Veneciju, nakon čega je ona ubrzo preuzeta i od strane lokalnih majstora.⁷⁵ Datacija talijanskih brončanih relikvijara toga tipa vjerojatno je pretpostavljena na temelju datacije srebrnog relikvijara sv. Jakova i sv. Marka iz riznice katedrale u Pordenoneu, koji je zahvaljujući grbu obitelji Mantica datiran u početak 15. stoljeća.⁷⁶ Međutim, lijevane brončane relikvijare navedene tipologije trebalo bi opreznije datirati, jer se takva forma mogla koristiti tijekom dužeg razdoblja pa čak i oponašati u kasnijim stoljećima. Osim toga, radi se o lijevanoj bronci pa je moguće da takve relikvijare nisu izrađivali zlatari. O šibenskom relikvijaru sv. Uršule u povijesnim izvorima za sada nisu pronađeni podaci koji bi pouzdano potvrdili njegovu dataciju u 15. stoljeće, kao ni oni koji bi je opovrgnuli, stoga je taj moćnik na osnovu navedenih analognih primjera tek načelno i s mnogo opreza moguće odrediti kao rad venecijanske radionice iz 15. stoljeća.

S druge strane, šibenski **relikvijar sv. Križa** (kat. 6) moguće je smatrati radom domaćeg, najvjerojatnije šibenskog zlatara, na što ukazuje nešto rustičnija obrada, osobito zamjetna u izvedbi kaštilca i arhitektonskih elemenata koji obočuju kristalnu (ili staklenu?) spremnicu cilindrična oblika. Moćnik je izložen u Interpretacijskom centru katedrale sv. Jakova *Civitas sacra*, a potječe iz šibenske katedrale. O tome svjedoče apostolske vizitacije Agostina Valiera (1579.) i Michelea Priulija (1603.) u kojima je popisan kao „*Vnum tabernaculum argenteum cum christallo et intus de ligno crucis*“,⁷⁷ odnosno „*Vn uaso d'argento, doue sta il lignum Domini*.“⁷⁸ U njemu je pohranjena čestica jedne od najsvetijih kršćanskih relikvija – komadić drva Kristova križa – koju u rukama pridržava lik nagog krilatog anđelčića (*putto*). Na relikvijaru nema nikakvih natpisa ni heraldičkih oznaka, ali je moguće da su izvorno postojale u medaljonima na podnožju relikvijara na koje su danas aplicirani medaljoni iz kasnijeg razdoblja (19. stoljeća?).⁷⁹ Djelo je u literaturi prvi spomenuo Krsto Stošić, nazvavši ga

relikvijarom sv. Trna.⁸⁰ To je ispravljeno 1998. godine u katalogu izložbe *Na slavu Božju*, gdje je po prvi put objavljena njegova fotografija i okvirna datacija u 15. stoljeće.⁸¹ Iako je relikvijar tipološki srodan pojedinim mletačkim relikvijarima, rustičnije oblikovanje ukazuje na domaću, vjerojatno šibensku provenijenciju, a stilska obilježja na dataciju u drugu polovinu 15. stoljeća, to jest nakon prodora renesansnih motiva u šibensku monumentalnu skulpturu i arhitektonsku plastiku. Tome u prilog ide nekoliko elemenata: renesansni *putto* s česticom sv. Križa u rukama, zatim učestalo ponavljanje motiva stiliziranog roga obilja (lat. *cornucopia*) na segmentima podnožja te opća isprepletenost kasnogotičkih i renesansnih elemenata uočljiva na svim dijelovima relikvijara – na podnožju, kasnogotičkom kaštilcu i arhitektonskoj konstrukciji koja obočuje *thecu*. Međutim, u dalmatinskom korpusu sačuvanih gotičkih zlatarskih radova nisu uočeni izravniji analogni primjeri, ali su pojedini srodni dekorativni motivi zapaženi na šibenskom relikvijaru sv. Stjepana Prvomučenika iz muzejske zbirke šibenskih franjevac konventualaca (kat. 7), o čemu je već bilo govora. Premda oblikovanje iskucanih biljnih motiva na navedenim relikvijarima pokazuje drugačiji pristup, na visokom rubu podnožja obaju relikvijara nalaze se slično izvedene gotičke trilobne arkade (slika 22, slika 23), a duž oboda teče vrlo slična valovita bordura glatke površine (slika 24, slika 25). Tako izvedeni motivi, a osobito njihova kombinacija, nisu zamijećeni na drugim dalmatinskim zlatarskim djelima iz 15. stoljeća, što vjerojatno ukazuje na pripadnost istom zlatarskom krugu, premda ne nužno i radionici. Iako je najizglednije da su oba moćnika izradili šibenski zlatari, izostanak potpisa i arhivskih podataka te skromna sačuvanost šibenskog zlatarskog korpusa iz gotičkog razdoblja, onemogućava njihovo povezivanje s konkretnim majstorima.

4.1.2. Ophodna raspela

U Šibeniku i na području kasnosrednjovjekovnog šibenskog kotara te u obližnjem Skradinu i na Visovcu, sačuvalo se ukupno devet ophodnih raspela gotičkih likovnih karakteristika kojima zbog nedostatka arhivskih podataka i izostanka potpisa majstora nije moguće odrediti autora. Mahom je riječ o djelima domaćih majstora osrednjih i slabijih likovnih doseg, među kojima se razinom umjetničke kvalitete ističe tek raspelo iz Skradina (kat. 17).

Najstarije sačuvano šibensko gotičko *raspelo čuva se u muzejskoj zbirci visovačkog franjevačkog samostana* (kat. 8). Na temelju općih karakteristika, Radoslav Tomić datirao ga je u 14. stoljeće te je ustvrdio kako pokazuje sličnosti sa šibenskim i zadarskim gotičkim raspelima 14. i 15. stoljeća.⁸² Potom je Anja Ivić raspelo usporedila s nekoliko zadarskih

ophodnih raspela iz 14. stoljeća (iz župne crkve sv. Marije u Pašmanu, župne crkve Uznesenja Marijina u Salima na Dugom Otoku, župne crkve sv. Ivana Krstitelja u Žmanu na Dugom Otoku, župne crkve sv. Kasijana u Sukošanu i crkve sv. Stošije na otoku Olibu) i raspelom iz 15. stoljeća u Muzeju grada Šibenika, te je pritom zaključila da je riječ o djelu domaćeg majstora iz 14. stoljeća.⁸³ Nedavno je Arijana Koprčina skupini komparativnih primjera pridružila ophodno raspelo iz samostana benediktinki u Pagu⁸⁴ te po jedno raspelo iz riznice splitske katedrale i zbirke *Civiche raccolte d'arte applicata e incisioni* u Milanu.⁸⁵ Međutim, svi prethodno navedeni križevi slabo su usporedivi s visovačkim, jer su analogije vrlo uopćene i tek načelne. Iako visovačko raspelo doista pripada grupi gotičkih križeva razvedene siluete sa zrcalno postavljenim granatim istacima i razvedenim trolistima na krajevima krakova, njegov se oblik ipak znatno razlikuje od ophodnih raspela iz Pašmana, Žmana, Sukošana i Paga,⁸⁶ pa tako i šibenskih gotičkih raspela toga tipa. Štoviše, izrazito razvedenoj silueti visovačkoga križa, s gotovo kukičastim istacima na krakovima i specifično razvedenim trilobima, ne pronalazimo izravnijeg komparativnog primjera ni u Hrvatskoj ni u susjednim zemljama. No, dekorativni elementi na patibulumu i naivno oblikovanje pojedinih likova u medaljonima, pokazuju izrazitije sličnosti s ophodnim raspelom iz zadarske katedrale, oprezno datiranim u 13. stoljeće (slika 28).⁸⁷ Siluete im nisu slične, ali su oba križa urešena nizom kalotastih ispupčenja okruženih prstenom reljefno istaknutih zrnaca, s tom razlikom da se na visovačkom raspelu taj motiv nalazi samo na gornjoj hasti križa (slika 29). Razlike u izvedbi reljefa i

Slika 28. Nepoznati zadarski zlatar, *Ophodno raspelo iz zadarske katedrale*, detalji, Stalna izložba crkvene umjetnosti, Zadar, 13. stoljeće (foto: Živko Bačić)

Slika 29. Nepoznati zadarski zlatar (?), *Ophodno raspelo*, detalji, Muzejska zbirka franjevačkog samostana, Visovac, početak 14. stoljeća (izvor: R. TOMIĆ, 1997., 115–116)

ikonografske nelogičnosti ukazuju na upotrebu matrica različite kvalitete, ali i na prepravke iz kasnijeg vremena, vjerojatno još iz 14. stoljeća. Budući da o raspelu nema pisanih podataka prije početka 18. stoljeća kada je zabilježeno u dvama inventarima visovačkog samostana, o vremenu nastanka i dospijeću na Visovac moguće je tek nagađati. Poznato je da su franjevci na otok doselili oko 1445. godine, a da su prije njih ondje boravili augustinci koji su otok napustili nekoliko godina ranije.⁸⁸ Ako je suditi prema likovno-stilskim odlikama, visovačko raspelo potječe iz vremena prije dolaska franjevac na Visovac,⁸⁹ ali ga vjerojatno ne bi trebalo vezivati za augustince, kako je to predložila Anja Ivić,⁹⁰ jer je teško zamisliti da bi ga oni ostavili za sobom prilikom napuštanja Visovca. No, Ivić je dospijeće križa na otočić pokušala dovesti u vezu i s apelom pape Pavla II. iz 1469. godine, u kojemu je papa tražio da se samostanima vrate njihove dragocjenosti pohranjene u dalmatinskim gradovima, a da se franjevačkom samostanu na Visovcu pomogne u nabavljanju odjeće, kaleža i knjiga.⁹¹ Tu je mogućnost prihvatila i Arijana Koprčina, koja smatra da su visovački franjevci (uslijed osmanlijskih prodora) svoje stvari pohranili u nekom od obalnih gradova, ali ih nisu uspjeli vratiti pa su im darovane potrebne stvari, a među njima možda i ophodni križ.⁹² Obje autorice smatraju da je visovačko raspelo vjerojatno nastalo u nekoj srednjodalmatinskog zlatarskoj radionici,⁹³ a s obzirom na to da dio reljefa i ukrasnih motiva pokazuje nešto izrazitije sličnosti s raspelom iz zadarske katedrale, možda je majstora najstarijih dijelova visovačkog raspela moguće tražiti u krugu zadarskih zlatara ranog 14. stoljeća. Kristov korpus je očito najmlađi i najkvalitetniji rad, vjerojatno iz kasnijih desetljeća istoga stoljeća. Četiri medaljona koja ga okružuju te reljef u vrhu reversa križa, očito potječu iz istoga vremena, ali zacijelo ranije od Kristova korpusa koji dimenzijama ne odgovara visini raspela pa prekriva dio najdonjeg polja. Možda je upravo zbog toga prikaz Adama u konačnici smješten na dno reversa križa. Međutim, simbol sv. Luke se dvaput pojavljuje, a sv. Mateja nema. Doduše, na fotografijama snimljenim prije najrecentnije restauracije, djeluje kao da je u vrhu aversa prikazan sv. Matej s kodeksom, a ne sv. Mihovil s kuglom u rukama. Na reversu se nalaze četiri reljefa izrazito naivnog oblikovanja (u sredini Bogorodica s Djetetom,⁹⁴ lijevo Agnus Dei, desno svetački lik u klečećem položaju,⁹⁵ a u dnu Adam koji ustaje iz groba), koji također sasvim izvjesno pripadaju najranijoj fazi, vjerojatno s početka 14. stoljeća. Osim naivnog oblikovanja, u prilog ranijoj dataciji idu prikazi *Agnusa Dei* i Adama, ali za to razdoblje nije karakterističan prikaz Bogorodice s Djetetom. O raspelu će biti govora i u katalogu djela (kat. 8), ali s obzirom na složenost današnjeg ikonografskog programa, naivne izvedbe i nepoznatih okolnosti nabave, o tom je raspelu teško išta određenije reći.

Za razliku od visovačkog, *ophodni križ iz crkve sv. Križa u Docu* (kat. 9) moguće je datirati u kraj 14. ili početak 15. stoljeća, jer se donekle može dovesti u vezu s nizom ophodnih križeva i drugih zlatarskih radova koji sadrže reljefe izrađene prema istim predlošcima ili čak iskucane na istim matricama, a koja je moguće datirati oko tog vremena. Dolačko raspelo prvi je put zabilježeno 1455. godine u inventaru bratovštine sv. Marka kao „*crux de cupro siue de rame, deaurata cum figura Crucifixi ex una parte et cum figura Beate Virginis et cum aliis figuris consuetis circum circa*“,⁹⁶ čime je određen *terminus ante quem* za njegov nastanak. U vrijeme sastavljanja inventara sjedište bratovštine bilo je u crkvi sv. Marije u Docu (*Sancta Maria de Burgo*), ali je početkom 17. stoljeća premješteno u novoizgrađenu crkvu sv. Križa, u kojoj je raspelo sačuvano do današnjih dana. Odlikuje ga razvedena silueta sa zrcalno postavljenim istacima na krakovima i proširenjima na krajevima hasti oblikovanim u vidu medaljona iz kojih na tri strane izbijaju plitki trilobi s međušiljcima. Sličnu siluetu imaju, primjerice, križ iz župne crkve sv. Marije u Pašmanu i križ iz župne crkve sv. Kasijana u Sukošanu, zatim križ iz župne crkve u Villorbi i križ iz crkve sv. Marije u Rasaiju te onaj u samostanu sv. Ciprijana u Trstu. Međutim, šibensko raspelo s navedenim djelima nije usporedivo samo zbog obrisa križa, već zbog pojedinih reljefa iskucanih prema istom ili sličnom predlošku, ali vjerojatno ne i matrici. Šibenski ophodni križ pokazuje dodirne točke s povećom skupinom srodnih zlatarskih radova sačuvanih na širokom području od sjeverne Italije pa sve do Zadra, koju je okupio Nikola Jakšić,⁹⁷ a dopunila Marijana Kovačević.⁹⁸ Riječ je o dvadesetak zlatarskih radova rasprostranjenih od Lombardije i Veneta preko Istre i Hrvatskog primorja do sjeverne Dalmacije, čiji su pojedini dijelovi iskucani na istim matricama ili izrađeni prema zajedničkim predlošcima. Skupinu čini poveći broj ophodnih križeva (iz Cingolija, iz privatne zbirke u Milanu, iz Bormija, iz Agordina, iz Rasaija, iz župne crkve sv. Marije Magdalene u Porcenu, iz Villorbe, iz samostana sv. Ciprijana u Trstu, iz Ljubljane, iz Sluma, iz župnog ureda u Bakru, iz riznice katedrale u Senju, iz Dračevca Zadarskog, iz samostana benediktinki u Pagu, iz župne crkve sv. Marije Male u Novigradu, iz crkve sv. Kasijana u Sukošanu, iz župne crkve sv. Marije u Pašmanu) te dvije škrinjice-relikvijari iz Zadra (sv. Grgura i sv. Zoila).⁹⁹ Određene sličnosti s gore navedenom skupinom pokazuje i ophodni križ iz crkve sv. Šimuna i Jude Tadeja u Valladi te korice evanđelistara iz Trevisa, ali su ta djela datirana u 13. stoljeće.¹⁰⁰ Kako je već ustvrdio Nikola Jakšić, na većini djela (osim dakako relikvijara) izveden je istovjetan lik Krista, zatim likovi Marije i Ivana te simboli evanđelista, ali je na pojedinim primjercima sačuvan samo dio reljefa ili je pak Kristov korpus iskucan

prema drugom modelu.¹⁰¹ Šibensko raspelo vjerojatno nije izrađeno na istim matricama kao gore navedeni primjerci, jer je izvedba lošija, ali je veći dio reljefa rađen prema istom ili sličnom predlošku. To je slučaj s likovima četvorice evanđelista te Marije i Ivana, dok je Kristov korpus očito rađen prema istom ikonografskom obrascu (slika 30), ali je izvedba vrlo naivna, osobito u donjem dijelu tijela (kat. 9). U navedenoj skupini djela nisu pronađene bliže paralele u prikazu anđela s kadionicom i tamjanicom te Adama, kao ni Bogorodice s Djetetom u središtu reversa, čija naivnost najbolje odražava umjetnički doseg zlatara. Iako je na raspelu sveprisutna doza naivnosti, pojedini su reljefi ipak nešto uvjerljivije izvedeni (lav sv. Marka i orao sv. Ivana i lik Adama), dok su drugi pak krajnje naivnog oblikovanja. To govori o izrazitoj zavisnosti majstora o predlošcima i matricama, o kojima je znatno ovisila kvaliteta gotovog proizvoda. Budući da je Bogorodica s Djetetom vrlo neuvjerljivo oblikovana, zlatar za nju očito nije imao predložak.

Slika 30. Kristov korpus na raspelima iz: a) Milana, b) Bormija, c) Agordina, d) Villorbe, e) Rasaija, f) Trsta, g) Bakra, h) Senja, i) Novigrada, j) Šibenika (izvor: N. JAKŠIĆ, 2010.b, 313–315)

Simboli evanđelista na šibenskom raspelu pokazuju sličnosti s onima na raspelima iz Milana, Bormija, Rasaija, Porcena, Villorbe, Trsta, Bakra, Senja, Novigrada, Sukošana, Pašmana i Zadra (slika 31, slika 32, slika 33).¹⁰² Lav sv. Marka sa šibenskog raspela najviše paralela ima sa simbolom sv. Marka na raspelima iz Bakra i Senja, a nešto manje s istim prikazom na raspelima iz Milana, Rasaija, Sukošana, Pašmana, Sluma i Zadra. S druge strane, orao sv. Ivana najbliži je onima na ophodnim križevima iz Sukošana, Zadra, Bakra i Rasaija te u manjoj mjeri na raspelima iz Milana i Bormija. Sv. Matej nema izravnijih analogija među istovjetnim prikazima na djelima iz navedene skupine, a vol sv. Luka je najbliži simbolima na križevima iz Pašmana, Sluma, Bormija i Bakra te Trsta i Senja. Marijin lik najbliže analogije ima u prikazu na raspelima iz Bormija i Villorbe, a sv. Ivan na križevima iz Bakra, Senja i Novigrada (slika 34, slika 35). Premda se na pojedinim raspelima javlja motiv anđela s kadionicom (u Bormiju, Villorbi, Trstu, Senju i Novigradu),¹⁰³ u kvaliteti izvedbe šibenski se od njih znatno razlikuje. Lik Adama koji ustaje iz groba sadrže križevi u Agordinu, Porcenu i Villorbi, no oni ikonografski nisu srodni šibenskom. No, tom su prikazu Adama vrlo slični reljefi na dvama znatno kasnijim ophodnim križevima iz šibenske Nove crkve i šibenske katedrale (kat. 12, kat. 13), o čemu će biti govora u nastavku poglavlja.

S obzirom na to da su na našoj strani obale srodna djela sačuvana na području koje je u 14. stoljeću bilo pod vlašću Frankopana ili Kurjakovića, Nikola Jakšić smatra da su upravo političke veze mogle utjecati na razmjenu predložaka i matrica.¹⁰⁴ Naime, autor skreće pozornost na to da su Frankopani jednim brakom bili vezani za talijansku porodicu Carrara, koja je u to doba vladala područjem u blizini Belluna i Feltre, gdje su sačuvana pojedina raspela iz grupe.¹⁰⁵ Kako navodi Jakšić, čitavu su skupinu izradili manje kvalitetni majstori ovisni o preuzetim modelima – o čemu osobito svjedoči šibensko raspelo – zbog čega se na mnogim djelima javljaju arhaična ikonografska rješenja. Međutim, međusobno ispreplitanje matrica na djelima s tako širokog prostora, zbunjuje i onemogućava konkretnije određivanje provenijencije pojedinih djela.

Na osnovu pouzdane datacije križa *Alde Giuliani* iz tršćanske katedrale iz 1383. godine, na kojemu je prikazan donekle srodan Kristov lik, te datacije raspela iz Novigrada u sam kraj 14. stoljeća, čitavu je skupinu moguće datirati unutar navedenog razdoblja.¹⁰⁶ U svjetlu svega navedenog, ophodni križ iz dolačke crkve sv. Križa moguće je datirati u kraj 14. stoljeća ili eventualno početak 15. stoljeća. S obzirom na izrazitu dozu naivnosti u oblikovanju, vjerojatno je nastao u nekoj od šibenskih zlatarskih radionica djelatnih na smjeni stoljeća.

Slika 31. Medaljoni sa simbolima evanđelista na gotičkim raspelima iz:
 1) Milana, 2) Bormija, 3) Rasajja, 4) Porcena, 5) Villorbe, 6) Trsta, 7) Bakra, 8)
 Senja (izvor: N. JAKŠIĆ, 2010., 316, 317)

Slika 32. Medaljoni sa simbolima evanđelista na gotičkim raspelima iz: a) Novigrada, b) Sukošana, c) Senja, d) Pašmana, e) Sluma (izvor: N. JAKŠIĆ, 2016., 321)

Slika 33. Medaljoni sa simbolima evanđelista na ophodnom raspelu iz crkve sv. Križa u Docu, kraj 14. ili početak 15. stoljeća, Šibenik (foto: Đurđina Lakošeljac)

Slika 34. Poprsja Marije i Ivana u medaljonima na gotičkim križevima: 1) Bormio, 2) Agordino, 3) Porcen, 4) Villorba, 5) Trst, 6) Bakar, 7) Senj, 8) Pag, 9) Novigrad, 10) Dračevac (izvor: N. JAKŠIĆ, 2010.c, 333)

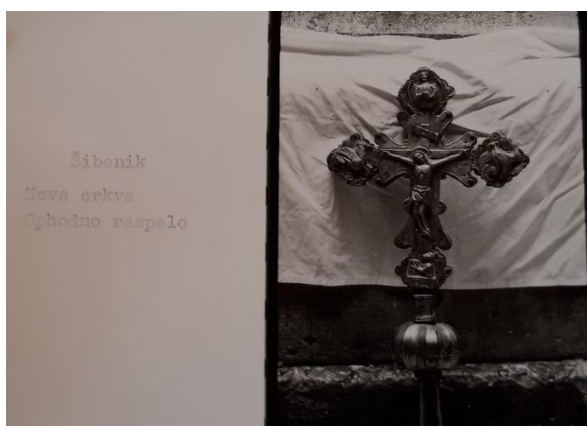
Slika 35. Medaljoni s poprsjima Marije i Ivana na ophodnom raspelu iz crkve sv. Križa u Docu, kraj 14. ili početak 15. stoljeća, Šibenik (foto: Đurđina Lakošeljac)

Ophodno raspelo iz samostana sv. Križa na Krapnju (kat. 10) jedno je od najlošije sačuvanih i najnaivnije oblikovanih šibenskih gotički raspela. Ono je tijekom vremena izgubilo gotovo polovinu izvornih reljefa pa je u svrhu njegove konzervacije od preostataka kompletirana prednja strana. Od izvornog se križa sačuvao bakreni pozlaćeni usadnik s kriškastim nodusom, središnje polje s prikazom rassetog Krista i četiri reljefa u razvedenim kvadrilobima na krajevima krakova – u vrhu lav. sv. Marka, u dnu pelikan koji ranjava prsa, lijevo sv. Mihovil sa žezlom (i kuglom?) u rukama, a desno Marija (?) – te prikaz sveca u đakonskom ornatu s kodeksom na prsima (sv. Lovre ili sv. Stjepana?) u središtu reversa. Od likova na prednjoj strani jasno se razabiru simbol sv. Marka u vrhu i naivno izvedeni pelikan koji ranjava prsa u dnu. Dopoljaska figura s lijeve strane najviše podsjeća na sv. Mihovila sa žezlom (i kuglom?) u rukama, ali se na križu istovremeno pojavljuje i prikaz pelikana, koji na križevima novijeg datuma inače supstituira sv. Mihovila. Ženski lik s desne strane vjerojatno predstavlja Mariju, ali ni ona više nije na svom izvornom mjestu, s lijeve strane križa. Premda je krapanjsko raspelo zbog izrazito naivnog izraza teško datirati, arhaični prikaz arkandela Mihovila danas smještenog u proširenju na lijevoj hasti križa upućuje na nešto raniju dataciju. Uslijed nedostatka povijesnih izvora, a na osnovu veoma naivnog oblikovanja i ponekih arhaičnih ikonografskih rješenja, krapanjsko raspelo moguće odrediti kao naivan i nevješt rad lokalnog majstora, vjerojatno s kasnog 14. ili ranog 15. stoljeća. Ako je predložena datacija ispravna, tada je raspelo na Krapanj moralo dospjeti naknadno iz neke crkve, kapele ili oltara posvećenog sv. Lovri ili sv. Stjepanu. Naime, gradnja krapanjskog samostana započela je nakon 1436. godine, kada je šibenski plemić Toma Jurić, potomak bibrirskih Šubića, kupio otok Krapanj s namjerom da na njemu izgradi samostan za braću Bosanske vikarije.¹⁰⁷ Međutim, nakon Tomine smrti njegovi su sinovi predložili gradnju samostana za opservante, što im je iste godine dozvolio papa Eugen IV., tako da je gradnja započela nakon toga, a kompleks je u konačnici posvećen 1523. godine.¹⁰⁸

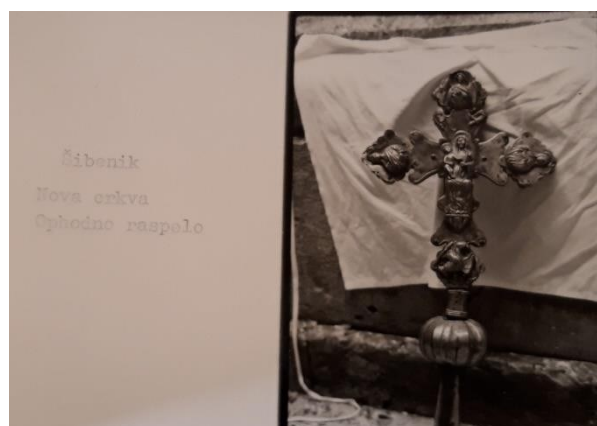
Ophodno rapelo iz župnog ureda u Tisnom (kat. 11) cjelovito je sačuvano, a budući da nije doživjelo značajnije intervencije stilski je ujednačeno. Objavljeno je samo u monografiji o Murteru 2019. godine, gdje ga je Josip Čuzela opisao i datirao u početak 15. stoljeća te doveo u vezu s ivinjskom crkvom sv. Martina.¹⁰⁹ Budući da se na poleđini križa nalazi prikaz tog sveca, a da je župa iz Ivinja sredinom 16. stoljeća prenesena u Tisno, Čuzelin je zaključak logičan i opravdan. U povijesnim izvorima o raspelu nema podataka pa je u nedostatku izravnijih komparativnih primjera teško donositi sud o preciznijoj dataciji. Silueta križa

najsličnija je silueti raspela s otoka Krapnja (kat. 10), što se ponajviše očituje u zrcalno postavljenim istacima na krakovima i srodnoj tipologiji proširenja na krajevima hasti križa izvedenim u vidu razvedenih kvadriloba blago zašiljenog vrha bez međušiljaka. No, u oblikovnom smislu tišnjansko je raspelo nešto kvalitetniji rad, makar je i na njemu primjetna doza naivnog izraza. To je osobito vidljivo na lubanji u dnu aversa i fizionomijama Marije i Ivana te licima simbola evanđelista na reversu križa, čiji se izrazi lica pretvaraju u grimase. Reljefi Krista i sv. Martina nešto su kvalitetnije izvedeni pa ih odlikuje veća uvjerljivost. S obzirom na suzdržaniju ekspresiju Kristove patnje i boli te kruću obradu simbola četvorice evanđelista, osobito njihovih krila, čini se da je tišnjansko raspelo moguće datirati u prvu polovinu 15. stoljeća. Raspelo je sasvim izvjesno rad lokalnog majstora.

Ophodno raspelo iz šibenske Nove crkve (kat. 12), danas izloženo u Interpretacijskom centru katedrale sv. Jakova *Civitas sacra*, najmonumentalnije je od svih sačuvanih šibenskih gotičkih ophodnih raspela te je uz tišnjansko (kat. 11) najbolje očuvano. Prije smještanja u sadašnju zbirku, čuvalo se u Dijecezanskom muzeju u crkvi sv. Barbare, u koji je doneseno iz šibenske Nove crkve. Naime, iz dokumentacije konzervatorskih odjela u Splitu i Šibeniku razvidno je da se raspelo još osamdesetih godina 20. stoljeća nalazilo u Novoj crkvi (slika 36, slika 37). Međutim, u neko je doba iz Sv. Barbare zabunom preneseno u katedralu jer je zamijenjeno za vrlo slično, djelomično sačuvano raspelo u vlasništvu stolne crkve (kat. 13). Budući da je *raspelo iz šibenske katedrale* gotovo identično oblikovano (slika 38, slika 39), netko ga je zamijenio s onim iz Nove crkve pa se nakon toga raspelo iz Nove crkve smatralo raspekom iz katedrale i obrnuto. U odnosu na ophodni križ iz katedrale, onaj iz Nove crkve

Slika 36. Fotografija ophodnog raspela iz Nove crkve, avers, Šibenik (izvor: Fototeka Konzervatorskog odjela u Splitu, foto: Joško Belamarić, 1979., inv. 46698)

Slika 37. Fotografija ophodnog raspela iz Nove crkve, revers, Šibenik (izvor: Fototeka Konzervatorskog odjela u Splitu, foto: Joško Belamarić, 1979, inv. 46704)

predstavlja zreliji i kvalitetniji rad te je, čini se, poslužio kao predložak za srebrni križ iz katedrale koji odlikuje veća doza naivnog oblikovanja, ali nije isključena ni obrnuta situacija. Oba su djela sasvim sigurno nastala u Šibeniku, o čemu svjedoči specifično oblikovanje razvedene siluete križa, osobito polilobnih polja na krajevima krakova koji su slobodnije interpretirani u odnosu na ustaljeni tip, to jest kvadrat kojemu su s tri strane pridodani trilobi. Premda se takva forma križa učestalo javlja na djelima mletačkog zlatarstva 15. stoljeća, izvedba dvaju šibenskih križeva ukazuje na lokalno porijeklo. Tome u prilog govori i specifično ikonografsko rješenje Adama koji ustaje iz groba (slika 40, slika 41, slika 42), kojemu najizravniju analogiju pronalazimo na znatno starijem bakrenom pozlaćenom križu iz crkve sv. Križa u Docu (kat. 9), o kojemu je već bilo govora na početku ovoga poglavlja. Iako su sva tri reljefa veoma slično oblikovana, očito nisu iskucana na istoj matrici, već su izrađena prema istom predlošku. Moguće je da je za prikaz Adama na raspelu iz Nove crkve (ili raspelu iz katedrale, ako je ono starije) kao model poslužio reljef na dolačkom ophodnom križu s kraja 14. ili početka 15. stoljeća, ili pak da su oba iskucana prema zajedničkom izgubljenom predlošku. Iako su dva srodna raspela, čini se, nastala iza sredine 15. stoljeća, na njima su korištena arhaična ikonografska rješenja – sv. Mihovil u vrhu i Adam u dnu patibuluma. S druge strane, Bogorodica s Djetetom na reversu raspela iz Nove crkve očito je rađena prema nekom modernijem ikonografskom modelu, vjerojatno preuzetom iz slikarstva. Naime, Bogorodica na

Slika 38. Nepoznati šibenski zlatar, *Ophodno raspelo iz Nove crkve*, avers, treća četvrtina 15. stoljeća, Šibenik (foto: Đurđina Lakošeljac)

Slika 39. Nepoznati šibenski zlatar, *Ophodno raspelo iz šibenske katedrale*, avers, treća četvrtina 15. stoljeća (?), Šibenik (izvor: Fotodokumentacija tvrtke Kvarin d.o.o.)

Slika 40. Nepoznati šibenski zlatar, *Ophodno raspelo iz crkve sv. Križa*, detalj, kraj 14. ili početak 15. stoljeća, Šibenik (foto: Đurđina Lakošeljac)

Slika 41. Nepoznati šibenski zlatar, *Ophodno raspelo iz Nove crkve*, detalj, treća četvrtina 15. stoljeća, Šibenik (foto: Đurđina Lakošeljac)

Slika 42. Nepoznati šibenski zlatar, *Ophodno raspelo iz katedrale*, detalj, treća četvrtina 15. stoljeća (?), Šibenik (foto: Valentino Dražić-Celić)

raspelo iz Nove crkve ima vrlo bliske analogije u slikarstvu toga vremena, jer pokazuje dodirne točke sa slikom Jurja Čulinovića iz *Musée Jacquemart-André* u Parizu (slika 43, slika 44). Iako ta slika vjerojatno nije izravno poslužila kao predložak, moguće je da je nepoznatom šibenskom zlataru bio dostupan neki od crteža Jurja Čulinovića, koji se u Šibenik vratio 1461. godine. Reljef i navedena slika pokazuju stanovite sličnosti u impostaciji likova, u pokušaju prikazivanja skraćenja te oblikovanju volumena, osobito na području koljena. Donekle je slično prikazano i Bogorodičino „hvatanje“ maforiona lijevom podlakticom te Kristovo posezanje za njim. Nije poznato je li Čulinović bio član bratovštine sv. Marije sa sjedištem u Novoj crkvi, ali je u nju bio učlanjen njegov punac, Juraj Dalmatinac, preko kojega je zlatar možda mogao doći do predloška. To bi pak dataciju raspela pomaklo najranije u šezdesete godine 15. stoljeća, međutim, riječ je, dakako, samo o nagađanjima. Bilo da je reljef Bogorodice s Djetetom rađen prema navedenoj slici, njezinom crtežu ili nekom trećem srodnom predlošku, očito je da su mogućnosti šibenskog zlatara bile ograničene, jer unatoč kvalitetnom modelu nije uspio postići veću razinu uvjerljivosti u proporcijama, anatomiji, fizionomiji i oblikovanju volumena. Iako raspelo iz Nove crkve predstavlja jedno od tri najkvalitetnija sačuvana gotička rada te vrste na šibenskom području, izvedba odaje majstora osrednjih mogućnosti koji se u oblikovanju pojedinih elemenata nije uspio izdići iznad naivnog i pomalo pučkog izraza. Na srodnom raspele iz šibenske katedrale, koje se prema raspele iz Nove crkve odnosi kao kopija prema predlošku (ili obrnuto!), naivna je komponenta još izražajnije, pa vjerojatno nije riječ o radovima istog šibenskog zlatara. Premda je bratovština sv. Marije sa sjedištem u crkvi Gospe od Kaštela 1436. godine naručila bratovštinski križ od zlatara Domankuša i Ivana Punkovića, sačuvano raspelo iz Nove crkve, u koju se kasnije premjestilo sjedište te bratovštine, ne može

biti rad rečene dvojice zlatara, jer oblikovanje sačuvanog raspela pokazuje da je nastalo nekoliko desetljeća kasnije. Međutim, 20. lipnja 1453. godine zlatari Petar Matijević iz Šibenika i Petar Lukin iz Splita, obvezali su se izraditi raspelo identične ikonografije za crkvu Gospe od Kaštela (*Sancta Maria de Castro*), uz uvjet da će ga napraviti po uzoru na križ u šibenskoj katedrali (*ad similitudinem crucis quo est in ecclesia cathedrali Sibenici*). Ako pretpostavimo da je narudžba realizirana i da je raspelo iz crkve Gospe od Kaštela – u kojoj se ranije nalazilo sjedište bratovštine sv. Marije kojoj je pripadao zlatar Petar Matijević – kasnije dospijelo u Novu crkvu kao novo sjedište te bratovštine, možda sačuvano raspelo iz Nove crkve predstavlja rad navedene dvojice zlatara. Međutim, u tom bi slučaju sačuvano raspelo iz šibenske katedrale bilo nešto starije i služilo kao predložak za raspelo iz Nove crkve. No, o tome možemo samo nagađati jer se reljefi na reversu križa iz katedrale nisu sačuvali. Osim toga, valja imati na umu da je šibenski korpus gotičkih ophodnih raspela fragmentarno sačuvan, stoga bi bilo neopravdano i pretenciozno sa sigurnošću tvrditi da su sačuvana dva raspela upravo ona koja se spominju u arhivskim izvorima.

Slika 43. Nepoznati šibenski zlatar, *Ophodno raspelo iz Nove crkve*, revers, detalj, treća četvrtina 15. stoljeća, Šibenik (izvor: Đurđina Lakošeljac)

Slika 44. Juraj Čulinović, *Bogorodica s Djetetom, sv. Petrom i sv. Antunom Padovanskim*, 1456. – 1460. detalj, Musée Jacquemart-André, Pariz

Prema predlošku je, čini se, izrađena i Bogorodica s Djetetom na *ophodnom križu iz Muzeja grada Šibenika* (kat. 15), kojoj za sada nisu pronađene bliže analogije. Najuvjerljiviji dio tog reljefa predstavlja donji dio tijela nagog djeteta s voluminozno oblikovanim ekstremitetima u uvjerljivoj pozi sjedenja, što možda ukazuje na postojanje nekog kiparskog predloška. Uvjerljivo je izvedeno i ovalno Bogorodičino lice s naglašenim jagodičnim kostima i punašnim usnama. Ipak, oči su ponešto predimenzionirane i neprecizno izvedene, što ukazuje na manju vještinu majstora u prikazivanju detalja. Lučno ispružena lijeva ruka kojom Bogorodica obuhvaća stopala Djeteta i neuvjerljivo izbačeno lijevo koljeno, reljefu daju naivan izraz. Naročito naivan „rukopis“ zamjetan je u oblikovanju pojedinih reljefa u poljima na krakovima, u prvom redu Adama koji sklopljenih prstiju u gesti molitve proviruje iz sarkofaga. Gotovo jednako je naivan i lav sv. Marka u polilobnom proširenju na kraju lijeve haste križa. Nešto su bolje izvedeni likovi sv. Ivana u vrhu i evanđelista Mateja s desne strane, čije su draperije oblikovane poput Bogorodičine – mekano, ali neprecizno. Na aversu križa nalaze se najkvalitetniji radovi (lik raspetog Krista, pelikan s ptićima koji ranjava prsa i orao sv. Ivana), a ondje je na izvornom mjestu smještena i tugujuća Marija naivnog oblikovanja, srodna poprskama sv. Mateja i Ivana na reversu križa. Kristov korpus očito je iskucan na kvalitetnijoj matrici ili predlošku, ili od ruke vještijeg majstora, jer je unatoč oštećenjima i naglašenju stilizaciji prsnog koša vrlo uvjerljivog izraza. Osobito je upečatljivo njegovo lice koje odaje gotovo portretne karakteristike. Prema boljim predlošcima ili kalupima, ili od strane kvalitetnijeg majstora, izrađeni su pelikan i sv. Ivan, koje odlikuju uvjerljiva anatomija tijela i brižljivost u izvedbi detalja. Na simbolu sv. Luke u dnu patibuluma zamjetan je manji stupanj kvalitete. Budući da većina reljefa danas nije na izvornome mjestu, očito je u neko doba došlo do preslagivanja, a možda i kompletiranja potencijalno izgubljenih ili oštećenih lamina. Naime, očita razlika u kvaliteti pojedinih reljefa može upućivati na različite majstore, ali i upotrebu boljih i lošijih predložaka ili matrica. Tip slova na titulusu i prikaz nagog Djeteta u Bogorodičinu naručju, upućuju na to da je raspelo nastalo nakon prodora renesansnih elemenata u šibensku umjetnost – vjerojatno u trećoj četvrtini 15. stoljeća.

Očita razlika u izvedbi pojedinih reljefa zamjetna je i na *ophodnom raspelu iz crkve sv. Križa u Docu* (kat. 16), najvjerojatnije radu šibenskog (šibenskih?) zlatara iz treće četvrtine 15. stoljeća. I to je raspelo doživjelo znatne preinake, a na prednju je stranu postavljena skulptura Krista iz kasnijeg vremena. No, sačuvani su izvorni reljefi na proširenjima krakova i lik sveca zaštitnika – sv. Jurja – u središtu reversa. Prilikom preslagivanja lamina, vodilo se računa o

izvornom ikonografskom programu raspela s pelikanom u vrhu, Adamom u dnu te Marijom i Ivanom na bočnim poljima aversa, odnosno tetramorfom i sv. Jurjem na reversu križa. Izuzev pelikana koji kljunom ranjava prsa i sv. Jurja koji kopljem probada zmaja, svi reljefi odaju majstora skromnih dosega i naglašenog naivnog izraza. Lik sv. Jurja očito je nastao prema nekom slikanom predlošku ili crtežu. U impostaciji i raskošnoj vojničkoj odori, on ima određene analogije u prikazu istoimenog sveca s nekadašnjeg poliptiha u dominikanskoj crkvi u Ascoli Picenu, kojega je 1472. godine naslikao Carlo Crivelli. Međutim, unatoč pojedinim sličnostima, vjerojatno nije riječ o izravnom uzoru. Ipak, valja imati na umu da su Carlo i Vittore Crivelli neko vrijeme boravili u Zadru,¹¹⁰ što otvara mogućnost postojanja i drugih, danas izgubljenih slika ili crteža navedenih slikara ili njihovih „sljedbenika“, koji su šibenskom zlataru mogli poslužiti kao predložak. Budući da je na poleđini prikazan sv. Juraj, vjerojatno je raspelo izvorno pripadalo nekoj crkvi sv. Jurja u šibenskom kotaru, odakle je doneseno u grad zbog sve prisutnije osmanlijske opasnosti u zaleđu. Primjerice, Krsto Stošić donosi podatak da su predmeti iz crkve sv. Jurja u Humljanima (valjda tridesetih godina 16. stoljeća) predani bratovštini sv. Luke u Zatonu, čiji su ih suci trebali pohraniti u kuli Petra Tavilića kako bi ih spasili od Osmanlija.¹¹¹ Među predmetima je popisani srebrni kalež i dva križa, dvije planete, dvije zastave i druge stvari. Crkve posvećene sv. Jurju nalazile su se i u Donjem polju, zatim u Sitnom, Birnju, Gorišu i Putičanju.¹¹²

Zanatski najkvalitetnije oblikovano šibensko gotičko *ophodno raspelo čuva se u župnom uredu u Skradinu* (slika 17). Nažalost, izvorni reljefi u poljima na poleđini križa nisu se sačuvali pa Bogorodicu s Djetetom danas okružuju naivno izvedeni kasniji uradci. Središtem aversa dominira uspravno postavljeni lik raspetog Krista u visokom reljefu vještog oblikovanja, iz čijih se rana na šakama niz podlaktice slijeva gusta krv. U proširenjima na krajevima krakova smješteni su precizno izvedeni simboli evanđelista, među kojima se kasnogotičkim naturalizmom ističe vol sv. Luke u podnožju križa. Reljefi iz gotičke faze izvedeni su vrlo pedantno, precizno i minuciozno, s naglaskom na punoći plastičkog izraza i brižljivoj obradi detalja. Nešto manja razina kvalitete zamjetna je u izvedbi Bogorodice s Djetetom na stražnjoj strani, koja je (neobično) prikazana bez maforiona i duge raspuštene kose, kao na slikama pojedinih talijanskih i flandrijskih majstora 15. stoljeća. Stoga je moguće pretpostaviti da je zlataru možda bio poznat neki crtež ili grafički predložak. Raspelo je vjerojatno rad nekog od šibenskih majstora iz posljednjih desetljeća 15. stoljeća, o čemu će biti govora i u katalogu ovoga rada.

Slika 45. Nepoznati šibenski zlatar, *Ophodno raspelo iz crkve sv. Križa u Docu*, detalj s prikazom sv. Jurja, treća četvrtina 15. stoljeća, crkva sv. Križa u Docu, Šibenik (foto: Valentino Dražić-Celić)

Slika 46. Carlo Crivelli, *Sv. Juraj*, s poliptiha iz dominikanske crkve u Ascoli Piceno (zrcalno okrenuto), 1472., Metropolitan Museum, New York (izvor: <https://www.metmuseum.org/art/collectioin/search/438691>, pristupljeno 27. lipnja 2021.)

4.1.3. Kaleži

Premda je tijekom kasnog srednjeg vijeka svaka crkva u funkciji morala posjedovati najmanje jedan kalež, na šibenskom i skradinskom području do današnjih dana sačuvala su se tek četiri kaleža gotičkih oblikovnih karakteristika i dio kasnogotičkog kaleža koji je u vrijeme baroka preinačen u monstrancu.

Iako ga nije moguće precizno datirati, *kalež iz šibenske crkve sv. Križa*, kojemu je u kasnijem razdoblju zamijenjena kupa, možemo odrediti kao rad iz prve polovine 15. stoljeća (kat. 18). Taj se kalež danas sastoji od gotičkog podnožja, drška i nodusa te kupe iz 17. stoljeća, o čijem vremenu nastanka svjedoče tri mletačka žiga: lijevo krilati lav sv. Marka, u sredini stilizirani cvijet ljiljana, desno oznaka M•P (slika 48).¹¹³ Kupa je nedvojbeno mletačka i iz kasnijeg vremena, ali je gotički dio kaleža rad domaćeg, najvjerojatnije šibenskog zlatara. Međutim, budući da se u Trogiru i Splitu nalazi nekoliko srodnih zlatarskih djela, moguće je da je kalež nastao i u nekoj od trogirskih ili splitskih zlatarskih radionica 15. stoljeća. Naime, u tim je gradovima sačuvano nekoliko kaleža i jedan relikvijar na čijem se podnožju dominantno ističe specifičan motiv rastvorenog cvijeta dugačkog mesnatog tučka. On se u Trogiru javlja na podnožju ruke-relikvijara nepoznatog sveca iz trogirskog dominikanskog samostana (koja potječe iz crkve sv. Križa na Čiovu) i na podnožju kaleža iz riznice trogirске katedrale,¹¹⁴ a u Splitu na podnožjima triju kaleža iz riznice splitske katedrale.¹¹⁵ Iako je takav cvijet prikazan i na kaležu iz Brbinja na Dugom otoku u zadarskom arhipelagu, oblikovanje iskucane biljne povijuše pokazuje drugačija likovna iskustva karakteristična za zadarske zlatarske radove 15. stoljeća.¹¹⁶ Od navedenih primjera, oblikovanje podnožja šibenskog kaleža najbližnje je podnožju trogirskog relikvijara (slika 47) i podnožju kaleža s konkavno svinutim stranicama iz riznice splitske katedrale (slika 49). Taj je kalež vrlo sličan i u općem dojmu, ali i u načinu izvedbe ukrasa na visokom rubu podnožja te prstenovima ispod i iznad nodusa. Osim toga, u splitskoj katedralnoj riznici sačuvana je i piksida (ciborij) iz 15. stoljeća, na čijem se nodusu i vrhu poklopca nalaze veoma srodni cvjetovi širokog plosnatog tučka s mrežastim kružnim središtem (slika 50), kakvi krasi i nodus šibenskog kaleža.¹¹⁷ Nažalost, većina komparativnih primjera tek je okvirno datirana u 15. stoljeće. Premda je Paolo Goi podnožje trogirskog relikvijara datirao u razdoblje između 1400. i 1430. godine,¹¹⁸ navedenu dataciju valja uzeti s oprezom jer je zasnovana na uopćenim komparacijama s pojedinim zadarskim relikvijarima s kraja 14. i početka 15. stoljeća. Motiv cvijeta prenaplašenog tučka navodno je bio popularan u talijanskom fresko slikarstvu i tekstilu sredinom 15. stoljeća, odakle je posredno dospio u

zlatarstvo, gdje je često prikazivan upravo na djelima padovanskog zlatarskog kruga, to jest zlatara Bartolomea da Bologna, Francesca da Comino i Antonia di Giovannija.¹¹⁹ No, budući da za dataciju šibenskog kaleža nema pouzdanih parametara, moguće ga je tek okvirno datirati u prvu polovinu 15. stoljeća, s obzirom na to da na njemu nije prisutna vertikalna segmentacija na polja. Ako je doista nastao u prvoj polovini ili sredinom 15. stoljeća za Gospinu crkvu u Docu, možda je već 1455. godine popisan s još dvama srebrnim pozlaćenim kaležima u inventaru bratovštine sv. Marka (*tres calices argentei et deaurati cum eorum patenis*).¹²⁰

Z/9

Slika 47. Nepoznati zlatar, *Ruka-relikvijar nepoznatog sveca*, 1400. – 1430., samostan sv. Dominika (izvorno iz crkve sv. Križa na Čiovu), Trogir (izvor: KATALOG, 2008., 419)

Slika 48. Nepoznati šibenski, trogirski ili splitski zlatar, *Kalež*, prva polovina 15. stoljeća, Interpretacijski centar katedrale sv. Jakova *Civitas sacra* (iz crkve sv. Križa u Docu), Šibenik (foto: Valentino Dražić-Celić)

Slika 49. Nepoznati splitski zlatar, *Kalež*, 15. stoljeće, Riznica katedrale, Split (izvor: <https://www.vecernji.hr/media/img/d1/bf/1b7e9109cff91de8c819.jpeg>, pristupljeno 12. prosinca 2020.)

Slika 50. Nepoznati zlatar, *Ciborij*, 15. stoljeće, Riznica katedrale, Split (izvor: <https://croativ.net/wp-content/uploads/2020/09/4-5-1536x1024.jpg>, pristupljeno 12. prosinca 2020.)

U nedostatku arhivskih podataka i pouzdano datiranih komparativnih primjera, podjednako je teško odrediti i precizniju dataciju *kaleža iz šibenske katedrale* (slika 51), koji je od 2019. godine zajedno s kaležom iz crkve sv. Križa izložen u zbirci *Civitas sacra* (kat. 19). Njega odlikuje osmerolatično podnožje koje se strmo uzdiže u elegantni držak sa tješnjem nodusom iz kojega izbija pet istaka čija je čeaona strana zatvorena medaljonima s emajlom (?) i jednostavnim četverolatičnim cvjetićima. Na vrhu se nalazi pozlaćena kupa s utisnutom neidentificiranom puncom s oznakom *BB*. Vertikalne linije dijele površinu podnožja na osam isječaka koji su ispunjeni iskucanim mesnatim lisnatim viticama, dok je prazna površina u

Slika 51. Nepoznati šibenski ili splitski zlatar, *Kalež*, druga polovina 15. stoljeća, Interpretacijski centar katedrale sv. Jakova (iz šibenske katedrale), Šibenik (foto: Valentino Dražić-Celić)

Slika 52. Nepoznati splitski zlatar (?), *Kalež*, 15. stoljeće, Riznica splitske katedrale, Split (izvor: <https://www.vecernji.hr/media/mg/d1/bf/1b7e9109cff91de8c819.jpeg>, pristupljeno 12. prosinca 2020.)

prekrivena sitnim punciranim kružnicama. Polutke nodusa obuhvaća motiv stiliziranog akantusovog lišća, dok su prsteni ispod i iznad nodusa urešeni motivom vitkih prošupljenih gotičkih arkada s trilobnim mrežistima i motivom tordiranog užeta. Premda se prošupljene arkade nerijetko javljaju na dalmatinskim zlatarskim djelima 15. stoljeća, među sačuvanim radovima u drugim gradskim središtima nisu uočene arkadice istog

oblikovanja, ali je srodno oblikovan motiv zastupljen na dvama kaležima iz riznice splitske katedrale. Makar oblikovanje ostalih elemenata na dvama kaležima odražava drugačija likovna iskustva, elegantne arkadice odmaknute od pozadine, koje podsjećaju na triforij ili slijepe galerije, ukazuju na određene veze autora šibenskog kaleža sa splitskim zlatarstvom. Tome u prilog govori još jedan kalež u riznici splitske katedrale (slika 52),¹²¹ čije oblikovanje podnožja pokazuje određene sličnosti s kaležom iz Šibenika. Međutim, na osnovu navedenog ipak nije moguće sa sigurnošću utvrditi je li šibenski kalež izradio neki od splitskih zlatara ili, što je ipak vjerojatnije, šibenski zlatar izučen u radionici nekog splitskog majstora.

Za razliku od prethodna dva djela, *kalež iz franjevačkog samostana Majke od Milosti na Visovcu* (kat. 20 i slika 53) pokazuje sasvim drugačija likovna iskustva karakteristična za srednjoeuropsko, osobito mađarsko zlatarstvo kasnog 15. i gotovo čitavog 16. stoljeća. Po svojoj tipologiji visovački kalež spada u skupinu takozvanih „mađarskih kaleža“ šesterolisnog podnožja visokog zakošenog i perforiranog ruba te izrazito stiješnjenog nodusa i zvonolike kupe položene u košarastu čašku. Premda takav tip kaleža vrlo često odlikuje bogata dekoracija izvedena tehnikama emajla, filigrana te umetanja dragog i poludragog kamenja, visovački kalež karakterizira jednostavniji ukras i nešto naglašenija geometriziranost oblika. Kako je već zamijetila Arijana Koprčina, tom je kaležu izrazito srodan kalež u franjevačkom samostanu u Cavtatu (slika 54),¹²² koji se od visovačkog razlikuje tek u izvedbi detalja.¹²³ Osim u kompoziciji, njihove se sličnosti ponajviše očituju u prošupljenoj košarastoj čaški sazdanj od gustih prepleta biljnih vitica s karakterističnim cvjetnim pupoljcima koji, kako kaže Arijana Koprčina, nalikuju cvjetovima bundeve, te u polukuglama koje rese držak ispod i iznad nodusa.¹²⁴ Ivo

Slika 53. Nepoznati dubrovački ili srednjoeuropski zlatar, *Kalež*, Muzejska zbirka franjevačkog samostana na Visovcu, Visovac, kraj 15. ili početak 16. stoljeća (izvor: A. KOPRČINA, 2019., 158; foto: Vedran Benović)

Slika 54. Nepoznati dubrovački ili srednjoeuropski zlatar, *Kalež*, oko 1500., Franjevački samostan, Cvatat (izvor: <https://www.franjevacki-samostan-cvatat.com/pred-meti-od-metala-tekstil//>, pristupljeno 11 rujna 2021.)

Lentić cavtatski kalež smatra radom nepoznatog srednjoeuropskog zlatara te ga datira u početak 16. stoljeća.¹²⁵ Nikola Jakšić prihvaća takvu dataciju, ali ga dovodi u vezu s dubrovačkim zlatarstvom, to jest smatra ga radom nekog dubrovačkog zlatara koji je usvojio suvremena tipološka rješenja svojstvena srednjoe-uropskom zlatarstvu.¹²⁶ Međutim, prilikom određenja mjesta nastanka visovačkog kaleža, Arijana Koprčina ne priklanja se ni jednom od navedenih mišljenja, već ga označava kao djelo nepoznatog majstora iz oko 1500. godine.¹²⁷ Autorica navodi kako su oba kaleža, osobito prepleti s cvjetovima bundeve, usporediva sa zlatarskim ostvarenjima kontinentalnog srednjoeuropskog, hrvatskog i ugarskog kulturnog kruga te

Transilvanije, ali pritom ne donosi konkretne primjere za koje kaže da su sačuvani na tlu Hrvatske i Bosne.¹²⁸ Djelo datira na prijelaz 15. u 16. stoljeće, to jest u vrijeme nakon pada Bosanskog kraljevstva 1463. godine, a prije podjele Bosanske vikarije na vikariju Bosne Srebrene i vikariju Bosne Hrvatske 1514. godine.¹²⁹ S obzirom na izrazitu povezanost franjevacu s kontinentalnim područjem i prostorom srednjovjekovne Bosne, Koprčina smatra da je kalež možda nastao u nekom kontinentalnom gradskom središtu na području nekadašnje Bosanske vikarije ili u samostanu u kojemu je postojao zlatarski obrt.¹³⁰ No, ako se u obzir uzmu burne povijesne prilike i mogućnost da je kalež u samostan mogao dospjeti nešto kasnije sasvim drugim, nama nepoznatim putevima, pitanje njegove provenijencije i preciznije datacije i dalje ostaje nerazjašnjeno. U nedostatku pisanih vijesti i čvrstih argumenata, za sada doista nije moguće sa sigurnošću prihvatiti ni otkloniti neko od iznesenih mišljenja o porijeklu visovačkog i srodnog mu cavtatskog kasnogotičkog kaleža.

S druge strane, vrijeme nastanka *kaleža biskupa Divnića iz šibenske Nove crkve* (kat. 21) pobliže je određeno arhivskim dokumentom koji izradu tog zlatarskog djela smješta u kraj 1504. ili početak 1505. godine. Naime, kako svjedoči arhivska građa, ninski biskup Juraj Divnić (1475. – 1530.), član plemićke obitelji koja je u 14. stoljeću doselila u Šibenik iz Skradina,¹³¹ darovao je 1505. godine preko svoga brata Šimuna četiri srebrna pozlaćena kaleža s patenama četirima šibenskim crkvama. Dana 26. veljače 1505. godine rečeni je Šimun u bratovo ime darovao srebrni pozlaćeni kalež s patenom kapeli sv. Petra Mučenika u crkvi sv. Dominika.¹³² Predao ga je na ruke opatu Blažu, prioru samostana, pod uvjetom da se nikad ne otuđi ili proda, a kako saznajemo iz opisa, kalež je s jedne strane sadržavao lik Bogorodice s djetetom, a s druge strane sv. Petra Mučenika. Idućeg dana, 27. veljače, Šimun je pod istim uvjetima darovao samostanu i crkvi sv. Katarine u Šibeniku srebrni pozlaćeni kalež s patenom s likovima Bogorodice s Djetetom i sv. Katarine.¹³³ Dan kasnije, 28. veljače, srebrni pozlaćeni kalež s patenom te likovima Bogorodice s Djetetom i sv. Jeronima darovan je Gospinoj slici iz crkve sv. Marije od Griblje u Donjem polju, tada smještenoj u Novoj crkvi, o kojoj je brinula bratovština sv. Marije od Milosrđa.¹³⁴ Šimun je kalež predao Ivanu Banjvariću, zastupniku bratovštine, i njezinu nadstojniku Šimunu Jurjevu, također pod uvjetom da se on nikad ne otuđi ili proda. Toga je dana istim osobama predan i kalež s patenom za crkvu sv. Marije Magdalene u Mandalini o kojoj je brinula ista bratovština, a koji je s jedne strane sadržavao lik Bogorodice s Djetetom, a s druge strane lik sv. Marije Magdalene.¹³⁵ Iako je riječ o davno poznatim podacima, koje je još krajem 19. stoljeća objavio Vincenzo Miagostovich,¹³⁶ njima je više

pažnje posvećeno tek gotovo stoljeće kasnije kada je Josip Ante Soldo jedan od četiri dokumenta doveo u vezu s kaležom kasnogotičkih i renesansnih obilježja sačuvanim u Novoj crkvi (slika 55).¹³⁷ Makar sačuvani kalež danas ne sadrži nikakve likove, u jednom od medaljona, s donje (unutrašnje) strane postolja, u nepoznato je doba ugraviran grb biskupa Divnića, a u drugi slovo „M“, vjerojatno kako bi se zabilježilo sjećanje na donatora. Da je riječ upravo o Divničevu kaležu iz 1505. godine u prilog govori takozvana **Pokaznica biskupa Divnića** (kat. 22) vrlo sličnog oblikovanja sačuvana u istoj crkvi, u čijem je medaljonu na postolju iskucan biskupov grb, a koja sadrži likove Bogorodice s Djetetom i sv. Marije Magdalene (slika 56). Iako Josip Ante Soldo i Milan Pelc u njoj ne prepoznaju ostatke kaleža darovanog crkvi u Mandalini,¹³⁸ čini se da je upravo ta pokaznica, kako je već zaključio Joško Belamarić, preoblikovani dio Divničeva kaleža poklonjenog 1505. godine rečenoj crkvi.¹³⁹ Dakle, od navedena četiri kaleža, do danas su se (sa znatnim preinakama) sačuvala samo dva – iz Nove crkve i crkve u Mandalini.

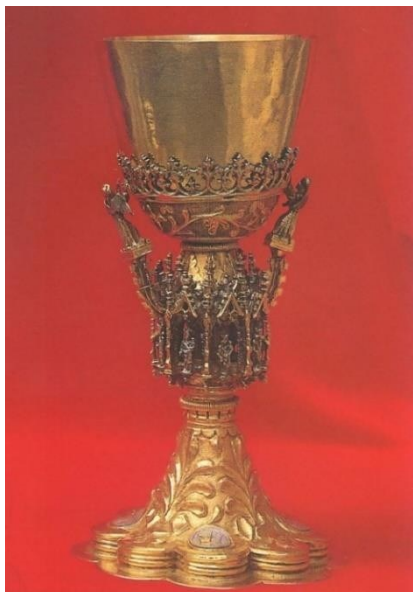

Slika 55. Nepoznati zadarski zlatar (?), *Kalež biskupa Divnića*, kraj 1504. ili početak 1505. godine (svakako prije 28. veljače 1505.) / preinake s kraja 17. ili početka 18. stoljeća, Interpretacijaki centar katedrale sv. Jakova *Civitas sacra* (iz Nove crkve), Šibenik (foto: Valentino Dražić-Celić)

Slika 56. Nepoznati zadarski zlatar (?), *Pokaznica biskupa Divnića*, kraj 1504. ili početak 1505. godine (svakako prije 28. veljače 1505.) / preinake s kraja 17. ili početka 18. stoljeća, Interpretacijaki centar katedrale sv. Jakova *Civitas sacra* (iz crkve u Mandalini), Šibenik (foto: Valentino Dražić-Celić)

Nažalost, oba su kaleža krajem 17. ili početkom 18. stoljeća značajno preinačena čime je izgubljena njihova prvotna estetika. Kaležu iz Nove crkve u toj je fazi promijenjen oblik nodusa na koji su aplicirani izvorni kasnogotički klečeći (?) likovi pod arkadama (ili u edikulama). Možda iz vremena preinake potječu i dva prstena s ukriženim linijama na dnu i vrhu drška, dok dva prstena s kasnogotičkim arkadama nedvojbeno potječu iz vremena nastanka kaleža. Umetanjem novih elemenata znatno su izdužene proporcije kaleža, u skladu s ukusom vremena. Nije poznato kada su izgubljeni likovi Bogorodice s Djetetom i sv. Jeronima, koji su zacijelo bili smješteni na izdancima poput likova na „Pokaznici biskupa Divnića“.

Slika 57. Nepoznata mletačka radionica, *Kalež*, sredina 15. stoljeća, župna crkva Rođenja Blažene Djevice Marije, Labin (izvor: P. PAZZI, 1994., 77)

mišljenju Josipa Ante Solde. takvo pozicioniranje skulpturica nije bilo primjereno kaležima, već relikvijarima i pacifikalima, što pak pobija kalež iz župne crkve Rođenja Blažene Djevice Marije u Labinu, čija je kupa obočena dvama anđelima (slika 57).¹⁴⁰ Kaležu iz Nove crkve pripada i patena, ali budući da nema oznaka, nije moguće utvrditi je li ona dio izvornog kompleta ili je kasnije uparena s kaležom.

„Pokaznica biskupa Divnića“ gotovo je nedvojbeno nastala preinakom kasnogotičkog kaleža koji je 1505. godine Juraj Divnić darovao crkvi sv. Marije Magdalene u Mandalini, što potvrđuju sačuvane skulpturice Bogorodice s Djetetom i sv. Marije Magdalene na izdancima. No, krajem 17. ili početkom 18. stoljeća tom je kaležu pridodana zrakasta spremnica za hostiju, najvjerojatnije mletačke provenijencije, te su i u donjem dijelu izvršene znatne

preinake. Naime, kasnogotičkom kaležu dodan je još jedan nodus, zatim prsten s biforama i zabatima iznad nodusa te kapica koja pridržava spremnicu za hostiju. Iz vremena nastanka kaleža potječe bogato ukrašeno podnožje, prsten ispod donjeg nodusa i prsten na vrhu drška, zatim lijevani neidentificirani likovi pod arkadama (ili u edikulama) aplicirani na šesterostrani gornji nodus, te skulpturice na izdancima. Oblikovanje podnožja Divnićeva kaleža iz Nove crkve i današnje Divnićeve pokaznice, koja je u Novu crkvu dospjela iz crkve u Mandalini o kojoj je brinula ista bratovština, toliko je blisko da nedvojbeno ukazuje na istu zlatarsku radionicu. Prema mišljenju Milana Pelca, oba su djela najvjerojatnije nastala u Veneciji, makar ne isključuje mogućnost njihove zadarske ili šibenske provenijencije.¹⁴¹ S druge strane, Joško

Belamarić smatra da su zlatarski radovi nastali u Dalmaciji, najvjerojatnije u nekoj zadarskoj radionici,¹⁴² što se čini posve opravdanim. Iako u Zadru nisu sačuvana djela srodnog oblikovanja, valja istaknuti da gotovo identičnu perforaciju oboda podnožja sadrži kalež iz župne crkve u Božavi na Dugom otoku, koji osim toga posjeduje i istovjetni ukras na prstenima ispod i iznad nodusa u obliku kaštilca (slika 60).¹⁴³ Nikola Jakšić taj kalež datira ranije u 15.

Slika 58. Nepoznati zadarski zlatar (?), *Kalež biskupa Divnića*, detalj podnožja, kraj 1504. ili početak 1505. godine (svakako prije 28. veljače 1505.), Interpretacijaki centar katedrale sv. Jakova *Civitas sacra* (iz Nove crkve), Šibenik (foto: Valentino Dražić-Celić)

Slika 59. Nepoznati zadarski zlatar (?), *Pokaznica biskupa Divnića*, detalj podnožja, kraj 1504. ili početak 1505. godine (svakako prije 28. veljače 1505.), Interpretacijaki centar katedrale sv. Jakova *Civitas sacra* (iz crkve sv. Marije Magdalene u Mandalini), Šibenik (foto: Valentino Dražić-Celić)

Slika 60. Nepoznati zadarski zlatar, *Kalež*, detalj podnožja, 15. stoljeće, župna crkva sv. Nikole, Božava na Dugom otoku (foto: Živko Bačić)

podnožja sadrži i kalež iz Sali na Dugom otoku iz prvih desetljeća 16. stoljeća, čiji nodus možda predočava izgled izvornih nodusa na šibenskim kaležima.¹⁴⁵ Makar u Zadru nisu sačuvani primjerci sa sličnim repertoarom biljnih motiva, vjerojatno nema razloga sumnjati u zadarsko porijeklo kaleža koje je Juraj Divnić 1505. godine darovao šibenskim crkvama.

stoljeće, zbog kaštilca srodnog onima na djelima „Majstora pikside Venier“ i izostanka okomite segmentacije podnožja.¹⁴⁴

Međutim, kada se bolje promotri način oblikovanja biljne povijuše, jasno je da bi

dataciju podnožja kaleža trebalo pomaknuti u drugu polovinu 15. stoljeća, možda čak neovisno od kaštilca koji je mogao nastati ranije. Iako su bifore sa zabatima i trolisnim

profilima rustičnije izvedene nego na šibenskim djelima, one svakako upućuju na pripadnost istom zlatarskom krugu, a ako se u obzir uzme i određeni vremenski odmak,

možda čak i istoj radionici. Naime, valja imati na umu da je šibenske kaleže naručio i financirao ninski biskup, što je nedvojbeno utjecalo na njihov raskošan izgled. Juraj

Divnić je gotovo sigurno definirao ikonografiju svakog kaleža, odnosno skulpturica na izdancima, pa nije isključeno da je definirao repertoar biljnih ukrasa koji

krase površinu podnožja. Načelno srodan, ali znatno jednostavniji perforirani ukras ruba

4.1.4. Vrčevi za sveta ulja

U Šibeniku su se do današnjih dana sačuvala tri srebrna, djelomično pozlaćena vrča za sveta ulja iz šibenske katedrale (kat. 23), koja su od 2019. godine izložena u stalnom postavu Interpretacijskog centra katedrale sv. Jakova *Civitas sacra*. Set se prvi put spominje 1579. godine u apostolskoj vizitaciji Agostina Valiera, gdje je zabilježen kao „*tria uasa argentea pro oleis sanctis*“.¹⁴⁶ Nešto kasnije, 1603. godine, vrčevi su popisani i u vizitaciji Michelea Priulija, kao „*tre uasi d'argento da conseruare ogli santi*“.¹⁴⁷ Međutim, osim navedenih zapisa, o vrčevima nema drugih pisanih podataka, a do sada su objavljivani svega dva puta bez povijesno-umjetničke analize. U literaturu su uvedeni 1994. godine, kada ih je Pierro Pazzi bez argumenata datirao u prvu polovinu 15. stoljeća.¹⁴⁸ Pritom je ustvrdio kako se radi o vrijednim primjercima gotičkih posuda za ulja, iznimno značajnim zbog njihove rijetkosti i velikih dimenzija, koje zbog izostanka puncu nije moguće dovesti u vezu s ni jednom (valjda mletačkom) radionicom.¹⁴⁹ Posude su nakon toga publicirane još samo 1998. godine u katalogu izložbe *Na slavu Božju*, gdje je objavljena njihova skupna fotografija s tek okvirnom datacijom u 15. stoljeće.¹⁵⁰

Riječ je o vrčevima visokim tridesetak centimetara koji još i danas služe, ne za svakodnevnu uporabu, već za svečani čin posvete ulja na Veliki četvrtak. Oni su gotovo istovjetnog oblikovanja pa ih se prvenstveno razlikuje po oznakama: vrč za ulje za obred krštenja nosi oznaku O[LEUM] > C[ATECHUMENORUM], vrč za ulje za Svetu Krizmu jedva zamjetni pozlaćeni grčki križić proširenih hasti, a vrč za ulje za bolesničko pomazanje oznaku O[LEUM] ◊ I[NFIRMORUM]. Oznake na trbusima, ali i na poklopcima dvaju vrčeva, rustično su i neprecizno izvedene te su, sasvim izvjesno, naknadno dodane.

Iako je riječ o setu od tri posude, pomnijim promatranjem uočeno je da nisu istovjetne, premda su veoma slične. Naime, vrč za ulje za Svetu Krizmu razlikuje se u proporcijama pojedinih dijelova i izvedbi detalja od drugih dvaju vrčeva. Njegovo je grlo izduženije i elegantnije pa je otvor smješten nešto više u odnosu na druge dvije posude, ali mu je poklopac plići pa su u konačnici sva tri vrča iste visine (slika 61 – desno). No, razlike su zamjetne i u obradi detalja pa su tako biserni nizovi na prstenima tog vrča nešto usitnjeniji i preciznije izvedeni,¹⁵¹ a veća doza pedantnosti primjetna je i na ukucanom trolisnom ukrasu na prednjoj strani grla. S obzirom na to da vrčevi za posvetu ulja za krštenje i bolesničko pomazanje pokazuju sličnije oblikovanje (slika 61 – sredina i lijevo), vjerojatno predstavljaju rad iste zlatarske radionice. Oni su vrlo vjerojatno izrađeni nešto kasnije (svakako prije 1579. godine)

po uzoru na vrč za krizmeno ulje kako bi se dobio set. Na to ukazuju nezgrapno izvedene oznake na njihovim trbusima i poklopcima koje su najvjerojatnije dodane nakon Tridentskog koncila (1545. – 1563.) i naputaka Karla Boromejskog prema kojima je posude za sveta ulja trebalo adekvatno označiti gore navedenim oznakama.¹⁵² Međutim, vrč za ulje za Svetu Krizmu nema nikakvih oznaka osim pozlaćenog križa na gornjoj polutci s prednje strane spremnika, koji je zacijelo već postojao kada su ugravirane oznake na druga dva vrča. Premda prije 1579. godine nema nikakvih podataka o navedenim djelima, moguće je da je vrč za krizmeno ulje izvorno imao profanu namjenu te da je oporučnim legatom ili donacijom dospio u posjed šibenske katedrale pa je tom prilikom s prednje strane spremnika i na vrhu poklopca dobio znak križa. Međutim, nije isključena ni mogućnost da je primarno služio kao vrč za pranje ruku prilikom misnog slavlja. U svakom slučaju, forma šibenskih vrčeva proizašla je iz profanog posuđa, o čemu svjedoče pojedina slikarska djela. Naime, na djelima francuskog i srednjoeuropskog slikarstva slični se vrčevi javljaju još od 14. stoljeća, ali čini se da bi šibenske posude valjalo datirati barem stoljeće kasnije. Tome u prilog možda govore analogni primjeri poput, primjerice, relikvijara u Mainfränkisches Museum u Würzburgu (slika 64). Premda nijedan dio tog relikvijara nije sa sigurnošću datiran, Hahnloser smatra da je poklopac tog relikvijara mogao nastati u isto vrijeme kao i stopa na kojoj je ukucana 1519. godina. Šibenski vrčevi za

Slika 61. Nepoznati venecijanski zlatari (?), Vrčevi za posvetu svetih ulja, kraj 15. stoljeća i/ili početak 16. stoljeća (?), Interpretacijski centar katedrale sv. Jakova *Civitas sacra* (iz šibenske katedrale) (foto: Đurđina Lakošeljac)

Slika 62. Nepoznati njemački zlatar, *Gostarica*, 1518. godine, Metropolitan Museum, New York (izvor: <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/467483>, pristupljeno 1. siječnja 2020.)

sveta ulja donekle su usporedivi i s gostaricama (vrčevima malih dimenzija za misnu vodu i vino) u Metropolitan Museumu u New Yorku (slika 62), datiranim u 1518. godinu, i onima u Victoria and Albert Museumu u Londonu, na kojima natpis svjedoči da ih je između 1474. i 1516. godine katedrali u Baselu darovao Arnold zem Luft. No, na mrežnoj stranici potonjeg muzeja set iz Basela iz nepoznatog je razloga datiran u drugu polovinu 14. stoljeća. Na mrežnim stranicama navedenih muzeja oba su seta označena kao njemački rad. Šibenski su vrčevi znatno većih dimenzija te ih odlikuje razvedena forma poklopca, bliža onoj na relikvijaru iz Würzburga. Njegova je kristalna spremnica s upitnikom označena kao venecijanski rad iz 14. stoljeća, dok za srebrne dijelove (očito kasnije) nije predložena provenijencija. Makar se posude slične tipologije javljaju na djelima njemačkog slikarstva 14. i 15. stoljeća, čini se da su šibenski vrčevi mogli nastati u Veneciji krajem 15. stoljeća ili tijekom ranog 16. stoljeća.

Slika 63. Nepoznati venecijanski zlatar (?), Vrč za ulje za bolesničko pomazanje, detalj, kraj 15. stoljeća ili početak 16. stoljeća (?), Interpretacijski centar katedrale sv. Jakova *Civitas sacra* (iz šibenske katedrale) (foto: Đurđina Lakošeljac)

Slika 64. Nepoznati zlatar, *Becherreliquiar*, kristalna spremnica iz 14. stoljeća (?), srebrni dio relikvijara iz sredine 15. stoljeća i kasnije (1519.?), detalj, Mainfränkisches Museum, Würzburgu (izvor: H. R. HAHNLOSER, – S. BRUGGER-KOCH, 1985., tablica 300)

4.2. Dokumentirana zlatarska djela kojima se zametnuo trag

Na temelju starih Alinarijevih fotografija pohranjenih u Konzervatorskom odjelu u Zadru te fotodokumentacije Konzervatorskoga odjela u Splitu, utvrđeno je kako je šibenski korpus gotičkih zlatarskih djela sakralnog karaktera tijekom 20. stoljeća bio bogatiji za još tri djela: kalež iz crkve sv. Nikole, podnožje pikside (ili kaleža) iz Nove crkve te dijelove ophodnog raspela iz crkve sv. Križa.¹⁵³

Koliko je poznato, kalež iz šibenske crkve sv. Nikole jedini je put dokumentiran 1987. godine, kada su izrađene dvije crno-bijele fotografije koje se nalaze u fototeci Konzervatorskog odjela u Splitu (slika 65 i slika 66).¹⁵⁴ No, s obzirom na to da u Rješenju Ministarstva kulture Republike Hrvatske iz 2008. godine djelo nije popisano među pokretnim dobrima te crkve,¹⁵⁵ moguće je zaključiti da se kaležu izgubio trag između 1987. i 2008. godine.

Premda fotografije nisu najbolje kvalitete, iz njih je vidljivo da je kalež imao osmerostrano podnožje konkavno uvučenih stranica i ažuriranog ruba, na kojemu su se izmjenjivale glatke i reljefno ukrašene plohe s motivom iskucane biljne povijuše. Blago spljošteni kriškasti nodus bio je od podnožja i kupe odvojen dvama poligonalnim prstenima, čije su stranice, čini se, bile urešene rozeticama. Srebrnu (?) kupu zvonolika oblika pridržavala je čaška sazdana od grančica akantusa te je iznutra i uz rub s vanjske strane bila pozlaćena.

Budući da oblikovanje pojedinih dijelova kaleža – podnožja te prstena ispod i iznad nodusa – pokazuje stanovite sličnosti s djelima anonimnog zadarskog zlatara kojega je Nikola Jakšić uvjetno nazvao „Majstorom pikside Venier“,¹⁵⁶ šibenski je kalež okvirno moguće datirati u drugu trećinu 15. stoljeća. Uz kalež iz crkve sv. Marije u Ugljanu,¹⁵⁷ izgubljeni šibenski kalež jedino je poznato zlatarsko djelo u Dalmaciji na kojemu je uočena izmjena glatkih i ukrašenih ploha podnožja, kakva se pojavljuje i na djelima navedenog anonimnog zadarskog zlatara: na piksidi iz Luke na Dugom otoku,¹⁵⁸ piksidi iz Vlašića na Pagu,¹⁵⁹ relikvijaru sv. Eufemije i sv. Marije Magdalene iz samostana sv. Marije u Zadru,¹⁶⁰ relikvijaru sv. Trna iz samostana sv. Margarite u Pagu,¹⁶¹ pokaznici iz Oliba,¹⁶² relikvijaru mlijeka Blažene Djevice iz riznice zadarske katedrale¹⁶³ te relikvijaru u obliku prsta iz zborne crkve u Pagu.¹⁶⁴ No, dok su u oblikovanju pojedinih elemenata ugljanskog kaleža zamjetna znatno drugačija likovna iskustva, šibenski kalež gotovo u svim elementima pokazuje izrazitu srodnost s prethodno navedenim djelima, iako je izvedba, čini se, nešto rustičnija. Osim toga, očita je razlika i u tome što na mjestu nodusa nije izveden motiv kasnogotičkog kaštilca, ali nema ga ni relikvijar mlijeka Blažene Djevice Marije iz riznice zadarske katedrale, o čemu će biti govora u nastavku.

Slika 65. Nepoznati šibenski ili zadarski zlatar, *Kalež iz crkve sv. Nikole u Šibeniku*, druga trećina 15. stoljeća, danas izgubljen (izvor: Fototeka Konzervatorskog odjela u Splitu)

Slika 66. Nepoznati šibenski ili zadarski zlatar, *Kalež iz crkve sv. Nikole u Šibeniku*, detalj, druga trećina 15. stoljeća, danas izgubljen (izvor: Fototeka Konzervatorskog odjela u Splitu)

Naime, oblik podnožja kaleža, s konkavno uvučenim stranicama, najstrojniji je podnožju pikside iz Luke i podnožju relikvijara sv. Trna u Pagu, a čini se da je s njima najviše sličnosti ima i ažurirani rub podnožja (slika 67– a, b). S druge strane, reljefno iskucane biljne povijuše analogne su onima na piksidi iz Vlašića i podnožju relikvijara sv. Eufemije i sv. Marije Magdalene iz samostana sv. Marije (slika 67 – c, d), dok poligonalni prsteni ispod i iznad nodusa pokazuju stanovitu sličnost s prstenima na piksidi iz Luke. Nažalost, zbog loše kvalitete fotografije, za kriškasti nodus nije moguće odrediti razinu sličnosti s tipološki srodnim nodusom na relikvijaru mlijeka Blažene Djevice iz riznice zadarske katedrale. No, čini se da su i režnjevi nodusa šibenskog kaleža imali naizmjenično šrafirane gravirane ukrase, kakvi se na zadarskom području – osim na navedenom relikvijaru – pojavljuju samo na kaležu u župnoj crkvi u Brbinju na Dugom otoku.¹⁶⁵ Jedini element kojemu ne pronalazimo analogije na djelima navedenog zadarskog anonimnog majstora, jest čaška sazdana od grančica akantusa. Osim toga, šibenski se kalež od radova „Majstora pikside Venier“ razlikuje po još nekim pojedinostima:

Slika 67. Majstor piksida Venier: a) *Piksida iz Luke*, detalj, 1430. – 1450.; b) *Relikvijar sv. Trna iz Paga*, detalj, oko 1435.; c) *Piksida iz Vlašića*, detalj, 1430. – 1450.; d) *Relikvijar sv. Eufemije i sv. Marije Magdalene iz samostana sv. Marije u Zadru*, detalj, 1430. – 1450. (foto: Živko Bačić)

nejednakoj širini glatkih i ukrašenih ploha podnožja, koje su na djelima rečenoga majstora ujednačenih dimenzija te po istaknutom hrptu po sredini glatkih ploha koji se na zadarskim djelima ne pojavljuje. Također, na šibenskom je kaležu korišten i drugačiji pristup u „porublivanja“ segmentnih polja podnožja; na skupini djela sa zadarskog područja glatka bordura uokviruje dno reljefno ukrašenih polja, dok na šibenskom kaležu „puncirana“ bordura porubljuje dno glatkih ploha. Spomenute razlike u oblikovanju i opći dojam nešto izraženije „grubosti“ ukazuju na to da kalež iz crkve sv. Nikole u Šibeniku vjerojatno nije izradio navedeni anonimni majstor, već neki od njegovih pomoćnika, suradnika ili bivših učenika. Nikola Jakšić

tog je anonimnog zlatara oprezno identificirao kao Dujma Ivanova Matafarića,¹⁶⁶ no čini se da izgubljeni kalež iz Šibenika zapravo osnažuje prijedlog Emila Hilje, koji smatra da najizglednijeg kandidata za identifikaciju „Majstora pikside Venier“ predstavlja Petar Nikolin zvani Rankulin (Rankolin) Albanac iz Kotora.¹⁶⁷ Naime, taj je zlatar svojim djelovanjem povezivao nekoliko umjetničkih središta, a poznato je i da je sa Šibenikom ostvarivao veze privatnog i poslovnog karaktera.¹⁶⁸ Kako svjedoče arhivski izvori, Rankulin je u Zadru imao uspješnu radionicu u kojoj je na nauk primio nekoliko učenika, među kojima i dvojicu Šibenčana (Bartula Domankuševa i Mihovila Juričina Punkovića), pa je utoliko znakovitije da se upravo u Šibeniku nekada nalazilo zlatarsko djelo toliko srodno radovima „Majstora pikside Venier“. Budući da je Bartul Domankušev (Dumankušević) u šibenskim izvorima zabilježen kao izučeni zlatar,¹⁶⁹ on je svakako jedan od majstora koje su mogli izraditi danas izgubljeni šibenski kalež. Međutim, tu je i zlatar Ivan Albertov (Albertović) iz Zadra, koji je u Šibeniku živio tridesetih godina 15. stoljeć, a koji je očito poznao Rankulina.

Osim navedenog kaleža, tijekom prošloga stoljeća u Šibeniku je dokumentirana i danas izgubljena piksida (ciborij) iz Nove crkve. Ona se sastojala od gotičkog podnožja i drška s nodusom te barokne čaše kalotastog oblika, s kraja 17. ili početka 18. stoljeća (slika 68 i slika 68). U fototeci Konzervatorskog odjela u Splitu nalazi se njezina fotografija iz 1963. godine,¹⁷⁰ a u Konzervatorskom odjelu u Šibeniku inventarska kartica na kojoj je evidentirana 1975. godine. No, u potonjoj je uz opis predmeta zabunom priložena pogrešna fotografija jednog od vrčeva za sveta ulja iz šibenske katedrale.¹⁷¹ Kako je zapisano na inventarskoj kartici, piksida se tada nalazila u Dijecezanskoj zbirci sv. Barbare u Šibeniku, gdje ju je 1986. godine zatekao i Borislav (Njegoslav) Lapov. Prema zapisu na kartici, piksida je bila izrađena od nepoznatog pozlaćenog metala tehnikama lijevanja, iskucavanja, graviranja i prošupljivanja (ažur tehnikom). Počivala je na šesterolisnom podnožju s međušiljcima, čija je površina bila ukrašena tankim lisnatim „stabljičicama“ koje su se spuštale od drška prema dnu podnožja, gdje su završavale medaljonima (?). Visoki rub podnožja porubljiavao je dvostruki „biserni niz“ između kojega je tekla prošupljena¹⁷² zona s mrežom rombova. Na tankom dršku isticao se stiješnjeni nodus s reznjevima, kojega su od postolja i barokne čaše s poklopcem odvajala dva prstena urešena dvostrukim nizom „bisera“ i mrežom rombova. Sličan pristup u dekoraciji prstena iznad i ispod nodusa primjetan je i na Relikvijaru sv. Stjepana u Muzeju šibenskih franjevaca konventualaca, dok ukras visokog ruba podnožja pokazuje stanovite sličnosti s onim na kaležu iz crkve sv. Križa (kat. 18). Međutim, riječ je o uobičajenom repertoaru motiva koji se

Slika 68. Nepoznati šibenski zlatar (?), *Piksida (ciborij)* iz Nove crkve u Šibeniku, postolje i držak s nodusom iz 15. stoljeća, čaša s poklopcem s kraja 17. ili početka 18. stoljeća, izgubljeno ili uništeno (izvor: Fototeka Konzervatorskog odjela u Splitu)

Slika 69. Nepoznati šibenski zlatar (?), *Podnožje pikside (ciborija)* iz Nove crkve u Šibeniku, postolje i držak s nodusom iz 15. stoljeća, izgubljeno ili uništeno (izvor: Fototeka Konzervatorskog odjela u Splitu)

pojavljuju i na nekim drugim dalmatinskim zlatarskim djelima iz 15. stoljeća, pa na osnovu toga nije moguće donositi zaključke o zajedničkom porijeklu navedenih djela. Tim više jer oblikovanje reljefa koničnog dijela podnožja pokazuje različita likovna iskustva. Nažalost, na temelju fotografije nije moguće razabrati specifične oblikovne elemente na osnovu kojih bi bilo moguće pronaći srodnije analogne primjere i tako pouzdanije odrediti mjesto i vrijeme nastanka gotičkog dijela pikside, ali ga je unatoč tome, čini se, opravdano smatrati djelom domaćeg (šibenskog?) zlatara iz 15. stoljeća.

Navedena dva primjera svjedoče o tome da je šibenski fundus gotičkih zlatarskih djela još tijekom prošlog stoljeća bio bogatiji za dva zlatarska rada, kojima se iz nepoznatog razloga izgubio svaki trag. To pak ilustrativno ukazuje na postupno, ali neprekidno osipanje izvornog korpusa koji je u konačnici sveden na ostake ostatka.

4.3. Arhivske vijesti o djelima koja nisu sačuvana ili nisu identificirana

Iako povijesni izvori potvrđuju da se na šibenskom području tijekom kasnoga srednjeg vijeka nalazila znatna količina zlatarskih radova, dinamične provijesne prilike utjecale su na drastično smanjenje izvornog korpusa. Budući da su predmeti od plemenitih metala zbog same prirode materijala ujedno predstavljali i vrijedne zalihe kapitala,¹⁷³ nerijetko su pretakanjem pretvarani u sirovinu korištenu za izradu predmeta prikladnije namjene i modernijeg izgleda u skladu s ukusom vremena. Postupnom osiromašenju korpusa zacijelo je pridonijela i selidba, ali i višestoljetna dioba obiteljskih dobara, kao i dugotrajna osmanlijska prisutnost u šibenskome zaleđu, te druge prilike zbog kojih je dio srebrnine i zlatnine pretočen, prodan ili otuđen.¹⁷⁴ Zahvaljujući arhivskim spisima poznato je da su zlatarski radovi profane namjene pretakani kako bi se od njih načinili predmeti sakralnog karaktera, a prodavana nije samo profana, već i crkvena srebrnina. Primjerice, 1419. godine zastupnici šibenske katedrale prodali su dva srebrna pozlaćena kaleža s patenama,¹⁷⁵ a prema navodu Vincenza Miagostovicha, 10. ožujka 1501. godine mletački dužd Augustin Barbarigo naredio je da se šibenskim bratovštinama nadoknadi trošak zbog prodaje crkvene srebrnine u svrhu naoružanja trireme za borbu protiv Neretljana.¹⁷⁶ Fundus se tijekom vremena smanjivao stradavanjem u požarima,¹⁷⁷ ali i krađom predmeta, o čemu zorno svjedoči dokument od 28. veljače 1516. godine u kojemu je zabilježeno da je iz crkve sv. Marije na Žirju otuđen pozlaćeni kalež s patenom.¹⁷⁸

Nedvojbeno se tijekom stoljeća dogodilo mnogo sličnih slučajeva, a na usitnjavanje korpusa zacijelo su utjecala dva svjetska i Domovinski rat, nakon kojih su preživjeli tek ostaci ostataka.

Budući da sačuvana djela čine tek mali dio nekadašnje šibenske kasnosrednjovjekovne zlatarske baštine, predočavanje cjelovitije slike onodobnog šibenskog zlatarstva ne bi bilo moguće bez proučavanja arhivskih izvora, jer su upravo u njima sačuvane brojne vijesti o danas izgubljenim zlatarskim djelima. Brojnost takvih predmeta u inventarima pokojnika, inventarima dobara crkava i bratovština, zalozima, dražbama, oporukama te drugim vrstama spisa, zorno svjedoči o razvijenosti zlatarskog obrta u onodobnom Šibeniku, iako je dio predmeta zasigurno bio importiran iz drugih dalmatinskih i inozemnih zlatarskih središta.

Međutim, zbog mnoštva podataka u ovome je radu bilo moguće objaviti samo najznačajnije dokumente, koji su u narednim potpoglavljima radi lakšeg snalaženja posloženi po vrstama, a unutar pojedine vrste spisa po vremenu nastanka. Spisi su djelomično transkribirani u bilješkama, a potom su prikupljeni podaci analizirani u cjelini *Vrste zlatarskih radova*.

4.3.1. Inventari

Inventari (popisi dobara) su spisi privatno-pravnog karaktera koji sadrže popis ukupne imovine pokojnika sastavljen nakon njegove smrti, s ciljem lakšeg upravljanja dobrima od strane pokojnikovih nasljednika i drugih osoba od interesa. Međutim, inventarima se nazivaju i popisi imovine raznih institucija i udruženja, primjerice imovnici crkava, samostana i bratovština. U oba slučaja riječ je o vrsti spisa koji ne sadrže detaljne opise predmeta i podatke o njihovoj novčanoj vrijednosti, ali je upravo u inventarima popisana najveća količina danas izgubljenih zlatarskih radova. Budući da su prema srednjovjekovnom Šibenskom statutu izvršitelji oporuka preminulih osoba u roku od dvadeset dana morali započeti sa sastavljanjem inventara,¹⁷⁹ takvih je dokumenata izvorno moralo biti znatno više, ali su (poput inventara crkava, samostana i bratovština), izgubljeni tijekom vremena. U narednim redcima kronološkim slijedom donosimo podatke o zlatnini i srebrnini zabilježenoj u inventarima privatnih osoba, crkava i bratovština sastavljenim tijekom 15. i ranog 16. stoljeća.

Najraniji sačuvani popis dobara u kojemu se spominje neko zlatarsko djelo jest onaj Dražice, udovice Regnalda Dragotina iz Šibenika, sročен između 16. i 18. ožujka 1444. godine, u kojemu je među dobrima popisan pojas od kože (*zento de chuoro*) s apliciranim bakrenim pozlaćenim pločicama založen za pet libara.¹⁸⁰

Međutim, daleko najveća količina srebrnine i zlatnine zabilježena je u inventaru šibenskog plemića Martina Petrova Kamenarića sastavljenom u razdoblju od 30. ožujka do 17. travnja 1444. godine.¹⁸¹ Inventar se prostire na sedamnaest listova te se u preko stotinu i sedamdeset upisa spominju raznovrsni zlatarski radovi profane namjene.¹⁸² Uglavnom je riječ o nakitu, uresima kostima, posuđu i priboru za jelo založenom kod rečenog plemića, koji je, međutim, i sam posjedovao iznimno veliku količinu obrađenog srebra (*arzento lauorado*). Naime, u njegovoj se kući nalazila veća količina srebrnih gumba (*botoni*) i kopčica (*axole*) ukupne težine šezdeset unca, potom jedanaest srebrnih plitica (*taze*) i dva poklopca (*couertori*) ukupne težine sedamdeset i dvije unce, te srebrna kutijica s poklopcem (*credenze*) i još jedna srebrna plitica ukupne težine osamdeset unca.¹⁸³ Osim navedenih dvjesto dvanaest unca obrađenog srebra (nešto više od šest kilograma i tristo grama), Martin je posjedovao još zlatarskih radova, ali zbog oštećenosti dokumenta nije moguće utvrditi ni vrstu, ni količinu ni težinu predmeta. Kao što je već spomenuto, najveći broj upisa u njegovu popisu dobara u kojima se spominju zlatarska djela, odnosi se na predmete u zalogu. Među srebrninom i zlatninom najbrojniji je nakit: prstenje i naušnice te funkcionalno-dekorativni predmeti poput

gumba, kopčica i pojaseva. U nekoliko se upisa spominju krunice i niske bisera, a osim navedenog u inventaru su zabilježene i pojedine vrste pribora za jelo i posuđa. Tako među zalozima pronalazimo preko stotinu prstena (*anelli*) – sedamdeset i šest srebrnih,¹⁸⁴ devetnaest zlatnih i osam od nepoznatog materijala te neodređenu količinu oštećenog prstenja (*alguni anelli roti*). Oni su mahom navedenih bez opisa, ali je za pojedine primjerke poznato da su bili manji (*anelli pizoli, aneleti*), za neke da su bili tanji (*sotili, sutili*), a za neke da su bili nevelike vrijednosti (*de puocho presio*) i izrađeni od zlata manje kvalitete (*oro basso*). No, prsten neke Slavice založen za oko tri libre opisan je kao prsten s dva “oka” okružena biserima (*cum dui oci ... perle intorno*),¹⁸⁵ a zlatni prsten Tome Mišića, založen za tri libre i deset solda, popisan je kao prsten s biserom (*cum perla*).¹⁸⁶ Dvije srebrne karičice (*vere*) brijača Antuna vjerojatno nisu bile ukrašene, dok je srebrni prsten Sfile Vukočeve imao urezano slovo ili nekakav znak (*cum el sizelo de l' siglo*), što daje zaključiti da je posrijedi bio pečatnjak.¹⁸⁷ Srebrno je prstenje najčešće zalagano za iznos manji od libre ili za libru i nešto solda.¹⁸⁸ Međutim, bilo je i primjeraka založenih za nešto više novca, pa je tako Stojislav Jurjević za srebrni prsten dobio osam libara.¹⁸⁹ Kada je u pitanju zlatno prstenje, najniži iznos zaloga iznosio je tri libre, a najviši trideset i šest libara i četrnaest solda, koliko je isplaćeno “starom” biskupu (Bogdanu Pulšiću¹⁹⁰) za prsten od zlata. Nažalost, iz upisa ne saznajemo ništa o izgledu tog prstena kao ni o izgledu zlatnog prstena koji je za dvadeset i devet libara i deset solda založio Saracen Nikolin.¹⁹¹ U Martinovu inventaru upisan je i znatan broj naušnica (*cercelli, cerceli*),¹⁹² no od ukupno šezdeset i pet pari tek je za sedam pari poznato da su bile srebrne (*darzento*). O njihovu izgledu nema podataka, a cijena zaloga kretala se od svega dvanaest solda pa do šest libara za par naušnica. To svjedoči o očitim razlikama u oblikovanju, težini, kvaliteti, materijalu i dimenzijama. Lančići (*cadenela, chadenella*) su među založenim stvarima zabilježeni dva puta. Budući da su u zalog dani s drugim predmetima, nije moguće utvrditi njihovu vrijednost, ali je, čini se, moguće saznati ponešto o njihovoj namjeni. Naime, Pavao Radojević je svoj srebrni lanac založio s parom noževa urešenih srebrom pa se vjerojatno radilo o lancu nošenom o pojasu o koji su bili ovješeni spomenuti noževi. S druge strane, lančić Vlatka Bendikovića sa srebrnim križićem (*croxeta*) vjerojatno je služio za nošenje oko vrata.¹⁹³ Možda je funkciju privjeska imao i križić koji je za dvije libre u zalog dala neka Margarita.¹⁹⁴ Među zalozima pronalazimo i četiri niske bisera (*filo de perle*), od kojih je jednu za dvije libre založila neka Ruža,¹⁹⁵ drugu za tri dukata Martin Dujmović,¹⁹⁶ a još dvije Pavao Tomasović.¹⁹⁷ Nakitom se smatraju i krunice (*paternostri*),¹⁹⁸ koje su u inventaru Martina Kamenarića zabilježene dva

puta; Martin Zentiličić je za dvanaest libara i četiri solda u zalog dao zlatni prsten i par krunica sa srebrnim križićima,¹⁹⁹ a među založenim stvarima spominju se i jantarne krunice Pavla Buntića.²⁰⁰ Osim navedenog, kod Martina je bilo založeno tristo osamdeset i šest gumba kojima valja pribrojiti i tri upisa u kojima se spominju gumbi bez preciziranog broja. Te je predmete u zalog dalo šesnaest pojedinaca, uglavnom u količini od po dvadesetak, tridesetak ili četrdesetak komada. Od toga je dvjesto trideset i šest bilo srebrnih, sedamdeset i šest pozlaćenih, a za sedamdeset i četiri nije naveden materijal od kojega su bili izrađeni. No, samo je u pojedinim slučajevima poznat iznos zalog jer su ponekad zalagani s drugim stvarima, a neki iznosi nisu poznati zbog oštećenja dokumenta. Primjerice, žena nekog Jurja je za nepoznatu količinu gumba od nepoznatog materijala dobila četiri solda, a žena nekog Ratka za četiri gumba šest solda, dok je Vlada Bogavčić iz Pišće za devet gumba dobila osam solda.²⁰¹ Međutim, Dobrica Druščinić je za dvadeset i pet srebrnih gumba dobila tri libre i tri solda, dok su za istu količinu takvih predmeta braća Živko i Grgur dobili sedam libara i sedamnaest solda.²⁰² Nepoznati je ribar svojih dvadeset i devet srebrnih gumba založio za dvanaest libara, a rođak nekog Radoslava dobio je devetnaest libara za trideset i osam srebrnih gumba, dok je Radmil Milgostić Morlak za trideset i sedam srebrnih gumba dobio tek sedam libara.²⁰³ To pak ukazuje na očite razlike u veličini, materijalu i izvedbi, koje su utjecale na vrijednost predmeta, a o kojima, nažalost, nemamo detaljnijih saznanja. U funkcionalno-dekorativne predmete koji su imali ulogu kopčanja pojedinih dijelova srednjovjekovne odjeće moguće je uvrstiti i dvije srebrne zakovice (*zacofce*), odnosno spojke, koje je za osamnaest solda s odjevnim predmetom založio neki Budeša.²⁰⁴ Vrstu ukrasa apliciranoga na odjevne predmete predstavljale su i kopčice (*axole, asole*) koje su u inventaru Martina Kamenarića zabilježene ukupno četiri puta: tri puta u zalogu i jednom među obrađenim srebrom u vlasništvu rečenog pokojnika. Tako je Florijan Zavorović dvadeset pari srebrnih (pozlaćenih) kopčica u zalog dao za deset dukata, dok je Damijan Miršić dva para (srebrnih) kopčica založio za šest libara i dva solda.²⁰⁵ Osim kopčica, među zalozima je zabilježeno i četrdeset komada srebrnih aplika u obliku školjke (*ostrege*), koje je Gašpar Jurišić u zalog dao za stotinu devedeset i devet libara zajedno s nekoliko odjevnih predmeta.²⁰⁶ Moguće je da je i pločica od dotrajalog srebra (*piastra de tristissimo arzento*) Damijana Zulijanovića služila u svrhu ukrašavanja odjeće ili pojaseva od kože ili tkanine.²⁰⁷ U zalogu kod Martina Kamenarića bilo je i trinaest pojaseva (*centura*); sedam s ukrasima od srebra (*centura darzento*) i dva s pozlatom (*centure indorade*), dok za šest pojaseva nije poznato od kojeg su materijala bili načinjeni. Od potonjih su dva bila pozlaćena, treći je bio emajliran

(*centura zmalzada*), četvrti je imao srebrnu pojasnu kopču (*fiuba darzento*), a peti je zacijelo bio neukrašen, čemu u prilog govori iznos zaloga od svega dvije libre.²⁰⁸ Budući da su neki u zalog dani s drugim stvarima, samo je za pojedine primjerke moguće utvrditi iznos zaloga. Tako je Marica Klementova za dvadeset i četiri libre i četiri solda založila dugački srebrni ženski pojas,²⁰⁹ a Marica Krepelić za dvadeset i devet libara i jedan solad srebrni muški pojas.²¹⁰ Veliki muški pozlaćeni pojas Jurja Martinuševića bio je založen za pedeset i osam libara i četrnaest solda, veliki pozlaćeni pojas Danijela (ili Davida?) Dujmova za šezdeset i sedam libara i osamnaest solda, a srebrni pojas Davida Dujmova za čak sto pet libara i jedan solad, što daje zaključiti da su potonji pojasevi vjerojatno u cijelosti bili metalni.²¹¹ U zalogu kod rečenog plemića bio je i srebrni muški pojas zlatara Stjepana Milgostića kojemu je Martin za rečeni pojas i malu *vergetu* od zlata isplatio osamnaest libara i šest solda.²¹² Dva takva srebrna predmeta (*vergete darzento*) založio je i Florijan Zavorović zajedno s trima srebrnim pliticama, za što je dobio dvadeset i osam libara.²¹³ Osim navedenog, u inventaru Martina Kamenarića spominje se i srebrno posuđe, mahom plitice. Pokojnik je u vlasništvu imao dvanaest srebrnih plitica, od kojih je jedna imala i poklopac, dok je kod njega u zalogu bila još dvadeset i jedna takva posuda.²¹⁴ Šesnaest je bilo srebrnih, od kojih su dvije bile pozlaćene, dok za pet plitica nije navedena vrsta kovine od koje su bile izrađene. Međutim, upisi ne pružaju podatke o izgledu tih predmeta, a novčanu je vrijednost moguće odrediti tek za nekoliko primjeraka jer su najčešće zalagane skupno ili s drugim stvarima. Ipak, poznato je da je Katica, redovnica samostana sv. Spasa, za četiri libre u zalog dala pliticu od pozlaćenog srebra,²¹⁵ dok je neka Margarita svoju pliticu, vjerojatno srebrnu, založila za osam libara i tri solda.²¹⁶ Da je potonja plitica vjerojatno bila od srebra, baš kao i ona majstora Jurja Drušanića, daje naslutiti zalog neke Rade kojoj je za srebrnu pliticu isplaćeno osam libara i četrnaest solda.²¹⁷ Oštećena srebrna plitica Margarite Cimaturić bila je založena za jedanaest libara i jedanaest solda, dvije srebrne pozlaćene plitice Grgura Dimnišića za pet dukata, a tri srebrne plitice Danijela Marinića za trideset i devet libara i šesnaest solda.²¹⁸ U Martinovu inventaru među zalozima je zabilježen i pribor za jelo: srebrne žlice (*cusliere*) i noževi urešeni srebrom (*corteli*). Riječ je o ukupno osam srebrnih žlica od kojih su po jednu založili brijač Ivan i Sfila Sajkova, dok su Frane Ripčić i kipar Antonio Busato u zalog dali po tri takva predmeta.²¹⁹ Frane je sa srebrnim žlicama založio i jedan srebrni komad ženskog pojasa (*pandallo*), za što je dobio petnaest libara (i osam solda, op. a.).²²⁰ Premda su novčani iznosi tek djelomično sačuvani, u slučaju zaloga rečenog Ivana, Sfile Sajkove i Antonija Busata moguće je utvrditi vrijednost zaloga jer su oni zabilježeni i u

inventaru Martinova sina Jurja. Upravo iz tog inventara saznajemo da je Ivan srebrnu žlicu i par srebrnih naušnica založio za šest libara i sedam solda, da je Sfila za srebrnu žlicu dobila dvije libre i deset solda, a da je Antoniju Busatu za tri srebrne žlice i dva odjevna predmeta Martin isplatio četrdeset i pet libara i osam solda.²²¹ No, nažalost, zbog oštećenja dokumenta nije moguće utvrditi za koji je iznos Pavao Radojević založio par noževa urešenih srebrom (*corteli cum arzento*) i srebrni lanac (*chadenella darzento*), o koji su ti noževi najvjerojatnije bili ovješeni.²²² Od stotinu šezdeset i osam zaloga u kojima se spominju zlatarski radovi, čak tridesetak zaloga vlasnici nisu otkupili pa su 1451. godine zabilježeni u inventaru Martinova sina Jurja, koji je nakon očeve smrti naslijedio prodani na javnoj dražbi.²²³

Za razliku od imućnog plemića Martina Petrova Kamenarića, u popisu dobara distriktualca Dominika Grgurova Stankovića sa Zlarina, iz svibnja 1444. godine, popisana je vrlo skromna količina srebrnine; tek jedna srebrna nepozlaćena plitica, srebrni muški prsten i dva para srebrnih pozlaćenih naušnica.²²⁴

S druge strane, u popisu dobara Stjepana Merzinić upisano je više zlatarskih radova. Iz njegova popisa dobara započetog 23. studenog 1444. godine²²⁵ doznajemo da je posjedovao žensku plavu haljinu s četrdeset i četiri srebrna pozlaćena gumba (*bottoni darzento*), jedan ljubičasti ogrtač sa zlatnim gumbima (*dopioni*) i haljinu s bisernim gumbima (*botoni de perle*). Posjedovao je sedam i pol unca obrađenog srebra u aplikama (*cappe*) i srebrnim pozlaćenim predmetima zvanim *copoleti*. Osim toga, u inventaru su navedena tri ženska srebrna pozlaćena pojasa ukupne težine dvadeset i tri unce, nisku bisernu krunu (*girlanda*) te muški kožni pojas urešen srebrom. Među priborom za jelo i posuđem zabilježeno je dvanaest srebrnih žlica (*cuselier*) i isto toliko srebrnih vilica (*pironi*) te osam skulptorski obrađenih srebrnih pozlaćenih plitica (*taze darzento indorade scolpide*) ukupne težine četrdeset unca.

Tijekom ožujka i travnja 1451. godine sastavljen je popis dobara picokare Margarite, trećoretkinje samostana Svih Svetih u Šibeniku, u kojemu je zabilježena krunica od crnog jantara s križićem.²²⁶

Inventar plemića Jurja Kamenarića, sina Martina Petrova Kamenarića, započet 12. travnja 1451. godine, otprije je poznat u stručnoj literaturi, gdje su već analizirani i transkribirani pojedini dijelovi.²²⁷ Budući da je nakon smrti oca preuzeo „obiteljsku zalagaonicu“,²²⁸ i u njegovu popisu dobara najveći se broj upisa odnosi na zaloge, među kojima je i tridesetak naslijeđenih od oca.²²⁹ Količinom prednjače naušnice i prstenje, a potom razni uresi kostima, i konačno, srebrno posuđe i pribor za jelo. Od ukupno osamdeset i devet komada

različitog prstenja, samo je devet zlatnih prstena bilo u vlasništvu pokojnika, i to dva prstena sa safirom (*safiri*), dva sa zelenim „očima“ (*ochieti verde*), dva s biserom (*perla*), dva od zlata lošije kvalitete (*doro basso*) i jedan s ugraviranim grbom (*cum sizelo dela sua arma*). Osim toga, Juraj je posjedovao i jedan bijeli skulptorski obrađeni kamen za prsten, vjerojatno kameju, te još dva „kamena“ (*do piere*). Preostalih sedamnaest zlatnih prstena odnosi se na zaloge, ali je cijenu pojedinačnih primjeraka moguće odrediti za svega nekoliko primjeraka. Najmanji iznos zaloga zabilježen je u slučaju dvaju manjih zlatnih prstena (*aneleti doro*) Antuna Marušića, koji je za njih dobio svega četiri solda, dok je najveći iznos od trideset i šest libara i četrnaest solda isplaćen „starom biskupu“ (Bogdanu Pulšiću). Po visokom iznosu zaloga ističe se i zlatni prsten plemića Saracena (Nikolina), koji ga je (kao i spomenuti biskup) založio još kod Jurjeva oca Martina za dvadeset i devet libara i deset solda. Međutim, zlatno je prstenje uglavnom zalagano za znatno manje iznose od navedenih, pa je tako neka gospođa Agata za tanji zlatni prsten s dvama biserima (*anelo doro sutil cum 2 perle*) dobila sedam libara i četiri solda, dok je plemić Toma Mišić za manji prsten istog tipa dobio tri libre i deset solda jer mu je nedostajalo zrno bisera. Pojedinačne cijene zabilježene su i za zlatni prsten Katarine Gavran, kojoj su bile isplaćene dvije libre, te za zlatni prsten krznara Jurja čiji je zlatni prsten bio procijenjen na tri libre i sedamnaest solda. Od pedeset i osam srebrnih prstena valja istaknuti srebrni „morlački“ prsten (*anelo murlacho darzento*) neke Marislave, srebrni prsten s plavim „okom“ Rade iz Ankone založen za libru i pet solda, srebrni prsten s „okom“ Pavla Morlaka založen za libru i tri solda te srebrni prsten s „okom“ zlatara Pavla Derljanovića, založen za dvije libre. Kada je u pitanju srebrno prstenje, najveći iznos od osam libara isplaćen je Stojislavu Jurjeviću, dok su iznosi većine drugih zaloga zabilježeni u soldima. Osim prstenja od zlata i srebra, u Jurjevu je inventaru zabilježen i jedan prsten s emajlom (*anelo zmalrado*) Drage, žene Dujmove iz Zablaća, založen za libru i jedan solad, te prsten neke Marislave izrađen „na pariški način“ (*anelo parisino*) založen za dvije libre i šesnaest solda. U Jurjevu se inventaru brojčano ističu i naušnice, ali je od ukupno četrdeset i osam pari i tri i pol naušnice samo za desetak pari poznato da su bile izrađene od srebra. One su mahom navedene bez opisa, ali se navodi da je jedan par bio veći od drugoga (*I^o mazor de laltro*), da je jedna naušnica bila malena (*circeleto pizolo*) te da su dva para bila velika (*cerceli grandi*). Budući da su naušnice ponekad zalagane s drugim stvarima i da su pojedini iznosi zaloga oštećeni, cijena je poznata samo za devetnaest zaloga. Četiri puta je zabilježena vrijednost jedne naušnice pa tako doznajemo da je manja naušnica Dobre Lupšić bila u zalogu za osam solda, naušnica nekog

krojača Marka za trinaest solda, a naušnica i pol nekog Vlahinje za jednu libru i jedan solad, dok je naušnica majstora (zlatara, op. a.) Pavla Derljanovića bila založena za libru i četiri solda. Osim toga, poznata je i vrijednost za trinaest pojedinačnih pari naušnica; par naušnica Ruže Bajle (?) bio je založen za dvanaest solda, par naušnica neke Stane za trinaest solda, par naušnica plemića Davida Dujmova i par naušnica nekog Obertića za libru i deset solda, par naušnica nekog Tome za libru i dvanaest solda, par naušnica nekog Provca iz Varoša za dvije libre, par naušnica Stanave Vukoslavove za dvije libre i šest solda, par naušnica Grgura Jurjevića iz katuna Milić Mirković za dvije libre i sedamnaest solda, par naušnica nekog Jakova za tri libre, par srebrnih naušnica Radoslava Dragošića za četiri libre, baš kao i par naušnica Stanca Tolimerića, a par naušnica Jurja Bugarića za pet libara. Triput su zajedno bila založena po dva para naušnica, od kojih su dva para Morlaka Milgosta Landara bila u zalogu za libru i šesnaest solda, a dva para Vukoslave Gojtanove za tri libre i dvanaest solda, dok su dva para Ivana Divojevića bila založena za čak za trinaest libara. Iako za većinu naušnica nije navedeno od kojeg su materijala bile načinjene, vjerojatno je i dio njih ipak bio izrađen od srebra, što potvrđuju iznosi zaloga. U tom popisu dobara zabilježena je i znatna količina gumba (sveukupno preko četrjesto trideset komada) uglavnom srebrnih, manjim dijelom bisernih i trideset tri pozlaćena. Osamdeset komada je bilo manjih dimenzija (*botonzelli, botonzelli*). Setovi su brojali od dvadeset i tri pa do četrdeset pet komada. Na jednoj se halji nalazio set od trideset i šest srebrnih gumba, na dvjema haljama setovi od trideset i devet bisernih guma, a na posljednjoj halji set od četrdeset srebrnih gumba i *cum dopioni atorno*. *Dupioni/dopioni* se javljaju na još trima ogrtačima u vlasništvu Jurja Kamenarića. Cijena je poznata za tri seta u zalogu. Za devetnaest srebrnih gumbića i još dvije polovine koje je založila žena nekog Jurja, Kamenarić je isplatio svega četiri solda, a Dobri Druščinić je za dvadeset i pet srebrnih gumba isplatio tri libre i tri solda, dok je za trideset i tri srebrna pozlaćena gumba Radoslav Skulčić dobio dvanaest libara i četiri solda. Od drugih ukrasa odjevnih predmeta navode se kopčice (*axule*) i aplikacije (*cape/cappe*). Ukupno je popisano sedamdeset i devet pari kopčica, od toga trideset i jedan par pozlaćenih. Kamenarić je posjedovao osamnaest pari velikih srebrnih kopčica odvojenih od odjevnog predmeta, zatim dvadeset pari srebrnih kopčica na jednoj halji i još dva para na ogrtaču. U zalogu se nalazilo jedanaest pari srebrnih pozlaćenih kopčica plemića Danijela Dujmova, četiri para kopčica Marka Dobrojevića, zatim dva para srebrnih kopčica Damijana Mišića založena za šest libara i dva solda te dvadeset pari srebrnih pozlaćenih klopčica plemića Florijana Zavorovića založenih za deset dukata (pedeset i sedam libara).

Cape/cappe, vjerojatno aplikе u obliku školjke, popisane su svega dva puta: jednom među Jurjevom srebrinom s još nekim lomljenim srebrom ukupne težine oko šest unca, a drugi put u zalogu, ali je dokument oštećen na tom mjestu pa nije poznato koliko je srebrnih pozlaćenih aplika i za koji iznos založio Gašpar Jurišić. Među odjevnim predmetima navode se 2 *manegeti de perle* plemića Danijela Dujmova u zalogu s jednim *busto de perle* i osamnaest pari srebrnih pozlaćenih kopčica, o kojima je već bilo govora. Ti su predmeti bili založeni za ukupno osamdeset i pet libara. *Busto de perle*, oplećak ili gornji dio haljine, dvaput je popisano i među stvarima u vlasništvu Jurja Kamenarića, gdje je upisana i jedna *zoia de perle da dona*, koja se možda odnosila na neku vrstu nakita načinjenog od bisera. Od tog su materijala bile i četiri niske bisera, od kojih je jedna pripadala Jurjevoj ženi, a preostale tri pojedincima koji su ih dali u zalog – dvije plemiću Pavlu Tomasoviću, a jedna nepoznatoj osobi. U Jurjevu je inventaru upisano i pet pari krunica, od kojih su u njegovu vlasništvu bila dva para – par srebrnih krunica sa srebrnim pomanderom (?) (*loldano*) i par koraljnih krunica s čvorom od bisera (*gropo de perle*). Preostala tri para popisana su među zalozima: par velikih žutih krunica i par žutih jantarnih krunica te par malih crnih krunica s četrdeset srebrnih križića. U raskošnije vrsta nakita moguće je ubrojiti jedanaest pojaseva – pet u vlasništvu Jurja Kamenarića i šest u zalogu. Tako je među Jurjevim dobrima popisano ljubičasto-zeleni pojas urešen srebrom, zatim zeleni ženski pojas urešen srebrom i još jedan ženski pojas s pozlaćenim srebrom te stari crveni ženski pojas s ukrasima od pozlaćenog srebra i svijetloplavi muški pojas s malo srebra. Među zalozima je zabilježen srebrni pojas Pavla Tomasovića, crni svileni pojas Pavla Dražinića urešen srebrom založen za sedam libara i tri solda, potom komad jednog pojasa i pojas sa srebrom Marice Krepelić založen za dvadeset devet libara i jedan solad pa veliki srebrni pozlaćeni pojas Jurja Martinuševića nepoznate vrijednosti te iznimno raskošan pojas Florijana Zavorovića crvene osnove sa srebrnim pozlaćenim elementima, procijenjen na stotinu dvadeset libara. U srednjem vijeku na pojaseve su učestalo bili vješani razni predmeti, među njima i noževi s koricama, kakvi su inventaru Jurja Kamenarića zabilježeni dva puta. Među Jurjevim dobrima popisano je par ženskih nožića urešenih srebrom, a u zalozima par nožića urešenih srebrom na tri mjesta i zelenim koricama. Takvi su se nožići o pojas vješali vrpčama ili lančićima, a jedan srebrni lančić naveden je među zalozima i u Kamenarićevu inventaru, koji je za šesnaest libara zajedno sa srebrnim križićem i srebrnom pliticom (*taza*) u zalog dao Vlatko Bandiković. Osim tog križića, među zalozima je zabilježen i srebrni križić neke Margarite založen za dvije libre. Osim nakita i funkcionalno-dekorativnih ukrasa kostima, u Jurjevu inventaru popisano je i srebrno

posuđe (plitice, jedan vrč i jedna čaša) te nekoliko srebrnih žlica. Među Jurjevom srebrninom navode se tri velike srebrne pozlaćene neukrašene plitice, jedan srebrni *pehar Crouato* s poklopcem (*couertor*) i srebrna čaša (*minuzol*) te još deset srebrnih plitica za raznu upotrebu (tri pozlaćene, a ostale bez pozlate i ukrasa). Osim toga, u Jurjevu dućanu popisano je skupno stotinu četrdeset i sedam unca srebra. Pored navedenih plitica, među založenim predmetima upisano je još petnaest plitica: tri srebrne plitice Danijela Marinića založene za trideset i devet libara i šest solda, zatim po jedna srebrna plitica Vlatka Bendikovića, Jurka Sopkovića i Florijana Zavorovića založene s drugim predmetima, pa šest srebrnih i jedna velika plitica težine jedanaest unca Marka Dobrojevića i tri srebrne plitice založene s dvjema srebrnim šipčicama (?) (*uergete*). I konačno, u Jurjevu je inventaru zabilježeno i šest srebrnih žlica u zalogu: srebrna žlica brijača Ivana založena s parom naušnica za šest libara i sedam solda, potom srebrna žlica i komad pojasa nepoznate osobe založeni za petnaest libara i osam solda, zatim srebrna žlica Sfile Sajkove založena za dvije libre i deset solda te tri žlice kipara Antonija Busata založene s drugim predmetima za četrdeset i pet libara.

U odnosu na Jurja Kamenarića, Martin Bogdanov je za života posjedovao skromnu količinu zlatarskih radova, od kojih se samo tanki ženski zlatni prsten (*anello doro... sutil*) u trenutku sastavljanja inventara (u kolovozu 1451. godine) nalazio u kući pokojnika. Iako se spominje još nekoliko komada nakita, oni su bili u zalogu kod drugih osoba.²³⁰ Tako je srebrni pečatnjak (*anello dargento cum sigello*) bio založen kod neke Stanke za jedan solad, srebrni prsten kod Martina Verzarića za dva solda, zlatni prsten i mač kod bratovštine sv. Marije, par srebrnih naušnica (*circeli dargento*) kod Martina pok. Tome Mirse, a trideset i osam srebrnih gumba kod Lovre Mihovilova.

U lipnju 1451. godine sastavljen je popis dobara Stančice, udovice Lovre Staričića, u kojemu su od srebrnine zabilježene samo jedna srebrna ikona (*anchonia*) i srebrna plitica.²³¹

Kako saznajemo iz arhivskih izvora, i šibenski plemić Ilija Tolimerić posjedovao je zavidnu količinu raznovrsnih zlatarskih radova. U njegovu iz 1452. godine, popisana je, između ostalog, veća količina raznovrsnih predmeta od plemenitih metala, ali i ukrasa od koralja, bisera te dragog i poludragog kamenja.²³² Među odjevnim predmetima zabilježene su dvije haljine s po četrdeset i jedna haljina s dvadeset i šest srebrnih pozlaćenih gumba te haljina s četrdeset bisernih gumba i manjim kopčicama (*axolete*). Kopčice (*axole*) su krasile još tri haljine, od kojih su dvije imale osamnaest pari srebrnih pozlaćenih kopčica, a jedna dvadeset komada. Gumbi i kopčice u dva su upisa navedeni zasebno i to kao „dva para srebrnih pozlaćenih

kopčica“ i „dvadeset srebrnih gumbića“ (*Vinti botonzeli darzento*). Među odjevnim predmetima zabilježena su i dva para rukava urešena srebrnim pozlaćenim gumbima zvanim *piroli*, odnosno *piruli*: jedan par rukava imao je trideset, a drugi šezdeset komada. Dvije dječje kapice (*scuffie*) vjerojatno su bile protkane srebrnim nitima, dok je rubac izrađen „na venecijanski način“ (*al modo Venetiam*) bio urešen svilovezom i zlatovezom. Osim odjeće s funkcionalno-dekorativnim predmetima, plemić posjedovao i nekoliko muških, ženskih i dječjih pojaseva (*centure, zune, centi*), od kojih su neki u cijelosti bili izrađeni od pozlaćenog srebra, a neki urešeni srebrnim ili srebrnim pozlaćenim aplikama. Dječji pojasevi sa srebrnim kopčama popisani su bez preciziranog broja (*zune²³³ da puti cum fiube de argento*), a za kožni pojas urešen srebrom (*centura de chuoro fornida de arzento*) nije navedeno jesu li ga koristile žene, muškarci ili djeca. Četiri pojasa označena su kao ženska (*da dona*); jedan je bio široki (*larga*) i u cijelosti ukrašen pozlaćenim srebrom, drugi isti takav ali malo uži (*pocho piu streta*), treći još uži i rastavljen na tri dijela (*ancora piu streta ... e tuta in 3 pecii*), a četvrti zelene osnove imao je ukrase od pozlaćenog srebra. Ženskim su pojasevima vjerojatno bila namijenjena i dva para kopči (*fiube*) – jedan par od srebra, a drugi od zlata procijenjen na šest dukata (*fiube da dona tute doro*). Novčana je vrijednost poznata i za muški platneni pojas (*cento da homo de pano*) s aplikama od srebra, koji je tom prilikom procijenjen na pet dukata. U tom su inventaru popisana i dva skupocjena primjerka nakita: srebrna pozlaćena kruna „s cvjetovima“, urešena biserima, granatima i smaragdima te zlatni *formaieto* s pet granata i golubicom (*columba*) u sredini. Od ostalog nakita valja izdvojiti zlatni prsten ukrašen balas-rubinom (*ballasso*) vrijedan šest dukata, zlatni prsten s karneolom (*corniol*), veliku zlatnu kariku (*uera*) vrijednu pet dukata i još jednu procijenjenu na tri dukata, te osam manjih zlatnih prstena s granatima (*aneleti doro cum granate*). Osim navedenog, u inventaru se spominju još četiri manja zlatna prstena i četiri male zlatne ženske karičice te dvadeset manjih srebrnih prstena. Svakako su zanimljiva i četiri karneola „s glavom muškarca“ (*carniole cum testa de homo cadauna*), odnosno poludragulji s figuralnim ukrasom (game ili kameje?) kojima se možda tek namjeravalo ukrasiti prstenje, ogrlice ili neku drugu vrstu predmeta. Ono što u ovako raskošnom inventaru iznenađuje jest skroman broj naušnica – šest „starih“ pari (*cercelli uechi*) i par zlatnih naušnica izrađen „na starinski način“ (*al modo antigo*). Srebro se koristilo i u izradi krunica (*paternostri*) što potvrđuju dva para takvih predmeta popisana u inventaru tog pokojnika. Naime, jedan je par u cijelosti bio načinjen od pozlaćenog srebra i procijenjen na dvanaest dukata, dok je drugi bio izveden od koralja i ukrašen većim srebrnim pozlaćenim križićima (*de coralo cum croxete*

darzento indorade grosse). Treći par krunica bio je načinjen od bisera (*fornido de perle*). Ilija Tolimerić je u svom vlasništvu imao i više komada srebrnog pribora za jelo te srebrnog posuđa. Međutim, dva srebrna pozlaćena nožića (*cortellini*) koja su zajedno sa srebrnom vilicom visila na srebrnom lancu (*cadenella darzento*), vjerojatno su bila ovješena o pojas, zbog čega ih je, u širem smislu, moguće smatrati i nakitom. Osim toga, Ilija je posjedovao još četrnaest srebrnih vilica i dvanaest srebrnih žlica (*coslieri*), dva dugačka noža širokog sječiva s uresima od srebra (*cortellesse*), veliku srebrnu čašu (*minzuol*) te četiri velike pozlaćene i dvije male nepozlaćene plitice. Među zanimljivije upise u inventaru svakako spada onaj u kojemu se spominje srebrni pozlaćeni kalež (*calexe*) s paramentima koji su pripadali oltaru, te upis u kojemu se navodi srebrni naprstak (*dezial*²³⁴), odnosno navlaka za vrh prsta kojom se potiskivala igla pri šivanju.

U inventaru Šibenčanina Šimuna Jurčinića započetom 19. prosinca 1452. godine spominju se samo tri srebrne plitice od kojih je dvije – jednu pozlaćenu i jednu bez pozlate – za dvanaest libara založio majstor Ilija Jurinić.²³⁵

Založena srebrnina zabilježena je i u popisu dobara klesara Mihovila Ušinića iz 1453. godine, kod kojega je bilo založeno četrdeset srebrnih pozlaćenih gumba i par srebrnih pozlaćenih naušnica.²³⁶

U inventaru svećenika Jurja Kosičića započetom iz iste godine upisana je samo srebrna plitica i par manjih srebrnih naušnica (*cercelineti de argento*),²³⁷ a u popisu dobara Dobrice, kćeri pok. Martina Dudlića, jedna srebrna kruna (*corona de argento*) i četrdeset srebrnih gumba.²³⁸

Dana 10. studenog 1453. godine započet je inventara Šibenčanina *ser Tome de Mirsa* u kojemu su u tridesetak upisa zabilježeni raznovrsni zlatarski radovi.²³⁹ U vlasništvu pokojnika zabilježeni su odjevni predmeti sa srebrnim i bisernim gumbima te srebrnim kopčicama, zatim pojasevi urešeni srebrom, zlatno prstenje, srebrne pozlaćene naušnice, krunice od koralja i srebra, srebrne plitice, žlice, vilice, noževi te jedna srebrna pozlaćena *vergeta*. Naime, par ženskih odjevnih predmeta (*ueste*) imao je četrdeset bisernih gumba i *busto de perle*, a tri haljine (*gonelle*) po četrdeset i četiri srebrna gumba, od kojih su gumbi na jednoj od haljina možda bili izvedeni tehnikom filigrana (*botoni darzento de fil*). Jedna je haljina imala dvadeset pari kopčica (*azole*), a njima su bila ukrašena i tri para rukava; jedan par rukava imao je trideset i pet gumba (*peroli da fil*) i manje kopčice (*axolete*), drugi par ženskih rukava dvadeset i sedam srebrnih gumba (*peroli*) i manje kopčice, a treći par rukava zelene vrpce (*cordi*), dvadeset i pet srebrnih plosnatih gumba (*pianete*) i manje kopčice. Srebrni gumbi (*botoni*), lančići i kopčice

u jednom su upisu zabilježeni skupno i bez preciziranog broja, a njihova je ukupna težina iznosila deset unca. U inventaru su popisana i četiri pojasa, od kojih je jedan naveden kao „pojas crvene (?) osnove bez kopče i završetka“ (*Vno cento de carmexin senza fiuba e senza argento*), drugi kao „pojas crvene (?) osnove sa srebrnom kopčom (*fiuba*), srebrnim krajem (*cauo*) i trideset srebrnih pločica (*passeti*)“, treći kao „pojas crvene (?) osnove s kopčom, krajem te dvadeset i sedam pločica“, a četvrti kao „ženski pojas (*centura da dona*) crvene osnove izvezene zlatom, s kopčom, krajem i sedam pločica“. Dakle, radilo se o pojasevima platnene osnove s metalnim dijelovima: kopčom, završetkom i pločicama, odnosno aplikama. Pokojnik je od nakita imao trinaest manjih zlatnih prstena težine dvije unce i četiri zlatna prstena, zatim zlatnu kariku (*vera doro*), dva para srebrnih pozlaćenih naušnica te dva para krunica. Par krunica od koralja (*paternostri de coralo*) sadržavao je srebrni križić (*croxeta*) i srebrnu vilicu, a srebrna se vilica nalazila i na paru srebrnih krunica *cum loldano de argento*. Vjerojatno se u oba slučaja radilo o vilicama koje su zajedno s krunicama bile nošene o pojasu. One su vjerojatno pripadale setu od dvanaest vilica, jer je u Tominu inventaru zabilježeno još deset srebrnih vilica (*pironi de argento*) i dvanaest srebrnih žlica (*cuslieri de argento*) ukupne težine dvadeset i dvije unce. Među njegovim dobrima navodi se i nož s uresima od srebra (*curtella fornida de argento*) te tri srebrna ukrasa za ženske noževe (*Furnimento de argento per cortelli da dona, zoe tre vorete*).²⁴⁰ Od srebrnog posuđa Toma je posjedovao osam srebrnih pozlaćenih plitica ukupne težine četrdeset unca, a u njegovu je inventaru zabilježena i jedna srebrna pozlaćena *vergeta*. Navedeni zlatarski radovi, uz ostala pokretna i nepokretna dobra, svjedoče o visokom materijalnom statusu tog šibenskog plemića. No, osim toga, u njegovoj se trgovini (*butiga*) nalazio i veći broj zaloga, uključujući i predmete od plemenitih metala. Ondje su se nalazile dvije pozlaćene i jedna srebrna pozlaćena plitica (*taza, taca*), dvije srebrne žlice (*cuslier*), pozlaćeni kalež (*chalexe*) s pozlaćenom patenom (*patena*), trideset i osam srebrnih pozlaćenih gumba (*butuni*) i još neki gumbi, zatim zlatni prsten, par pozlaćenih naušnica, dva srebrna prstena od kojih je jedan bio i pozlaćen, potom srebrni križić (*cruxeta*) s lančićem, niska od malih bisera sa srebrnom iglom (*cum aço di arzento*) te pojas žuto-bijele osnove s kopčom, metalnim krajevima i osamnaest pločica. Nažalost, ti su zalozi bili „bez ceduljice“ (*senca cetole*), stoga nisu poznati podaci o zalogodavcima kao ni pojedinačni iznosi zaloga.

Dana 15. studenog 1453. godine započet je popis dobara Jurka Stertkovića (?) iz Šibenika u kojem se navode tek dva zlatarska rada: zlatni prsten male vrijednosti i srebrna plitica.²⁴¹

U travnju iduće godine sastavljen je popis dobara Dobrice, udovice Mihovila Tavelića, u kojemu se navodi stara srebrna plitica (*taca uechia darzento*) koja je sa srebrnom žlicom (*cuslier*) i dvjema oštećenim srebrnim vilicama (*piruni rutti darzento*) težila osam i pol unca.²⁴² U Dobričinu inventaru upisana su i dva srebrna pojasa, od kojih je jedan težio četrnaest unca te imao ukrase od srebra na crvenoj svilenj osnovi, dok je drugi (težine šest unca) bio u zalogu kod rečene Dobrice za deset libara. Osim navedenih predmeta, pokojnica je za života posjedovala i par velikih krunica od žutog jantara (*ambro*) te bodež „s malo srebra“ (*daga cum pocho darzento*), a među zalozima zabilježena su još četiri prstena i jedna srebrna karičica.

U inventaru Jurja Banjvarića sastavljenom u svibnju 1454. godine također su popisani raznovrsni zlatarski radovi.²⁴³ Na nekoliko odjevnih predmeta zabilježen je veći broj kopčica od nepoznatog materijala i gumbi od pozlaćenog srebra. Tako je jedna skrletna haljina bila ukrašena s trideset i dva para kopčica (*asole*) i mnoštvom manjih kopčica (*asolete*), a zelena haljina s četiri para manjih kopčica. Jedna svjetloplava haljina imala je četrdeset i osam, a druga četrdeset i dva srebrna pozlaćena gumba, dok je par rukava (*manegeti*) od baršuna bio ukrašen s četrdeset i tri gumba zvana *peroli*. U jednom je upisu zabilježena neodređena količina manjih gumba od srebra i prsten od pozlaćenog srebra, a osim toga Juraj je posjedovao još jedanaest prstena: šest manjih srebrnih pozlaćenih, dva zlatna s granatima (*cum granate*), oštećeni zlatni prsten izrađen „na pariški način“ (*anello parisino*), zlatni prsten *cum caselito* i zlatni prsten s pečatom (*d'sizelo*). Pokojnik je za života posjedovao i pola para (jedan komad) srebrnih naušnica i nepoznatu količinu naušnica koje su zabilježene kao „dva lančića od naušnica“ (*cadenenelle de cercelli*), zatim par svjetloplavih krunica s dvadeset i osam srebrnih križića, te sedam srebrnih gumba i sedam križića za krunice (*butuneli piculi darzento 7 e crusite 5 di paternostri*), nisku od malih bisera (*fileto de perle menude*) i dvjesto sedamdeset većih bisera (*perle grosete*). Osim toga, imao je dva “srebrna vrška” za ženske noževе (*cospeli de arzento de corteli de donna*),²⁴⁴ srebrnu pozlaćenu pliticu težine pet unca te tri pojasa – ženski pojas cinober crvene osnove ukrašen pozlaćenim srebrom i dva manja pojasa (*centurete*) s po deset srebrnih pozlaćenih pločica (*pesi de arzento doradi*), završecima i kopčama .

Tijekom istog mjeseca sastavljen je i popis dobara plemića Danijela Jurića, mletačkog vojnog zapovjednika i građanina Šibenika,²⁴⁵ u kojemu je, između ostalog, popisana i srebrnina u vlasništvu pokojnika.²⁴⁶ Iz njegova inventara doznajemo da je posjedovao dva pojasa platnene osnove urešena srebrom (*vernida de arzento*), nepoznati broj krunica od pozlaćenog srebra i nepoznatu količinu srebrnih pozlaćenih gumba (*butonzelli, piroletti*), četiri zlatna prstena, četiri

srebrne žlice i četiri srebrne vilice te *tertira una de perle i çoclo vno de arzento indorado cum balasso vasto nel fuogo*. Osim toga, kod njega su se u zalogu nalazila i dva ženska pojasa urešena srebrom (*çenture de dona ... guarnida darzento*) založena za dvadeset i pet libara, jedan crvene, a drugi zelene osnove.

Vlada Žirova (?), udovica Ivana iz Dubrovnika, posjedovala je tek dvije niske bisera (*fil de perle*), dva para ženskih naušnica (*cerceli de dona*), dva para ženskih srebrnih kopči i jednu srebrnu pliticu težine četiri unce i dvije oktave, te četrdeset i osam srebrnih pozlaćenih gumba koji su se nalazili kod Martina Draganića iz Murtera.²⁴⁷

Među zlatarskim radovima popisanim u inventaru šibenskog komunalnog bilježnika Rafaela Ferro,²⁴⁸ ističe se par krunica od koralja (*paternosti de choralo*) s trideset i tri križića i mašnicom od bisera (*fiocho de perle*), potom jedna manja kruna (*girlandeta*), prsten s pečatom (*cum bola*), prsten s granatom (*granata*) i prsten *parisin*, zatim sedam srebrnih žlica i šest srebrnih vilica te tri pojasa – jedan s osnovom od zelene svile, pojasnom kopčom i osam srebrnih pločica, drugi s osnovom od crne svile s dvadeset i šest pločica, kopčom i završetkom od srebra te treći s osnovom od crne svile s dvadeset i šest pločica, kopčom i srebrnim krajem. Međutim, osim navedenih predmeta, Rafael je posjedovao i trideset i dva ženska srebrna pozlaćena gumba, pedeset i dva srebrna gumbića (*botonçelli picollini*), haljinu s četrdeset bisernih gumba, zatim uncu bisera (*perle*) i sedam unca „lomljenog“ srebra (*arzento roto*) u staklenoj kutijici te četiri unce *de dopioni in dui cauezi de oro, una caueze* sa srebrnim lančićem i jednu srebrnu šipku (?) (*verga*) težine četiri unce.

O znatno skromnijem materijalnom statusu mesara Radoja svjedoči njegov inventar sastavljen u kolovozu 1454. godine, u kojemu se spominje tek par posrebrnenih noževa (*cortelli arzentadi*) koji su služili za obavljanje mesarskog zanata i četrdeset srebrnih gumba.²⁴⁹

Dana 9. kolovoza 1454. godine u Šibeniku je predöčen inventar nepoznate osobe koja je, sudeći po popisanim dobrima, također bila dobrog materijalnog statusa.²⁵⁰ Osim većeg broj nekretnina i raznih pokretnina, osoba je u vlasništvu imala i određenu količinu srebrnine i bisera, preciznije, tri ženska pojasa izrađena od srebra ukupne težine dvadeset i tri unce, zatim kožni muški pojas ukrašen srebrom, krunu urešenu biserima (*girlanda lauorada cum perle*), osam reljefno izrađenih srebrnih pozlaćenih plitica ukupne težine četrdeset unca, dvanaest srebrnih vilica, žensku haljinu s četrdeset i četiri srebrna pozlaćena gumba, ogrtač s bisernim gumbima, nisku bisera (*fillo de perle*), dva dječja odjevna predmeta *cum copolleti da (!) argento* te sedam i pol unca srebra *de cape darcento e copoleti darzento lauoradi*.

Dobrica, žena pok. Ivana Konjevića, za života je posjedovala tek trideset i dva srebrna gumba i isto toliko bisernih gumba, zatim dvadeset i dva para srebrnih pozlaćenih kopčica te osamnaest srebrnih žlica i srebrnu pliticu.²⁵¹

Međutim, iznenađuje činjenica da u inventaru plemića Lovre Dominikova, koji je slovio za jednog od najimućnijih Šibenčana svoga vremena,²⁵² nije zastupljena znatno veća količina zlatarskih radova.²⁵³ Naime, u njegovu popisu dobara zabilježena su tek četiri pojasa svilene osnove (*centure de seda*) s uresima od srebra (*argento suxo*), šest srebrnih žlica (*coslieri*), pet srebrnih vilica, osamnaest pari srebrnih pozlaćenih kopčica (*axole*), dvije haljine s ukupno sedamdeset i šest srebrnih gumba zvanih *peroli* i nisku od pedeset i četiri takva pozlaćena gumba (*piroleti de fil indoradi*). Jedini upis koji zapravo odražava Lovrin ekonomski status jest onaj u kojemu se navodi devet srebrnih plitica s njegovim „znakom“, zacijelo obiteljskim grbom (*cum so signal*), što svjedoči o tome da su plitice bile personalizirane i izrađene po narudžbi. Srebrnina koja je kod Lovre bila založena popisana je skupno: „pedeset i tri unce lomljenog srebra“ (*argenti roti*) i „dvadeset i jedna unca srebra u pliticama“ (*arzenti in tace*).

U rujnu iste godine sastavljen je i inventar majstora Petra Gojčića, u kojemu je upisan tek jedan muški „njemački pojas“ urešen srebrom (*centura de homo tedescha fornida darzento*).²⁵⁴

Iz popisa dobara *ser* Marina Nišića sročnog u studenom 1454. godine doznajemo da je pokojnik za života posjedovao četiri srebrne žlice, pet srebrnih vilica, žensku nisku bisera srednje veličine (*fil de perle de dona mezano*), dva srebrna ženska pojasa, dva srebrna prstena (*anelli*) i dvije male srebrne plitice, te da se u njegovoj *botegi* nalazilo osam mjedenih kopčica, stotinu i trideset mjedenih gumba (*butoni de laton*) i srebrna kutija za noževe (*chortelliera*).²⁵⁵ Ondje su popisivači zatekli i određenu količinu zaloga, a među njima par naušnica (*zerzeli*) i srebrni prsten (*anello de arzento*), koje su zalagodavci založili za libru i dvadeset i pet solda.

S druge strane, Ivan Makaronić sa Žirja posjedovao je samo futrolu za noževe urešenu srebrom (*uagina ornata cum argento*).²⁵⁶

Nešto veću, ali i dalje skromnu količinu srebrnine posjedovao je i Vukota Berčić, u čijem su inventaru upisana četrdeset i dva srebrna pozlaćena gumba (*butoni*), tri para pozlaćenih naušnica zvanih *cercelli garofaladi*, zatim pedeset pari malih „bijelih“ (nepozlaćenih?) kopčica, niska bisera (*fileto de perle*), zlatni prsten te srebrna pozlaćena plitica (*taça*).²⁵⁷

Iz popisa dobara Frane Aldobrandija saznajemo da je posjedovao žensku nisku bisera (*fileto da dona fornido de perle*), ženski pojas od srebra i još jedan pojas crvene osnove urešen

pozlaćenim srebrom, potom par naušnica (*cercelli*), žensku torbicu (*bursa da dona*), zlatnu kariku (*uera*) i zlatni prsten s pečatom (*cum sigello*) te zlatni prsten s biserom.²⁵⁸

Među dobrima plemića Filipa Šižgorića popisanim u njegovu inventaru 1454./1455. godine²⁵⁹ navedeno je više vrsta predmeta i ukrasa od srebra, pozlaćenog srebra i bisera: jedan *busto de perle* s obiteljskim grbovima, ženski pojas svjetloplave osnove ukrašen pozlaćenim srebrom, ženski pojas zelene osnove urešen srebrom, srebrna pozlaćena plitica s motivom mjeseca i zvijezda (*cum signal luna e stelle*), četiri srebrne žlice – jedna s lavom (*cum leon*) i tri s djevojačkim poprsjima (?) (*cum domicelle*) – dvadeset pari velikih srebrnih pozlaćenih kopčica (*azole grande*), deset srebrnih pozlaćenih gumba, par srebrnih pozlaćenih naušnica, pedeset i dva mala srebrna pozlaćena gumba *da fil menudi*, par crnih krunica sa srebrnim križićima i čvorom od bisera (*groppo de perle*),²⁶⁰ tri predmeta platnene osnove „za djevojku“ urešena biserima (*zoe*²⁶¹ *da donzella*), dva manja komada nakita za djevojčice ukrašena biserima (*zogete da pute cum perle*²⁶²), pet zlatnih prstena i dvije *vergete*, srebrna škrinjica s obiteljskim grbom (*credenzera darzento cum larma nostra*), srebrni lančić rastavljen na dva dijela (*catinella darzento in 2 pezi*), ženska svilena torbica izvezena zlatovezom, četiri unce manje jedna kvarta lomljenog srebra (*rotame darzento*), dva bisera teška jednu kvartu i devet karata, pojas crvene osnove sa srebrnim pločicama (*cum passeti*), ženske jantarne krunice sa srebrnim križićima (*paternostri da dona dambro cum le croxete dargento*) te dvije haljine sa srebrnim pozlaćenim gumbima (jedna s trideset i pet, a druga s trideset i osam gumba).

Istoga je dana započet i popis dobara plemića Šimuna Šižgorića,²⁶³ koji je također posjedovao veću količinu srebrnine i bisera. Tako se među pokretninama spominje jedan *busto de dona* urešen biserima i obiteljskim grbovima, potom trideset i osam bisernih gumba s obiteljskim grbovima (*botoni de perle cum le arme nostre*) te četrdeset srebrnih pozlaćenih gumba i još sedamdeset srebrnih pozlaćenih gumba srednje veličine, zatim dvadeset i četiri para srebrnih pozlaćenih kopčica, niska bisera, krunica od koralja *cum caico de perle* i četrdeset četiri križića te jedna *zoia de dona de perle a modo nostro*. Osim toga navode se tri para srebrnih naušnica od koji je jedan par bio oštećen (*du sani uno roto*) Popisano je i devet srebrnih žlica, jedna srebrna vilica, par nožića urešenih srebrom, pet srebrnih plitica od kojih jedna bila oštećena (*rota*), četiri unce srebra za različitu namjenu (*4 vnze de arzento di piu raxon*), dvije zlatne cjevčice (*canelle*), par svilenih rukava *cum pianete* i sedamdeset dva gumba, potom par rukava sa srebrnim kopčama (*maiete de arzento*), ogrtač i haljina s ukrasima od bisera i srebra

(*ornamento di perle e arzento*), četiri torbice (*borsete*) od kojih jedna sa srebrnim lancem (*catenella*) te jedna ženska kapica (*scuffia*) i tri pojasa urešena srebrom.

S druge strane, u inventaru Dragiše Pribčića upisan je samo par naušnica zvanih *garofolari* i dva srebrna prstena, od kojih jedan s pečatom (*con sizelo*).²⁶⁴

Da su i šibenske bratovštine nekada posjedovale srebrninu koja se do današnjih dana nije uspjela sačuvati, potvrđuje inventar bratovštine sv. Marka sa sjedištem u crkvi sv. Marije u Docu (*Sancta Maria de Burgo*), današnjoj crkvi sv. Križa u Docu, sastavljen 9. studenog 1455. godine.²⁶⁵ U tom se inventaru najprije navodi srebrno pozlačeno raspelo s likom Raspetoga na jednoj i likom sv. Marka, zaštitnika bratovštine, s druge strane te Marijom i Ivanom na bočnim stranama te ostalim likovima,²⁶⁶ od kojega se danas sačuvala tek skulpturica Bogorodice uz drvo križa.²⁶⁷ Potom slijedi bakreno pozlačeno raspelo s Raspetim na jednoj i Bogorodicom na drugoj strani, sačuvano do današnjih dana,²⁶⁸ a nakon toga nekoliko zlatarskih djela koja više nije moguće identificirati među sačuvanim djelima: *lanza* (?), odnosno motka s pozlaćenim nodusom (*pomi indoradi*), koja je vjerojatno služila za uglavljivanje bratovštinskog barjaka, i tri srebrna pozlačena kaleža s pripadajućim patenama (*calices argentei et deaurati cum eorum patenis*). Premda iz crkve sv. Križa potječe srebrni pozlačeni kalež iz 15. stoljeća danas izložen u Interpretacijskom centru katedrale sv. Jakova *Civitas sacra*, navedeno djelo ipak nije moguće sa sigurnošću identificirati kao jedan od tri kaleža koja su popisana u inventaru bratovštine sredinom 15. stoljeća.²⁶⁹

Dana 19. studenog iste godine sastavljen je popis dobara marangona Nikole Slušića, koji je od srebrnine posjedovao tek srebrnu pliticu tešku šest unca.²⁷⁰ Potom je 9. prosinca 1455. godine započet popis dobara Jakova Berčića iz sela Strenić, u čijem su se vlasništvu nalazila dva para naušnica zvanih *garofaladi*, dvadeset malih srebrnih gumba i dva srebrna prstena – jedan pozlaćen, a drugi s pečatom (?) (*cum zilo*).²⁷¹ Dana 17. veljače 1456. godine sastavljen je inventar Martina Mirse u kojemu se spominje muški pojas s kopčom, karikom za vješanje (*pendaglio*) i sedam srebrnih pločica.²⁷²

U kolovozu 1456. godine započet je popis dobara Katice,²⁷³ žene Ivana Bosne iz Šibenika, u kojemu je upisano devetnaest srebrnih pozlaćenih gumba, jantarna krunica s dvadeset i pet srebrnih križića i čvorom od bisera,²⁷⁴ srebrna plitica, srebrni prsten i neko lomljeno srebro (*alcuno rotame darzento*) te nožić od nepoznatog materijala umetnut u crvene korice (*cortellino in vagina*).²⁷⁵

I u inventaru Vukca Ratkovića zabilježen je nožić od nepoznatog materijala (*cortela pizola*) koji je najvjerojatnije bio ovješten o pojas označen kao *centura tedescha*.²⁷⁶

Kako saznajemo iz popisa dobara šibenskog arhiprezbitera Jakova Zilijevića²⁷⁷ iz 1456. godine, u njegovoj se radnoj sobi (*in studio*) nalazila veća količina srebrnine i nešto zlatnine.²⁷⁸ Većina popisanih predmeta bila je u vlasništvu pokojnika, ali se među njima nalazilo i desetak zaloga. Među zlatarskim djelima popisanim u inventaru valja izdvojiti pozlaćeni kalež s patenom (*calexe cum I^a patena dorado*²⁷⁹) i srebrni pozlaćeni križić (*croxeta picola dargento indorada*). Premda se u inventaru navodi nekoliko pojaseva, samo su dva pojasa od kože bila u vlasništvu pokojnika: jedan s osam srebrnih pločica, srebrnom kopčom, parom nožića (*paro de cortellini*) i srebrnom vilicom, te drugi s bakrenom kopčom i srebrnim aplikama. Srebrni pozlaćeni pojas *ser Ivana de Potin* bio je založen za deset libara, a u zalogu je bilo još nekoliko srebrnih pozlaćenih pojaseva (*alcune centure de argento dorade*). Pojas Jurja Bogdanića iz Briševa plave osnove s pločicama od srebra bio je pohranjen kod arhiprezbitera zajedno s niskom bisera *e I^a franza negra* i dvama srebrnim prstenima. U inventaru se spominje još osam prstena: manji zlatni prsten redovnika Andrije založen za dvije libre i manji zlatni prsten Jurice, sina majstora Lovre, založen za sedam libara, zatim prsten od zlata manje kvalitete (*anello doro basso*) Petra Utišenića založen za sedam libara i deset solda, potom manji srebrni prsten (*aneleto de argento*) i pozlaćena karičica (*vereta dorada*) založeni za jednu libru, još jedan manji srebrni ženski prsten bez ceduljice te još jedan manji srebrni prsten, vjerojatno u vlasništvu pokojnika. Arhiprezbiteru je nedvojbeno pripadao i manji zlatni prsten naveden zajedno sa srebrnim pečatom s njegovim grbom (*bolla dargento con la sua arma cum vno aneleto doro*). Za razliku od prstenja, naušnice se u inventaru spominju samo u jednom upisu iz kojega doznajemo da je srebrna *verga* s parom naušnica težila oko šest unca. *Vergeta de argento* kipara Lorenza Pincina bila je založena za tri libre, a u istoj oslikanoj kutijici (*scatolleta depenta*) nalazile su se i dvije Jakovljeve srebrne *vergete* teške oko četiri unce, zatim komadić zlata (*pezeto doro*) težak oko sedamnaest karata te pedeset i jedan veliki biser. Bili su tu i srebrni križići (*cruxete darzento*) koje je za tri libre založila neka Dragana. Od srebrnog posuđa u inventaru se spominju dvije plitice; pozlaćena je u središtu sadržavala grb s prikazom golubice, a nepozlaćena grb s motivom krune. Ono što u Jakovljevu inventaru iznenađuje jest količina srebrnog pribora za jelo. Naime, upisana je čak dvadeset i jedna srebrna žlica i sedamnaest srebrnih noževa od kojih su dva bila „jako velika“ (*molto grandi*). Od toga je dvanaest srebrnih žlica i dvanaest srebrnih vilica najvjerojatnije bilo dio seta pribora za jelo (*dozena de cuslieri*

darzento et vnaltra de pironi darzento),²⁸⁰ a vjerojatno je u tu svrhu služilo i pet pari nožića (*cortellini*) od nepoznatog materijala. No, u Jakovljevu su inventaru zabilježena i dva veoma rijetka predmeta koja se u šibenskih arhivskim izvorima 15. stoljeća spominju svega nekoliko puta: srebrna čačkalica (*curadenti dargento*) i dvije srebrne soljenke (*doi belle salieri de argento*).

S druge strane, Klara, supruga kipara Petra Berčića, posjedovala je tek prsten od zlata i dvije plitice od srebra,²⁸¹ a čini se da ni šurjak kipara Andrije Berčića, Nikola Lalić, nije bio znatno boljeg imovinskog statusa, što pokazuje i skroman broj zlatarskih radova zabilježen u njegovu popisu dobara.²⁸² U njemu je upisan srebrni prsten s pečatom (*cum bolla*), dva zlatna prstena i ženska haljina s neodređenom količinom srebrnih gumba.

U inventaru Margarite, žene plemića Pavla Nigoevića, započetom 20. prosinca 1457. godine, upisana je srebrna plitica teška pet unca procijenjena na dvadeset libara, potom šesnaest unca obrađenog srebra (*arzenti lauoradi*) novčane vrijednosti četrdeset i osam libara, jedan ženski prsten od zlata te pozlaćeni tanjur (*taier*) procijenjen na šest solda.²⁸³

U siječnju 1458. godine sastavljen je popis dobara mesara Jurja Mirkovića u kojemu se spominje par rukava s četiri para srebrnih kopčica (*axolle*) i torbica u kojoj su se nalazila dva prstena i koralj (*coral*).²⁸⁴ Međutim, osim navedenih predmeta u njegovoj su se kući nalazile i stvari Mare, udovice Luke Matijaševića, a među njima dvadeset i dva manja srebrna gumbića, trideset i šest plosnatih gumba zvanih *pianete*, četiri biserna gumba na svilenoj vrpci (*zordon*), *pizali 2 de argento*, srebrni križić i par naušnica *de murlacha*.

Tog je mjeseca sročeni i popis dobara Margarite, žene Jurja Vukovića, koja je od srebrnine posjedovala samo par srebrnih pozlaćenih noževa.²⁸⁵ U siječnju iste godine sastavljen je i inventar Radiča Vukčića koji je u vlasništvu imao srebrni pozlaćeni prsten s „pravim“ crvenim „kamenom“ (*annelo de argento dorado cum piera rosa ueruo*).²⁸⁶

U travnju iste godine sročeni su i inventari *domine* Margarite, pokojne udovice majstora Frane Kasalovića, šibenskog podstrigača sukna.²⁸⁷ Među ostalim dobrima, u njezinu je inventaru upisan par ženskih srebrnih noževa urešenih srebrom sa srebrnim lančićem, zatim dvadeset pari srebrnih pozlaćenih kopčica, trideset i osam srebrnih pozlaćenih gumba, srebrna pozlaćena plitica s grbom u sredini s prikazom mjeseca i zvijezda (*cum signal in mezo vna luna e stelle*), manji zlatni prsten s istovjetnim grbom, dva ženska pojasa urešena srebrom te par manjih krunica i jedna srebrna žlica (*schlusier*²⁸⁸) s likom anđela (*in cauo un angello*).

Količina zlatarskih radova upisanih u inventaru Nikole Divnićia izvrstan je pokazatelj društvenog i ekonomskog statusa tog šibenskog plemića.²⁸⁹ Od nakita u užem smislu riječi, Nikola je posjedovao dvanaest prstena (*annelli*) – šest srebrnih i šest zlatnih, od kojih je jedan zlatni bio ukrašen biserom, a drugi pečatom s Divnićevim grbom (*cum la lor bolla*) – i pet pari naušnica od nepoznatog materijala. Jedan par naušnica upisan je zajedno sa srebrnim lančićem, a par naušnica Martina Rusinovića bio je založen za dvije libre. Osim zlatnih prstena, Nikola je posjedovao još uncu zlata (*onza una de oro*) i četiri zlatne *vergete*. Među nakitom u širem smislu riječi, odnosno funkcionalno-dekorativnim predmetima koji su činili sastavni dio kostima onoga vremena, brojčano se ističu gumbi. Tako su se na jednom ogrtaču (*zuarnaza*) nalazila sedamdeset i dva srebrna pozlaćena gumba *de argento indoradi a fil*, a na paru rukava (*manege*) pedeset srebrnih pozlaćenih *pianeta*. Osim toga, Nikola je posjedovao i trideset četiri biserna gumba sa svojim grbom (*butoni de perle cum lor arma*) ukupne težine sedam unca (oko dvjesto grama) i jedan *busto de perle*, te ogrtač (*vernaza*) i haljinu s dvadeset i četiri para velikih kopčica s njegovim grbom (*axole grande cum lor arma*) težine osamnaest unca (oko šesto grama). Popisano je i dvadeset šest velikih srebrnih pozlaćenih gumba težine četiri unce i sedam oktava te trideset i četiri mala ženska pozlaćena gumba težine pola unce. U inventaru je upisano i trinaest pojaseva od kojih je šest bilo u vlasništvu pokojnika, dok je srebrni pojas nekog *ser* Bartula „izrađen po starinski“ (*al antiga*) te još šest pojaseva bez „glave“ (*cauo*) težine šesnaest unca i jedan gran (*granum*) još uvijek bilo u zalogu zbog preostalih deset libara duga. Dakle, Nikola je posjedovao pojas od crne svile sa srebrnim dijelovima i još jedan pojas crne osnove urešen srebrom težak sedam unca, zatim dva pojasa s pet srebrnih pločica i krajevima od srebra, crveni ženski pojas urešen srebrom težine osam i pol unca te pojas od crne svile urešen pozlaćenim srebrom koji se nalazio kod Nikoline pokćerke (?) u Zadru. Zanimljivo je da u Nikolinom inventaru nije zabilježena ni jedna srebrna plitica, iako je ta vrsta posuđa nerijetko bila zastupljena u kućanstvima imućnijih Šibenčana. Međutim, upravo su u njegovu popisu dobara zabilježene dvije iznimno rijetke posude, odnosno srebrne pozlaćene zdjele za slatkiše (*confitiere*) s grbom, koje su zajedno težile dvadeset i četiri i pol unce. Osim toga, Nikola je posjedovao i šest žlica (*chlusier, clusier, coslier*) od čega pet srebrnih, od kojih su tri težile dvije unce. Od navedenih sedam srebrnih vilica, šest je ukupno težilo tri unce.

Pribor za jelo od srebra pronalazimo i u inventaru plemića Ilije Linjićia²⁹⁰ u kojem je upisano deset srebrnih žlica, dvanaest srebrnih vilica i par noževa urešenih srebrom, a k tome je u jednom upisu zabilježena i kutija za noževe (*cortiliera*) s dvanaest noževa koji, doduše,

vjerojatno nisu bili od srebra. No, srebrne su bile tri plitice, ali i pojedini dijelovi na sedam pojaseva (*centure, centi, zenti*). Tri su pojasa bila ženska pojasa (*da dona*) i urešena srebrom, a preostali muški (*da homo*), također sa srebrnim dijelovima. Jedan je bio definiran kao kratak (*cento corto*), a jedan kao dugačak (*longa*). U inventaru je zabilježeno i stotinu dvadeset gumba: četrdeset od pozlaćenog srebra i osamdeset od bisera.

Srebrne predmete funkcionalno-dekorativne namjene pronalazimo i u inventaru nekog Marina iz 1460. godine,²⁹¹ u kojemu je zabilježeno šest pari manjih srebrnih kopčica (*azule de arzeno picule*) i par ženskih kopči od srebra (*fiube de arzeno de dona*). Uz navedeno, Marin je posjedovao i dva srebrna prstena, jedan s pečatom (*cum sigillo*) i jedan s „pravim okom“ (*cum ochio da uero*), vjerojatno dragim ili poludragim kamenom, a ne staklenom pastom.

Dana 18. rujna 1460. godine sastavljen je popis dobara Vilima iz Tridenta u kojemu se spominje muški pojas sa srebrnom kopčom pločicama od srebra.²⁹²

U inventaru Tome Draganića započeto u rujnu iste godine upisana su tri prstena, gumbi i kopčice: srebrni pozlaćeni prsten s bijelim „kamenom“ (*cum piera bianca*), srebrna pozlaćena karika (*uera*) i zlatni prsten s biserom (*cum la perla*), zatim četrdeset srebrnih pozlaćenih i dvadeset dva mala srebrna gumba te dva para srebrnih kopčica rukavima.²⁹³

Kako saznajemo iz popisa dobara klesara Luke Radojevića, majstor je posjedovao pojas od crne svile s krajevima (*caui*) od srebra i dvadeset jednom pločicom (*passeti*), zatim par noževa (*cortei*) i jednu lijepu srebrnu pliticu „za piće“ (*taza da biuer*) te zlatni prsten i dvije zlatne *vergite* ukupne težine četrdeset i četiri karata, koje je izvagao i procijenio zlatar Nikola.²⁹⁴

U inventaru Jakova Nestašića zabilježene su dvije srebrne plitice i pojas od crne svile urešen s trinaest srebrnih pločica izrađen „na venecijanski način“ (*ala veneciana*).²⁹⁵

Pojas platnene osnove sa srebrnim elementima upisan je i u inventaru Stjepana Mirse, maloljetnog sina pokojnoga *ser* Lovre Mirse.²⁹⁶ Osim pojasa u Stjepanovom su inventaru upisana dva para ženskih trakica s mašnicama od bisera (*cordoni da dona cum fiochi de perle*), manji srebrni pozlaćeni lik lava (*lioneto de argento indorado*), osamnaest srebrnih pozlaćenih kopčica, dvadeset i sedam srebrnih gumbića različitih vrsta i četiri srebrna prstena.

Ser Luka Butrišić je od zlatarskih radova posjedovao samo dva zlatna prstena s pečatom (*aneli cum bula*), sedam srebrnih vilica i osam srebrnih žlica.²⁹⁷

U inventaru *ser* Antuna Banjvarića upisane su dvije žlice od srebra lošije kakvoće (*cosliere darzeno basso*), ali povećani broj drugih vrijednih zlatarskih radova:²⁹⁸ dva pojasa crvene osnove s kopčama i krajevima od pozlaćenog srebra, pojedinačne težine jedne unce,

potom stari pojas (*centura uechia*) od svile urešen srebrom težine pola unce, ženski *brazali* od zelenog baršuna s četrdeset srebrnih pozlaćenih gumba zvanih *garofolai* i ženski *brazali* od zelene svilene tkanine urešeni s dva para srebrnih kopčica (*azole*), te dvije srebrne pozlaćene plitice (*taze*) od kojih je jedna težila četiri unce i u sredini imala slovo V. Među dobrima je popisano četrdeset i pet pozlaćenih gumba težine jedanaest unca, koji su pripadali njegovoj supruzi, i jedna njezina kruna od bisera (*corona di perle*) vrijedna sedam dukata te par ženskih kopči (*fiube*) od pozlaćenog srebra. Osim toga, popisana su i tri zlatna prstena: muški prsten s pečatom sa slovom •M• (*in sizello suso e littera •M•*), prsten s pečatom u obliku izrezbarenog orla (*in sizello e suso aquilla sculpida*) i prsten s bijelim karneolom (*cum I^a corniola bianca*).

Inventar šibenskog komunalnog liječnika Antuna iz Spilimberga zorno svjedoči o tome da je pokojnik za života bio iznimno dobrog ekonomskog statusa, odnosno da je pripadao „financijskoj i materijalnoj eliti šibenskog društva“,²⁹⁹ što potvrđuje i količina zlatarskih radova popisanih u njegovu inventaru – mahom uresa kostima, nakita i jedaćeg pribora.³⁰⁰ Iz popisa je vidljivo da je Antun posjedovao sedam pojaseva s ukrasima od pozlaćenog srebra i jedan muški kožni pojas sa srebrnim dijelovima. Pet pojaseva imalo je applike od pozlaćenog srebra na crvenoj (?) osnovi dekoriranoj zlatovezom (*lauora cum oro*), jedan pojas crvene osnove bio je bez zlatoveza (*senza oro*), ali urešen pozlaćenim srebrom baš kao i pojas crne svilene osnove ukrašen zelenim baršunom. Od pozlaćenog srebra bile su izrađene i tri unce plosnatih gumba (*pianete*), jedan lančić i dječja karičica *cum tremuli*. Tri odjevna predmeta za djevojčice (*inuestidure*) imala su ukrasne elemente od srebra i bisera, a jedan odjevni predmet za dječake (*zorneola da fantolini*) ukrase od srebra ukupne težine četiri unce. Par ukrasnih pletenica (*drize*) bio je ukrašen biserima „na četrdeset i jednom mjestu“, a od bisera su bila izrađena i dva komada nakita (*zoie*) koja su s još dvije *zoie doro* bila izvedene „na frijulski način“ (*al modo de friul*). Od zlata je bilo devet prstena i dvije *vergete*, dok je šesnaest vilica i tri žlice bilo izrađeno od srebra. Ukrasni elementi od srebra zabilježeni su još samo na krunici od koralja (*corda de paternostri de corallo*) koju je krasio nepoznat broj srebrnih križića (*croxete darzento*).

Krunicu od koralja posjedovao je i plemić Šimun Tavelić, ali je njegova imala i osamnaest srebrnih „zrnaca“ (*graneli*) izvedenih tehnikom filigrana (*lauorati a fil*).³⁰¹ Ona je popisana s drugim dobrima u inventaru tog plemića u čijem su vlasništvu bile i tri krunice (*corde de paternostri*) od „crnog“, to jest iznimno tamnog jantara (*de ambro negro*). Od nakita u užem smislu riječi u inventaru se navodi samo osam zlatnih prstena – po jedan s dijamantom

(*ligato in diamante*) i safirom (*ligato in zafiri*), a ostali s rubinima male vrijednosti (*in rubini de puocho ualor*). Srebrni lančić s ključevima od kuće vjerojatno nije služio kao ogrlica već se vješao o pojas, baš kao i srebrni lančić na kojemu se nalazila srebrna vilica i par noževa sa srebrnim drškama (*curtelleri cum li manigi de argento*) u koricama urešenim srebrom (*guaina*). Da su se o pojas doista vješali razni predmeti, potvrđuje upis u kojemu se među Šimunovim stvarima navodi pojas od crnog baršuna sa srebrnom kopčom i srebrnim elementom koji služi za vješanje drugih predmeta o pojas (*piuba e pendaglio de argento*).³⁰² Osim tog pojasa Šimun je posjedovao i pojas od crne svile sa sedam srebrnih pločica, a od drugih uresa kostima četrdeset srebrnih pozlaćenih plosnatih gumba (*pianete*) i neodređeni broj *pianeta* na prednjoj strani jednog ženskog odjevnog predmeta (*inuestidura*) te uncu nenanzanih bisera (*desfillade*). Od ostale srebrnine u inventaru je upisana oštećena srebrnina (*argento roto*) težine jedne unce,³⁰³ potom šesnaest srebrnih žlica (*cuslier, chuslier*) i isto toliko srebrnih vilica, uključujući i onu koja je na lancu bila nošena o pojasu. Popisane su i dvije srebrne soljenke (*saliere*) te osam srebrnih plitica. Dvije malene bile su izrađene „po starinski“ (*al antiga pizole*), a šest, očito većih, *ala moderna*, to jest u skladu s tadašnjim estetskim kriterijima. Osim toga, u inventaru se navodi i velika, skulptorski izvedena posuda za slatkiše (*confetiera*) te velika plitica izrađena „na bosanski način“ (*taza granda bosinexa*) i jedna zlatna *vergeta*.

Plitice su zabilježene i u inventaru šibenskog plemića Marka Ivanova Dobrojevića koji je posjedovao čak deset takvih predmeta: osam srebrnih i dvije srebrne pozlaćene, od kojih je jedna bila velika (*granda indorada*).³⁰⁴ U njegovu je inventaru popisan i vrijedan pribor za jelo, to jest dvadeset i šest srebrnih žlica (*culziera darzento, cuslier de arzento, cosliere de arzento*), dvadeset i pet žlica *de laton*, devetnaest srebrnih vilica i tri nožića koja su vjerojatno služila za nošenje o pojasu – jedan sa srebrnim vrškom sječiva (ili drška?) (*curtella cum cuspello de arzento*) i par srebrnih nožića koji su se zajedno sa srebrnom vilicom nalazili na srebrnom lančiću. Dva srebrna lančića služila su za nošenje ključeva (*cadinelle de arzento per le chiavi*), a na lančiću od nepoznatog materijala nalazio se srebrni križić, dok drugi srebrni križić nije imao svoj lančić (*2 croxete de arzento vna cum cadenela laltra cenza*). Treći srebrni križić zabilježen je kao oštećen (*croxeta de arzento rotta*). Pokojnik je osim toga posjedovao i trinaest pojaseva urešenih srebrnom (*zenture, centure, centi*) od kojih su četiri imala svilenu, a po jedan „zlatnu“, crvenu i zelenu osnovu. Četiri pojasa svilene osnove sadržavala su ukupno osamdeset i šest srebrnih pločica sa svojim *pondugi de fiube de arzento*, a zasebno su zabilježena još tri para srebrnih pojasnih kopči (*fiube*) s dva para *pandagi*. U inventaru su upisana i tri para

srebrnih naušnica te pet srebrnih i devetnaest zlatnih prstena; zlatni prsten s dijamantom (*diamante*), četiri sa safirom (*zafiri, cafiri*), tri zlatna pečatnjaka (*cum sizelo*), tri s granatima (*granate*), dva s biserom (*perla*) i dva s karneolom (*corniola*), jedan s tirkizom (*turchin*) i jedan bez „kamena“ (*senza piera*) te dvije zlatne karičice (*vera*). U inventaru je popisani i neidentificirani komad ženskog nakita od bisera (*zoia de perle da dona*), jedna niska bisera ili traka s biserima (*cordella de perle*), dva para srebrnih krunica i par koraljnih krunica sa srebrnim križićima. Spominju se i tri para srebrnih kopčica *cum alguni puntali e stringe de arzento*, zatim haljina s petnaest pari srebrnih kopčica (*axole*) i haljina s devetnaest pari srebrnih kopčica. Osim toga popisane su četrdeset i tri aplikacije u obliku školjki (*cape de arzento*) te mnoštvo srebrnih i bisernih gumba (ukupno dvjesto žezedest i dva) na odjevnim predmetima i odvojeno od njih: trideset devet bisernih gumba na haljini od baršuna (*botoni 39 da perle*), po trideset i četiri srebrna gumba na dvjema haljinama (*botoni 34 de arzento*), šezdeset jedan manji srebrni gumb izveden u tehnici filigrana (?) (*botonzelli de arzento de fil*), te trideset i tri srebrna plosnata gumba (*pianete*) na rukavima od baršuna, četrdeset tri srebrna plosnata gumba u tehnici filigrana (?) (*pianete de arzento da fil*) i još pedeset jedna srebrna *pianeta*. No, osim toga, pokojnik je imao još devetnaest unca u gumbima (*butuni*) i kovanicama (?) te dva *busto de perle* i 4 *maneggi de perle da dona*. Marko Ivanov posjedovao je i nekoliko iznimno rijetkih predmeta poput kutije s dvjema srebrnim posudama-spremnica (*bosoleti*³⁰⁵ *de arzento*), dvaju srebrnih napršnjaka (*dezeali*), od kojih je jedan bio urešen biserima, i jedne srebrne čačkalice (*curadente de arzento*). Možda se i u upisu *I chura richa de arzento* također krije čačkalica bogato urešena srebrom. U zasebnom dijelu inventara, u pokojnikovu dućanu, popisani su artikli za prodaju: devet pari crvenih niski krunica (*corde de paternostri rosse*), šesnaest pari crnih krunica s križićima (*paternostri negri cum cruxete*) i poveći broj zanimljivih predmeta koji vjerojatno nisu bili načinjeni od plemenitih metala. Riječ je o stotinu trideset i pet ženskih „njemačkih“ noževa (*curtelli de dona tedeschi*), devet dugačkih „njemačkih“ muških noževa (*cortelli tedeschi de homo lungi*), jednom nožiću za sir (*cortello de tayer formaglio*), jedanaest velikih „morlačkih“ pojaseva (*centure murlache brochade grande*) te sedamdeset i jednom uskom „njemačkom“ pojasu (*centure tedesche strette*).

U inventaru Florijana Benkovića popisano je trideset i osam srebrnih pozlaćenih gumba (*butoni*) ukupne težine pet unca, par ženskih rukava s pedeset prošupljenih pozlaćenih gumbića označenih kao *botonzeli 50 straforadi*, zatim muški pojas od crne kože (*choro*) sa srebrnom kopčom (*fiuba*), krajem (*cauo*) i pet pločica (*passeti*), ženski pojas crvene osnove s kopčom,

krajem i pet pločica od pozlaćenog srebra potrgan na dva dijela i odbačen (*scauazada*), korice za noževe (*vagina da cortelli*) od crvenog baršuna s dva „kraja“ od pozlaćenog srebra (*2 caui de argento indoradi*) i žensku srebrnu kariku (*vera*).³⁰⁶

S druge strane, u inventaru majstora Pavla Banjvarića upisane su samo dvije plitice: Pavlova pozlačena plitica sa slovom *P* u sredini (*cum letera P in mezo*) težine oko šest unca i plitica majstora Mihovila Vukašinića založena za deset libara.³⁰⁷

U drugom dijelu inventara Tome Tomaševića iz 1466. godine,³⁰⁸ u kojemu su popisane njegove pokretnine, upisana je i srebrnina (*arzenti*) koja se nalazila na šibenskoj galiji u trenutku Tomine smrti. Riječ je o srebrnoj posudi za pranje ruku (*bacil darzento*) s bakrenom posudom za zagrijavanje vode (*ramin*), šest srebrnih plitica, šesnaest srebrnih vilica, četiri srebrne žlice (*cuslier*), dvije srebrne posude za slatkiše (*confetere*) i srebrna soljenka (*saliera*). Nažalost, navedeni predmeti nisu pobliže opisani pa njihov izgled, težinu i novčanu vrijednost nije moguće odrediti.

S druge strane, u popisu dobara Petra Milunovića od zlatarskih je radova upisan samo par srebrnih naušnica označenih pridjevom *girophade*, čija je vrijednost procijenjena na šest libara.³⁰⁹ Očito se radilo o skupljoj vrsti naušnica specifičnog izgleda, kakve rijetko susrećemo u šibenskim izvorima 15. stoljeća.³¹⁰

Leonard Barbo posjedovao je nešto više zlatarskih radova od Petra, i to dvije srebrne plitice, sedam srebrnih vilica (*pironi*), tri srebrne žlice (*coslieri*), jedan srebrni križić i jedan srebrni *Agnus*.³¹¹

U popisu dobara šibenskog aromatarara (ljekarnika, travara) Jeronima, upisano je više primjeraka nakita, posuđa i pribora za jelo te srebrnih alata.³¹² Od nakita u užem smislu riječi Jeronim je posjedovao zlatni prsten s karneolom (*cum P carniola*), jedan srebrni prsten i par naušnica od nepoznatog materijala, a od funkcionalno-dekorativnih predmeta trideset šest okruglih srebrnih pozlaćenih gumba (*bottoni tondi*) i dvadeset dva srebrna gumba bez pozlate (*bottoni ... darzento bianchi*) te šest pari srebrnih kopčica (*axoli, axola*) i četiri pojasa sa srebrnim dijelovima. Jedan ženski i jedan muški pojas vjerojatno su u cijelosti bili izrađeni od srebra (*zentura de dona ... zentura de homo darzento*), a dva ženska pojasa imala su crvenu platnenu osnovu sa srebrnim dijelovima (*zenture ... cum arzento*). Od srebrnog posuđa za konzumaciju jela u inventaru su upisane tri srebrne plitice od kojih su dvije označene kao „stare“ (*vechie*), a jedna kao velika srebrna plitica *ala schiauonescha*. Među pokojnikovim dobrima upisan je i srebrni pribor za jelo, odnosno devet srebrnih vilica (*pironi*), četiri srebrne

žlice (*chuslier*) i kutija za noževe (*corteliera*) sa sedam noževa od kojih su dva-tri bila od srebra (*cortelli ... lauoradi darzento*). Osim toga, Jeronim je posjedovao par ženskih noževa urešenih srebrom, *busto de perle* i kutiju sa srebrnim alatima (*instrumenti arzenti*) koji su vjerojatno služili za obavljanje ljekarničkog zanata, te komad srebra (*tocho*³¹³ *de arzento*).

Inventar crkve i samostana sv. Krševana sastavljen 7. siječnja 1470. godine pokazuje da su i šibenske sakralne ustanove u prošlosti posjedovale veću količinu zlatarskih radova od one koja se do danas sačuvala.³¹⁴ U tom je inventaru popisani danas izgubljeni ili neidentificirani srebrni kalež s patenom (*chalex cum la sua patena*), ali i četiri križa: križ od pozlaćene mjedi (*croxe de laton indorada*), stari bakreni križ (*croxe de rame vechia*), oštećeni dotrajali bakreni križ (*croxe de ramin rotta et trista*) i trošan bakreni pozlaćeni križ (*croxe de ramin indorada frusta*). U inventaru je naveden i par ženskih noževa u koricama od srebra (*guaina cum paro cortelli dentro*), manji ženski pojas crvene osnove sa srebrnom kopčom (*fiuba*), krajem (*chauo*) i sedam srebrnih pločica (*paseti*) te haljina sv. Margarite *cum el busto de perle* i dvije srebrne školjke s motivom krune u sredini (*2 cape darzento cum vna chorona in chauo*).

U inventaru plemića Jurja Ivetića spominju se sljedeći predmeti:³¹⁵ haljina s četrdeset i šest bisernih gumba, ženski ogrtač sa srebrnim pozlaćenim kopčama (*maiete*), ženski ogrtač s biserima na kapuljači i pedeset jednim srebrnim gumbićem, zatim stotinu četrdeset i četiri velika, srednja i mala srebrna pozlaćena gumba, par rukava s dva para srebrnih kopčica (*axole*), petnaest velikih srebrnih pozlaćenih kopčica za rukave (*azole ... grande*), dječja kapa *cum chooleti vechi darzento*, pojas crne platnene osnove sa srebrnom kopčom *et nonbreti* (?), uži ženski srebrni pojas izrađen „po starinski“ (*ala antiga*), uski ženski pojas žute osnove s malim srebrnim kopčama, dugi završetak pojasa od srebra (*cauo de centura darzento longo*) koji je s nekim oštećenim naušnicama i komadima srebra (*pezi darzento*) težio tri unce, zatim muški kožni pojas s krajevima i dvadeset pločica od srebra izrađen „po starinski“ (*ala antigua*), dvije srebrne i jedna pozlaćena plitica (*taze*), pet srebrnih žlica (*cuslier*) i pet srebrnih vilica (*pironi*), četiri manja srebrna prstena (*annelleti*) i tri zlatna prstena – jedan sa safirom (*cum saphiri*), drugi s pečatom (*de bulla*) i treći s biserom (*cum perla*). U inventaru je upisano i nekoliko zaloga: devet komada jednog *busto de perle* s emajliranim ukrasima (*cum smalti*) i niska bisera težine jedne unce Jakova Mladinića, te dva i pol para naušnica s policom i par naušnica zvanih *garofaladi*.

Osim sačuvanih pet relikvijara o kojima je već bilo govora,³¹⁶ u inventaru samostana sv. Frane u Šibeniku sastavljenom 5. svibnja 1502. godine upisan je i veliki srebrni kalež s dva

anđela i patenom, zatim veliki lijepi srebrni križ i srebrni križić u cijelosti izrađen od srebra, a u sakristiji je popisano još šest srebrnih kaleža s patenama, veliki srebrni križ, srebrna kadionica i lik Bogorodice od bakra te bakrena navikula manjih dimenzija.³¹⁷

4.3.2. Zalozi, pozivi na otkup zaloga i javne dražbe

Osim u popisima dobara privatnih osoba te crkvenim i bratovštinskim imovnicima, znatna količina danas izgubljenih zlatarskih djela zabilježena je upravo u zalozima, pozivima na otkup zaloga i javnim dražbama. Iako su takvi spisi sadržajno vrlo oskudni, upravo je iz njih moguće doznati ponešto o novčanoj vrijednosti pojedinih zlatarskih radova. Međutim, valja imati na umu da su iznosi zaloga ovisili o slobodnoj procjeni zalogoprimalaca koji su nižim iznosima štitili vlastiti kapital, pa je stvarna vrijednost založenih dobara sasvim izvjesno bila nešto veća od one zabilježene u izvorima. To se osobito odnosi na zaloge dospjele na javnu dražbu, koji su često bili prodani za niži iznos od iznosa zaloga. No, založene stvari su na javnoj dražbi znale biti prodane i po višoj cijeni pa je moguće zaključiti da su pojedini predmeti vrijedili znatno više od iznosa koji su zalogoprimalci bili voljni platiti. Ti su podaci iznimno dragocjeni jer služe kao referentni okviri. No, valja napomenuti da je u šibenskoj arhivskoj građi sačuvano mnoštvo podataka o založenim zlatarskim radovima, osobito u općinskim spisima iz zadnje četvrtine 15. i prve četvrtine 16. stoljeća, koje zbog množine nije bilo moguće cjelovito objaviti pa su izdvojeni zanimljiviji zapisi. Selekcija spisa rađena je prema kriteriju rijetkosti i reprezentativnosti pojedinih vrsta zlatarskih radova, a izostavljani su zapisi u kojima se predmeti navode skupno, jer iz njih ne doznajemo preciznije podatke o težini i novčanoj vrijednosti pojedinačnih predmeta. Odabrani spisi najvećim dijelom potječu iz 15. stoljeća.

Najraniji poznati šibenski dokument u kojemu se spominje neki založeni zlatarski rad potječe od 26. ožujka 1386. godine, kada je *ser* Juraj Saracen iz Šibenika, uz pristanak i prisustvo majke Stojislave, izjavio da je od Nikole Grgureva Dudlića iz Šibenika primio sedamdeset libara u svrhu otkupa srebrnog pojasa (*cingulus argenteus*) težine šesnaest unca iz zaloga.³¹⁸

Srebrni predmeti profane namjene zabilježeni su i u spisu iz 1425. godine, kada su s drugim stvarima prodani na javnoj dražbi kako bi se podmirilo dugovanje pokojnog Frane Dešina.³¹⁹ U tu su svrhu prodana četiri srebrna i dva pozlaćena prstena, dva para krunica, tri srebrne žlice, par srebrnih pozlaćenih naušnica te devetnaest i pol unca „najčišćeg“ srebra.

Cijena jednog srebrnog prstena s granatom (*cum vna ingranata*) iznosila je šest libara i dva solda, a drugog takvog prstena četiri libre. Srebrni prsten s biserom prodan je za tri libre i deset solda, prsten s dijamantom (*cum vno diamante*) za dvadeset libara i dva solda, a dva pozlaćena prstena za tri libre i deset solda. Par pozlaćenih naušnica kupljen je za četiri libre i dva solda, a dva para krunica – jedan od koralja sa srebrnim pozlaćenim križićima (*crosetis*) – za tri libre i petnaest solda. Tri srebrne žlice (*tria coclearia*) ukupne težine jedne unce i jedne kvarte prodane su po cijeni od pedeset solda po unci, odnosno za osam libara i dva solda. Najveći iznos izdvojen je za devetnaest i pol unca „najčišćeg“ srebra (*argentum mundissum*), koje je prodano po cijeni od tri libre i četiri solda po unci, odnosno za šezdeset i dvije libre i osam solda.

Da davanje u zalog već založenih stvari nije bila neuobičajena pojava, zorno ilustrira oporuka Sfile, udovice Ostoje Tvrdinovića iz Šibenika, sastavljena 30. veljače 1437. godine. Ondje je navedeno šest žlica (*coclaria sex*) od nepoznatog materijala koje je rečena Sfila založila kod Martina Kamenarića za pet libara, a koje je Grgur Bogavčić kod nje dao u zalog za četiri libre.³²⁰ Sfila je tom prilikom izvršiteljima oporuke naložila da najprije otkupe spomenute predmete za pet libara te ih potom ponude Grguru Bogavčiću na otkup za četiri libre, što pak potvrđuje stanovitu slobodu u određivanje novčane vrijednosti predmeta prilikom njihova davanja u zalog. Osim toga, Sfila je kod Šimuna Šižgorića za pet libara založila par srebrnih naušnica koje je oporučno ostavila svojoj sestri Radi. O običaju davanja u zalog već založenih predmeta za veći iznos svjedoči i odredba iz Šibenskog statuta kojom je bio definiran postupak vraćanja založenih stvari vlasnicima od strane drugih vjerovnika. Naime, prema toj odredbi drugi je vjerovnik vlasniku morao vratiti zalog samo ako je bio podmiren cijeli iznos duga, a potom je vlasnik zaloga imao pravo zatražiti regres od prvog vjerovnika kod kojega je zalog založio za niži iznos.³²¹

O davanju založenih predmeta u zalog svjedoči i spis od 8. kolovoza 1440. godine u kojemu se spominju dva para srebrnih pozlaćenih naušnica.³²² Naime, te je naušnice Živko Dihojević iz katuna Mirković založio kod Ivana Vlatkovića iz šibenskog Slivna za četiri libre i šesnaest solida kako bi platio vino šibenskog plemića Nikole Bona koje mu je rečeni Ivan prodao. Ivan ih je potom za isti iznos založio kod Nikole koji je međuvremenu preminuo pa se otkup naušnica zakomplicirao. No, Ivan je svoj dug u konačnici ipak podmirio pa mu je Rade Šižgorić, kao skrbnik maloljetne djece pokojnoga Nikole, tom prilikom vratio rečene naušnice koje se Ivan obvezao čuvati za svog dužnika Živka. Kako saznajemo iz spisa, radilo se o

ženskim srebrnim pozlaćenim naušnicama, od kojih je jedan par zajedno s lančićima i zvoncima (?) težio tri unce, a drugi pola unce i jednu oktavu.

Da su šibenski distriktualci svoje su vrijedne stvari zalagali kod članova šibenskih plemićkih obitelji, potvrđuje i zalog Jurše Mihojevića iz Pokrovnika koji je u neko doba kod Perucije, žene Ivana Naplavića i bake Jakova Naplavića, za sedam libara založio drvenu kutijicu u kojoj se nalazila ženska marama za glavu, par srebrnih naušnica (*circellos*) i ženski srebrni prsten (*anulum argenti a muliere*).³²³ No, budući da je Perucija u međuvremenu preminula, Jurša je 23. siječnja 1441. godine preostalih trideset solda duga isplatio njezinu unuku Jakovu.

Dana 4. studenog iste godine u spisima šibenskoga kneza Fantina de Cha de Pesaro zabilježena je založena srebrna plitica (*taziam unam argenti albam*) Radojka iz Rakitnice, koja je trebala biti prodana zbog duga od pet libara prema plemiću Mihovilu Simeoniću.³²⁴

Zacijelo su u zalogu bile i dvije srebrne nepozlaćene plitice (*tacias duas albas argenteas*) Leona Kožičića, za koje je 9. travnja 1442. godine općinski glasnik Ivan Gatelo izjavio da će biti prodane na javnoj dražbi ako Leon ne podmiri dug od šest dukata plemiću Dobri pok. Ivana.³²⁵

Iz spisa od 2. prosinca 1442. godine doznajemo da je Matija Smetić kod Luke Stjepanova u neko doba založio trideset i devet srebrnih pozlaćenih gumba za četiri libre i šest solda, pa je toga dana bio pozvan na podmirenje duga unutar definiranog roka.³²⁶

Dana 2. svibnja 1443. godine trgovac Marko Pavlov dao je u zalog majstoru Jurju Dalmatincu nekoliko stvari zbog duga od četrdeset i devet dukata, dvije libre i tri solda; među predmetima se nalazio muški pojas od plavog baršuna s četrdeset i pet komada srebra (*peciis*), uključujući i „glave“ (*capitibus*), jedna ženska haljina s trideset i šest srebrnih pozlaćenih emajliranih kopčica (*axulis argenteis inauratis et smaltatis*), od kojih su neke bile velike (*magnate*), te još jedan odjevni predmet.³²⁷

Muški srebrni pojas (*centuram ab homine*) zabilježen je i u dokumentu od 15. srpnja 1446. godine iz kojega doznajemo da je pokojni Toma Boričević, poslanik gospođe Klare, udovice Šimuna Keglevića iz Hrvatske, pred četiri mjeseca odnio petnaest dukata u Šibenik s namjerom da ih preda Ivanu Radićevu Šižgoriću kako bi iz zaloga otkupio mušku srebrnu centuru.³²⁸ No, budući da je Ivan Šižgorić u tom trenutku bio odsutan iz Šibenika, Toma je novac dao Ivanu Florijanovu Taviliću da ga preda rečenom zalogoprimcu te je o predaji novca dobio i pisanu potvrdu (ceduljicu). Potom je Ivan Tavilić novac predao Ivanu Šižgoriću koji

mu je dao rečeni pojas, ali je Toma Boričević u međuvremenu preminuo pa je ulogu poslanika gospođe Klare preuzeo postolar Petar Ivanović iz Skradina.

Dana 26. listopada 1451. godine u knjizi računa Nove crkve zabilježeno je nekoliko predmeta od plemenitih metala koji su se nalazili u zalogu.³²⁹ Riječ je o zlatnom prstenu s bijelim kamenom (*pera bianca*) (Martina Slipčića, op. a.) založenom s mačem/bodežom za osam libara i osamnaest solda, srebrnom prstenu založenom za libru i jedan solad, paru naušnica (*circeli*) založenih za pet libara te maloj srebrnoj plitici (Grgura Bucmanića, op. a.) založenoj za tri libre i jedan solad.³³⁰ I idućeg dana, 27. listopada, u računima rečene bratovštine popisani ponovno su popisani isti predmeti, ali i još nekoliko zlatarskih radova: par pozlaćenih naušnica Ratka Domankuševića založen za četiri libre i sedam solda, par naušnica Radice Ivanove založen za libru i šesnaest solda, par naušnica majstora Petra založen za pet libara i devet solda, dva srebrna prstena Grgura Smilovića založena za dvije libre i šest solda te srebrni pozlaćeni pontifikalni prsten (*pontifical*) koji je za sedam libara i petnaest solda bio založen zajedno s još jednim manjim prstenom (*anelo piculo*), srebrnom kopčom (*fibba*) i komadićem srebra (*pandalo*).³³¹

U arhivskoj građi iz 1455. godine pronađeno je petnaestak poziva za otkup zaloga, koji pružaju podatke o novčanoj vrijednosti pojedinih vrsta zlatarskih radova. Tako saznajemo da je 6. veljače 1455. godine Stjepan Stipošić iz Skradina bio pozvan da iz zaloga otkupi odjevni predmet s dvanaest malih srebrnih kopčica (*paruis fibulis argenteis*) za iznos od šest libara, četrnaest solda i troškove.³³² Dva dana nakon toga, 8. veljače, zastupnicima jednog šibenskog samostana bio je upućen poziv da iz zaloga otkupe dvije srebrne i dvije srebrne pozlaćene plitice (*crateres*), ali zbog oštećenja iznos nije poznat.³³³ Krajem mjeseca, 22. veljače, Martin Tomin de Mirsa bio je pozvan da za tri libre i troškove iz zaloga otkupi srebrnu pliticu,³³⁴ a 27. veljače poziv na otkup zaloga bio je pozvan i bojadar Juraj koji je od Radiča Junkovića za četiri libre i troškove trebao otkupiti prsten od zlata.³³⁵ Toga je dana na otkup zaloga bio pozvan i Grgur Smilović koji je od Stoje, udovice nekog Dragana iz Šibenika, za jedan dukat i troškove trebao otkupiti pojas crvene osnove s uresima od srebra.³³⁶ Dana 21. travnja zabilježena su dva noža sa srebrnim koricama koje je krznar Radoje trebao otkupiti iz zaloga za četiri libre i troškove, ali to nije učinio pa su prodani Gašparu Jurišiću za tri libre.³³⁷ Zatim je 9. svibnja ženi Gašpara Rohlića bio upućen poziv da za sedam libara i pet solda iz zaloga otkupi dva pojasa – plavi svileni pojas s uresima od pozlaćenog srebra i ljubičasti svileni pojas sa srebrnim dijelovima – što nije učinila pa su za četiri libre prodani na dražbi.³³⁸ Idućeg dana na otkup zaloga bila je

pozvana i neka Margarita, koja je kod Martina Tomina za trideset i osam solda ranije založila srebrnu pliticu.³³⁹ Budući da je nije otkupila, plitica je 26. svibnja prodana svećeniku Ivanu Prokopoviću za četrdeset i osam solda po unci srebra. Dana 10. svibnja na otkup zaloga bila je pozvana žena Kristofora Andrijina iz Venecije, koja je za dvadeset i osam libara i deset solda kod rečenog Martina Tomina Mirse ranije založila dvije srebrne plitice i zlatni prsten s biserom (*cum perla*).³⁴⁰ Toga je dana poziv na otkup zaloga bio upućen i Šimunu Ljubiću koji je od Kršula Butrišića trebao otkupiti osamnaest pari srebrnih pozlaćenih kopčica za četrdeset libara i troškove.³⁴¹ Međutim, Šimun to nije učinio pa su 26. svibnja kopčice prodane majstoru Mateju Radeljiću za cijenu od pedeset i četiri solda po unci pozlaćenog srebra. Dva mjeseca kasnije, 31. srpnja, na otkup zaloga bio je pozvan svećenik Grgur Simijević koji je kod Andrije Tičića za četrnaest libara u zalog dao pliticu (*crater*) od srebra.³⁴² No, on to nije učinio pa je *crater* težak četiri unce i pet oktava na dražbi prodan arhiprezbiteru Jakovu Zilijeviću za tri libre po unci srebr (trinaest libara i sedamnaest solda). Dana 9. kolovoza poziv za otkup zaloga bio je upućen i *ser* Lovri de Mirsa koji je u neko doba kod Jurja Dminčića za deset libara i deset solda založio prsten od zlata,³⁴³ a 20. kolovoza na otkup zaloga bio je pozvan Martin Šoštarić iz Orišja, kome je šibenski bilježnik Karotus Vitalis za par naušnica u neko doba isplatio osam libara i osam solda.³⁴⁴ Iz dokumenta sročnog dva dana kasnije doznajemo da su u zalogu kod rečenog bilježnika bila i dva prstena Mihovila Radajića – jedan sa zelenim pečatom (*cum bula uiridi*), a drugi s kamenom (*cum lapide*) – koje je vlasnik trebao otkupiti iz zaloga za devet libara, sedamnaest solda i troškove.³⁴⁵

Dana 13. studenog 1456. godine Baltazar Nohlić bio je pozvan da iz zaloga otkupi prsten s crvenim pečatom (*cum bulla rubea*) za dvadeset solda i troškove,³⁴⁶ dok je Florijanu Zavoroviću 27. studenog bio upućen poziv da za šest libara, četiri solda i troškove iz zaloga otkupi zlatni prsten.³⁴⁷

Dana 2. svibnja 1457. godine na otkup zaloga bio je pozvan i Veseljko Vitačić koji je kod Andrije Tičića za deset libara u zalogu imao srebrnu pliticu.³⁴⁸

Dvije godine nakon toga, 2. lipnja 1459. godine, klesar Radmil je iz zaloga trebao otkupiti sedam pari naušnica za dvadeset i tri libre i troškove, ali to nije učinio pa ih je na javnoj dražbi kupio sam zalogoprimac po cijeni od pedeset solda za uncu.³⁴⁹ Budući da su naušnice sveukupno težile šest unca i šest oktava, prodane su za oko šesnaest i pol libara. Iz spisa od 19. lipnja iste godine doznajemo da je Šimun Jaričić iz Šibenika za dvadeset i sedam libara bio založio trideset srebrnih gumba zvanih *piroli*,³⁵⁰ a dokument od 21. lipnja otkriva vrijednost

srebrne plitice koju je Radoslav Vitačić ranije založio za dvadeset i jednu libru i pet solda.³⁵¹ Poziv za otkup zaloga upućen Dismanu Banjvariću 11. kolovoza 1459. godine otkriva da je potonji od Pavla Boškovića trebao otkupiti zlatni prsten založen za libru i osam solda,³⁵² to jest za skoro trostruko veći iznos od onoga koji je Bartul Babić morao podmiriti za svoj prsten od srebra.³⁵³ Gotovo mjesec dana nakon toga, 11. rujna, zabilježena je vrijednost jedne srebrne plitice ili pladnja (*crater*) Detricha Kukovića, koji je za dvadeset i dvije libre bio u zalogu kod Jurja Divnića,³⁵⁴ a 7. prosinca iste godine kipar Petar Berčić bio je pozvan na otkup srebrnog pojasa iz zaloga za devet libara i osamnaest solda te troškove.³⁵⁵

Dana 4. siječnja 1460. godine Kristofor Andrijin bio je pozvan da iz zaloga otkupi srebrni ženski pojas koji je za četrdeset i tri libre imao u zalogu kod Ivana i Šimuna Tavelića.³⁵⁶

Založeni predmeti ponekad nisu bili otkupljeni iz zaloga ni nakon dugog niza godina, o čemu zorno svjedoči isprava od 7. siječnja 1460. godine u kojoj su na zahtjev skrbnika djece pokojnog plemića Jurja Kamenarića na javnoj dražbi prodani neotkupljeni zalozi zabilježeni u inventaru rečenog Jurja i njegova pokojnog oca Martina.³⁵⁷ Naime, nakon očeve smrti 1444. godine, Juraj Kamenarić preuzeo je neotkupljene zaloge, ali budući da ih pojedine osobe ni od njega nisu otkupile, oni su 1451. godine zabilježeni i u popisu njegovih dobara.³⁵⁸ No, pojedini zalozi nisu bili otkupljeni ni devet godina kasnije pa su 1460. godine konačno prodani na javnoj dražbi. Tako je, primjerice, srebrna pozlaćena (gravirana) plitica Katice (Budenić), redovnice samostana sv. Spasa, teška četiri unce i tri kvarte, prodana plemiću Saracenu Nikolinom za jedanaest libara i devetnaest solda,³⁵⁹ a potonji je za pedeset četiri libre i osamnaest solda kupio još petnaest unca i kvartu srebrnine, to jest osamnaest i pol pari naušnica (*cercellorum garofolorum*), srebrnu žlicu i srebrni prsten. Naime, iz dokumenta saznajemo da je par (srebrnih) naušnica i srebrna žlica brijajača Ivana bila u zalogu za šest libara i sedam solda,³⁶⁰ da je par naušnica nekog Obertića težio pet oktava te bio založen za trideset i šest solda, a da je par naušnica kćeri (?) Stanca Tolimerića težio uncu i pet oktava te bio založen za četiri libre.³⁶¹ Par naušnica Cvitana Modrinića težio je tri kvarte unce i bio je u zalogu za libru i osamnaest solda, dok su tri pozlaćene naušnice Ivana Zloćuda iz Koljevrata težine dvije unce bile založena za trinaest libara. Par naušnica nekog Ratka težine jedne unce bio je u zalogu za pet libara i šest solda, a par naušnica Stanave Mezarove iste težine za dvije libre i šest solda, dok je par naušnica postolara Jakova, također težak jednu uncu, bio založen za tri libre.³⁶² S druge strane, par naušnica Luke Martina Šimunova težio je tri kvarte unce, ali je vrijednost zaloga iznosila četiri libre i dvanaest solda. Ruža Miladinova u zalog je dala par naušnica težine pet oktava, za koje

je dobila trideset i šest solda,³⁶³ dok su dva para naušnica krznara Gojtana, težine sedam oktava, bila u zalogu za tri libre i dvanaest solda. Pet naušnica i jedan prsten bez potvrde (*sine poliza*) težili su dvije unce. Marku Ivanovu, građaninu Šibenika, tom je prilikom također prodana iznimno velika količina zaloga (naušnica, gumba, prstenja, pojaseva, kopčica i plitica) ukupne težine devedeset i jedne unce i jedne oktave, za što je izdvojio dvjesto četrdeset i osam libara i osam solda (četrdeset dukata). Iako su pojedini predmeti u zalog dani skupno, za većinu je poznata pojedinačna težina i iznos zaloga. Primjerice, par naušnica Prvca Tolinića iz Varoša težine unce i pol bio je založen za dvije libre, par velikih naušnica (*circellorum magnorum*) Goimila Miličića Morlaka težine dvije unce i jedne oktave bio je u zalogu za dvije libre i dvanaest solda,³⁶⁴ a par naušnica Grgura Jurjevića iz katuna Milić Mirković težine jedne unce za dvije libre i sedamnaest solda.³⁶⁵ Par naušnica Stane, žene Ratkove, težio je pola unce te je bio založen za dvanaest solda, a par naušnica Davida (Dujmova) težine sedam oktava bio je u zalogu za trideset solda (libru i deset solda),³⁶⁶ dok je par naušnica Šimuna Jakšića težine pet oktava bio založen za dvije libre. Pet oktava unce težio je i par naušnica Radoslava Dragoševića, koji je, međutim, bio založen za dvostruko veći iznos – za četiri libre.³⁶⁷ Da težina nije bila presudan faktor u određivanju novčanog iznosa zaloga potvrđuje nekoliko pari naušnica težine tri oktave koje su bile založene za različite iznose: par naušnica pokojne majke Ruže bio je založen za dvanaest solda, par oštećenih naušnica Vlahinje za dvadeset i jedan solad,³⁶⁸ par naušnica nekog Tome za trideset i dva solda,³⁶⁹ a jedna naušnica majstora Pavla Draljanovića (zlatara Pavla Derljanovića, op. a.) za dvadeset i četiri solda.³⁷⁰ Par naušnica težine pola unce bio je u zalogu za dvije libre i dvanaest solda. Dva para pozlaćenih naušnica Milgosta Landara težila su tri kvarte te su u zalogu bila za trideset i šest solda,³⁷¹ dva para velikih naušnica Grubana Tesinića težine tri unce i tri oktave bila su u zalogu za deset libara i deset solda,³⁷² a prodana su po četrdeset solda za uncu. Manja naušnica Dobre Ljupšić težine jedne oktave bila je u zalogu za osam solda,³⁷³ a prodana je za četrdeset solda po unci. Tri naušnice Jurja Bugarića (Buralčića) težine jedne unce i jedne kvarte bile su založene za pet libara. Iz ranijih spisa doznajemo da je Jurko Sopković za dvadeset i tri libre kod Martina Kamenarića založio srebrnu pliticu, četiri para naušnica i dvadeset i tri srebrna gumba, ali ih nije otkupio pa su predmeti zabilježeni i u inventaru Martinova sina Jurja.³⁷⁴ No, neki od tih zaloga prodani su tek 1460. godine Marku Ivanovu, koji je za pedeset i pet solda po unci kupio četiri para pozlaćenih naušnica i dvadeset i tri gumba ukupne težine pet unca manje jednu oktavu, založene za trinaest libara i petnaest solda. Osim navedenog seta gumba, Marko Ivanov je na dražbi kupio još

stotinu šezdeset i sedam srebrnih gumba od kojih je njih sedamdeset i šest bilo pozlaćeno. Devetnaest srebrnih gumba Jurja iz vrtova težine jedne unce kupio je za četrdeset solda, a četrdeset i pet gumba i pozlaćeni prsten Tome Tvrtkovića težine dvije unce i pet oktava, založene za tri libre i dvanaest solda, kupio je za četrdeset solda po unci srebra (pet libara i pet solda).³⁷⁵ Šezdeset srebrnih gumba i zlatni prsten težine tri unce i jedne kvarte, koje je za jedanaest libara i četiri solda davno založio Stjepan Stančić,³⁷⁶ kupio je za deset libara i četiri solda, a za trideset i osam srebrnih gumba Radmila iz katuna Volnić, težine tri unce i tri kvarte, založenih za sedam libara platio je četrdeset solda po unci (dvije libre).³⁷⁷ Međutim, za dvanaest srebrnih pozlaćenih gumba Vladice iz Pišće ukupne težine pola unce, izdvojio je jednu libru, jer su prodani po četrdeset solda po unci, premda su bili založeni za svega osam solda.³⁷⁸ To pak svjedoči o tome da su zalogoprимci ponekad predmete procjenjivali znatno ispod njihove stvarne novčane vrijednosti. Dvadeset i devet srebrnih pozlaćenih gumba Radoslava Skulčića težilo je dvije unce i tri oktave te su bili založeni za dvanaest libara i četiri solda,³⁷⁹ dok za trideset i četiri srebrna pozlaćena gumba Jurja Oriate (?) nije moguće utvrditi težinu i cijenu jer su u zalag dani s nekoliko oštećenih naušnica.³⁸⁰ Uz navedenu srebrninu, Marko Ivanov je kupio i četrdesetak prstena, uglavnom srebrnih, koji su prodani za četrdeset solda po unci. Riječ je o srebrnom prstenu Pribislava Ratkovića težine jedne oktave založenom za trinaest solda,³⁸¹ srebrnom prstenu Sfile Bukočeve (!) težine tri oktave založenom za tri libre,³⁸² prstenu Rade Ankove (?) težine jedne oktave založenom za libru i pet solda,³⁸³ trima srebrnim prstenima (Ruže), kćeri nekog Despota, težine pola unce založenima za libru i tri solda,³⁸⁴ srebrnom prstenu Živka Gojanovića težine jedne oktave založenom za petnaest solda, srebrnom prstenu Cvitana Modrinića težine jedne oktave založenom za petnaest solda, srebrnom prstenu Mateja Uzilovića težine jedne oktave založenom za deset solda,³⁸⁵ dvama srebrnim prstenima neke Marice težine pola unce založenima za trideset solda,³⁸⁶ srebrnom prstenu Stane Bokšine (?) težine jedne oktave založenom za deset solda,³⁸⁷ prstenu krojača Brade težine jedne oktave založenom za osam solda,³⁸⁸ prstenu Junote Murilić težine jedne kvarte založenom za dvadeset solda,³⁸⁹ četirima srebrnim prstenima Marislave, žene Ivanove, težine dvije kvarte založenima za trideset i šest solda,³⁹⁰ srebrnom prstenu Sfile Črnobobove težine jedne oktave založenom za četrdeset i dva solda,³⁹¹ trima prstenima brijača Antuna ukupne težine dvije kvarte založenima za trideset solda,³⁹² srebrnom prstenu Grgura Biloslavljića težine jedne kvarte založenom za trideset i osam solda, srebrnom prstenu krznara Grgura težine jedne oktave založenom za dvadeset solda,³⁹³ srebrnom prstenu kćeri Nikole Butrišića težine jedne kvarte

založenom za osamnaest solda,³⁹⁴ srebrnom prstenu Stojislava Jurjevića težine dvije kvarte založenom za pet libara,³⁹⁵ srebrnom prstenu krznara Ratka težine jedne oktave založenom za osam solda,³⁹⁶ srebrnom prstenu Bartula iz Striševa težine tri oktave založenom za četrdeset i osam solda,³⁹⁷ srebrnom prstenu neimenovanog službenika težine jedne oktave založenom za trinaest solda, srebrnom prstenu pomoćnice svećenika Grgura Račevića težine dvije oktave (založenom za sedam solda³⁹⁸), srebrnom prstenu nekoga Jakova težine dvije kvarte založenom za šest solda, srebrnom prstenu Vlahinje težine jedne oktave založenom za trinaest solda, paru naušnica i trima srebrnim prstenima Marka Ripe težine jedne unce i tri kvarte založenima za šest libara i dva solda te prodanima za pedeset i osam solda za uncu,³⁹⁹ zatim srebrnom prstenu Gojmira iz Grebaštice težine jedne oktave založenom za dvadeset solda,⁴⁰⁰ srebrnom prstenu dojiteljice Jeline težine jedne oktave založenom za trinaest solda,⁴⁰¹ srebrnom prstenu nekoga Miše težine jedne oktave založenom za trinaest solda, prstenu Mihovila Slančića težine jedne oktave založenom za libru i osam solda, prstenu Pavla Milkovića težine jedne oktave založenom za šest solda, prstenu Pavla Petrevića težine jedne oktave založenom za dva solda, prstenu neke Marislave težine jedne oktave založenom za trinaest solda, prstenu neke Marice težine jedne oktave založenom za devet solda, jednom srebrnom prstenu s plavim kamenom (*lapide blauo*) težine jedne oktave te pozlaćenom prstenu sa safirom kirurga Marka,⁴⁰² kupljenom za dvadeset libara i šest solda. Marko Ivanov je na dražbi kupio i tri srebrne pozlaćene plitice Danijela Marinića ukupne težine trinaest unca, založene za trideset i devet libara i šesnaest solda, za koje je izdvojio pedeset solda po uncu srebra, odnosno za trideset i dvije libre i deset solda.⁴⁰³ Također je kupio i dva para srebrnih kopčica (*axolarum*) ser Damijana Mirse/Miršića težine dvije unce i jedne kvarte, koje su bile u zalogu za šest libara i dva solda,⁴⁰⁴ te srebrni pojas Marice Krepelić težine devet unca,⁴⁰⁵ založen za dvadeset i devet libara i jedan solad, za koji je izdvojio četrdeset solda po unci (osamnaest libara). Pozlaćenu pliticu i križ s lančićem Vlatka Benedikovića težine sedam oktava unce platio je šezdeset solda po unci (dvadeset i jednu libru),⁴⁰⁶ za tri srebrne žlice (*coclearia*) i komad ženskog pojasa (*pecidium cinguli muliebris*) Frane Ripčića⁴⁰⁷ ukupne težine sedam unca, izdvojio je dvadeset i tri solda po unci (osam libara i jedan solad), a za nekoliko srebrnih pločica (*passeti argentei*) Pribislava Draženića težine četiri unce i pet oktava dvadeset i pet solda po unci (nešto manje od šest libara).⁴⁰⁸ Tom je prilikom prodana i jedna srebrna pozlaćena plitica (*crater argenteus*) Jurja Sopkovića težine tri unce i tri oktave,⁴⁰⁹ koju je za devet libara i pet solda kupio Juraj Ferro.

Dana 14. siječnja 1460. godine općinski je glasnik pozvao Jurja Linjičića na otkup dviju srebrnih plitica (*crateros argenteos*) iz zaloga za sedamnaest libara i troškove.⁴¹⁰

Svega nekoliko dana kasnije, 18. siječnja, takav je poziv bio upućen i Lovri Tuškaniću koji je kod Maruničića iz Koljevrata za deset libara i šesnaest solda u zalogu imao srebrnu pliticu (*crater*) sa slovom S u dnu posude.⁴¹¹ Idućeg je dana takav poziv bio upućen i Radivoju Prifčiću iz Ljubostinja, koji je kao jamac Petra Metličića od Nikole Mihojčića trebao otkupiti zlatni prsten s grbom založen za petnaest libara i troškove.⁴¹²

Početak idućega mjeseca, 7. veljače, općinski je glasnik pozvao Dionizija Justinova da iz zaloga otkupi srebrnu pozlaćenu posudicu za slatkiše (*confeteriam argenteum auratam*), koju je založio za trideset i sedam libara,⁴¹³ a 1. ožujka na otkup zaloga bila je pozvana i žena Martina Davidovića, koja je za oko stotinu devedeset libara založila srebrnu pozlaćenu krunu (*coronam*), srebrnu pozlaćenu ogrlicu (*çolaynam*), srebrnu pliticu (*craterem*) i nepoznatu količinu gumba.⁴¹⁴ Dana 5. ožujka na otkup srebrne plitice (*craterem argenteum*) iz zaloga bio je pozvan kalafat Mihovil, koji ju je kod Jakova Nikolina založio za pet libara,⁴¹⁵ a 27. ožujka Radica, žena Cvitanova, koja je za pedeset solda kod Antuna Romanova u zalogu imala par naušnica.⁴¹⁶

Dana 23. svibnja 1460. godine na otkup zaloga bio je pozvan i Radoslav Skulčić, koji je za trideset i osam solda kod Ivana Dobrojevića založio srebrni pojas.⁴¹⁷ No, budući da ga nije otkupio, pojas je 4. kolovoza prodan na javnoj dražbi Jakovu Taveliću za libru i dvanaest solda. Nakon što se nije odazvao na poziv općinskog glasnika od 4. lipnja, isto se dogodilo i sa srebrnim ženskim pojasom Lovre de Mira, koji je u zalogu bio za dvadeset i dvije libre i petnaest solda.⁴¹⁸ Rečeni je Lovro i 10. siječnja 1461. godine bio pozvan na otkup jednog srebrnog pojasa iz zaloga za devetnaest libara, jedan solad i troškove.⁴¹⁹ Svega dva dana nakon toga na otkup srebrne plitice iz zaloga bio je pozvan Toma Tomašević, koji je predmet založio kod Jurja Divnića za petnaest libara i četiri solda.⁴²⁰

Dana 18. ožujka 1461. godine poziv za otkup zaloga bio je upućen i Ivanu Ripčiću koji je za četrdeset i tri libre i deset solda trebao otkupiti četrdeset srebrnih pozlaćenih kopčica (*axulas*), ali to nije učinio pa su 19. kolovoza prodane na javnoj dražbi.⁴²¹

Dana 6. travnja⁴²² i 7. travnja 1478. godine⁴²³ na otkup zaloga bio je pozvan šibenski bilježnik Kristofor Andrijin, koji je kod klesara Mihovila Marnića za dvanaest libara založio četiri stolna noža s crnim drškama od roga bivola s ukrasima od srebra (*cultellos quatuor a tabula cum manicis nigri bufalinis fulcitos argento*), a kod Ivana Sikovića tri srebrne žlice za

šesnaest libara i šesnaest solda. Dva tjedna kasnije, 20. travnja, općinski je glasnik na otkup zaloga pozvao Martina Charadino (?), koji je kod Martina Kamenarića za devet solda založio srebrni prsten (*anulum*) i srebrnu kopču za sandale (*fiubam argenti a sotularium*).⁴²⁴

Da su u zalog davane i bratovštinske stvari, potvrđuje poziv općinskoga glasnika od 6. svibnja 1478. godine upućen Mihovilu Karinčiću i Tomi Gaidi, zastupnicima bratovštine sv. Duha, koji su kod kožara Mateja Naradinića za deset dukata založili oštećeni srebrni pozlaćeni kalež s patenom (*calicem fractum argenti deaurati cum sua patena*).⁴²⁵

Dana 22. svibnja 1478. godine na otkup zaloga bio je pozvan marangon Grgur, koji je kod klesara Grgura Koščice za dva dukata založio plavi svileni pojas s uresima od srebra,⁴²⁶ a 20. lipnja takav je poziv bio upućen Mateju Muriću, koji je kod Ivana Banjvarića trebao otkupiti dvije srebrne žlice (*cochlearia*) založene za dvije libre i šesnaest solda.⁴²⁷ Međutim, to nije učinio pa su prodane na dražbi Antunu Makaruniću po cijeni od tri libre i jedan solad za uncu. Početkom idućeg mjeseca, 8. srpnja, na otkup zaloga bio je pozvan i majstor Matej Radeljić, koji je od Grgura Kanasovića trebao otkupiti zlatni prsten založen za šest dukata.⁴²⁸ Mjesec dana kasnije, 5. kolovoza, Gabrijelu Dobrojeviću bio je upućen poziv za otkup ženskog svilenog crvenog pojasa sa srebrnim pozlaćenim dijelovima i dva para srebrnih kopči (*flubaris argentei amelati*) za pet dukata,⁴²⁹ a 11. kolovoza Ciprijan Ciprijanić bio je pozvan da otkupi svileni crveni pojas s uresima od pozlaćenog srebra založen za šest dukata.⁴³⁰ Dana 26. kolovoza Grgur Hromčić bio je pozvan da od Ivana Banjvarića otkupi dvije „glave“ i deset srebrnih pozlaćenih pločica s jednog pojasa, koje je založio za pet libara i dvanaest solda.⁴³¹ Dana 8. listopada 1478. godine zabilježena je vrijednost jedne srebrne vilice koju je plemić Marko Lovrin ranije založio za trideset i osam solda,⁴³² a 20. listopada vrijednost muškog pojasa zelene svilene osnove urešenog srebrom, kojega je Margarita Nikolina trebala otkupiti za četiri libre i troškove.⁴³³

Poziv za otkup zaloga koji je 14. studenog 1478. godine upućen Katarini Draganić, značajan je zbog toga što iz njega saznajemo da se pod pojmovima *crater* i *tacea* krije ista vrsta predmeta. Naime, rečena je Katarina bila pozvana da iz zaloga otkupi zlatni pečatnjak (*anulum auri cum bulla*), srebrnu pliticu (*crater scilicet taceam*) i dvije vilice koje je za dvadeset libara ranije založila kod Mihovila Petrova.⁴³⁴ Svakako je zanimljiv i poziv za otkup zaloga upućen 23. studenog iste godine Mateju Bartulovu iz Venecije, koji je od Ivana Antunova trebao otkupiti srebrnu pozlaćenu posudu za slatkiše (*confeteriam argenti aurati*), potom dvije srebrne plitice (*taceam*) te šest srebrnih žlica i vilica.⁴³⁵ Budući da to nije učinio, kutijica za slatkiše i jedna plitica ukupne težine sedamnaest unca i jednu kvartu, prodane su Antunu Rota za četiri

libre po unci, odnosno šezdeset i devet libara, dok su žlice, vilice i manja plitica ukupne težine dvanaest unca prodane Ivanu Antunovu za trideset i tri libre.

Početakom iduće godine, 16. siječnja 1479. godine, Nikola Tavilić bio je pozvan da od Silvestra Ivanova iz Venecije otkupi zlatnu karičicu (*ueram*) založenu za četiri dukata,⁴³⁶ dok je 8. veljače iste godine majstor Antun bio pozvan da iz zaloga otkupi jedan *Agnus Dei* i par srebrnih vilica (*pyronum par*) za libru osamnaest solda i troškove pravnog postupka.⁴³⁷

Dana 28. rujna 1485. godine na zahtjev plemića Petra Ciprijanova Divnića Grgur Tuškanić bio je pozvan da iz zaloga otkupi srebrnu pliticu (*crater*) i srebrnu žlicu ukupne težine šest i pol unca, dvanaest bisernih gumba, dvanaest nanizanih bisera (*perlas infileata*) težine jedne unce i jedne oktave, jedan set od jedanaest bisernih gumba (*botonadura, botonatura*) te zlatni prsten (*annulum auri*) težine 104 karata. No, on to nije učinio pa su 21. listopada plitica i žlica prodane po cijeni od četrdeset solda za uncu srebra (trinaest libara), a dvanaest bisernih gumba i jedan set gumba (*botonatura*) ukupne težine dvije unce, dvadeset i dva i pol karata po cijeni od tri dukata za uncu, dok je zlatni prsten prodan za pet solda po karatu (dvadeset i šest libara).⁴³⁸ Kada je 15. listopada iste godine na otkup zaloga bio pozvan zidar Juraj Koščica, zabilježeno je da je on kod svećenika i kanonika Ivana Prokopovića založio oštećenu srebrnu pliticu (*crater*) težine pet unca i jedne kvarte za sedam i pol dukata, ali je ni nakon poziva nije otkupio pa je 15. ožujka 1486. godine prodana Antunu Marniću po cijeni od četiri libre i jedan solad za uncu (nešto više od dvadeset i jedne libre).⁴³⁹

Dana 25. listopada 1485. godine zabilježena je težina i vrijednost zlatnog prstena koji je Andrija iz Venecije za deset libara bio založio kod Jurja Radohnića. Budući da rečeni Andrija taj prsten od šezdeset karata nije otkupio, on je kasnije prodan za četiri solda po karatu, odnosno dvanaest libara.⁴⁴⁰ Dana 12. studenog iste godine Lovri Stojkoviću bio je upućen poziv da od Antuna Makaronića otkupi sljedeće predmete: mali srebrni prsten s istaknutim malim biserom (*perlam paruum exteri*), 4 srebrna prstena sa staklenim „očima“ (*lapides vitreos*), jednu srebrnu *vergetu* i srebrni križ te *Agnus Dei*.⁴⁴¹ Navedene stvari bile su založene za tri libre i jedan solad, ali nisu otkupljene pa su u konačnici prodane zalogoprimcu po cijeni od četrdeset i četiri solda za uncu (pet libara i deset solda). Grgur Draganić je kod Lovre Stojkovića u zalogu imao jednu srebrnu naušnicu, manju pojasnu kopču (*flubam a cingulo*) i još dva srebrna prstena založena za tri libre i osam solda, ali ih nije otkupio pa su u konačnici i oni prodani.

U spisu od 19. studenog iste godine zabilježeno je da je svećenik Petar Oštričić od Ivana Pripkovića trebao otkupiti srebrnu pliticu založenu za četrnaest libara,⁴⁴² a iz spisa od 26.

studenog poznato je da je plemić Ivan Draganić kod Bartula Andrijina iz Venecije u zalogu imao zlatni prsten s karneolom založen za sedamnaest libara i deset solda.⁴⁴³ Krajem godine, 1. prosinca, u pozivu za otkup zaloga zabilježeno je da je Jakov Dobrojević od Mihovila Ferro trebao otkupiti srebrnu pliticu (*crater*) za dvadeset i osam libara i deset solda te troškove pravnog postupka,⁴⁴⁴ a u spisu od 7. prosinca navodi se da je Grgur Karesenić svoju srebrnu pliticu trebao otkupiti od Petra Oliverovića, kod kojega ju je založio za pet dukata.⁴⁴⁵

Dana 1. ožujka 1486. godine u jednom pozivu za otkup zaloga zabilježena je cijena srebrne vilice majstora Mihovila Lukačića, koji ju je od Antuna Vrančića trebao otkupiti za trideset i jedan solad i troškove pravnog postupka.⁴⁴⁶ Međutim to nije učinio pa je 2. travnja prodana Ivanu Banjvariću po cijeni od tri libre za uncu. Svega nekoliko dana nakon toga, 5. travnja, Radoslava Jurjeva tražila je da Klara Dragozetova iz zaloga otkupi srebrni prsten s karneolom založen za dvadeset solda,⁴⁴⁷ a 5. svibnja otkup zaloga tražio je i Ivan Banjvarić, od kojega je Grgur Zentiličić za dva dukata trebao otkupiti križ sa srebrnim lančićem (*cruceum cum chadenis argenteis*).⁴⁴⁸ Dana 9. svibnja Marko Stipanović bio je pozvan da od Antuna Kuševića otkupi srebrni *Agnus Dei* založen za osam solda,⁴⁴⁹ a 17. svibnja to je trebao učiniti i Grgur Tuškanić, koji je svoj srebrni *Agnus Dei* trebao otkupiti od slikara Jurja Čulinovića za iznos od dvije libre.⁴⁵⁰ U potonjem je spisu zabilježena i vrijednost trideset i devet srebrnih gumba zvanih *planete*, koje je Augustin Mišić kod slikara založio za šesnaest libara i osam solda. Potom je 25. svibnja, na zahtjev Jakova Radmilovića, plemić Grgur Tuškanić bio pozvan na otkup drugog zaloga, to jest jednog odjavnog predmeta, srebrnog napršnjaka (*deciale*) i dvadeset srebrnih pozlaćenih gumba (*botonos argenteos deauratos*).⁴⁵¹ Dana 2. srpnja iste godine među pozivima za otkup zaloga zabilježena je i jedna srebrna plitica (*crateram argenteam*), koju je Ilija Draganić trebao otkupiti od Jakova Kamenarića za deset libara.⁴⁵²

Nekoliko godina kasnije, 31. listopada 1489. godine, u izvorima je zabilježena cijena jednog založenog zlatnog prstena pečatnjaka (*anullum aureum a sigillo*) težine deset karata, koji je zidar Martin Paulinović trebao otkupiti iz zaloga za tri libre.⁴⁵³ No, s obzirom na to da to nije učinio, prsten je u konačnici prodan za cijenu od pet solda i jedan denar za karat (oko dvije i pol libre). Tijekom 1490. godine pečatnjaci su u izvorima zabilježeni nekoliko puta: 14. svibnja, kada je Kalafat Nikola Brajković bio pozvan da iz zaloga otkupi srebrni pečatnjak (*anulum argenti cum bulla*) založen za svega šest solda,⁴⁵⁴ potom 21. kolovoza, kada je Petru Cimaturiću upućen poziv za otkup zlatnog pečatnjaka (*annulum auri a bola*) založenog za osam

libara,⁴⁵⁵ te 30. kolovoza, kada je Grgur Milivojev bio pozvan da za dva dukata iz zaloga otkupi *anulum auri a bolla*.⁴⁵⁶

Oko 6. srpnja 1495. godine u jednom je spisu zabilježen zanimljiv podatak o dvjema velikim srebrnim kutijicama za slatkiše s golubicama težine dvadeset i devet i pol unca, založenim za dvanaest i pol libara.⁴⁵⁷

Da je srebrnina doista služila kao zaliha kapitala u teškim vremenima, zorno svjedoči spis iz 1517. godine u kojemu se navodi da je zastupnik crkve sv. Jurja u Putičanju (u blizini Pirovca) nekolicini pojedinaca dao srebrno pozlaćeno raspelo rečene crkve koje su založili kod šibenskog kaštelana Marka Grimana za dvadeset i tri stara brašna (oko tisuću i devetsto kilograma), zbog siromaštva i gladi stanovništva toga sela.⁴⁵⁸ Ta je situacija zacijelo bila prouzročena osmanlijskim pritiskom u zaleđu, jer je selo još krajem 15. stoljeća bilo financijski snažno, o čemu svjedoči činjenica da su Stjepan Šubić, Šimun Sušić i Mate Ružević 1495. godine u ime sela sklopili ugovor sa zidarom Mihovilom Jamićem iz Rakitnice o izgradnji nove crkve na mjestu trošne crkve sv. Jurja.⁴⁵⁹

4.3.3. Oporuke i spisi koji svjedoče o izvršenju ili neizvršenju oporučnih legata

Vijesti o danas izgubljenim ili još uvijek neidentificiranim zlatarskim djelima pronalazimo i u sačuvanim oporukama pojedinaca te spisima u kojima se potvrđuje izvršenje ili neizvršenje pojedinih oporučnih legata. Premda su oporuke sastavljane i ranije, na povećanje njihova broja u srednjovjekovnim gradskim komunama na istočnoj obali Jadrana znatno je utjecao dolazak prosjačkih redova (franjevaca, dominikanaca i klarisa), čije je djelovanje potaknulo određene promjene u pojedinim vjerskim shvaćanjima, što je rezultiralo povećanjem broja oporučnih legata namijenjenih crkvama i samostanima.⁴⁶⁰ No, legati su oporučno ostavljani i privatnim osobama, najčešće članovima obitelji i rodbini, ali i drugim pojedincima. Makar su u izvorima znatno brojniji legati u vidu novčanih priloga, raznovrsnih stvari i nekretnina, među njima ima i zlatarskih radova. U nekim se spisima navode postojeća zlatarska djela, a u drugima oporučitelji izražavaju želju za nabavkom predmeta, to jest oporučnih legata. Međutim, legati ponekad nisu bili realizirani ni nakon dužeg perioda pa se u arhivskim izvorima pojavljuju dokumenti u kojima se od izvršitelja oporuke zahtjeva izvršenje posljednje volje oporučitelja. Od tih su spisa, dakako, značajniji oni u kojima se spominju izvršeni legati, jer oni doista i potvrđuju postojanje pojedinih zlatarskih radova.

Premda nema potvrde da su ikada načinjena, dva srebrna kaleža namijenjena crkvi sv. Julijana u Šibeniku i oltaru sv. Mihovila u njoj, zabilježena su kao legati u oporuci Ivana Radoševa Ježevića sastavljenoj 15. siječnja 1371. godine. Iz prijepisa te oporuke načinjenog 24. siječnja 1419. godine saznajemo da je Ivan neka svoja pokretna i nepokretna dobra ostavio oltaru sv. Mihovila u crkvi sv. Julijana, pod uvjetom da se prodaju i od dobivenog novca izrade srebrni kalež i križ, dok je od novca stečenog prodajom njegovih dobara na Prviću trebalo kupiti misal i srebrni kalež za crkvu sv. Julijana.⁴⁶¹ Međutim, ako su rečeni legati izvršeni, predmeti se već 1589. godine nisu ondje nalazili, jer je – kako stoji u kanonskoj vizitaciji – crkvi sv. Julijana tada nedostajalo sve liturgijsko posuđe.⁴⁶²

Da su se u prvim desetljećima 15. stoljeća u šibenskoj katedrali nalazila najmanje dva srebrna pozlaćena kaleža s patenama, potvrđuje dokument od 14. prosinca 1419. godine, u kojemu stoji da su svećenik Grgur Račević i Nikola Petrović iz Šibenika, zastupnici šibenske katedrale, za dvadeset dukata prodali dva srebrna pozlaćena kaleža s patenama uz suglasnost biskupa Bogdana Pulšića.⁴⁶³ Oba kaleža kupili su Grgur Trubarić i Mihovil Divnić, izvršitelji oporuke Ivana Klobučarića, koji su na ime oporučnog legata rečenog Ivana jedan od kaleža s patenom odmah predali fratru Dominiku, gvardijanu šibenskog franjevačkog samostana.⁴⁶⁴ Budući da je vrijednost tog kaleža s patenom procijenjena na deset dukata, to znači da je i drugi kalež s patenom iz katedrale vrijedio isto toliko. Premda u dokumentu nije navedeno, moguće je da je u tom trenutku prodajom srebrnine biskup prikupljao sredstva za gradnju šibenske katedrale.

Deset dukata koštao je i srebrni kalež s patenom koji je 29. kolovoza 1422. godine Martin Nikolin Dudlić kao izvršitelj oporuke Dorotee, kćeri Grgura Ciprijanova, na ime njezina legata predao Nikoli Mirkoviću, opatu crkve sv. Nikole.⁴⁶⁵

Dvije godine kasnije, 31. svibnja 1424. godine, David Dujmov je u svrhu izvršenja oporučnog legata svoje sestre Margarite uručio Luki iz Trogira, gvardijanu samostana sv. Frane u Šibeniku, srebrni kalež s patenom kupljen za pedeset libara.⁴⁶⁶

Gotovo deset godina kasnije, 31. siječnja 1434. godine, Antun Mihovilov Stafarla iz Šibenika oporučno je ostavio četrdeset srebrnih pozlaćenih gumba (*maspilos argenteos auratos*) i nisku bisera (*filum de perlis*) Margariti, kćeri Davida Dujmova.⁴⁶⁷

Dana 18. lipnja iste godine šibenskim je franjevcima uručen legat u iznosu od stotinu libara i deset unca srebra, koji im je 7. veljače 1430. godine oporučno ostavila Hota, udovica Krstitelja Mihovilova.⁴⁶⁸ Toma Jurić, jedan od izvršitelja Hotine oporuke, predao je novac i

srebro Davidu Dujmovu, zastupniku šibenskih konventualaca, u prisustvu svjedoka Martina Dudlića i slikara Mikleuša (Nikole Vladanova)⁴⁶⁹ te pojedinih redovnika. Kako je u dokumentu navedeno, Hotina je želja bila da se od legata načini neko boguugodno djelo u toj crkvi i jedan kalež, stoga su franjevci legat namijenili za izradu slike (*anconia*⁴⁷⁰) na oltaru sv. Pavla i za radove na kapeli u njihovoj crkvi.

Dana 10. svibnja 1456. godine svoju je oporuku sastavila Katica, žena Ivana Bosne i polusestra (?) zlatara Ivana Punkovića iz Skradina,⁴⁷¹ koja je bratovštini sv. Marije u crkvi sv. Krševana ostavila osamnaest srebrnih pozlaćenih gumba, a nekoj Markšini „uzicu“, odnosno jantarnu krunicu s dvadeset i pet srebrnih križića i čvorom od bisera.⁴⁷² Dobra koja je ostavila sestri Margariti, nakon Margaritine smrti trebala su pripasti djeci njihova brata, zlatara Ivana Punkovića.

Iz oporuke splitskog svećenika Damijana Dragojeva, sastavljene 20. siječnja 1462. godine u Splitu, saznajemo da je potonji naručio dva srebrna pozlaćena kaleža od splitskoga zlatara Nikole, koja je oporučno ostavio crkvi sv. Marije *de Palude* i crkvi sv. Križa na Krapnju.⁴⁷³ Međutim, o navedenim legatima nema kasnijih podataka, a krapanjski kalež nije identificiran među sačuvanim djelima.

O prodavanju i pretakanju obiteljske srebrnine i zlatnine u svrhu izrade predmeta sakralnog karaktera, svjedoči oporuka Ane, udovice Leonarda Barbo iz Varoša, sročena 6. srpnja 1467. godine.⁴⁷⁴ Naime, rečena je Ana crkvi Tijela Kristova u šibenskom Varošu oporučno ostavila dvije srebrne plitice (*crateras*), sedam srebrnih vilica (*pironos*) i tri srebrne žlice (*cogliaria*) za izradu srebrnog križa ili kaleža te zlatni prsten (*anullum aureum*) za pozlatu tog predmeta.

Kada je 18. srpnja 1475. godine Lena (Elena), kći Jurja iz Zadra, sastavila oporuku, šibenskoj crkvi Gospe od Kaštela ostavila je legat od pedeset libara (oko osam dukata) za izradu jednoga kaleža,⁴⁷⁵ a 11. prosinca iste godine Radan Ceprotić iz Ogorilice ostavio je nešto novca kako bi se za crkvu sv. Lovre u Donjem polju izradio kalež.⁴⁷⁶ No, u potonjem slučaju nije se radilo o cjelovitom iznosu potrebnom za izradu ili kupovinu kaleža, već o manjem učešću uobičajenom za pripadnike slabijeg financijskog statusa.

Da je od sastavljanja oporuke do izvršenja oporučnih legata ponekad proteklo mnogo godina, svjedoči dokument od 10. rujna 1492. godine, kojim je potvrđeno da je crkvi i samostanu sv. Dominika uručen srebrni pozlaćeni kalež s patenom na ime oporučnog legata Sfile Grubišine, u skladu s njezinom oporukom od 31. svibnja 1479. godine.⁴⁷⁷

Sličan je slučaj bio i s oporučnim legatom pokojne Marije, udovice Nikole Simeonića, koja je 7. travnja 1498. godine šibenskoj katedrali oporučno ostavila kalež s patenom vrijedan deset dukata, ali legat nije bio izvršen ni nakon šesnaest godina. Naime, iz spisa od 31. svibnja 1513. godine doznajemo da je Marija katedrali sv. Jakova ostavila rečeni legat koji njezina braća nisu podmirila, pa su se toga dana obvezala do Uskrsa predati kalež s patenom ili potrebno zlato i srebro za njegovu izradu.⁴⁷⁸ Međutim, ni taj rok nije ispoštovan pa su se 24. prosinca 1514. godine stranke ponovno dogovarale o izvršenju legata.⁴⁷⁹ No, iz izvora nije poznato je li i kada katedrali uručen rečeni kalež.

Naime, o izvršenju oporučnih legata najčešće i nema podataka pa o njima saznajemo najčešće iz oporuka pojedinaca. Takav je slučaj bio i s dvama kaležima pojedinačne vrijednosti deset dukata, koje je prema oporuci Filipe, kćeri Petra Ciprijanova Difnika (Divnića) iz Šibenika, žene Damijana Petrova Tobolovića, sastavljenoj 4. lipnja 1511. godine, trebalo nabaviti za dvije šibenske crkve – sv. Mariju u Kaštelu i sv. Dominika.⁴⁸⁰

Vjerojatno je i katedrala sv. Jakova na ime nečijeg oporučnog legata trebala dobiti srebrni pozlaćeni kalež s patenom težine osam unca, koji se plemić Petar Tobolović 9. lipnja 1513. godine obvezao predati do Uskrsa.⁴⁸¹

4.3.4. Razni spisi

Osim u inventarima, zalozima i dražbama te oporukama i spisima koji se tiču izvršenja oporučnih legata, zlatarski su radovi zabilježeni i u drugim vrstama spisa (ugovorima o sklapanju braka i ugovorima koji se tiču primopredaje dobara, zatim arbitražnim postupcima, pastoralnim vizitacijama i slično). Budući da je odabrani uzorak takvih spisa razmjerno skroman, uvrstili smo ih u jedinstveno poglavlje i posložili kronološkim slijedom.

Dana 25. rujna 1389. godine Rada, Radićeva udovica iz Šibenika, sklopila je u ime svoje kćeri Drage bračni ugovor s mornarom Dragoslavom Stankovim, kojem se tom prilikom obvezala isplatiti dotu u vrijednosti sedamdeset libara, a u koju su, između ostalog, spadala i dva para srebrnih naušnica vrijednih osam libara.⁴⁸²

Devet godina kasnije, u dokumentu od 4. srpnja 1398. godine, kojim se Lovro Grgurov Stričić iz Šibenika izvršiteljima oporuke pokojnoga Jurja Ciprijanova obvezao predati sva dobra rečenog pokojnika popisana u njegovu inventaru, zabilježeno je nekoliko zlatarskih radova: tri

para zlatnih naušnica (*cercelis de auro*), dva para srebrnih pozlaćenih naušnica, srebrni *serimale* (!?), četiri zlatna prstena i jedna niska bisera (*filetum de perlis*).⁴⁸³

Dana 16. listopada 1400. godine Stjepan Čičin i Martin Ljupšin izabrali su arbitražne suce u međusobnom sporu oko pojasa teškog jedanaest unca i duga od pedeset libara.⁴⁸⁴

Godinama kasnije, u spisu od 5. lipnja 1414. godine, spominje se danas izgubljen ili neidentificiran srebrni kalež iz crkve sv. Martina u Bratiškovcima,⁴⁸⁵ koji je skradinski arhiprezbiter Dominik zajedno s nekim stvarima ranije dao na čuvanje majstoru Jurju Druščiniću iz Šibenika, a koji ih je toga dana predao Berislavu Matošiću, zastupniku crkve, i Jurju Dominikovu.⁴⁸⁶

Svega nekoliko dana nakon toga, 29. listopada, općinski glasnik Ivan Gatelo izvijestio je da je na molbu šibenskog plemića Ivana Sinkovića dao na prodaju pojas od „bijelog“, srebra izrađen „na hrvatski način“ (*cingulum fulcitum argento albo more Corvatorum*), zbog duga od stotinu devedeset i devet libara i deset solda.⁴⁸⁷

Gotovo tri desetljeća kasnije, 19. studenog 1441. godine, općinski glasnik Ivan Gatelo izvijestio je da je na zahtjev Ifka sa Zlarina ponudio *ser* Petru Mudropetiću jednu srebrnu naušnicu u roku koji je odredio sud, kao protuvrijednost za tri i pol libre i sudske troškove koje mu je Ifko, očito po presudi, dugovao.⁴⁸⁸

Sedam mjeseci kasnije, 13. lipnja 1442. godine, Katarina Rančimkija ponudila je srebrni pojas i bisernu krunu (*girlandam margaritarum*) izvršitelju oporuke pokojnoga Luke iz Konstance zbog duga od šest dukata prema rečenom pokojniku.⁴⁸⁹

Dana 9. veljače 1443. godine predana je srebrna pozlačena plitica (ili pladanj?) (*tacia*) vojvode Ivanca Novakovića težine oko dvadeset unca, kao garancija za podmirenje duga od deset dukata prema plemiću Martinu Mirsi.⁴⁹⁰

Pet godina kasnije, 5. siječnja 1448. godine, šibenski plemić Juraj Radoslavčić počeo je graditi crkvu sv. Ivana u Rakitnici te se pritom obvezao opremiti je potrebnim stvarima, uključujući i jednim kaležom.⁴⁹¹

U spisu od 29. srpnja 1449. godine spominju se zlatni prsten i pojas od kože urešen srebrom procijenjeni na šest dukata koje je Stana, kći Radoslava iz Bosne, primila od *ser* Luke Butrišića, ali ih nije platila, pa se pritom obvezala živjeti i služiti rečenom Luki i njegovoj obitelji dok od svoje službe i plaće ne podmiri navedeni iznos.⁴⁹²

Veliki srebrni pozlaćeni vojnički pojas (*centuram vnam magnam ... a milite*) i veliki srebrni pozlaćeni *crater*, na čijem se dnu nalazio emajlirani ukras s prikazom kule na plavoj

pozadini, predani su 10. veljače 1453. godine šibenskom kanoniku i arhiepiskopu Jakovu Zilijeviću, zastupniku Katarine, udovice vojvode Ivanca Novakovića, u skladu s presudom iz 1451. godine.⁴⁹³ Naime, ti su se predmeti zacijelo nalazili u zalogu kod šibenskog plemića Jurja Kamenarića koji je u međuvremenu umro pa su ih skrbnici Jurjeve maloljetne djece na temelju presude predali Katarininom zastupniku. Po svemu sudeći, riječ je o pojasu i jednoj od ukupno jedanaest plitica koje je Ivanac Novaković davno dao u zalog kod Jurjeva oca, Martina Kamenarića, a koji su popisani i u njegovu inventaru iz 1444. godine.⁴⁹⁴ Premda u spisu nije naveden izgled predmeta ni njihova novčana vrijednost, sve upućuje na to da se radilo o iznimno vrijednim primjercima koji su zacijelo pripadali vojvodi Ivancu Novakoviću.

Kada je 22. listopada 1457. godine izvršena primopredaja inventara crkve sv. Petra u Zablacu svećeniku Ivanu Toliniću, nasljedniku pokojnog svećenika i arhiepiskopa Jakova Zilijevića, među predmetima je popisani i srebrni kalež s patenom koji je zajedno s olovom za stabilizaciju težio četrnaest i pol unca, a koji je crkvi oporučno ostavio rečeni Jakov.⁴⁹⁵ Međutim, kako saznajemo iz dokumenta, u crkvi se ranije nalazio i kositreni kalež (*calice de stagno*) kojemu se zajedno s nekim drugim stvarima zametnuo trag, pa je u zamjenu za izgubljene stvari svećeniku Ivanu predan kovčeg za držanje korporala i dva nova korporala u vrijednosti izgubljenih predmeta.

Kako se navodi u katastru nadarbina Šibenske biskupije iz oko 1460. godine, u crkvi sv. Kuzme i Damijana nekada se nalazio srebrni kalež težine devet unca.⁴⁹⁶

Šezdesetih godina 15. stoljeća srebrni je kalež vjerojatno dobila i crkva sv. Mihovila u Pokrovniku.⁴⁹⁷ Naime, kada je svećenik Juraj Radivojević na zahtjev šibenskoga biskupa Urbana Vignaco 1463. godine popisao stanje u svojoj crkvi, zabilježio je kako je za nju potrebno izraditi sliku nad glavnim oltarom i srebrni kalež.⁴⁹⁸

Svega dva dana nakon toga u vizitaciji istoga biskupa zabilježeno je da je bratovština sv. Petra na Kapriju posjedovala kalež i srebrni pozlaćeni križ.⁴⁹⁹

U dokumentu od 9. ožujka 1470. godine popisana je veća količina zlatarskih radova koji su se nalazili u kući pokojnog Cvitana Geršičića, a koje je Juraj Ferro predao Jurju Kamenariću mlađem, sinu plemića Jurja Kamenarića.⁵⁰⁰ Na tom su se popisu našle dvije velike srebrne pozlaćene plitice, dva para pozlaćenih naušnica zvanih *garofaladi* i postolje („noga“) vrča (*buchal*) od srebra „venecijanske kakvoće“, ukupne težine četrdeset i osam unca i dvije kvarte. Zatim, dvije srebrne pozlaćene plitice „kakvoće starih solda“ ukupne težine osam unca i jedne kvarte te deset žlica (*cusliere*) i sedam vilica od srebra „bolonjske kakvoće“ težine trinaest unca

i jedne kvarte. Među predmetima je zabilježen ženski pojas ljubičasto-zelene osnove s ukrasima od srebra „venecijanske kakvoće“ težine trinaest unca i dvije kvarte, potom ženski pojas zelene osnove s uresima od srebra „kakvoće starih solda“ težine deset unca i jedne kvarte te pojas žute osnove sa srebrnim pozlaćenim dijelovima težine sedam unca i tri kvarte. Stotinu i sedam srebrnih pozlaćenih gumba „kakvoće starih solda“ težilo je deset unca i dvije kvarte, a dvadeset i pet srebrnih pozlaćenih gumba dvije i pol unce. Nepoznat broj srebrnih pozlaćenih gumba (*botuni*) i par ženskih nožića ukrašenih srebrom na tri mjesta (*curtilini de dona furnidi in tre luogi cum argento*) težilo je tri i pol unce, a za trideset i devet bisernih gumba bez emajla (*botoni de perle senza smaldi*) nije navedena težina. U dokumentu se spominje i trideset devet srebrnih plosnatih gumba zvanih *pianete*, koje su težile četiri unce manje jednu oktavu. Dvanaest prstena i jedna ukrasna igla (*ago*) od srebra „kakvoće starih solda“ težilo je jednu uncu i dvije kvarte, dok za četiri zlatna prstena – jedan s grbom Kamenarića (*cum so arma*), jedan sa safirom (*cum zafir*), jedan s biserom (*cum perla*) i jedan tanki (*sutil*) – nije poznata težina. U spisu je zabilježen još jedan tanki zlatni prsten, zatim jedan srebrni prsten te zlatni prsten Saracena (Nikolina) i zlatni prsten koji je pripadao biskupu (Bogdanu Pulšiću).⁵⁰¹ Osim navedenih zlatarskih radova, Jurju su predani i sljedeći predmeti: par ženskih krunica *cum uno loldano* od pozlaćenog srebra „venecijanske kakvoće“ težine pet unca i tri kvarte, jantarna krunica, niska bisera, niska od malih bisera (*fil de perle minude*), četrdeset i osam velikih bisera (*perle grose*), jedna *zoia de perle*, jedna naušnica, dva komadića srebra (*peceti de argento*) i dva prstena te par naušnica nekog Klapotića koje su bile založene za deset libara.

Mjesec dana kasnije, 11. travnja 1470. godine, Florijan Zavorović je za osam libara kupio zlatni prsten Martina Davidova.⁵⁰²

Određena količina zlatarskih radova zabilježena je i u dokumentu od 10. veljače 1474. godine, kada je jamac Mandaline Benediktove, u skladu s arbitražnom presudom, predao Alegretu, mužu Katarine Jurjeve, neku srebrninu koju je potonji trebao založiti u Ankoni za trideset libara.⁵⁰³ Radilo se o srebrnoj plitici (*crater argenteum*), četirima srebrnim žlicama (*choclearia*), šest srebrnih vilica u obliku dvozapca (*bifurcales*) od kojih su četiri imale pozlaćene „glave“, a dvije od njih i pozlaćene dvozapce, te trideset i tri srebrne pozlaćene krunice i još devet manjih srebrnih pozlaćenih krunica izvedenih u tehnici filigrana (*laboratos de filo argenti*) s kojima je predan i jedan pomander (?) (*pomum londani*).

U presudi šibenskog kneza od 15. listopada 1476. godine, prema kojoj je Vesela, udovica Jurja Andrijina, izvršitelju pokojnikove oporuke morala predati određene stvari,

popisana je i neka srebrnina predana već idućega dana.⁵⁰⁴ Radilo se o paru srebrnih pozlaćenih noževa (*par cultellanorum*), dvadeset srebrnih pozlaćenih gumba, paru rukava s gumbima i paru srebrnih pozlaćenih kopči za sandale (*fiubarum ... a subtularibus*).

Gotovo pet godina kasnije, 23. ožujka 1481. godine, u spisu u kojemu su braća Frane i Marko Simeonić izabrali arbitražne suce radi podjele nekih stvari, zabilježene su srebrne krunice i nožići te plitice izrađene „na bosanski način“ (*tace ala bossenexe*) pojedinačne vrijednosti osam dukata.⁵⁰⁵ U dokumentu se ne navodi materijal od kojega su plitice bile izrađene, ali vrijednost ukazuje na to da su vjerojatno bile srebrne, a možda čak i pozlaćene.

Za poznavanje imovine šibenskih crkava tijekom 15. stoljeća svakako je značajna pastoralna vizitacija kanonika Jurja Šižgorića, vikara šibenskoga biskupa Luke Tolentića, koji je u lipnju 1481. godine vizitirao pojedine crkve šibenske dijeceze. Naime, iz njegove vizitacije doznajemo da se u crkvi sv. Grgura, sjedištu bratovštine sv. Jakova, nalazila srebrna pozlaćena školjka (*cappa argentea et deaurata*) u čast sveca zaštitnika,⁵⁰⁶ te da je crkva sv. Trojstva posjedovala srebrnu ruku-relikvijar sv. Bazilija (*manum argenteum ... Sancti Basilii episcopi et confessoris*), kojoj je zbog nemara svećenika Ivana Dragoribića otrgnuto svih pet prstiju pa ih je svećenik morao nadomjestiti do Uskrsa o svom trošku.⁵⁰⁷ Tom je prilikom zabilježeno da se u crkvi sv. Kuzme i Damijana nalazio srebrni kalež (*calicem argenteum*).

Gotovo godinu dana kasnije, 7. i 9. ožujka 1482. godine, sročena su dva spisa u kojima je zabilježeno da se Jakovica, žena Bartula Sporčića, pred sucima zaklela na srebrni križ s raspetim Kristom (*iuramento supra una cruce argentea cum Crucifixo*).⁵⁰⁸

Početak 16. stoljeća u Šibeniku su sročena četiri značajna dokumenta o darivanju srebrnine šibenskim crkvama. Riječ je o otprije poznatim darovnicama (*oblatio*) koje se odnose na Šibenčanina Jurja Divnića, ninskog biskupa (1475. – 1530.), koji je preko svoga zastupnika, brata Šimuna, u veljači 1505. godine šibenskim crkvama darovao četiri srebrna pozlaćena kaleža s patenama, čiji su transkripti dostupni u prilogima ovoga rada.

Dana 27. studenog 1515. godine plemić Ivan Tolimerić prodao je plemiću Petru Divniću podvornicu s oranicama i nekoliko zanimljivih predmeta među kojima se ističe unca srebra sa žigom sv. Marka (*onciam argenti bullo Sancti Marci bullatam*), osam starih srebrnih pozlaćenih kopčica i jedna velika zlatna kopča, odnosno broš u obliku anđela s rubinom u središtu i trima biserima (*...firmaietum siue pendentem auri in forma angeli...*).⁵⁰⁹

Ovime se zaključuje popis arhivskih izvora uvrštenih u doktorsku disertaciju, na kojima će se temeljiti sintetska poglavlja i potpoglavlja u cjelini *Vrste zlatarskih radova*.

¹ K. KALAUZ, 1998., 112, 117, 206 (br. 127). Skulpturica je pritom omaškom nevedena kao *srebrni lik Bogorodice s Djetetom*.

² Dokumentacija Muzeja grada Šibenika: predmetna kartica za inventarnu oznaku KPO 273. Na dokumentaciji zahvaljujem Marini Lambaši, višoj kustosici u Muzeju grada Šibenika.

³ Zahvaljujem se Konzervatorskom odjelu u Zadru na ustupljenoj fotografiji i mentoru prof. dr. sc. Emilu Hilji koji mi je na nju skrenuo pozornost.

⁴ Na temelju fotografije nije moguće sa sigurnošću prosuditi je li riječ o neogotičkim ili gotičkim dijelovima prerađenim u 19. stoljeću, a budući da druga strana raspela tom prilikom nije fotografirana, nije moguće utvrditi je li tada još uvijek bila sačuvana i skulpturica sv. Marka u središtu reversa.

⁵ Vidi dokument br. 7 u prilogima.

⁶ Budući da ugovor nije sastavljen u bilježničkoj kancelariji, mala je vjerojatnost da će ikada biti pronađen.

⁷ Kako navodi Krsto Stošić, bratovština sv. Marka započela je gradnju današnje crkve sv. Križa 1605. godine, smjestivši je uz postojeću crkvu sv. Marije u Docu koju je nastavila koristiti kao bratovštinsku dvoranu (K. STOŠIĆ, 1933.a, 5).

⁸ Bakreno pozlačeno raspelo sačuvano je do danas te se nalazi u istoj crkvi (kat. 9), a iz crkve sv. Križa potječe još jedno srebrno raspelo iz treće četvrtine 15. stoljeća (kat. 16), danas izloženo u Interpretacijskom centru katedrale sv. Jakova *Civitas sacra*. O tim raspelima opširnije u cjelini *Djela anonimnih majstora* i u katalogu djela.

⁹ *Millesimo quadringentesimo quinquegesimo quinto, indictione tertia decima, die uero nona mensis nouembris. Egregius vir Dominicus Ambrosius Michitich arcium doctor et confrater fratralie (fol. 26^v) Sancti Marci reducte in ecclesie Sancte Marie de Burgo Sibenici, uice et nomine totius fratralie suprascripte comparuit coram venerabili viro domino Iacobo Zillii archipresbitero nunc vicario reuerendisimi in Christo Patris, et domini Urbani Vigniati (...) episcopi Sibenicensis petens (...) ad conficiendum inuentarium bonorum mobilium dicte fratralie (...)*

Seguitur inuentarium

In primo una crux argentea et deaurata cum una figura Crucifixi ex una parte et ex alia uero parte dicti Crucifixi figura Sancti Marci, in lateribus uero figura Beate Marie Virginis et Beati Ioannis Evangeliste cum aliis figuris consuetis circum circa.

(fol. 27)

Item alia crux de cupro siue de rame, deaurata cum figura Crucifixi ex una parte et cum figura Beate Virginis et cum aliis figuris consuetis circum circa.

(...)(...)

Item una lanza russa cum pomi indoradi.

(...)

Item tres calices argentei et deaurati cum eorum patenis (...)

(...)

(HR-BAŠ-75, ZO, kut. 1, fol. 26-27^v); K. STOŠIĆ, 1933.a, 12. Krsto Stošić spominje srebrno pozlačeno raspelo, ali izostavlja podatke o izvoru i transkript.

-
- ¹⁰ Raspelo spominje i Krsto Stošić, ali je on drugačije interpretirao sadržaj dokumenta pa je likove Marije i Ivana smjestio na stražnju stranu raspela. Iako pritom nije naveo ni signaturu ni transkript dokumenta, zacijelo je podatak preuzeo iz istog inventara. Vidi: K. STOŠIĆ, 1933.a, 12.
- ¹¹ Posve je nedvojbeno da u Valijerovoj vizitaciji piše *ecclesie Sancti Marci*, a ne *ecclesie Sancte Marie*, što je vjerojatno proizašlo iz titulara bratovštine čije se sjedište nalazilo u dolačkoj crkvi.
- ¹² A. VALIER, 1579., (Visitatio Sibenicensis), fol. 32. Budući da Valier 1579. godine spominje „veliki srebrni križ“ i „mali srebrni križ“, vjerojatno monumentalno raspelo venecijanskog zlatara nije prodano oko 1501. godine kada su šibenske bratovštine prodale crkvenu srebrninu u svrhu opremanja trireme za borbu protiv Neretljana. Naime, kako navodi Vincenzo Miagostovich, dužd Antonio Barbarigo je 10. ožujka 1501. godine izdao naredbu da se šibenskim bratovštinama podmiri trošak prodaje crkvene srebrnine u navedenu svrhu (V. MIAGOSTOVICH, 1893., 13).
- ¹³ Podatak o nabavi nove zastave i raspela donosi Krsto Stošić. Vidi: K. STOŠIĆ, 1933.a, 13.
- ¹⁴ Taj podatak donosi Slavka Petric. Vidi: S. T. PETRIC, 1992., 129.
- ¹⁵ J. A. SOLDI, 1982., 109.
- ¹⁶ K. STOŠIĆ, 1933.a, 7-8.
- ¹⁷ J. A. SOLDI, 1982., 109.
- ¹⁸ O tome opširnije u potpoglavlju 6.5. *Narudžbe i donacije zlatarskih djela*.
- ¹⁹ Riječ je o skulpturici Bogorodice s raspela šibenske bratovštine sv. Marka. Vidi u cjelini 3. *Sačuvana djela poznatih majstora*.
- ²⁰ D. ZAVOROVIĆ, 1597., rukopis, 22-23; K. STOŠIĆ, *Samostan sv. Frane u Šibeniku*, rukopis, fol. 37, 64-65; M. OREB, 1968., 25 (bilj. 91); D. KARBIĆ, 2000., 311-312; D. KARBIĆ, 2001.a, 156 (bilj. 50). Rukopis Dominika Zavorovića *Trattato sopra le cose di Sebenico* iz 1597. godine nije sačuvan, ali se u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu (NSK) i Arhivu Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu (AHAZU) nalazi po jedan prijepis Zavorovićeve traktata iz kasnijih stoljeća (K. JURAN, 2020.b, 161, bilj. 14, 15). U Muzeju grada Šibenika nalaze se strojopisni transkripti obaju prijepisa, koje je izradio Frane Dujmović, a u ovome radu citiran je upravo Dujmovićeve transkript prijepisa *ex Difnico-Micheteo* iz 18. stoljeća koji se čuva u AHAZU. U njemu piše sljedeće: „... *In questa Chiesa ancora si ritrovano molte belle reliquie de' Santi posti in argento con bellissima fattura, cioè la testa de S. Mattia Apostolo, et una dell'innocenti, le ossa de brazzi de S. Lorenzo, de S. Tadeo, de S. Basilio Magno, et de S. Cristina, et la pietra de S. Steffano Prottomartire, le qual reliquie furono portate per quando si crede /S. 23/ de Breberio, al tempo, che li Christiani furon scacciati dalli Turchi di quel luoco...*“.
- ²¹ M. OREB, 1968., 25 (bilj. 91).
- ²² D. KARBIĆ, 2000., 311-312; D. KARBIĆ, 2001.a, 156, bilj. 50.
- ²³ **(fol. 1)** (...) *ano Domini 1502, die uero prima madi.*
Hoc est inuentarium omnium rerum conuentus Sibenici (...)(...)
Registrum reliquiarum
In primis vna testa grande de San Mathia apostolo inarçentada cum tre smaldi.
Item vnaltra testiola inargentada cum le reliquie dentro de certi Innocenti.

Item vna man inargentata (!) dentro reliquie de San Lorenzo et de San Basilio.

Item vnaltra man de San Thadeo et de Sancta Cristina inagentada (!).

Item vno sasso de San Stephano vn pocho ruto de un canto.

(...)

Vno calexe grande tuto de argento cum [do]ji angeli da canto et cum la sua patena.

Item vna croxe grande e bela tuta de arçento e lauorada.

Item vnaltra croxeta piculina pur de arçento.

(...)(...)

(fol. 1')

Registrum saecristie

In primis calexi numero sie tuti de arçento cum le sue patene.

Item vna cruce asai grande tuta de arçento.

Item vno turibulo de arçento disfato.

Item vna Madonina piccola tuta de rame.

Item vna nauisela de rame ben trista.

(...)(...)

(ASFŠ, kut. 15, Inventaria mobilium ac stabilium bonorum conventus S. Francisci Sibenici ab anno 1502. – 1517., fol. 1-1'). Na legendi uz bistu-relikvijar Nevine djece u Muzeju svetog Frane stoji da je relikvijar zabilježen u inventaru 1502. godine, međutim, nije mi poznato da je taj podatak netko i objavio.

²⁴ K. STOŠIĆ, *Samostan sv. Frane u Šibeniku*, rukopis, fol. 64; M. OREB, 25 (bilj. 92), 27.

²⁵ J. KOLANOVIĆ, 1995., 17.

²⁶ D. KARBIĆ, 2007., 18.

²⁷ D. KARBIĆ, 2001.a, 151-153.

²⁸ M. KOVAČEVIĆ, 2010., 442-443, 449, 452-453; D. KARBIĆ, 2001.a, 153 (tablica).

²⁹ Poznato je, primjerice, da je knez Pavao Ostrovički, sin bana Pavla I. Šubića Bribirskog, 1346. godine oporučno odredio da se za crkvu sv. Marije u Bribiru, odnosno njegovu kapelu u njoj, načini srebrni pozlaćeni relikvijar u obliku škrinjice (M. KOVAČEVIĆ, 2010., 442-443 i ondje navedenoj literaturi).

³⁰ *1515 a di 27 octubrio.*

(...) *inuentarium omnium rerum conuentus Sibenici* (...) (...)

In primis caput Sancti Matthei (!) apostoli in argento positum.

Item una testizola de uno Innocenti puer in arzeno posta.

Item una man de arzeno dentro reliquie de San Lorenzo et de San Basilio.

Item unaltra man de arzeno cum reliquie de San Thadeo et de Sancta Cristina.

Item un sasso de San Stephano ruto da dui bandi.

(...)(...)

(ASFŠ, kut. 15, Inventaria mobilium ac stabilium bonorum conventus S. Francisci Sibenici ab anno 1502. – 1517., bez folijacije).

³¹ *1517 die prima nouembris.*

Hoc est inuentarium omnium rerum conuentus Sancti Francisci de Sibenico (...) (...)

Item in primis caput Sancti Matthie apostoli in argento positum.

Item caput unis Inocenti in argento positum.

Item una man de arzento in essa reliquie de San Lorenzo et de San Basilio.

Item unaltra man de arzento cum le reliquie de San Thadeo et de Santa Cristina.

Item un saso de San Stefano roto un pocho da 2 bande.

(...)(...)

(ASFŠ, kut. 15, Inventaria mobilium ac stabilium bonorum conventus S. Francisci Sibenici ab anno 1502. – 1517., bez folijacije).

³² *Inuentarium omnium rerum mobilium tamen stabilium (...) conuentus Sancti [Fra]ncisci de Sibenico factum anno Domini MDLXXIX, die uero XXX mensis iuni (...)*

In primis, nell'archa delle reliquie ch'e nella Capella di Sant'Antonio vn capo grande d'argento con le reliquie di Santo Mathia apostolo (!) dentro.

Item cappo minore d'argento con le reliquie de Santi Innocenti dentro.

Item vn sa[sso] con il quale fu lappidato Santo Steffano in argento intorno.

Item vn braccio integro tutto d'argento dello quale ui sono le reliquie de Santi Laurentio et Basilio.

Item vn'altro braccio integro tutto d'argento nello quale ui sono le reliquie de Santi Thadeo et Cristina.

(ASFŠ, kut. 15, Inventaria Ecclesiae et Conventi Serap. P. S. Francisci Sibenici ab anno 1579. – 1595., fol. 1).

³³ **(fol. 1)** *(...) anno Natiuitatis eiusdem MDLXXXVIII, die uero quinta mensis decembris.*

Inuentario di tutte le robbe mobili si della sacristia come anco delle altre del conuento di San Francesco di Sibenico et cetera:

Nell'archa delle relliquie che e nella Capella di Sant'Antonio, vn capo grande d'argento con le relliquie di San Mattia apostolo dentro.

Item vn capo minore d'argento con le relliquie di Santi Innocenti dentro.

Item un sasso con il quale fu lapidato Santo Stefano messo in argento.

Item un braccio intiero tutti d'argento nello qualle ui sono le relliquie di Santi Laurentio et Basilio.

Item un'altro braccio intiero tutto d'argento nel quale ui sono le relliquie di Santi Tadeo et Christina.

Item una croce grande tutta d'argento d'una parte gli e San Francisco et dai altra nostro Signore.

Item un tabernaculo d'argento in Crist[allo] (jedna riječ oštećena) alla sua mita dal quale ui e una crocetta piccola d'argento.

Item un callice grande tutto d'argento indorato per tutto, qual ha da tutti (?) i doi lati un angelo pur d'argento, con la sua patena con un (nekoliko riječi oštećeno).

(...)(...)

(ASFŠ, kut. 15, Inventaria Ecclesiae et Conventi Serap. P. S. Francisci Sibenici ab anno 1579. – 1595., fol. 1). Sveščić čine spisi s različitom izvornom numeracijom pa se fol. 1 pojavljuje više puta, stoga je spis potrebno tražiti prema datumu, a ne broju folije.

³⁴ *(...) Item in primis nella Capella di Sant'Antonio nel archa delle reliquie vn capo grande d'argento con le reliquie di Santo Matia apostolo dentro.*

Item vn capo minore di argento con le reliquie di Santi Inocenti dentro.

Item un saso con il quale fu lapidatto San Stefano messo cum argento.

Item un braccio intiero tutto di argento nel quale ne sono le reliquie di Santo Laurentio et San Basilio.

Item vn altro braccio intiero tutto di argento nel quale ne sono le reliquie di San Tadeo et Santa Christina.

(...)(...)

(...) *inventario siue registro conuentus Sibenici (...) MDLXXXVIII, die XV maii.*

(ASFŠ, kut. 15, Inventaria Ecclesiae et Conventi Serap. P. S. Francisci Sibenici ab anno 1579. – 1595., bez folijacije). Spis je potrebno tražiti prema datumu, a ne broju folije.

³⁵ (...) *Anno Natiuitatis eiusdem MDLXXXV, die uero V mensis maii.*

Inventario ouer registro di tutte le robbe mobili si della sacristia come anco delle altre del conuento di San Francesco di Sibenico et cetera.

Nell'arca delle reliquie in Sant'Antonio:

Vn capo grande di argento tutto con le reliquie di San Mattia apostolo dentro.

Item un capo minore d'argento con il fondi di rame con le reliquie di Santi Innocenti.

Item un saso di San Stefano messo nel uaso tutto di argento.

Item un braccio tutto di argento nelle quali sono le reliquie di Santissimo Laurentio et Santo Basilio.

Item un altro braccio intiero tutto di argento nel quale sono le reliquie di Santissimo Tadeo et Santa Christina.

Item una grande (croce – zabunom izostavljeno) di argento con il pomolo et manego de rame, da una parte un Cristo crucifisso de relieuo, et dall'altra parte San Francesco con mancamito de una man con tre bottoni d'argento.

(ASFŠ, kut. 15, Inventaria Ecclesiae et Conventi Serap. P. S. Francisci Sibenici ab anno 1579. – 1595., bez folijacije). Spis je potrebno tražiti prema datumu, a ne broju folije.

³⁶ (...) *Altare Sancti Martini in capitulo conuentus habet palam ueteram et in reliquie est fere (?) (nejasna riječ).*

In quadam capsula lapidea, qua est in pariete ecclesie cum clatris ferreis uisae sunt infrascripte reliquiae et aliae res:

Caput Sancti Matthaei apostoli in theca argentea ad similitudinem hominis.

Reliquiae Sanctorum Innocentium in theca argentea ad similitudinem pueri.

Manus Sanctae Christinae in theca argentea ad similitudinem brachii.

Reliquiae Sancti Basilii et Sancti Laurentii in theca argentea ad similitudinem brachii.

Lapis unus Sancti Stephani in theca argentea.

(...)(...)

(A. VALIER, 1579., *Visitatio Sibenicensis*, rukopis fol. 39); J. BELAMARIĆ, 2001.a, 903 (bilj. 30).

³⁷ (...) *Visitauit altare Gloriossime Virginis consecratum in capella ferreis cancellis circumdata, quod est Maria (?) deuotionis in omnibus solemnitatibus Beate Virginis.*

(...)(...)

Visitauit reliquias in dicta capella consecratas, que sunt caput Sancti Matthei (!) apostoli.

Caput unius ex Innocentibus.

Brachium Sancti Laurentii et Sancti Basilii inu no.
Sancti Thadei et Sancte Christine in alio
Petra qua lapidatus fuit Sanctus Stephanus omnia in argento decenter aurata (...)
(M. PRIULI, 1603., rukopis, fol. 56'-57).

- ³⁸ Vidi popis literature u kataloškim jedinicama (kat. 1, kat. 2, kat. 3, kat. 4, kat. 7) u katalogu djela.
- ³⁹ KATALOG, 1998., 122; A. MUNK, 2003., 79; N. M. ROŠČIĆ 2015., 74; A. MILOŠEVIĆ, 2015., slika 59; KATALOG, 2019., 187.
- ⁴⁰ O relikvijaru opširnije vidi u: N. JAKŠIĆ – R. TOMIĆ, 2004., 143-144 (kat. 055); M. KOVAČEVIĆ, 2010., 1142-1146 (kat. 13).
- ⁴¹ M. KOVAČEVIĆ, 2010., 1145.
- ⁴² O tim relikvijarima vidi opširnije u: N. JAKŠIĆ – R. TOMIĆ, 2004., 176-177 (kat. 081), 179-180 (kat. 087).
- ⁴³ O djelu opširnije u: N. JAKŠIĆ – R. TOMIĆ, 2004., 168 (kat. 071).
- ⁴⁴ Opširnije o tom relikvijaru vidi u: E. HILJE, 1988., 195; N. JAKŠIĆ – R. TOMIĆ, 2004., 170-171; E. HILJE, 2018.b, 21-23.
- ⁴⁵ D. KARBIĆ, 2001., 157, 158, 160, bilj. 72.
- ⁴⁶ Tijekom kasnog srednjeg vijeka u Dalmaciji je zabilježeno više takvih slučajeva. Opširnije u: J. BELAMARIĆ, 1999., 151-152 s ondje citiranom literaturom.
- ⁴⁷ O tim relikvijarima vidi u: N. JAKŠIĆ – R. TOMIĆ, 2004., 148 (kat. 059); M. KOVAČEVIĆ, 2010., 1165-1169 (kat. 20 i 21).
- ⁴⁸ Vidi: N. JAKŠIĆ – R. TOMIĆ, 2004., 175-176 (kat. 080).
- ⁴⁹ Vidi: N. JAKŠIĆ – R. TOMIĆ, 2004., 205 (kat. 117).
- ⁵⁰ O trogirskim relikvijarima opširnije u: P. GOI, 2001.a, 131-132 (kat. 48); P. GOI, 2001.b, 132-133 (kat. 49); P. GOI, 2001.c, (kat 50).
- ⁵¹ Vidi: N. JAKŠIĆ – R. TOMIĆ, 2004., 195-196 (kat. 104).
- ⁵² O relikvijaru vidi u: N. JAKŠIĆ – R. TOMIĆ, 2004., 142-143 (kat. 054).
- ⁵³ KATALOG, 1998., 118, 119; A. MILOŠEVIĆ, 2015., slika 57; KATALOG, 2019., 186 (kat. 5.69.e).
- ⁵⁴ KATALOG, 1998., 142; A. MILOŠEVIĆ, 2015., slika 59; KATALOG, 2019., 187 (kat. 5.69.a, 5.69.b).
- ⁵⁵ O djelu vidi u: N. JAKŠIĆ – R. TOMIĆ, 2004., 179-181 (kat. 087).
- ⁵⁶ Vidi bilj. 20 i 23 u ovoj cjelini.
- ⁵⁷ Vidi bilj. 20 u ovoj cjelini.
- ⁵⁸ Vidi bilj. 23 u ovoj cjelini.
- ⁵⁹ Opširnije o tim djelima u potpoglavlju 4.1.3. i katalogu (kat. 21, kat. 22).
- ⁶⁰ C. FISKOVIĆ, 1977., 33.
- ⁶¹ J. BELAMARIĆ, 2001.a, 902, 903 (bilj. 30); J. BELAMARIĆ, 2001.b, 384 (bilj. 30).
- ⁶² Vidi bilj. 20 u ovoj cjelini.
- ⁶³ A. MILOŠEVIĆ, 2005., slika 58.
- ⁶⁴ Riječ je o Alinarijevoj fotografiji koja se čuva u fototeci Konzervatorskog odjela u Zadru.
- ⁶⁵ A. VALIER, 1579., (Visitatio Sibenicensis), rukopis, fol. 34'; M. PRIULI, 1603., rukopis, fol. 67'.
- ⁶⁶ M. PRIULI, 1603., rukopis, fol. 67'.

-
- ⁶⁷ M. PRIULI, 1603., rukopis, fol. 68.
- ⁶⁸ Vidi bilj. 65 u ovoj cjelini.
- ⁶⁹ Podatak o tome da je crkva izgorjela u požaru donosi Krsto Stošić (K. STOŠIĆ, 1932.b, 400.)
- ⁷⁰ A. M. SPIAZZI, 2004.a, 113-114, (kat. jed. 33 s ondje navedenom literaturom); A. M. SPIAZZI, 2004.b, 114, (kat. jed. 34 s ondje navedenom literaturom); A. M. SPIAZZI, 2004.c, 114, (kat. jed. 35 s ondje navedenom literaturom).
- ⁷¹ Fotografija relikvijara dostupna je na web stranici Regionalnog instituta za kulturnu baštinu regije Friuli i Venezia Giulia, ali se ondje ne navodi njegov smještaj. Mjesto nastanka djela treba uzeti s oprezom jer u skedi nije navedena stručna literatura. Vidi: Istituto regionale per il patrimonio culturale della regione Friuli Venezia Giulia, url: <http://www.ipac.regione.fvg.it/asp/ViewProspIntermedia.aspx?idScheda=85723&tsk=O&tp=vRAPSirbe&idAmb=120&idsttem=2&oggetto=RELIQUIARIO+ARCHITETTONICO&tipologia=&soggetto=&autore=&ambito=&materia=&secolo=&partesecolo=&dataDa=&dataA=&provincia=&diocesi=&comune=&localita=&tipoEdilizia=&denominazione=&serie=&ruolo=&ambitoculturale=&editore=&indicazioneColore=&autoreOpera=&luogoRipresa=&dataRipresa=&classeMateriali=&materiaTecnica=&serieMonetale=&autoritaEmittente=&statoEmittente=&mestiere=&ambitoProduzione=&datazione=&datazioneS=&provinciaS=&START=1>, pristupljeno 19. svibnja 2021.
- ⁷² Fotografiju relikvijara dostupna je na web stranici Regionalnog instituta za kulturnu baštinu regije Friuli i Venezia Giulia. Međutim, mjesto nastanka i dataciju djela treba uzeti s oprezom jer u skedi nije navedena stručna literatura. Vidi: Istituto regionale per il patrimonio culturale della regione Friuli Venezia Giulia, url: <http://www.ipac.regione.fvg.it/asp/ViewProspIntermedia.aspx?idScheda=85721&tsk=O&tp=vRSESirbe&idAmb=120&idsttem=2&selTsk=O&OGTD=reliquiario+architetonico&matTec=ottone&PVC=UD&searchOn=0&order=1&START=1>, pristupljeno 19. svibnja 2021.
- ⁷³ Poznat mi je brončani posrebreni relikvijar sv. Fermina, koji je označen kao rad lombardske radionice iz 16. stoljeća. Međutim, dataciju i mjesto nastanka valja uzeti s rezervom jer su podaci preuzeti s web stranice BeWeb (url: <https://beweb.chiesacattolica.it/>), na kojoj nije navedena korištena literatura. Fotografija relikvijara dostupna je na: BeWeb, url: https://www.beweb.chiesacattolica.it/benistorici/bene/577792/Bottega+lombardhttps://beweb.chiesacattolica.it/a+sec.+XVI%2C+Reliquiario+architetonico#action=ricerca%2Frisultati&locale=it&liberadescr=reliquiario+architetonico&ambito=CEIOA&view=griglia&localizzazione=civile&anno_min=1290&anno_max=1550&pagina=1&ordine=rilevanza&highlight=Reliquiario&highlight=architetonico&highlight=reliquiario, pristupljeno 19. svibnja 2021.
- ⁷⁴ Dva relikvijara s tirolskog područja poznata su mi na temelju fotografija i podataka s web stranice BeWeb (<https://beweb.chiesacattolica.it/>), na kojoj nije naveden precizan smještaj relikvijara. Dataciju i mjesto nastanka valja uzeti s oprezom jer nije riječ o pouzdanom izvoru. Brončani pozlaćeni relikvijar raznih svetaca označen je kao rad venecijanske radionice iz 15. stoljeća, a njegova je fotografija dostupna je na: BeWeb, url: <https://www.beweb.chiesacattolica.it/benistorici/bene/334494/5/Bottega+veneta+%28%3F%29+sec.+XV%2C+Reliquiario+architetonico#action=ricerca%2Frisultati&locale=it&liberadescr=reliquiario+architetonico&ambito=CEIOA&view=griglia&localizzazione>

=civile&anno_min=1290&anno_max=1550&pagina=1&ordine=rilevanza&highlight=Reliquiario&highlight=architettonico&highlight=reliquiario, pristupljeno 19. svibnja 2021.; Brončani relikvijar bez relikvija označen je kao tirolski rad iz druge polovine 15. stoljeća, a njegova je fotografija dostupna na: url: https://www.beweb.chiesacattolica.it/benistorici/bene/1770725/Bottega+tirolese+seconda+met%C3%A0+sec.+XV%2C+Reliquiario+architettonico#action=ricerca%2Frisultati&locale=it&liberadescr=reliquiario+architettonico&ambito=CEIOA&view=griglia&localizzazione=civile&anno_min=1290&anno_max=1550&pagina=1&ordine=rilevanza&highlight=Reliquiario&highlight=architettonico&highlight=reliquiario, pristupljeno 19. svibnja 2021.

- ⁷⁵ Taj mi je podatak poznat iz sekundarnog izvora. Vidi: A. M. SPIAZZI, 2004., 113-114, (kat. jed. 33 s ondje navedenom literaturom)
- ⁷⁶ Vidi: C. GABERSCEK, 1992., 94 (kat. II.36) s ondje navedenom literaturom. Fotografija relikvijara dostupna je na: Istituto Regionale per il Patrimonio Culturale della Regione Friuli Venezia Giulia, url: <http://www.ipac.regione.fvg.it/asp/ViewProspEstesa.aspx?idAmb=120&tp=vRAP&tsk=O&idScheda=42629&pNum=0&idsttem=3&C1=LDCM|LDC|Museo%20civico%20d%27arte%20di%20Pordenone&searchOn=0&order=0&START=1>, pristupljeno 19. svibnja 2021.
- ⁷⁷ A. VALIER, 1579., (Visitatio Sibenicensis), rukopis, fol. 30.
- ⁷⁸ M. PRIULI, 1603., rukopis, fol. 51'.
- ⁷⁹ Na kasniju dataciju postojećih medaljona ukazuje njihova izvedba, ali i činjenica da nezgrapno nasjedaju na izvorne okvire medaljona izvedene u vidu tordiranog užeta. Na jednom medaljonu prikazan je dopojasni lik sv. Mihovila, na drugom lik sv. Jakova, na trećem monogram „yhs“, dok je četvrti bez ukrasa dodan u posljednjoj restauraciji 2017./2018. godine.
- ⁸⁰ K. STOŠIĆ, 1940.b, 66.
- ⁸¹ K. KALAUZ, 1998., 118.
- ⁸² R. TOMIĆ, 1997., 119.
- ⁸³ A. IVIĆ, 2015., 108-116.
- ⁸⁴ Autorica je raspelo paških benediktinki datirala u 13. stoljeće, makar se smatra da datira s kraja 14. stoljeća, a možda čak i kasnije od toga. Vidi: N. JAKŠIĆ – R. TOMIĆ, 2004., 132-134 i ondje navedenoj literaturi; M. KOVAČEVIĆ, 2010., 1252-1256 i ondje navedenoj literaturi; E. HILJE, 2018.b, bilj. 104.
- ⁸⁵ A. KOPRČINA, 2019., 156.
- ⁸⁶ O navedenim zadarskim raspelima vidi u: N. JAKŠIĆ, 2005., 587-596; N. JAKŠIĆ – R. TOMIĆ, 2004., 125, 132-138 i ondje navedenoj literaturi; M. KOVAČEVIĆ, 2010., 1241-1243, 1252-1260 i ondje navedenoj literaturi.
- ⁸⁷ N. JAKŠIĆ – R. TOMIĆ, 2004., 55-57.
- ⁸⁸ J. A. SOLDI, 1968., 6, 20.
- ⁸⁹ A. KOPRČINA, 2019., 156.
- ⁹⁰ A. IVIĆ, 2015., 113 (bilj. 29).
- ⁹¹ Podatak je objavio Josip Ante Soldo (J. A. SOLDI, 1968., 6), a Anja Ivić je zaključila da bi dospjeće ophodnog raspela na Visovac moglo biti u korelaciji upravo s tim apelom (A. IVIĆ, 2015., 115, bilj. 35), što je prihvatila i Arijana Koprčina (A. KOPRČINA, 2019., 153). Međutim, Ivić je izrazila skepsu prema toj

moogućnosti zbog znatne vremenske razlike između vremena nastanka raspela i papina apela. No, to samo po sebi nije problematično, jer je raspelo moglo nastati znatno ranije, a onda biti poklonjeno visovačkim franjevcima 1469. godine ili nešto kasnije.

⁹² A. KOPRČINA, 2019., 156.

⁹³ A. IVIĆ, 2015., 114; A. KOPRČINA, 2019., 156.

⁹⁴ Anja Ivić predlaže mogućnost da taj reljef prikazuje sv. Antuna Padovanskog s malim Kristom (A. IVIĆ, 2015. 111), što bi, čini mi se, trebalo otkloniti jer je riječ o ikonografskom prikazu koja se učestalo počeo javljati tek u renesansi (LEKSIKON IKONOGRAFIJE..., 1979., 120).

⁹⁵ Anja Ivić u tom prikazu prepoznaje lebdećeg anđela, no riječ je o liku bez krila pa se vjerojatno radi o prikazu nekog sveca. Prilikom ikonografske raščlambe, autorica navodi neke sasvim banalne pogreške. Primjerice, na aversu križa nabraja lik sv. Mihovila, anđela (!) i sv. Mateja (!), a može biti samo jedan od njih, jer ostala tri lika predstavljaju simbole evanđelista Marka, Luke i Ivana. Usporedi: A. IVIĆ, 2015., 109.

⁹⁶ Vidi bilj. 9 u ovoj cjelini.

⁹⁷ N. JAKŠIĆ – R. TOMIĆ, 2004., 26, 31-33, 36, 88, 129-138; N. JAKŠIĆ, 2010.b, 299-326; N. JAKŠIĆ, 2010.c, 332-334; N. JAKŠIĆ, 2015., 143-152; N. JAKŠIĆ, 2016., 318-325; N. JAKŠIĆ, 2010.c, 332-334.

⁹⁸ M. KOVAČEVIĆ, 2005., 17-23; M. KOVAČEVIĆ, 2010., 1043-1050 (kat. 04), 1050-1056 (kat. 05), 1246-1252 (kat. 46), 1252-1256 (kat. 47), 1256-1260 (kat. 48), 1261-1265 (kat. 49), 1275-1278 (kat. 53).

⁹⁹ N. JAKŠIĆ – R. TOMIĆ, 2004., 26, 31-33, 36, 88, 129-138; M. KOVAČEVIĆ, 2005., 17-23; N. JAKŠIĆ, 2010.b, 299-326; N. JAKŠIĆ, 2010.c, 332-334; M. KOVAČEVIĆ, 2010., 1043-1050 (kat. 04), 1050-1056 (kat. 05), 1246-1252 (kat. 46), 1252-1256 (kat. 47), 1256-1260 (kat. 48), 1261-1265 (kat. 49), 1275-1278 (kat. 53); N. JAKŠIĆ, 2016., 320-325.

¹⁰⁰ M. KOVAČEVIĆ, 2010., 1250; A. M. SPIAZZI, 2004.d, 144, 146; A. M. SPIAZZI, 2004.e, 189 (slika), 191-193; N. JAKŠIĆ, 2010.b., 307.

¹⁰¹ N. JAKŠIĆ, 2016., 321.

¹⁰² Na slici 31 i slici 32 u ovome radu na pojedinim je mjestima zabunom stavljen lik anđela s kadionicom umjesto evanđelista Mateja. To je slučaj s rospelima iz Bormija, Villorbe, Trsta i Senja.

¹⁰³ Vidi prethodnu bilješku.

¹⁰⁴ N. JAKŠIĆ, 2010.c, 319-321, 324.

¹⁰⁵ N. JAKŠIĆ, 2010.c, 319-321.

¹⁰⁶ N. JAKŠIĆ – R. TOMIĆ, 2004., 132; M. KOVAČEVIĆ, 2005., 23; N. JAKŠIĆ, 2015., 150.

¹⁰⁷ ŠEMATIZAM..., 1990., 83.

¹⁰⁸ ŠEMATIZAM..., 1990., 83.

¹⁰⁹ J. ČUZELA – I. ŠPRLJAN, 2019., 263.

¹¹⁰ Emil Hilje vrijeme boravka Vittorea Crivellija u Zadru smješta u razdoblje od kraja pedesetih ili početka šezdesetih godina 15. stoljeća do 1478. do 1479. godine, a Carla Crivellija od 1457. do 1468. godine. Vidi: E. HILJE, 2008., 43, 47 (bilj. 25).

¹¹¹ K. STOŠIĆ, 1941., 29.

¹¹² K. STOŠIĆ, 1941., 56, 89, 95, 107, 154.

-
- ¹¹³ Žig s motivom stiliziranog ljiljana predstavlja oznaku mletačke zlatarske radionice (1643. – 1693.), a oznaka M•P vjerojatno autorsku puncu, ali budući da je dosta izlizana, nije moguće utvrditi koju od mogućih varijanti. O navedenim oznakama vidi u: P. PAZZI, 1992., 116-118, 158 (N. 517).
- ¹¹⁴ N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 2001., 124 (kat. 43)
- ¹¹⁵ D. DIANA – N. GOGALA – S. MATIJEVIĆ, 1972., 44-45, 46-47, 47-48.
- ¹¹⁶ O tom kaležu vidi u: N. JAKŠIĆ – R. TOMIĆ, 2004., 177 (kat. 082).
- ¹¹⁷ D. DIANA – N. GOGALA – S. MATIJEVIĆ, 1972., 84.
- ¹¹⁸ P. GOI, 2001.d, 136-137 (kat. 52).
- ¹¹⁹ G. ERICANI, 2004., 92 (kat. 8).
- ¹²⁰ Vidi prilog br. 7 u prilogima. Tijekom 15. stoljeća bratovština sv. Marka imala je sjedište u crkvi sv. Marije u Docu, a od 17. stoljeća u novoizgrađenoj crkvi sv. Križa, čiju je izgradnju bratovština započela 1605. godine smjestivši je uz postojeću crkvu sv. Marije koju je nastavila koristiti kao bratovštinsku dvoranu (K. STOŠIĆ, 1933.a, 5.).
- ¹²¹ D. DIANA – N. GOGALA – S. MATIJEVIĆ, 1972., 50.
- ¹²² O cavtatskom kaležu opširnije u: I. LENTIĆ, 1987.a, 380 (kat. Z/54); N. JAKŠIĆ, 2010.a, 273 (kat. Z/9).
- ¹²³ A. KOPRČINA, 2019., 158.
- ¹²⁴ A. KOPRČINA, 2019., 158.
- ¹²⁵ I. LENTIĆ, 1987.a, 380, 381 (kat. Z/54).
- ¹²⁶ N. JAKŠIĆ, 2010.a, 266, 273 (kat. Z/9).
- ¹²⁷ A. KOPRČINA, 2019., 158.
- ¹²⁸ A. KOPRČINA, 2019., 152, 158.
- ¹²⁹ A. KOPRČINA, 2019., 158.
- ¹³⁰ A. KOPRČINA, 2019., 152.
- ¹³¹ J. A. SOLDO, 1980.a, 332.
- ¹³² Vidi dokument br. 17 u prilogima. Podatak je zabilježen i u rukopisnim bilješkama Krste Stošića, ali je ondje zabunom naveden datum 25. svibnja 1505. godine. Usporedi: K. STOŠIĆ, *Samostan i crkva sv. Dominika*, rukopis, fol. 28.
- ¹³³ Vidi dokument br. 18 u prilogima.
- ¹³⁴ Vidi dokument br. 19 u prilogima.
- ¹³⁵ Vidi dokument br. 20 u prilogima.
- ¹³⁶ V. MIAGOSTOVICH, 1897. – 1898., 111. Podatak kasnije spominje i Krsto Stošić (K. STOŠIĆ, 1940.a, 2).
- ¹³⁷ J. A. SOLDO, 1980.a, 335-338.
- ¹³⁸ Usporedi: J. A. SOLDO, 1980.a, 338; M. PELC, 2004., 35; M. PELC, 2007., 428.
- ¹³⁹ J. BELAMARIĆ, 2011., 433.
- ¹⁴⁰ O kaležu vidi u: P. PAZZI, 1994., 23, 77; M. JERMAN, 2020., 803 (kat. 121).
- ¹⁴¹ M. PELC, 2004., 35; M. PELC, 2007., 428.
- ¹⁴² J. BELAMARIĆ, 2011., 433.
- ¹⁴³ O tom kaležu vidi u: N. JAKŠIĆ – R. TOMIĆ, 2004., 191 (kat. 098).
- ¹⁴⁴ O tom kaležu vidi u: N. JAKŠIĆ – R. TOMIĆ, 2004., 191 (kat. 098).

-
- ¹⁴⁵ O tom kaležu vidi u: N. JAKŠIĆ – R. TOMIĆ, 2004., 219 (kat. 131).
- ¹⁴⁶ A. VALIER, 1579., (Visitatio Sibenicensis), rukopis, fol. 30.
- ¹⁴⁷ M. PRIULI, 1603., rukopis, fol. 51'.
- ¹⁴⁸ P. PAZZI, 1994., 37.
- ¹⁴⁹ P. PAZZI, 1994., 16.
- ¹⁵⁰ KATALOG, 1998., 117, 118, 206.
- ¹⁵¹ Vidi ilustracije u prilogama (kat. 23 i dalje).
- ¹⁵² SUPPELLETILE ECCLESIASTICA..., 1987., 151.
- ¹⁵³ Misli se na lik sv. Ivana Evanđelista s raspela od kojega se sačuvao lik Bogorodice, a koje je dovedeno u vezu sa zlatarom Antunom dela Cecha iz Venecije, pa je o njemu bilo govora u poglavlju *Sačuvana djela poznatih majstora*.
- ¹⁵⁴ Fotodokumentacija Konzervatorskog odjela u Splitu (Šibenik: crkva sv. Nikole). Ovim putem zahvaljujem na pomoći dr. sc. Zoraidi Demori Staničić i Sandri Belas, stručnoj suradnici za pokretna kulturna dobra u Konzervatorskom odjelu u Splitu.
- ¹⁵⁵ Podatak je dostupan u dokumentaciji Konzervatorskog odjela u Šibeniku.
- ¹⁵⁶ N. JAKŠIĆ – R. TOMIĆ, 2004., 38.
- ¹⁵⁷ O tom djelu vidi u: N. JAKŠIĆ – R. TOMIĆ, 2004., 173-174.
- ¹⁵⁸ Vidi: N. JAKŠIĆ – R. TOMIĆ, 2004., 168 i ondje navedenoj literaturi.
- ¹⁵⁹ Vidi: N. JAKŠIĆ – R. TOMIĆ, 2004., 168-169 i ondje navedenoj literaturi.
- ¹⁶⁰ Vidi: N. JAKŠIĆ – R. TOMIĆ, 2004., 169-170 i ondje navedenoj literaturi.
- ¹⁶¹ Vidi: E. HILJE, 1988., 195; N. JAKŠIĆ – R. TOMIĆ, 2004., 170-171 i ondje navedenoj literaturi; E. HILJE, 2018.b, 21-23.
- ¹⁶² Vidi: N. JAKŠIĆ – R. TOMIĆ, 2004., 171-172 i ondje navedenoj literaturi.
- ¹⁶³ Vidi: N. JAKŠIĆ – R. TOMIĆ, 2004., 172-173 i ondje navedenoj literaturi.
- ¹⁶⁴ Vidi: N. JAKŠIĆ – R. TOMIĆ, 2004., 173 i ondje navedenoj literaturi.
- ¹⁶⁵ Kako je zamijetio Nikola Jakšić, kriškasti nodus s graviranom povijušom ima i piksida iz župne crkve sv. Jurja u Povljani, no na njemu izostaju šrafirani elementi. Fotografiju brbinjskog kaleža i povljanske pikside vidi u: N. JAKŠIĆ – R. TOMIĆ, 2004., 166, 177.
- ¹⁶⁶ N. JAKŠIĆ – R. TOMIĆ, 2004., 38.
- ¹⁶⁷ E. HILJE, 2018.b, 23-24.
- ¹⁶⁸ O zlataru vidi u cjelini 2.8.
- ¹⁶⁹ O zlataru opširnije u cjelini 2.23.
- ¹⁷⁰ Fotodokumentacija Konzervatorskog odjela u Splitu (Šibenik: Nova crkva – umjetnine).
- ¹⁷¹ Konzervatorski odjel u Šibeniku – Inventarske kartice.
- ¹⁷² Koliko je moguće razabrati na fotografiji, čini se da središnja „traka“ s rombovima ipak nije bila ažurirana, već izvedena poput one na visokom rubu podnožja kaleža iz crkve sv. Križa (kat. 18).
- ¹⁷³ Tako je bilo i u drugim dalmatinskim gradovima. Vidi: S. MOSHER STUARD, 1975. – 1976., 96; E. HILJE, 1996., 50; M. KOVAČEVIĆ, 2010., 45, 627-628, 632.
- ¹⁷⁴ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 100.

¹⁷⁵ Vidi bilj. 463 u ovoj cjelini.

¹⁷⁶ V. MIAGOSTOVICH, 1893., 13; K. STOŠIĆ, 1955., 13.

¹⁷⁷ Dio korpusa je vjerojatno nepovratno izgubljen još u 14. i 15. stoljeću, odnosno u požarima koji su grad zahvatili 1378., 1381., 1408. i 1458. godine. Takvih je stradanja bilo i kasnije, o čemu svjedoči i požar iz 1654. godine, u kojemu je stradalo četrdeset kuća u blizini crkve sv. Frane. Podatke o navedenim požarima donose: V. MIAGOSTOVICH, 1893., 23 (navodi da je 25. kolovoza 1457. godine u požaru stradala biskupska palača); K. STOŠIĆ, 1939., 6 (veliki požar datira u 1457. godinu); D. ZELIĆ, 1995., 38, 39, 40; T. PAVIČIĆ, 2008., 10.

¹⁷⁸ (na margini:) *Quietacio supra calice et patena ecclesie Sancte Marie insule Zurri facta domino presbitero Petro de Ranchulinis nomine quo interuenit.*

(...) *Ibique quia subtutella et custodia ser Nicolai Hrelich quondam Michaelis de insula Zurri territorii Sibenici fuit ut fertur furto subtractus calix cum patena argenti deaurati ecclesie Sancte Marie dicte insule per incognitos, quem quidem calicem cum patena sua eisdem asportator in confessione domino presbitero Petro de Ranchulinis reuelauit, eidem que confessori ducatos sex auri tradidit consignandos et dandos ser Nicolai custodi predicto habito semper super hoc consilio reuerendi domini vicarii Sibenicensi, qui dominus vicarius super hoc consuluit et dictos ducatos 6 eidem custodi mandauit tradendi, qua propter prefatus dominus presbiter Petrus prefatis testibus ac me notario infrascripto dedit et tradidit prefato ser Nicolao presenti ibidem stipulanti et acceptanti antedictis sex ducatis inluos et repositos in vno saculo lini albi habitos a prefato asportatione calicis et patene predictis in eius confessione predicta, quod ser Nicolaus per se, suosque heredes fecit suprascripto domino presbitero Petro (...) finem quietationem (...) ex pacto inter eos inhabito, facto et habito aliquod aliud pro calice predicto pro se uel alies aliqua ratione uel causa de iure uel de facto et tanto magis (?) quia prefatus dominus presbiter Petrus dixit nihil aliud habuisse a prefato asportatis exceptis ipsis ducatis sex (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VII, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/VIg, fol. 22).*

¹⁷⁹ KNJIGA STATUTA..., 1982., Knjiga 5, Poglavlje XV.

¹⁸⁰ Započet 16. ožujka 1444. / predočen 18. ožujka 1444.:

(fol. 107')

(...) *Stefanus Merzinich et ser Ciuitaneus Gersicich Ciues Sib[enici] (...) comissarios testamenti quondam domine [Dras]jice vxoris olim domini Regnaldi Dragotte de Sibenico (...) vele facere inuentarium de bonis predictae domine Drasice (...)*

(...)(...)

(fol. 108')

Item vna centura de rame indorada suso vno zento de chuoro inpegno — — — — libre 5 soldi —.

(...)(...)

(HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/II, Ante Campolongo, F 11/III, sv. 10/VIIc, fol. 107'-109').

¹⁸¹ Djelomični transkript tog inventara s popisanim zlatarskim radovima već je objavljen i analiziran zajedno s inventarom Martinova sina Jurja pa su njihovi transkripti izostavljeni iz ovoga rada. Detaljnije o inventarima vidi u: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 99-133 i ondje navedenoj literaturi.

¹⁸² Vidi: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, prilog br. 1.

-
- ¹⁸³ Vidi: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 124 (na fol. 121' u prilogu br. 1).
- ¹⁸⁴ U članku koji sam objavila 2020. godine omaškom sam navela da je u Martinovu inventaru zabilježeno šezdeset i šest srebrnih prstena. Usporedi: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 101-102.
- ¹⁸⁵ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 119 (na fol. 114 u prilogu br. 1).
- ¹⁸⁶ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 103.
- ¹⁸⁷ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 103. Iznos za koji su založene srebrne karičice nije moguće utvrditi jer ih je Antun u zalog dao s još jednim prstenom, a iznos za koji je Sfila Vukočeva založila svoj prsten nije poznat zbog oštećenja.
- ¹⁸⁸ Iznosi mnogih zaloga nisu poznati zbog oštećenja dokumenta. Vidi: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, prilog br. 1.
- ¹⁸⁹ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 104. Vidi i bilj. 357 na str. 588-592 (fol. 208).
- ¹⁹⁰ Biskup očito nije otkupio prsten iz zaloga jer se kasnije spominje i u inventaru Martinova sina Jurja koji je nakon očeve smrti preuzeo založene stvari, pa čak i u jednom dokumentu koji se tiče Jurjeva sina, Jurja Kamenarića (mlađeg). Vidi: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, bilj. 38; Vidi i bilj. 357 na str. 587-592.
- ¹⁹¹ Zalog Saracena Nikolina upisan je i u inventaru Martinova sina Jurja koji je nakon očeve smrti preuzeo neotkupljene zaloge. Iako je iznos solda u inventaru Martina Kamenarića oštećen, iz inventara njegova sina doznajemo da je prsten bio založen za dvadeset i devet libara i deset solda. Nakon Jurjeve smrti taj je zalog preuzeo njegov sin Juraj Kamenarić (mlađi). Vidi: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 101, 104 (bilj. 39); Vidi i bilj. 357 na str. 587-592. Zalog je bio poznat i Goranu Budeču, koji je ime plemića naveo kao *Sercana*. Vidi: G. BUDEČ, 2010., 91.
- ¹⁹² Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, prilog br. 1.
- ¹⁹³ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 105.
- ¹⁹⁴ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 105, bilj. 49.
- ¹⁹⁵ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 119 (na fol. 114 u prilogu br. 1).
- ¹⁹⁶ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 119 (na fol. 115' u prilogu br. 1).
- ¹⁹⁷ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 119 (na fol. 115' u prilogu br. 1). Riječ je o skupnom zalogu pa novčanu vrijednost niski nije moguće utvrditi.
- ¹⁹⁸ M. KOVAČEVIĆ, 2010., 868-872.
- ¹⁹⁹ Vidi u: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 120 (na fol. 114' u prilogu br. 1).
- ²⁰⁰ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 67.
- ²⁰¹ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 118 (na fol. 113' u prilogu br. 1). Kasnije su prodani za veći iznos. Vidi i bilj. 357 na str. 588-592 (fol. 207).
- ²⁰² Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 123 (na fol. 116 u prilogu br. 1).
- ²⁰³ Iznos solda je u sva tri slučaja oštećen pa je moguće da su iznosi bili i nešto veći. Vidi u: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 119 (na fol. 114 u prilogu br. 1), 121 (na fol. 115 u prilogu br. 1).
- ²⁰⁴ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 108.
- ²⁰⁵ Obojica su predmete založila kod Martina Kamenarića, ali ih nisu otkupila pa se kasnije navode među zalozima u inventaru Martinova sina Jurja. Upravo iz tog inventara saznajemo da su kopčice Florijana Zavorovića bile pozlaćene i založene za deset dukata (pedeset i sedam libara), a one Damijana Mirse/Miršića srebrne i založene za šest libara i dva solda. Vidi u: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 110, prilog br. 1 (na

fol. 115v i 116r), prilog br. 2 (upisi br. 313 i 266). U članku je omaškom navedeno da je Zavorović predmete založio za deset dukata. Riječ je o deset dukata koji su u protuvrijednosti iznosili pedeset i sedam libara.

²⁰⁶ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 110.

²⁰⁷ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 110.

²⁰⁸ Vidi: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, prilog br. 1.

²⁰⁹ Vidi: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 122, prilog br. 1 (upis na fol. 115').

²¹⁰ U inventaru Martina Kamenarića iznos solda je oštećen, ali je poznat iz inventara Martinova sina Jurja koji je nakon očeve smrti preuzeo neotkupljene zaloge, među kojima je bio i pojas Marice Krepelić. Vidi: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, prilog br. 1 (upis na fol. 116), prilog br. 2 (upis na fol. 6). Zalog je zabilježen i u dokumentu iz 1460. godine, gdje stoji da je pojas težine devet unca založen za dvadeset i devet libara i jedan solad, a prodan za četrdeset solda po unci (osamnaest libara). Vidi bilj. 357 na str. 588-592 (fol. 207).

²¹¹ Vidi: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, prilog br. 1 (upis na fol. 115').

²¹² Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 109.

²¹³ Vidi: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 121, prilogu br. 1 (upis na fol. 115').

²¹⁴ Vidi: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, prilog br. 1.

²¹⁵ Budući da Katica zalog nije otkupila, on se spominje i u inventaru Martinova sina Jurja, iz kojega saznajemo da se radilo o srebrnoj pozlaćenju i graviranoj plitici. Vidi: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, bilj. 111.

²¹⁶ Vidi: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 122, prilog br. 1 (na fol. 115').

²¹⁷ Vidi: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 122, prilog br. 1 (na fol. 115').

²¹⁸ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 112, 122, prilog br. 1 (na fol. 115'). Vidi bilj. 357 na str. 588-592 (fol. 207).

²¹⁹ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 114.

²²⁰ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 114, prilog br. 1 (fol. 115r). U prilogu je zabunom napisan iznos od pet libara, ali zapis u inventaru Martinova sina Jurja potvrđuje da je riječ o petnaest libara i osam solda.

²²¹ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 114.

²²² Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 115.

²²³ Vidi na str. 510-514.

²²⁴ Započet 23. svibnja 1444. / predočen 29. svibnja 1444.:

(fol. 132')

Inuentarium bonorum quondam Dominici quondam Gregorii Stanchouich de Slarin.

(...)(...)

(fol. 133)

I taza de arzeno schieta bianca.

I anello darzeno da homo.

(...)(...)

(fol. 134)

(...)(...)

2 para de cercelli darzeno indoradi.

(...)(...)

(HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/II, Ante Campolongo, F 11/III, sv. 10/VIIc, fol. 132'-135).

²²⁵ Započet 23. studenog 1444. / datum predočjenja nije poznat:

(fol. 146)

Inuentarium bonorum quondam ser [Stephani] Merzinich olim ciui Sibenici.

(...)(...)

(fol. 147')

Item vna varnaza sotto cendado de pano cellestro et vna gonella da panno cellestro da dona cum bottoni 44 darzento indoradi.

Item vna varnaza pauonaza fodra de raxo cum botoni dopioni doro fornida et I^a gonella de paunazo cum botoni de perle noui.

Item sette onze e mezza de cappe darzento et copoleti darzento lauoradi.

Item 3 centure da dona darzento lauorade et indorade peza onze vintitre.

Item vna girlanda lauorada cum perle.

(...)(...)

Item vna centura cum el cento de churame (?) lauorada de arzento da homo.

(...)(...)

(fol. 148)

(...)(...)

Item 12 cuselieri de arzento.

Item 12 pironi de arzento.

Item 8 taze darzento indorade scolpide pexa onze 40.

(...)(...)

(HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/II, Ante Campolongo, F 11/III, sv. 10/VIIc, fol. 146-149'). Sveščić se prekida na fol. 149' pa nije moguće utvrditi kada je inventar predöčen. Iz zapisa na fol. 146 saznajemo da popis dobara "iz više razloga" nije mogao biti sastavljen u roku propisanom šibenskim statutom, stoga je određeno da se dostavi do siječnja iduće godine.

²²⁶ Započet 31. ožujka 1451. / predöčen 4. svibnja 1451.:

(na margini:) *Inuentarium bonorum quondam Margarite pizochare.*

(...) *quod stabat in ecclesia Omnium Sanctorum de Sibenico* (...)

(...)

Item vna corda de paternostri negri dambro cum croseta de (oštećeno)

(...)

(HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karatus Vitale, F 15/IVb/1, fol. 1); G. BUDEČ, 2013.b, 322-323.

²²⁷ G. BUDEČ, 2010., 66-106; G. BUDEČ, 2013.a, 59, 63, 69 (donosi signaturu, ali ne spominje srebrninu); G. BUDEČ, 2013.b, 82, 95, 98, 117, 119, 125, 127, 145, 154, 156, 166, 167, 180, 184, 267, 295, 310, 311, 313, 314, 316, 322, 323 (donosi signaturu dokumenta, a pri analizi spominje tek manji broj zlatarskih radova); Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 99-133 (djelomični prijepis inventara s popisanim zlatarskim radovima).

²²⁸ Đ. LAKOŠELJAC. 2020.b, 101.

²²⁹ O tome opširnije u: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 99-133.

²³⁰ Sastavljen između 9. i 26. kolovoza 1451.:

(fol. 13)

(...)(...)

Item vno anello doro da dona sutil.

Item vn anello dargento cum sigello impegno ladona (!) per vn soldo da Stancha muglier de Ostoya salinar.

Item vn anello dargento impegno la dita a ser Zorzi Iuetich per soldos 2.

Item vn anello dargento impegno la dita a Martin Verzarich per soldos 2.

Item vno anello doro et I^a spada impegno quondam Martini morto (ma – prekriženo) Sclicpich ala fradaglia (!) de Sancta Maria de Sibenico.

Item vn par de circelli dargento impegno lo dito quondam Martin da ser Thomasio da Mirsa.

Item 38 botoni dargento impegno la dona a ser Lorenzo quondam Michiel.

(...)(...)

(fol. 14)

(...)(...)

(...) *presentauerunt inuentarium suprascriptum per eos factum de bonis quondam Martini quondam Bogdani suprascripti (...)*

(HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karatus Vitale, F 15/IVb/1, fol. 13-14). Signaturu dokumenta i analizu inventara donosi Goran Budeč, ali od zlatarskih radova spominje samo par založenih srebrnih naušnica. Usporedi: G. BUDEČ, 2013.b, 86 (bilj. 275), 146 (bilj. 550), 159 (bilj. 600), 251 (bilj. 1033), 252 (bilj. 1044), 263 (bilj. 1095), 313 (bilj. 1381).

²³¹ Započet 9. lipnja 1451. / predočen 26. lipnja 1451.:

(fol. 10)

(na margini:) *Inuentarium bonorum quondam donne Stancize vxoris quondam ser Laurentii Staricich.*

(...)(...)

(fol. 10')

(...)(...)

Item I^a anchonia et I^a taza darzento.

(...)(...)

(HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karatus Vitale, F 15/IVb/1, fol. 10-10'). Signaturu dokumenta donosi Goran Budeč, ali ne spominje zlatarske radove. Usporedi: G. BUDEČ, 2013.b, 307 (bilj. 1339).

²³² Započet 17. studenog 1452. / predočen 16. prosinca 1452.:

(fol. 26') (...) *quondam ser Elie Tollimeric ciuis Sibenici (...)(...) inuentarium omnium et singulorum bonorum ipsius olim ser Elie (...)*

(...)(...)

(fol. 29)

(...)(...)

Vna gonella de panno latin celestro cum vna vernaza fodra de varo cum garzi e dopioni e groffi e quaranta bottoni darzento indoradi.

Vna gonella meza celestra e meza (vernaza – prekriženo) vermeia cum pera diexe octo de axole de argento indorade.

Vna gonella mezza verde e meza biaua cum botoni vintisie darzento indoradi.

Vna gonella de pauonazo de grana cum vn busto cum peca vinti de axole indorade ...

(...)(...)

(fol. 29')

(...)(...)

Zune da puti cum fiube de argento.

(...)(...)

Do pera de axole indorade de argento.

Vna cintura larga da dona tuta fornida darzento indorada.

Vna altra cintura pocho piu streta da dona tutta fornida de arzento indorada.

Vna cintura da dona ancora piu streta fornida ancora tuta de argento indorada, laqual cintura e tuta in 3 pecii.

Vno paro de paternostri de coralo cum croxete darzento indorade e grosse, uno fornido de perle.

Vna zuna uerde da dona fornida darzento indorada.

Vn par de paternostri de argento indoradi coldano (?) monto ducati 12.

Vn par de cortellini indoradi cum vno piron d'argento e tuti fornidi d'argento cum vna cadenella darzento.

Vn per de fiube da dona tute doro monto ducati sie.

Do scuffie da puti tute fornide darzento.

Vna zoya de cendal cum alguna (!) perle datorno.

Vno paro de manegete de cendado in grana cum trenta pirola da fil darzento indoradi.

Vno fazoletto lauirado cum seda e oro al modo Venetiam.

Vno dezial darzento da dona.

Vno anello doro cum vno corniol.

Quatro uere doro pizole da dona.

Vna uera doro grande de ducati cinque.

Vnaltra uera doro de ducati tre.

Vn per de fiube darzento da dona indorade.

Vno anelo doro cum vno ballasso monto ducati sie.

Oto aneleti doro cum granate.

Quatordexe pironi darzento.

Dodexe coslieri darzento.

Vno calexe d'argento indorado cum paramento corporali facioli cum tute le cose che apertiene al altaio fornido.

(...)(...)

(fol. 30)

(...)(...)

Vn cento da homo de pano darzento de ducati 5 fornido de arzento.

(...)(...)

Vn par de ueste de scarlato da dona zioe gonella e vernaza cum diexeoto pera daxole (!) darzento indorade (...)

Vna gonela verde et vno uarnazon uerde de pano latin fodra de cendado verde cum botoni quaranta de arzento indoradi (...)

Vna gonella celestra e vno vernazon fodra de cendadno vermeio de meza torta cum botoni quaranta de perle, axolete, garzo e dopioni.

Vn par de manegeti de veludo cum sexantado piruli da fil darzento indoradi.

(...)(...)

(fol. 30')

(...)(...)

Vn minzuol grande de arzento.

Vinti botonzeli darzento.

Vna corona de argento indora (!) a fiori fornida de perle, granate e smiraldi.

Vna cintura de chuoro fornida de arzento cum un par de (tri riječi nejasne).

Sie taze de argento, quatro grande indorade e do pizole schiete.

(...)(...)

(fol. 31)

(...)(...)

Sie pera de cercelli uechi darzento.

Vinti aneleti darzento.

Quatro corniole cum testa de homo cadauna.

Vn formaieto doro cum una columba in mezo e cum cinque granate.

Vn par de cercelli doro lauora al modo antigo.

Quatro aneli piccoli doro.

(...)(...)

(fol. 31')

(...)(...)

Do cortellesse fornide dargento.

(...)(...)

(HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karatus Vitale, F 15/IVb/1, fol. 26'-33). Signaturu dokumenta i analizu inventara donosi Goran Budeč, ali od zlatarskih radova spominje samo pojas urešen srebrom vrijednom pet dukata, osam zlatnih prstena s granatima, par zlatnih naušnica, dvije *cadene darzento*, par srebrnih krunica procijenjenih na dvanaest dukata te srebrni pozlaćeni kalež s krunicama. Usporedi: G. BUDEČ, 2013.b, 84 (bilj. 266), 93 (bilj. 303), 94 (bilj. 308), 99 (bilj. 324), 105 (bilj. 346), 107 (bilj. 362), 110 (bilj. 368), 119 (bilj. 415), 123 (bilj. 436), 135 (bilj. 496), 150 (bilj. 563), 153 (bilj. 575), 196 (bilj. 783,

785, 786), 212 (bilj. 852), 230 (bilj. 940, 941), 244 (bilj. 1008), 251 (bilj. 1037), 281 (bilj. 1199), 283 (bilj. 1211), 385 (bilj. 1221), 286 (bilj. 1229), 295 (bilj. 1253), 297, 299, 300 (bilj. 1296), 301 (bilj. 1301, 1305, 1306), 302 (bilj. 1314), 308 (bilj. 1342), 309, 310 (bilj. 1348), 312, 313 (bilj. 1377), 317 (bilj. 1404), 320 (bilj. 1422), 323 (bilj. 1436), 325 (bilj. 1446).

²³³ Ivna Anzulović u tom izrazu prepoznaje pojaseve (I. ANZULOVIĆ, 2007., 239-240.), a u prilog takvom zaključku govori i upis u inventaru Ilije Tolimerića u kojemu se na tim dječjim predmetima spominju srebrne pojasne kopče (*fiube*).

²³⁴ Giuseppe Boerio riječ *dizial* i *dezial* tumači kao „*Ditale o Anello da cucire*“ (G. BOERIO, 1867., 236, 243).

²³⁵ Započet 19. prosinca 1452. / predočen 12. siječnja 1453.:

(fol. 34)

(na margini:) *Inuentarium bonorum quondam ser Simonis Iurcinich.*

(...)(...)

(fol. 35)

(...)(...)

Vna taza de arzeno schieta.

Duy taze de arzeno vna indorada, laltra no. Disse che sono in pegno da maestro Elia Iurich cimador per libre 12.

(...)(...)

(HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karatus Vitale, F 15/IVb/1, fol. 34-35'). Signaturu dokumenta donosi Goran Budeč, ali u analizi inventara ne spominje zlatarske radove. Usporedi: G. BUDEČ, 2013.b, 106 (bilj. 350), 158 (bilj. 593), 200 (bilj. 805) 231 (bilj. 948).

²³⁶ Započet i predočen 12. siječnja 1453.:

(fol. 35')

(na margini:) *Inuentarium bonorum quondam magistri Michaelis Vssinich.*

(...)(...)

(fol. 36)

(...)(...)

Primo botoni 40 de arzeno indoradi, liqua sono in pegno da preco Elia Pribislafligh de Sibenico.

Vno par de cercelli de argento indoradi liqua sono in pegno da pre Michiel Iutronich.

(...)(...)

(HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karatus Vitale, F 15/IVb/1, fol. 35'-36); G. BUDEČ, 2013.b, 258, bilj. 1069 (donosi signaturu dokumenta bez osvrtnja na srebrninu).

²³⁷ Započet 24. veljače 1453. / predočen 22. ožujka 1453.:

(fol. 38)

(na margini:) *Inuentarium bonorum domini presbiteri Georgii Cosicich.*

(...)(...)

Vna taza de argento.

Vn par de cercelineti de argento.

(...)(...)

(HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karatus Vitale, F 15/IVb/1, fol. 38-38').

²³⁸ Započet 26. rujna 1453. / predočen 11. listopada 1453.:

(fol. 41')

(na margini:) *Inuentarium bonorum olim done Dobrice filie quondam ser Martini Dudlich.*

(...)(...)

(fol. 42')

(...)(...)

Vna corona de argento cum 40 botoni de argento.

(...)(...)

(HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karatus Vitale, F 15/IVb/1, fol. 41'-42'); G. BUDEČ, 2013.b, 55, (bilj. 162) (donosi signaturu dokumenta).

²³⁹ Započet 10. studenog 1453. / predočen 2. siječnja 1454.:

(fol. 45)

(na margini:) *Inuentarium bonorum quondam ser Thomasio Mirse.*

(...)(...)

Cose trouade in camara e primo:

Taze de argento indorade octo pexa onze 40 zioe quaranta.

Cuslieri de argento dodexe, pironi de argento diexe pexa onze vintido.

Cercelli de argento indoradi (pexa – prekriženo) pera doy.

Botoni de argento e cadenelle e axolle tute pexa onze diexe e meza.

Vno cento de carmexin senza fiuba e senza argento.

Vna centura de carmexin cum fiuba e cauo e trenta passeti de argento.

Vna centura sul cento vermeyo cum fiuba e cauo e passeti vintisete.

(...)(...)

Vna curtella fornida de argento.

Aneleti doro tredexe pexa onze doy meno vno sazo.

Vna vergeta de arzeno indorada.

(...)(...)

(fol. 46)

(...)(...)

In una altra camara (...)

Vn per de ueste de veludo da dona cum botoni de perle e busto de perle e fodra de uaro.

(...)

Vna gonella meza pauonaza e meza (jedna riječ nejasna) cum vinti peze de axole e dopioni.

(...)

Vna gonella driuxa biaua e negra cum botoni darzeno de fil quaranta quatro.

(...)(...)

Vna gonella da dona tuta pauonaza cum vinti pera de azole darzeno.

Vna gonella verde e vermeia cum botoni de argento quarantaquatro.

(...)(...)

Vna gonella verde schura da dona cum botoni de argento quarantaquattro e dopioni.

(...)(...)

In sala de sopra (...)

(...)(...)

(fol. 46')

(...)(...)

In una cassa de talpon primo:

(...)(...)

Vn par de paternostri de coralo cum vna croxeta de argento et vno piron de argento.

Vno par de paternostri de argento cum I^o loldano de argento et I^o piron d'argento.

(...)

Vna cintura da dona de carmexin lauorada tuta cum oro cum fiuba e cauo e passeti sete.

(...)

Vno par de manege de ueludo figura roso e bianco cum trentacinque peroli da fil et axolete.

Vno par de manege da dona de veludo alexandrin figura cum peroli da fil de argento vintisete et axolete.

Vn par de manege da dona de cordi verde cum pianete de argento vinticinque et axolete.

(...)

Vna vera doro e (4 – prekriženo) quatro aneli doro pexa carati aliuquium erat si annuli erant scripti duo uel quatuor per (nekoliko riječi nejasno).

Furnimento de argento per cortelli da dona, zoe tre vorete (?).

(...)(...)

(fol. 51)

(...)(...)

Inuentario dela butiga e primo se troua frazole e massaritie e pigni (...)

(...)(...)

Primo taca vna darzento cenca cetola.

Vna taca darzento tutta qual dissidesser (?) de Stefano Plačnich (?).

Vna cintura cum la sua fiuba e 5 passeti.

(...)

Vno chalexex cum patena indoradi.

Dui cuslier darzento.

(...)(...)

Butuni darzento indoradi 38.

(...)

Vno per di cerceli indoradi.

Dui aneli darzento; vno indorado e laltro non dorado.

Vna cruxeta di arzento cum cadinella.

Vno fileto di perle minude cum vno aço di arzento.

(...)(...)

E nota che tuti questi pigni suprascripti sono cenca cetole.

(fol. 51')

(...)(...)

Vno (cento?, op. a) biauo cum sua fibia e cauo e passeti vndisi.

Vna centura sul cento ruso e bianco cum fiuba e caui e passeti 18.

Butuni darzento cum vno anelo doro.

Vna taca darzento dorada.

(...)

Etiam nota questi pigni supradicti sono senca cetole.

(...)(...)

(HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karatus Vitale, F 15/IVb/1, fol. 45-48'; HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karatus Vitale, F 15/IVb/2, fol. 51-53'). Signaturu dokumenta i analizu inventara donosi Goran Budeč, ali od zlatarskih radova spominje samo srebrnu žlicu, par krunica od koralja sa srebrnim križićima, par srebrnih krunica i tri srebrna noža. Usporedi: G. BUDEČ, 2013.b, 80 (bilj. 245), 84 (bilj. 267), 87 (bilj. 279), 104 (bilj. 343, 344, 345), 127 (bilj. 454), 132 (bilj. 475), 145 (bilj. 545), 161 (bilj. 603), 163 (bilj. 609), 171 (bilj. 638), 199 (bilj. 803), 207 (bilj. 841), 212 (bilj. 853), 215 (bilj. 868), 234 (bilj. 964), 234 (bilj. 966), 269 (bilj. 1127), 323 (bilj. 1432, 1435).

²⁴⁰ Goran Budeč navodi da je Toma Mirsa posjedovao tri srebrna noža, međutim, u njegovu se inventaru spominje samo nož s uresima od srebra (*cortella fornida de argento*) i tri vorete (?) – ukrasi za ženske noževe. Usporedi: G. BUDEČ, 2013.b, 163.

²⁴¹ Započet 15. studenog 1453. / predodčen 19. studenog 1453.:

(fol. 43)

(na margini:) *Inuentarium bonorum olim Iurchi Stertchouich (?)*.

(...)(...)

(fol. 43')

(...)(...)

I^o anello doro de pizola valuda.

I^a taza de arzento.

(...)(...)

(HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karatus Vitale, F 15/IVb/1, fol. 43-44'); G. BUDEČ, 2013.b, 160, bilj. 353 (donosi signaturu dokumenta bez osvrtanja na zlatninu i srebrninu).

²⁴² Započet 20. travnja 1454. / predodčen 27. travnja 1454.:

(fol. 63)

(na margini:) *Inuentarium bonorum olim donne Dobrize Taelichie.*

(...) *olim donne Dobrice relicte quondam ser Michaelis Taelich ...*

(...)(...)

(fol. 63')

(...)(...)

Bona mobilia

Et primo vno filato de perle mancho de meçane.

Vna taca uecha (!) darzento e I^o cuslier e do piruni rutti darzento piza ogni chossa onze 8 ÷.

Vna centura darzento sul cento vermeio de seda onze 14.

Vna centura darzento laqual e inpegno per libras X de dona Rada de quondam Zuan Ceturan piza onze 6.

Vno par de paternostri de ambro russo ouer zallo grossi.

Vna uera darzento e 4 aneli pigno di vna donna.

Vna daga cum pocho darzento.

(...)(...)

(HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karatus Vitale, F 15/IVb/2, fol. 63-64); G. BUDEČ, 2013.b, 59 (bilj. 171), 271 (bilj. 1133). Goran Budeč donosi signaturu dokumenta bez transkripta, a od srebrnine spominje samo srebrni bodež (*daga*).

²⁴³ Započet 4. svibnja 1454. / predočen 23. svibnja 1454.:

(fol. 64')

(na margini:) *Inuentarium bonorum quondam Georgii Banguarich.*

(...)(...)

Item vna gonela azura de pano latin cum butoni de argento doradi 48 e cum dopioni.

(...)(...)

Item una gonela azura de pano latin cum botoni 42 de argento indoradi.

(...)(...)

Item una gonela de scarlato cum asole de pera (?) (tren – prekriženo) 32 e cum asolete altra tante.

(...)(...)

(fol. 65)

Item vna centura de dona de arzento dorada (nekoliko riječi oštećeno) vermeio pesa vnze (prazno).

(...)(...)

Item vno per de manegeti de ueludo figura cum peroli de fil 43 e cum dopioni formidi.

(...)(...)

Item vna gonela verde di pano latin cum pera 4 de asolete.

(...)(...)

(fol. 65')

(...)(...)

Item aneleti 6 darcento doradi.

(...)(...)

Item 2 cospeli de arzento de corteli de donna.

Item uno par de petrenostri azuri cum croseti 28 de arceneto.

Item perle in corde 13 le qual compro ser Griguor Cimaturich.

Item cerceli darcento pera ÷.

Item butuneli piculi darzento 7 e crusite 5 di paternostri.

Item 2 cadenenelle (!) de cercelli.

Item vno anello parisino de oro roto.

Item 4 anelli d'oro (roto – prekriženo) I^o cum caselito e 2 con granate et I^o d'sizelo.

Item I^a taza de argento dorada circa vncie 5.

(...)(...)

(fol. 66)

(...)(...)

Item 2 centurete per cadauna pesi d (!) 10 de arzeno doradi cum caui e fiube.

Item 1 paro de stropoli azuri cum vno fileto de perle menude.

Item botonzeli de arzeno e vno anelo de arzeno dorado.

Item perle grosese vn pocho (270).

(...)(...)

(fol. 66')

(...)(...)

Item vna zentura negra cum 6 paseti de arzeno.

(...)(...)

(HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karatus Vitale, F 15/IVb/2, fol. 64'-68'); G. BUDEČ, 2013.b, 120 (bilj. 417), 142 (bilj. 528), 212 (bilj. 850), 224 (bilj. 913), 276 (bilj. 1162), 309 (bilj. 1345), 310 (bilj. 1350), 311 (bilj. 1368), 3165 (bilj. 1402), 318 (bilj. 1410), 324 (bilj. 1437). Goran Budeč donosi signaturu dokumenta te se osvrće na prstenje, krunice, bisere i niske bisera zabilježene u inventaru.

²⁴⁴ Marijana Kovačević riječ *cospello/cuspello* tumači kao vršak drška noža (M. KOVAČEVIĆ, 2010., 482, 488, 786), ali ista riječ može označavati i oštricu (od lat. *cuspis* = vršak, šiljak).

²⁴⁵ O Danijelu Juriću opširnije u: L. ČORALIĆ – B. GRBAVAC, 2004., 39-55.

²⁴⁶ Započet 18. svibnja 1454. / predodčen 27. svibnja 1454.:

(fol. 69)

(na margini:) *Inuentarium bonorum quondam ser Danielis Iurich.*

(...)(...)

1 *Tertira vna de perle.*

2 *Paternostri de arzeno indoradi.*

3 *Butonzelli da fil de arzeno indoradi.*

4 *Botonçelli pirolleti de arzeno indoradi.*

5 *Cuslieri darcento 4.*

6 *Pironi de arzeno cinque.*

(fol. 69')

7 *Aneli doro 4.*

8 *Çoclo vno de arzeno indorado cum balasso vasto nel fuoco*

9 *Vna çentura verde zuna vernida de arzeno.*

10 *Vna zentura rosa zuna vernida de arzeno.*

11 *Do çenture de dona vna rosa laltra verde zuna guarnida darzento la qual sono in pegno da Mircha per liure 25.*

(...)(...)

(HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karatus Vitale, F 15/IVb/2, fol. 69-72); L. ČORALIĆ – B. GRBAVAC, 2004., prilog na str. 48-53; G. BUDEČ, 2013.a, 70; G. BUDEČ, 2013.b, 77 (bilj. 232), 85 (bilj. 270), 102 (bilj. 340, 341, 342), 114 (bilj. 393), 170 (bilj. 637), 177 (bilj. 663), 196 (bilj. 784), 204 (bilj. 827), 216 (bilj. 869). Lovorka Čoralić i Branka Grbavac donose cjeloviti transkript inventara, a Goran Budeč samo signaturu.

²⁴⁷ Započet 4. lipnja 1454. / predodčen 8. lipnja 1454.:

(fol. 75)

(na margini:) *Inuentarium bonorum quondam Vlade Xiroue.*

(...) *olim Vlade Xiroue vxoris quondam Iohannis de Ragusio* (...)

(...)(...)

(fol. 75')

(...)(...)

Item I^o fil de perle.

(...)(...)

Item vna taza de arzento pesa vnze 4 ²/₈ de tocha de liga pezo (iznos nerazumljiv) de soldo nichio.

(...)(...)

(fol. 76)

(...)(...)

Item 48 botoni de arzento indoradi liqual sono in man de Martin Draganich da Morter.

Item 2 para de fiube de arcento de dona.

Item I^o fil de perle.

Item 2 para de cerceli de dona.

(...)(...)

(HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karatus Vitale, F 15/IVb/2, fol. 75-76'); G. BUDEČ, 2013.b, 168 (bilj. 631, 632), 316 (bilj. 1398). Goran Budeč donosi signaturu dokumenta, a od zlatarskih radova spominje samo nisku bisera.

²⁴⁸ Započet 28. svibnja 1454. / predodčen 28. lipnja 1454.:

(fol. 79')

(na margini:) *Inuentarium bonorum quondam ser Raphaelis Ferro.*

(...)(...)

Item vno par de paternostri de choralo cum 33 crosete fra qualli e vno fiocho de perle.

Item vno cofaneto piccolo de vitro nel qual era alguno arzento roto pesa vnze VII.

(fol. 80)

(...)(...)

Vna girlandeta. Item vna centura de seda verde cum fiuba tampaglia e VIII passeti de arcento. Item vna centura de seda negra cum XXVI passeti, fiuba e cauo de arcento. Item vna zentura negra de seda cum oto passeti, fiuba e cauo darcento. (...)

(...)

Item vna vnza de perle. (...) Item 4 vnze de dopioni in dui cauezi de oro. Item una caueze cum cadena darcento.

Item VII cuslieri e VI pironi de arcento. Item botoni de arcento de dona indoradi 9. Item botoni de dona arcento indoradi XIII.

Item botonçelli picollini de arcento 52.

(...) *Item 2 anelli, vna granata e vno parisin. Item vna verga di arcento onze IIII. (...)*

(fol. 81')

(...)(...)

(...) *Item vno anello da arcento de bola. (...)*

(...)(...)

Item vna gonella de scarlato cum botoni quaranta de perle et adornada de cordella doro.

(...)

(HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karatus Vitale, F 15/IVb/2, fol. 79'-82'); G. BUDEČ, 2013.b, 32 (bilj. 85), 183 (bilj. 700), 185 (bilj. 716), 207 (bilj. 842), 263 (bilj. 1093), 295 (bilj. 1254), 299 (bilj. 1281), 301 (bilj. 1300, 1302, 1307, 1308), 303 (bilj. 1317), 304 (bilj. 1330), 310 (bilj. 1351), 311 (bilj. 1367), 312 (bilj. 1372); Goran Budeč donosi signaturu dokumenta, ali u analizi inventara od zlatarskih radova spominje samo prsten s granatom, jedan izveden „na pariški način“ i jedan s pečatom.

²⁴⁹ Započet 12. kolovoza 1454. / predočen 13. kolovoza 1454.:

(fol. 87)

(na margini:) *Inuentarium bonorum quondam Radoe becharii.*

(...)(...)

(fol. 87')

(...)(...)

Item vn pignolado de dona e dui camise de dona e vn par de cortelli arzentadi. Item botoni quaranta darcento (...)

(HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karatus Vitale, F 15/IVb/2, fol. 87-87').

²⁵⁰ Predočen 9. kolovoza 1454.:

(fol. 98)

(...)(...)

3 scufie de puti de velludo e recamadi cum copolleti cum argento.

(...)(...)

I^a varnaça soto zendado de pano cellostro e vna gonela de pano (oštećeno) da dona cum botoni 44 darcento indoradi.

I^a varnaza paonaza fodra de varo cum dopioni doro fornida (oštećeno) de paonaço cum botoni de perle noui.

7 onçe e meza de cape darcento e copoleti darzento lauoradi.
3 centure da dona darcento lauoradi e indoradi pesa onze vintitre.
1ª ghirlanda lauorada cum perle.

(...)(...)

1ª centura cum zento de curame lauora darzento da homo.

(...)(...)

12 pironi darcento.

8 tace darcento indorade scolpide pesa onze 40.

(...)

1ª fillo de perle de dui corde nuouo.

(...)(...)

(HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karatus Vitale, F 15/IVb/3, fol. 98-102'). G. BUDEČ, 2013.b, 128 (bilj. 458), 129 (bilj. 460), 132 (bilj. 475, 478), 150 (bilj. 566), 244 (bilj. 1007). Goran Budeč donosi signaturu dokumenta, ali ne spominje zlatarske radove u inventaru. Pritom navodi da je riječ o inventaru Lovre Miršića (*de Mirsa*), međutim, on je naveden kao izvršitelj oporuke, dok ime pokojnika nije poznato jer je početak dokumenta oštećen. No, znakovito je da se većina upisa poklapa s onima u inventaru Stjepana Merzinića iz 1444. godine pa je moguće da je riječ o istim predmetima u vlasništvu nekog od nasljednika rečenog Stjepana.

²⁵¹ Sročeni i predočeni 28. kolovoza 1454.:

(fol. 103')

(na margini:) *Inuentarium bonorum quondam done Dobrice vxoris olim ser Iohannis Cogneuich.*

(...)(...)

Item botoni darçento piccoli 32. Item botoni de perle 32.

(fol. 104)

Item asole darçento indorade para vinti dui.

(...)(...)

Item cuslieri de arçento dui de ligno 20.

(...)(...)

(...) *Item vna taca darçento che la dono dona Margarita muier de dito ser Zuane.*

(...)(...)

(HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karatus Vitale, F 15/IVb/3, fol. 103'-105); G. BUDEČ, 2013.b, 185 (bilj. 718), 206 (bilj. 836), 207 (bilj. 839). Goran Budeč donosi signaturu dokumenta, ali pri analizi inventara izostavlja srebrninu.

²⁵² Goran Budeč je do tog zaključka vjerojatno došao analizom ostalih Lovrinih dobara popisanih u inventaru koji se prostire na čak petnaest listova. Vidi: G. BUDEČ, 2013.b, 239.

²⁵³ Započet 2. rujna 1454. / predočen 18. rujna 1454.:

(fol. 105)

(na margini:) *Inuentarium bonorum quondam ser (Dominici – izbrisano) Laurentii Dominici.*

(...)(...)

(fol. 117)

(...)(...)

Pegni:

(...)

53 onze argenti roti — — — — — *libre 106 soldi* —.

21 onza arzenti in tace — — — — — *libre 94 soldi* —.

(...)(...)

(fol. 118')

Bona mobilia de caxa:

4 centure de seda cum argento suxo (?).

9 taze darzento cum so signal.

6 coslieri darzento.

5 pironi de argento.

54 piroleti de fil indoradi.

(...)(...)

I^a gona da dona de panno pauonazo latin rosso cum (biancho cum 36 – prekrizeno) peroli darzento

40.

(...)(...)

I^a gona de panno intaiado latin rosso e biancho cum 36 peroli darzento.

(...)(...)

18 pera de axole darzento indorade.

(...)(...)

(HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karatus Vitale, F 15/IVb/3, fol. 105-119'); G. BUDEČ, 2013.b, 239

(bilj. 985). Goran Budeč donosi signaturu inventara bez transkripta i analize srebrnine.

²⁵⁴ Započet 7. kolovoza 1454. / predočen 22. kolovoza 1454.:

(fol. 120)

(na margini:) *Inuentarium bonorum quondam magistri Petri Goycich.*

(...)(...)

I^a centura de homo tedescha fornida darzento.

(...)(...)

(HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karatus Vitale, F 15/IVb/3, fol. 120-121'); G. BUDEČ, 2013.b, 88 (bilj.

284). Goran Budeč donosi signaturu dokumenta bez transkripta.

²⁵⁵ Započet ?. studenog 1454. / predočen 30. studenog 1454.:

(fol. 127)

(na margini:) *Inuentarium bonorum quondam ser Marini Nisich de Sibenico.*

(...)(...)

(...) *Item 4 cuslieri de argento. Item 5 pironi de arzento. (...) Item vn fil de perle de dona mezano. Item 2 centure de arzento de dona. Item dui anelli de argento. Item 2 tace darzento piccole.*

(...)(...)

(fol. 128)

Cose trouade in botega:

(...)(...)

(fol. 128')

(...)(...)

VIII asole de laton.

(...)

CXXX butoni de laton.

(...)(...)

(fol. 129)

(...)(...)

Chortelliera darzento.

(...)(...)

I par de zerzeli in pegno di Lorenzo Benachouich in pegno per — — — — — libra 1 soldi 25.

I anello de arzento de Antonio Ostricich in pegno per — — — — — libra 1 soldi 25.

(...)(...)

(HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karatus Vitale, F 15/IVb/3, fol. 127-129'). G. BUDEČ, 2013.b, 93 (bilj. 306), 105 (bilj. 347), 119 (bilj. 416), 195 (bilj. 1255). Goran Budeč je analizirao sadržaj inventara, ali se pritom nije doticao zlatarskih radova, a ime pokojnika je u nekoliko navrata naveo kao Martin umjesto Marin.

²⁵⁶ Započet 2. prosinca 1454. / predočen 5. prosinca 1454.:

(fol. 131)

(na margini:) *Inuentarium bonorum quondam Iohannis Macharonich (de insula Zurii, op. a.).*

(...)(...)

Item I^a uagina ornata cum argento.

(...)(...)

(HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karatus Vitale, F 15/IVb/3, fol. 131).

²⁵⁷ Započet 7. prosinca 1454. / predočen 8. siječnja 1455.:

(fol. 138')

(na margini:) *Inuentarium bonoum omnium olim Vuchote Bercich de Sibenico.*

(...)(...)

(fol. 139)

(...)(...)

Item 42 butoni de arzento indoradi.

Item 3 pera de cercelli garofaladi indoradi.

(fol. 139')

Item 50 pera de asole piccole bianche.

Item I fileto de perle.

Item I anello doro

Item vna taça darzento lauorada indorada.

(...)(...)

(HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karatus Vitale, F 15/IVb/3, fol. 138'-139'); G. BUDEČ, 2010., 93 (spominje samo tri para naušnica); G. BUDEČ, 2013.b, 180 (bilj. 684), 314 (bilj. 1388), 359-361 (donosi cjeloviti prijepis inventara).

²⁵⁸ Započet 10. prosinca 1454. / predodčen 25. listopada 1455.:

(fol. 156')

(na margini:) *Inuentarium bonorum quondam ser Francisci Aldobrandi.*

(...)(...)

(fol. 157)

Vno fileto da dona fornido de perle.

Vna centura da dona fornida darzento.

Vna zuna rossa fornida darzento indorado.

Vn par de cercelli e I^a borsa da dona.

(...)(...)

Vna uera doro, I^o anelo doro cum sigello, I^o anelo doro cum perla.

(...)(...)

(HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karatus Vitale, F 15/IVb/4, 156'-157'); G. BUDEČ, 2013.b, 65 (bilj. 200, 201, 204), 79 (bilj. 238), 93 (bilj. 305), 116 (bilj. 399), 180 (bilj. 685), 215 (bilj. 862), 310 (bilj. 1353). Goran Budeč donosi samo signaturu dokumenta, a od zlatarskih radova spominje samo zlatni prsten s biserom.

²⁵⁹ Započet 20. prosinca 1454. / predodčen 9. siječnja 1455.:

(fol. 131')

(...) *quondam ser Phylippi Sisgorich ciuis Sibenici* (...) *inuentarium bonorum* (...)

(...)(...)

1 *Vno busto de perle fornito cum le arme nostre.*

2 *Vna centura da dona guarnida dargento indorada lazura biaua.*

3 *Vna centura da dona guarnida darzento zuna verde.*

4 *Vna taza darzento indorada cum signal luna e stelle.*

5 *Quatro cuslier darzento, vna cum leon, tre cum le domicelle.*

6 *Vinti pera de azole grande dargento indorade.*

7 *Diexe botoni darzento indoradi, quatro grandi 6 minori.*

8 *Vno par de circelli dargento indoradi.*

9 *Cinquanta doy botoni dargento indoradi da fil menudi.*

10 *Vno par de paternostri negri cum le croxete darzento groppo de perle.*

11 *Tre zoe da donzella una de (fu – prekriženo) seda pauonaza reuolta cum perle, vnaltra de velu vermeo reuolta cum perle, terza de velu biauo (jedna riječ nejasna).*

12 *Do zogete da pute cum perle.*

13 *Cinque anelli doro e do vergete.*

14 *Vna credenzera darzento cum larma nostra.*

(...)

19 *Vna catinella darzento in 2 pezi.*

20 *Vna bursa da dona de seda negra cum oro.*

(...)

24 *Rotame darzento quatro onze mancho quarto.*

25 *Do perle quarto vno e nuoue carati.*

26 *Vna centura vermeia guarnita darzento cum soi passeti.*

(...)

28 *Paternostri da dona dambro cum le croxete dargento.*

(fol. 132')

(...)(...)

78 *Vna gona de garzona mazor intagliada buna (?) verde cum 35 botoni de arcento indoradi.*

79 *Vna gona de garzona menor intagliada verde biau cum botoni 38 de arçento indoradi.*

(...)(...)

(HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karatus Vitale, F 15/IVb/3, fol. 131'-137); I. ANZULOVIC, 2007., 271 (spominje samo par crnih krunica s križićima od srebra i ženske jantarne krunice sa srebrnim križićima, ali ne donosi potpunu signaturu spisa); G. BUDEČ, 2013.b, 126 (bilj. 451), 130 (bilj. 467), 148 (bilj. 560), 199 (bilj. 802), 225 (bilj. 916), 313 (bilj. 1378), 317 (donosi samo signaturu dokumenta, a od srebrnine spominje par srebrnih pozlaćenih naušnica); G. BUDEČ, 2016., 92 (spominje samo par srebrnih pozlaćenih naušnica, a inventar nehotice datira u 1445. godinu).

²⁶⁰ Par krunica spominje i Ivan Anzulović, ali izraz *gropo di perle* čita kao *grosso di perle*. Usporedi: I. ANZULOVIC, 2007., 271.

²⁶¹ Nije sigurno da li riječ *zoe* označava pojaseve platnene osnove (*zone*) s ukrasima od bisera ili pak tri komada nekakvog nakita (*zoie*) platnene osnove urešene perlama.

²⁶² Zbog sličnosti s riječju *zoghèto*, koja označava igračku, upis "*Do zogete da pute cum perle*" u literaturi je protumačen kao „dvije igračke za djecu“ (Z. LADIĆ – G. BUDEČ, 2019., 223.). No, prema Giuseppeu Boeriju riječ *zogèta* označava manji komad nakita (G. BOERIO, 1867., 819), što u kontekstu navedenog upisa ima više smisla jer se navode dvije *zogete* s biserima – vjerojatno dva manja komada nakita s biserima.

²⁶³ Započet 20. prosinca 1454. / predočen 21. ožujka 1455.:

(fol. 143')

(na margini:) *Inuentarium bonorum olim ser Simonis Sisgorich ciuis Sibenici.*

(...)(...)

In prima vn busto de dona vernido de perle cum le arme nostre.

Item 38 botoni de perle cum le arme nostre.

Item 24 para de asole de arzento indoradi.

Item 40 botoni de arçento indoradi.

Item 40 botoni de arçento indoradi mezani.

Item 30 botoni de arçento (di – prekriženo) indoradi mezani.

Item vn fil de perle.

Item vna zoia de dona de perle a modo nostro.

Item vna centura da dona zona vermiglia guarnida de arçento indorado.

(...)

Item 3 pera de cercelli de arçento, du sani un roto.

Item 9 cuslier de arçento e uno piron.

Item vn par de cortellini guarnidi de arçento et cum (jedna riječ nejasna) di arçento.

Item 4 taçe de arçento.

Item da 4 vnze de arçento di piu raxon.

Item vna taça de arçento rota.

Item 2 canelle de oro.

Item vn par de manegeti de seda cum pianete e botoni 72.

(...)

Item vna corda di paternostri de coraro (!) cum caico de perle cum 44 croxete.

(...)

Item vn par de manegeti de vellu cremexin cum le suo maiete de arçento.

Item 4 borsete vna cum catenella de arçento e le altre sono pe.

(fol. 144)

(...)(...)

Item 3 scufie una quarnida cum arçento.

(...)(...)

Item 2 centurete zona biaua e laltra vermiglia varnide de arçento.

Item vna centureta cum pocho di arçento.

(...)(...)

Item vna vernaza verde cum suo (!) gonella e cum zendado e cum dopioni ornamento di perle e arçento se cato da persi.

(...)(...)

(HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karatus Vitale, F 15/IVb/3, fol. 143'-145'; HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karatus Vitale, F 15/IVb/4, fol. 147-147'); G. BUDEČ, 2013.b, 86 (bilj. 227), 101 (bilj. 334), 124 (bilj. 443), 130 (bilj. 468), 135 (bilj. 495), 136 (bilj. 502), 137 (bilj. 507), 176 (bilj. 657), (bilj. 715), 193 (bilj. 765). 202 (bilj. 815), 212 (bilj. 854), 263 (bilj. 1097), 318 (bilj. 1412), 323 (bilj. 1434) (donosi samo signaturu dokumenta, a od srebrnine spominje četiri unce srebra i krunicu od koralja s četrdeset i četiri križića i biserima); G. BUDEČ, 2016., 92 (spominje samo tri para srebrnih naušnica.).

²⁶⁴ Započet 9. siječnja 1455. / predočen 20. siječnja 1455.:

(fol. 140)

(na margini:) *Inuentarium bonorum quondam Dragisse Pribcich.*

(...)(...)

(fol. 140')

(...)(...)

I^o par de cerceli garofolari usati.

2 aneli di arzento I^o con sizelo.

(...)(...)

(HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karatus Vitale, F 15/IVb/3, fol. 140-141); G. BUDEČ, 2013.b, 189 (bilj. 735) (donosi signaturu dokumenta, ali ne spominje srebrninu); G. BUDEČ, 2016., 93 (donosi signaturu i spominje par naušnica, to jest *cerceli garofalati*).

²⁶⁵ Vidi bilj. 9 u ovoj cjelini.

²⁶⁶ Podatak o tome da se u inventaru bratovštine iz 1455. godine spominje srebrno pozlačeno raspelo donosi Krsto Stošić, ali pritom ne navodi signaturu dokumenta. Vidi: K. STOŠIĆ, 1933.a, 12.

²⁶⁷ O tome opširnije u cjelini *Sačuvana djela poznatih majstora*.

²⁶⁸ O tome opširnije u cjelini *Sačuvana djela poznatih majstora*.

²⁶⁹ Opširnije o kaležu iz crkve sv. Križa na stranici 464-465 i u katalogu (kat. 18).

²⁷⁰ Započet 19. studenog 1455. / predočen 26. studenog 1455.:

(fol. 157')

(na margini:) *Inuentarium bonorum magistri Nicolai Slusich marangoni.*

(...)(...)

Item vna taza dargento de onze 6.

(...)(...)

(HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karatus Vitale, F 15/IVb/4, fol. 157'-158'); G. BUDEČ, 2013.b, 93 (bilj. 301). Goran Budeč donosi signaturu dokumenta, ali ne navodi srebrninu.

²⁷¹ Započet 9. prosinca 1455. / predočen 4. ožujka 1456.:

(fol. 159')

(na margini:) *Inuentarium bonorum quondam Iacobi Bercich de villa Strenich.*

(...)(...)

Item 2 per de cerceli garofaladi.

Item 20 botoni darzento pizoli.

Item 2 aneli darzento, vno dorado altro cum zilo.

(...)(...)

(HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karatus Vitale, F 15/IVb/4, fol. 159'-160); G. BUDEČ, 2013.b, 93 (bilj. 302), 120 (bilj. 418, 419), 240 (bilj. 991, 992), 314 (bilj. 1389). Goran Budeč donosi signaturu dokumenta, a od srebrnine spominje samo par srebrnih naušnica.

²⁷² Započet 17. veljače 1456. / predočen 26. ožujka 1456.:

(fol. 161')

(na margini:) *Inuentarium bonorum olim ser (Th – prekriženo) Martini de Mirsa.*

(...)(...)

(fol. 164')

(...)(...)

Centura I^a da homo de I^a fiuba e cum pendaglio cum sete passeti de argento.

(...) (...)

(HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karatus Vitale, F 15/IVb/4, fol. 161'-165'); G. BUDEČ, 2013.a, 55-57 (bilj. 24), 62 (donosi signaturu, ali ne spominje srebrninu); G. BUDEČ, 2013.b, 79 (bilj. 239), 108 (bilj. 363), 138 (bilj. 516, 517), 142 (bilj. 528), 150 (bilj. 565), 179 (bilj. 676), 190 (bilj. 749), 191 (bilj. 753), 269 (bilj. 1123, 1125), 319 (bilj. 1419). Goran Budeč donosi signaturu dokumenta, ali pri analizi inventara izostavlja pojas urešen srebrom.

²⁷³ Rečena Katica vjerojatno je bila kći zlatara Križana Petrova (Petričina) Gradoja iz Skradina i polusestra zlatara Ivana Punkovića iz Skrdina, koja se 2. travnja 1453. godine udala za Ivana Pribišića zvanog Bosna iz Šibenika.

²⁷⁴ Iz Katičine oporuke sastavljene 10. svibnja 1456. godine doznajemo da su krunice bile jantarne s dvadeset i pet srebrnih križića i čvorom od bisera (*cordam vnam de paternostris de ambro cum crucilis viginti quinque argenteis et cum vno gropo perleo*). (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karotus Vitale, F 15/IVa/2, fol. 96'-97).

²⁷⁵ Započet 10. lipnja 1456. / predočen 9. srpnja. 1456.:

(fol. 168)

(na margini:) *Inuentarium bonorum quondam Chatize vxoris Iohannis Bossine de Sibenico.*

(...) (...)

19 botoni darzento doradi.

Vna corda de patrnostri cum cruxete.

Vna taza darzento.

(...) (...)

I^o anelo darzento (I^o anelo – prekriženo) cum alcuno rotame darzento.

(...) (...)

I^o cortellino in vagina vermiglia.

(...) (...)

(HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karotus Vitale, F 15/IVb/4, 168-169); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Karotus Vitalis, sign. 7/2, HAZ, Lapidice, pod datumom: 1456. 10. V, fol. 96 (kratki neobjavljeni transkript); G. BUDEČ, 2013.b, 281 (bilj. 1198), 184 (bilj. 705), 188 (bilj. 729), 189 (bilj. 739), 214 (bilj. 858, 859). Frane Dujmović i Goran Budeč donose signaturu dokumenta bez osvrtnja na srebrninu.

²⁷⁶ Započet. 23. kolovoza 1456. / datum predočenja nepoznat.

(fol. 170')

(na margini:) *Inuentarium bonorum olim Vuchichii Ratchouich preconis comunis Sibenici.*

(...) (...)

(fol. 171')

(...) (...)

I^a centura tedescha (cum – prekriženo) da homo cum I^a cortela pizola.

(...) (...)

(HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karatus Vitale, F 15/IVb/4, fol. 170'-171'); G. BUDEČ, 2013.a, 58 (donosi signaturu, ali ne spominje srebrninu); G. BUDEČ, 2013.b, 114 (bilj. 388), 143 (bilj. 535), 179 (bilj. 678), 185 (bilj. 719), 199 (bilj. 770), 215 (bilj. 865), 271 (bilj. 1135). Goran Budeč donosi signaturu te spominje upis u kojemu se spominje pojas s nožićem (bodežom).

²⁷⁷ Rečeni Jakov Zilijević bio je sin komunalnog bilježnika Zilia de Albanisa (G. BUDEČ, 2013.b, 32, bilj. 85) koji je neko vrijeme brinuo o gradnji katedrale te je, kako navodi Petar Kolendić, priznao da je potkradao fond (P. KOLENDIĆ, 1924.b, 174, bilj. 69).

²⁷⁸ Započet 26. listopada 1456. / predočen 4. studenog 1456.:

(fol. 173')

(na margini:) *Inuentarium bonorum olim domini Iacobi Zillieuich archipresbiteri Sibenici.*

(...)(...)

(fol. 175)

(...)(...)

In studio:

Vno calixe cum I^a patena dorado.

Vna soa centura de corio cum 8 passeti e la fiuba de argento e vno paro de cortellini cum I^o piron de argento ligadi a dicta centura.

Vno paro de cortellini.

Cuslieri 3 de argento.

Vna verga de argento cum I^o paro de circelli circa onze sie.

(...)(...)

Vna taza de argento dorada cum larma dentro, vna columba de sopra et vno (jedna riječ nejasna) de soto.

Vna taza de argento cum larma dentro in mezo vna corona.

(...)(...)

Vno anelleto doro de pre Andrea monago in pegno per libre 2.

Vno anelleto doro de Iuriza fo fante de maistro Lorenzo per libre 7.

Vno aneieto de argento et vno peceto de argento piccolo.

Vno aneieto de argento cum I^a vereta dorada in pegno per libra vna da I^a dona prenome Fladiza.

Vna croxeta piccola dargento idorada cum I^o (jedna riječ nejasna) de argento.

Vna bolla dargento con la sua arma cum vno aneieto doro.

(...)

Pera doi de cortellini.

(fol. 175')

Vna centura de argento dorada de ser Zanin de Potin in deposito da miser lo archiprete pro libre 10 che e debiter Zanin alo prete de Iuin, qual centura e taiolta in vno fazoieto raguseo vechio.

(...)(...)

Vna dozana de cuslieri darzento et vnaltra de pironi darzento in uno sacheto de specie.

In uno sacheto de tella sie cuslier dargento e 2 pironi.

Pironi 2 darzento molto grandi.

(...)

Alcune centure de argento dorade, qual sono de dona Caterina de Rognada (?) Giuanaç, qual metono al conto de li debitori per soi debitori.

(...)

Vno curadenti dargento.

Vno aneieto darzento da dona senza cetola ...

(...)

Doi belle salieri de argento.

(...)(...)

Vna scatola cum vno fileto de perle e I^a franza negra e I^a centura biaua cum passeti dargento e 2 anelli dargento qual suono in saluo de Zorzi Bogdanich de Brizeuo.

(fol. 176)

Vno paro de cortelli de Marislaua de Slarin pur in la dicta scatola per libre 3. Item vno altro par de cortelli pur in la dicta scatola senza cetola et vna saradura piccola.

(...)

In unaltra scatoleta vna centura uechia de coro cum fiuba de rame et alcuni passeti darzento.

In vna scatoleta depenta le infrascripte cose: primo alcune cruxete darzento de Dragahna per libre 3 et vno anello doro basso in pegno da pre Piero Vtissenich per resto de libre 7 soldi 10 et vna vergeta de argento in pegno de maistro Lorenzo Penzin taiapiera per libre 3 e dui vergete dargento circa onze 4 soe et vno pezeto doro suo carati circha 17 et perle 51 grosse.

(...)(...)

(HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karatus Vitale, F 15/IVb/4, fol. 173^v-181); G. BUDEČ, 2013.a, 55 (donosi signaturu, ali ne spominje srebrninu); G. BUDEČ, 2013.b, 32 (bilj. 85), 91 (bilj. 299), 109 (bilj. 367), 124 (bilj. 442, 444), 130 (bilj. 463), 138 (bilj. 514), 139 (bilj. 518, 519), 182 (bilj. 694), 183 (bilj. 696), 184 (bilj. 711, 712), 186 (bilj. 721), 188 (bilj. 724, 725), 190 (bilj. 749, 751), 200 (bilj. 809), 206 (bilj. 835), 219 (bilj. 885), 221 (bilj. 894), 227 (bilj. 928), 230 (bilj. 943), 277 (bilj. 1169), 295 (bilj. 1250), 298 8bilj. 1274, 1275), 299 (bilj. 1279, 1286), 300 (bilj. 1290), 304 (bilj. 1332), 316 (bilj. 1396), 325 (bilj. 1447). Goran Budeč donosi signaturu dokumenta i analizira sadržaj inventara, ali od srebrnine i zlatnine spominje samo srebrne žlice i vilice te kalež s patenom.

²⁷⁹ Goran Budeč je zapis transkribirao kao „*calexe cum I^a [c]atena dorado*“ te ga protumačio kao „zlatni kalež s pozlaćenim lancem“. Međutim, očito se radi o pozlaćenom kaležu s pripadajućom patenom. Usporedi: G. BUDEČ, 2013.b, 325.

²⁸⁰ Taj je upis objavio Goran Budeč (G. BUDEČ, 2013.b, bilj. 724.).

²⁸¹ Započet 9. prosinca 1456. / datum predodjenja nepoznat.

(fol. 182^v)

(na margini:) *Inuentarium bonorum quondam Clare vxoris magistri Petri Bercich.*

(...) *Vn anello doro* (...)

(...)(...)

(bilj. 619), 171 (bilj. 639), 175 (bilj. 652, 653), 176 (bilj. 654), 182 (bilj. 692), 201 (bilj. 811), 214, 268 (bilj. 1119, 1120). Goran Budeč donosi signaturu dokumenta, ali pri analizi inventara od srebrnine spominje samo srebrnu pliticu procijenjenu na dvadeset libara.

²⁸⁴ Započet 2. siječnja 1458. / predočen 25. siječnja 1459. (!):

(fol. 221')

(...) *Georgii Mirchouich becarii (...)* *inuentarium omnium bonorum (...)*

(...)(...)

Robe soto scripte de olim Zorzi Mircouich:

(...)(...)

Par un de manezeti de rasa negri uechi cum para 4^{or} de axolle de arzento.

(...)(...)

Vna borsa cum anelli 2 entro e un coral.

(...)(...)

(fol. 222)

(...)(...)

Le infrascripte robe sono de Mara relictia olim de Luca Matiasseuich

(...)(...)

Botonzelli 22 de arzento.

Pianete 36 de arzento.

Pizali 2 de arzento.

Botoni 4 de perle in uno zordon de seda.

(...)(...)

(fol. 222')

(...)(...)

Item I^a croxeta de arzento.

Item I^o per de cerceli de murlacha.

(...)(...)

(HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karatus Vitale, F 15/IVb/5, fol. 221'-222'); G. BUDEČ, 2013.a, 67; G. BUDEČ, 2013.b, 82 (bilj. 255), 163 (bilj. 606), 203 (bilj. 819), 224 (bilj. 914), 225 (bilj. 919), 251 (bilj. 1039 – pogrešna signatura dokumenta), 296 (bilj. 1261), 304 (bilj. 1334). Goran Budeč u oba rada donosi signaturu dokumenta, ali u analizi inventara izostavlja srebrninu.

²⁸⁵ Sastavljen i predočen 3. siječnja 1458.:

(fol. 192)

(na margini:) *Inuentarium bonorum quondam Maragrite vxoris Georgii Vuchouich.*

(...)(...)

(fol. 192')

I^o paro de corteli de argento indoradi.

(...)(...)

(HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karatus Vitale, F 15/IVb/4, fol. 192-192'); G. BUDEČ, 2013.b, 54 (bilj. 159), 163 (bilj. 611). Goran Budeč donosi signaturu dokumenta, a par srebrnih pozlaćenih noževa navodi kao *vna cortella de argento*.

²⁸⁶ Započet 9. siječnja 1458. / predočen 19. siječnja 1458.:

(fol. 192')

(na margini:) *Inuentarium bonorum Radichii Vuchcich.*

(...)(...)

(fol. 193)

(...)(...)

Vn anello de argento indorado con piera rosa da ueruo.

(...)(...)

(HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karatus Vitale, F 15/IVb/4, fol. 192'-193); G. BUDEČ, 2013.b, 186 (bilj. 722). Goranu Budeču donosi signaturu dokumenta, ali ne spominje srebrni pozlaćeni prsten.

²⁸⁷ Započet 19. travnja 1458. / predočen 29. svibnja 1458.:

(fol. 200')

(...) *olim done Margarite Cassalouichie relicte quondam magistri Francisci scimatoris de Sibenico*

(...) *inuentarium omnium suorum bonorum (...)*

(...)(...)

I^o paro de cortelli da dona lauoradi ornadi de argento cum vna cadenella de argento.

20 para de axolle de argento indorade.

38 botoni de argento indoradi.

I^o taza de argento indorada cum signal in mezo vna luna e stelle.

I^o anelleto doru cum signal una luna e stelle.

2 cinture da dona orna d'argento indorade su un cento biaue (!) e laltro vermeio.

I^o paro de paternostri minudi cum croxete 23 de argento et altro zença croxete.

I^o schlusier de argento in cauo un angello.

(...)(...)

(HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karatus Vitale, F 15/IVb/5, fol. 200'-201'); G. BUDEČ, 2013.b, 95 (bilj. 309), 132 (bilj. 473), 135 (bilj. 497), 163 (bilj. 610), 229 (bilj. 938), 268 (bilj. 1118), 312 (bilj. 1371). Goran Budeč donosi signaturu dokumenta, ali prilikom analize inventara od zlatarskih radova spominje samo srebrne noževe i zlatni prsten s grbom (pečatom) u obliku mjeseca i zvijezda.

²⁸⁸ Goran Budeč riječ *schlusier* tumači kao *kapica*, vjerojatno zbog sličnosti s riječju *scufia* (G. BUDEČ, 2013.b, 135, bilj. 497). Međutim, vjerojatnije je riječ o srebrnoj žlici (*cuslier*). Tome u prilog govori i upis u Margaritinom inventaru u kojemu popisivač kapicu navodi kao *I^a schufia et un uello de donna de seda* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karatus Vitale, F 15/IVb/5, fol. 200').

²⁸⁹ Započet 21. srpnja 1458. / predočen 31. listopada 1458.:

(fol. 204')

(na margini:) *Inuentarium bonorum olim ser Nicolai Diuinich.*

(...)(...)

Item doi chlusier I^a de argento.

Vna cintura de seda negra de argento.

Para 4 de cercele da dona.

Anelli 4 de argento.

(fol. 205)

(...)(...)

Anchora un paro de cercelle cum vna cadenella de argento.

(...)(...)

Onza una de oro (jedna riječ nejasna).

(...)(...)

Zuarnaza una de veludo carmexin in fodra de uaro cum I^o busto de perle cum I^a gonella et cum 72 botoni de argento indoradi a fil.

(...)

Vernaza vna de paonazo cum una gonella cum para 24 (?) de axole grande cum lor arma pexa onze 18.

(...)(...)

Confitiere de argento doi indorade pexa onze 24 et ÷ cum la arma.

Pironi sei de argento pexa onze 3.

Clusieri 3 de argento pexa onze 2.

Vno cento negro furnido de argento figura pexa onze 7.

Botoni de perle cum lor arma 34 pexa onze 7 et ÷.

Vna cintura de argento in pegno al antiga et sie senza cauo pexa onze 16 grano 1 la qual sie de ser Bartholo pro resto libre /libre/ 10.

(...)(...)

(fol. 205')

Vna cintura de scharlato passeti 5 con li caui de argento.

(...)(...)

Botoni de argento indora deli grandi 26 pexa onze 4 ottaue 7.

Botoni fimeli indoradi picholi 34 pexa onze et ÷.

Centura una de dona d'argento sopra cento rosa pexa onze 8 et ÷.

Centura una de seda negra de argento indorada laqual ha la fiola de moglia (?) de ser Nicolo Diuinich a Zara.

(...)(...)

Anelli 2 de argento.

(...)(...)

Vn paro de manege de carmexin negro cum pianete de argento 50 indora.

Centura una de argento indora cum passeti 5 e li caui.

(...)(...)

(fol. 213)

(...)(...)

Item infrascripti debitori trouadi in el quaderno de olim nobel homo ser Nicolo Diuinich (...)

(...)(...)

(fol. 213')

(...)(...)

Martin Russinouich in pegno un paro de cerceli — — — — — libre 2 soldi 0.

(...)(...)

(fol. 214)

(...)(...)

Vn anello doro cum la lor bolla.

(...)(...)

(HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karatus Vitale, F 15/IVb/5, fol. 200'-214'); G. BUDEČ, 2013.a, 63, 69, 71; G. BUDEČ, 2013.b, 84 (bilj. 268), 118 (bilj. 410), 119 (bilj. 412, 413 – navedena pogrešna signatura), 132 (bilj. 473), 144 (bilj. 541), 154 (bilj. 577), 168 (bilj. 630), 172 (bilj. 640), 200 (bilj. 808), 202 (bilj. 812), 219 (bilj. 886), 226 (bilj. 923), 251 (bilj. 1038), 271 (bilj. 1134). Goran Budeč u oba rada donosi signaturu dokumenta, ali prilikom analize inventara ne spominje srebrninu.

Dodatak inventaru Nikole Divnića iz travnja 1459. godine:

(fol. 223')

(...)(...)

Vergete 4, anelli 4 tuti doro et vno anello doro cum I^a perla.

(...)(...)

I^o piron e I^a coslier de arzeno.

(...)(...)

(HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karatus Vitale, F 15/IVb/5, fol. 223'-224).

²⁹⁰ Započet 3. kolovoza 1458. / predočen 12. prosinca 1458.:

(fol. 215)

(na margini:) *Inuentarium bonorum olim Elie Lignicich.*

(...)(...)

(fol. 215')

(...)(...)

Quaranta botoni de perle.

Vn paro de cortelli varnidi de argento.

Vna centura varnida de argento longa da dona.

Vno cento corto vernido de argento da homo.

Quaranta botoni de argento indora.

Quaranta botoni pizoli de perle.

Vna cortiliera cum 12 cortelli.

(...)(...)

(fol. 216)

(...)(...)

Tre zenti da homo uarnidi dargento.

Doi centi de dona varnidi de argento.

(...)(...)

(fol. 216')

(...)(...)

Diese coslier de argento.

Dodese pironi darzento.

Tre taze de arzento.

(...)(...)

(HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karatus Vitale, F 15/IVb/5, fol. 215-219'); G. BUDEČ, 2013.a, 63 (donosi signaturu dokumenta, ali ne spominje srebrninu). Goran Budeč je dijelove tog inventara analizirao i u doktorskoj disertaciji, ali je pogrešno naveo da je riječ o inventaru Vlade, udovice Jurja Linjičića. Naime, kako je vidljivo iz dokumenta, Vlada je bila majka rečenog Jurja koji je u svoje i njezino ime sastavio inventar svoga pokojnog brata Ilije Linjičića. Međutim, potkrala mu se još jedna pogreška, jer se upisi koje vezuje za Iliju Linjičića zapravo odnose na inventar Ilije Tolimerića. Usporedi: G. BUDEČ, 2013.b, 123, 126, 154, 270, 295, 300, 301, 317.

²⁹¹ Sastavljen i predočen 6. lipnja 1460.:

(fol. 235)

(na margini:) *Inuentarium bonorum quondam Marini.*

(...)(...)

Primo vna gonella de pano latin biaua cum pera 6 de azule de arzento picule.

(...)(...)

(fol. 235')

(...)(...)

Item dui anelli de arzento uno cum sigillo altro cum ochio da uero.

Item un par de fiube de arzento de dona.

(...)(...)

(HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karatus Vitale, F 15/IVb/5, fol. 235-235').

²⁹² Započet i predočen 18. rujna 1460.:

(fol. 238')

(na margini:) *Inuentarium bonorum quondam Gulielmi de Tridento.*

(...)(...)

(fol. 239)

(...) *Item una centura de homo cum fiuba e pochi passeti darzento.*

(HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karatus Vitale, F 15/IVb/5, 238'-239'); G. BUDEČ, 2013.b, 66 (bilj. 205, 206), 275 (bilj. 1154), 282 (bilj. 1202). Goran Budeč donosi signaturu i analizu inventara, ali pritom ne spominje pojas sa srebrnim dijelovima.

²⁹³ Započet 20. rujna 1460. / predočen 7. listopada 1460.:

(fol. 236')

(na margini:) *Inuentarium bonorum quondam Thomasii Draganich.*

(...)(...)

(fol. 237)

(...)(...)

Item vno par de corteli cum uaina russa lauorada cum arzento.

(...)(...)

(fol. 237')

(...)(...)

Item 40 botoni de arzento indoradi.

Item 2 para de manigeti de cendado ruso cum dopini doro e 2 para de azule darzento.

(...)(...)

(fol. 238)

(...)(...)

Item 1 anelo de arzento indorado cum piera bianca.

Item 1 uera de arzento indorada.

Item 1 anelo doro cum la perla.

(...)(...)

Item 22 butuni piculi de arzento.

(...)(...)

(HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karatus Vitale, F 15/IVb/5, fol. 236'-238'); G. BUDEČ, 2013.b, 124 (bilj. 438), 184 (bilj. 710), 219 (bilj. 884), 267 (bilj. 1112), 237 (bilj. 1148), 277 (bilj. 1167), 296 (bilj. 1262), 304 (bilj. 1336), 309 (bilj. 1344), 310 (bilj. 1356, 1357). Goran Budeč donosi signaturu dokumenta, a u analizi inventara od zlatarskih radova spominje samo prstenje.

²⁹⁴ Započet 15. listopada 1460. / predöčen 31. listopada 1460.:

(fol. 239')

(na margini:) *Inuentarium bonorum quondam magistri Luxe Radoieulich lapicide.*

(...)(...)

(fol. 240)

(...)(...)

Item una centura nigra de seda chauu darzento e passeti 21.

(fol. 241)

Item uno par de cortei (!) cum un piron darzento.

(...)(...)

Item una taza da biuer darzento bela.

(...)(...)

(fol. 241')

(...)(...)

Item uno anelo doro e 2 vergite doro peza charati 44. Pizo maistro Nicolo orixe se stimo a soldi 4 lo charato.

(...)(...)

(HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karatus Vitale, F 15/IVb/5, fol. 239'-241'). Goran Budeč donosi signaturu dokumenta, ali bez transkripta i analize popisane srebrnine. Vidi: G. BUDEČ, 2013.b, 114, (bilj. 392), 142 (bilj. 527)

²⁹⁵ Započet 23. prosinca 1460. / predodčen 7. siječnja 1461.:

(fol. 245)

(na margini:) *Inuentarium Iacobi Nestasse* (...)

(...)(...)

(fol. 246)

(...)(...)

Item vna centura darzento de seda negra cum passeti 13 ala veneciana.

(...)(...)

Item dui taze darzento de onze (prazno).

(...)(...)

(HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karatus Vitale, F 15/IVb/5, fol. 245-246'). Signaturu dokumenta i analizu inventara donosi i Goran Budeč, ali se pritom ne dotiče srebrnine. Vidi: G. BUDEČ, 2013.b, 189 (bilj. 734), 275 (bilj. 1157, 1158), 282 (bilj. 1204), 283 (bilj. 1212).

²⁹⁶ Započet 1. lipnja 1461. / predodčen 30. lipnja 1461.:

(fol. 250') (na margini:) *Inuentarium bonorum Stefani de Mirsa pupilli.*

(...)(...)

(fol. 251)

(...)(...)

2 pera de cordoni da dona cum fiochi de perle.

(...)(...)

1 centura de argento sul cento roso tristo.

(...)(...)

1 lioneto de argento indorado.

18 axole de argento dorade.

27 botoni de argento piccoli de piu sorte.

4 anelli de argento.

(...)(...)

(HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karatus Vitale, F 15/IVb/6, fol. 250'-255). Signaturu dokumenta i analizu inventara donosi i Goran Budeč, ali pritom izostavlja zlatarske radove. Usporedi: G. BUDEČ, 2013.a, 58; G. BUDEČ, 2013.b, 126 (bilj. 449), 143 (bilj. 531), 156 (bilj. 587), 184 (bilj. (707), 285 (bilj. 1220), 296 (bilj. 1257), 305 (bilj. 1337).

²⁹⁷ Započet 31. srpnja 1462. / datum predodčenja nije poznat.

(fol. 261')

(na margini:) *Inuentarium bonorum quondam ser Luce Butrisich.*

(...)(...)

(fol. 263)

(...)(...)

Dui aneli doro cum bula.

Sette pironi de arzeno.

Cuslieri otto de arzeno.

(...)(...)

(HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karatus Vitale, F 15/IVb/6, fol. 261'-265'). Signaturu dokumenta i analizu inventara donosi Goran Budeč, ali pritom spominje samo rubin ljubičaste boje. Usporedi: G. BUDEČ, 2013.b, 317 (bilj. 1406).

²⁹⁸ Započet 19. ožujka 1464. / predočen 24. travnja 1464.:

(fol. 282)

(na margini:) *Inuentarium bonorum quondam ser Antonii Bainuarich.*

(...)(...)

(fol. 282')

(...)(...)

Doi centure de argento sol cento rosso con fiube e caui indorai in ciascon onza I.

I^a centura uechia sol cento de seda de arzeno cercha onze ÷.

(...)(...)

Brazali di dona de ueludo figurato uerde cum quaranta botoni darzeno garofolai indorai.

Brazali di dona di cenda uerde cum doi par di azole de argento.

(...)(...)

(fol. 283)

Doi taze darzeno pesano una onze 4 ha • V • in mezo laltra pesa onze (prazno) indorade.

Quarantacinque botoni uel circa indorai fo de so dona pesa onze XI zoe II.

I^a corona di perle de dona de so dona ual ducati VII.

Stropuli de ueludo rosso.

Doi cosliere darzeno basso.

(...)(...)

I^a par de fiube darzeno indorai de dona.

(...)(...)

Vno anello doro domo (!) in sizello suso e littera • M •.

Laltro anel doro in sizello e suso aquilla sculpida.

Terzo anel doro cum I^a corniola biancha.

(...)(...)

(HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karatus Vitale, F 15/IVb/6, fol. 282-288). Pojedine dijelove inventara analizirao je i Goran Budeč, ali se pritom nije osvrnuo na zlatarske radove. Usporedi: G. BUDEČ,

2013.b, 79 (bilj. 242), 111 (bilj. 375), 121 (bilj. 427), 127 (bilj. 452), 178 (bilj. 671), 179 (bilj. 675), 284 (bilj. 1215), 324 (bilj. 1439).

²⁹⁹ G. BUDEČ, 2013.b, 67.

³⁰⁰ Započet 5. lipnja 1465. / datum predočenja nije poznat.

(fol. 322')

Inuentarium bonorum olim magistri Antoi (!) de Spilimbergo physici (medicine doctori physici salariati magnifici comitatis Sibenici, op. a.).

(...)(...)

Centi cinque de carmexi lauora cum oro vernidi darzento in indora infra li qual e vno grando.

Cento vn de carmexi senza oro varnido darzento indora.

Cento vn de seda negra aueluda de verde varnido de arzento indora.

(...)(...)

Vno paro de drize de carmexi cum fornimento de perle, videlicet in postis 41.

(...)

Doi zoie de perle e doi doro ut supra (al modo de friul, op. a.).

(fol. 323)

Vna corda de paternostri de corallo cum croxete darzento.

Tre cosliere darzento et pironi quindese pur darzento.

Tre onze de pianete darzento indorade.

Vna cadinela darzento indorada.

Vn piron darzento da dreza.

Vna vera da puti cum tremuli darzento indora.

(...)(...)

Aneli noue doro et doi vergete doro.

Vna centura da homo de coro varnida darzento.

(fol. 323')

(...)(...)

Tre inuestidurete da fantoline, videlicet doi uerde de panno e una scharlato cum bracali de carmexi, zoe para doi el terzo paro sie de ueluto bianco e rosso e fornimento de arzento e de perle.

(fol. 324)

(...)(...)

Vna (s – prekriženo) zorneola uerde da fantolini cum fornimento darzento de onze 4.

(...)(...)

(HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karatus Vitale, F 15/IVb/7, fol. 322'-324'). Signaturu dokumenta i analizu inventara donosi i Goran Budeč, ali od zlatarskih radova spominje samo srebrne žlice i kronicu sa srebrnim križićima. Usporedi: G. BUDEČ, 2013.a, 66; G. BUDEČ, 2013.b, 66 (bilj. 207), 67, 82 (bilj. 257), 114 (bilj. 390), 161 (bilj. 605), 203 (bilj. 818, 820), 296 (bilj. 1267), 298 (bilj. 1271), 299 (bilj. 1280, 1283), 301 (bilj. 1299), 303 (bilj. 1320, 1321, 1322, 1323, 1324, 1325, 1326, 1327), 323 (bilj. 1433).

(fol. 326)

(na margini:) *Inuentarium bonorum quondam ser Simonis Taelich.*

(...)(...)

(fol. 326')

(...)(...)

Item duy inuestidure da dona, vna dessa de zambeloto biau cum li brazali de veludo negro e cum pianete de argento dauanti, e laltra de panno meza de scarlato e miza de pauonazo cum brazali de pano pauonazo ingrana.

(fol. 327)

(...)(...)

Item anelli doro numero 8 e vna vergeta, di qual aneli vn e ligato in diamante, laltro in zafiri, lo resto in rubini de puocho ualor.

Item vna cadenella de argento cum le chiaue dele casse.

Item uno par de curtelleri cum li manigi de argento e cum piron de argento e cum la guaina fornida de argento e cum cadenella de argento.

Item vno cento de veludo negro da homo cum la piuba e pendaglio de argento.

Item cuslieri de argento 4 e pironi de argento 4.

Item vna onza de argento roto.

Item per vna onza de perle desfillade.

(...)(...)

Item vna corda de paternostri de coralo cum 18 graneli de argento lauorati a fil.

Item 3 corde de paternostri de ambro negro.

(fol. 327')

(...)(...)

Pianete 40 de argento indorade da dona.

(...)(...)

(fol. 328')

(...)(...)

I^a confetiera granda releuada.

I^a taza granda bosinexa.

8 taze de argento, 6 ala (jedna riječ nejasna) moderna e 2 al antiga pizole.

2 saliere de argento.

12 chuslier de argento.

11 pironi de argento.

(fol. 329)

Vno cento de seda negra cum 7 passeti de argento.

(...)(...)

(HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karatus Vitale, F 15/IVb/7, fol. 326-330'). Signaturu dokumenta i analizu inventara donosi Goran Budeč, ali od zlatarskih radova spominje tek dvije srebrne soljenke, tri srebrne *taze*, zlatni prsten s dijamantom, rubin male vrijednosti i uncu lomljenog srebra. Usporedi: G. BUDEČ, 2013.a, 68; G. BUDEČ, 2013.b, 81 (bilj. 247), 89 (bilj. 290), 90 (bilj. 297), 95 (bilj. 311), 106 (bilj. 348), 114 (bilj. 391), 115 (bilj. 394, 398), 121 (bilj. 426), 127 (bilj. 456), 135 (bilj. 494), 136 (bilj. 501), 142, 153 (bilj. 573, 574), 164, 165 (bilj. 617, 618), 192 (bilj. 763), 223 (bilj. 907), 232 (bilj. 955, 956, 957, 959, 960), 264 (bilj. 1103), 276 (bilj. 1161), 279 (bilj. 1183, 1184), 280 (bilj. 1185, 1186), 310 (bilj. 1361), 317, 318 (bilj. 1411, 1414).

³⁰² Pojašnjenje pojma *pendaglio* vidi u: G. BOERIO, 1867., 489 (riječ *pendon*).

³⁰³ Goran Budeč navodi da je Šimun Tavelić posjedovao i uncu zlata, ali takav upis nije zabilježen u tom popisu dobara. Usporedi: G. BUDEČ, 2013.b, 318.

³⁰⁴ Započet 5. listopada 1465. / predočen 29. listopada 1465.:

(fol. 331')

(na margini:) *Inuentarium bonorum quondam ser Marci Iohannis* (Dobroeulich, op. a.).

(...)(...)

Robe in butiga primo:

(...)(...)

(fol. 332)

(...)(...)

135 curtelli da dona tedeschi de piu raxon.

9 cortelli tedeschi de homo lungi.

32 cortelli da homo da piu raxon tedeschi.

1 cortello de tayer formaglio.

(...)(...)

9 corde de paternostri rosse.

(...)(...)

16 para de paternostri negri cum cruxete.

(...)(...)

11 centure murlache brochade grande.

71 centura tedescha streta de piu raxon.

(...)(...)

(fol. 340)

(...)(...)

Robe in chaxa prima:

(...)(...)

1 gonela uerdeschura cum botoni 34 de arzento.

(...)

1 gonella de biancheta cum botoni 34 de arzento.

1 vernaza de biancheta fodra cum cenda ingrano.

1 gonella de scarlato cum para 15 de axole de arzento.

1 vernaza de scarlato fodra de uaro cum uno busto de perle.

1 gonella de ueludo carmexin cum botoni 39 de perle.

1 uernaza de ueludo carmexin de uaro con busto de perle.

1 gonella pauonaza cum para 19 de axole de arzento.

(...)(...)

2 dezeali de arzento, uno cum perle altro non.

(...)(...)

(fol. 341)

(...)(...)

1 curtella cum cuspello de arzento.

(...)(...)

2 cadinelle darzento per le chiaui.

(...)(...)

1 taza darzento granda indorada.

2 culzieri darzento.

19 onze darzento in butuni et munide de lazo in oro et munide (jedna riječ nejasna).

(...)(...)

(fol. 341')

(...)(...)

1 par de manege de ueludo pizulado cum pianete 33 de arzento.

(...)(...)

(fol. 342)

(...)(...)

3 zenture de arzento.

(...)(...)

8 taze de arzento.

19 cuslier de arzento.

11 pironi de arzento.

25 coslier de laton.

1 curadente de arzento.

3 para de cerceli de argento.

(...)(...)

1 fil de perle grosse.

(...)(...)

1 par de cortelli de arzento cum I^a cadenella de arzento et un piron de arzento.

(...)(...)

2 aneli doro cum safiri.

1 anelo doro cum I^o turchin.

1 anelo doro cum 1^a perla.

1 anelo doro cum una corniola.

5 aneli de arzento.

43 cape de arzento.

2 croxete de arzento, vna cum cadenela laltra cenza.

(...)(...)

(fol. 343)

(...)(...)

1 par de stropuli de perle cenza striminal (?) e uechie.

2 para de paternostri de arzento.

1 cintura de panno doro guarnida cum arzento.

1 piron de arzento da dona.

1 cintura de arzento sul cento crimexin.

1 cintura de arzento sul cento uerde.

1 cintura de arzento trista e catiua.

1 cento de seda carmexin.

1 zoia de perle da dona.

4 fazoleti venezin (?) de oro e seda.

1 croxeta de arzento rotta.

18 pianete de arzento.

3 para de axole de arzento cum alguni puntali e stringe de arzento.

41 botonzello de arzento de fil.

1 chura (?) richa de arzento.

1 scatolla cum 2 bosoleti de arzento.

3 para de fiube de arzento cum 2 para de pandagi.

2 centure de arzento da homo.

1 cordella de perle.

2 anelli doro cum sizello.

1 uera doro.

(...)(...)

(fol. 345)

(...)(...)

1 taza de arzento indorada.

4 manegeti de perle de dona.

43 pianete de arzento da fil.

20 botonzelli de arzento de fil.

1 anelo doro cum sizelo.

2 aneli doro cum cafiri.

1 anelo doro cum perla.

1 anelo doro cum corniola.

3 aneli doro cum granate.

1 anelo doro senza piera.

1 vera doro.

1 diamante in 1° anelo doro.

1 schufia lauorada cum aze uechia.

5 cosliere de arzeno.

6 pironi de arzeno.

(...)(...)

4 centi de seda cum 86 passeti e cum suo pondugi de fiube de arzeno.

(...)(...)

1 par de paternostri de corallo cum croxete de arzeno.

(...)(...)

(HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karatus Vitale, F 15/IVb/7, fol. 331'-353'). Signaturu dokumenta i analizu inventara donosi Goran Budeč, ali od zlatarskih radova spominje samo tri zlatna prstena s granatima, prstenje s biserima, prstenje sa safirima, prsten s dijamantom i prsten s tirkizom te nisku bisera. Usporedi: G. BUDEČ, 2013.a, 68; G. BUDEČ, 2013.b, 79 (bilj. 237), 80 (bilj. 243), 93 (bilj. 304), 106 8bilj. 355), 109 (bilj. 365), 110 (bilj. 369, 370), 113 (bilj. 382, 383), 117 (bilj. 408), 130 (bilj. 466), 132 (bilj. 480), 133 (bilj. 481), 135 (bilj. 493), 159 (bilj. 601), 163 (bilj. 607, 608), 170 (bilj. 636), 176 (bilj. 662), 177 (bilj. 665), 183 (bilj. 697, 698), 190 (bilj. 752), 194 (bilj. 778, 779, 780), 200 (bilj. 804), 202 (bilj. 813), 206 (bilj. 833, 834), 221 (bilj. 892, 901, 902), 223 (bilj. 908), 228 (bilj. 929), 232 (bilj. 958), 239 (bilj. 984), 296 (bilj. 1258), 300 (bilj. 1297), 310 (bilj. 1349, 1355), 311 (bilj. 1365), 316 (bilj. 1401).

³⁰⁵ Stefania Coccato u pojmu *bosoleti* prepoznaje vaze i druge vrste spremnika (S. COCCATO, 2016., 667).

³⁰⁶ Započet 14. prosinca 1465. / predočen 29. prosinca 1465.:

(fol. 356)

(na margini:) *Inuentarium bonorum quondam Florii Benchouich.*

(...)(...)

38 butoni darzeno tuti indoradi pizo onze 5.

(...)(...)

(fol. 356')

(...)(...)

1° pero de manege da dona de cendado vermeggio cum botonzeli 50 straforadi indoradi piccoli.

(...)(...)

1° centura da homo darzeno sul choro nigro cum fiuba, cauo e 5 passeti.

1° altra centura da dona de arzeno indorada sula zona vermiglia in 2 pezi scauazada cum fiuba, cauo e 5 passeti.

1° vagina da cortelli couerta de veludo vermeggio cum 2 caui de argento indoradi.

1° vera de argento manciellada (?) da dona.

(...)(...)

(HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karatus Vitale, F 15/IVb/8, fol. 356-358). Signaturu dokumenta i analizu inventara donosi Goran Budeč, ali od zlatarskih radova spominje samo srebrnu karičicu. Usporedi: G. BUDEČ, 2013.b, 82 (bilj. 254), 87 (bilj. 280), 116 (bilj. 400), 217 (bilj. 1137), 309 (bilj. 1346).

³⁰⁷ Započet 21. siječnja 1466. / predočen 10. veljače 1466.:

(fol. 361')

(na margini:) *Inuentarium bonorum olim magistri Pauli Banguarich.*

(...)(...)

(fol. 362')

(...)(...)

Vna taza indorada cum letera P in mezo pexa onze sei uel circa.

Laltra taza in pegno da maistro Michael Vuchassinich pillizer per libre 10 pexa onze (prazno).

(...)(...)

(HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karatus Vitale, F 15/IVb/8, fol. 361'-363). Signaturu dokumenta i analizu inventara donosi Goran Budeč, ali pritom ne spominje srebrninu. Usporedi: G. BUDEČ, 2013.a, 64; G. BUDEČ, 2013.b, 79 (bilj. 241), 155 (bilj. 585), 186 (bilj. 723), 206 (bilj. 832), 259 (bilj. 1076).

³⁰⁸ Drugi dio inventara u kojemu su popisani predmeti koje je pokojnik imao sa sobom u ratu protiv Osmanlija tijekom kojega je stradao: započet 12. ožujka 1466. / predočen 18. travnja 1466.:

(fol. 367)

Inuentarium bonorum quondam militis domini Thomasi Thomassouich.

(...)(...)

(fol. 367')

(...)(...)

Arzenti:

Vno bacil darzento cum el suo ramin.

Taze sei de arzento.

Pironi 16.

Cuslier 4.

Confetere 2.

Saliera una.

Dentro sono superditi arzenti in I^a cassa.

(...)(...)

(HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karatus Vitale, F 15/IVb/8, fol. 367-367'); G. BUDEČ, 2013a., 55, 57, 58 (donosi signaturu, ali u analizi ne spominje srebrninu); G. BUDEČ, 2013.b, 77 (bilj. 233), 84 (bilj. 265), 138 (bilj. 512), 142 (bilj. 527), 143 (bilj. 534), 180 (bilj. 688), 221 (bilj. 897), 222, 223, 280 (bilj. 1193), 281 (bilj. 1194, 1195), 282 (bilj. 1203), 296 (bilj. 1259); G. BUDEČ, 2016., 92, 101.

³⁰⁹ Započet 14. lipnja 1467. / predočen 26. lipnja 1467.:

(fol. 378')

(na margini:) *Inuentarium bonorum quondam Petri Milunouich.*

(...)(...)

(fol. 379)

Vn par de cercelli girophade de argento — — — — — libre sei — — — — — libre 6.

(...)(...)

(HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karatus Vitale, F 15/IVb/8, fol. 378'-379). Signaturu dokumenta donosi Goran Budeč, ali ime pokojnika čita kao Petar Milinović, a riječ *girophade* transkribira kao *garophaole*. Usporedi: G. BUDEČ, 2013.b, 96 (bilj. 318), 121 (bilj. 423), 176 (bilj. 655, 656), 191 (bilj. 754), 193 (bilj. 768), 197 (bilj. 790), 214 (bilj. 861), 241 (bilj. 996), 245 (bilj. 1013, 1014), 314, (bilj. 1387), 315.

³¹⁰ O mogućem izgledu takvih naušnica opširnije u potpoglavlju 5.2.3.4.

³¹¹ Započet 25. kolovoza 1467. / predočen 29. kolovoza 1467.:

(fol. 384')

(na margini:) *Inuentarium bonorum quondam Leonardi Barbo.*

(...)(...)

(fol. 385)

(...)(...)

Item doi taze de argento, pironi sete, coslieri tre de argento.

Item vna croxeta de argento et uno Agnus de argento.

(...)(...)

(HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karatus Vitale, F 15/IVb/8, fol. 384'-385'). Signaturu dokumenta i analizu invenatra donosi Goran Budeč, ali se pritom ne osvrće na srebrninu. Usporedi: G. BUDEČ, 2013.b, 260 (bilj. 1080), 296 (bilj. 1265), 320 (bilj. 1423).

³¹² 20. travnja 1468.:

(fol. 50')

(...) *Inventarium rex mobiliis copertam in capsula quondam Hieronimi aromatarii (...)*

(...)(...)

I^o tocho de argento (...)

(...)(...)

(fol. 51)

(...)(...)

Item para III axoli darzento e doi taze darzento vechie (...)

Item I^a taza ala schiauonescha granda darzento.

Item para de cerceli vno.

Item vno anello et I^o pirono darzento et bottoni XXII darzento bianchi.

(...)(...)

I^o anello doro cum I^a carniola

Item vna scatolla cum li instrumenti arzenti (...)

Vna corteliera cum alguni cortelli doi (?) tre (?) lauoradi darzento, numero 7.

Item pironi VIII° et chuslier qutro darzento.

Vna zentura de dona et vna zentura de homo darzento.

Vno par de cortelini fornidi darzento da dona.

Bottoni tondi darzento numero 36 indoradi.

Vno busto de perle.

Axola darzento para tre.

Item doi zenture da dona cum i zenti de cremexin cum arzento.

Quall cosse sono apresso ser Piero Raceuich (?)

(HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/I, Cristoforo q. Andree, F i, fol. 50'-51).

³¹³ Vjerojatno je riječ o varijanti imenice *toco* (*tocco*) koja označava komad nečega. Značenje navedene riječi vidi u: G. BOERIO, 1867., 753.

³¹⁴ Sastavljen 7. siječnja 1470.:

(fol. 68)

(...) *Inuentarium bonorum monasterii et ecclesie Sancti Grisogoni* (...)

(...)

Vna croxe de laton indorada (jedna riječ nejasna).

Vnaltra croxe de rame vechia.

Vnalatra croxe de ramin rotta et trista.

Vnaltra croxe de ramin indorada frusta.

Vna guaina cum paro cortelli dentro fornida darzento da dona.

Vna centureta da dentro rossa cum fiuba et chao cum paseti sete darzento.

Vna gonella de Sancta Margarita cum el busto de perle / 2 cape darzento cum vna chorona in chao.

(...)

Vno chalexo darzento cum la sua patena.

(...)

(HR-BAŠ-18/1, BK, kut. 5, fol. 68-69).

³¹⁵ Započet 9. srpnja 1472. / predočen 12. kolovoza 1472.:

(fol. 61)

(...) *Infrascripta sunt bona quondam ser Georgii Iuetich* (...)

(...)

Vna gona de scarlato (...) *cum botoni de perle numero 46 et cum dopioni da torno.*

(fol. 61')

(...)(...)

Vna vernaza da dona de panno latin biau puocho frusto cum maiete indorade de argento.

Vna vernaza de panno latin meza verde et meza negra frusta cum puoche perle atorno el cauezo et cum botonzelli darzento cinquanta vno.

(...)(...)

Item vna altro pera de manegeti de velu verde scuro cum doi pera de axole darzento.

(...)(...)

(fol. 62)

(...)(...)

3 anelli doro, vno saphiri grando, vno de bulla et vno cum perla.

(...)

Vno cento negro cum fiube et nonbreti (?) darzento fornida.

(...)

Vna bereta de puto pizinin cum chooleti vechi darzento.

(...)(...)

(fol. 63)

(...)

Doi taze darzento, vna indorada.

5 cuslier darzento, 4 annelleti darzento.

15 azole de arzento grande indorade de manege de dona.

144 pizoli, mezani et grandi botoni darzento indoradi.

Vna centura de dona ala antiga tuta darzento stritta.

Vna centura cum cento streto russa tuta, cum fiube picule darzento.

Vno cauo de centura darzento longo cum alguni cercelli rutti et pezi darzento circa onze 3.

Vna centura de cuoro da homo ala antigua cum caui et passeti vinti de arzento.

(...)(...)

(fol. 64)

In camera:

(...)(...)

(fol. 64')

(...)(...)

5 pironi darzento.

Vna taza darzento.

(...)(...)

(fol. 72')

(...)(...)

*Infrascripta sun pignera coperta in domo habitationis olim ser Georgii Iuetich que sunt ser
Iacobi Mladinich:*

Busto de perle in pezi 9 cum smalti.

Vna corda de perle mezane circa vna onza.

(...)(...)

(fol. 73)

(jedna riječ nejasna) pignera:

(...)(...)

Doi pera de cercelli et mezo cum le polize.

Vno par de cercelli garofaladi cum la poliza.

(...)(...)

(HR-BAŠ-18/1, BK, kut. 6, fol. 61-73').

³¹⁶ Vidi na stranici 434-444 u ovome radu.

³¹⁷ Vidi bilj. 23 u ovoj cjelini.

³¹⁸ M. ZJAČIĆ, 1952., dokument br. 7 na str. 209.

³¹⁹ **(fol. 21')** *Infrascripta sunt bona mobilia commissarie quondam ser Francisci Desse reperta et vendita ad publicum incantum (...) pro solutione (sue – prekriženo) seu parte solutionis antescrite sententie.*

(...)(...)

Item vnus anulus de argento cum vna ingranata venditus Francisco de Placentia — libris 6 soldis 2.

(...)(...)

Item vnus anulus de argento cum vna ingranata vendita ser Simoni Mathei — — — libris 4 soldis 0.

(...)

Item vnus anulus de argento cum vna perla vendita Lapo Zanobii — — — — — libris 3 soldis 10.

(...)(...)

Item vnus anulus cum vno diamante venditus Lapo Zanobii — — — — — — — libris 20 soldis 2.

(...)(...)

(fol. 23)

Item duo paria peternoster, vnum de corallo cum aliquibus crosetis de argento deaureatis venditas Sancto de Sibenico — — — — — — — — — — — libris 3 soldis 15.

(...)(...)

Item tria coclearia de argento ponderis onzias trium quartum vnus venditas ser Simoni Mathei pro soldis quinqueginta pro vntia et ratione vncie suma — — — — — — — — — — — libris 8 soldis 2.

(...)(...)

Item duo annuli aureati paruy venditi Guyelmo Greco comestabili — — — — — libris 3 soldis 10.

(...)(...)

Item vnum par sarcellorum de argento deauratos venditas Sancto de Sibenico — — libris 4 soldi 2.

(...)(...)

(fol. 23')

Item argentum mundissimum in totum ponderis onziam decem nouem cum dimidio venditum predicto Sancto de Sibenico libras III soldis IIII pro qualibet vnzia — — — — — — — — — — — libris 62 soldis 8.

(HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/III, Ante Campolongo, F 10/VIg, fol. 21', 23, 23').

³²⁰ A. BIRIN, 2009., dokument br. 51 na str. 171-172. Budući da u popisu dobara Martina Kamenarića iz 1444. godine žlice nisu upisane među zalozima, očito su ranije otkupljene iz zaloga. Djelomičan transkript tog inventara vidi u: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, prilog 1.

³²¹ KNJIGA STATUTA..., 1982., Knjiga 4, Poglavlje XVII.

³²² (...) *ser Radichius Sisgorich tanquam tutor pupillarum filiorum ed heredum quondam ser Nicolai Bono olim nobilis Sibenici, dedit et manualiter consignauit Iuano Vlatchouich de Sliuino districtus Sibenici, stipulanti et recipienti nomine Gifci Dichoeuich de cathuno Mirchouich, duo paria circellorum a muliere argenti aureati, 4 quorum vnum par erat ponderis vntiarum trium simul cum campanellis et catenellis et aliud par erat medie vntie et vnus octauai vntie, de quibus cercellis dictus Iuanus dedit*

signa et contrasigna et dixit illos habuisse in pignore a dicto Gifco pro libras quatuor solidos XVI paruorum, pro vino per ipsum Iuanum venditi ipsi Gifco de vino dicti quondam ser Nicolai Bono et quos circellos postmodum ipse Iuanus depositauit et dedit ipsi ser Nicolao, quas quidem libras quatuor solidos XVI paruorum dictus Iuanus dedit et manualit numerauit predicto ser Radichio, obligans se et suos heredes et omnia sua bona dicto ser Radichio stipulanti nomine quo supra eundem pro predictis duobus paribus cercellorum indemnem conseruare, defendere et excalumpnare (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 10, 11/I, Ante Campolongo, F 10/Ia, fol. 11'-12).

³²³ (...) *Ibique (M – prekríženo) Iursa Michoeuich de villa Pochrofnich districtus Sibenici (...) habuisse et recepisse a ser Iacobo Naplauich nobile Sibenici, tanquam herede et comissario quondam domine Perutie, relicte quondam ser Iohannis Naplauich, auie sue patruae, vnam capsellam de lignamine, vnum faciolum a muliere cum capitibus laboratus bombice albo, zallo et nigro, vnum par circellorum argenti aureati et vnum anulum argenti a muliere pignora alias pignorata penes dictam donam Perutiam pro libras septem paruorum de quibus restabat soluere solidos triginta paruorum quos dictus ser Iacobus confessus fuit habuisse a dicto Iursa pro resto dictas libras septem paruorum. (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 10, 11/I, Ante Campolongo, F 10/Ib, fol. 6).

³²⁴ J. KOLANOVIĆ, 1989., dokument br. 99 na str. 207. Josip Kolanović izraz *tazia* tumači kao *pladanj*, vjerojatno zbog sličnosti s riječju *tacna*, ali je vjerojatno riječ o *pliticama* koje su služile za ispijanje tekućine. Opširnije o potonjoj vrsti predmeta vidi u potpoglavlju 5.2.1.1. u ovome radu.

³²⁵ J. KOLANOVIĆ, 1989., dokument br. 104 na str. 209. Autor u riječi *tacias* prepoznaje *pladnjeve*. Vidi objašnjenje u prethodnoj bilješci.

³²⁶ J. KOLANOVIĆ, 1989., dokument br. 236 na str. 306.

³²⁷ M. HRG – J. KOLANOVIĆ, 1975., prilog br. 2a; J. KOLANOVIĆ, 1989., dokument 276 na str. 325.

³²⁸ (...) *Cum hoc sit quod quondam Thomasius Boriceuich, nuntius nobilis domine Clare vxoris quondam nobilis viri Simonis Chelglieuch de Crouatia, modo sunt menses quatuor elapsi uel circa portauisset Sibenici ducatos quindecim auri causa dandi illos ser Iohanni filio ser Radichii Sisgorich, ciui et mercatori Sibenici, pro exigendo vnam centuram ab homine fulcitam argento pignorata penes dictum ser Iohannes pro dictis ducatis XV auri, et non reperto dicto ser Iohanne Sisgorich hic Sibenici quia erat Venetiis. Dictus Thomasius dedisset predictos ducatos quindecim auri ser Iohanni quondam ser Florii Tailich, ciui et mercatori Sibenici, ut ipsos ducatos daret predicto ser Iohanni Sisgorich et dictus ser Iohannes Tailich fecisset dicto Thomasio vnum scriptura manu de predictis ducatis XV auri, et post modum idem ser Iohannes Tailich dederit ipsos ducatos quindecim auri predicto ser Iohanni Sisgorich prout dictus ser Iohannes Sisgorich ibidem presens dicebat et conficebat se habuisse ipsos ducatos XV auri a predicto ser Iohanne Tailich ciui dedit centuram predictam, et modo nouiter magister Petrus Iuanouich, sutor habitator Scardone Croatus, ibidem presens diceret se restituisset supradictam scriptura manu predicto ser Iohanni Tailich qui ser Iohanne Tailich ibidem presens negabat et dicebat non recordari quod habuerit aliquo modo dictum scriptura manu et propterea petebat sibi dari dictum scriptura manu pro sua securitate. Tandem predictus magister Petrus Iuanouich sutor promisit et solemniter se et suos heredes et omnia sua bona presentia et futura obligauit predicto ser Iohanni Tailich presenti et per se et heredibus suis stipulanti conseruare et manutenere ipsum ser Iohannem*

(!) *indemnem per dicto scripto manu et per dictis ducatis quindecim auri (...) et hoc quia predictus ser Iohannes Taulich recusabat dare predictam centuram que erat penes cum cuidam legitimo nuntio prefate domine Clare si prius non habebat aliquam cautionem et securitatem de dicto scripto manu quam promissionem conseruationis indemnitate et omnia et singula suprascripta predictus magister Petrus sutor solemniter promisit dicto ser Iohanne Taulich perpetuo firma et rata se habiturum ac attendere et obseruare vbique locorum et terrarum in omnem casu et euentum molestationis et inquietationis facte aut fiende dicto ser Iohanni Taulich (...) (HR-BAŠ-18/1, BK, kut. 2, Ante Campolongo, F 2, fol. 143').*

³²⁹ (...) *diti prochoradori cose maistro Antonio protu et maistro Marcho Chladorobich per infrascriti pini asino a Simon Sisgorich et Polo Macharunich prochuradori so sucesori in prima:*

(...) vno anelo doro chum una pera bianca per libre otu soldi disi otu cose — — — libre 8 soldi 18. Item vno anelo di arzeno (...) per libra una soldo uno cose — — — — — — — — — libra 1 soldo 1. Item (...) vno par di circeli (...) — libre 5 soldi (prazno). Item vna taca picula darzeno (...) per libre tre soldo uno — — — — — — — — — libre 3 soldo 1. (...) (...)

(HR-BAŠ-15, BNC, kut. 16, sv. 11, Računi 1433. – 1454., fol. 107).

³³⁰ *Isti su predmeti zabilježeni u još nekoliko navrata. (HR-BAŠ-15, BNC, kut. 16, sv. 11, Računi 1433. – 1454., fol. 108'); (HR-BAŠ-15, BNC, kut. 16, sv. 11, Računi 1433. – 1454., fol. 116'); (HR-BAŠ-15, BNC, kut. 16, sv. 11, Računi 1433. – 1454., sv. 11, fol. 120).*

³³¹ (...) *deno auer prochuradori de nostra schuola (...) a Zuan Vrancich et magistro Matio Bogafcich nostri prochuradori nouy a charte 121 (...) Item vna spada e vno anelo chum pietra bianca per liure oto soldi dizi oto de la chomesaria de Martin Slipcich. Item vna taca darzeno picula groseta de Grigor Bucmanich per liure 3 soldo 1. Item vn par de circeli indoradi (...) liure 5 (...) Item vno par de circeli indoradi (...) Item vn par de circeli de magistro Ratcho Domanchuseuich (...) liure 4 soldi 7. Item vn par de cerceli de Radica Zuanoua (...) liura 1 soldi 16. Item vn par de circeli de magistro Piero protu liure 5 soldi 9 per puntadure. Item do aneli darzeno da magistro Grigor Smilouich per liure 2 soldi 6. Item vn facol lauorado chum seda da Gregor Blazeuich liure 2 soldi 9. (...) Item vno banchal de magistro Zuane Punchouich per puntadure liure 9 soldi 14. (...) Item vn anelo darzeno indorado pontifical, anchora vn anelo piculo, vna fibba darzeno, e vn pandalo darzeno per liure 7 soldi 15 (jedna riječ nejasna) liure setanta patru soldi dezisete (...) (HR-BAŠ-15, BNC, kut. 16, sv. 11, Računi 1433. – 1454., sv. 11, fol. 120). Isti predmeti ponovno su popisani 22. listopada 1453., 21. i 22. listopada 1454. godine. (HR-BAŠ-15, BNC, kut. 16, sv. 11, Računi 1433. – 1454., fol. 120', fol. 125, fol. 126').*

³³² *Ad instantiam ser Gregorii Cimaturich (?) retulit (...) se presentasse Stipse Stipsich de Scardona parte vnum (jedna riječ nečitka) damascinum cum pectorali et XII paruis fibulis argenteis pro libris 6 soldis 14 et expensis. (HR-DAŠI-197, Miscellanea, kut. I, 65, Liber citationum 1453. – 1457., fol. 98).*

³³³ *Ad instantiam ser Pauli Petreuich retulit (...) se presentasse ser (oštećeno) quondam Iohannis et ser Petro Tolimerich tanquam procuratoribus monasterii Sancti (oštećeno) crateres 4 argenteas, videlicet duas auratas et duas albas pro (oštećeno) et expensis. (HR-DAŠI-197, Miscellanea, kut. I, 65, Liber citationum 1453. – 1457., fol. 98).*

-
- ³³⁴ *Ad instantiam ser G[eor]gii Vuchsich retulit (...) se presentasse ser Martino quondam ser Thomasii de Mirsa vnam tazam de argento pro libris 3 et expensis. (HR-DAŠI-197, Miscellanea, kut. I, 65, Liber citationum 1453. – 1457., fol. 98').*
- ³³⁵ *Ad instantiam Radichii Iunchouich de Prodoglie retulit Vuchichius se presentasse Georgio tinctorii vnum anulum aureum pro libras 4 et expensis. (HR-DAŠI-197, Miscellanea, kut. I, 65, Liber citationum 1453. – 1457., fol. 99).*
- ³³⁶ *Ad instantiam Stoye relicte quondam Dragani de Sibenico retulit Vuchichius se presentasse Gregorio Smilouich instantis vnam centuram de argento cum cento carmesino pro ducato uno et expensis. (HR-DAŠI-197, Miscellanea, kut. I, 65, Liber citationum 1453. – 1457., fol. 99).*
- ³³⁷ *Ad instantiam Radoslauri Nofcouich pilliparii de Sibenico retulit se Vuchichius preco se proclamasse de mandato domini comitis duos cultellos (fulctos – prekriženo) cum vagina fulcita argento quod sunt Radoie pelliparii quos habebant suprascriptus Radoslauus in pignus pro libris quatuor et expensis. Die 14 maii 1455. Retulit Vuchichius preco quod se incantasse antedictos cultellos cum vagina die XI instantis pro ser Gaspari Iurissich (...) pro libris 3. (HR-DAŠI-197, Miscellanea, kut. I, 65, Liber citationum 1453. – 1457., fol. 101').*
- ³³⁸ *Ad instantiam Karoti Vitalis cancelarii comunis Sibenici retulit Iohannes Maricich preco se presentasse vxoris domini quondam Gasparis Roclich vnam centuram de argento auratam cum cento serico blauo et vnum centum sericum pauonacium fulcitum argento pro libris 7 soldis 5 (...)
Die 29 octobris 1455. (...) per ser Simone Gliubich iudicem (...) centura et centum fuerunt deliberata sibi pro libris 4 paruorum (...) (HR-DAŠI-197, Miscellanea, kut. I, 65, Liber citationum 1453. – 1457., fol. 102').*
- ³³⁹ *Ad instantiam ser Martini quondam ser Thomasii retulit Vuchichius se presentasse Margarita Vodaroua (?) de Sibenico vnam tazam de argento pro soldis 38 et expensis.
Die 28 maii 1455 Retulit Vuchichius preco quod se incantante die 26 instantis per ser Petrum Tollimerich iudecem fuit deliberata dicta taza presbitero Iohanni Prochopouich in totum soldis 48 pro untia. (HR-DAŠI-197, Miscellanea, kut. I, 65, Liber citationum 1453. – 1457., fol. 102').*
- ³⁴⁰ *Ad instantiam ser Martini quondam ser Thomasii de Mirsa retulit Vuchichius se presentasse vxoris Christophori quondam Andree de Venetiis tazam de argento duas et vnum anulum aureum cum perla pro libris 28 soldis 10 et expensis. (HR-DAŠI-197, Miscellanea, kut. I, 65, Liber citationum 1453. – 1457., fol. 102').*
- ³⁴¹ *Ad instantiam ser Chrestoli Butrisich retulit Iohannes Gatello se presentasse ser Simonis Gliubich paria 18 axularum de argento auratum pro libris 40 et expensis.
(...) per ser Petrum Tollimerich iudicem die 26 instantis se incantante fuerunt delibera[te] (jedna riječ oštećena) axule magistro Matheo Radelich (oštećeno) soldis 54 pro untia. (HR-DAŠI-197, Miscellanea, kut. I, 65, Liber citationum 1453. – 1457., fol. 102').*
- ³⁴² *Ad instantiam fratri (?) nomine Andree Tichich retulit se Iohannes Maricich presentasse presbitero Gregorio Simieuich vnum craterem argenteum pro libris quatuordecim et expensis.*

-
- (...) *die 17 instantis per ser Ciuitanum Gersicich iudicem dictus craterem fuit deliberatus domino Iacobo Zillieuch archipresbitero Sibenici pro libris 3 vncia et fuisse (oštećeno) vnciarum 4 $\frac{5}{8}$*
(HR-DAŠI-197, Miscellanea, kut. I, 65, Liber citationum 1453. – 1457., fol. 106).
- ³⁴³ *Ad instantiam Georgii Dmncich (?) (...) retulit Iohannes Gatello se presentasse ser Laurentio de Mirsa vnum annulum aureum pro libris 10 soldis 10 et expensis.* (HR-DAŠI-197, Miscellanea, kut. I, 65, Liber citationum 1453. – 1457., fol. 106').
- ³⁴⁴ *Ad instantiam ser Karoti Vitalis cancelarii comunis Sibenici retulit Turcinus (?) se presentasse Martino Sostarich de Orischie vnum par cerceliorum pro libris 8 soldos 8 et expensis.* (HR-DAŠI-197, Miscellanea, kut. I, 65, Liber citationum 1453. – 1457., fol. 107').
- ³⁴⁵ *Ad instantiam ser Charoti Vitalis cancelarii comunis Sibenici retulit Gasparus famulus comunis se presentasse ciui (?) Michaeli Radaich anulos duos, videlicet unum cum bula uiridi et alium cum lapide pro libris 9 et soldis 17 et expensis.* (HR-DAŠI-197, Miscellanea, kut. I, 65, Liber citationum 1453. – 1457., fol. 107').
- ³⁴⁶ *Ad instantiam Radosloui Schulcich de burgo Sibenici retulit Petrus preco se presentasse Baldassari Nochlich de dicto burgo vnum annulum (jedna riječ oštećena) cum bulla rubea pro soldis 20 et expensis.* (HR-DAŠI-197, Miscellanea, kut. I, 65, Liber citationum 1453. – 1457., fol. 137).
- ³⁴⁷ *Ad instantiam Antonii de Roma speciarii retulit (...) se presentasse ser Florio Zauorouich vnum annulum aureum pro libris 6 soldis 4 et expensis.* (HR-DAŠI-197, Miscellanea, kut. I, 65, Liber citationum 1453. – 1457., fol. 137').
- ³⁴⁸ *Ad instantiam Andree Tichich retulit (...) se presentasse Alegreto Vitacich vnam tazam argenteam pro libris X et expensis.* (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 1, sv. 1.1.1.1.1, fol. 2).
- ³⁴⁹ *Ad instantiam ser Indrici retulit Iohannis Gatello se die 25 maii proxime preteriti presentasse Ratmillo lapicide septem paria circellorum pro libris 23 et expensis.*
Die 6° mensis iulii 1459 (idem – prekriženo) retulit Iohannis Gatello quod ad incantum pro se factum die dominico 24 iunii proxime preteriti (...) fuerunt suprascripta cercella deliberata suprascripto ser Indrico in ratione soldorum 50 pro singula onzia et ponderasse onzias sex et octauos sex, ad termino octo dierum ut exigi possit. (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 1, sv. 1.1.2.1, fol. 195').
- ³⁵⁰ *Ad instantiam Georgii Rucich de Perhouo retulit Matheus Micich se presentasse Simoni Iaricich de Sibenico pirolos 30 argenteos auratos pro libris 27 soldis 7 et expensis.* (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 1, sv. 1.1.2.1, fol. 197).
- ³⁵¹ *Ad instantiam Florii Bachouich (?) retulit Iohannes Maricich se presentasse Radoslao Vitacich vnam tazam argenteam pro libris 21 soldis 5 et expensis.* (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 1, sv. 1.1.2.1, fol. 197).
- ³⁵² *Ad instantiam Pauli Bostchouich de Sibenico retulit Marinus famulus comunis se (...) presentasse Dismano Banguarich vnum annulum aureum pro libra 1 soldis 8 et expensis.* (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 1, sv. 1.1.2.1, fol. 199').
- ³⁵³ 14. kolovoza 1459.: *Ad instantiam Carini sartoris retulit Gasparus famulus comunis se presentasse Bartholo Babich piscatori vnum annulum argenteum pro soldis 10 et expensis.* (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 1, sv. 1.1.2.1, fol. 200).

³⁵⁴ *Ad instantiam ser Georgii Diuinich retulit (...) se presentasse Detrich Chiuchouich unum craterem argenteum pro libris 22 et expensis. (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 1, sv. 1.1.2.1, fol. 201').*

³⁵⁵ *Ad instantiam magistri Blasii lapicide de Sibenico retulit Gasparus famulus comunis se presentasse magistro Petro Bercich lapicide de Sibenico vnum cingulum argenteum vermeium quod est in manu militis magnifici domini comitis pro libris nouem soldis 18 et expensis. (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 1, sv. 1.1.2.1, fol. 204').*

³⁵⁶ *Ad instantiam ser Iohannis et ser Simonis Taelich fratris retulit (...) se presentasse Christoforo de Andrea notarium vnam centuram muliebrem de argento pro libris 43 paruorum er expensis. (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 1, sv. 1.1.2.1, fol. 208').*

³⁵⁷ 7. siječnja 1460. godine:

(fol. 205')

(...) ad instantiam tutores Georgii pupilli filii quondam ser Georgii Camenarich et ad instantiam ser Marci Iohannis nomine done Caterine eius (jedna riječ nejasna) et sororis dicti pupilli ser Iohannes Gatello, preconis comunis (...) fuisse publici proclamationi versus omnes ille persone quam pigneruta fuissent aut quondam ser Georgio eorum patri aut olim Martino Camenarich auo ipsorum deberent recuperate ipsa pignera (...) et persone ille quarum (...) ipsa non exegissent (...) ad publicum incantum (...) fuerunt infrascripta pignora deliberata infrascriptis pro sumas et precii infrascriptis (...) termino octo dierum (...) vt exigi possunt et in factis dictis 8 diebus exigi non possunt videlicet:

Vna taza de argento aurata vnciarum 4 quartarum 3 qua taza fuit olim donne Catize monialis Sancti Saluatoris fuit deliberata ser Saraceno Nicolai in ratione soldorum quinquaginta pro vncia val — libras 11 soldos 19.

(fol. 206)

Paria decemocto cum dimidio cercellorum garofolatorum et coclear vnum argenteum et anulus vnus argenteis qua omnia ponderiuerunt vncias quindecim cum vno quarto fuerunt deliberata antescripto ser Saraceno in ratione soldos septuagintaduorum pro vncia valent in toto libras quinquaginta quatuor et soldos decemocto paruorum qua omnia fuerunt infrascriptarum personarum videlicet — libras 54 soldos 18.

Vnum par cercellorum et vnum coclear argenteum pignerata per quondam Iohannes barbitonsore pro libras 6 soldos 7 ponderiuerunt vncia vna et triabus quartis.

Vnum par cercellorum garofalatorum Obertich pigneratum pro soldis triginta sex ponderis octaorum quinque vncie.

Vnum par cercellorum ab (jedna riječ nejasna) Stanize Tolimerich pignerauerunt pro libris quatuor ponderis vnus vncie et octaorum quinque.

Vnum par cercellorum Ciuitani Modrinich pignoratum pro libra vna soldis decemocto ponderis trium quartorum vncie.

Tria circella aurata Iohannis Slochiud de Coglieurata pignerata pro (soldis quinqa — prekriženo) libris tresdecem ponderis vnciarum duarum scursarum .

Vnum par circellorum Ratci preconis pigneratum pro libris quinque et soldis sex ponderis vncie vnus.

Vnum par circellorum Luce Martinis (?) Simonis pigneratum libris quatuor soldis duodecim ponderis quartorum trium.

Paria duo circellorum Goytani pellipari pignerata libris tribus soldis duodecim ponderis octauorum septem.

Vnum par circellorum Stanaue Mazaroue pigneratum libris duabus soldis sex ponderis vnius vncie.

Paria duo circellorum Frane Zulianovich pignerata libras duabus ponderis vnius vncie scarse.

Par vnum circellorum Iacobi zapatoris pigneratum libris tribus ponderis vncie vnius.

Vnum par circellorum Ruse vxoris Miladini pigneratum soldis trigintasex ponderis octauorum quinque.

Circella quinque et anullus vnius sine poliza ponderis vnciarum duarum.

Que omnia pignera vti supra legitur empti fuerunt pro ser Saracenum Nicolai (jedna riječ nejasna) precio suprascripto.

(fol. 206')

Item pro antescriptos iudicem et procuratorem fuerunt uendita ser Marco Iohannis ciui Sibenici infrascripta pignera (...) paria decemocto circellorum et botoni argentei sexaginta septem, annuli tres argenti, vna croseta argentea ponderis in totum vnciarum viginti uendita a soldos quinquaginta octo pro vncia (jedna riječ nejasna) ad libras quinquaginta octo paruorum videlicet — libras 58.

Et fuerunt infrascriptarum personarum et ponderorum infrascriptorum:

Vnum par circellorum Peruac Tolinich de burgo pigneratum libris duabus ponderis vncie vnius cum dimidio boni ponderis.

Vnum par circellorum magnorum Goychi Milicich Morlachi pigneratum libris duabus soldis duodecim ponderis vnciarum duarum et vnius octaui.

Vnum par circellorum Gregorii Iurieuch de cathona Milichii Mirchouich pignerata libris duabus soldis decemseptem ponderis vnius vncie.

Tria circella Iurchi Bugarich pignerata libris quinque ponderis vncie vnius et vnius quarti.

Botonos vigintinouem aurati argenti Radoslavi Schiulcich pignerati libras duodecim soldis quatuor ponderis vnciarum duarum et trium octauorum.

Botoni triginta quatuor aurati argenti et aliqua frusta circellorum Iurai Oriata pignerata libris quinque soldis septem, ponderis vnciarum duarum et quartorum trium.

Vnum par circellorum Stane uxoris Ratchi (pro per – prekriženo) pignorum pro soldis 12 ponderis vnius vncie medie.

Vnum par circellorum ser Daudid pigneratum soldis 30 ponderis octauorum septem.

Vnum par circellorum Simonis Iaxich pigneratum libris duabus ponderis quinque octauorum.

Vnum par cercellorum Ruse sue quondam matris pigneratum soldis 12 ponderis trium octauorum.

Vnum par circellorum fractorum Vlachigne (soldis 21 – prekriženo) pigneratum soldis 21 ponderis octauorum trium.

Vnum par circellorum Thomasii pigneratum soldis 32 ponderis ut supra.

Vnum par circellorum Radoslavi Dragosseuich pigneratum libris 4 ponderis quinque octauorum.

Vnum circellum magistri Pauli Draglianouich pigneratum soldis 24 ponderis trium octauorum.

(fol. 207)

Vnum par circellorum sumbat (?) pigneratum (soldis – prekriženo) libris 2 soldis 12 ponderis dimide uncie.

Duo paria circellorum auratorum Milgost Landar (?) pignerati soldis 36 ponderis trium quartorum.

Vnam crucem argenteam Margarite pignerata libris duabus ponderis octauorum septem.

Paria quatuor circellorum auratorum et botonos 23 pignerata et pigneratos Iurci Sopcouich sartori ponderis unciarum quinque excepto uno octauo libris (8 – prekriženo) tresdecim soldis 15 qua uendita fuerunt precio soldis (56 – prekriženo) 55 pro sigula uncia.

Tres tacias argenteas auratas quondam ser Danielis Marinich pigneratas libris 39 soldis 16 ponderis vnciarum 13 et soldis 50 pro singula uncia.

Duo paria axolarum argenteum (pi – prekriženo) ser Damiani Mirsich pignorata libris sex soldis 2 ponderis vnciarum duarum et unius quarti.

Sexaginta botonos (no – prekriženo) non auratos et unum anulum aureum Stephani Stanich pignoratos libris undecim soldis 4 ponderis unciarum trium et unius quarti que uendi fuerunt precio librarum decem soldorum quatuor.

Vnam taziam auratam et unam crucem cum una catenella Vlatchi Benedicouich pigneratas pro libris (praznina) ab ponderis onciarum septem quam uendite fuerunt precio sexaginta soldorum pro singula uncia.

Vnam centuram argenteam done Marize Chrepelichie pignerata libris 29 soldo vnus ponderis unciarum nouem qua uendita fuit soldorum 40 pro singula oncia.

Duo paria circellorum Grubas Tesinich (?) pignorata libris 10 soldis 10 ponderis onziarum trium et octauorum trium qua uendita fuerint precio soldorum 40 pro onzia.

Botoni 38 (octo – prekriženo) argentei non aurati Radmili catone Uolnich pignerati precio libris septem ponderis unziarum trium, quartorum trium (precio – prekriženo) que uenditi fuerunt precio soldorum quadraginta.

Botoni 19 argentei uxoris Georgii de ortis pignerati soldis 4^{or} ponderis vnus vncie que uenditi fuerunt precio soldorum 40 pro onzia.

Quadragintaquinque botoni argentei et unum anulum inauratum Thomasii Tertchouich pignerati libris 3 soldis 12 ponderis onziarum duarum et octauorum quinque que uenditi fuerunt precio soldorum 40 oncia.

Botoni 12 inaurati argentei Vladice Pizsa pignerati soldis 8 ponderis medie onzie que uenditi fuerunt precio soldorum 40 pro onzia.

Vnus anulus argenteus Pribislau Ratchouich pigneratus soldis 13 ponderis vnus octauus qui uenditus fuit precio soldorum 40 pro onzia.

Vnius anulus argenteus Sfile Vuchozeua (!) pigneratus libris 3 ponderis octauorum trium qui uenditus fuit precio soldorum quadraginta pro onzia.

(fol. 207^v)

Vnus anulus Rade Anchoue (?) pigneratus libra 1 soldis 5 ponderis vnus octauus qui uenditus fuit precio soldos 40 pro singula onzia.

Tres anuli argentei filie Despot pignerati libra 1 soldis 3 ponderis medie oncie qui uenditi fuerunt soldorum 40 pro onzia.

Vnus anulus argenteus Xifchi Goianouich pigneratus soldis 15 ponderis octaui unius, qui uenditus fuit precio soldorum 40 pro onzia.

Vnus anulus argenteus Ciuitani Modrinich pigneratus pro soldis 15 ponderis vnus octaui qui uenditus fuit precio soldorum 40 pro onzia.

Vnus anulus argenteus Mathei Vzilouich pigneratus soldis 10 ponderis vnus octaui que uenditus fuit precio soldorum 40 pro oncia.

Duo anuli argentei Mar(z – prekriženo)ize pignerati soldis 30 ponderis (unius – prekriženo) medie vncie qui uenditi fuerunt precio soldorum 40 pro onzia.

Vnus anulus argenteus Stane Bosine (?) pigneratus soldis 10 ponderis vnus octaui qui uenditus fuit precio soldorum 40 pro onzia.

Vnus anulus sartoris Brade pigneratus soldis 8 ponderis vnus octaui qui uenditus fuit precio soldorum 40 pro onzia.

Vnus anulus Iunote Murilich pigneratus soldis 20, ponderis vnus quarti qui uenditus fuit pro soldorum 40 pro onzia.

Quatuor anuli argentei Marislaue vxoris Iohannis pignerati soldis 36 ponderis duorum quartorum qui uenditi fuerunt precio soldorum 40 pro onzia.

Vnus anulus argenteus Sfile Cernoboba (?) pigneratus soldis 42 ponderis vnus octaui qui uenditus fuit precio soldorum 40 pro onzia.

Tres anuli Atonii barbitonsoris pignerati soldis 30 ponderis duorum quartorum qui uenditi fuerunt precio soldorum 40 pro onzia.

Vnus anulus argenteus Gregorii Biloslaulich pigneratus soldis 38, ponderis vnus quarti uenditus soldorum 40 pro onzia.

Vnus anulus argenteus Gregorii peliparii pigneratus soldis 20 ponderis vnus octaui uenditus soldorum 40 pro onzia.

Vnum cerceletum Dobre Glupsich pigneratum soldis 8 ponderis vnus octaui uenditus precio soldorum 40 pro onzia.

Vnus anulus argenteus filie Nicole Butrisich pigneratus soldis 18 ponderis vnus quarti uenditus precio soldorum 40 pro onzia.

(fol. 208)

Vnus anulus argenteus Stoyslau Iurgieulich pigneratus libris quinque ponderis quartorum duorum uenditus precio soldorum 40 pro onzia.

Vnus anulus argenteus Ratci peliparii pigneratus soldis 8 ponderis vnus octaui uenditus precio soldorum 40 pro onzia.

Vnus anulus (Bartholi – prekriženo) argenteus Bartholi de villa Striseuo pigneratus soldis 48 ponderis octaui trium uenditus soldorum 40 pro onzia.

Vnus anulus argenteus cuiusdam stipendarii ad portam magnam pigneratus soldis 13 ponderis vnus octaui uenditus soldorum 40 onzia.

Vnus anulus argenteus massarie presbiteri Gregorii Raceuich pigneratus duorum octauorum uenditus precio soldorum 40 onzia.

Vnus anulus argenteus Iacobi pigneratus soldis 6 ponderis duorum quatorum uenditus precio soldorum 40 pro onzia.

Vnus anulus argenteus Vlachigne pigneratus soldis 13 ponderis vnius octauu uenditus soldorum 40 pro onzia.

Vnum par circellorum et tres anulos argenteos Marci Ripe pigneratos libris 6 soldis 2 uenditis soldorum 58 pro onzia ponderis vnius onzie et quatorum trium.

Vnus anulus argenteus Goimili de Grebac pigneratus soldis 20 ponderis vnius octauu uenditus precio soldorum 40 onzia.

Vnus anulus argenteus Ieline nutricis (?) pigneratus soldis 13 ponderis vnius octauu uenditus precio soldorum 40 onzia.

Vnius anulus argenteus Mise pigneratus soldis 13 ponderis vnius octauu uenditus precio soldorum 40 pro onzia.

Vnus anulus Michaelis Slancich pigneratus libra 1 soldis 8 ponderis unius octauu uenditus ut supra.

Vnus anullus Pauli Milcouich pigneratus soldis 6 ponderis unius octauu uenditus ut supra.

Vnus anulus Pauli Petreuich pigneratus soldis 2 ponderis unius octauu uenditus ut supra.

Vnus anulus Marislaue pigneratus soldis 13 ponderis unius octauu uenditus ut supra.

(fol. 208')

Vnus annulus Marzize pigneratus soldis 9 ponderis unius octauu uenditus ut supra.

Vnus anulus argenteus cum uno lapide blauo (jedna riječ nejasna) ponderis unius octauu uenditus ut supra.

Que omnia pignera ultrascripta deliberata fuerunt suprascripto ser Marco quondam Iohannis per ser Iohannem Taulich iudice curie maioris (...) que quidem pignera ascendit ad summam onciarum 91 et vnius octauu precio librarum ducentarum quadragintotto et soldorum octo paruorum videlicet librarum 248 soldorum 8.

Item vnus anulus aureatus cum uno saphiro quondam magistri Marci ciroicho pigneratus (praznina) deliberatus et uenditus precio librarum uiginti denariorum et soldorum sex per dominum iudicem ser Michaeli Tiscouich.

Vnus crater argenteus inauratus Georgii Sopchouich ponderis trium onciarum octauorum trium uenditus precio soldorum 55 pro singula oncia (Iohanne Marco Iohanne ut supra – prekriženo) Georgio Ferro ut supra qui ascedit ad summam librarum 9 soldorum 5.

Tria coclearia de argento et vnum pecidium cinguli muliebris ser Francii Ripcich pignerata libris XV soldis 8 ponderis (li – prekriženo) vnciarum septem deliberata suprascripto ser Marco Iohannis a soldorum 23 pro vncia.

Aliquot passeti argentei Pribislai Drasenich pignerata pro libris (praznina) ponderis vnciarum 4 et octauorum 5 deliberata esse ser Marco a soldorum 25 pro vncia.

(HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 1, sv. 1.1.2.1, fol. 205'-208'). Ovaj dokument potvrđuje raniju pretpostavku da su Martin i Juraj Kamenarić bili otac i sin. Vidi: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 101 (bilj. 9).

-
- ³⁵⁸ Istovjetne zaloge moguće je usporediti u djelomičnim transkriptima popisa dobara dvojice plemića. Vidi: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 101, prilog 1, prilog 2.
- ³⁵⁹ Njezino je prezime zabilježeno u inventaru Jurja Kamenarića koji je zalog preuzeo nakon smrti oca. Vidi: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 111-112 (bilj. 111), prilog br. 1 (fol. 116r), prilog br. 2 (upis pod brojem 264).
- ³⁶⁰ Vidi i u: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 114, prilog br. 1 (fol. 115r), prilog br. 2 (upis pod brojem 238).
- ³⁶¹ Vidi i u: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, prilog br. 1 (fol. 114r).
- ³⁶² Vidi i u: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, prilog br. 1 (fol. 113v), prilog br. 2 (upis pod brojem 190).
- ³⁶³ Vidi i u: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, prilog br. 1 (fol. 116r), prilog br. 2 (upis pod brojem 280).
- ³⁶⁴ Vidi i u: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, prilog br. 2 (upis pod brojem 221).
- ³⁶⁵ Vidi i u: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, prilog br. 1 (fol. 113v), prilog br. 2 (upis pod brojem 187).
- ³⁶⁶ Riječ je o zalogu Davida (Dujmova) zabilježenom i u inventarima obojice Kamenarića. Vidi: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, prilog br. 1 (fol. 114r), prilog br. 2 (upis pod brojem 182).
- ³⁶⁷ Vidi i u: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, prilog br. 1 (fol. 114r), prilog br. 2 (upis pod brojem 180).
- ³⁶⁸ Vidi i u: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, prilog br. 2 (upis pod brojem 233).
- ³⁶⁹ Vidi i u: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, prilog br. 1 (fol. 114r), prilog br. 2 (upis pod brojem 189).
- ³⁷⁰ Riječ je o zlataru Pavlju Derljanoviću koji je naušnice u zalog dao kod Jurja Kamenarića. Vidi u: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 104-105, prilog br. 2 (upis pod brojem 263).
- ³⁷¹ Vidi i u: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 104-105, prilog br. 2 (upis pod brojem 267).
- ³⁷² Vidi i u: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 104-105, prilog br. 2 (upis pod brojem 269).
- ³⁷³ Vidi i u: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, prilog br. 1 (fol. 113v), prilog br. 2 (upis pod brojem 229).
- ³⁷⁴ Vidi i u: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, prilog br. 1 (fol. 115v), prilog br. 2 (upis pod brojem 245).
- ³⁷⁵ Vidi i u: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 108, prilog br. 2 (upis pod brojem 255).
- ³⁷⁶ Vidi i u: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, prilog br. 1 (fol. 116r).
- ³⁷⁷ Vidi i u: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, prilog br. 1 (fol. 114r), prilog br. 2 (upis pod brojem 225).
- ³⁷⁸ Vidi i u: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, prilog br. 2 (upis pod brojem 224).
- ³⁷⁹ Vidi bilj. 357 na str. 588-592 (fol. 206'). U inventaru Jurja Kamenarića upisan je zalog rečenog Radoslava, ali su ondje za isti iznos u zalogu zabilježena trideset i tri srebrna pozlaćena gumba. Vidi: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, prilog br. 2 (upis pod brojem 242).
- ³⁸⁰ Vidi i u: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, prilog br. 2 (upis pod brojem 244).
- ³⁸¹ Vidi i u: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, prilog br. 2 (upis pod brojem 208).
- ³⁸² U inventarima dvojice Kamenarića rečena je Sfila zabilježena kao Sfila Vulkočeva i Sfila Vukočeva. Vidi u: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 103, prilog br. 1 (fol. 117r), prilog br. 2 (upis pod brojem 271).
- ³⁸³ U inventaru Jurja Kamenarića Rada je zabilježena kao Rada iz Ankone. Vidi u: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, prilog br. 2 (upis pod brojem 283).
- ³⁸⁴ Vidi i u: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, prilog br. 1 (fol. 115r), prilog br. 2 (upis pod brojem 228).
- ³⁸⁵ U inventarima dvojice Kamenarića Matej je naveden kao Matej Verzilović. Vidi: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, prilog br. 1 (fol. 115r), prilog br. 2 (upis pod brojem 231).
- ³⁸⁶ Vidi: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, prilog br. 1 (fol. 115r).
- ³⁸⁷ Vidi i u: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, prilog br. 2 (upis pod brojem 246).

-
- ³⁸⁸ Vidi i u: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, prilog br. 1 (fol. 114v), prilog br. 2 (upis pod brojem 212).
- ³⁸⁹ Vidi i u: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, prilog br. 1 (fol. 114v), prilog br. 2 (upis pod brojem 217).
- ³⁹⁰ U oštećenom inventaru Martina Kamenarića pogrešno sam pročitala ime Marislavinog supruga (Gruan umjesto Zuan). Vidi: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, prilog br. 1 (fol. 115r), prilog br. 2 (upis pod brojem 205).
- ³⁹¹ Vidi i u: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, prilog br. 1 (fol. 115r), prilog br. 2 (upis pod brojem 211).
- ³⁹² Vidi i u: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 103, prilog br. 1 (fol. 114v), prilog br. 2 (upis pod brojem 199).
- ³⁹³ Vidi i u: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, prilog br. 2 (upis pod brojem 281).
- ³⁹⁴ Vjerojatno je riječ o zalogu Marije Butrišić koji se spominje u inventaru Martina Kamenarića. Vidi: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, prilog br. 1 (fol. 114r).
- ³⁹⁵ Vidi i u: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, prilog br. 1 (fol. 115r), prilog br. 2 (upis pod brojem 207). U inventaru Jurja Kamenarića iz 1451. godine navedeno je da je prsten bio u zalogu za osam libara.
- ³⁹⁶ Vidi i u: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, prilog br. 1 (fol. 114v), prilog br. 2 (upis pod brojem 195).
- ³⁹⁷ Budući da je inventar Martina Kamenarića jedva čitljiv, iznos zaloga nije dobro vidljiv pa sam u radu o tom inventaru napisala da je riječ o iznosu od dvije libre. Vidi: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, prilog br. 1 (fol. 114v), prilog br. 2 (upis pod brojem 284).
- ³⁹⁸ Vidi i u: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, prilog br. 1 (fol. 114v).
- ³⁹⁹ Vidi i u: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, prilog br. 1 (fol. 114r).
- ⁴⁰⁰ Vidi i u: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, prilog br. 2 (upis pod brojem 276).
- ⁴⁰¹ Vidi i u: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, prilog br. 1 (fol. 115r), prilog br. 2 (upis pod brojem 202).
- ⁴⁰² Prsten je bio založen kod Jurja Kamenarića u čijem je inventaru upisan kao *anelo doro cum vno sassin*. Vidi i u: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 103, prilog br. 2 (upis pod brojem 273).
- ⁴⁰³ Vidi i u: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, prilog br. 1 (fol. 115v), prilog br. 2 (upis pod brojem 236).
- ⁴⁰⁴ Vidi i u: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, prilog br. 1 (fol. 116r), prilog br. 2 (upis pod brojem 266).
- ⁴⁰⁵ Vidi i u: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, prilog br. 1 (fol. 116r), prilog br. 2 (upis pod brojem 268).
- ⁴⁰⁶ Vidi i u: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 105, prilog br. 1 (fol. 115v), prilog br. 2 (upis pod brojem 237).
- ⁴⁰⁷ Zalog je bio založen za petnaest libara i osam solda te se spominje u inventarima obojice Kamenarića. Međutim, kako su oba inventara oštećena, prilikom objave njihovih djelomičnih transkripata potkrale su mi se dvije pogreške zbog kojih nisam uvidjela da je riječ o istovjetnom zalogu. Naime, u transkriptu gotovo potpuno ispranog popisa dobara Martina Kamenarića zabunom sam navela iznos od pet libara, a u transkriptu popisa dobara Jurja Kamenarića netočno sam rekonstruirala broj založenih žlica. Neznajući da je riječ o istom zalogu, riječ *pandallo* protumačila sam kao zaimaču umjesto kao komadić srebra sa ženskog pojasa. Vidi: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 114 (bilj. 133), prilog br. 1 (fol. 115r), prilog br. 2 (upis pod brojem 249).
- ⁴⁰⁸ Vidi i: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 109 (bilj. 86), prilog br. 1 (fol. 115r), prilog br. 2 (upis pod brojem 243).
- ⁴⁰⁹ Vjerojatno je riječ o srebrnoj *tazi* koju je s još nekim predmetima Juraj Sopković založio kod Martina Kamenarića, a koja se spominje i u inventaru njegova sina Jurja. Vidi u: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, prilog br. 1 (fol. 115v), prilog br. 2 (upis pod brojem 245).
- ⁴¹⁰ *Ad instantiam ser Zimonis Diunich retulit (...) se presentasse ser Georgio Lignicich duos crateres argenteos pro libris 17 soldis (prazno) et expensis.* (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 1, sv. 1.1.2.1, fol. 209).

-
- ⁴¹¹ *Ad instantiam Marunicich de Coglieurata retulit (...) se presentasse Laurentio Tuscanich unum craterem argenteum cum una S in fondo pro libris 10 soldis 16 et expensis. (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 1, sv. 1.1.2.1, fol. 209').*
- ⁴¹² *Ad instantiam ser Nicolai Michoicich retulit (...) se presentasse Radiuoyo Prifcich de villa Glubostinich tanquam plezios solutore pro Petro Metlicich de (nejasno) vnum annulum aureum cum arma pro libris 15 et expensis. (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 1, sv. 1.1.2.1, fol. 209').*
- ⁴¹³ *Ad instantiam ser Hieronymi de Tarsia (?) retulit idem prece se presentasse domino Dionisio Iustini vnam confeteriam argenteum auratam pro libris 37 et expensis. (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 1, sv. 1.1.2.1, fol. 211).*
- ⁴¹⁴ *Ad instantiam dicti ser Hieronymi de Tarsia (?) retulit Iohannes Gatello se presentasse vxoris Martini Daudouich vnam coronam argenteam auratam, vnam çolaynam argenteam auratam, vnum (cal – prekriženo) craterem argenteum et aliquos botones argenteos auratos pro circa libris 190 et expensis. (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 1, sv. 1.1.2.1, fol. 211a).*
- ⁴¹⁵ *Ad instantiam ser Iacobi Nicolini retulit Marchus famulus comunis se die 26 mensis februaryi magistro Michaeli calafato (riječ nejasna) unum craterem argenteum pro libris 5 et expensis. (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 1, sv. 1.1.2.1, fol. 211a).*
- ⁴¹⁶ *Ad instantiam Antonii Romani speciarii retulit (...) se presentasse Radize vxori Ciuitani unum par circellorum pro soldis 50 et expensis. (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 1, sv. 1.1.2.1, fol. 212').*
- ⁴¹⁷ *Ad instantiam ser Iohannis Dobroieich retulit (...) se presentasse Radosloui Schulcich de Sibenico vnam centuram argenteam pro soldis 38.*
Die 4 mensis augusti 1460 retulit Iohanes Gatello quod se se incantante per ser Paulum Petreueich iudicem fuit dicta centura deliberata ser Iacobo Taelich pro libra 1 soldis 12.
(HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 1, sv. 1.1.2.1, fol. 217).
- ⁴¹⁸ *Ad instantiam presbiteri Bartholi Balauaieueich retulit Iohannes Gatello se presentasse ser Lau[rentio] de Mirsa vnam centuram de argento muliebrem pro libris 22 soldis 15 paruorum et expensis.*
Die ultimo iunii 1460 retulit Iohannes Gatello (...) dicta centura fuit deliberata ser (jedna riječ prekrižena) Chrestolo Butrisich pro soldis 48 pro onzia.
(HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 1, sv. 1.1.2.1, fol. 217').
- ⁴¹⁹ *Ad instantiam ser Gregorii Dissinouich retulit (...) se presentasse ser Laurentio de Mirsa vnam centuram fultam argento ab homine pro libris 19 soldo 1 et expensis.*
(HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 1, sv. 1.1.2.1, fol. 227).
- ⁴²⁰ *Ad instantiam ser Georgii Diuinich retulit Vuchichius se presentasse ser Thomasii Thomasseueich vnam craterem argenteum auratum pro libris 15 soldo 4 et expensis.*
(HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 1, sv. 1.1.2.1, fol. 227).
- ⁴²¹ *Ad instantiam magistri Mathei Paclich (?) retulit (...) se presentasse ser Iohannis Ribcich axulas argenteas auratas 40 pro libris 43 soldis 10 et expensis.*
Die 19 mensis augusti 1460° retulit Iohannes Gatello prece quod se incantante dicte azule die dominico 16 instantis fuerunt per ser Iohannem Mladinich iudicem Curie maioris deliberate ser Nicolao Draganich in ratione libris 3 soldis 3 pro singula vncia (...)

(HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 1, sv. 1.1.2.1, fol. 232').

⁴²² *Ad instantiam magistri Michaelis Marnich lapicide retulit (...) se presentasse ser Christoforo Andree notario cultellos quatuor a tabula cum manicis nigri bufalini fulcitos argento ad exigendum pro libris XII paruorum (...)*

(HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 1, sv. 1.1.5.1.2, fol. 66).

⁴²³ *Ad instantiam Ioannis Sichouich retulit (...) se presentasse [Christoforo Andree notario tria] coclearia argenti ad exigendum [pro libris sexdecim et soldis XVI et] expensis.*

(HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 1, sv. 1.1.5.1.2, fol. 66').

⁴²⁴ *Ad instantiam ser Michaelis Chamenarich retulit (...) se presentasse die 17 instantis aprilis Martino Charadino (?) unum anulum argenti et unam fiubam argenti a sotularium ad exigendum pro soldis 9 et expensis.*

(HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 1, sv. 1.1.5.1.2, fol. 68).

⁴²⁵ *Ad instantiam magistri Mathei Naradinich cerdonis retulit (...) se presentasse Michaeli Charincich et Thomasio Gaide procuratoribus [fraternitatis] Sancti Spiritus unum calicem fractum argenti deaurati cum sua patena ad exigendum pro libris (prazno) pro resto ducatorum decem auri et expensis.*

(HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 1, sv. 1.1.5.1.2, fol. 70).

⁴²⁶ *Ad instantiam magistri Georgii Coschiza lapicide retulit Petrus (oštećeno) prece comunis se presentasse prothomagistro Gregorio marangonorum unam centuram argenti super tesuto sirici blaii ad exigendum pro duobus ducatis et expenss (...)* (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 1, sv. 1.1.5.1.2, fol. 70').

⁴²⁷ *Ad instantiam Ioannis Banuarich retulit (...) se presentasse die 18 instantis Matheo Murich duo cochlearia argenti ad exigendum pro libris 2 soldis 16 paruorum et expensis.*

(na margini:) *Die mercurii (?) 5° mensis iunii 1478 retulit Iohannes Zaulouich quod ipse incantante ser Dominicus Simeonich iudex maioris curie ad hoc deputatis uendidit Antonio Macharonich duo [cochlearia supradicta pro] libris tribus et soldo vno singula vntia.* (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 1, sv. 1.1.5.1.2, fol. 74).

⁴²⁸ *Ad instantiam venerabilis domini Gregorii Chagnassouich retulit (...) se presentasse magistro Matheo Radelich unum anulum au[ri ad] exigendum pro ducatis sex auri et expensis.* (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 1, sv. 1.1.5.1.2, fol. 75).

⁴²⁹ *Ad instantiam Nadalini Georgii retulit (...) se presentasse ser Gabrieli Dobroeuich vnam centuram sirici rubei cum argento aurato a muliere et duo paria flubaris argenti amelati per suribus mulieris ad exigendum pro ducatis quinque auri et expensis (...)* (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 1, sv. 1.1.5.1.2, fol. 77').

⁴³⁰ *Ad instantiam ser Benedicti Ciboi (...) retulit Rochotius se presentasse die 20 mensis iulii proxime elapsi ser Cipriano Ciprianich unum cingulum argenteis deaurati super tesuto sirici rubei ad exigendum pro ducatis sex auri et expensis.* (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 1, sv. 1.1.5.1.2, fol. 78).

⁴³¹ **(fol. 81')** *Ad instantiam Ioannis Banuarich retulit (...) se presentasse (...)*

(...)(...)

(fol. 82)

Item magistro Gregorio Chromcich duo capita vnus centure cum decem passetis argenti deaurati pro libris 5 soldis 12 paruorum ad exigendum. (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 1, sv. 1.1.5.1.2, fol. 81', 82).

-
- ⁴³² *Ad instantiam ser Bernardini de Indrico retulit (...) se presentasse ser Marco quondam ser Laurentii unum pironum argenti ad exigendum pro soldis 38 et expensis. (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 1, sv. 1.1.5.1.2, fol. 86).*
- ⁴³³ *Ad instantiam predicti ser Benedicti (Ciboi, op. a.) retulit (...) se pignorasse Margaritam Nicholinam die 15 mensis septembris proxime elapsi et presentasse ei unum cingulum argenti super tesuto sirici uiridis ab homine ad exigendum pro libris 4 paruorum et expensis. (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 1, sv. 1.1.5.1.2, fol. 88).*
- ⁴³⁴ *Ad instantiam ser Michiel Petri retulit Matheus Michaelis se presentasse done Chaterine relicte quondam ser Dragani Draganich unum anulum auri cum bulla, unum crater scilicet taceam et duos pironos argenti ad exigendum pro libris 20 et expensis paruorum. (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 1, sv. 1.1.5.1.2, fol. 90).*
- ⁴³⁵ *Ad instantiam egregii ser Ioannis Antonii (...) retulit (...) [se presentasse] ad dominum ser Mathei quondam ser Bartholi de Venetiis habitatoris Sibenici (...) quod usque ad octo [dies proxime futuros] debeat exigisse [pignera suprascripta] (...)*
Primo vnam confeteriam [argenti aurati]
> [ponderis vnciarum decem et septem et quarti vnus vntie].
Item vnam taceam argenti (aureati – prekriženo)
Item vnam [alteram taceam paruam argenti (tri riječi oštećene) in fundo a parte exteriori.
Item coclearia sex et pironos sex argenti (nekoliko tiječi oštećeno) cum dictis coclearibus (oštećeno).
(...)(...)
Die 28 decembris 1479 Ioannes Zaulouich preco comunis retulit quod precio (?) incantante ser Franciscus Simeonich iudex maioris curie vendidit confeteriam et taciā suprascriptas ponderis vnciarum decemseptem et quarti vnus vntie ser Ioanni Antonio Rota (...) pro libris quatuor singula vntia capit sumam libras sexagintanouem (...) (nekoliko riječi oštećeno) aliam tacetam paruam, coclearia et pironos suprascriptis ponderis vnciarum duodecim (oštećeno) Ioanni Antonio creditori pro libris trigintatribus paruorum (...) (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 1, sv. 1.1.5.1.2, fol. 91).
- ⁴³⁶ *Ad instantiam ser Siluestri Ioannis de Venetiis retulit (...) se presentasse ser Nicolao Tauilich admirato Sibenici unam ueram auri ad exigendum pro ducatis 4^{or} auri et expensis legitimis. (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 1, sv. 1.1.5.1.2, fol. 99').*
- ⁴³⁷ *Ad instantiam ser Michaelis Petri mercatoris Sibenici retulit (...) se presentasse magistro Alegreto choraçario vnum Agnus Dei et vnum pyronum paruam argenteis ad exigendum pro libra 1 soldis 18 paruorum et expensis. (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 1, sv. 1.1.5.1.2, fol. 105).*
- ⁴³⁸ *Ad instantiam ser Petri Diuinich quondam ser Cypriani retulit idem preco presentasse ser [Gregorio] Tuscanich vti debitore ipsi ser Petro Diuinich consignato per ser Pietro Tollimenrich et:*
Primo vnum crater et vnum cocleari argenti onciarum sex cum dimidio.
Item botonos duodecim perlarum.
(...)
Item perlas infileata in vno filo onciam vnam et vnum octauum.
(...)
(nekoliko riječi oštećeno) [vn]am botonaduram perlis botonorum vndecim.

(...)(...)

Item vnum annulum auri cum vno lapide carartorum (!) 10(6 – prekríženo)4.

(na margini:) *Die 21 mensis octobris 1485 (...) ser [Nicolaus] Simeonich iudex maioris curie vendidit suprascriptum crater et coclear argenti (...) ad rationem pro singula oncia soldorum 40 (...)*

(na margini:) *Die suprascripto (...) idem iudex vendidit suprascriptos botonos XII perlarum simul cum (...) dictum vnam botonaturam (...) ad rationem oncie ducatorum III et fuerunt onze due, carati XXII cum dimidio.*

Die suprascripto (...) idem iudex vendidit suprascriptas perlas infileatas (...) ad rationem oncie ducatorum III (...)

(na margini:) *(...) ser Nicolaus Simeonich iudex maioris curie vendidit dictum vnum annulum cum caratorum 104 Dragoslaue Vuchoue ad rationem pro singulo carato soldorum quinque (...)*

(HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 1, sv. 1.1.6.1.3, fol. 93'-94).

⁴³⁹ *Ad instantiam venerabilis dominus presbiteri Iohannis Procoppouich canonici Sibenici retulit Mattheus Banich preco comunis presentasse Georgio Choschiza murario vnum crater argenti fractum onziarum (prazno) ad exigendum pro ducatos septem cum dimidio et expensis.*

(na margini:) *Die XV° marcii 1486 retulit (...) ser Iohannes Dobroeuch iudex maioris curie vendidit introscriptum crater Antonio Marnich preconi ad rationem onziarum librarum 4^{or} soldis unius et fuerunt onzias quinque et unum qaurti (...) (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 1, sv. 1.1.6.1.3, fol. 97').*

⁴⁴⁰ *Ad instantiam Georgii Radochnich retulit Martinus Paulouich preco comunis Sibenici presentasse ser Bartolomeo quondam ser Andree de Venetiis vnum annullum auri ad exigendum pro libris decem et expensis.*

(na margini:) *Die 12 nouembris 1485. (...) ser Iohannes Draganich iudex maioris curie vendidit suprascriptum annullum Iohanni Florentino ad rationem pro singulo carato solidos 4 et fuerunt carati 60 (...)*

(HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 1, knez Nicolò Rimondo pok. Donata, sv. 1.1.6.1.3, fol. 99).

⁴⁴¹ *Ad instantiam ser Antonii Macharonich retulit (...) [se presentasse] (...)*

Item Laurentio Stoichouich quinque annullo (!) argenti quorum vnus est paruus et habet vnam perlam paruam exteri, 4 habent lapides vitreos, vnam vergetam argenti, vnam crucem et vnum Agnus Dei argenti ad exigendum pro libris tribus soldo 1 et expensis.

Item ser Gregorio Draganich vnum cercellum, vnam flubam a cingulo paruam ac duos annulos argenti ad exigendum pro libris tribus soldis 8 et expensis.

(na margini:) *Die 28 nouembris 1485 (...) ser Iohannis Draganich iudex maioris curie vendidit suprascripta omnia pignora suprascripto Antonio creditori ad rationem pro singula onzia soldos 44, fuerunt onzias duas cum dimidio.*

(na margini:) *5 decembris 1485 (...) ser Iohannes Draganich [iudex] maioris curie vendidit suprascripta omnia pignora ad rationem pro singula onzia libras 3 soldos 4 (...)*

(HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 1, sv. 1.1.6.1.3, fol. 103').

⁴⁴² *Ad instantiam Iohannes Pribcouich retulit (...) presentasse domino presbitero Petro Ostricich vnum crater argenti ad exigendum pro libris XIII et expensis. (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 1, sv. 1.1.6.1.3, fol. 105).*

-
- ⁴⁴³ *Ad instantiam ser Bartholomei quondam ser Andree de Venetiis retulit (...) presentasse die 18 instantis ser Iohanni Draganich vnum anullum auri cum vna corniola intus (?) ad exigendum pro libris XVII soldis X et expensis. (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 1, sv. 1.1.6.1.3, fol. 106').*
- ⁴⁴⁴ *Ad instantiam ser Michaelis Ferro retulit (...) presentasse ser Iacobo Dobroeuch vnum crater argenti ad exigendum pro [libris XXVIII soldis X] et expensis. (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 1, sv. 1.1.6.1.3, fol. 107').*
- ⁴⁴⁵ *Ad instantiam Petri Alliueroich retulit (...) presentasse die 4° suprascripti mensis Gregorio Charesenich (?) vnum crater argenti pro ducatos quinque parti (?) et expensis. (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 1, sv. 1.1.6.1.3, fol. 108).*
- ⁴⁴⁶ *Ad instantiam ser Antonii Vbranchich retulit Martinus preco se presentasse magistro Michaeli Luchacich cerdoni vnum pironem argenteum ad exigendum soldis XXXI et expensis.*
(na margini:) Die 2 aprilis 1486 (...) ser Ioannes Misich quondam ser Thomaxi iudex maioris curie vendidit introscriptum pironem ser Ioanni Banguarich ad rationem onzia librarum 3 paruorum (...) (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 1, sv. 1.1.6.1.3, fol. 121).
- ⁴⁴⁷ *Ad instantiam Radoslaue Iurieuve retulit Antonius preco se presentasse Chiara Dragozetoua vnum anulum cum vna corniola argenteum ad exigendum pro soldis XXⁱ et expensis. (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 1, sv. 1.1.6.1.3, fol. 124').*
- ⁴⁴⁸ *Ad instantiam ser Ioannis Banuarich retulit (...) se die XVII aprilis presentasse ser Gregorio Zentilicich vnam crucem cum chadenis argenteis ad exigendum afictum de apotecha ducatos duos et hoc pro partis et expensis. (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 1, sv. 1.1.6.1.3, fol. 129).*
- ⁴⁴⁹ *Ad instantiam magistri Antonii Cheusseuich cerdoni retulit (...) se presentasse Marco Stipanouich unum Angnus Dei de argento pro soldis 8 et expensis. (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 1, sv. 1.1.6.1.3, fol. 130).*
- ⁴⁵⁰ *Ad instantiam magistri Georgii Chulinich pictorii retulit (...) se presentasse (...) ser Augustino Mixich ser Francisci 39 planetas argenteas ad exigendum libras sexdecim soldos 8 paruorum et expensas legiptimas. Item ser Gregorio Tuschanich unum Agnus Dei argenteum ad exigendum libras 2 paruorum et expensas. (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 1, sv. 1.1.6.1.3, fol. 131).*
- ⁴⁵¹ *Ad instantiam ser Iacobi Radmilouich retulit (...) se presentasse ser Gregorio Tuschanich unam uestam pauonazam, vnum deciale argenteum et botonos argenteos numero 20 deauratos ad exigendum libris (nečitko) soldis 8 paruorum et expensas legitimas.. (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 1, sv. 1.1.6.1.3, fol. 131').*
- ⁴⁵² *Ad instantiam ser Iacobi Chamenarich retulit (...) se presentasse ser Helie de Draganis vnam crateram argenteam ad exigendum pro libris 10 soldis — paruorum et expensis. (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 1, sv. 1.1.7.1.4, fol. 134').*
- ⁴⁵³ *Ad instantiam Simonis quondam Georgii mercatoris retulit Antonius preco se heri presentasse magistro Martino Paulinouich murario vnum anullum aureum a sigillo pro libras tribus paruorum et expensis.*
(na margini:) 1489 die lune XXIII nouembris. (...) fuisse deliberatum per ser Simonis (?) quondam ser Saraceni iudice curie maioris sedentis su logia parua a ser (?) Christoforo Lucianouich anullum contrascriptum ad rationem soldos quinque denariis vnus pro singulo carato cum termino dierum VIII ad reddimento, de quo dixit fuisse caratos decem. (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 21/IV, Gregorio q. Lorenzo, sv. k, fol. 13).

⁴⁵⁴ *Ad instantiam Martini Uidouich retulit (...) presentasse Nicolao Braicouich calafato unum anulum argenti cum bulla ad exigendum pro soldis 6 et expensis.*

(HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 2, sv. 1.1.8.1.5, fol. 69').

⁴⁵⁵ *Ad instantiam ser Philipi Rudatouich retulit (...) presentasse die primo suprascripti mensis augusti ser Petro Cimaturich vnum annulum auri a bola ad exigendum libris VIII° paruorum et expensis.* (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 2, sv. 1.1.8.1.5, fol. 82).

⁴⁵⁶ *Ad instantiam ser Pauli quondam procone Georgii retulit (...) presentasse Georgio Miliuoy vnum anulum auri a bolla ad exigendum ducatos duos auri et expensis.* (HR-DAŠI-1, OŠ, kut. 2, sv. 1.1.8.1.5, fol. 82').

⁴⁵⁷ (...) *et specialiter ad exigendum et recuperandum, redimendum et recipiendum duos (oštečeno) magnos argenti dictos confeter cum suis columbinis ponderis oncias 29 ½ (oštečeno) pignoratas (...) pro (oštečeno) duodecim cum dimidio uel circa (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/III, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/IIb, fol. 169'-171').*

⁴⁵⁸ (nekoliko redaka teksta oštečeno) *uti procurator ecclesie Sancti Georgii de dicta uilla (...) pauperitati summe uniuersitatis dicte uille Puticagne que fame confecta fere ultimum sue uite diem aquebat et spes (...) iam desperata erat, uidens hanc miseriam et calamitatem pro maximo dolore cruciabatur non posse de suo proprio subuenire vnde accepta cruce argenta auro delinita predictae ecclesie Sancti Georgii ipsam tradidit in manus Radoslavi Navanouich, Marci Chotisarich, Nicolai Iurchouich (...) uillicis de dicta uilla ut dictam crucem inpignus magnifico Marco Grimano castellano castris magistri ciuitatis Sibenici dent et tradant pro uiginti tribus stareis millii accipiendis ab ipso magnifico castellano (...) promiserunt (...) dictam crucem redimere (...) per totum mensem augusti (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 30/I, Franciscus Donat Tranquillo, sv. a (1514. – 1517.), fol. 155).*

⁴⁵⁹ K. STOŠIĆ, 1941., 154.

⁴⁶⁰ T. ANDRIĆ, 2014., 452.

⁴⁶¹ (na margini:) *Copia testamenti et cetera.*

In (Christi – prekrizeno) Domini nomine amen. Anno Natiuitatis eiusdem millesimo trecentesimo septuagesimo primo, indictione noua, die quintodecimo mensis ianuarii (...) (...) Iohannes quondam Radosiy Yeseuich ciuis Sibenici iacens in lecto infirmus (...) (...) Item dimisit altari Sancti Michaelis qui est in Sancto Iuliano de Sibenico omnia bona sua tam in Sibenico quam extra et tam mobilia quam immobilia que uenerunt sibi in partem de bonis aui sui ser Radini, et ut vendantur dicta bona per suos comissarios et faciant fieri vnum calicem de argento et vnum crucem de totis supradictis bonis. (...) (...) Item voluit quod vendi tota que est in insula Peruich ut uendatur per comissarios suos et faciant et mere vnum misale et vnum calicem de argento et dare ecclesie Sancti Iuliani de Sibenico (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/II, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/IIg, fol. 3'-4'). U rukopisu Krste Stošića o crkvi sv. Julijana zabilježena je signatura dokumenta i njegov sadržaj, ali ne i transkript. Međutim, spis je naveden pod datumom 14. I. 1371. godine, a pritom je omaškom zabilježeno da je misal i srebrni kalež za crkvu sv. Julijana trebalo kupiti od od novca dobivenog prodajom stvari u njegovoj sobi. Vidi: K. STOŠIĆ, *Crkva sv. Julijana*, rukopis, fol. 1; K. MAJER JURIŠIĆ – I. HIRSCHLER MARIĆ, 2020., 26.

⁴⁶² K. MAJER JURIŠIĆ – I. HIRSCHLER MARIĆ, 2020., 28.

- ⁴⁶³ (...) *Dominus presbiter Gregorius Raceuich* (jedna riječ nejasna) *Sibenici et ser Nicolaus Petreuich de Sibenico, tanquam procuratores ecclesie Sancti Iacobi de Sibenico, cum voluntate et consensu suprascripti domini episcopi Bogdani* (...) *vendiderunt et tradiderunt Gregorio Trubarich et Michaelis Diufnich sartori de Sibenico, tanquam comissariis olim Iohannis Clobucarich de Sibenico, duos calices cum patenis duabus de argento et deauratis pro ducatis viginti* (...) *prefati dominus Gregorius et ser Nicolaus procuratores* (...) *contenti et confessi se habuisse et recepisse* (...) *dictarum viginti ducatorum* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/II, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/II, fol. 1).
- ⁴⁶⁴ (...) *Vir religiosus dominus frater Dominicus ordinis minoris* (jedna riječ prekrížena) *guardianus monasterii [Sa]ncti Francisci de Sibenico, cum voluntate et consensu ser Nicolai Michitig de Sibenico [pro]curatoris dicti monasterii* (...) *fuit contentus et confessus se habuisse et [re]cepisse a Gregorio Trubarich et a Michaele Diufnig sar[tore]* (dio teksta oštećen) *a comissariis olim Iohannis Clobucarich vnum calicem cum* (dio teksta oštećen) *de argento et deauratum de valoris ducatos decem* (dio teksta oštećen) *Iohannis reliquit dare de bonis suis per suum vltimum [testamentum]* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/II, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/II, fol. 1).
- ⁴⁶⁵ (...) *dominus frater Nicolaus Mircouich abbas Sibenici sponte ductus fuit contentus et confessus se ipsum habuisse et recepisse vice et nomine sue ecclesie Sancti Nicolai nouiter fundate per ipsum dominum abbatem Sibenici vnum calicem cum patena de argento valoris ducatorum decem auri in auro quem calicem olim dona Dorothea filia quondam domini Gregorii Cipriani per suum testamentum reliquit dicte ecclesie et hoc a Martino filio quondam Nicholai Dudlig de Sibenico tanquam a comissario testamenti dicte olim Dorothee* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/II, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/II, fol. 15). U crkvi sv. Nikole se još tijekom prošloga stoljeća nalazio gotički kalež, ali nema dovoljno argumenata na osnovu kojih bi bilo moguće zaključiti da se radi o istom djelu. O tom kaležu opširnije u cjelini *Dokumentirana zlatarska djela kojima se zametnuo trag*.
- ⁴⁶⁶ (...) *frater Lucas de Tragurio ordinis minoris, guardianus monasterii Sancti Francisci de Sibenico, sponte ductus fuit contentus et confessus se nomine dictum monasterium habuisse et recepisse* (...) *a ser Daud Doymi de Sibenico tanquam a comissario testamenti* (jedna riječ prekrížena) *olim done Margarite sororis ipsius ser Daud vnum calicem argenteum cum patena emptum per ipsum ser Daud pro libris quinquaginta denariorum paruorum cum quibus ipsa dona Margarita legauit in suo testamento* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/II, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/II, fol. 91').
- ⁴⁶⁷ (...) *presentibus* (...) *et Stephano quondam Iohannis aurifice* (...) *Cum hoc sit quod olim ser Antonius quondam Michaelis Stafarla de Sibenico per suum vltimum testamentum reliquit done Cate vxoris ser Daud Doymi* (...) *ac reliquit done Margarite filie ipsorum ser Daud (Doymi, op. a.) et done Clare (!)* (...) *maspilos 40 argenteos auratos et vnum filum de perlis* (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 4, 5, 6, 7, Jakov Vukšić, sv. 7/Ia, fol. 21'). Dokument je bio poznat i Frani Dujmoviću, ali on u svom neobjavljenom transkriptu ne spominje navedene predmete. Usporedi: F. DUJMOVIĆ, 1975., Jakov Vukšić, sign. V, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1434. 31. I, fol. 21.
- ⁴⁶⁸ (...) *Actum Sibenici in curia fratrum minorum, presentibus ser Helia Tuduseuich examinatore, ser Martino Dudlich et magistro Micleus pictore testibus, habitis et rogatis. Cum venerabilis vir frater Georgius de Sibenico Breceuac ordinis minorum vna cum fratre Iohanne lectore, fratre Luca de Costagnica dicti*

ordinis et aliis quam pluribus (fratribus – prekriženo) fratribus dicti ordinis conuentualibus conuentus dicti ordinis in Sibenico (...) confessus fuit se habuisse libras centum denariorum paruorum et vncias decem argenti legatas in bono opere eorum ecclesie et in calice per dominam Hotam, relictam Batiste Michaelis de Sibenico ut patet eius testamento manu mei notarii infrascripti sub M^oCCCC^oXXX^o, indictione octaua, die septima februari, de denariorum et argento comissarie dicte olim done Hote a ser Thomasio Iurich comissario dicte comissarie presente et dante dictas libras centum et argentum de bonis dicte comissarie nomine suo somissario et nomine aliorum comissariorum (...) quas libras C et suprascriptum argentum dicebant dicti fratres se expendidisse in anconia (et capella – prekriženo) in altari Sancti Pauli in eorum fratrum ecclesia in Sibenico et in capella supra dictum altare (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 4, 5, 6, 7, Jakov Vukšić, sv. 7/Ia, fol. 100); F. DUJMOVIĆ, 1975., Jakov Vukšić, sign. V, Pictores, pod datumom: 1434. 13. VI, fol. 100 (kratki neobjavljeni transkript); K. PRIJATELJ, 1954., 85 (transkript čitavog dokumenta); J. BELMARIĆ, 2005. – 2007., 178 (spominje dokument); E. HILJE, 2011., prilog br. 42 (djelomični transkript).

⁴⁶⁹ O tom slikaru više u: K. PRIJATELJ, 1954.; J. BELMARIĆ, 2005.–2007.; E. HILJE, 2011., 65-92.

⁴⁷⁰ Riječ *anconia* Kruno Prijatelj prevodi kao *poliptih*, a Emil Hilje kao *slika* (K. PRIJATELJ, 1954., 82; E. HILJE, 2011., prilog br. 42). Premda se u arhivskim izvorima ista riječ koristila i za srebrne pale, izostanak odrednice *argentea* ili *de argento* ipak isključuje takvu mogućnost. Štoviše, da se slikar Nikola Vladanov u ulozi svjedoka nije zatekao slučajno, pretpostavio je još Kruno Prijatelj koji je zaključio sljedeće: „... U ovom se dokumentu ne veli izričito, da će Nikola izraditi poliptih, ali prisustvo slikara ovakovoj izjavi nam daje to više nego li naslutiti ...“ (K. PRIJATELJ, 1954., 82).

⁴⁷¹ Rečena je Kata vjerojatno bila kći šibenskog zlatara Križana Petrova (Petričina) Gradoja iz Skradina, a po svemu sudeći, po majčinoj strani, i polusestra zlatara Ivana Punkovića iz Skradina.

⁴⁷² (na margini:) *Testamentum Catize vxoris Iohannis Bossina.*

(...)(...) *Item legauit fraternitati Sancte Marie reducte in Sanctum Grisogonum (...) botonos decemocto argenteos auratos (...) (...) Item legauit Margarite sororis ipsius testatricis pellipariam (?) unam et podassam unam frustus et unum pignolatum eis cum manias nigris, gonellam eis viridem panni latini, duas camisias nouas, faziolum vnum a capite nouum brachia quinque et terras positas in quatuor locis Dubroue quia cognoscit ipsa Margarita (...) (...) et dicta bona stabilia post mortem dicte Margarite deuenire uoluit ad filios et filias magistri Iohannis Punchouich aurificis germani sui (...) (...) Item legauit Marchisine (?) neptis Anastaxie Gradicichie monialis monasterii Sancti Saluatoris de Sibenico cordam vnam de paternostri de ambro cum crucilis viginti quinque argenteis et cum vno gropo perleo. (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/II, Karatus Vitale, F 15/IVa/2, fol. 96'-97); F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Karotus Vitalis, sign. 7/2, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1456., 10. V., fol. 96 (kratki neobjavljeni transkript). Frane Dujmović ime zlatara čita kao *Iohannis Pritchouich*.*

⁴⁷³ (...) *Venerabilis dominus presbiter Damianus Dragoy (...) testamentum (...) (...) Item reliquit ecclesie Sancte Marie de Palude et ecclesie Sancte Crucis ad Crapan vnum calicem argenti aurati pro qualibet ipsarum ecclesiarum, quos duos calices dixit esse penes magistrum Nicolaum aurificem qui eos fecit et quia*

dictus magister Nicolaus habuit pro aurando eos ducatum vnum auri et pro parte sue solutionis habuit libras duas paruorum (...) (HR-DAZD-16, OS, kut. 12, sv. 27/4, fol. 157').

⁴⁷⁴ (...) *Ibique dona Anna relicta quondam Leonardi Barbo de Burgo (...)* (...) *Item reliquit duas crateras et pironos VII et cogliaria tria argentea pro faciendo vnam crucem seu calicem in ecclesia Corporis Christi in dicto burgo pro ipsa ecclesia, et reliquit vnum anullum aureum pro indorando dictam crucem seu calicem (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/I, Christoforo q. Andree, F h, fol. 17'); Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 100, bilj. 5.

⁴⁷⁵ (...) *Ibique dona Lena filia quondam Georgii de Iadra (...)* *ultimum testamentum (...)* *reliquit et dimisit ad Beatam Virginem in castro Sibenici libras quinquaginta paruorum expendende in vno callice fiendo in dicta ecclesia pro anima dicte testatrix (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/III, Cristoforo q. Andree, F 18/IIIa, fol. 92').

⁴⁷⁶ (...) *Ibique Radanus Ceprotich de Ogoriliza in presens habitator Sibenici iacens in lecto (...)* *ultimum testamentum (...)* *ordinavit (...)* (...) *Item voluit quod adimpleatur testamentum quondam eius vxoris occasione nonnullorum, annulorum per eam legatorum in aduitorio calicis fiendi in ecclesia Sancti Laurentii Campi inferioris (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 18/III, Cristoforo q. Andree, F 18/IIIa, fol. 134).

⁴⁷⁷ (na margini:) *Quietatio fraternitatis Sancte Marie de Vale viridi Sibenici.*

Die lune X^o mensis septembris 1492, indictione X^o.

Actum Sibenici in cancelaria comunis, presentibus ser Gregorio Zentilicich et ser Iacobo Chamemarich, nobilibus ciuibus Sibenici, habitis et specialiter rogatis testibus. Ibique venerabilis dominus frater Hieronymus de Firmo, prior conuentus Sancti Dominici in Sibenico fratrum predicatorum, cum presentia, sciencia et voluntate nobilis ser Hieronymi Simeonich, ciuis Sibenici, procuratoris prefate ecclesie et conuentus Sancti Dominici, contentus et confessus fuit se habuisse et recepisse a Simeone quondam Georgii ciue Sibenici, superiore fraternitatis Sancte Marie de Vale Uiridi Sibenici, siue ecclesie Noue, comissarie quondam done Suille Grubissine, presente et stipulante dicto nomine, vnum paramentum fulcitum et vnum calicem argenteum cum sua patena deauratum (...) et hoc nominatum pro legato dicte ecclesie et conuenti facto per dictam quondam donam Suillam in suo vltimo testamento scripto per quondam ser Christophorum quondam ser Andree, olim notarii Sibenici, sub die lune vltimo mensis maii 1479, indictione XII°, quare prefatus dominus prior, cum voluntate et consensu suprascripti procuratoris, per se succesores suos fecit dicto Simeoni, superiori dicte fraternitatis presenti et stipulanti pro se suisque succesores, finem, quietationem (...) in toto (...) pro dicto legato dicte ecclesie et conuenti (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/I, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/Ie, fol. 108-108').

⁴⁷⁸ (na margini:) *Promissio calices cum patena fabrice ecclesie Sancti Iacobi in Sibenico.*

(...) Ibique quia (ut fertur – izvorno u zagradi) quondam dona Maria relicta quondam ser Nicolai Simeonich ciuis Sibenici in eius vltimo testamento (...) legauit fabrice ecclesie Sancti Iacobi in Sibenico vnum calicem fiendum cum patena (...) sub die VII° mensis aprilis 1498 ualoris dicatos decem, in quo testamento instituit suos heredes ser Ioannem, ser Petrum, Ser Nicolaum, ser Franciscum et ser Hieronymum Taulich eius fratres (...) gaudeat dicto legato. (...) ser Christophorus Cossirich ciuis

Sibenici procuratore fabrice dicte ecclesie Sancti Iacobi (...) ex vna parte et prefati (...) fratres heredes (...) promiserunt (...) usque Pasca Resurrectionis Domini (...) dare (...) argenti et auri que neccesaria (?) ut fieri debeat dictus calix ualoris ducatorum decem (...)

(HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VII, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/VIId, fol. 84).

⁴⁷⁹ (na margini:) *Promisio calicis fabrice ecclesie Sancti Iacobi in Sibenico.*

(...) Actum Sibenici in procuraria fabrice ecclesie Sancti Iacobi (...) Ibi que quia per publicum instrumentum conuentionis scriptum (...) sub die martis ultimo mensis maii 1513, indictione prima, ser Ioannes, ser Petrus, ser Nicolaus et ser Hieronymus Tauilich quondam domini Iacobi fratres et ciues Sibenici, tamquam heredes quondam done Marie relicte quondam ser Nicolai Simeonich ciui Sibenici eorum sororis, et pro legato eiusdem done Marie facere promiserunt siue dare fabrice ecclesie Sancti Iacobi in Sibenico totam quantitatem argenti vt fieri possit vnus calix ut in eius testamento (...) valoris decem ducatorum (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VII, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/VIh, fol. 90').

⁴⁸⁰ (...) *domna Phylippa, filia sapientis viri domini Petri Diffnich quondam domini Cypriani nobilis Sibenicensis, sponsa et vxor (...) nobilis adolescentis domini Damiani, filii legitimi et naturalis domini Petri Tobolouich nobilis Sibenicensis, sana (...) mente (...) (...) reliquit et legauit quod fiat vnus calix de precio ducatorum decem auri qui detur capelle Sancte Marie de Castello Sibenici pro anima sua. Item reliquit et legauit ecclesie Sancti Dominici de Sibenico vnum calicem valoris decem ducatorum. Item reliquit et legauit vnum alium calicem capelle Sancti Symeonis Iusti de Iadra valoris ducatorum decem. Item reliquit fabrice ecclesie Sancti Iacobi de Sibenico ducatos duos. Item ecclesie Sancti Francisci de Sibenico ducatos duos qui conuertantur (qui conuectantur – prekriženo) in fabricam. Item reliquit fabrice Sancte Marie Noue de Sibenico ducatos duos. (...)* (HR-DAZD-31, BZ, Johannes Philipus Raymundus, Busta unica, F I/3, sv. c, fol. 47-48). Primjerak oporuke je zabilježen još jednom u spisima istoga bilježnika: HR-DAZD-31, BZ, Johannes Philipus Raymundus, B un, F IV, br. 42.

⁴⁸¹ (na margini:) *Promissio calicis fabrice ecclesie Sancti Iacobi.*

(...) Ibi que quia alias ser Petrus Thoboleus quondam domini Damiani ciuis Sibenici (...) habuit a mutuo a fabrica ecclesie Sancti Iacobi in Sibenico vnum calicem cum patena onzias 8 argenti boni aurati et vnum apparamentum fulcitum cum suis crucibus et ornamentis cendati rubei (...) prefatus ser Petrus sponte promisit et se obligauit ser Christophoro Cosirich ciui Sibenici procuratori eiusdem fabrice (...) datur et consignatur antedictum calicem cum patena et suo apparamento usque festum Pasce Resurrectionis Domini Nostri Iesu Christi proxime futurum (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 23/VII, Martinus Campellis de Gaivanis, sv. 26/VIId, fol. 87').

⁴⁸² J. KOLANOVIĆ, 2016., dokument br. 78 na str. 73-74.

⁴⁸³ J. KOLANOVIĆ, 2016., dokument br. 20 na str. 29-30.

⁴⁸⁴ J. KOLANOVIĆ, 2016., dokument br. 267 na str. 211-212.

⁴⁸⁵ Vjerojatno je riječ o današnjoj crkvi sv. Nikole u Bratiškovcima kojoj je u neko doba promijenjen titular.

⁴⁸⁶ (...) *Magister Georgius Druscinig de Sibenico dixit se assignasse quasdam res ecclesie Sancti Martini de Bratescoufci (...) et vnum calicem argenteum que fuerunt deposite circa dictum Georgium per olim archipresbiterum Dominicum Scardonensis et hoc ad manus Berislai Mathosig procuratoris dicte*

ecclesie (...) qui quidem Berislauius procurator et Georgius Dominici dictas res ecclesie et calicem fuerunt contenti et dixerunt efectualiter habuisse (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 3/I, Mihovil pok. Ivana, sv. 3/Ia, fol. 6').

⁴⁸⁷ J. KOLANOVIĆ, 1989., dokument br. 93 na str. 204.

⁴⁸⁸ J. KOLANOVIĆ, 1989., dokument br. 104 na str. 209.

⁴⁸⁹ J. KOLANOVIĆ, 1989., dokument br. 166 na str. 256. U izričaju *girlandam margaritarum* Josip Kolanović prepoznaje ogrlicu od dragulja, međutim, u tom se izrazu krije tip ukrasa za glavu. O toj vrsti nakita opširnije u cjelini 5.2.3.1.

⁴⁹⁰ J. KOLANOVIĆ, 1989., dokument br. 255 na str. 315.

⁴⁹¹ K. STOŠIĆ, 1941., 138.

⁴⁹² A. BIRIN, 2016., dokument br. 153 na str. 268-269.

⁴⁹³ (...) *Ibique venerabilis dominus Iacobus Zilieuich canonicus et archipresbiter Sibenici, tanquam procurator done Caterine, vxoris quondam strenui militis domini Iuanacii Nouachouich voyuode de Crouacia (...) contentus fuit et confessus se habuisse et recepisse a ser Ciuitano Gersicich, a ser Thomasio quondam Mirse, a ser Gregorio Cremsich et a ser Georgio Ferro ciuibus Sibenici, tanquam tutoribus creatis pupillorum quondam ser Georgii Camenarich ciuis Sibenici (...) craterem vnum magnum argenteum et auratum in cuius fundo est smaltata una turre in campo azuro, et centuram vnam magnam argenteam et auratam a milite, ac ducatos octo auri, iuxta continentiam unius terminationis scripte in 1451, die ultimo mensis augusti (...) fecit finem quietationem (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 15, 16/I, Karotus Vitale, F 15/Ic, fol. 16'); F. DUJMOVIĆ, 1975., Karotus Vitalis, sign. 7/1, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1453. 10. II, fol. 16 (neobjavljeni kratki strojopisni transkript).*

⁴⁹⁴ (...) *Per XI t[aze darzento indorade et vna centura indorada] darzento [da dona de (nekoliko riječi oštećeno) quondam miser Zuane Nouachouich] per ducati [LXXXII zoe ducati 92.] (Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 122 (upis na fol. 115v).*

⁴⁹⁵ (na margini:) *Quietatio comissarie quondam presbiteri Iacobi Zilieuich archipresbiteri.*

Actum in palatio episcopatus Sibenici coram (...) domini Urbani Vignati (...) episcopi Sibenici (...) Ibique dominus presbiter Iohannes Tolinich de Sibenico tanquam plebanus ecclesie Sancti Petri de Zablatie, cum auctoritate et consensu suprascripti dicti episcopi, habuit et recepit a ser Petro Tolimerich ciue Sibenici, tanquam comissario olim venerabilis domini presbiteri Iacobi Zilieuich archipresbiteri Sibenicensis, cui presbitero Iacobo dictus presbiter Iohannes successit in beneficio dicte ecclesie, mantilia quatuor que sunt omnes res notate in inuentario dicte ecclesie quod est apud suprascriptum dominum episcopum et receptis vno paramento et vno calice de stagno qua sunt scripta in eodem inuentario et tamen non sunt inuenta in bonis commissarie dicti olim domini presbiteri Iacobi, loco cuius paramenti dictus ser Petrus dedit eidem presbitero Iohanni vnam pulcrum cassam pro reponendis corporalibus et loco dicti calicis de stagno dedit sibi vnum par corporalium, quam traditionem et reconpensationem antescriptus reuerendus episcopus approbavit et ratificavit et hic quia dicta cassa et par corporalibus (...) sunt maioris ualoris (...) Item confessus fuit suprascriptus presbiter Iohannes dicto nomine se habuisse a dicto ser Petro comissario calicem vnum de argento cum eius patena qua cum plumbo posito pro eius solidatione est ponderis vnciarum quatuordecim cum

dimidia et vnum paramentum nouum fultum legata dicte ecclesie per antescrptum olim dominum Iacobum Zilieuich in eius ultimo testamento scripto manu mei Karoti Vitalis notarii sub die 10 septembris 1456, indictione 4^a, libras autem sexaginta paruorum legatas dicte ecclesie in suprascripto testamento pro emendi campana nondum exbursauit dictus ser Petrus (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/IV, Karotus Vitalis, F15/IId, fol. 45).

⁴⁹⁶ K. JURAN, 2020.a, 29. Riječ je o srednjovjekovnoj crkvi koja se nalazila u Varošu (K. STOŠIĆ, 1932.a, 15), na prostoru gdje je kasnije izgrađena crkva Gospa Vanka Grada.

⁴⁹⁷ Riječ je o crkvi za koju je – prema navodu Krste Stošića – 1508. godine zlatar Nikola Jakšić pozlatio pet srebrnih svijećnjaka. Vidi na stranici 154, 396 (bilj. 1886), 794, 810 (bilj. 266).

⁴⁹⁸ *Eodem die (decima septima, op. a.) mandauit venerabili (et nobili – prekriženo) viro presbitero Georgio Radiuoy rectori ecclesie Sancti Michaelis predicti (in villa Pochrofonich, op. a.) quod prouideat dicte sue ecclesie de omnibus necessariis sibi deficientibus et faciat complere (...)* in dicta ecclesia (...)(...) *mandauit quod faciat fieri anchonam super altare et (jedna riječ nejasna) ac calicem argenteum (...)* (HR-BAŠ-75, ZO, kut. 2, fol. 32).

⁴⁹⁹ *Eiusdem millesimo et mense, die vero decima nona constitutis in ecclesia Sancti Petri Carpi (...)* videlicet presbitero Martino Nigoeuich et presbitero Nicholao (jedna riječ nejasna) (...) *dixerunt se habere:*
(...)(...)

Item confraternitati Sancti Petri mandauit ut ornamenta ecclesiastica, videlicet crucem argenteam deauratam, calicem, planeta cum suis necessariis (...)
(HR-BAŠ-75, ZO, kut. 2, fol. 33).

⁵⁰⁰ (...) *Ser Georgius Camenarich ciuis Sibenici contentus et confessus fuit se habuisse et recepisse a ser Georgio Ferro cui Sibenici omnes et singulas res infrascriptas notatas in vno folio, quas res dixerunt posterior fuisse apud quondam ser Ciuitani Gersicich, et per ipsum ser Georgio Ferro inuenite in domo dicti quondam ser Ciuitani post illius mortem, ac date (?) ipsi ser Georgio Camenarich (...)*

Cose mobilie assignade a ser Zorzi Camenarich pupillo per ser Zorzi Ferro le qual erano apresso dicto ser Zorzi come tutor del predicto ser Zorzi pupillo, in primo:

2 taze grande de argento indorade et 2 para de circelli garofaladi indoradi et vn pe de vn buchal de argento de liga Veneta C^o pexa onze 48 quarti 2 (...)

2 taze de argento indorade de soldo vechio pexano onze 8 quarti 1(...)

10 cusliere e sete pironi de argento de bolognum pexano onze 13 quarta I^a (...)

Vna centura de dona sul cento pauonazo verde de liga Veneta pexa 13 quarti 2 (...)

Vna centura de dona sul cento verde de liga de soldo vechio pexa onze 10 quarti 1(...)

107 botoni de argento indoradi de soldo vechio pexa onze 10 quarti 2 (...)

(fol. 24)

12 anelli de argento cum vno ago de argento de liga soldo vechio pexa onza I quarti 2 (...)

Vn par de paternostri da dona de argento indoradi cum I^o loldano de liga Veneta pexa onze cinque quarti 3 (...)

Vn par de stropoli de veludo vermeggio (...)

39 botoni de perle senza smaldi (...)

4 anelli doro, I^o cum so arma, laltro cum zafir leteri (?) a torno, I^o cum perla, laltro cum piera, I sutil
(...)

48 perle grose sopra vno mezo fil (...)

Vna zoia de perle, I^o fil de perle furnido (...)

(...)(...)

I^o aneieto doro sutil et vno altro de argento (...)

39 pianete de argento indorade piza onze 4 mancho vno octauo (...)

I cirzello et dui peceti de argento et 2 aneli (...)

*Botuni dargento indoradi et I^o par de curtilini de dona furnidi in tre logi cum argento idoradi pixano
butuni quarti 3 ½ (...)*

I fil de perle minude (...)

25 butoni de argento indoradi onze 2 ½ (...)

I corda de paternostri de ambro (...)

I anello doro fo de quondam ser Saraxin (...)

I anello doro fo de miser lo veschouo (...)

(...)(...)

I cintura sul cento russo de argento indorada (...) pixa onze 7 quarti 3 (...)

(fol. 24')

(...) I^o par de cercelli de Chlopotich per — — — libre 10 soldi —.

(...)(...)

(HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 16/V, Karotus Vitale, F 15/IIIh, fol. 23'-24').

⁵⁰¹ Ta su dva prstena bila založen kod Martina i Jurja Kamenarića. Vidi: Đ. LAKOEŠLJAC, 2020.b, 104 (bilj. 38).

⁵⁰² (...) *Item pro vno anulo aureo quo erat ser Martini quondam David vendito ser Fiorino per predictum quondam ser Nicolaum pro libris octo paruorum. (...)* (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 4, 5, 6, 7, Juraj de Dominicis, F 3/Io, fol. 18'); A. BIRIN, 2018., dokument br. 111 na str. 186.

⁵⁰³ (...) *Cum Mandalena filia Benedicti Micsich cerdonis esset sententiata per iudices arbitros dare et numerare Catharine filie Georgii (...) amitte sue materne (nekoliko redaka teksta oštećeno) (...) in predicta sententia arbitraria scripta manu mei notarii infrascripti in presenti millesimo, die uero ulti[mo] mensis ianuarii (...) ser Tomasius Iurich nomine fideiusorio dicte Mandalene dedit et tradidit (...) Georgio Alegreti viro dicte Catharine ibi presenti et recipienti, cum consensu et auctoritate dicte Catharine sue vxoris et nomine dicte sue vxoris, vnum crater argenteum, quatuor choclearia argentea, sex bifurcales argenteos quorum quatuor sunt cum capitibus inauratis et duorum ipsis quatuor cum bifurcis inauratis et triginta tres paternostros argenteos et inauratos et nouem minores paternostros argenteos et inauratos laboratos de filo argenti, cum quibus paternostris pendeat vnum pomum londani, quod totum argentum suprascriptum (...) esse ponderis tresdecim onciarum sine pomo londani, quod argentum dictus Georgius vir dicte Catharine possit et ualeat nomine dicte sue vxoris pro pignore dare Anchone imbancho caritatis, et si imbancho predicto non potuerit, possit et ualeat dare nomine predicto iudeis Anchone pro libras triginta et non pro maiori quantitate cum interesse dicti ser Tomasii, quas libras triginta dictus Georgius debebat ponere ad computum et ad rationem*

librarum centum et quinqueginta suprascriptarum imperalegata sententia arbitraria et quas etiam libras triginta dicta Mandalena tenebatur dare dicte Catharine impresentiarum dicte sentencie, et post quod impignorauerit dictum argentum dictus Georgius ipse etiam Georgius teneatur et sit obligatus notificare quod primum potuerit dicto ser Tomasio ubi impignorauerit dictum argentum ut ipse ser Tomasius uel alius nomine suo possit et ualeat dictum argentum in tempore debito redimere (...)
(HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 19, Ante de Martinis, F B/IV, fol. 16-16').

⁵⁰⁴ (...) *Prefatus magnificus magnifiens dominus comes et capitaneus cum sua curia (...), ad instantiam et petitionem Fabiani quondam (jedna riječ oštećena) de Sibenico comissarii et comissario nomine quondam Georgii quondam Andree nepotis sui, sententiauit Vesselam vxorem olim dicti quondam Georgii, et vxorem ad presens Andree Dabissich de Sibenico (...) ad dandum et consignandum dicto Fabiano comissario nomine quo supra, sine ei soluendum partium aut extimationem bonorum infrascriptorum habitorum per dictam Vesselam de bonis comissarie et hereditarie dicti quondam Georgii (...) videlicet:*

Vnum par cultellanorum argenti aureati.

Botoni viginti argenti aureati.

Vnum par manegetorum carmesini cum botonis.

Vnum par fiubarum argenti aureati a subtularibus.

(...)(...)

(na margini:) *Die 16 octobris 1476. (...) Ibi que Fabianus supra[scripto] habuit et recepit ab Andrea Dabissich suprascripto dante nomine Vesselle vxoris sue cultellanorum argenti, botonos XX argenti, vnum par manegetorum charmesini, vnum par fiubarum argenti.*

(HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/III, Ante Campolongo, F 10/VIj, fol. 10).

⁵⁰⁵ (...) *Ibi que ser Franciscus Simeonich quondam spectabilis militis domini Michaelis nobilis Sibenici nomine suo ex vna parte et ser Marcus Simeonich eius frater etiam nomine suo ex alia parte pro differentis suis infrascriptis exortis et existentibus inter ipsos fratres occasione rerum et pecuniarum infrascriptarum (...)* *electum (...) in suos iudices arbitros (...)*

(...)(...)

(...) *alguni paternostri darzento et cortellini (...)*

(...) *tace ala bossenexe tre de valore de ducati octo per chadauna al mancho (...)*

(HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/II, Ante Campolongo, F 11/IIb, sv. 1/g, fol. 20).

⁵⁰⁶ (...) *visitauit ecclesiam Sancti Gregorii in qua vidit que erant videnda et inuenit fratraliam Sancti Iacobi de Galicia (...) erat quedam cappa argentea et deaurata facta in honorem Sancti Iacobi (...)* (HR-BAŠ-75, ZO, kut. 2, fol. 6')

⁵⁰⁷ (na margini:) *Visitatio ecclesie Sancte Trinitatis.*

Millesimo et indictione quibus supra, die uero mercurii XIII mensis iunii. Antescruptus dominus vicarius visitauit ecclesiam Sancte Trinitatis et fratraliam Sancti Iohannis Baptiste ibidem congregatam apud quam inuenit res sacras pulcherime ornatas, et de fratralia Sancti Michaelis Archangeli ibidem suas deuotiones faciente optimam similiter habuit relationem. Vnde dictus reuerendus dominus vicarius non reperiens manum argenteam integram in ecclesia Sancte Trinitatis, sed quinque digitos in superioris

parte positos decessis negligentia presbiteri Iohannis Dragoribich et reliquiaris Sancti Basilii episcopi et confessoris subtractas fuisset. Mandauit et mandat dicto presbitero Iohanni Dragoribich plebano quatus sub pena librarum decem procurare vsque ad festa Pascalia proxime future superaddere dicte manu quinque digitos argenteos iuxta conuenientiam operis et diligentiam adhibere, recuperare reliquias prefatas et tabernaculum argenteum, pro quas rerum executione dictus reuerendus dominus vicarius promittit ordinariam auctoritatem interponere. Et pro satisfactione debiti quicumque habet curam altaris Sancti Clementis in ecclesia Sancte Trinitatis quod debeat se presentare reuerendo domino vicario suprascripto vsque ad dies XV sub pena librarum decem paruorum ut possit de prouidendis prouidere quia diuersam et variam habuit relationem de dicto altari dotato et non conuenienter ut dicitur officiato. (HR-BAŠ-75, ZO, kut. 2, fol. 7').

⁵⁰⁸ (...) *in domo habitationis ser Bartholi Sporcich quondam ser Nicolai.*

Ibique constitua donna Iacouiza vxor dicti ser Bartholi et amita predictos ser Nicolai Ferro et fratrem et donne Margarite eos sorori. (...) Et per eos delato ipse donne Iacouice iuramento supra vna cruce argentea cum Crucifixo de veritate dicenda supra his de quibus interrogabitur (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/II, Ante Campolongo, F 11/IIb, sv. 1/i, fol. 6); (...) ad pedes scullas ingressus domus habitationis ser Dominici Laurentii. Ibique constitua donna Margarita vxor predicti ser Dominici (...) Et delato sibi iuramento supra vna cruce argentea cum Crucifixo de veritate dicenda suo iuramento (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/II, Ante Campolongo, F 11/IIb, sv. 1/i, fol. 6').

⁵⁰⁹ (...) *Actum in insula Slarin (...) in domo habitationis infrascripti emptoris (...) Ibique ser Ioannes Tollimerich nobilis Sibenici (...) uendidit (...) nobili Sibenici ser Petro Diuinich quondam domini Cipriani (...) vnam onciam argenti bullo Sancti Marci bullatam. Item paria octo axularum antiquarum argenti aurati. Item vnum firmaietum siue pendente auri in forma angeli cum uno rubino in medio et tribus perlis circumcirca alligatis. Que omnia bona (...) exepit dictus ser Petrus emptore a prefato ser Ioanne uenditore, nec non poduornizam positam in uilla Pizsa districtus Sibenici (...) a tribus lateribus cum (...) terris arratoriis (...) positis in uilla predicta (...) Et hoc pretio et nomine pretii ducatorum triginta (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 28/II, Lovrinac Butrisić, sv. 30/IIh, fol. 55').*

5. VRSTE ZLATARSKIH RADOVA

U prethodnima cjelinama predočene su sve za sada poznate arhivske vijesti o šibenskim zlatarima i brojnim zlatarskim djelima zabilježenim u arhivskim izvorima, te su analizirani sačuvani zlatarski radovi. Budući da je prikupljene podatke i sva saznanja zbog obima materijala bilo nužno obraditi u manjim zasebnim cjelinama, u njima je izostala sintetska komponenta. Stoga su u narednim poglavljima analizirane vrste zlatarskih radova sačuvane do današnjih dana, kao i one o čijem postojanju doznajemo isključivo iz arhivskih izvora. Takva je sinteza nužna za stjecanje potpunijeg uvida u nekadašnju raznolikost i bogatstvo šibenskog kasnosrednjovjekovnog zlatarstva, osobito onog profanog karaktera, koje je gotovo u cijelosti propalo protokom vremena.

U ovoj su cjelini zlatarski radovi podijeljeni na predmete sakralne i profane namjene, a unutar pojedine kategorije po vrstama i podvrstama. U skupinu djela sakralnog karaktera uvršteni su relikvijari, križevi, kaleži i patene, posude za sveta ulja, kadionice i tamjanice (navikule) te skulpturice i reljefi svetaca. O tim se vrstama u arhivskim izvorima sačuvalo znatno manje podataka u odnosu na zlatarska djela profanog karaktera, koja su mahom poznata upravo zahvaljujući zapisima u pisanim vrelima. Zlatarski radovi profane namjene podijeljeni su na posude za posluživanje i konzumaciju hrane te pribor za jelo i nakit, nakon čega slijede vrste koje nije bilo moguće uvrstiti u prethodne tri kategorije (kutijice-škrinjice, pernice, naprstci, srebrni instrumenti, neidentificirani predmeti). U šibenskim izvorima od posuda se spominju plitice i pladnjevi, tanjuri, vrčevi, čaše, soljenke i posude za slatkiše, a od pribora za jelo žlice, vilice i noževi. Najbrojniju i najraznovrsniju skupinu čini nakit: krune i drugi ukrasi za glavu, lančići i privjesci, prstenje, naušnice, biserne niske, pojasevi, gumbi, kopčice i broševi, applike, ukrasne igle, krunice i srebrne čačkalice.

5.1. Zlatarski radovi sakralne namjene

S obzirom na namjenu, zlatarske radove sakralnog karaktera moguće je podijeliti u nekoliko skupina: crkvenu opremu, liturgijsko posuđe, relikvijare, crkvene insignije te zavjetne darove i ukrase.¹ Međutim, od raznovrsnih zlatarskih radova koji su u kasnom srednjem vijeku možda i krasili šibenske crkve, u fizičkom se obliku sačuvaio tek manji broj ophodnih križeva, relikvijara i kaleža te set vrčeva za sveta ulja. Osim toga, u izvorima je zabilježeno nekoliko kadionica i navikula te jedna srebrna ikona i skulpturica (ili reljef) sveca.

5.1.1. Relikvijari

Tradicija čuvanja relikvija – dijelova svetačkih tijela ili predmeta koji su bili u fizičkom kontaktu sa svecima (*ex contactu* relikvija) – njeguje se još od vremena ranog kršćanstva i prvih kultova mučenika. Budući da su im pripisivana čudotvorna svojstva, odnosno moći, relikvije se u slavenskim jezicima nazivaju i *moćima*.² One su od samih početaka čuvane u raznovrsnim spremnicima – relikvijarima ili moćnicima – izrađenim od različitih materijala (srebra, zlata i drugih metala te bjelokosti, drva i kristala). U ranijim razdobljima prevladavali su moćnici jednostavnijih oblika poput, primjerice, kutijica, bursi i škrinjica, a u razvijenom srednjem vijeku (u doba romanike) dolazi do sve učestalije upotrebe antropomorfnih relikvijara u obliku pojedinih dijelova ljudskog tijela, dok su čitava tijela svetaca pohranjivana u velikim relikvijarima u obliku sarkofaga. Tijekom vremena pojavili su se i drugi tipovi moćnika, poput onih s providnom spremnicom za relikviju (*theca*), koja omogućava izravan vizualni kontakt s moćima. Najrazvedeniji podtip takvih relikvijara predstavljali su takozvani relikvijari arhitektonskog tipa s bogato raščlanjenim arhitektonskim konstruktivnim elementima. Međutim, postupno je tipologija relikvijara postala toliko raznovrsna da je papa Martin V. (1417. – 1431.) bio primoran donijeti odredbe o prikladnom izlaganju relikvija.³

U Šibeniku se do današnjih dana sačuvalo sedam gotičkih relikvijara, od kojih su svakako najzanimljivija i najkvalitetnija četiri antropomorfna moćnika iz Bribira, danas u vlasništvu šibenskih franjevac konventualaca (kat. 1, kat. 2, kat. 3, kat. 4), kojima također pripada i moćnik u obliku pokala ili kaleža (kat. 7), vjerojatno također iz Bribira. Posljednja dva relikvijara – jedan iz šibenske katedrale (kat. 6), drugi iz crkve sv. Duha (kat. 5) – čuvaju se zbirci *Civitas sacra*, a odlikuje ih kristalna (ili staklena) spremnica za relikviju obočena gotičkim konstruktivnim arhitektonskim elementima.

Umjetnički najvrjedniju skupinu šibenskih moćnika čine dva relikvijara u obliku biste i dva relikvijara u formi podlaktice, izložena u muzejskoj zbirci šibenskih franjevac konventualaca. Upravo relikvijari u obliku poprsja najbolje odražavaju vrsnoću zlatarskog umijeća majstora, ali i izmjenu stilskih mijena koje su se događale tijekom 15. stoljeća. Premda su u Šibeniku sačuvana svega dva relikvijara u obliku bisti, nastala s odmakom od nekih pedesetak godina, na njima su zamjetna dva različita likovna pristupa, pa je tako bista-relikvijar sv. Matije (kat. 1) ekspresivnija u dojmu od biste-relikvijara Nevine djece (kat. 2) na kojoj su već zamjetna renesansna strujanja. Međutim, razlike u pristupu ne moraju nužno proizlaziti iz drugačijeg senzibiliteta dvojice majstora, već iz zadanog ikonografskog programa, koji s jedne

strane zahtjeva uprizorenje „portreta“ svetačkog lika u zrelim godinama, a s druge strane prikaz djeteta. No, iako su u pojedinim elementima različite, dvije biste ipak dijele neke zajedničke stilske uzuse karakteristične za ranije razdoblje, što se ponajviše očituje u naglašenoj stilizaciji kose i mesnatih neprirodno oblikovanih kapaka ispod kojih se nazire pomalo ukočen pogled. U prilog nešto kasnijoj dataciji biste Nevine djece govori pročišćenost forme, odnosno očišćenost od dekoracije koja je na bisti sv. Matije višestruko prisutna.

Naginjanje ranijim uzusima izrazitije je prisutno na dvama relikvijarima u obliku ruke, koje odlikuje ukočena ispružena podlaktica rastvorene šake, osovljena na široko višelatično postolje s međušiljcima. Oba su podnožja pozlaćena i visokog ruba, s time da je rub podnožja ruke-relikvijara sv. Lovre i sv. Bazilija ažuriran (kat. 3), a rub podnožja ruke-relikvijara sv. Tadeja i sv. Kristine ukrašen iskucanim bisernim nizom (kat. 4). Prednju stranu podlaktice obaju relikvijara izvorno su vjerojatno krasili dragulji, poludragulji ili staklena pasta, koji su u neko vrijeme skinuti, o čemu svjedoče metalni istaci na kojima su zamjetni tragovi rezanja. Po sredini obaju podlaktica smješten je otvor za relikviju u obliku peterolisnog cvijeta razvedenih vrhova latica, a usred dlana otvor u obliku slobodnije izvedenog malteškog (?) križa. Na ruci sv. Lovre i sv. Bazilija dvije *fenestrelle* u obliku križa smještene su i na stražnjoj strani relikvijara. U oba slučaja dužina rukava na zapešću definirana je jednostavnom pozlaćenom narukvicom. U dnu svake podlaktice i na zapešću smješteni su natpisi s imenima svetaca izvedeni tehnikom punciranja, vrlo srodni natpisu na bisti sv. Matije (kat. 1). Iako su ruke veoma slično oblikovane te su očito funkcionirale kao par (ljevica i desnica), ipak nisu identične ni iste kvalitete. Šaka na ruci sv. Tadeja i sv. Kristine pokazuje nešto slabiju razinu zlatarske vještine majstora te veću dozu ukočenosti i stilizacije. Ruke nisu datirane natpisom, ali je vrlo izvjesno da su izrađene u Zadru u prvoj polovini 15. stoljeća. Razlike u kvaliteti otvaraju nekoliko opcija: ili su ruke načinjene u različitim radionicama, ili su nastale u istoj radionici s određenim vremenskim razmakom, tako da je jedna služila kao predložak za izradu druge, ili su pak obje nastale u istoj radionici u isto vrijeme, ali su ih izradili različiti zlatari koji su zajedno surađivali.

Dva relikvijara sa staklenim ili kristalnim spremnicama za relikviju – srebrni pozlaćeni relikvijar sv. Križa iz katedrale (kat. 6) i brončani pozlaćeni relikvijar sv. Uršule iz crkve sv. Duha (kat. 5) – izvedena su na posve različite načine, iako oba odlikuje korištenje dekorativnih motiva u obliku kasnogotičkih arhitektonskih elemenata. Naime, relikvijar sv. Križa karakterizira razvedena i bogato ukrašena forma s nodusom u obliku kaštilca i bogato

razigranim vegetabilno-florealnim ukrasom, dok je brončani pozlaćeni relikvijar sv. Uršule posve reduciranog i neuzbudljivog oblikovanja. S druge strane, relikvijaru sv. Križa svečaniji dojam daje pozlaćena skulpturica nagog krilatog anđelčića (*putta*) koji ponosno predočava česticu križa u rukama.

Iz standardnih tipova relikvijara izdvaja se relikvijar sv. Stjepana izveden poput kaleža ili pokala, na čijem je vrhu izložena *ex contactu* relikvija (kamen mučeništva sv. Stjepana). Zanimljivo je da je, kao i kod antropomorfnih relikvijara, u ovom slučaju relikvija diktirala oblik moćnika. On u osnovi odražava formu kasnogotičkog kaleža dvostruko stupnjevanog postolja i ažuriranog ruba, s iskucanom vegetabilnom dekoracijom koja odgovara repertoaru ukrasa s kraja 15. ili samog početka 16. stoljeća. Iako izgled nodusa s četverolisnim istacima proizlazi iz nekih starijih likovnih iskustava, motiv zakrenutog „ribljeg mjehura“ s donje strane „kupe“ ukazuje na mlađe vrijeme postanka.

Osim navedenih sedam sačuvanih relikvijara, u šibenskoj arhivskoj građi 15. stoljeća sačuvan je samo podatak o srebrnom moćniku ruke sv. Bazilija biskupa i ispovjednika (*manum argenteum ... Sancti Basilii episcopi et confessoris*), koja se 1481. godine, u vrijeme pastoralne vizitacije kanonika Jurja Šižgorića, vikara šibenskog biskupa Luke Tolentića, nalazila u crkvi sv. Trojstva.⁴ Kako se navodi u vizitaciji, toj je ruci zbog nemara svećenika Ivana Dragoribića bilo otrgnuto svih pet prstiju pa ih je svećenik morao nadomjestiti do Uskrsa o svom trošku. Premda naizgled gotovo beznačajan, taj je zapis sjajno svjedočanstvo odnosa srednjovjekovnog društva prema relikvijama i relikvijarima. Otudivanje prstiju relikvijara možda ne treba promatrati isključivo kao čin vandalizma ili oportunitizma učinjenog s ciljem stjecanja novčane dobiti, već kao odraz duboke vjere srednjovjekovnog čovjeka u magično djelovanje moći svetaca. Budući da su relikvijari bili u izravnom dodiru s relikvijama, moguće je da je posjedovanje komada moćnika nekome značilo isti što i posjedovanje čestice relikvije sveca. Podatak o nadomještanju prstiju relikvijara znakovit je zbog toga jer na određenoj razini progovara i o odnosu tadašnjeg društva prema obnovi, odnosno restauraciji zlatarskih djela.

Iako je u šibenskim izvorima 15. stoljeća za sada pronađen samo jedan arhivski podatak koji svjedoči o postojanju danas izgubljenog relikvijara, on govori u prilog tomu da je tijekom kasnog srednjeg vijeka u Šibeniku možda postojalo još moćnika koji su stradali tijekom vremena, a nisu zabilježeni u arhivskim izvorima. Doduše, za potrebe ovoga rada nisu pregledani svi arhivski fondovi u Biskupijskom arhivu u Šibeniku, što možda otvara mogućnost pronalaska novih podataka o zasad nepoznatim srednjovjekovnim relikvijarima.

5.1.2. Križevi

Šibenski gotički ophodni križevi do sada nisu bili sustavnije analizirani, već su u nekoliko navrata, uglavnom sporedno,⁵ spomenuti pojedini primjerci. Na širem šibenskom i užem skradinskom području sačuvalo se devet ophodnih križeva i figurica Bogorodice s danas izgubljenog raspela bratovštine sv. Marka (kat. 8 – kat. 17). No, iz izvora doznajemo da je u 15. i ranom 16. stoljeću na šibenskom području postojalo još petnaest⁶ križeva kojih više nema ili ih nije moguće identificirati među sačuvanim djelima (tablica 1). Tom korpusu valja pribrojiti i tri raspela posvjedočena u trima narudžbama, o kojima ipak nema pouzdane potvrde da su realizirana (tablica 2). Osim toga, u izvorima su zabilježena i dva oporučna legata, to jest srebrna križa koja je tek trebalo izraditi od za to namijenjenih sredstava (tablica 3).⁷ Pojedini križevi zabilježeni u izvorima vjerojatno nisu bili namijenjeni za nošenje u procesijama, ali iz zapisa najčešće nije moguće utvrditi razlike među njima.

Baš kao i kaleže, u razdoblju kasnog srednjeg vijeka ophodne je križeve posjedovala svaka župa i bratovština,⁸ što znači da je izvorna količina te vrste predmeta morala biti znatno veća od one koja je odoljela zubu vremena. Stoga ne čudi da upravo ophodni križevi predstavljaju najbrojniju skupinu zlatarskih radova iz gotičkog razdoblja sačuvanih na šibenskom i užem skradinskom području. Na osnovu sačuvanih primjera moguće je zaključiti da su ophodni križevi bili povećih dimenzija i da su se od oltarnih križeva razlikovali po izostanku stope koju je zamjenjivao tuljac za usađivanje s jabukom sfernog ili kriškastog oblika. Oni su pomoću tuljca natakani na drvene motke i nošeni u procesijama u raznim prigodama – tijekom bratovštinskih, crkvenih i gradskih svečanosti, prilikom ispraćaja pokojnika ili, primjerice, blagoslova polja.⁹ Njihova ukupna visina najčešće je iznosila šezdesetak, a širina tridesetak centimetara, makar je bilo i križeva neznatno manjih (kat. 11, kat. 15, kat. 16¹⁰) i neznatno većih dimenzija (kat. 12¹¹). Sačuvane primjerke odlukuje izrazito razvedena silueta (slika 70) s proširenjima na krajevima krakova te zrcalno postavljenim izdancima koji su nešto utišaniji tek na dvama križevima kasnijeg datuma (kat. 16, kat. 17). Proširena polja na krajevima moguće je razvrstati u nekoliko tipova: polja s upisanim medaljonima iz kojih s tri strane izbijaju plitki tilobi (kat. 8, kat. 9), zatim polja s trostrukim trilobima šiljatog vrha bez međušiljaka (kat. 10, kat. 11), polja s trostrukim trilobima s malim međušiljcima (kat. 12, kat. 13, kat. 16) polilobna polja bez međušiljaka (kat. 15) i jednostavna trilobna polja s međušiljcima (kat. 17). Premda navedeni oblici proizlaze iz uobičajene gotičke tipologije, na pojedinim šibenskim raspelima proširenja na krajevima krakova slobodnije su izvedena pa više nalikuju polilobnim kvadratima

KRIŽEVI (<i>croces, cruces, crocette</i>)					
GODINA	DJELO	SMJEŠTAJ	MATERIJAL	TEŽINA	CIJENA
1436.	ophodni križ	crkva Gospe od Kaštela; vlasništvo bratovštine sv. Marije (Gospe od Kaštela)	drvo, pozlačeno srebro, bakar, emajl	37 unca i 1 kvarta	—
1444.	ophodni križ	crkva sv. Duha; vlasništvo istoimene bratovštine	drvo, pozlačeno srebro, bakar, emajl	—	—
oko 1447.	križ	smještaj nepoznat; naručio neki Martinušević	srebro	—	—
1448.	ophodni križ	crkva sv. Ivana na Brdu; vlasništvo istoimene bratovštine	drvo, pozlačeno srebro, bakar	—	—
prije 1455.	ophodni križ	crkva sv. Marije u Docu (kasnije crkva sv. Križa); vlasništvo bratovštine sv. Marka	drvo, pozlačeni bakar	—	—
prije 1455.	ophodni križ	crkva sv. Marije u Docu (kasnije crkva sv. Križa); vlasništvo bratovštine sv. Marka	drvo, pozlačeno srebro	—	—
1463.	križ	crkva sv. Petra, Kaprije	pozlačeno srebro	—	—
1470.	križ	crkva i samostan sv. Krševana	pozlačena mjed	—	—
1470.	križ	crkva i samostan sv. Krševana	bakar	—	—
1470.	križ	crkva i samostan sv. Krševana	bakar	—	—
1470.	križ	crkva i samostan sv. Krševana	pozlačeni bakar	—	—
1482.	križ	smještaj nije poznat; na njega se polagala zakletva	srebro	—	—
1493.	križ	smještaj nepoznat; naručio Nikola Grubišić iz Kruševa u šibenskom distriktu	drvo, srebro	—	—
1502.	križ	samostan sv. Frane, Šibenik	srebro	—	—
1502.	križ	samostan sv. Frane, Šibenik	srebro	—	—
1502.	križ	samostan sv. Frane, Šibenik	srebro	—	—
1517.	križ	crkva sv. Jurja, Putičanje	pozlačeno srebro	—	—

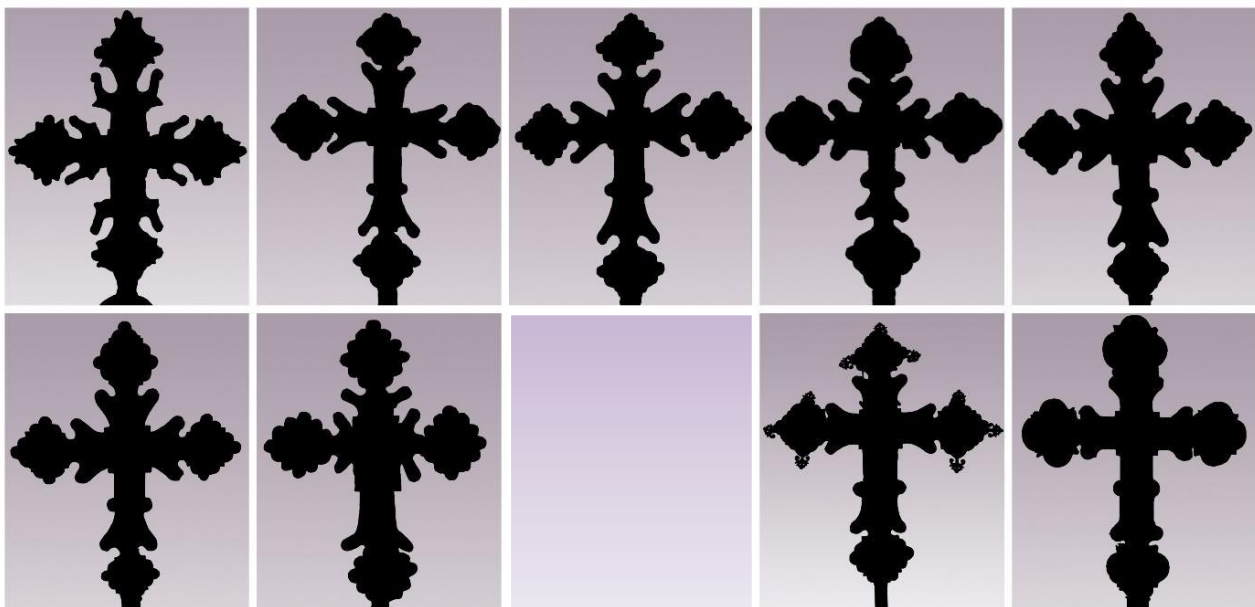
Tablica 1. Izgubljeni ili još uvijek neidentificirani križevi zabilježeni u šibenskim arhivskim izvorima u periodu od 1400. do 1522. godine

NARUDŽBE				
GODINA	NARUČITELJ(I)	ZLATAR	DJELO	TEŽINA / CIJENA
1453.	crkva Gospe od Kaštela, Šibenik	Petar Matijević iz Šibenika Petar Lukin iz Splita	srebrni pozlaćeni križ	60 unca srebra i nepoznata količina bakra za držak s nodusom
1470.	svećenik Marko Tomašević	Pelegrin Ivanov (iz Splita)	srebrni pozlaćeni emajlirani križ	—
1489.	crkva sv. Jurja, Ervenik	Andrija (Cimaturić) Lalić	srebrno pozlaćeno raspelo	15–16 unca srebra i oko 16 unca bakra za držak s nodusom

Tablica 2. Narudžbe za izradu križeva čija realizacija nije pouzdano potvrđena, a spominju se u šibenskim arhivskim izvorima u periodu od 1400. do 1522. godine

KRIŽEVI KAO OPORUČNI LEGATI				
GODINA	OPORUČITELJ	BAŠTINIK LEGATA	DJELO	TEŽINA / CIJENA
1371.	Ivan Radošev Ježević	oltar sv. Mihovila u crkvi sv. Julijana, Šibenik	srebrni križ	—
1467.	Ana, udovica Leonarda Barbo iz Varoša	crkva Tijela Kristova u Varošu	srebrni pozlaćeni kalež ili križ	—

Tablica 3. Križevi zabilježeni u arhivskim izvorima kao oporučni legati koje je tek trebalo kupiti ili izraditi

Slika 70. Siluete sačuvanih gotičkih ophodnih križeva na šibenskom području (kat. 8 do kat. 17).

negoli trostrukim trilobima s međušiljcima. Čak ni međušiljci nisu tretirani kao uglovi upisanog kvadrata već kao nepravilna šiljata ispupčenja. Tako oblikovana polja javljaju se i na šibenskim raspelima iz kasnijih stilskih razdoblja, što svjedoči o jakim tradicijskim uzusima i težem prihvaćanju noviteta, odnosno svojevrsnoj zatvorenosti sredine.

Šibenska gotička ophodna raspela imaju drvenu osnovu obloženu reljefno iskucanim srebrnim, srebrnim pozlaćenim ili bakrenim pozlaćenim laminama, a njihov je ikonografski program, čini se, preuzet s ophodnih raspela u drugim gradskim sredinama i monumentalnih slikanih raspela. Središte aversa rezervirano je za prikaz raspelog Krista u plićem ili dubljem reljefu, koji se u izvornom obliku nije sačuvao samo na srebrnom raspelu iz crkve sv. Križa (kat. 16). U poljima na krajevima antene uglavnom su smješteni likovi Ivana i Marije, u vrhu patibuluma poprsje sv. Mihovila ili pelikan s pticima, a u dnu arhaični prikaz Adam koji izlazi iz groba ili lubanja. U središtu reversa nalaze se likovi svetaca zaštitnika ili Bogorodica s Djetetom, a u poljima na krakovima simboli četvorice evanđelista. Međutim, uslijed povijesnih intervencija, koje je vjerojatno potaklo propadanje drvene jezgre križeva, lamine na mnogim sačuvanim djelima više nisu na odgovarajućim mjestima.

Prikaz sv. Mihovila u vrhu, Adama u dnu te Marije i Ivana na bočnim stranama aversa izvorno su sadržavala raspela iz Nove crkve (kat. 12) i šibenske katedrale (kat. 13) te raspelo koje su zlatari Petar Matijević i Petar Lukin trebali izraditi za crkvu Gospe od Kaštela.¹² Vjerojatno je takav ikonografski program sadržavao i križ s Krapnja koji je tek polovično sačuvan i očito preslagivan (kat. 10), ali na njemu zbunjuje istovremena prisutnost sv. Mihovila i pelikana. Na raspelu iz crkve sv. Križa (kat. 9) prikazani su Marija, Ivan i Adam, ali je umjesto sv. Mihovila na prednjoj strani bio anđeo s kadionicom i tamjanicom. Raspelo iz župnog ureda u Tisnom također sadrži likove sv. Mihovila, Marije i Ivana, međutim je u dnu aversa umjesto Adama smještena lubanja (kat. 11). S druge strane, ophodni križevi iz Muzeja grada Šibenika (kat. 15) i crkve sv. Križa (kat. 16) uz Mariju, Ivana i Adama sadrže pelikana koji kljunom ranjava prsa, a takvu je ikonografiju imalo i raspelo koje je Matej Pomenić izradio za svoju bratovštinu – bratovštinu sv. Ivana.¹³ Prikaz pelikana zastupljen je i na raspelu s Krapnja (kat. 10), ali se on vjerojatno izvorno nalazio na reversu jer je na aversu bio smješten lik sv. Mihovila, danas pozicioniran lijevo od Krista (kat. 10). Nagog Adama koji ustaje iz groba pridržavajući poklopac sadrži i raspelo s Visovca (kat. 8), međutim izvorna ikonografija njegova aversa nije poznata zbog zamjene pojedinih reljefa u kasnijem periodu i preslagivanja uslijed kojega je Adam završio na stražnjoj strani križa.

U nekim slučajevima raspetog su Krista okruživali simboli četvorice evanđelista, kao na ophodnom križu iz Skradina (kat. 17), zatim ophodnom križu koji je zlatar Pelegrin Ivanov iz Splita obećao izraditi za svećenika Marka Tomaševića¹⁴ te križu koji je Andrija (Cimaturić) Lalić trebao izraditi za crkvu sv. Jurja u Erveniku.¹⁵ No, simboli evanđelista ipak su češće bili smješteni na revers križa, što potvrđuju sljedeća djela: raspelo iz crkve sv. Križa (kat. 9), raspelo iz Tisnog (kat. 11), raspelo iz Nove crkve (kat. 12), a vjerojatno i šibenske katedrale (kat. 13),¹⁶ te raspelo u Muzeja grada (kat. 15) i crkve sv. Križa (kat. 16). Simbole evanđelista na stražnjoj strani imalo je i ophodno raspelo bratovštine sv. Ivana (djelo zlatara Mateja Pomenića)¹⁷ i raspelo crkve Gospe od Kaštela,¹⁸ koje su trebali izraditi Petar Matijević iz Šibenika i Petar Lukin iz Splita, zatim raspelo koje se 1470. godine za svećenika Marka Tomaševića obvezao izraditi Pelegrin Ivanov iz Splita,¹⁹ a možda i raspelo koje je Andrija (Cimaturić) Lalić obećao načiniti za crkvu sv. Jurja u Erveniku.²⁰

Ikonografija ophodnog križa bratovštine sv. Duha nije poznata,²¹ dok je križ bratovštine sv. Marka sadržavao lik Krista, sa suprotne strane sv. Marka (zaštitnika bratovštine), na bočnim stranama prave skulpturice Marije i Ivana, a u poljima na krakovima vjerojatno reljefno izvedene figure standardne ikonografije.²²

Na ranijim primjercima Krist je prikazan živ, otvorenih očiju, poput onoga na križu iz crkve sv. Križa s kraja 14. ili početka 15. stoljeća (kat. 9) i križu s Krapnja (kat. 10), vjerojatno s početka 15. stoljeća. Kako navodi Nikola Jakšić, u prilog ranijoj dataciji pojedinih križeva ide i prikaz Jaganjca Božjega,²³ koji se javlja samo na najstarijem, visovačkom raspelu s početka 14. stoljeća (kat. 8). Premda se ranijima smatraju i križevi koji u vrhu sadrže nebeskog vojskovođu, arkandela Mihovila, a u dnu Adama koji ustaje iz groba,²⁴ to nije slučaj sa šibenskim raspelima na kojima se duboko u 15. stoljeću pojavljuje takva ikonografija. Svojevrsna ikonografska arhaičnost većeg broja šibenskih ophodnih križeva na određenoj razini progovara o privrženosti tradicionalnim uzusima i razmjerno sporom prihvaćanju noviteta, o čemu svjedoče dva dokumenta iz oko sredine 15. stoljeća u kojima naručitelji izričito traže da se na njihovim raspelima iskuca lik sv. Mihovila i/ili Adama.²⁵ Međutim, razlog učestalog prikazivanja sv. Mihovila na šibenskim gotičkim raspelima možda je moguće opravdati činjenicom da je riječ o zaštitniku grada, koji je od kraja 15. stoljeća prikazivan čak i na bagatinima, bakrenim novčićima kovanim u Veneciji za potrebe grada Šibenika.²⁶ Arkandeo je prikazivan s kuglom u desnici i žezlom u ljevici (kat. 10), odnosno kuglom u ljevici i stisnutom desnom šakom u gesti pridržavanja nepostojećeg žezla (kat. 12, kat. 13) te s kuglom u ljevici i

s desnicom u znaku pozdrava (kat. 11). Lik sv. Mihovila na raspelu iz crkve sv. Križa (kat. 9) i ostali likovi u medaljonima (osim Adama), rađeni su prema istom ili sličnom predlošku kao i niz djela sačuvanih na širem jadranskom području, koje je u cjelinu objedinio Nikola Jakšić, a dopunila Marijana Kovačević.²⁷ Na mjestu arkandela Mihovila, na jednosm se šibenskom raspelu pojavljuje anđeo s tamjanicom (?) u lijevoj i kadionicom u desnoj ruci (kat. 9).

Prikaz nagog Adama koji podiže poklopac sarkofaga i ustaje iz groba predstavlja reducirani ikonografski prikaz Kristova silaska u Limb (*Anastasis*), koji se se javlja na čak na šest sačuvanih raspela (kat. 8, kat. 9, kat. 12, kat. 13, kat. 15 i kat. 16), a nalazio se i na ophodnom križu bratovštine sv. Ivana te križu koji su Petar Matijević i Petar Lukin trebali izraditi za crkvu Gospe od Kaštela.²⁸ Na čak trima raspelima – iz crkve sv. Križa (kat. 9), Nove crkve (kat. 12) i katedrale (kat. 13) – Adamov je lik izrađen prema zajedničkom predlošku ili je prikaz na raspelu iz crkve sv. Križa poslužio kao predložak za lik Adama na raspelu iz Nove crkve, a potonji za onaj iz katedrale (ili pak obrnuto). Premda su veoma slično oblikovani, njihove dimenzije nisu iste, a i oblikovanje se ponešto razlikuje pa sasvim izvjesno nisu iskucani na istoj matrici. Budući da je između izrade najstarijeg i druga dva raspela proteklo nekih pedesetak godina, o čemu svjedoči oblikovanje ostalih likova, to potvrđuje sklonost sredine k arhaičnim ikonografskim rješenjima. Oblikovanje navedenih triju reljefa s prikazom Adama znatno je kvalitetnije od onoga na preostalim raspelima (kat. 8, 15, 16), koje odlikuje izrazita naivnost. Doduše, u većoj ili manjoj mjeri naivno oblikovanje karakterizira većinu šibenskih gotičkih ophodnih križeva. Nešto većom razinom kvalitete ističu se Bogorodica s raspela iz crkve sv. Marka (kat. 14) i ophodni križ iz Skradina (kat. 17).

Iz sačuvanih ugovora razvidno je da su naručitelji izričito zahtijevali da se na poledinu stavi lik sveca zaštitnika. Zlatar Matej Pomenić je u središte reversa ophodnog križa (1448. – 1449.) svoje bratovštine trebao staviti lik sv. Ivana Krstitelja u visokom reljefu, a na poledini križa crkve Gospe od Kaštela zlatari Petar Matijević i Petar Lukin trebali su smjestiti Bogorodicu s Djetetom (1453.).²⁹ Raspelo koje se 1470. godine zlatar Pelegrin Ivanov iz Splita obvezao izraditi svećeniku Marku Tomaševiću trebalo je sadržavati lik sv. Mihovila s vagon u rukama i đavlom pod nogama,³⁰ a ono koje je 1489. godine za crkvu sv. Jurja u Erveniku obećao izraditi Andrija Lalić, lik sv. Jurja.³¹ Sveca zaštitnika očito je imalo i raspelo bratovštine sv. Marka koje je oko 1454. godine izradio venecijanski zlatar Antun dela Cecha (Antun iz kovnice), ali se od tog križa danas sačuvala samo Bogorodica (kat. 14). Sasvim izvjesno su naručitelji utjecali i na ikonografiju sačuvanih raspela. Na ophodnom križu s Visovca (kat. 8),

križu iz crkve sv. Križa (kat. 9), onom iz Nove crkve (kat. 12) i Muzeja grada Šibenika (kat. 15) te Skradina (kat. 17) prikazana je Bogorodica s Djetetom, na križu s Krapnja (kat. 3) lik sv. Lovre ili sv. Stjepana, na križu iz Tisnog sv. Martin (kat. 11), a na križu iz crkve sv. Križa u Docu sv. Juraj (kat. 16). Na zadarskom je području sačuvana čitava serija križeva s likom sv. Ivana Krstitelja, od kojih je primjerak s Pašmana izrađen prema slikanom predlošku Menegela Ivanova de Canalija (Majstora tkonskog raspela).³² No, s obzirom na to da raspelo šibenske bratovštine sv. Ivana nije sačuvano, nije moguće utvrditi je li Mateju Pomeniću kao predložak poslužilo neko slikarsko djelo. Međutim, Bogorodica s Djetetom na raspelu iz Nove crkve (kat. 12) pokazuje bliske analogije s onom na slici Jurja Čulinovića u Musée Jacquemart-André u Parizu, a lik sv. Jurja na reversu raspela iz crkve sv. Križa (kat. 16) s likom sveca na slici Carla Crivellija u Metropolitan Museumu u New Yorku.³³ Vjerojatno ipak nije riječ o direktnim uzorima, iako valja imati na umu da se Juraj Čulinović oko 1461. godine vratio u Šibenik,³⁴ a da su Carlo i Vittore Crivelli neko vrijeme boravili u Zadru,³⁵ što otvara mogućnost postojanja i drugih, danas izgubljenih slika ili crteža navedenih slikara ili njihovih „sljedbenika“, koji su šibenskim zlatarima mogli poslužiti kao predložak.

Kao što je već spominjano u prethodnim redcima, pojedine (uglavnom izgubljene) križeve moguće je vezati za imena konkretnih zlatara. Iz knjige računa bratovštine Nove crkve doznajemo da su 1436. godine zlatari Domankuš (Barnabin) i Ivan Punković izradili srebrno pozlačeno emajlirano raspelo drvene osnove za (svoju) bratovštinu sv. Marije.³⁶ U tu im je svrhu predano ukupno trideset i sedam unca, jedna kvarta i jedna oktava srebra te im je za rad isplaćeno četrdeset i pet libara. Desetljeće kasnije (1446.) svoje je raspelo dobila i bratovština sv. Duha, koja je 1444. godine izradu povjerala zlataru Jurju Grubanovu s Klisa, čiji je rad nadgledao zlatar Pavao Ivanov Derljanović iz Šibenika.³⁷ Prema zahtjevu naručitelja, križ je trebao biti izrađen po uzoru na manje raspelo u crkvi sv. Trojstva od materijala (srebra, zlata, bakra i drva) koje je zlataru trebala ispostaviti rečena bratovština. Za obavljeni posao zlatar je trebao primiti plaću od trideset i dva solda po unci obrađenog srebra i sedam libara za izradu drška i nodusa. Iz jedne presude o arbitražnom postupku iz 1447. godine doznajemo da su zlatari Marin i Šimun Pomenić za nekog Martinuševića izradili srebrni križ, ali o tom djelu nema nikakvih podataka.³⁸ U razdoblju od 29. svibnja 1448. godine pa do 29. ožujka 1449. godine, zlatara Matej Pomenić iz Trogira, tada stanovnik Šibenika, izradio je ophodni križ za (svoju) bratovštinu sv. Ivana, veličine i kvalitete poput onoga bratovštine sv. Duha.³⁹ To je raspelo s jedne strane sadržavalo lik Krista, Mariju i Ivana te pelikana i Adma, a sa suprotne

strane sv. Ivana Krstitelja u visokom i simbole evanđelista u srednjem reljefu. Sve potrebne materijale – valjda drvo i srebro te zlato za pozlatu – trebala je priskrbiti bratovština, a zlatar se na križu obvezao raditi uvijek kada je imao materijala. To pak znači da mu je srebro pristizalo postupno, vjerojatno zahvaljujući priložima članova bratovštine, baš kao što je to bio slučaj s ophodnim križem bratovštine sv. Marije. Pomenić je raspelo isporučio u ožujku 1449. godine prije odlaska na hodočašće, ali ga nije pozlatio pa se to obvezao učiniti po povratku. No, u slučaju da se ne vrati s puta, bratovština je raspelo smjela pozlatiti o trošku zlatara. Četiri godine kasnije (1453.) zlatar Petar Matijević obvezao se sa svojim suradnikom Petrom Lukinim iz Splita načiniti srebrno pozlaćeno raspelo drvene osnove za crkvu Gospe od Kaštela, po uzoru na raspelo u katedrali sv. Jakova.⁴⁰ U izradu križa trebalo je biti utrošiti oko šezdeset unca pozlaćenog srebra, a u izradu drška s nodusom nepoznata količina pozlaćenog bakra. Lice i naličje trebalo je krasiti ukupno deset reljefno izvedenih figura – na aversu raspeti Krist s Marijom, Ivanom, pelikanom i Adamom koji ustaje iz groba, a na reversu Bogorodica s Djetetom u naručju okružena simbolima evanđelista. Zlatarima je za materijal i rad obećano trideset i dva solda po unci srebra i osamnaest solda po unci bakra. Godinu dana kasnije (1454.) bratovštinsko je raspelo nabavila i bratovština sv. Marka, koja je izradu svog križa ranije povjerila venecijanskom zlataru Antunu dela Cecha.⁴¹ Premda nisu poznate pojedinosti iz ugovora jer je on bio upisan u knjigu računa rečenog zlatara, iz upisa u inventaru rečene bratovštine iz 1455. godine doznajemo da je raspelo bilo izrađeno od pozlaćenog srebra s raspetim Kristom s prednje i likom sv. Marka sa stražnje strane te skulpturicama Marije i Ivana uz drvo križa, dakle, u formi Raspeća.⁴² Od tog je raspela monumentalnih dimenzija danas sačuvana samo Bogorodica, makar je još početkom 20. stoljeća postojao i lik sv. Ivana. Godine 1470. naručeno je veliko srebrno pozlaćeno i emajlirano raspelo koje se za svećenika Marka Tomaševića obvezao izraditi zlatar Pelegrin Ivanov iz Splita.⁴³ Potonji ga je trebao izraditi o svom trošku i to od šesnaest unca srebra vrijednog ne manje od pedeset i četiri solda za uncu. Za materijal i rad zlataru je trebalo biti isplaćeno stotinu i deset libara. Prema želji naručitelja, prednju stranu križa trebao je resiti lik Raspetoga okružen simbolima evanđelista, a stražnju sv. Mihovil s vagom u rukama i đavlom te simboli četvorice evanđelista. Gotovo dvadeset godina kasnije (1489.) zlatar Andrija Lalić obvezao se o svom trošku izraditi srebrno pozlaćeno raspelo za crkvu sv. Jurja u Erveniku.⁴⁴ U izradu srebrnih lamina trebao je utrošiti petnaest do šesnaest unca srebra „venecijanske kakvoće“, a u izradu drška s nodusom oko šesnaest unca bakra, dok je zlato za pozlatu trebao dobiti od naručitelja. Na prednjoj strani križa trebao je biti iskucan

raspeti Krist, a na stražnjoj sv. Juraj, oba okružena simbolima evanđelista. Ukupan trošak je iznosio devedesetak libara (ovisno o količini utrošenog srebra). Očito je nakon toga zlatar načinio još jedan veliki srebrni pozlaćeni križ, jer mu je 1493. godine isplaćeno deset dukata kao preostali dio plaće za rad na križu koji je izradio za Nikolu Grubišića iz Kruševa u šibenskom distriktu,⁴⁵ možda za tamošnju crkvu sv. Martina.

U nekoliko drugih dokumenata posvjedočeno je postojanje metalnih križeva u još nekoliko šibenskih crkava, ali iz šturih zapisa nije moguće utvrditi o kojoj je vrsti riječ. Tako je 1463. godine u crkvi sv. Petra na Kapriju popisani srebrni pozlaćeni križ, a u inventaru crkve i samostana sv. Krševana iz 1470. godine čak četiri križa: jedan od pozlaćene mjedi, dva od bakra i jedan od pozlaćenog bakra.⁴⁶ U inventaru samostana sv. Frane iz 1502. godine popisana su tri srebrna križa različitih dimenzija,⁴⁷ a u jednom dokumentu iz 1517. godine spominje se srebrni križ iz crkve sv. Jurja u Putičanju, koji je zbog gladi i siromaštva tamošnjeg stanovništva trebao biti založen kod kaštelana Marka Grimana za dvadeset i tri stara brašna (oko tisuću i devetsto kilograma).⁴⁸ Taj zapis zorno svjedoči o teškim vremenima koja su zadesila stanovnike šibenskog zaleđa zbog sve jačeg osmanlijskog pritiska. Očito se u takvim trenucima zalagala i crkvena, a ne samo profana srebrnina, što je zasigurno znatno pridonijelo postupnom smanjenju izvornog korpusa zlatarskih radova.

Dana 7. i 9. ožujka 1482. godine sročena su dva zanimljiva spisa u kojima je zabilježeno da je Jakovica, žena Bartula Sporčića, pred sucima položila zakletvu na srebrni križ s raspetim Kristom (*iuramento supra una cruce argentea cum Crucifixo*),⁴⁹ valjda prilikom svjedočenja. Osim na križevu,⁵⁰ tijekom kasnog srednjeg vijeka zakletve su se polagale i na Evanđelja⁵¹ te na relikvijare, osobito one u obliku ruke.⁵²

Na osnovu sačuvanih ophodnih križeva i podataka iz arhivskih izvora, moguće je ustvrditi da su se šibenska gotička raspela mahom sastojala od drvene osnove izrazito razvedene siluete na koju su čavličima bile prikucane srebrne, srebrne pozlaćene ili bakrene pozlaćene lamine s iskucanim reljefima i tek iznimno lijevanim dijelovima, dok su detalji dotjerivani cizeliranjem i graviranjem. Neka su raspela sadržavala ukrase od emajla, ali među sačuvanim djelima nema takvih primjeraka. Križevi su redovito bili postavljeni na bakreni tuljac s jabukom sfernog ili kriškastog oblika. Većinu djela karakterizira ikonografska arhaičnost i naivnije oblikovanje koje je očito odgovaralo ukusu sredine.

5.1.3. Kaleži i patene

Kaleži i patene čine najvažniji dio liturgijske opreme nužne za čin Euharistije – posvetu tijela i krvi Kristove. U šibenskim izvorima iz 15. i prvih desetljeća 16. stoljeća zabilježena su ukupno četrdeset i dva kaleža (tablica 4), a njima valja pribrojiti i četiri narudžbe za koje ne postoje potvrde da su realizirane (tablica 5), te još osam spisa u kojima se kaleži navode kao oporučni legati koje je tek trebalo kupiti ili izraditi (tablica 6). Premda se na šibenskom i skradinskom području u vrijeme kasnoga srednjeg vijeka nalazilo najmanje četrdesetak kaleža, do današnjih se dana sačuvalo svega pet primjeraka – dva iz 15. stoljeća, jedan iz oko 1500. godine i dva naknadno prerađena kaleža koje je 1505. godine šibenskim crkvama darovao ninski biskup Juraj Divnić. Osim toga, tijekom prošlog stoljeća u crkvi sv. Nikole u Šibeniku nalazio se gotički kalež, a u Novoj crkvi ostatak gotičkog kaleža ili pikside s baroknom spremnicom za hostije, kojima se do današnjih dana izgubio trag.

KALEŽI I PATENE (calices, chalices; patene, pathene)					
GODINA	DJELO	SMJEŠTAJ	MATERIJAL	TEŽINA	VRIJEDNOST
1414.	kalež	crkva sv. Mihovila, Bratiškovci	pozlačeno srebro	—	—
1419.	kalež s patenom	katedrala sv. Jakova, Šibenik (prodan)	pozlačeno srebro	—	10 dukata
1419.	kalež s patenom	katedrala sv. Jakova, Šibenik (prodan pa predan franjevcima)	pozlačeno srebro	—	10 dukata
1422.	kalež s patenom	crkva sv. Nikole, Šibenik	srebro	—	10 dukata
1424.	kalež s patenom	samostan sv. Frane, Šibenik	srebro	—	50 libara
1426.	kalež	samostan sv. Frane, Šibenik	srebro	—	105 libara (ostatak)
1431.	5 kaleža	nepoznat smještaj (otuđeni iz sv. Marka na Hvaru)	—	—	—
1444.	nedovršeni kalež s patenom	zlatarska radionica Stjepana Ivanova Skočibuhe	srebro	9 unca i 3 kvarte	—
1444.-59.	kalež	nepoznat smještaj (izradio ga Matej Pomenić za nasljednike zlatara Stjepana Ivanova Skočibuhe)	—	—	—
1452.	kalež	sjedište bratovštine Gospe od Kaštela (izradio zlatar Šimun Pomenić)	pozlačeno srebro	—	—

GODINA	DJELO	SMJEŠTAJ	MATERIJAL	TEŽINA	VRIJEDNOST
1452.	kalež	kuća plemića Ilije Tolimerića	pozlačeno srebro	—	—
1453.	kalež s patenom	kuća Tome Mirse	pozlačeno srebro	—	—
1455.	3 kaleža s patenama	crkva sv. Marije u Docu (vlasništvo bratovštine sv. Marka)	pozlačeno srebro	—	—
1456.	kalež s patenom	kuća Jakova Zilijevića	pozlačeni metal	—	—
1457.	kalež s patenom	crkva sv. Petra, Zablaće	srebro i olovo	14 unca	—
1460.	kalež	crkva sv. Kuzme i Damijana, Šibenik	srebro	9 unca	—
1463.	kalež	crkva sv. Petra, Kaprije (u vlasništvu bratovštine sv. Petra)	—	—	—
1470.	kalež s patenom	crkva sv. Krševana, Šibenik	pozlačeno srebro	—	—
1478.	kalež s patenom	u zalogu kod Mateja Naradinića (pripadao bratovštini sv. Duha)	pozlačeno srebro	—	u zalogu za 10 dukata
1491.	kalež s patenom	prodan svećeniku Hektoru de Franciscis Korčulaninu (izradio ga zlatar Andrija Cimaturić)	pozlačeno srebro	—	16 dukata
1492.	kalež s patenom	crkva sv. Dominika	pozlačeno srebro	—	—
1502.	7 kaleža s patenama	crkva i samostan sv. Frane u Šibeniku	srebro	—	—
1505.	kalež s patenom	kapela sv. Petra Mučenika u crkvi sv. Dominika, Šibenik	pozlačeno srebro	—	—
1505.	kalež s patenom	samostan i crkva sv. Katarine, Šibenik	pozlačeno srebro	—	—
1505.	kalež s patenom	Nova crkva, Šibenik (darovan Gospinoj slici iz crkve sv. Marije od Griblje u Donjem polju tada smještenoj u Novoj crkvi)	pozlačeno srebro	—	—
1505.	kalež s patenom	crkva sv. Magdalene u Mandalini (sačuvan do danas)	pozlačeno srebro	—	—
1516.	kalež s patenom	crkva sv. Marije, Žirje	pozlačeno srebro	—	—
1516.	2 kaleža i 1 patena	u zalogu (pripadali zlataru Pavlu Ivanovu Nigeru)	patena od bakra, kupe od srebra, postolja od bakra	—	—
1517.	kalež	u zalogu (pripadao zlataru Nikoli Pavlovu Jakšiću)	srebro	5 unca i 1 i pol kvarta	u zalogu za 24 libre i 16 solda

Tablica 4. Izgubljeni ili neidentificirani kaleži zabilježeni u šibenskim arhivskim izvorima od 1400. do 1522.

NARUDŽBE				
GODINA	NARUČITELJ(I)	ZLATAR	DJELO	TEŽINA I/ILI CIJENA
1484.	zastupnici crkve sv. Marije, Skradin	Andrija (Cimaturić) Lalić	srebrni pozlaćeni kalež	15 i pol unca
1496.	pleban crkve sv. Mihovila u Kameničniku	Frane Jurasic Foša	srebrni pozlaćeni kalež s patenom	oko 8 unca
1501.	Vladan Rutčić iz Vrane	Andrija Cimaturić (Lalić)	srebrni pozlaćeni kalež s patenom	svaka unca srebra trebala je vrijediti 3 libre / cijena 9 dukata
1516.	nepoznati Kninjani (?)	Nikola Ivanov Veselković	srebrni pozlaćeni kalež s patenom	—

Tablica 5. Narudžbe za izradu kaleža i patena čija realizacija nije pouzdano potvrđena, a spominju se u šibenskim arhivskim izvorima u periodu od 1400. do 1522. godine

KALEŽI I PATENE ZABILJEŽENI KAO OPORUČNI LEGATI				
GODINA	OPORUČITELJ	BAŠTINIK LEGATA	DJELO	TEŽINA / VRIJEDNOST
1371.	Ivan Radošev Ježević	crkva sv. Julijana, Šibenik	srebrni kalež	—
1371.	Ivan Radošev Ježević	oltar sv. Mihovila u crkvi sv. Julijana, Šibenik	srebrni kalež	—
1462.	svećenik Damijan Dragojev	crkva sv. Križa, Krapanj	srebrni pozlaćeni kalež	—
1475.	Lena, kći Jurja iz Zadra	crkva Gospe od Kaštela, Šibenik	kalež	50 libara
1498.	Marija, udovica Nikole Simeonića	katedrala sv. Jakova, Šibenik	srebrni pozlaćeni kalež s patenom	10 dukata
1511.	Filipa, žena Damijana Petrova Tobolovića	crkva Gospe od Kaštela, Šibenik	kalež	10 dukata
1511.	Filipa, žena Damijana Petrova Tobolovića	crkva sv. Dominika, Šibenik	kalež	10 dukata
1513.	—	katedrala sv. Jakova, Šibenik	srebrni pozlaćeni kalež s patenom	8 unca

Tablica 6. Kaleži i patene zabilježeni u arhivskim izvorima kao oporučni legati koje je tek trebalo kupiti ili izraditi

Očekivano, najveći broj kaleža pripadao je šibenskim gradskim samostanima i crkvama, ali su zabilježeni i u crkvama šibenskog kotara. Pored toga, poznate su i tri narudžbe za naručitelje sa skradinskog, kninskog i zadarskog područja. Na temelju arhivskih izvora kaleži su evidentirani u šibenskoj katedrali, crkvi i samostanu sv. Frane, crkvi sv. Nikole, crkvi sv. Krševana, crkvi sv. Dominika, samostanu i crkvi sv. Katarine, Novoj crkvi i u crkvama izvan

zidina (crkvi sv. Kuzme i Damijana te crkvi sv. Magdalene u obližnjoj Mandalini). Na području šibenskog kotara posvjedočeni su u crkvi sv. Mihovila u Bratiškovcima, crkvi sv. Petra u Zablaću i crkvi sv. Marije na Žirju, a jedan je trebao biti izrađen i za crkvu Sv. Mihovila u Kameničniku. K tome, dio kaleža zabilježenih u pojedinim crkvama bio je u vlasništvu bratovština. Tako se u crkvi Gospe od Kaštela vjerojatno nalazio srebrni pozlaćeni kalež koji je 1452. godine za nju izradio Šimun Pomenić iz Trogira, a u crkvi sv. Marije u Docu tri srebrna pozlaćena kaleža u vlasništvu bratovštine sv. Marka. Kako svjedoči pastoralna vizitacija iz 1463. godine, u crkvi sv. Petra na Kapriju nalazio se kalež istoimene bratovštine. Kalež s patenom od pozlaćenog srebra posjedovala je i bratovština sv. Duha, ali je on bio u zalogu kod Mateja Naradinića.

Nekoliko puta kaleži su zabilježeni kao vlasništvo pojedinaca. U tu skupinu moguće je uvrstiti srebrni pozlaćeni kalež s patenom popisan u inventaru Tome Mirse, srebrni pozlaćeni kalež zabilježen u inventaru plemića Ilije Tolimerića te pozlaćeni kalež s patenom upisan u inventaru arhiepiskopita Jakova Zilijevića. Osim toga, nekoliko je kaleža pripadalo šibenskim zlatarima (Stjepanu Ivanovu Skočibuhi, Pavlu Ivanovu Nigeru i Nikoli Pavlovu Jakšiću) koji su ih, po svemu sudeći, i izradili.

Kaleži su najčešće bili izrađivani od srebra i pozlaćenog srebra, ali se u crkvi sv. Petra u Zablaću prije 1457. godine nalazio i kalež od kositra.⁵³ Da su njihovi dijelovi ponekad bili izrađeni od različitih materijala, svjedoče dva kaleža zlatara Pavla Ivanova Nigera s kupama od srebra i postoljima od bakra.⁵⁴ Od ukupno četrdeset i dva kaleža, njih devetnaest bilo je izrađeno od pozlaćenog srebra, četrnaest od srebra, a dva od kombinacije bakra i srebra, dok za preostalih sedam nije zabilježena vrsta materijala. Od pozlaćenog srebra trebala su biti izrađena i četiri kaleža (od kojih tri s patenama) za koje su narudžbe sačuvane u arhivskim izvorima (tablica 5). Od oporučnih legata koje je trebalo kupiti ili izraditi, dva su kaleža trebala biti srebrna, tri srebrna pozlaćena, a za tri nije precizirana vrsta materijala (tablica 6).

U paru s kaležima najčešće su navođene i patene, to jest plitice za držanje hostije za vrijeme mise. One su zabilježene uz dvadeset i osam kaleža, a trebale su biti izrađene i zajedno s trima kaležima koje su se obvezali načiniti zlatari Frane Jursić Foša, Andrija Cimaturić (Lalić) i Nikola Ivanov Veselković (tablica 5). Od ukupno osam oporučnih legata koje je tek trebalo realizirati, patene su navedene samo uz tri srebrna pozlaćena kaleža (tablica 6).

Opisi patena posve izostaju, a specifičnosti oblikovanja pojedinih kaleža zabilježene su u svega pet dokumenta. Međutim, i u tim se slučajevima radi o vrlo šturim podacima. Iz spisa

je poznato tek da je kalež naručen za crkvu sv. Mihovila u Kameničniku trebao sadržavati grbove (*cum armis*),⁵⁵ a da su četiri srebrna pozlačena kaleža koja je šibenskim crkvama darovao ninski biskup Juraj Divnić, sadržavala lik Bogorodice s Djetetom i svetaca zaštitnika. Naime, kalež koji je Divnić darovao kapeli sv. Petra Mučenika u crkvi sv. Dominika u Šibeniku s jedne je strane imao Bogorodicu s Djetetom u naručju, a s druge strane sv. Petra Mučenika, dok je kalež koji je darovao samostanu i crkvi sv. Katarine u Šibeniku s jedne strane imao Bogorodicu s Djetetom, a s druge strane sv. Katarinu. Sačuvani kalež darovan slici iz crkve Gospe od Griblje u Donjem polju, tada smještenoj u Novoj crkvi, izvorno je posjedovao lik Bogorodice s Djetetom i sv. Jeronima (kat. 21), a dijelom sačuvani kalež (danas pokaznica) iz crkve sv. Magdalene u Mandalini još uvijek sadrži skulpturice Bogorodice s Djetetom i sv. Magdalene (kat. 22). Pobočne figure zabilježene su 1502. godine i na velikom kaležu u vlasništvu šibenskih franjevac konventualaca, koji je sa svake strane imao po jednog anđela.⁵⁶

Po svemu sudeći, šibenski gotički kaleži bili su sastavljeni od više dijelova (podnožja, drška s nodusom i kupe, a ponekad i čaške) međusobno povezanih unutarnjim vijcima. Kako svjedoče sačuvani primjerci, njihova su podnožja bila višelatičnog oblika zaobljenih ili šiljatih vrhova latica i reljefno oblikovanih površina izvedenih tehnikom iskucavanja, dok su pojedini dijelovi drška i nodusa vjerojatno bili lijevani. Na podnožju su ponekad bili smješteni medaljoni s ugraviranim ili emajliranim grbovima i/ili svetačkim likovima. Na ranijim primjercima zamjetni su utjecaji zlatarstva iz obližnjih dalmatinskih središta (Zadra, Trogira i Splita), dok je likovni jezik kaleža s kraja 15. i ranog 16. stoljeća bliži ondašnjim mletačkim i srednjoeuropskim likovnim strujanjima. Zbog učestale uporabe neki su prepravljani pa više nisu stilski jedinstveni.

Kaleži obilježeni imenima naručitelja i/ili donatora posve izostaju, makar su i inače razmjerno rijetki, no jedan sadrži amblem ninskog biskupa Jurja Divnića. Međutim, poznato je da su četiri kaleža s patenama bila načinjena za konkretna svetišta, jer su sačuvani ugovori o darivanju u kojima se navodi da su sadržavali likove Bogorodice s Djetetom i svetaca zaštitnika, o čemu je već bilo govora.

Težina je zabilježena za razmjerno mali broj kaleža, ali je i na osnovu skromnog uzorka jasno da je ona znatno varirala, i to od svega pet unca i jednu i pol kvartu do petnaest i pol unca (tablica 4, tablica 5, tablica 6). Međutim, vjerojatno je bilo i težih kaleža, ali o njima nema sačuvanih podataka. Najmanju masu od pet unca i jedne i pol kvarte (oko stotinu šezdeset grama) imao je srebrni kalež zlatara Nikole Pavlova Jakšića, koji je 1517. godine bio u zalogu

za dvadeset četiri libre i šesnaest solda, ali nije otkupljen pa je u konačnici prodan zalogoprimcu za tri libre po unci srebra (nešto više od petnaest libara).⁵⁷ Srebrni pozlaćeni kalež s patenom koji se za crkvu sv. Mihovila u Kameničniku 1496. godine obvezao izraditi zlatar Frane Jurasíć Foša, trebao je težiti oko osam unca (gotovo dvjesto četrdeset grama),⁵⁸ baš kao i srebrni pozlaćeni kalež s patenom koji se plemić Petar Tobolović 1513. godine obvezao predati katedrali sv. Jakova, vjerojatno na ime nečijeg legata.⁵⁹ Uncu više (dvjesto šezdeset i osam grama) težio je srebrni kalež u crkvi sv. Kuzme i Damijana, popisana u katastru nadarbina Šibenske biskupije iz oko 1460. godine,⁶⁰ a devet unca i tri kvarte (oko dvjesto devedeset grama) težio je srebrni nedovršeni kalež s patenom upisan u inventaru zlatara Stjepana Ivanova Skočibuhe 1444. godine, koji je zlatar započeo ali nije dovršio.⁶¹ Veću masu od toga imala su svega dva kaleža. Srebrni kalež s patenom koji je arhiprezbiter Jakov Zilijević oporučno ostavio crkvi sv. Petra u Zablaću, u kojoj je do smrti djelovao kao župnik, težio je četrnaest unca (četiristo sedamnaest grama) zajedno s olovom za stabilizaciju,⁶² dok je srebrni pozlaćeni kalež s patenom, koji se 1484. godine za crkvu sv. Marije u Skradinu obvezao izraditi zlatar Andrija (Cimaturić) Lalić, trebao težiti petnaest i pol unca (četiristo šezdeset i dva grama).⁶³

Cijene kaleža su također rijetko poznate, ali su ipak nešto češće zabilježene od težine. Prema podacima koje pruža arhivska građa, novčana vrijednost kaleža najčešće je iznosila deset dukata ili u protuvrijednosti pedeset libara, a po jednom je zabilježena cijena od dvadeset četiri libre i šesnaest solda (četiri dukata), devet dukata, šesnaest dukata. Godine 1419. za deset dukata bila su prodana dva srebrna pozlaćena kaleža s patenama iz šibenske katedrale,⁶⁴ od kojih je jedan odmah predan franjevcima konventualcima na ime legata pokojnog Ivana Klobučarića.⁶⁵ Iste vrijednosti bio je i srebrni kalež s patenom koji je 1422. godine Martin Nikolin Dudlić predao opatu crkve sv. Nikole na ime oporučnog legata Dorotee, kćeri Grgura Ciprijanova,⁶⁶ ali i srebrni pozlaćeni kalež s patenom koji je 1478. godine bratovština sv. Duha imala u zalogu kod Mateja Naradinića.⁶⁷ Za deset dukata trebao je biti nabavljen srebrni pozlaćeni kalež s patenom koji je 1498. godine katedrali sv. Jakova oporučno ostavila Marija, udovica Nikole Simeonića,⁶⁸ ali i dva kaleža koja je Filipa, žena Damijana Petrova Tobolovića, 1511. godine namijenila dvjema šibenskim crkvama – crkvi sv. Dominika i crkvi Gospe od Kaštela.⁶⁹ Nekoliko desetljeća ranije, 1475. godine, za crkvu Gospe od Kaštela trebao je biti nabavljen kalež vrijedan pedeset libara, koji je kao legat ostavila Lena, kći Jurja iz Zadra,⁷⁰ a toliko je vrijedio i srebrni kalež s patenom koji je 1424. godine predan šibenskim franjevcima na ime legata Margarite, sestre Davida Dujmova iz Šibenika.⁷¹ Srebrni pozlaćeni kalež s

patenom koji se Andrija Cimaturić (Lalić) 1501. godine obvezao načiniti Vladanu Rutčiću iz Vrane,⁷² trebao je vrijediti devet dukata, dok je srebrni pozlaćeni kalež s patenom koji je 1491. godine prodao svećeniku Hektoru de Franciscis vrijedio čak šesnaest dukata.⁷³ Najniža cijena od dvadeset i četiri libre i šesnaest solda (četiri dukata) zabilježena je za srebrni kalež zlatara Nikole Pavlova Jakšića težine pet unca i jedne i pol kvarte, o kojemu je već bilo govora. Nažalost, vrijednost kaleža koji je između 1421. i 1426. godine za šibenske franjevce izradio zlatar Dominik (Domankuš) nije poznata, jer je zabilježena samo isplata ostatka iznosa od stotinu i pet libara (nešto više od dvadeset dukata),⁷⁴ u koji je zacijelo bila uračunata i zlatarova plaća.

Iako su podaci o izradi kaleža rijetki, oni su veoma značajni jer potvrđuju da su se izradom kaleža bavili i šibenski zlatari. Pouzdano možemo tvrditi da su tu vrstu zlatarskih radova izrađivali sljedeći majstori: Domankuš (Dominik) Barnabin, Stjepan Ivanov Skočibuha, Matej Marinov Pomenić iz Trogira i njegov brat Šimun, zatim Andrija Cvitin Cimaturić (Lalić), Frane Jurasić (Jurešić) zvani Foša i Nikola Ivanov Veselković. Međutim, postoje naznake da su kaleže izrađivali i Bartul Domankušev (Dumankušević), Petar Matejev (Matijević) zvani Farzonić, Pavao Ivanov Niger i Nikola Pavlov Jakšić, ali ni jednom od navedenih zlatara nije moguće pouzdano pripisati neko od sačuvanih djela.

5.1.4. Posude za sveta ulja

Još od vremena ranog kršćanstva za dijeljenje svetih sakramenata – krštenja, krizme i bolesničkog pomazanja – koriste se posvećena ulja koja na simboličkoj razini označavaju prisutnost Duha Svetoga.⁷⁵ Isprva se obred posvete ulja vršio u vrijeme korizme, a od 7. stoljeća na Veliki četvrtak, na svečanom misnom slavlju u katedralnoj crkvi koje biskup koncelebrira sa svojim svećenicima.⁷⁶ Tom se prilikom posvećuju tri vrste ulja: ulje za blagoslov novih katakumena (za krštenje) i pomazanje novih svećenika (*oleum cathecumenorum* / *oleum sanctum*), zatim ulje za sakrament Svete Krizme (*sanctum chrisma*) te ulje za bolesničko pomazanje (*oleum infirmorum*).⁷⁷ Pojedine upute za njihovu pohranu i korištenje izdane su još u prvim stoljećima kršćanstva, a od srednjeg vijeka velika se pažnja posvećivala mjestu čuvanja spremnika sa svetim uljima. Oni su, naime, morali biti pohranjeni u svetištu ili sakristiji u posebnim ormarima pod ključem.⁷⁸ Međutim, precizne i unificirane norme nisu postojale sve do Tridentskog koncila (1545. – 1463.),⁷⁹ kada su definirane i oznake za pojedine spremnike: OL. S. CHRI. ili S.C. ili CHR. za *sanctum chrisma*, O. C. ili CATH. za *oleum cathecumenorum* te OL. S. INF. ili O. I. ili EXT. UNC. za *oleum infirmorum*.⁸⁰ Prema uputama sv. Karla Boromejskog, set posuda za posvetu svetih ulja trebao se nalaziti u katedrali i sastojati se od triju srebrnih ili kositrenih posuda velikih dimenzija, takozvanih amfora za posvetu, širokog trbuha, uskog grla s izljevom, sa stopom, ručkama i poklopcem te odgovarajućim natpisom.⁸¹ Iz njih bi se potom posvećena ulja prelijevala u slično oblikovane posude srednjeg kapaciteta čuvane u župama,⁸² a za svakodnevnu primjenu korišteni su setovi od tri spremnika malih dimenzija s odgovarajućim oznakama.⁸³ Potonji su najčešće držani u zajedničkim „kutijama“ od drva, kože ili metala, a sjajan primjer takvog seta s kraja 15. stoljeća čuva se u Victoria & Albert Museumu u Londonu. Međutim, posude za sveta ulja iz gotičkog razdoblja razmjerno su rijetko sačuvane, vjerojatno jer su bile raznovrsno oblikovane pa su stavljene izvan upotrebe nakon što su Tridentskim koncilom jasno regulirane norme. Stoga su utoliko značajnija tri šibenska srebrna vrča za posvetu ulja, vjerojatno s kraja 15. ili ranog 16. stoljeća, sačuvana u katedrali sv. Jakova (kat. 23) i tri posude za posvetu ulja u Riznici zagrebačke katedrale.⁸⁴ Tipologija triju šibenskih vrčeva je, izgleda, odgovarala propozicijama Karla Boromejskog i odredbama Tridentskog koncila, jer u apostolskim vizitacijama Agostina Valiera (1579.) i Michelea Priulija (1603.) nije naređena izrada prikladnijih spremnika, već su srebrni vrčevi uredno popisani u objema vizitacijama.⁸⁵

5.1.5. Kadionice i tamjanice

Paljenje tamjana u obredne svrhe jedna je od najrasprostranjenijih i najdugovječnijih ljudskih praksi, koja seže daleko u prošlost sve do drevnih civilizacija Egipta, Mezopotamije i doline Inda.⁸⁶ Iako su prvi kršćani ritual kađenja preuzeli od Rimljana, u ranijim su ga stoljećima koristili isključivo u pogrebnim obredima.⁸⁷ Smatra se da je kađenje u liturgiju Crkve zapadnog obreda uvedeno tek tijekom 7. stoljeća,⁸⁸ a protokom vremena postalo je izrazito važna komponenta misnoga slavlja. U samom činu kađenja tijekom bogosložja još se i danas koristi specijalna metalna posuda, kadionica (lat. *incensorium*, *turibulum*),⁸⁹ u kojoj se na žeravici pali tamjan kako bi njegove mirisne senzacije potakle duhovno čišćenje i uzdizanje k božanskome.

Izgled kadionica mijenjao se tijekom stoljeća u skladu sa stilskim mijenama.⁹⁰ U ranijim razdobljima uglavnom su bile lijevanje od željeza i bronce, a od kasnoga srednjeg vijeka sve su

Slika 71. Kadionica Moro-Leuchter, *Srebrna kadionica*, sedamdesete godine 15. stoljeća, župni ured u Mokošici (iz crkve sv. Spasa u Mokošici) (izvor: V. B. LUPIS, 2010., 38)

Slika 72. Blaž Jurjev Trogirani, *Poliptih iz crkve Sv. Krševana u Šibeniku* (detalj), prva četvrtina 15. stoljeća, Interpretacijski centar katedrale sv. Jakova *Civitas sacra*, Šibenik

češće bile izrađivane od srebra. Premda su već tada nedvojbeno činile sastavni dio crkvene opreme šibenskih crkava, na području Šibenika nije sačuvana ni jedna kadionica iz tog vremena. Međutim, u šibenskim izvorima 15. stoljeća zabilježen je ugovor za izradu srebrne pozlaćene kadionice za crkvu Gospe od Kaštela, koju je zlatar Matej Pomenić trebao izraditi po uzoru na manju u katedrali sv. Jakova. Dakle, iz spisa je moguće zaključiti da su u šibenskoj katedrali tada postojale najmanje dvije kadionice od kojih je jedna bila manjih dimenzija, te da je sličnu njoj trebala dobiti i spomenuta Gospa od Kaštela. Budući da je Pomenić u izradu kadionice trebao utrošiti trideset unca srebra „venecijanske kakvoće“, možda je otprilike toliko težila i ona manja iz katedrale.

Iako o izgledu navedenih kadionica nema podataka, njihovu je osnovnu formu moguće pretpostaviti na osnovu sačuvanih analognih primjera, ali i likovnih prikaza, primjerice, na poliptihu Blaža Jurjeva iz crkve sv. Krševana u Šibeniku te na Firentičevu reljefu sv. Stjepana u dvorištu samostana sv. Frane u Šibeniku. Naime, na Blaževu poliptihu, na polju s prikazom sv. Stjepana, svetac ljevicom pridržava četverostruki lanac na kojemu visi zlatna ili pozlaćena kadionica s četverostranom stopom, kalotastom posudom i arhitektonski izvedenim poklopcem (slika 72). Premda je izgled predmeta na slici sasvim izvjesno reduciran, njegova tipologija donekle odgovara kasnogotičkim kadionicama s poklopcem izvedenim

Slika 73. Nikola Ivanov Firentinac, *Kadionica na reljefu sv. Stjepana*, Muzej svetog Frane, Šibenik (foto: Đurđina Lakošeljac)

u obliku složenih arhitektonskih kompozicija koje oponašaju arhitekturu onoga vremena. Tu tipologiju slijede, primjerice, kadionica iz crkve sv. Spasa u Mokošici (slika 71), rad venecijanske radionice Moro-Leuchter,⁹¹ i srebrna kadionica u franjevačkom samostanu u Zaostrugu.⁹² Premda je u razdoblju renesanse izmjenjen repertoar ukrasa, ali i oblik predmeta, o čemu svjedoči prikaz kadionice na Firentinčevu reljefu (slika 73), kadionice s bogatom arhitektonskom dekoracijom izrađivane su i tijekom kasnijeg razdoblja, o čemu zorno svjedoče pojedini dubrovački primjerci iz 16. stoljeća,⁹³ ali i tri znatno kasnije kadionice iz Iloka, Šarengrada i Kloštar Ivanića.⁹⁴

No, o postojanju srednjovjekovnih srebrnih kadionica u dalmatinskim gradovima ipak ponajbolje svjedoči arhivska građa. Kako navodi Marijana Kovačević, u zadarskim izvorima 14. stoljeća srebrne se kadionice spominju dva puta: u inventaru zadarskog samostana sv. Marije te oporuci kneza Pavla Ostrovičkog, sina pokojnog bana Pavla Bribirskog, iz 1346. godine. Potonji je, naime, za bribirsku crkvu sv. Marije odredio izradu srebrne pozlaćene kadionice s velikom srebrnom lađicom za tamjan i još neke stvari,⁹⁵ a početkom 15. stoljeća, 1403. godine, u Zadru je zabilježena srebrna kadionica zlatara Pavla, koja je u zalogu bila za trideset i pet libara i dvanaest solda.⁹⁶ Srednjovjekovne srebrne kadionice zabilježene su i u Splitu; u inventaru splitske katedrale iz 1342. godine popisana je kadionica s tamjanicom, a u inventaru iz 1400. godine dvije kadionice.⁹⁷ Osim toga, Susan Mosher Stuart ističe da su u dubrovačkim izvorima 14. stoljeća zabilježeni srebrni predmeti zvani *ladiča*,⁹⁸ u kojima autorica prepoznaje raskošne stolne posude u obliku broda (*nef*), za koje Marijana Kovačević smatra da vjerojatno predstavljaju tamjanice.⁹⁹

Osim kadionica, set za kađenje činile su i već spominjane tamjanice, najčešće u obliku lađice (*navicula*), kakve su primjerice sačuvane u dubrovačkom samostanu sv. Dominika i Zavjetnoj zbirci crkve Majke Božje Trsatske na Trsatu,¹⁰⁰ te žlice (*coclearia*) za prijenos tamjana. U šibenskim izvorima iz 15. stoljeća nema podataka o takvim lađicama i žlicama, ali se trošna bakrena *nauisela* spominje u inventaru šibenskih franjevac konventualaca 1502. godine, gdje je ujedno popisana i srebrna rastavljena (ili oštećena?) kadionica (*turibulo de arçento disfato*).¹⁰¹

5.1.6. Skulpture i reljefi svetaca

Uz raskošne srebrne i pozlaćene oltarne pale, važnu skupinu srednjovjekovne crkvene opreme činile su skulpturice i reljefi svetaca. No, u šibenskim crkvama nije sačuvana ni jedna srebrna oltarna pala iz kasnog srednjeg vijeka, niti se takvi predmeti spominju u arhivskim izvorima, a o skulpturama ili reljefima svetaca zabilježena su svega dva podatka. U popisu dobara Stančice, udovice Lovre Staričića, iz 1451. godine upisana je srebrna ikona (*anchonia*), a u oporuci svećenika Mihovila Oštričića iz 1479. godine zabilježeno je da je rečeni svećenik zlataru Mateju Pomeniću predao pet unca srebra (oko stotinu pedeset grama) za izradu lika sv. Nikole, za plaću od šest libara.¹⁰² S obzirom na količinu srebra i plaću od svega šest libara, moguće je zaključiti da se radilo o reljefu ili skulpturici manjih dimenzija.

5.2. Zlatarski radovi profane namjene

Šibensko gotičko zlatarstvo profane namjene gotovo je u cijelosti propalo tijekom stoljeća, stoga arhivska građa pruža jedini uvid u raznovrsnost i raznolikost oblika zlatarskih radova profanog karaktera. Na osnovu podataka prikupljenih iz arhivskih izvora, a s obzirom na vrstu namjene, profanu je srebrninu moguće podijeliti u tri temeljne skupine: posuđe za posluživanje i konzumaciju jela, pribor za jelo i nakit. Međutim, u spisima je zabilježen i manji broj podataka o predmetima koje nije moguće svrstati u ni jednu od kategorija pa su oni izdvojeni kao zasebne cjeline (razne kutijice, pernice, naprstci, srebrni instrumenti, to jest alati i pojedini neidentificirani predmeti).

Ako je suditi prema podacima koje pružaju šibenski arhivski izvori, zlatarski radovi profane namjene bili su višestruko brojniji od predmeta sakralnog karaktera, ali je odnos društva prema plemenitim kovinama uvelike utjecao na gotovo potpuni nestanak izvornog korpusa. Naime, dok su zlatarska djela sakralnog karaktera zbog svoje duhovne komponente ipak brižnije čuvana, profana je srebrnina nerijetko služila kao zaliha kapitala. Kao takva je često davana u zalog, a nerijetko i darivana crkvama ili bratovštinama kao oporučni legat te je pretakanjem pretvarana u sirovinu korištenu za izradu drugih predmeta. Na postupno osipanje korpusa svakako su utjecale i nepovoljne povijesne prilike te višestoljetne diobe obiteljskih dobara, ali i neizbježna promjena ukusa. S obzirom na posve fragmentarnu sačuvanost šibenskih gotičkih zlatarskih radova profanog karaktera, upravo proučavanje arhivskih izvora pruža bolji uvid u razinu materijalne kulture Šibenčana tijekom kasnoga srednjeg vijeka.

5.2.1. Posuđe za posluživanje i konzumaciju hrane i pića

Budući da se radilo o predmetima raskošnijeg oblikovanja i većih dimenzija u koje je neizbježno bila utrošena veća količina materijala, srebrno posuđe za posluživanje i konzumaciju hrane i pića uglavnom je bilo dostupno višim slojevima društva pa je kao takvo odražavalo dobar materijalni status vlasnika. U Šibeniku 15. stoljeća to je osobito vrijedilo za pojedine vrste posuđa poput velikih vrčeva i pladnjeva, čaša, soljenki i posuda za slatkiše, dok su srebrne plitice manjih dimenzija i skromnijeg oblikovanja očito bile dostupne i pripadnicima nižih slojeva društva. Međutim, čini se da je njima ta vrsta predmeta prvenstveno služila kao zaliha kapitala, a ne odraz materijalnog statusa, o čemu svjedoči znatna količina takvih predmeta u zalozima.

5.2.1.1. *Plitice i pladnjevi*

Najbrojnije srebrno posuđe zabilježeno u šibenskim arhivskim izvorima 15. stoljeća su *taze*, koje se u dokumentima javljaju i pod nazivima *tace*, *taçe*, *tacie*, a od sredine stoljeća i kao *crateres*. Da su navedeni nazivi označavali istu vrstu predmeta potvrđuje spis iz 1478. godine u kojemu je srebrna posuda Katarine Draganić navedena kao *crater scilicet tacea*.¹⁰³ Vjerojatno se radilo o posudama kakve su u zadarskim arhivskim izvorima 14. stoljeća zabilježene pod nazivima *taccie*, *tacce* i *tacçe*,¹⁰⁴ a u splitskim i dubrovačkim izvorima 15. stoljeća kao *taçe* i *tazze*,¹⁰⁵ odnosno *tacie*.¹⁰⁶ Međutim, navedeni se pojmovi u literaturi različito tumače; Emil Hilje i Cvito Fisković *tacce*, odnosno *tacie* smatraju zdjelicama,¹⁰⁷ Marijana Kovačević *pliticama*,¹⁰⁸ Goran Budeč *šalicama* i *pliticama*,¹⁰⁹ a Tonija Andrić *šalicama* i *peharima*.¹¹⁰ No, ako je suditi prema skromnim opisima zabilježenim u šibenskoj arhivskoj građi, vjerojatno se radilo o predmetima koji su nalikovali kasnosrednjovjekovnim srebrnim čašama u obliku plitke zdjelice (*plitice*), kakve su, primjerice, sačuvane u Zagrebu, a u većem broju na području Srbije te Bosne i Hercegovine (slika 74 – slika 79).¹¹¹

Da su neke šibenske *taze* doista bile korištene za ispijanje pića potvrđuje srebrna plitica klesara Luke Radojevića, označena kao *una taza da biuer darzento bela*, koja je očito bila dekorirana jer se ističe njezina ljepota.¹¹² Međutim, čini se da ta vrsta posuđa ipak nije služila isključivo za konzumaciju pića, što daju naslutiti dva upisa u inventaru Jurja Kamenarića, koji je posjedovao sedam srebrnih i tri srebrne pozlaćene *taze de piu raxon*, to jest za različitu namjenu.¹¹³ Neke su možda bile u funkciji pladnjeva,¹¹⁴ čemu u prilog govori veličina i težina pojedinih primjeraka, međutim, iz zapisa u arhivskim izvorima nije pouzdano moguće utvrditi radi li se o pladnju ili plitici. To dodatno otežava i činjenica da je u spisima terminologija slobodno korištena.

Iako je u šibenskoj arhivskoj građi 15. stoljeća zabilježeno nešto više od dvjesto takvih posuda,¹¹⁵ nijedan primjerak nije preživio do današnjih dana. Stotinu trideset i šest komada bilo je izrađeno od srebra, šezdeset i pet od pozlaćenog srebra, devet od nepoznatog materijala, s time da je jedan sadržavao i pozlatu, a jedan je bio načinjen od kositra. Osim toga, u zalogu kod plemića Lovre Dominikova nalazio se nepoznat broj srebrnih *taca* ukupne težine dvadeset i jedne unce. Većina posuda pripadala je članovima komunalne elite, uglavnom plemićima, ali se manja količina nalazila i u vlasništvu pripadnika nižih društvenih slojeva kojima je to primarno bila zaliha kapitala, a ne odraz društvenog i ekonomskog statusa.

Slika 74. Nepoznati zlatar, *Srebrna pozlaćena čaša*, druga polovina 14. stoljeća, (inv. br. 343), Narodni muzej, Beograd (izvor: M. GAJIĆ, 2010., 088–089, kat. jed. 5)

Slika 75. Nepoznati zlatar, *Srebrna pozlaćena čaša*, rano 15. stoljeće, (AS 2016), Muzej grada Beograda, Beograd (izvor: M. GAJIĆ, 2010., 092–093, kat. jed. 7)

Slika 76. Nepoznati zlatar, *Srebrna pozlaćena čaša*, prva polovina 15. stoljeća, (inv. br. 2689), Muzej primenjene umetnosti, Beograd (izvor: M. GAJIĆ, 2010., 096–097, kat. jed. 9)

Slika 77. Nepoznati zlatar, *Srebrna pozlaćena čaša*, prva polovina 15. stoljeća, (inv. br. 2689), Muzej primenjene umetnosti, Beograd (izvor: M. GAJIĆ, 2010., 102–103, kat. jed. 12)

Slika 78. Bosanski zlatar, *Srebrna čaša (hanap)*, prva polovina 15. stoljeća, privatno vlasništvo, Zagreb (izvor: A. KOPRČINA, 2011., 56, foto: S. Budek)

Slika 79. Bosanski zlatar, *Srebrna čaša (hanap)*, 15. stoljeće, Franjevački samostan, Fojnica (izvor: <https://www.behance.net/gallery/81000819/Bosnian-Kingdom-Book>, pristupljeno 17. kolovoza 2021.)

Izgled posuda vrlo je rijetko zabilježen, jer se one uglavnom spominju u popisima dobara i zalozima, odnosno vrstama spisa koji sadrže tek osnovne podatke. Unatoč tome, moguće je utvrditi da su postojale *taze* različitih dimenzija i oblikovanja: velike (*grande*) i male (*picule, picole*), pozlaćene (*indorade*) i nepozlaćene, s poklopcem (*cum couertor*) ili bez njega, ukrašene (*bela, lauorada intaiada, scolpide*) i neukrašene (*schietta*) te zastarjelog i modernog oblikovanja (*al antiga, vechia, moderna*). Jedna je čak označena kao *taza schiauonescha granda*,¹¹⁶ jedna kao *taza granda bosinexa*,¹¹⁷ a tri kao *tace ala bossenexe*.¹¹⁸ Navedeni pridjevi vjerojatno nisu označavali stilske odrednice u užem smislu riječi i mjesto nastanka, već tipološke karakteristike predmeta.

S nešto više detalja popisano je tek dvadesetak *taza*. Iz izvora je poznato da je plitica redovnice Katice Budenić bila srebrna pozlaćena i gravirana,¹¹⁹ da je osam srebrnih pozlaćenih plitica u vlasništvu Stjepana Merzinića bilo skulptorski obrađeno,¹²⁰ a da je jedna neidentificirana osoba posjedovala osam skulptorski obrađenih posuda.¹²¹ Nekoliko je plitica u dnu posude sadržavalo emajlirane, iskucane ili ugravirane grbove (*arma, signal*), a među njima je vjerojatno najraskošnija bila velika srebrna pozlaćena plitica (ili pladanj?) vojvode Ivanca Novakovića s emajliranim prikazom kule na svjetloplavoj pozadini.¹²² Zacijelo su upečatljive bile i dvije plitice arhiepiskopita Jakova Zilijevića, od kojih je srebrna u središtu imala grb u obliku krune,¹²³ a srebrna pozlaćena grb s golubicom i jednim neidentificiranim motivom ispod nje.¹²⁴ Srebrna pozlaćena plitica Filipa Šižgorića sadržavala je grb s motivom mjeseca i zvijezda,¹²⁵ a takav je ukras imala i srebrna pozlaćena plitica Margarite Kasalović.¹²⁶ Međutim, najveću količinu personaliziranih *taza*, sasvim izvjesno izrađenih po narudžbi, posjedovao je plemić Lovro Dominikov, u čijem je inventaru upisano čak devet srebrnih plitica s njegovim „znakom“ (*cum so signal*) – vjerojatno grbom ili inicijalom rečenog plemića.¹²⁷ O tome da su personalizirane plitice doista mogle biti urešene i inicijalima, svjedoči pozlaćena plitica Pavla Banjvarića u čijem se dnu nalazilo slovo *P*.¹²⁸ No, budući da su takvi predmeti nasljeđivanjem, davanjem u zalog ili kupovinom na javnoj dražbi mogli dospjeti u posjed drugih osoba, inicijali na pliticama nisu morali nužno odgovarati tadašnjim vlasnicima. To zorno pokazuje srebrna plitica Lovre Tuškanića sa slovom *S* u dnu,¹²⁹ ali i srebrna pozlaćena plitica Antuna Banjvarića s oznakom ●*V*●.¹³⁰

Ta je vrsta posuđa mogla biti vrlo jednostavnog oblikovanja, bez pozlate i ukrasa, ali je isto tako mogla sadržavati gravirane, emajlirane i skulptorski ili reljefno obrađene motive, s time da su personalizirane plitice krasili obiteljski grbovi ili inicijali. Oblik plitica nije moguće

sa sigurnošću utvrditi, ali s obzirom na to da je više primjeraka „u dnu“ ili „u sredini“ sadržavalo ukrase (slova ili grbove), moralo se raditi o širim i plićim posudama. Takva tipologija doista podsjeća na srednjovjekovne srebrne čaše kakve su se, primjerice, sačuvale u Srbiji, Bosni i Hercegovini, ali i Zagrebu.¹³¹ Da su *taze* izrađivali i šibenski zlatari, potvrđuje popis dobara zlatara Stjepana Ivanova Skočibuhe iz 1444. godine, u kojemu su, između ostalog, popisana dva nakovnja „kružnih glava za izravnavanje dna plitica“ (*anchuzenella cum la testa tonda de drezar i fondi de le taze*).¹³²

To je posuđe u izvorima najčešće navođeno skupno ili s drugim predmetima pa je masa pojedinačnih primjeraka rijetko zabilježena, ali čini se da se najčešće kretala između tri i šest unca (tablica 7). No, zabilježeni su i znatno teži primjerci od jedanaest i dvadeset unca, u čijem se slučaju možda radilo o pladnjevima, a ne pliticama. Najmanja poznata težina pojedinačne *taze* iznosila je tri unce i tri oktave (devedesetak grama),¹³³ a najčešće su zabilježene one od četiri i nešto unce (između sto dvadeset i sto pedeset grama). Srebrna pozlaćena plitica Antuna Banjvarića težila je četiri unce (stotinu i devetnaest grama),¹³⁴ plitica Vlade Žirove četiri unce i dvije oktave (stotinu dvadeset i šest grama),¹³⁵ srebrna plitica Grgura Frankovića četiri unce i jednu i pol kvartu (stotinu trideset grama),¹³⁶ srebrna plitica svećenika Grgura Simijevića (?) četiri unce i pet oktava (stotinu trideset i sedam grama),¹³⁷ a srebrna pozlaćena gravirana plitica redovnice Katice Budenić četiri unce i tri kvarte (stotinu četrdeset i jedan gram).¹³⁸ Srebrna plitica Margarite Nigoević i srebrna pozlaćena plitica Jurja Banjvarića težile su po pet unca (oko stotinu pedeset grama),¹³⁹ srebrna plitica zidara Jurja Koščice pet unca i jednu kvartu (stotinu pedeset i šest grama),¹⁴⁰ a čini se da je po pet unca težila svaka od osam srebrnih pozlaćenih plitica Stjepana Merzinića i Tome Mirse, jer je u oba slučaja ukupna težina iznosila četrdeset unca.¹⁴¹ Srebrna plitica Nikole Slušića bila je teška šest unca (stotinu sedamdeset i osam grama),¹⁴² a otprilike toliko težila je i pozlaćena plitica Pavla Banjvarića.¹⁴³ Vjerojatno je i masa svake od jedanaest srebrnih plitica Martina Kamenarića iznosila preko šest unca, jer su one zajedno s dvama poklopcima težile ukupno sedamdeset i dvije unce.¹⁴⁴ Znatno veću masu imale su tek dvije posude – srebrna *taza* Marka Dobrojevića, koja je težila jedanaest unca (tristo dvadeset i sedam grama), te velika srebrna pozlaćena *tacia* vojvode Ivanca Novakovića, čija je masa iznosila oko dvadeset unca (gotovo šesto grama).¹⁴⁵

Pojedinačna novčana vrijednost poznata je tek za dvadesetak predmeta (tablica 7), a ona se kretala u veoma širokom rasponu od svega trideset i osam solda (libru i osamnaest solda) pa sve do deset dukata (pedeset libara i deset solda). Zanimljiv je i upis u inventaru Martina

Kamenarića u kojemu se navodi da je Radojko Cripović Vlah kod rečenog plemića založio svoju pliticu za dvanaest kvarta ječma.¹⁴⁶ Srebrna plitica neke Margarite iz Šibenika bila je založena za skroman iznos od svega trideset i osam solda,¹⁴⁷ dok je velika srebrna pozlaćena *tacia* vojvode Ivanca Novakovića vrijedila najmanje deset dukata (oko pedeset libara), budući da ju je njegov sluga predao Martinu Mirsi kao jamstvo za toliku visinu duga.¹⁴⁸ Srebrna plitica Martina Tomina Mirse bila je u zalogu za tri libre,¹⁴⁹ srebrna pozlaćena gravirana plitica redovnice Katice Budenić za četiri libre,¹⁵⁰ srebrni *crater* kalafata Mihovila za pet libara,¹⁵¹ plitica neke Margarite za osam libara i tri solda,¹⁵² srebrna plitica neke Rade za osam libara i četrnaest solda,¹⁵³ a plitica majstora Jurja Drušanića za devet libara i tri solda.¹⁵⁴ Za neznatno veći iznos od devet libara i pet solda prodana je 1460. godine srebrna pozlaćena plitica Jurja Sopkovića težine tri unce i tri oktave, koja je s drugim stvarima ranije bila u zalogu kod Martina i Jurja Kamenarića.¹⁵⁵ Na iznose između deset i dvadeset libara bilo je procijenjeno osam posuda. Plitica krznara Mihovila Vukašinića bila je založena za deset libara,¹⁵⁶ baš kao i srebrna plitica Radoslava Vitačića.¹⁵⁷ Srebrni *crater* Lovre Tuškanića bio je u zalogu za deset libara i šesnaest solda,¹⁵⁸ oštećena srebrna plitica Margarite Cimaturić za jedanaest libara i jedanaest solda,¹⁵⁹ srebrna plitica svećenika Petra Oštričića¹⁶⁰ i srebrna plitica svećenika Grgura Simijevića za četrnaest libara, s time da je potonja poslije prodana za nešto više od dvanaest libara).¹⁶¹ Srebrna plitica Tome Tomaševića bila je založena za petnaest libara i četiri solda,¹⁶² dok je srebrna plitica Margarite Nigoević težine pet unca bila procijenjena na dvadeset libara.¹⁶³ Druga srebrna plitica Radoslava Vitačića bila je u zalogu za dvadeset i jednu libru i pet solda,¹⁶⁴ a srebrni *crater* Detrika Kukovića za dvadeset i dvije libre.¹⁶⁵ Cijene su nekoliko puta bile izražene i u dukatima pa je tako srebrna plitica Grgura Frankovića bila u zalogu za dva dukata,¹⁶⁶ srebrni *crater* Grgura Karesenića za pet dukata,¹⁶⁷ a srebrni *crater* zidara Jurja Koščice za sedam i pol dukata,¹⁶⁸ dok su tri plitice *ala bossenexe* procijenjene svaka na osam dukata.¹⁶⁹ Iako su srebrne *taze* posjedovali i zalagali pripadnici raznih društvenih slojeva, najveći broj plitica bio je u vlasništvu plemića i imućnijih građana, ali su ih zato u zalog češće davale osobe nižeg društvenog i ekonomskog statusa. Radilo se o reprezentativnom posuđu koje nije bilo namijenjeno za svakodnevnu uporabu, već se koristilo u posebnim prigodama, sasvim izvjesno kao pokazatelj socio-ekonomskog statusa i ukusa vlasnika, ali je u teškim vremenima moglo poslužiti kao zaliha kapitala.¹⁷⁰ O tome pak zorno svjedoči zapis na poklopcu jedne francuske posude za piće iz 14. stoljeća, koji je glasio: *Laetitiam menti, decus aulae, pignus egentis*¹⁷¹ (u prijevodu: *Sreća umu, ures prostoriji, zalog u nuždi*).¹⁷²

SREBRNE PLITICE (taze, tace, taçe, tacie, crateres)			
VLASNIK	TEŽINA	VRIJEDNOST	DEKORACIJA
Juraj Sopković	3 unce i 3 oktave	—	pozлата
Antun Banjvarić	4 unce	—	pozлата, slovo V
Vlada Žirova (<i>Xiroua</i>)	4 unce i 2 oktave	—	—
Grgur Franković	4 unce i 1 i pol kvarta	2 dukata / 6 L 14 s*	—
svećenik Grgur Simijević (?)	4 unce i 5 oktava	14 libara	—
redovnica Katica Budenić	4 unce i 3 kvarte	4 libre / 11 L 19 s*	pozлата, gravura
Margarita Nigoević	5 unca	20 libara	—
Juraj Banjvarić	5 unca	—	pozлата
zidar Juraj Koščica	5 unca i 1 kvartu	7 i pol dukata	—
Nikola Slušić	6 unca	—	—
Pavao Banjvarić	oko 6 unca	—	pozлата, slovo P
Marko Dobrojević	11 unca	—	—
vojvoda Ivanac Novaković	oko 20 unca	najmanje 10 dukata	pozлата, emajl (grb)
Margarita iz Šibenika	—	38 solda	—
Martin Tomin de Mirsa	—	3 libre	—
Grgur Bucmanić	—	3 libre i 1 sold	—
kalafat Mihovil	—	5 libara	—
neka Margarita	—	8 libara i 3 solda	—
neka Rada	—	8 libara i 14 solda	—
majstor Juraj Drušanić	—	9 libara i 3 solda	—
krznar Mihovil Vukašinić	—	10 libara	—
Radoslav Vitačić	—	10 libara	—
Lovro Tuškanić	—	10 libara i 16 solda	slovo S u dnu
Margarita Cimaturić	—	11 libara i 11 solda	—
svećenik Petar Oštričić	—	14 libara	—
Toma Tomašević	—	15 libara i 4 solda	—
Radoslav Vitačić	—	21 libra i 5 solda	—
Detrik Kuković	—	22 libre	—
Grgur Karesenić	—	5 dukata	—
Frane ili Marko Simeonić	—	8 dukata	<i>ala bossenexe</i>
Frane ili Marko Simeonić	—	8 dukata	<i>ala bossenexe</i>
Frane ili Marko Simeonić	—	8 dukata	<i>ala bossenexe</i>

Tablica 7. Cijene i težine srebrnih plitica zabilježene u šibenskim arhivskim izvorima (1400. do 1500. godine)

(* Plitice su založene po prvoj cijeni, a kasnije su na javnoj dražbi prodane za drugi iznos.)

5.2.1.2. *Tanjuri*

Tijekom 15. stoljeća u šibenskim kućanstvima uglavnom su se koristili tanjuri izrađeni od drva i manjoj mjeri od kositra, a tek rijetko oni načinjeni od zemlje, majolike i kamena.¹⁷³ Jedini tanjur na kojemu se nalazila pozlata (*taier indorado*) pripadao je pokojnoj Margariti, ženi Pavla Nigoevića, ali iz zapisa nije poznata vrsta materijala od kojega je tanjur bio izrađen.¹⁷⁴ No, s obzirom na to da je njegova vrijednost procijenjena na svega šest solda, jasno je da nije bio izrađen od pozlaćenog srebra, već nekog znatno jeftinijeg materijala.

Koliko je moguće iščitati iz arhivskih dokumenata, čini se da tijekom 15. stoljeća u Šibeniku nije bilo srebrnih tanjura, što potvrđuje i istraživanje Gorana Budeča, koji je u inventarima sastavljenim u razdoblju od 1451. do 1467. godine, pobrojio preko tisuću i šesto *taiera*, ali nijedan od srebra.¹⁷⁵ Očito su pripadnici svih slojeva društva najviše koristili drvene tanjure, a oni imućniji i kositrene, s tom razlikom da su pripadnici komunalne elite posjedovali veću količinu te vrste posuđa.¹⁷⁶

5.2.1.3. *Vrčevi*

U srednjem vijeku vrčevi su korišteni u različite svrhe, to jest za polijevanje vode prilikom pranja ruku, kao stolne posude za vino i vodu, ali i kao liturgijsko posuđe – za pranje ruku te pohranu vina, vode i svetih ulja.¹⁷⁷ U Hrvatskoj, primjerice, u riznici trogirске katedrale, sačuvan je primjerak srebrnog vrča iz 14. stoljeća,¹⁷⁸ iz splitske katedrale potječu dvije srebrne gostarice¹⁷⁹ (dva vrčića za vodu i vino) iz 15. stoljeća,¹⁸⁰ a u riznici zagrebačke katedrale čuvaju se tri srebrna dijelom pozlaćene posude za sveta ulja i vrč s grbom biskupa. Njima valja pridružiti i tri srebrna djelomično pozlaćena vrča za sveta ulja iz šibenske katedrale, o kojima je već bilo govora (kat. 23).¹⁸¹ Vrčevi za pranje ruku upotrebljavani su zajedno s lavorima u koje se ulijevala voda te su najčešće bili izrađivani od mjedi i bakra, a skuplje varijante od srebra i pozlaćenog srebra. Dio kompleta mogle su činiti i bakrene (ili mjedene) posude za zagrijavanje vode (kotlići), koje su na mletačkom govornom području nazivane *ramini*. U šibenskim izvorima 15. stoljeća srebrni lavor s kotličem (*bacil darzento cum el suo ramin*) zabilježen je u drugom inventaru plemića Tome Tomaševića iz 1466. godine.¹⁸² Naime, Toma je navedene predmete s još nekom srebrninom i drugim stvarima uzeo sa sobom na galiju kojom se zaputio u rat protiv Osmanlija, u kojem je smrtno stradao, pa su njegova dobra popisana godinu dana nakon smrti kada se šibenska galija vratila iz rata.¹⁸³ *Vno bacil cum ramin tristi*

Slika 80. Hubert i Jan van Eyck, *Gentski oltar*, detalj, 1432., katedrala Sv. Bavona, Gent (izvor: <https://artinflanders.be/en/artwork/ghent-altarpiece-overview-close-d-altarpiece>, pristupljeno 20. rujna 2021.)

zabilježen je i u inventaru zlatara Stjepana Ivanova Skočibuhe, ali njegova posuda za pranje ruku očito nije bila izrađena od srebra jer bi popisivač inventara naveo taj podatak.¹⁸⁴ No, budući da upisi ne sadrže nikakve detalje, nije moguće odrediti izgled navedenih predmeta. Međutim, ideju o tome kako su mogli izgledati pruža prikaz mjedenog kotlića s mjedenim lavorom na *Gentskom oltaru* (slika 80).

U inventaru Jurja Kamenarića iz 1451. godine upisan je *vno pehar Crouato de argento con couertor*, u kojemu je Goran Budeč prepoznao specifičan tip srebrnog vrča u vlasništvu tog plemića.¹⁸⁵ Međutim, valja imati na umu da hrvatska riječ *pehar* (koja možda odgovara talijanskoj riječi *coppa*) može označavati čašu na stalku i trbušastu posudu širokog grla s dvjema ručkama, pa nije sasvim jasno je li riječ o tipu vrča ili

čase.¹⁸⁶ Naime, riječ *coppa* označava i sportski pehar (trofej), koji pak može nalikovati velikoj trbušastoj posudi s ručkama, ali i visokoj čaši.¹⁸⁷ Iako je inventar sastavljen na mletačkom dijalektu, prilikom popisivanja navedenog predmeta korištena je hrvatska riječ *pehar*, koja također može označavati posudu za piće u obliku velike čaše na podnošku, ali i vrč, odnosno krčag. Svakako je znakovito i to da je predmet označen epitetom „hrvatski“, odnosno *Crouato*.

Međutim, da se u prethodno navedenom dokumentu možda doista radilo o srebrnom vrču, daje naslutiti spis iz 1470. godine, u kojemu se navodi da je Jurju Kamenariću (sinu pokojnog plemića Jurja Kamenarića, op. a.) predana neka srebrnina koja se nalazila kod pokojnog Cvitana Geršičića, Jurjeva skrbnika.¹⁸⁸ Usporedbom upisa u tom dokumentu i upisa u inventaru Jurja Kamenarića iz 1451. godine, utvrđeno je da se spominju neki istovjetni predmeti. Stoga je moguće zaključiti da su oni nakon Jurjeve smrti bili pohranjeni kod Cvitana Geršičića, jer su Jurjeva djeca u trenutku njegove smrti bila maloljetna.¹⁸⁹ Budući da je u spisu

iz 1470. godine upisana „noga“, odnosno stopa srebrnog vrča „venecijanske kakvoće“ (*vn pe de vn buchal de argento de liga Veneta*), a da je u inventaru Jurja Kamenarića iz 1451. godine zabilježen samo jedan predmet koji bi se mogao identificirati kao vrč (ranije spominjani *pehar*), vjerojatno se radilo o istom predmetu.

Iako se srebrni vrčevi spominju u svega dva šibenska dokumenta iz 15. stoljeća, valja imati na umu da je u arhivskoj građi sačuvan tek manji broj inventara privatnih osoba, što pak otvara mogućnost postojanja nešto veće količine srebrnih vrčeva od one zabilježene u izvorima. Makar je moguće da takvo raskošno posuđe nije bilo učestalo u kućanstvima šibenskih plemića, nije isključeno da su reprezentativni vrčevi darivani kao diplomatski darovi, kao što je bio slučaj u Zadru i Dubrovniku,¹⁹⁰ pa im iz tog razloga nema traga u arhivskim dokumentima.

5.2.1.4. Čaše

Premda su u razdoblju kasnoga srednjeg vijeka plitke kalotaste zdjelice i čaše na stalku s poklopcem ili bez njega predstavljale dva osnovna tipa posuda za ispijanje tekućina, u upotrebi su bile i čaše drugačijih oblika.¹⁹¹ Skromnije su varijante bile izrađene od drva, terakote i jeftinijih kovina, a one raskošnije od plemenitih metala u koje su nekad bile okivane posude od jaspisa, gorskog kristala i drugih vrijednih materijala.

U Šibeniku nije sačuvana ni jedna srednjovjekovna srebrna čaša, a one se vrlo rijetko spominju i u šibenskim izvorima 15. i ranog 16. stoljeća. Za razliku od Zadra, gdje je još u 14. stoljeću zabilježeno preko tristo dvadeset srebrnih čaša,¹⁹² u Šibeniku je ta vrsta posuđa zabilježena u svega tri dokumenta pod nazivima *minzuoli* i *ciatis*.¹⁹³ U dvama spisima iz sredine 15. stoljeća – inventarima plemića Jurja Kamenarića i Ilije Tolimerića – popisan je po jedan srebrni *minzuol*,¹⁹⁴ a u zapisu iz 1507. godine dvije srebrne posude nazvane *ciatis*.¹⁹⁵ Iako je Marijana Kovačević, zbog sličnosti s riječju *piatti*, u terminu *ciati* prepoznala tanjure,¹⁹⁶ vjerojatno se radilo o vrsti srebrnih čaša, jer su u muranskim pisanim izvorima 15. stoljeća staklene čaše nazivane *moioli*, *mizuoli* (*minzuoli*), *gothi*, ali i *ciati* (*cieti*).¹⁹⁷ S obzirom na to da nijedan od šibenskih dokumenata ne sadrži podatke o izgledu, težini i vrijednosti navedenih čaša, nije moguće donositi zaključke o toj vrsti predmeta. No, sasvim se izvjesno radilo o posuđu koje se razlikovalo od srebrnih plitica (*taza*), a koje su također služile za ispijanje tekućina, jer bi u suprotnom bio korišten neki od termina kojima su se u izvorima označavale plitice.

5.2.1.5. Soljenke

U vrijeme dok je sol bila poprilično skupa namirnica, u europskim kraljevskim i aristokratskim kućanstvima upotrebljavale su raskošnije dekorirane stolne soljenke,¹⁹⁸ koje su služile kao odraz društvenog i ekonomskog statusa. Međutim, sol je s vremenom postajala sve jeftinijom i dostupnijom pa je sve važnija postajala funkcionalnost dizajna i jednostavnost oblika te vrste posuđa.¹⁹⁹ Tijekom kasnoga srednjeg vijeka sol je bila veoma dragocjena namirnica, koja se koristila u začinjavanju i konzerviranju hrane, stoga ne iznenađuje da je gospodarski prosperitet šibenske komune od 13. stoljeća nadalje bio usko vezan upravo za proizvodnju i trgovinu solju.²⁰⁰ Dok su neki europski gradovi sol morali naručivati iz veoma udaljenih središta, ona je Šibenčanima bila razmjerno dostupna, budući da se proizvodila u obližnjim solanama.²⁰¹

U šibenskim kućanstvima sol se čuvala u posudicama koje su u izvorima zabilježene pod nazivima *saliere*, *salsiere* i *concie*.²⁰² Međutim, u Hrvatskoj nije sačuvana ni jedna srednjovjekovna srebrna soljenka, iako je ta vrsta predmeta zabilježena u arhivskim izvorima.²⁰³ U šibenskim popisima dobara preminulih osoba sastavljenim u razdoblju od 1451. do 1467. godine, Goran Budeč pobrojao je pedeset i devet soljenki: dvadeset i jednu od rafiniranog kositra (*de peltro*), petnaest od čistog kositra (*de stagno*), tri od drva (*de legno*), dvije od srebra (*de argento*) i osamnaest od nepoznatog materijala.²⁰⁴ Dvije srebrne soljenke koje spominje Budeč, bile su u vlasništvu plemića Šimuna Tavelića,²⁰⁵ a njima valja pribrojiti i dvije lijepe srebrne soljenke popisane u inventaru arhiprezbitera Jakova Zilijevića, te jednu u vlasništvu plemića Tome Tomaševića.²⁰⁶ O tome da su se soljenke i u šibenskim kućanstvima nalazile na stolovima, svjedoči upis u inventaru Ilije Tolimerića čije su tri posude od nepoznatog materijala označene kao *tre salsarioli per tauola*.²⁰⁷

U šibenskim izvorima 15. stoljeća zabilježeno je ukupno četrdesetak metalnih soljenki, ali su navedene bez opisa, težine i novčane vrijednosti pa o njima nije moguće ništa određenije reći. Može se tek pretpostaviti da su dvije srebrne soljenke Jakova Zilijevića bile raskošnije, ili u najmanju ruku ukrašene, jer su označene kao „lijepe“ (*Doi belle salieri de argento*). No, ideju o tome kako su možda izgledale pojedine šibenske soljenke pruža kositrena soljenka tršćanskog biskupa Angela Canopea iz 14. stoljeća izložena u Civici Musei di Storia ed Arte u Trstu.²⁰⁸ Budući da šibenske soljenke nisu sačuvane, a da izvori ne pružaju ključne podatke, nije moguće utvrditi jesu li mahom uvožene iz drugih gradovi ili su nastajale i u šibenskim zlatarskim radionicama.

5.2.1.6. Posude za slatkiše

U skupinu zlatarskih radova rijetko zabilježenih u šibenskim arhivskim izvorima 15. stoljeća, spadaju srebrne posude za slatkiše (*confetiere*, *confitiere*, *confetere*), koje su služile za čuvanje i serviranje kandiranih badema, lješnjaka i slično (tal. *confetti*), to jest konfeta ili dražeja (fr. *dragée*).

Medom prekrivene bademe (grč. *τράγημα*; lat. *tragemata*) konzumirali su još stari Grci i Rimljani,²⁰⁹ a proizvodima na bazi meda i šećera dugo su pripisivana ljekovita svojstva.²¹⁰ Naime, ljekarnici su u medicinske svrhe izrađivali medom zaslađeni anis, korijander i komorač znatno prije nego što je u Europu dospjela šećerna trska, s kojom je započela izrada kandiranih badema te sjemenki tikvi i krastavaca.²¹¹ Riječ *dragée* prvi je put zabilježena 1220. godine u Verdunu,²¹² a proizvodnja konfeta u Italiji prvi je put dokumentirana u 15. stoljeću u gradiću Sulmoni.²¹³ Međutim, u kasnom srednjem vijeku *confetti* nisu služili isključivo za uživanje u okusu, već su imali i ulogu statusnog simbola, stoga su prilikom raznih svečanosti bili servirani u lijepo oblikovanim posudama.²¹⁴ O tome zorno svjedoče i prikazi takvog posuđa u onodobnom europskom slikarstvu, primjerice, na fresci Teodolindina svadbenog banketa u Teodolindinoj kapeli u katedrali u Monzi (slika 81) te na tapiseriji „Okusa“ iz ciklusa tapiserija *Dama s jednorogom* u Muzeju Cluny u Parizu (slika 82). Navedena freska u Monzi ujedno oslikava i običaj konzumacije tvrdih konfeta prilikom kraljevskih i aristokratskih svadbenih slavlja,²¹⁵ čije su refleksije još i danas zamjetne u običaju darivanja takve vrste slatkiša na krštenjima, prvoj pričesti i vjenčanjima.

Da su srebrne i pozlaćene *confetiere* u kasnom srednjem vijeku doista bile odraz luksuza, svjedoči i činjenica da je u 15. stoljeću u Šibeniku zabilježeno svega devet konfetjera, isključivo u vlasništvu plemića. U najranije datiranom dokumentu iz 1458. godine, inventaru Nikole Divnića, upisane su dvije srebrne pozlaćene *confitiere* ukupne težine dvadeset i četiri i pol unce (oko sedamsto trideset grama) urešene grbom tog plemića.²¹⁶ Pod pretpostavkom da su obje težile dvanaest unca, moguće je zaključiti da su težile dvostruko više od prosječnih srebrnih plitica. Budući da su Divnićeve posude sadržavale prikaz obiteljskog grba, podrazumijeva se da su u cijelosti, ili barem dijelom, bile izrađene po narudžbi. To znači da je sam Nikola Divnić, njegov zastupnik ili netko od članova obitelji mogao definirati izgled, težinu i vrijednost predmeta ili, što je manje vjerojatno, zatražiti da se na već gotova djela namijenjena prodaji u radnji nekog zlatara, stavi grb rečenog plemića. Međutim, u potonjem je slučaju morala postojati veća potražnja za tom vrstom predmeta, u što je teško povjerovati.

Slika 81. Franceschino Zavattari i sinovi, *Teodolindin svadbeni banquet*, 1441. – 1446., Teodolindina kapela, katedrala u Monzi (izvor: <https://emozioniesaluteincucina.files.wordpress.com/2017/03/teodolinda-e-i-confetti.jpg?w=768&h=470>, pristupljeno 3. kolovoza 2021.)

Slika 82. Anonimni majstor, *Tapiserija Dama s jednorogom – Okus*, detalj, 15. stoljeće, Musée Cluny, Pariz (foto: Emil Hilje)

Dok je za dvije *confitiere* Nikole Divnića poznata težina, za srebrnu pozlaćenu *confeteriu* Dioniza Justinova navedena je samo vrijednost zaloga od trideset i sedam libara (oko šest dukata).²¹⁷ Međutim, ako je suditi prema zalogu iz 1495. godine, u kojemu su dvije velike srebrne *confetere* s golubicama ukupne težine dvadeset i devet i pol unca (oko osamsto osamdeset grama) bile u zalogu za samo dvanaest i pol libara,²¹⁸ tada je moguće pretpostaviti da je Dionizova posuda bila znatno teža te da je njezinu vrijednost podizala upravo pozlata.

Velikih je dimenzija bila i srebrna skulptorski izvedena *confetiera* plemića Šimuna Tavelića,²¹⁹ ali ona nije opisana, baš kao ni dvije srebrne *confetere* plemića Tome Tomaševića, koje je taj zapovjednik galije imao sa sobom u vojnom pohodu protiv Osmanlija.²²⁰ Budući da je Toma bio oženjen Mlećankom Marijom Tiepolo,²²¹ vjerojatno je svoje posude za slatkiše dobio upravo iz Venecije. Možda je ondje nabavljena i srebrna pozlaćena *confetiera* Mateja Bartulova iz Venecije, koju je 1478. godine u Šibeniku trebao otkupiti iz zaloga zajedno s dvjema srebrnim pliticama, žlicama i vilicama.²²²

Nažalost iz sačuvanih zapisa ne doznajemo ništa o tipologiji te vrste posuđa osim toga da je bilo izrađivano od srebra i pozlaćenog srebra te da je moglo sadržavati reljefno izvedene motive, obiteljske grbove i vjerojatno razne skulpturice na poklopcima. Na ranije spomenutim slikarskim djelima prikazane su elegantne konfetjere sa stopom, drškom, spremnicom i poklopcem, koje formom nalikuju piksidama (čestitnjacima) ili visokim čašama. Međutim, nije isključeno da su postojali i drugi tipovi te vrste posuđa izrađeni čak i od drugih materijala poput stakla i kristala.

Da se radilo o reprezentativnom posuđu potvrđuje zapis iz dubrovačkog arhiva koji svjedoči o tome da je dubrovačka vlada od zlatara Petra Panfikova iz Sermonete 1436. godine naručila izradu dviju srebrnih pozlaćenih posuda za slatkiše, dvaju vrčeva i dvaju velikih tanjura s likom sv. Vlaha, koji su (s još nekim predmetima) trebali biti predani kao diplomatski darovi kralju Alfonsu I.²²³ Međutim, to nisu bile jedine posude za slatkiše koje su trebali izraditi dubrovački zlatari. Naime, zlatar Ivan Progonović i njegov suradnik Radun obećali su 1473. godine izraditi više zlatarskih radova nadbiskupu Ivanu de Veneriis, među kojima i dvije zdjele za slatkiše, a Radun je iste godine takve posude trebao izraditi i Ivu Ranjinu.²²⁴ Dvije posude za slatkiše izradio je i dubrovački zlatar Marin Keraković, od kojega je Martin Franković tražio da budu urešene šumskim i životinjskim motivima.²²⁵ Prema mišljenju Cvita Fiskovića, ti su predmeti možda nalikovali srebrnim zdjelicama kakve su se sredinom 20. stoljeća nalazile u manastiru u Savini kraj Herceg Novog i u tadašnjoj Jugoslavenskoj akademiji u Zagrebu.²²⁶

No, budući da ni šibenske ni dubrovačke konfetjere nisu sačuvane, pretpostavke o mogućem izgledu te vrste predmeta ostaju tek u zoni nagađanja.

5.2.2. Pribor za jelo

Iako noževi, žlice i vilice tijekom kasnoga srednjeg vijeka nisu bili posve nepoznati predmeti, setovi pribora za jelo kakve danas poznajemo u to doba nisu postojali. Tekuća i žitka hrana još se uvijek uglavnom ispijala iz plitica i zdjelica, a rjeđe konzumirala pomoću drvenih žlica, dok je kruta hrana rezana i prinošena ustima noževima ili pak prstima. Od svih vrsta pribora za jelo najzastupljeniji su bili upravo noževi, dok su vilice čak i u 15. stoljeću (osim u Italiji) rijetko bile u upotrebi.²²⁷ U to doba još uvijek nije postojao običaj postavljanja pribora za jelo na stol,²²⁸ pa su ga gosti sami donosili. O tome zorno svjedoči i šibenska arhivska građa 15. stoljeća u kojoj se sačuvalo nekoliko desetaka dokumenata u kojima se spominju pojasevi s ovješanim srebrnim noževima i vilicama. Ipak, u Šibeniku onoga vremena zabilježeno je i nekoliko setova srebrnih žlica i vilica, koji su mahom bili u vlasništvu pripadnika viših slojeva društva pa ih valja promatrati kao izuzetke od pravila.

5.2.2.1. Žlice

O žlicama u kasnosrednjovjekovnom Šibeniku pisao je u nekoliko navrata Goran Budeč, koji je u popisima dobara preminulih osoba sastavljenim u razdoblju od 1451. do 1467. godine izbrojao petsto šezdeset i tri komada srebrnih, bakrenih, drvenih, mjedenih i željeznih žlica.²²⁹ Ta je vrsta predmeta u šibenskim izvorima zabilježena kao *cuselieri*, *coslier*, *coslieri*, *cosliere*, *cuslieri*, *chuslier*, *clusieri*, *culzieri*, *cuxiliere*, *schlusieri*, *coclearia*, *cochlearia*, *hoclearia* i *cogliaria*. Iako je najveća količina žlica bila izrađena od drva, u promatranom uzorku arhivskih dokumenata Budeč je uočio stotinu pedeset srebrnih žlica.²³⁰ Međutim, tijekom sustavnijeg proučavanja šibenske arhivske građe 15. stoljeća, u izvorima je zamijećeno još sedamdesetak srebrnih žlica pa je tako brojka porasla na preko dvjesto dvadeset komada. Dakako, valja imati na umu da su pojedine žlice možda zabilježene u više različitih dokumenata, jer su nasljeđivanjem, davanjem u zalog ili prodajom dospjele u posjed drugih osoba. No, kada bi se njihova ukupna brojka i prepolovila, radilo bi se o najmanje stotinjak srebrnih žlica kojima danas nema traga. Iako su u vlasništvu pojedinaca zabilježene različite količine žlica, set se sasvim izvjesno sastojao od dvanaest komada (*dozena*), što potvrđuju kompleti u inventarima

plemića Stjepana Merzinića,²³¹ Ilije Tolimerića,²³² Tome Mirse²³³ i Šimuna Tavelića²³⁴ te arhiprezbitera Jakova Zilijevića.²³⁵ Srebrne žlice posjedovali su pripadnici raznih društvenih slojeva, ali s očitom razlikom u broju komada. Najveću količinu od dvadeset i šest srebrnih žlica posjedovao je plemić Marko Ivanov Dobrojević, koji je osim toga imao i dvadeset pet mjedenih žlica.²³⁶

Da su za izradu srebrnih žlica bile korištene slitine različite kakvoće, pokazuju dva dokumenta u kojima se spominju žlice od srebra lošije kvalitete (*arzento basso*) te žlice od srebra „bolonjske kakvoće“ (*argento de Bolognum*).²³⁷ Međutim, kada je u pitanju njihova veličina, čini se da je ona bila poprilično ujednačena,²³⁸ jer su u izvorima uglavnom zabilježeni primjerci teški oko jedne unce (oko trideset grama), makar nije isključeno da je bilo onih većih i manjih dimenzija. Budući da je srebrna žlica brijača Ivana zajedno s parom naušnica težila uncu i tri kvarte, za pretpostaviti je da je masa žlice iznosila oko unce.²³⁹ Vjerojatno su približne težine bile i tri srebrne žlice Frane Ripčića, koje su s komadom ženskog pojasa težile ukupno sedam unca,²⁴⁰ ali i tri žlice Frane Dešina ukupne težine tri unce i jedne kvarte.²⁴¹ Oko unce je nedvojbeno težila svaka od dvanaest žlica i deset vilica u vlasništvu Tome Mirse, čija je ukupna masa iznosila dvadeset i dvije unce.²⁴²

Cijena pojedinačne srebrne žlice zabilježena je samo jednom, među zalozima u popisu dobara plemića Martina Kamenarića koji je Sfili Sajkovej za srebrnu žlicu isplatio dvije libre i deset solda.²⁴³ Međutim, od skupno založenih žlica valja izdvojiti dvije srebrne žlice Mateja Murića,²⁴⁴ koje su bile u zalogu za dvije libre i šesnaest solda, potom tri žlice bilježnika Kristofora Andrijina založene za šesnaest libara i šesnaest solda,²⁴⁵ te tri žlice koje je Šimun Matejev kupio na dražbi za osam libara i dva solda.²⁴⁶ Premda je na razlike u cijeni mogla utjecati sama težina predmeta, valja imati na umu da je cijena također ovisila o kvaliteti srebra i dekoraciji.

Premda su srebrne žlice u šibenskim izvorima iznimno rijetko opisivane, poznato je da su tri srebrne žlice Filipa Šižgorića bile urešene likovima djevojaka (*cum domicelle*), a jedna likom lava (*cum leon*),²⁴⁷ dok je žlicu Margarite Kasalović resio lik anđela (*in cauo un angello*).²⁴⁸ Ako je suditi prema kasnosrednjovjekovnim žlicama sačuvanim u europskim i svjetskim zbirkama, vjerojatno se radilo o primjercima s kruškolikom zdjelicom i figuralno urešenim krajevima drški. Naime, sačuvane žlice iz 14. i 15. stoljeća odlikuje prepoznatljiva kruškolika „glava“ i elegantna drška, čiji je završetak ponekad izveden u obliku dijamanta, žira, likova apostola (*Apostle Spoons*), djevojačkih glava, ali i Bogorodičina lika.²⁴⁹ U 15. stoljeću

najrazrađeniji su bili komplet takozvanih Apostolskih žlica, koji su se sastojali od trinaest komada – dvanaest žlica s likovima apostola i žlicom s likom Krista.²⁵⁰ Međutim, izgled šibenskih kasnosrednjovjekovnih srebrnih žlica moguće je predočiti i zahvaljujući trima bakrenim (?) žlicama iz Muzeja grada Šibenika, sa zadebljanjem u obliku žira (?) na vrhovima drški, koje je moguće okvirno datirati u 15.–16. stoljeće (slika 83, slika 84, slika 85).²⁵¹

Slika 83. Nepoznati majstor, Žlica, bakrena slitina (?), 15.–16. stoljeće, inv. 2194, Muzej grada Šibenika, Šibenik (izvor: Fototeka Muzeja grada Šibenika, foto: Tomislav Šmider)

Slika 84. Nepoznati majstor, Žlica, bakrena slitina (?), 15.–16. stoljeće, inv. 2193, Muzej grada Šibenika, Šibenik (izvor: Fototeka Muzeja grada Šibenika, foto: Tomislav Šmider)

Slika 85. Nepoznati majstor, Žlica, bakrena slitina (?), 15.–16. stoljeće, inv. 2192, Muzej grada Šibenika, Šibenik (izvor: Fototeka Muzeja grada Šibenika, foto: Tomislav Šmider)

5.2.2.2. Vilice

Premda su ceremonijalne vilice i vilice za serviranje hrane poznavali još stari Grci i Rimljani, smatra se da su vilice za objedovanje upotrebljavane tek od 7. stoljeća na kraljevskim dvorovima Bliskog Istoka, odakle su u Europu pristigle oko 1100. godine.²⁵² Unatoč tome, u zapadnoj Europi ta vrsta pribora za jelo nije bila u općoj upotrebi čak ni u 15. stoljeću, što potvrđuje i šibenska arhivska građa onoga vremena. Na to je vjerojatno utjecao izgled predmeta koji je oblikom asocirao na Đavolji trozubac,²⁵³ makar su srednjovjekovne vilice najčešće imale samo dva zupca (slika 86), vjerojatno iz istih pobuda. One su u europskim zemljama, izuzev u Italiji, smatrane čudnim predmetima sve do 17. stoljeća, pa je njihova uporaba nerijetko bila ismijavana.²⁵⁴ Iako su vilice isprva najčešće bile dvoroge, postojale su i one s tri i četiri zupca,²⁵⁵ ali su takve postale standardne tek od 18. stoljeća.²⁵⁶

Slika 86. Talijanski majstor, *Željezna vilica s drškom od pozlaćenog bakra te srebra urešenog nijelom*, 15. stoljeće, Metropolitan Museum of Art, New York (izvor: <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/469726?searchField=All&sortBy=Relevance&ft=fork&offset=0&rpp=20&pos=6>, pristupljeno 3. ožujka 2021.)

U šibenskim izvorima 15. stoljeća zabilježeno je preko dvjesto trideset srebrnih vilica (*pironi*, *pyroni*, *pironos*, *piruni*, *bifurcales*). No, dok su žlice bile izrađivane od različitih materijala i prisutne u šibenskim kućanstvima svih društvenih slojeva, vilice su mahom bile izrađene od srebra i u vlasništvu imućnijih pojedinaca, najčešće plemića.²⁵⁷ To pak daje naslutiti da ta vrsta pribora za jelo doista nije bila u široj uporabi, a kada se i našla u vlasništvu pripadnika nižih društvenih slojeva, vjerojatno im je služila isključivo kao zaliha kapitala. S druge strane, u kućanstvima plemića i imućnijih građana srebrne su vilice primarno bile odraz društvenog i ekonomskog statusa, a tek sekundarno potencijalna novčana rezerva.

Međutim, osim plemića, veću količinu srebrnih vilica posjedovala su i dva građana: arhiprezbiter Jakov Zilijević i komunalni liječnik Antun iz Spilimberga. Iako se set vilica, baš kao i set žlica, vjerojatno sastojao od dvanaest komada (*dozena*), cjeloviti kompleti zabilježeni su svega četiri puta: u inventaru Stjepana Merzinića,²⁵⁸ arhiprezbitera Jakova Zilijevića,²⁵⁹ Ilije Linjičića²⁶⁰ i jedne nepoznate osobe.²⁶¹ No, čini se da je set od dvanaest srebrnih vilica posjedovao i *ser* Toma de Mirsa, čije su dvije vilice bile ovješene na krunice pa je u inventaru u konačnici popisani set od deset komada.²⁶² Vjerojatno je tucet srebrnih vilica imao i Marko Ivanov Dobrojević, u čijem je inventaru skupno popisano jedanaest komada, te jedna srebrna vilica koja se nalazila na srebrnom lančiću zajedno s parom nožića.²⁶³ Iako je Marko pored navedenih dvanaest posjedovao još sedam srebrnih vilica, one vjerojatno nisu bile dio istog kompleta jer su popisane odvojeno. Neovisno o tome, upravo je u Markovu inventaru zabilježena najveća količina te vrste predmeta – čak devetnaest komada. U popisu dobara arhiprezbitera Jakova Zilijevića upisano je ukupno sedamnaest, u popisima dobara plemića Šimuna Tavelića²⁶⁴ i Tome Tomaševića²⁶⁵ te komunalnog liječnika Antuna iz Spilimberga²⁶⁶ šesnaest, a u inventaru plemića Ilije Tolimerića petnaest srebrnih vilica.²⁶⁷

One su u izvorima vrlo rijetko opisivane pa tako samo za šest srebrnih vilica doznajemo da su bile dvoroge (*bifurcales*) i pozlačene, od kojih su četiri imale pozlačene „glave“ (*capitibus inauratis*), vjerojatno vrhove drški, a dvije pozlačene dvozupce (*bifurcis inauratis*).²⁶⁸ Osim toga, poznato je da je petnaest vilica liječnika Antuna iz Spilimberga bilo u cijelosti izrađeno od srebra (*pur darzento*), a da je jedna njegova vilica bila *da dreza*.²⁶⁹ Iako su u europskim i svjetskim muzejskim zbirkama sačuvani primjerci izrađeni od gorskog kristala i pozlaćenog srebra (slika 87),²⁷⁰ čini se da su šibenske vilice u cijelosti bile srebrne, a neke i pozlačene.

Slika 87. Njemački majstor, *Vilica za slatkiše*, oko 1500., Metropolitan Museum of Art, New York (izvor: <https://www.metmuseum.org/art/collectio n/search/469846?searchField=All&sortBy=Relevance&when=A.D.+1400-1600&ft=fork&offset=0&rpp=20&pos=2>, pristupljeno 3. ožujka 2021.)

O razlikama u veličini svjedoči upis u inventaru Jakova Zilijevića koji je posjedovao dvije „jako velike vilice“ (*pironi 2 darzento molto grandi*), možda korištene za serviranje hrane. Međutim, na razlike u težini ukazuju i tri spisa u kojima je zabilježena masa. U inventaru Nikole Divnića upisano je šest srebrnih vilica ukupne težine tri unce, iz čega proizlazi da je prosječna masa komada iznosila pola unce (oko petnaest grama).²⁷¹ S druge strane, u inventaru Tome Mirse zabilježeno je dvanaest srebrnih žlica i deset srebrnih vilica ukupne težine dvadeset i dvije unce, što daje prosječnu težinu od jedne unce po komadu.²⁷² Šest vilica od srebra „bolonjske kakvoće“, koje je naslijedio Juraj Kamenarić mlađi, težilo je zajedno s deset žlica trinaest unca i jednu kvartu, pa je moguće pretpostaviti da je masa pojedinačne vilice iznosila između pola i jedne unce.²⁷³ Premda su srebrne vilice davane u zalog, samo je dva puta zabilježena vrijednost pojedinačnog primjerka koja je u oba slučaja iznosila tridesetak solda – jednom trideset i osam solda, a drugi put trideset i jedan sold.²⁷⁴

Zanimljivo je da su srebrne vilice zajedno s noževima bile nošene na srebrnim lancima vješanim o pojas, ali i na krunicama, o čemu zorno svjedoči nekoliko zapisa. Naime, iz inventara Ilije Tolimerića doznajemo da se jedna njegova srebrna vilica nalazila na srebrnom lančiću zajedno s parom pozlaćenih nožića, koji su se vjerojatno vješali o pojas,²⁷⁵ a na slične upise nailazimo i u popisima dobara Marka Ivanova Dobrojevića i Šimuna Tavelića. Markova je vilica popisana s parom srebrnih nožića i srebrnim lančićem,²⁷⁶ a Šimunova s parom nožića sa srebrnim drškama, koricama i srebrnim lančićem.²⁷⁷ Međutim, potvrdu toga da su srebrne vilice i noževi doista bili nošeni o pojasu, pruža upis u inventaru Jakova Zilijevića u kojemu stoji da su za kožni pojas urešen srebrom bila pričvršćena dva nožića i srebrna vilica (*ligadi da dicta centura*).²⁷⁸ Vjerojatno je za nošenje o pojasu bila namijenjena i srebrna vilica klesara Luke Radojevića, koja je, doduše, popisana s parom nožića, ali bez srebrnog lančića.²⁷⁹ Osim navedenog, zanimljiva su i dva upisa u inventaru plemića Tome de Mirsa koji je posjedovao dva para krunica s po jednom srebrnom vilicom.²⁸⁰ One su zacijelo bile izdvojene iz kompleta od dvanaest vilica i karičicama učvršćene za krunice.

Budući da u 15. stoljeću u zapadnoj Europi vilice još uvijek nisu bile široko rasprostranjene, posve iznenađuje njihova količina u ondašnjim kućanstvima imućnih i uglednih Šibenčana, koji su ih vjerojatno vrlo rano počeli koristiti pod utjecajem običaja pristiglih s Apeninskog poluotoka. Premda su u europskim zemljama u to doba bile tek sporadično korištene, one su na području današnje Italije puno prije prihvaćene,²⁸¹ što se svakako odrazilo i na ranu recepciju te vrste predmeta u nekim dalmatinskim gradovima.²⁸²

5.2.2.3. Noževi

U srednjem vijeku noževi su nedvojbeno bili najraširenija vrsta pribora za jelo, jer se tekuća i žitka hrana još uvijek učestalo ispijala iz posuda, a kruta rezala noževima ili trgala prstima. U zapadnoj Europi vilica se tek sporadično koristila pa se hrana nerijetko usitnjavala dvama noževima, od kojih je jedan služio za pridržavanje, a drugi za rezanje i prinošenje jela ustima.²⁸³ Vjerojatno se upravo zbog takvog načina objedovanja o pojasu nerijetko nosio par noževa,²⁸⁴ o čemu zorno svjedoče i šibenski izvori 15. stoljeća. Tada još uvijek nije postojao običaj postavljanja pribora za jelo na stol,²⁸⁵ stoga su noževe sa sobom podjednako nosili i muškarci i žene, iz čega je proizašla podjela na muške i ženske.²⁸⁶ No, za razliku od žlica i vilica, noževi su imali vrlo široki spektar primjene pa je i njihova tipologija bila znatno raznovrsnija. Osim u pripravi hrane i tijekom objedovanja, oni su korišteni kao alati u raznim obrtima, svakodnevnim poslovima i lovu, ali i su ujedno služili i za osobnu zaštitu. Najčešće su bili izrađivani od željeza i bronce s drškama od drva, mjedi i roga, a oni raskošniji od plemenitih metala s drškama od bjelokosti, emajla, jantara, ahata, kornjačina oklopa, gorskog kristala i drugih skupocjenijih materijala (slika 88).²⁸⁷ Potonji su odražavali društveni i ekonomski status te profinjen ukus pojedinca, pa su uglavnom bili u vlasništvu uglednih osoba. Sječiva srednjovjekovnih noževa bila su razmjerno tanka čak i kod noževa većih dimenzija, a njihova je gornja strana ponekad bila ugravirana ili damascirana.²⁸⁸

Slika 88. Francuski majstor, *Par srebrnih noževa s pozlaćenim emajliranim drškama i kožnim koricama*, 1400. – 1450., Victoria and Albert Museum, London (izvor: <https://collections.vam.ac.uk/item/O127799/pair-of-knives-unknown/>, pristupljeno 4. rujna 2021.)

Noževi (*corteli, cortelli, corteii, cortelini, cortilini, cortillini, cortellini, cortellesse, curtelli, curtelle, curtilini, cultellos, cultelle, curtelleri*) su u šibenskim izvorima zabilježeni u mnogim inventarima, ali je tek manji broj primjeraka u cijelosti ili djelomično bio izrađen od srebra ili pozlaćenog srebra. Oni su najčešće navođeni u paru, ponekad s pripadajućim koricama i srebrnom vilicom te srebrnim lančićem koji je služio za vješanje o pojas. Od ukupno dvadeset i četiri para, četiri su bila izrađena od pozlaćenog srebra, jedan od srebra, sedam je imalo srebrne dijelove ili ukrase, dok je par noževa mesara Radoja bio posrebrn (*cortelli arzentadi*).²⁸⁹ Za desetak pari nije poznato od kojeg su materijala bili načinjeni, a u nekoliko se spisa spominju i neupareni noževi. Naime, u inventaru aromatarija Jeronima zabilježena je kutija za noževne (*corteliera*) sa sedam noževa, od kojih su dva-tri bila izrađena od srebra (*lauoradi darzento*),²⁹⁰ a u inventaru plemića Ilije Tolimerića upisana su dva dugačka noža širokog sječiva s ukrasima od srebra (*do cortellesse fornide dargento*),²⁹¹ dok se u inventaru Tome Mirse navodi jedan nož urešen srebrom (*curtella fornida de argento*).²⁹² Osim toga, u Tominu inventaru popisana su i tri srebrna ukrasa za ženske noževne (*Furnimento de argento per cortelli da dona, zoe tre vorete*).²⁹³ U tri navrata zabilježeni su i srebrni „vršci“ za noževne (*cuspello, cospeli, cuspelis*), koji su zacijelo predstavljali ili srebrna sječiva ili srebrne vrške drški noževa.²⁹⁴ Tako je Marko Ivanov Dobrojević posjedovao nož *cum cuspello de arzento*,²⁹⁵ a Juraj Banjvarić *2 cospeli de arzento de cortelli de donna*,²⁹⁶ dok je Ivan Mišić u zalogu kod Jurja Kamenarića (mlađeg, op. a.) imao korice *cum cuspelis pecia 4^{or} fulcitos argenti* i jedan križić.²⁹⁷ Par nožića popisano u inventaru Šimuna Tavelića imao je drške od srebra (*manigi de argento*),²⁹⁸ a četiri stolna noža (*cultellos quatuor a tabula*) bilježnika Kristofora Andrijina crne drške od roga bivola urešene srebrom (*cum manicis nigri bufalinis fulcitos argento*).²⁹⁹

Pozlata je zabilježena samo na četiri para noževa: na dvama ženskim noževima popisanim u inventaru plemića Jurja Kamenarića, koji su bili ukrašeni srebrom na tri mjesta,³⁰⁰ potom na dvama srebrnim noževima Margarite, žene Jurja Vukovića,³⁰¹ i paru noževa plemića Ilije Tolimerića, koji su sa srebrnom vilicom bili ovješeni na lančić od srebra,³⁰² te na dvama srebrnim noževima koje je Vesela, udovica Jurja Andrijina, trebala predati nekom Fabijanu iz Šibenika.³⁰³

Iz izvora je razvidno da su postojali muški i ženski noževi (*da dona, de dona*), ali za razliku od ženskih, muški nisu posebno isticani. No, budući da nisu pomnije opisivani, nije moguće utvrditi po čemu su se razlikovali. Ženski su noževi zabilježeni ukupno šest puta. U

inventaru Jurja Kamenarića popisana su dva para, to jest jedan s uresima od srebra, a drugi pozlaćen i urešen srebrnim ukrasima na tri mjesta.³⁰⁴ Po jedan par noževa „opremljenih srebrom“ (*lauoradi ornadi de argento, fornidi darzento*) posjedovali su aromatarij Jeronim i Margarita Kasalović,³⁰⁵ dok je Juraj Banjvarić u vlasništvu imao dva srebrna vrška (*cospeli*), a Toma Mirsa tri srebrna ukrasa (*vorete*) za ženske noževe.

Slika 89. Meister des Schottenaltars, *Poklonstvo kraljeva s nekadašnjeg velikog oltara u bečkoj crkvi Schottenkirche*, detalj, oko 1470., Österreichische Galerie Belvedere (Oberes Belvedere, Inv. 4855), Beč, (izvor: <https://sammlung.belvedere.at/objects/3610/anbetung-der-hl-drei-konige#>, pristupljeno 4. rujna 2021.)

O običaju nošenja noževa o pojasu zorno svjedoče prikazi u onodobnom europskom slikarstvu (slika 89), ali i zapisi u povijesnim izvorima. Primjerice, u inventaru arhiprezbitera Jakova Zilijevića popisana je kožni pojas urešen srebrom o koji je bio ovješena par nožića od nepoznatog materijala i srebrna vilica,³⁰⁶ a u inventaru Vukčića Ratkovića muški „njemački“ pojas (*centura tedescha*) s nožićem od nepreciziranog materijala.³⁰⁷ O pojasu se nosio i par srebrnih nožića plemića Marka Ivanova Dobrojevića, koji su sa srebrnom vilicom visjeli na srebrnom lančiću (*cadenella*),³⁰⁸ ali i par pozlaćenih nožića (*cortellini*) plemića Ilije Tolimerića, koji su se sa srebrnom vilicom također nalazili na srebrnom lančiću.³⁰⁹ Na srebrni lančić bio je ovješena i par noževa sa srebrnim drškama (*cum li manigi de argento*) u vlasništvu plemića Šimuna Tavelića, popisana zajedno s koricama urešenim srebrom i srebrnom vilicom.³¹⁰ Isti je slučaj s parom nožića s uresima od srebra (*paro de corteli cum arzento*) koje je Pavao Radojević imao u zalogu kod plemića Martina Kamenarića,³¹¹ te parom ženskih noževa Margarite Kasalović, koji su također sadržavali urese od srebra (*lauoradi ornadi de argento*).³¹² Vjerojatno s o pojas vješao i par noževa klesara Luke Radojevića, koji su u njegovu inventaru

popisani sa srebrnom vilicom,³¹³ a zacijelo se o pojasu nosio i bodež Dobrice Tavelić s ukrasima od srebra (*Vna daga cum pocho darzento*).³¹⁴ Budući da su noževi i bodeži bili vješani o pojaseve pomoću vrpce, kožnih trakica, konopčića ili lančića, oni su činili sastavni dio srednjovjekovnih kostima zbog čega ih je moguće smatrati i vrstom nakita.³¹⁵ To dodatno osnažuje i činjenica da su nerijetko bili nošeni u dekoriranim kožnim ili tkanenim koricama (futrolama), koje su u šibenskim izvorima navođene pod nazivima *vagina*, *uagina*, *guaina* i *uaina*. U dokumentima je zabilježeno osam korica – jedne bez opisa (*vaginam*³¹⁶), jedne crvene (*vagina vermeglia*),³¹⁷ jedne od crvenog baršuna (*vagina ... de veludo vermeglio*), jedne zelene (*vagina verde*),³¹⁸ i četiri urešene srebrom (*guaina fornida de argento*,³¹⁹ *guaina ... fornida darzento*,³²⁰ *vagina fulcita argento*,³²¹ *uaina russa lauorada cum arzento*³²²). One su uglavnom navođene s parom noževa, a jedinu iznimku čine korice pokojne Katice, žene Ivana Bosne, u kojima se nalazio nož manjih dimenzija (*cortellino*).³²³

Kuhinjski su noževi držani u kutijama za noževe (*corteliera*, *cortiliera*, *chortelliera*), od kojih je samo kutija u vlasništvu Marina Nišića bila izrađena od srebra (*chortelliera darzento*).³²⁴ Međutim, ona nije ni opisana ni izvagana pa nije moguće utvrditi ni njezin izgled, ni težinu, ni novčanu vrijednost tog predmeta.

U izvorima nije zabilježena ni novčana vrijednost pojedinačnih korica za noževe nošenih o pojasu, ali je jednom navedena vrijednost para noževa. Riječ je o dvama noževima izrađenim od nepoznatog materijala koje je neka Marislava sa Zlarina dala u zalag za tri libre kod šibenskog arhiprezbitera Jakova Zilijevića.³²⁵ Međutim, poznata je vrijednost jednog seta, to jest korica „ojačanih“ srebrom i para noževa krznara Radoja, koji je za četiri libre navedene predmete imao u zalogu kod Radoslava Novakovića.³²⁶ Iz izvora doznajemo još samo da je šibenski bilježnik Kristofor Andrijin četiri stolna noža s crnim drškama od roga bivola i uresima od srebra trebao otkupiti iz zaloga za dvanaest libara.³²⁷

Težine noževa i korica u šibenskim izvorima uopće nisu navođene pa iz zapisa nije moguće utvrditi razlike u težini, a samim time i veličini pojedinih setova. Međutim, sličan je slučaj i sa zadarskim spisima iz 14. stoljeća, gdje je zabilježena samo težina dvaju kompleta. Set koji se sastojao od srebrnih pozlaćenih korica, škara i para noževa težio je četiri unce i tri kvarte (nešto manje od stotinu trideset grama), dok je masa seta koji su činile srebrne korice i par noževa iznosila marku i sedam unci (oko četiristo pedeset grama).³²⁸

5.2.3. Nakit

Tijekom kasnog srednjeg vijeka nakit je predstavljao jednu od najraznovrsnijih, ako ne i najraznovrsniju skupinu zlatarskih radova profane namjene. Na to je zasigurno utjecala moda onoga vremena, koja je njegovala raskošno ukrašavanje ne samo pojedinih dijelova tijela već i kostima. Tako su – osim nakita u užem smislu riječi (kruna, bisernih niski, lančića, naušnica, prstenja i ogrlica) – nakitom smatrani i predmeti funkcionalno-dekorativnog karaktera poput pojaseva, gumba, kopčica, aplika, broševa, ukrasnih igala, torbica i slično. Premda je razmetljivo, odnosno pretjerano ukrašavanje za posljedicu imalo izglasavanje niza zakona o zabrani pretjerane raskoši u brojnim europskim gradovima,³²⁹ takve restrikcije nisu zabilježene u gradskim središtima na istočnoj obali Jadrana sve do tridesetih godina 16. stoljeća, kada je u Dubrovniku zabranjeno nošenje zlatnih ogrlica te zlatom vezenih košulja i rubaca.³³⁰ No, dubrovačka je vlada još 1235. godine donijela odredbu (*Ordo de dotibus et nuptiis*) prema kojoj dota nije smjela iznositi više od dvjesto perpera niti više od deset unca zlata, čime se nastojalo spriječiti rasipanje bogatstva.³³¹ Iako je odredbom Statuta iz 1272. godine dozvoljena visina miraza podignuta na četiristo perpera, i dalje je dolazilo do kršenja propisa unatoč visokim kaznama.³³² To se, dakako, događalo i sa zakonima o zabrani pretjerane raskoši u europskim gradovima.

Kao i u svim povijesnim razdobljima, odjeća i nakit bili su pokazatelji ukusa, društvenog statusa i ekonomske moći pojedinca pa su imućniji pripadnici društva tako iskazivali vlastiti uspjeh i položaj u društvu. U tu svrhu korištene su i razne vrste nakita, osobito personalizirani primjerci s osobnim ili obiteljskim amblemima (grbovima) izrađeni po narudžbi, koji su, kako kaže Mladen Ančić, služili kao svojevrsna oznaka identiteta i neka vrsta legitimacije.³³³ U šibenskoj arhivskoj građi 15. stoljeća zabilježeno je svega nekoliko primjeraka pečatnog prstenja, gumba i kopčica s grbom vlasnika, makar je izvorno količina takvih predmeta bila znatno veća. Međutim, nakit nije samo zadovoljavao potrebu za ukrašavanjem i isticanje statusnog simbola, već je služio i kao platežno sredstvo i zaliha kapitala, stoga ne iznenađuje da su u arhivskim izvorima među najčešće zalaganim stvarima zabilježeni upravo razni tipovi nakita.

Premda se u šibenskoj arhivskoj građi spominje nekoliko kruna i stotinjak pojaseva sa srebrnim i pozlaćenim dijelovima te srebrni lančići, privjesci, gumbi, kopčice, broševi, biserne niske, ukrasne igle i krunice, do današnjih su dana sačuvani samo primjerci prstenja i naušnica, koji u ovome radu nisu analizirani.

5.2.3.1. *Krone i drugi ukrasi za glavu*

U šibenskim arhivskim izvorima 15. stoljeća pronađeno je nekoliko dokumenata u kojima se spominje ukupno osam kruna: pet *corona* i tri *girlande*. Od toga su tri krune (*corone*) bile izrađene od srebra, a preostali primjerci od bisera ili drugih materijala s ukrasima od bisera. No, čini se da popisivači šibenskih inventara nisu razlikovali navedena dva termina jer se u izrazima *corona* i *girlanda* u nekoliko navrata kriju tipološki vrlo slični predmeti. Krunu u pravom smislu riječi moguće je identificirati samo u inventaru plemića Ilije Tolimerića iz 1452. godine, u kojemu se navodi srebrna pozlaćena kruna s cvjetovima ukrašena biserima, granatima i smaragdima (*Vna corona de argento indora (!) a fiori fornida de perle, granate e smiraldi.*).³³⁴ Ona nije detaljnije opisana niti su navedeni podaci o njezinoj težini i novčanoj vrijednosti, ali je i na osnovu šturog zapisa razvidno da se radilo o veoma raskošnoj i skupocjenoj kruni s izdignutim kruništem u obliku cvjetova (možda stiliziranih ljiljana?) s biserima, draguljima i poludraguljima. Taj je komad nakita možda bio srodan krunama zabilježenim u zadarskim izvorima iz 14. stoljeća o kojima je arhivske vijesti objavila Marijana Kovačević,³³⁵ ali i zavjetnim gotičkim krunama sačuvanim u Zadru³³⁶ i Trogiru³³⁷ te kruni na relikviji lubanje sv. Kristofora u Rabu. Međutim, o šibenskoj su kruni navedeni tek oskudni podaci pa je o njoj teško išta određenije reći.

Godinu dana kasnije, 1453. godine, u izvorima je zabilježena još jedna srebrna kruna (*Vna corona de argento cum 40 botoni de argento*) popisana u inventaru Dobrice, kćeri Martina Dudlića.³³⁸ No, iz zapisa nije posve jasno je li riječ o srebrnoj kruni urešenoj srebrnim zrcima ili kruni sazdanj od srebrnih zrnaca (kuglica) ili pak srebrnoj kruni popisanoj zajedno s četrdeset gumba koje su popisivači zatekli u blizini krune prilikom sastavljanja inventara. Ako su *botoni* doista bili sastavni dio krune, tada je moguće da se radilo o srebrnoj niski s četrdeset zrnaca ili metalnoj konstrukciji (kruni) s apliciranim kuglicama. Dana 1. ožujka 1460. godine među zalozima žene Martina Davidovića navedena je srebrna pozlaćena kruna (*coronam argenteam auratam*), koja je sa srebrnom pozlaćenom ogrlicom (*colaynam*), srebrnom pliticom i nepoznatom količinom gumba bila u zalogu za stotinu devedeset libara.³³⁹ Nažalost, ni o izgledu tog predmeta nema nikakvih podataka.

Tijekom 15. stoljeća u Italiji je bio veoma popularan *frenello* – tip ukrasa za kosu sačinjen od jedne ili više niski bisera koje su se nosile preko vela (slika 90), pletene u kosi (slika 91) ili poput obruča (slika 92), s time da je biserje moglo biti nanizano u niske slične ogrlicama ili postavljeno na metalnu konstrukciju (slika 92),³⁴⁰ o čemu zorno svjedoče djela slikara Carla

Crivellija. U talijanskim arhivskim izvorima ta je vrsta nakita označavana različitim nazivima (*girlanda*, *crinale*, *frinuellum*), što potvrđuje upis u jednom talijanskom inventaru iz 1450. godine, gdje je zabilježen *I crinale seu girlanda vel frinuellum de margaritis cum aviculis et florionibus de argento*.³⁴¹

Slika 90. Carlo Crivelli, *Bogorodica s Djetetom*, detalj, oko 1480., Victoria and Albert Museum, London (izvor: <https://framemark.vam.ac.uk/collections/2009CR3283/full/1400/0/default.jpg>, pristupljeno 26. kolovoza 2021.)

Slika 91. Carlo Crivelli, *Sv. Lucija s poliptiha iz dominikanske crkve u Ascoli Picenu*, detalj, 1476., National Gallery, London (izvor: <https://www.nationalgallery.org.uk/paintings/carlo-crivelli-saint-lucy>, pristupljeno 25. rujna 2021.)

Slika 92. Carlo Crivelli, *Sv. Lucija s poliptiha „Porto San Giorgio“*, detalj, 1470., Nacionalni muzej, Krakov (izvor: <http://crivelli.gardnermuseum.org/altarpiece>, pristupljeno 25. rujna 2021.)

Tu vrstu nakita susrećemo i u šibenskim izvorima druge trećine 15. stoljeća. U spisima iz 1442. godine navedena je biserna „girlanda“ (*girlandam margaritarum*) koju je za šest dukata sa srebrnim pojasom u zalog dala Katarina Rančimkija.³⁴² Dvije godine kasnije u inventaru Stjepana Merzinića popisana je „girlanda“ urešena biserima (*vna girlanda lauorada cum perle*),³⁴³ koja se ponovno navodi u inventaru iz 1454. godine.³⁴⁴ No, izgleda da su u šibenskim izvorima biserne *girlande* nazivane i *corone*, što potvrđuju dva dokumenta iz šezdesetih godina 15. stoljeća. Naime, 1460. godine za dvanaest libara i jedanaest solda prodana je kruna od bisera (*corona vna de perlis*) zlatara Petra Matijevića, a 1464. godine u inventaru Antuna Banjvarića popisana je biserna kruna njegove supruge vrijedna sedam dukata (*I^a corona di perle de dona de so dona ual ducati VII*).³⁴⁵ Iako je ta vrsta nakita u oba slučaja označena riječju *corona*, očito se radilo o niskama bisera u formi ogrlica (*frenello*), a ne srebrnim ili pozlaćenim krunama raskošnog kruništa. Gotičke krune i drugi ukrasi za glavu u Šibeniku nisu sačuvani, ali su krune prikazane na glavama svetačkih likova na djelima šibenskog slikarstva i kiparstva, među kojima valja istaknuti krunu na glavi kralja Davida u krstionici šibenske katedrale.

5.2.3.2. Lančići i privjesci

Kako svjedoče arhivski izvori te mnoga slikarska i kiparska djela, u razdoblju srednjega vijeka lančići sačinjeni od niza povezanih metalnih karičica nisu imali samo funkciju ogrlica, već su se na njih nerijetko vješali drugi predmeti poput tkanenih torbica, noževa, vilica i ključeva koji su se nosili ovješeni o pojas. O tome zorno svjedoči i šibenska arhivska građa iz 15. stoljeća u kojoj su zabilježena tri srebrna lančića s ovješanim ključevima, tri srebrna lančića sa srebrnom vilicom i parom noževa, dva srebrna lančića s parom noževa te jedna torbica (*borseta*) i jedan pojas s po jednim srebrnim lančićem. Oni sasvim izvjesno nisu bili u funkciji ogrlica, međutim, iz dokumenata nije razvidno po čemu su se od njih razlikovali jer su pojedinačni opisi izostali. No, osim navedenih primjeraka, spominje se i sedam lančića s privjescima u obliku križića te jedna srebrna i dvije srebrne pozlaćene ogrlice (*cholar, colayna*), od kojih je jedna težila tri unce i tri oktave i vrijedila osamnaest libara.³⁴⁶ Riječ je sveukupno o dvadesetak lančića (*cadene, catene, cadenele, cadenelle, cadinele, catinelle, catenele, catenelle, chadenelle, chatenele*),³⁴⁷ od kojih je dvadeset komada bilo je izrađeno od srebra, jedan od pozlaćenog srebra, a za manji broj primjeraka nije poznata vrsta materijala.

U ranom srednjem vijeku privjesci su se vješali o lančiće, vrpce i konopčiće te su se nosili ispod odjeće.³⁴⁸ Isprva su bili manjih dimenzija i jednostavnijeg oblikovanja, a zbog profilaktičkih svojstava i simboličkog značenja smatrani su intimnim predmetima.³⁴⁹ No, s vremenom su postajali sve raznovrsniji i raskošniji pa je do izražaja počela dolaziti njihova dekorativna namjena, što je u konačnici dovelo do potrebe za sve većim isticanjem te vrste nakita.³⁵⁰ U šibenskoj arhivskoj građi 15. stoljeća dokumentirane su svega dvije vrste privjesaka: križići (*croxete, chroxette, cruxete, crosete, crucilis, cruciullas*) i *Agnus Dei*. U šest dokumenata zajedno s lančićima navedeni su srebrni privjesci u obliku križa, a veći broj križića-privjesaka zabilježen je i na kronicama.³⁵¹ U spisu iz 1437. godine, u inventaru zlatara Stjepana Ivanova Skočibuhe (1444.) te inventarima plemića Martina Kamenarića (1444.),³⁵² Tome de Mirsa (1453./54.) i Marka Ivanova Dobrojevića (1465.) evidentirano je ukupno pet križića s lančićima, a u inventaru potonjeg plemića i jedan srebrni križić bez lančića.³⁵³ Osim toga, 1486. godine u jednom se zalogu spominje srebrni križić sa srebrnim lančićem Grgura Zentiličića, založen za dva dukata.³⁵⁴ O njihovu izgledu nema podataka, ali je poznato da je privjesak s lančićem zlatara Stjepana Skočibuhe težio jednu uncu, da je srebrni križ neke Margarite, težine sedam oktava unce, bio založen za dvije libre, a da je srebrni križ sa srebrnim lančićem i relikvijama, koji je krznar Medozije predao zlataru Marinu (Franinu), vrijedio dva dukata.³⁵⁵

Budući da je Medozijev križ sadržavao relikvije, jasno je da se u tom slučaju radilo o pektoralu. Međutim, to je jedini zapis u šibenskim izvorima 15. stoljeća u kojemu se spominje ta vrsta predmeta.³⁵⁶ Križići kojima su bile ukrašavane krunice zabilježeni su u ukupno šesnaest dokumenata,³⁵⁷ no u samo osam slučajeva navedena je njihova količina. Na paru koraljnih krunica plemića Tome de Mirsa nalazio se svega jedan srebrni križić, na paru krunica zlatara Stjepana Petrova dvadeset i dva, na paru krunica Margarite Kasalović dvadeset i tri, na krunici Katice, žene Ivana Bosne, dvadeset i pet, na paru krunica Jurja Banjvarića dvadeset i osam, na paru krunica Rafaela Ferro trideset i tri, na paru krunica Jurja Kamenarića četrdeset, a na koraljnoj krunici Šimuna Šižgorića čak četrdeset i četiri srebrna križića, koji su vjerojatno označavali okrugle brojeve molitvi. Krunice bez preciziranog broja križića posjedovali su Martin Zentiličić, Filip Šižgorić, Antun iz Spilimberga, Marko Ivanov Dobrojević, Ilija Tolimerić i Frane Dešin, s time da su križići na krunicama potonje dvojice bili pozlaćeni. Čini se da su krunicama bili namijenjene i neke srebrne *cruxete* založene kod Jakova Zilijevića te

Slika 93. Nepoznati njemački majstor (?), *Privjesak s motivom „Agnus Dei“*, avers (lijevo), revers (desno), 15. stoljeće, Victoria and Albert Museum, London (izvor: <https://collections.vam.ac.uk/item/O15222/pendant-unknown/>, pristupljeno 12. rujna 2021.)

Slika 94. Nepoznati njemački majstor (?), *Privjesak s motivom „Agnus Dei“*, avers (lijevo), revers (desno), oko 1500., Victoria and Albert Museum, London (izvor: <https://collections.vam.ac.uk/item/O15223/pendant-unknown/>, pristupljeno 12. rujna 2021.)

deset *cruciillas* koje je Agenia Teupolo dala ženi zlatara Mateja Pomenića na pozlatu. Premda su različite krunice (*paternostri*) prikazane na mnogim djelima europskog gotičkog slikarstva i kiparstva, među njima za sada nije uočen tip gotičke krunice s mnoštvom križića, pa je utoliko znakovitije da se takav primjerak spominje i u zadarskim izvorima iz 14. stoljeća.³⁵⁸

Osim srebrnih križića-privjesaka, u šibenskim arhivskim izvorima iz posljednje trećine 15. stoljeća zabilježeno je pet *Agnusa Dei*, od toga četiri srebrna.³⁵⁹ Iako je u svim spisima izostao opis predmeta, iznosi zaloga upućuju na to da se radilo o predmetima manjih dimenzija, vjerojatno privjescima u obliku medaljona s likom Jaganjca Božjega. Ta se vrsta nakita,³⁶⁰ kako navodi Ronald W. Lightbown, razvila iz voštanih medaljona s otiskom uskršnjeg Jaganjca

(*Pascal lamb*) izvorno izrađivanih u Rimskoj dijecezi, koje je papa dijelio vjernicima nakon mise tijekom uskrzne osmine, a u kasnijim stoljećima u subotu nakon Uskrsa.³⁶¹ Postupak izrade takvih medaljona prvi je put zabilježen u 11. stoljeću, a od vremena Inocenta II. (1130. – 1140.) poznato je da ih je papa dijelio zbog, kako se smatralo, njihovih profilaktičkih svojstava.³⁶² Vjerojatno su upravo zbog toga stekli popularnost pa su kasnije izrađivani i u drugim dijelovima Europe, a postupno i u drugim materijalima, o čemu, primjerice, svjedoče dva srebrna pozlaćena privjeska s motivom Jaganjca iz 15. stoljeća iz fundusa Victoria and Albert Museum u Londonu (slika 93, slika 94). No, teško je reći jesu li njima nalikovali šibenski *Agnusi* jer oni nisu sačuvani, a u pronađenim dokumentima nisu navedeni njihovi opisi. Iako iznosi zaloga pokazuju da je novčana vrijednost tih privjesaka varirala od svega osam solda, za koliko je bio založen srebrni *Agnus* Marija Stipanovića,³⁶³ pa do dvije libre, koliko je za svoj srebrni *Agnus* dobio Grgur Tuškanić,³⁶⁴ skroman uzorak ne dopušta donošenje konkretnijih zaključaka o prosječnoj cijeni te vrste nakita.

5.2.3.3. Prstenje

Osim naušnica na šibenskom se području u fizičkom obliku sačuvalo i gotičko prstenje. Međutim, zbog izostanka reprezentativnih primjeraka izrazitijih likovnih kvaliteta, sačuvano prstenje nije analizirano za potrebe ovoga rada, već su u narednim redcima objavljeni isključivo podaci zabilježeni u pisanim vrelima.³⁶⁵

U promatranom uzorku arhivskih dokumenata iz 15. i ranog 16. stoljeća zabilježeno je preko četiri stotine različitih prstena (*anuli, annuli, anulli, annulli, aneleti*); više od stotinu i sedamdeset zlatnih, preko stotinu osamdeset srebrnih, petnaest srebrnih pozlaćenih i gotovo trideset prstena od nepreciziranog materijala te po jedan prsten od bakra (*rame*) i kositra (*stagno*). Iako su tri četvrtine prstenja navedene bez opisa, iz stotinjak zapisa razvidno je da su pojedini primjerci bili jednostavnog oblika bez ukrasa, a pojedini urešeni pečatima, biserima, draguljima i poludraguljima, dok su neki imali ukrase od staklene paste i emajla.

U vrelima se spominje ukupno sedamnaest jednostavnih karičica (*uere, vere, verete*), od čega dvanaest zlatnih, tri srebrne pozlaćene i dvije srebrne. Najveća količina karičica popisana je u inventaru Ilije Tolimerića, koji je posjedovao šest zlatnih vera – jednu vrijednu tri dukata i još jednu veliku vrijednu pet dukata te četiri male ženske karičice (*uere doro pizole da dona*) nepoznate vrijednosti.³⁶⁶ Zlatna vera plemića Nikole Tavelića bila je založena za četiri dukata,³⁶⁷ dok za preostale primjerke nije poznata novčana vrijednost. Premda je dio tih karičica

zasigurno bio u funkciji vjenčanog prstenja,³⁶⁸ vjerojatno se *verama* općenito nazivalo prstenje bez bisera, dragulja, poludragulja i pečata, dakle u obliku jednostavnih karičica. Tome u prilog govori i činjenica da je u vlasništvu Ilije Tolimerića bilo čak šest zlatnih karičica, vjerojatno dvije vjenčane i još četiri manje ženske. Takvo su prstenje nosila i djeca što potvrđuje upis u inventaru liječnika Antuna iz Spilimberga u kojemu je upisana dječja srebrna pozlaćena karičica *cum tremuli*, vjerojatno s nekom vrstom pokretnih elemenata.³⁶⁹

Osim jednostavnih karičica u izvorima se navodi i gotovo trideset komada pečatnog prstenja (*aneli cum arma/bola/bolla/bula/sigello/sigillo/sizelo/sizello/zilo/signal*): sedamnaest zlatnih, devet srebrnih i tri od nepoznatog materijala. Opisi takvog prstenja gotovo su u potpunosti izostali, ali je moguće pretpostaviti da se u većem broju slučajeva radilo o jednostavnijoj varijanti u cijelosti izrađenoj od metala, a da su tek pojedini primjerci sadržavali pečate urezane u neku vrstu poludragulja ili staklene paste. U potonju je skupinu pouzdano moguće uvrstiti samo prsten Mihovila Radajića sa zelenim pečatom (*cum bula uiridi*)³⁷⁰ i prsten Baltazara Nohlića s crvenim pečatom (*cum bulla rubea*),³⁷¹ makar je u vlasništvu šibenskih plemića zasigurno bilo još sličnih, vjerojatno skupljih i raskošnijih primjeraka. Motivi su na pečatima zabilježeni tek četiri puta. Na srebrnom pečatnjaku Sfile Vukočeve teškom tri oktave, koji je bio u zalogu za tri libre, ali je kasnije prodan za četrdeset soldi po unci (petnaest solda),³⁷² nalazilo se urezano slovo (?) (*sizello de I^o siglo*).³⁷³ Manji zlatni prsten Margarite Kasalović sadržavao je mjesec sa zvijezdama (*cum signal una luna e stele*),³⁷⁴ a jedan zlatni pečatnjak Antuna Banjvarića slovo ●M●, dok se na drugom nalazio izrezbareni lik orla (*suso aquilla sculpida*).³⁷⁵ Pečatno i drugo prstenje ponekad se nosilo na lančiću ili vrpci oko vrata ili ovješeno o pojas.³⁷⁶ Novčana vrijednost pečatnog prstenja u šibenskim je izvorima navedena svega osam puta, ali je i na osnovu skromnog uzorka razvidno da je ona znatno varirala. Tako je srebrni pečatni prsten Martina Bogdanova bio u zalogu za svega jedan solad, srebrni pečatnjak Nikole Brajkovića za šest solda,³⁷⁷ prsten Baltazara Nohlića s crvenim pečatom za dvadeset solda,³⁷⁸ zlatni pečatni prsten zidara Martina Paulinovića težine deset karata za tri libre,³⁷⁹ baš kao i spominjani srebrni prsten Sfile Vukočeve. Zlatni pečatnjak Petra Cimaturića bio je u zalogu za osam libara,³⁸⁰ zlatni pečatni prsten Petra Metličića za petnaest libara,³⁸¹ a onaj Jurja Milivojeva za dva dukata.³⁸²

Osim jednostavnih karičica i pečatnog prstenja u šibenskim izvorima zabilježeno je i šesnaest prstena urešenih biserima (*aneli/anelli cum perle*) – jedanaest zlatnih, dva srebrna i tri od nepoznatog materijala. To je prstenje najčešće bilo ukrašeno jednim biserom, dok su po dva

biserna „oka“ imala svega tri primjerka. Novčana vrijednost poznata je za srebrni prsten s jednom perlom Frane Dešina, koji je na javnoj dražbi prodan za tri libre i deset solda,³⁸³ te za nekoliko prstena s dva bisera; za prsten neke Slavice založen za oko tri libre, manji tanji zlatni prsten gospođe Agate založen za sedam libara i četiri solda i manji zlatni prsten Tome Mišića založen za tri libre i deset solda.³⁸⁴ Možda je vrijednost Tomina prstena bila upola manja od Agatina jer mu je nedostajala jedna biserna perla. No, kada je u pitanju izgled te vrste prstenja, poznato je samo da su dva prstena bila manjih dimenzija (*analeti*), od kojih je jedan bio i tanji (*sutil*), te da je jedan srebrni prsten sadržavao manju istaknutu (izbočenu) perlu (*habet vnam perlam paruum exteri*). Koliko mi je poznato, takvo se srednjovjekovno prstenje u Šibeniku nije sačuvalo, ali je moguće pretpostaviti da je nalikovalo srodnim primjercima iz škrinje sv. Šimuna u Zadru,³⁸⁵ ili prstenju prikazanom u onodobnom slikarstvu, primjerice, *Portretu mlade djevojke* u Gemäldegalerie u Berlinu, slikara Rogiera van der Weydena (slika 95). Navedena slika ujedno svjedoči i o običaju nošenja prstenja na više od jednog članka prsta, što je osobito postalo učestalo u doba renesanse.

Slika 95. Rogier van der Weyden, *Portret mlade žene*, detalj, oko 1440. godine, Gemäldegalerie, Berlin (foto: Đurđina Lakošeljac)

Prstenje je nerijetko bilo ukrašavano draguljima i poludraguljima kojima su pridavana simbolična i magična svojstva, koja su se podjednako odnosila i na imitacije dragog i poludragog kamenja, jer je srednjovjekovnom čovjeku autentičnost materijala bila manje važna od vjerovanja u moć njegova djelovanja.³⁸⁶ U srednjem vijeku nalazišta dragulja nalazila su se na nekoliko europskih lokaliteta, poput onih na području današnje Njemačke, Velike Britanije i Francuske, ali je drago kamenje isto tako dopremano s Istoka do Konstantinopola (s područja današnje Indije, Afganistana, Mianmara, Tajlanda i Šri Lanke), a odatle u Veneciju i duboko u europsko kopno.³⁸⁷

U šibenskim izvorima iz 15. stoljeća dragulji su zabilježeni isključivo na zlatnom prstenju, što je u skladu s navodom Ronalda W. Lighbowna koji kaže da je u Veneciji još od 13. stoljeća, a u Sieni od 1361. godine, postojala odredba prema kojoj su dragulji morali biti optočeni u zlato, a „lažni dragulji“ u srebro.³⁸⁸ Od ukupno dvadeset i dva zlatna prstena, jedanaest prstena bilo je urešeno safirima, sedam rubinima, jedan imitacijom balas-rubina, a tri dijamantima. Prstenje sa safirima (*safiri, cafiri, zafiri, saphiri*) posjedovala su četvorica plemića (Marko Ivanov Dobrojević, Juraj Ivetić, Juraj Kamenarić i Šimun Tavelić)³⁸⁹ i komunalni kirurg Marko (Ivanov),³⁹⁰ a u presudi o podjeli dobara između zlatara Mateja i Šimuna Pomenića zabilježen je probušeni safir, što daje zaključiti da su braća vjerojatno baratala tehnikom uglavljivanja dragulja u predmete od plemenitih metala. Nažalost, zapisi ne pružaju nikakve podatke o izgledu pojedinih prstena, već je poznato samo da je prsten Jurja Ivetića sadržavao safir većih dimenzija (*safir grando*). Novčana vrijednost zabilježena je samo za prsten kirurga Marka, koji je 1460. godine prodan na javnoj dražbi za dvadeset libara i šest solda,³⁹¹ a tridesetak godina ranije zabilježena je i vrijednost dijamantnog prstena Frane Dešina, koji je na javnoj dražbi bio prodan za dvadeset libara i dva solda.³⁹² Zlatni prsten zlatara Stjepana Skočibuhe s emajlom i kamenom sličnim balas-rubinu (*simel a ballasso*) bio je procijenjen na svega četiri libre, pa se u tom slučaju očito nije radilo o dragulju, baš kao ni u slučaju šest zlatnih prstena Šimuna Tavelića koje su krasili rubini male vrijednosti (*rubini de puocho ualor*).³⁹³ Tome u prilog govori zapis u inventaru Ilije Tolimerića, koji je posjedovao zlatni prsten s pravim balas-rubinom (*ballasso*) vrijedan čak šest dukata.³⁹⁴

Kako saznajemo iz pisanih vrela, u 15. stoljeću u Šibeniku nakit je bio ukrašavan i poludraguljima – granatima, karneolima i tirkizima (?). Od ukupno dvadeset i šest prstena s poludragim kamenjem, dvadeset i dva su bila izrađena od zlata, a tri od srebra, a jedan od nepoznatog maetrijala. Najčešće se spominje prstenje urešeno granatima (*granata, granate, ingranate*), koji su krasili četranest zlatnih i dva srebrna prstena te prsten od nepoznatog materijala, dok je granat Pelegrina Venerija vjerojatno tek trebao biti ugrađen u prsten koji su obećala izraditi braća Matej i Šimun Pomenić.³⁹⁵ Budući da je i zlatar Stjepan Petrov iz Šibenika posjedovao zlatni prsten s jednim granatom, moguće je pretpostaviti da su se ugradnjom poludragulja bavili i šibenski zlatari.³⁹⁶ Najveća količina takve vrste prstenja popisana je u inventaru plemića Ilije Tolimerića, gdje je upisano čak osam komada (*aneleti doro cum granate*), i inventaru plemića Marka Ivanova Dobrojevića u kojemu se spominju tri takva prstena (*aneli doro cum granate*), dok su u inventaru Jurja Banjvarića navedena svega dva, a u

inventaru Rafaela Ferro jedan primjerak.³⁹⁷ Za ni jedan zlatni prsten s granatima nije zabilježena vrijednost pojedinačnog primjerka, ali je poznata cijena dvaju takvih srebrnih prstena Frane Dešina, od kojih je jedan bio prodan za četiri libre, a drugi za šest libara i dva solda.³⁹⁸

I karneol (*carniol, carniola, corniol, corniola, corneola*) je zabilježen kao ukras na prstenju, a od ukupno sedam prstena s takvom vrstom poludragulja šest je bilo izrađeno od zlata, a jedan od srebra. Ta je vrsta kamena bila pogodna za rezbarenje, odnosno izradu pečata i reljefnih prikaza, o čemu zorno svjedoče četiri karneola Ilije Tolimerića s izrezbarenim motivom glave čovjeka.³⁹⁹ Premda taj mineral obično odlikuje crvenkasto-smeđa boja, on se javlja i u drugim bojama,⁴⁰⁰ što je razvidno iz upisa u inventaru Antuna Banjvarića u kojemu se spominje prsten s bijelim karneolom (*corniola bianca*).⁴⁰¹ Iako je riječ o poludragulju, karneol je u srednjem vijeku bio izrazito cijenjen i dragocjen kamen, što odražava i cijena zlatnog prstena s karneolom plemića Ivana Draganića, koji je bio u zalogu za sedamnaest libara i deset solda.⁴⁰² Cijena je, dakako, ovisila o veličini i kvaliteti poludragulja pa je sasvim razumljivo da je bilo i daleko jeftinijih primjeraka poput, primjerice, srebrnog prstena s karneolom koji je neka Klara (?) Dragozetova založila sa svega dvadeset solda (jednu libru).⁴⁰³

U ukrašavanju prstenja korišten je i kamen *turchin* (tirkiz?), koji je u šibenskim vrelima zabilježen samo na zlatnom prstenu plemića Marka Ivanova Dobrojevića,⁴⁰⁴ te *lapide ambasto* koji je resio zlatni prsten nekog zlatara Stjepana, vjerojatno Stjepana Petrova Farsunića.⁴⁰⁵

Deset prstena krasilo je „kamenje“ neprecizirane vrste (*piere, pietre, lapides, sassini*), šest je prstena bilo ukrašeno „očima“ (*ochi, oci, ochieti*), a četiri staklenom pastom (*lapides vitreos*). Radič Vukčić posjedovao je srebrni pozlaćeni prsten s „pravim“ crvenim kamenom (*piera rosa da ueruo*), Toma Draganić srebrni pozlaćeni prsten s bijelim kamenom (*piera bianca*), Juraj Kamenarić mlađi srebrni prsten s plavim kamenom (*lapide blauo*) težine jedne oktave i zlatni prsten s kamenom (*cum piera*), Mihovil Radaić prsten s kamenom (*cum lapide*), a među založenim stvarima kod bratovštine Nove crkve popisan je zlatni prsten s bijelim kamenom (*chum pietra bianca*) Martina Slipčića založen s bodežom za osam libara i osamnaest solda. Znatno vrijedniji bio je zlatni prsten s kamenom Grgura Tuškanića težine stotinu i četiri karata, prodan za pet solda po karatu (dvadeset i šest libara).⁴⁰⁶ U inventarima Martina i Jurja Kamenarića popisano je nekoliko prstena i kamena za prstenje: bijeli izrezbareni kamen za prsten (*piera de anelo bianca sculpida*), dva prstena s kamenom (*do altri aneli doro basso, do piera*), i prsten kirurga Marka s kamenom (*cum vno sassin*), zatim dva zlatna prstena sa zelenim „očima“ (*2 ochieti verde*), srebrni prsten Rade iz Ankone (Ankove?) s plavim

„okom“ (*ochio biau*), težine jedne oktave, a založen za libru i pet solda, te prsten neke Slavice s dva „oka“ (*dui oci*). Srebrni prsteni Pavla Morlaka i zlatara Pavla Derljanovića imali su po jedno „oko“ (*vno ochio, l' ochio*). Prvi je u zalogu bio za libru i dva solda, a drugi za dvije libre, pa se vjerojatno nije radilo o draguljima.⁴⁰⁷

Od ostalih ukrasa, na dvama je prstenima zabilježen emajl (*smalto, smaldo, zmalto*), i to na već spominjanom prstenu zlatara Stjepana Skočibuhe (*anello doro buxo smaltado abranci cum vna prieda (!) simel a ballasso*) te prstenu Drage, žene Dujma iz Zablaća, koji je u zalogu bio za libru i jedan solad.⁴⁰⁸ U računima bratovštine Nove crkve zabilježen je i jedan srebrni pozlaćeni pontifikalni, odnosno biskupski prsten u zalogu (*anelo darzento indorado pontifical*), koji je zacijelo činio dio biskupskih insignija, međutim, nije poznato kojeg biskupa.⁴⁰⁹

Da je pojedino prstenje bilo tipološki prepoznatljivo, svjedoči pet spisa u kojima se spominje „pariško“ i „morlačko“ prstenje, ali ti zapisi ne otkrivaju karakteristike pojedinog tipa. Iz izvora je poznato samo da je Rafael Ferro posjedovao jedan prsten *parisin*, Juraj Banjvarić oštećeni *anelo parisino* od zlata, a neka Marislava *anelo parisino* od nepoznatog materijala, koji je založila s parom naušnica kod Jurja Kamenarića za dvije libre i šesnaest solda.⁴¹⁰ U zalogu kod istog plemića neka je Maričica imala *anelo murlacho* od srebra,⁴¹¹ vjerojatno založen za devet solda,⁴¹² a u radionici zlatara Stjepana Ivanova Skočibuhe nakon njegove smrti nalazila su se dvadeset i dva srebrna pozlaćena „morlačka“ prstena (*da morlachi*) ukupne težine dvije unce i jedne oktave.⁴¹³ Takvo su prstenje vjerojatno nosili Vlasi (Murlaci) u šibenskom zaleđu, stoga navedeni epitet, baš kao i u slučaju pojedinih atributa koji u izvorima određuju pojaseve,⁴¹⁴ valja smatrati prepoznatljivom tipološkom, a ne stilskom odrednicom.

Preostalih tristotinjak komada prstenja popisano je bez ikakvih oznaka, ali su za šezdesetak takvih primjeraka proznati iznosi zaloga na osnovu kojih je moguće utvrditi približnu vrijednost pojedinih prstena (tablica 8). Kada je u pitanju zlatno prstenje bez opisa, vrijednost je poznata za petnaest primjeraka. Iznosi zaloga sezali su od svega libre i osam solda, koliko je za zlatni prsten isplaćeno Dismanu Banjvariću,⁴¹⁵ pa do šest dukata (trideset i sedam libara i četiri solda) koliko je za zlatni prsten dobio Matej Radeljić.⁴¹⁶ Zlatni prsten opata Andrije (*Andrea monago*) i prsten Katarine Gavranove bili su u zalogu za dvije libre,⁴¹⁷ zlatni prsten od zlata lošije kvalitete (*doro basso*) krznara Jurja za tri libre i sedamnaest solda,⁴¹⁸ zlatni prsten bojadisara Jurja za četiri libre,⁴¹⁹ zlatni prsten Jurice Lovrina za sedam libara,⁴²⁰ zlatni prsten Petra Utišenića za sedam libara i deset solda,⁴²¹ a manji tanki zlatni prsten (*aneleto doro sutil*) Nikole de Moro za osam libara.⁴²² Zlatni prsten Jakova Kosinovića težine četrdeset i dva

karata prodan je za četiri solda po karatu (osam libara i osam solda) zalagodavcu Jakovu Lucijanoviću,⁴²³ dok je zlatni prsten Lovre Mirse bio u zalogu za deset libara i deset solda.⁴²⁴ Zlatni prsten Bartula Andrijina iz Venecije težio je šezdeset karata te je bio založen za deset libara, ali je u konačnici prodan za četiri solda po karatu, to jest za veću cijenu od ukupno dvanaest libara.⁴²⁵ Zlatni prsten zlatara Stjepana Farsunića bio je založen za znatno veći iznos od dvadeset libara i dvadeset solda (dvadeset i jednu libru),⁴²⁶ a zlatni prsten plemića Saracena Nikolina za dvadeset i devet libara i deset solda,⁴²⁷ dok je zlatni prsten biskupa (Bogdana Pulšića) bio u zalogu za trideset i šest libara i četrnaest solda.⁴²⁸

Za razliku od zlatnog prstenja, čija cijena (ako je suditi prema arhivskim podacima) nije padala ispod libre, srebrno je prstenje najčešće zalagano za iznose od svega dva pa do devetnaest solda (tablica 8). Takvih je bilo ukupno dvadeset i sedam prstena. Za iznose između jedne i dvije libre bilo je založeno petnaest prstena, za iznose od dvije do tri libre četiri prstena, a samo je jedan bio procijenjen na veći iznos od toga – srebrni prsten Stojislava Jurjevića iz Vrtova težine dvije kvarte, založen za osam libara (oko jednog i pol dukata).⁴²⁹ Najniži iznos zaloga od svega dva solda isplaćen je ženi Martina Bogdanova koja je kod Jurja Ivetića i Martina Verzanića založila po jedan srebrni prsten,⁴³⁰ a iznos od četiri solda isplaćen je samo Vukoslavi Gojtanovoj (?) (*Vuchoslava Coitagna*).⁴³¹ Šest solda isplaćeno je nekoj sluškinji Milki⁴³² i nekom Jakovu, čiji je prsten težine dvije kvarte kasnije prodan na javnoj dražbi za četrdeset solda po unci (za jednu libru).⁴³³ Dobra, sluškinja svećenika Grgura Račevića, za prsten težine dvije oktave dobila je sedam solda, ali ga nije otkupila pa je u konačnici prodan za četrdeset solda za uncu (za deset solda).⁴³⁴ Prsten krznara Ratka težine jedne oktave bio je založen za osam solda, ali je i on prodan za četrdeset solda po unci (za pet solda),⁴³⁵ baš kao i prsten krojača Brade težine jedne oktave,⁴³⁶ a za isti je iznos u zalogu bio i prsten nekog Nikše.⁴³⁷ Po jedan srebrni prsten Jakova Simonića i Dobre Bajle bio je u zalogu za devet solda,⁴³⁸ a prsten ribara Bartula Babića za deset solda.⁴³⁹ Za deset solda bila su u zalogu i dva prstena težine jedne oktave – jedan Stane, žene Radoslava Bokšića, a drugi Mateja Verzilovića – koji su kasnije prodani za četrdeset solda po unci (za pet solda).⁴⁴⁰ Srebrni prsteni Petra Mudropetića i Mihovila Milatovića iz Grebaštice bili su u zalogu za dvanaest solda,⁴⁴¹ a pet prstena težine jedne oktave za trinaest solda. Riječ je o prstenu nekog Miše,⁴⁴² neke dojlje Jeline, Pribislava Ratkovića,⁴⁴³ jednog vojnog plaćenika,⁴⁴⁴ i Vlahinje,⁴⁴⁵ koji su kasnije prodani za četrdeset solda po unci, te prstenu Jurice Grubanovića nepoznate težine.⁴⁴⁶ Za pet solda bio je prodan i prsten Živka Juranovića težine jedne oktave,⁴⁴⁷ založen kod Martina i Jurja

Kamenarića za petnaest solda, te prsten Cvitana Modrinića iste težine i vrijednosti.⁴⁴⁸ Prsten nekog Ratka bio je u zalogu kod Jurja Kamenarića za šesnaest solda.⁴⁴⁹ Srebrni prsten Marije Butrišić težine jedne kvarte bio je založen za osamnaest solda,⁴⁵⁰ ali je prodan za četrdeset solda po unci, dok je srebrni prsten Jurka Skradinjanina bio u zalogu za devetnaest solda.⁴⁵¹

PRSTENJE (<i>anuli, annuli, anulli, annulli, aneleti, uere, vere</i>)				
VLASNIK	VRSTA	UKRAS	TEŽINA U UNCAMA	VRIJEDNOST
plemić Ilija Tolimerić	zlatna karičica	—	—	3 dukata
plemić Nikola Tavelić	zlatna karičica	—	—	4 dukata
plemić Ilija Tolimerić	zlatna karičica	—	—	5 dukata
Martin Bogdanov	srebrni pečatnjak	sa slovom ili znakom	—	1 solad
kalafat Nikola Brajković	srebrni pečatnjak	pečat	—	6 solda
Baltazar Nohlić iz Varoša	pečatnjak	crveni pečat	—	20 solda
zidar Martin Paulinović	zlatni pečatnjak	pečat	10 karata	3 libre
Sfila Vukočeva	srebrni pečatnjak	sa slovom ili znakom	3 oktave	3 libre / 15 solda*
Petar Cimaturić	zlatni pečatnjak	pečat	—	8 libara
Petar Metličić	zlatni pečatnjak	pečat	—	15 libara
Juraj Milivojev	zlatni pečatnjak	pečat	—	2 dukata
neka Slavica	prsten	2 bisera	—	oko 3 libre
Frane Dešin	srebrni prsten	1 biser	—	3 libre i 10 solda
Toma Mišić	zlatni prsten	1 biser (1 nedostaje)	—	3 libre i 10 solda
gospođa Agata	zlatni prsten	2 bisera	—	7 libara i 4 solda
Frane Dešin	zlatni prsten	1 dijamant	—	20 libara i 2 solda
kirurg Marko (Ivanov)	zlatni prsten	1 safir	—	20 libara i 6 solda
plemić Ilija Tolimerić	zlatni prsten	1 balas-rubin	—	6 dukata
Frane Dešin	srebrni prsten	1 granat	—	4 libre
Frane Dešin	srebrni prsten	1 granat	—	6 libara i 2 solda
Klara Dragozetova	srebrni prsten	1 karneol	—	20 solda
plemić Ivan Draganić	zlatni prsten	1 karneol	—	17 libara i 10 solda
Draga iz Zablaca	prsten	emajl	—	1 libra i 1 solad
zlatar Stjepan Skočibuha	zlatni prsten	emajl, crveni kamen	—	4 libre
plemić Juraj Kamenarić	srebrni prsten	plavi „kamen“	1 oktava	—
Grgur Tuškanić	zlatni prsten	„kamen“	104 karata	26 libara
Rada Ankova (?)	srebrni prsten	plavo „oko“	1 oktava	1 libra i 5 solda
Pavao Morlak	srebrni prsten	jedno „oko“	—	1 libra i 2 solda
zlatar Pavao Derljanović	srebrni prsten	jedno „oko“	—	2 libre

VLASNIK	VRSTA	UKRAS	TEŽINA U UNCAMA	VRIJEDNOST
Disman Banjvarić	zlatni prsten	—	—	1 libra i 8 solda
opat Andrija	zlatni prsten	—	—	2 libre
Katarina Gavranova	zlatni prsten	—	—	2 libre
krznar Juraj	zlatni prsten	—	—	3 libre i 17 solda
bojadisar Juraj	zlatni prsten	—	—	4 libre
Jurica Lovrin	zlatni prsten	—	—	7 libara
svećenik Petar Utišenić	zlatni prsten	—	—	7 libara i 10 solda
Nikola de Moro	zlatni prsten	—	—	8 libara
Jakov Kosinović	zlatni prsten	—	42 karata	8 libara i 8 solda
Lovro Mirsa	zlatni prsten	—	—	10 libara i 10 solda
Bartul Andrijin iz Venecije	zlatni prsten	—	60 karata	10 libara/12 libara*
zlatar Stjepan Farsunić	zlatni prsten	—	—	20 libara i 20 solda
plemić Saracen Nikolić	zlatni prsten	—	—	29 libara i 10 solda
biskup Bogdan Pulšić	zlatni prsten	—	—	36 libara i 14 solda
marangon Matej Radeljić	zlatni prsten	—	—	6 dukata
žena Martina Bogdanova	srebrni prsten	—	—	2 solda
žena Martina Bogdanova	srebrni prsten	—	—	2 solda
Vukoslava Gojtanova (?)	srebrni prsten	—	—	4 solda
sluškinja Milka	srebrni prsten	—	—	6 solda
neki Jakov	srebrni prsten	—	2 kvarte	6 solda / 20 solda*
sluškinja Dobra	srebrni prsten	—	2 oktave	7 solda / 10 solda*
krznar Ratko	srebrni prsten	—	1 oktava	8 solda / 5 solda*
krojač Brada	srebrni prsten	—	1 oktava	8 solda / 5 solda*
neki Nikša	srebrni prsten	—	—	8 solda
Jakov Simonić	srebrni prsten	—	—	9 solda
Dobra Bajla	srebrni prsten	—	—	9 solda
ribar Bartul Babić	srebrni prsten	—	—	10 solda
Stana Bokšić/Bokšina	srebrni prsten	—	1 oktava	10 solda / 5 solda*
Matej Verzilović/Uzilović	srebrni prsten	—	1 oktava	10 solda / 5 solda*
Petar Mudropetić	srebrni prsten	—	—	12 solda
Mihovil Milatović	srebrni prsten	—	—	12 solda
neki Mišo	srebrni prsten	—	1 oktava	13 solda / 5 solda*
dojilja Jelina	srebrni prsten	—	1 oktava	13 solda / 5 solda*
Pribislav Ratković	srebrni prsten	—	1 oktava	13 solda / 5 solda*
vojni plaćenik	srebrni prsten	—	1 oktava	13 solda / 5 solda*
Vlahinja	srebrni prsten	—	1 oktava	13 solda / 5 solda*

VLASNIK	VRSTA	UKRAS	TEŽINA U UNCAMA	VRIJEDNOST
Jurica Grubanović	srebrni prsten	—	—	13 solda
Živko Juranović/Gojanović	srebrni prsten	—	1 oktava	15 solda / 5 solda*
Cvitan Modrinić	srebrni prsten	—	1 oktava	15 solda / 5 solda *
neki Ratko	srebrni prsten	—	—	16 solda
Marija Butrišić	srebrni prsten	—	1 kvarta	18 solda / 10 solda*
Jurko Skradinjanin	srebrni prsten	—	—	19 solda
krznar Grgur	srebrni prsten	—	1 oktava	20 solda / 5 solda*
Ratko iz Vrtova	srebrni prsten	—	—	20 solda
Marislava Grubanova	srebrni prsten	—	—	20 solda
Junota Morilić iz Koševića	srebrni prsten	—	1 kvarta	20 solda / 10 solda*
Gojmil/Gojmir Vlatković	srebrni prsten	—	1 oktava	20 solda / 5 solda*
Grgur Biloslavljčić	srebrni prsten	—	1 kvarta	38 solda / 10 solda*
Sfila Črnobobova	srebrni prsten	—	1 oktava	42 solda / 5 solda*
Bartul iz Striševa	srebrni prsten	—	3 oktave	48 solda / 15 solda*
Slava Bartulova	srebrni prsten	—	—	1 libra i 1 solad
—	šrebrni prsten	—	—	1 libra 1 solad
Dražica iz Vrtova	srebrni prsten	—	—	1 libra i 4 solda
Mihovil Skulčić	srebrni prsten	—	1 oktava	1 libra i 8 solda
Ostoja Bolinjeric	srebrni prsten	—	—	1 libra i 10 solda
Rada Rajkova	srebrni prsten	—	—	1 libra i 10 solda
zlatar Stjepan	srebrni prsten	—	—	1 libra i 10 solda
Juraj Biloslavljčić	srebrni prsten	—	1 kvarta	1 libra i 11 solda
nepoznati vojnik	srebrni prsten	—	—	1 libra i 11 solda
Antun Oštričić	srebrni prsten	—	—	1 libra i 25 solda
Dražica Koniković	srebrni prsten	—	—	2 libre i (oštećeno)
zlatar Stjepan	srebrni prsten	—	—	3 libre
Stojislav Jurjević iz Vrtova	srebrni prsten	—	2 kvarte	8 libara / 20 solda*
Mihovil Slančić	prsten	—	1 oktava	1 L i 8 s / 5 solda*
Pavao Petrević	prsten	—	1 oktava	2 solda / 5 solda*
Pavao Milković	prsten	—	1 oktava	6 solda / 5 solda*
neka Marislava	prsten	—	1 oktava	13 solda / 5 solda*
Katarina Lebutarica	prsten	—	—	2 libre

Tablica 8. Cijene i težine pojedinačnih prstena zabilježene u arhivskim izvorima u razdoblju od 1400. do 1500. godine (*prstenje je založeno po prvoj cijeni, a kasnije je na javnoj dražbi prodano za drugi iznos)

Srebrni prsten krznara Grgura težine jedne oktave bio je u zalogu za dvadeset solda, odnosno jednu libru,⁴⁵² baš kao i prsten Ratka iz Vrtova,⁴⁵³ Marislave Grubanove,⁴⁵⁴ Junote Morilića iz Koševića,⁴⁵⁵ i Gojmila Vlatkovića iz Grebaštice.⁴⁵⁶ Iz kasnijeg spisa doznajemo da je Junotin prsten težio jednu kvartu te da je prodan za četrdeset solda po unci (za deset solda), a da je Gojmilov prsten težine jedne oktave prodan za pet solda.⁴⁵⁷ Srebrni prsten Slave Bartulove bio je založen za libru i jedan solad,⁴⁵⁸ prsten Draže iz Vrtova za libru i četiri solda,⁴⁵⁹ a srebrni prsten Mihovila Skulčića težine jedne oktave za libru i osam solda.⁴⁶⁰ Tri prstena su bila u zalogu za libru i deset solda (onaj Ostoje Bolinjerice,⁴⁶¹ Rade Rajkove⁴⁶² i zlatara Stjepana⁴⁶³), dok je srebrni prsten Jurja Biloslavljića težine jedne kvarte bio založen za libru i jedanaest solda,⁴⁶⁴ baš kao i prsten jednog vojnika.⁴⁶⁵ Srebrni prsten Grgura Biloslavljića težine jedne oktave bio je u zalogu za trideset i osam solda, ali je prodan po cijeni od četrdeset solda za uncu (devet solda). Srebrni prsten Sfile Črnobobove težine jedne oktave za četrdeset i dva solda (dvije libre i dva solda), a srebrni prsten Bartula iz Striševa težine tri oktave bio je založen za četrdeset i osam solda,⁴⁶⁶ ali su oba kasnije prodana za četrdeset solda po unci.⁴⁶⁷ I konačno, srebrni prsten Antuna Oštričića bio je založen za libru i dvadeset i pet solda,⁴⁶⁸ a srebrni prsten Draže Koniković za nešto više od dvije libre.⁴⁶⁹

Za prstenje izrađeno od neprecizirane vrste materijala poznati su iznosi svega pet zaloga; za prsten nepoznate težine Katarine Lebutarice založen za dvije libre,⁴⁷⁰ te za četiri prstena težine jedne oktave koja su kasnije prodana za četrdeset solda po unci (za pet solda), od kojih je prsten Mihovila Slančića bio založen za libru i osam solda, prsten Pavla Petrevića koji je bio založen za dva solda,⁴⁷¹ onaj Pavla Milkovića založen za šest solda,⁴⁷² i prsten neke Marislave založen za trinaest solda.⁴⁷³

Premda su neotkupljeni zalozi najčešće bili prodavani na javnim dražbama za manje svote od iznosa zaloga, ponekad je založeno prstenje bilo prodano po većoj cijeni. Stoga valja imati na umu da su cijene pojedinačnih zaloga rijetko bile odraz stvarne novčane vrijednosti predmeta, jer su ovisile o slobodnoj procjeni zalogoprimaca koji su isplatom nešto nižih iznosa štitili vlastiti kapital u slučaju nepodmirenja duga. S druge strane, do prodaje neotkupljenih zaloga po znatno nižim cijenama vjerojatno je dolazilo u slučajevima kada zalogoprimci pravnim putem nisu uspijevali utjerati dug od svojih dužnika, čija su dobra potom dospjela na javnu dražbu gdje su dostigla određenu cijenu, ne nužno onu po kojoj su bila založena.

Težina gotičkog prstenja (tablica 8) u izvorima je zabilježena za svega trideset i pet komada (četiri zlatna, dvadeset i sedam srebrnih i četiri od nepoznatog materijala), od čega su

dvadeset i dva prstena težila jednu oktavu unce (3,7 grama), četiri prstena jednu kvartu unce (7,45 grama), dva prstena tri oktave unce (11,17 grama), dva prstena dvije kvarte unce (14,90 grama), a jedan dvije oktave unce (7,45 grama). Težina pojedinačnih zlatnih prstena navedena je svega četiri puta, ali je iz zapisa razvidno da je ona značajno varirala, jer se kretala od svega deset karata (2,07 grama), preko četrdeset dva karata (8,69 grama) i šezdeset karata (12,42 grama) do stotinu i četiri karata (21,53 grama).

Iako se prstenje razmjerno često spominje u inventarima i zalozima, u oporukama je iznenađujuće rijetko zastupljeno. Od zanimljivijih oporučnih legata u kojima se spominje prstenje valja istaknuti onaj Ane, udovice Leonarda Barbo, koja je ostavila neku srebrninu da se od nje načini križ ili kalež za crkvu Tijela Kristova te zlatni prsten za njegovu pozlatu, što svjedoči o običaju pretakanja profanih zlatarskih radova za izradu predmeta druge namjene.⁴⁷⁴

5.2.3.4. *Naušnice*

Osim kasnosrednjovjekovnog prstenja, na šibenskom su području sačuvane i naušnice. Međutim, ni one ovom prilikom nisu detaljnije analizirane, već su u nastavku poglavlja objavljeni arhivski podaci o toj vrsti nakita zabilježeni u šibenskim arhivskim izvorima 15. stoljeća. U odabranom uzorku dokumenata zabilježeno je preko stotinu osamdeset pari i devet nesparenih naušnica,⁴⁷⁵ koje se u izvorima javljaju pod nazivima *cerceli*, *cercelli*, *cercelle*, *circelli*, *cirzeli*, *cercelineti*, *zorzeli*, *sarcelli* i *cirzelli*. U dva navrata popisani su i „lančići“ od naušnica (*cadenele de cerceli*), čime se vjerojatno željelo označiti međusobno povezane naušnice, ali pritom nije preciziran njihov broj.⁴⁷⁶ Najčešće su navođene u paru ili skupno bez preciziranog broja,⁴⁷⁷ a znatno rjeđe pojedinačno (po komadu). Najveća količina naušnica (gotovo stotinu pari) popisana je u inventarima Martina i Jurja Kamenarića, mahom među založenim stvarima.⁴⁷⁸ No, unatoč znatnom broju primjeraka, upravo su naušnice najšturije opisana vrsta nakita uz koju su tek iznimno navedene odrednice kojima se nastojalo donekle odrediti izgled predmeta.

Osim toga, rijetko je precizirana i vrsta materijala koja je poznata za svega pedesetak primjeraka. Od zlata su bila samo tri para naušnica Jurja Ciprijanova⁴⁷⁹ i par naušnica popisani u inventaru plemića Ilije Tolimerića izrađeni „po starinski“ (*al modo antigo*).⁴⁸⁰ Trideset i četiri para bila su srebrna (*dargento*, *darcento*, *darzento*), devetnaest pari od pozlaćenog srebra (*argento aureato*), a na deset pari i jednoj naušnici od nepoznatog materijala zabilježena je pozlata (*cerceli indoradi*). Vjerojatno je i dio preostalih naušnica bio od srebra, ali popisivači

inventara iz nekog razloga nisu imali potrebu precizirati vrstu materijala. To, pak, potvrđuje nekoliko istovjetnih zaloga prenesenih s oca na sina koje zalagodavci nisu otkupili, a u kojima se za isti par naušnica jednom precizira da su srebrne, a drugi put ne. Primjerice, par naušnica koje je kod plemića Martina Kamenarića prije 1444. godine založio krznar Ivan, u Martinovu je inventaru popisano kao *vno paro de cercelli et vna cusliera de Zuan barbier soldado cugnado de Bogdan Sfircich libre 6 soldi* (oštećeno),⁴⁸¹ a u inventaru Martinova sina Jurja iz 1451. godine (koji je taj zalog preuzeo nakon očeve smrti) kao *I^o cuxilier et I^o par de circelli de argento pegno de maistro Zuane barbier per libre 6 soldi 7*.⁴⁸² Međutim, zalog ni nakon toga nije otkupljen pa su ga 1460. godine skrbnici Jurjeve maloljetne djece prodali na javnoj dražbi. Tada je zabilježen kao *vnum par cercellorum et vnum coclear argenteum pignerata per quondam Iohannes barbitonsore pro libras 6 soldos 7 ponderiuerunt vncia vna et triabus quartis*.⁴⁸³ Isti je slučaj i s parom naušnica Radoslava Dragoševića (Dragošića), koje su u inventaru Martina Kamenarića popisane kao *vno paro de cercelli de Radoslaf Dragosseuich*,⁴⁸⁴ a u inventaru Martinova sina Jurja kao *vn par de circelli darzento in pegno de Radoslav Dragosich per libre 4 soldi* —.⁴⁸⁵ Godine 1460. ponovno su popisane samo kao *vnum par circellorum Radoslavi Dragosseuich pigneratum libris 4 ponderis quinque octauorum*.⁴⁸⁶

Tu vrstu nakita posjedovali su pripadnici raznih društvenih skupina, ali je ipak bila raširenija među težacima, obrtnicima i drugim stanovnicima grada i šibenskog kotara nego pripadnicima komunalne elite. Naime, u vlasništvu šibenskih plemića evidentirano je svega dvadeset i šest pari naušnica, što znači da je preko stotinu pedeset pari pripadalo pojedincima iz nižih društvenih slojeva. U inventaru plemića Ilije Tolimerića popisano je šest pari srebrnih i par zlatnih naušnica,⁴⁸⁷ u inventaru Nikole Divnića pet pari naušnica od nepoznatog materijala,⁴⁸⁸ od kojih su četiri pripadala njegovoj ženi,⁴⁸⁹ u inventaru Marka Ivanova Dobrojevića tri para srebrnih naušnica,⁴⁹⁰ inventaru Tome de Mirsa dva para srebrnih pozlaćenih i par srebrnih naušnica,⁴⁹¹ u inventaru Filipa Šižgorića par srebrnih pozlaćenih naušnica,⁴⁹² a u inventaru Frane Aldobrandija par naušnica od nepoznatog materijala.⁴⁹³ Kao što je već navedeno, Juraj Ciprijanov je za života posjedovao tri para zlatnih naušnica.⁴⁹⁴

Izgled naušnica pobliže je definiran svega dvadeset i devet pari i dvije naušnice, pa za većinu primjeraka nije moguće utvrditi kakvog su bile oblika, odnosno tipa. Pojedine su navedene kao stare (*cerceli uechi*) ili izrađene „po starinski“ (*al modo antigo*) pa su zasigurno tipološki pripadale starijim tipovima naušnica, ali na osnovu zapisa nije moguće utvrditi tipologiju. Nešto preciznije opisan je samo jedan od dva para naušnica koje je Živko Dihojević

iz katuna Mirković založio kod Ivana Vlatkovića iz šibenskog Slivna za četiri libre i šesnaest solida, kako bi platio vino šibenskog plemića Nikole Bona koje mu je rečeni Ivan prodao.⁴⁹⁵ Kako saznajemo iz spisa, radilo se o ženskim srebrnim pozlaćenim naušnicama, od kojih je jedan par zajedno s lančićima i zvoncima težio tri unce, a drugi pola unce i jednu oktavu. Iz opisa je razvidno da su naušnice bile većih dimenzija, o čemu svjedoči njihova težina, te da je jedan par sadržavao lančice i zvonca. Osim navedenog para, u izvorima je pobliže određeno još samo dvadeset i sedam pari te dvije nesporene naušnice označene kao *cercellorum garofalatorum*, *cerceli garofaladi*, *cerceli garofolari* i *cercelli girophade*. Naušnice „na

Slika 96. Trojagodne naušnice, Muzej grada Šibenika (pronađene kraj Gospe van Grada u Šibeniku), inv. br. MGŠ AO 438 i MGŠ AO 439 (izvor: Fototeka Muzeja grada Šibenika / foto: Tomislav Šmider)

garofule“ (*a garofuli*) pojavljuju se i u splitskim izvorima sredinom 15. stoljeća, na što je pozornost skrenula Ivna Anzulović, koja je pretpostavila da se tim nazivom određivalo naušnice s jagodicama „jer vrh klinčića slični ukrasu jagoda na naušnicama“.⁴⁹⁶ Autorica je tom prilikom donijela i podatak iz šibenskih izvora, međutim, omaškom je navela pogrešnog vlasnika te je upis pročitala kao *Item 3 pero de cercelli garofalladni indoradi*, umjesto *Item 3 pera de cercelli garofaladi indoradi*.⁴⁹⁷ Iz šibenskih arhivskih izvora Goranu Budeču bilo je poznato devet pari naušnica tog tipa, koje je – oslanjajući se na netočan prijepis Ivne Anzulović – naveo kao *garofalladni*, premda se u izvorima ne javljaju pod tim nazivom.⁴⁹⁸ Prema njegovu mišljenju te

su naušnice bile izvedene u obliku mirodije klinčića te su bile *grozdolikog* tipa.⁴⁹⁹ Međutim, Budeč je zaključak o grozdolikom tipu naušnica izveo iz napisa Ivne Anzulović, kojoj su se kasnosrednjovjekovne naušnice zvane *garofalladni* (!) učinile sličnima paru naušnica iz 1771. godine označenom kao *1 paro orechini d' oro a grospo*.⁵⁰⁰ Premda su navedeni autori bili na tragu mogućeg izgleda tih predmeta, vjerojatnije je riječ o trojagodnim naušnicama takozvanog kijeuskog tipa, iz čijih jagoda izbijaju izdanci u obliku mirodije klinčića, kao na paru naušnica pronađenom kod crkve Gospe van Grada u Šibeniku (slika 96) ili u Vrh Rici, kod crkve sv. Spasa.⁵⁰¹ Prema klasifikaciji trojagodnih naušnica pohranjenih u Muzeju hrvatskih arheoloških spomenika u Splitu, koju je 1983. godine izradio Nikola Jakšić, čini se da bi naušnice zvane *garofalati*, *garofaladi*, *garofolari* i *girophadi* mogle predstavljati jedan od podtipova *tipa E*,⁵⁰² s izdancima koji su u vrhu okrunjeni granuliranim zrcima, a čija forma doista podsjeća na sušene cvjetne pupoljke klinčića (lat. *Eugenia caryophyllata*). Taj podtip naušnica odlikuju kuglaste jagode sačinjene od dvije šuplje polutke koje na svakoj strani imaju aplicirane po četiri kružnice od filigranske žice. Kružnice se međusobno dodiruju i ispunjuju prostor polutki, a iz njihova središta izbija izrazito stršeci izdanak, odnosno bradavica koja je u vrhu okrunjena granulama. Prostor između jagoda ispunjen je mrežasto formiranom filigranskom žicom. No, budući da mnogi tipovi trojagodnih naušnica sadrže naglašena bradavičasta ispupčenja, moguće je da su u arhivskim izvorima i neki drugi tipovi nazivani istim terminima, jer popisivači često nisu bili dosljedni u korištenju terminologije. Da su naušnice u tehnici granulacije izrađivali šibenski zlatari, potvrđuje upis u inventaru zlatara Stjepana Ivanova Skočibuhe, u čijoj je radionici nakon smrti zatečeno pola unce i jedna oktava zrnaca (granula) za naušnice (*granelli de arzeno da cercelli*).⁵⁰³

Iako je u šibenskim arhivskim izvorima zabilježeno samo dvadeset i sedam pari i još dva polovična para naušnica zvanih *garofaladi*, sasvim izvjesno ih je bilo znatno više. Naime, od tog je broja za čak osamnaest i pol pari tek posredno poznato da su bile *cercellorum garofalatorum*. Te su naušnice prije spomena u spisu iz 1460. godine popisane bez ikakvih odrednica u čak dvama inventarima – inventarima plemića Martina i Jurja Kamenarića. Većina je najprije bila u zalogu kod rečenog Martina, a nakon njegove smrti kod sina Jurja, da bi ih nakon Jurjeve smrti skrbnici Jurjeve maloljetne djece prodali jer ih vlasnici nisu otkupili. Međutim, ni u spisu iz 1460. godine naušnice nisu pojedinačno označene, već je na početku popisa zabilježeno da je osamnaest i pol pari naušnica „na garofule“ (*cercellorum garofalatorum*) prodano Saracenu Nikolinu.⁵⁰⁴ To pak daje pretpostaviti da se među preostalih

stotinu pedeset pari naušnica zabilježenih u šibenskim arhivskim izvorima, također kriju naušnice tog tipa. Par naušnica „na garofule“ Cvitana Modrinića (težine tri oktave unce) bio je u zalogu za jednu libru,⁵⁰⁵ a par naušnica nekog Obertića težine pet oktava unce za trideset i šest solda (libru i šesnaest solda),⁵⁰⁶ baš kao i par naušnica Ruže, žene Miladinove.⁵⁰⁷ Dva para naušnica Frane Zulijanovića, ukupne težine jedne unce, bila su založena za dvije libre,⁵⁰⁸ a par naušnica Stanave Mazarove težine jedne unce za dvije libre i šest solda.⁵⁰⁹ Par naušnica postolara Jakova također je težio jednu uncu, ali je u zalogu bio za tri libre,⁵¹⁰ dok su dva para naušnica Vukoslave Gojtanove, ukupne težine sedam oktava, u zalogu bila za tri libre i dvanaest solda.⁵¹¹ Par naušnica kćeri Stanca Tolimerića težine jedne unce i pet oktava bio je u zalogu za četiri libre,⁵¹² dok je par naušnica Luke Martina Šimunova težine tri kvarte unce bio založen za četiri libre i dvanaest solda.⁵¹³ Par naušnica općinskog glasnika Ratka težio je jednu uncu te je bio u zalogu za pet libara i šest solda,⁵¹⁴ a par naušnica nekog brijača Ivana bio je založen zajedno sa srebrnom žlicom pa nije poznata pojedinačna težina i vrijednost predmeta.⁵¹⁵ Kada su u pitanju naušnice tog tipa, novčanom vrijednošću ističu se dva i pol para: par srebrnih naušnica Petra Milunovića procijenjen na šest libara,⁵¹⁶ te par i pol pozlaćenih naušnica Ivana Zloćuda iz Koljevrate težine dvije unce, koje je rečeni Ivan bio založio za ukupno trinaest libara.⁵¹⁷ Osim navedenih primjeraka, u šibenskoj arhivskoj građi spominje se pet takvih naušnica koje je u zalog dala nepoznata osoba,⁵¹⁸ zatim tri para pozlaćenih *cercelli garofaladi* Vukote Berčića,⁵¹⁹ par „korištenih“ *cerceli garofolari* Dragiše Pribčića,⁵²⁰ dva para *cerceli garofoladi* Jakova Berčića iz sela Strenić,⁵²¹ par *cercelli garofaladi* u zalogu kod plemića Jurja Ivetića⁵²² te dva para takvih pozlaćenih naušnica koja su 1470. godine bila predana Jurju Kamenariću mlađem.⁵²³

Na šibenskom je području sačuvano više tipova trojagodnih naušnica (slika 97 do 100) koje su u literaturi datirane veoma široko, od 12. do 15. stoljeća,⁵²⁴ ali nijedan od tipova nije moguće prepoznati u zapisima u arhivskim izvorima, jer su naušnice ondje mahom navođene bez ikakvog opisa. Po pitanju datacije trojagodnih naušnica u literaturi postoje izvjesna neslaganja. Ljubo Karaman ih datira u 9. i 11. stoljeće, ali ostavlja mogućnost da su u upotrebi bile i u kasnom srednjem vijeku, jer je na konzoli zvonika splitske katedrale iz druge polovine 14. stoljeća uočio ženski lik s takvom naušnicom.⁵²⁵ S druge strane, Stjepan Gunjača ih datira ne znatno ranije od 14. stoljeća,⁵²⁶ a Nikola Jakšić u kraj 13. i 14. stoljeće, ali smatra da su u upotrebi bile i početkom 15. stoljeća.⁵²⁷

Slika 97. *Trojagodne naušnice*, Muzej grada Šibenika (pronađene kraj Gospe van Grada u Šibeniku), inv. br. MGŠ AO 433 i MGŠ AO 434, (izvor: Fototeka Muzeja grada Šibenika / foto: Tomislav Šmider)

Slika 98. *Trojagodne naušnice*, Muzej grada Šibenika (pronađene na lokalitetu Danilo – Šematorij), inv. br. MGŠ AO 20084 i MGŠ AO 20085 (izvor: Fototeka Muzeja grada Šibenika / foto: Tomislav Šmider)

Slika 99. *Trojagodne naušnice*, Muzej grada Šibenika (pronađene kraj Gospe van Grada u Šibeniku), inv. br. MGŠ AO 387 (izvor: Fototeka Muzeja grada Šibenika / foto: Tomislav Šmider)

Slika 100. *Trojagodne naušnice*, Muzej grada Šibenika (pronađene na lokalitetu Danilo – Šematorij), inv. br. MGŠ AO 20005 (izvor: Fototeka Muzeja grada Šibenika / foto: Tomislav Šmider)

Osim trojagodnih naušnica s danilskog lokaliteta Šematorij (slika 100), koje je na temelju mletačkog soldina dužda Andree Dandola (1343.-1354.) moguće datirati u 14. stoljeće,⁵²⁸ čini se da Jakšićevu dataciju potkrepljuju i zapisi u šibenskim arhivskim izvorima iz 15. stoljeća u kojima se spominju naušnice „na garofule“ (*cercellorum garofalatorum*) – po svemu sudeći trojagodne naušnice s jako istaknutim bradavicama nalik suhim pupoljcima klinčića. Premda je moguće da su pojedini stariji primjerci nakita odoljeli zubu vremena i preživjeli nekoliko stoljeća, većina naušnica zabilježenih u šibenskim arhivskim izvorima 15. stoljeća u to doba zasigurno nije bila starija od nekoliko desetljeća. Naime, valja imati na umu da su naušnice bile uporabni predmeti čije je učestalo nošenje dovodilo do oštećenja i da su ujedno služile kao zalihe kapitala. Stoga su nerijetko davane u zalog iz kojega mnoge nisu otkupljene pa su u konačnici prodane i vjerojatno otopljene kako bi se izradili novi predmeti u skladu sa suvremenim estetskim mjerilima.

Upravo iz zaloga doznajemo ponešto o težini i novčanoj vrijednosti šibenskih kasnosrednjovjekovnih naušnica. Masa para naušnica zabilježena je dvadesetak puta, cijena pedesetak puta, a obje vrijednosti dvadeset i jedan put (tablica 9). Ponekad se težina i novčana vrijednost odnose na dva ili više para (ili komada) pa iz takvih upisa nije moguće utvrditi koliko je težio ili vrijedio pojedini par, stoga su takvi upisi izostavljeni iz analize. Kada je u pitanju težina pojedinačnog para naušnica, na osnovu podataka iz izvora moguće je zaključiti da se ona kretala od svega jedne oktave unce (3,72 grama), koliko je težio par naušnica Dobre, žene Martina Ljupšića, založen za osam solda,⁵²⁹ pa do tri unce (89,43 grama), koliko je težio par ženskih srebrnih pozlaćenih naušnica s lančićima i zvoncima koji je Živko Dihojević iz katuna Mirković dao u zalog zajedno s još jednim parom naušnica težine pola unce i oktavu unce za četiri libre i šesnaest solda.⁵³⁰ Par velikih naušnica Gojka Milića Vlaha iz katuna Ostoje Grubačića težio je dvije unce i jednu oktavu (63,34 grama) te je bio u zalogu za dvije libre i dvanaest solda.⁵³¹ Draža, kći Stanca Tolimerića, posjedovala je par naušnica „na garofule“ težine jedne unce i pet oktava (48,44 grama) koji je založila za četiri libre, a Prvac Tolinić par naušnica težine jedne i pol unce (44,71 gram) koji je založio za dvije libre.⁵³² Četiri para naušnica težila su jednu uncu (29,812 grama), ali su u zalog dana za različite iznose. Tako je općinski glasnik Ratko za svoj par naušnica „na garofule“ dobio pet libara i šest solda,⁵³³ neki postolar Jakov tri libre,⁵³⁴ a Stanava Mazarova dvije libre i šest solda.⁵³⁵ Vlah Grgur Jurjević iz katuna Milić Mirković založio je svoj par naušnica težine jedne unce za dvije libre i sedamnaest solda.⁵³⁶ Premda su navedene naušnice isto težile, slitina očito nije bila iste kvalitete, a moguće

je da su one skuplje bile i pozlaćene pa su se cijene zaloga znatno razlikovale. Da težina nije bila presudan faktor u procijeni vrijednosti, svjedoči par naušnica *ser* Davida (Dujmova) težine sedam oktava unce (26,08 grama), koji je bio u zalogu za trideset solda (libru i deset solda), to jest za manji iznos od dva para naušnica pojedinačne težine tri kvarte unce (22,35 grama) i četiri para naušnica težine pet oktava unce (18,63 grama). Naime, par naušnica „na garofule“ Luke Martina Šimunova težine tri kvarte, bio je založen za četiri libre i dvanaest solda,⁵³⁷ a par naušnica „na garofule“ Cvitana Modrinića za libru i osamnaest solda.⁵³⁸ Premda je par srebrnih naušnica Radoslava Dragoševića težio pet oktava unce, on je bio u zalogu za četiri libre,⁵³⁹ a tri para naušnica iste težine za nešto manje iznose: par naušnica Šimuna Jakšića za dvije libre,⁵⁴⁰ a par naušnica Ruže, žene ribara Miladina, „na garofule“ za libru i šesnaest solda,⁵⁴¹ baš kao i par takvih naušnica nekog Obertića.⁵⁴² Odnos mase i cijene poznat je samo za još pet pari naušnica: za par naušnica nekog Tome težine tri oktave unce (11,17 grama), koji je u zalogu bio za libru i dvanaest solda,⁵⁴³ par naušnica neke Ruže Bajlo (?) iste težine založen za dvanaest solda, par naušnica nekog Vlahinje težine tri oktave založen za dvadeset i jedan solad, par naušnica Stane, žene Ratka Rdunića težine pola unce založen za dvanaest solda te par naušnica nepoznate osobe težine pola unce založen za dvije libre i dvanest solda.⁵⁴⁴ Iz izvora doznajemo da je jedna naušnica zlatara Pavla Derljanovića težine tri oktave unce (11,17 grama) bila u zalogu za libru i četiri solda, a naušnica krojača Marka za trinaest solda.⁵⁴⁵

Osim prethodno navedenih primjeraka iz kojih je moguće utvrditi odnos mase i cijene naušnica, tridesetak puta zabilježena je samo cijena, a u devet slučajeva riječ je o iznosima koji se odnose na dva para naušnica (tablica 9). Primjerice, dva para naušnica Ivana Divojevića bila su u zalogu za trinaest libara,⁵⁴⁶ dok su dva para srebrnih naušnica koje je zlatar Stjepan Ivanov Skočibuha trebao dati na ime dote Dobre, kćeri Petra Pribinje, trebala vrijediti dvanaest libara.⁵⁴⁷ Dva para naušnica Antuna Jarebara bila su u zalogu za šest libara,⁵⁴⁸ dva para naušnica Jurja Remete za četiri libre i deset solda,⁵⁴⁹ dva para naušnica krznara Gortana za najmanje tri libre, dva para Grubana Tesinića za deset libara i deset solda, dva para naušnica Vukoslave Gojtanove za tri libre i dvanaest solda, dva para naušnica Frane Zulianovića za dvije libre te dva para naušnica Milgosta Landara Vlaha za libru i šesnaest solda.⁵⁵⁰ Par naušnica nekog zlatara Jurja vrijedio je petnaest libara, a par naušnica Mire, žene krznara Mateja, četrnaest solda.⁵⁵¹ Par naušnica nekog Klopotića procijenjen je na deset libara,⁵⁵² par naušnica Martina Šoštarića iz Orišja na osam libara i osam solda,⁵⁵³ a par naušnica koje je zlatar Mihovil Ratković iz Splita trebao isporučiti plemiću Tomi Ivanovu Gazaroviću s Hvara trebao je vrijediti osam

libara.⁵⁵⁴ Par naušnica „na garofule“ Petra Milunovića vrijedio je šest libara, a par naušnica Rade Marinove⁵⁵⁵ i Vlaha Jurja Bugarića pet libara.⁵⁵⁶ Na četiri libre i nešto solda bio je procijenjen par naušnica Tome Milkovića,⁵⁵⁷ zatim Ivana Prezevića,⁵⁵⁸ Jurše Korlovića,⁵⁵⁹ par srebrnih pozlaćenih naušnica Frane Dešina,⁵⁶⁰ par naušnica Mateja Mihovilova iz Trogira⁵⁶¹ te par naušnica majstora Ratka Domankuševića.⁵⁶² Par srebrnih naušnica nekog Obertića bio je založen kod plemića Martina Kamenarića za tri libre i šest solda,⁵⁶³ par naušnica Stanke Ćurković za tri libre i tri solda,⁵⁶⁴ par naušnica Mikleuša Bogdašića za tri libre,⁵⁶⁵ a najmanje za tri libre bio je u zalogu i par naušnica Vukašina Besede.⁵⁶⁶ Osam pari naušnica bilo je u zalogu za dvije libre ili dvije libre i nešto solda. U tu skupinu spada par naušnica Jurja Druščinića založen za dvije libre i šesnaest solda,⁵⁶⁷ zatim par naušnica Radice, žene Cvitanove, založen za dvije libre i deset solda,⁵⁶⁸ par naušnica Ratka Cvitnića založen za dvije libre i osam solda,⁵⁶⁹ par naušnica Lovre Benakovića založen za libru i dvadeset pet solda (dvije libre i pet solda),⁵⁷⁰ par naušnica Gojmila Vlatkovića iz Grebaštice založen za dvije libre i četiri solda,⁵⁷¹ par naušnica neke Perane (?) iz Doca založen za dvije libre te par naušnica Martina Rusinovića založen za isti iznos.⁵⁷² Cijena para naušnica u visini jedne libre i nešto solda zabilježena je šest puta. Par naušnica Radice Ivanove bio založen za libru i šesnaest solda,⁵⁷³ par naušnica neke Cvite za libru i deset solda,⁵⁷⁴ par oštećenih naušnica nekog Milgosta za libru i osam solda,⁵⁷⁵ a par naušnica krojača Marka za libru i šest solda.⁵⁷⁶ Osim toga, u izvorima je zabilježena i vrijednost triju pozlaćenih naušnica ukupne težine dvije unce (59,62 grama), koje je Ivan Zloćud iz Koljevrata založio za trinaest libara.⁵⁷⁷

Iz dostupnih podataka vidljivo je da se cijena srebrnih naušnica kretala između tri i osam libara pa je moguće pretpostaviti da su od srebra bile izrađene i druge naušnice za koje u izvorima nije precizirana vrsta materijala, a čija je vrijednost prelazila tri libre. Na cijenu sasvim izvjesno nije utjecala samo vrsta i količina utrošenog materijala, nego i razina složenosti njihove obrade te pozlata koja je zasigurno podizala vrijednost gotovog proizvoda.

Naušnice su bile najrasprostranjenije među pripadnicima nižih slojeva društva, osobito Vlasima, a vrlo su rijetko zabilježene u vlasništvu plemića. Premda u šibenskim izvorima nisu zabilježene takozvane „morlačke naušnice“,⁵⁷⁸ vjerojatno su i tamošnji Vlasi nosili specifičan tip naušnica koje su – poput prstenja – za njih izrađivali zlatari u šibenskim zlatarskim radionicama. O tome, primjerice, svjedoči zapis u inventaru zlatara Stjepana Ivanova Skočibuhe u kojemu su popisana dvadeset i dva srebrna pozlaćena prstena „za Vlahe“ (*anelli de arzeno doradi da morlachi*).⁵⁷⁹

NAUŠNICE (<i>cercelli, circelli, cirzeli, cirzelli, zerzeli, sarcelli, circeleti, cercelineti</i>)			
VLASNIK	KOLIČINA	TEŽINA U UNCAMA	VRIJEDNOST
Frane Dešin	par srebrnih pozlaćenih naušnica	—	4 libre i 2 solda
Živko Dihojević (Vlah)	par srebrnih pozlaćenih naušnica	3 unce	4 libre i 16 solda
Živko Dihojević (Vlah)	par srebrnih pozlaćenih naušnica	½ unce i 1 oktava	
neki Obertić	par srebrnih naušnica	—	3 libre i 6 solda
Radoslav Dragošević	par srebrnih naušnica	5 oktava unce	4 libre
Jurša Korlović (?)	par srebrnih naušnica	—	4 libre i 9 solda
Petar Milunović	par srebrnih naušnica	—	6 libara
Ivan Tomin Gazarović s Hvara	par srebrnih naušnica	—	8 libara
Dobra, kći Petra Pribinje	2 para srebrnih naušnica	—	12 libara
—	par pozlaćenih naušnica	—	5 libara
Dobra, žena Martina Ljupšića	par naušnica	1 oktava	8 solda
Stana, žena Ratka Radunića	par naušnica	pola unce	12 solda
Ruža Bajla (?)	par naušnica	3 oktave unce	12 solda
Mira, žena krznara Mateja	par naušnica	—	14 solda
Vlahinja	par naušnica	3 oktave unce	21 solad
neki Obertić	par naušnica	5 oktava unce	36 solda
Radica, žena Cvitanova	par naušnica	—	50 solda
krojač Marko	par naušnica	—	1 libra i 6 solda
neki Milgost	par oštećenih naušnica	—	1 libra i 8 solda
neka Cvita	par naušnica	—	1 libra i 10 solda
ser David (Dujmov)	par naušnica	7 oktava unce	1 libra i 10 solda
neki Toma	par naušnica	3 oktave unce	1 libra i 12 solda
Radica Ivanova	par naušnica	—	1 libra i 16 solda
Ruža, žena ribara Miladina	par naušnica	5 oktava unce	1 libra i 16 solda
Cvitan Modrinić	par naušnica	3 kvarte unce	1 libra i 18 solda
Lovro Benaković	par naušnica	—	1 libra i 25 solda !
Prvac Tolinić	par naušnica	1 unca i pol	2 libre
Šimun Jakšić	par naušnica	5 oktava unce	2 libre
Perana (?) iz Doca	par naušnica	—	2 libre
Martin Rusinović	par naušnica	—	2 libre
Gojmil Vlatković iz Grebaštice	par naušnica	—	2 libre i 4 solda
Stanava Mazarova	par naušnica	1 unca	2 libre i 6 solda
Ratko Cvitnić	par naušnica	—	2 libre i 8 solda
—	par naušnica	½ unce	2 libre i 12 solda

VLASNIK	KOLIČINA	TEŽINA U UNCAMA	VRIJEDNOST
Gojko Milić Vlah	par naušnica	2 unce 1 oktava	2 libre i 12 solda
Juraj Druščinić	par naušnica	—	2 libre i 16 solda
Grgur Jurjević (Vlah)	par naušnica	1 unca	2 libre i 17 solda
Mikleuš Bogdašić	par naušnica	—	3 libre
neki postolar Jakov	par naušnica	1 unca	3 libre
Stanka Ćurković (?)	par naušnica	—	3 libre i 3 solda
Vukašin Beseda	par naušnica	—	3 libre (oštećeno)
Draža, kći Stanca Tolimerića	par naušnica	1 unca i 5 oktava	4 libre
majstor Ratko Domankušević	par naušnica	—	4 libre 7 solda
Luka Martina Šimunova	par naušnica	3 kvarte unce	4 libre i 12 solda
Ivan Prezević (?)	par naušnica	—	4 libre i 14 solda
Toma Milković	par naušnica	—	4 libre i 18 solda
Matej, sin Mihovila iz Trogira	par naušnica	—	4 libre (oštećeno)
Juraj Bugarić Vlah	par naušnica	—	5 libara
Ratko, općinski glasnik	par naušnica	1 unca	5 libara i 6 solda
Rada Marinova	par velikih naušnica	—	5 libara
Martin Šoštarić iz Orišja	par naušnica	—	8 libara i 8 solda
neki Klopotić	par naušnica	—	10 libara
zlatar Juraj	par naušnica	—	15 libara
Milgost Landar Vlah	2 para pozlaćenih	3 kvarte unce	1 libra i 16 solda
Frane Zulianović	2 para naušnica	1 unca	2 libre
Vukoslava Gojtanova	2 para naušnica	7 oktava unce	3 libre i 12 solda
krznar Gortan	2 para naušnica	—	3 libre (oštećeno)
Juraj Remeta	2 para naušnica	—	4 libre i 10 solda
Antun Jarebar	2 para naušnica	—	6 libara
Gruban Tesinić (?)	2 para naušnica	3 unce i 3 oktave	10 libara 10 solda
Ivan Divojević	2 para naušnica	—	13 libara
—	2 i pol para	2 unce	—
Juraj Bugarić Vlah	3 naušnice	1 unca i 1 kvarta	5 libara
zlatar Stjepan Skočibuha	4 i pol para naušnica	4 unce i 1 oktava	—
klesar Radmil	7 pari naušnica	6 unca i 6 oktava	23 libre
krojač Marko	jedna naušnica	—	13 solda
zlatar Pavao Derljanović	jedna naušnica	3 oktave unce	1 libra i 4 solda
Ivan Zloćud iz Koljevrata	3 pozlaćene naušnice	2 unce	13 libara

Tablica 9. Težine i cijene naušnica zabilježene u šibenskim arhivskim izvorima od 1400. do 1500. godine

5.2.3.5. Biserne niske

U odabranom uzorku arhivskih dokumenata zabilježeno je četrdesetak niski bisera (*fil de perle, filo de perle, fillo de perle, fileto de perle, perle in corda, cordella de perle*), uglavnom bez opisa i novčane vrijednosti pojedinačnih primjeraka. Na nekim su niskama biserne perle bile nanizane na nit, a na drugima prišivene na tkanene vrpce (*zordon*), što ukazuje na očite razlike u izgledu.⁵⁸⁰ Da biserne niske nisu bile isključivo u funkciji ogrlica,⁵⁸¹ zorno svjedoče prikazi na brojnim djelima talijanskog slikarstva onoga vremena. Naime, pripadnice viših slojeva društva nerijetko su niskama bisera ukrašavale i glave (slika 90, slika 91, slika 92). Iako je u talijanskim i šibenskim izvorima takva vrsta ukrasa nazivana drugačije (*crinale seu girlanda vel frinuellum; frinello de perlis*),⁵⁸² valja imati na umu da sastavljači šibenskih inventara nisu nužno poznavali terminologiju i namjenu pojedinih vrsta nakita. To osobito vrijedi za jednostavne biserne niske koje su, neovisno o namjeni, međusobno nalikovale. Na temelju zapisa u šibenskim arhivskim izvorima nije moguće suditi o izgledu pojedinačnih niski bisera, budući da oni ne sadrže opise predmeta. Ni o novčanoj vrijednosti nema mnogo podataka jer je od četrdesetak komada samo za četiri niske poznata cijena. Primjerice, neka je Ruža svoju bisernu nisku založila za dvije libre,⁵⁸³ zlatar Petar Matejev (Matijević) za sedam libara i sedamnaest solda,⁵⁸⁴ a plemić Martin Dujmović za sedamnaest libara i sedamnaest solda, dok je niska bisera zlatara Petra Matijevića (*filetum de perlis*)⁵⁸⁵ bila prodana za jedanaest libara.⁵⁸⁶ To pak jasno pokazuje da su se niske očito razlikovale po veličini, kvaliteti i broju bisernih perli, o čemu zorno svjedoče i pojedini zapisi. Naime, jedna je niska bila srednje veličine (*fil de perle de dona mezano*), a osam niski manjih dimenzija (*fileto de perle*), dok su četiri bile sačinjene od manjih „zrnaca“ (*de perle minude/menude*). Mara, udovica Luke Matijaševića, posjedovala je svilenu vrpcu s četiri bisera (*4 perle in uno zordon de seda*).⁵⁸⁷ U inventaru Stjepana Mirse popisane su dvije ženske vrpce s mašnicama od bisera (*cordoni da dona cum fiochi de perle*),⁵⁸⁸ a u dućanu plemića Tome Mirse biserna niska sa srebrnom iglom,⁵⁸⁹ koja očito nije bila u funkciji ogrlice, već ukrasa za glavu ili kostim kojemu je igla služila kao učvrsnica.

5.2.3.6. *Pojasevi*

Pojasevi od kože i tkanine (nekad urešeni srebrom, pozlaćenim srebrom ili pozlaćenim bakrom, a u skupljim varijantama u cijelosti izrađeni od međusobno spojenih srebrnih ili zlatnih segmenata) bili su sastavni dio muških i ženskih, ali i dječjih kasnosrednjovjekovnih kostima. Premda je namjena jednostavnih kožnih i tkanenih pojaseva bila isključivo funkcionalna, raskošnije varijante ukrašene metalnim dijelovima istovremeno su spadale i u kategoriju nakita, dok su luksuzni proizvodi s amblesima pojedinaca, kako navodi Mladen Ančić, ujedno bili i svojevrsna oznaka identiteta.⁵⁹⁰ Muškarci su uglavnom nosili pojaseve od kože, a žene od raznih tkanina, najčešće svile.⁵⁹¹ Ženski su uglavnom bili širi i duži, makar je bilo i iznimaka.⁵⁹² S obzirom na to da u srednjem vijeku na odjeću nisu bili ušivani džepovi, o pojaseve su se vješali različiti predmeti: torbice, krunice, ključevi, noževi i srebrne vilice, o čemu zorno svjedoče i šibenski arhivski izvori. Budući da su se kožne i tkanene osnove pojaseva nabavljale zasebno, od svih vrsta srednjovjekovnog nakita pojasevi su bili „najmanje isključivo zlatarski radovi“.⁵⁹³

Šibenskih kasnosrednjovjekovnih pojaseva do sada su se ukratko doticali Ivna Anzulović, Nikola Jakšić i Goran Budeč. Navedena autorica tek je usputno skrenula pozornost na pojaseve izrađene „na njemački način“,⁵⁹⁴ a Nikola Jakšić osvrnuo se (u kontekstu pojašnjenja atributa „hrvatski“, „bosanski“ i „slavenski“) na dragocjeni pojas predan za prodaju na javnoj dražbi zbog duga od stotinu devedeset i osam libara i deset solda (*cingulum fulcitum argento albo more Corvatorum*).⁵⁹⁵ Prema Jakšićevu tumačenju atribut „hrvatski“ istovjetan je atributima „slavenski“ i „bosanski“ te označava tip pojasa koji su učestalo nosili stanovnici zaleđa dalmatinskih gradova pa je tako u šibenskom zaleđu isti tip nazivan „hrvatskim“, u splitskom zaleđu „bosanskim“, a u dubrovačkom „slavenskim“.⁵⁹⁶ Takvo je tumačenje u suprotnosti s onim Bojane Radojković, koja u atributu „bosanski“ prepoznaje specifične stilske karakteristike zlatarskih radova nastalih u Bosni.⁵⁹⁷ Osim toga, Jakšić se osvrnuo i na raskošni pojas Marka Pavlova založen kod Jurja Dalmatinca s još nekim stvarima za četrdeset i osam dukata, dvije libre i tri solda, procijenivši pritom njegovu vrijednost na trideset i pet do četrdeset dukata.⁵⁹⁸ Proučavajući šibenske oporuke i inventare sastavljene u razdoblju od 1451. do 1467. godine, Goran Budeč je u njima uočio šezdeset i sedam pojaseva za koje uglavnom nije precizirana vrsta materijala. No, među poznatim materijalima najzastupljeniji su bili pojasevi od svile i baršuna, od kojih su pojedini primjerci sadržavali ukrase od zlata, srebra i pozlaćenog srebra.⁵⁹⁹ Međutim, dok su neki pojasevi doista bili urešeni srebrnim aplikama/pločicama,

krajevima i kopčama, oni urešeni zlatom nisu imali aplike od zlata, već su bili izvezeni zlatnim nitima u tehnici zlatoveza.

Iako je u šibenskim arhivskim izvorima 15. stoljeća zabilježeno preko stotinu i trideset pojaseva urešenih srebrom i pozlaćenim srebrom, mahom u popisima dobara pokojnika i zalozima, na šibenskom se području do današnjih dana nije sačuvao nijedan primjerak srebrnog gotičkog pojasa. Naime, jedini sačuvani srebrni gotički pojas u našoj zemlji pronađen je na kasnosrednjovjekovnom groblju kod crkve sv. Spasa u Vrh Rici, o kojemu već postoji opsežna literatura.⁶⁰⁰

U šibenskoj arhivskoj građi pojasevi su najčešće označavani kao *centure* (*çenture*, *cinture*, *zenture*) i *centi*, (*çenti*, *zenti*), makar se pojavljuju i pod nazivima *zune* (*zone*), *tesuti*, *cinguli* i *centurete*. Iako su pojmovi *cento* (*çento*), *zento*, *zuna* (*zona*) i *tesuto* primarno označavali tekstilnu i kožnu podlogu na koju su bili aplicirani metalni dijelovi (kopče, odnosno garnitura za zakopčavanje, aplike/pločice i „krajevi“), tim su nazivima označavani i čitavi pojasevi. Budući da su opisi iznimno rijetki i sažeti, nije moguće utvrditi jesu li drugačiji nazivi označavali određene različitosti ili su proizvoljno korišteni. No, da su razlike možda ipak postojale, ukazuju upisi u pojedinim inventarima u kojima je korišteno nekoliko različitih naziva. Primjerice, u inventaru Nikole Divnića najprije je upisan jedan *cento negro furnido de argento*, a potom *centura una de dona dargento sopra cento rosa*,⁶⁰¹ a sličan je slučaj i s pojedinim upisima u inventarima Marka Ivanova Dobrojevića i Jurja Ivetića.⁶⁰²

Od stotinu trideset i pet pojaseva urešenih srebrom pozlatu je sadržavalo njih trideset i šest, što znači da je onih sa srebrnim dijelovima bilo trostruko više. Osim toga, u izvorima je zabilježen i jedan pojas od kože urešen srebrnim pozlaćenim bakrom, jedan s emajlom (*cum smaldi*) i još šest pojaseva s dijelovima od neprecizirane vrste metala među kojima jedan s emajliranim elementima (*centura zmaltada*). Uz navedeno, u dućanu šibenskog plemića Marka Ivanova Dobrojevića nalazilo se jedanaest velikih „morlačkih/vlaških“ pojaseva te sedamdeset i jedan uski „njemački“ pojas od nepoznatog materijala (*11 centure murlache brochade grande; 71 centura tedescha streta de piu raxon*), ali iz upisa ne doznajemo ništa o njihovim specifičnostima.⁶⁰³ Međutim, iz inventara Petra Gojčića (postolara, op. a.) doznajemo da su „njemački“ pojasevi mogli sadržavati urese od srebra.⁶⁰⁴

Četrdeset pojaseva nosilo je oznaku „ženski“ (*da dona, a muliere, muliebre*), dvadeset i tri oznaku „muški“ (*da homo, ad homine*), a u jednom su inventaru zabilježeni i dječji pojasevi sa srebrnim kopčama (*zune da puti cum fiube de argento*).⁶⁰⁵

Osnova je najčešće bila crvene boje (dvadeset pojaseva), a popularni su bili i pojasevi od crne (dvanaest) i zelene osnove (jedanaest). Plava boja zabilježena je na svega sedam pojaseva, svjetloplava i žuta na dvama pojasevima, a tri su pojasa bila dvobojna (jedan ljubičasto-zelene, drugi ljubičasto-plave, a treći žuto-bijele boje). Najčešće se navode pojasevi od svile (*seda, sirico*) (dvadeset i jedan komad) i to crne boje (deset), makar je zabilježeno i nekoliko crvenih, plavih, zelenih i ljubičasti svilenih pojaseva. Jedanaest primjeraka imalo je *carmexin* osnovu, za koju nije sasvim jasno je li bila karmin crvene boje ili izrađena od posebne vrste tkanine. Na tim je pojasevima šest puta zabilježen zlatovez (*lauorada cum oro*). Koža (*coro, corio, choro, churame*) je kao osnova navedena sedam puta, baršun (*veluto*) dva puta, a svila protkana baršunom jednom (*seda negra aueluda de verde*). Da su u srednjem vijeku kožne pojaseve uglavnom nosili muškarci,⁶⁰⁶ potvrđuju i šibenski arhivski izvori u kojima uz kožne pojaseve najčešće stoji oznaka *da homo* i *ad homine*.

Iako šibenski pojasevi nisu detaljnije opisani, pojedini elementi ipak ukazuju na razlike među njima koje su prvenstveno ovisile o tome jesu li ih nosile žene, muškarci ili djeca. Dječji pojasevi (*zune da puti*) sa srebrnim kopčama (*fiube*) zabilježeni su samo u inventaru Ilije Tolimerića bez preciziranog broja i opisa.⁶⁰⁷ Pojasevi za odrasle bili su i većih (*centura granda*) i manjih dimenzija (*centura pizola*), a očito je postojala i razlika u dužini (*centura longa, cento corto*) i širini (*centura streta*). Osim toga, varirala je i kvaliteta slitine srebrnih dijelova (*centura darzento basso*), koja je u konačnici utjecala na vrijednost predmeta. Međutim, cijenu nije diktirala samo kvaliteta nego i količina apliciranog srebra koja se od pojasa do pojasa razlikovala (*cum pochi passeti darzento, cum pocho di arzento, tuta darzento, tuta fornida darzento indorada*), a važan faktor bila je i pozlata. Dva pojasa (muški i ženski) popisana u inventaru plemića Jurja Ivetića bila su izrađena „po starinski“ (*al antiga, ala antiga*), dok su pojedini doista bili stari, a svileni pojas Antuna Banjvarića⁶⁰⁸ urešen srebrom i kožni pojas arhiprezbitera Jakova Zilijevića s bakrenom kopčom i nekoliko srebrnih aplika, označeni su kao *uechi*.⁶⁰⁹ Da su pojedini bili iznošeni i trošni potvrđuje upis u inventaru plemića Marka Ivanova Dobrojevića u kojemu se jedan pojas navodi kao *centura de arzento trista e catiua*.⁶¹⁰

Iako je preko stotinu i trideset pojaseva imalo ukrase (kopče i/ili aplike i/ili krajeve) od srebra ili pozlaćenog srebra, a još pet pojaseva od nepoznatog metala, samo je za dvadesetak pojaseva nešto preciznije definirana količina i vrsta metalnih ukrasa. Broj aplika/pločica (*passeti*) varirao je od svega pet pa do četrdeset i pet komada, a ponekad su navedene pojasne kopče (*fiube*) s *pandagi/pondugi/pendagli*. U inventaru plemića Marka Ivanova Dobrojevića

skupno su popisana četiri svilena pojasa s ukupno osamdeset i šest srebrnih aplika.⁶¹¹ Taj je plemić u svom vlasništvu imao još sedam pojaseva urešenih srebrom, od koji je jedan imao zelenu, jedan zlatnu, a jedan *carmexin* osnovu. Raskošan je morao biti i veliki vojnički pojas vojvode Ivanca Novakovića (*centuram vnam magnam argenteam et auratam a milite*), ali iz zapisa nažalost nije poznata njegova cijena.⁶¹² Na već spominjanom pojasu Marka Pavlova, čiju je vrijednost Nikola Jakšić procijenio na trideset i pet do četrdeset dukata, nalazilo se četrdeset i pet srebrnih aplika te srebrna garnitura za zakopčavanje (*capites*).⁶¹³ U inventaru Tome Mirse upisan je pojas *de carmexin* s trideset srebrnih aplika, kopčom i krajem,⁶¹⁴ a u inventaru komunalnog bilježnika Rafaela Ferro crni svileni pojas s dvadeset šest srebrnih aplika, kopčom i krajem, zatim zeleni svileni pojas s kopčom zvanom *tampaglia* i osam srebrnih aplika, te crni svileni pojas s osam srebrnih aplika, kopčom i krajem od srebra.⁶¹⁵ Klesar Luka Radojević posjedovao je pojas od crne svile s dvadeset i jednom srebrnom aplikom,⁶¹⁶ a plemić Juraj Ivetić pojas od crne svile *ala antiga* s dvadeset srebrnih aplika i krajem.⁶¹⁷ U inventaru potonjeg plemića zabilježena su još tri pojasa: crni pojas s kopčom *cum nonbreti darzento*, zatim kratki pojas žute osnove s malim srebrnim kopčama te kraći ženski pojas *ala antiga* cijeli od srebra (*tutta darzento*). Jakov Nestašin posjedovao je crni svileni pojas s trinaest srebrnih aplika *ala veneciana*,⁶¹⁸ a Juraj Banjvarić dva manja pojasa s po deset srebrnih pozlaćenih aplika.⁶¹⁹ Arhiprezbiter Jakov Zilijević u svom je vlasništvu imao dva kožna pojasa od kojih je jedan imao srebrnu kopču i osam aplika, a drugi bakrenu kopču i nekoliko aplika od srebra.⁶²⁰ U inventaru Martina Mirse popisan je muški pojas sa sedam srebrnih aplika i kopčom sa segmentom za vješanje (*cum pendaglio*),⁶²¹ a u inventaru Šimuna Tavelića dva crna pojasa od kojih je baršunasti resila kopča sa segmentom za vješanje (*cum piuba e pendaglio dargento*), a svileni sedam srebrnih aplika.⁶²² Sedam pločica od srebra, kopču i krajeve sadržavao je i crveni pojas upisan 1470. godine u inventaru crkve i samostana sv. Krševana.⁶²³ Dva pojasa u vlasništvu plemića Nikole Divnića imala su po pet pločica – jedan od srebra, a drugi o pozlaćenog srebra.⁶²⁴ No, u Nikolinu je inventaru zabilježeno još pet pojaseva, od kojih je jedan bio u zalogu, a jedan kod njegove kćeri u Zadru. I konačno, po pet aplika imala su i dva pojasa Florijana Benkovića; muški kožni pojas sadržavao je pet srebrnih aplika, kopču i krajeve, a ženski pojas crvene osnove pet srebrnih pozlaćenih aplika i garnituru za kopčanje.⁶²⁵ Osim navedenih primjeraka, srebrne dijelove imalo je još nekoliko pojaseva; mali pojas nekog Dragiše založen kod Martina Kamenarića imao je srebrnu kopču,⁶²⁶ a pojas plave osnove u

zalogu kod arhiprezbitera Jakova Zilijevića aplikacije od srebra,⁶²⁷ dok je muški pojas nekog Vilijama iz Tridenta sadržavao manji broj aplikacija i srebrnu kopču.⁶²⁸

Na pet pojaseva zabilježeni su dijelovi od nepoznatog metala. U inventaru Tome Mirse upisan je pojas crvene osnove s dvadeset i sedam aplikacija, kopčom i krajem, zatim pojas plave osnove s jedanaest aplikacija, kopčom i krajevima, te ženski pojas *de carmexin* urešen zlatovezom, kopčom, krajevima i sa sedam aplikacija.⁶²⁹ Međutim, kod njega su u zalogu bila još dva pojasa nepoznatih osoba: pojas žuto-bijele osnove s kopčom, krajevima i osamnaest aplikacija težine deset unca i jedne kvarte te drugi pojas s kopčom i pet aplikacija.

Najveća količina pojaseva urešenih srebrom ili pozlaćenim srebrom upisana je u inventarima plemića Marka Ivanova Dobrojevića i komunalnog liječnika Antuna iz Spilimberga, koji su posjedovali svaki po osam primjeraka. Ilija Linjičić i plemić Nikola Divnić imali su svaki po šest pojaseva (ne računajući one u zalogu), a plemići Juraj Kamenarić, Juraj Ivetić, Ilija Tolimerić, Šimun Šižgorić i Toma Mirsa te aromatarij Jeronim svaki po četiri pojasa, dok su Juraj i Antun Banjvarić, bilježnik Rafael Ferro i plemić Šimun Šižgorić posjedovali po tri primjerka. I konačno, po dva pojasa zabilježena su u vlasništvu Danijela Jurića, arhiprezbitera Jakova Zilijevića, Lovre Mirse, Margarite Kasalović, plemića Šimuna Tavelića te Florijana Benkovića. U vlasništvu navedenih pojedinaca nalazilo se nešto više od polovine ukupno zabilježenih pojaseva (sedamdeset i sedam komada), što znači da je po jedan pojas posjedovalo još šezdesetak osoba, među njima i tri zlatara: Stjepan Milgostić, Petar Matijević, čiji je pojas na dražbi otkupio zlatar Nikola, te Frane Jurasić zvani Foša.

Masa pojedinačnih pojaseva veoma je rijetko zabilježena (svega deset puta). Na osnovu podataka koje pruža arhivska građa moguće je ustvrditi da je težina pojaseva znatno varirala, od svega pola unca pa do četrnaest unca; najmanje je težio stari svileni pojas Antuna Banjvarića urešen srebrom,⁶³⁰ a najviše crveni svileni pojas plemkinje Dobrice Tavelić⁶³¹ s dijelovima od srebra (tablica 10). Dva pojasa Antuna Banjvarića sa srebrnim aplikacijama te srebrnim pozlaćenim kopčama i krajevima težila su svaki po uncu, a aplikacije (*passeti*) s pojasa Pribislava Draženića, koje su bile založene kod Jurja Kamenarića težile su četiri unce i pet oktava.⁶³² *Vna centura darzento* Rade pok. Ivana Ceturana težila je šest unca,⁶³³ pojas Nikole Divnića crne osnove urešen srebrom težio je sedam unca, a drugi njegov pojas osam i pol unca.⁶³⁴ Muški pojas urešen srebrom koji je založila Marica Krepelić težio je devet unca,⁶³⁵ a pojas žuto-bijele osnove s osamnaest aplikacija, kopčom i krajevima (u zalogu kod Tome Mirse) deset unca i jednu kvartu.⁶³⁶ U jednom sporu zabilježen je pojas od nepoznatog materijala težine dvanaest unca,⁶³⁷ a u

inventaru Nikole Divnića upisan je zalog *ser* Bartula koji je kod Nikole založio sedam pojaseva ukupne težine šesnaest unca i jedan gran.⁶³⁸

Cijene pojaseva (tablica 10) zabilježene su svega dvadeset i dva puta te još pet puta u skupnim zalozima iz kojih nije poznata novčana vrijednost pojedinačnih predmeta. Sukladno veličini, količini i načinu izrade srebrnih, srebrnih pozlaćenih te emajliranih ukrasa, cijena pojaseva znatno je varirala, i to od svega trideset i osam solda, za koliko je bio založen pojas Radoslava Skulčića,⁶³⁹ pa do stotinu devedeset i devet libara i deset solda (oko četrdeset dukata), na koliko je bio procijenjen pojas izrađen „na hrvatski način“ predan za prodaju na javnoj dražbi.⁶⁴⁰ Raskošan je bio i muški pojas trgovca Marka Pavlova založen kod Jurja Dalmatinca s još nekim stvarima, na čiju je plavu osnovu od baršuna bilo aplicirano četrdeset i pet srebrnih dijelova, uključujući i garnituru za kopčanje.⁶⁴¹ Premda je poznat samo ukupni iznos, Nikola Jakšić je vrijednost pojasa, čini se sasvim opravdano, procijenio između trideset pet i četrdeset dukata.⁶⁴² Skupocjen je bio i emajlirani pojas koji je zajedno s crvenim plaštem kod plemića Martina Kamenarića založio Florijan Zavorović.⁶⁴³ Ta su dva predmeta bila u zalogu za dvadeset i osam kvarti brašna, čija je vrijednost iznosila stotinu dvadeset libara (dvadesetak dukata). No, čini se da rečeni Florijan pojas nije otkupio iz zaloga jer je 1451. godine zabilježen među zalozima u inventaru Martinova sina Jurja koji ih je naslijedio nakon očeve smrti.⁶⁴⁴ Iz tog je upisa poznato da je pojas imao crvenu osnovu na koju su bili aplicirani dijelovi od pozlaćenog srebra i emajla. U zalogu kod Martina Kamenarića nalazio se i srebrni pojas Davida Dujmova založen za sto pet libara i jedan solad (dvadesetak dukata), zatim veliki pojas Danijela (ili Davida?) Dujmova sa srebrnim pozlaćenim dijelovima procijenjen na šezdeset i sedam libara i osamnaest solda (oko četrnaest dukata) te veliki muški pojas Jurja Martinuševića sa srebrnim pozlaćenim dijelovima založen za pedeset i osam libara i četrnaest solda (oko dvanaest dukata).⁶⁴⁵ Dvije godine kasnije, 1446. godine, u izvorima je zabilježen srebrni pojas Klare, udovice Šimuna Keglevića iz Hrvatske, založen u Šibeniku za petnaest dukata (oko sedamdeset libara),⁶⁴⁶ a 1460. godine, šibenskom bilježniku Kristoforu Andrijinu bio je upućen poziv za otkup ženskog srebrnog pojasa iz zaloga za četrdeset i tri libre i troškove.⁶⁴⁷ Iste godine prodan je pojas Marice Krepelić težine devet unca, koji je bio u zalogu kod Martina ili Jurja Kamenarića za dvadeset i devet libara i jedan solad. Međutim, Marica ga dugi niz godina nije otkupila pa su ga skrbnici Jurjeve maloljetne djece 1460. godine prodali za četrdeset solda po unci (za osamnaest libara).⁶⁴⁸ Na pet dukata bio je procijenjen muški pojas u vlasništvu Ilije Tolimerića popisan 1452. godine u inventaru tog plemića.⁶⁴⁹ S druge strane,

Gabrijel Dobrojević je za pet dukata u neko doba založio ženski svileni pojas s dijelovima od pozlaćenog srebra i dvije ženske srebrne kopče, koje je 1478. godine trebao otkupiti iz zaloga.⁶⁵⁰ Dvadesetak godina ranije, 1454. godine, u inventaru Danijela Jurića popisana su dva pojasa urešena srebrom procjena na ukupno dvadeset i pet libara, koja je u zalogu kod rečenog plemića imala neka Mirka.⁶⁵¹ U inventaru Martina Kamenarića iz 1444. godine upisan je i dugački ženski srebrni pojas Magdalene Klementove založen za jednu kvartu brašna u protuvrijednosti dvadeset i četiri libre i četiri solda.⁶⁵² Za nešto manje od toga, dvadeset i dvije libre i petnaest solda, bio je založen ženski pojas s uresima od srebra koji je Lovro Mirsa 1460. godine trebao otkupiti iz zaloga, ali to nije učinio pa je prodan na javnoj dražbi za četrdeset i osam solda po unci.⁶⁵³ Rečeni je Lovro u zalogu imao i muški pojas urešen srebrom, koji je 1461. godine također trebao otkupiti iz zaloga, ali za iznos od devetnaest libara i jedan solad.⁶⁵⁴ Otprilike toliko vrijedio je i pojas zlatara Frane Jurasića, koji je sa srebrnim lančićem bio založen za dvadeset i jednu libru,⁶⁵⁵ dok je pojas marangona Grgura bio u zalogu za dva dukata (oko dvanaest libara).⁶⁵⁶ Preostali poznati iznosi zaloga iznosili su deset ili manje libara, što daje zaključiti da su ti pojasevi bili jednostavnijeg oblikovanja te da su sadržavali manju količinu metalnih dijelova. Za deset libara bio je založen pojas nekog Ivana *de Potin* s uresima od pozlaćenog srebra,⁶⁵⁷ te pojas Rade pok. Ivana Ceturana težine šest unca, koji je 1454. godine među zalozima popisao u inventaru plemkinje Dobrice Tavelić.⁶⁵⁸ Toliki je bio i preostali dug koji je za sedam založenih pojaseva morao podmiriti ser Bartul.⁶⁵⁹ Za svega dva solda manje – za devet libara i osamnaest solda – u zalogu je bio pojas kipara Petra Berčića,⁶⁶⁰ dok je pojas zlatara Petra Matijevića na javnoj dražbi prodan nekom zlataru Nikoli za osam libara i dva solda.⁶⁶¹ Crni svileni pojas Pribislava Draženića s uresima od srebra bio je u zalogu za sedam libara i tri solda,⁶⁶² dok su dva pojasa žene Gašpara Rohlića bila u zalogu za ukupno sedam libara i pet solda, ali ih potonja nije otkupila pa su na javnoj dražbi prodana za četiri libre.⁶⁶³ Za iznos od jednog dukata bio je u zalogu pojas Grgura Smilovića sa srebrnim dijelovima,⁶⁶⁴ dok je Margarita Nikolina za četiri libre založila muški pojas svilene osnove sa srebrnim aplikama.⁶⁶⁵ No, osim pojaseva sa srebrnim i srebrnim pozlaćenim segmentima, postojali su i pojasevi urešeni pozlaćenim bakrom, o čemu svjedoči kožni pojas koji je Dražica, udovica Regnalda Dragotina, založila za pet libara.⁶⁶⁶

Iz prethodno navedenog, jasno je da su i pojasevi, baš kao i druge vrste predmeta profane namjene, ujedno služili i kao zaliha kapitala.

POJASEVI (<i>centure, çenture, cinture, zenture, centurete, centi, çenti, zenti, zune, zone, tesuti, cinguli</i>)			
VLASNIK	POJAS	TEŽINA	VRIJEDNOST
—	<i>... cingulum fulcitum argento albo more Corvatorum...</i>	—	199 libara 10 solda
Florijan Zavorović	<i>... vna centura da dona zmalhada et vna mantelina vermiglia... (drugi put popisana kao: I^a cintura darzento indorada sul cento vermexo lauorada cum smaldi...)</i>	—	28 kvarti brašna (120 libara*)
David Dujmov	<i>Per vna centura darzento...</i>	—	105 libara 1 solad
Danijel (David?) Dujmov	<i>Per vna centura granda indorada...</i>	—	67 libara 18 solda
Juraj Martinušević	<i>Per vna centura granda indorada...</i>	—	58 libara 14 solda
Kristofor Andrijin	<i>... centuram muliebrem de argento...</i>	—	43 libre
Marica Krepelić	<i>Per vna centura darzento da homo...</i>	9 unca	29 libara 1 solad
Mirka	<i>Do çenture de dona vna rosa laltra verde zuna guarnida darzento...</i>	—	25 libara*
Magdalena Klementova	<i>Per vna centura darzento de dona longa...</i>	—	24 libre 4 solda
Lovro Mirsa	<i>... vnam centuram de argento muliebrem...</i>	—	22 libre 15 solda
zlatar Frane Jurasić	<i>... unum cingulum fulcitum argento et unam catenellam argento...</i>	—	21 libra*
Lovro Mirsa	<i>... vnam centuram fultam argento ab homine...</i>	—	19 libara 1 solad
Ivan de Potin	<i>Vna centura de argento dorada...</i>	—	10 libara
Rada pok. Ivana Ceturana	<i>Vna centura darzento...</i>	6 unca	10 libara
ser Bartul	<i>Vna cintura de argento in pegno al antiga et sie senza cauo...</i>	16 unca 1 gran	10 libara* (preostali dug)
kipar Petar Berčić	<i>... vnum cingulum argenteum vermeium...</i>	—	9 libara 18 solda
zlatar Petar Matijević	<i>Vna centura de argento cum cento viridi Nicolao aurifici...</i>	—	8 libara 2 solda
žena Gašpara Rohlića	<i>... vnam centuram de argento auratam cum cento serico blauo et vnum centum sericum pauonacium fulcitum argento...</i>	—	7 libara i 5 solda*

VLASNIK	POJAS	TEŽINA	VRIJEDNOST
Pribislav Draženić	<i>... centura dargento de seda negra...</i>	—	7 libara i 3 solda
Dražica, udovica Regnalda Dragotina	<i>Item vna centura de rame indorada suso vno zento de chuoro...</i>	—	5 libara
Margarita Nikolina	<i>... unum cingulum argenti super tesuto sirici uiridis ab homine...</i>	—	4 libre
Radoslav Skulčić	<i>... vnam centuram argenteam...</i>	—	38 solda
Marko Pavlov	<i>... unum cingulum argeneteum ab homine cum peciis 45 argenti computatis capitibus in disctis peciis cum cinto veluti blaii. Item unam gonellam ... cum axulis argenteis inauratis et smaltatis partim 36...</i>	—	49 dukata, 2 libre i 3 solda
Klara, udovica Šimuna Keglevića	<i>... centuram ab homine fulcitam argento...</i>	—	15 dukata
Ilija Tolimerić	<i>Vn cento da homo de pano darzento de ducati 5 fornido de arzento.</i>	—	5 dukata
Gabrijel Dobrojević	<i>... centuram sirici rubei cum argento aurato a muliere et duo paria flubaris argenti amelati per suribus mulieris...</i>	—	5 dukata*
marangon Grgur	<i>... unam centuram argenti super tesuto sirici blaii...</i>	—	2 dukata
Grgur Smilović	<i>... vnam centuram de argento cum cento carmesino...</i>	—	1 dukat
Dobrica Tavelić	<i>Vna centura darzento sul cento vermeio de seda onze 14.</i>	14 unca	—
—	<i>... una centura de unciis XII...</i>	12 unca	—
Juraj Kamenarić (mlađi)	<i>Vna centura de dona sul cento verde de liga de soldo vechio...</i>	10 unca 1 kvarta	—
Nikola Divnić	<i>Centura una de dona dargento sopra cento rosa pexa onze 8 et ÷.</i>	8 ½ unca	—
Nikola Divnić	<i>Vno cento negro furnido de argento figura pexa onze 7.</i>	7 unca	—
Antun Banjvarić	<i>Doi centure de argento sol cento rosso con fiube e caui indorai in ciascon onza 1.</i>	2 x 1 unca	—
Antun Banjvarić	<i>I^a centura uechia sol cento de seda de arzento cercha onze ÷.</i>	½ unce	—

Tablica 10. Težine i cijene pojaseva zabilježene u šibenskim arhivskim izvorima 15. stoljeća
(Zvjezdicom /*/ su označeni skupni zalozii iz kojih nije moguće precizno odrediti cijenu pojaseva.)

5.2.3.7. *Gumbi*

Kopčanje odjevnih predmeta pomoću gumba postalo je popularno u posljednjim desetljećima 13. stoljeća, a prema mišljenju Marie Giuseppine Muzzarelli, upravo je upotreba gumba odigrala važnu ulogu u promjeni kasnosrednjovjekovnih kostima, to jest u sužavanju i skraćivanju krojeva.⁶⁶⁷ Tijekom narednog stoljeća njihova je popularnost sve više rasla pa su postajali sve brojniji i raskošniji, što je u konačnici dovelo do izglasavanja niza zakona kojima se nastojalo regulirati raskoš i razmetljivost, osobito kod djece i žena.⁶⁶⁸ U nekim gradovima zakonske su regulative ženama i djeci branile upotrebu pojedinih vrsta gumba, dok je količina onih dozvoljenih na ženskim i dječjim odjevnim predmetima, u odnosu na muške, bila reducirana.⁶⁶⁹ Primjerice, u 14. stoljeću u Firenci na rukavima muških kostima nizovi gumba mogli su sezati od zapešća pa sve do ramena, dok su ženski rukavi smjeli sadržavati gumbе samo do lakta.⁶⁷⁰ Međutim, zakonom iz 1355. godine ženama je u tom gradu bilo zabranjeno nositi gumbе s rupicom za kopčanje, ali ne i dekorativne „perle“, pa se upotrebom takvih ukrasa doskočilo toj zabrani.⁶⁷¹ Nešto sjevernije, u Veneciji, 1360. godine izglasan je zakon prema kojemu je dječacima mlađim od dvanaest godina bilo zabranjeno nositi setove gumba veće od dvanaest komada i teže od jedne unce, ali za starije dječake nije bilo nikakvih ograničenja.⁶⁷²

U kasnom srednjem vijeku srebrni su gumbi nerijetko bili pozlaćivani i ukrašeni filigranom, emajlom, draguljima i poludraguljima, a osim njih postojali su i oni izrađeni od bisera, bjelokosti, gorskog kristala, stakla, kosti i bakrenih slitina.⁶⁷³ Setovi su se sastojali od svega nekoliko pa do više desetaka, a ponekad i preko stotinu komada.⁶⁷⁴ Resili su prednju stranu haljina i ogrtača te rukave na kojima su, doduše, nerijetko imali tek dekorativnu funkciju.⁶⁷⁵ Vizualno su djelovali vrlo efektно i atraktivno, a kada se stara odjeća istrošila, mogli su se s nje ukloniti i ponovno upotrijebiti na novim odjevnim predmetima ili čuvati kao zalihe kapitala.

U 15. stoljeću u Šibeniku gumbе su nosili muškarci, žene i djeca, što je potvrđeno arhivskim izvorima u kojima je zabilježeno preko četiri tisuće komada.⁶⁷⁶ Oni su pretežno bili izrađeni od pozlaćenog srebra i srebra, a u spisima su zabilježeni i gumbi od zlata, mjedi (*de laton*) i bisera (*de perle*) te neprecizirane vrste materijala. U izvorima su najzastupljeniji *botoni* (*bottoni*, *butoni*, *butuni*, *butuneli*, *botonçelli*, *botoncini*, *botonzeli*, *botonzelli*, *butonzelli*), a znatno rjeđe *maspili*, *botoni de perle*, *botoni dopioni* (*dopini*, *dopioni*, *dupioni*), *pianete* (*pianette*, *planete*) i *peroli* (*piroli*, *piruli*, *piroleti*, *pirolleti*).

Botoni su najčešće bili izrađeni od pozlaćenog srebra (preko tisuću i četiristo komada) i srebra (tisuću sto šezdeset komada), a pozlata je krasila i dvjestotinjak gumba od nepoznatog materijala. Osim toga, u spisima je zabilježeno i stotinu trideset „botuna“ od mjedi te gotovo stotinu sedamdeset komada od nepoznatog, odnosno nepreciziranog materijala. Iako su u najvećem broju slučajeva popisani bez opisa, očito je da su postojale razlike u veličini, na što ukazuje korištenje deminutiva (*butuneli, botonçelli, botoncini, botonzeli, botonzelli, butonzelli*) i drugih oznaka kojima su se označavali gumbi manjih (*pizuli, pizoli, picholi, parui, menori, menudi*), srednjih (*mezani*) i većih dimenzija (*grandi*). U nekoliko dokumenata navedeni su i pridjevi kojima se pobliže nastojalo odrediti izgled pojedinih kompleta. Tako je, primjerice, na paru ženskih rukava (*brazali*) od zelenog baršuna, upisanom u inventaru Antuna Banjvarića, zabilježeno četrdeset srebrnih pozlaćenih gumba zvanih *garofolai*.⁶⁷⁷ Po svemu sudeći, oni su nalikovali jagodama naušnica koje se u izvorima javljaju pod nazivima *cercelli garofaladi* (*garofolari, garofolati*), a čija je površina vjerojatno bila urešena mnoštvom istaka koji su u većoj ili manjoj mjeri asocijali na mirodiju klinčića.⁶⁷⁸ S druge strane, u inventaru Florijana Benkovića popisan je par crvenih ženskih rukava (*manege da dona*) s pedeset malih pozlaćenih prošupljenih gumbića (*botonzeli 50 straforadi indoradi picoli*).⁶⁷⁹ Nekoliko je setova pobliže definirano oznakama *a fil, a fillo, da fil i de fil*, međutim, nije uvijek sa sigurnošću moguće utvrditi je li riječ o gumbima u nizu ili onima izvedenim tehnikom filigrana. Kakvoća srebra zabilježena je svega jednom, u dokumentu kojim je plemiću Jurju Kamenariću (mlađem, op. a.) predano stotinu i sedam srebrnih pozlaćenih gumba „kakvoće starih solda“, ukupne težine deset unca i dvije kvarte (nešto više od tristo grama).⁶⁸⁰ Da su pojedine vrste bile namijenjene isključivo ženama svjedoči upis u inventaru Nikole Divnića, u kojemu se navode trideset i četiri mala ženska pozlaćena gumba (*botoni fimeli*) ukupne težine jedne i pol unce.⁶⁸¹

Srebrni i srebrni pozlaćeni *botoni* najčešće su navođeni „rinfuzo“, odnosno odvojeno od odjevnih predmeta, i to u zalozima ili inventarima preminulih osoba. Njihova je količina varirala od svega jednog pa do stotinu četrdeset i četiri komada, ali su najčešće zabilježene količine od po dvadesetak, tridesetak i četrdesetak gumba. Međutim, u takvim zapisima nije sasvim jasno radi li se o kompletima ili raznovrsnim gumbima koje su vlasnici držali zajedno. Ipak, u izvorima se navodi i dvadesetak odjevnih predmeta s pripadajućim setovima srebrnih, srebrnih pozlaćenih i pozlaćenih botuna. Riječ je o šesnaest halja (*gona, gonela, gonella, gonelletta*), pet ogrtača (*varnaza, varnaça, uarnazon, varnazon, zuarnaza*) i četiri para rukava (*manege, manegeti, brazali*). Na haljama su zabilježeni kompleti od dvadeset, dvadeset i šest,

trideset i četiri, trideset i pet, trideset i osam, četrdeset, četrdeset i četiri te četrdeset i osam gumba, na ogrtačima setovi od četrdeset, četrdeset i četiri, pedeset i jednog te sedamdeset i dva gumba, a na rukavima kompleti od četrdeset, pedeset te sedamdeset i dva gumba. Haljine su najčešće imale po tridesetak ili četrdesetak botuna, a najmanji set od dvadeset srebrnih pozlaćenih gumba nalazio se na zeleno-crnoj haljinici koja je pripadala kćeri zlatara Stjepana Ivanova Skočibuhe.⁶⁸²

Cijena srebrnih gumba u izvorima je zabilježena svega osam puta, mahom u inventarima plemića Martina i Jurja Kamenarića, u kojima je upisan veći broj zaloga. U Martinovu popisu dobara zabilježeni su sljedeći zalozi: zalog nekog postolara Jurana koji je za oko pet libara založio trideset pet i pol srebrnih gumba, potom zalog Radmila Milgostića Vlaha koji je svojih trideset i sedam srebrnih gumba založio za oko sedam libara, zalog Živka i Jurja koji su dvadeset i pet srebrnih gumba založili za sedam libara i sedamnaest solda, pa zalog nepoznatog ribara kojemu je za dvadeset i devet srebrnih gumba Martin isplatio oko dvanaest libara, potom zalog Radoslava, izrađivača mačeva, koji je za svojih trideset i osam srebrnih gumba dobio oko devetnaest libara.⁶⁸³ Među zalozima u inventaru Jurja Kamenarića popisano je zalog supruge nekog Jurja iz Vrtova, koja je za svega četiri solda založila devetnaest komada i dvije polovice srebrnih, potom zalog Dobre Druščinić kojoj je Juraj za dvadeset i pet srebrnih gumba isplatio tri libre i tri solda, te zalog nekog Radmila iz katuna Volnić, koji je za trideset i osam srebrnih gumba dobio sedam libara.⁶⁸⁴ Kako doznajemo iz kasnijeg spisa, Radmilovih trideset i osam gumba težilo je tri unce i tri kvarte (nešto više od stotinu grama), a devetnaest gumba supruge Jurja iz Vrtova jednu uncu.⁶⁸⁵

Novčana vrijednost srebrnih pozlaćenih gumba zabilježena je svega tri puta. Iz spisa od 2. prosinca 1442. godine doznajemo da je Matija Smetić kod Luke Stjepanova u neko doba založio trideset i devet srebrnih pozlaćenih gumba za četiri libre i šest solda,⁶⁸⁶ a dva upisa zabilježena su u inventaru Jurja Kamenarića. Taj je plemić Vladici (iz Pišće) za dvanaest malih srebrnih pozlaćenih gumbića težine pola unce isplatio osam solda, a Radoslavu Skulčiću dvanaest libara i četiri solda za trideset i tri srebrna pozlaćena gumba težine dvije unce i tri oktave.⁶⁸⁷ Masa srebrnih pozlaćenih gumba zabilježena je još tri puta. U inventaru Nikole Divnića popisano je dvadeset i šest velikih srebrnih pozlaćenih gumba težine četiri unce i sedam oktava,⁶⁸⁸ a u inventaru Florijana Benkovića trideset i osam srebrnih pozlaćenih gumba težine pet unca,⁶⁸⁹ dok je u spisu iz 1470. godine zabilježeno stotinu i sedam srebrnih pozlaćenih

gumba „kakvoće starih solda“ težine deset unca i dvije kvarte.⁶⁹⁰ Očito se radilo o gumbima različitih veličina, čija je težina pojedinačnog komada varirala od jednog pa do pet grama.

U jednom dokumentu navodi se četrdeset srebrnih pozlaćenih gumba zvanih *maspili*,⁶⁹¹ ali iz zapisa nije moguće utvrditi jesu li se i po čemu razlikovali od botuna. Budući da su u zadarskim izvorima 14. stoljeća *maspili* ipak nešto brojniji, Marijana Kovačević je zaključila da ta dva pojma vjerojatno označavaju istu vrstu gumba.⁶⁹²

Biserni gumbi su također označavani riječju *botoni*, odnosno *botoni de perle*, te su i oni u izvorima navođeni na odjevnim predmetima i samostalno. Kompleti bisernih gumba najčešće su sadržavali po trideset i devet ili četrdeset komada, no bilo je i setova od jedanaest, dvanaest, trideset i dva, trideset i četiri te trideset i osam gumba. Takvi su se kompleti uglavnom nalazili na haljama (*gonele*, *gonelle*) i ogrtačima (*varnaze*). U inventaru Jurja Kamenarića zabilježene su dvije halje s kompletima od trideset i devet bisernih gumba,⁶⁹³ u inventaru Marka Ivanova Dobrojevića jedna takva haljina,⁶⁹⁴ a u popisima dobara Ilije Tolimerića i Rafaela Ferro po jedna haljina s četrdeset komada.⁶⁹⁵ U inventaru Stjepana Merzinića upisana je ljubičasta haljina s nepoznatom količinom bisernih gumba, koja je vjerojatno činila komplet s ljubičastim ogrtačem urešenim *cum botoni dopioni doro*,⁶⁹⁶ a u inventaru Tome Mirse dvije ženske *ueste* od baršuna s nepoznatom količinom bisernih gumba i *cum busto de perle*.⁶⁹⁷ Biserni su gumbi u nekoliko navrata zabilježeni samostalno, bez odjevnih predmeta, pa su tako u inventaru Ilije Linjičića upisana dva kompleta od četrdeset komada,⁶⁹⁸ a u inventaru Dobrice Konjević set od trideset i dva gumba, dok je Grgur Tuškanić iz zaloga trebao otkupiti set od jedanaest gumba s pripadajućim „očicama“ za kopčanje (*botonaduram perlis*) i još dvanaest bisernih gumba (*botonos duodecum perlarum*).⁶⁹⁹ Iz izvora doznajemo da su biserni gumbi mogli biti i ukrašavani. Naime, u inventaru Šimuna Šižgorića popisano je trideset i osam bisernih gumba s obiteljskim grbom (*botoni de perle cum le arme nostre*),⁷⁰⁰ a u inventaru plemića Nikole Divnića trideset i četiri biserna gumba s njegovim grbom (*botoni de perle cum lor arma*) ukupne težine sedam i pol unca.⁷⁰¹ Međutim, nije jasno jesu li grbovi bili urezani u biserje ili izvedeni nekom drugom tehnikom. Osim toga zanimljiv je i upis u dokumentu iz 1470. godine u kojemu se spominje trideset i devet bisernih gumba bez emajla (*39 botoni de perle senza smaldi*).⁷⁰² No, osim u funkciji gumba, biserje se koristilo i na drugim predmetima, o čemu je već bilo govora.⁷⁰³ Nažalost, novčana vrijednost bisernih gumba nije zabilježena.

Odjeću su krasili i *piroli*, *piruli*, *peroli*, *piroleti*, *pirolleti*, to jest gumbi koji su prema tumačenju Bartolomea Cecchettija imali kruškoliki oblik i bili izrađivani od različitih materijala

(tkanine, žice, zlata, srebra, pozlaćenog srebra, bakra, emajla, jantara, kristala).⁷⁰⁴ No, u šibenskim izvorima 15. stoljeća zabilježeni su samo oni od srebra, pozlaćenog srebra i s pozlatom, a u dva navrata spominju se i *peroli* bez precizirane vrste materijala. Sveukupno je izbrojano nešto više od tristo pedeset komada (preko stotinu dvadeset srebrnih pozlaćenih, stotinjak srebrnih, pedeset i četiri s pozlatom te sedamdeset i osam od nepoznatog materijala). Setovi takvih gumba sastojali su se od dvadeset i sedam, trideset, trideset i pet, trideset i šest, četrdeset, četrdeset i tri, pedeset i četiri te šezdeset i dva komada. U inventaru Tome Mirse popisana je par rukava s dvadeset i sedam srebrnih *peroli da fil* i kopčicama (*axolete*) i još jedan par rukava s trideset i pet *peroli da fil et axolete* od nepoznatog materijala.⁷⁰⁵ U popisu dobara Lovre Dominikova zabilježene su dvije halje sa srebrnim gumbima (jedna s trideset i šest, a druga s četrdeset *peroli darzento*), a odvojeno su popisana još pedeset i četiri srebrna pozlaćena gumba (*piroletti de fil*).⁷⁰⁶ Ilija Tolimerić posjedovao je dva para rukava, od kojih je jedan imao trideset srebrnih pozlaćenih *pirola da fil*,⁷⁰⁷ a drugi šezdeset i dva srebrna pozlaćena *piruli da fil*.⁷⁰⁸ U inventaru Danijela Jurića spominju se srebrni pozlaćeni *botonçelli pirolletti* manjih dimenzija,⁷⁰⁹ a u inventaru Jurja Banjvarića par rukava urešen s četrdeset i tri *peroli de fil* od nepoznatog materijala.⁷¹⁰ Pet setova označeno je oznakom *de fil*, međutim nije sasvim jasno je li riječ o gumbima izvedenim tehnikom filigrana ili nanizanim gumbima. Cijena je poznata samo za trideset srebrnih pozlaćenih gumba (*pirolas*) koje je Šimun Jaričić iz Šibenika trebao otkupiti iz zaloga za dvadeset sedam libara i sedam solda.⁷¹¹

U šibenskim izvorima spominje se i preko četrdeset pedeset plosnatih gumba zvanih *pianete* (*pianette*,⁷¹² *planete*), koji su također navođeni na odjevnim predmetima i samostalno. Srebrnih je bilo stotinu pedeset i pet komada, srebrnih pozlaćenih dvostruko manje, a za *pianete* na paru svilenih rukava popisanih u inventaru Šimuna Šižgorića nije navedena ni količina ni vrsta materijala.⁷¹³ Mara, udovica Luke Matijaševića, posjedovala je trideset i šest srebrnih gumba zvanih *pianete*,⁷¹⁴ plemić Marko Ivanov Dobrojević osamnaest *pianete darzento*, četrdeset i tri *pianete de arzento da fil* te trideset i tri srebrne *pianete* na paru rukava,⁷¹⁵ a Šimun Tavelić četrdeset ženskih srebrnih pozlaćenih „pianeta“ i nepreciziranu količinu takvih gumba na dvama odjevnim predmetima.⁷¹⁶ Kada izuzmemo zapise u kojima se *pianete* navode samostalno (bez odjevnih predmeta), dolazimo do zaključka da su se najčešće javljale na rukavima (u kompletima od dvadeset i pet, trideset i tri te pedeset komada). No, dvije srebrne *pianette* zabilježene su i na dječjoj haljinici koja je pripadala kćeri zlatara Stjepana Ivanova Skočibuhe.⁷¹⁷ Vrlo je moguće da je ta dva srebrna plosnata gumba izradio upravo Skočibuha,

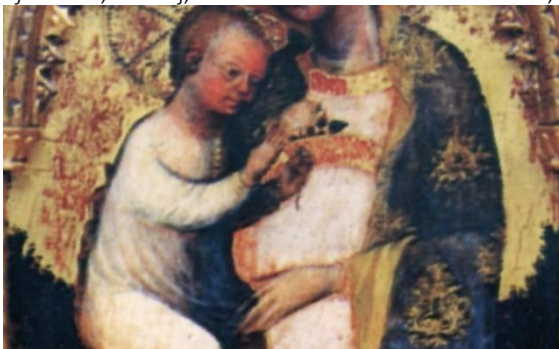
jer je prilikom sastavljanja njegova inventara u zlatarskoj radnji zatečeno pedeset i devet novih srebrnih „bijelih“, (vjerojatno neukrašenih) gumba tog tipa, koji su gotovo nedvojbeno nastali u njegovoj radionici.⁷¹⁸ Budući da je njihova ukupna masa iznosila jednu uncu, tri kvarte i jednu oktavu (oko pedeset i šest grama), moguće je zaključiti da je komad težio nešto manje od grama. No, očito su i *pianete* bile različitih veličina jer je Jurju Kamenariću 1470. godine predano trideset i devet srebrnih pozlaćenih gumba tog tipa,⁷¹⁹ čija je težina iznosila četiri unce manje jednu oktavu (oko stotinu i petnaest grama), to jest nešto manje od tri grama po komadu. Komunalni liječnik Antun iz Spilimberga posjedovao je tri unce srebrnih pozlaćenih „pianeta“, ali u njegovom slučaju nije poznat broj komada.⁷²⁰ Novčana vrijednost navedena je samo za trideset i devet srebrnih gumba (*planetas argenteas*) koje je Antun Franin Mišić trebao otkupiti iz zaloga za šesnaest libara i osam solda.⁷²¹

U manjem broju dokumenata spominju se i gumbi zvani *botoni dopioni doro* ili samo *dopini*, *dopioni* i *dupioni*. Iako se najčešće spominju na odjevnim predmetima, za tu vrsta gumba nijednom nije preciziran broj komada, a budući da opisi posve izostaju, nije sasvim jasno jesu li imali funkcionalnu ili isključivo dekorativnu namjenu. Na paru rukava u popisu dobara Tome Draganića *dopini doro* zabilježeni su zajedno s parom srebrnih kopčica (*azule*),⁷²² a za ljubičasti ogrtač popisan u inventaru Stjepana Merzinića navedeno je da je bio urešen *cum botoni dopioni doro*.⁷²³ Osim u navedenim dokumentima, odjevne predmete *cum dopioni/dupioni* nalazimo u inventarima plemića Ilije Tolimerića,⁷²⁴ Tome Mirse,⁷²⁵ Jurja Banjvarića,⁷²⁶ Šimuna Šižgorića⁷²⁷ i Jurja Kamenarića,⁷²⁸ ali nije posve jasno je li riječ o vrsti svilene tkanine ili gumbima. U popisu dobara komunalnog bilježnika Rafaela Ferro popisane su četiri unce *de dopioni in dui cauezi de oro*,⁷²⁹ no iz upisa nije razvidno je li riječ o gumbima omotanim u dva komadića tkanine ili o gumbima čuvanim u kapuljačama (ili rupcima).⁷³⁰

Iako su srebrne, srebrne pozlaćene i biserne gumbice posjedovali pripadnici raznih slojeva društva, na odjevnim predmetima susrećemo ih uglavnom u inventarima plemića, imućnijih građana i crkvenih dostojanstvenika. To pak daje naslutiti da su skupocjeniji gumbi siromašnijim pojedincima služili kao zalihe kapitala, odvojeno od odjevnih predmeta, dok su sami nosili odjeću bez gumba ili s gumbima od jeftinijih materijala, primjerice bakrenih slitina. Tome u prilog govori i upis u inventaru Marina Nišića iz 1454. godine u čijem se dućanu nalazilo stotinu trideset mjedenih gumba vjerojatno namijenjenih prodaji.⁷³¹ No, da su gumbice u „rinfuzi“ posjedovali i plemići, svjedoči upis u inventaru Jurja Kamenarića, koji je u rupčiću izvezenim svilom i zlatnim nitima držao par jantarnih krunica i srebrne pozlaćene gumbice.⁷³²

Slika 101. Menegelo Ivanov de Canali, *Bogorodica s Djetetom*, detalj, iz crkve sv. Križa u Šibeniku,

Slika 102. Blaž Jurjev, *Bogorodica s Djetetom*, detalj poliptiha, druga četvrtina 15. stoljeća, iz crkve sv. Krševana u Šibeniku, Dijecezanski muzej, Šibenik

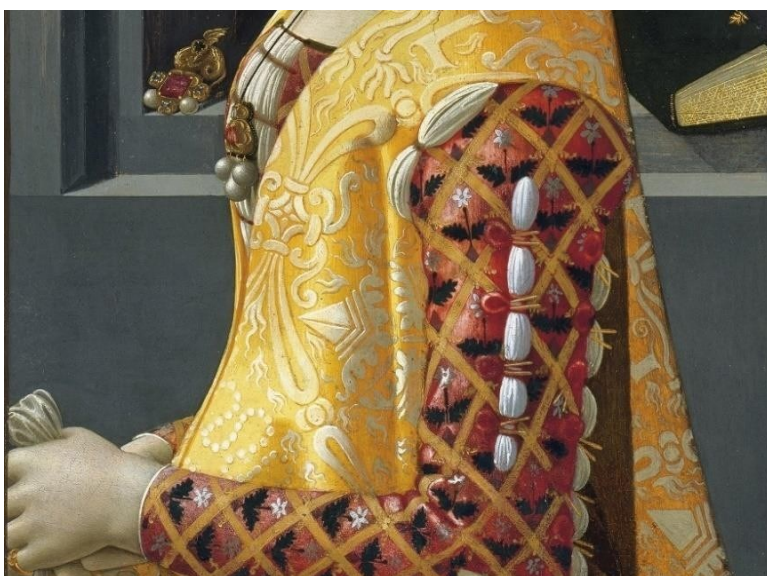
Slika 103. Juraj Petrović, *Bogorodica iz kompozicije Raspeća*, detalj, 1441., iz crkve sv. Frane u Šibeniku, Dijecezanski muzej, Šibenik (foto: Emil Hilje)

Dok se arheološki materijal detaljnije ne prouči, predodžbu o tome kako su mogli izgledati pojedini šibenski kasnosrednjovjekovni gumbi pružaju, primjerice, slika Menegela Ivanova de Canalija s prikazom *Bogorodice s Djetetom* iz crkve sv. Križa, potom šibenski *Poliptih* Blaža Jurjeva iz crkve sv. Krševana te skulptura *Bogorodice* iz samostana Sv. Frane, djelo drvorezbara Jurja Patrovića. Na Menegelovoj slici oveći pozlaćeni gumbi rese rukave haljinice malog Krista i Bogorodice (slika 101), a na slici Blaža Jurjeva pozlaćeni se gumbi nalaze na prednjoj strani Kristove haljinice (slika 102), dok su na skulpturi Bogorodice omanji sferni gumbi nanizani u gornjoj trećini haljine (slika 103). No, kako je već ranije zamijećeno, o izgledu srednjovjekovnih gumba na našim prostorima dijelom govore i ukrasne jagode aplicirane duž bočnog oplošja pojedinih ophodna raspela, koje su vjerojatno nalikovale gumbima nošnje onoga vremena.⁷³³ Međutim, na šibenskim raspelima iz 14. i 15. stoljeća takve jagode nisu sačuvane.⁷³⁴

Premda su gumbe nedvojbeno izrađivali i lokalni zlatari, u izvorima su pronađena tek dva dokumenta koji to i potvrđuju. Naime, kada su zlatari Matej i Šimun Pomenić 1447. godine odlučili raskinuti poslovnu zajednicu i podijeliti zajednička dobra, izabrali su arbitražne suce prema čijem je pravorijeku Matej o svom trošku morao izraditi gumbe *a fillo* Lovri pok. Tome Mirse.⁷³⁵ Iako nije precizirana vrsta materijala, vjerojatno se radilo o srebrnim ili srebrnim pozlaćenim gumbima izvedenim tehnikom filigrana. Da je gumbe izrađivao i zlatar Stjepan Ivanom Skočibuha daje naslutiti upis u njegovu inventaru iz 1444. godine, u kojemu su – u njegovoj radnji – popisani i *botoni*.⁷³⁶

5.2.3.8. *Kopčice (ažule) i broševi*

Osim gumba, razmjerno čest ures šibenskih kasnosrednjovjekovnih kostima bile su metalne kopčice (*asole, axole, axolle, axule, azole, azule, asolete, axolete*) koje se spominju u dvadesetak dokumenata. Iako je funkcija takvih predmeta bila primarno funkcionalna, a tek sekundarno estetska, raznolikost njihova oblika omogućavala je izražavanja modnog ukusa, a samim time i društveno-ekonomskog statusa, pa ih je na određenoj razini moguće svrstati u kategoriju nakita.⁷³⁷ Ivna Anzulović u terminu *asule* prepoznaje dvodijelne kopčice (ažulice) od savijene srebrne žice s „muškim“ krajem u obliku kukice i „ženskim“ u obliku petlje (slika 104, slika 105), kakve se pod nazivima *kukci, kukčići, kučari, ažule* i *onzule* upotrebljavaju još danas.⁷³⁸ Međutim, pojedini opisi kopčica i težine kompleta zabilježene u arhivskim izvorima govore u prilog tomu da su *asole* u 15. stoljeću bile različitih oblika, od jednostavnih kukica s petljom pa sve do onih na čije su kukice bile aplicirane metalne, ponekad emajlirane⁷³⁹ i reljefno⁷⁴⁰ izvedene pločice. Da se ta vrsta kopčica doista sastojala od dva dijela (kukice i petlje), daju naslutiti zapisi u pisanim vrelima u kojima su najčešće navođene u paru. U šibenskim izvorima zabilježeno je preko četristo sedamdeset pari i preko stotinu pedeset komada kopčica, a ta je brojka nedvojbeno bila još i veća jer u osam slučajeva nije navedena količina.⁷⁴¹

Slika 104. Domenico Ghirlandaio, *Portret Giovanne Tornabuoni*, detalj, 1489. – 1490, Museo Nacional Thyssen-Bornemisza, Madrid (izvor: <https://www.tuttartpitturascolturafoesiamusica.com/2018/02/Domenico-Ghirlandaio-Giovanna-Tornabuoni.html>, pristupljeno 16. kolovoza 2020.)

Slika 105. Francesco Bianchi Ferrari, *Palla delle tre croci*, detalj, 1490. – 1495., detalj, Galleria Estense, Modena (izvor: https://www.flickr.com/photos/andrea_carloni/26104713772/in/album-72157664408468484/, pristupljeno 21. kolovoza 2020.)

Najbrojnije su bile kopčice od pozlaćenog srebra (stotinu sedamdeset i sedam pari i još gotovo stotinu trideset komada), koje su najčešće bile u vlasništvu pripadnika šibenskih plemića. Šimun Šižgorić imao je dvadeset i četiri para,⁷⁴² Dobrica, udovica Ivana Konjevića, dvadeset i dva para,⁷⁴³ Florijan Zavorović, Margarita Kasalović⁷⁴⁴ i Filip Šižgorić po dvadeset pari,⁷⁴⁵ Ilija Tolimerić je posjedovao nepoznati broj manjih kopčica (*axolete*) na ogrtaču (*varnazon*) te još trideset i osam pari kopčica; osamnaest pari resilo je jednu haljinu (*gonella*), a drugih osamnaest haljinu i ogrtač (*gonella e vernaza*), dok su preostala dva para popisana neovisno o odjevnom predmetu.⁷⁴⁶ Osamnaest pari srebrnih pozlaćenih kopčica bilo je i u vlasništvu Lovre Dominikova,⁷⁴⁷ a Šimun Ljubić je istu količinu založio za četrdeset libra.⁷⁴⁸ Jedanaest pari kopčica Danijela Dujmova bilo je založeno s drugim predmetima kod Jurja Kamenarića,⁷⁴⁹ dok je Ivan Tolimerić svojih osam pari starih srebrnih pozlaćenih kopčica (*axularum antiquarum argenti aurati*) s drugim stvarima prodao Petru Ciprijanovu Divniću za trideset dukata.⁷⁵⁰ Nekoliko je pojedinaca imalo određenu količinu nesparenih kopčica, koje su navedene po komadu. Marko Pavlov je posjedovao haljinu urešenu s trideset i šest srebrnih pozlaćenih emajliranih kopčica (*axulis argenteis inauratis et smaltatis*),⁷⁵¹ od kojih su neke bile velike (*magnate*), a Ilija Tolimerić imao je dvadeset komada pozlaćenih kopčica (*peca vinti de axole indorade*) na jednoj haljini,⁷⁵² dok je u vlasništvu plemića Stjepana Mirse bilo osamnaest srebrnih pozlaćenih kopčica popisanih bez odjavnog predmeta.⁷⁵³ U inventaru plemića Jurja Ivetića zabilježen je par ženskih rukava s petnaest velikih kopčica (*azole... grande indorade de manege de dona*),⁷⁵⁴ a Ivan Ripčić je svojih četrdeset kopčica trebao otkupiti iz zaloga za četrdeset i tri libre i deset solda te troškove pravnog postupka.⁷⁵⁵ Dakle, kopčice Florijana Zavorovića vrijedile su po paru nešto više od šezdeset i tri solda (nešto više od tri libre),⁷⁵⁶ one Šimuna Ljubića vrijedile su po paru nešto više od četrdeset i četiri solda (više od dvije libre), a one Ivana Ripčića po komadu gotovo dvadeset i dva solda (više od libre).

Srebrne kopčice zabilježene su u ukupno desetak spisa u kojima je popisano stotinu trideset i pet pari, također uglavnom u vlasništvu plemića. Najveća količina srebrnih kopčica popisana je u inventarima Martina i Jurja Kamenarića, koji su osim vlastitih primjeraka u zalogu imali i kopčice drugih pojedinaca. U Martinovoj se kući, primjerice, nalazilo čak šezdeset unca, odnosno gotovo kilogram i osamsto grama srebra u gumbima i kopčicama te dvadeset i tri para srebrnih kopčica u zalogu: o dvadeset pari srebrnih pozlaćenih kopčica Florijana Zavorovića već je bilo govora,⁷⁵⁷ a njima treba pridodati dva para srebrnih kopčica Damijana Miršića težine dvije unce i jedne kvarte založena za šest libara i dva solda,⁷⁵⁸ dok za par srebrnih kopčica Petra

Aničića nije poznata vrijednost jer su bile založene s drugim stvarima.⁷⁵⁹ Budući da Damijan Mirsa svoj zalog nije otkupio, kopčice su nakon Martinove smrti završile kod Jurja Kamenarića, kod kojega su u zalogu bila i četiri para kopčica Marka Dobrojevića od nepoznatog materijala.⁷⁶⁰ No, Juraj je i sam posjedovao trideset i osam pari srebrnih kopčica na dvjema haljinama – jednu a osamnaest pari velikih (*axule de argento grande*) i drugu s dvadeset pari.⁷⁶¹ S dvadeset pari srebrnih kopčica bila je urešena i ženska ljubičasta haljina popisana u inventaru Tome Mirse, koji je osim toga imao deset i pol unca srebra u gumbima, lančićima i kopčicama (*axolle*).⁷⁶² Ljubičasta haljina zabilježena u inventaru Marka Ivanova Dobrojevića imala je devetnaest pari, a skrletna haljina petnaest pari srebrnih kopčica, dok su tri para srebrnih kopčica popisana zajedno s nekim vrpcama ili vezicama s metalnim srebrnim završetkom (*puntali e stringe de arzeno*).⁷⁶³ Zanimljiv se upis nalazi i u popisu dobara zlatara Stjepana Ivanova Skočibuhe, u kojemu je upisano petnaest i pol pari srebrnih „bijelih“ neukrašenih kopčica (*axole de argento bianche non fornide*) Mihovila Kosavića, koje su s jednom kopicom (*capelleto*) težile šesnaest unca i tri kvarte.⁷⁶⁴ Moguće je da se radilo o narudžbi koju preminuli zlatar nije uspio dovršiti, zbog čega su kopčice označene kao neukrašene i „bijele“. Da su i srebrne kopčice poput onih pozlaćenih bile različitih veličina, potvrđuje upis u inventaru nekog Marina čija je plava haljina imala šest pari malih srebrnih kopčica (*azule de arzeno picule*).⁷⁶⁵ Osim na haljinama i ogrtačima, ti su se predmeti nalazili i na rukavima. To potvrđuju dva para rukava popisana u inventaru Tome Draganića urešena s dva para srebrnih kopčica, zatim dva para ženskih rukava zabilježena u inventaru Antuna Banjvarića s isto toliko srebrnih kopčica (*azule darzeno*) i par rukava Jurja Mirkovića urešena s četiri para srebrnih kopčica te par rukava Jurja Ivetića s dva para kopčica.⁷⁶⁶ Šest pari kopčica popisanih u inventaru aromatarija Jeronima zabilježeno je odvojeno od odjevnih predmeta.⁷⁶⁷

Osim prethodno navedenih setova, u nekoliko su dokumenata zabilježene i kopčice bez precizirane vrste materijala. One su često popisane bez broja, ali je nekoliko puta ipak navedena količina pa iz toga proizlazi da je takvih kopčica bilo najmanje stotinu četrnaest pari i dvadeset komada. Za pedeset kopčica Vukote Berčića navedeno je samo da su bile male i „bijele“ (*asole piccole bianche*), ali nije istaknuto od kojeg su materijala bile izrađene.⁷⁶⁸ Isti je slučaj i s trideset i dva para kopčica (*asole*) i brojnim manjim kopčicama (*asolete altre tante*) na skrletnoj haljini Jurja Banjvarića te četirima parima kopčica (*asolete*) na jednoj njegovoj zelenoj haljini.⁷⁶⁹ Vrsta materijala nije precizirana ni za četiri para kopčica na ogrtaču Jurja Kamenarića,⁷⁷⁰ ali ni za dvadeset komada kopčica (*vinti peze de axole*) koje su resile haljinu popisanu u inventaru Tome

Mirse. Rečeni je Toma među dobrima imao i tri para rukava urešena različitim gumbima (*peroli, pianete, dopioni*) i nepoznatom količinom kopčica (*axolete*).⁷⁷¹ Raskošno ukrašena haljina u vlasništvu Ilije Tolimerića imala je četrdeset bisernih gumba i nepoznat broj kopčica, dok su haljinu Nikole Divnića resila dvadeset i četiri para velikih kopčica s njegovim grbom (*axole grande cum lor arma*) težine osamnaest unca.⁷⁷² Budući da su Divnićeve kopčice sadržavale grb tog plemića, razvidno je da se radilo o predmetima izrađenim po mjeri, dakle po narudžbi, vjerojatno u radionici nekog šibenskog zlatara.

Na osnovu prethodno navedenog, moguće je zaključiti da su se kopčice najčešće javljale na haljinama, nešto rjeđe na rukavima, a sasvim rijetko na ogrtačima. Na haljama su zabilježeni kompleti od četiri, šest, petnaest, osamnaest, devetnaest, dvadeset te trideset i dva para, a jednom se spominje i set od trideset i šest komada kopčica. Rukave su resili znatno manji setovi od svega dva ili četiri para, ali je na jednom paru rukava zabilježeno petnaest komada. Količina kopčica na ogrtačima precizirana je samo jednom i to na ogrtaču koji je imao četiri para takvih predmeta. Osim očitih razlika u veličini setova, iz izvora je razvidno da su postojale razlike i u veličini kopčica. Pojedine su označene kao velike (*grande, magnate*), a neke kao male (*picule*),

Slika 106. Flamanski majstor, *Portret carice Izabele Portugalske*, detalj, 1530. – 1540., nepoznat smještaj (izvor: <https://www.sothebys.com/en/buy/auction/2021/collector-dealer-connoisseur-the-vision-of-richard-l-feigen/portrait-of-empress-isabella-of-portugal-1503-1539>, pristupljeno 14. rujna 2021.)

dok je na manje dimenzije upućivala i upotreba deminutiva (*asolete, axolete*). Na varijacije u novčanoj vrijednosti pojedinih kompleta utjecala je vrsta, količina i kvaliteta upotrebljenih materijala, ali i dekoracija. Da se nije radilo isključivo o jednostavnim kopčicama u obliku kukice i petlje, kako je pretpostavila Ivna Anzulović, potvrđuje slučaj Marka Pavlova koji je Jurju Dalmatincu (kao garanciju za isplatu nekog duga) predao haljinu s trideset i šest srebrnih pozlaćenih emajliranih kopčica od kojih su pojedine bile većih dimenzija. U tom se slučaju možda radilo o kopčicama koje su na gornjoj strani kukica imale aplicirane metalne emajlirane „pločice“ kakve su, primjerice, prikazane na gotovo stoljeće mlađem *Portertu carice Izabele Portugalske* (slika 106).

Moguće je da su na sličan način bile izrađene i *axole* Nikole Divnića ukrašene njegovim grbom.

Težina kopčica zabilježena je samo tri puta. Dva para srebrnih kopčica Damijana Miršića težila su dvije unce i jednu kvartu (gotovo sedamdeset i pet grama), što znači da je par težio oko trideset i sedam grama. Ako se u obzir uzme činjenica da je masa srebrnog prstenja najčešće iznosila jednu oktavu unce (nešto manje od četiri grama),⁷⁷³ tada je posve jasno da se u tom slučaju nije radilo o običnim kukicama s petljom, već o znatno većim predmetima. S obzirom na to da je poznata i njihova novčana vrijednost, moguće je zaključiti da je cijena pojedinačnog para kopčica iznosila oko šezdeset solda (oko tri libre).⁷⁷⁴ Osim toga, težina je navedena i za petnaest i pol pari bijelih neukrašenih kopčica Mihovila Kosavića, koje su ukupno težile šesnaest unca i tri kvarte (gotovo pola kilograma), odnosno oko šesnaest grama po komadu.⁷⁷⁵ Dvadeset i četiri para velikih kopčica s grbom Nikole Divnića težilo je osamnaest unca, iz čega proizlazi da je masa para iznosila nešto više od dvadeset i dva grama, dok novčana vrijednost nije poznata.

Osim *axola*, funkciju kopči imale su i *maiete* koje su u šibenskim izvorima 15. stoljeća zabilježene tek dva puta – na paru rukava popisanom u inventaru Šimuna Šižgorića (*maiete de arzeno*)⁷⁷⁶ i na ženskom ogrtaču upisanom u inventaru Jurja Ivetića (*maiete indorade de argento*).⁷⁷⁷ Ta se vrsta kopči spominje i u zadarskim izvorima s kraja 15. i prve polovine 16. stoljeća, također najčešće na rukavima ili samostalno (bez odjevnih predmeta).⁷⁷⁸ Za dvije velike srebrne pozlaćene *maiete* zabilježene u inventaru zadarskog trgovca Mateja Mirkova 1535. godine navedeno je da su imale reljefni ukras,⁷⁷⁹ pa se očito radilo o umjetnički razrađenijem tipu kopči. Kako navodi Olga Oštrić, u narodnoj nošnji dinarskog područja *maite* su bile velike dvodijelne ili trodijelne bogato ukrašene kopče u obliku pločica, koje su služile za kopčanje različitih odjevnih predmeta na području prsa, dok su se na jadranskom području pod istim nazivom krile spojnice izvedene tehnikom filigrana, namijenjene kopčanju košulje ispod grla.⁷⁸⁰ Međutim, na osnovu kasnosrednjovjekovnih izvora nije moguće detaljnije definirati izgled te vrste kopči ni njihove razlike u odnosu na *asole/axole/axolle/axule/azole, azule/asolete* i *axolette*.

U jednom spisu zabilježene su i dvije srebrne spojke, to jest zakovice (*zacofce*), koje je neki Budiša s još jednim predmetom dao u zalog za osamnaest solda.⁷⁸¹ Skroman iznos zaloga ukazuje na to da se radilo o predmetima nevelike vrijednosti i malih dimenzija.

Tijekom razvijenog i kasnog srednjeg vijeka za zakopčavanje proreza na tunikama te učvršćivanje plašteva i ogrtača na prsima ispod vrata ili ramenima koristili su se broševi, to jest

oveće ukrasne kopče s iglom koje su mogle imati i isključivo dekorativnu namjenu. Kako svjedoče arhivski izvori i likovni prikazi iz 14. stoljeća, broševi su služili i za isticanje drugih vrsta nakita poput, primjerice, krunica koje su pomoću njih bile vješane na prsa.⁷⁸² Njihova je forma mogla varirati od sasvim običnog obruča s iglom pa sve do raskošnih primjeraka raznih oblika izrađenih od zlata, srebra ili pozlaćenog srebra optočenog draguljima, poludraguljima i biserima. Potonji su odražavali visoki društveni status vlasnika, dok su manje imućni pojedinci nosili jednostavnije broševe od jeftinijih materijala (bronce, legura bakra, kositra, cinka i olova).⁷⁸³ Ta je vrsta funkcionalno-dekorativnih predmeta često prikazivana na djelima europskog gotičkog slikarstva i kiparstva, a nalazimo ih i na šibenskim slikama toga razdoblja. Na danas izgubljenom poliptihu Menegela Ivanova de Canalija iz šibenskog muzeja i njegovoj slici *Bogorodice s Djetetom* iz crkve sv. Križa, kalotasti broševi sa zlatnim zrakama pridržavaju Bogorodičin plašt. S druge strane, na prsima Bogorodice na slici *Gospe od Plača* u šibenskoj katedrali prikazan je broš u obliku mesnatog poluzatvorenog pupoljka s velikim plavim draguljem ili poludraguljem u središtu. Na slici *Bogorodice s Djetetom i anđelima* atribuiranoj Vittoreu Crivelliju, koja se danas nalazi u Zagrebu a potječe iz Šibenika, Bogorodičin je plašt uhvaćen zlatnim brošem ovalnog oblika s biserima i crvenim draguljem ili poludraguljem, dok je na minijaturi *Bogorodice s Djetetom* u *Kodeksu biskupa Kosirića*, pohranjenom u šibenskom samostanu sv. Lovre, naslikan neukrašeni zlatni broš četverolisnog oblika s međušiljcima.

Na šibenskom području nisu sačuvani srednjovjekovni broševi, ali tu vrstu predmeta prepoznajemo u nazivima *formaieto* i *firmaieto* zabilježenim u dvama šibenskim arhivskim

Slika 107. Jacopo da Montagnana, *Sv. Danijel Padovanski i sv. Ludovik Tuluški*, detalj, 1495. – 1499., Detroit Institute of Arts, Detroit (izvor: <https://www.dia.org/art/collection/object/saints-daniel-padua-and-louis-toulouse-49564>, pristupljeno 19. svibnja 2021.)

spisima. Riječ je zapisu u inventaru Ilije Tolimerića iz 1452. godine i kupoprodajnom ugovoru sklopljenom između Ivana Tolimerića i Petra Divnić 1515. godine. U oba slučaja radilo se o skupocjenijim primjercima izrađenim od zlata s raskošnim ukrasima. *Formaieto* Ilije Tolimerića bio je ukrašen s pet granata i golubicom u sredini (*Vn formaieto doro cum una columba in mezo e cum cinque granate*), dok je zlatni broš Ivana Tolimerića bio izrađen u obliku anđela s rubinom u središtu i trima biserima (*firmaietum siue pendentem auri in forma angeli cum uno rubino in medio et tribus perlis circumcirca alligatis*).⁷⁸⁴ Upravo opis Tolimerićeva broša neodoljivo podsjeća na likovni prikaz takvog predmeta na slici Jacopa da Montagnane s kraja 15. stoljeća (slika 107). Naime, tijekom *quattrocenta*, osobito u drugoj polovini stoljeća, broševi s prikazom anđela bili su veoma rasprostranjeni u Italiji,⁷⁸⁵ ali i izvan njezinih granica, o čemu svjedoče pisani izvori te slikarska i kiparska djela.⁷⁸⁶ Iako su u Francuskoj još i ranije zabilježeni broševi s likom sv. Mihovila – zaštitnikom Franaka još od vremena Klodovika – za sada nije pouzdano utvrđeno izvorište broša s prikazom anđela.⁷⁸⁷

5.2.3.9. Aplikе

Premda su razni aplicirani ukrasi bili sastavni dio kasnosrednjovjekovnih kostima, u šibenskim arhivskim izvorima iz 15. stoljeća zabilježeno je iznenađujuće malo metalnih aplika koje su se prišivale na pojedine dijelove odjeće i oglavlja kapa. One su se, za razliku od broševa, učvršćivale pomoću konca koji se provlačio kroz veći ili manji broj rupca, ovisno o veličini aplika.⁷⁸⁸ Na šibenskom području nisu sačuvane aplikе iz kasnog srednjeg vijeka, ali je manji broj pločica-aplika iz 14. stoljeća pronađen kod crkve sv. Jurja na Putalju u Kaštel Sućurcu, crkve Gospe od Sita u Stožancu i crkve sv. Spasa u Vrh Rici.⁷⁸⁹

Srednjovjekovne aplikе bile su raznolikih oblika (četvrtaste, u obliku listića, školjkica, zvjezdica, mjeseca, ažuriranih gotičkih prozora i slično), o čemu svjedoče i pojedini nazivi zabilježeni u zadarskim kasnosrednjovjekovnim izvorima (*ostroge, conche, stellis, lune, fenestrellis*), no krasili su ih i vegetabilni, florealni, zoomorfni te rjeđe figuralni motivi.⁷⁹⁰ One su bile izrađivane tehnikama iskucavanja i lijevanja na metalnim i kamenim kalupima, kakvi su, primjerice, pronađeni na zadarskom i našičkom području,⁷⁹¹ ali i u drugim europskim zemljama.⁷⁹² Aplikе su u zadarskoj arhivskoj građi 14. stoljeća prepoznate i u pojmovima *stampe* i *duploni*,⁷⁹³ dok se u šibenskim izvorima 15. stoljeća prepoznaju isključivo pod nazivima *ostrege, cape* i *cappe*. Međutim, u njima nisu navedeni podaci o izgledu, težini i novčanoj vrijednosti te vrste predmeta, jer su oni skupno popisani u svega nekoliko spisa.

Srebrne *ostrege* spominju se samo jednom, u inventaru plemića Martina Kamenarića. Naime, te je predmete Gašpar Jurišić ranije založio kod rečenog Martina za stotinu devedeset i devet libara, ali ih nije otkupio pa su u Martinovu inventaru popisani među zalozima.⁷⁹⁴ Tih je četrdeset aplika u obliku školjke resilo odjevni predmet urešen biserima (*carcina de perle*).⁷⁹⁵ Međutim, rečeni je Gašpar posjedovao i nepoznatu količinu srebrnih pozlaćenih *cappa*,⁷⁹⁶ vjerojatno aplika školjkasta oblika.⁷⁹⁷ One su bile u zalogu kod Martinova sina, Jurja Kamenarića, koji je i sam posjedovao nepoznatu količinu takvih predmeta (*algune cape*).⁷⁹⁸ S druge strane, u inventaru Marka Ivanova Dobrojevića popisane su četrdeset i tri srebrne *cape*,⁷⁹⁹ dok je u inventarima Stjepana Merzanića i nekog nepoznatog pokojnika zabilježeno po sedam i pol unca srebrnih aplika školjkasta oblika zajedno sa srebrnim vrpcama.⁸⁰⁰

No, u inventaru crkve sv. Krševana iz 1470. godine popisane su dvije srebrne školjke s motivom krune u udubini (*2 cape darzento cum vna chorona in chao*),⁸⁰¹ a u pastoralnoj vizitaciji iz 1481. godine srebrna pozlačena školjka „u čast sv. Jakova“ (*cappa argentea et deaurata facta in honorem Sancti Iacobi*).⁸⁰² Ti predmeti očito nisu bili u funkciji aplika, već simboli bratovštine sv. Jakova sa sjedištem u rečenoj crkvi. Iako u potonjim dvama zapisima nije riječ o srebrnim aplikama, oni vjerojatno otklanjaju nedoumice oko oblika srebrnih aplika koje su u šibenskim izvorima nazivane *cappe/cape*.

Na kostime su u kasnom srednjem vijeku bile aplicirane i emajlirane pločice, koje se u šibenskim vrelima spominju tek jednom, i to na raskomadano *busto de perle* koji je Jakov Mladinić imao u zalogu kod Jurja Ivetića (*busto de perle in pezi 9 cum smalti*).⁸⁰³ Ako je suditi prema podacima koje pružaju šibenski arhivski izvori, čini se da su svečani kostimi pripadnika viših slojeva društva znatno češće bili ukrašavani raznim gumbima, kopčicama (*asole/axole*) i biserima (*perle*) nego aplikama.

5.2.3.10. *Ukrasne igle*

U skupinu zlatarskih radova funkcionalno-dekorativne namjene moguće je uvrstiti i srebrne ukrasne igle, koje su u šibenskim arhivskim izvorima 15. stoljeća zabilježene svega četiri puta pod nazivima *acus*, *aço* i *ago*. Tako se navode i u zadarskim kasnosrednjovjekovnim izvorima,⁸⁰⁴ dok se u talijanskoj arhivskoj građi iz 16. i 17. stoljeća javljaju pod nazivima *gucchione*, *guchione*, *gugettone* i *spadino*.⁸⁰⁵ Budući da na šibenskom području srednjovjekovne srebrne igle nisu sačuvane u fizičkom obliku, povijesni zapisi predstavljaju jedino svjedočanstvo postojanja te vrste zlatarskih radova. U Šibeniku su prvi put zabilježene 1447. godine u presudi o podjeli dobara između zlatara Mateja i Šimuna

Slika 108. Carlo Crivelli, *Bogorodica s Djetetom*, detalj, oko 1470., Pinacoteca Civica, Macerata (izvor: [https://en.wikipedia.org/wiki/Madonna_with_Child_\(Crivelli\)#/media/File:Carlo_crivelli,_madonna_di_macerata,_1470-73_ca._01.jpg](https://en.wikipedia.org/wiki/Madonna_with_Child_(Crivelli)#/media/File:Carlo_crivelli,_madonna_di_macerata,_1470-73_ca._01.jpg), pristupljeno 11. svibnja 2021.)

Pomenića kao *duorum acuum argenteorum*, a nešto kasnije, u inventaru plemića Tome Mirse iz 1453./54. godine, jedna je srebrna igla navedena kao sastavni dio omanje niske bisera (*Vno fileto di perle minude cum vno aço di arzeno*).⁸⁰⁶ Potom je 1470. godine jedna srebrna igla „kakvoće starih solda“ (*vno ago de argento de liga soldo vecchio*) predana sinu pokojnoga Jurja Kamenarića zajedno s dvanaest srebrnih prstena,⁸⁰⁷ a 1501. godine zlatar Jerolim (Petrov) Frisunić morao je svome puncu predati tri srebrne igle s biserima (*tres acus cum perlis*),⁸⁰⁸ vjerojatno bisernim „glavama“. Budući da su igle za šivanje uglavnom bile izrađivane od bronce, srebrne su vjerojatno služile za pričvršćivanje ženskih oglavlja (slika 108),⁸⁰⁹ a možda i dijelova kostima, s time da su potonje zacijelo bile većih dimenzija. Dok su u zadarskim dokumentima iz 14. stoljeća četiri srebrne igle navedene bez opisa,⁸¹⁰ a jedna u spisu s početka 15. stoljeća kao pozlačena,⁸¹¹ za neke talijanske primjere iz kasnijih stoljeća poznato je da su bili izrađeni od zlata i urešeni dijamantima, rubinima i gemama.⁸¹² No, budući da u šibenskim spisima nije zabilježen ni opis, ni težina, ni cijena pojedinačnih primjeraka, na temelju sačuvanih zapisa nije moguće donositi zaključke o izgledu, veličini i novčanoj vrijednosti navedene vrste predmeta.

5.2.3.11. *Krunice*

Krunice danas predstavljaju jednu od najrasprostranjenijih vrsta devocionalija, no u srednjem su vijeku bile statusni simbol,⁸¹³ stoga su ujedno činile i sastavni dio srednjovjekovnih kostima. Budući da su bile nošene na ruci, oko vrata, o pojasu ili brošu, smatralo ih se i vrstom nakita.⁸¹⁴ Iako je još sredinom 11. stoljeća jedna krunica zabilježena u Coventryju,⁸¹⁵ predmet je današnji oblik poprimio tek u 15. stoljeću. Tada je dominikanac Alan de Rupe (Alan de la Roche) strukturirao današnji način molitve krunice i osnovao bratovštine Psaltira Djevice Marije, to jest Svete krunice, namijenjene širenju tog kulta među laicima.⁸¹⁶ Na disperziju krunica tijekom druge polovine 15. stoljeća utjecala su i Alanova teološka djela *Apologeticus, sive tractatus responsorius de Psalterio Beatae Virginis Mariae* i *Principium super III Sententiarum* te *Expositio regulae Sancti Augustini*, posvećena krunici kao obliku štovanja kulta Bogorodice.⁸¹⁷ Sistemu krunice (ružarija) prethodila je brojanica *paternoster* sačinjena od stotinu i pedeset zrnaca koja je služila za moljenje Očenaša (*Pater noster*), po čemu su takve brojanice nazivane *paternostri*.⁸¹⁸ Taj se naziv ponegdje zadržao i nakon što je molitva Zdravomarijo postala temeljna molitva krunice, o čemu zorno svjedoči činjenica da su se krunice na zadarskim otocima još u 20. stoljeću nazivale paternostrima, odnosno paternoštrima, a u dalmatinskom zaleđu očenašima.⁸¹⁹

Osim sačuvanih primjeraka, o izgledu europskih kasnosrednjovjekovnih krunica ponajbolje svjedoče umjetnička djela. Na njima su prikazane krunice u obliku ravnih niski⁸²⁰ i kružne krunice raznih veličina, od svega desetak pa do stotinu i pedeset zrnaca (slika 109, slika 110), na kojima su manja zrnca označavala Zdravomarije (*Ave Marias*), a veća molitvu Očenaš (*Pater noster*). Premda se na kiparskim, slikarskim i zlatarskim djelima razlike u izgledu krunica i broju zrnaca mogu pripisati umjetničkoj slobodi autora, nedvojbeno je da su postojale krunice različitih oblika i veličina, što je bilo u skladu s prakticiranjem raznih molitvenih praksi.⁸²¹

O krunicama (*paternostri, patrenostri*) zabilježenim u šibenskim izvorima iz sredine 15. stoljeća ukratko je pisala Ivna Anzulović,⁸²² a nakon nje i Goran Budeč, koji je u analiziranom uzorku dokumenata iz šestog i sedmog desetljeća 15. stoljeća uočio četrdeset i jednu krunicu (trinaest jantarnih, deset koraljnih, tri od srebra i petnaest od nepoznatog materijala).⁸²³ Kada sam nedavno pisala o zlatarskim radovima zabilježenim u inventarima plemića Martina i Jurja Kamenarića, osvrnula sam se i na krunice zabilježene u tim popisima dobara.⁸²⁴ Međutim, nakon sustavnijih istraživanja šibenskih arhivskih izvora iz 15. i ranog 16. stoljeća utvrđeno je

da se u spisima spominju čak četrdeset i četiri para te šezdeset i jedna pojedinačna krunica od srebra, pozlaćenog srebra, jantara i koralja.⁸²⁵ Iako među njima zacijelo ima istih primjeraka koji su podjelom obiteljskih dobara ili prodajom prešli u vlasništvo drugih osoba, valja imati na umu da je u šibenskoj arhivskoj građi izvorno postojalo znatno više zapisa u kojima su se vjerojatno spominjale i krunice o kojima danas nema podataka.⁸²⁶ U ovaj rad nisu uvršteni primjerci popisani samo kao *paternoster* ili *paternostri* bez ikakvih oznaka jer su oni vjerojatno bili izrađeni od znatno jeftinijih materijala poput kosti ili drva.⁸²⁷

U šibenskoj arhivskoj građi zabilježeno je iznenađujuće mnogo krunica od srebra.⁸²⁸ Riječ je o pet pari te četrdeset i dva pojedinačna primjerka kojima valja pribrojiti i nepoznati broj krunica popisanih u arbitražnom postupku između Frane i Marka Simeonića (*alguni*

Slika 109. Cristoforo Canozzi da Lendinara, *Bogorodica s Djetetom (Madonna della Colonna)*, 1479. – 1482., detalj, iz katedrale u Modeni, Galleria Estense, Modena (izvor: https://www.flickr.com/photos/andrea_carlo_ni/26106751472/in/photostream/, pristupljeno 8. rujna 2021.)

Slika 110. Jean Hey, *Margareta Austrijska*, oko 1490., detalj, Metropolitan Museum of Art, New York (izvor: <https://images.metmuseum.org/CRDImages/rl/original/DT713.jpg>, pristupljeno 11. rujna 2021.)

Slika 111. Meister der Stalburg-Bildnisse, *Portret Clausa Stalburga*, 1504., detalj bočnog krila poliptiha, iz privatne kapele obitelji Stalburg u Frankfurtu na Majni, Städelsches Kunstinstitut, Frankfurt na Majni (izvor: <https://sammlung.staedelmuseum.de/de/werk/bildnis-des-claus-stalburg>, pristupljeno 11. rujna 2021.)

paternostri darzento)⁸²⁹ i u inventaru Danijela Jurića (*paternostri de arseno indoradi*).⁸³⁰ Premda je većina krunica navedena bez opisa, poput dva para u inventaru Marka Ivanova Dobrojevića,⁸³¹ u nekoliko je slučajeva nešto pomnije definiran njihov izgled. Iz izvora doznajemo da je Toma de Mirsa posjedovao par srebrnih krunica *cum lº loldano de argento*,⁸³² na koji je očito bila ovješena srebrna vilica (*piron de argento*), a sličan par srebrnih pozlaćenih krunica *coldano* (?) zabilježen je i u inventaru Ilije Tolimerića,⁸³³ dok je par srebrnih krunica *cum lº loldano de liga Veneta* bio i u vlasništvu Jurja Kamenarića mlađeg.⁸³⁴ Kako stoji u potonjem zapisu, taj je primjerak (koji je rečeni Juraj vjerojatno naslijedio od svog pokojnog oca Jurja⁸³⁵) bio izrađen od srebra „venecijanske kakvoće“, te je težio pet unca i tri kvarte (oko sto sedamdeset grama). Osim navedena dva para, nešto preciznije je opisano i devet krunica koje je Margarita, kći Bogdana Mikšića, trebala predati Katarini. U tom su spisu navedene još trideset i tri srebrne pozlaćene krunice, ali bez opisa. Devet manjih krunica bilo je izrađeno od pozlaćenog srebra tehnikom filigrana (*laboratos de filo argenti*), a među njima se nalazio i jedan srebrni *pomum londani*.⁸³⁶ Značenje navedenog pojma nije mi poznato, ali Benjamin Arbel riječ *loldano* poistovjećuje s riječju *ladanum*, u kojoj prepoznaje ciparsku smolu korištenu za kađenje i u medicinske svrhe,⁸³⁷ pa je moguće da taj izraz zapravo označava *pomander* – prošupljeni kuglasti predmet u obliku jabuke ili sfere (eng. *pomander*, fra. *pomme d'ambre*) u koji su se stavljale mirodije (slika 110 i slika 111).⁸³⁸ S obzirom na to da su se u filigranski izvedena „zrnca“ krunica znale umetati mirisne tvari,⁸³⁹ možda se u srebrni *loldano/londano* umetala miomirisna smola biljke *Cistus ladanifer* zvana la(b)danum po kojoj je taj dio krunice dobio naziv.

Osim od srebra i pozlaćenog srebra, u Šibeniku su zabilježene i krunice od jantara (*paternostri de ambro*). Od tog su materijala bila izrađena četiri kompleta (*par de paternostri*) i šest pojedinačnih primjeraka (*corda de paternostri*), a po svemu sudeći i osamnaest pari „crnih krunica“. U potonjem slučaju vjerojatno se radilo o jantaru tamnosmeđe, gotovo crne boje. Od njega je bilo načinjeno šesnaest pari crnih krunica s križićima (*paternostri negri cum cruxete*) popisanih u trgovini Marka Ivanova Dobrojevića,⁸⁴⁰ potom par manjih crnih krunica s četrdeset križića u vlasništvu Jurja Kamenarića⁸⁴¹ te par crnih krunica s križićima i čvorom od bisera (*gropo de perle*) u vlasništvu Filipa Šižgorića.⁸⁴² Da se doista radilo o vrsti jantara daje zaključiti upis u inventaru Šimuna Tavelića, koji je posjedovao tri krunice od crnog jantara (*paternostri de ambro negro*),⁸⁴³ te upis u inventaru redovnice Margarite, u čijem je vlasništvu bila krunica od crnog jantara s križićem (*corda de paternostri negri dambro cum croseta*).⁸⁴⁴ S

druge strane, komplet krunica Dobrice Tavelić označen je kao „par velikih žutih jantarnih krunica“ (*paternostri de ambro russo ouer zallo grosse*),⁸⁴⁵ baš kao i komplet krunica u zalogu kod Jurja Kamenarića (*paternostri zali de ambro*),⁸⁴⁶ dok je komplet u vlasništvu rečenog plemića upisan kao „par velikih žutih krunica“ (*paternostri zali grossi*).⁸⁴⁷ U inventaru Martina Kamenarića navode se i *paternostri de ambro* koje je s nekim predmetima u zalog dao Pavao Buntić,⁸⁴⁸ a *corda de paternostri de ambro* zabilježeni su i među predmetima koji su 1470. godine predani Martinovu unuku, Jurju Kamenariću.⁸⁴⁹ Osim para krunica od crnog jantara s križićima o kojemu je bilo govora, u inventaru Filipa Šižgorića popisani su i par ženskih jantarnih krunica sa srebrnim križićima,⁸⁵⁰ baš kao i u oporuci Katice, supruge Ivana Bosne, u kojemu je zabilježen par jantarnih krunica s dvadeset i pet srebrnih križića i čvorom od bisera (*paternostris de ambro cum crucilis viginti quinque argenteis et cum vno gropo perleo*).⁸⁵¹ No, budući da za nijedan primjerak nije poznata cijena, nije moguće usporediti njihovu novčanu vrijednost kao ni razlike u vrijednosti u odnosu na krunice izrađene od drugih materijala.

Od koralja je bilo izrađeno šest pari (*par de paternostri de coralo/corallo/chorallo*) i još četiri pojedinačne krunice (*corda/corde de paternostri de coralo/corallo/chorallo*), a vjerojatno je od tog materijala bilo načinjeno i devet „crvenih“ krunica popisanih u inventaru Marka Ivanova Dobrojevića (*paternostri rosse*).⁸⁵² Međutim, možda se na par koraljnih krunica odnosi i zapis u inventaru majke zlatara Petra Matijevića u kojemu se navodi *vn par de corali*.⁸⁵³ O koraljnih krunica nema detaljnih podataka, ali je iz zapisa razvidno da je osam primjeraka sadržavalo srebrne ili srebrne pozlaćene križice, čiji je broj varirao od krunice do krunice. Naime, na krunici nekog zlatara Petra nalazilo se šesnaest križića i dva „gumbića“ (*vnam cordam paruum de coralo cum crucetis 16 argenti et bentozelis (!)2*),⁸⁵⁴ na paru krunica plemića Tome Mirse srebrni križić i srebrna vilica,⁸⁵⁵ na paru krunica plemića Rafaela Ferro trideset i tri srebrna pozlaćena križića i mašna od bisera (*fiocho de perle*),⁸⁵⁶ a na jednoj krunici Šimuna Šižgorića čak četrdeset i četiri križića i *caico de perle*.⁸⁵⁷ Po jedan par krunica Ilije Tolimerića i Frane Dešina sadržavao je nepoznati broj srebrnih pozlaćenih križića,⁸⁵⁸ a jedna krunica liječnika Antuna iz Spilimberga te par krunica Marka Ivanova Dobrojevića nepoznatu količinu srebrnih križića.⁸⁵⁹ Drugi par koraljnih krunica u vlasništvu Ilije Tolimerića bio je urešen biserima (*fornido de perle*), a par u vlasništvu Jurja Kamenarića čvorom od bisera (*gropo de perle*),⁸⁶⁰ dok je koraljna krunica Šimuna Tavelića imala je osamnaest srebrnih „zrnaca“ izvedenih tehnikom filigrana (*graneli de argento lauorati a fil*).⁸⁶¹ Moguće je da se u posljednjem slučaju radilo o krunici s filigranskim šupljim kuglicama u koje su ponekad bile

stavljane mirisne tvari.⁸⁶² Krunice od koralja (*paternostri de coralo*) spominju se i u arbitražnim postupku između zlatara Jeronima Petrova Farosnića Matijevića i njegova punca.⁸⁶³

Svakako je zanimljiv i par svjetloplavih krunica s dvadeset i osam srebrnih križića (*patrenostri azuri cum croseti 28 de arcento*) popisan u inventaru Jurja Banjvarića,⁸⁶⁴ koji je vjerojatno bio načinjen od staklenih perli ili neke vrste svjetloplavog kamena.

U izvorima se spominje i pet pari krunica bez precizirane vrste materijala, od kojih su tri bila ukrašena srebrnim križićima. Par krunica Frane Dešina koji je na javnoj dražbi prodan nekom Sanctu iz Šibenika s ranije spominjanom krunicom od koralja, naveden je bez ikakvih oznaka, dok je založeni komplet krunica Martina Zentiličića popisan kao par krunica s križićima od srebra (*cum croxette darzento*).⁸⁶⁵ Na kompletu krunica zlatara Stjepana Petrova nalazila su se dvadeset i dva srebrna križića,⁸⁶⁶ a na paru malih krunica Margarite Kasalović dvadeset i tri srebrna križića, dok je Margaritin drugi par bio bez takvih ukrasa.⁸⁶⁷

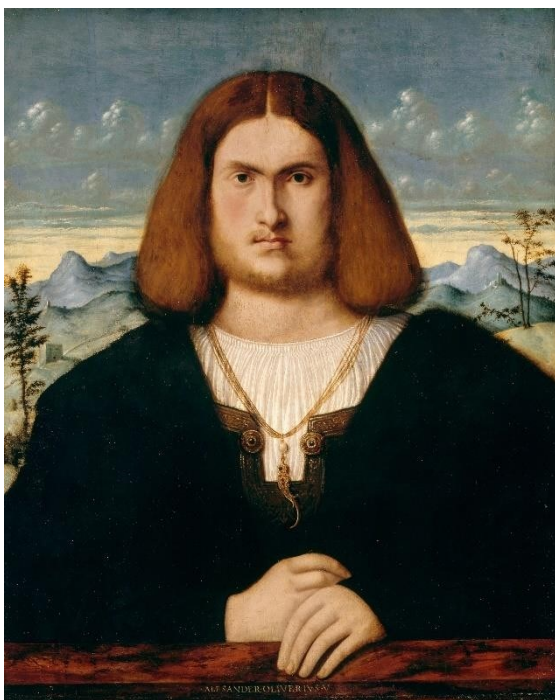
Na osnovu analiziranih primjera, moguće je zaključiti da su kao najčešći ukras krunica zabilježeni križići (*cruxete, croxete, croxette, crosete, crusete, crucilis, crucetis, crosetis, croseti, crusite*), uglavnom srebrni, rjeđe pozlačeni, a u nekim slučajevima bez preciziranog materijala. Oni se spominju na dvadeset i sedam pari krunica (*par de paternostri*) i još pet krunica (*corda de paternostri*) te na nepreciziranom broju krunica u inventaru Filipa Šižgorića (*paternostri da dona dambro cum le croxete dargento*).⁸⁶⁸ Osim toga, u inventaru Jurja Banjvarića popisano je pet križića za krunice (*crusite 5 di paternostri*) odvojeno od tog predmeta.⁸⁶⁹ Šesnaest pari crnih krunica (*paternostri negri cum cruxete*) popisanih u inventaru Marka Ivanova Dobrojevića resio je nepoznati broj križića od nepoznatog materijala,⁸⁷⁰ a par crnih krunica zabilježenih u inventaru Filipa Šižgorića imao je nepoznati broj srebrnih križića (*paternostri negri cum le croxete darzento*),⁸⁷¹ baš kao i par koraljnih krunica upisan u inventaru Marka Ivanova Dobrojevića (*par de paternostri de corallo cum croxete de arzento*),⁸⁷² par založenih krunica Martina Zentiličića (*paternostri cum croxette darzento*)⁸⁷³ te koraljna krunica (*corda de paternostri de corallo cum croxete darzento*) popisana u inventaru liječnika Antuna iz Spilimberga.⁸⁷⁴ U inventaru Ilije Tolimerića zabilježen je par koraljnih krunica s nepoznatim brojem velikih srebrnih pozlaćenih križića (*cum croxete darzento indorade e grosse*),⁸⁷⁵ baš kao i u spisu u kojemu se navodi prodaja koraljne krunice Frane Dešina sa srebrnim pozlaćenim križićima (*cum aliquibus crosetis de argento deauratis*).⁸⁷⁶ Jantarna krunica upisana u inventaru Margarite picokare imala je jedan križić (*cum croseta*),⁸⁷⁷ isto kao i par krunica popisan u inventaru Tome Mirse (*cum vna croxeta de argento*).⁸⁷⁸ No, osam primjeraka bilo je urešeno sa

znano više križića. Tako je među zalozima zabilježena manja krunica zlatara Petra sa šesnaest srebrnih križića (*cum crucetis 16 argenti*),⁸⁷⁹ a u inventaru zlatara Stjepana Petrova popisan je par krunica od nepoznatog materijala s dvadeset i dva srebrna križića (*cum 22 crusetate argento*),⁸⁸⁰ u inventaru Margarite Kasalović par manjih krunica s dvadeset i tri srebrna križića (*cum croxete 23 de argento*),⁸⁸¹ u oporuci Katice, supruge Ivana Bosne, jantarna krunica s dvadeset i pet srebrnih križića (*cum crucilis viginti quinque argenteis*),⁸⁸² u inventaru Jurja Banjvarića par plavih krunica s dvadeset i osam srebrnih križića (*cum croseti 28 de argento*),⁸⁸³ u inventaru Rafaela Ferro par koraljnih krunica s trideset i tri križića od nepoznatog materijala (*cum 33 crosete*),⁸⁸⁴ u inventaru Tome Mirse par „crnih“ krunica s četrdeset manjih križića od nepoznatog materijala (*cum 40 croxete picole*),⁸⁸⁵ a u inventaru Šimuna Šižgorića krunica s četrdeset i četiri križića od nepoznatog materijala (*cum 44 croxete*).⁸⁸⁶

Kada je u pitanju novčana vrijednost krunica, pouzdano je moguće zaključiti da su srebrne i srebrne pozlaćene bile višestruko skuplje od krunica načinjenih od drugih materijala. To potvrđuje i upis u inventaru plemića Ilije Tolimerića, čija je srebrna pozlaćena krunica vrijedila čak dvanaest dukata,⁸⁸⁷ dok je cijena koraljnih krunica iznosila svega nekoliko libara. Naime, koraljne krunice zlatara Jeronima Frisunića (Jeronima Petrova Farsunića) bile su procijenjene na dvije libre,⁸⁸⁸ dva para krunica Frane Dešina prodana su na javnoj dražbi za tri libre i petnaest solda, dok je krunica nekog zlatara Petra bila u zalogu s dva srebrna gumbića za četiri libre i deset solda. Budući da za ni jednu jantarnu krunicu nije poznata cijena, nije moguće usporediti njihovu međusobnu vrijednost kao ni razlike u vrijednosti u odnosu na krunice izrađene od drugih materijala. O provenijenciji šibenskih kasnosrednjovjekovnih krunica nije moguće donositi konkretnije zaključke, ali se može pretpostaviti da su neke bile uvezene iz drugih gradova (vjerojatno iz Venecije), a da su neke izrađene u zlatarskim radionicama šibenskih majstora. Činjenica da se u trgovini plemića Marka Ivanova Dobrojevića nakon njegove smrti nalazilo šesnaest pari crnih i još devet crvenih krunica namijenjenih prodaji, potvrđuje da su se ti predmeti mogli kupovati u dućanima šibenskih trgovaca. Oni su ih vjerojatno dobavljali iz drugih centara, jer su lokalni zlatari svoje radove zacijelo prodavali u vlastitim radnjama. Nažalost, o izgledu šibenskih krunica nije moguće suditi jer nisu sačuvane u fizičkom obliku, a nijedna nije prikazana ni na onodobnim umjetničkim djelima sa šibenskog područja. Krunicu, doduše, pridržava Bogorodica postavljena na vrh arhitektonske konstrukcije gotičkog relikvijara sv. Križa iz šibenske katedrale (kat. 6), ali ona ne čini izvorni dio moćnika, već potječe iz neke od kasnijih restauracija.

5.2.3.12. Srebrne čačkalice

Iako postoje pretpostavke da su primitivna pomagala za održavanje oralne higijene koristili još naši hominidni preci, najstariji sačuvani materijalni ostaci koji svjedoče o toj praksi sežu pet i pol tisuća godina u prošlost.⁸⁸⁹ U tu su svrhu isprva bila korištena dostupna pomagala poput trave, trna, komadića kosti ili drva,⁸⁹⁰ ali se tijekom vremena započelo s izradom specijaliziranih predmeta, odnosno čačkalica od različitih organskih materijala poput orlovskih kandži, kokošnjih, ptičjih, ribljih i jelenjih kostiju, kornjačina oklopa i raznih vrsta pera te metala kao što su bronca, bakar, željezo, srebro i zlato.⁸⁹¹ Upravo je od zlata izrađen najstariji poznati kozmetički set pronađen tijekom arheoloških iskopavanja u Uru u Mezopotamiji, datiran oko 3500. godine prije Krista, koji se sastoji od pincete, žličice za čišćenje ušiju i čačkalice te pripadajuće zlatne kutijice.⁸⁹² Slični, ali znatno mlađi setovi od srebra, bakra i bronce sačuvani su u Europi i na Dalekom Istoku,⁸⁹³ a velik ih je broj izrađen u 19. stoljeću kada su takvi setovi uživali veliku popularnost.⁸⁹⁴ U razdoblju kasnog srednjeg vijeka čačkalice od plemenitih metala posjedovali su pripadnici viših slojeva društva,⁸⁹⁵ o čemu svjedoče i povijesni zapisi. Primjerice, u popisu dobara kardinala Goffreda d'Altarija iz 1287. godine popisana je jedna

Slika 112. Alessandro Oliverio, *Portret nepoznatog muškarca*, 1510. – 1520., National Gallery of Ireland, Dublin (izvor: <http://onlinecollection.nationalgallery.ie/objects/6413/portrait-of-a-young-man?ctx=5ce6acf6-7e2d-40c4-b90e-3cd17f6faf57&idx=0>, pristupljeno 3. lipnja 2021.)

srebrna čačkalica, u inventaru Roberta III., grofa od Flandrije, iz 1322. godine dvije srebrne čačkalice, a jednu je posjedovao i venecijanski dužd Francesco Dandolo.⁸⁹⁶ One izrađene od zlata često su bile u vlasništvu članova kraljevskih i plemićkih obitelji,⁸⁹⁷ a običaj nošenja takvih predmeta na lančićima ili vrpčama zabilježen je šezdesetih godina 14. stoljeća. Naime, u inventaru venecijanskog dužda Lorenza Celsija iz 1365. godine popisana je srebrni lančić s čačkalicom, a godinu dana kasnije u inventaru Jeana I., grofa od Armagnaca, zlatna čačkalica na srebrnom pozlaćenom lančiću.⁸⁹⁸ U popisu dobara francuskog kralja Karla V. iz 1380. godine upisana je čačkalica s pripadajućom emajliranom kutijicom urešenom francuskim grbovima, nošena na crvenoj

vrpci.⁸⁹⁹ Nošenje čačkalice kao modnog dodatka, samostalno ili kao dio kozmetičkog seta, osobito je bilo popularno u renesansi, kada se taj predmet učestalo nosio na lančiću oko vrata, nerijetko u lijepo izrađenim kutijicama (slika 112).⁹⁰⁰ Međutim, čačkalice su mogle biti ovješene i o broševe, o čemu svjedoči inventar spominjanog grofa Roberta III. od Flandrije, u kojemu je popisana čačkalica u obliku čapljine kandže pričvršćena za broš urešen kamejama, rubinima i smaragdima.⁹⁰¹ Ptičje kandže okivane u plemenite metale nosili su i članove kraljevskih obitelji, što zorno pokazuje narudžba Karla III. Plemenitog, kralja Navare, povjerena 1391. godine dvorskom zlataru, koji je za kraljeve kćeri trebao izraditi čačkalicu od čapljine kandže optočenu u zlato i tri optočene u srebro.⁹⁰² Nekoliko engleskih i francuskih arhivskih dokumenata potvrđuje da su takve čačkalice bile u upotrebi i krajem 15. stoljeća,⁹⁰³ a možda i kasnije. Pojedini su primjerci bili veoma raskošni, to jest ukrašeni emajlom, biserima i draguljima, što je vjerojatno proizašlo iz običaja nošenja čačkalica u funkciji privjesaka.⁹⁰⁴

U šibenskim arhivskim izvorima iz 15. stoljeća zabilježene su tek dvije srebrne čačkalice, obje u vlasništvu imućnih osoba; jedna u inventaru arhiprezbitera Jakova Zilijevića (*Vno curadenti dargento*),⁹⁰⁵ a druga u inventaru plemića Marka Ivanova Dobrojevića (*I curadente de arzeno*).⁹⁰⁶ No, budući da nisu podrobnije popisane, nije moguće donositi zaključke o njihovom izgledu.

5.2.4. Kutijice (škrinjice)

U skupocjenije zlatarske radove profane namjene svakako su spadale dvije srebrne kutijice u vlasništvu plemića Martina Petrova Kamenarića (1441.) i Filipa Šižgorića (1454.), zabilježene u njihovim inventarima. Iako je riječ o veoma šturim zapisima koji svjedoče tek o postojanju navedenih predmeta, Martinova srebrna *credenza* morala je biti veoma dragocjena jer je zajedno sa srebrnom pliticom težila osamdeset unca.⁹⁰⁷ Pod pretpostavkom da je masa srebrne plitica iznosila pet do šest unca, u srebrnu je kutiju bilo utrošeno gotovo sedamdeset i pet unca srebra (više od dva kilograma), što pak govori u prilog tomu da se radilo o luksuznom predmetu, vjerojatno izrađenom po narudžbi. To je svakako bio slučaj sa srebrnom kutijicom Filipa Šižgorića na kojoj se nalazio obiteljski grb tog plemića (*credenzera darzeno cum larma nostra*).⁹⁰⁸ Nažalost, kutije nisu pomnije opisane pa iz izvora ne doznajemo ništa o njihovom izgledu, ali se vjerojatno radilo o istoj vrsti predmeta koji se pod nazivima *credenceria*, *credençerrria* spominju u zadarskim izvorima s kraja 14. i početka 15. stoljeća. Međutim, ni

njihov izgled nije zabilježen. Iz pisanih vrela doznajemo samo da je imućni zadarski suknar Mihovil pok. Petra posjedovao srebrnu pozlaćenu kutiju, a Vlah Nofro Radoslavić srebrnu kutiju, dok je Ivan pok. Mihe de Nassis u vlasništvu imao srebrni pozlaćeni poklopac kutije. Franjo, sin pokojnog kraljevskog viteza Petra de Bellanto, posjedovao je nekoliko srebrnih kutija (*credenceris*) koje je s velikom količinom srebrnine dao u zalog kod Kože Matejeva de Begna.⁹⁰⁹

5.2.5. Pernice

Od izuma pisma sredinom četvrtog tisućljeća prije Krista pa sve do današnjih dana, pisaći pribor prevalio je dugačak razvojni put – od sumerskog štapića koji je služio za utiskivanje znakova u mekane glinene pločice i egipatske pisaljke od trske kojom se na papirusu pisalo pomoću tinte, preko rimskog stilusa kojim se pisalo na navoštenim tablicama i ptičjeg pera pomoću kojega je tinta nanošena na listove pergamene ili papira, pa do najraznovrsnijeg suvremenog pisaćeg pribora. On se od davnina držao u posebnim spremnicama, odnosno pernicama koje su, primjerice, drevni Rimljani nazivali *stilarium* ili *grapharium*,⁹¹⁰ a pojedini narodi Bliskog istoka *qalamdan* (slika 113).⁹¹¹ Kutijice za pohranu pisaćeg pribora bile su izrađivane od različitih materijala (drva, kože, bjelokosti i metala), a u našoj su zemlji nazivane pernicama, prema pisaljci od guščjeg ili ptičjeg pera. Najraniji zasad poznati arhivski podatak u kojemu se spominje *pernica* zabilježen je u prvoj četvrtini 16. stoljeća.⁹¹² Riječ je o dokumentu sastavljenom 5. kolovoza 1518. godine u Šibeniku, iz kojega doznajemo da je

Slika 113. Nepoznati iranski majstor, *Kutijica za pisaći pribor (qalamdan)*, kraj 15. / početak 16. stoljeća, Metropolitan Museum of Art, New York (izvor: <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/452788?searchField=All&sortBy=Relevance&ft=qalamdan&offset=0&rpp=20&pos=2>, pristupljeno 6. svibnja 2021.)

šibenski zlatar Jakov Fosić za Antuna Stogmilića (?) izradio srebrnu pernicu s poklopcem (*unam cirstam seu penaculum uel el apertius dictam perničam dargento*).⁹¹³ Njezina je težina iznosila tri unce i jednu i pol kvartu (oko stotinu grama), a plaća majstora pedeset solda (dvije i pol libre), s time da bi naknadna pozlata koštala još trideset solda. Skromna plaća zlatara daje naslutiti da se vjerojatno radilo o jednostavnijoj četvrtastoj srebrnoj spremnici s poklopcem, s minimalnim ili nikakvim ukrasom. Ta danas izgubljena pernica predstavlja jedino poznato djelo zlatara Jakova Fosića, koji je, doduše, možda izradio i srebrnu pernicu težine četiri i pol unce, čiju je vrijednost 16. veljače 1545. godine procijenio na dvadeset dvije i pol libre.⁹¹⁴ Nažalost, o izgledu navedenih predmeta nema podataka, ali je njihovu tipologiju načelno moguće pretpostaviti na osnovu srednjovjekovnih metalnih bliskoistočnih pernica sačuvanih u europskim i svjetskim zbirkama, primjerice, u Museo Civico Medievale u Bologni,⁹¹⁵ British Museumu⁹¹⁶ i Victoria and Albert Museumu u Londonu⁹¹⁷ te Metropolitan Museumu u New Yorku.⁹¹⁸

5.2.6. Naprstci

Iako su naprstci (*dezial, decial, dezeal*) od jeftinijih materijala tijekom kasnoga srednjega vijeka zasigurno bili sastavni dio opreme šibenskih kućanstava, u šibenskim arhivskim izvorima zabilježene su i četiri srebrne navlake za vrh prsta koje su služile za potiskivanje igle pri šivanju. Riječ je o ženskom srebrnom naprstku popisanom u inventaru plemića Ilije Tolimerića i srebrnom naprstku *ser* Grgura Tuškanića založenom kod Jakova Radmilovića te dvama srebrnim naprstcima u inventaru Marka Ivanova Dobrojevića, od kojih je jedan bio urešen biserima.⁹¹⁹ Nažalost, sačuvani zapisi ne sadrže podatke o izgledu i novčanoj vrijednosti navedenih predmeta, ali njihova oskudna zastupljenost u arhivskim izvorima govori u prilog tomu da su srebrni naprstci bili prava rijetkost u Šibeniku onoga vremena te da su ih posjedovali pripadnici komunalne elite i pojedinci boljeg ekonomskog statusa. Iako se vjerojatno nije radilo o iznimno skupocjenim predmetima, oni su zacijelo na određenoj razini predstavljali statusni simbol vlasnika. Možda to potvrđuje i činjenica da su na prostoru Britanskog otočja tijekom kasnoga srednjega vijeka postojali zakoni kojima se nastojalo suzbiti nepotrebnu potrošnju, to jest luksuz i ekstravaganciju, pa su naprstci od srebra i zlata bili rezervirani za članove kraljevske i plemićkih obitelji.⁹²⁰ Na prostoru Britanije danas je sačuvan poveći broj srednjovjekovnih naprstaka (eng. *thimble*) izrađenih od bakrene slitine, ali još uvijek nije pronađen nijedan primjerak načinjen od plemenitih kovina.⁹²¹ Međutim, jedan

zadarski dokument s kraja 14. stoljeća pokazuje da takvi predmeti na našim prostorima možda ipak nisu bili rezervirani isključivo za pripadnike komunalne elite, o čemu svjedoči slučaj piljarice Stojice Brišičine iz Zadra koja je iz zaloga trebala otkupiti srebrni naprstak (*ditale*) založen za trideset i dva solda.⁹²²

Premda su tijekom kasnoga srednjeg vijeka u mnogim europskim centrima postojale specijalizirane majstorske radionice za izradu bakrenih naprstaka, među kojima su se osobito isticale one nürnberške,⁹²³ nije isključeno da su naprstke od zlata i srebra po narudžbi izrađivali i zlatari. Međutim, zbog oskudnih podataka nije moguće utvrditi provenijenciju srebrnih naprstaka zabilježenih u šibenskim arhivskim izvorima.

5.2.7. Srebrni instrumenti (alati)

Prije izuma nehrđajućeg čelika početkom 20. stoljeća, srebrna je slitina zbog izrazite otpornosti na koroziju bila korištena i u izradi ljekarničkih i kirurških instrumenata. O tome zorno svjedoči slučaj šibenskog aromatarija (travara/ljekarnika) Jeronima koji je u 15. stoljeću posjedovao kutijicu sa srebrnim instrumentima (*instrumenti arzenti*),⁹²⁴ zacjelo apotekarskim alatima, ali i slučaj zadarskog kirurga Frane pok. Davida iz Riminija, u čijem su inventaru iz 1392. godine popisani neki kirurški alati od srebra.⁹²⁵ Iako na osnovu šturih zapisa nije moguće odrediti ni vrstu ni izgled ni namjenu predmeta, navedeni podaci zorno ukazuju na vrlo široki spektar upotrebe srebrnih legura tijekom kasnoga srednjeg vijeka.

5.2.8. Neidentificirani predmeti

Osim prethodno navedenih vrsta zlatarskih radova, u šibenskoj arhivskoj građi zabilježen je i manji broj neidentificiranih predmeta nepoznate svrhe i izgleda. U tu je skupinu moguće uvrstiti četrnaest zlatnih i devet srebrnih predmeta zvanih *vergeta*, *vergita* i *verga*, u kojima Paola Venturelli prepoznaje tip prstenja na kojemu kamen nije uglavljen u metalnu traku, već izlazi iz ležišta.⁹²⁶ Međutim, prema drugim tumačenjima navedenih pojmova,⁹²⁷ moglo bi se raditi i o svojevrsnim metalnim šipčicama, kako je već pretpostavila Marijana Kovačević.⁹²⁸ No, iz sačuvanih zapisa ipak nije moguće sa sigurnošću utvrditi izgled i namjenu navedenih predmeta jer su mahom navedeni bez opisa. Iz spisa doznajemo tek da je plemić Nikola Divnić posjedovao četiri,⁹²⁹ a plemić Filip Šižgorić⁹³⁰ i šibenski komunalni liječnik Antun iz Spilimberga⁹³¹ po dvije zlatne *vergete*, te da je dvije *vergite* i zlatni prsten klesara

Luke Radojevića izvagao i procijenio neki zlatar Nikola.⁹³² Potonja tri predmeta ukupno su težila četrdeset i četiri karata, a njihova je vrijednost bila procijenjena na četiri solda po karatu, odnosno na osam libara i šesnaest solda. Ni vrijednost male zlatne *vergete* zlatara Stjepana Milgostića nije poznata jer je s muškim srebrnim pojasom bila založena za osamnaest libara i šest solda.⁹³³ S druge strane, zlatna *vergeta* zlatara Petra Matijevića bila je prodana za dvije libre i jedan solad,⁹³⁴ a dvije je libre vrijedila i druga zlatna *vergeta* koju je rečenom Petru trebao dati Toma Draganić iz trogirskog distrikta.⁹³⁵ Cijena je poznata još samo za srebrnu *vergetu* majstora Lorenza Picina, koji ju je za tri libre založio kod arhiprezbitera Jakova Zilijevića.⁹³⁶ Potonji je u svom vlasništvu imao tri takva predmeta,⁹³⁷ s time da su dvije *vergete* ukupno težile četiri unce, dok je srebrna *verga* Rafaela Ferro sama toliko težila.⁹³⁸ Osim navedenih primjeraka, u izvorima je zabilježeno još pet srebrnih *vergeta*: jedna u vlasništvu zlatara Mateja i Šimuna Pomenića,⁹³⁹ po jedna u vlasništvu plemića Tome Mirsa⁹⁴⁰ i nekog Lovre Stojkovića⁹⁴¹ te dvije u vlasništvu plemića Florijana Zavorovića.⁹⁴² Budući da je *verga* Rafaela Ferro težila gotovo stotinu i dvadeset grama, a da su dvije zlatne *vergite* i prsten Luke Radojevića ukupno težili tek četrdeset i četiri karata, očito je da je težina te vrste predmeta znatno varirala, što se, dakako, odražavalo i na novčanu vrijednost pojedinačnih primjeraka.

Pod pojmovima *zoia*, *zoya*, *zoa* i *zogeta* navođene su neprecizirane vrste nakita,⁹⁴³ mahom urešene biserima (*cum perle*), kakvih je najviše popisano u inventaru plemića Filipa Šižgorića. On je u svom vlasništvu imao dvije *zogete*⁹⁴⁴ s biserima za djevojčice i tri *zoe* s biserima za djevojke, od kojih su dvije bile baršunaste, a jedna svilene osnove.⁹⁴⁵ *Zoya* svilene osnove s biserima popisana je i u inventaru Šimuna Šižgorića.⁹⁴⁶ U popisu dobara Ilije Tolimerića⁹⁴⁷ i inventaru Jurja Kamenarića upisana je po jedna ženska *zoia* od bisera.⁹⁴⁸ Jedna *zoia* od bisera navodi se i u inventaru Marka Ivanova Dobrojevića,⁹⁴⁹ a dvije u popisu dobara komunalnog liječnika Antuna iz Spilimberga, koji je ujedno posjedovao i dvije *zoie* od zlata izrađene „na frijulski način“ (*al modo de fiul*).⁹⁵⁰ Međutim, iz navedenih zapisa nije poznat ni izgled ni vrijednost ni namjena navedenih predmeta.

Osim *vergeta* i *zoia* u šibenskim su vrelima zabilježeni i sljedeći predmeti: *chura* bogata srebrom,⁹⁵¹ srebrni pozlaćeni *çoclo*,⁹⁵² biserna *tertira*,⁹⁵³ dvije zlatne cjevčice (*canelle de oro*),⁹⁵⁴ pojas crne osnove *cum fiube et nonbreti* (?) *darzento*,⁹⁵⁵ dvije *subauricularia*⁹⁵⁶ vrijedne dvadeset solda i dva srebrna predmeta zvana *pizali*⁹⁵⁷ te jedna dječja zelena *zorneola* s uresima od srebra teška četiri unce.⁹⁵⁸ Značenje navedenih pojmova za sada nije razjašnjeno, međutim,

posljednji u nizu možda označava zeleni poludragulj karneol optočen srebrom, vjerojatno u funkciji dječjeg privjeska.

Uz navedeno, u izvorima se navodi stotinu četrdeset i sedam unca srebra (oko četiri kilograma i tristo grama) u dućanu Jurja Kamenarića,⁹⁵⁹ potom šesnaest unca obrađenog srebra (*argenti lauoradi in plui mastieri*) u inventaru Margarite, žene Pavla Nigoevića,⁹⁶⁰ pa četiri unce srebra za različitu namjenu (*arzeno di piu raxon*) Šimuna Šižgorića,⁹⁶¹ te dvadeset i osam unca srebra „venecijanske kakvoće“ (*argenti laborati da liga Veneta*) koje su izvršitelji oporuke zlatara Stjepana Milgostova na ime njegova legata predali šibenskim franjevcima.⁹⁶² U sva četiri slučaja riječ je o obrađenom srebru, to jest gotovim predmetima.

Zasebnu kategoriju čine zapisi u kojima se spominje lomljeno ili oštećeno srebro te komadići zlata i srebra. Tako su u inventaru Lovre Dominikova zabilježene čak pedeset i tri unce (oko kilogram i pol) oštećenog srebra (*argenti roti*) u zalogu,⁹⁶³ u inventaru zlatara Stjepana Ivanova Skočibuhe tri marke i tri unce (oko osamsto grama) raznovrsnog lomljenog ili oštećenog srebra (*arzeno rotto a refluxo de piu sorte*),⁹⁶⁴ a u inventaru plemića Jurja Kamenarića osam unca lomljenog srebra (*rotame de argento*) i još oko šest unca lomljenog srebra (*argento roto*) te manji komad zlata (*pezeto doru*).⁹⁶⁵ Desetak godina kasnije, Jurjevu sinu Jurju predana su dva komadića srebra (*dui peceti de argento*),⁹⁶⁶ a komadić srebra (*tocho de argento*) posjedovao je i aromatarij Jeronim,⁹⁶⁷ baš kao i arhiprezbiter Jakov Zilijević, u čijem je inventaru popisano *peceto de argento piccolo* i komadić zlata težine oko sedamnaest karata (*pezeto doru*).⁹⁶⁸ Plemić Filip Šižgorić posjedovao je četiri unce manje jednu kavartu lomljenog srebra (*rotame darzeno*),⁹⁶⁹ Šimun Tavelić uncu lomljenog srebra (*argento roto*),⁹⁷⁰ a Katica, žena Ivana Bosne, nepoznatu količinu *rotame darzeno*.⁹⁷¹

U nekoliko navrata spominje se srebro i zlato izraženo u uncama. U tu skupinu spada upis u kojemu se navodi devetnaest i pol unca najčišćeg srebra (*argentum mundissimum*) koje je za šezdeset i dvije libre i osam solda kupio neki Sancto iz Šibenika,⁹⁷² potom unca zlata u vlasništvu Nikole Divnića,⁹⁷³ te sedam i pol unca srebra koje je branitelj dobara pokojnog zlatara Andrije Lalića trebao predati Dobrici Simeonić.⁹⁷⁴ Tu je i šest unca srebra „kakvoće naušnica“ koje je zlatar Stjepan Ivanov Skočibuha po dovršetku naukovanja obećao dati svome učeniku Petru Valentinovu iz Knina⁹⁷⁵ i deset unca srebra „venecijanske kakvoće“ koje se obvezao dati učeniku Šimunu Vučkovu Gojkoviću iz Šibenika,⁹⁷⁶ te dvije unce čistog srebra i tri unce srebra u naušnicama i drugim radovima koje je Ivan Cvitinović iz Zemunika po završetku naukovanja trebao dobiti od svog majstora, zlatara Grgura Miloševića.⁹⁷⁷

-
- ¹ M. JERMAN, 2020., 132.
- ² M. KOVAČEVIĆ, 2010., 686.
- ³ SUPPELLETILLE ECCLESIASTICA..., 1987., 158.
- ⁴ Vidi bilj. 507 na str. 608.
- ⁵ Veća pozornost posvećena je tek raspelu s otoka Visovca (kat. 8). Vidi: A. IVIĆ, 2015., 103-118; A. KOPRČINA, 2019., 153, 154, 156.
- ⁶ U tablici 1 popisana su i dva raspela u crkvi sv. Križa u Šibeniku, ali su ona već zbrajana među sačuvanim djelima. Bakreno pozlačeno raspelo je u cijelosti sačuvano (kat. 9), a od srebrnog pozlaćenog raspela sačuvana je Bogorodica (kat. 14).
- ⁷ Vidi bilj. 461 na str. 600 i bilj. 474 na str. 602.
- ⁸ N. JAKŠIĆ – R. TOMIĆ, 2004., 24.
- ⁹ N. JAKŠIĆ – R. TOMIĆ, 2004., 24.
- ¹⁰ Na ophodnom križu nije sačuvan tuljac s nodusom, stoga današnja visina iznosi četrdeset i osam centimetara. S dijelom koji nedostaje visina raspela premašivala bi šezdeset centimetara
- ¹¹ Iako širina iznosi trideset i četiri centimetra, ukupna visina dostiže sedamdeset i četiri centimetra.
- ¹² Vidi dokument br. 6 u priložima. Nije isključeno da je upravo to raspelo sačuvano u Novoj crkvi, o čemu je već bilo govora u potpoglavlju 4.1.2.
- ¹³ Vidi dokument br. 5 u priložima.
- ¹⁴ Vidi dokument br. 9 u priložima.
- ¹⁵ Vidi dokument br. 12 u priložima.
- ¹⁶ Reljefi na reversu nisu sačuvani, ali budući da je to raspelo vjerojatno izrađeno po uzoru na raspelo iz Nove crkve (kat. 12) ili obrnuto, očekivano je da se na reversu nalazio isti ikonografski program, s tom mogućnošću da se u središtu reversa nalazio drugi svetac ili svetica.
- ¹⁷ Vidi dokument br. 5 u priložima.
- ¹⁸ Vidi dokument br. 6 u priložima.
- ¹⁹ Vidi dokument br. 9 u priložima.
- ²⁰ Vidi dokument br. 12 u priložima. U dokumentu je navedeno da se na prednjoj strani trebao nalaziti raspeti Krist okružen evanđelistima, dakle tetramorfom, a sa stražnje strane sv. Juraj i „četiri apostola“. Nije jasno je li doista riječ o apostolima, četvorici evanđelista u ljudskom obličju ili ponovno simbolima evanđelista, što bi bilo neobično.
- ²¹ Vidi dokument br. 2 u priložima.
- ²² Vidi dokument br. 7 u priložima.
- ²³ N. JAKŠIĆ – R. TOMIĆ, 2004., 25.
- ²⁴ N. JAKŠIĆ – R. TOMIĆ, 2004., 25.
- ²⁵ Vidi dokument br. 5 i br. 6 u priložima.
- ²⁶ O mletačkim bagatinima vidi u: I. DOLENEC, 1993., 94-95; M. DIMNIK – J. DOBRINIĆ, 2008., 82-83, 203-204.
- ²⁷ O tome opširnije u cjelini 4.1.2.

-
- ²⁸ Vidi dokument br. 5 i br. 6 u priložima.
- ²⁹ Vidi dokument br. 5 i br. 6 u priložima.
- ³⁰ Vidi dokument br. 9 u priložima.
- ³¹ Vidi dokument br. 12 u priložima.
- ³² N. JAKŠIĆ – R. TOMIĆ, 2004., 28, 29 (sl. 26).
- ³³ O tome opširnije u poglavlju 4.1.2.
- ³⁴ E. HILJE, 2016., 49.
- ³⁵ Emil Hilje vrijeme boravka Vittorea Crivellija u Zadru smješta u razdoblje od kraja pedesetih ili početka šezdesetih godina 15. stoljeća do 1478. do 1479. godine, a Carla Crivellija od 1457. do 1468. godine. Vidi: E. HILJE, 2008., 43, 47 (bilj. 25).
- ³⁶ Vidi bilj. 374 na str. 216-218.
- ³⁷ Vidi dokument br. 2 u priložima.
- ³⁸ Vidi bilj. 966 na str. 289-291.
- ³⁹ Vidi dokument br. 5 u priložima.
- ⁴⁰ Vidi dokument br. 6 u priložima.
- ⁴¹ Vidi dokument br. 7 u priložima.
- ⁴² O raspelu opširnije u cjelini *Sačuvana djela poznatih majstora*.
- ⁴³ Vidi dokument br. 9 u priložima.
- ⁴⁴ Vidi dokument br. 12 u priložima.
- ⁴⁵ Vidi dokument br. 14 u priložima.
- ⁴⁶ Vidi bilj. 314 na str. 581.
- ⁴⁷ Vidi bilj. 23 na str. 529-530.
- ⁴⁸ Vidi bilj. 508 na str. 609.
- ⁴⁹ (...) *in domo habitationis ser Bartholi Sporcich quondam ser Nicolai*.
Ibique constitua donna Iacouiza vxor dicti ser Bartholi et amita predictos ser Nicolai Ferro et fratrem et donne Margarite eos sorori. (...) Et per eos delato ipse donne Iacouice iuramento supra vna cruce argentea cum Crucifixo de veritate dicenda supra his de quibus interrogabitur (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/II, Ante Campolongo, F 11/IIb, sv. 1/i, fol. 6); (...) ad pedes scullas ingressus domus habitationis ser Dominici Laurentii. Ibique constitua donna Margarita vxor predicti ser Dominici (...) Et delato sibi iuramento supra vna cruce argentea cum Crucifixo de veritate dicenda suo iuramento (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/II, Ante Campolongo, F 11/IIb, sv. 1/i, fol. 6').
- ⁵⁰ M. KOVAČEVIĆ, 2010., 709, 727.
- ⁵¹ M. KOVAČEVIĆ, 2010., bilj. 114 na str. 257.
- ⁵² M. KOVAČEVIĆ, 2010., 693, 710, 712, 912, 1169-1170, 1175, bilj. 128 na str. 1337.
- ⁵³ Vidi bilj. 495 na str. 605-606.
- ⁵⁴ Vidi bilj. 1996 na str. 410.
- ⁵⁵ Vidi dokument br. 15 u priložima.
- ⁵⁶ Vidi bilj. 23 na str. 529-530.
- ⁵⁷ Vidi bilj. 1916 na str. 399-400.

-
- ⁵⁸ Vidi dokument br. 15 u priložima.
- ⁵⁹ Vidi bilj. 481 na str. 604.
- ⁶⁰ K. JURAN, 2020.a, 29.
- ⁶¹ Vidi dokument br. 3 u priložima.
- ⁶² Vidi bilj. 495 na str. 605-606.
- ⁶³ Vidi dokument br. 11 u priložima.
- ⁶⁴ Vidi bilj. 463 na str. 601.
- ⁶⁵ Vidi bilj. 464 na str. 601.
- ⁶⁶ Vidi bilj. 465 na str. 601.
- ⁶⁷ Vidi bilj. 425 na str. 596.
- ⁶⁸ Vidi bilj. 478 na str. 603-604.
- ⁶⁹ Vidi bilj. 480 na str. 604.
- ⁷⁰ Vidi bilj. 475 na str. 603.
- ⁷¹ Vidi bilj. 466 na str. 601.
- ⁷² Vidi dokument br. 16 u priložima.
- ⁷³ Vidi dokument br. 13 u priložima.
- ⁷⁴ Vidi dokument br. 1 u priložima.
- ⁷⁵ SUPPELLETTILLE ECCLESIASTICA..., 1987., 151.
- ⁷⁶ SUPPELLETTILLE ECCLESIASTICA ..., 1987., 152.
- ⁷⁷ SUPPELLETTILLE ECCLESIASTICA ..., 1987., 151.
- ⁷⁸ SUPPELLETTILLE ECCLESIASTICA ..., 1987., 151.
- ⁷⁹ SUPPELLETTILLE ECCLESIASTICA ..., 1987., 151.
- ⁸⁰ SUPPELLETTILLE ECCLESIASTICA ..., 1987., 151.
- ⁸¹ SUPPELLETTILLE ECCLESIASTICA ..., 1987., 152.
- ⁸² SUPPELLETTILLE ECCLESIASTICA ..., 1987., 153.
- ⁸³ SUPPELLETTILLE ECCLESIASTICA ..., 1987., 154.
- ⁸⁴ O šibenskim vrčevima opširnije u potpoglavlju 4.1.4. i katalogu ovoga rada (kat. 23), a o zagrebačkim posudama vidi u: I. LENTIĆ, 1987.b, 187.
- ⁸⁵ A. VALIER, 1579., (Visitatio Sibenicensis), rukopis, fol. 30; M. PRIULI, 1603., rukopis, fol. 51'.
- ⁸⁶ E. G. CUTHBERT – F. ATCHLEY, 1909., 6-27.
- ⁸⁷ M. ENGLISH FRAZER, 1986., 21.
- ⁸⁸ LEKSIKON..., 1979., 312.
- ⁸⁹ LEKSIKON..., 1979., 311.
- ⁹⁰ LEKSIKON..., 1979., 312-313.
- ⁹¹ V. B. LUPIS, 2010., 31-32.
- ⁹² I. LENTIĆ, 1984., 219; Z. DEMORI STANIČIĆ, 2017., 431; Z. DEMORI STANIČIĆ, 2017. – 2018., 192.
- ⁹³ Vidi: I. LENTIĆ, 1987.a, 265, 383, 384; N. JAKŠIĆ, 2010.a, 276-278.
- ⁹⁴ G. SZABO, 1922., 252-253; A. HORVAT, 1975., 85, sl. 73, 74; I. LENTIĆ, 2000., 391, kat. jed. 800.
- ⁹⁵ M. KOVAČEVIĆ, 2010., 758.

-
- ⁹⁶ M. KOVAČEVIĆ, 2010., 758-759.
- ⁹⁷ D. DIANA – N. GOGALA – S. MATIJEVIĆ, 1972., 33.
- ⁹⁸ S. MOSHER STUARD, 1975. – 1976., 115.
- ⁹⁹ M. KOVAČEVIĆ, 2010., 758.
- ¹⁰⁰ K. GAGRO, 2001., 428 (kat. Z/28) s ondje navedenom literaturom; E. HOŠKO – I. LENTIĆ – I. ROGIĆ-NEHAJEV, 1991., bez paginacije; A. KOPRČINA, 2013., 66-68.
- ¹⁰¹ Vidi bilj. 23 na str. 529-530.
- ¹⁰² Vidi bilj. 231 na str. 543 i bilj. 1021 na str. 296.
- ¹⁰³ Vidi bilj. 434 na str. 597.
- ¹⁰⁴ E. HILJE, 1996., 48; M. KOVAČEVIĆ, 2010., 767-774.
- ¹⁰⁵ T. ANDRIĆ, 2018., 269, bilj. 1680.
- ¹⁰⁶ C. FSKOVIĆ, 1949., prilog br. 17, prilog br. 52.
- ¹⁰⁷ E. HILJE, 1996., 48; C. FSKOVIĆ, 1949., 189, 213, prilog br. 17, prilog br. 52.
- ¹⁰⁸ M. KOVAČEVIĆ, 2010., 767-774.
- ¹⁰⁹ G. BUDEČ, 2010., 75; G. BUDEČ, 2013.b, 164.
- ¹¹⁰ T. ANDRIĆ, 2018., 177, 269.
- ¹¹¹ C. FSKOVIĆ, 1949., 194-196; M. WENZEL, 1984.–1985., 5-39; M. GAJIĆ, 2010., 12-65; A. KOPRČINA, 2011., 55-62. O toj vrsti posuđa postoji opsežnija literatura koju za potrebe ovoga rada ipak nije bilo moguće detaljnije proučiti. Podatke o drugim bibliografskim jedinicama moguće je pronaći u prethodno navedenim naslovima.
- ¹¹² Vidi bilj. 294 na str. 570-571.
- ¹¹³ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 111, 126 (upis pod brojem 83).
- ¹¹⁴ Pladnjevi su u zadarskim arhivskim izvorima 14. stoljeća zabilježeni pod nazivom *pladene* (M. KOVAČEVIĆ, 2010., 770–771), a u šibenskim arhivskim izvorima 15. stoljeća kao *piadene*, ali Goran Budeč *piadene* smatra većim tanjurima ili pliticama (G. BUDEČ, 2013.b, 155). Međutim, čini se da se radilo o pladnjevima za serviranje hrane u formi velikih tanjura poput, primjerice, takozvanih nürnberških mjedenih pladnjeva. U Šibeniku su sačuvana tri takva pladnja – u Muzeju grada, u Muzeju svetog Frane i Interpretacijskom centru katedrale sv. Jakova *Civitas sacra* (izvorno iz šibenske katedrale). U šibenskim arhivskim izvrima navode se uglavnom *piadene* izrađene od drva, a u manjem broju od drugih materijala, ali ne i od srebra (G. BUDEČ, 2013.b, 155, grafikon 34). O takozvanim „nürnberškim mjedenim pladnjevima“ opširnije u: K. RADULIĆ, 1969., 101-116; M. ŠETINC, 1969., 148-156; C. FSKOVIĆ, 1982., 83-110; C. FSKOVIĆ, 1986., 159-163; J. KUCZYŃSKA, 1991; J. KUCZYŃSKA, 2000.; T. EGYEKI-SZABÓ, 2008.; B. BARTKOWIAK, 2012., 333-348; R. ANDJUS, 2015., 321-325; K. TIEDEMANN, 2018.
- ¹¹⁵ Primjerice, u inventarima sročanim u periodu od 1451. do 1467. godine, Goran Budeč pobrojao je stotinu i sedam *taza*, od toga osamdeset srebrnih i pet od pozlaćenog srebra (G. BUDEČ, 2013.b, 165).
- ¹¹⁶ Vidi bilj. 312 na str. 580-581.
- ¹¹⁷ Vidi bilj. 301 na str. 574-575.
- ¹¹⁸ Vidi bilj. 505 na str. 608.

-
- ¹¹⁹ Ta je plitica bila založena kod plemića Martina Kamenarića, u čijem je inventaru iz 1444. godine popisana kao *vna taza de dona Chatiza monaga de San Saluador libre 4*. Nakon Martinove smrti neotkupljene zaloge preuzeo je njegov sin Juraj Kamenarić, ali redovnica svoj zalog nije otkupila pa je 1451. godine popisana i u Jurjevu inventaru, ali kao *taza darzento lauorada intaiada de dona Catiza Budenichia monaga per libre 4 soldi* —. Nakon Jurjeve smrti neotkupljene zaloge preuzeli su skrbinici njegove maloljetne djece, koji su 1460. godine rečenu pliticu prodali na javnoj dražbi za jedanaest libara i devet solda. Vidi: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 111-112, 123, 130 (upis pod brojem 264). Vidi i bilj. 357 na str. 588-592.
- ¹²⁰ Vidi bilj. 225 na str. 542.
- ¹²¹ Vjerojatno je riječ o istim posudama koje se spominju u inventaru Stjepana Merzinića. Vidi bilj. 250 na str. 553-554.
- ¹²² Vidi bilj. 493 na str. 605.
- ¹²³ Možda je navedena srebrna posuda s motivom krune ista ona koju je u srpnju 1455. godine Jakov otkupio na javnoj dražbi po cijeni od tri libre za uncu, a koja je težila četiri unce i pet oktava (oko stotinu četrdeset grama). Vidi bilj. 278 na str. 362-363 i bilj. 342 na str. 586-587.
- ¹²⁴ Vidi bilj. 278 na str. 562-563.
- ¹²⁵ Vidi bilj. 259 na str. 557-558.
- ¹²⁶ Vidi bilj. 287 na str. 566.
- ¹²⁷ Vidi bilj. 253 na str. 554-555.
- ¹²⁸ Vidi bilj. 307 na str. 579.
- ¹²⁹ Vidi bilj. 411 na str. 595.
- ¹³⁰ Vidi bilj. 298 na str. 572-573.
- ¹³¹ Riječ je o srebrnoj plitkoj čaši (hanapu) u Muzeju za umjetnost i obrt te srodnoj čaši u privatnom vlasništvu. O navedenim djelima više u: A. KOPRČINA, 2011., 55-62.
- ¹³² Vidi dokument br. 3 u priložima.
- ¹³³ Riječ je o srebrnoj pozlaćenju plitici Jurja Sopkovića koja je bila u zalogu kod Martina Kamenarića, potom kod njegova sina Jurja, a koju su nakon Jurjeve smrti skrbinici Jurjeve maloljetne djece prodali na javnoj dražbi. Vidi: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 122 (upis na fol. 115v), 130 (upis pod brojem 245); Vidi i bilj. 357 na str. 588-592 (fol. 208').
- ¹³⁴ Vidi bilj. 298 na str. 572-573.
- ¹³⁵ Vidi bilj. 247 na str. 552.
- ¹³⁶ Vidi bilj. 1903 na str. 398.
- ¹³⁷ Vidi bilj. 342 na str. 586-587.
- ¹³⁸ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 123 (upis na fol. 116r), 130 (upis pod brojem 264). Vidi i bilj. 357 na str. 588-592 (upis na fol. 205').
- ¹³⁹ Vidi bilj. 283 na str. 564 i bilješki 243 na str. 550-551.
- ¹⁴⁰ Vidi bilj. 439 na str. 598.
- ¹⁴¹ Vidi bilj. 225 na str. 542 i bilj. 239 na str. 547-549.
- ¹⁴² Vidi bilj. 270 na str. 560.

-
- ¹⁴³ Vidi bilj. 307 na str. 579.
- ¹⁴⁴ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 124 (upis na fol. 112v).
- ¹⁴⁵ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 130 (upis pod brojem 259). Vidi bilj. 493 na str. 605.
- ¹⁴⁶ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 122 (upis na fol. 115v).
- ¹⁴⁷ Vidi bilj. 339 na str. 586.
- ¹⁴⁸ J. KOLANOVIĆ, 1989., dokument br. 255 na str. 315.
- ¹⁴⁹ Vidi bilj. 334 na str. 586.
- ¹⁵⁰ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 123 (upis na fol. 116r), 130 (upis pod brojem 264). Vidi i bilj. 357 na str. 588-592 (upis na fol. 205').
- ¹⁵¹ Vidi bilj. 415 na str. 595.
- ¹⁵² Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 122 (upis na fol. 115v).
- ¹⁵³ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 122 (upis na fol. 115v).
- ¹⁵⁴ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 122 (upis na fol. 115v).
- ¹⁵⁵ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 122 (upis na fol. 115v), 130 (upis pod brojem 245). Vidi bilj. 357 na str. 588-592 (fol. 208').
- ¹⁵⁶ Vidi bilj. 307 na str. 579.
- ¹⁵⁷ Vidi bilj. 348 na str. 587.
- ¹⁵⁸ Vidi bilj. 411 na str. 595.
- ¹⁵⁹ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 112, 122 (upis na fol. 115v).
- ¹⁶⁰ Vidi bilj. 442 na str. 598.
- ¹⁶¹ Vidi bilj. 342 na str. 586-587.
- ¹⁶² Vidi bilj. 420 na str. 595.
- ¹⁶³ Vidi bilj. 283 na str. 564-565.
- ¹⁶⁴ Vidi bilj. 351 na str. 587.
- ¹⁶⁵ Vidi bilj. 354 na str. 588.
- ¹⁶⁶ Vidi bilj. 1902 na str. 398.
- ¹⁶⁷ Vidi bilj. 445 na str. 599.
- ¹⁶⁸ Vidi bilj. 439 na str. 598.
- ¹⁶⁹ Vidi bilj. 505 na str. 608.
- ¹⁷⁰ M. GAJIĆ, 2010., 16.
- ¹⁷¹ R. W. LIGHTBOWN, 1978., 55-56.
- ¹⁷² M. KOVAČEVIĆ, 2010., 760
- ¹⁷³ G. BUDEČ, 2013.b, 153-155.
- ¹⁷⁴ Vidi bilj. 283 na str. 564-565.
- ¹⁷⁵ G. BUDEČ, 2013.b, 153-155.
- ¹⁷⁶ G. BUDEČ, 2013.b, 154.
- ¹⁷⁷ R. W. LIGHTBOWN, 1987., 15, 45.
- ¹⁷⁸ I. BABIĆ, 2001., 119-121 (kat. jed. 40).

-
- ¹⁷⁹ Gostarice ili kostarice (grč. γάστρα – posuda) su staklene ili metalne posudice u kojima se drži misna voda i vino.
- ¹⁸⁰ D. DIANA – N. GOGALA – S. MATIJEVIĆ, 1972., 101-102, sl. 52.
- ¹⁸¹ Vidi u potpoglavljima 4.1.4. i 5.1.4. te katalogu (kat. 23).
- ¹⁸² Plemić je izgubio životnu bitku u ratu protiv Osmanlija 1465. godine pa je tada sastavljen popis njegovih dobara, ali pritom nisu popisani predmeti koje je sa sobom imao na galiji. Ona se 1466. godine vratila iz rata pa je tada sastavljen drugi dio Tomina inventara (G. BUDEČ, 2013.b, 280-281).
- ¹⁸³ G. BUDEČ, 2013.b, 280. Vidi bilj. 308 na str. 579.
- ¹⁸⁴ Vidi u dokumentu br. 3 u prilogima.
- ¹⁸⁵ G. BUDEČ, 2010., 76; G. BUDEČ, 2013.b, 166; Đ. LAKOŠELJAC., 2020.b, 111, 113, 126 (upis pod brojem 82 u prilogu br. 2).
- ¹⁸⁶ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 113.
- ¹⁸⁷ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 113 (bilj. 127, bilj. 128).
- ¹⁸⁸ Vidi bilj. 500 na str. 606-607.
- ¹⁸⁹ To je vidljivo iz usporedbe dvaju dokumenata – onog u bilj. 357 na str. 588-592 i u: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 125-133, prilog br. 2
- ¹⁹⁰ C. FSKOVIĆ, 1949., 187-191; M. KOVAČEVIĆ, 2010., 507-508, 780, bilj. 626 na str. 958, prilog br. 17.
- ¹⁹¹ Opširnije o srednjovjekovnim čašama vidi u: R. W. LIGHTBOWN, 1978., 20-25, 32, 37; M. KOVAČEVIĆ, 2010., 774-778.
- ¹⁹² M. KOVAČEVIĆ, 2010., 774-778.
- ¹⁹³ U 14. stoljeću u Zadru čaše su najčešće imenovane terminima *cuppe* i *nappe*, a u manjem broju slučajeva kao *sifo*, *cifo*, *cifra* i *ciphus* (M. KOVAČEVIĆ, 2010., 776, 777, 778).
- ¹⁹⁴ Đ. LAKOŠELJAC., 2020.b, 111, 113, 126 (upis pod br. 82 u prilogu br. 2). Vidi bilj. 232 na str. 543-546.
- ¹⁹⁵ Vidi bilj. 1844 na str. 390.
- ¹⁹⁶ M. KOVAČEVIĆ, 2010., 466.
- ¹⁹⁷ R. BAROVIER MENTASTI – C. TONINI, 2019., 28, 29.
- ¹⁹⁸ R. W. LIGHTBOWN, 1978., 29; R. W. LIGHTBOWN, 1987., 53.
- ¹⁹⁹ AMY TIKKANEN, Saltcellar, <https://www.britannica.com/technology/saltcellar>, pristupljeno 29. kolovoza 2021.
- ²⁰⁰ O solarstvu na šibenskom području u razdoblju kasnoga srednjeg vijeka opširnije u: J. KOLANOVIĆ, 1995., 190-227.
- ²⁰¹ G. BUDEČ, 2013.b, 152.
- ²⁰² G. BUDEČ, 2013.b, 152.
- ²⁰³ Nekoliko soljenki spominje se i u zadarskoj arhivskoj građi 14. stoljeća. Vidi: M. KOVAČEVIĆ, 2010., 781-782, bilj. 849 na str. 967.
- ²⁰⁴ G. BUDEČ, 2013.b, 152-153.
- ²⁰⁵ G. BUDEČ, 2013.b, 153, bilj. 573.
- ²⁰⁶ Vidi bilj. 278 na str. 562-563 i bilj. 308 na str. 579. U izvorima iz 15. stoljeća zabilježeno je još soljenki od drugih materijala, ali one nisu popisane za potrebe ovoga rada jer nije riječ o zlatarskim radovima.

-
- ²⁰⁷ G. BUDEČ, 2013.b, 153.
- ²⁰⁸ A. KREKIC – M. MESSINA, 2008., 180-182 (kat. 24.4).
- ²⁰⁹ NEW LAROUSSE..., 2018., pojam „DRAGÉE“ (e-knjiga bez paginacije).
- ²¹⁰ O tome opširnije u: R. HRYSZKO, 2021., 72-80 i ondje citiranoj literaturi.
- ²¹¹ NEW LAROUSSE..., 2018., pojam „DRAGÉE“ (e-knjiga bez paginacije).
- ²¹² NEW LAROUSSE..., 2018., pojam „DRAGÉE“ (e-knjiga bez paginacije).
- ²¹³ „CONFETTO“ u: *Vocabolario Treccani*: <https://www.treccani.it/enciclopedia/confetto>, pristupljeno 3. kolovoza 2021.
- ²¹⁴ R. HRYSZKO, 2021., 84.
- ²¹⁵ R. HRYSZKO, 2021., 81 i u ondje citiranoj literaturi.
- ²¹⁶ Vidi bilj. 289 na str. 566-568.
- ²¹⁷ Vidi bilj. 413 na str. 595.
- ²¹⁸ Vidi bilj. 457 na str. 600.
- ²¹⁹ Vidi bilj. 301 na str. 574-575.
- ²²⁰ G. BUDEČ, 2013.b, 280-281.
- ²²¹ G. BUDEČ, 2013.b, 280.
- ²²² Vidi bilj. 435 na str. 597.
- ²²³ C. FISKOVIĆ, 1949., 189.
- ²²⁴ C. FISKOVIĆ, 1949., 192.
- ²²⁵ C. FISKOVIĆ, 1949., 194.
- ²²⁶ C. FISKOVIĆ, 1949., 194-196.
- ²²⁷ B. WILSON, 2012., 192, 193.
- ²²⁸ H. BRAUDEL, 1992, 213. Tonija Andrić navodi da su se u 15. stoljeću u Splitu na stol postavljale i vilice, ali svoju tvrdnju potkrepljuje sa svega četiri dokumenta u kojima se spominje nekoliko vilica, pa tvrdnju valja uzeti s oprezom. Vidi: T. ANDRIĆ, 2018., 269, bilj. 1673, bilj. 1677, bilj. 1678.
- ²²⁹ G. BUDEČ, 2010., 76, 95-96; G. BUDEČ, 2013.a, 66; G. BUDEČ, 2013.b, 160-161, 162, 188 (bilj. 724); Z. LADIĆ – G. BUDEČ, 2019., 226.
- ²³⁰ BUDEČ, 2013.b, 160, bilj. 602.
- ²³¹ Vidi bilj. 225 na str. 542.
- ²³² Vidi bilj. 232 na str. 543-546.
- ²³³ Vidi bilj. 239 na str. 547-549.
- ²³⁴ Vidi bilj. 301 na str. 574-575.
- ²³⁵ Vidi bilj. 278 na str. 562-563.
- ²³⁶ Vidi bilj. 304 na str. 575-578.
- ²³⁷ Vidi bilj. 500 na str. 606-607.
- ²³⁸ G. BUDEČ, 2013.b, 161.
- ²³⁹ Vidi Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 121, 129 (upis pod brojem 238). Vidi bilj. 357 na str. 588-592 (fol. 206).
- ²⁴⁰ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 121, 130 (upis pod brojem 249). Vidi bilj. 357 na str. 588-592 (fol. 208').
- ²⁴¹ Vidi bilj. 319 na str. 583.

-
- ²⁴² Vidi bilj. 239 na str. 547-549.
- ²⁴³ Vrijednost zaloga nije poznata iz Martinova inventara jer je on pretrpio znatna oštećenja, već iz inventara njegova sina Jurja koji je nakon očeve smrti naslijedio neotkupljene zaloge. Vidi: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 121 (upis na fol. 115v), 130 (upis pod brojem 253).
- ²⁴⁴ Vidi bilj. 427 na str. 596.
- ²⁴⁵ Vidi bilj. 423 na str. 596.
- ²⁴⁶ Vidi bilj. 319 na str. 583.
- ²⁴⁷ Vidi bilj. 259 na str. 557-558.
- ²⁴⁸ Vidi bilj. 287 na str. 566. Koliko mi je poznato, mletačka riječ *cavo* (*cao*) označava glavu.
- ²⁴⁹ C. F. BARNES, 1975., 56-57 (kat. jed. 56, 57a, 57b, 58, 59); J. CHERRY, 2011., 54, 56-57.
- ²⁵⁰ J. CHERRY, 2011., 57.
- ²⁵¹ Prema riječima Marine Lambaša, više kustosice u Muzeju grada Šibenika, kojoj se ovom prilikom zahvaljujem, te su žlice otkrivene 1974. godine tijekom arheoloških istraživanja provedenih u lapidariju Muzeja. Budući da je taj prostor pregrađivan u 15. i 16. stoljeću, a da iz istog vremena potječu i ostaci keramike, žlice su također okvirno datirane u navedeno razdoblje.
- ²⁵² H. PETROSKI, 1992., 8.
- ²⁵³ B. WILSON, 2012., 191.
- ²⁵⁴ B. WILSON, 2012., 192, 193.
- ²⁵⁵ B. WILSON, 2012., 194.
- ²⁵⁶ H. PETROSKI, 1992., 10-11.
- ²⁵⁷ G. BUDEČ, 2010., 66; G. BUDEČ, 2013.b, 162.
- ²⁵⁸ Vidi bilj. 225 na str. 542.
- ²⁵⁹ Vidi bilj. 278 na str. 562-563.
- ²⁶⁰ Vidi bilj. 290 na str. 568-569.
- ²⁶¹ Vidi bilj. 250 na str. 553-554.
- ²⁶² Vidi bilj. 239 na str. 547-549.
- ²⁶³ Vidi bilj. 304 na str. 575-578.
- ²⁶⁴ Vidi bilj. 301 na str. 574-575.
- ²⁶⁵ Vidi bilj. 308 na str. 579.
- ²⁶⁶ Vidi bilj. 300 na str. 573.
- ²⁶⁷ Vidi bilj. 232 na str. 543-546.
- ²⁶⁸ Vidi bilj. 503 na str. 607-608.
- ²⁶⁹ Vidi bilj. 300 na str. 573.
- ²⁷⁰ H. R. HAHNLOSER – S. BRUGGER-KOCH, 1985., 249 (kat. jed. 547), 250 (kat. jed. 549), FARBTAFEL XXXII, TAFEL 444, TAFEL 445.
- ²⁷¹ Vidi bilj. 289 na str. 566-568.
- ²⁷² Vidi bilj. 239 na str. 547-549.
- ²⁷³ Vidi bilj. 500 na str. 606-607.
- ²⁷⁴ Vidi bilj. 432 na str. 597 i bilj. 446 na str. 599.

-
- ²⁷⁵ Vidi bilj. 232 na str. 543-546.
- ²⁷⁶ Vidi bilj. 304 na str. 575-578.
- ²⁷⁷ Vidi bilj. 301 na str. 574-575.
- ²⁷⁸ Vidi bilj. 278 na str. 562-563.
- ²⁷⁹ Vidi bilj. 294 na str. 570-571.
- ²⁸⁰ Vidi bilj. 239 na str. 547-549.
- ²⁸¹ B. WILSON, 2012., 192.
- ²⁸² Osim u šibenskim, srebrne vilice zabilježene su u splitskim i dubrovačkim arhivskim izvorima iz 15. stoljeća.
Vidi: T. ANDRIĆ, 2018., 269; C. FSKOVIĆ, 1949., 188, 192, 198.
- ²⁸³ H. PETROSKI, 1992., 6-7.
- ²⁸⁴ B. WILSON, 2012., 47.
- ²⁸⁵ H. BRAUDEL, 1992, 213. Tonija Andrić navodi da su se u 15. stoljeću u Splitu na stol postavljale i vilice, ali svoju tvrdnju potkrepljuje sa svega četiri dokumenta u kojima se spominje nekoliko vilica pa tvrdnju valja uzeti s oprezom. Vidi: T. ANDRIĆ, 2018., 269, bilj. 1673, bilj. 1677, bilj. 1678.
- ²⁸⁶ M. KOVAČEVIĆ, 2010., 786.
- ²⁸⁷ H. PETROSKI, 1992., 5; B. WILSON, 2012., 47.
- ²⁸⁸ O. M. DALTON – C. H. READ, 1907., 180.
- ²⁸⁹ Vidi bilj. 249 na str. 553.
- ²⁹⁰ Vidi bilj. 312 na str. 580-581.
- ²⁹¹ Vidi bilj. 232 na str. 543-546.
- ²⁹² Vidi bilj. 239 na str. 547-549.
- ²⁹³ Vidi bilj. 239 na str. 547-549.
- ²⁹⁴ Marijana Kovačević riječ *cospello/cuspello* tumači kao vršak drška noža (M. KOVAČEVIĆ, 2010., 482, 488, 786), ali ista riječ vjerojatno može označavati i oštricu (od lat. *cuspis* = vršak, šiljak).
- ²⁹⁵ Vidi bilj. 304 na str. 575-578.
- ²⁹⁶ Vidi bilj. 243 na str. 550-551.
- ²⁹⁷ Vidi bilj. 1885 na str. 396.
- ²⁹⁸ Vidi bilj. 301 na str. 574-575.
- ²⁹⁹ Vidi bilj. 422 na str. 596.
- ³⁰⁰ G. BUDEČ, 2010., 85; Đ. LAKOŠELJAC. 2020.b, 132 (upis pod brojem 330). Vidi i bilj. 357 na str. 588-592 i bilj. 500 na str. 606-607.
- ³⁰¹ Vidi bilj. 285 na str. 565-566.
- ³⁰² Vidi bilj. 232 na str. 543-546.
- ³⁰³ Vidi bilj. 504 na str. 608.
- ³⁰⁴ G. BUDEČ, 2010., 85; Đ. LAKOŠELJAC. 2020.b, 126 (upis pod brojem 97), 132 (upis pod brojem 330); Vidi i bilj. 357 na str. 588-592 i bilj. 500 na str. 606-607.
- ³⁰⁵ Vidi bilj. 312 na str 580-581 i bilj. 287 na str. 566.
- ³⁰⁶ Vidi bilj. 278 na str. 562-563.
- ³⁰⁷ Vidi bilj. 276 na str. 561-562.

-
- ³⁰⁸ Vidi bilj. 304 na str. 575-578.
- ³⁰⁹ Vidi bilj. 232 na str. 543-546.
- ³¹⁰ Vidi bilj. 301 na str. 574-575.
- ³¹¹ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 123 (upis na fol. 116r).
- ³¹² Vidi bilj. 287 na str. 566.
- ³¹³ Vidi bilj. 294 na str. 570-571.
- ³¹⁴ Vidi bilj. 242 na str. 549-550.
- ³¹⁵ M. KOVAČEVIĆ, 2010., 787.
- ³¹⁶ Vidi bilj. 1885 na str. 396.
- ³¹⁷ Vidi bilj. 275 na str. 561.
- ³¹⁸ G. BUDEČ, 2010., 85; Đ. LAKOŠELJAC. 2020.b, 132 (upis pod brojem 330).
- ³¹⁹ Vidi bilj. 301 na str. 574-575.
- ³²⁰ Vidi bilj. 314 na str. 581.
- ³²¹ Vidi bilj. 314 na str. 581.
- ³²² Vidi bilj. 293 na str. 569-570.
- ³²³ Vidi bilj. 275 na str. 561.
- ³²⁴ Vidi bilj. 255 na str. 555-556.
- ³²⁵ Vidi bilj. 278 na str. 562-563.
- ³²⁶ Vidi bilj. 337 na str. 586.
- ³²⁷ Vidi bilj. 422 na str. 596.
- ³²⁸ M. KOVAČEVIĆ, 2010., 787.
- ³²⁹ O temi opširnije u: R. W. LIGHTBOWN, 1992., 79-89; S. MOSHER STUARD, 2006., 3, 4, 8, 9, 11, 13, 19, 28, 35, 44, 52, 54, 65, 66, 67, 69, 70, 71, 73, 75, 76, 79, 81, 82, 84, 85, 87, 92, 96, 99, 100, 105, 119, 120, 128, 130, 132, 137, 141, 145, 174, 220, 225, 235, 240.
- ³³⁰ C. FSKOVIĆ, 1949., 185.
- ³³¹ Z. JANEKOVIĆ-RÖMER, 1994., 63, 80.
- ³³² Z. JANEKOVIĆ-RÖMER, 1994., 80.
- ³³³ M. ANČIĆ, 1995., 154-155.
- ³³⁴ Vidi bilj. 232 na str. 543-546.
- ³³⁵ M. KOVAČEVIĆ, 2010., 800-805.
- ³³⁶ Vidi u: M. KOVAČEVIĆ, 2010., 798-800, 1318-1326 (kat. 63) i ondje navedenoj literaturi.
- ³³⁷ Vidi u : I. BABIĆ, 2001.a, 121-123 i ondje navedenoj literaturi.
- ³³⁸ Vidi bilj. 238 na str. 547.
- ³³⁹ Vidi bilj. 414 na str. 595.
- ³⁴⁰ S. FRANZON, 2011., 49.
- ³⁴¹ S. FRANZON, 2011., 49.
- ³⁴² J. KOLANOVIĆ, 1989., dokument br. 166 na str. 256. U izričaju *girlandam margaritarum* Josip Kolanović prepoznaje ogrlicu od dragulja, međutim, u tom se izrazu krije tip ukrasa za glavu.
- ³⁴³ Vidi bilj. 225 na str. 542.

-
- ³⁴⁴ Vidi bilj. 250 na str. 553-554.
- ³⁴⁵ Vidi bilj. 1183 na str. 313-314 i bilj. 298 na str. 572-573.
- ³⁴⁶ Vidi bilj. 386 na str. 220, bilj. 2181 na str. 430 i bilj. 414 na str. 595.
- ³⁴⁷ Pojedinačni primjerci spominju se poglavljima 4.3.1., 4.3.2., 4.3.3. i 4.3.4.
- ³⁴⁸ R. W. LIGHTBOWN, 1992., 202.
- ³⁴⁹ R. W. LIGHTBOWN, 1992., 202.
- ³⁵⁰ O vrstama privjesaka opširnije u: R. W. LIGHTBOWN, 1992., 202-250.
- ³⁵¹ O kronicama vidi u poglavlju 5.2.3.11.
- ³⁵² Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 122, 129 (upis pod brojem 237). Zalog majstora Vlatka (Bandikovića) nije dvaput zbrajan.
- ³⁵³ Vidi dokument br. 3 u priložima. Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 122, 129 (upis pod brojem 237). Vidi bilj. 736 na str. 259-260, bilj. 239 na str. 547-549 i bilj. 304 na str. 575-578.
- ³⁵⁴ Vidi bilj. 448 na str. 599.
- ³⁵⁵ Vidi dokument br. 3 u priložima i bilj. 357 na str. 588-592 (fol. 207) te bilj. 736 na str. 259-260.
- ³⁵⁶ Primjerice, u zadarskoj arhivskoj građi iz 14. stoljeća križići s relikvijama zabilježeni su u gotovo dvadeset dokumenata (M. KOVAČEVIĆ, 2010., 728-729), a sačuvan je i srebrni pozlaćeni pektoral iz 14. stoljeća, rad nepoznatog zadarskog zlatara, koji se nalazi u Stalnoj izložbi crkvene umjetnosti u Zadru. Opširnije u: N. JAKŠIĆ – R. TOMIĆ. 2004., 92-93 (kat. 032); M. KOVAČEVIĆ, 2010., 728-729, 1328-1330 (kat. 65).
- ³⁵⁷ O kronicama više u poglavlju 5.2.3.11.
- ³⁵⁸ M. KOVAČEVIĆ, 2010., 447, bilj. 112 na str. 519.
- ³⁵⁹ Vidi bilj. 311 na str. 580, bilj. 437 na str. 597, bilj. 441 na str. 598, bilj. 449 i 450 na str. 599.
- ³⁶⁰ Opširnije o tome u: R. W. LIGHTBOWN, 1992., 99, 228-230, 501 (kat. 34), 507 (kat. 46), 508 (kat. 47).
- ³⁶¹ R. W. LIGHTBOWN, 1992., 228.
- ³⁶² R. W. LIGHTBOWN, 1992., 228.
- ³⁶³ Vidi bilj. 449 na str. 599.
- ³⁶⁴ Vidi bilj. 450 na str. 599.
- ³⁶⁵ Ovom prilikom nije bilo moguće provesti detaljnu analizu sačuvanog šibenskog gotičkog prstenja jer bi to zahtjevalo dugotrajno i temeljito proučavanje arheoloških nalaza i relevantne literature, a potom i sistematizaciju stečenih spoznaja za što nije bilo vremena.
- ³⁶⁶ Vidi bilj. 232 na str. 543-546.
- ³⁶⁷ Vidi bilj. 436 na str. 597.
- ³⁶⁸ Goran Budeč u izrazu *vera* prepoznaje isključivo vjenčano prstenje. (G. BUDEČ, 2013.b, 308-309).
- ³⁶⁹ Vidi bilj. 300 na str. 573.
- ³⁷⁰ Vidi bilj. 345 na str. 587.
- ³⁷¹ Vidi bilj. 346 na str. 587.
- ³⁷² Težinu i vrijednost doznajemo iz dokumenta sastavljenog 7. siječnja 1460. godine, u kojemu je vlasnica prstena navedena kao Sfila Bukočeva, umjesto Sfila Vukočeva. Vidi bilj. 357 na str. 588-592 (fol. 207).
- ³⁷³ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 103, 123, 128 (upis pod brojem 211).

-
- ³⁷⁴ Vidi bilj. 287 na str. 566. G. BUDEČ, 2013.b, 312.
- ³⁷⁵ Vidi bilj. 298 na str. 572-573.
- ³⁷⁶ R. W. LIGHTBOWN, 1992., 237.
- ³⁷⁷ Vidi bilj. 454 na str. 600.
- ³⁷⁸ Vidi bilj. 346 na str. 587.
- ³⁷⁹ Vidi bilj. 453 na str. 599.
- ³⁸⁰ Vidi bilj. 455 na str. 600.
- ³⁸¹ Vidi bilj. 412 na str. 595.
- ³⁸² Vidi bilj. 456 na str. 600.
- ³⁸³ Vidi bilj. 319 na str. 583.
- ³⁸⁴ Vidi u: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 102, 103, 119, 130 (upis pod brojem 257), 131 (upis pod brojem 282).
- ³⁸⁵ Opširnije o zavjetnom prstenju iz škrinje sv. Šimuna u Zadru u: I. PETRICIOLI, 1975. – 1976., 456, 457-460, tab. IV.
- ³⁸⁶ P. BENGTTSSON MELIN, 2014., 260.
- ³⁸⁷ P. BENGTTSSON MELIN, 2014., 260.
- ³⁸⁸ R. W. LIGHTBOWN, 1992., 19-20.
- ³⁸⁹ Vidi bilj. 304 na str. 575-578, bilj. 315 na str. 581-582 i bilj. 301 na str. 574-575. Vidi i: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 102, prilog br. 2 (upis pod brojem 87).
- ³⁹⁰ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 103, prilog br. 2 (upis pod brojem 273). Taj je zalog prodan na javnoj dražbi 1460. godine, gdje je zabilježena vrsta dragulja i cijena prstena. Vidi bilj. 357 na str. 588-592 (fol. 208').
- ³⁹¹ Vidi bilj. 408 na str. 594 i bilj. 357 na str. 588-592.
- ³⁹² Vidi bilj. 319 na str. 583.
- ³⁹³ Vidi dokument br. 3 u prilogima. Vidi bilj. 301 na str. 574-575.
- ³⁹⁴ Vidi bilj. 232 na str. 543-546.
- ³⁹⁵ Vidi bilj. 966 na str. 289-291.
- ³⁹⁶ Vidi u dokumentu br. 4 u prilogima.
- ³⁹⁷ Vidi bilj. 232 na str. 543-546, bilj. 304 na str. 575-578, bilj. 243 na str. 550-551 i bilj. 248 na str. 552-553.
- ³⁹⁸ Vidi bilj. 319 na str. 583.
- ³⁹⁹ Vidi bilj. 232 na str. 543-546.
- ⁴⁰⁰ Primjerice, u zadarskim arhivskim izvorima iz 14. stoljeća zabilježeni su karneoli zelene, plave i crvene boje. Vidi: M. KOVAČEVIĆ, 2010., 666–667, 816.
- ⁴⁰¹ Vidi bilj. 298 na str. 572-573.
- ⁴⁰² Vidi bilj. 443 na str. 599.
- ⁴⁰³ Vidi bilj. 447 na str. 599.
- ⁴⁰⁴ Vidi bilj. 304 na str. 575-578. Goran Budeč u riječ *turchin* prepoznaje dragi kamen koji naziva turkinom (G. BUDEČ, 2013.b, 311), međutim, takva vrsta kamena nije mi poznata pa sam sklonija misliti da je riječ o poludragom kamenu tirkizu.
- ⁴⁰⁵ Vidi bilj. 2057 na str. 417.
- ⁴⁰⁶ Vidi bilj. 438 na str. 597-598.

-
- ⁴⁰⁷ O prstenju popisano u inventarima Martina i Jurja Kamenarića vidi u: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, prilog 1 i prilog 2. Neki se spominju i u dokumentu koji se odnosi na Jurjeve nasljednike – vidi bilj. 357 na str. 588-592 (fol. 207').
- ⁴⁰⁸ Vidi prilog br. 4 u ovome radu. Vidi: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 128 (upis pod brojem 204).
- ⁴⁰⁹ Vidi bilj. 331 na str. 585.
- ⁴¹⁰ Vidi bilj. 248 na str. 552-553 i bilj. 243 na str. 550-551. Vidi i: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 103, 130 (upis pod brojem 247).
- ⁴¹¹ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 103, 128 (upis pod brojem 213).
- ⁴¹² Taj je podatak poznat iz kasnijeg dokumenta u kojemu popisani prodani zalozi koje je Juraj Kamenarić mlađi naslijedio od svoga oca Jurja Kamenarića (sina plemića Martina Petrova Kamenarića). Vidi bilj. 357 na str. 588-592 (fol. 208').
- ⁴¹³ Vidi dokument br. 3 u prilogima.
- ⁴¹⁴ N. JAKŠIĆ, 1984., 339-340; N. JAKŠIĆ, 1996., 163. Vidi opširnije u cjelini 5.2.3.6.
- ⁴¹⁵ Vidi bilj. 352 na str. 587.
- ⁴¹⁶ Vidi bilj. 428 na str. 596.
- ⁴¹⁷ Vidi bilj. 278 na str. 562-563. Vidi: G. BUDEČ, 2010., 91; Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 128 (upis pod brojem 198).
- ⁴¹⁸ Vidi bilj. 278 na str. 562-563.
- ⁴¹⁹ Vidi bilj. 335 na str. 586.
- ⁴²⁰ Vidi bilj. 278 na str. 562-563.
- ⁴²¹ Vidi bilj. 278 na str. 562-563.
- ⁴²² Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 119 (upis na fol. 114').
- ⁴²³ Vidi bilj. 1444 na str. 345
- ⁴²⁴ Vidi bilj. 343 na str. 587.
- ⁴²⁵ Vidi bilj. 440 na str. 598.
- ⁴²⁶ Vidi bilj. 1794 na str. 386.
- ⁴²⁷ G. BUDEČ, 2010., 91; Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 104 (bilj. 38), 124 (upis na foliji 121r), 130 (upis pod brojem 256). Prsten je dan u zalog kod Martina Kamenarića, ali nije otkupljen pa ga je „naslijedio“ njegov sin Juraj Kamenarić.
- ⁴²⁸ G. BUDEČ, 2010., 91; Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 104 (bilj. 38) 120 (upis na fol. 114v), 130 (upis pod brojem 248). Taj je prsten dan u zalog kod Martina Kamenarića, ali nije otkupljen pa ga je „naslijedio“ njegov sin Juraj Kamenarić.
- ⁴²⁹ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 120 (upis na fol. 115r), 128 (upis pod brojem 187). Vidi i bilj. 357 na str. 588-592 (fol. 208).
- ⁴³⁰ Vidi bilj. 230 na str. 543.
- ⁴³¹ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 130 (upis pod brojem 258).
- ⁴³² Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 131 (upis pod brojem 289). Zalog spominje i Goran Budeč, ali prilikom valutne konverzije zabunom navodi da je Milki isplaćeno 1.4 dukata (G. BUDEČ, 2010., 91).
- ⁴³³ Vidi bilj. 357 na str. 588-592 (fol. 208).

-
- ⁴³⁴ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 119 (upis na fol. 114v). Vidi bilj. 357 na str. 588-592 (fol. 208).
- ⁴³⁵ G. BUDEČ, 2010., 91; Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 120 (upis na fol. 114v). Vidi bilj. 357 na str. 588-592 (fol. 208).
- ⁴³⁶ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 119 (upis na fol. 114v). Vidi bilj. 357 na str. 588-592 (fol. 207').
- ⁴³⁷ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 119 (upis na fol. 114v).
- ⁴³⁸ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 119 (upisi na fol. 114v), 128 (upis pod brojem 214).
- ⁴³⁹ Vidi bilj. 353 na str. 587.
- ⁴⁴⁰ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 120 (upis na fol. 114v), 121 (upis na fol. 115r), 129 (upis pod brojem 231), 130 (upis pod brojem 246). Vidi bilj. 357 na str. 588-592 (fol. 207').
- ⁴⁴¹ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 120 (upisi na fol. 114v), 129 (upis pod brojem 234).
- ⁴⁴² Vidi bilj. 357 na str. 588-592 (fol. 208).
- ⁴⁴³ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 128 (upis pod brojem 208). Vidi bilj. 357 na str. 588-592 (fol. 207).
- ⁴⁴⁴ Vidi bilj. 357 na str. 588-592 (fol. 208).
- ⁴⁴⁵ Vidi bilj. 357 na str. 588-592 (fol. 208).
- ⁴⁴⁶ Vidi bilj. 874 na str. 278.
- ⁴⁴⁷ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 119 (upis na fol. 114v), 129 (upis pod br. 219). Vidi bilj. 357 na str. 588-592 (fol. 207'). U inventarima je zabilježen kao *Xifcho Iuranouich* i *Zifcho Iuranouich*, a u spisu iz 1460. godine kao *Xifco Goianouich*.
- ⁴⁴⁸ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 120 (upis na fol. 115r), 128 (upis pod br. 209). Vidi bilj. 357 na str. 588-592 (fol. 207').
- ⁴⁴⁹ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 131 (upis pod br. 287).
- ⁴⁵⁰ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 120 (upis na fol. 115r), 132 (upis pod br. 294). Vidi bilj. 357 na str. 588-592 (fol. 207').
- ⁴⁵¹ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 131 (upis pod br. 291).
- ⁴⁵² Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 131 (upis pod br. 281). Vidi bilj. 357 na str. 588-592 (fol. 207'). Zalog je bio poznat i Goranu Budeču, ali budući da je u inventaru Jurja Kamenarića oštećen iznos zalog, nije mogao utvrditi njegovu vrijednost. Vidi: G. BUDEČ, 2010., 88.
- ⁴⁵³ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 119 (upis na fol. 114v).
- ⁴⁵⁴ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 120 (upis na fol. 114v). U spisu iz 1460. godine spominje se srebrni prsten Marislave založen za trinaest solda, težine jedne oktave, prodan za cijenu od četrdeset solda po unci. Možda je to isti prsten, za koji je u neko vrijeme već podmiren dio iznosa zalog. Vidi bilj. 357 na str. 588-592 (fol. 208).
- ⁴⁵⁵ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 119 (upis na fol. 114v), 129 (upis pod brojem 217). Vidi bilj. 357 na str. 588-592 (fol. 207').
- ⁴⁵⁶ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 119 (upis na fol. 114v), 131 (upis pod brojem 276). Vidi bilj. 357 na str. 588-592 (fol. 208). Zalog spominje i Goran Budeč, ali zbog oštećenja u inventaru Jurja Kamenarića nije mogao utvrditi iznos zalog. Vidi: G. BUDEČ, 2010., 89.
- ⁴⁵⁷ Vidi bilj. 357 na str. 588-592 (fol. 207', fol. 208).
- ⁴⁵⁸ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 120 (upis na fol. 114v).

-
- ⁴⁵⁹ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 120 (upis na fol. 114v).
- ⁴⁶⁰ G. BUDEČ, 2010., 91; Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 128 (upis pod brojem 206). Kasnije je prsten prodan za četrdeset solda po unci, ali je tada zalagodavac naveden kao Mihovil Slančić. Vidi bilj. 357 na str. 588-592 (fol. 208).
- ⁴⁶¹ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 119 (upis na fol. 114v).
- ⁴⁶² Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 120 (upis na fol. 114v).
- ⁴⁶³ Vidi bilj. 2054 na str. 417 i bilj. 357 na str. 588-592.
- ⁴⁶⁴ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 119 (upis na fol. 114v), 131 (upis pod br. 286). Vidi bilj. 357 na str. 588-592
- ⁴⁶⁵ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 121 (upis na fol. 115r), 131 (upis pod br. 279). Vidi bilj. 357 na str. 588-592. Zalog spominje i Goran Budeč, ali budući da je u inventaru Jurja Kamenarića margina oštećena, nije mogao utvrditi iznos zaloga. Vidi: G. BUDEČ, 2010., 88.
- ⁴⁶⁶ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 119 (upis na fol. 114v). Vidi i bilj. 357 na str. 588-592 (fol. 208).
- ⁴⁶⁷ Vidi bilj. 357 na str. 588-592
- ⁴⁶⁸ Vidi bilj. 255 na str. 555-556.
- ⁴⁶⁹ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 120 (upis na fol. 115r).
- ⁴⁷⁰ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 120 (upis na fol. 114v).
- ⁴⁷¹ Vidi bilj. 357 na str. 588-592 (fol. 208).
- ⁴⁷² Vidi bilj. 357 na str. 588-592 (fol. 208).
- ⁴⁷³ Vidi bilj. 357 na str. 588-592 (fol. 208).
- ⁴⁷⁴ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 100 (bilj. 5).
- ⁴⁷⁵ Istovjetni primjerci za koje je bilo moguće utvrditi da se spominju u dva ili više dokumenata zbrajani su samo jednom.
- ⁴⁷⁶ Vidi dokument br. 3 u priložima i bilj. 243 na str. 550-551. Budući da je jedan „lančić“ od naušnica zlatara Stjepana Skočibuhe težio dvije unce jednu kvartu i jednu oktavu (preko šezdeset grama), očito se nije radilo o lančiću kakvi su visjeli s karika na starijim tipovima naušnica.
- ⁴⁷⁷ Skupno navođene naušnice nisu uzimane u obzir u ovom poglavlju jer takvi zapisi ne sadrže podatke o količini, težini i cijeni pojedinačnih primjeraka.
- ⁴⁷⁸ Djelomične transkripte s popisom zlatarskih radova vidi u: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 117-133.
- ⁴⁷⁹ J. KOLANOVIĆ, 2016., dokument br. 20 na str. 29-30.
- ⁴⁸⁰ Vidi bilj. 232 na str. 543-546.
- ⁴⁸¹ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 121 (upis na fol. 115r).
- ⁴⁸² Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 129 (upis pod brojem 238).
- ⁴⁸³ Vidi bilj. 357 na str. 588-592.
- ⁴⁸⁴ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 119 (upis na fol. 114r).
- ⁴⁸⁵ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 127 (upis pod brojem 180).
- ⁴⁸⁶ Vidi bilj. 357 na str. 588-592 (fol. 206').
- ⁴⁸⁷ Vidi bilj. 232 na str. 543-546.
- ⁴⁸⁸ Vidi bilj. 289 na str. 566-568.
- ⁴⁸⁹ Vidi bilj. 289 na str. 566-568.

-
- ⁴⁹⁰ Vidi bilj. 304 na str. 575-578.
- ⁴⁹¹ Vidi bilj. 239 na str. 547-549.
- ⁴⁹² Vidi bilj. 259 na str. 557-558.
- ⁴⁹³ Vidi bilj. 258 na str. 557.
- ⁴⁹⁴ J. KOLANOVIĆ, 2016., dokument br. 20 na str. 29-30.
- ⁴⁹⁵ Vidi bilj. 322 na str. 583-584.
- ⁴⁹⁶ I. ANZULOVIC, 2006., 207.
- ⁴⁹⁷ I. ANZULOVIC, 2006., 206-207. Usporedi s bilj. 263 na str. 558-559 i bilj. 257 na str. 556-557.
- ⁴⁹⁸ Usporedi: G. BUDEČ, 2013.b, 314.
- ⁴⁹⁹ G. BUDEČ, 2013.b, 314.
- ⁵⁰⁰ I. ANZULOVIC, 2006., 207.
- ⁵⁰¹ Reprodukcijske i crteže vidi u: D. JELOVINA, 1990., 42; N. JAKŠIĆ, 1983., 63 (T. V, 3); N. JAKŠIĆ, 1996., str. 158, 168; M. PETRINEC, 1996., 62-63, 73, 116 (sl. 38a, 38b).
- ⁵⁰² N. JAKŠIĆ, 1983., 62, 63 (T. V, 3).
- ⁵⁰³ Vidi dokument br. 3 u prilogima.
- ⁵⁰⁴ Vidi bilj. 357 na str. 588-592. Usporedi pojedinačne upise s onima u: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, prilog 1 i prilog 2.
- ⁵⁰⁵ Vidi bilj. 357 na str. 588-592 (fol. 206); Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 120, 131. Vidi bilj. 357 na str. 588-592 (fol. 206).
- ⁵⁰⁶ Vidi bilj. 357 na str. 588-592 (fol. 206).
- ⁵⁰⁷ Vidi bilj. 357 na str. 588-592 (fol. 206); Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 122, 131 (upis pod brojem 280).
- ⁵⁰⁸ Vidi bilj. 357 na str. 588-592 (fol. 206); Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 118, 127.
- ⁵⁰⁹ Vidi bilj. 357 na str. 588-592 (fol. 206); Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 130 (upis pod brojem 265).
- ⁵¹⁰ Vidi bilj. 357 na str. 588-592 (fol. 206); Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, prilog br. 1 (fol. 113v), prilog br. 2 (upis pod brojem 190).
- ⁵¹¹ Vidi bilj. 357 na str. 588-592 (fol. 206); Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 130 (upis pod brojem 260). U spisu iz 1460. godine piše da dva para naušnica pripadaju krznaru Gojtanu, ali je iz inventara Jurja Kamenarića razvidno da ih je založila Vukoslava Gojtanova.
- ⁵¹² Vidi bilj. 357 na str. 588-592 (fol. 206); Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 118, 128.
- ⁵¹³ Vidi bilj. 357 na str. 588-592 (fol. 206); Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 117 (upis na fol. 113v), 129 (upis pod brojem 222). U inventaru Martina Kamenarića tinta je isprana pa je moguće da je iznos pogrešno pročitano, dok je u inventaru Jurja Kamenarića iznos u potpunosti oštećen.
- ⁵¹⁴ Vidi bilj. 357 na str. 588-592 (fol. 206).
- ⁵¹⁵ Vidi bilj. 357 na str. 588-592 (fol. 206); Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 121, 129.
- ⁵¹⁶ Vidi bilj. 309 na str. 579-580.
- ⁵¹⁷ Vidi bilj. 357 na str. 588-592 (fol. 206). Nije isključeno da je riječ o zalogu koji se spominje još u inventaru Martina Kamenarića. Naime, ondje su upisana dva para naušnica Gruana Divojevića Zloćuda založena za tri libre i nešto solda, ali budući da je tinta u tom spisu jako isprana, moguće je da piše trinaest libara. Vidi: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 118 (upis na fol. 114v).

-
- ⁵¹⁸ Vidi bilj. 357 na str. 588-592.
- ⁵¹⁹ Vidi bilj. 257 na str. 556-557.
- ⁵²⁰ Vidi bilj. 264 na str. 559-560.
- ⁵²¹ Vidi bilj. 271 na str. 560.
- ⁵²² Vidi bilj. 315 na str. 581-583.
- ⁵²³ Vidi bilj. 500 na str. 606-607.
- ⁵²⁴ Trojagodne naušnice pronađene su, primjerice, u Smrdeljima kod Skradina, u Ivinju kod crkve sv. Martina, kod Gospe vanka Grada u Šibeniku te na danilskom lokalitetu Šematorij kod sv. Lovre u Donjem polju. O tim naušnicama vidi u: N. JAKŠIĆ, 1983., 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 64, 65, 66, 67; Ž. KRNČEVIĆ, 1993., 281-284; M. ZORIĆ, 1994., bez paginacije; M. PETRINEC, 1996., 8; Ž. KRNČEVIĆ, 1998., 210, 216-217; Ž. KRNČEVIĆ – T. PAVIČIĆ, 2002., 340-342; T. BRAJKOVIĆ – Ž. KRNČEVIĆ – E. PODRUG, 2013., 117, 115, 116.
- ⁵²⁵ LJ. KARAMAN, 1936, 29; LJ. KARAMAN, 1940., 36.
- ⁵²⁶ S. GUNJAČA, 1955., 132.
- ⁵²⁷ N. JAKŠIĆ, 1983., 68; N. JAKŠIĆ, 1984., 331-332.
- ⁵²⁸ T. BRAJKOVIĆ – Ž. KRNČEVIĆ – E. PODRUG, 2013., 115. U literaturi je zabunom napisana 1345. godina, umjesto 1354. godina – godina duždeve smrti.
- ⁵²⁹ Vidi i bilj. 357 na str. 588-592 (fol. 207'); Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 118, 129 (upis pod brojem 229).
- ⁵³⁰ Vidi bilj. 322 na str. 583-584.
- ⁵³¹ Vidi bilj. 357 na str. 588-592 (fol. 206'); Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 118, 129 (upis pod brojem 221).
- ⁵³² Vidi bilj. 357 na str. 588-592 (fol. 206'); Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 118, 128 (upis pod brojem 188), 229 (upis pod brojem 230).
- ⁵³³ Vidi bilj. 357 na str. 588-592 (fol. 206).
- ⁵³⁴ Vidi bilj. 357 na str. 588-592 (fol. 206); Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 117, 128 (upis pod brojem 190).
- ⁵³⁵ Vidi bilj. 357 na str. 588-592 (fol. 206); Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 130 (upis pod brojem 265).
- ⁵³⁶ Vidi bilj. 357 na str. 588-592 (fol. 206'); Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 118, 128 (upis pod brojem 187).
- ⁵³⁷ Vidi bilj. 357 na str. 588-592 (fol. 206); Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 117, 129 (upis pod brojem 222).
- ⁵³⁸ Vidi bilj. 357 na str. 588-592 (fol. 206); Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 131 (upis pod brojem 277).
- ⁵³⁹ Vidi bilj. 357 na str. 588-592 (fol. 206'); Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 119, 127 (upis pod brojem 180).
- ⁵⁴⁰ Vidi bilj. 357 na str. 588-592 (fol. 206'); Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 131 (upis pod brojem 275). Premda je u inventaru Jurja Kamenarića zalogodavac zabilježen kao *Simon Iaricich*, a u spisu iz 1460. godine kao *Simonis Iaxich*, očito je riječ o istom zalogu.
- ⁵⁴¹ Vidi bilj. 357 na str. 588-592 (fol. 206); Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 122, 131 (upis pod brojem 280).
- ⁵⁴² Vidi bilj. 357 na str. 588-592 (fol. 206); Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 127 (upis pod brojem 183). U spisu iz 1460. godine upisana je cijena zaloga od libre i šesnaest solda, a u inventaru Jurja Kamenarića iznos od libre i deset solda. Vjerojatno je u jednom od spisa omaškom upisana netočna količina solda, ali je unatoč tome zasigurno riječ o istom zalogu.
- ⁵⁴³ Vidi bilj. 357 na str. 588-592 (fol. 206'); Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 118, 128 (upis pod brojem 189).
- ⁵⁴⁴ Vidi bilj. 357 na str. 588-592 (fol. 206'); Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 118, 129 (upisi pod brojem 232, 233).

-
- ⁵⁴⁵ Vidi bilj. 357 na str. 588-592 (fol. 206'); Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 118, 130 (upis pod brojem 263).
- ⁵⁴⁶ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 118, 128 (upis pod brojem 194).
- ⁵⁴⁷ Vidi bilj. 900 na str. 281.
- ⁵⁴⁸ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 118.
- ⁵⁴⁹ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 118.
- ⁵⁵⁰ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 118 (fol. 113v), 130 (upis pod brojem 260); Vidi bilj. 357 na str. 588-592 (fol. 206, fol. 206', fol. 207).
- ⁵⁵¹ Vidi bilj. 2130 na str. 426; Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 118, 130 (upis pod brojem 254).
- ⁵⁵² Vidi bilj. 500 na str. 606-607.
- ⁵⁵³ Vidi bilj. 344 na str. 587.
- ⁵⁵⁴ Vidi bilj. 791 na str. 267-268.
- ⁵⁵⁵ Vidi bilj. 309 na str. 579-580; Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 119.
- ⁵⁵⁶ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 118, 127 (upis pod brojem 184). U inventaru Martina Kamenarića zalagodavac je upisan kao *Iurai Buralcich*. U spisu iz 1460. godine, u kojemu se navode neotkupljeni zalozi koji su davno bili založeni kod Martina, a potom kod Jurja Kamenarića, zabilježene su tri naušnice Jurka Bugarića težine jedne unce i jedna kvarte, založene za pet libara. Moguće je da je riječ o istom zalogu kao i u inventarima navedenih plemića. Vidi bilj. 357 na str. 588-592 (fol. 206').
- ⁵⁵⁷ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 117.
- ⁵⁵⁸ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 117.
- ⁵⁵⁹ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 122.
- ⁵⁶⁰ Vidi bilj. 319 na str. 583.
- ⁵⁶¹ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 118.
- ⁵⁶² Vidi bilj. 331 na str. 585.
- ⁵⁶³ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 117.
- ⁵⁶⁴ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 123.
- ⁵⁶⁵ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 118.
- ⁵⁶⁶ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 118.
- ⁵⁶⁷ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 118.
- ⁵⁶⁸ Vidi bilj. 416 na str. 595.
- ⁵⁶⁹ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 118.
- ⁵⁷⁰ Vidi bilj. 255 na str. 555-556.
- ⁵⁷¹ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 117.
- ⁵⁷² Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 118.
- ⁵⁷³ Vidi bilj. 331 na str. 585.
- ⁵⁷⁴ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 123.
- ⁵⁷⁵ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 123.
- ⁵⁷⁶ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 118, 129 (upis pod brojem 218).
- ⁵⁷⁷ Vidi bilj. 357 na str. 588-592 (fol. 206).
- ⁵⁷⁸ Takve se naušnice (*rechialium ... a morlacchis*) spominju u Zadru. Vidi: M. KOVAČEVIĆ, 2010., 828.

-
- ⁵⁷⁹ Vidi dokument br. 3 u prilogama.
- ⁵⁸⁰ Na to je ukazao i Goran Budeč (G. BUDEČ, 2013.b, 317).
- ⁵⁸¹ Goran Budeč u izrazu *fil de perle* prepoznaje isključivo ogrlice (G. BUDEČ, 2010., 94), međutim, prikazi u gotičkom slikarstvu zorno pokazuju da su se biserne niske mogle nositi i kao ukrasi u kosi.
- ⁵⁸² S. FRANZON, 2011., 49.
- ⁵⁸³ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 119.
- ⁵⁸⁴ Vidi bilj. 1305 na str. 329.
- ⁵⁸⁵ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 121. Vidi bilj. 1183 na str. 313-314. Iz zapisa nije sasvim jasno je li riječ o biserima prišivenim na kapuljaču, ovratnik ili komad tkanine. O značenju riječi *cavezzo* vidi u: G. BOERIO, 1867., 154.
- ⁵⁸⁶ Vidi bilj. 1183 na str. 313-314.
- ⁵⁸⁷ Vidi bilj. 284 na str. 565.
- ⁵⁸⁸ Vidi bilj. 296 na str. 571.
- ⁵⁸⁹ Vidi bilj. 239 na str. 547-549.
- ⁵⁹⁰ M. ANČIĆ, 1995., 154-155.
- ⁵⁹¹ M. KOVAČEVIĆ, 2010., 843.
- ⁵⁹² R. W. LIGHTBOWN, 1992., 307.
- ⁵⁹³ M. KOVAČEVIĆ, 2010., 844.
- ⁵⁹⁴ I. ANZULović, 2007., 254, 255.
- ⁵⁹⁵ N. JAKŠIĆ, 1996., 163.
- ⁵⁹⁶ N. JAKŠIĆ, 1996., 163.
- ⁵⁹⁷ B. RADOJKOVIĆ, 1973., 208.
- ⁵⁹⁸ N. JAKŠIĆ, 1996., 163-164.
- ⁵⁹⁹ G. BUDEČ, 2013.b, 107.
- ⁶⁰⁰ O tom pojasu opširnije u: S. GUNJAČA, 1952., 227-229; C. FISKOVIĆ, 1964.–1965., 31-32, 35; C. FISKOVIĆ, 1967.a, 152-153; I. BACH, 1980., 4, 8; N. JAKŠIĆ, 1984., 337 i dalje; M. WENZEL, 1984. – 1985., 6-7, 12; M. ANČIĆ, 1995., 154; N. JAKŠIĆ, 1996., 142, 143, 157, 160-162, 164-165; V. B. LUPIS, 2006., 190-193.
- ⁶⁰¹ Vidi bilj. 289 na str. 566-568.
- ⁶⁰² Vidi bilj. 304 na str. 575-578 i bilj. 315 na str. 581-583.
- ⁶⁰³ Vidi bilj. 304 na str. 575-578.
- ⁶⁰⁴ Vidi bilj. 254 na str. 555.
- ⁶⁰⁵ Vidi bilj. 232 na str. 543-546.
- ⁶⁰⁶ M. KOVAČEVIĆ, 2010., 843.
- ⁶⁰⁷ Vidi bilj. 232 na str. 543-546.
- ⁶⁰⁸ Vidi bilj. 315 na str. 581-583 i bilj. 298 na str. 572-573.
- ⁶⁰⁹ Vidi bilj. 278 na str. 562-563.
- ⁶¹⁰ Vidi bilj. 304 na str. 575-578.
- ⁶¹¹ Vidi bilj. 304 na str. 575-578.

-
- ⁶¹² Vidi bilj. 493 na str. 605.
- ⁶¹³ N. JAKŠIĆ, 1996., 163-164.
- ⁶¹⁴ Vidi bilj. 239 na str. 547-549.
- ⁶¹⁵ Vidi bilj. 248 na str. 552-553.
- ⁶¹⁶ Vidi bilj. 294 na str. 570-571.
- ⁶¹⁷ Vidi bilj. 315 na str. 581-583.
- ⁶¹⁸ Vidi bilj. 295 na str. 571.
- ⁶¹⁹ Vidi bilj. 243 na str. 550-551.
- ⁶²⁰ Vidi bilj. 278 na str. 562-563.
- ⁶²¹ Vidi bilj. 272 na str. 560-561.
- ⁶²² Vidi bilj. 301 na str. 574-575.
- ⁶²³ Vidi bilj. 314 na str. 581.
- ⁶²⁴ Vidi bilj. 289 na str. 566-568.
- ⁶²⁵ Vidi bilj. 306 na str. 578-579.
- ⁶²⁶ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 124 (upis na fol. 117v).
- ⁶²⁷ Vidi bilj. 278 na str. 562-563.
- ⁶²⁸ Vidi bilj. 292 na str. 569.
- ⁶²⁹ Vidi bilj. 239 na str. 547-549.
- ⁶³⁰ Vidi bilj. 298 na str. 572-573.
- ⁶³¹ Vidi bilj. 242 na str. 549-550.
- ⁶³² Vidi bilj. 357 na str. 588-592 (fol. 208'). Možda te aplikle potječu s pojasa upisanog u inventarima Martina i Jurja Kamenarića (starijeg). Vidi: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 121 (fol. 115r), 129 (upis pod brojem 243).
- ⁶³³ Vidi bilj. 242 na str. 549-550.
- ⁶³⁴ Vidi bilj. 289 na str. 566-568.
- ⁶³⁵ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 123 (upis na fol. 116r). Vidi bilj. 357 na str. 588-592 (fol. 207).
- ⁶³⁶ Vidi bilj. 239 na str. 547-549.
- ⁶³⁷ J. KOLANOVIĆ, 2016., dokument br. 267 na str. 211-212.
- ⁶³⁸ Vidi bilj. 289 na str. 566-568.
- ⁶³⁹ Vidi bilj. 417 na str. 595.
- ⁶⁴⁰ J. KOLANOVIĆ, 1989., dokument br. 225 na str. 315.
- ⁶⁴¹ M. HRG – J. KOLANOVIĆ, 1975., prilog br. 2a; J. KOLANOVIĆ, 1989., dokument br. 276 na str. 325.
- ⁶⁴² N. JAKŠIĆ, 1996., 164.
- ⁶⁴³ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 108, 121 (upis na fol. 115v). Zbog ispranosti dokumenta pogrešno sam pročitala da je pojas bio založen za dvadeset i osam kvarti brašna i stotinu dvadeset libara. Zapravo se radilo o pojasu založenom za određenu količinu brašna čija je novčana protuvrijednost iznosila stotinu dvadeset libara.

-
- ⁶⁴⁴ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 109, 132 (upis pod brojem 314). U članku sam previdjela da je taj isti pojas bio u zalogu kod Jurjeva oca, Martina Kamenarića, i da ga je Juraj naslijedio s drugim neotkupljenim zalozima nakon očeve smrti. Vidi prethodnu bilješku.
- ⁶⁴⁵ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 109, 122 (upis na fol. 115v). Tinta je gotovo u potpunosti isprana pa nije sasvim jasno piše li *Dauid de Doymi* ili *Daniel de Doymi*.
- ⁶⁴⁶ Vidi bilj. 328 na str. 584-585.
- ⁶⁴⁷ Vidi bilj. 356 na str. 588.
- ⁶⁴⁸ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 123. Vidi bilj. 357 na str. 588-592 (fol. 207).
- ⁶⁴⁹ Vidi bilj. 232 na str. 543-546.
- ⁶⁵⁰ Vidi bilj. 429 na str. 596.
- ⁶⁵¹ Vidi bilj. 246 na str. 552.
- ⁶⁵² Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 122 (upis na fol. 115v).
- ⁶⁵³ Vidi bilj. 418 na str. 595.
- ⁶⁵⁴ Vidi bilj. 419 na str. 595.
- ⁶⁵⁵ Vidi bilj. 1830 na str. 389.
- ⁶⁵⁶ Vidi bilj. 426 na str. 596.
- ⁶⁵⁷ Vidi bilj. 278 na str. 562-563.
- ⁶⁵⁸ Vidi bilj. 242 na str. 549-551.
- ⁶⁵⁹ Vidi bilj. 289 na str. 566-568.
- ⁶⁶⁰ Vidi bilj. 355 na str. 588.
- ⁶⁶¹ Vidi bilj. 1183 na str. 313.
- ⁶⁶² Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 129 (upis pod brojem 243).
- ⁶⁶³ Vidi bilj. 338 na str. 586.
- ⁶⁶⁴ Vidi bilj. 336 na str. 586.
- ⁶⁶⁵ Vidi bilj. 433 na str. 597.
- ⁶⁶⁶ Vidi bilj. 180 na str. 359.
- ⁶⁶⁷ M. G. MUZZARELLI, 1996., 33-39.
- ⁶⁶⁸ S. MOSHER STUARD, 2006., 2.
- ⁶⁶⁹ S. MOSHER STUARD, 2006., 19, 85.
- ⁶⁷⁰ S. MOSHER STUARD, 2006., 52.
- ⁶⁷¹ S. MOSHER STUARD, 2006., 85.
- ⁶⁷² S. MOSHER STUARD, 2006., 129.
- ⁶⁷³ S. MOSHER STUARD, 2006., 24, 163.
- ⁶⁷⁴ N. JAKŠIĆ, 1996., 167; S. MOSHER STUARD, 2006., 52.
- ⁶⁷⁵ S. MOSHER STUARD, 2006., 52.
- ⁶⁷⁶ Šibenski izvori iz 14. stoljeća su sasvim fragmentarno sačuvani pa u njima nema podataka o gumbima.
- ⁶⁷⁷ Vidi bilj. 298 na str. 572-573.
- ⁶⁷⁸ O toj vrsti naušnica vidi u cjelini 5.2.3.4.
- ⁶⁷⁹ Vidi bilj. 306 na str. 578-579.

-
- ⁶⁸⁰ Vidi bilj. 500 na str. 606-607.
- ⁶⁸¹ Vidi bilj. 289 na str. 566-568.
- ⁶⁸² Vidi dokument br. 3 u prilogima.
- ⁶⁸³ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, prilog br. 1 (upisi na fol. 115r i fol. 116r), prilog br. 2 (upis na fol. 5r).
- ⁶⁸⁴ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 129 (upisi pod brojem 225, 227, 239). Podatke o težini i iznosu Radmilova zaloga doznajemo iz spisa iz 1460. godine. Vidi bilj. 357 na str. 588-592 (fol. 207).
- ⁶⁸⁵ Vidi bilj. 357 na str. 588-592 (fol. 207).
- ⁶⁸⁶ J. KOLANOVIĆ, 1989., dokument br. 236 na str. 306.
- ⁶⁸⁷ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 129 (upisi pod brojem 224 i 242). Vidi i bilj. 357 na str. 588-592 (fol. 206', fol. 207).
- ⁶⁸⁸ Vidi bilj. 289 na str. 566-568.
- ⁶⁸⁹ Vidi bilj. 306 na str. 578-579.
- ⁶⁹⁰ Vidi bilj. 500 na str. 606-607.
- ⁶⁹¹ Vidi bilj. 467 na str. 601.
- ⁶⁹² M. KOVAČEVIĆ, 2010., 836.
- ⁶⁹³ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, prilog br. 2 (upis pod brojem 107 i 114).
- ⁶⁹⁴ Vidi bilj. 304 na str. 575-578.
- ⁶⁹⁵ Vidi bilj. 232 na str. 543-546 (upis na fol. 30) i bilj. 248 na str. 552-553 (upis na fol. 81').
- ⁶⁹⁶ Vidi bilj. 225 na str. 542.
- ⁶⁹⁷ Vidi bilj. 239 na str. 547-549 (upis na fol. 46).
- ⁶⁹⁸ Vidi bilj. 290 na str. 568-569.
- ⁶⁹⁹ Vidi bilj. 251 na str. 554 i bilj. 438 na str. 597-598.
- ⁷⁰⁰ Vidi bilj. 263 na str. 558-559.
- ⁷⁰¹ Vidi bilj. 289 na str. 566-568.
- ⁷⁰² Vidi bilj. 500 na str. 606-607.
- ⁷⁰³ Vidi u potpoglavlju 5.2.3.1., potpoglavlju 5.2.3.3., potpoglavlju 5.2.3.5., potpoglavlju 5.2.3.10. i 5.2.3.11.
- ⁷⁰⁴ B. CECCHETTI, 1886., 91-93. Marijana Kovačević smatra da se radilo o srebrnim apliciranim „perlama“, za koje nije sasvim jasno jesu li služile za kopčanje ili je njihova uloga bila isključivo dekorativna. Vidi: M. KOVAČEVIĆ, 2010., 838.
- ⁷⁰⁵ Vidi bilj. 239 na str. 547-549.
- ⁷⁰⁶ Vidi bilj. 253 na str. 554-555.
- ⁷⁰⁷ Vidi bilj. 232 na str. 543-546.
- ⁷⁰⁸ Vidi bilj. 232 na str. 543-546.
- ⁷⁰⁹ Vidi bilj. 246 na str. 551-552.
- ⁷¹⁰ Vidi bilj. 243 na str. 550-551.
- ⁷¹¹ Vidi bilj. 350 na str. 578.
- ⁷¹² B. CECCHETTI, 1886., 95.
- ⁷¹³ Vidi bilj. 263 na str. 558-559.
- ⁷¹⁴ Vidi bilj. 284 na str. 565.

-
- ⁷¹⁵ Vidi bilj. 304 na str. 575-578.
- ⁷¹⁶ Vidi bilj. 301 na str. 574-575.
- ⁷¹⁷ Vidi dokument br. 3 u priložima.
- ⁷¹⁸ Vidi dokument br. 3 u priložima.
- ⁷¹⁹ Vidi bilj. 500 na str. 606-607.
- ⁷²⁰ Vidi bilj. 300 na str. 573.
- ⁷²¹ Vidi bilj. 450 na str. 599.
- ⁷²² Vidi bilj. 293 na str. 569-570.
- ⁷²³ Vidi bilj. 225 na str. 542.
- ⁷²⁴ Vidi bilj. 232 na str. 543-546.
- ⁷²⁵ Vidi bilj. 239 na str. 547-549.
- ⁷²⁶ Vidi bilj. 243 na str. 550-551.
- ⁷²⁷ Vidi bilj. 263 na str. 558-559.
- ⁷²⁸ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 127 (upisi pod brojem 104, 105, 113).
- ⁷²⁹ Vidi bilj. 248 na str. 552-553.
- ⁷³⁰ Prema Giuseppe Boeriju riječ *cavezzo* može označavati i komad tkanine (tal. *scampolo*) i kapuljaču (tal. *cappuccio*). Vidi: G. BOERIO, 1867., 154 (riječ *cavezzo*).
- ⁷³¹ Vidi bilj. 255 na str. 555-556.
- ⁷³² Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 131 (upis pod brojem 272).
- ⁷³³ 600-GODIŠNJICA..., 1958., 11.
- ⁷³⁴ Takve ukrase sadrži ophodno raspelo koje se čuva u župnom uredu u Murteru, iz nešto kasnijeg vremena.
- ⁷³⁵ Vidi bilj. 966 na str. 289-291.
- ⁷³⁶ Vidi dokument br. 3 u priložima.
- ⁷³⁷ S takvim se mišljenjem nije slagao Dušan Jelovina, koji je smatrao da kopčice valja promatrati u kontekstu funkcionalnih predmeta. Vidi: D. JELOVINA, 1976., 126, 127.
- ⁷³⁸ I. ANZULović, 2007., 259. Takvo tumačenje pojma daje i Giuseppe Boerio (G. BOERIO, 1867., 46 – *asola o asola arzentina*). Na Braču se takve kopčice nazivaju onzulama (F. GALOVIĆ, 2013., 176).
- ⁷³⁹ Takve su kopčice zabilježene upravo u jednom šibenskom dokumentu kada je trgovac Marko Pavlov kod Jurja Dalmatinca založio neke stvari zbog duga, među kojima se nalazila i haljina urešena s trideset i šest srebrnih pozlaćenih emajliranih kopčica (*axulis argenteis inauratis et smaltatis*). Vidi na stranici 509.
- ⁷⁴⁰ O tome da su kopčice znale biti i reljefno ukrašene svjedoči podatak zabilježen u zadarskim arhivskim izvorima iz 14. stoljeća u kojemu se navode „(...) *paria viginti tria asularum a manicis argentearum deauratarum exterius et relleuatarum et (...)*. Vidi: M. KOVAČEVIĆ, 2010., bilj. 1097 na str. 989.
- ⁷⁴¹ Primjerice, u zadarskim izvorima iz 14. stoljeća zabilježeno je preko četrismo pedeset pari i još dvjestotinjak nesparenih kopčica (M. KOVAČEVIĆ, 2010., 837).
- ⁷⁴² Vidi bilj. 263 na str. 558-559.
- ⁷⁴³ Vidi bilj. 251 na str. 554.
- ⁷⁴⁴ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 121 (upis na fol. 115v), 132 (upis pod brojem 313); Vidi bilj. 287 na str. 566.
- ⁷⁴⁵ Vidi bilj. 259 na str. 557-558.

-
- ⁷⁴⁶ Vidi bilj. 232 na str. 543-546.
- ⁷⁴⁷ Vidi bilj. 253 na str. 554-555.
- ⁷⁴⁸ Vidi bilj. 341 na str. 586.
- ⁷⁴⁹ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 127 (upis pod brojem 179).
- ⁷⁵⁰ Vidi bilj. 509 na str. 609.
- ⁷⁵¹ M. HRG – J. KOLANOVIĆ, 1975., prilog br. 2a; J. KOLANOVIĆ, 1989., dokument br. 276 na str. 325.
- ⁷⁵² Vidi bilj. 232 na str. 543-546.
- ⁷⁵³ Vidi bilj. 296 na str. 571.
- ⁷⁵⁴ Vidi bilj. 315 na str. 581-583.
- ⁷⁵⁵ Vidi bilj. 421 na str. 595-596.
- ⁷⁵⁶ G. BUDEČ, 2010., 94; Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 110 (bilj. 102), 132 (upis pod brojem 313). U oba rada je omaškom pogrešno protumačen iznos zaloga. Naime, Goran Budeč je iznos pročitao kao deset dukata i pedeset i dvije libre, a ja kao deset dukata i pedeset i sedam libara. Međutim, riječ je o deset dukata koji su prema tadašnjem tečaju dukata i libre iznosili pedeset i sedam libara.
- ⁷⁵⁷ Riječ je o kopčicama koje rečeni plemić nije otkupio iz zaloga pa ih je nakon Martinove smrti preuzeo njegov sin Juraj Kamenarić, u čijem su inventaru popisane kao „*20 para de axule darzento indorade pegno de ser Florio Zauorouich per ducati 10 / libre 57*“. Budući da je riječ o istovjetnom zalogu, nisu dvaput zbrajane prilikom utvrđivanja ukupne količine kopčica zabilježenih u šibenskim izvorima. Vidi u: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 121 (upis na fol. 115v), 132 (upis pod brojem 313).
- ⁷⁵⁸ Predmeti su bili založeni kod Martina Kamenarića, ali nisu otkupljeni pa ih je nakon Martinove smrti preuzeo njegov sin Juraj, a nakon njegove smrti pripali su njegovu sinu, Jurju Kamenariću mlađem koji je tražio da se otkupe iz zaloga. Upravo iz tog dokumenta poznata je njihova težina (*Duo paria axolarum argenteum (pi – prekrizeno) ser Damiani Mirsich pignorata libris sex soldis 2 ponderis vnciarum duarum et unius quarti.*). Vidi: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 110 (bilj. 101, zabunom je napisano pogrešno ime – Dujam umjesto Damijan), 123 (upis na fol. 116r), 130 (upis pod brojem 266); Vidi bilj. 357 na str. 588-592 (fol. 207).
- ⁷⁵⁹ Đ. LAKOŠELJAC, 2010.b, 124 (upis na fol. 118r).
- ⁷⁶⁰ Đ. LAKOŠELJAC, 2010.b, 112, 130 (upis pod brojem 259).
- ⁷⁶¹ Đ. LAKOŠELJAC, 2010.b, 110, 127 (upis pod brojem 109 i 111).
- ⁷⁶² Vidi bilj. 239 na str. 547-549.
- ⁷⁶³ Vidi bilj. 304 na str. 575-578.
- ⁷⁶⁴ Vidi u dokumentu br. 3 u priložima.
- ⁷⁶⁵ Vidi bilj. 291 na str. 569.
- ⁷⁶⁶ Vidi bilj. 293 na str. 569-570, bilj. 298 na str. 572-573, bilj. 284 na str. 565 i bilj. 315 na str. 581-583.
- ⁷⁶⁷ Vidi bilj. 312 na str. 580-581.
- ⁷⁶⁸ Vidi bilj. 257 na str. 556-557.
- ⁷⁶⁹ Vidi bilj. 243 na str. 550-551.
- ⁷⁷⁰ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 127 (upis pod brojem 115).
- ⁷⁷¹ Vidi bilj. 239 na str. 547-549.

-
- ⁷⁷² Vidi bilj. 289 na str. 566-568.
- ⁷⁷³ Taj je podatak poznat zahvaljujući dokumentu iz 1460. godine u kojemu su popisani svi neotkupljeni zalozi koje je maloljetni Juraj Kamenarić mlađi (sin plemića Jurja Kamenarića i unuk Martina Petrova Kamenarića) naslijedio nakon očeve smrti. Pritom je popisana težina pojedinačnih predmeta i vrijednost zaloga koja nije upisana u inventarima Jurjeva oca i djeda, kod kojih su navedeni pojedinci davno založili svoje dragocjenosti. Vidi bilj. 357 na str. 588-592 i usporedi s: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, prilog br. 1 i prilog br. 2.
- ⁷⁷⁴ Dva para kopčica su u zalogu bila za šest libara i deset solda, iz čega proizlazi da je pojedinačni komad vrijedio trideset i dva i pol solda (libru i dvanaest i pol solda).
- ⁷⁷⁵ Iako je s njima navedena i Mihovilova kapa, jasno je da ona nije vagana, već je zajedno s kopčicama navedena kao vlasništvo Mihovila Kosavića.
- ⁷⁷⁶ Vidi bilj. 263 na str. 558-559.
- ⁷⁷⁷ Vidi bilj. 315 na str. 582-583.
- ⁷⁷⁸ I. ANZULović, 2007., 260, 262, 263, 264.
- ⁷⁷⁹ I. ANZULović, 2007., 264.
- ⁷⁸⁰ O. OŠTRIĆ, 1981., 76-77.
- ⁷⁸¹ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 108, 120.
- ⁷⁸² R. W. LIGHTBOWN, 1992., 136, 353-353.
- ⁷⁸³ J. BELAJ – M. BELAJ, 2016., 258.
- ⁷⁸⁴ Vidi bilj. 232 na stranici 543-546 i bilj. 509 na str. 609.
- ⁷⁸⁵ P. VENTURELLI, 2005., 116-118.
- ⁷⁸⁶ Opširnije o tome u: S. FRANZON, 2014., 15-28.
- ⁷⁸⁷ S. FRANZON, 2014., 16.
- ⁷⁸⁸ M. KOVAČEVIĆ, 2010., 839.
- ⁷⁸⁹ M. PETRINEC, 1996., 38-39; T. BURIĆ, 1997., 419-427 s ondje navedenom literaturom.
- ⁷⁹⁰ M. KOVAČEVIĆ, 2010., 839-840, 842.
- ⁷⁹¹ Opširnije u: I. PETRICIOLI, 1963., 141-145; I. PETRICIOLI, 1965., 219-220; I. PETRICIOLI, 1971., XII; M. GRGIĆ, 1972., 148; R. KRANJČEV, 1973. – 1974., 35-38; N. KLAJČIĆ – I. PETRICIOLI, 1976., 543; R. JURIC, 1981., 199; I. BABIĆ, 1984., 321, 322; L'EUROPE DES ANJOU..., 2001., 343; I. PETRICIOLI, 2005., 280-284.
- ⁷⁹² R. W. LIGHTBOWN, 49 (fig. 10-12), 365
- ⁷⁹³ M. KOVAČEVIĆ, 2010., 839-842.
- ⁷⁹⁴ Đ. LAKOŠELJAC., 2020.b, 106 (bilj. 60), 110, 122 (upis na fol. 116r).
- ⁷⁹⁵ Budući da je tinta gotovo u potpunosti isprana, nisam sigurna u ispravnost čitanja pojma *carcina*.
- ⁷⁹⁶ Đ. LAKOŠELJAC., 2020.b, 110, 132 (upis pod brojem 312).
- ⁷⁹⁷ Prema Giuseppeu Boeriju riječ *capa/cappa* označava školjku (G. BOERIO, 1867., 132); Kada sam nedavno pisala o zlatarskim radovima u inventarima Martina i Jurja Kamenarića (Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 93), riječ *cape/cappe* prevela sam kao „glave“ pojaseva, jer su u zadarskim izvorima 14. stoljeća takve „glave“ (krajevi pojaseva koji su služili za kopčanje) nazivane *capite*, *capece*, *capette*, *clapitis*, *teste*,

captis (M. KOVAČEVIĆ, 2010., 851). No, vjerojatnije je da je riječ o aplikama u obliku školjke, jer se u inventarima Marka Ivanova Dobrojevića i Stjepana Merzinića navodi veća količina *capa/cappa* pa je malo vjerojatno da je riječ o „glavama“ pojaseva.

⁷⁹⁸ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 110, 126 (upis pod brojem 84).

⁷⁹⁹ Vidi bilj. 304 na str. 575-578.

⁸⁰⁰ Vidi bilj. 225 na str. 542 i bilj. 250 na str. 553-554.

⁸⁰¹ Vidi bilj. 314 na str. 581.

⁸⁰² Vidi bilj. 506 na str. 609.

⁸⁰³ Vidi bilj. 315 na str. 581-583.

⁸⁰⁴ I. ANZULović, 2006., 211; M. KOVAČEVIĆ, 2010., 867.

⁸⁰⁵ Pojašnjenje pojmova vidi u: P. VENTURELLI, 2019., 91, 133.

⁸⁰⁶ Vidi bilj. 966 na str. 289-291 i bilj. 239 na str. 547-549.

⁸⁰⁷ Vidi bilj. 500 na str. 606-607.

⁸⁰⁸ Vidi bilj. 1732 na str. 379.

⁸⁰⁹ M. KOVAČEVIĆ, 2010., 866, 867, bilj. 1277 na str. 1005.

⁸¹⁰ M. KOVAČEVIĆ, 2010., 867.

⁸¹¹ I. ANZULović, 2006., 211.

⁸¹² Pojašnjenje pojmova vidi u: P. VENTURELLI, 2019., 91, 133.

⁸¹³ T. BURIĆ, 2003., 207.

⁸¹⁴ M. KOVAČEVIĆ, 2010., 868, 869. Goran Budeč je krunice uvrstio u osobne religijske predmete, što one po svojoj primarnoj funkciji doista i jesu. Vidi: G. BUDEČ, 2013.b, 321-324.

Na slici *Jišajevo stablo* iz oko 1500. godine izloženoj u Rijksmuseumu u Amsterdamu donatorica u dnu slike nosi krunicu na ruci, a Davidov predak, kralj Jozafat, oko vrata (url: <https://www.rijksmuseum.nl/en/collection/SK-A-3901/catalogue-entry>, pristupljeno 20. rujna 2021. godine). O običaju vješanja krunice o pojas svjedoči slika *Pohodnje Djevice Marije Elizabeti*, rad radionice slikara Goossena van der Weydena (url: <https://www.nationalgallery.org.uk/paintings/works/hop-of-goossen-van-der-weyden-the-visitation-of-the-virgin-to-saint-elizabeth>, pristupljeno, 20. rujna 2021. godine). Sjajan primjer krunice pričvršćene za broš sadrži iluminacija s prikazom sv. Hedvige Šleske na fol. 12v u *Hedviginu kodeksu (Vita beatae Hedwigis)* iz 1353. godine, danas pohranjenom u J. Paul Getty Museumu u Los Angelesu (url: <https://www.getty.edu/art/collection/objects/1407/unknown-nicolaus-of-prussia-vita-beatae-hedwigis-silesian-1353/>, pristupljeno 20. rujna 2021. godine).

⁸¹⁵ M. KOVAČEVIĆ, 2010., 868.

⁸¹⁶ E. ARDISSINO, 2018., 343, 344; F. M. WILLAM, 1953., 4-101.

⁸¹⁷ E. ARDISSINO, 2018., 343-344.

⁸¹⁸ T. BURIĆ, 2003., 202.

⁸¹⁹ T. BURIĆ, 2003., 202 (bilj. 12).

⁸²⁰ Ravne su krunice, primjerice, prikazane na *Portretu Arnolfinijevih* iz 1434. godine slikara Jeana van Eycka, danas izloženom u Nacionalnoj galeriji u Londonu. Vidi na: <https://www.nationalgallery.org.uk/paintings/jan-van-eyck-the-arnolfini-portrait>, pristupljeno 20. rujna 2020. godine.

-
- ⁸²¹ S. M. CECCHIN, 2009., 184 i dalje; E. ARDISSINO, 2018., 346, 347.
- ⁸²² Autorica je pritom spomenula tek tri krunice. Vidi: I. ANZULOVIĆ, 2007., 271.
- ⁸²³ G. BUDEČ, 2010., 86-87; G. BUDEČ, 2013.b, 321-324.
- ⁸²⁴ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 106-107.
- ⁸²⁵ U obzir nisu uzete krunice koje su u izvorima zabilježene samo kao *paternostri*, odnosno bez ikakvih oznaka.
- ⁸²⁶ Primjerci krunica za koje je bilo moguće utvrditi da se spominju u dvama ili više dokumenata zbrajani su samo jednom.
- ⁸²⁷ O takvim primjercima sačuvanim u Hrvatskoj vidi u: T. BURIC, 2003., 218 i dalje.
- ⁸²⁸ Vidi bilj. 232 na str. 543-546, bilj. 239 na str. 547-549, bilj. 246 na str. 551-552, bilj. 304 na str. 575-578, bilj. 500 na str. 606-607, bilj. 503 na str. 607-608 i bilj. 505 na str. 608. Vidi i: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, prilog broj 2 (upis pod brojem 86). Prema navodu R. W. Lightbowna, krunice izrađene od srebra razmjerno rijetko se spominju u europskim povijesnim vrelima, makar ih je zasigurno moralo biti znatno više. Vidi: R. W. LIGHTBOWN, 1992., 345-346.
- ⁸²⁹ Vidi bilj. 505 na str. 608.
- ⁸³⁰ Vidi bilj. 246 na str. 551-552.
- ⁸³¹ Vidi bilj. 304 na str. 575-578.
- ⁸³² G. BUDEČ, 2013.b, 323; Vidi bilj. 239 na str. 547-549.
- ⁸³³ Vidi bilj. 232 na str. 543-546.
- ⁸³⁴ Vidi bilj. 500 na str. 606-607. Čini se da je riječ o istom paru krunica popisanom u inventaru Jurjeva oca, Jurja Kamenarića. Vidi: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 126 (upis pod brojem 86).
- ⁸³⁵ U inventaru Jurja Kamenarića starijeg iz 1451. godine, popisan je par srebrnih krunica *cum vno loldano de argento* u vlasništvu tog plemića (Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 107, bilj. 69). Budući da je njegov sin Juraj u to vrijeme bio maloljetan, one su se zajedno s još nekim stvarima nalazile kod njegova skrbnika sve do 9. ožujka 1470. godine (vidi bilj. 500 na str. 606-607).
- ⁸³⁶ Vidi bilj. 503 na str. 606-607.
- ⁸³⁷ B. ARBEL, 2004., 65.
- ⁸³⁸ R. W. LIGHTBOWN, 1992., 355, 357.
- ⁸³⁹ R. W. LIGHTBOWN, 1992., 353.
- ⁸⁴⁰ Vidi bilj. 304 na str. 575-578.
- ⁸⁴¹ G. BUDEČ, 2010., 86-87; Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 130 (upis pod brojem 262).
- ⁸⁴² Vidi bilj. 259 na str. 557-558.
- ⁸⁴³ Vidi bilj. 301 na str. 574-575.
- ⁸⁴⁴ Vidi bilj. 226 na astr. 542.
- ⁸⁴⁵ Vidi bilj. 242 na str. 549-550.
- ⁸⁴⁶ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 131 (upis pod brojem 272).
- ⁸⁴⁷ G. BUDEČ, 2013.b, 322; Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 130 (upis pod brojem 261).
- ⁸⁴⁸ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 123 (upis na fol. 117r).
- ⁸⁴⁹ Vidi bilj. 500 na str. 606-607.
- ⁸⁵⁰ Vidi bilj. 259 na str. 557-558.

-
- ⁸⁵¹ Vidi bilj. 472 na str. 602. U Katičinu inventaru je krunica popisana kao *vuna corda de paternostri cum cruxete*.
Vidi bilj. 275 na str. 561.
- ⁸⁵² Vidi bilj. 304 na str. 575-578.
- ⁸⁵³ Vidi bilj. 1165 na str. 310-311.
- ⁸⁵⁴ Vidi bilj. 2093 na str. 421.
- ⁸⁵⁵ G. BUDEČ, 2013.b, 323; Vidi bilj. 239 na str. 547-549.
- ⁸⁵⁶ Vidi bilj. 248 na str. 552-553.
- ⁸⁵⁷ G. BUDEČ, 2013.b, 323; Vidi bilj. 263 na str. 558-559.
- ⁸⁵⁸ Vidi bilj. 232 na str. 543-546 i bilj. 319 na str. 583.
- ⁸⁵⁹ G. BUDEČ, 2013.b, 323; Vidi bilj. 300 na str. 573 i bilj. 304 na str. 575-578.
- ⁸⁶⁰ Vidi bilj. 232 na str. 543-546; Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 126 (upis pod brojem 90).
- ⁸⁶¹ Vidi bilj. 301 na str. 574-575.
- ⁸⁶² R. W. LIGHTBOWN, 1992., 354.
- ⁸⁶³ Vidi bilj. 1732 na str. 379.
- ⁸⁶⁴ G. BUDEČ, 2013.b, 323; Vidi bilj. 243 na str. 550-551.
- ⁸⁶⁵ Vidi bilj. 319 na str. 583; Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 120 (upis na fol. 114v).
- ⁸⁶⁶ Vidi u dokumentu br. 4 u priložima.
- ⁸⁶⁷ Vidi bilj. 287 na str. 566.
- ⁸⁶⁸ Vidi bilj. 259 na str. 557-558.
- ⁸⁶⁹ Vidi bilj. 243 na str. 550-551.
- ⁸⁷⁰ Vidi bilj. 304 na str. 575-578.
- ⁸⁷¹ Vidi bilj. 259 na str. 557-558.
- ⁸⁷² Vidi bilj. 304 na str. 575-578.
- ⁸⁷³ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 120 (upis na fol. 114v).
- ⁸⁷⁴ Vidi bilj. 300 na str. 573.
- ⁸⁷⁵ Vidi bilj. 232 na str. 543-546.
- ⁸⁷⁶ Vidi bilj. 319 na str. 583.
- ⁸⁷⁷ Vidi bilj. 226 na str. 542.
- ⁸⁷⁸ Vidi bilj. 239 na str. 547-549.
- ⁸⁷⁹ Vidi bilj. 2093 na str. 421.
- ⁸⁸⁰ Vidi dokument br. 4 u priložima.
- ⁸⁸¹ Vidi bilj. 287 na str. 566.
- ⁸⁸² Vidi bilj. 472 na str. 602.
- ⁸⁸³ Vidi bilj. 243 na str. 550-551.
- ⁸⁸⁴ Vidi bilj. 248 na str. 552-553.
- ⁸⁸⁵ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 130 (upis pod brojem 262).
- ⁸⁸⁶ Vidi bilj. 263 na str. 558-559.
- ⁸⁸⁷ G. BUDEČ, 2013.b, 323; Vidi bilj. 232 na str. 543-546.
- ⁸⁸⁸ Vidi bilj. 319 na str. 583.

-
- ⁸⁸⁹ H. PETROSKI, 2007., 12.
- ⁸⁹⁰ H. PETROSKI, 2007., 7, 8.
- ⁸⁹¹ H. PETROSKI, 2007., 20-21.
- ⁸⁹² H. PETROSKI, 2007., 13.
- ⁸⁹³ H. PETROSKI, 2007., 13
- ⁸⁹⁴ H. PETROSKI, 2007., 14.
- ⁸⁹⁵ H. PETROSKI, 2007., 16.
- ⁸⁹⁶ R. W. LIGHTBOWN, 1992., 236..
- ⁸⁹⁷ R. W. LIGHTBOWN, 1992., 236.
- ⁸⁹⁸ R. W. LIGHTBOWN, 1992., 236.
- ⁸⁹⁹ R. W. LIGHTBOWN, 1992., 236.
- ⁹⁰⁰ H. PETROSKI, 2007., 16.
- ⁹⁰¹ R. W. LIGHTBOWN, 1992., 236.
- ⁹⁰² R. W. LIGHTBOWN, 1992., 236.
- ⁹⁰³ R. W. LIGHTBOWN, 1992., 236.
- ⁹⁰⁴ R. W. LIGHTBOWN, 1992., 236.
- ⁹⁰⁵ Vidi bilj. 278 na str. 562-563.
- ⁹⁰⁶ Vidi bilj. 304 na str. 575-578.
- ⁹⁰⁷ Vidi u: Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 111 (bilj. 109), 116, 124 (upis na fol. 121v u prilogu br. 1).
- ⁹⁰⁸ Vidi bilj. 259 na str. 557-558.
- ⁹⁰⁹ O navedenim predmetima vidi u: M. KOVAČEVIĆ, 2010., 466, 495, 505, 507, prilog broj 17.
- ⁹¹⁰ „Stilus“ u: Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021., <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=58112>, pristupljeno 22. rujna 2021.
- ⁹¹¹ S. A. NAGUIB, 2017., 221.
- ⁹¹² „*Pernicam vnám*“ spominje se i u jednom dubrovačkom spisu od 4. travnja 1422. godine, to jest tužbi konavoskog kneza protiv kneza Branka iz Sokola, podnesenoj zbog orobljavanja njegove kuće u Ljutoj, tijekom kojega je rečeni Branko otuđio mnoštvo vrijednih predmeta uključujući i jednu pernicu (Ć. TRUHELKA, 1911., 355, 356, bilj. 3). Međutim, čini se da u tom dokumentu *pernica* nije označavala kutijicu za pohranu pisaćeg pribora, već prekrivač punjen perjem.
- ⁹¹³ Vidi dokument br. 22 u prilogima.
- ⁹¹⁴ Vidi na stranici 174 u ovome radu.
- ⁹¹⁵ <http://www.museibologna.it/arteantica/percorsi/98214/id/8989/oggetto/12061/>, pristupljeno 24. rujna 2021.
- ⁹¹⁶ Vidi: https://www.britishmuseum.org/collection/object/W_1891-0623-5; https://www.britishmuseum.org/collection/object/W_1884-0704-85; https://www.britishmuseum.org/collection/object/W_1881-0802-19; https://www.britishmuseum.org/collection/object/W_1881-0802-20, pristupljeno 24. rujna 2021.
- ⁹¹⁷ Vidi: <https://collections.vam.ac.uk/item/O65715/pen-box-unknown/>; <https://collections.vam.ac.uk/item/O108518/writing-box/>; <https://collections.vam.ac.uk/item/O66230/writing-box-unknown/>, pristupljeno 24. rujna 2021.
- ⁹¹⁸ Vidi: <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/446994?searchField=All&sortBy=Relevance&a>

[mp;ft=writing-box&offset=100&rpp=20&pos=103; https://www.metmuseum.org/art/collection/search/452788?searchField=All&sortBy=Relevance&ft=pen-box&offset=0&rpp=20&pos=4; https://www.metmuseum.org/art/collection/search/444536?searchField=All&sortBy=Relevance&ft=pen-box&offset=0&rpp=20&pos=5](https://www.metmuseum.org/art/collection/search/452788?searchField=All&sortBy=Relevance&ft=pen-box&offset=0&rpp=20&pos=4), pristupljeno 9. rujna 2021.

⁹¹⁹ Vidi u bilj. 232 na str. 543-546 (fol. 29'), bilj. 451 na str. 599 i u bilj. 304 na str. 575-578.

⁹²⁰ B. READ, 2018., 3.

⁹²¹ B. READ, 2018., 3.

⁹²² M. KOVAČEVIĆ, 2010., 500.

⁹²³ B. READ, 2018., 3.

⁹²⁴ Vidi bilj. 312 na str. 580-581.

⁹²⁵ M. KOVAČEVIĆ, 2010., 480.

⁹²⁶ P. VENTURELLI, 2019., 141 (*vergheta, vergeta, verghetta*);

⁹²⁷ O tumačenjima navedenih riječi vidi u: G. BOERIO, 1867., 53-54 (riječ *bachèta*); „VÉRGA“ u: *Vocabolario Treccani*, <https://www.treccani.it/vocabolario/verga/>, pristupljeno 12. lipnja 2021.

⁹²⁸ M. KOVAČEVIĆ, 2010., 482 (*verghi, virgictis*), bilj. 638 na str. 585.

⁹²⁹ Vidi bilj. 289 na str. 566-568 (na fol. 223').

⁹³⁰ Vidi bilj. 259 na str. 557-558.

⁹³¹ Vidi bilj. 300 na str. 573.

⁹³² Vidi bilj. 294 na str. 570-571.

⁹³³ Vidi bilj. 330 na str. 212.

⁹³⁴ Vidi bilj. 1183 na str. 313-314.

⁹³⁵ Vidi bilj. 1225 na str. 320.

⁹³⁶ Vidi bilj. 278 na str. 562-563.

⁹³⁷ Vidi bilj. 278 na str. 562-563.

⁹³⁸ Vidi bilj. 248 na str. 552-553.

⁹³⁹ Vidi bilj. 966 na str. 289-291.

⁹⁴⁰ Vidi bilj. 239 na str. 547-549.

⁹⁴¹ Vidi bilj. 441 na str. 598.

⁹⁴² Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 121.

⁹⁴³ Riječ *zogia* može označavati i dragulj, ali i nakit u najširem smislu riječi Vidi: G. BOERIO, 1867., 819 (*zoghèlo, zoghèta, zogia*), *Indice*: stranica 53 (*Gioia, Zogia*).

⁹⁴⁴ Vidi bilj. 259 na str. 557-558.

⁹⁴⁵ Vidi bilj. 259 na str. 557-558.

⁹⁴⁶ Vidi bilj. 263 na str. 558-559.

⁹⁴⁷ Vidi bilj. 232 na str. 543-546.

⁹⁴⁸ Đ. LAKOŠELJAC, 2010.b, 127 (upis pod brojem 100). Vidi i bilj. 500 na str. 606-607.

⁹⁴⁹ Vidi bilj. 304 na str. 575-578.

⁹⁵⁰ Vidi bilj. 300 na str. 573.

-
- ⁹⁵¹ Vidi dokument br. 3 u prilogama.
- ⁹⁵² Vidi bilj. 246 na str. 551-552.
- ⁹⁵³ Vidi bilj. 246 na str. 551-552.
- ⁹⁵⁴ Vidi bilj. 263 na str. 558-559.
- ⁹⁵⁵ Vidi bilj. 315 na str. 581-583.
- ⁹⁵⁶ Vidi bilj. 791 na str. 267-268.
- ⁹⁵⁷ Vidi bilj. 284 na str. 565.
- ⁹⁵⁸ Vidi bilj. 300 na str. 573.
- ⁹⁵⁹ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 127 (upis pod brojem 126).
- ⁹⁶⁰ Vidi bilj. 283 na str. 564-565.
- ⁹⁶¹ Vidi bilj. 263 na str. 558-559.
- ⁹⁶² Vidi bilj. 316 na str. 209.
- ⁹⁶³ Vidi bilj. 253 na str. 554-555.
- ⁹⁶⁴ Vidi dokument br. 3 u prilogama.
- ⁹⁶⁵ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 126 (upis pod brojem 84), 132 (upisi pod brojevima 317 i 331).
- ⁹⁶⁶ Vidi bilj. 357 na str. 588-592.
- ⁹⁶⁷ Vidi bilj. 312 na str. 580-581.
- ⁹⁶⁸ Vidi bilj. 278 na str. 562-563.
- ⁹⁶⁹ Vidi bilj. 259 na str. 557-558.
- ⁹⁷⁰ Vidi bilj. 301 na str. 574-575.
- ⁹⁷¹ Vidi bilj. 275 na str. 561.
- ⁹⁷² Vidi bilj. 319 na str. 583-584.
- ⁹⁷³ Vidi bilj. 289 na str. 567 i dalje.
- ⁹⁷⁴ Vidi bilj. 1696 na str. 374.
- ⁹⁷⁵ Vidi bilj. 648 na str. 246.
- ⁹⁷⁶ Vidi bilj. 590 na str. 241.
- ⁹⁷⁷ Vidi bilj. 42 na str. 181.

6. OKOLNOSTI RAZVOJA ŠIBENSKOG GOTIČKOG ZLATARSTVA

Razvitak zlatarskog obrta u Šibeniku tijekom kasnog srednjeg vijeka ovisio je o specifičnim ekonomskim, gospodarskim, političkim i društvenim čimbenicima koji su se u različitim intervalima pozitivno ili negativno odražavali na tijek razvoja tog zanata. Za razliku od dalmatinskih gradskih središta s dugačkom poviješću, u kojima je stoljećima bilo razvijeno zlatarstvo, Šibenik je, kao relativno mlada komuna, razmjerno kasno stekao uvjete za razvoj obrta umjetničkog usmjerenja. Osnutkom vlastite biskupije krajem 13. stoljeća i stjecanjem komunalne autonomije 1322. godine, postavljeni su temelji za razvoj Šibenika kao ravnopravnog urbanog središta koje se nakon stotinjak godina stjecajem okolnosti prometnulo u jedan od najvažnijih umjetničkih centara istočne obale Jadrana. U prvih stotinjak godina od stjecanja crkvene autonomije i civiteta zlatarski obrt u Šibeniku još je uvijek bio u povojima, a na njegov razvoj negativno je utjecala velika kužna epidemija koja je grad poharala 1348. godine prouzročivši znatno smanjenje broja stanovništva,¹ a samim time i obrtnika. Iako je politička integracija dalmatinske obale i hrvatskog zaleđa pod žezlom Anžuvina u drugoj polovini 14. stoljeća omogućila gospodarski uspon dalmatinskih gradova,² čini se da je najmlađi među njima u to vrijeme tek stjecao ekonomsku, gospodarsku i političku snagu te adekvatnu društvenu podlogu neophodnu za razvoj umjetničkih zanata. Šibenik je svoj uzlet doživio u razdoblju od tridesetih do sedamdesetih godina 15. stoljeća, što se pozitivno odrazio na razne aspekte života pa tako i na zlatarstvo, pa ne čudi da je upravo u tih nekoliko desetljeća u šibenskoj arhivskoj građi zabilježen najveći broj zlatara. Šibenik je u tom razdoblju bio prepoznat kao prosperitetno, ali još uvijek nezasićeno umjetničko središte, u koje su doseljavali obrtnici iz drugih domaćih i talijanskih gradova. Upravo iz tog razloga ne iznenađuje podatak da su više od polovine poznatih zlatara činili došljaci. Međutim, nakon pada Bosne 1468. godine „zlatno doba“ Šibenika počelo je jenjavati, jer su sve učestaliji prodori Osmanlija na područje šibenskog kotara doveli do uništavanja autohtonog načina života i migracije preostale populacije prema gradu te postupnog smanjivanja distriktualnog područja o kojemu je u znatnoj mjeri ovisio prosperitet grada.³ Osmanlijska naviranja krajem 15. i početkom 16. stoljeća prouzročila su gospodarsku stagnaciju dalmatinskih gradova, ali ne u tolikoj mjeri i Šibenika, koji je zahvaljujući izvozu soli u osvojena područja i posrednoj trgovini sa zaleđem ipak donekle uspio zadržati svoju snagu.⁴ Međutim, tijekom 16. stoljeća osmanlijska je opasnost sve više rasla, a mletačka vlast jačala, što je postupno dovelo do zamiranja lokalnih zlatarskih radionica i sve većeg importa mletačkih zlatarskih djela.

6.1. Brojnost i porijeklo zlatara zabilježenih u arhivskim izvorima

Kao što je već napomenuto u poglavlju *Zlatari i njihova djela*, u radnju su uvrštena sva imena zlatara koji se spominju u šibenskim arhivskim izvorima od kraja 14. stoljeća pa do 1522. godine, čak i imena zlatara iz drugih gradskih središta za koje nema potvrda da su ikad djelovali u Šibeniku. Također, u popis su uvrštena i četvorica zlatara iz 15. stoljeća koja se spominju u rukopisnim bilješkama Krste Stošića, a o kojima u izvornoj arhivskoj građi nisu pronađeni podaci,⁵ te Stjepan Jurjević koji možda čak i nije bio zlatar.⁶ U razdoblju od 1386. godine do 1499. godine, u šibenskoj arhivskoj građi zabilježeno je osamdeset i sedam zlatara, od kojih su osmorica djelovala i u 16. stoljeću, a u razdoblju od 1500. do 1522. godine zabilježena su još desetorica zlatara koja se u izvorima ne spominju prije 1500. godine. Međutim, pomnijom analizom arhivskih dokumenata utvrđeno je da su samo šezdesetorica zlatara iz 15. stoljeća pouzdano živjela u Šibeniku te da se zlatarstvom sa sigurnošću bavilo njih dvadeset i sedam. U skupinu pouzdano aktivnih majstora spadaju Grgur Milošev (Milošević), Stjepan Nikolin Ungar (Mađar?), Stjepan Milgostov (Milgostić) zvani Jajce, Ivan Punković iz Skradina, Domankuš (Dominik) Barnabin, Stjepan Ivanov Skočibuha, Mihovil Ratković iz Splita, Pavao Ivanov Derljanović, Bartul Domankušev (Dumankušević), Matej Marinov Pomenić iz Trogira, Petar Lukin iz Splita, Stjepan Petrov, Juraj Grubanov iz Klisa, Šimun Pomenić iz Trogira, Karlo Šimunov iz Vicenze, Petar Matejev (Matijević) zvani Farzonić, Jakov Volentaroso (Voluntaroso) iz Splita, Nikola iz Splita, Pelegrin (Peregrin) Ivanov iz Splita, Nikola Ivanov Veselković iz Splita, Ivan Andrijin de Chorono, stanovnik Trogira, Šimun iz Firence, Jeronim Franin iz Splita, Andrija Cvitin Cimaturić (Lalić), Stjepan Petrov Farsunić (Matijević), Frane Jursić zvani Foša iz Splita i Nikola Pavlov Jakšić. Od navedenih zlatara u prvoj polovini 15. stoljeća djelovalo je njih petnaest, s time da su petorica bila aktivna i nakon 1450. godine. U drugoj polovini stoljeća pouzdano je djelovalo sedamnaest zlatara, iz čega je moguće zaključiti da je u prvoj i drugoj polovini stoljeća djelovao gotovo podjednak broj majstora.

Međutim, nakon 1500. godine zamjećuje se osjetan pad u zabilježenom broju imena zlatara i podataka o njima. Naime, u periodu od 1500. do 1522. godine u izvorima se pojavljuju devetorica zlatara koja su živjela na razmeđu stoljeća i još desetorica o kojima prije 1500. godine nema podataka. Zlatar Nikola Bruoxi (?) iz Trogira spominje se samo posredno, baš kao i Juraj iz Pule, a Stjepan Magiolov zabilježen je posthumno 1516. godine. Ivan, sin Nikole Firentinca, i Stjepan Zlatarić spominju se tek jednom, u kontekstu izrade zlatarskih radova, što znači da su se rečena dvojica zlatarstvom bavila. Međutim, čini se da je Stjepana Zlatarića

moguće poistovjetiti sa Stjepanom Petrovim Farsunićem (Matijevićem) iz 15. stoljeća, što dodatno smanjuje broj zlatara aktivnih tijekom prvih desetljeća 16. stoljeća. Osim toga, u samo jednom spisu zabilježen je neki zlatar Julijan nastanjen u Šibeniku i neki zlatar Jeronim, koji također može biti jedan od trojice zlatara toga imena iz 15. stoljeća. Nadalje, zlatar Ivan Blažev iz Splita zabilježen je u svega dva dokumenta u vezi privatnih poslova, u kojima nije naveden kao stanovnik Šibenika, pa je moguće da nije ni djelovao u tom gradu. U razdoblju od 1500. do 1522. godine najviše je podataka pronađeno o pouzdano aktivnom zlataru Jakovu Fosiću, čiji lik i djelo tek treba pomnije istražiti i u kasnijoj arhivskoj građi. U periodu od 1519. do 1565. godine zlatar Andrija Nikola Jakšić zabilježen je u preko stotinjak arhivskih spisa, ali većina dokumenata izlazi izvan vremenskog okvira ovoga rada.

Pored domaćih zlatara, uz čija imena najčešće nije navedena oznaka porijekla, u šibenskoj arhivskoj građi kasnoga srednjeg vijeka zabilježen je znatan broj zlatara iz drugih domaćih, ali i talijanskih gradskih središta. Naime, više od polovice zlatara nosi oznaku porijekla iz nekog drugog grada.

U šibenskoj arhivskoj građi 15. stoljeća zabilježeno je čak osamnaest zlatara iz Splita te dvojica s Brača: Marin Frane Silvestra, Mihovil Ratković, Petar Lukin, Šimun Nikolin, Jakov Volentárosov (Voluntároso), Andrija Vukov (Vuković), neki Nikola, Pelegrin (Peregrin) Ivanov, Nikola Ivanov Veselković, Arnir Franin, neki Jurica, zatim neki Juraj (stanovnik Trogira), Jeronim Jakovljević, Jeronim Franin, Toma Jurjev, stanovnik Ankone, Marin Juričin, Frane Jurišić zvan Foša i Sebastijan Šimunov Haramić te Ivan Grubišić Marković s Brača i Jakov s Brača. Međutim, iako se spominju u izvorima, o pojedinim zlatarima nema potvrda da su živjeli i djelovali u Šibeniku. U tu je skupinu moguće uvrstiti nekog Juricu iz Splita i Jakova s Brača, koji su u arhivskoj građi zabilježeni samo posredno, zatim Tomu Jurjeva, stanovnika Ankone, koji se u Šibeniku pojavio prilikom uzimanja učenika na nauk, te Arnira Franina, tek posredno zabilježenog u šibenskim izvorima. Za zlatare Marina Juričina i Sebastijana Šimunova Haramića poznato je da su zanat izučili u Šibeniku, ali nakon raščišćavanja računa s majstorima o njima nema podataka u šibenskim arhivskim vrelima. S druge strane, majstor Andrija Vuković imao je neke veze sa Šibenikom, jer mu je ondje povjerena zlatarska narudžba, ali se njegova radionica nalazila u Splitu.

Osim Splicićana, u Šibeniku su tijekom 15. stoljeća zabilježena i sedmorica zlatara iz Zadra: Jakov Farkašev (Farkašević), Petar Nikolin zvan Rankulin (Rankolin) Albanac iz Kotora (iz Zadra), Stjepan Francoj, Ivan Albertov (Albertović), Jakov Martinušev

(Martinušević), Martin Pavlov (Stampan) i Zoilo Stjepanov. No, pojedini su u šibenskim izvorima spomenuti posredno pa vjerojatno nisu djelovali u Šibeniku. Primjerice, Stjepan Francoj i Jakov Martinušev (Martinušević) u šibenskoj su građi zabilježeni posthumno, u dokumentima koji se odnose na njihove udovice, dok je za Jakova Farakševa (Farkaševića), Petra Rankulina iz Kotora i Martina Pavlova (Stampana) poznato da su djelovali u Zadru, ali su ostvarivali veze s pojedincima iz Šibenika. Jakov Farkašev je neko vrijeme ondje i živio, a ostala dvojica oženila su Šibenčanke. Također, valja napomenuti da su kod Petra Rankulina na nauk stupila dva šibenska dječaka, a da je Martinu Pavlovu Stampanu u Šibeniku vjerojatno bila povjerena zlatarska narudžba.

U Šibeniku su zabilježeno i nekoliko zlatara iz Trogira: Miltos Vidojević, Matej i Šimun Pomenić, Ivan Andrijin de Chorono i Šimun Vuković. Od navedenih zlatara samo je za braću Pomenić pouzdano utvrđeno da su živjeli i radili u Šibeniku, dok je Ivan Andrijin de Chorono sklopio poslovnu zajednicu sa šibenskim zlatarom, ali nije poznato je li ugovor ispoštovan.

Iz susjednog Skradina rodом su bili Križan Petrov (Petričin) Gradoj, zatim Nikola Radojev (zabilježen samo u jednom zadarskom dokumentu) i Ivan Punković te još jedan zlatar Ivan neveden bez patronimika.

Iz kontinentalnog dijela Hrvatske doselio je Petar Herenković iz Požege, koji se u Šibeniku oženio i nastanio, ali nije poznato je li se ondje zlatarstvom doista i bavio.

Osim prethodno navedenih zlatara, u šibenskim su izvorima zabilježeni i: Mihovil Vratislavov (Vratislavić) iz Kobilice, Juraj Grubanov iz Klisa, Anđelo Leonardov Nijemac, Ivan iz Kotora, Karlo Šimunov iz Vicenze, Antun Pavlov iz Venecije, Antun dela Cecha iz Venecije, Ludovik Filipov, stanovnik Venecije, Nikola iz Venecije, Alojzije (Alvise) iz Venecije, Petar Ivanov Niger iz Vencije, Stjepan iz Chioggije, Bartul Antunov iz Piacenze i Šimun iz Firenze. Međutim, Mihovil Vratislavov iz Kobilice zabilježen je samo u jednom spisu koji se tiče dote njegove žene Venecijanke pa vjerojatno nije ni djelovao u Šibeniku, iako je ondje zabilježen s još dvojicom šibenskih zlatara. Ni zlatari Ivan iz Kotora, Antun Pavlov iz Venecije, Antun dela Cecha iz Venecije, Ludovik Filipov, stanovnik Venecije i Stjepan iz Chioggie vjerojatno nisu živjeli u Šibeniku, jer su u arhivskoj građi zabilježeni posredno, mnogi od njih samo kao dio imenskih formula svojih potomaka.

Činjenica da je više od polovine zlatara nosilo oznaku porijekla iz nekog drugog grada, svjedoči da je Šibenik u to vrijeme bio prepoznat kao prosperitetno gradsko središte nezasićene zlatarske produkcije u kojemu su zlatari prepoznali priliku za lakšu afirmaciju.

6.2. Zlatarske radionice

O organizaciji i funkcioniranju šibenskih zlatarskih radionica u periodu kasnoga srednjeg vijeka jedino svjedočanstvo pruža sačuvana arhivska građa, u prvom redu ugovori o naukovanju šegrta i sklapanju poslovnih zajednica zlatara te posredne vijesti o drugim oblicima njihove suradnje. Zlatarski obrt u onodobnom Šibeniku do sada je bio veoma skromno proučen pa je i poznavanje načina zlatarskog poslovanja bila svojevrsna *terra incognita*. Premda je nakon recentnih arhivskih istraživanja slika o šibenskim kasnosrednjovjekovnim zlatarskim radionicama ipak nešto potpunija, cjelovita rekonstrukcija njihove organizacije i načina funkcioniranja i dalje nije moguća, jer su arhivski izvori fragmentarno sačuvani, a uz to pružaju razmjerno skučenu perspektivu u samu problematiku. Naime, privatno-pravni odnosi definirani ugovorima sklopljenim u bilježničkim kancelarijama samo su jedan od brojnih aspekata o kojima je ovisilo funkcioniranje srednjovjekovnih obrta, stoga je iz današnje perspektive njihova potpuna slika teško saglediva. Ipak, uz sačuvana djela upravo arhivska vrela, ma koliko fragmentarna bila, danas pružaju jedini uvid u pojedine aspekte funkcioniranja šibenskih zlatarskih radionica tijekom 15. stoljeća.

6.2.1. Naukovanje i usavršavanje

Jedan od temeljnih uvjeta za razvoj zlatarskog obrta tijekom srednjeg vijeka bilo je izravno prenošenje znanja i zlatarskih vještina na nova pokoljenja. Ni u europskim, pa tako ni u dalmatinskim gradovima, u to vrijeme nije postojala obrazovna institucija za izučavanje zanatlija, već su oni osposobljavani izravno u radionicama obrtničkih majstora.⁷ O tome svjedoče arhivski izvori, osobito bilježnički spisi, ali i pojedini srednjovjekovni gradski statuti, prema čijim su odredbama majstori na nauk morali primiti određeni broj učenika. Primjerice, prema odredbi Splitskog statuta iz 1367. godine svi su splitski obrtnički majstori zanatu morali podučiti najmanje jednog učenika.⁸ No, za razliku od Splita, šibenska srednjovjekovna komunalna vlast nije se izravno uplitala u obrtničku proizvodnju i izučavanje podmlatka, već je stupanje učenika na nauk bilo prepušteno lokalnim običajima.

Dok je zlatarsko naukovanje u kasnosrednjovjekovnom Zadru,⁹ Splitu¹⁰ i Dubrovniku¹¹ u većoj ili manjoj mjeri već proučeno, o aspektima izučavanja zlatarskog zanata u Šibeniku do sada se znalo vrlo malo. Razlog tomu bila je skromna istraženost arhivskih izvora koji pružaju jedini uvid u tu sferu obrtničkog poslovanja. Naime, ranije su bila poznata svega četiri ugovora

o zlatarskom naukovanju sročena u Šibeniku, te još tri spisa koja svjedoče o izučavanju šibenskih zlatara kod majstora u drugim gradskim središtima. Riječ je o pet dijelom ili cjelovito transkribiranih spisa,¹² zatim jednom podatku poznatom zahvaljujući rukopisnim bilješkama Krste Stošića, koji je bez transkripta i signature objavila Ksenija Kalauz,¹³ te jednom ugovoru navedenom pod pogrešnom signaturom.¹⁴ Tijekom posljednjih istraživanja šibenskih arhivskih izvora pronađeno je sedamnaest ugovora o naukovanju sklopljenih u razdoblju od 1400. do 1500. godine, kojima valja pribrojiti još četiri dokumenta koja tek posredno svjedoče o izučavanju pojedinih učenika (tablica 11).

UGOVORI O ZLATARSKOM NAUKOVANJU			
IME MAJSTORA	IME UČENIKA	GODINA SKLAPANJA UGOVORA	DULJINA TRAJANJA UGOVORA
Grgur (Milošev) Milošević	Ivan Cvitinović iz Zemunika	1400.	5 godina
Stjepan Nikolin Ungar (Mađar?)*	Domankuš (Dominik) Barnabin	prije 1411.	nepoznato
Stjepan Ivanov Skočibuha	Kršul Ratkov Mičić iz Knina	1418.	2 godine
Stjepan Ivanov Skočibuha	Ivan Ruscijev Slavčević iz Otave	1424.	8 godina
Pavao Ivanov Derljanović	Matej Filipov iz Knina	1430.	7 godina
Petar Nikolin Rankulin iz Zadra	Mihovil Punković	1432.	8 godina
Stjepan Ivanov Skočibuha	Šimun Vučkov Gojković iz Šibenika	1432.	10 godina
Stjepan (Milgostov) Milgostić	Mihovil Nikolin s Hvara	1434.	3 godine
Stjepan Ivanov Skočibuha	Petar Valentinov iz Knina	1438.	6 godina
Pavao Ivanov Derljanović	Martin Vukatov Grdošić iz Šibenika	1444.	7 godina
Matej Marinov Pomenić iz Trogira	Gruban Ivanović iz Sitnog	1446.	8 godina
Ludovik Filipov, stanovnik Venecije	Nikola Stojin iz Šibenika	1456.	7 godina
Petar Matejev (Matijević) Farzonić*	Ivan Grubišić Marković s Brača	prije 1467.	nepoznato
Matej Marinov Pomenić iz Trogira	Ivan Petrov	1468.	8 godina
Andrija Cvitin Cimaturić Lalić*	Bartul	prije 1485.	nepoznato
Andrija Cvitin Cimaturić Lalić	Danijel Nikolin Petrević iz Šibenika	1488.	7 godina
Andrija Cvitin Cimaturić Lalić	Lovro, sin Katarine	1490.	10 godina
Frane Jurasić zvani Foša iz Splita*	Sebastijan Šimunov Haramić iz Splita	oko 1491.?	6 godina
Nikola Ivanov Veselković iz Splita■	Marin Juričin	1492.	5 godina
Andrija Cvitin Cimaturić Lalić	Juraj Grgurov iz Zadra	1493.	2 godine
Nikola Pavlov Jakšić	Gašpar Ivanov iz Rima	1494.	8 godina

Tablica 11. Ugovori o zlatarskom naukovanju u Šibeniku u razdoblju od 1400. do 1500. godine

(Zvjezdicom /*/ su označeni zlatari o kojima je tek posredno poznato da su na nauku imali učenike. Točkom /•/ je označen zlatar nastanjen u Veneciji koji je na nauku primio šibenskog dječaka, a kvadratićem /■/ je označen zlatar koji je ugovor o naukovanju sklopio u Splitu, ali je učenik s njim doselio u Šibenik.)

Na osnovu prikupljenih podataka doznajemo da su učenike na nauk primali sljedeći zlatari: Grgur Milošev (Milošević) (1400.), Stjepan Nikolin Ungar (prije 1411.¹⁵), Stjepan Ivanov Skočibuha (1418.; 1424.; 1432.; 1434.?,¹⁶ 1438.), Pavao Ivanov Derljanović (1430.; 1444.), Stjepan Milgostov (Milgostić) zvani Jajce (1434.?¹⁷), Matej Marinov Pomenić iz Trogira (1446.; 1468), Petar Matejev (Matijević) zvani Farzonić (prije 1467.¹⁸), Andrija Cvitin Cimaturić (Lalić) (1485. ili ranije;¹⁹ 1488.; 1490.; 1493.), Frane Jursić zvani Foša iz Splita (oko 1491.?²⁰) i Nikola Pavlov Jakšić (1494.). Ugledni zlatari poput Stjepana Ivanova Skočibuhe, Andrije Cvitina Cimaturića (Lalića), Mateja Marinova Pomenića iz Trogira i Pavla Ivanova Derljanovića primili su na nauk više od jednog učenika, dok su ostali, koliko je poznato, na izučavanju imali jednog šegrta. Međutim, valja imati na umu da se nisu sačuvali svi ugovori pa je vjerojatno da su neki od navedenih majstora zlatarskom umijeću podučili još učenika, a da su šegrte imali i drugi šibenski zlatari o kojima takvi podaci danas nisu poznati. Tome u prilog govori i činjenica da je u šibenskim arhivskim izvorima 15. stoljeća zabilježeno još pedesetak zlatara s titulom majstora: Križan Petrov (Petričin) Gradoj iz Skradina, Jakov Farkašev (Farkašević),²¹ Petar Nikolin zvani Rankulin (Rankolin) Albanac iz Kotora (iz Zadra),²² Ivan Punković iz Skradina, Domankuš (Dominik) Barnabin, Anze (Anđelo), Pavao Jurin (Jurinić), Marin Frane Silvestra iz Splita, Petar Herenković iz Požege, Bartul Domankušev (Dumankušević), Ivan Albertov (Albertović) iz Zadra, Petar Lukin iz Splita, Stjepan Petrov, Stjepan Travaković, Pavao Ungar, Šimun Nikolin iz Splita, Martin Pavlov (Stampan) iz Zadra,²³ Juraj Grubanov iz Klisa, Šimun Pomenić iz Trogira, Stjepan Jurjević,²⁴ Anđelo Leonardov Nijemac, Karlo Šimunov iz Vicenze, Petar Jurjević, Ludovik Filipov stanovnik Venecije,²⁵ Jakov Volentárosov (Volentároso) iz Splita,²⁶ Juraj Vladislavljić, Juraj Derljanović, Juraj Dragoslavljić, Nikola iz Venecije, Andrija Vukov (Vuković) iz Splita,²⁷ Nikola iz Splita, Ivan Grubišić Marković s Brača, Bartul Antunov iz Piacenze, Pelegrin (Peregrin) Ivanov iz Splita, Nikola Ivanov Veselković iz Splita, Arnir Franin iz Splita,²⁸ Juraj iz Splita, Antun Zizoljan (Zizulan) stanovnik Venecije,²⁹ Šimun iz Firence, Jeronim Jakovljević iz Splita, Jeronim Franin iz Splita, Jakov s Brača, Zoilo Stjepanov iz Zadra, Toma Jurjev iz Splita,³⁰ Jeronim Petrov Farsonić (Zlatarić), Stjepan Petrov Farsonić (Matijević), Marin Juričin iz Splita, Frane Jursić iz Splita, Nikola Pavlov Jakšić, Nikola Disković, Sebastijan Šimunov Haramić iz Splita,³¹ Petar Ivanov Niger iz Venecije i Šimun Vuković iz Trogira.³²

Iako čak jedanaestorica majstora vjerojatno nisu djelovala u Šibeniku, već se ondje spominju posredno ili u kontekstu povremenih poslova privatnog karaktera, činjenica je da je u tom gradu tijekom 15. stoljeća čak pedeset i jedan zlatar imao titulu majstora, odnosno dvije trećine ukupno zabilježenih zlatara. To svakako otvara mogućnost da su barem pojedini od njih primali učenike na nauk, makar o tome nema podataka. U prvoj četvrtini 16. stoljeća titulu majstora nosila su još sedmorica zlatara: Nikola Bruoxi (?) iz Trogira, Stjepan Zlatarić,³³ pok. Juraj iz Pule,³⁴ Jakov Fosić (Fošić, Foša), Ivan Blažev iz Splita, pok. Stjepan Magiolov i Andrija Nikolin Jakšić.

Prema podacima koja pruža arhivska građa, zlatarsko naukovanje u Šibeniku trajalo je između dvije i deset godina, s time da je gotovo polovina ugovora bila sklopljena na sedmogodišnje i osmogodišnje razdoblje. Kršul Ratkov Mičić iz Knina i Juraj Grgurov iz Zadra izučavali su zanat dvije godine, Mihovil Nikolin s Hvara tri godine, Ivan Cvitinović iz Zemunika i Marin Juričin pet godina, a Petar Valentinov iz Knina i Sebastijan Šimunov Harmić iz Splita šest godina. Godinu dana duže zanat su izučavali Matej Filipov iz Knina te trojica Šibenčana: Martin Vukatov Grdošić, Nikola Stojin i Danijel Nikolin Petrević. Na osmogodišnjem naukovanju bili su Ivan Ruscijev Slavčević iz Otave iz Petrova Polja, Gruban Ivanov iz Sitnog, Gašpar Ivanov iz Rima, Mihovil Punković i Ivan Petrov, a na desetogodišnjem naukovanju Šimun Vučkov Gojković iz Šibenika i Lovro, sin neke Katarine (tablica 11). Za Domankuša (Dominika) Barnabina i Ivana Grubišića Markovića s Brača, koje u izvorima susrećemo kao izučene zlatare, nije poznata duljina naukovanja, baš kao ni za nekog Bartula, učenika Andrije Cvitina Cimaturića Lalića, koji se nakon toga ne pojavljuje u pisanim vrelima. Osim Domankuša i Ivana Grubišića, nijednog od navedenih učenika ne susrećemo u pisanim vrelima nakon isteka naukovanja, ali je za nekoliko ugovora poznato da su ispoštovani ili raskinuti. Kako svjedoče zabilježbe na margini, ispoštovani su ugovori između majstora Stjepana Ivanova Skočibuhe i Kršula Ratkovića Mičića iz Knina te majstora Andrije Cvitina Cimaturića (Lalića) i Jurja Grgurova iz Zadra, dok uz ugovor o naukovanju sklopljen između majstora Mateja Marina Pomenića iz Trogira i Grubana Ivanovića iz Sitnog stoji oznaka *non soluit*. Da su učenici i samovoljno znali odlaziti od majstora pokazuje slučaj Šimuna Vučkova Gojkovića iz Šibenika, koji je nakon tri godine pobjegao od Stjepana Ivanova Skočibuhe pa ga je majka nakon trinaest mjeseci vratila na naukovanje uz obvezu da nadoknadi izgubljeno vrijeme. Dakle, na nauk kod šibenskih zlatara stupila su četvorica učenika s kninskog i dvojica sa zadarskog područja, po jedan s Hvara, Brača, Splita i Rima, dok su sedmorica bila sa

šibenskog područja. Za preostalu četvoricu nije precizirano podrijetlo pa je također moguće da se radilo o pojedincima sa šireg šibenskog područja.

S druge strane, sedmorica šibenskih zlatara zanat su izučila u drugim dalmatinskim i talijanskim gradovima (Ankoni i Veneciji), nakon čega su se kao izučeni zlatari vratili upravo u Šibenik. U Zadru su zanat izučili Križan Petrov (Petričin) Gradoj iz Skradina i Bartul Domankušev (Dumankušević) iz Šibenika, u Ankoni Jeronim Petrov Farsonić (Zlatarić), u Veneciji njegov brat Stjepan Petrov Farsunić (Matijević), a u Splitu dva Splicićana: Andrija Vukov (Vuković) i Nikola Ivanov Veselković koji je zanat izučavao kod najmanje dvojice zlatara. I oni su na naukovanju proveli po dvije, tri, šest, sedam ili osam godina (tablica 12).

ŠIBENSKI ZLATARI KOJI SU ZANAT IZUČILI U DRUGIM GRADOVIMA			
ŠIBENSKI ZLATARI	MAJSTORI KOD KOJIH SU IZUČILI ZANAT (MJESTO DJELOVANJA)	GODINA SKLAPANJA UGOVORA	DULJINA TRAJANJA UGOVORA
Križan Petrov Gradoj iz Skradina	Produl Andrijin (Zadar)	1385.	6 godina
Bartul Domankušev Dumankušević	Petar Nikolin Rankulin (Zadar)	1432.	8 godina
Jeronim Petrov Farsonić (Zlatarić)	Toma Jurjev iz Splita (Ankona)	1488.	6 godina
Stjepan Petrov Farsunić (Matijević)	Vladan Matejev iz Zadra (Venecija)	1448.	7 godina
Andrija Vukov Vuković iz Splita	Jakov Radojević (Split)	1462.	2 godine
Nikola Ivanov Veselković iz Splita	Mihovil Vukov Vuković (Split)	1473.	2 godine
Nikola Ivanov Veselković iz Splita	Andrija Vukov Vuković (Split)	1474.	3 godine

Tablica 12. Šibenski zlatari koji su zanat izučili kod majstora u drugim gradovima (1385. – 1500.)

Na izučavanje zlatarskog zanata stupali su, dakako, samo dječaci, najčešće u vrlo ranoj dobi (između desete i dvanaeste godine života), pa su ugovore umjesto njih sklapali članovi obitelji koji su s majstorima dogovarali dužinu trajanja naukovanja. Dob naučnika prilikom stupanja na nauk evidentirana je svega nekoliko puta; Gašpar Ivanov iz Rima imao je deset, a Ivan Petrov oko deset godina, Stjepan Petrov Farsunić (Matijević) vjerojatno oko jedanaest, njegov brat Jeronim Petrov Farsonić (Zlatarić) i Martin Vukatov Grdošić iz Šibenika te Nikola Stojin iz Šibenika oko dvanaest godina, a za Petra Valentinova iz Knina poznato je da je bio *puer*, dakle vrlo mlad. No, dvojica su učenika (Ivan Cvitinović iz Zemunika i Kršul Ratković Mičić iz Knina) samostalno stupila na nauk, što znači da su morali biti punoljetni, odnosno stariji od šesnaest godina jer su odredbom iz Šibenskog statuta ugovore mogle sklapati samo punoljetne osobe.³⁵

Na zlatarsko naukovanje najčešće su stupali dječaci iz nižih društvenih slojeva kojima su siromašni roditelji tako osiguravali smještaj, hranu, odjeću, a ponekad i plaću,³⁶ no čini se da su u dva slučaja na nauk dani i (izvanbračni?) sinovi plemića ili uglednih građana (Danijel, sin *ser* Nikole Petrevića iz Šibenika, i Lovro, sin Katarine,³⁷ udovice nekog Stjepana). O “prenošenju” zanata s oca na sina svjedoče svega tri šibenska dokumenta koja se odnose na trojicu sinova dvojice uglednih šibenskih zlatara: Bartula Domankuševa (Dumankuševića), sina zlatara Domankuša (Dominika) Barnabina, te Jeronima Petrova Farsonića (Zlatarića) i Stjepana Petrova Farsunića (Matijevića), sinove Petra Matejeva (Matijevića) Farzonića iz Šibenika. Svojevrsno nastavljanje “obiteljskog zanata” zamjetno je i u 16. stoljeću, kada su dva sina zlatara Nikole Pavlova Jakšića (Andrija i Stjepan) također izučila isti zanat.

Bilo da su učenici samostalno stupali na nauk ili da su to u njihovo ime činili roditelji, rodbina ili zastupnici, uvjeti ugovora bili su u pravilu isti. Šegrti su se obvezivali da će s majstorom živjeti i služiti njemu i njegovoj obitelji, da od njega neće krasti ni pobjeći te da će vjerno čuvati svu njegovu imovinu i stvari. S druge strane, majstori su se zauzvrat učenike obvezivali hraniti, odijevati i dobro podučiti zlatarskom zanatu (*docere dictam artem bene et fideliter*) te im po isteku naukovanja dati novu odjeću, a ponekad obuću, zlatarski alat i plaću. Međutim, ugovori su mogli sadržavati i pojedinosti poput one da će majstor o učeniku voditi brigu u zdravlju i bolesti te da ga neće potjerati prije no što zanat izuči (*tenere pro suo discipulo et ipsam sanum quam infirmum non relinquere ne[c] a se expellere*). Ugovorima su mogle biti dogovorene i druge specifičnosti, kao što je davanje “pripomoći” u naturi, kakva je u Šibeniku zabilježena samo u ugovoru sklopljenom između zlatara Stjepana Ivanova Skočibuhe i Petra Valentinova iz Knina, u čije se ime stariji brat Juraj majstoru obvezao godišnje davati mletački star žita.³⁸

Kao što je već spomenuto, po isteku naukovanja učenicima je u pravilu dodjeljivana nova garderoba koja se mogla sastojati od kombinacije sljedećih odjevnih predmeta: halje, tunike, košulje, rukava, prsluka, ogrtača, kaputa, plašta, kukuljice, kape, donjeg rublja, platnenog pojasa, hlača-čizama od platna, cipela i sandala. Nova odjeća je ugovorom bila određena ukupno četrnaest, a obuća osam puta. Osim toga, za pojedine je učenike bila predviđena novčana otpremnina, i to u iznosu od dvadeset i četiri libre (Ivan Cvitinović iz Zemunika), dvadeset i sedam ili više libara³⁹ (Ivan Grubišić Marković s Brača), trideset libara (Mihovil Nikolin s Hvara), pedeset libara (Gašpar Ivanov iz Rima), dva dukata (Stjepan Petrov Farsunić), šest dukata (Kršul Ratković Mičić iz Knina, Sebastijan Šimunov Haramić iz Splita,

Juraj Grgurov iz Zadra), sedam dukata (Nikola Stojin iz Šibenika), osam dukata (Marin Juričin), deset dukata (Bartul Domankušev Dumankušević, Mihovil Punković, Lovro, sin Katarine i pok. Stjepana) i dvanaest dukata (Jeronim Petrov Farsonić/Zlatarić).

U tri je slučaja kao otpremnina zabilježeno i srebro, odnosno zlatarski radovi od srebra; Ivanu Cvitinoviću iz Zemunika (uz dvadeset četiri libre, odjeću i obuću) majstor je obećao dati i dvije unce čistog srebra te tri unce srebra u naušnicama i drugim zlatarskim radovima, dok je Šimun Vučkov Gojković iz Šibenika trebao dobiti deset unca srebra “venecijanske kakvoće”, zlatarski alat, odjeću i obuću, a Petar Valentinov iz Knina novu garderobu, zlatarski alat i šest unca srebra “kvalitete naušnica” (*de liga circellorum*).

Osim navedene dvojice učenika zlatarski je alat trebao pripasti i Domankušu (Dominiku) Barnabinu, Ivanu Ruscijevu Slavčeviću iz Otave iz Petrova Polja, Mateju Filipovu iz Knina, Mihovilu Nikolinu s Hvara, Martinu Vukatovu Grdošiću iz Šibenika, Grubanu Ivanoviću iz Sitnog, Ivanu Petrovu te Nikoli Stojinom iz Šibenika.

Iz priloženog je razvidno da su pojedini šibenski zlatari svojim učenicima po završetku naukovanja mogli priuštiti relativno skupe alate i isplatiti izdašnju naknadu za rad, a ne samo osigurati za život neophodne stvari poput smještaja, odjeće i obuće za vrijeme trajanja naukovanja. Međutim, iz pojedinih ugovora nije sasvim jasno je li riječ o naukovanju ili usavršavanju nakon višegodišnjeg izučavanja zlatarskog zanata kod nekog drugog majstora ili pak stupanju na rad, jer to nije jasno precizirano niti se ugovori značajnije razlikuju.

6.2.2. Poslovne zajednice i drugi oblici suradnje

Osim ugovora o naukovanju i/ili usavršavanju i primanju izučenih zlatara na rad, o načinu funkcioniranja šibenskih kasnosrednjovjekovnih zlatarskih radionica ponešto govore i dokumenti koji izravno ili posredno svjedoče o poslovnoj suradnji pojedinih zlatara. U šibenskoj arhivskoj građi 15. i ranog 16. stoljeća pronađeno je osam takvih spisa; dva koja se odnose na osnivanje trgovačkih društava, jedan koji se tiče dozvole za korištenje zlatarske radionice i alata, te pet spisa u kojima se tek posredno spominje suradnja pojedinih zlatara.

Među navedenim dokumentima ističu se dva ugovora o osnivanju trgovačkih društava s ciljem zajedničkog ostvarivanja dobiti, koje je šibenski zlatar Petar Matejev (Matijević) zvani Farzonić osnovao s dvojicom zlatara iz susjednih komuna – najprije s Jakovom Voluntaroso iz Splita, a potom i s Ivanom Andrijinim de Chorono, stanovnikom Trogira.⁴⁰ Budući da su se u

oba slučaja oba partnera (*socii*) obvezala raditi u zajedničkoj radionici i podjednako snositi troškove ali i dijeliti dobitak, očito se radilo o kompanijama (*societates*), a ne kolegancijama. Prema tumačenju Tomislava Raukara, kompanije su bile trgovačka društva u kojima su svi članovi ulagali kapital i rad ili neki od njih samo rad, ali su podjednako sudjelovali u trgovačkim poslovima te ravnomjerno dijelili dobitak i gubitak.⁴¹ S druge strane, kolegancije su podrazumijevale jednostrano investiranje kapitala u trgovinu, s time da kreditor nije sudjelovao u radu ni trgovačkom poslu, a dobit se dijelila proporcionalno uloženom kapitalu i radu.⁴²

Premda su u zadarskim i splitskim izvorima termini *societas* i *collegantia* ponekad izjednačavani,⁴³ Raukar smatra da su se ta društva jasno razlikovala upravo po ulozi kreditora.⁴⁴

U slučaju dvaju ugovora koje je u drugoj polovini 15. stoljeća s dvojicom zlatara sklopio Petar Matejev (Matijević), radilo se o poslovnim zajednicama u kojima su oba partnera ravnomjerno sudjelovala u radu, troškovima i raspodjeli dobiti. Kompanija koju je Petar 1458. godine osnovao s Jakovom Volunatrosom iz Splita, bila je ugovorena na period od četiri godine, a za vrijeme trajanja ugovora obojica su zlatara zajednički trebala raditi u unajmljenoj radnji.⁴⁵ Najam poslovnog prostora i troškove izrade zlatarskih djela trebali su dijeliti popola, a zlatarske alate morala su uložiti obojica. S ciljem jednostavnijeg raščišćavanja računa po isteku ugovora, tom je prilikom dogovoreno sastavljanje inventara zlatarskih alata, kako bi se znalo kome što pripada. U drugom dijelu dokumenta definirane su pojedinosti u slučaju odsustva ili bolesti jednog od partnera, ali ih je zbog oštećenja teško u cijelosti razumjeti. Da je Jakov u vrijeme sklapanja poslovne zajednice živio u Splitu, potvrđuje stavka ugovora po kojoj se obvezao sa svojom obitelji doseliti u Šibenik u roku od mjesec dana.

I kompanija koju je 1477. godine Petar osnovao sa zlatarom Ivanom Andrijinim de Chorono, stanovnikom Trogira, trebala je trajati četiri godine i to pod sličnim uvjetima kao i prethodna.⁴⁶ Međutim, u tom ugovoru nije navedeno obostrano ulaganje zlatarskih alata niti se spominje zajednička radionica, ali je jasno da su obojica majstora trebala živjeti u Šibeniku jer su ugovorom definirane obveze i prava u slučaju duže bolesti i izbivanja iz grada. Majstori su troškove i dobit trebali dijeliti na dva jednaka dijela, a zajednički su trebali skrbiti i o neimenovanom učeniku⁴⁷ zlatara Ivana. No, i u slučaju da se jedan od majstora razboli na period duži od šest mjeseci, uvjeti ugovora o raspodjeli troškova i dobitka trebali su ostati isti.

Budući da je zlatar Petar Matejev (Matijević) osnovao najmanje dvije kompanije, moguće je pretpostaviti da je u takvu vrstu udruženja u neko doba stupio i sa splitskim zlatarom Petrom Lukinim, s kojim se predstavnicima crkve Gospe od Kaštela 1453. godine obvezao

izraditi srebrno pozlačeno raspelo.⁴⁸ Naime, Petar Lukin iz Splita u tom je ugovoru posredno naveden kao Petrov suradnik (*socius*), ali iz sadržaja dokumenta nije moguće utvrditi pravni karakter njihova poslovnog odnosa.

Međutim, nešto ranije, 1436. godine, potvrđena je suradnja zlatara Domankuša (Dominika) Barnabina i Ivana Punkovića iz Skradina, bratima bratovštine Gospe od Kaštela, koji su za rečenu bratovštinu zajednički izradili srebrno pozlačeno emajlirano raspelo.⁴⁹ Međutim, iz zapisa u bratovštinskoj knjizi računa nije razvidno kakav je oblik suradnje bio posrijedi i što je zajednički rad na bratovštinskom križu točno podrazumijevao.

U neko doba poslovno su surađivala i braća Pomenić iz Trogira, o čemu svjedoči arbitražna presuda iz 1447. godine kojom su pravično podijeljena sva njihova roditeljska i poslovna dobra (*res eorum fraterne et societatis*).⁵⁰ Iz tog je spisa razvidno da je Šimun u poslovnu zajednicu uložio devetnaest libara i deset solda od dote svoje supruge te jedan njezin svileni rubac i četrdeset sedam gumbića, zbog čega mu je Matej morao vratiti rečene stvari ili isplatiti polovicu njihove vrijednosti. Uz to, Matej je samostalno morao dovršiti neke započete zlatarske radove, a potom bratu dati polovicu proizvoda ili mu isplatiti osamnaest libara i četiri solda. Osim toga, Matej je o svom trošku bio dužan izraditi gumbe *a fillo* koje su braća obećala načiniti Lovri pok. Tome de Mirsa. S druge strane, Šimun je Mateju trebao dati sedam unca i tri oktave srebra „kakvoće bolognina“ (*liga de bolognino*) ili mu isplatiti tri libre po unci srebra za srebro utrošeno na izradu križa za nekog Martinuševića. I konačno, braći je preostalo pravično podijeliti jedan probušeni safir (*vnus zafiri perforati*), granat koji im je dao kaštelan Pelegrin Venerio, dvije srebrne igle (*duorum acuum argenteorum*), srebrni gumb (*vnus botoni argentei*) te slomljenu zlatnu šipčicu (*vnus vergete auri fracte*). Iz navedenog je razvidno da su braća neko vrijeme surađivala, ali su se iz nepoznatog razloga razišla i zacijelo nastavila raditi u odvojenim radionicama.

Kako svjedoči upis u knjizi računa bratovštine Nove crkve iz 1450. godine, suradnika (*chompagno*) je imao i zlatar Karlo Šimunov iz Vicenze, s kojim je te godine, čini se, izradio srebrne pozlačene okove (aplike) matrikule rečene bratovštine.⁵¹ No, osim navedenog podataka iz arhivskih vrela ne doznajemo ništa o suradnji dvojice zlatara.

O tome da je i majstor Andrija Cvitin Cimaturić (Lalić) imao suradnika, svjedoči zlatarova oporuka iz 1485. godine u kojoj stoji da je s njime tada radio zlatar Juraj iz Splita, (*qui ad presens laborat in appoteca cum dicto testatore*) kojem je namjeravao ostaviti svoju radionicu.⁵² No, Andrija se s vremenom oporavio od teškog ranjavanja, a u kasnijim se

dokumentima ne spominje njegova suradnja s Jurjem iz Splita, pa nije moguće utvrditi je li posrijedi bila kompaniji ili je Juraj unajmio prostor i alate rečenog Andrije „za svoj račun“, kako je 1502. godine učinio Stjepan Petrov Farsunić (Matijević). Naime, njemu je majstor Frane Jurasić iz Splita dozvolio korištenje zlatarske radnje i kompletne opreme na period od godinu dana (od Božića 1502. do Božića 1503. godine), za naknadu od šest libara, ali pod uvjetom da u dućanu ne trguje srebrom niti prodaje svoje uratke.⁵³ Budući da je Stjepan tada bio razmjerno mlad, u ranim dvadesetima, izgleda da je bio u mogućnosti unajmiti već opremljeni poslovni prostor, ali ne i opremiti vlastitu radionicu. Iako mu je pokojni otac (zlatar Petar Matijević) ostavio zlatarske alate, od njega nije naslijedio poslovni prostor jer ga je Petar za života – kao i većina zlatara – unajmljivao.

Premda se sačuvalo svega osam dokumenata koji svjedoče o pojedinim oblicima poslovne suradnje šibenskih kasnosrednjovjekovnih zlatara, već je na prvi pogled razvidno da je funkcioniranje zlatarskih radionica bilo znatno složenije od onoga kako danas predočuje arhivska građa.

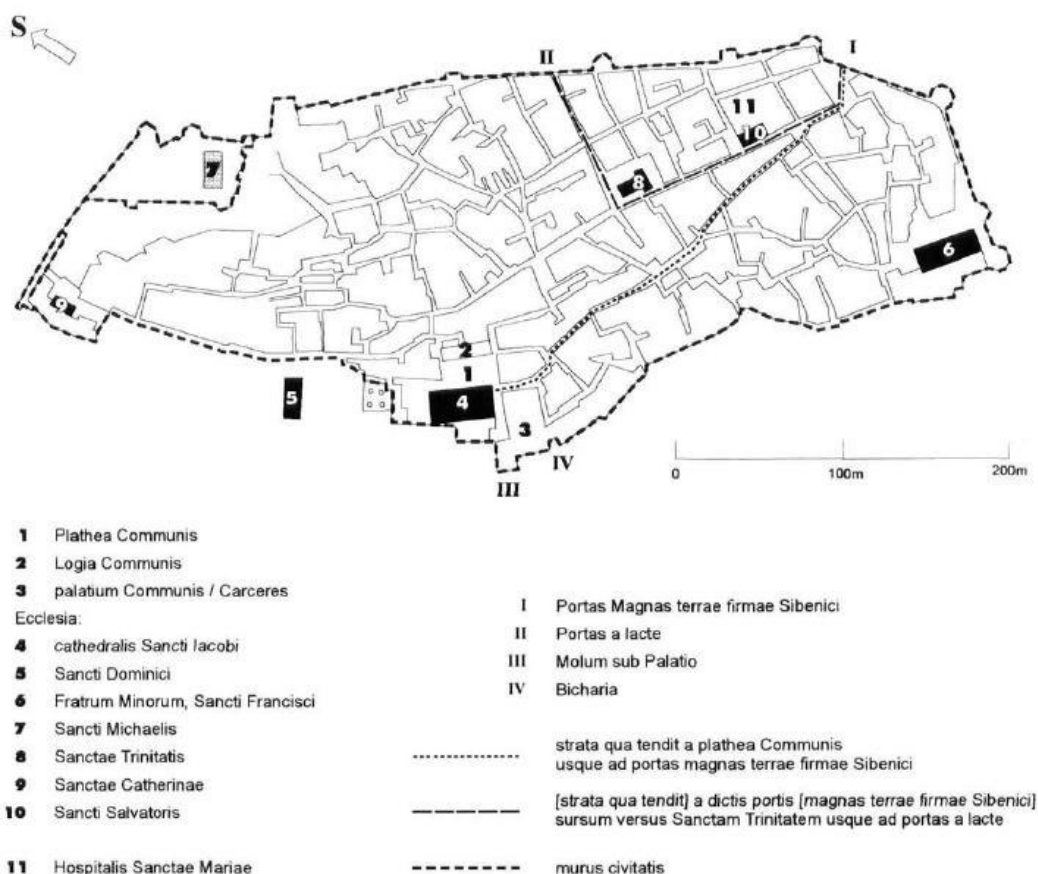
6.2.3. Smještaj zlatarskih radionica u tkivu grada

U razdoblju srednjega vijeka u pojedinim europskim, ali i dalmatinskim gradovima postojala je tendencija smještanja zlatarskih radionica u pojedine dijelove grada, to jest na ključna mjesta okupljanja ili najprometnije gradske komunikacije. Tako su, primjerice, u Veneciji zlatari bili koncentrirani na Rialtu, u Parizu na mostu preko Seine, u Kölnu u blizini katedrale, a u Lübecku u blizini gradske tržnice.⁵⁴

U dalmatinskim gradovima zlatarske su ulice pouzdano potvrđene u Zadru (*Contrata aurificum, Ruga aurificum*),⁵⁵ Splitu (*ruga deli oresi*)⁵⁶ i Dubrovniku (*Ruga aurificium*),⁵⁷ ali ne i u Šibeniku – barem ne u samome nazivu. U razdoblju od 1386. do 1522. godine u šibenskoj arhivskoj građi poslovni prostori zlatara (*apoteca, appoteca, apotheca, apotecha, statio*) spominju se u tridesetak spisa, ali je tek za manji broj radionica i/ili dućana navedena prostorna odrednica koja pomaže pri njihovoj ubikaciji u tkivu grada. No, budući da se radilo o prostorima koje su vlasnici iznajmljivali različitim zlatarima u različitim periodima, nije moguće utvrditi koliko je zlatarskih radionica i dućana bilo aktivno u isto vrijeme. Međutim, iz izvora doznajemo da su samo dva izrazito imućna zlatara, Stjepan Milgostić zvani Jajce i Stjepan Ivanov Skočibuha, posjedovala više od jedne kuće i *apothece*, dok su drugi zlatari poslovne

prostore unajmljivali, čak i od nasljednika rečene dvojice zlatara. Prema dostupnim podacima, poznato je da su se neke radnje nalazile u predjelu Velikih kopnenih vrata (*in contracta Porte magne Sibenici*), neke u predjelu crkava sv. Trojstva (*in contrata Sancte Trinitatis*) i sv. Spasa⁵⁸ (*in contrata Sancti Saluatoris*), a zabilježena je i radionica Stjepana Ivanova Skočibuhe *in Puncta*, u predjelu crkve sv. Duha, gdje se nalazila i kuća zlatara Andrije Cvitina Cimaturića (Lalića). Po svemu sudeći, zlatarske su radnje najvećim dijelom bile smještene duž jedne od dviju glavnih gradskih žila kucavica – na potezu ulice koja se protezala od Velikih kopnenih vrata prema crkvi sv. Trojstva, sve do okomito postavljene ulice koja je vodila prema Mliječnim vratima (slika 114). To potkrepljuje i arhivska građa u kojoj su u nekoliko navrata zlatarske radnje smještene *super strata magistra*. To je pak u skladu sa situacijom u drugim gradovima u kojima je smještaj zlatarskih radionica bio uvjetovan značajem pojedine gradske komunikacije.

Kao što je već spomenuto, poslovni su prostori unajmljivani na određeni broj godina, što znači da su iste prostore u različito vrijeme unajmljivali različiti zlatari. Na osnovu sačuvanih ugovora i posredno zabilježenih podataka, dolazimo do zaključka da je duljina najma

Slika 114. Javne zgrade, crkve, gradski prostori i vrata srednjovjekovnog Šibenika spomenute u odredbama Statuta (izvor: D. ZELIĆ, 1995., 39)

varirala te da se on mogao produžiti nakon isteka ugovora. Kada je riječ o cijeni najma, zabilježeni su iznosi od dvanaest, četrnaest, šesnaest i sedamnaest libara godišnje, te isplata od šezdeset libara za nepoznati period trajanja ugovora.

Da poslovni prostori nisu uvijek bili sasvim prikladni za obavljanje zlatarskog zanata, svjedoči spis iz 1482. godine iz kojega doznajemo da je zlatar Jeronim Franin iz Splita u Šibeniku unajmio zlatarsku radionicu i/ili dućan u blizini Velikih kopnenih vrata, koju mu je Filip Rudatović iznajmio za godišnju najamninu od četrnaest libara. Međutim, Filip je o zajedničkom trošku obećao izraditi dobar i svijetao prozor pogodan za obavljanje zlatarskog zanata, a u slučaju da Jeronima franjevci izbace iz rečene radnje, obvezao mu se vratiti uložena novčana sredstva. Čini se da je u tom slučaju najamnina poslužila kao sredstvo za adaptaciju prostora kako bi on bio prikladniji za obavljanje zlatarskog zanata.

6.2.4. Oprema i zlatarski alati

Šibenski kasnosrednjovjekovni zlatari svoje su radove izrađivali u prikladno opremljenim radionicama. Kako svjedoče arhivski izvori i sačuvana djela, zlatarski alati, materijali i tehnike nisu se značajnije razlikovali od onih opisanih u trećoj knjizi Teofilova traktata s konca 11. ili početka 12. stoljeća.⁵⁹ Premda u šibenskim arhivskim izvorima nisu sačuvani opisi zlatarskih radionica, one su nedvojbeno sadržavale peć za taljenje kovina i mijeh za raspirivanje vatre, zatim radni stol i tronožac za sjedenje te drveni panj s nakovnjem za oblikovanje.⁶⁰ One su, poput drugih poslovnih prostora, bile smještene u prizemljima kuća te su prema ulici bile rastvorene barem jednim većim prozorom kroz koji je dopirala obimnija količina svjetla neophodna za obavljanje minucioznih zlatarskih poslova. Dio poslovnog prostora mogao je služiti i kao dućan pa su prozori ujedno mogli imati i funkciju izloga.

Budući da je bavljenje zlatarskim zanatom podrazumijevalo poznavanje fizikalnih svojstava raznih materijala i postupaka njihove obrade, u izradi zlatarskih djela korišteni su raznovrsni alati (*instrumenta artis aurificarie*). U šibenskim arhivskim izvorima iz 15. stoljeća spominju se skupno u petnaestak spisa,⁶¹ no samo je u popisu dobara zlatara Stjepana Ivanova Skočibuhe iz 1444. godine naveden cjelovit inventar njegove zlatarske radionice.⁶² Iako su u šibenskoj arhivskoj građi sačuvana još dva inventara zlatara,⁶³ samo Skočibuhin sadrži

Slika 115. Meester van de Bileam, *Sveti Eligije u radionici*, 1440. – 1460., grafika, Rijksmuseum, Amsterdam (izvor: <https://www.rijksmuseum.nl/en/collection/RP-P-OB-963>, pristupljeno 3. prosinca 2020.)

detaljniji popis zlatarskih radova, alata i materijala zatečenih u njegovoj radionici (*in botega*). Dok se u inventaru zlatara Stjepana Petrova skupno navodi četrdeset komada alata, to jest nakovanja (*anchuzene*), čekića (*marteli*) i drugih željeznih alata za obavljanje zlatarskog zanata (*altri ferri da lauorar de orexe*),⁶⁴ u Skočibuhinu inventaru popisana je znatna količina raznovrsnih materijala i alata. U njegovoj zlatarskoj radionici zatečeno je ukupno šesnaest nakovanja (*anchuzenelle*) različitih veličina, namjene i oblika.⁶⁵ Od toga su dva nakovnja bila velika, tri kružna (*tondi*), jedan četvrtasti (*quadro*), jedan dug i dvorog (*bicornia*), jedan s „dva kljuna“ (*da dui bechi grandi*), a jedan s grbom (*cum vna arma*). Dva su služila *da sbaze* (?), tri za iskucavanje (*da stampir*), a još dva kružna za izravnavanje dna plitica (*de drezar i fondi de le taze*), što potvrđuje da su tu vrstu zlatarskih radova izrađivali i šibenski zlatari.⁶⁶ Kako je vidljivo i na bakrorezu iz 15. stoljeća koji prikazuje radionicu sv. Eligija (zaštitnika zlatara), nakovnji su bili postavljeni na drvene panjeve koji su sukladno veličini nakovnja mogli biti većih ili manjih dimenzija (slika 115).⁶⁷ Zlatari su u radu koristili i razne vrste čekića pa su tako u Stjepanovoj radionici zatečene dvije mace/macole (*mazuoli*) i veći broj čekića (*martelli*), od kojih su neki služili „za raditi“ (*da lauorar*), a neki za izravnavanje (*da pianura*). U zlatarskoj radionici neizostavna su bila i kliješta za razvlačenje srebra i drugih metala (*tenaye, tenaiuoli*), kojih je Stjepan imao ukupno četrnaest, ali i specijalne škare (*cixore, cesore*) za rezanje

metalnih limova.⁶⁸ U izradi zlatarskih radova korištena su i razna dlijeta, a u Stjepanovoj radionici zabilježena su dva takva alata za urezivanje linija, to jest graviranje (*ciseli da taier*). O tome da je zlatar svoje radove ukrašavao tehnikom punciranja, svjedoče dvadeset i četiri punce za utiskivanje malih slova (*ponzoneti de letterine*) i pet punca različitih vrsta (*ponzoni de piu sorte*) te jedna punca *cum forceta* (?). Među puncama je posebno istaknuta ona s oznakom •S• pa je moguće pretpostaviti da je Stjepan svoje radove označavao autorskom puncom, makar takva praksa nije posvjedočena ni u šibenskim arhivskim izvorima, ni u gradskom Statutu pa ni na sačuvanim zlatarskim djelima iz toga razdoblja.

Osim navedenoga, majstor je posjedovao i *stampe da stampar*⁶⁹ u kojima je možda moguće prepoznati metalne ili kamene kalupe (matrice) za izradu istovjetnih ukrasa tehnikom iskucavanja. Za poliranje spojeva Stjepan je koristio pet limova (*lime da limar*), a za bušenje rupa debele igle (*pontaruoli*). Srebrne i zlatne žice izvlačio je pomoću metalnih perforiranih pločica (*trafille*), poput one prikazane u lijevom donjem kutu bakroreza s prikazom sv. Eligija (slika 115). Za provjeru kvalitete slitina zlata i srebra koristio je specijalnu vrstu kamena (*parangone*), a za utvrđivanje težine sirovina i gotovih zlatarskih radova dvije zlatarske vage (*balanze cum el marchio*) s utezima (*pezi de marchio*). Zacijelo se radilo o predmetima s dvije zdjelice ovješene o lanac, nalik kasnosrednjovjekovnoj vagi iz Nürnberga (slika 116). Za iscertavanje pravilnih kružnica koristio je šestar (*compasso*), a za taljenje srebra tri kanala (*canalli da butar arzeno*) te šest velikih i malih cijevi (*canelle*). U njegovoj su radionici popisane i sipine kosti (*ossi de seppe*) koje su vjerojatno služile za izradu kalupa u kojima su tehnikom lijevanja izrađivani dekorativni motivi.⁷⁰ Od materijala je zabilježen snop bakrenih žica (*mazeto de fil de rame*), kutija s olovom različitih oblika (*scatola con certe forme de piombo*) i još osam libara olova te kutija s emajlom (*smalto*). Osim toga, spominje se i osam *butunadura*, drveni križ (vjerojatno drvena

Slika 116. Vaga za zlato i srebro s utezima, 1497., Germanisches Nationalmuseum, Nürnberg (izvor: J. CHERRY, 2011., 71)

osnova za neko raspelo), tri posude u obliku školjke ili kalote (*conche*), kutijica male vrijednosti, Knjiga Psalama, dvije četke (*brustie*), željezni *stagnador*, samostrel (*balestra*), kucalo za vrata (*bathochio*), piksida (*bussolo*) i drveni lavor te nekoliko predmeta kojima nije odgonetnuto značenje (*tauolella da nombrar danari, priede, vanadure, crozuoli* (križevi?), *cinauoli, bruniur*). Međutim, od sveg zlatarskog alata koji je tijekom kasnoga srednjeg vijeka kolao Šibenikom, do današnjih dana nije preživio nijedan komad. Ipak, u našoj je zemlji pronađeno nekoliko vrijednih arheoloških nalaza – u Zadru je otkriven manji broj kamenih zlatarskih kalupa iz 14. stoljeća i grafitna posudica za taljenje kovina iz nešto kasnijeg vremena, a u Našicama metalni zlatarski kalup iz 14. stoljeća.⁷¹

6.2.4.1. Materijali i tehnike

Bavljenje zlatarskim zanatom iziskivalo je poznavanje prirodnih svojstava i načina obrade raznih materijala (zlata, srebra, bakra, stakla, kristala, dragulja, bisera, koralja...), što je od zlatara zahtjevalo ovladavanje brojnim zlatarskim tehnikama poput iskucavanja, lijevanja, graviranja, ažuriranja, emajliranja, nieliranja, filigrana, granulacije, pozlate, postavljanja dragulja, poludragulja i slično. U narednim redcima slijedi pregled materijala i zlatarskih tehnika korištenih u izradi šibenskih gotičkih zlatarskih djela.⁷²

Šibenski kasnosrednjovjekovni zlatari u najvećoj su mjeri izrađivali predmete od srebra i pozlaćenog srebra, ali su unatoč tome nazivani zlatarima (*aurifices, oresi*), baš kao i u drugim dalmatinskim gradskim središtima. Međutim, unatoč učestalom korištenju srebrnih slitina, šibenska arhivska građa 15. stoljeća ne pruža podatke o trgovanju srebrom u Šibeniku onoga vremena, pa je tek moguće pretpostaviti da je trgovačkim putevima dopremano iz bosanskih i srpskih rudnika, a posredno i iz Venecije.⁷³ Jedini poznati arhivski podatak koji svjedoči o uvoženju srebra iz Venecije u Šibenik zabilježen je tek 1515. godine kada je plemić Ivan Tolimerić plemiću Petru Divniću prodao neka svoja dobra, među kojima i uncu srebra sa žigom sv. Marka (*onciam argenti bullo Sancti Marci bullatam*).⁷⁴

Zlato kao najdragocjeniji plemeniti metal po kojemu je zlatarski obrt dobio naziv, specifično je po svojoj rijetkosti, svjetlucavoj zlatnožutoj boji i izrazitoj elastičnosti. U prirodi se može pronaći u čistom obliku, ali je takvo zlato odviše mekano za upotrebu pa se radije koriste njegove slitine. Kako bi predmeti od srebra, bakra i drugih jeftinijih kovina djelovali skuplje i raskošnije – kao da su izrađeni od zlata – majstori su ih oplemenjivali tehnikom pozlaćivanja. U kasnom srednjem vijeku za to se koristio davno poznat, ali štetan i po život

opasan postupak „pozlate u vatri“, koji je podrazumijevao korištenje žive (*argentum vivum*⁷⁵). Ta je tehnika bila u upotrebi još od davnih vremena,⁷⁶ a o samom postupku i njegovoj štetnosti po ljudsko zdravlje pisao je još oko 1100. godine Teofil.⁷⁷ Pozlaćivanje se vršilo pomoću amalgama zlata i žive koji se u mekom stanju kistovima nanosio na površinu predmeta koji se potom zagrijavao kako bi živa isparila, a na površini predmeta ostao tanki sloj zlata.⁷⁸ Na isti se način predmete posrebrivalo, ali u Šibeniku nije zabilježeno ni jedno takvo djelo. Kvaliteta pozlate mogla je varirati pa su vlasti u dalmatinskim komunama i po tom pitanju morale donositi propise. Primjerice, 6. siječnja 1327. godine dubrovačko Malo vijeće donijelo je odredbu po kojoj su dubrovački zlatari radove morali kvalitetno pozlaćivati i naplaćivati prema propisanoj cijeni.⁷⁹ Naime, djela od pozlaćenog srebra nisu smjeli prodavati po cijeni nižoj od dvadeset i dva groša za uncu, a ona od „bijeloga srebra“ (*argentum blanchum*) za iznos manji od šesnaest groša po unci srebra.⁸⁰ U Šibeniku nije zabilježena takva odredba, ali se u dvjema narudžbama izričito navodi da isporučena djela moraju biti dobro pozlaćena (*bene deaurata*).⁸¹ Među zlatarskim djelima zastupljenim u katalogu ovoga rada samo na *Relikvijaru nevine djece* i *Relikvijaru sv. Stjepana* iz zbirke šibenskih franjevac konventualaca nije prisutna pozlata, što pak znači da preko devedeset posto sačuvanih djela, u većoj ili manjoj mjeri, sadrži pozlatu.

Osim skupocjenih materijala poput zlata i srebra, zlatari su u izradi svojih radova koristili i bakar (*cupro, rame*), meki crvenkasti metal koji su redovito završnom obradom pozlaćivali. Taj je metal poznat još od neolitika, ali je u antičko doba dolazio uglavnom s Cipra pa je po tome dobio latinski naziv *aes Cyprium* (ciparska ruda).⁸² Zbog pristupačne cijene i lake obrade bakar je u srednjem vijeku nerijetko služio kao zamjena za srebro i zlato u izradi zlatarskih radova. To potvrđuju i pojedina djela uvrštena u katalog ovoga rada, ali i zapisi u arhivskim izvorima. Naime, od pozlaćenog bakra izrađeno je visovačko raspelo, raspelo iz crkve sv. Križa u Šibeniku, raspelo s Krapnja i ono u Muzeja grada Šibenika, ali i dijelovi drugih triju raspela – držak s nodusom raspela iz Nove crkve, šibenske katedrale i Tisnog.⁸³ Nepozlaćeni bakar upotrijebljen je samo na podnožju i porubu relikvijara Nevine djece u Muzeju sv. Frane. Zlatarski radovi od bakra i pozlaćenog bakra spominju se i u šibenskim arhivskim dokumentima. Iz njih saznajemo da je od bakra trebao biti načinjen nodus raspela za crkvu Gospe od Kaštela⁸⁴ i držak s nodusom za raspelo crkve sv. Jurja u Erveniku,⁸⁵ dok je nodus na raspelu svećenika Marka Tomaševića trebalo izraditi od pozlaćenog bakra.⁸⁶ U 15. stoljeću u crkvi sv. Krševana nalazila su se dva bakrena i jedan bakreni pozlaćeni križ,⁸⁷ a početkom 16. stoljeća u sakristiji samostana franjevac konventualaca popisana je bakrena

navikulica (*nauisela*).⁸⁸ Od liturgijskih predmeta u izvorima se spominju i dva kaleža srebrnih kupa i bakrenih podnožja te patena od bakra, koje je 1516. godine zlatar Petar Niger trebao otkupiti iz zaloga za pedeset libara.⁸⁹ Da su zlatari bakar koristili i za izradu predmeta profane namjene potvrđuju dva zapisa u kojima se spominju bakrena kopča u zalogu kod Jakova Zilijevića i kožni pojas s uresima od pozlaćenog bakra procijenjen na pet libara.⁹⁰ Svakako je značajan i podatak da se u radionici zlatara Stjepana Ivanova Skočibuhe nalazio svežanj bakrene žice (*mazeto de fil de rame*).⁹¹ Vjerojatno su od bakra izrađeni i pojedini primjerci nakita koji ovom prilikom nisu istraženi.

Bakar pomiješan s cinkom daje mjed (*laton*), koji se zajedno s kositrom (*stagno*) također spominje u šibenskim arhivskim izvorima 15. stoljeća.⁹² Primjerice, u inventaru Marina Nišića popisano je sedam mjedenih kopčica i stotinu i trideset gumba, u inventaru Marka Ivanova Dobrojevića dvadeset i pet mjedenih žlica, a u inventaru crkve i samostana sv. Krševana mjedeni pozlaćeni križ.⁹³ Od kositra je bila načinjena jedna plitica (*taza*) u vlasništvu zlatara Stjepana Ivanova Skočibuhe i kalež u crkvi sv. Petra u Zablaću.⁹⁴

Kako svjedoče sačuvana djela i arhivska građa, na šibenskim zlatarskim radovima iz kasnoga srednjeg vijeka primjenjivane su razne tehnike ukrašavanja od iskucavanja, tiještenja, lijevanja, graviranja, ažuriranja i cizeliranja, preko emajla, niela, filigrana i granulacije do umetanja dragulja i poludragulja. Dominantna tehnika bila je tehnika iskucavanja koja u osnovi predstavlja mehanički postupak umjetničke obrade metala ukucavanjem željenog uzorka sa stražnje strane metalnog lima u svrhu stvaranja reljefnog ukrasa. Međutim, takva je dekoracija mogla biti izrađena i tehnikom tiještenja, to jest iskucavanjem metalnog lima na kalup (matricu). Reljefno izvedeni ukrasi prisutni su na svim sačuvanim zlatarskim djelima navedenim u katalogu ovoga rada, osim na brončanom pozlaćenom relikvijaru sv. Uršule izvedenom tehnikom lijevanja. O primjeni tehnike iskucavanja na zlatarskim radovima svjedoči i nekoliko šibenskih arhivskih dokumenata. Primjerice, za šesnaest srebrnih pozlaćenih plitica navedeno je da su bile reljefno ukrašene (*scolpide*),⁹⁵ baš kao i zlatni pečatnjak Antuna Banjvarića s prikazom orla (*cum aquila sculpida*),⁹⁶ dok je za veliku konfetijeru Šimuna Tavilića istaknuto da je bila *releuada*.⁹⁷ U reljefu su trebale biti izvedene i figure na srebrnom pozlaćenom raspelu crkve Gospe od Kaštela (*omnes figuras esse debeant releuate*),⁹⁸ raspelu bratovštine sv. Ivana (*ymagines releuatas in media releuatione*)⁹⁹ i raspelu crkve sv. Jurja u Erveniku (*in medio relieuo*).¹⁰⁰

Uz tehniku iskucavanja usko je bila vezana i tehnika cizeliranja, koja je podrazumijevala precizno dotjerivanje već iskucanih reljefa pomoću finijih dljeta, osobito u prikazu fizionomija i detalja.¹⁰¹ U šibenskim izvorima nije zabilježena, ali je zamjetna na sačuvanim djelima, ponajviše na bistama-relikvijarima i ophodnim križevima.

Kada je u pitanju šibensko kasnosrednjovjekovno zlatarstvo, tehnika lijevanja vjerojatno je bila korištena za izradu nakita i manjih ukrasa. Ona je podrazumijevala ulijevanje tekućih kovina u prethodno pripremljene kalupe od kamena, gipsa ili sipinih kostiju. U tu svrhu mogla su se koristiti dva postupka: postupak izravnog ulijevanja metala u šupljinu kalupa i postupak lijevanja metodom izgubljenog voska. Potonji je podrazumijevao oblikovanje glinenog modela koji se potom oblagao voskom i gipsom, nakon čega se zagrijavao kako bi vosak iscurio, a u šupljinu ulio tekući metal. Nakon što se kovina ohladila, kalup bi se uništavao da bi se izliveni predmet „oslobodio“. Budući da se u tom postupku kalup nije mogao sačuvati, on se po potrebi iznova morao izrađivati. Tehnikom lijevanja izveden je Relikvijar sv. Uršule

U izradi gotičkih zlatarskih radova koristila se i ažur tehnika (*a jour, opus interrasile*), koja se na šibenskim djelima javlja na visokom rubu podnožja ruke-relikvijara sv. Lovre i sv. Bazilija, na rubovima podnožja relikvijara sv. Stjepana i na rubu podnožja visovačkog kaleža te na rubovima kaleža i „pokaznice“ biskupa Divnića.¹⁰² Tu tehniku karakterizira uklanjanje neželjenog materijala pedantnim bušenjem metalnog lima oštrim instrumentima uskog profila, čime se stvara prošupljena površina.¹⁰³

Pedantnost i osjećaj za minuciozan rad zahtijevale su tehnike filigrana i granulacije, o kojima danas najbolje svjedoče sačuvane kasnogotičke naušnice poput onih pohranjenih u Muzeju grada Šibenika.¹⁰⁴ U filigranskoj tehnici površina predmeta dekorirala se finim srebrnim i zlatnim žicama u složenim kompozicijama stvarajući efekt čipke, dok se u tehnici granulacije površina ukrašavala sitnim metalnim zrcima (granulama).¹⁰⁵ Da su potonjom tehnikom vladali i pojedini šibenski majstori svjedoči upis u inventaru zlatara Stjepana Ivanova Skočibuhe u čijoj su radionici zabilježene srebrne granule za naušnice težine pola unce i jedne oktave (*granelli de arzeno de cercelli*).¹⁰⁶ S druge strane, prilikom navođenja srebrnih i srebrnih pozlaćenih gumba u više su navrata zabilježene oznake *a fil, a fillo, da fil* i *de fil* za koje nije moguće odgonetnuti označuju li gumbe u nizu ili one urešene filigranom. Međutim, za devet malih srebrnih pozlaćenih krunica koje je Magdalena, kći Benedikta Mikšića, s još nekim stvarima morala predati Katarini, kćeri nekog Jurja, razvidno je da su bili načinjeni tehnikom filigrana (*paternostros argenteos et inauratos laboratos de filo argenti*).¹⁰⁷

Jedna od najsloženijih zlatarskih tehnika bila je tehnika emajla, u šibenskim izvorima prepoznata pod nazivima *smalto*, *smaldo*, *zmaldo*, koja je zahtijevala veliku vještinu zlatara. Tehnologija izrade podrazumijevala je nanošenje staklenog praha i smjese silicija, sode i kalijeva karbonata na metalnu podlogu te pečenje na temperaturi do 800 °C za neprozirni, a na 850 °C za prozirni emajl.¹⁰⁸ Emajliranje se moglo vršiti na nekoliko načina: ćelijastom tehnikom *cloisonné*, dubenom tehnikom *chemplevés*, tehnikom prozirnog *translucide* emajla, tehnikom emajla u zlatu (*émail en ronde bosse*), *basse-taille* tehnikom i slikanim emajlom.¹⁰⁹ Premda je emajl zabilježen u desetak šibenskih arhivskih izvora iz 15. i početka 16. stoljeća, čini se da je sačuvan samo na čeonim ploham istaka na nodusu kaleža iz šibenske katedrale (kat. 19).¹¹⁰ Međutim, vjerojatno je izvorno krasio danas prazne medaljone na podnožju kaleža iz crkve sv. Križa, podnožju relikvijara sv. Križa iz katedrale te podnožju Divnićeva kaleža i pokaznice. U arhivskim izvorima emajl je zabilježen na založenom pojasu u inventaru Martina Kamenarića, zlatnom prstenu Jurja Kamenarića i prstenu Drage, žene Dujma iz Zablaca, potom na zlatnom prstenu zlatara Stjepana Ivanova Skočibuhe, na srebrnim pozlaćenim kopčicama Marka Pavlova, velikoj srebrnoj plitici Ivanca Novakovića, na jednom *busto de perle* i bisti-relikvijaru sv. Matije te trima ophodnim križevima – na raspelu svećenika Marka Tomaševića, crkve Gospe od Kaštela i bratovštine sv. Duha, o kojima je već bilo govora.

Izuzev zlatara Jeronima Farsonića, koji je zanat izučio kod zadarskog draguljara Vladana Matejeva, u šibenskoj arhivskoj građi ne spominju se drugi zlatari za koje je pouzdano moguće utvrditi da su poznavali tehnike oblikovanja kristala, dragulja i poludragulja. Kristal je u srednjem vijeku bio skupocjen materijal koji se koristio i u zlatarstvu, o čemu zorno svjedoči opsežan katalog zlatarskih radova s dijelovima od gorskog kristala i drugih podvrsta kvarca, koji su 1985. godine objavili Hans R. Hahnloser i Susanne Brugger-Koch.¹¹¹ Budući da je u Veneciji bila veoma razvijena obrada kristala, pojedini su istraživači zlatarska djela s kristalnim dijelovima smatrali radovima mletačkih majstora.¹¹² Međutim, nekoliko dokumenata iz 15. stoljeća jasno pokazuje da su i pojedini dalmatinski zlatari u svoja djela umetali dijelove od već obrađenog kristala.¹¹³ To potvrđuje i jedan splitski dokument iz 1473. godine, u kojemu se, između ostalog, spominje i kristal koji je zlatar Juraj iz Splita, tadašnji stanovnik Trogira, kupio za izradu relikvijara sv. Trna koji se bio obvezao izraditi splitskim dominikancima.¹¹⁴ Vjerojatno zajednički rad kristalera i zlatara predstavljaju i dva šibenska relikvijara (sv. Križa i sv. Uršule), čije su cilindrične spremnice, čini se, načinjene upravo od kristala.¹¹⁵

U srednjem vijeku dragulji i poludragulji najčešće su bili obrađivani glačanjem (*en cabochon*), odnosno kupolasto oblikovani,¹¹⁶ a smatra se da je rezanje (facetiranje) dragulja i poludragulja na Zapadu zaživjelo početkom 14. stoljeća.¹¹⁷ Nakon obrade „kamenje“ je bilo potrebno uglaviti u metalnu osnovu, što se najčešće činilo na dva načina: uglavljanjem u istaknutu „krunu“ pomoću strateški raspoređenih kopčica ili umetanjem u udubinu.¹¹⁸

U šibenskim izvorima 15. stoljeća kao ukrasi na nakitu i odjevnim predmetima te drugim modnim dodacima najčešće se navode biseri (*perle, margarite*), što ukazuje na popularnost i dostupnost tog materijala. Naime, prema navodu Karla Federica Bianchija, na koji je ukazala Ivna Anzulović, na zadarskom su se području još u 13. stoljeću izlovljavale (i uzgajale?) školjke bisernice,¹¹⁹ što je u određenoj mjeri moglo utjecati na količinu bisera i na šibenskom području tijekom kasnoga srednjeg vijeka. Iako riječi *biser* u svijest priziva bijele sedefaste perle, njihova boja može varirati od bijele, preko žućkaste i crvenkaste sve do sive, ljubičaste i crne.¹²⁰ Međutim, zapisi u šibenskim izvorima ne sadrže podatke o boji bisera, već samo ukazuju na razlike u veličini zrnaca (*perle grosete, perle grose, perle menude/minude*). Sudeći prema arhivskim podacima i prikazima u europskom slikarstvu onoga vremena, njihova je namjena bila veoma široka pa su tako zabilježeni u funkciji gumba, uresa kostima, ogrlica, kruna i drugih ukrasa za glavu, prstenja, krunica, kopči, mašni, ukrasnih igala, naprstaka i slično. U odabranom uzorku šibenskih arhivskih dokumenata zabilježeno je oko petsto komada bisernih gumba, nepoznata količina prišivenih bisera, oko četrdeset komada bisera za raznu namjenu, četrdesetak niski bisera, šesnaest prstena s biserima, tri krune izrađene od bisera i tri urešene njima, tri čvora od bisera (*groppo de perle*), dvije kopče s biserima, nekoliko mašni, tri srebrne ukrasne igle s glavama od bisera, dva naprstka s biserima i nekoliko nedefiniranih vrsta nakita (*zoia de perle*)¹²¹ te par pletenica (*drize*) urešenih bisernim perlama. Uz navedeno, u trinaest šibenskih dokumenata spominje se i *busto de perle*, odjevni predmet čiji izgled još uvijek nije posve odgonetnut, ali je, čini se, riječ o zasebnom, gornjem dijelu haljine ili oplećku urešenom perlama.¹²² Budući da je taj predmet zabilježen isključivo u vlasništvu plemića ili imućnijih pojedinaca, moguće je zaključiti da se radilo o nešto raskošnijem, a samim time i skupocjenijem dijelu kostima. O tome zorno svjedoče zapisi u inventarima plemića Filipa i Šimuna Šižgorića u kojima se spominje po jedan *busto de perle* urešen obiteljskim grbovima (*cum le arme nostre*),¹²³ sasvim izvjesno skuplji odjevni predmet izrađen po želji naručitelja.¹²⁴ Osim toga, biseri su zabilježeni i na *manegeti de perle*,¹²⁵ kapuljači ogrtača (*vernaza... cum puoche perle atorno el cauezo*)¹²⁶ te trima dječjim odjevnim predmetima (*inuestidurete*).¹²⁷

Nekoliko puta se navode rinfuzo pa im je namjena nepoznata. Tako je u inventaru Jurja Banjvarića zabilježeno dvjesto sedamdeset ovećih bisera (*perle grosete*),¹²⁸ u inventaru arhiprezbitera Jakova Zilijevića pedeset i jedan veliki biser,¹²⁹ a u dokumentu o primopredaji dobara Jurju Kamenariću (mlađem, op. a.) četrdeset i osam velikih bisera.¹³⁰ Biserje je ponekad bilo jednostavnije izvagati nego brojati pa je tako u inventaru Rafaela Ferro popisana unca bisera (*vnza de perle*),¹³¹ baš kao i u inventaru Šimuna Tavelića.¹³² Dva bisera u vlasništvu Filipa Šižgorića težila su jednu kvartu i devet karata.¹³³

Osim bisera, u šibenskim arhivskim izvorima spominju se i koralji (*coral, coralo, corallo, choralo*), koji su se u okolici Zlarina, navodno, vadili još od 14. stoljeća.¹³⁴ Tijekom srednjega vijeka koralj se, osim u dekorativne svrhe, koristio kao amajlija i lijek, a vjerovalo se da posjeduje i sposobnost detektiranja otrova u hrani zbog čega je nerijetko korišten u ukrašavanju drški jedaćeg pribora.¹³⁵ Međutim, u Šibeniku je zabilježen isključivo kao materijal za izradu krunica,¹³⁶ a jedinu iznimku čini upis u inventaru Jurja Mirkovića koji je u jednoj torbici (*bursa*) imao dva prstena i „jedan koralj“ (*un coral*),¹³⁷ možda u funkciji privjeska ili talismana.

Šibenska povijesna vrela potvrđuju da je u izradi krunica podjednako popularan bio i jantar (*ambro*), mineral iz skupine fosilnih smola koji karakterizira topla zlatno žuta boja, dostupan i u crvenkastim, zelenkastim i tamno smeđim tonovima.¹³⁸ To potvrđuju i šibenska arhivska vrela u kojima su pojedine krunice definirane kao krunice od crnog jantara (*paternostri de ambro negro*).¹³⁹

U ukrašavanju nakita zlatari su koristili razne vrste dragog i poludragog kamenja. U šibenskim arhivskim izvorima 15. stoljeća najzastupljeniji su granati (*granate, ingranate*), poludragulji kojima je najčešće bilo urešeno prstenje, ali se spominju i kao ures jedne srebrne pozlačene krune te kopče s motivom golubice. U promatranom uzorku dokumenata zabilježeno je sedamnaest granata; devet na zlatnom, a dva na srebrnom prstenju, pet na zlatnoj kopči (*formaieto*) i jedan neugrađeni granat Pelegrina Venerija koji je vjerojatno tek trebao poslužiti kao ures nekog prstena. Nepoznata količina te vrste poludragulja resila je i srebrnu pozlačenu krunu „s cvjetovima“ optočenu biserima i smaragdima u vlasništvu Ilije Tolimerića. Od drugih vrsta poludragulja u Šibeniku onoga vremena zabilježen je i karneol (*carniol, corniola, carniola, carneola*), koji je krasio sedam zlatnih i jedan srebrni prsten, a u vlasništvu Ilije Tolimerića zabilježene su i četiri geme od karneola s glavom muškarca. Premda tu vrstu minerala najčešće odlikuje smečkastocrvena boja, Antun Banjvarić posjedovao je prsten od

bijelog karneola (*corniola bianca*).¹⁴⁰ Kamen zvani *turchin* (tirkiz?) spominje se samo jednom, i to kao ures zlatnog prstena u vlasništvu plemića Marka Ivanova Dobrojevića.¹⁴¹

Drago kamenje se u šibenskim izvorima mahom navodi kao ures na nakitu, uglavnom zlatnom prstenju, među kojim je najbrojnije ono urešeno safirima (*safiri, saphiri, cafiri, zafiri*), draguljima plave boje za koje se u srednjem vijeku smatralo da posjeduju moć detektiranja otrova i toksina.¹⁴² Od ukupno dvadeset i dva zlatna prstena s draguljima, safire je sadržavalo jedanaest primjeraka, ali iz upisa u arhivskim dokumentima nije poznat izgled tih predmeta. Isti je slučaj i s osam zlatnih prstena ukrašenih rubinima manje kvalitete (*rubini de puocho ualor, ballasso*) te trima zlatnim prstenima s dijamantima (*diamanti*). Smaragdi (*smiraldi*), dragulji prepoznatljivi po izražajnoj zelenoj boji, zabilježeni su samo kao ures srebrne pozlaćene krune u vlasništvu Ilije Tolimerića. Vjerojatno su draguljima, poludraguljima i/ili staklenom pastom bila ukrašena i dva moćnika u obliku ruke u muzejskoj zbirci šibenskih franjevac konventualaca (kat. 3, kat. 4), od kojih su danas vidljivi tek istaci koji su služili za uglavljivanje kamenja.

6.3. O mjerama za zlato, srebro i bisere te o kvaliteti srebra

Tijekom 15. stoljeća u Šibeniku se plemenitim metalima trgovalo prema mletačkoj marki za zlato i srebro, a vjerojatno i prema libri za srebro,¹⁴³ čija je dioba bila je identična pa je težina sirovina i predmeta u oba slučaja isto iznosila u gramima.¹⁴⁴ *Marca veneziana* (*marco di Venezia*) težila je 238,499 grama,¹⁴⁵ a dijelila se na osam unca, trideset i dvije kvarte, sto devedeset i dva denara, tisuću sto pedeset i dva karata te četiri tisuće šesto osam grana.¹⁴⁶ Unca (*onzia, oncia, uncia, vnzia*) je težila 29,812248 grama, kvarta (*quarta, quarto*) 7,453062 grama, denar 1,2422024 grama, karat (*caratus, charatus*) 0,2070304 grama, a gran (*granum*) 0,0517577 grama.¹⁴⁷ Kako svjedoče arhivski izvori, težina srebra i bisera najčešće je izražavana u uncama, kvartama i oktavama unce (*octaue, otaue, otaui*), a rjeđe u markama, karatima i granima, dok je zlato u pravilu izražavano u karatima jer se radilo o manjim količinama. U jednom su spisu kao mjerna jedinica navedeni i skrupuli (*scropoli*), koji su činili dvadeset i četvrti dio unce ljekarničkog utega.¹⁴⁸

Oznaka kvalitete srebrne legure zabilježena je u svega desetak šibenskih dokumenata. Najčešće se spominje srebro „venecijanske kakvoće“ (*argentum da liga Veneta, argentum de lega Venetiana, argentum ad liga Veneta*), a tek iznimno srebro „bolonjske kakvoće“ (*argentum*

de bolognum), srebro „kakvoće bolognina“¹⁴⁹ (*argentum de liga de bolognino*), „srebro kakvoće starih solda“ (*argentum de liga de soldo vechio*), „srebro kakvoće naših solda“ (*argentum de liga de soldo nichio*) i „srebro kakvoće naušnica“ (*argentum de liga circellorum*).¹⁵⁰ Osim toga, u izvorima su zabilježene i oznake *arzeno basso* i *oro basso*, koje su vjerojatno označavale srebro i zlato lošije kvalitete, dok su se, suprotno tome, oznake *argentum bonum*, *argentum bonum et nitidum* i *argentum optimum* odnosile na izrazito kvalitetno srebro, a oznaka *argentum mundissimum* na najčišće srebro.

Međutim, od svih navedenih legura, finoću je moguće odrediti samo za srebro „venecijanske kakvoće“, koje je prema standardu moralo sadržavala 888,8 tisućinki srebra.¹⁵¹ Od takve je slitine trebala biti načinjena kadionica crkve sv. Marije od Kaštela,¹⁵² potom križ šibenske bratovštine sv. Marka,¹⁵³ raspelo za crkvu sv. Jurja u Erveniku¹⁵⁴ i kalež s patenom za crkvu sv. Mihovila u Kameničiću (današnjim Vršinama),¹⁵⁵ a od takvog su srebra bili izrađeni i neki predmeti predani 1470. godine plemiću Jurju Kamenariću mlađem (stopa vrča za vino, ukrasi na pojasu i par srebrnih krunica).¹⁵⁶ Istom oznakom kakvoće obilježeno je dvadeset i osam unca obrađenog srebra koje je zlatar Stjepan Milgostov (Milgostić) zvani Jajce ostavio šibenskim franjevcima¹⁵⁷ te deset unca srebra koje je Stjepan Ivanov Skočibuha obećao dati svome učeniku Šimunu Vučkovu Gojkoviću iz Šibenika po završetku naukovanja.¹⁵⁸

Srebro „bolonjske kakvoće“ bilo je upotrijebljeno za izradu deset žlica i sedam vilica predanih Jurju Kamenariću mlađem,¹⁵⁹ a sedam unca i tri oktave srebra koje je zlatar Šimun Pomenić morao dati svome bratu, zlataru Mateju, bilo je „kakvoće bolognina“.¹⁶⁰

Dvije plitice, ženski pojas, dvanaest prstena i igla predani Jurju Kamenariću mlađem bili su od srebra „kakvoće starih solda“,¹⁶¹ dok je plitica Rade Žirove bila „kakvoće naših solda“.¹⁶² Naušnice ili pojedini tipovi naušnica bili su izrađivani od posebne legure, o čemu svjedoči ugovor o zlatarskom naukovanju u kojemu se zlatar Stjepan Ivanov (Skočibuha) svome učeniku obvezao dati šest unca srebra *de liga circellorum*.¹⁶³

Srebro lošije kvalitete bilo je upotrijebljeno za izradu dviju žlica Antuna Banjvarića¹⁶⁴ i jednog pojasa Damijana Zulijanovića založenog kod Martina Kamenarića,¹⁶⁵ dok je od zlata manje kvalitete bio prsten krznara Jurja založen kod istog plemića,¹⁶⁶ dva prstena Jurja Kamenarića¹⁶⁷ i prsten Petra Utišenića založen kod Jakova Zilijevića.¹⁶⁸ Visoke kakvoće trebale su biti samo dvije unce srebra koje je zlatar Grgur (Milošević) obećao dati svome učeniku Ivanu Cvitinoviću iz Zemunika (*argenti boni et nitidi*)¹⁶⁹ i srebrno pozlačeno raspelo koje je zlatar Pelegrin Ivanov trebao načiniti Marku Tomaševiću (*argento optimo*),¹⁷⁰ dok je od najčišćeg

srebra (*argentum mundissimum*) bilo devetnaest i pol unca srebra Frane Dešina prodanih nekom Santu iz Šibenika za tri unce i četiri solda po unci, odnosno šezdeset i dvije libre i osam solda.¹⁷¹

Budući da šibenski srednjovjekovni statut nije sadržavao pravnu regulativu o kvaliteti srebra, čini da tamošnja gradska vlast – za razliku od splitske, dubrovačke i kotorske – nije kontrolirala kakvoću sirovina koje su koristili lokalni zlatari. Primjerice, Splitskim statutom iz 1312. godine bila je propisana novčanu kaznu za zlatare koji bi izrađivali predmete od zlata lošije kvalitete od zlata forinte i predmete od srebra manje kvalitete od srebra storlina.¹⁷² U Dubrovniku je još i ranije, 1277. godine, postojala odredba po kojoj dubrovački zlatari nisu smjeli izrađivati srebrni nakit i posuđe od legure čija je kvaliteta bila lošija od sterlinske, pod prijetnjom kazne i zatvaranja radionice.¹⁷³ No, regulativa se sasvim izvjesno nije poštovala pa ju je Malo vijeće ponovilo 6. siječnja 1327. godine u Knjizi reformacija.¹⁷⁴ Dubrovačka Republika je i nakon toga nastavila nadzirati kvalitetu srebrnih legura pa je 1352. godine donijela odredbu po kojoj se srebrna slitina morala sastojati od petnaest unca finoga srebra i unce bakra.¹⁷⁵ Prema statutarnoj odredbi koja je iste godine donesena u Kotoru, legura srebra morala je sadržavati najmanje pet dijelova srebra i šesti dio mjedi, a radovi kotorskih zlatara trebali su biti označeni žigom nakon provjere vrsnoće legure koju su provodili općinski blagajnici.¹⁷⁶ Od 15. stoljeća garanciju kakvoće zlatarskih radova u Dubrovačkoj Republici označavao je žig (punca) u obliku glave sv. Vlaha (tzv. *bullia ragusina*).¹⁷⁷

Na šibenskim zlatarskim radovima iz 14. i 15. stoljeća nije sačuvan nijedan žig, osim onih iz kasnijih vremena utisnutih na zamijenjene dijelove pojedinih zlatarskih radova, a ni povijesni izvori ne pružaju vijesti o kontroli zlatarskog obrta u Šibeniku tijekom navedenog razdoblja. Međutim, to i nije posve neočekivano, jer je u kasnom srednjem vijeku kontrola zlatarskih radova i upotreba žigova još uvijek bila sporadična, pa najveći postotak srednjovjekovnog europskog zlatarskog korpusa čine upravo djela bez ikakvih oznaka.¹⁷⁸

No, budući da su šibenski zlatari ponekad bili zaduženi za procjenu vrijednosti zlatarskih radova,¹⁷⁹ zacijelo su bili upoznati s postupkom provjere kvalitete upotrijebljenih legura, o kojima je ovisila cijena proizvoda. O poznavanju postupaka provjere kvalitete slitina svjedoči upis u inventaru zlatara Stjepana Ivanova Skočibuhe, koji je u zlatarskoj radionici posjedovao komad kamena (*pezo de parangon*)¹⁸⁰ za provjeru kakvoće legura srebra i zlata.¹⁸¹ U Veneciji se pomoću njega vršila provjera kvalitete zlatarskih radova lakših od dvije unce, koju su provodili *tocadori*.¹⁸² Oni bi na skrovitom mjestu specijalnim kamenom zagrebali zlatarski rad, a potom bi strugotine testirali u kiselini, koja ih – ako je legura bila u skladu s

odredbama – ne bi razgradila.¹⁸³ Predmete teže od dvije unce kontrolirali su *sazadori*, i to nešto složenijim postupkom koji je uključivao uzimanje uzorka, njegovo tretiranje na vatri i usporedbu procesa taljenja s referentnim uzorkom poznate kakvoće.¹⁸⁴ Da su i šibenski zlatari bili upoznati s navedenim postupcima, potvrđuje dokument o narudžbi srebrnog pozlaćenog kaleža za crkvu sv. Marije u Skradinu, koji se 1484. godine obvezao izraditi zlatar Andrija (Cimaturić) Lalić.¹⁸⁵ Naime, u tom je ugovoru, osim uobičajenih stavki, izričito navedena i provjera kvalitete srebra koju je trebalo provesti jednim od dvaju postupaka (*parangono siue sazo*). To pak potvrđuje da se kakvoća legura srebra i zlata u Šibeniku provjeravala istim postupcima kao i u Veneciji, makar to šibenski pravni akti nisu izričito propisivali.

6.4. Šibenski zlatari i pripadnost bratovštinama

Tijekom kasnog srednjeg vijeka u Šibeniku su djelovale četiri takozvane „velike“ i više „malih“ bratovština,¹⁸⁶ to jest laičkih vjerskih udruženja usmjerenih na njegovanje pobožnosti, karitativnosti i zaštite članova (bratima).¹⁸⁷ One su nastale po uzoru na slična udruženja u drugim krajevima, osobito na Apeninskom poluotoku,¹⁸⁸ a u šibenskim arhivskim izvorima 15. stoljeća označavane su nazivima *confraternitates*, *frataleas*, *frataye* i *scole/scolle/schole*. Njihovo je djelovanje od samih početaka imalo izraziti utjecaj na vjerski, društveni i kulturni život grada te važnu ulogu u „čuvanju etničkog identiteta“,¹⁸⁹ stoga su predstavljale iznimno značajnu komponentu šibenskog kasnosrednjovjekovnog društva.

Osim vjerskih bratovština s naglašenijim vjersko-dobrotvornim karakterom, u dalmatinskim su gradovima postojale i vjersko-zanatske bratovštine u kojima su se okupljali pojedinci istog zanimanja,¹⁹⁰ primjerice zlatari, slikari, kovači i slično. No, za razliku od zadarskih¹⁹¹ i dubrovačkih zlatara,¹⁹² šibenski zlatari tijekom 15. stoljeća izgleda nisu bili udruženi u zajedničku zanatsku bratovštinu, ali je desetak zlatara pripadalo bratovštini sv. Marije, koja se u kasnosrednjovjekovnim izvorima javlja pod nazivima *fratalea Sancte Marie de Castro*, *frataya de Santa Maria del Monte*, *schuola de Santa Maria dela Misericordia*, *scolla Sancte Marie de Ualuerde* (*scola Sancte Marie Vale Viridis*) te *fraternitas Sancte Marie ecclesie Noue*.¹⁹³ Kako se navodi u matrikuli i knjizi računa rečene bratovštine, u nju su bili učlanjeni sljedeći zlatari: Stjepan (Milgostov) Milgostić zvani Jajce,¹⁹⁴ zatim Ivan Punković iz Skradina¹⁹⁵ i Domankuš (Dominik) Barnabin,¹⁹⁶ koji su 1436. godine zajedno izradili srebrni pozlaćeni križ bratovštine, potom Petar (Matejev) Matijević,¹⁹⁷ Marin (Frane Silvestra iz

Splita),¹⁹⁸ Šimun Pomenić iz Trogira,¹⁹⁹ Nikola Pavlov Jakšić,²⁰⁰ Nikola Ivanov Veselković iz Splita²⁰¹ te Petar Ivanov Niger iz Venecije.²⁰² Toj je bratovštini možda pripadao i Karlo Šimunov iz Vicenze, koji je sa svojim suradnikom izgleda izradio srebrne pozlaćene aplike za matrikulu bratovštine,²⁰³ o čemu će biti govora u potpoglavlju o narudžbama. Iz nekoliko spisa doznajemo da je Ivan Punković zastupao bratovštinu u nekim pravnim poslovima, da je Šimun Pomenić neko vrijeme obnašao funkciju gvardijana te za bratovštinu izradio srebrni pozlaćeni kalež, a da je Nikola Pavlov Jakšić više puta nastupao u ulozi nadstojnika, zastupnika i suca bratovštine. Petra Nikolina Ivanova iz Venecije pronalazimo u ulozi zastupnika, nadstojnika i operarija rečene bratovštine.

Za razliku od zlatara Šimuna Pomenića iz Trogira, njegov brat Matej, ugledni šibenski zlatar, bio je bratim i pisar bratovštine sv. Ivana na Brdu, za koju je 1448. godine izradio srebrno pozlaćeno raspelo. U matrikuli bratovštine upisan je pisar *Mathio orisi*, a potom i *m. o. Mathio Pomenichorefese*, koji je s još nekim bratimima bio zadužen „*d'far dicta corection de tuti n(ost)ri ordini e capituli*“.²⁰⁴ O pismenosti tog zlatara svjedoči i ugovor o narudžbi bratovštinskog križa, u kojemu stoji da je zlatar vlastoručno trebao upisivati podatke o troškovima vezanim za izradu raspela u bratovštinsku knjigu računa.²⁰⁵

Jedan od najuglednijih i najimućnji šibenskih zlatara 15. stoljeća, Stjepan Ivanov Skočibuha, bio je, čini se, član „male“ bratovštine sv. Jakova, na što ukazuje spis od 19. ožujka 1419. godine u kojemu je s članovima bratovštine izabrao kapelana.²⁰⁶

Zatar Pavao Ivanov Derljanović možda je bio član bratovštine sv. Duha, jer je u ugovoru o narudžbi bratovštinskog križa iz 1444. godine naveden kao jamac i osoba koja će nadgledati rad zlatara Jurja Grubanova iz Klisa kome je bila povjerena ta narudžba. U ovom slučaju riječ je tek o pretpostavci bez konkretnog uporišta u arhivskim izvorima.

Budući da u 15. stoljeću u Šibeniku sasvim izvjesno nije postojala bratovština zlatara, moguće je pretpostaviti da zlatarski obrt u tom gradu vjerojatno nije imao toliko značajnu ulogu kao u razvijenijim centrima s dužom zlatarskom tradicijom, poput Dubrovnika i Zadra, stoga su se šibenski zlatari prema vlastitim afinitetima učlanjivali u postojeće bratovštine vjersko-dobrotvornog karaktera – u najvećoj mjeri u najznačajniju bratovštinu sv. Marije.

6.5. Narudžbe i donacije zlatarskih djela

U usporedbi s ukupnom količinom zlatarskih radova nastalih u Europi tijekom kasnog srednjeg vijeka, arhivske vijesti o narudžbama, naručiteljima i donatorima razmjerno su rijetke. Nesrazmjer je, sasvim očekivano, prisutan i u šibenskim arhivskim izvorima 15. i ranog 16. stoljeća,²⁰⁷ u kojima je pronađeno tek dvadeset i sedam podataka u kojima su pojedina zlatarska djela (uglavnom nesačuvana ili neidentificirana) dovedena u vezu s naručiteljima ili donatorima. Od toga se devet dokumenata odnosi na ugovore o narudžbama, četiri na donacije zlatarskih djela, tri na isplate za obavljeni rad, a jedanaest na razne vrste spisa iz kojih je tek posredno poznato da su pojedini zlatari bili angažirani za izradu zlatarskih radova (tablica 13 i tablica 14).

U sačuvanim spisima zabilježeni su podaci o izradi devet križeva, šest kaleža (tri s patenama), četiri prstena, jednog para srebrnih naušnica, seta gumba i dviju *subauricularia* te jedne kadionice, pernice, svetačkog reljefa (ili skulpturice) i aplika za matrikulu bratovštine. Tome valja pridodati i donacije četiriju srebrnih pozlaćenih kaleža s patenama koje je Šibenčanin Juraj Divnić, ninski biskup, 1505. godine darovao šibenskim crkvama. Nažalost, od navedenih djela do današnjih su se dana sačuvala samo dva srebrna pozlačena kaleža biskupa Divnića, oba preinačena u kasnijim vremenima: kalež iz Nove crkve (izvorno iz crkve sv. Marije od Griblje u Donjem polju) (kat. 21) i takozvana *Pokaznica biskupa Divnića* iz Nove crkve (izvorno iz crkve sv. Marije Magdalene u Mandalini u Šibeniku), nastala preinakom srebrnog pozlaćenog kaleža (kat. 22).

Među naručiteljima se ističu četiri velike šibenske bratovštine (sv. Marije, sv. Duha, sv. Ivana Krstitelja na Brdu i sv. Marka u Docu), crkvene institucije (samostan sv. Frane, crkva Gospe od Kaštela, crkva sv. Marije u Skradinu, crkva sv. Jurja u Erveniku i crkva sv. Mihovila u Kameničniku), zatim dva svećenika (Marko Tomašević i Mihovil Oštričić) te nekoliko pojedinaca (plemić Ivan Tomin Gazarović s Hvara, Ivan Tomin Mirsa, nasljednici zlatara Stjepana Ivanova Skočibuhe, neki Martinušević, Petar Jurjev Brzanić, Nikola Grubišić iz Kruševa, Vladan Rutčić iz Vrane, nepoznati Kninjani i Antun Stogmilić). Za razliku od prethodno navedenih pojedinaca, biskupa Jurja Divnića moguće je istovremeno smatrati i naručiteljem i donatorom, jer je utjecao na izgleda naručenih zlatarskih radova, financirao njihovu izradu i ciljano ih donirao četirima šibenskim crkvama. Nažalost, o većini naručitelja, osobito svećenicima i drugim pojedincima, zasad nisu poznati nikakvi ili gotovo nikakvi podaci pa o njima ovom prilikom nije moguće ništa određenije reći.

U šibenskim izvorima iz prva dva desetljeća 15. stoljeća nisu se sačuvali podaci o zlatarskim narudžbama. Najranija poznata arhivska vijest o izradi zlatarskih djela potječe iz 1424. godine, kada je zlatar Mihovil Ratković iz Splita, stanovnik Šibenika, potvrdio da će hvarskom plemiću Ivanu Tominu Gazaroviću, ili njegovu zastupniku Ivanu Taviliću iz Šibenika, do Božića predati srebrninu u vrijednosti deset libara i šesnaest solda.²⁰⁸ Mihovil se pritom obvezao isporučiti par srebrnih naušnica u vrijednosti osam libara, tri srebrna prstena pojedinačne vrijednosti dvanaest solda te *subauricularia* vrijedne dvadeset solda. No, nije sasvim jasno je li posrijedi kompenzacija za dug (*creditum*) od deset libara i šesnaest solda ili pak avansno plaćena narudžba koju je zlatar trebao isporučiti do Božića. Neovisno o tome, ugovor potvrđuje da su po narudžbi bili izrađivani i pojedini primjerci nakita, a ne samo monumentalna zlatarska djela profanog i sakralnog karaktera. Međutim, iz spisa nije razvidno jesu li zlataru osim pojedinačne novčane vrijednosti predmeta bili zadani parametri koji se tiču izgleda i oblikovanja predmeta ili mu je u tom smislu bila dana potpuna sloboda.

Dvadesetih godina 15. stoljeća u Šibeniku se u naručiteljskom kontekstu spominje još samo samostan sv. Frane. Naime, njegovi su zastupnici (gvardijan Juraj Brečevac i *ser* Toma Ivić) 27. lipnja 1426. godine zlataru Dominiku (Domankušu Barnabinu, op. a.) isplatili stotinu i pet libara kao ostatak novca za izradu kaleža i srebro koje je u tu svrhu utrošio, u skladu s ugovorom od 2. ožujka 1421. godine.²⁰⁹ Taj se kalež nije sačuvalo, ali se možda 1502. godine još uvijek nalazio u samostanu, jer je u tadašnjem inventaru popisano ukupno sedam srebrnih kaleža s patenama – šest u sakristiji, a u crkvi jedan raskošan obočen dvama anđelima.²¹⁰

Prema podacima koje pruža arhivska građa, tijekom tridesetih, četrdesetih i pedesetih godina 15. stoljeća najvažnije naručitelje zlatarskih djela predstavljale su četiri „velike“ šibenske bratovštine – sv. Duha, sv. Ivana na Brdu, sv. Marka i sv. Marije. Iako su postojale još i ranije, u 15. stoljeću doradile su i/ili definirale svoje *mariegole* s jasno utvrđenim pravilima te su svoje djelovanje kapilarno usmjerile na mnoge sfere duhovnog, društvenog i kulturnog života. Šibenske su bratovštine, po uzoru na mletačke *scoules*, vjerojatno sve više težile neposrednijoj prisutnosti u životu zajednice, što se očitovalo u njihovom karitativnom djelovanju, zajedničkim molitvama i procesijama tijekom bratovštinskih i crkvenih svetkovina te ukopišnih obreda. Zacjelo se s vremenom razvila potreba za gotovo scenskim nastupima i isticanjem bratovštinskih insignija (raspela s likom zaštitnika, barjaka i tunika s kapuljačama), što se u drugoj trećini 15. stoljeća očitovalo i u narudžbama bratovštinska obilježja. Tako su u navedenom razdoblju četiri najvažnije šibenske bratovštine naručile ophodne križeve, a dvije

od njih i barjake, dok je bratovština sv. Marije, čini se, naručila i srebrne pozlaćene okove (aplike) matrikule. Ta je bratovština, iako ne najstarija, bila najuglednija te po broju članova najbrojnija.²¹¹ Osnovana je još 1208. godine sa sjedištem u crkvi Gospe od Kaštela, ali je 1433. godine preseljena u crkvu Sv. Krševana, gdje je djelovala do osamdesetih godina 15. stoljeća kada je ponovno vraćena u prostor Kaštela.²¹² Ondje se zadržala do početka 16. stoljeća, sve dok nije zgotovljena Nova crkva. U matrikuli bratovštine iz 1437. godine popisani su mnogi bratimi, najvećim dijelom obrtnici, a među njima i zlatari.²¹³ Toj je bratovštini pripadalo najmanje desetak šibenskih zlatara, od koji se iznadprosječnim imovinskim statusom isticao Stjepan (Milgostov) Milgostić zvani Jajce.²¹⁴ Međutim, kada su 1436. godine nadstojnici bratovštine – Ivan Vrančić, Ivan Kamenarić i Šimun Šižgorić – odlučili naručiti bratovštinsko srebrno raspelo, njegovu izradu nisu povjerali Stjepanu već drugoj dvojici bratima: Domankušu (Dominiku Barnabinu) i Ivanu Punkoviću iz Skradina.²¹⁵ Kako doznajemo iz bratovštinske knjige računa, izrada raspela financirana je novčanim prilozima bratima, uključujući i onima rečene obojice zlatara, a u manjoj mjeri sirovinom, odnosno srebrom. Za izradu križa bratovština je zlatarima osigurala drvo za osnovu, trideset i sedam unca, jednu kvartu i jednu oktavu srebra, zatim pet dukata za pozlatu te četrdeset i pet libara za rad.²¹⁶ Srebrne lamine, okviri (*suaze*), emajl i čavlići težili su ukupno trideset i dvije unce i tri kvarte, a unca srebra bila je utrošena na spajanje nodusa. Preostale tri unce, dvije kvarte i jedna oktava srebra – namirene pretapanjem kovanica i lomljenog srebra – upotrijebljene su za izradu okvira i emajliranih dijelova, a na pozlatu križa utrošeno je pet dukata i četiri unce žive (*argento vivo*). Od ostalih troškova zabilježena je cijena drvene osnove, koja je iznosila libru i dvanaest solda, dok je za kupovinu škrinje za njegovu pohranu utrošena libra i jedanaest solda. Na osnovu navedenih podataka moguće je zaključiti da se radilo o križu drvene osnove sa srebrnim pozlaćenim laminama, emajliranim ukrasima i vjerojatno reljefno izvedenim likovima. Iako se u Novoj crkvi sačuvalo veliko kasnogotičko srebrno pozlaćeno raspelo (kat. 12),²¹⁷ njega nije moguće identificirati kao djelo rečene dvojice zlatara, jer oblikovanje i ikonografske specifičnosti ukazuju na nešto kasniju dataciju.

Valja napomenuti da je bratovština iste godine od nekog slikara Andrije naručila i izradu barjaka,²¹⁸ ali je novi barjak ponovno naručila već 1452. godine od slikara Dujma Vučkovića.²¹⁹ Također, u računima bratovštine iz 1436. godine spominju se i isplate zlataru Domankušu te slikaru Mikleušu (Nikoli Vladanovu) za oslik matrikule (*per contado de spexi nela mariegola et ... per dipentura*).²²⁰

Osim toga, 8. ožujka 1450. godine u računima bratovštine zabilježena je i isplata zlataru Karlu i njegovu suradniku za rad na matrikuli.²²¹ Iako je zlatar pritom naveden bez patronima, zapis se gotovo sigurno odnosi na Karla Šimunova iz Vicenze.²²² Pritom nije precizirano što su zlatari na matrikuli točno radili, ali je iz zapisa moguće zaključiti da su ukrasili, odnosno pozlaćenim srebrom okovali korice matrikule, onako kako je Horacije Fortezza u četiri navrata učinio stoljeće kasnije.²²³ Na takav zaključak navode zapisi o drugim troškovima vezanim za izradu matrikule popisani na istoj foliji. Naime, poviše isplate od devet libara i deset solda izvršene zlataru i njegovu suradniku, zabilježena je unca i pol srebra koja je nedostajala za ukrašavanje matrikule (*a fornier a marigola*), a ispod toga tri dukata i tri unce žive (*arzento vivo*) utrošene za njezinu pozlatu te komad svile.²²⁴ Podatak o isplati bio je poznat i Krsti Stošiću koji je u svojim rukopisnim bilješkama zapisao da se u njegovo vrijeme na koricama (kako kaže „najnovijeg misala“) nalazio srebrni pozlaćeni lik Bogorodice s bratimima, za koji je pretpostavio da je možda rad zlatara Karla i njegova suradnika.²²⁵ Međutim, takav reljef nije uočen među sačuvanim šibenskim zlatarskim radovima, a matrikula danas ima jednostavne korice bez ukrasa.²²⁶

U prosincu 1452. godine u računima iste bratovštine upisana je isplata bratimu, zlataru Šimunu Pomeniću, koja se odnosi na izradu, a vjerojatno i pozlatu bratovštinskog kaleža.²²⁷ Kako je vidljivo iz zapisa, Ivanu Vrančiću i Šimunu Šižgoriću predana su tri dukata za pozlatu kaleža, a zlataru Šimunu Pomeniću isplaćeno je deset libara kao dio plaće za rad na njemu. Premda nije izrijeком navedeno da je Šimun rečeni kalež i pozlatio, vjerojatno su dvojica plemića (koja su ranije obnašala funkciju nadzornika bratovštine) upravo Šimunu predala navedena tri dukata.²²⁸

Osam godina ranije (1444.) bratovština sv. Duha, najstarija od četiri velike šibenske bratovštine,²²⁹ ugovorila je sa zlatarom Jurjem Grubanovim iz Klisa izradu srebrnog pozlaćenog bratovštinskog križa s emajliranim ukrasima, poput manjeg križa u crkvi sv. Trojstva.²³⁰ Zlatar je ugovor sklopio s Jurjem Dobrojevićem, kanonikom i bratimom rečene bratovštine, te kalafatom Jurjem Radmilovićem i Jurjem Stančićem iz Šibenika, sucima bratovštine. Oni su obećali majstoru osigurati srebro, zlato, drvo i bakar za izradu te mu isplatiti plaću od trideset i dva solda po unci pozlaćenog i emajliranog srebra i sedam libara za izradu drška i nodusa. Jurju je odmah isplaćen dio plaće od trideset libara, ali kako nije zabilježena količina utrošenog srebra, nije moguće utvrditi kolika je bila njegova plaća. Budući da je Jurjev rad na križu trebao nadzirati zlatar Pavao Derljanović, koji je ujedno za njega i jamčio, očito su

članovi bratovštine u Pavla imali povjerenja, što otvara mogućnost da je bio član bratovštine sv. Duha. Iz zapisa na margini dokumenta iz 1446. godine poznato je da je narudžba isporučena, a isplata izvršena, ali raspelo vjerojatno nije sačuvano jer je crkva sv. Duha 1458. godine stradala u požaru.²³¹

Bratovština sv. Ivana Krstitelja na Brdu, čije je sjedište do 1446. godine bilo u istoimenoj crkvi na brijegu (na prostoru današnje Tvrđave sv. Ivana), a nakon toga u gradskoj crkvi sv. Trojstva kojoj je tom prigodom promijenjen titular, svoje je raspelo naručila 1448. godine od zlatara Mateja Pomenića iz Trogira, bratima i pisara bratovštine.²³² On je obećao izraditi srebrno pozlačeno raspelo veličine i kvalitete raspela bratovštine sv. Duha, i to s Kristom u središtu aversa, Marijom i Ivanom na krakovima, pelikanom u vrhu i Adamom u dnu te likom sv. Ivana Krstitelja (zaštitnika bratovštine) u središtu reversa i četvoricom evanđelista. No, budući da je bratovština postupno nabavljala potreban materijal, Pomenić je na raspelu radio deset mjeseci, za plaću od dvadeset i dva solda po unci srebra. Dovršeno, ali nepozlačeno raspelo Matej je isporučio u svibnju 1449. godine prije polaska na hodočašće u Santiago de Compostelu, te se pritom obvezao pozlatiti ga po povratku. U slučaju da se ne vrati s puta, bratovština je raspelo smjela pozlatiti o njegovu trošku.

I konačno, četvrta velika bratovština, ona sv. Marka, sa sjedištem u dolačkoj crkvi sv. Marije (kasnije sv. Križa), svoje je srebrno pozlačeno raspelo naručila oko 1454. godine od venecijanskog zlatara Antuna dela Cecha (Antuna iz kovnice), kojemu je trebala isplatiti dvanaest dukata po marki srebra.²³³ Od tog se raspela danas sačuvala samo Bogorodica koja se čuva u stalnom postavu šibenskog gradskog muzeja, o čemu je bilo govora.²³⁴ Ono je bilo monumentalnih dimenzija i tipa Raspeća, sa skulpturama Bogorodice i Ivana Evanđelista uz drvo križa, te raspetim Kristom s jedne i likom sv. Marka okruženog drugim figurama s druge strane. Znakovito je da ta promletački orijentirana bratovština svoje raspelo nije naručila od domaćeg majstora, već u Veneciji, čiju je vlast priznavala i veličala organiziranjem crkvenih svečanosti u spomen pripojenja *Serenissimi (festa della santa intrata)*.²³⁵

Sačuvani arhivski dokumenti pokazuju da su šibenske bratovštine zlatarske narudžbe najčešće povjeravale svojim članovima, to jest bratimima zlatarima, osobito bratovština sv. Marije kojoj je pripadao veliki broj obrtnika. Budući da su se u razdoblju od 1436. do 1454. godine četiri glavne šibenske bratovštine – jedna po uzoru na drugu – opremile novim bratovštinskim križevima, moguće je pretpostaviti da je na to u određenoj mjeri utjecala društveno-politička situacija. Naime, nakon prihvaćanja mletačkog vrhovništva 1412. godine

postupno je došlo do sve većeg jačanja šibenskih bratovština i njihova ugledanja na mletačke *scuole*, te svojevrsnog „takmičenja“ među njima, što se u konačnici odrazilo i u nabavci glavnih bratovštinskih obilježja. Slična je situacija bila i u Zadru, gdje su četrdesetih godina 15. stoljeća tri bratovštine naručile svoja raspela – bratovština sv. Nediljice (1441.),²³⁶ bratovština kovača (1444.)²³⁷ i bratovština sv. Andrije (1447.).²³⁸ Naime, uloga bratovština u srednjovjekovnoj svakodnevnici sve je više jačala pa je usporedo s tim rasla i potreba za većom vidljivošću u javnom životu grada, odnosno u scenski organiziranim procesijama²³⁹ tijekom bratovštinskih i crkvenih slavlja te ukopišnih obreda u kojima su raskošna bratovštinska raspela, barjaci i odore ujedno odražavali snagu bratovštine.

Četrdesetih godina 15. stoljeća posredno su zabilježena dva podatka o zlatarskim narudžbama povjerenim Mateju i Šimunu Pomeniću iz Trogira. Naime, kako je poznato iz pravorijeka o arbitražnom postupku iz 1447. godine, braća su neko vrijeme surađivala, ali su se pod nerazjašnjenim okolnostima razišla, pa su u odluci arbitražnih sudaca posredno zabilježeni podaci o narudžbama dvaju pojedinaca – *ser* Ivana Tomina Mirse i nekog Martinuševića.²⁴⁰ Kako stoji u spisu, braća su za *ser* Ivana Tomina Mirsu trebala izraditi gumbe *a fillo*, a nekom su Martinuševiću izradila srebrni križ. Međutim, osim tih podataka o navedenim naručiteljima i djelima nemamo nikakvih saznanja.

Negdje u razdoblju od 1443. i 1459. godine Matej Pomenić izradio je i nekoliko zlatarskih radova za nasljednike zlatara Stjepana Ivanova Skočibuhe (vjerojatno njegovu udovicu ili tada maloljetnu kćer Dešu), što posredno doznajemo iz znatno kasnijeg spisa od 7. rujna 1463. godine.²⁴¹ Prema podacima navedenim u sporu između Deše i njezina bivšeg skrbnika, poznato je da je Matej za libru i dvanaest solda pozlatio par naušnica, da je izradio kalež za koji mu je bilo isplaćeno devet libara te da je načinio pečatnjak za dvanaest solda. Iako nisu poznati drugi podaci, zanimljivo je da je Matej više godina imao u najmu jednu od kuća i radnji pokojnog zlatara Stjepana Skočibuhe, odnosno tada maloljetne Deše, koja se kasnije udala za Marinela Vučkovića,²⁴² sina slikara Dujma Vučkovića.

Godine 1453. u naručiteljskom kontekstu spominje se crkva Gospe od Kaštela smještena u tvrđavi sv. Mihovila, čiji je zastupnik, plemić Jakov Naplavić, od zlatara Petra Matijevića iz Šibenika i njegova suradnika Petra Lukina iz Splita naručio srebrno pozlačeno raspelo po uzoru na ono u šibenskoj katedrali.²⁴³ Raspelo je trebalo težiti oko šezdeset unca te sadržavati deset figura: u središtu aversa raspetog Krista, u vrhu anđela (sv. Mihovila), u dnu Adama koji izlazi iz groba te Mariju i Ivana Evanđelista na bočnim stranama, a na reversu Bogorodicu s Djetetom

u krilu okruženu četvoricom evanđelista. Zlatari su raspelo trebali pozlatiti te za njega izraditi bakreni pozlaćeni držak s nodusom po uzoru na nodus raspela bratovštine sv. Trojstva. Zastupnik im se obvezao predati sve potrebne materijale te im po isporuci gotovog djela isplatiti trideset i četiri solda po unci obrađenog srebra i osamnaest solda po unci obrađenog bakra. Iz izvora nije poznato je li djelo zgotovljeno, ali valja imati na umu da se u Interpretacijskom centru katedrale sv. Jakova *Civitas sacra* čuva srebrno pozlaćeno raspelo iz treće četvrtine 15. stoljeća istog ikonografskog programa (kat. 12), koje se sve do izlaganja u navedenoj zbirci čuvalo u Biskupijskoj palači jer se smatralo da potječe iz katedrale.²⁴⁴ Međutim, na temelju fotodokumentacije sačuvane u Biskupijskom arhivu u Šibeniku te Konzervatorskim odjelima u Šibeniku i Splitu, utvrđeno je da se to djelo ranije nalazilo u Novoj crkvi, dok se u katedrali čuvalo vrlo slično, polovično sačuvano raspelo danas izloženo u istoj zbirci (kat. 13).²⁴⁵ Iako je bratovština sv. Marije tijekom 15. stoljeća povremeno imala sjedište u crkvi Gospe od Kaštela, a od početka 16. stoljeća u Novoj crkvi, za sada nema podataka koji bi potvrdili da je raspelo iz Nove crkve upravo ono raspelo koje su za crkvu Gospe od Kaštela trebali izraditi Petar Matijević i Petar Lukin iz Splita.

Dvadesetak godina kasnije, 11. ožujka 1477. godine, prethodno spominjani Jakov Naplavić, zastupnik crkve Gospe od Kaštela, ugovorio je s Matejem Pomenićem izradu srebrne pozlaćene kadionice koju je prvotno trebao izraditi zlatar Andrija (Vuković) iz Splita, kome je već predao srebro i tri dukata za rad.²⁴⁶ No, budući da je Andrija nije izradio, njegov jamac Petar Radmilović zvani Kozina predao je Mateju dvadeset unca manje jednu kvartu srebra i tri dukata za plaću. Preostalih deset unca i jednu kvartu srebra te zlato za pozlatu i ostatak plaće, Matej je trebao dobiti od Jakova Naplavića. Dakle, u izradu kadionice, koju je morao „izraditi i ukrasiti poput one manje u šibenskoj katedrali“, zlatar je trebao utrošiti trideset unca srebra „venecijanske kakvoće“ te je dovršiti do Uzašašća, a za plaću dobiti dvadeset i četiri solda po unci srebra (trideset i šest libara). Da je kadionica isporučena pokazuju dva spisa iz prosinca 1478. godine, u kojima su kao stranke zabilježeni Matej Pomenić i Petar Radmilović zvani Kozina. Naime, u spisu od 9. prosinca rečeni je Petar bio pozvan da se odazove na tužbu zlatara Mateja,²⁴⁷ a potom je 16. prosinca donesena presuda kneza prema kojoj je Petar, kao dužnik Jakova Naplavića, zastupnika crkve Gospe od Kaštela, zlataru Mateju Pomeniću Šibenčaninu trebao isplatiti osam libara i dvanaest solda kao preostali dio duga od tri dukata, a na ime plaće rečenog zlatara.²⁴⁸ Nažalost, Matejeva kadionica do današnjih dana nije preživjela, ali je 1579. godine vjerojatno popisana u vizitaciji Agostina Valiera kao „*Thuribulum argenteum cum*

naucula et cocleari,²⁴⁹ a u vizitaciji Michelea Priulija iz 1603. godine kao „*thuribulum argenteum cum naucula*“.²⁵⁰ Ako je i postojala sve do 17. ili 18. stoljeća, vjerojatno je uništena u eksploziji barutane u Kaštelu 1663. ili 1752. godine, kada je stradala i crkva.²⁵¹

Sedamdesetih godina 15. stoljeća u izvorima se kao naručitelji spominju dvojica svećenika – Marko Tomašević i Mihovil Oštričić – o kojima za sada nema drugih podataka. Naime, 18. siječnja 1470. godine svećenik Marko Tomašević ugovorio je sa zlatarom Pelegrinom Ivanovim (iz Splita) izradu srebrnog pozlaćenog emajliranog raspela težine oko šesnaest unca, s likovima Raspetoga, sv. Mihovila i četvorice evanđelista.²⁵² U središte aversa zlatar je trebao smjestiti raspetoga Krista, a sa suprotne strane sv. Mihovila s vagon u rukama i đavlom pod nogama, izvedene u punoj plastici, a bočna su polja na krakovima obiju strana trebali krasiti reljefi četvorice evanđelista. Pelegrin je u izradu raspela trebao utrošiti vlastiti materijal, od čega je definirana samo težina od šesnaest unca srebra. No, budući da vrijednost unce srebra nije smjela biti manja od pedeset i četiri solda, Pelegrin je na rečenu leguru morao potrošiti najmanje četrdeset i tri libre i dva solda (oko sedam dukata). Međutim, nije poznato koliko je koštao materijal za izradu kriškastog bakrenog pozlaćenog nodusa, ni koliko je zlata utrošeno na pozlatu križa, kao ni cijena emajliranih ukrasa. Zlatar je raspelo trebao dovršiti do travnja te za materijal i rad dobiti stotinu i deset libara (gotovo osamnaest dukata). Smještaj sv. Mihovila na aversu križa sugerira da je raspelo bilo namijenjeno crkvi ili bratovštini posvećenoj tom svecu. Poznato je da je bratovština sv. Mihovila djelovala u crkvi sv. Trojstva do 1485. godine,²⁵³ a bratovština istog titulara spominje se i u crkvi sv. Mihovila u tvrđavi i u šibenskoj katedrali,²⁵⁴ ali i u Murteru.²⁵⁵ Također valja imati na umu da se i u dolačkoj crkvi sv. Marije već 1456. godine nalazio oltar sv. Mihovila na kojemu je bilo smješteno čudotvorno raspelo,²⁵⁶ a da je u šibenskom kotaru postojalo više crkava tog titulara: u Kameničniku (današnjim Vršinama), Mitlu, Pokrovniku, Raslinama i Murteru.²⁵⁷ S obzirom na to da se radilo o raskošnijem srebrnom pozlaćenom raspelu s emajliranim ukrasima, vjerojatno nije bilo naručeno za neku manje značajnu seosku crkvu. No, možda će u budućim istraživanjima arhivske građe biti pronađeni podaci o svećeniku Marku Tomaševiću, koji će rasvijetliti kojoj je crkvi, bratovštini ili oltaru bilo namijenjeno. Ako je realizirano, više nije sačuvano među šibenskim umjetninama te vrste.

Dvije godine kasnije, u oporuci svećenika Mihovila Oštričića iz 1479. godine, posredno saznajemo da je rečeni Mihovil zlataru Mateju Pomeniću u nepoznato doba predao pet unca

srebra za izradu lika sv. Nikole, očito reljefa ili manje skulpturice, te mu za rad isplatio šest libara.²⁵⁸ Nažalost, ni o svećeniku ni o djelu nema drugih podataka.

Osamdesetih godina 15. stoljeća u izvorima su zabilježene tri narudžbe: srebrni pozlaćeni kalež za crkvu sv. Marije u Skradinu, srebrni pozlaćeni križ za crkvu sv. Jurja u Erveniku i zlatni prsten za Petra Jurjeva Brzanića. Dana 27. siječnja 1484. godine zlatar Andrija (Cimaturić) Lalić potvrdio je da je od svećenika Martina Lukića (Batalovića), skradinskog kanonika i zastupnika crkve sv. Marije u Skradinu, primio petnaest u pol unca kvalitetnog srebra za izradu kaleža za tu crkvu, a rečeni mu se Martin obvezao dati zlato za pozlatu i plaću od dvadeset i dvije libre.²⁵⁹ Andrija je kalež obećao isporučiti do ožujka, ali osim količine utrošenog materijala, dokument ne sadrži druge pojedinosti na temelju kojih bi bilo moguće odrediti izgled kaleža. Među sačuvanim liturgijskim predmetima u vlasništvu skradinske crkve nije uočen kalež koji bi bilo moguće datirati u 15. stoljeće.

Od zlatara Andrije (Cvitina Cimaturića) Lalića naručeno je 21. veljače 1489. godine srebrno pozlaćeno raspelo za crkvu sv. Jurja u Erveniku.²⁶⁰ Naime, toga su dana svećenik Juraj Dmitrović iz Kolmanja, župnik u Erveniku, i Filip Budijević iz sela Brudarići (?), kao zastupnici rečene crkve, sa zlatarom ugovorili izradu srebrnog pozlaćenog raspela od srebra „venecijanske kakvoće“ (*de lega Venetiana*) težine petnaest do šesnaest unca, koje je zlatar trebao načiniti o svom trošku. Kako svjedoči ugovor, osnova križa trebala je biti drvena, a na nju aplicirane pozlaćene lamine od srebra sa sljedećim likovima: s jedne strane raspeti Krist s četvoricom evanđelista, a s druge strane Sv. Juraj okružen četvoricom apostola (!), u srednjem reljefu. Osim toga, za raspelo je trebalo izraditi i bakreni držak s nodusom težine oko šesnaest unca. Zastupnici su obećali zlataru predati zlato za pozlatu, a za materijal i rad pet libara i deset solda po unci obrađenog srebra te četrnaest solda po unci obrađenog bakra – sveukupno između devedeset tri i devedeset devet libara (ovisno o utrošenom srebru). Andriji je odmah isplaćeno dvanaest libara i osam solda, a ostatak je trebao dobiti po isporuci gotovog djela. Međutim, u slučaju da raspelo ne isporuči do dogovorenog datuma, obvezao se vratiti dobiveni novac. Nažalost, ni to Andrijino djelo nije sačuvano.

Iz dokumenta sročnog 7. travnja 1484. godine doznajemo da je marangon Petar Jurjev Brzanić imenovao Ivana Antunova Hreljića za svoga zastupnika, kako bi potonji, između ostalog, potraživao zlatni prsten od zlatara Petra Matijevića kome je za izradu prstena dao tri ugarska zlatnika, a u slučaju da ga nije izradio, morao mu je vratiti predano zlato.²⁶¹ Dokument

svjedoči o tome da je Petar osim ophodnih raspela izrađivao i nakit po mjeri te da zlatno prstenje nisu naručivali samo plemići i bogati građani.

Dana 4. kolovoza 1491. godine zlatar Andrija Cimaturić (Lalić) prodao je svećeniku Hektoru de Franciscis Korčulaninu, šibenskom kanoniku, raskošniji srebrni pozlačeni kalež s patenom vrijedan šesnaest dukata.²⁶² Iako nije riječ o narudžbi već kupovini gotovog kaleža u radionici zlatara, taj dokument zorno svjedoči o načinu trgovanja i razlozima malog broja narudžbi u arhivskim izvorima.

Dvije godine kasnije, 30. listopada 1493. godine, zlataru Andriji Cimaturiću (Laliću) isplaćeno je deset dukata na ime preostalog dijela plaće za izradu velikog srebrnog križa koji je izradio za Nikolu Grubišića iz Kruševa u šibenskom distriktu (na primoštenskom području).²⁶³ Nažalost, ugovor o narudžbi nije sačuvan pa nije poznato kako je raspelo izgledalo, kolika je bila njegova vrijednost i plaća majstora. No, budući da je zlataru kao dio plaće isplaćeno deset dukata, vjerojatno je raspelo morao izraditi o svom trošku jer je ukupna suma zacijelo bila pozamašna.

Još jedna narudžba iz šibenskog distrikta pristigla je 5. srpnja 1496. godine, kada je svećenik Ivan Vladanić, šibenski kanonik i pleban crkve sv. Mihovila u Kameničniku (današnjim Vršinama), za rečenu crkvu od šibenskog zlatara Frane Jurasića zvanog Foša naručio srebrni pozlačeni kalež s patenom težine oko osam unca.²⁶⁴ Kalež je trebao načiniti od srebra „venecijanske kakvoće“ i na njemu izraditi grbove te ga dovršiti u roku godine dana. Za to je trebao dobiti dukat po unci srebra, odnosno osam dukata, od čega su mu odmah isplaćene trideset i dvije libre i jedanaest solda, ali nije poznato je li djelo u konačnici i izrađeno.

Da su i početkom 16. stoljeća šibenski zlatari dobivali narudžbe od naručitelja izvan granica šibenskog kotara, svjedoče dva dokumenta iz prvih desetljeća toga stoljeća. Naime, 14. prosinca 1501. godine zlatar Andrija Cimaturić (Lalić) obvezao se Vladanu Rutčiću iz Vrane izraditi srebrni pozlačeni kalež s patenom vrijedan devet dukata.²⁶⁵ U njegovu izradu morao je utrošiti srebro čija je kvaliteta iznosila tri solda po unci te ga pozlatiti za sveukupno devet dukata koje mu se rečeni Vladan u cijelosti obvezao isplatiti do Uzašašća. Andriji su tada isplaćene četrdeset četiri libre i trinaest solda, a u slučaju neizvršenja narudžbe do predviđenog roka, obvezao se naručitelju vratiti novac.

U rukopisnim bilješkama Krste Stošića zabilježeno je da je zlatar Nikola Pavlov Jakšić 1508. godine za crkvu sv. Mihovila u Pokrovniku pozlatio pet srebrnih svijećnjaka,²⁶⁶ ali

dokument takvog sadržaja nije uočen u sačuvanim arhivskim izvorima, a podatak nije bilo moguće provjeriti jer uz Stošićevu bilješku nije navedena signatura.

U šibenskim izvorima iz perioda prije osmanlijskog zauzeća Skradina 1522. godine, pronađena su još samo dva podatka o narudžbama. Riječ je o dokumentima od 28. rujna 1516. godine i 5. srpnja 1518. godine.²⁶⁷ U spisu iz 1516. godine navodi se narudžba srebrnog pozlaćenog kaleža posvećena zlataru Nikoli Veselkoviću, koji je kalež trebao izraditi za neimenovane Kninjane. U dokumentu iz 1518. godine stoji da je Blaž Dušmanić, stanovnik Šibenika, od zlatara Jakova Fosića preuzeo srebrnu pernicu težine tri unce i jedne i pol kvarte, izrađenu za Antuna Stogmilića, za plaću od pedeset solda. Međutim, iz spisa je poznato samo da je pernica bila srebrna s poklopcem (*cristam seu penaculum uel ut apertius dictam perničam*) te da bi njezina pozlata u budućnosti rečenog Blaža ili Antuna koštala još trideset solda.

Osim prethodno navedenih dokumenata koji izravno ili posredno svjedoče o narudžbama zlatarskih djela, u šibenskoj građi s početka 16. stoljeća sačuvana su i četiri spisa o darivanju srebrnine četirima šibenskim crkvama. Riječ je o otprije poznatim darovnicama (*oblatio*) koje se odnose na Šibenčanina Jurja Divnića, ninskog biskupa (1475. – 1530.), koji je preko svoga zastupnika, brata Šimuna, u veljači 1505. godine četirima šibenskim crkvama darovao četiri srebrna pozlaćena kaleža s patenama.²⁶⁸ Dana 26. veljače 1505. godine Šimun je u bratovo ime darovao srebrni pozlaćeni kalež s patenom kapeli sv. Petra Mučenika u crkvi sv. Dominika, koji je s jedne strane sadržavao lik Bogorodice s djetetom, a s druge strane sv. Petra Mučenika.²⁶⁹ Već idućeg dana, 27. veljače, Šimun je pod istim uvjetima darovao samostanu i crkvi sv. Katarine u Šibeniku srebrni pozlaćeni kalež s patenom s likovima Bogorodice s Djetetom i sv. Katarine.²⁷⁰ Dan kasnije, 28. veljače, srebrni pozlaćeni kalež s patenom te likovima Bogorodice s Djetetom i sv. Jeronima darovan je Gospinoj slici iz crkve sv. Marije od Griblje u Donjem polju tada smještenoj u Novoj crkvi, o kojoj je brinula bratovština sv. Marije,²⁷¹ a toga je dana srebrni pozlaćeni kalež s patenom dobila i crkva sv. Marije Magdalene u Mandalini o kojoj je također brinula rečena bratovština.²⁷² Taj je kalež s jedne strane sadržavao lik Bogorodice s Djetetom, a s druge strane lik sv. Marije Magdalene. Od navedenih djela djelomično su sačuvana tek dva kaleža (iz Nove crkve i crkve sv. Marije Magdalene u Mandalini), znatno preinačena u doba baroka.²⁷³ Kako je već zamijetio Joško Belamarić, radilo se o vrlo neuobičajenom poklonu za to vrijeme, odnosno ciljanoj narudžbi nastaloj vjerojatno u istoj zadarskoj zlatarskoj radionici, koja je za cilj imala podizanje duhovnog morala biskupova rodnog kraja.²⁷⁴

NARUČITELJI I ZLATARSKJE NARUDŽBE			
GODINA	NARUČITELJ(I)	ZLATAR(I)	VRSTA DJELA
1424.	plemić Ivan Tomin Gazarović s Hvara	Mihovil Ratković iz Splita	par naušnica, tri prstena i <i>subauricularia</i> od srebra
1426.	samostan sv. Frane, Šibenik	Dominik (Domankuš)	kalež
1436.	bratovština Gospe od Kaštela, Šibenik	Dominik (Domankuš) Ivan Punković iz Skradina	ophodni križ
1443.-59.	nasljednici zlatara Stjepana Skočibuhe	Matej Pomenić	kalež, pečatnjak, pozlata para naušnica
1444.	bratovština sv. Duha	Juraj Grubanov iz Klisa	ophodni križ
prije 1447.	Ivan Tomin Mirsa	Matej i Šimun Pomenić	gumbi <i>a fillo</i>
prije 1447.	neki Martinušević	Matej i Šimun Pomenić	ophodni križ
1448.	bratovština sv. Ivana Krstitelja, Šibenik	Matej Pomenić	ophodni križ
1450.	bratovština Gospe od Kaštela, Šibenik	Karlo Šimunov iz Vicenze	aplike na matrikuli
1452.	bratovština Gospe od Kaštela, Šibenik	Šimun Pomenić	kalež
1453.	crkva Gospe od Kaštela, Šibenik	Petar Matijević i Petar Lukin	ophodni križ
1454.	bratovština sv. Marka u Docu, Šibenik	Antun dela Cecha iz Venecije	ophodni križ
1470.	svećenik Marko Tomašević	Pelegrin Ivanov iz Splita	ophodni križ
1477.	crkva Gospe od Kaštela, Šibenik	Matej Pomenić	kadionica
1479.	svećenik Mihovil Oštričić	Matej Pomenić	lik sv. Nikole
1484.	crkva sv. Marije, Skradin	Andrija (Cimaturić) Lalić	kalež
1484.	marangon Petar Jurjev Brzanić	Petar Matijević	zlatni prsten
1489.	crkva sv. Jurja, Ervenik	Andrija (Cimaturić) Lalić	ophodni križ
1493.	Nikola Grubišić iz Kruševa	Andrija Cimaturić (Lalić)	ophodni križ
1496.	crkva sv. Mihovila, Kameničnik	Frane Jurasić Foša	kalež s patenom
1501.	Vladan Rutčić iz Vrane	Andrija Cimaturić (Lalić)	kalež s patenom
1516.	nepoznati Kninjani	Nikola Ivanov Veselković	kalež s patenom
1518.	Antun Stogmilić (?)	Jakov Fosić	pernica

Tablica 13. Naručitelji zlatarskih djela u Šibeniku u razdoblju od 1400. do 1522. godine

DONATORI I DONACIJE ZLATARSKIH DJELA			
GODINA	NARUČITELJ / DONATOR	DJELO	VRSTA DJELA
1505.	Šibenčanin Juraj Divnić, ninski biskup	kalež s patenom	kapela sv. Petra Mučenika u crkvi sv. Dominika u Šibeniku
1505.	Šibenčanin Juraj Divnić, ninski biskup	kalež s patenom	crkva i samostan sv. Katarine, Šibenik
1505.	Šibenčanin Juraj Divnić, ninski biskup	kalež s patenom	slika u crkvi sv. Marije od Griblje, Donje polje
1505.	Šibenčanin Juraj Divnić, ninski biskup	kalež s patenom	crkva sv. Magdalene u Mandalini, Šibenik

Tablica 14. Donacije zlatarskih djela šibenskim crkvama

6.5.1. O plaćama zlatara za obavljeni rad

U odnosu na količinu zlatarskih djela zabilježenih u šibenskim arhivskim izvorima 15. i ranog 16. stoljeća, podaci o zlatarskim narudžbama i isplatama za obavljeni rad iznimno su rijetki (tablica 15). No, još je skromniji broj arhivskih dokumenata koje je moguće dovesti u vezu sa sačuvanim djelima. Primjerice, od dvadeset i pet djela obuhvaćenih katalogom ove disertacije, samo je fragment jednog raspela moguće povezati s konkretnim zlatarom. Riječ je o srebrnoj skulpturici Bogorodice u Muzeju grada Šibenika, koja je, po svemu sudeći, izvorno pripadala ophodnom raspelu bratovštine sv. Marka, koje je oko 1454. godine u Veneciji izradio zlatar Antun dela Cecha (Antun iz kovnice) (kat. 14). No, budući da količina utrošenog materijala nije poznata, ne zna se kolika je bila plaća zlatara koji je za rad trebao dobiti dvanaest dukata po marki srebra.

Kao što je vidljivo iz većine dokumenata navedenih u prethodnom potpoglavlju, u ugovorima je uglavnom definiran rok za izvedbu pojedinog rada, ali nije uvijek precizirana količina utrošenog materijala i plaća majstora. Naime, isplate za rad često su određene po unci obrađenog srebra ili bakra pa se iz ugovora u kojima količina utrošenog materijala nije precizirana ne može utvrditi plaća zlatara. Također, nerijetko su u ugovorima navedene cijene predmeta koje podrazumijevaju utrošeni materijal i plaću pa iz njih nije moguće utvrditi koliko je novca utrošeno na sirovinu, a koliko na rad zlatara.

Za srebro i rad na kaležu šibenskih franjevac konventualaca zlataru Domankušu je 1426. godine isplaćeno stotinu pet libara (gotovo dvadeset i jedan dukat) kao preostali dio novca za izradu tog predmeta,²⁷⁵ što je u usporedbi s ostalim zabilježenim cijenama kaleža i isplata za rad barem dvostruko više. To pak pokazuje da se radilo o raskošnom kaležu za koji je zlatar bio i dobro plaćen, ali ugovor o narudžbi nije sačuvan pa nije poznata količina utrošenog materijala i sama plaća majstora. Najmanja zabilježena isplata za izradu kaleža iznosila je svega devet libara, koliko je Mateju Pomeniću bilo isplaćeno za rad na kaležu nasljednika zlatara Stjepana Ivanova Skočibuhe, dok je njegovu bratu Šimunu Pomeniću bratovština Gospe od Kaštela 1452. godine isplatila deset libara kao dio plaće za rad na bratovštinskom kaležu, ali pritom nije navedena količina utrošenog materijala.²⁷⁶ Kada se 1484. godine Andrija Cimaturić (Lalić) obvezao izraditi srebrni pozlaćeni kalež za crkvu sv. Marije u Skradinu, predano mu je petnaest i pol unca srebra, za čiju je obradu trebao dobiti dvadeset i dvije libre (tri i pol dukata).²⁷⁷ Kalež s patenom koji se 1496. godine za crkvu sv. Mihovila u Kameničniku o svom trošku obvezao izraditi Frane Jursić Foša, trebao je težiti osam unca, a zlataru je predviđena isplata od jednog

dukata po unci.²⁷⁸ To znači da je za utrošeni materijal i plaću zlataru trebalo biti isplaćeno osam dukata. Godine 1501. godine na sličan je način sastavljen i ugovor između zlatara Andrije Cimaturića (Lalića) i Vladana Rutčića iz Vrane, koji je od zlatara tražio da mu isporuči srebrni kalež za ukupno devet dukata, što znači da je u taj iznos bio uračunat materijal i plaća zlatara.²⁷⁹

U šibenskim izvorima 15. stoljeća sačuvano je osam dokumenata u kojima se navode plaće zlatarima za izradu ophodnih križeva. Iako se uglavnom radi o narudžbama, u nekoliko slučajeva riječ je o drugim vrstama spisa u kojima su podaci o izradi križeva posredno zabilježeni. Takav je slučaj s izradom srebrnog pozlaćenog emajliranog raspela koje su za bratovštinu Gospe od Kaštela 1436. godine izradili zlatari Domankuš (Barnabin) i Ivan Punković.²⁸⁰ Naime, podatak je poznat iz knjige računa rečene bratovštine u kojoj stoji da je zlatarima za izradu bratovštinskog križa predano trideset i sedam unca jedna kvarta i jedna oktava srebra i zlato za pozlatu, te da im je za rad isplaćeno četrdeset i pet libara.

U ugovoru koji je 1444. godine zlatar Juraj Grubanov iz Klisa sklopio s predstavnicima bratovštine sv. Duha za izradu srebrnog pozlaćenog križa, nije precizirana količina materijala već samo plaća majstora koja je trebala iznositi trideset i dva solda po unci obrađenog srebra i sedam libara za izradu bakrenog drška s nodusom.²⁸¹ Tom mu je prilikom isplaćeno trideset libara, a ostatak je trebao dobiti po isporuci gotovog djela. Kako je razvidno iz ugovora, zlatar nije morao izraditi križ o vlastitom trošku jer se bratovština obvezala isporučiti sav materijal.

Isti je slučaj bio i sa srebrnim pozlaćenim raspelom šibenske bratovštine sv. Ivana na Brdu, koje se 1478. godine obvezao izraditi zlatar Matej Pomenić iz Trogira, tada nastanjen u Šibeniku.²⁸² Njemu se bratovština obvezala dati plaću od dvadeset i dva solda po unci obrađenog srebra, ali količina materijala nije precizirana pa nije moguće utvrditi plaću zlatara.

Pet godina kasnije (1453.) sklopljen je ugovor o izradi srebrnog pozlaćenog križa za crkvu Gospe od Kaštela, koji su se obvezali izraditi zlatari Petar Matijević iz Šibenika i njegov suradnik Petar Lukin iz Splita.²⁸³ Majstori su u izradu križa trebali utrošiti šezdeset unca srebra i nepoznatu količinu bakra koju im se obvezao isporučiti zastupnik crkve, za plaću od trideset i četiri solda po unci obrađenog srebra i osamnaest solda po unci bakra. Budući da je zabilježena količina srebra, razvidno je da su zlatari za plaću trebali dobiti najmanje stotinu i dvije libre, što govori u prilog tomu da se radilo o monumentalnom i raskošnom raspelu.

Takvo je nedvojbeno bilo i raspelo bratovštine sv. Marka, koje je oko 1454. godine izradio venecijanski zlatar Antonio dela Cecha (Antun iz kovnice). Iako se ugovor vjerojatno nije sačuvao, iz jednog šibenskog dokumenta poznato je da je majstoru za izradu raspela trebalo

biti isplaćeno dvanaest dukata po marki srebra.²⁸⁴ To je raspelo 1455. godine popisano i šturo opisano u inventaru rečene bratovštine.²⁸⁵

U izradu srebrnog pozlaćenog i emajliranog križa vlastiti je materijal trebao utrošiti i zlatar Pelegrin Ivanov iz Splita, koji se 1470. godine rečeno raspelo obvezao izraditi za Marka Tomaševića.²⁸⁶ Kako je definirano stavkom iz ugovora, zlatar je za materijal i rad trebao dobiti stotinu i deset libara.

U izradu raspela za crkvu sv. Jurja u Erveniku 1489. godine zlatar Andrija Cimaturić trebao je utrošiti petnaest do šesnaest unca srebra i šesnaest unca bakra te je za plaću trebao dobiti pet libara i deset solda po unci obrađenog srebra i četrnaest solda po unci obrađenog bakra,²⁸⁷ tj. između devedeset tri i devedeset devet libara, ovisno o utrošenoj količini srebra.

Konačno, tom je zlataru 1493. godine isplaćeno deset dukata za preostali dio plaće za izradu monumentalnog srebrnog križa za Nikolu Grubišića iz Kruševa.²⁸⁸

Osim za izradu kaleža i križeva, u nekoliko su dokumenata navedene plaće za rad na drugim vrstama zlatarskih radova. Budući da je riječ o raznorodnim predmetima, usporedba plaća između pojedinih majstora nije moguća, ali su sačuvani podaci indikativni za utvrđivanje okvirne vrijednosti pojedinih vrsta predmeta. Tako je poznato da je Matej Pomenić za nekog od nasljednika zlatara Stjepana Ivanova Skočibuhu (vjerojatno njegovu kćer Dešu) izradio pečatnjak za dvanaest solda te pozlatio par naušnica za libru i dvanaest solda.²⁸⁹ Zatim je 1450. godine zabilježeno da je zlataru Karlu Šimunovu iz Vicenze i njegovu suradniku isplaćeno devet libara i deset solda za rad na matrikuli bratovštine Gospe od Kaštela – vjerojatno za izradu srebrnih pozlaćenih aplika. Gotovo tri desetljeća kasnije, 1477. godine, Mateju Pomeniću obećana je plaća od dvadeset i četiri solda po unci obrađenog srebra za izradu srebrne pozlaćene kadionice za crkvu Gospe od Kaštela.²⁹⁰ Budući da je u kadionicu utrošeno trideset unca srebra, moguće je ustvrditi da je plaća zlatara iznosila trideset i šest libara. Isti je zlatar prije 1479. godine od svećenika Mihovila Oštričića dobio pet unca srebra za izradu lika sv. Nikole, za što mu je svećenik isplatio šest libara,²⁹¹ a 1518. godine zabilježeno je da je zlatar Jakov Fosić za izradu srebrne pernice težine tri unce i jedne i pol kvarte dobio pedeset solda.²⁹²

Skroman broj sačuvanih narudžbi, a samim time i podataka o novčanoj vrijednosti pojedinih zlatarskih radova i plaćama zlatara dijelom proizlazi iz fragmentarne sačuvanosti arhivskih izvora, ali ponajviše iz činjenice da su djela standardne proizvodnje prodavana u dućanima bez sklapanja ugovora, jer su oni sastavljani samo za predmete specifičnog oblikovanja čiji je izgled i količinu utrošenog materijala trebalo jasno definirati ugovorom.

ISPLATE ŠIBENSKIM ZLATARIMA ZA OBAVLJENI RAD			
GODINA	ZLATAR(I)	VRSTA DJELA	ISPLATA
1426.	Domankuš (Dominik)	kalež	105 libara (dio)
1436.	Dominik (Domankuš) Ivan Punković iz Skradina	križ	45 libara
1443.-59.	Matej Pomenić	kalež; pečatnjak, pozлата para naušnica	9 libara; 12 solda; 1 libra i 12 solda
1444.	Juraj Grubanov iz Klisa	križ	32 solda po unci srebra i 7 libara (isplaćen mu je dio od 30 libara)
1448.	Matej Pomenić	križ	22 solda po unci srebra
1450.	Karlo Šimunov iz Vicenze	aplike na matrikuli	9 libara i 10 solda
1452.	Šimun Pomenić	kalež	10 libara (dio plaće)
1453.	Petar Matijević iz Šibenika i Petar Lukin iz Splita	križ	34 solda po unci srebra (102 libre) i 18 solda po unci bakra (nepoznato)
1454.	Antun dela Cecha iz Venecije	križ	12 dukata po marki srebra
1470.	Pelegrin Ivanov iz Splita	križ	110 libara
1477.	Matej Pomenić	kadionica	24 solda po unci srebra (36 libara)
1479.	Matej Pomenić	lik sv. Nikole	6 libara
1484.	Andrija (Cimaturić) Lalić	kalež	22 libre
1489.	Andrija (Cimaturić) Lalić	križ	5 libara i 10 solda po unci srebra (82 libre i 10 solda – 88 libara) i 14 solda po unci bakra (11 libara i 4 solda)
1493.	Andrija Cimaturić (Lalić)	križ	10 dukata (preostali dio plaće)
1496.	Frane Jursić Foša	kalež s patenom	1 dukat po unci srebra (8 dukata za materijal i rad)
1501.	Andrija Cimaturić (Lalić)	kalež s patenom	9 dukata (materijal i isplata za rad)
1518.	Jakov Fosić	pernica	50 solda

Tablica 15. Isplate zlatarima za obavljene rad zabilježene u šibenskim arhivskim izvorima u razdoblju od 1400. do 1522. godine

-
- ¹ F. DUJMOVIĆ, 1976., 110 (bilj. 292).
- ² T. RAUKAR, 1968. – 1969., 530; T. RAUKAR, 1997., 83.
- ³ J. KOLANOVIĆ, 1995., 17-20; D. ZELIĆ, 1999., 79.
- ⁴ J. KOLANOVIĆ, 1995., 8.
- ⁵ Moguće je da su dokumenti u međuvremenu izgubljeni ili nisu uočeni ili se pak nalaze u nekom od fondova koji nisu proučeni za potrebe ovoga rada.
- ⁶ U jedinom poznatom spisu u kojemu se spominje Stjepan Jurjević bilježnik je oznaku *aurifice* stavio na neobičnom mjestu pa nije sigurno odnosili li se na njega ili na zlatara Pavla Derljanovića s kojim je tom prilikom svjedočio.
- ⁷ T. ANDRIĆ, 2011., 127.
- ⁸ STATUT GRADA SPLITA..., 1998., 66, 67, Reformacije: Gl. LXXIII.
- ⁹ C. FISKOVIĆ, 1959., 117-118; N. KLAJČIĆ – I. PETRICIOLI, 1976., 464-471; M. KOVAČEVIĆ, 2010., 592-600; M. KOVAČEVIĆ, 2014.a, 47-61. Općenito o zadarskim obrtima pisao je i Tomislav Raukar. Vidi: T. RAUKAR, 1977., 220-246.
- ¹⁰ C. FISKOVIĆ, 1950., 150, 151; T. ANDRIĆ, 2018., 176-178; Đ. LAKOŠELJAC, 2020.a, 19, 20, 21, 22. Općenito o obrtima u srednjovjekovnom Splitu vidi u: T. ANDRIĆ, 2011., 127-147.
- ¹¹ C. FISKOVIĆ, 1949., 160-162; D. ROLLER, 1951., 113-114.
- ¹² Vidi bilj. 9 na str. 176, bilj. 42 na str. 181, bilj. 140 na str. 190-191, bilj. 1291 na str. 327, bilj. 1450 na str. 345.
- ¹³ Vidi bilj. 284 na str. 205.
- ¹⁴ Riječ je o ugovoru o naukovanju zlatara Andriji Vukovu (Vukoviću) iz Splita, koji se (samo imenom) spominje i u šibenskim izvorima. Vidi bilj. 1349 na str. 334-335.
- ¹⁵ Ugovor o naukovanju nije sačuvan, ali kasniji spis daje naslutiti da je upravo kod njega zanat izučio šibenski zlatar Domankuš (Dominik) Barnabin. O tome opširnije u cjelini 2.9. i 2.13.
- ¹⁶ Iz dokumenta nije sasvim jasno je li Mihovil Nikolin s Hvara stupio na nauk kod zlatara Stjepana Milgostića ili Stjepana Skočibuhe. O tome opširnije na stranici 38-39.
- ¹⁷ Vidi prethodnu bilješku.
- ¹⁸ Poznat je dokument o podmirenju računa između majstora i bivšeg učenika Ivana Grubišića Markovića s Brača. Vidi u cjelini 2.58.
- ¹⁹ U zlatarovoj oporuci iz 1485. godine stoji da je kod njega na nauku bio neki Bartul, ali ugovor o naukovanju nije pronađen. Vidi na stranici 136 i bilj. 1632 na str. 363-364.
- ²⁰ Godine 1497. sročeno je dokument o podmirenju računa između majstora i bivšeg učenika Sebastijana Šimunova Haramića iz Splita, iz kojega doznajemo da je učenik na nauku proveo šest godina, što vrijeme sklapanja ugovora stavlja u 1491. ili eventualno u 1490. godinu. Vidi u cjelini 2.85.
- ²¹ Iz nekoliko zadarskih dokumenta poznato je da je zlatar neko vrijeme živio u Šibeniku, ali u šibenskoj arhivskoj građi nisu sačuvani arhivski podaci o tome. Opširnije o tom zlataru u cjelini 2.6.
- ²² Petar Rankulin zacijelo nije živio u Šibeniku, ali je povremeno ondje boravio i očito poznao pojedine šibenske zlatare. Štoviše, na nauk u svoju zadarsku radionicu uzeo je dva šibenska dječaka, od kojih se jedan kasnije u Šibeniku bavio zlatarstvom. Vidi u cjelini 2.8.

-
- ²³ Iako se spominje u šibenskim arhivskim izvorima, zlatar vjerojatno nije djelovao u Šibeniku, iako je ondje boravio i ugovorio barem jednu zlatarsku narudžbu. O zlataru opširnije u cjelini 2.34.
- ²⁴ Valja imati na umu da Stjepan Jurjević možda i nije bio zlatar, već da je posrijedi zabuna bilježnika. Opširnije o tome u cjelini 2.38.
- ²⁵ Zlatar je u Šibeniku zabilježen svega jednom i to posredno, kada je u njegovo ime u Šibeniku njegov brat skopio ugovor naukovanju. Više o tom zlataru u cjelini 2.49.
- ²⁶ U Šibeniku je zabilježen svega jednom i to posredno, pa vjerojatno u tom gradu nije živio. Tome u prilog govori i podatak da je bio nastanjen u Veneciji. O zlataru više u cjelini 2.50.
- ²⁷ Ovaj je zlatar očito imao veze sa Šibenikom, gdje mu je čak povjerena jedna zlatarska narudžba, ali arhivska građa ne pruža podatke da je ondje djelovao. Opširnije o zlataru u cjelini 2.55.
- ²⁸ U šibenskim se dokumentima spominje posredno pa nije sigurno da je u Šibeniku živio, iako je očito imao određene veze sa šibenskim zlatarom Petrom, vjerojatno Petrom Matijevićem zvanim Farzonić.
- ²⁹ Zlatar vjerojatno nije živio i djelovao u Šibeniku već u Veneciji, ali je posredno zabilježen u jednom šibenskom spisu. Vidi u cjelini 2.69.
- ³⁰ Zlatar je u šibenskim izvorima zabilježen svega jednom, prilikom uzimanja učenika na nauk, kada je navedeno da živi u Ankoni. Vidi u cjelini 2.77.
- ³¹ Zabilježen je u Šibeniku samo prilikom raščišćavanja računa sa svojim majstorom pa je vjerojatno nakon toga napustio grad jer se nakon toga u šibenskim izvorima više ne spominje. O tome vidi u cjelini 2.85.
- ³² Šimun Vuković iz Trogira je u nekoliko navrata zabilježen u šibenskim arhivskim vrelima, ali je vrlo vjerojatno samo povremeno tamo navraćao. Opširnije o tome u potpoglavlju 2.87.
- ³³ Možda je riječ o zlataru Stjepanu Petrovu Farsuniću koji se u izvorima spominje i krajem 15. stoljeća.
- ³⁴ Zlatar vjerojatno nije živio u Šibeniku jer je zabilježen samo jednom kao dio imenske formule svoga sina.
- ³⁵ Vidi: KNJIGA STATUTA..., 1982., Knjiga druga, Poglavlje LVI.
- ³⁶ Z. JANEKOVIĆ RÖMER, 1994., 112.
- ³⁷ Njoj su čak četvorica šibenskih plemića, kao suci šibenske Velike kurije, dozvolila da preda svog sina na nauk kod majstora Andrije Cvitina Cimaturića (Lalića). Vidi bilj. 1648 na str. 366.
- ³⁸ Mletački star žita iznosio je 83,31 litru (J. KOLANOVIĆ, 1995., 307).
- ³⁹ Iz jednog kasnijeg ugovora saznajemo da je zlatar Petar Matijević svom bivšem učeniku ostao dužan dvadeset i sedam libara, što znači da je iznos otpremnine iznosio točno toliko ili više, ako je dio već podmirio.
- ⁴⁰ O tome opširnije u cjelini 2.41.
- ⁴¹ T. RAUKAR, 1977., 269, 270.
- ⁴² T. RAUKAR, 1977., 269, 270.
- ⁴³ T. RAUKAR, 1977., 269; T. ANDRIĆ, 2018., 149.
- ⁴⁴ T. RAUKAR, 1977., 269, 270.
- ⁴⁵ Vidi bilj. 1181 na str. 313.
- ⁴⁶ Vidi bilj. 1234 na str. 321.
- ⁴⁷ Cvito Fisković zabunom navodi da je zlatar Andrija (!) imao učenika Ivana (!), koji je imao udio u poslovima. Usporedi: C. FISKOVIĆ, 1984., 187.
- ⁴⁸ Vidi na stranici 106 i bilj. 1234 na str. 321.

-
- ⁴⁹ Opširnije u cjelinama 2.11. i 2.13.
- ⁵⁰ Više o tome na str. 83-84.
- ⁵¹ Opširnije vidi u cjelini 2.40.
- ⁵² Vidi na str. 136-137 i bilj. 1632 na
- ⁵³ Takav je, primjerice, bio poslovni prostor zlatara Frane Jursića. Vidi na stranici 147 i bilj. 1763 na str. 383.
- ⁵⁴ P. PAZZI, 1992., 15; J. CHERRY, 2011., 84.
- ⁵⁵ M. KOVAČEVIĆ, 2010., 605-616 s prethodnom literaturom.
- ⁵⁶ C. FISKOVIĆ, 1950.b, 196.
- ⁵⁷ C. FISKOVIĆ, 1949., 156.
- ⁵⁸ Riječ je o prostoru na kojemu se danas nalazi pravoslavna crkva Uspenia Bogomateri. Vidi u: D. ZELIĆ, 1999., 61-64, 184 i ondje navedenoj literaturi.
- ⁵⁹ Vrijeme nastanka Teofilova traktata u literaturi se različito navodi. Vidi: J. CHERRY, 2011., 9; M. PELC, 2004., 30; L. M. MEZZACASA, 2019., 37.
- ⁶⁰ Kako navodi Milan Pelc, navedene stavke bile su neizostavni dio svake zlatarske radionice. Vidi: M. PELC, 2004., 30.
- ⁶¹ Vidi na str. 766.
- ⁶² Vidi dokument br. 3 u prilogima.
- ⁶³ Riječ je o inventarima zlatara Stjepana Petrova i Pavla Derljanovića. Vidi dokumente br. 4 i br. 8 u prilogima. Primjerice, u zadarskoj srednjovjekovnoj arhivskoj građi pronađeni su i objavljeni popisi dobara zlatara Petra Lukina zvanog Turko (1380.), Pribislava Stojšina zvanog Antiquo (1391.) i Nikole Radakovića iz Bara (1452.), a u Splitu inventar zlatara Vlatka Petkovića Sankovića (1449.). O navedenim popisima dobara opširnije u: C. FISKOVIĆ, 1959., 123; S. ANTOLJAK, 1950. – 1952., dokument. br. 12; M. KOVAČEVIĆ, 2010., 78-79, 108; T. ANDRIĆ, 2018., 72, 101, 169, 225 (bilj. 1311), 244 (bilj. 1431), 257 (bilj. 1575), 258. O inventarima dvojice nizozemskih i dvojice francuskih zlatara iz druge polovine 15. stoljeća vidi u: R. W. LIGHTBOWN, 1992., 383 s ondje navedenom literaturom.
- ⁶⁴ Vidi dokument br. 4 u prilogima.
- ⁶⁵ O postojanju nakovanja različitih veličina, oblika i namjene svjedoči i Teofilov traktat. Vidi: TEOPHILUS, 1847., 212, 213.
- ⁶⁶ O srebrnim pliticama opširnije u cjelini 5.2.1.1.
- ⁶⁷ M. PELC, 2004., 30.
- ⁶⁸ O tim alatima vidi u Teofilovu traktatu: TEOPHILUS, 1847., 28, 29, 214, 215, 220, 221.
- ⁶⁹ U popisu dobara zlatara Nikole Radakovića iz Bara spominje se *una stampa cum un stampadur*, što je Giuseppe Praga protumačio kao podlogu za otiskivanje grafika i valjak te na temelju toga zaključio da se Nikola vjerojatno bavio i grafikom (G. PRAGA, 1934., 478-479). Pragu pretpostavku isprva je prihvatio i Cvito Fisković, ali je kasnije izrazio sumnju u takvo tumačenje navedenoga pojma jer je otkrio da je dubrovački zlatar Milan još 1381. godine posjedovao *stampe*. Milan Pelc u tom izrazu prepoznaje zlatarski alat za utiskivanje sitnih ukrasa, a Marijana Kovačević apliku za kostim i kalup za izradu aplik. Vidi: C. FISKOVIĆ, 1949., 149; C. FISKOVIĆ, 1950.a, 151; C. FISKOVIĆ, 1959., 114, 195-196, 195 (bilj. 702); M. PELC, 2005., 19; M. KOVAČEVIĆ, 2010., 839.

-
- ⁷⁰ Sipina se kost u tu svrhu koristi još i danas. Vidi u: C. CODINA, 2007., 52.
- ⁷¹ Opširnije u: I. PETRICIOLI, 1963., 141-145; I. PETRICIOLI, 1965., 219-220; I. PETRICIOLI, 1971., XII; M. GRGIĆ, 1972., 148; R. KRANJČEV, 1973. – 1974., 35-38; N. KLAJČ – I. PETRICIOLI, 1976., 543; R. JURIC, 1981., 199; I. BABIĆ, 1984., 321, 322; L'EUROPE DES ANJOU..., 2001., 343; I. PETRICIOLI, 2005., 280-284.
- ⁷² U poglavlje nisu uvrštene zlatarske tehnike koje nisu korištene u izradi šibenskih gotičkih zlatarskih djela i koje se ne spominju u šibenskim arhivskim izvorima 14. i 15. stoljeća.
- ⁷³ Opširnije o jadranskoj trgovini srebrom vidi u: S. MOSHER STUARD, 1975. – 1976., 95-143.
- ⁷⁴ Vidi bilj. 509 na str. 609.
- ⁷⁵ Izraz *argentum vivum* Marijana Kovačević tumači kao vrstu srebra koja se miješala s pozlatom, ali je zapravo riječ o „živom srebru“, odnosno živi pomoću koje se vršilo pozlaćivanje takozvanom tehnikom pozlaćivanja u vatri. Usporedi: M. KOVAČEVIĆ, 2010., 623.
- ⁷⁶ A. ODDY, 1981., 78; A. ODDY, 1982., 733.
- ⁷⁷ TEOPHILUS, 1847., 250, 251.
- ⁷⁸ A. ODDY, 1982., 733.
- ⁷⁹ MONUMENTA RAGUSINA..., tomes V, 1897., 229; C. FISKOVIĆ, 1949., 159.
- ⁸⁰ MONUMENTA RAGUSINA ..., tomes V, 1897., 229.
- ⁸¹ Vidi dokumente br. 7 i br. 9 u prilogima.
- ⁸² D. A. SCOTT, 2002., 3.
- ⁸³ O tim je djelima bilo govora u poglavlju *Djela anonimnih majstora*, a obrađena su i u katalogu.
- ⁸⁴ Vidi dokument br. 6 u prilogima.
- ⁸⁵ Vidi dokument br. 12 u prilogima.
- ⁸⁶ Vidi dokument br. 9 u prilogima.
- ⁸⁷ Vidi bilj. 314 na str. 581.
- ⁸⁸ Vidi bilj. 23 na str. 529-530.
- ⁸⁹ Vidi bilj. 1996 na str. 410..
- ⁹⁰ Vidi bilj. 278 na str. 562-563.
- ⁹¹ Vidi dokument br. 3 u prilogima.
- ⁹² Opširnije o mjedenim i kositrenim predmetima u srednjovjekovnom Šibeniku vidi u: G. BUDEČ, 2013.b, 149, 152-154, 156, 158, 160, 165, 167, 169, 171, 172.
- ⁹³ Vidi bilj.255 na str. 555-556, bilj. 304 na str. 574-578, bilj. 314 na str. 581.
- ⁹⁴ Vidi dokument br. 3 u prilogima i bilj. 495 na str. 605-606.
- ⁹⁵ Vidi bilj. 225 na str. 542 i bilj. 250 na str. 553-554.
- ⁹⁶ Vidi bilj. 298 na str. 572-573.
- ⁹⁷ Vidi bilj. 301 na str. 574.
- ⁹⁸ Vidi dokument br. 6 u prilogima.
- ⁹⁹ Vidi dokument br. 5 u prilogima.
- ¹⁰⁰ Vidi dokument br. 12 u prilogima.
- ¹⁰¹ M. KOVAČEVIĆ. 2010., 672.

-
- ¹⁰² O navedenim djelima vidi u cjelini *Djela anonimnih majstora* i katalogu djela.
- ¹⁰³ A. FUGA, 2004., 339.
- ¹⁰⁴ Reprodukciju naušnica vidi na stranici 677 i 680.
- ¹⁰⁵ Opširnije o tehnikama vidi u: A. FUGA, 2004., 344-348.
- ¹⁰⁶ Vidi dokument br. 3 u prilogima (pod *Cose et arzenti trouadi in botega...*).
- ¹⁰⁷ Vidi bilj. 503 na str. 6608.
- ¹⁰⁸ M. KOVAČEVIĆ, 2010., 672-673.
- ¹⁰⁹ A. FUGA, 2004., 349. Opširnije o navedenim vrstama emajla u: M. KOVAČEVIĆ, 672-681.
- ¹¹⁰ Nisam uspjela utvrditi je li riječ o nijelu ili crnom emajlu. U dokumentaciji tvrtke Kvinar d.o.o., koja je provela posljednju restauraciju djela, među tehnikama je naveden emajl. O kaležu vidi i u cjelini 4.1.3. i katalogu djela.
- ¹¹¹ H. R. HAHNLOSER – S. BRUGGER-KOCH, 1985.
- ¹¹² N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1975.b, 85.
- ¹¹³ N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1975.b, 86.
- ¹¹⁴ Vidi na stranici 132 i bilj. 1585 na str. 357-358.
- ¹¹⁵ Još uvijek nije sa sigurnošću utvrđeno je li riječ o staklenim ili kristalnim *thecama*.
- ¹¹⁶ P. BENGTTSSON MELIN, 2014., 260.
- ¹¹⁷ R. W. LIGHTBOWN, 1992., 12-14.
- ¹¹⁸ P. BENGTTSSON MELIN, 2014., 260.
- ¹¹⁹ K. F. BIANCHI, 1888., 30; I. ANZULOVIĆ, 2006., 212. Budući da Bianchi navodi da je neki Mika Andrijin Zadrani na Istoku naučio „*pescare conchiglie*“, čemu je po povratku u domovinu podučio svoju braću, nije sasvim sigurno misli li se pod tim na izlov prirodnih ili doista kultiviranih bisera.
- ¹²⁰ A. FUGA, 2004., 308.
- ¹²¹ Marijana Kovačević u izrazu *zoia* prepoznaje pojaseve urešene biserima, ali čini mi se da je riječ o nekoj vrsti nakita (od mlet. *zogia*). Značenje riječi vidi u: G. BOERIO, 1867., 819.
- ¹²² Ivna Anzulović smatra da se pod tim pojmom krije oplećak/prsluk. Vidi: I. ANZULOVIĆ, 2007., 259-260, 265.
- ¹²³ Vidi bilj. 263 na str. 558-559, bilj. 259 na str. 557-558.
- ¹²⁴ Iz zapisa nije sasvim jasno jesu li grbove sadržavali odjevni predmeti ili na njih aplicirani biseri.
- ¹²⁵ Vidi bilj. 304 na str. 275-578.
- ¹²⁶ Vidi bilj. 315 na str. 581-583.
- ¹²⁷ Vidi bilj. 300 na str. 573.
- ¹²⁸ Vidi bilj. 243 na str. 550-551.
- ¹²⁹ Vidi bilj. 278 na str. 562-563.
- ¹³⁰ Vidi bilj. 500 na stranici 606-607.
- ¹³¹ Vidi bilj. 248 na str. 552-553.
- ¹³² Vidi bilj. 301 na str. 574-575.
- ¹³³ Vidi bilj. 259 na str. 557-558.
- ¹³⁴ P. KRUŽIĆ – E. TESKEREDŽIĆ, 2002., 158.

-
- ¹³⁵ THE GROVE ENCYCLOPEDIA..., 2006., 273.
- ¹³⁶ O tome više u poglavlju o kronicama (poglavlje 5.2.3.11.).
- ¹³⁷ Vidi bilj. 284 na str. 565.
- ¹³⁸ THE GROVE ENCYCLOPEDIA..., 2006., 13.
- ¹³⁹ Vidi bilj. 226 na str. 542 i bilj. 301 na str. 574-575 te bilj. 259 na str. 557-557 i bilj. 304 na str. 575-578.
- ¹⁴⁰ Vidi bilj. 298 na str. 572-573.
- ¹⁴¹ Vidi bilj. 304 na str. 575-578.
- ¹⁴² P. BENGTSSON MELIN, 2014., 260.
- ¹⁴³ Osim navedenih mjera, postojala je i *libbra d'oro et argento filato* (Z. HERKOV, 1971., 82), za koju smatram da se koristila pri vaganju namotaja zlatnog i srebrnog konca te zlatne i srebrne žice.
- ¹⁴⁴ Težine vidi u: Z. HERKOV, 1971., 81, 83.
- ¹⁴⁵ Z. HERKOV, 1971., 81; P. PAZZI, 1992., 43. U Zadarskom srednjovjekovnom Statutu zabilježeno je da je težina venecijanske marke iznosila 238,299 grama. Vidi: ZADARSKI STATUT..., 1997., Reformacije 121, str. 603.
- ¹⁴⁶ Z. HERKOV, 1971., 81.
- ¹⁴⁷ Z. HERKOV, 1971., 81.
- ¹⁴⁸ Z. HERKOV, 1971., 82
- ¹⁴⁹ Vidi bilj. 966 na str. 289-291 (upis pri kraju dokumenta).
- ¹⁵⁰ Kvaliteta srebra se na sličan način označavala i u zadarskim izvorima 14. stoljeća. Vidi u: M. KOVAČEVIĆ, 2010., 623-625.
- ¹⁵¹ O kvaliteti zlata i srebra u Veneciji te značenju pojedinih oznaka vidi u: P. PAZZI, 1992., 39, 46-47.
- ¹⁵² Vidi dokument br. 10 u prilogima.
- ¹⁵³ Vidi dokument br. 7 u prilogima.
- ¹⁵⁴ Vidi dokument br. 12 u prilogima.
- ¹⁵⁵ Vidi dokument br. 15 u prilogima.
- ¹⁵⁶ Vidi bilj. 500 na str. 606-607.
- ¹⁵⁷ Vidi bilj. 316 na str. 209.
- ¹⁵⁸ Vidi bilj. 590 na str. 239-240.
- ¹⁵⁹ Vidi bilj. 500 na str. 606-607.
- ¹⁶⁰ Vidi bilj. 966 na str. 289-291.
- ¹⁶¹ Vidi bilj. 500 na str. 606-607.
- ¹⁶² Vidi bilj. 247 na str. 552.
- ¹⁶³ Vidi bilj. 648 na str 246.
- ¹⁶⁴ Vidi bilj. 298 na str. 572-573.
- ¹⁶⁵ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 124.
- ¹⁶⁶ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 120.
- ¹⁶⁷ Đ. LAKOŠELJAC, 2020.b, 130 (upis pod brojem 252).
- ¹⁶⁸ Vidi bilj. 278 na str. 561-561.
- ¹⁶⁹ Vidi bilj. 42 na str. 181.

-
- ¹⁷⁰ Vidi dokument br. 9 u prilogama.
- ¹⁷¹ Vidi i bilj. 319 na str. 583.
- ¹⁷² STATUT GRADA SPLITA..., 1998., Knjiga četvrta, Gl. CXXI.
- ¹⁷³ C. FISKOVIĆ, 1949., 157 s ondje citiranom literaturom.
- ¹⁷⁴ MONUMENTA RAGUSINA..., tomes V, 1897., 229; C. FISKOVIĆ, 1949., 157.
- ¹⁷⁵ C. FISKOVIĆ, 1949., 157 s ondje citiranom literaturom.
- ¹⁷⁶ C. FISKOVIĆ, 1949., 146.
- ¹⁷⁷ HRVATSKA I EUROPA..., 2000., 684. O kontroli zlatarskog obrta u Dubrovačkoj Republici opširnije u: C. FISKOVIĆ, 1949., 157-159 i ondje navedenoj literaturi.
- ¹⁷⁸ R. W. LIGHTBOWN, 1987., 61; M. KOVAČEVIĆ, 2010., 621.
- ¹⁷⁹ Vidi bilj. 2122 na str. 425 i bilj. 2156 na str. 428.
- ¹⁸⁰ Vidi u dokument br. 3 u prilogama.
- ¹⁸¹ Taj izrazito tvrdi kamen poznat je pod nazivom *pietra del paragone* ili *pietra di paragone*, ali je ponekad korišten i iskrivljeni oblik riječi, to jest *parangon*. Vidi: G. BOERIO, 1867., 471 (PARANGÒN), 508 (PIERA; piera del toco o de paragòn)
- ¹⁸² Službenici zaduženi za kontrolu kvalitete zlata i srebra korištenog u izradi zlatarskih radova. O njima opširnije u: P. PAZZI, 1992., 29, 45, 48, 52; P. PAZZI, 1996, 31-32).
- ¹⁸³ P. PAZZI, 1992., 40; P. PAZZI, 1996, 31.
- ¹⁸⁴ P. PAZZI, 1992., 40; P. PAZZI, 1996, 31.
- ¹⁸⁵ Vidi dokument br. 11 u prilogama.
- ¹⁸⁶ S. T. PETRIC, 1997., 98.
- ¹⁸⁷ L. ČORALIĆ, 1991., 88.
- ¹⁸⁸ S. T. PETRIC, 1997., 97.
- ¹⁸⁹ S. T. PETRIC, 1997., 101.
- ¹⁹⁰ I. BENYOVSKY – T. BUKLIJAŠ, 2005., 1.
- ¹⁹¹ M. KOVAČEVIĆ, 2010., 616-617 s ondje navedenom literaturom; Z. DUNDOVIĆ, 2019., 65-82.
- ¹⁹² K. VOJNOVIĆ, 1899., 33; C. FISKOVIĆ, 1949., 154-156, 158, 159, 160, 163, 191; V. LUPIS, 2003., 105-110.
- ¹⁹³ Vidi bilj. 306 na str. 207.
- ¹⁹⁴ A. ŠUPUK, 1975., 29; A. ŠUPUK, 1979., 152 (*Stipan Milgostich layce orixe*).
- ¹⁹⁵ Iako nije zabilježen u matrikuli, u nekoliko je navrata zabilježeno da je vodio neke poslove bratovštine pa je vjerojatno i sam bio član. U prilog tomu govori i činjenica da je s Domankušem (Dominikom) Barnabinim izradio bratovštinski srebrni križ.
- ¹⁹⁶ A. ŠUPUK, 1975., 29 (*Domancus*); A. ŠUPUK, 1979., 147.
- ¹⁹⁷ A. ŠUPUK, 1975., 28 (*m.o Piero Matieuich*); A. ŠUPUK, 1979., 151.
- ¹⁹⁸ A. ŠUPUK, 1975., 29 (*Marin*).
- ¹⁹⁹ Nije naveden među bratimima u matrikuli, ali se u knjizi računa bratovštine u nekoliko navrata spominje kao gvardijan i bivši gvardijan bratovštine, o čemu je bilo govora u poglavlju o zlataru (potpoglavlje 2.37.).

-
- ²⁰⁰ Osim što se navodi među bratimima u matrikuli (A. ŠUPUK, 1975., 29 – *Nicolo Iaxich anno 1508 – 1515*), Nikola je nekoliko puta zabilježen kao nadstojnik i zastupnik bratovštine. Vidi u potpoglavlju 2.83.
- ²⁰¹ A. ŠUPUK, 1979., 159.
- ²⁰² Zlatar je naveden među bratimima u matrikuli (A. ŠUPUK, 1975., 29 – *Piero Negro anno 1515.*; A. ŠUPUK, 1979., 153.), ali se i u knjizi računa bratovštine javlja zastupnik, nadstojnik i operarij. O tome vidi u cjelini 2.86.
- ²⁰³ Vidi u cjelini 2.40.
- ²⁰⁴ A. ŠUPUK, 1979., 137–138.
- ²⁰⁵ Vidi dokument br. 5 u prilogima.
- ²⁰⁶ Vidi na stranici 538 na str. 236.
- ²⁰⁷ Šibenska arhivska građa iz 14. stoljeća fragmentarno je sačuvana pa ne sadrži podatke o zlatarskim djelima.
- ²⁰⁸ Vidi u cjelini 2.19.
- ²⁰⁹ Vidi dokument br. 1 u prilogima.
- ²¹⁰ Vidi bilj. 23 na str. 529-530.
- ²¹¹ A. ŠUPUK, 1975., 27.
- ²¹² A. ŠUPUK, 1975., 27.
- ²¹³ A. ŠUPUK, 1975., 28.
- ²¹⁴ O zlataru opširnije u cjelini 2.10.
- ²¹⁵ Vidi na stranici 44-45.
- ²¹⁶ Vidi na stranici 44-45.
- ²¹⁷ O tom raspelu opširnije na stranici 457-460.
- ²¹⁸ V. MIAGOSTOVICH, 1910., 27.
- ²¹⁹ E. HILJE, 2018.a, 448.
- ²²⁰ Vidi na str. 52 i bilj. 374 na str. 217-219.
- ²²¹ Vidi u cjelini 2.40.
- ²²² O tome opširnije u cjelini 2.40.
- ²²³ U posljednjoj četvrtini 16. stoljeća zlatar i graver Horacije Fortezza izradio je srebrne reljefne aplikacije na koricama matrikule bratovštine sv. Duha (1577.), bratovštine sv. Andrije (1585.), bratovštine sv. Ivana Krstitelja (1592.) i bratovštine sv. Barbare (oko 1593.) (M. PELC, 2004., 19-22, 87-97).
- ²²⁴ Vidi bilj. 1130 na str. 304.
- ²²⁵ Zapis Krste Stošića glasi: „*God. 1449-50 majstor Karlo zlatar potrošio je nešto srebra i zlata za matrikulu i primio za posao 9 lira. Mala svota, ipak (?) nije isključeno da je on napravio od srebra i pozlatio Gospin lik, koji plaštem zaštićuje bratime, a taj se rad i drugi manji danas nalaze za ures najnovijega misala.*“ K. STOŠIĆ, *Nova crkva*, rukopis, 25.
- ²²⁶ A. ŠUPUK, 1975., 28.
- ²²⁷ Vidi na str. 98 i u bilj. 1114 na str. 303.
- ²²⁸ Čini se da Krsto Stošić navedeni zapis nije najbolje razumio pa je plemiće Ivana Vrančića i Šimuna Šižgorića u jednom od svojih rukopisa greškom naveo kao zlatare. Taj su podatak od njega preuzeli i drugi autori pa su u literaturu uvedena dva nepostojeća zlatara. Usporedi: K. STOŠIĆ, *Povijest Šibenika*, III/10

(Zlatari), rukopis, fol. 2; C. FISKOVIĆ, 1949., 147; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1982., 217; N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1991., 141.

²²⁹ K. STOŠIĆ, 1932.b, 407.

²³⁰ Vidi u potpoglavlju 2.35. i dokumentu br. 2 u priložima.

²³¹ Dana 28. kolovoza 1458. godine u požaru je stradalo nekoliko šibenskih crkava i samostana, a među njima i crkva sv. Duha (K. STOŠIĆ, 1932.b, 400).

²³² Vidi na stranici 84 i u dokument br. 5 u priložima.

²³³ Vidi na stranici 112 i u dokument br. 7 u priložima.

²³⁴ O tome opširnije u poglavlju *Sačuvana djela poznatih majstora*.

²³⁵ J. A. SOLDO, 1975., 109.

²³⁶ G. Ferrante, Regesti dell'Archivio notarile di Zara, sv. II/39, Angelo de Gronda e Francisco di Giacomo da Venezia, fol 5'. Raspelo se obvezao izraditi zlatar Dujam Matafarić.

²³⁷ HR-DAZD-31, BZ, Simon Damiani, B I, F I/3, fol. 64, 64'.

²³⁸ HR-DAZD-31, BZ, Johannes de Calcina, B II, F IV/2, fol. LVIII. Izrada križa bila je povjerena zlataru Jurju pok. Ratka, ali ga nije dovršio pa je 1447. godine vratio stotinu sedamnaest libara koje je dobio.

²³⁹ O procesijama u Šibeniku u prošlosti vidi: K. STOŠIĆ, 1931., 3-4.

²⁴⁰ Vidi na stranici 83-84 i u bilj. 966 na str. 289-291.

²⁴¹ Vidi na stranici 73-74 i u bilj. 703 na str. 253-255.

²⁴² E. HILJE, 2007., 304.

²⁴³ Više o tome na stranici _____. Vidi i dokument br. 6 u priložima.

²⁴⁴ O raspelu opširnije u cjelini 4.1.2. i katalogu (kat. 12).

²⁴⁵ O raspelu opširnije u cjelini 4.1.2. i katalogu (kat. 13).

²⁴⁶ Vidi dokument br. 10 u priložima.

²⁴⁷ (...) *Petrus Radmillouicg dictus Cosina ad respondendum magistro Matheo aurifici*. (...) (HR-DAŠI-263, BŠ, kut. 11/III, Ante Campolongo, F 10/Vik, fol. 222').

²⁴⁸ Vidi bilj. 1016 na str. 295.

²⁴⁹ A. VALIER, 1579., (Visitatio Sibenicensis), rukopis, fol. 44'. U Valierovoj vizitaciji crkva Gospe od Kaštela (sv. Marije od Kaštela) popisana je kao crkva *ecclesia Sancti Michaelis in Castro Sibenici*.

²⁵⁰ M. PRIULI, 1603., rukopis, fol. 63'.

²⁵¹ J. ĆUZELA, 2005., 38.

²⁵² Vidi na str. 121 i dokument br. 9 u priložima.

²⁵³ S. T. PETRIC, 1997., 130.

²⁵⁴ S. T. PETRIC, 1997., 108.

²⁵⁵ K. STOŠIĆ, 1941., 224, 233.

²⁵⁶ K. STOŠIĆ, 1933.a, 10; S. T. PETRIC, 1997., 126.

²⁵⁷ K. STOŠIĆ, 1941., 56, 84, 103, 104, 119, 231, 233.

²⁵⁸ Vidi na stranici 1021 na str. 296.

²⁵⁹ Vidi dokument br. 11 u priložima.

²⁶⁰ Vidi dokument br. 12 u priložima.

-
- ²⁶¹ Vidi bilj. 1271 na str. 325.
- ²⁶² Vidi dokument br. 13 u priložima.
- ²⁶³ Vidi dokument br. 14 u priložima.
- ²⁶⁴ Vidi dokument br. 15 u priložima.
- ²⁶⁵ Vidi dokument br. 16 u priložima.
- ²⁶⁶ Krsto Stošić u rukopisu navodi samo sljedeću bilješku bez datuma i signature: „*Nikola Jakšić zlatar (...) God. 1508. pozlatio je 5 kandelira od srebra za crkvu sv. Mihovila u Pokrovniku*“ (K. STOŠIĆ, *Povijest Šibenika*, III/10 (Zlatari), rukopis, fol. 3.). Podatak je od njega preuzela i objavila Nevenka Bezić-Božanić, ali je pritom navela pogrešan titular crkve (N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1976., 378), što je kasnije ponovila i Ksenija Kalauz (K. KALAUZ, 1998., 117). Međutim, podatak nije bilo moguće provjeriti jer dokument nije pronađen tijekom arhivskih istraživanja. Možda je promaknuo mojoj pažnji ili se nalazi u nekom od crkvenih fondova u Biskupijskom arhivu koje zbog nedostatka vremena nisam uspjela istražiti za potrebe ovoga rada.
- ²⁶⁷ Vidi dokument br. 21 i dokument br. 22 u priložima.
- ²⁶⁸ Vidi dokumente br. 17, br. 18, br. 19 i br. 20 u priložima.
- ²⁶⁹ Vidi dokument br. 17 u priložima.
- ²⁷⁰ Vidi dokument br. 18 u priložima.
- ²⁷¹ Vidi dokument br. 19 u priložima.
- ²⁷² Vidi dokument br. 20 u priložima.
- ²⁷³ O tome opširnije na stranici 468-471.
- ²⁷⁴ J. BELAMARIĆ, 2011., 433-434 (kat. Z/39).
- ²⁷⁵ Vidi dokument br. 1 u priložima.
- ²⁷⁶ Vidi bilj. 703 na str. 253-255 i bilj. 1114 na str. 303.
- ²⁷⁷ Vidi dokument br. 11 u priložima.
- ²⁷⁸ Vidi dokument br. 15 u priložima.
- ²⁷⁹ Vidi dokument br. 16 u priložima.
- ²⁸⁰ Vidi bilj. 374 na str. 217-219.
- ²⁸¹ Vidi dokument br. 2 u priložima.
- ²⁸² Vidi dokument br. 5 u priložima.
- ²⁸³ Vidi dokument br. 6 u priložima.
- ²⁸⁴ Vidi dokument br. 7 u priložima.
- ²⁸⁵ Opširnije o tom raspelu u cjelini *Sačuvana djela poznatih majstora*.
- ²⁸⁶ Vidi dokument br. 9 u priložima.
- ²⁸⁷ Vidi dokument br. 12 u priložima.
- ²⁸⁸ Vidi dokument br. 14 u priložima.
- ²⁸⁹ Vidi bilj. 703 na str. 253-255.
- ²⁹⁰ Vidi dokument br. 10 u priložima.
- ²⁹¹ Vidi bilj. 1021 na str. 296.
- ²⁹² Vidi dokument br. 22 u priložima.

7. ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

Premda su rukopisne bilješke i radovi don Krste Stošića te publikacije nekolicine autora ukazivale na postojanje zlatarskog obrta u Šibeniku tijekom kasnoga srednjeg vijeka, tom segmentu nacionalne zlatarske baštine ranije nije bila posvećena značajnija pažnja. Unatoč naporima manjeg broja istraživača, sve do nedavnih istraživanja provedenih za potrebe ovoga rada, šibensko kasnosrednjovjekovno zlatarstvo bilo je veoma skromno proučeno. Dosadašnja saznanja o toj temi zasnivala su se na manjem broju atraktivnih i izdvojenih arhivskih podataka o pojedinim zlatarima i zlatarskim narudžbama te na uopćenim zaključcima o sačuvanim zlatarskim djelima koja nisu bila detaljnije analizirana.

Kako bi se stekao cjelovitiji uvid u stupanj razvijenosti zlatarskog obrta u Šibeniku tijekom 14. i 15. stoljeća, bilo je nužno provesti opsežna arhivska i terenska istraživanja kojima se nastojalo utvrditi količinu i način funkcioniranja šibenskih kasnosrednjovjekovnih zlatarskih radionica, te razinu sačuvanosti i umjetničke vrijednosti postojećeg korpusa zlatarskih djela. Pritom je utvrđeno da su arhivski podaci i zlatarski radovi iz 14. stoljeća krajnje fragmentarno sačuvani, što onemogućava donošenje konkretnijih zaključaka o šibenskom zlatarstvu toga perioda. No, ako je suditi prema općim prilikama u Šibeniku onoga vremena i drugim vidovima umjetničkog izražavanja, moguće je pretpostaviti da je i zlatarski zanat bio daleko od svog zenita. Ako se u obzir uzme činjenica da je Šibenik status grada stekao tek 1298. godine osnutkom Šibenske biskupije, a komunalnu autonomiju u pravnom smislu još i kasnije – 1322. godine prihvaćanjem mletačkog vrhovništva – očekivano je da su obrti umjetničkog usmjerenja u to doba još uvijek bili u povojima. Iako je na krilima stečene crkvene autonomije i civiteta u prvim desetljećima 14. stoljeća razvoj Šibenika kao urbanog središta vjerojatno krenuo uzlaznom putanjom, nevolja ga je zadesila već sredinom 14. stoljeća, kada je grad poharala kuga u kojoj je stradao veliki dio stanovništva pa tako i obrtnika. Stavljanjem dalmatinske obale i hrvatskog zaleđa pod anžuvinsko žezlo 1358. godine ostvarena je politička integracija navedenog prostora, što je u drugoj polovini stoljeća (zbog snažnih veza sa zaleđem i Bosnom) omogućilo nagli gospodarski uspon dalmatinskih gradova. Premda je Šibenik zahvaljujući centralizaciji vlasti i slabljenju feudalne vlastele u zaleđu vjerojatno doživio ekonomski procvat zasnovan na kopnenoj i pomorskoj trgovini te slobodnom kretanju ljudi i razmjeni dobara, to se, izgleda, nije značajnije očitvalo u sferi umjetničkog izražavanja. Tome u prilog govori i činjenica da se na šibenskom području do današnjih dana sačuvao izrazito skroman broj

kiparskih, slikarskih i zlatarskih djela iz 14. stoljeća. To zacijelo nije posljedica isključivo postupnog propadanja umjetnina tijekom vremena, već skromnijeg izvornog korpusa.

Na osnovu likovno-stilskog izraza u 14. stoljeće moguće je datirati ophodno raspelo iz samostana na otočiću Visovcu na rijeci Krki, a na smjenu 14. i 15. stoljeća ophodno raspelo iz šibenske crkve sv. Križa te raspelo iz samostana na otoku Krapnju. Dok je visovačko i krapanjsko raspelo zbog naivnog oblikovanja teško pouzdano datirati, poblizu dataciju bakrenog pozlaćenog raspela iz crkve sv. Križa omogućava skupina srodnih ophodnih križeva i drugih zlatarskih radova sačuvanih na širem jadranskom području, koje je Nikola Jakšić na osnovu ophodnog križa iz crkve sv. Marije Male u Novigradu datirao u sam kraj 14. stoljeća. Premda raspela s Visovca i iz dolačke crkve sv. Križa pokazuju određene dodirne točke sa zadarskim zlatarstvom onoga vremena, za sada nije moguće pouzdano utvrditi jesu li izrađeni u Zadru ili kod nekih šibenskih zlatara koji su ostvarivali veze sa zadarskim zlatarskim krugom 14. stoljeća. Naime, valja imati na umu da su isti zlatari ponekad djelovali u više gradova pa su odrednice poput „šibenski zlatar“, „zadarski zlatar“ i slično, u tom slučaju problematične. Budući da su se na šibenskom i skradinskom području do današnjih dana sačuvala svega tri monumentalna zlatarska rada koja je s više ili manje sigurnosti moguće datirati u 14. stoljeće, o pojavi prvih iskaza gotičkog senzibiliteta u šibenskom zlatarstvu moguće je tek nagađati. Iako iz tog razdoblja vjerojatno potječe određena količina naušnica i prstenja, nakit ovom prilikom nije analiziran zbog brojnosti i izostanka primjeraka izrazitijih likovnih karakteristika. U 14. stoljeću šibensko zlatarstvo zacijelo nije bilo na visokom stupnju razvoja, ali to ne znači da u gradu nije bilo zlatara. Naime, prvi imenom poznati šibenski zlatar, Dominik Ivanov, zabilježen je još 1297. godine u Zadru, gdje je sastavio svoju oporuku. Međutim, nakon toga o šibenskim zlatarima nema nikakvih podataka sve do kraja 14. stoljeća jer je šibenska arhivska građa prethodnog razdoblja uništena ili odnesena iz Šibenika. Ipak, u nekoliko sačuvanih sveščića bilježničkih spisa iz zadnje četvrtine 14. stoljeća zabilježeno je šest zlatara, od kojih se barem jedan pouzdano bavio tim zanatom.

U izvorima prve četvrtine 15. stoljeća spominje se šesnaest zlatara, s time da četvorica vjerojatno nisu djelovala u tom gradu. Od preostale dvanaestorice zlatarstvom su se pouzdano bavila tek petorica: Grgur Milošev (Milošević), Stjepan Milgostov (Milgostić) zvani Jajce, Ivan Punković iz Skradina, Domankuš (Dominik) Barnabin, Stjepan Ivanov Skočibuha i Mihovil Ratković iz Splita. Vjerojatno je njima moguće pridružiti i Stjepana Nikolina Ungara, kod kojega je, po svemu sudeći, zanat izučio zlatar Domakuš. Kako pokazuje arhivska građa,

najaktivniji među njima bili su rečeni Domankuš i Stjepan Ivanov Skočibuha. Premda je potonji za života stekao iznimno bogatstvo, baš kao i Stjepan Milgostić zvani Jajce – utemeljitelj kapele sv. Stjepana u crkvi Sv. Barbare – vjerojatno su tome više pridonijeli drugi vidovi poslovanja, a možda i neka naslijeđena dobra o kojima nemamo saznanja. Naime, obojica zlatara posjedovala su nekoliko kuća i veći broj zemalja, a Stjepan Skočibuha i nekoliko poslovnih prostora (*apotheca*) koje je iznajmljivao drugim obrtnicima. U jednom od njih bila je smještena i njegova zlatarska radionica, čija je oprema popisana u zlatarovu inventaru. Riječ je o iznimno značajnom dokumentu koji pomaže u oslikavanju radnog prostora kasnosrednjovjekovnih zlatara, odnosno stjecanju boljeg uvida u tehnike, materijale i alate. Premda izvori potvrđuju da je u prvoj četvrtini 15. stoljeća u Šibeniku bilo aktivnih zlatara, na osnovu sačuvanih dokumenata i korpusa djela nije moguće donositi konkretnije zaključke o razvijenosti zlatarskog obrta toga razdoblja.

Ipak, čini se da je do rasplamsavanja zlatarske produkcije došlo u drugoj i trećoj četvrtini 15. stoljeća, usporedo s općim uzletom grada koji se odrazio na sve aspekte života. Izgleda da je u to vrijeme – u vrijeme najintenzivnije gradnje šibenske katedrale – Šibenik bio prepoznat kao prosperitetno, ali još uvijek umjetnički nezasićeno središte, koje je obrtnicima raznih zanata, pa tako i zlatarima, omogućavalo lakšu afirmaciju. Vjerojatno su upravo iz tog razloga u tom razdoblju u Šibenik doselili brojni zlatari iz drugih dalmatinskih i talijanskih gradova, a među njima i jedan zlatar iz kontinentalne Hrvatske (Požege). U tom je smislu znakovito da su više od polovice imenom poznatih zlatara zabilježenih u šibenskim arhivskim izvorima 15. stoljeća činili pojedinci iz drugih gradskih središta. Upravo u vremenu takozvanog „zlatnog doba“ Šibenske povijesti, djelovao je najveći broj zlatara, stoga ne iznenađuje da iz tog vremena potječe i najveći broj dokumenata o zlatarskim narudžbama i posredno zabilježenim zlatarskim radovima te ugovorima o naukovanju i poslovnim zajednicama pojedinih zlatara.

Iz toga razdoblja potječe i najveći broj arhivskih podataka o djelima profanog zlatarstva. Naime, arhivski izvori potvrđuju da je fundus zlatarskih radova profane namjene izvorno bio višestruko veći od fundusa zlatarskih radova sakralnog karaktera. Nažalost, uslijed nepovoljnih povijesnih okolnosti i promjene ukusa te pretakanja i diobe obiteljskih dobara, djela profanog gotičkog zlatarstva postupno su posve iščezla iz fizičke pojavnosti, a potom i iz sjećanja, pa o njima danas svjedoči samo sačuvana arhivska građa. Iako je među zlatarskim radovima profane namjene bilo i importa, nedvojbeno je da su upravo lokalni zlatari izradili najveći dio nakita, a zacijelo i znatnu količinu posuđa, osobito plitica.

U tom je periodu nastao i najveći broj danas sačuvanih ophodnih križeva, najvećim dijelom u radionicama nepoznatih šibenskih zlatara, koji možda ponajbolje oslikavaju ukus šibenskog društva onoga vremena. Naime, ikonografska arhaičnost i naglašenija doza naivnosti šibenskim ophodnim raspelima daje izraženiji pučki izraz, koji je na lokalnim djelima te vrste primjetan i u kasnijim stoljećima

Nakon pada Bosne 1468. godine započeli su sve učestaliji prodori Osmanlija na područje šibenskog kotara, što je postupno dovelo do uništavanja autohtonog načina života i migracije preostale populacije prema gradu, te smanjivanja distriktualnog područja o kojemu je u znatnoj mjeri ovisio prosperitet grada. No, iako su osmanlijska naviranja krajem 15. i početkom 16. stoljeća prouzročila gospodarsku stagnaciju drugih dalmatinskih gradova, čini se da se na Šibenik to nije odrazilo u tolikoj mjeri zahvaljujući trgovini sa zaleđem i izvozu soli u okupirana područja. Međutim, tijekom 16. stoljeća osmanlijska je opasnost sve više rasla, a mletačka vlast jačala, što je postupno dovelo do zamiranja lokalnih zlatarskih radionica i sve većeg broja importiranih (mletačkih) zlatarskih djela. Iako je već početkom 16. stoljeća znatno opao broj zlatara i njihova pojavnost u arhivskim izvorima, o snazi šibenskog zlatarstva tijekom 16. stoljeća bit će moguće suditi tek nakon sustavnijeg proučavanja sačuvanih djela i arhivskih izvora iz toga razdoblja.

Premda su okolnosti u 15. stoljeću bile iznimno povoljne za razvoj šibenskog zlatarstva, ono ipak nije doseglo stupanj razvoja razvijenijih zlatarskih središta s dugom tradicijom, poput Zadra i Dubrovnika, ali se, čini se, donekle uspjelo približiti razini onoga u gradovima poput Trogira i Splita. Šibenik se, naime, kao gradsko središte razvio razmjerno kasno, pa je od stjecanja crkvene samostalnosti i civiteta do prvih prodora Osmanlija proteklo svega dvjestotinjak godina, što je izgleda bilo nedovoljno za ozbiljno rasplamsavanje zlatarskog zanata.

8. PRILOZI

8.1. Arhivski dokumenti

1.

1426., 27. VI.

U Šibeniku. Zlatar Dominik prima stotinu i pet libara kao ostatak novca za izradu kaleža koji je izradio za crkvu sv. Frane u Šibeniku i za vlastito srebro koje je u izradu utrošio, u skladu s ugovorom od 2. ožujka 1421. godine.

(na margini:) Quietatio fratrum minorum.

Die predicta.

Actum Sibenici in cancellaria comunis, presentibus ser Nicolao Petreuich exeminatore, Gregorio quondam Georgii Tuertcouich et Christoforo Volcassino testibus et cetera. Magister Dominicus aurifex per se et suos heredes fuit contentus et confessus se habuisse et recepisse a fratre Georgio Breceuaç, guardiano monasteri et conuenti Sancti Francisci de Sibinico et a ser Tomasio Iuich (?) procuratori dicte ecclesie, libras centum et quinque denariorum pro resto facture vnus calicis quod dictus magister Dominicus fecit dicte ecclesie, secundum conuentionem factum cum guardiano dicti conuenti et procuratori dicte ecclesie prout patet publico instrumento manu mei notarii infrascripti sub 1421, die secundo marcii, et pro resto argenti positi (*jedna riječ nejasna*) suo proprio in dicto calice. Renuntians exceptione non habitis et non receptis dictam pecuniam pro resto predicto et omnia alia (*jedna riječ oštećena*). Qua propter predictus magister Dominicus per se et suos heredes fecit dicto fratre Georgio guardiano stipulanti nomine et vice dicte ecclesie finem, quietacionem, remissionem et pactum de vltorius non petendo. Promitens per se et suos heredes dicto fratri Georgi guardiano et /et/ dicto ser Thomasio Iuich procuratori suprascriptis, nomine dicte ecclesie, pactum, finem et quietacionem et omnia et singula scripta firma et rata habere et tenere et non contrafacere uel venire, sub pena quarta et refectione omnium damnorum et cetera, et pena soluta uel non rata maneant omnia et singula scripta. Hoc pacto inter ipsas partes habito quod si ullo vmque tempore reparetur ipsum magistrum Dominicum plus habuisse quam habere deberit pro dicto calice uel tamen habuisse debito quod vna pars alteri reffere (?) manetur (?) et cetera.

(HR-DAŠI-263, BŠ, Kut. 10, 11/I, Martin Ferro, F E, fol. 20'-21).

2.

1444., 25. II.

U Šibeniku. Zlatar Juraj Grubanov iz Klisa, stanovnik Šibenika, obvezuje se predstavnicima bratovštine sv. Duha izraditi srebrni pozlaćeni križ poput manjeg križa u crkvi sv. Trojstva. Za njega jamči zlatar Pavao Derljanović, koji 3. siječnja 1446. godine predaje rečeni križ.

(na margini:) Fraternalitatis ecclesie Sancti Spiritus conuentio laborerii vnus crucis. / Publicatum pro fraternalitate.

Die XXV° februarii 1444to, indictione VII^a.

Actum Sibenici in cancellaria comunis, coram ser Iacobo Nicolini examinatore comunis, presentibus Francisco Diunich et Doymo Gradicich de Sibenico testibus et cetera. Ibique magister Georgius aurifex quondam Grubani de Clissa ad presens habitator Sibenici promisit et solemniter se obligauit venerabili viro domino Georgio Dobroeuch canonico Sibenici tanquam vni de fratribus fraternalitatis ecclesie Sancti Spiritus in Sibenico et magistro Georgio Radmilouich callaffato et Georgio Stancich de Sibenico iudicibus fraternalitatis predictae ibidem presentibus et nomine fraternalitatis predictae stipulantibus, construere, facere et complere eisdem vnam pulchram crucem ad similitudinem crucis minoris ecclesie Sancte Trinitatis de Sibenico, et dare ipsam crucem completam omni manufactura necessaria amodo usque ad festum Sancte Marie de mense augusti proxime futurum, saluo iusto impedimento infirmitatis, mortis et mandati pro comune, pro qua cruce fienda predicti dominus Georgius et iudices nomine fraternalitatis predictae promiserunt dare eidem magistro Georgio aurifici, argentum, aurum, ramum et lignum pro dicta cruce et soluere eidem magistro Georgio pro sua mercede et manufactura in totum solidos trigintaduos denariorum pro quaque vntia argenti aureati siue smaltati laborati, et libras septem paruorum pro toto pomo et pro tota cana ipsius crucis. Et in computo et pro parte ipsius laborerii et crucis predictae, predictus magister Georgius contentus et confessus fuit habuisse et recepisse de sua mercede a predictis domino Georgio et iudicibus libras triginta denariorum, renuntians omnibus iuribus suis quod non habuerit ipsas libras XXX^{ta} paruorum residuum vero pretii mercedis et manufacture predictae crucis ad rationem supradictam promiserunt dare predicto magistro Georgio subito facta et completa dicta cruce. Et si predictus magister Georgius decederet ante complementum operis dicte crucis extimari debeat et videri laborerium quod fecisset, et si debeat habere quicumque sui heredes et plezius habeant suam debitam solutionem, et si debeat reffundere sui heredes et plezius restituere

debeant illud quod habuisse de pluris vltra debitum suum. Promittentens partes predictae sibi ad inuicem solemnibus stipulationibus et obligationibus interuenientibus predicta omnia et singula inuicem promissa firma et rata habere et tenere, attendere et obseruare, sub pena quarta pluris eius in quo contrafactum fuerit, et sub obligatione omnium suorum bonorum presentium et futurorum, et refectione damnorum, expensarum et interesse litis et extra. Et pro predictis omnibus singulis attendendis et obseruandis per dictum magistrum Georgium aurificem magister Paulus Derglianouich aurifex de Sibenico ibidem presens constituit et obligauit se plezium et principalem solutorem predictis domino Georgio et iudicibus nominibus quibus suprascripti, sub pena et obligationibus predictis, renuntians idem magister Paulus omnibus iuribus suis quibus possit se tueri. Et pena soluta uel non tamen rata maneant omnia et singula suprascripta.

(Autograf:) Ego Iachobus quondam Nicholini examinatore me conscius supscripsit.

(na margini:) Examinatore ser Iacobus Nicolini.

(na margini:) Die 3° ianuarii 1446, indictione 9^a. Actum Sibenici in cancellaria comunis, coram ser Daudid Doymi examinatore comunis, presentibus ser Antonio Stipularich et Lucatio Lourincich de Sibenico testibus. Ibiq̄ue introscripti dominus presbiter Georgius Dobroeuch et magister Georgius Radmilouich callaffatus contenti et confessi fuerunt se habuisse et recepisse introscriptam crucem completam secundum pacta introscripta ab introscripto magistro Paolo Derglianouich ibidem presente et nomine suo et introscripti magistri Georgii aurificis, stipulante vocantes se tacitos et contentos de ipsa cruce argento, auro et manufactura ipsius crucis. Et versa vice vocans se predictus magister Paulus nomine suo et nomine dicti magistri Georgii aurificis tacitum, contentum et plene satisfactum de pretio, mercede et manufactura ipsius crucis, facientes sibi ad inuicem perpetuam finem et quietationem de vltius aliquid non petendo pro predictis, sub pena quarta pluris omnem supradictorum et cetera.

(HR-DAŠI-263, BŠ, Kut. 11/IV, 11/V, Ante Campolongo, F 10/II, fol. 61-61').

(V. MOLÉ, 1912., dokument br. 8 na str. 145). Donosi skraćeni transkript dokumenta.

3.

Započet 1444., 2. V. / predočen 1444., 19. V.¹

U Šibeniku. Popis dobara zlatara Stjepana pok. Ivana Skočibuhe iz Šibenika.

[Inuentarium bonorum quondam magistri Stefani quondam Iohannis aurificis de Sibenico
Scocibucha.]

[M^oCCCC^oXLIII^{to}, indictione VII^a, die secundo mensis maii. Coram spectabile et generoso viro domino Antonio de Cha de Pesaro honorabile comite et capitaneo ciuitatis et districtus Sibenici, sedente cum sua curia in logia magna comunis Sibenici comparuit ser Bartholis quondam ser Iohannis Sporcich ciuis Sibenici, dicens se fuisse per regimen Sibenici institutum comissarium alicuius asserti testamenti quondam magistri Stefani aurificis quondam Iohannis de Sibenico. Loco comissariorum ipsius asserti testamenti qui refutauerunt comissariam et velle facere inuentarium de bonis dicti quondam magistri Stefani prout scit secundum iuris ordinem se teneri petens venerabile signum sacre crucis huic folio apponi in signum inuentarii fiendi. Qui spectabilis dominus comes et capitaneus intellecta dicta petitione mandauit cum sua curia michi Antonio Campolongo cancellario comunis Sibenici ut predictum venerabile signum sancte crucis huic folio apponere deberem quod et ego feci exequens eius mandatum.]

[Mobel de caxa:]

[Primo vna gonella verde de panno] latino da dona.

[Item vna gonella de pano latin paona]za da dona.

[Item vno guarnazon verde cum coda] da dona de panno latino fodra de cendado.

[Item vna cappa da dona verde] scura de panno latin.

[Item vna vesta negra de panno latino da homo fodrada schilati.]

[Item vno mantello negro de panno latino da homo.]

[Item vesta de rassa da homo da cherso fodra de agneline frusta.]

[Item vno paro de calze da homo de rassa negre.]

¹ Tinta je gotovo u potpunosti isprana, ali je sadržaj spisa još uvijek donekle čitljiv, poa su zato isprani dijelovi teksta umetnuti u uglate zgrade.

[Item vno capuzo verde da homo frusto.]

[Item vno banchal nuouo rosso, bianco et biau braza 5 (*mjerna jednica nejasna*) I^o.]

[Item vno banchal rosso, biau et verde nuouo braza 10.]

[Item vno banchal verde rosso et biau nuouo braza 5 (*mjerna jednica nejasna*) I^o.]

[Item vno banchal nuouo ut supra braza 6.]

[Item vno banchal rosso, bianco et biau frusto et tristo.]

[Item dui banchali vechi et frusti rossi biaui et zali braza 12.]

[Item braza 14 de tella assai bella.]

[Item fostagno de stopa braza 4.]

[Item vna gonelletta da puta verde e negra de panno latin cum botoni 20 de arzento doradi.]

[Item vno mantello de panno latin da homo frusto /frusto/ de puocho vallor.]

[Item vna gonella verde e negra da puta cum certi copoleti et doi pianette de arzento.]

[Item vna zorniola da puto decenda lauora cum (*jedna riječ nejasna*) trista.]

[Item vno fostagno pizolo da puta.]

[Item vno tapedo vechio e tristo.]

[Item vno letto fostagno cum piuma.]

[Item vno chanazal de fostagno cum piuma.]

[Item tre cussinelli de fostagno.]

[Item vna hentemella.]

[Item vno paro de linzuoli vxadi de tre ferse braza 4 ÷ longi.]

[Item vna schiauina griga nuoua.]

[Item quatro schiauine murlache vechie.]

Item vna [cellega vxada vechia.]

Item vna [coltra da letto strazada.]

Item vno [couertor da chuna aschiachi fruste.]

Item vno ban[chal strazado braza 7 ÷.]

Item vno man[til da tola vsado braza 6.]

Item vna touay[a de braza 5 vsata.]

Item dui touaiuo[li insieme nuoui braza 4.]

Item vno mantil [cum tre chaneuaze triste et fruste.]

[Item doi possdasse da dona de chaureti tristi.]

[Item vna gonella negra de rassa da dona vxada.]

[Item vna gonella de panno negro frusta da puta.]

[Item vno pezo de panno verde et vno de rassa negra.]

[Item vno paro de manegii da homo decenda (!) de grana cum franze.]

[Item vno paro de stropoli de velludo bianco cum le code de seda de grana.]

[Item vno velo de seda da dona.]

[Item vna schuffa de fillo da dona cum stropoli bianchi de tella.]

[Item vno fazoletto de seda lauorado cum oro in torno.]

[Item vno librizuol in carta de caureto comenza ad ubium quod est.]

[Item vnaltro libreto de sette salmi.]

[Item vno giemo de filado de lana bianca.]

[Item 4 madasse de filado de lana bianca.]

[Item vna vesta da homo de panno verde schuro trista et strazada.]

[Item tre sachi de lana da biaue.]

[Item vno paro de besaze.]

[Item vna stuora vecchia.]

[Item vna cortellessa trista.]

[Item vno stecho senza vagina.]

[Item vno mulinello da far spuole.]

[Item vna balestra trista.]

[Item vno teller fornido da tesser.]

[Item quatro piadene de peltre, dui mazor et dui menor.]

[Item 3 schudelle et vno schudelin de peltre.]

[Item vno bacil cum ramin tristi.]

[Item vno sechio de rame da aqua.]

[Item dui lauezi de bronzo, vno mazor laltro menor.]

[Item 5 caldarete de rame tra bone e triste.]

[Item doi fersore, vna bona laltra trista.]

[Item vno canedon da fuoco.]

[Item vna chadena da fuoco.]

[Item 3 lucerne.]

[Item doi seche de nasso da aqua et vna de albedo.]

[Item vna taza de stagno.]

[Item dui choncholi da pan vechii.]

[Item dui albuoli da pano vechii.]

[Item dui cassoni da tegnir biaue.]

[Item vno armario vechio straforado.]

[Item vno coffano da panni ferado da Veniexia.]

[Item vno coffaneto pizolo ferado ut supra.]

[Item vna cassa de 5 pie de talpon vechia.]

[Item dui casse de pie 3 e ÷ et vechie et triste.]

[Item vna cassa de nogera senza seradura assai bella.]

[Item vna chassa da farina.]

[Item vna chassa cuuerta trista.]

[Item dui torcholi furnidi.]

[Item vno letto de torcholo tristo.]

[Item quatro zesti de diuerse sorte.]

[Item dui canestri de venchi tristi et rotti.]

[Item dui tauole da manzar cum tres pedi.]

[Item tre banche da sentar.]

[Item dui scagni da sentar et vna chariega.]

[Item 13 tayeri de legno.]

[Item vna schudella de legno cum dui cadinelli de prieda.]

[Item dui tamixi da tamixar farina.]

[Item vno criuello.]

[Item nuoue botte da vin de piu sorte.]

[Item vna coslata.]

[Item dui mastelli da vin vechi.]

[Item vna barilla da vin.]

[Item vno fiasco grandio et vna piria.]

[Item vino cercha moza 30.]

[Item oglio cercha mezo mozo o puocho piu.]

[Item doge da botte nuoue cercha 100 puocho piu o mancho.]

[Item tauole schiapadize 8.]

[Item 4 tauole segatize.]

[Item vna scala da coglier oliue.]

[Item 100 cantinelle dipinte.]

Item tra[uoni a refuxo cerca 56 luongi da 5 in 6 passa.]

Item vna i[n]temella cum instrumenti 73 de piu raxon] consignadi [ala dona del dicto maistro Stefano.]

Item vno sonuer [cum la basta.]

Item dui martelli [e in vn moter de le spazadine de botega.]

Item dui tinazi gra[ndi da morto (?).]

[Cosse et arzenti trouadi in botega
si de la comessaria chome de spetial persone dado a lauorar:]

[Primo onze 2 quarto I^o otauo I^a de cadenella de arzento da cercelli.]

[Item 22 anelli de arzento doradi da morlachi pexa intuto onze 2 otauo I^o.]

[Item vno anello doro buxo smaltado abranci cum vna prieda (!) simel a ballasso de prexio de libre 4.]

[Item vna chroxetta cum cadenella de arzento pexa onza I^a.]

[Item par 3 de cercelli nuoui de arzento doradi pexa onza I^a otauo I^o.]

[Item arzento rotto a refluxo de piu sorte in tuto marche 3 onze 3.]

[Item granelli de arzento da cercelli onza ÷ octaua I^a.]

[Item para 4 ÷ de cercelli doradi et bianchi de arzento, vechi 3 para e vno paro nuoui bianchi onze 4 otaua I^a.]

[Item vno paro de cercelli, tre anelleti et alguni botoni pexano onze 2 ÷ otaua I^a.]

[Item pianete de arzento bianche nuoue per conto 59, pexa onza I^a, quarta 3, otauo I^o.]

[Item para 15 ÷ de axole de argento bianche non fornide et vno capelleto disse la dona esse de ser Michiel Cossauich pexano onze 16 quarta 3 otaua —.]

[Item vno calexe de arzento cum la patena non conpido paxa onze 9 quarta 3.]

[Ordegni de botega:]

[Item vna lima da limar saldalura.]

[Item dui anchuzenelle chiamade bicornie] grandes.

[Item tre tenaye da tirar arzento.]

[Item quatro trafille.]

[Item do anchuzenelle tonde.]

[Item do anchuzenelle da sbaze (?).]

[Item 8 martelli de piu sorte da] lauorar et da pianura.

[Item vna anchuzenella cum vna arma.]

[Item vna anchuzenella cum la testa tonda de drezar i fondi de le taze.]

[Item tre cixore.]

[Item dui para de piastre, vno paro grande laltro pizolo.]

[Item vno martello grande roto et dui mazuoli.]

[Item tre canalli da butar arzentio.]

[Item do stampe da stampar.]

[Item 5 lime da limar triste.]

[Item 3 anchuzenelle da stampir.]

[Item 8 tenaiuoli tristi et roti de puocho vallor.]

[Item 6 canelle triste grande e pizole.]

[Item 8 butunaduri de piu sorte tristi.]

[Item 5 ponzoni de piu sorte.]

[Item 8 pezi de marchio.]

[Item vno stagnador.]

[Item dui ponzoni vn ·S· e vna forceta (?).]

[Item dui ciselli da taier.]

[Item dui para de cinaiuoli rotti.]

[Item vna bicornia lunga.]

[Item vno bathochio da porta.]

[Item vno manego da uoltar la muola.]

[Item vna scatola con certe forme de piombo.]

[Item vna prieda da aguar.]

[Item algune priede in vno bossolo cum puochi copoleti.]

[Item 6 vanadure dui da lauorar.]

[Item altri pontaruoli e feri de puocho o ouer nisun valor.]

[Item vna balestra.]

Item [vno libretto da salmi.]

Item vn [mazeto de fil de rame.]

Item dui br[ustie.]

Item vno pezo [de parangon.]

Item 6 crozuoli [pizoli.]

Item smalto in [vna scatola.]

Item ponzoneti [de letterine in suma 24.]

Item in man de [maistro Nicolo orenexe I^o paro de balanze] cum el marchio [pexan onze 18 quarta 3.]

[Item vno pexon da ducato cum le balanze et alguni carati.]

[Item dui anchuzenelle grande vna quadra et vna tonda.]

[Item martelli.]

[Item vna trafilla et vno bruniur (?).]

[Item vno caynello de legno et dui vanadure.]

[Item vno compasso (dapo – *prekriženo*) cum vna tenaya da punta.]

[Item libre 8 de piombo.]

[Item ossi de seppe per soldi 12.]

[Item vno tornello senza punta.]

[Item vno anchuzene da drezar fondi de le taze.]

[Item vna tauolella da nombrar danari.]

[Item do cassellete triste e de puocho vallor.]

[Item vna cesora trista.]

[Item vna croxe de legno.]

[Item tre conche triste.]

[Item vno paro de mantexi.]

[Item dui tenagliele da lauorar arzento.]

[Item vna anchuzenella da dui bechi grandi.]

[Infrascripti sono i boni stabili:]

[Primo vna caxa a Sancta Trinita, apresso la via publica, apresso la piazza dela dicta chiezia et altri confini.]

[Item vna vigna in Campo de soto sul tere de don Helya in la contra de Santa Margarita, cercha gognaia 8.]

[Item vna vigna in dito campo a San Zorzi] sul terren [de la Bade cerca gognaia 3.]

[Item vigna in tre luogi in ditto campo] a San Lorenzo [in dui luogi sul terren suo proprio et terzo] sul terren [de San Lorenzo gognaia 9 in tuto] o cerca.

[Item vn terren vignado soto Ogori]liza in campo [predicto de gognaia (*prazno*) o cerca] apresso.

[Item vn terren vignado sotto Ogoril]iza gognaia (*prazno*) cerca [apresso.]

[Item in Dubroua gognaia 6 de terren vignado cum certi pie de oliuieri, soto Chamenicnich apresso.]

[Item gognaia dui de terra aratoria in Dubroua, apresso la vigna de ser Antonio Brauarich et apresso.]

[Item vno gognal de terren cum dui pie de oliuari in Dubroua in Chamenicnich apresso.]

[Item terren in cinque luogi in Dubroua, sotto grande Chamenicnich gognaia (*prazno*) o cerca apresso.]

[Item in Oberгна sul terren de comun gognaia tre de terren cum otto pie de oliuari paga el terratico apresso.]

[Item a Bilize gognal vno de terren de comun cum certi pie de oliue paga teraticho apresso.]

[Item gognaia cinque de terren in Dubroua apresso la vigna de dona Costanza.]

[Item in Campo de soto a San Zorzi sotto Pzeuiza gognaia tre de vigna sul terren de ser Zuan Ripcich (?) apresso.]

[Item a Srima vno terren vignado de gognaia nuoue apresso.]

[Item vno orto sotto Santa Maria de Srima apresso.]

Item vno ter[ren in Grepza gognaia (*prazno*) apresso.]

Item vna caxa [cum poduorniza apresso ser] Lorenzo Lucich [apresso.]

[Item vna vigna cum el terren in Grepza gognaia 8 apresso.]

[Item vno terren vignado in Grepza de gognaia 6 apresso.]

[Item vno orto fuor de Sibenico, sotto le porte de Goriza apresso ser Iacomo Naplauich e Tomaxo Petelinich.]

[Item la terza parte de vn orto ale Vurglie per indeuiso cum Iacomo pelizaro et Zorzi callaffato.]

[Item vno orto apresso le porte grande, apresso ser Lorenzo de Domenego et apresso ser Iacomo de Nicolini.]

[Die XVIII° mensis maii, 1444to, indictione VII^a. Actum ad bancum sub turri iuxta ripam maris Sibenici. Coram prefato spectabile domino comite et capitaneo Sibenici et eius curia sedente loco predicto. Comparuit ser Bartholus quondam ser Iohannis Sporcich ciuis Sibenici comissarius institutus (!) per regimen Sibenici testamenti suprascripti quondam magistri Stefani auri]ficis quondam [Iohannis de Sibenico et presentauit inue]ntarium suprascriptum [per eum factum de bonis dicti quondam magistri Stefani] cum protestationibus [addendi addenda et subtrahendi subtrahe]nda saluo omni [suo iure et cetera, dicens insuper. Quod] omnia et singula bona dicti [inuentarii fuerunt et sunt in] custodia gubernationem [et administrationem donec Margarite] relicte dicti quondam magistri [Stefani et penes eam in manibus] suis presentibus ad predicta [ser Petro de Chiudis et ser Gasp]are Iurissich testibus.

(HR-DAŠI-263, BŠ, Kut. 11/II, Ante Campolongo, F 11/III, Sv. 10/VIIc, fol. 128-132).

(E. HILJE, 2007., bilj. 62). Donosi signaturu dokumenta bez transkripta.

4.

Započet 1444., 16. X. / predočen 1444., 16. XI.²

U Šibeniku. Popis dobara zlatara Stjepana pok. Petra iz Šibenika.

[Inuentarium bonorum quondam magistri Stefani aurificis condam Petri de Sibenico.]

[Millesimo quadringentesimo quadragesimo quarto, indictione septima, die sextodecimo mensis octobris. Cora]m spectabile [et generoso viro domino Antonio de Cha de Pesaro] honorabile [comite et capitaneo Sibenici sedente] cum sua curia [ad bancum iuris penes cancellariam c]omunis. Comparuit [Rusa relicta quondam magistri Stefani] aurificis quondam Petri [de Sibenico dicens predictum ma]ritum suum hiis diebus [nuperime elapsis ex hoc seculo migra]sse condito suo testamento [in quo fecit ipsam Ruxam comi]ssariam suam et se [velle facere inuentarium de bon]is ipsius quondam magistri Stefani [viri (sui – *prekriženo*) olim sui prout scit secundum] iuris ordinem se teneri [petens venerabile signum Sancte Crucis huic folio apponi in signum inuentarii fiendi. Qui spectabilis dominus comes et capitaneus cum sua curia intellecta petitione predicta mandauit mihi Antonio Campolongo cancellaio comunis Sibenici quatenus predictum venerabile signum Sancte Crucis huic folio apponerem quod et ego feci exequens eius mandatum.]

[Item vna chaxa in Sibenico in la contra de Santo Spirito cum la corte, apresso la via publica, apresso la chaxa de Zorzi Pripchouich, apresso la chaxa de Petcho Cirpulich.]

[Item tre ferigni vechi, item doi schiauine.]

[Item vno mantello de panno latin cupo.]

[Item vna socha rossa fodra de panno cuppo vechia.]

[Item doi berette negre, item vno capuzo biau cum franze.]

[Item vna socha de griso murcha fodra cum agneline.]

[Item vna mantellina de pignolado vechia.]

[Item vno mantello de griso negro.]

² Tinta je gotovo u potpunosti isprana, ali je sadržaj spisa još uvijek donekle čitljiv, poa su zato isprani dijelovi teksta umetnuti u uglate zagrade.

[Item dui lanzuoli vsadi, item dui chussinelli.]
[Item vno mantil da tela e 3 touaioli da man.]
[Item vna guncha biaua da femena vechia.]
[Item vno pignolado de femena.]
[Item vno fazuol lauora cum seda.]
[Item vno tapedo.]
[Item tre velli de lin.]
[Item dui chamise da homo.]
[Item dui chamixe da femena.]
[Item dui gonelle de griso biaue.]
[Item dui pellize da femena.]
Item 3 [bochali.]
Item 4 [cesti.]
Item taieri [5 e pizoli 7.]
Item dui laue[zi.]
Item chadene da [fuogo.]
Item vna fersora [et vno spedo.]
Item sette chuseli[eri.]
Item quatro lucer[ne.]
Item vna gradella [cum traguale (?) a fuogo.]
Item vno tellar da [tesser fornido.]
[Item vna botta da vin cum moza quatro de vin.]
[Item vno charatello vechio.]
[Item vna sechia da aqua de nasso.]
[Item dui sechi da aqua.]

[Item 40 chauui zoe anchuzene, martelli et altri ferri da lauorar de orexe.]

[Item vna taza de arzento in dorada vechia.]

[Item vna cintura darzento soura cento verde.]

[Item vno anello doro cum vna granata.]

[Item vno anello darzento.]

[Item vno paro de paternostri cum 22 crusetete darzento.]

[Item vna vigna de Vodize soura el terren del veschouado, apresso la vigna de Zorzi Haras, apresso la via publica.]

[Item vno orto in confini del lago, apresso lorto de ser Polo Radoieulich, apreso lorto de ser Bartole Raticch.]

[Item vno terren vignado in Obergna cum tre pie de oliue et altri fruti, apresso la vigna de Ratcho Chulerazich et apresso la via publica gognaia doi.]

[Item vno terren in Polaciza, apresso el terren de ser Zuan Tauilich et apresso altri confini gognaia quatro e mezo.]

[Item vna starina in Polaziza sul terren de comun cum 18 pie de oliue, apresso el terren de ser Stefano Merzinich et apresso la via publica.]

[Item vna churaza, vna spada, vna cortellessa.]

[Item vno arco cum el charchasso.]

[Item vna balestra sana et laltra rotta.]

[Die XVI nouembris M^oCCCC^oXLIII^o. Ad] banchum [iuris in logia magna comunis. Coram] spectabile [domino comite et capitaneo supra]dicto et eius [curia presentatum fuit suprascriptum inuentarium per suprascriptam Ruxam comissa]riam dicti magistri Stefani cum protestationibus] addendi addenda et sub[trahendi subtrahenda.]

(HR-DAŠI-263, BŠ, Kut. 11/II, Ante Campolongo, F 11/III, Sv. 10/VIIc, fol. 140-141).

Kratki ispis nalazimo i u neobjavljenim transkriptima Frane Dujmovića (F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Antonio Campolongo, sign. 6/4, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1444. 16. X, fol. 140).

5.

1448., 29. V.

U Šibeniku. Zlatar Matej Pomenić iz Trogira, stanovnik Šibenika, obvezuje se marangonu Grguru Smiloviću, sucu bratovštine sv. Ivana na Brdu, izraditi srebrno pozlačeno raspelo iste veličine i kvalitete poput raspela bratovštine sv. Duha. Ugovor je poništen 29. ožujka 1449.

(na margini:) Conuentio inter magistrum Matheum Pomenich et magistrum Gregorium Smilouich pro vna cruce fraternitatis Sancti Iohannis de Monte.

Die XXVIII° mensis maii 1448, indictione XI^a.

Actum Sibenici in cancellaria comunis, coram ser Daudid Doymi examinatore comunis, presentibus magistro Nicolao Orsich pilipario et magistro Thomasio Vuchassinich sutore de Sibenico testibus. Ibique magister Matheus Pomenich aurifex de Tragurio habitator Sibenici promisit et se obligauit magistro Gregorio Smilouich marangono de Sibenico tanque iudici fraternitatis Sancti Iohannis de Monte extra et prope Sibenicum nomine dicte fraternitatis stipulanti facere, construere et complere vnam crucem argenteam aureatam magnitudinis et qualitatis illius crucis fraternitatis Sancti Spiritus de Sibenico, fatiendo in dicta cruce ab vno latere Crucifixum cum quatuor ymaginibus, scilicet Sancta Maria et Sancto Iohanne a lateribus, pelicano desuper et Adam infra Crucifixum releuatum tota releuatione et ymagines releuatas media releuatione, et ab alio latere facere Sanctum Iohannem Baptistam releuatum tota releuatione et quatuor euangelistas in campis quatuor a lateribus supra et infra releuatos media releuatione. Et dictus iudex siue dicta fraternitas dare debet argentum pro dicta cruce et aurum et omnes alias res necessarias pro ipsa cruce de tempore in tempus prout melius poterit inuenire argentum, aurum et alias res, et de illa liga quam melius poterit inuenire, et de argento, auro, pecuniis et aliis rebus quas dictus magister Matheus recipiet a dicto iudice siue a predicta fraternitate, teneatur et debeat dictus magister Matheus qualitatem et quantitatem scribere de sua manu propria in quaterno dicte fraternitatis, et laborare debeat continue in dicta cruce quando habebit argentum et alias res pro dicta cruce, et complere eam quanto citius fierit poterit laborando de tempore in tempus dummodo habeat argentum, et finire ipsam crucem successiue usque ad debitum finem. Et dictus iudex nomine dicte fraternitatis promisit dare de peccuniis dicte fraternitatis dicto magistro Matheo pro eius mercede et labore solidos vigintiduos paruorum pro qualibet vntia et in ratione vntie argenti laborati et pomi et cane dicte crucis finita ipsa cruce. Et pro predictis attendendis et obseruandis per dictum magistrum Matheum et pro

argento et aliis rebus dicte crucis conseruandis et non malignandis magister Matheus Bobanich callafatus et magister Iohannes arcerius filius magistri Petri lapicide de Sibenico ibi presentes obligauerunt se se fideiissores predicto magistro Gregorio nomine quo supra stipulanti et recipienti quilibet eorum pro medietate omnium predictorum. Que omnia et singula superdicta predicti magister Matheus et magister Gregorius principales et magister Matheus Bobanich et magister Iohannes fideiissores ut supra promissa et obligata per eos firma et rata habere et tenere ac attendere et obseruare solemniter promiserunt ac attendi et obseruari facere, sub pena quarti pluris extimationis eius in quo contrafactum fuerit et sub obligationem omnium suorum bonorum presentium et futurorum et refectione omnium damnorum, interesse et expensarum litis et extra et pena soluta uel non tamen rata maneant omnia et singula suprascripta.

(ispod dokumenta:) Die 29 mensis martii 1449, indictione XII. Actum Sibenici in cancellaria comunis, coram ser Dauid Doymi examinatore comunis, presentibus ser Paulo Buntich de Sibenico et ser Christoforo ser Andree de Venetiis habitatore Sibenici testibus. Ibi que de comissione et voluntate magistri Nicolai Orsich piliparii de Sibenico, iudicis fraternitatis Sancti Iohannis suprascripti, et magistri Iacobi Ostoych piliparii de Sibenico, superioris dicte fraternitatis, ac magistri Mathei Pomenich aurificis suprascripti ibi presentium cassatum et depenatum fuit suprascriptum instrumentum ita quod de cetero nullius sit valoris, et hoc quia dicti iudex et superior dicte fraternitatis confessi fuerunt habuisse a dicto magistro Matheo crucem suprascriptam completam ex argento quod dederant ipsi magistro Matheo. Et dictus magister Matheus confessus fuit habuisse suam integram solutionem mercedis et manufacture dicte crucis. Vocantes se dicte partes integraliter tacitis, contentis et satisfactis de suprascriptis omnibus excepto et saluo quod dictus magister Matheus in suo redditu a viatico Sancti Iacobi apostoli quo iturus est ad presens deo concedente debet et sic promisit inaurare dictam crucem expensis auri dicte fraternitatis et si non rediret a dicto viatico et decederet, quod dicta fraternitas possit et valeat facere inaurare ipsam crucem ex suo auro sed omnibus expensis, mercedes et manufacturis dicti magistri Mathei Pomenich.

(HR-DAŠI-263, BŠ, Kut. 11/VI, Ante Campolongo, F 10/IVa/2, fol. 95).

(V. MOLÉ, 1912., dokument br. 17 na str. 149). Donosi skraćeni transkript dokumenta.

6.

1453., 20. VI.

U Šibeniku. Zlatari Petar Matijević i Petar Lukin iz Splita obvezuju se izraditi srebrno pozlačeno raspelo s deset figura za crkvu sv. Marije od Kaštela, po uzoru na raspelo u katedrali, i bakrenim pozlaćenim nodusom po uzoru na nodus raspela crkve sv. Trojstva.

(na margini:) Conuentio ecclesie Sancte Marie de Castro cum magistro Petro Mathieuich.

Actum Sibenici in logia magna, coram Radichio Sisgorich examinatore, presentibus ser Paulo Buntich et ser Paulo Nigoeuich testibus. Ibique ser Iacobus Naplauich ciuis Sibenici tanquam procurator ecclesie Sancte Marie de Castro Sibenici ex una parte et magister Petrus Mathieuich aurifex ac magister Petrus Luce aurifex de Spaletto ex parte altera, pro quo magistro Petro Luce dictus magistri Petrus Mathieuich fideiussit promitens pro ipse attendet (?) ad omina infrascripta peruenerunt ad talem conuentionem, videlicet quod dicti magistri se obligauerunt et promiserunt dicto ser Iacobo predicto nomine stipulanti, quod ipsi laborabunt de arte sua et faciens vnam crucem de argento vnciarum circa sexaginta, qua crux habere debeat figuras decem, videlicet quingue figuras pro quolibet eius latere, ab uno quorum latere sit figura Domini Nostri Iesu Christi crucifixi et a parte eius superiori sit Angelus, ab inferiori parte eius sit Adam egrediens de sepultura, a dextris eius sit Gloriosa Mater ipsius, a sinistris uero sit Sanctus Iohannes Euangelista. In alio aut latere dicte crucis sit figura Beatissime Virginis habens in brachio figuram Iesu Christi filii sui et circum sit quatuor figure euangelistarum debite positaram, que omnes figure esse debeant releuate, extracte ac polite laborate ad similitudinem plenoris crucis quo est in ecclesia cathedrali Sibenici, quam crucem aurare teneantur et facere debeant unum pomum de rame ad similitudinem pomi crucis ecclesie Sancte Trinitatis. Promitentes non accipere aliud laborerium ad laborandum ante quam perfecta fuerit dicta crux, et omnia predicta facere ad emendationem boni aurificis. Et suprascriptus ser Iacobus cum litentia et auctoritate magnifici domini Iohannis Nani honorabili comitis et capitaneus Sibenici ac eius curie promisit procuratorio nomine suprascripto dare (et soluere – *prekriženo*) predictis magistris totam quantitatem argenti, auri, ramis ac ligni qua necessaria fuerit ad opus dicte crucis, et soluere predictis magistris pro eorum mercede soldos triginta quatuor pro singula uncia argenti (*jedna riječ nejasna*) et soldos decemocto pro singula untia ramis, quas posuant in opere dicta crucis. Promitentes dicte partes suprascriptis nominibus inuicem omnia et singula

suprascripta se firma, rataque habituros, sub pena librarum vigintiquinque paruorum, qua soluta uel non firma et rata temen maneat omnia suprascripta, cum refectione et cetera.

(HR-DAŠI-263, BŠ, Kut. 15, 16/I, Karotus Vitale, F 15/Ic, fol. 79').

(K. KALAUZ, 1998., 117). Autorica donosi podatak o narudžbi, bez transkripta i signature.

Dokument je zabilježen u rukopisu Krste Stošića i neobjavljenim ispisima Frane Dujmovića (K. STOŠIĆ, *Povijest Šibenika*, III/10 (Zlatari), rukopis, fol. 2; F. DUJMOVIĆ, 1975., Karotus Vitalis, sign. 7/1, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1453. 20. VI, fol. 79).

7.

1454., 13. I.

U Šibeniku. Leonard Barbo, nadstojnik bratovštine sv. Marka u Docu, imenuje zastupnika za preuzimanje dovršenog križa rečene bratovštine od zlatara Antuna dela Cecha iz Venecije.

(na margini:) Procura fratalee Sancti Marci.

Die 13 mensis februarii 1454, indictione 2^a.

Actum Sibenici in cancellaria comunis, coram ser Elia Ligniçich examinatore, presentibus presbitero Iohanne Cvrnich (?) et Donato Modripetich testibus. Ibiq̃ue Leonardus Barbo habitator Sibenici, tanquam superior fratalee Sancti Marci de Burgo Sibenici, uti ipsi retulit, omni uia, modo, iure et forma quibus melius sciuit ac potuit, constituit et ordinauit suum certum nuntium et legitimum procuratorem dominum fratrem Georgium Michaelis de Sibenico, ordinis predicatorum, absentem tanquam presentem, specialiter ad procurandum et sollicitandum quod perficiatur a magistro Antonio dela Cecha aurifici de Venetiis quamdam crux dicte fratalee in totem (L – *prekriženo*) ducatorum 12 pro singula marcha de argento de liga Veneta bene aurata secundum conuentionem quam dixit se fecisse cum dicto magistro Antonio, notata manu ipsius Leonardi in libro dicti magistri Antonii, et factam recipiendum et exigendum. Et si opus fuerit occasione dicti crucis ad comperendum Venetiis, coram quocumque iudicio, et omnium generaliter faciendum quam ipse constituens facere posset aliquo pretermisso non obstante. Promictens se dicto nomine firma rataque habiturum quecumque per dictum suum procuratorem facta et procurata fuerint in premissis et circa

pramissa, sub obligatione omnium bonorum suorum et bonorum dicte fratalee presentium et futurorum.

(HR-DAŠI-263, BŠ, Kut. 15, 16/I, Karotus Vitale, F 15/Id, fol. 25').

8.

1459., 20. IV.

U Šibeniku. Popis dobara zlatara Pavla Derljanovića iz Šibenika.

(na margini:) (oštećeno)

MCCCCLVIII^o, indictione septima, die 20 mensis aprilis, coram magnifico et generoso militis domino Marco Zeno honorabile comite et capitaneo Sibenici et curia sua, comparuentis ser Antonio Gonirebich ciue Sibenici uti tanquam comissario olim magistri Pauli Derglianouich aurificis de Sibenico uti dixit constare testamento eius scripto manu ser Elie Banguarich notarii et supplicantis signum Sanctissime Crucis inscribi presenti folio, in quo intendit iuxta continentiam statutorum Sibenici notare inuentarium omnium bonorum dicti quondam magistri Pauli. Ego Karotus Vitalis cancelarus comunis Sibenici de mandato dicti magnifici domini comitis et curie sue ipsum signum Sanctissime Crucis depinxi in margine presentis folii.

Item vna casa posita in la contrada de Sancto Francisco, apresso la casa de Zuane Trubaricha et apresso la uia publica.

Item un orto arente San Cusma Damian arente lorto de Zuane Hrepelich e altri suoy confini.

Item un orto in Cermniza arente lorto de Zuane Maricich e arente lo lago Chumzatocha.

Item vn orto sopra la uale de Sancta Domenega arente Zuan Hrepelich.

Item un orto in Cermniza arente la uia publica e arente Zuan Hrepelich.

Item vna uigna soto San Saluestro cum una casa in mezo couerta de coppi arente la uia publica e arente ser Fiorio Zaurouich e ser Zorzi Diuinich cerca gognaia 7.

Item vna uigna arente Sancto Zorzi cerca gogaia 3 arente ser Zrizuor Carmisich arente Zrizuor Bucmanich e arente ser Polo Nigoieulich.

Item soto Sancto Siluestro cerca gogaia 3 arente lo terren deli heredi de Simon Sisgorich e arente la uigna de Martin Lisicarich e arente lo terren de ser Thomaso Thomasseuich.

Item vn terren aratorio chiamato Zarbe soto Pothun arente el terren de Zuane Ripcich e arente lo terren de Syngony Ribich e arente la uia publica.

Item vna uigna sopra lo terren de ser Zorzi Radoslafcich chiamato in Melchibaba cerca zoznaia 3.

Item vn terren chiamato in Uilasche uignado cerca gognaia 3 arente lo terren de Lupezeuich.

Item vn terren in Dobroua chiamato Soto Zasuna arente lo terren de Zuan Hrepelich.

Item vna uigna in Slarin chiamata In Dobrouiza sul terren de Canonich gognaio 1 ÷ arente la uigna de Vyladinich.

Item vn terren in Dobrich aliuello de Polo Pulchofcich a quarte 5 de formento alanno.

Item vn terren in Coglieurata aratoria lauora Zorzi Radoyeuich de Coglieurata.

Item vn terren in Coseuichia aratorii lauorano li heredi de Radosl(*oštečeno*), arente li soy confini.

Item casselle 4 de drapi, 2 uechie, 2 nuoue.

Fazioli 6 lauoradi da seda da dona de testa.

Faziol 1° grando lauora doro rabusche.

Fazuoli 4 pizoli lauora di seda da puti.

8 pochriuaze bianche de dona pro testa.

2 pochriuaze duplice de dona.

5 touaye de tauola grande.

6 touaioli de tauola grandi.

6 touaioli de tauola de man pizoli.

10 braza de tella bianca.

2 libre (?) de bombaxo da filar.

10 libre (?) de lan fillado.

Vno fustagno de dona.
2 lanzuoli.
I^a bareta uechia.
I^o capuzo uechio.
I^o zonella verde schura de panno latin nuoua.
I^a zonela verdescura de panno latin mezana.
I^a chapiza de panno latin verdescura mezana.
I^a zonella biaua de panno latin mezana.
2 intimelle lauorate de seda.
2 intimelle bianche.
2 cauazali di leto.
3 banchiali de leto nuoui.
3 banchaleti uechi de banchi.
2 anelli doro in pegno da ser Simon Diuinich.
I^a pilliza uechia da dona.
2 ueste de grixo de homo uechie.
I^o zupon verde uechio.
I^a mantellina biaua de rasa.
I^a vesta biaua ugnola de rassa.
I^a targeta depenta.
12 schudele de peltro de menestra.
6 salieri de peltro.
2 ramini de laton.
I^a caldiera de rame mezana.
I^a fressora da frizer pese.

I^o par de cadene de fuogo.

I^a spada.

I^a pilla doyo de moza 2.

2 manere.

2 schiauine mezane.

I^o matarazo.

4 bote, (2 – *prekriženo*) nuoue et (*doy – prekriženo*) ue[chie].

3 chateo (?) de solar mosto.

4 sachi de lana pro biaue.

2 uidra daqua.

2 barille de uin.

Tuta masarizia de so mastiere de boteza (!) fo asignada alo so discipulo secundo la uolonta de testam[ento].

M^o, indictione antescrpta, die uero XVII° mensisi maii. Coram antescrpto magnifico domino comite et capitaneo e eius curia sedentibus super bancho extra portam Sibenici qua itur in terramn firmam. Comparuit antescrptum ser Antonius Goniribich comissarius et presentauit antescrptum inuentarium cum reseruotionibus consuetis, videlicet addendi si quod addenda erunt et retrahendi si quod fuerint retrahenda, presentibus domino Ambrosio Michitich [ar]tium doctore et ser Stefano Drag[oe]uich ciuibus Sibenici testibus et aliis.

(HR-DAŠI-263, BŠ, Kut. 16/II, Karotus Vitale, F 15/IVb/5, fol. 224'-225).

(J. KOLANOVIĆ, 1995., bilj. 236 na str. 291). Donosi samo signaturu dokumenta.

Kratki ispis dokumenta zabilježen je i u neobjavljenim transkriptima Frane Dujmovića (F. DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Karotus Vitalis, sign. 7/2, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1459. 20. IV, fol. 224).

9.

1470., 18. I.

U Šibeniku. Zlatar Pelegrin Ivanov obvezuje se svećeniku Marku Tomaševiću izraditi srebrno pozlačeno raspelo s ukrasima od emajla, za cijenu od stotinu i deset libara.

(na margini:) Presbiteri Marci Tomaseuich cum magistro Pelegrino conuentio.

M^oCCCLXX^o indictione III, die XVIII mensis ianuarii. Actum Sibenici in apoteca magistri Pelegrini aurificis infrascripti, presentibus ser Simone de Rado et ser Iohanne quondam ser Marini Nixich ciuibus Sibenici testibus, habitis et rogatis. Ibique magister Pelegrinus quondam Iohannis aurifex ex vna parte et presbiter Marcus Tomaseuich parte ex altera super fabricanda certa cruce de argento ad talem conuentionem peruenerunt, videlicet quod dictus magister Pelegrinus debeat et teneatur facere vnam crucem de suo argento omnibus suis sumptibus bene deauratam et zmaldatam in florionibus ut moris est, ponderis vnciarum sexdecim uel circa de argento quod sit valoris soldorum quinquaginta quatuor et non minus, in figuris in souazio uero sit de argento optimo, super qua cruce ab vna latere debeat facere vnum Crucifixum et quatuor Euangelistas a quatuor lateribus, ab altero vero latere statuam siue ymaginem Sancti Michaelis habentem in manu lanceam et sub pedibus vnum diabolum et similiter quatuor Euangelistas a quatuor lateribus. Item vnum pomum de ramo bene dauratum sub cruce in figuram vnus meloni. Quam crucem debeat compleuisse usque per totum mensem aprilis proxime futurum. Et predictus presbiter Marcus pro dicta cruce ut supra fabricanda promissit dare et soluere antedicto magistro Pelegrino libras centum decem hoc modo, videlicet libras quinquaginta circa dies octo post festum Purificationis proxime futurum, reliquas uero libras sexaginta tunc quando opus erit completum. Que omnia et singula predicte partes sibi promiserunt attendere et obseruare sub pena librarum viginti quinque paruorum et sub obligatione omnium suorum bonorum presentium et futurorum et refectione damnorum omnium, interesse et expensarum litis et extra. Et pena soluta uel non tamen rata maneant omnia et singula suprascripta.

(HR-DAŠI-263, BŠ, Kut. 4, 5, 6, 7, Juraj de Dominicis, F 3/Io, fol. 7¹-8).

(A. BIRIN, 2018., dokument 73). Donosi cjeloviti transkript.

Dokument je naveden u rukopisnim bilješkama Krste Stošića i neobjavljenim transkriptima Frane Dujmovića (K. STOŠIĆ, *Povijest Šibenika*, III/10 (Zlatari), rukopis, fol. 3; F.

DUJMOVIĆ, 1975., mapa 1, fasc. 2: „Kipari, zidari, zlatari, slikari – suvremenici“, Mihovil pok. Ivana, sign. 2, HAZ, Aurifices, pod datumom: 1470. 18. I, fol. 8); Krsto Stošić navodi datum, signaturu i kratak sadržaj dokumenta, ali ne donosi transkript, a Frane Dujmović donosi skraćeni transkript s nepotpunom signaturom.

10.

1477., 11. III.

U Šibeniku. Zlatar Matej Pomenić obvezuje se Jakovu Naplaviću, zastupniku crkve sv. Marije od Kaštela, izraditi srebrnu pozlačenu kadionicu poput one manje u katedrali.

(na margini:) Conuentio pro vno turribulo ecclesie Sancte Marie de Castro et magistri Mathei aurificis.

Die XI mensis martii predicti. Actum Sibenici in logia comunis, presentibus ser Dominico Laurentii et ser Gabriele Dobroeuch testibus. Ibi que magister Matheus Pomenich aurifex pacto conuenit et promisit ser Iacobo Naplauich, procuratori ecclesie Sancte Marie in castro Sibenici, presenti et stipulanti facere et complere vnum turribulum argenti aureati ad ligam Venetam ponderis vntiarum triginta simile vni turribulo minori ecclesie Sancti Iacobi de Sibenico et ad huc pulchrius illo, et dare ipsum turribulum factum et completum ad festum Ascensionis Domini proxime futurum, pro soldis vigintiquatuor singula vntia pro sua mercede. Et dictus ser Iacobus pro dicto turribulo fiendo dare promisit ipsi magistro Matheo vntias triginta argenti lige Venete. De quo argento Petrus Radmilouich dictus Cosina, tanque plezarius magistri Andree aurificis de Sapleto cui alias datum fuerat dictum turribulum ad faciendum et habuerat vntias viginti minus vno quarto et ducatos tres auri pro parte sue mercedis, ibi presens, dedit dicto magistro Matheo recipienti predictas vntias viginti minus vno quarto argenti lige Venete et ducatos tres auri ad computum dicte mercedis et manufacture ipsius magistri Mathei confitentis habuisse ipsum argentum et pecunias predictas. Et dictus ser Iacobus promisit dare ipsi magistro Matheo residuum dicti argenti pro dicto turribulo, videlicet vntias decem et vnum quartum ad omnem requisitionem ipsius magistri Mathei (et aurum necessarium pro inaurando ipsum turribulum – *ubačeno na margini*) et residuum eius mercedis et manufacture ad rationem solidos XXIII pro singula vntia de tempore in tempus, ita quod completo turribulo habebit completam solutis sue mercedis et manufacture. Que omnia et singula dicti magister Matheus

et ser Iacobus sibi ad inuicem promiserunt firma et rata se habituros et attendere et obseruare sub pena quarti pluris dicti argenti et refectione damnorum, expensarum et interesse litis et extra firmis tamen manentibus omnibus suprascriptis sub obligatione omnium suorum bonorum presentium et futurorum nominibus quibus supra.

(HR-DAŠI-263, BŠ, Kut. 11/VII, Ante Campolongo, F 10/Va, fol. 13').

(V. MOLÉ, 1912., dokument br. 28 na str. 154). Donosi skraćeni transkript dokumenta.

11.

1484., 27. I.

U Šibeniku. Zlatar Andrija Lalić, građanin Šibenika, potvrđuje da mu je svećenik Martin Lukić (Batalović), skradinski kanonik i zastupnik crkve sv. Marije u Skradinu, u svoje ime i ime drugog zastupnika, Stjepana Kosičićića (?), dao petnaest i pol unca kvalitetnog srebra za izradu kaleža za crkvu sv. Marije u Skradinu. Pritom se rečeni Martin zlataru obvezao dati i zlato za pozlatu.

(na margini:) Procuratore Sancte Marie de Scardona cum magistro Andrea Lalich calicis fiendi conuentio.

MCCCLXXXIII, indictione II, die uero martis XXVII mensis ianuarii.

Actum Sibenici in contrata Porte terre firme in via publica ante apotecam ser Egidii Tolimerich, presentibus ser Ioanne quondam ser Daud, ser Egidio predicto et magistro Andrea quondam Francisci medico ciroico salariato ciuibus Sibenici testibus, vocatis et rogatis. Ibique magister Andreas Lalich aurifex ciuis Sibenici non errore ductis contentus et confessus fuit se habuisse et recepisse a venerabile domino presbitero Martino Lucich siue Batalouich canonico Scardonensis et procuratore ecclesie siue fabrice ecclesie Sancte Marie de Scardona stipulanti et recipienti suo nomine ac vice et nomine Stephani Cosichicich (?) alterius procuratore dicte fabrice et pro *(jedna riječ nejasna)* suis de argento bono vncias quindecim cum dimidio, de quo argento iam collato ipse (?) presbiter Martinus confessus fuit se habuisse aliquam alium vltra dictum pondus de dicto argento pro parangono siue sazo, de quo argento ex conuentione inter dictas partes habita idem magister Andreas promisit et se obligauit facere vnum calicem cum *(jedna riječ nejasna)* siue *(sazo – prekriženo)* callo in similibus solitis fieri siue dari *(Item dictus – prekriženo)* quem calicem idem magister Andreas promissit dare factum et completum per

totum mensis marcii proxime futurum, et dictus dominus presbiter Martinus promissit dare omnes et totum aurum necessarium pro dicto calice deaurando. Item promissit dare libras viginti duas paruorum quo supra nomine eidem magistro Andree quando complebit dictum calicem. Que omnia et singula predictae partes promisserunt attendere et obseruare sub pena 4ta pluris dicte quantitatis et sub obligatione omnium bonorum suorum presentium et futurorum et refectione damnorum, interesse et cetera, penes, litis et cetera, et pena soluta uel non tamen rata siue (?) omnia et singula suprascripta.

(HR-DAŠI-263, BŠ, Kut. 21/II, Gregorio q. Lorenzo, Sv. f, fol. 17').

12.

1489., 21. II.

U Šibeniku. Svećenik Juraj Dmitrović iz Kolmanja, župnik u Erveniku, i Filip Budijević iz sela Brudarići (?), kao zastupnici crkve sv. Jurja u Erveniku, naručuju od zlatara Andrije Lalića, građanina Šibenika, srebrno pozlačeno raspelo.

(na margini:) Presbiteri Georgii de Aruerimus (?) fiende magistrum conductio.

MCCCCLXXXVIII, indictione VII, die uero sabati XXI mensis february.

Actum Sibenici super strata magistra in apoteca magistri Andree Lalich aurificis, presentibus clarissimo legum doctore domino Iacobo Tolimerich et Ioanne Stoianouich, vichario, ciuibus Sibenici testibus, vocatis et rogatis. Ibiq; presbiter [Georgius] Dmitrouich, capellanus siue parochianus ville Aruenich, de [Col]magna, et Filipus Budieuich de villa Brudarichi (?), procuratores [ecclesie] Sancti Georgii de dicta villa Auernich, conduxerunt magistrum Andream Lalic, aurificem ciuem Sibenici, ibidem presentem et se locantem ad faciendum vnum crucem de argento de lega Venetiana vnciarum quindecim vsque ad vncias sexdecim et non vltra, deauratum, affixum ligno, de argento dicti magistri, cum figuras infrascriptis, videlicet: ab vno latere Crucifixum cum quatuor euangelistas et ab altero latere Sanctum Georgium cum quatuor apostolis in medio relieuo, omnibus expensarum dicti magistri Andree, item cum vno pommo in manico de ramo vncias sexdecim uel circa, quam crucem teneratur perfecisse et dare (*jedna riječ nejasna*) ad festum Palmarum proxime futurum. Et dicti conductores promisserunt dare (*jedna riječ nejasna*) aurum pro dicta cruce deaurando, et pro eius solutionem siue mercede libras quinque soldos decem paruorum pro singula vncia argenti

et soldos quatuordecim paruorum pro singula vncia rammi pro pomo et manico. Et pro parte dicte mercedis siue solutionis idem magister Andreas ibidem in numeratam pecuniam habuit et recipit a dictis conductores libras duodecim soldos octo paruorum et fecit eisdem finem et quietationem. Residuum uero dicte mercedis siue solutionis predicti conductores promiserunt et se obligauerunt dare et soluere quando dicta crux complebitur predicto magistro Adree sine aliqua exceptione iuris aut facti, pacistentes se dictus magister Andreas non dabit dictam crucem ad terminum vt sibi conuentum quod presens contractus non teneat et quod idem magister teneatur ut sit obligans restituere dictas libras duodecim soldos octo paruorum habitas ut supra [a] conductoribus suprascriptis sine aliqua exceptione et figura ac strepitu iudici. Que omnia et singula predictae partes promiserunt attendere et obseruare sub pena 4ta pluris dicti precii et sub obligatione omnium bonorum suorum presentium et futurorum et refectione damnorum, interesse et extra, (*jedna riječ nejasna*) litis et extra, et pena soluta uel non tamen rata premaneant omnia et singula suprascripta.

(HR-DAŠI-263, BŠ, Kut. 21/III, Gregorio q. Lorenzo, Sv. d, fol. 31-31').

13.

1491., 4. VIII.

U Šibeniku. Zlatar Andrija Cimaturić, građanin Šibenika, prodaje svećeniku Hektoru de Franciscis Korčulaninu, šibenskom kanoniku, srebrni pozlaćeni kalež s patenom za šesnaest dukata.

Die iouis IIII^{to} mensis augusti 1491, indictione 9^a.

(na margini:) Emptio calicis venerabili domini presbiteri Hectorsi de Franciscis canonici Sibenicensis.

Actum Sibenici ante apothecam infrascripti aurificis, presentibus eximio artium et medicine doctori domino magistro Francisco phisico et magistro Francisco quondam magistri Andree chyroico ciuibus et habitatoribus Sibenici testibus, uocatis et specialiter rogatis. Ibique magister Andreas Cimaturich aurifex et ciuis Sibenici, per se suosque heredes, dedit, vendidit et tradidit venerabili domino presbitero Hectorsi de Franciscis Curculensi et canonico Sibenici, presenti et pro se euiusque heredibus et succesoribus stipulanti, ementi et receipienti, vnum calicem cum sua pathena de argento inaurato dato ipsi emptori et tradito ibidem per dictum

uenditorem ad habendum, tenendum, possidentum, gaudendum, dandum, donandum et emendum et quicquid dicto emptori perpetuo deinceps placuerit faciendum tamquam de rebus suis propriis. Et hoc pretio et nomine pretii ducatorum sexdecim auri ad rationem librarum 6 soldorum 4 paruorum pro singulo ducato, quod totum precium dictus magister Andreas venditor renuntians exceptionibus non sibi numerate pecunie per se et heredes suos confessus fuit se habuisse ab ipso domino presbitero Hectore emptore presente et stipulante pro se suisque heredibus, de quo precio sibi fecit finem et quietationem. Promitens quod ipsum dominum emptorem in presenti uenditione legitime in iudicio et extra ab omni persona, comune, collegio et vniuersitate deffendere et exaluminare et presentem venditionem et omnia ac singula suprascripta perpetuo firma habere, tenere, attendere et obseruare et attendi et obseruari facere, sub pena 4ta pluris quantitatis suprascripte, et refectione dampnorum, expensarum, interesse litis et extra, firmis tamen manentibus omnibus suprascriptis, et sub obligatione suorum omnium bonorum presentem et futurorum.

(HR-DAŠI-263, BŠ, Kut. 23/I, Martinus Campellis de Gaivanis, Sv. 26/Id, fol. 74-74').

(C. FISKOVIĆ, 1949., 148). Autor donosi podatak o narudžbi bez signature i transkripta.

(J. KOLANOVIĆ, 1995., bilj. 236 na str. 291). Donosi signaturu dokumenta bez transkripta, ali kao datum sastavljanja spisa omaškom navodi 3. kolovoza 1491. godine.

14.

1493., 30. X.

U Šibeniku. Zlatar Andrija Cimaturić, građanin Šibenika, potvrđuje da je od plemića Dominika Lovrina de Fracis (!), građanina Šibenika, primio deset dukata kao preostali dio plaće za izradu velikog srebrnog križa koji je izradio za Nikolu Grubišića iz Kruševa u šibenskom distriktu.

(na margini:) Quietatio ser Dominici quondam ser Laurentii de Fracis.

Suprascriptis millesimo, indictione, die, loco et presentibus examinatore, testibus quod predictis. Ibi que magister Andreas Cimaturich aurifex et ciuis Sibenici per se, suosque heredes et succesores fecit nobili ser Dominici quondam ser Laurentii de Fracis (!) ciui Sibenici presenti et stipulanti, pro se, suisque heredibus et seccesores finem quietationem, remissionem absolutionem et pactum de ulterius non petendo, neque ab aliquo alio petere promittendo

ducatos decem ad rationem librarum 6 soldorum 4 paruorum pro singulo ducato, quos ducatos X renuntians exceptioni non numerate pecunie et confessus fuit se habuisse et recepisse a prefato ser Dominico in numerata pecunia pro parte et ad computum mercedis vnus crucis magne argenti quam fecit pro conuentionem Nicolao Grubisich de villa Crusseuo dictrictus Sibenici, uti constare dicebant in notas egregii ser Antonio de Martinis nobilis et ciuis notarii que Sibenici continerunt est, sub pena 4^{ti} pluris dictis ducatorum X et rectorum dampnorum et obligationem bonorum presentium et futurorum.

(HR-DAŠI-263, BŠ, Kut. 23/I, Martinus Campellis de Gaivanis, Sv. 26/If, fol. 151').

15.

1496., 5. VII.

U Šibeniku. Zlatar Frane Jurasić zvani Foša (Foxa), stanovnik Šibenika, obvezuje se svećeniku Ivanu Vladaniću, šibenskom kanoniku i plebanu crkve sv. Mihovila u Kameničniku, u roku od godine dana izraditi srebrni pozlaćeni kalež s patenom težine oko osam unca za rečenu crkvu.

(na margini:) Promissio faciendi calicem pro venerabile domino presbitero Ioanne Uuladanich canonico Sibenici.

Die martis 5° mensis iulii 1496, indictione 14^a.

Actum Sibenici in cancelaria comunis, presentibus ser Simeone Georgii mercatore et ser Iacobo quondam Petri Radmilouich ciuibus Sibenici testibus, uocatis et rogatis. Ibiq̃ magister Franciscus Iurasich alias Foxa aurifex habitator Sibenici per se et heredes suos promisit et se obligauit venerabili domino presbitero Ioanni Uuladanich canonico Sibenici et plebano ecclesie Sancti Michaelis archangeli de Chamenicnich presenti stipulantique per se suisque successores pro dicta ecclesia Sancti Michaelis fabricare et facere ac complere usque vnum annum proxime futurum arte et industria sua vnum calicem cum sua patena simplicem cum armis, de argento bono liga Veneta, inaurato bono auro, ponderis in totum onçiam octo uel circa. Et hoc precio et nomine precii ducati vnus pro quolibet onçia ponderis pro parte et ad computum cuius precii. Idem magister Franciscus dixit et confessus fuit se habuisse et recepisse a prefato domino presbitero Ioanne canonico et plebano librarum trigintaduas soldos XI paruorum, scilicet (in – *prekriženo*) parte coram dictis testis et me notario infrascripto in numerata pecunia et (in – *prekriženo*) parte pro antea, de quibus eidem fecit quietationem. Et

residuum ipsius precii dictus dominus plebanus promisit eidem magistro Francisco stipulanti dare et soluere in fine anni quando sibi dabit et consignabit calicem cum sua pathena ut supra. Promitentes dicte partes sibi ad inuicem habere firma et rata et attendere et obseruare et attendi et obseruari facere, sub pena 4^{ti} et refectione omnium damnorum, interesse et expensarum litis et extra, qua pena solita uel non superscriptis tamen firmis manentibus, et sub obligationem suorum omnium bonorum presentium et futurorum.

(HR-DAŠI-263, BŠ, Kut. 23/III, Martinus Campellis de Gaivanis, Sv. 26/IIc, fol. 160').

(K. STOŠIĆ, 1941., 115, bilj. 3). Donosi samo signaturu, ali neprecizan broj folije.

16.

1501., 14. XII.

U Šibeniku. Zlatar Andrija Cimaturić, građanin Šibenika, obvezuje se Vladanu Rutčiću iz Vrane izraditi srebrni pozlaćeni kalež s patenom u vrijednosti devet dukata.

(na margini:) Promisio calicis et pathene ser Lancilagi Rutcich. / Publicatum.

Die martis 14 mensis decembris 1501, indictione 4ta.

Actum Sibenici in apotheca merchantiaria heredum quondam ser Michaelis Uireuich, presentibus ser Simone Uireuich quondam ser Michaelis et ser Michaele Raddi ser Blasii ciuibus Sibenici testibus vocatis et specialiter rogatis. Ibi cum sit quod magister Andreas Cimaturich aurifex et ciuis Sibenici teneatur facere ser Lancilago Rutcich de la Vrana vnum calicem cum sua patena argenti bonitatis librarum trium paruorum singulam onziam et illum deaurare precio ducatorum nouem, pro parte cuius precii antedictus magister Andreas iam dixit habuisse et recepisse a prefato ser Lancilago librarum quadraginta quatuor soldorum 13 paruorum, et quia dictum calicem cum patena de argento ut supra aurato non dum dictus magister Andreas prefecit, et terminis inter dictas partes conuentis in quo prefici debebat iam exactus est, et ut dictus ser Lancilagus habeat quod suum est, idcirco antedictus magister Andreas sponte promisit et se obligauit antedicto ser Lancilago presenti et stipulanti antedictum calicem cum sua patena argenti bonitatis ut supra et auratum perficere et complere ac dare et consignare dicto precio ducatorum nouem usque Ascensionem Domini Nostri Iesu Christi proxime futurum. Quod ser Lancilagus dicto magistro Andree illo tunc (?) dicatorum ducatorum nouem persoluere debeat, casu quo idem magister Andreas predicta non faceret et consignaret

ut promisit in dicto termino executione teneatur dicto ser Lancilago restituere et dare suprascriptas libras 44 soldos 13 paruorum in peccunia numerata habitas ut supra pro parte precii dicti calicis et petene, quod terminus sit et intelligatur sententia voluntaria et terminus logie voluntarius tamquam si sibi fuisset datus et assignatus pro premissis, secundum tenorem statuti comunis Sibenici, exequendum contra ipsum et eius bona suis omnibus sumptibus et expensis, obligando omnia sua bona presentia et futura et refectione omnium damnorum, expensarum et interesse litis et extra, qua pena soluta uel non suprascriptis tamen firmis manentibus et sub pena 4ta et cetera.

(HR-DAŠI-263, BŠ, Kut. 23/IV, Martinus Campellis de Gaivanis, Sv. 26/IVb, fol. 179').

(K. KALAUZ, 1998., 117). Autorica donosi podatak o narudžbi bez signature i transkripta.

Dokument je zabilježen i u rukopisnim bilješkama Krste Stošića (K. STOŠIĆ, *Povijest Šibenika*, III/10 (Zlatari), rukopis, fol. 3). Donosi signaturu dokumenta bez transkripta.

17.

1505., 26. II.

U Šibeniku. Šimun Divnić, u ime svog brata Jurja Divnića, ninskog biskupa, daruje kapeli sv. Petra Mučenika u crkvi sv. Dominika u Šibeniku srebrni pozlaćeni kalež s patenom.

(na margini:) Dacio calicis capelle Sancti Petri Martiris in Sancto Dominico Sibenici.

Die mercurii 26 mensis februari 1505, idictione 8^a.

Actum Sibenici in sacristia ecclesie Sancti Dominici, presentibus ser Iacobo Misich et magistro Stephano Mandacich pillipario ciuibus Sibenici testibus, vocatis et rogatis. Ibiqum cum sit quod reuerendissimus in Christo pater et dominus dominus Georgius Diuinus Dei et apostolice sedis gratia episcopus Nonensis dignissimus misisset huc Sibenicum inter cetera vnũ calicem cum sua patena argenti aurati, in quo quidem calice erat ab vno latere Gloriosa Virgo Maria Mater Dei cum eius filio in brachio et ab altero gloriosus Dei martir Sanctus Petrus, offere et dare conuentui et ecclesie antedicti Sancti Dominici ad honorem Dei et prefati gloriosi martiris ut perpetuo sit et esse debeat capelle antedicti Sancti Petri, quo calix cum patena nullo tempore in futuris vendi aut allienari possit, sed quod perpetuo sit et esse debeat ipsius capelle et ecclesie ad cultum (ut deuotionis est – *izvorno u zagradi*) diuinum, quare spectabilis et

generosus dominus Simeon Diuinich qui (?) domini capetani miles ciuis Sibenici, fratris et nuncius suprascriptis eiusdem reuerendissimi domini episcopi et eius nomine, coram prefatis testibus et me notario infrascripto, dedit et eundam calicem cum patena consignauit venerabili fratri Blaxio, priori conuenti et ecclesie antedicti diui Dominici, presenti et acceptanti cum multis aliis fratribus dicti conuentus circum astantibus et hoc fieri videntibus et contentantibus antedictum calicem cum patena argenti aurati ut perpetuo sit et esse debeat dicti conuentus et ecclesie ac capelle Sancti Petri Martiris situatis in ipsa ecclesia ad calicem diuinum, conditione quod nullo umque tempore infuturis possit calix ipse cum patena vendi aut alienari, sed perpetuo sit et esse debeat dicti conuentus, ecclesie et capelle prefati Sancti Petri ad ipsum cultum diuinum (ut moris est – *izvorno u zagradi*) et est mentis intentionis et deuotionis prefati reuerendissimi domini episcopi. Que omnia et singula suprascripta antedictae partes nominibus quibus supra sibi ad inuicem promiserunt habere firma, rata et grata et attendere et obseruare et attendi et obseruari facere et non contradicere uel venire per se uel alios aliqua ratione uel causa de iure uel de facto, sub pena 4^{ti} pluris eius in quo contrafactum fuerit, et refectionem omnium damnorum, expensarum et interesse litis et extra, qua pena soluta uel non suprascriptis tamen firmis manentibus, et sub obligatione suorum omnium bonorum presentium et futuruorum.

(HR-DAŠI-263, BŠ, Kut. 23/VI, Martinus Campellis de Gaivanis, Sv. 26/Vb, fol. 33').

(V. MIAGOSTOVICH, 1897. – 1898., 111). Donosi samo signaturu.

(K. STOŠIĆ, *Samostan i crkva sv. Dominika*, rukopis, fol. 28). Donosi samo signaturu i netočan datum dokumenta (25. svibnja 1505. godine).

(J. A. SOLDO, 1980.a, 335-336, bilj. 41). Donosi signaturu dokumenta bez transkripta.

18.

1505., 27. II.

U Šibeniku. Šimun Divnić, u ime svog brata Jurja Divnića, ninskog biskupa, daruje samostanu i crkvi sv. Katarine u Šibeniku srebrni pozlaćeni kalež s patenom.

(na margini:) Dacio calicis ecclesie Sancte Catherine in Sibenico.

Die iouis 27 mensis februari 1505, idictione 8^a.

Actum Sibenici in ecclesia Sancte Catherine, presentibus venerabile domino presbitero Matheo de Andreis quondam Luciani canonico Sibenici et magistro Luca Missarinich lapicida ciuibus Sibenici testibus, uocatis et specialiter rogatis. Ibique spectabilis et generosus dominus Simeon Diuinius qui (?) sit capitani miles et ciuis Sibenici, frater et nuncius specialis reuerendissimi in Christo patris et domini domini Georgii Diuini, Dei et apostolice sedis gratia episcopi Nonensis dignissimi, coram prefatis testibus et me notario infrascripto, dedit et uice ac nomine prefati reuerendissimi domini episcopi consignauit venerande domine Francischine Camenarich, abbatisse monasterii et ecclesie Sancte Catherine Sibenici presenti, stipulanti et acceptanti vice et nomine antedicti monasterii et ecclesie Sancte Catherine et pro eius successoribus presente etiam ser Gregorio de Niculinis ciue Sibenici, procuratore antedicti monasterii et ecclesie, similiter eo nomine, acceptant vnum calicem argenti aurati cum sua patena argenti aurati in quo quidem calice ab uno latere erat Gloriosa Uirgo Maria cum eius filio Iesu in brachio et ab altero erat Sancta Catherina Uirgo ad hoc ut dictus calix cum eius patena sit et perpetuo esse debeat antedictae ecclesie et monasterii Sancte Catherine ad honorem Dei et prefate virginis Sancte Catherine, qui nullo umque tempore in futurum (?) aliquo quasito colore possit vendi, donari et alienari, sed sit (ut predictum est – *izvorno u zagradi*) ad cultum diuinum, uti deuocionis et mentis est prefati reuerendissimi domini episcopi et ita prefata domina abbatisa et dictus procurator per se successoresque suos promisit perpetuo obseruari. Promittentes dicte partes sibi ad inuicem nominibus quibus supra omnia et singula suprascripta firma, rata et grata habere, tenere, attendere et obseruare et attendi et obseruarii facere et non contradicere uel venire per se uel alios aliqua ratione uel causa de iure uel de facto, sub pena 4^{ti} pluris eius in quo contrafactum fuerit et refectione omnium damnorum, expensarum et interesse litis et extra, qua pena soluta uel non suprascriptis tamen firmis manentibus, et sub obligationem suorum omnium bonorum presentium et futurorum.

(HR-DAŠI-263, BŠ, Kut. 23/VI, Martinus Campellis de Gaivanis, Sv. 26/Vb, fol. 34).

(V. MIAGOSTOVICH, 1897.–1898., 111). Donosi signaturu bez broja folije.

(J. A. SOLDI, 1980.a, 335-336, bilj. 41). Donosi samo signaturu.

19.

1505., 28. II.

U Šibeniku. Šimun Divnić, u ime svog brata Jurja Divnića, ninskog biskupa, daruje slici iz crkve sv. Marije od Griblje u Donjem polju, trenutačno smještenoj u crkvi sv. Marije od Milosrđa u Šibeniku, srebrni pozlaćeni kalež s patenom.

(na margini:) Oblatio calicis ecclesie Sancte Marie de Garba.

Die veneris ultimo mensis februari 1505, indictione 8^a.

Actum Sibenici in conuentu Sancti Dominici, presentibus magistro Stephano Mandacich cerdone et magistro Bernardino quondam Ioannis Marci stagnaro ciuibus Sibenici testibus, vocatis et specialiter rogatis. Ibiq̄ue cum sit quod reuerendissimus in Christo pater et dominus dominus Georgius Difnicus, Dei et apostolice sedis gratia episcopus Nonensis dignissimus, inter non nullos chalices quos offerre missit ut supra, misisset offerre vnum calicem cum patena argenti aurati, in quo quidem calice ab vno latere erat Gloriosa Virgo cum filio in brachio et ab altero diuus Hieronymus doctor, ymagini ecclesie Sancte Marie de Garba situate in districtu Sibenici in Campo inferiori, quo ymago in presentiarum reducta esse dicitur in ecclesia noua Sancte Marie Misericordie Sibenici, pro eius deuotione ad hoc ut perpetuo dictus calix cum patena sit et esse debeat ad cultum diuinum et ornamento ipsius ecclesie, qui nullo umque tempore in futurum possit aut valeat vendi aut aliquo modo alienari. Idcirco specialis et generosus uir dominus Simeon Diuinich miles ciuis Sibenici fratris prefati reuerendissimi domini episcopi ac nuncius ad hoc specialis, dedit et consignauit ser Ioanni Banguarich ciui Sibenici procuratori fraternitatis prefate Sancte Marie Misericordie et ser Simeoni Georgii ciui Sibenici superiori eiusdem fraternitatis qui habent antedictam ecclesiam Sancte Marie de Garba in suo gubernio et dominio, presentibus, stipulantibus et dicto nomine acceptantibus antedictum calicem cum patena oblatum ut superius dictum est, quam nullo vmque tempore possint aut valeant vendi aut alienari sed perpetuo sit et esse debeat ad calicem diuinum, tenendo et gubernando perpetuis temporibus per prefatos procuratores et superiores antedictae ecclesie Sancte Marie Misericordie et successores eorum, et sic prefatus procurator et superior simul per se successoresque suos nomine antedictae eorum fraternitatis ipsum calicem cum patena eis ut supra consignatum et datum perpetuo tenere et gubernare et semper probere eundem et dare ad cultum ipsius ecclesie quandocumque eo opus habeat pro celebratur missarum. Que omnia et singula suprascripta antedictae partes sibi ad inuicem promiserunt

habere firma, rata et grata et attendere et obseruare et attendi et obseruari facere et non contradicere uel venire per se uel alios aliqua ratione uel causa de iure uel de facto, sub pena 4^{ti} pluris eius in quo contrafactum fuerit et refectione omnium damnorum, expensarum et interesse litis et extra, qua pena soluta uel non suprascriptis tamen firmis manentibus et sub obligatione suorum omnium bonorum presentium et futurorum.

(HR-DAŠI-263, BŠ, Kut. 23/VI, Martinus Campellis de Gaivanis, Sv. 26/Vb, fol. 35'-36).

(V. MIAGOSTOVICH, 1897. – 1898., 111). Donosi samo signaturu.

20.

1505., 28. II.

U Šibeniku. Šimun Divnić, u ime svog brata Jurja Divnića, ninskog biskupa, daruje crkvi sv. Magdalene u Mandalini u Šibeniku srebrni pozlaćeni kalež s patenom.

(na margini:) Oblatio calicis Sancte Marie Magdalene in portu Sibenici.

Suprascriptis millesimo, indictione, die, loco et testibus ad hoc specialiter uocatis et rogatis. Ibiq; ut deuocio reuerendissimi in Christo patris et domini domini Georgii Diuinici episcopi Nonensis dignissimi ad impleatur cuius mentis est quod vnus calix cum sua patena argenti aurati in quo ab vno latera est Gloriosa Dei Genitrix cum filio in brachio et ab altero Sancta Magdalena, de quatuor calicibus missis per prefatum reuerendissimum dominum episcopum huc Sibenicum offerri ut ex tribus precedentibus instrumentis clare constat preseruetur perpetuo ad honorem Dei et cultum diuinum ecclesie Gloriose Sancte Marie Magdalene posite in Punta Porecta ad portum Sibenici. Ideo spectabilis et generosus uir dominus Simeon Diuinius miles ciuis Sibenici, frater et nuncius specialis prefati reuerenissimi domini episcopi, coram prefatis testibus et me notario infrascripto, dedit, tradidit et consignauit ser Ioanni Banguarich ciui Sibenici, procuratori fraternitatis Sancte Marie Misericordie ecclesie noue Sibenici, et ser Simeoni Georgii ciui Sibenici, superiori antedictis fraternitatis, presentibus stipulantibus et dicto nomine recipientibus suprascriptum calicem cum patena tenendum et gubernandum perpetuo sic ut premissis (?) datis (?) et oblationem ad cultum diuinum in oblationibus fiendis in dicta ecclesia Sancte Magdalene situate in puncta predicta, conditionem tamen quod nullo vmque tempore dictum calix cum patena vendi et alienari non possit, sed manuteneri et gubernari debeat prefatam fraternitatem Sancte Marie Misericordie, et ita prefati

procurator et superior dicto nomine perpetuo inuiolabilitis obseruari promiserunt. Insuper dicto nomine prefati procurator et superior per se successoresque suos promiserunt antedicto domino Simeoni nuncio ut supra et stipulanti nomine quo supra annuatim perpetuo semel in anno in festo Sancte Marie Magdalene celebrari facere missam maiorum ad inuicem cum perfato calice et patena ad honorem Dei et Gloriose Sancte Magdalene in dicta ecclesia et in remisionem omnium peccatorum (?) eiusdem reuerendissimi domini episcopi. Que omnia et singula suprascripta antedictae partes quibus supra nominibus sibi ad inuicem promiserunt habere forma, rata et grata, et attendere et obseruare et attendi et obseruari factum et non contradicere uel venire per se uel alios aliqua rationem uel causa de iure uel de facto, sub pena 4^{ti} pluris eius in quo contrafactum fuerit, et refectione omnium damnorum, expensarum et interesse litis *et extra*, qua pena soluta uel non suprascriptis tamen firmis manentibus, et sub obligatione suorum omnium bonorum presentium et futurorum.

(HR-DAŠI-263, BŠ, Kut. 23/VI, Martinus Campellis de Gaivanis, Sv. 26/Vb, fol. 36-36').

(V. MIAGOSTOVICH, 1897. – 1898., 111); Donosi samo signaturu bez broja folije.

(J. A. SOLDI, 1980.a, 335-336, bilj. 41); Donosi samo signaturu.

21.

1516., 28. IX.

U Šibeniku. Zlatar Nikola Veselković, građanin Šibenika, obvezuje se predati srebrni pozlaćeni kalež s patenom Kristoforu Kosiriću, građaninu Šibenika i zastupniku Kninjana, i Marku, kapetanu Srednjih poljica (?).

(na margini:) Promissio calicis ser Christophori Cossirich. / Publicatum.

Die sabbati XXVIII° mensis septembris 1516, indictione 4ta.

Actum sub fraschata in rippa maris Sibenici, presentibus ser Martino Buncich et ser Cornelio Bonino ciuibus Sibenici testibus, uocatis, specialiter atque rogatis. Ibique pro resecanda lite et controuersia qua erat inter partes infrascriptas infrascriptis nominibus magister Nicolaus Vesselchouich aurifex et ciuis Sibenici sponte et certa animi sui scientia promisit ser Christophoro Cosirich ciui Sibenici, procuratori illorum de Tininio, et Marci domini capitanei Sridgne (?) (ut asseruit – *izvorno u zagradi*), presenti, stipulanti et contentanti, restituere, dare

et consignare vnum calicem cum patena de argento aurato ad instare et magnitudinem calicis alias habiti ab incognitis ut in sententia super hec lata latius (?) dicitur apparere, et hoc usque Natiuitatem Domini Nostri Iesu Christi proxime futurum, sub ypotheca et obligatione suorum omnium bonorum presentium et futurorum et refectione omnium damnorum, expensarum et interesse litis et extra, suprascriptis tamen firmis manentibus.

(HR-DAŠI-263, BŠ, Kut. 23/VII, Martinus Campellis de Gaivanis, Sv. 26/VIg, fol. 93-93').

(N. BEZIĆ-BOŽANIĆ, 1976., 378); Donosi podatak, ali ne navodi izvor ni transkript.

Dokument je bez signature i transkripta naveden u rukopisnim bilješkama Krste Stošića (K. STOŠIĆ, *Povijest Šibenika*, III/10 (Zlatari), rukopis, fol. 3).

22.

1518., 5. VII.

U Šibeniku. Blaž Dušmanić potvrđuje da je od zlatara Jakova Fosića preuzeo srebrnu pernicu težine tri unce i jedne i pol kvarte, koju je izradio za Antuna Stogmilića (?), te mu isplatio pedeset solda. U slučaju da Antun ili Blaž u budućnosti požele pozlatiti rečenu pernicu, za to će morati majstoru isplatiti još trideset solda.

(na margini:) Quietatio magistri Blasii Dusmanich facto magistro Iacobo Fosich.

1518, indictione sexta, die vero quinto mensis iulii.

Actum prope stationem mei notarii infrascripti, presentibus ser Bartholo Zilich et magistro Luca Mrachouich sartor ad hoc habitis, uocatis et rogatis, testibus. Ibi que Blasius Dusmanich habitator modo Sibenici per se et suosque heredes et successores fecit finem, quietacionem et pactum perpetuum de ulterius non petendo magistro Iacobo Fosich aurifici habitatori Sibenici ibi presenti et pro se suisque heredibus et successoribus stipulanti et danti prefato Blasio ibidem presenti, et in mei notarii infrascripti et testium suprascriptorum presentia recipienti, nomine Antonii Stogmilich (?) banaticho, unam cirstam seu penaculum uel ut apertius (!) dictam perničam dargento ponderis onciarum trium et unius quarti cum dimidio, con quam perničam prefatus Antonius dederat ad faciendum predicto magistro Iacobo aurifici, cui quidem magistro Iacobo idem Blasius numerauit soldos quinquaginta paruorum pro manufactura predicti penaculi quod penes se dictus Blasius uocauit habere et in omnem casum

et euentum restituendum (?), dictum penaculum prefatus Blasius promisit manutenere et defendere prefatum magistrum Iacobum et hoc insuper declarato quod quandocumque uoluerit dictus Antonius uel Blasius auro allinire uel deaurari facere predictam cristam quod tunc prefatus magister Iacobus teneatur ipsam deaurare et quod pro tali deuratione habeat solummodo soldos triginta et cetera. Que omnia et singula dicte partes promiserunt perpetuo habere firma, rata et grata, sub pena quarti pluris, et sub obligatione omnium suorum bonorum presentium et futurorum et cetera.

(HR-DAŠI-263, BŠ, Kut. 30/I, Frane i Donat Tranquillo, Sv. b (1517. – 1519.), fol. 120).

8.2. Katalog djela

RELIKVIJARI

ANTROPOMORFNI RELIKVIJARI

1. *Bista-relikvijar sv. Matije apostola*

Zlatar / zlatarska radionica:	nepoznati zadarski zlatar
Vrijeme nastanka:	početak 15. stoljeća
Smještaj:	Šibenik, Muzej svetog Frane
Prijašnji smještaj:	Šibenik, crkva sv. Frane (izvorno iz crkve sv. Marije u Bribiru?)
Materijali i tehnike:	srebro, djelomična pozlata, iskucavanje, cizeliranje, punciranje
Dimenzije:	visina 33 cm, širina 36,4 cm, dubina 22 cm
Natpis:	S[ANCTI] MATIE AP[OSTO]LI u gotičkoj majuskuli
Heraldička oznaka:	—
Zlatarska oznaka:	—
Naručitelj / donator:	—

Bista-relikvijar sv. Matije apostola u izvorima se prvi put spominje u inventaru šibenskog samostana sv. Frane iz 1502. godine, kao *vna testa grande de San Mathia apostolo inarçentada cum tre smaldi*. U tom i u još šest inventara iz 16. stoljeća taj je relikvijar popisan zajedno s još četiri danas sačuvana gotička moćnika: bustom-relikvijarom Nevine djece, rukom-relikvijarom sv. Tadeja apostola i sv. Kristine, rukom-relikvijarom sv. Lovre i sv. Bazilija Velikog te relikvijarom sv. Stjepana Prvomučenika. Prilikom vizitacije Agostina Valiera u travnju 1579. godine navedena skupina relikvijara nalazila se u kamenoj škrinji na oltaru sv. Martina u kapitulu crkve sv. Frane, a relikvijar sv. Matije tom je prilikom zabilježen kao *Caput sancti Matthei apostoli in theca argentea ad similitudinem hominis* (Valier 1579:39). Međutim, kada je u lipnju iste godine sastavljen inventar samostana, moćnici su bili smješteni na oltaru sv. Antuna. Šibenčanin Dominik Zavorović u svom traktatu iz 1597. godine navodi da su, kako se tada vjerovalo, relikvijari u franjevački samostan u Šibeniku dospjeli s Biribira (Zavorović 1597:22-23). *Capite Sancti Matthei (!) apostoli* spominje u svojoj vizitaciji i Michele Priuli, koji je 1603. godine rečene relikvijare zatekao u kapeli, na oltaru posvećenom sv. Mariji (Priuli 1603:56'). Relikvijar sv. Matije u neko je doba zadobio oštećenja na području vrata, koja su očito sanirana drugačijom slitinom srebra, a na ramenima i grlu nalaze se tri proreza duguljasta

oblika koji su izvorno služili za uglavljivanje triju danas izgubljenih emajliranih ukrasa, što doznajemo iz upisa u inventaru iz 1502. godine. S donje strane postolja u neko je doba urezana oznaka *marche* 17 $\frac{2}{7}$ koja zacijelo označava masu relikvijara od 4059 grama. Oznaka možda govori o tome da je moćnik već u 15. stoljeću bio u zalogu u Šibeniku, jer ugravirana težina pokazuje izrazite rukopisne osobine, slične rukopisu pisara koji je u razdoblju od 1431. do 1450. godine bilježio upise u knjizi računa šibenskog samostana sv. Frane. Na razini pretpostavke, moguće je da je upravo on zabilježio težinu predmeta koju je potom netko ugravirao na postolje relikvijara. Od 2015. godine relikvijar je izložen u stalnom postavu zbirke Muzeja svetog Frane u Šibeniku.

Srebrni, dijelomično pozlaćeni relikvijar sv. Matije izveden je u obliku biste s plitkim ovalnim poprsjem koje obuhvaća tek uska svečeva ramena. Odjeven je u jednostavnu tuniku širokog ovratnika koji resi stilizirani biljno-geometrijski ornament izveden tehnikom punciranja. Pozlaćeno poprsje izvorno je bilo porubljeno stiliziranim ljiljanima od kojih se sačuvalo tek nekoliko cvjetova. Na svečevim ramenima karakterističnim je puncama izveden natpis S[ANCTI] MATIE AP[OSTO]LI, koji ukazuje na to da su u relikvijaru pohranjene moći sv. Matije apostola. Blago nagnuta glava sredovječnog bradatog muškarca počiva na snažnom širokom vratu s ekspresivno izraženim vratnim mišićima koji se poput bridova pružaju od ušiju sve do ključne kosti tvoreći oblik slova „V“. Markantno lice s naglašenim jagodičnim kostima, blago upalim obrazima, uskom bradom i zakošenim čelom obrubljuje uredno počešljana kovrčava kosa i gusta valovita brada. Svečeva frizura podijeljena je razdjeljkom po sredini, odakle se valovite vlasi pružaju do čela i potiljka gdje formiraju niz spiralnih uvojaka. Tjeme je rastvoreno kružnom *fenestrelom confessionis* koju je izvorno zatvarao poklopac učvršćen šarkom. Na ozbiljnom, pomalo zamišljenom licu ističe se pravilan nos na koji se nadovezuju oštro i stilizirano oblikovane polukružne očne arkade s naznačenim obrvama. Pod arkadama do izražaja dolaze velike bademaste oči neprirodno istaknutih vjeđa s naznačenim trepavicama i očnim jabučicama bez naznačenih zjenica i šarenica. Ispod guste brade proviruje neznatno povijena donja usna, dok je gornja posve zaklonjena uredno dotjeranim brkovima. Unatoč naglašenoj ekspresivnosti postignutoj stilizacijom pojedinih dijelova fizionomije, realistična modelacija jagodičnih kostiju i podočnjaka te nazolabijalnih i čeonih bora licu daje psihološku uvjerljivost i markantnost.

Premda je relikvijar do sada objavljivan u desetak publikacija, o njemu nije napravljena ni jedna povijesno-umjetnička studija, već je samo isticana njegova veza s Bribirom i datacija

u 15. stoljeće (Katalog 1998:122; Karbić 2000:311-312; Karbić 2001.a:156, bilj. 50; Milošević 2015:slika 59; Katalog 2019:188). Do sada se smatralo da je bista s još četiri relikvijara (kat. 2, kat. 3, kat. 4, kat. 7) donesena u samostan šibenskih franjevac konventualaca nakon osmanlijskog osvajanja Bribira 1523. godine (Karbić 200:311-312; Karbić 2001.a:156; Katalog 2019:188), ali se u inventaru crkve i samostana sv. Frane navodi već 1502. godine. Iako zapis Dominika Zavorovića ne predstavlja nepobitnu činjenicu da relikvijar doista potječe s Bribira, čini se da njegovo bibrirsko porijeklo nije upitno jer tome u prilog govori vrsta zlatarskog rada, ali i njegova umjetnička kvaliteta. Naime, samostan sv. Marije u Bribiru od samog je osnutka bio pod patronatstvom Šubića, a kasnije i drugih ogranaka toga roda (Ugrinića, Stipanića, Obradića/Melića, Miserića, Markovića, Stojšića, Nikolića/Banića i drugih) (Karbić 2007:15), što otvara mogućnost da je upravo netko od članova pojedine grane roda za rečenu crkvu naručio izradu relikvijara. S obzirom na pretpostavljeno bibrirsko porijeklo i na dodirne točke s pojedinim zadarskim zlatarskim ostvarenjima prve polovine 15. stoljeća, osobito bistom sv. Leonarda, moćnik sv. Matije apostola moguće je smatrati djelom nepoznatog zadarskog zlatara s početka 15. stoljeća. Iako je način izrade ukrasa vrlo srodan onome na zadarskoj bisti sv. Katarine iz sredine 15. stoljeća te dvama djelima takozvanog „Majstora pikside Venier“ (piksidi iz Luke i relikvijaru sv. Trna iz samostana paških benediktinki) iz druge četvrtine 15. stoljeća, formalno-stilski elementi ipak govore u prilog nešto ranijoj dataciji šibenskog relikvijara. Sličan pristup u izradi natpisa i dekorativnih elemenata zamijećen je i na dvjema rukama- relikvijarima za koje se također smatra kako potječu s Bribira (kat. 3 i 4), pa nije isključena mogućnost da su i ta dva zlatarska rada nastala u radionici istog zadarskog zlatara ili barem u istom zlatarskom krugu.

Bibliografija: A. VALIER, 1579., (*Visitatio Sibenicensis*), rukopis, fol. 39; D. ZAVOROVIĆ, 1597., rukopis, fol. 22-23; M. PRIULI, 1603., rukopis, fol. 56; K. STOŠIĆ, *Samostan i crkva sv. Frane*, rukopis, fol. 37; KATALOG, 1998., 118, 122 (slika), 206 (br. 136); D. KARBIĆ, 2000., 311-312; J. BELAMARIĆ, 2001.a, 903 (bilj. 30); J. BELAMARIĆ, 2001.b, 384 (bilj. 30); D. KARBIĆ, 2001.a, 156 (bilj. 50); A. MUNK, 2003., 71, (slika 26); M. KOVAČEVIĆ, 2010., 1145; R. TOMIĆ, 2010., 227; A. MILOŠEVIĆ, 2015., slika 59; N. M. ROŠČIĆ, 2015., 14 (slika), 74 (tekst Radoslava Tomića), 218 (slika); KATALOG, 2019., 16 (slika), 187 (kat. jed. 5.69c), 188.

2. Bista-relikvijar Nevine djece

Zlatar / zlatarska radionica:	nepoznati zadarski zlatar
Vrijeme nastanka:	treća četvrtina 15. stoljeća
Smještaj:	Šibenik, Muzej svetog Frane
Prijašnji smještaj:	Šibenik, crkva sv. Frane (izvorno iz crkve sv. Marije u Bribiru?)
Materijali i tehnike:	srebro, bakar, iskucavanje, cizeliranje, graviranje
Dimenzije:	visina 20,9 cm, širina 26,7 cm, dubina 17,5 cm
Natpis:	—
Heraldička oznaka:	—
Zlatarska oznaka:	—
Naručitelj / donator:	—

Bista-relikvijar Nevine djece prvi je put zabilježena 1502. godine u inventaru šibenskog samostana sv. Frane kao *testiola inargentada cum le reliquie dentro de certi Innocenti*. Tom je prilikom popisana zajedno s još četiri sačuvana gotička relikvijara (bistom-relikvijarom sv. Matije apostola, rukom-relikvijarom sv. Tadeja apostola i Sv. Kristine, rukom-relikvijarom sv. Lovre i sv. Bazilija Velikog te relikvijarom sv. Stjepana Prvomučenika) s kojima se navodi u još šest inventara iz 16. stoljeća. U inventaru iz 1595. godine popisana je kao *Item un capo minore d'argento con il fondi di rame con le relliquie di Santi Innocenti*, odnosno kao manja srebrna glava Nevine djece s bakrenim dnom. U apostolskoj vizitaciji Agostina Valiera iz 1579. godine relikvijar Nevine djece (*Reliquias Sanctorum Innocentium in theca argentea ad similitudinem pueri*) zabilježen je u kamenoj škrinji na oltaru sv. Martina u kapitolu crkve sv. Frane s prethodno navedenom skupinom moćnika (Valier 1579:39). Premda arhivski izvori ne pružaju podatke o njihovu porijeklu, u traktatu Dominika Zavorovića s kraja 16. stoljeća stoji da je, kako se u njegovo vrijeme vjerovalo, navedena skupina relikvijara u Šibenik dospjela s Bribira (Zavorović 1597:22-23). Nakon toga, u apostolskoj vizitaciji Michelea Priulija iz 1603. godine moćnici su zabilježeni u kapeli na oltaru posvećenom sv. Mariji (Priuli 1603:56'). Bista Nevine djece u nepoznato je vrijeme zadobila lomove na području vrata, koja su nestručno popravljana te manje oštećenje na desnoj strani nosa i uz rub lica. Od 2015. godine izložena je u Muzeju svetog Frane u Šibeniku.

Relikvijar je izveden u obliku nagog dječjeg poprsja te je u dnu porubljen bakrenom trakom u obliku jednostavnog kruništa s „bisernim nizom“ koji nadvisuje niz luneta. Poprsje je predočeno u vidu dječjeg portreta sa širokim, glatkim i visokim čelom te ponešto izduženom

lubanjom prekrivenom neprirodno oblikovanom bujnom kovrčavom kosom, koja poput kacige nasjeda na glavu djeteta. Kosa je počešljana od tjemena prema čelu, vratu i ušima, gdje se nakuplja u dvostruki prsten stiliziranih razigranih vrtložnih uvojaka. Na tjemenu je smještena *fenestrella* u obliku četverolisne perforacije kroz koju je vidljiva relikvija. Licem punijih obraza i izraženog podbratka dominiraju dva velika bademasta oka, pravilan nos i istaknuta brada. Pod arkadama do izražaja dolaze oči neprirodno oblikovanih mesnatih kapaka koji poput mandorle obuhvaćaju očne jabučice na kojima se jedva zamjećuju ispupčene šarenice. Pod pravilnim nosom nalaze se tanke poluotvorene usnice.

Na osnovu zapisa Dominika Zavorovića s kraja 16. stoljeća smatralo se da je s još četiri gotička relikvijara (kat. 1, kat. 3, kat. 4, kat. 7) u Šibenik dospio iz Bribira nakon osmanlijskog osvajanja toga grada 1523. godine (Karbić 2000:311-312; Karbić 2001.a:156; Katalog 2019:188). Međutim, ako navedena skupina moćnika doista potječe s Bribira, ona je u Šibenik dospjela barem dva desetljeća ranije, jer je svih pet relikvijara 1502. godine popisano u inventaru crkve i samostana šibenskih franjevac konventualaca. Relikvijar Nevine djece do sada je objavljivan u više publikacija, ali o njemu nije napravljena ni jedna povijesno-umjetnička studija, već je bez argumentacije i povijesno-umjetničke analize datiran u 15. stoljeće ili kraj 15. stoljeća (Katalog 1998:142; Milošević 2015:slika 59; Katalog 2019: 187). Pojedine autore na kasniju je dataciju vjerojatno potaknula finija modelacija na kojoj se ogleđaju portretne karakteristike humanističkog nastojanja, ali naglašena stilizacija u oblikovanju kose i neprirodno izvedene očne vjeđe ipak odražavaju stilske uzuse karakteristične za nešto ranije razdoblje. U izvedbi fizionomije, osobito visokog zaobljenog čela, punijih obraza i usana, bista Nevine djece pokazuje dodirne točke sa zadarskom bustom sv. Katarine iz sredine 15. stoljeća. Stoga se čini da bi i šibenski relikvijar valjalo datirati gotovo u isto vrijeme ili malo kasnije. Opći pristup u obradi šibenske biste-relikvijara daje naslutiti da je nastala u radionici nekog domaćeg, najvjerojatnije zadarskog majstora.

Bibliografija: A. VALIER, 1579., (*Visitatio Sibenicensis*), rukopis, fol. 39; D. ZAVOROVIĆ, 1597., rukopis, fol. 22-23; M. PRIULI, 1603., rukopis, fol. 56'; K. STOŠIĆ, *Samostan i crkva sv. Frane*, rukopis, fol. 37; M. OREB, 1968., 25 (bilj. 91); KATALOG, 1998., 125, 142 (slika), 207 (br. 184); D. KARBIĆ, 2000., 311-312; J. BELAMARIĆ, 2001.a, 903 (bilj. 30); J. BELAMARIĆ, 2001.b, 384 (bilj. 30); D. KARBIĆ, 2001.a, 156 (bilj. 50); R. TOMIĆ, 2010., 227; A. MILOŠEVIĆ, 2015., slika 59; N. M. ROŠČIĆ, 2015., 14 (slika), 74 (tekst Radoslava Tomića), 215 (slika); KATALOG, 2019., 16 (slika), 187 (kat. jed. 5.69e), 188.

3. Ruka-relikvijar sv. Lovre i sv. Bazilija Velikog

Zlatar / zlatarska radionica:	nepoznati zadarski zlatar
Vrijeme nastanka:	prva polovina 15. stoljeća
Smještaj:	Šibenik, Muzej svetog Frane
Prijašnji smještaj:	Šibenik, crkva sv. Frane (izvorno iz crkve sv. Marije u Bribiru?)
Materijali i tehnike:	srebro, drveni (?) umetak s udubljenjima za smještaj relikvija, dragulji ili poludragulji koji danas nedostaju, pozlata, iskucavanje, cizeliranje, graviranje, punciranje
Dimenzije:	visina 48 cm, širina 14,8 cm, dubina 15,3 cm
Natpis:	S[ANCTI] LAURENTII M[ARTYRI] na zapešću; S[ANCTI] BASILII AB[BAT]I na dnu podlaktice u gotičkoj majuskuli
Heraldička oznaka:	—
Zlatarska oznaka:	—
Naručitelj / donator:	—

Ruka-relikvijar sv. Lovre i sv. Bazilija Velikog prvi je put zabilježena 1502. godine u inventaru šibenskog franjevačkog samostana kao *vna man inargentata dentro reliquie de San Lorenzo et de San Basilio*. Tom je prilikom popisana s bustom-relikvijarom sv. Matije apostola, bustom-relikvijarom Nevine djece, rukom-relikvijarom sv. Tadeja apostola i sv. Kristine te relikvijarom sv. Stjepana Prvomučenika, baš kao i u preostalim šest inventara iz 16. stoljeća. U apostolskoj vizitaciji Agostina Valiera iz 1579. godine relikvijar je zabilježen kao *reliquiae Sancti Basilii et Sancti Laurentii in theca argentea ad similitudinem braccii*, a navedena skupina moćnika tada se nalazila u kapitulju crkve sv. Frane, u kamenoj škrinji na oltaru sv. Martina (Valier 1579:39). Osim upisa u inventarima šibenskog franjevačkog samostana, o navedenoj skupini relikvijara nema drugih arhivskih podataka, ali je u traktatu Dominika Zavorovića iz 1597. godine zabilježeno da su, kako se tada smatralo, doneseni s Bribira (Zavorović 1597:22). Kada je 1603. godine samostan Sv. Frane vizitirao apostolski vizitator Michele Priuli, relikvijari su se nalazili na oltaru posvećenom sv. Mariji u kapeli u šibenskoj franjevačkoj crkvi. Pritom je moćnik sv. Lovre i Bazilija zabilježen kao *Brachium Sancti Laurentii et Santi Basilii in uno* (Priulu 1603:57). Na relikvijaru su danas zamjetna manja udubljenja na podlaktici i oštećenja na prstima, a najveće oštećenje odnosi se na skinute ukrase od dragog ili poludragog kamena. S donje strane postolja naknadno je urezana oznaka *onze 36*, koja se zacijelo odnosi na težinu

moćnika, što vjerojatno znači da je on u neko doba (vjerojatno još u 15. stoljeću) bio u zalogu. Od 2015. godine relikvijar je izložen u Muzeju svetog Frane u Šibeniku.

Relikvijar je oblikovan poput desne podlaktice s rastvorenom šakom ispruženih prstiju, zacijelo kao par ruci-relikvijaru sv. Tadeja apostola i sv. Kristine (kat. 4). Premda relikvijari u osnovnom konceptu nalikuju jedan drugome, u izvedbi pojedinih elemenata i u oblikovanju šake zamjetne su razlike. Podlaktica relikvijara sv. Lovre i sv. Bazilija Velikog počiva na niskom pozlaćenom šesterolisnom podnožju s međušiljcima čiji visoki rub porubljuju dva „biserna niza“ između kojih se proteže perforirana zona s vertikalno usmjerenim pravokutnim otvorima nadvišenim okulusima. Vrh podnožja krasi prsten s motivom gotičkog kruništa s prsobranima u obliku lastavičjeg repa, ispod kojega se proteže niz „bisera“. Podlaktica se blago sužava i stješnjuje prema zapešću gdje je smještena pozlaćena bordura, odnosno narukvica s motivom tordiranog užeta i nizom lunetica. Stražnja strana rukava posve je glatka, a krasi je samo *fenestrella* u obliku slobodnije izvedenog malteškog križa. Na prednjoj strani podlaktice i na podnožju izvorno su se nalazili gusto raspoređeni ukrasi od dragulja, poludragulja i/ili staklene paste koji su u nepoznato vrijeme skinuti, čime je znatno izmijenjen vizualni dojam relikvijara. U gornjem dijelu podlaktice, s prednje strane, nalazi se otvor za relikvijaru u obliku peterolatičnog cvijeta obrubljenog nizom punciranih točkica. Šaka je rastvorena i uvjerljivo anatomski oblikovana, iako je u izvedbi članaka na prstima i pregiba na dlanovima primjetna stilizacija. Na dlaničnoj i nadlaničnoj strani šake smještene su *fenestrelle* u obliku slobodnije izvedenog malteškog križa. Prsti su izduženi i valjkasto oblikovani, a na njima su urezani članci u obliku stiliziranih dvostrukih i trostrukih mandorla. Linijski su naznačeni i polumjeseci na noktima četvrtastog oblika.

Premda je objavljivan više puta, o relikvijaru do sada nije napravljena ni jedna povijesno-umjetnička studija. Na osnovu zapisa Dominika Zavorovića s kraja 16. stoljeća (Zavorović 1597:22;) smatralo se da je ruka-relikvijar sv. Lovre i sv. Bazilija s još četiri relikvijara (kat. 1, kat. 2, kat. 4, kat. 7) u Šibenik donesena s Bribira nakon osmanlijskog osvajanja toga grada (Karbić 2000:311-312; Karbić 2001.a:156; Katalog 2019:188). Međutim, navedena skupina moćnika popisana je u inventaru crkve i samostana šibenskih franjevaca konventualaca još 1502. godine. No, budući da su u Zavorovićevo vrijeme sjećanja na prijenos relikvijara još uvijek bila razmjerno živa, vjerojatno nema razloga sumnjati u bribirsko porijeklo navedenih moćnika koji su možda izrađeni po nalogu član(ova) iz roda Šubića ili ogranaka toga roda. Ruka-relikvijar sv. Lovre i sv. Bazilija u pojedinim je publikacijama

navođena kao ruka-relikvijar sv. Lovre i sv. Bazileja te je bez argumenata datirana u 14. ili kraj 14. stoljeća (Katalog 1998:118, 206, br. 129; Milošević 2015:slika 57; Katalog 2019:186, kat. 5.69b). Međutim suptilni realizam zamjetan u oblikovanju anatomije šake, unatoč stilizirano naznačenim člancima prstiju, ipak sugerira nešto kasniju dataciju, vjerojatno u prvu polovinu 15. stoljeća. U oblikovnom smislu najbližnja joj je ruka-relikvijar Sv. Tadeja i sv. Kristine (kat. 4) iz iste muzejske zbirke s kojom je zacijelo funkcionirala kao par. U samoj koncepciji obje ruke najviše dodirnih točaka pokazuju s pojedinim zadarskim rukama-relikvijarima (s rukom-relikvijarom sv. Donata koja pripada riznici zadarske katedrale i rukom-relikvijarom sv. Vida, izloženima u Stalnoj izložbi crkvene umjetnosti u Zadru). Naravno, riječ je tek o načelnim sličnostima koje se očituju u ukrašavanju draguljima ili poludraguljima te smještanju natpisa na dno i vrh podlaktice, o čemu je bilo govora u jednom od poglavlja ovoga rada. Način izvedbe natpisa i dekorativnih elemenata tehnikom punciranja također možda govori u prilog zadarskoj provenijenciji dvaju šibenskih relikvijara. Naime, takva je tehnika primijenjena u izvedbi natpisa i ukrasa na okovratniku biste sv. Matije (kat. 1) te ukrasa na zadarskoj bisti sv. Katarine, kao i dvama djelima anonimnog zadarskog zlatara „Majstora pikside Venier“ – na piksidi iz Luke i relikvijaru sv. Trna iz samostana paških benediktinki. No, budući da je riječ o tehnici koju je s lakoćom moguće oponašati, dvije šibenske ruke i relikvijar sv. Matije nije moguće pripisati istoj zadarskoj zlatarskoj radionici, ali vjerojatno jest istom zlatarskom krugu. S obzirom na očite razlike u kvaliteti između dviju šibenskih ruku-relikvijara, nameće se pitanje njihove provenijencije: ili su ruke načinjene u različitim radionicama, ili su nastale u istoj radionici s određenim vremenskim razmakom, tako da je jedna služila kao predložak za izradu druge, ili su pak obje nastale u istoj radionici u isto vrijeme, ali su ih izradili različiti zlatari koji su zajedno surađivali. No, u nedostatak konkretnijih argumenata za sada nije moguće potvrditi ni jednu od navedenih pretpostavki.

Bibliografija: A. VALIER, 1579., (*Visitatio Sibenicensis*), rukopis, fol. 39; D. ZAVOROVIĆ, 1597., rukopis, fol. 22-23; M. PRIULI, 1603., rukopis, fol. 57; K. STOŠIĆ, *Samostan i crkva sv. Frane*, rukopis, fol. 37; M. OREB, 1968., 25 (bilj. 91); KATALOG, 1998., 117, 118 (slika), 206 (br. 129); D. KARBIĆ, 2000., 311-312; J. BELAMARIĆ, 2001.a, 903 (bilj. 30); J. BELAMARIĆ, 2001.b, 384 (bilj. 30); D. KARBIĆ, 2001.a, 156 (bilj. 50); R. TOMIĆ, 2010., 227; A. MILOŠEVIĆ, 2015., slika 57; N. M. ROŠČIĆ, 2015., 14 (slika), 74 (tekst Radoslava Tomića), 209 (slika); KATALOG, 2019., 16 (slika), 186 (kat. jed. 5.69b), 188.

4. Ruka-relikvijar sv. Tadeja apostola i sv. Kristine

Zlatar / zlatarska radionica:	nepoznati zadarski zlatar
Vrijeme nastanka:	prva polovina 15. stoljeća
Smještaj:	Šibenik, Muzej svetog Frane
Prijašnji smještaj:	Šibenik, crkva sv. Frane (izvorno iz crkve sv. Marije u Bribiru?)
Materijali i tehnike:	srebro, drveni (?) umetak s udubljenjima za smještaj relikvija, dragulji ili poludragulji koji danas nedostaju, pozlata, iskucavanje, cizeliranje, graviranje, punciranje
Dimenzije:	visina 46,8 cm, širina 16,5 cm, dubina 13 cm
Natpis:	na zapešću S[ANCTI] TADEI AP[OSTOL]I, a na dnu podlaktice S[ANCTE] CHRIST[INE] UIRGINU[M] (!) u gotičkoj majuskuli
Heraldička oznaka:	—
Zlatarska oznaka:	—
Naručitelj / donator:	—

Ruka-relikvijar sv. Tadeja apostola i sv. Kristine prvi je put zabilježena u inventaru šibenskog samostana sv. Frane iz 1502. godine, kao *man de San Thadeo et de Sancta Cristina inagentada* (!), a nakon toga u još šest inventara iz 16. stoljeća. Ondje je popisana zajedno s još četiri sačuvana gotička relikvijara: bistom-relikvijarom sv. Matije apostola, bistom-relikvijarom Nevine djece, rukom-relikvijarom sv. Lovre i sv. Bazilija Velikog te relikvijarom sv. Stjepana Prvomučenika. U apostolskoj vizitaciji Agostina Valiera iz travnja 1579. godine, moćnik je upisan kao relikvijar sv. Kristine u obliku ruke (*Manus Sanctae Christinae in theca argentea ad similitudinem brachii*) (Valier 1579:39). U to su se vrijeme relikvijari nalazili u kamenoj škrinji na oltaru sv. Martina u kapitolu crkve sv. Frane, ali su u inventaru samostana iz lipnja iste godine zabilježeni na oltaru sv. Antuna. Iako o porijeklu navedenih relikvijara u samostanskim spisima nema podataka, Dominik Zavorović u svom traktatu iz 1597. godine navodi da su, kako se u njegovo vrijeme smatralo, doneseni s Bribira (Zavorović 1597:22-23). U apostolskoj vizitaciji Michelea Priulija iz 1603. godine moćnici su zabilježeni na oltaru sv. Marije u kapeli, a relikvijar sv. Tadeja i Kristine pritom je upisan kao *Brachium (...) Sancti Thadei et Sancte Christine in alio* (Priuli 1603:57). Ruka je u nepoznato vrijeme zadobila lomove na spojevima prstiju te oštećenja na bočnim stranama šake, a skinuti su i ukrasi od dragog ili poludragog kamenja. Od 2015. godine izložena je u Muzeju svetog Frane u Šibeniku.

Na plitko pozlaćeno šesterolatično podnožje s međušiljcima postavljena je podlaktica lijeve ruke otvorene, predimenzionirane šake. Visoki rub podnožja urešen je dvama „bisernim nizovima“, a isti motiv pojavljuje se i na vrhu postolja koje završava gotičkim kruništem s prsobranima u obliku lastavičjeg repa. Podnožje i prednju stranu podlaktice izvorno su resili dragulji ili poludragulji koji su u nepoznato vrijeme skinuti. O tome svjedoče rezovi na metalnim istacima koji su služili za učvršćivanje ležišta dragulja ili poludragulja, čijim je uklanjanjem znatno izmijenjen opći dojam relikvijara. Nešto kraća podlaktica oblikovana je poput rukava koji se blago sužava i stješnjuje prema šaci te na zapešću završava profiliranim pozlaćenim porubom (narukvicom). Na rukavu ispod narukvice jedva su zamjetni tragovi pozlate. U dnu podlaktice nalazi se natpis *S[ANCTE] CHRIST[INE] UIRGINU[M]* (!) izveden tehnikom punciranja, a na istovjetan je način izveden i natpis *S[ANCTI] TADEI AP[OSTOL]I* na zapešću relikvijara. Na prednjoj strani podlaktice smještena je i perforacija (*fenestrella*) u obliku peterolatičnog cvijeta porubljenog punciranim točkicama, a istom je tehnikom izveden i jednostavan vegetabilni ukras na vrhu rukava. Nad rukavom se uzdiže ponešto predimenzionirana šaka ispruženih, valjkastih i pomalo zadebljanih prstiju s naznačenim člancima i plosnato oblikovanim jagodicama. Članci su s donje strane oblikovani ukucavanjem, a s nadlanične strane graviranjem, i to u vidu stiliziranih dvostrukih mandorla s ravnom linijom u sredini. Pločice noktiju četvrtastog su oblika s linijski naznačenim polumjesecima. Anatomija dlana s prednje je strane nešto uvjerljivije oblikovana, makar su pregibi naznačeni pomalo krutim ugraviranim linijama. U središtu dlana smještena je *fenestrella* u obliku slobodnije izvedenog malteškog križa.

Budući da je ruka-relikvijar sv. Tadeja apostola i sv. Kristine zamišljena kao par ruci-relikvijaru sv. Lovre i sv. Bazilija, obje su analizirane u prethodnoj kataloškoj jedinici (kat. 3).

Bibliografija: A. VALIER, 1579., (Visitatio Sibenicensis), rukopis, fol. 39; D. ZAVOROVIĆ, 1597., rukopis, fol. 22-23; M. PRIULI, 1603., rukopis, fol. 57; K. STOŠIĆ, *Samostan i crkva sv. Frane*, rukopis, fol. 37; M. OREB, 1968., 25 (bilj. 91); KATALOG, 1998., 117, 119 (slika), 206 (br. 128); D. KARBIĆ, 2000., 311-312; J. BELAMARIĆ, 2001.a, 903 (bilj. 30); J. BELAMARIĆ, 2001.b, 384 (bilj. 30); D. KARBIĆ, 2001.a, 156 (bilj. 50); R. TOMIĆ, 2010., 227; N. M. ROŠČIĆ, 2015., 14 (slika), 74 (tekst Radoslava Tomića), 213 (slika); KATALOG, 2019., 16 (slika), 186 (kat. jed. 5.69a), 188.

RELIKVIJARI S KRISTALNIM SPREMNICIMA ZA RELIKVIJU

5. Relikvijar sv. Uršule

Zlatar / zlatarska radionica:	nepoznati venecijanski majstor (?)
Vrijeme nastanka:	15. stoljeće (?)
Smještaj:	Šibenik, Interpretacijski centar katedrale sv. Jakova <i>Civitas sacra</i>
Prijašnji smještaj:	Šibenik, Dijecezanska zbirka u crkvi sv. Barbare (izvorno iz crkve sv. Duha u Šibeniku)
Materijali i tehnike:	bronca, kristal (ili staklo?), pozlata, lijevanje, graviranje
Dimenzije:	visina 36,5 cm, širina 10,7 cm, promjer postolja 9,6 cm
Natpis:	—
Heraldička oznaka:	—
Zlatarska oznaka:	—
Naručitelj / donator:	—

O relikvijaru za sada nisu pronađeni arhivski podaci, a nije zabilježen ni u apostolskim vizitacijama Agostina Valiera (1579.) i Michelea Priulija (1603.), stoga nije moguće pouzdano odrediti vrijeme njegova nastanka i dospjeća u crkvu sv. Duha. Iako je u Priulijevoj vizitaciji iz 1603. godine u toj crkvi zabilježen oltar sv. Martina i Uršule (Priuli 1603:68), tom prilikom nisu zabilježene svetičine relikvije, što ukazuje na to da su u nju vjerojatno dospjele kasnije. No, moguće je da su se u današnjem relikvijaru sv. Uršule nekada čuvale relikvije Četrdesetorice mučenika, koje je Agostino Valier zatekao u „pozlaćenom relikvijaru s kristalom“ (*tabernaculum aureatum cum christallo*) (Valier 1579:34'). Posljednju restauraciju relikvijara izvršila je 2017./2018. godine tvrtka Kvinar d.o.o. iz Podstrane, a od 2019. godine djelo je izloženo u Interpretacijskom centru katedrale sv. Jakova *Civitas sacra* u Šibeniku.

Na jednostavnom šesterolisnom podnožju koje se konično uzdiže u elegantni poligonalni držak s nodusom u obliku stiješnjenog poliedra, počiva kristalna (ili staklena?) *theca* s moćima sv. Uršule, obočena jednostavnom arhitektonskom konstrukcijom u vidu gotičkog kontrafornog sustava s fjalama. Spremnicu za relikviju s gornje i donje strane „porubljuje“ dvostruko krunište od stiliziranih cvijetova ljiljana te ju natkriva šesterostrani piramidalni krov s križićem na vrhu. Plohe krova naizmjenično su raščlanjene ugraviranim linijama na manja trapezoidna polja, od kojih su pojedina glatka, a pojedina ukrašena graviranim cik-cak linijama.

Relikvijar sv. Uršule do sada je bio spomenut samo u katalogu izložbe *Na slavu Božju*, gdje su navedene njegove dimenzije i datacija u 15. stoljeće (Katalog 1998:206, br. 144). U koncepciji i načinu izvedbe veoma je srodan grupi brončanih relikvijara sačuvanih na tlu sjeverne Italije čiju su tipologiju, prema mišljenju Giovannija Mariachera, utemeljili prekoalpski zlatari koji su na smjeni 14. i 15. stoljeća doselili u Veneciju (Spiazzi 2004:113). Šibenski je moćnik veoma sličan trima padovanskim relikvijarima datiranim u početak 15. stoljeća (Spiazzi 2004:113-114) i još nekim relikvijarima sačuvanim u Italiji, o čemu je bilo govora u potpoglavlju o djelima anonimnih majstora u ovome radu. Međutim, budući da je riječ o djelima izlivenim u bronci, pri donošenju konačnog suda o vremenu i mjestu njihova nastanka valja zadržati dozu opreza, jer se takva jednostavna forma mogla koristiti tijekom dužeg razdoblja, ali i oponašati u kasnijim stoljećima, osobito u 19. stoljeću.

Bibliografija: KATALOG, 1998., 206 (br. 144).

6. Relikvijar sv. Križa

Zlatar / zlatarska radionica:	nepoznati šibenski zlatar
Vrijeme nastanka:	druga polovina 15. stoljeća
Smještaj:	Šibenik, Interpretacijski centar katedrale sv. Jakova <i>Civitas sacra</i>
Prijašnji smještaj:	Šibenik, Dijecezanska zbirka u crkvi sv. Barbare (izvorno iz katedrale sv. Jakova u Šibeniku)
Materijali i tehnike:	srebro, kristal (ili staklo?), bakar, pozlata, iskucavanje, lijevanje, cizeliranje, graviranje, punciranje
Dimenzije:	visina 35,5 cm, promjer podnožja 16,5 cm
Natpis:	—
Heraldička oznaka:	—
Zlatarska oznaka:	—
Naručitelj / donator:	—

Relikvijar potječe iz šibenske katedrale, o čemu svjedoče apostolske vizitacije Agostina Valiera i Michelea Priulija iz 1579. i 1603. godine, u kojima se spominje kao „*Vnum tabernaculum argenteum cum christallo et intus de ligno crucis*“, odnosno „*Vn uaso d'argento, doue sta il lignum Domini*“ (Valier 1579:30; Priuli 1603:51'). Posljednju restauraciju djela

provela je tvrtka Kvinar d.o.o. iz Podstrane 2017./2018. godine, a od 2019. godine djelo je izloženo u Interpretacijskom centru katedrale sv. Jakova *Civitas sacra* u Šibeniku.

Relikvijar počiva na osmerolisnom podnožju s međušiljcima koje se konično uzdiže prema dršku. Visoki rub podnožja porubljen je u dnu „bisernim nizom“ nad kojim se pruža neprekinuti niz gotičkih trilobnih arkada. Površina konično uzdignutog podnožja raščlanjena je na osam trokutastih segmentnih polja međusobno odvojenih istaknutim hrptima sazdanim od vertikalno naslaganih listova povijena vrha. Svako od osam polja krase drugačija vegetabilna ili florealna dekoracija. Površina je u cijelosti prekrivena punciranim kružnicama, dok se duž oboda prostire glatka bordura valovita ruba. Četiri medaljona obrubljena tordiranim užetom izvorno su vjerojatno sadržavala ukrase od emajla ili gravirane medaljone. Njih danas nadomještaju medaljoni iz kasnijeg vremena na kojima je prikazano poprsje sv. Mihovila i sv. Jakova te monogram *yhs*, dok je četvrti medaljon (bez ukrasa) rekonstruiran u posljednjoj restauraciji. Vrh koničnog podnožja prekriva glatka bakrena pozlaćena kapica (možda iz kasnijeg vremena) nad kojom se izdiže elegantni držak s nodusom u obliku kaštilca. Šesterostrani kaštilac izveden je tehnikom lijevanja te je sačinjen od više dijelova. Oblikovan je poput raščlanjenog kasnogotičkog tornja s kontraforima i fjalama, ali s već renesansnim polukružnim otvorima nadvišenim kasnogotičkim zabatima. Duž donje zone kaštilca pruža se prošupljena balustrada s polukružnim istacima na kutovima. Kaštilac je od spremnika za relikviju odvojen prstenom s nizom ažuriranih gotičkih arkada s tordiranim stupićima. Na poligonalno podnožje *thece* aplicirano je šest razgranatih cvjetova izvedenih tehnikom lijevanja. Kristalni (ili stakleni?) cilindar obočen je razvedenom arhitekturom s otvorima, kontraforima i tornjićima na nekoliko razina, a natkriven je polukalotom s iskucanim vegetabilnim ukrasima i sunovraćenim kruništem od stiliziranih listova. Na polukaloti je zamjetna oveća rupa za uglavljivanje danas izgubljenog križa ili svetačkog lika, a Bogorodica na vrhu lijeve arhitektonske konstrukcije očito potječe iz kasnijeg vremena. U dnu providnog cilindra smještena je pomalo naivno izvedena skulpturica nagog krilatog anđela (*putto*), koji pred sobom pridržava česticu sv. Križa.

Relikvijar je u literaturi prvi put spomenut 1940. godine kao relikvijar sv. Trna (!) (Stošić 1940.b:66), što je ispravljeno 1998. godine u katalogu izložbe *Na slavu Božju*, gdje je ujedno objavljena njegova fotografija s okvirnom datacijom u 15. stoljeće (Katalog 1998:118, 206). Tipološki je srodan pojedinim mletačkim relikvijarima, ali rustično oblikovanje ukazuje na domaću, najvjerojatnije šibensku provenijenciju, a stilska obilježja na dataciju u drugu

polovinu 15. stoljeća, nakon prodora renesansnih elemenata u šibensku arhitekturu, arhitektonsku platiku i likovne umjetnosti. U prilog tomu govori pojava renesansnih elemenata (*putto* s relikvijom u rukama, rog obilja koji se nekoliko puta ponavlja na podnožju relikvijara te polukružni lukovi na otvorima kaštilca) i njihova isprepletenost s općim kasnogotičkim oblikovanjem relikvijara. U dalmatinskom korpusu sačuvanih gotičkih zlatarskih djela nisu pronađeni izravni komparativni primjeri, ali su na šibenskom relikvijaru sv. Stjepana Prvomučenika (kat. jed. 7) iz posljednje trećine 15. stoljeća uočena dva srodno oblikovana dekorativna elementa koja oba relikvijara smještaju unutar istog zlatarskog kruga, premda ne nužno i radionice. Riječ je o srodno izvedenim trilobnim arkadama na visokom rubu podnožja obaju relikvijara te specifičnoj valovitoj borduri glatke površine koja se pruža duž oboda koničnog dijela postolja.

Bibliografija: A. VALIER, 1579., (*Visitatio Sibenicensis*), rukopis, fol. 30; M. PRIULI, 1603., rukopis, fol. 51'; K. STOŠIĆ, 1940.b, 66; S. KRASIĆ, 1975., 304, KATALOG, 1998., 118 (slika), 206 (br. 135).

RELIKVIJARI U OBLIKU KALEŽA ILI POKALA

7. Relikvijar sv. Stjepana Prvomučenika

Zlatar / zlatarska radionica:	nepoznati šibenski zlatar (?)
Vrijeme nastanka:	posljednja trećina 15. stoljeća
Smještaj:	Šibenik, Muzej svetog Frane
Prijašnji smještaj:	Šibenik, crkva sv. Frane (iz crkve sv. Marije ili sv. Stjepana u Bribiru ili iz kapele sv. Stjepana i sv. Bernardina u crkvi sv. Frane u Šibeniku?)
Materijali i tehnike:	srebro, iskucavanje, lijevanje, cizeliranje, graviranje, punciranje
Dimenzije:	visina 22,5 cm, promjer podnožja 16 cm
Natpis:	S T P F N P na nodusu (slova „P“ su izokrenuta: S T d F N d)
Heraldička oznaka:	—
Zlatarska oznaka:	—
Naručitelj / donator:	—

Relikvijar sv. Stjepana Prvomučenika prvi je put zabilježen u inventaru šibenskog franjevačkog samostana 1502. godine, u kojemu je popisana zajedno s još četiri sačuvana relikvijara: bustom-relikvijarom sv. Matije apostola (kat. 1), bustom-relikvijarom Nevine djece (kat. 2), rukom-relikvijarom sv. Lovre i sv. Bazilija Velikog (kat. 3) te rukom-relikvijarom sv. Tadeja apostola i sv. Kristine (kat. 4). Svi su relikvijari popisani u još šest inventara iz 16. stoljeća, o čemu je bilo govora o poglavlju o sačuvanim djelima anonimnih majstora. Međutim, najzanimljivija su tri u kojima se već spominju oštećenja; u inventaru iz 1502. se navodi da je kamen malo oštećen na jednoj strani (*Item vno saso de San Stephano vn pocho ruto de un canto*), dok je 1515. i 1517. godine zabilježeno da je kamen oštećen na dva mjesta (*Item un sasso de San Stephano ruto da dui bandi; Item un sasso de San Stefano roto un pocho da 2 bande*). U apostolskoj vizitaciji Agostina Valiera iz 1579. godine navodi se kao „*Lapis unus Sancti Stephani in theca argentea*“ (Valier 1579:39), a u apostolskoj vizitaciji Michelea Priulija iz 1603. godine kao „*Petra qua lapidatus fuit Sancti Stephanus, omnia in argento decenter*“ (Priuli 1603:57). U Valierovo vrijeme navedena skupina relikvijara nalazila se u kamenoj škrinji na oltaru sv. Martina u kapitulu crkve sv. Frane, a Priuli je rečene relikvijare zatekao u kapeli, na oltaru posvećenom sv. Mariji. Prema predaji koju je 1597. godine zabilježio Dominik Zavorović, navedena je skupina relikvijara donesena iz Bribira, kada su tamošnji franjevci izbjegli pred Osmanlijama (Zavorović 1597:22-23), a od 2015. godine izloženi su u Muzeju svetog Frane u Šibeniku.

Relikvijar sv. Stjepana Prvomučenika izveden je u obliku kasnogotičkog kaleža ili pokala koji u plitkoj širokoj kupi pridržava *ex contactu* relikvijiu – kamen svečeva mučeništva. Moćnik počiva na bogato ukrašenom, dvostruko stupnjevanom podnožju koje se konično izdiže u držak. Donja zona podnožja kružnog je oblika te je po visokom rubu ukrašena trilobnim gotičkim arkadama s udvojenim stupićima, dok je gornja strana u potpunosti prekrivena punciranim kružnicama iz kojih izvire stilizirane, plošne izračvane grane s po tri lista. Druga zona podnožja šesterolisnog je oblika s međušiljicima i njezin visoki rub krasi niz prošupljenih gotičkih kvadriloba, dok obod porubljuje glatka bordura valovita ruba. Površina koničnog dijela podnožja ispunjena je punciranim kružnicama i usitnjenom vegetabilnom dekoracijom proizašlom iz renesansnog repertoara ornamentalnih motiva. Nju čine svežnjevi pruća i grančica međusobno odvojeni razlistalim stabljikama koje u dnu i vrhu završavaju žirovima. Elegantan držak krasi nodus u obliku stiješnjene kugle iz koje izbija šest kvadrilobnih istaka na čijim su čeonim stranama urezana slova *S T P F N P* izvedena u kapitali, sugerirajući da se

relikvija odnosi na sv. Stjepana. Međutim, oba slova „P“ su izokrenuta pa djeluje kao da piše *S T d F N d*, ali je ranije pogrešno čitan kao *T d F N d S* (Tomić 2010:227; Tomić 2015:73). Svaku od polutki nodusa krasi po šest istovjetnih vegetabilnih ukrasa iz kojih izviru poprsja mučenika s palmama u rukama. Oni su izvedeni tehnikom lijevanja te su naknadno aplicirani na glatku površinu nodusa. On je od podnožja i čaše odvojen širokim prstenima urešenim mrežom rombova koju porubljuju dva „biserna niza“. Kružna čaša relikvijara s donje je strane urešena motivom spiralno zakrenutih ribljih mjehura (njem. *Fischblasenornament*) koji podsjećaju na stražnju stranu cvijeta suncokreta, pa relikvijar podsjeća na cvijet širokog tučka koji predstavlja sama relikvija. Nju okružuje srebrno krunište sazdano od niza triloba koji oblikom podsjećaju na stilizirane dopojasne ljudske siluete.

Relikvijar je u literaturu uveo Cvito Fisković objavivši njegovu fotografiju i označivši ga kao rad najvjerojatnije šibenskog zlatara (Fisković 1977:33), što je prihvatio i Joško Belamarić, koji je djelo datirao u sredinu druge polovine 15. stoljeća – u vrijeme gradnje kapele sv. Stjepana i sv. Bernardina u crkvi sv. Frane u Šibeniku (Belamarić 2001.a, 902, 903, bilj. 30). Međutim, 2000. godine Damir Karbić ukazao je na podatak koji je 1597. godine zabilježio Dominik Zavorović, a prema kojemu je rečeni relikvijar donesen s Bribira s još četiri antropomorfna relikvijara (kat. 1, kat. 2, kat. 3, kat 4), kada su tamošnji kršćani izbjegli pred Osmanlijama (Zavorović 1597:22-23). Na osnovu tog podatka smatralo se da je moćnik pripadao franjevačkoj crkvi sv. Marije (Karbić 2000:311-312; Karbić 2001a;156, bilj. 50) ili crkvi sv. Stjepana u Bribiru (Milošević 2015:slika 58). No, nedavno je u arhivu šibenskih franjevaca konventualaca pronađen inventar iz 1502. godine u kojemu je kao vlasništvo samostana popisano svih pet relikvijara, puna dva desetljeća prije pada Bribira. Čini se da je u slučaju četiriju antropomorfnih relikvijara (kat. 1 – kat. 4) bribirsko porijeklo gotovo pa neupitno, jer njihova skupocjenost i umjetnička vrijednost upućuju na to da su ih vjerojatno naručili članovi pojedinih ogranaka roda Šubića za neku (ili neke) od bribirskih crkava, najizglednije franjevačku crkvu sv. Marije. Međutim, kada je u pitanju relikvijar sv. Stjepana Prvomučenika, doista ne možemo biti sasvim sigurni u ispravnost Zavorovićeva navoda. Taj je moćnik mogao pripadati šibenskim franjevcima konventualcima koji su ga u neko doba priklonili skupini bribirskih relikvijara pa je s vremenom tretiran kao dio grupe. Iz tog razloga nije moguće pouzdano utvrditi je li izvorno pripadao crkvi sv. Marije ili crkvi sv. Stjepana u Bribiru ili pak kapeli sv. Stjepana i sv. Bernardina u crkvi sv. Frane u Šibeniku. Za razliku od antropomorfnih relikvijara, koji su po svemu sudeći izrađeni u Zadru, relikvijar sv. Stjepana je

najvjerojatnije nastao u nekoj od šibenskih zlatarskih radionica posljednje trećine 15. stoljeća. U prilog takvoj dataciji govori oblikovanje relikvijara na kojemu se prožimaju kasnogotički i renesansni elementi, što je također zamjetno na Divnićeve kaležu (kat. 21) i „pokaznici“ (kat. 22) iz 1504./1505. godine. Forma relikvijara sv. Stjepana očito je proizašla iz kasnogotičkih kaleža, a iskucana lisna dekoracija iz renesansnog repertoara motiva. Iako je upravo pristup u oblikovanju biljne dekoracije najrodniji spominjanom kaležu i „pokaznici“ biskupa Divnića, čini se da dva dekorativna elementa upućuju na to da je relikvijar sv. Stjepana vjerojatno nastao u radionici nekog šibenskog zlatara. Naime, na visokom rubu podnožja iskucane su vrlo specifično izvedene gotičke trilobne arkade kakve se javljaju i na relikvijaru sv. Križa iz šibenske katedrale (kat. 6), a srodno je izvedena i glatka bordura valovitog ruba koja teče duž oboda podnožja obaju relikvijara. Tako oblikovani motivi nisu zamijećeni na drugim dalmatinskim zlatarskim djelima iz 15. stoljeća pa su vjerojatno proizašli iz istog zlatarskog kruga. S obzirom na dozu rustičnosti, čini se da je oba relikvijara moguće smatrati djelima domaćih, najvjerojatnije šibenskih majstora.

Bibliografija: A. VALIER, 1579., (*Visitatio Sibenicensis*), rukopis, fol. 39; D. ZAVOROVIĆ, 1597., rukopis, fol. 22-23; M. PRIULI, 1603., rukopis, fol. 57; K. STOŠIĆ, *Samostan i crkva sv. Frane*, rukopis, fol. 37; M. OREB, 1968., 25 (bilj. 91); C. FISKOVIĆ, 1977., 33; KATALOG, 1998., 118, 120 (slika), 206 (br. 137); D. KARBIĆ, 2000., 311-312; J. BELAMARIĆ, 2001.a, 902, 903 (bilj. 30); J. BELAMARIĆ, 2001.b, 384 (bilj. 30), 395 (slika); D. KARBIĆ, 2001.a, 156 (bilj. 50); R. TOMIĆ, 2010., 227; A. MILOŠEVIĆ, 2015., slika 58; N. M. ROŠČIĆ, 2015., 14 (slika), 73 (tekst Radoslava Tomića), 225 (slika); KATALOG, 2019., 16 (slika), 187 (kat. jed. 5.69d), 188.

OPHODNA RASPELA

8. *Ophodno raspelo*

Zlatar / zlatarska radionica:	nepoznati zadarski zlatar (?)
Vrijeme nastanka:	rano 14. stoljeće / prerađeno kasnije u 14. stoljeću
Smještaj:	Visovac, Muzejska zbirka franjevačkog samostana Visovac
Prijašnji smještaj:	Visovac, crkva franjevačkog samostana (prije toga nepoznato)
Materijali i tehnike:	drvo, bakar, srebro, drvo, pozlata, iskucavanje
Dimenzije:	visina 62 cm, širina 37 cm
Natpis:	—
Heraldička oznaka:	—
Zlatarska oznaka:	—
Naručitelj / donator:	—

Raspelo je prvi put zabilježeno u dvama inventarima visovačkog samostana iz 1704. i 1705. godine (Koprčina 2019:153). Znatno je preinačeno vjerojatno još u 14. stoljeću, kada su pojedine bakrene lamine zamijenjene i razmještene. Posljednja je restauracija provedena 2019. godine u Beču, gdje je djelo restaurirala konzervatorica-restauratorica Valentina Ljubić Tobisch.

Križ drvene osnove prekriven je bakrenim pozlaćenim laminama te je nataknut na bakreni držak s nodusom u obliku stiješnjene kugle. Formu križa karakterizira veoma specifično razvedena silueta s razgranatim hastama i razvedenim poljima na krajevima krakova, koju s obje strane porubljuje motiv „bisernog niza“. Središnjim dijelom aversa križa dominira lik umirućeg raspetog Krista pognute glave naznačene srebrnom aureolom. Tanahne izdužene ruke rastvorenih šaka položene su u obliku slova „V“, dok se ispaćenost tijela najbolje očituje na izvijenom torzu s naglašenim rebrima. Na neprirodno skraćenom donjem dijelu tijela na naivan su način dočarana savijena koljena, dok bokove prekriva dugačka perizoma. Potkoljenice su međusobno sljubljene, a stopala neprirodno prekrížena. U medaljonima na završecima krakova prikazani su simboli evanđelista koji stoje na rastvorenim svicima (?); lijevo orao sv. Ivana, desno krilati lav sv. Marka, dolje krilati vol sv. Luke, a u vrhu dopojasni lik arkandela Mihovila s kuglom u rukama (ili simbol sv. Mateja s kodeksom u rukama?). Po osi gornje haste križa raspoređeno je šest „rozetica“ izvedenih u obliku polukalotastih ispupčenja opasnih prstenom „bisera“. Isti se ukras ponavlja i na pozadinskoj strani križa. Ondje je u središtu prikazana

posve naivno oblikovana Bogorodica s Djetetom u sjedećem položaju, obočena podjednako naivno izvedenim *Agnusom Dei* i neidentificiranim svetačkim likom u klečećem (?) položaju. U vrhu reversa smješten je krilati vol sv. Luke nešto boljeg oblikovanja, a u dnu posve naivno uprizoren Adam koji izlazi iz groba u obliku sarkofaga podižući rukom umanjeni poklopac. Prednja strana Adamova sarkofaga ukrašena je trima „rozeticama“ izvedenim poput onih na gornjoj hasti križa, a duž cijelog profila križa teče ukrašena traka.

Iako je visovačko raspelo u posljednjih pedesetak godina usputno objavljivano u nekoliko publikacija, najdetaljniju analizu i komparaciju s drugim dalmatinskim gotičkim križevima provela je Anja Ivić, a nakon nje i Arijana Koprčina, o čemu je bilo govora u poglavlju o sačuvanim djelima anonimnih majstora u ovome radu. Obje autorice, čini se, sasvim opravdano raspelo smatraju djelom domaćeg majstora iz 14. stoljeća. Premda su u svojim publikacijama navele ukupno desetak komparativnih primjera sa zadarskog i šibenskog područja, valja istaknuti da su navedene analogije ipak posve načelne i uopćene, jer su uglavnom bazirane na razvedenosti siluete križa, a tek manjim djelom na likovno-stilskim elementima. Zapravo je silueta visovačkog raspela toliko specifična da je nije moguće izravnije usporediti s ni jednim od sačuvanih dalmatinskih križeva. Međutim, ako se zanemari forma križa, visovačko je raspelo po rustičnosti i naivnosti oblikovanja pojedinih reljefa bliže ophodnom raspelu iz zadarske katedrale, koje Nikola Jakšić zbog izrazito naivnog oblikovanja s oprezom datira u 13. stoljeće (Jakšić – Tomić:2004., 55-57). Na dvama križevima sličnosti su zamjetne u oblikovanju sv. Mateja (odnosno na visovačkom raspelu sv. Mihovila), orla sv. Ivana i *Agnusa Dei* u medaljonima, te u specifičnim kalotastim ispupčenjima s prstenom „bisera“, posijanim duž osi krak(ov)a križeva. No, s obzirom da su reljefi obaju raspela izrazito naivnog oblikovanja, teško je o njima suditi i išta određenije reći. Budući da se visovačko raspelo odlikuje izrazito razvedenom siluetom, vjerojatno ga treba datirati u 14. stoljeće, ne ranije od toga. S obzirom na nelogičnosti u ikonografskom programu i očite razlike u kvaliteti, moguće je zaključiti da su u neko doba, vjerojatno još tijekom 14. stoljeća određene lamine zamijenjene i da je prilikom postavljanja novog, predimenzioniranog Kristovog korpusa lik Adama premješten na stražnju stranu križa. Budući da o raspelu nema vijesti prije početka 18. stoljeća (Koprčina 2019:153), o vremenu nastanka i dospijeću na Visovac moguće je tek nagađati. Premda Anja Ivić navodi mogućnost da je raspelo prvotno pripadalo augustincima koji su prije dolaska franjevac boravili na Visovcu (Ivić 2015:113-114, bilj. 29), to treba otkloniti jer je teško zamisliti da bi augustinci raspelo ostavili za sobom po odlasku s otočića.

S druge strane, Ivić je zaključila da bi dospijeće ophodnog raspela na Visovac možda moglo biti u korelaciji s apelom pape Pavla II. iz 1469. godine, koji je tražio da se samostanima vrata stvari pohranjene u dalmatinskim gradovima, a da se samostanu na Visovcu pomogne u nabavljanju odjeće, kaleža i knjiga (Ivić, 2015:115, bilj. 35), što je prihvatila i Arijana Koprčina (Koprčina, 2019:153). Međutim, Ivić je izrazila skepsu prema toj mogućnosti zbog znatne vremenske razlike između vremena nastanka raspela i papina apela. No, to samo po sebi nije problematično, jer je raspelo moglo nastati znatno ranije, a onda biti poklonjeno visovačkim franjevcima 1469. godine ili nešto kasnije. S obzirom na problematičan ikonografski program, očitu preradu i naivno oblikovanje te nepoznate okolnosti dospijeća na Visovac, o ovom je raspelu teško donositi konkretnije zaključke.

Bibliografija: J. A. SOLDI, 1968., 28 (slika), 29; J. A. SOLDI, 1980.b, 28 (slika), 29; I. LENTIĆ, 1984., 215, 221; R. TOMIĆ, 1997., 115 (slika), 116 (slika), 119; Z. DEMORI STANIČIĆ, 2007., 318 (slika); A. IVIĆ, 2015., 108-118, 121-128 (sl. 4 – sl. 15), Z. DEMORI STANIČIĆ, 2017., 430 (slika); D. RUNJE, 2017., 184; S. CVETNIĆ, 2019., 46-47; A. KOPRČINA, 2019., 156, 157 (slika).

9. *Ophodno raspelo*

Zlatar / zlatarska radionica:	nepoznati šibenski zlatar
Vrijeme nastanka:	kraj 14. ili početak 15. stoljeća
Smještaj:	Šibenik, crkva sv. Križa
Prijašnji smještaj:	Šibenik, crkva sv. Križa
Materijali i tehnike:	drvo, bakar, pozlata, iskucavanje, graviranje
Dimenzije:	visina 65 cm, širina 32 cm (promjer medaljona oko 6 cm)
Natpis:	—
Heraldička oznaka:	—
Zlatarska oznaka:	—
Naručitelj / donator:	crkva sv. Marije u Docu ili bratovština sv. Marka

Bakreno pozlaćeno raspelo iz crkve sv. Križa u Docu prvi je put zabilježeno još 1455. godine u inventaru bratovštine sv. Marka, čije je sjedište bilo u crkvi sv. Marije u Docu, kao „... *crux de cupro siue de rame, deaurata cum figura Crucifixi ex una parte et cum figura Beate*

Virginis et cum aliis figuris consuetis circum circa“. Raspelo je u današnju crkvu dospjelo u 17. stoljeću kada je kraj Gospine crkve podignuta nova, s titularom sv. Križa.

Drvena osnova križa razvedenog oblika prekrivena je s prednje i stražnje strane bakrenim pozlaćenim laminama, a duž profila naknadno dodanom dekorativnom metalnom trakom. Križ je nasaden na bakreni držak s jabučastim nodusom, dok je rub siluete križa „porubljen“ nizom „bisera“. U središtu aversa prikazan je lik živog raspetog Krista prikucanog na drvo križa na kojemu se nalazi titulus s natpisom iz kasnijeg razdoblja postavljen iznad izvornog titulusa. Figura Krista zasebno je iskucana i pričvršćena čavlina za osnovu križa. Upravno položena glava otvorenih očiju i bradatog lica naznačena je aureolom. Kristova je anatomija naivno oblikovana, naročito na području potkoljenica i prekriženih stopala. Perizoma je podvrnuta na području kukova odakle se u naborima spušta prema koljenima te je stisnuta među bedrima. U medaljonima na završecima krakova prikazani su Ivan i Marija, u dnu Adam koji podiže poklopac sarkofaga, a u na vrhu orao sv. Ivana s kodeksom u kandžama, koji se izvorno sigurno nalazio na stražnjoj strani križa. U središtu reversa prikazana je stojeća Bogorodica s povećim Djetetom u rukama, izrazito naivnog oblikovanja. U medaljonu s lijeve strane iskucan je lav sv. Marka s kodeksom pod prednjim šapama, nasuprot njega vol sv. Luke s kodeksom pod prednjim nogama, u vrhu anđeo s kadionicom i tamjanicom, a u dnu posjednuti simbol sv. Mateja s kodeksom oslonjenim na lijevo koljeno.

Budući da se na poleđini križa nalazi Bogorodica s Djetetom, moguće je da je raspelo izrađeno za crkvu sv. Marije u Docu te da je naknadno ustupljeno bratovštini sv. Marka, koja je novo raspelo nabavila 1454./1455. godine od venecijanskog zlatara Antuna della Cecha. U dokumentaciji Konzervatorskog odjela u Šibeniku raspelo iz crkve sv. Križa u Docu okvirno je datirano u 15. stoljeće, ali je ikonografskom i likovno-stilskom analizom utvrđeno da je križ načelno moguće dovesti u vezu sa skupinom zlatarskih radova sačuvanih na širokom jadranskom području, od Zadra, Senja i Bakra pa sve do sjeverne i srednje Italije, koji su očito izrađeni po istom ili sličnom predlošku, a pojedini čak i na istim matricama. Skupinu je formirao Nikola Jakšić, a dijelom ju je dopunila Marijana Kovačević, o čemu je bilo govora u poglavlju posvećenom sačuvanim djelima anonimnih majstora. Tu skupinu trenutačno čini već broj raspela i dva relikvijara u obliku škrinjice iz Zadra: ophodni križevi iz Cingolija, iz privatne zbirke u Milanu, iz Bormija, iz San Tomaso Agordino, iz mjesta Rasai, iz župne crkve sv. Marije Magdalene u Porcenu, iz Villorbe, križ iz samostana sv. Ciprijana u Trstu, križ iz Ljubljane, iz Sluma, iz župnog ureda u Bakru, iz riznice katedrale u Senju, iz Dračevca

Zadarskog, iz samostana benediktinki u Pagu, iz župne crkve sv. Marije Male u Novigradu, iz crkve sv. Kasijana u Sukošanu, iz župne crkve sv. Marije u Pašmanu te škrinjica-relikvijar sv. Grgura i škrinjica-relikvijar sv. Zoila iz Zadra (Jakšić – Tomić 2004:26, 31-33, 36, 88, 129-138; Kovačević 2005:17-23; Jakšić 2010.b:299-326; Jakšić 2010.c:332-334; Kovačević 2010:1043-1050, 1050-1056, 1264-1252, 1256-1260, 1252-1256, 1261-1264, 1275-1278; Jakšić 2016:320-325). Po obrisu siluete šibensko je raspelo je donekle srodno onome iz župne crkve sv. Marije u Pašmanu i župne crkve sv. Kasijana u Sukošanu, iz župne crkve u Villorbi, iz crkve sv. Marije u Rasaiju te iz samostana sv. Ciprijana u Trstu. Međutim, šibensko raspelo zacijelo nije izrađeno na istim matricama kao i gore navedeni primjerci jer je znatno naivnije oblikovano, ali je sasvim izvjesno veći dio reljefa rađen prema zajedničkom predlošku. Šibensko raspelo s pojedinim djelima iz skupine povezuju reljefi Marije i Ivana te simboli evanđelista, osobito lav sv. Marka, orao sv. Ivana i vol. sv. Luke. Kristov je korpus očito nastao prema istom ikonografskom obrascu (slika 30), ali je naivno izveden, osobito u donjem dijelu. Budući da je Bogorodica s Djetetom krajnje naivno oblikovana, očito zlatar za nju nije imao ni predložak ni matricu pa ona najbolje odražava razinu tehničkog i umjetničkog umijeća majstora, po svemu sudeći šibenskog zlatara djelatnog krajem 14. i/ili početkom 15. stoljeća.

Bibliografija: Nema (neobjavljeno djelo).

10. Ophodno raspelo

Zlatar / zlatarska radionica:	nepoznati šibenski zlatar
Vrijeme nastanka:	kraj 14. stoljeća ili rano 15. stoljeće
Smještaj:	Krapanj, riznica samostana sv. Križa
Prijašnji smještaj:	Krapanj, crkva sv. Križa (?)
Materijali i tehnike:	drvo, bakar, pozlata, iskucavanje, graviranje
Dimenzije:	visina 69,5 cm, širina 32 cm
Natpis:	—
Heraldička oznaka:	—
Zlatarska oznaka:	—
Naručitelj / donator:	—

U arhivskim izvorima nisu pronađeni podaci o raspelu, a ne spominje se ni u apostolskim vizitacijama Agostina Valiera (1579.) i Michelea Priulija (1603.), ali je evidentirano u dokumentaciji Konzervatorskog odjela u Šibeniku.

Raspelo je tipološki srodno drugim šibenskim gotičkim raspelima razvedene siluete s razgranatim krakovima i polilobnim završecima na krajevima. Križ drvene osnove u cijelosti je prekriven metalnim pločicama te je nasađen na bakreni pozlaćeni držak s kuglastim nodusom s naglašenim režnjevima, koji je u dnu porubljen motivom bisernog niza i prstenom nepravilno izvedenih rombova. Od izvornog križa sačuvano je svega šest bakrenih pozlaćenih dijelova, dok su ostali u nepoznato vrijeme nadomješteni novim metalnim laminama. Upravo u tome valja tražiti razlog neobičnom razmješčaju reljefa na aversu raspela. U središtu aversa prikazan je lik umirućeg raspetog Krista naivnog oblikovanja, kakvo je zamjetno i na ostalim likovima. Silueta križa izvorno je bila porubljena bisernim nizom koji se danas nazire tek na pojedinim mjestima. Iako je prislonjen uz „drvo križa“, Krist za njega nije prikucan čavlima. Na patibulumu se nalazi titulus s natpisom *INRI* izveden u gotičkoj majuskuli. Površina reljefa znatno je oštećena pa se na licu naziru tek linije na prostoru očiju i nosa. Područje nadutog prsnog koša naznačeno je stiliziranim, rustično izvedenim linijama koje predstavljaju rebra, a o struku je vezana stilizirana perizoma koja neprirodno pada gotovo do skvrčenih koljena. Šake i stopala karakterizira krajnje naivno oblikovanje, a podjednako naivno oblikovani su i likovi u poljima na krakovima. S lijeve strane Krista prikazan je arkandeo Mihovil raširenih krila sa žezlom i kuglom (?) u rukama, odjeven u tuniku s vertikalnim naborima. Njemu s nasuprotne strane nalazi se Marija (?). Glava joj je naznačena aureolom i prekrivena velom mekih nabora. U polju na vrhu patibuluma prikazan je krilati lav sv. Marka s kodeksom pod prednjim šapama, a u dnu je sasvim naivno izveden pelikan koji kljunom ranjava prsa. Raspored reljefa u poljima na krajevima hasti nije izvoran. U središtu reversa križa sačuvan je lik sveca (sv. Stjepana ili sv. Lovre?) na konzoli konična oblika. Na glavi mu se razabire tonzura, a odjeven je u đakonsku dalmatiku sa širokom bordurom ukrašenom rombovima. Podignuta lijeva ruka u kojoj se vjerojatno izvorno nalazio atribut sveca, danas je posve oštećena, a desnicom je pridržan kodeks na prsima. Nabori odjeće su vertikalni i kruti te veoma rustikalno izvedeni.

S obzirom na razinu sačuvanosti i sadašnji raspored reljefa jasno je da je raspelo u neko doba izgubilo gotovo polovinu svojih dijelova pa je od preostataka kompletirana njegova prednja strana. Na reversu križa sačuvao se samo lik sveca zaštitnika u đakonskom ornatu, vjerojatno sv. Stjepana ili sv. Lovre, makar nedostaje kamenje ili gradele kao simbol

mučeništva. Ipak, podignuta ljevica sugerira da se u njoj vjerojatno nalazila palmina grančica ili kadionica, po kojoj se također raspoznaju oba sveca koja su zajedno čak bila pokopana (Leksikon 1979:385, 547-548). Od likova na prednjoj strani jasno se razabire simbol sv. Marka u vrhu i naivno izvedeni pelikan koji ranjava prsa u dnu. Lik s lijeve strane najviše podsjeća na sv. Mihovila raširenih krila sa žezlom i kuglom u rukama, ali se na križu istovremeno pojavljuje i prikaz pelikana, koji na križevima novijeg datuma supstituira sv. Mihovila. Ženski lik s desne strane vjerojatno predstavlja Mariju, ali ni ona više nije na izvornome mjestu jer se izvorno morala nalaziti na suprotnoj strani. Sudeći prema simbolu sv. Marka u vrhu, polja na reversu izvorno su krasili simboli četvorice evanđelista. Budući da o djelu nema nikakvih pisanih podataka, nije poznato gdje se izvorno nalazilo, ali je u krapanjsku crkvu vjerojatno dospjelo naknadno. Naime, 1436. godine plemić Toma Jurić, potomak bibrirskih Šubića, kupio je otok s namjerom da na njemu sagradi samostan za potrebe braće Bosanske vikarije, ali su nakon Tomine smrti njegovi sinovi predložili da se ondje sagradi samostan za opservante, što je iste godine dopustio papa Eugen IV. (Šematizam 1990:83). Gradnja krapanjskog samostana započela je nakon toga, a kompleks je posvećen 1523. godine (Šematizam 1990:83). S obzirom na to da se na reversu raspela nalazi lik sv. Lovre ili sv. Stjepana, može se pretpostaviti da je izrađeno za neku crkvu ili oltar posvećen jednom od dvojice svetaca. Iako ga je zbog izrazito naivnog izraza teško pouzdano datirati, arhaični prikaz arkandela Mihovila danas smještenog na lijevoj hasti križa ukazuje na nešto raniju dataciju. Uslijed nedostatka povijesnih izvora, a na osnovu veoma naivnog oblikovanja i ponekih arhaičnih ikonografskih prikaza, čini se da je krapanjsko raspelo moguće odrediti kao naivan rad nevještog lokalnog majstora, vjerojatno s kraja 14. ili ranog 15. stoljeća.

Bibliografija: Nema (neobjavljeno djelo).

11. Ophodno raspelo

Zlatar / zlatarska radionica:	nepoznati šibenski zlatar
Vrijeme nastanka:	prva polovina 15. stoljeća
Smještaj:	Tisno, župni ured
Prijašnji smještaj:	Tisno, crkva sv. Duha (izvorno vjerojatno iz crkve sv. Martina u Ivinju)
Materijali i tehnike:	drvo, srebro, bakar, mjed (?), pozlata, iskucavanje, graviranje

Dimenzije:	visina 57,7 cm, širina 27,2 cm
Natpis:	—
Heraldička oznaka:	—
Zlatarska oznaka:	—
Naručitelj / donator:	—

U izvorima nisu pronađeni podaci o raspelu, ali je u dokumentaciji Konzervatorskog odjela u Šibenku zabilježeno kao vlasništvo župne crkve sv. Duha u Tisnom.

Drvena osnova križa razvedene siluete s razgranatim krakovima i polilobnim završecima u cijelosti je prekrivena reljefno ukrašenim srebrnim pozlaćenim laminama te je nasadena na mjedeni (?) držak s bakrenim pozlaćenim nodusom u obliku stiješnjene kugle. U središtu aversa križa prikazan je lik umirućeg raspetog Krista prikucanog za drvo križa na čijem se patibulumu nalazi titulus s natpisom *INRI* ispisanim gotičkim slovima. Kristova glava poluduge kose i brade blago je naslonjena na desno rame te je okružuje aureola s upisanim križem. Na izduženom torzu naznačena su rebra. Perizoma je podvijena oko kukova te se nabire sve do koljena, a uz lijevi bok slobodno pada preostala tkanina. Koljena su blago skupljena, potkoljenice prekrížene, a stopala zajedničkim čavlom pribijena za tijelo križa. Na lijevom kraju antene prikazana je Bogorodica isprepletenih prstiju na prsima, a na suprotnoj strani lik sv. Ivana Evanđelista u gesti žalovanja. U vrhu je arkandeo Mihovil raširenih krila, s kuglom u ljevici i desnicom u znaku pozdrava, a u dnu horizontalno položena lubanja. Središtem reversa križa dominira stojeći lik sv. Martina u biskupskom ornatu, s biskupskom mitrom na glavi i pastoralom u lijevoj ruci, dok mu je desnica podignuta u znaku blagoslova. Na licu se ističu izbočene oči, širi nos, usta i kuštrava brada koja u formi slova „U“ povezuje dva uha. Kazula je na prsima označena križem, odakle pada u bogatim „V“ naborima gotovo do poda, gdje proviruje haljina. Ispod nogu sveca nalazi se konzola u obliku sunovraćenog poligonalnog stošca. Sveca okružuju simboli četvorice evanđelista s kodeksima (evanđeljima) pod prednjim nogama, odnosno u slučaju sv. Mateja u rukama. Lijevo je smješten lav sv. Marka, desno sv. Matej, gore orao sv. Ivana, a u dnu vol sv. Luke. Krila su im kruto i stilizirano izvedena, a stražnji dio tijela životinja nije naznačen već završava tordiranim zavijutcima. Duž profila križa teče iskucana metalna traka, vjerojatno iz kasnijeg vremena.

O ophodnom križu do sada su pisali samo Magda Zorić i Josip Ćuzela. Potonji ga je datirao u početak 15. stoljeća i, čini se, ispravno pretpostavio da je u Tisno dospio iz Ivinja, iz tamošnje crkve sv. Martina koju su 1548. godine, kako navodi Krsto Stošić, zapalili Turci

(Stošić 1941:213). Tada je u Tisno premještena župa, a s njom vjerojatno i ophodni križ s prikazom sv. Martina. O raspelu u povijesnim izvorima nema podataka pa je, u nedostatku izravnijih komparativnih primjera, na osnovu oblikovanja reljefa teško donositi sud o preciznijoj dataciji. Silueta tišnjanskog križa najsličnija je onome s otoka Krapnja (kat. 10), što se ponajviše očituje u srodnoj tipologiji proširenja na krajevima krakova izvedenim u vidu razvedenih kvadriloba blago zašiljenog vrha bez međušiljaka. Međutim, u oblikovnom smislu tišnjansko je raspelo nešto kvalitetniji rad, makar je i na njemu zamjetna doza naivnog izraza, osobito na lubanji u dnu aversa i fizionomijama Marije i Ivana te licima simbola evanđelista na reversu križa. Reljefe Krista i sv. Martina odlikuje nešto veća uvjerljivost, jer izrazi njihova lica ne prelaze u grimasu. S obzirom na utišaniju ekspresiju Kristove patnje i boli te kruću obradu simbola četvorice evanđelista, čini se da je tišnjansko raspelo moguće datirati u prvu polovinu 15. stoljeća te ga označiti kao rad nepoznatog šibenskog majstora.

Bibliografija: KATALOG, 1998., 118, 125, 206 (br. 133); M. ZORIĆ, 1994., bez paginacije; J. ĆUZELA – I. ŠPRLJAN, 2019., 263.

12. *Ophodno raspelo*

Zlatar / zlatarska radionica:	Nepoznati šibenski zlatar
Vrijeme nastanka:	treća četvrtina 15. stoljeća
Smještaj:	Šibenik, Interpretacijski centar katedrale sv. Jakova <i>Civitas sacra</i>
Prijašnji smještaj:	Šibenik, Dijecezanski muzej u crkvi sv. Barbare (prije toga u Novoj crkvi)
Materijali i tehnike:	drvo, srebro, bakar, pozlata, iskucavanje, graviranje
Dimenzije:	visina 74 cm, širina 34 cm
Natpis:	—
Heraldička oznaka:	—
Zlatarska oznaka:	—
Naručitelj / donator:	—

Posljednja restauracija raspela izvedena je 2016. godine u Restauratorskom zavodu u Zadru. Tom je prilikom stavljena nova pozlata i dodana dekorativna srebrna traka duž profila križa jer izvorna nije postojala. Međutim, na njoj je sasvim proizvoljno i neutemeljeno iskucan

ornament kakav se javlja na pojedinim zadarskim ophodnim križevima, ali ne i šibenskim. Osim toga, prilikom restauracije orao sv. Ivana zabunom je stavljen na vrh aversa, a arkandeo Mihovil sa suprotne strane, čime je poremećen izvorni ikonografski program raspela. Iz dokumentacije Konzervatorskih odjela u Šibeniku i Splitu razvidno je da je raspelo pripadalo šibenskoj Novoj crkvi, ali je kasnije preneseno u Dijecezansku zbirku u crkvi sv. Barbare. Potom je, vjerojatno zabunom, zamijenjeno s vrlo sličnim križem u vlasništvu stolne crkve pa je smatrano da potječe iz šibenske katedrale.

Ophodno raspelo drvene osnove u cijelosti je prekriveno srebrnim pozlaćenim limom te je natakuto na bakreni pozlaćeni držak za uglavljivanje ukrašen blago spljoštenim kriškastim nodusom. U središtu aversa prikazan je mrtvi raspeti Krist na iskucanom križu izveden u visokom reljefu, čije je tijelo izvijeno u "S" liniji. Naslonjenu glavu nadvisuje kružna aureola, a lice obrubljuje duga valovita kosa s ugraviranim vlasima. Zatvorene bademaste oči nadvisuju lukovi arkada s naznačenim obrvama, a ispod dugačkog nosa prikazani su brkovi i brada iz kojih proviruju povijena usta. Zatvorene šake prikucane su za tijelo križa čavlima, baš kao i prekrižena stopala. Na nabreklom prsnom košu naznačena su rebra, a donji dio tijela prekriva stilizirana perizoma poput haljine koja s prednje strane seže do polovine bedara. Pri vrhu patibuluma smješten je titulus u obliku rastvorenog svitka s natpisom *INRI* ispisanim gotičkim slovima. S lijeve i desne strane Krista prikazani su dopojasni likovi Marije i tugujućeg Ivana, pomalo nezgrapno oblikovanih fizionomija, naročito usana. U vrhu je smješten orao sv. Ivana, koji je u posljednjoj restauraciji omaškom postavljen na avers križa, gdje se izvorno nalazio lik arkandela Mihovila. U dnu raspela prikazan je dopojasni lik Adama koji podiže poklopac sarkofaga ustajući iz njega. U središtu reversa smještena je Bogorodica s nagim djetetom u krilu, postavljena na lisnatu konzolu. Iako je posjednuta, zamjetna je neproporcionalnost glave i tijela, a ispod nabora odjeće naziru tek koljena. Odjevena je u haljinu i plašt mekih nabora. Krist stoji na majčinu desnom bedru i rukama poseže za jabukom u majčinu krilu. Njihove su glave naznačene aureolama, a na Kristovoj nedostaju dva ukrasa od staklene paste, emajla, dragulja ili poludragulja. Poviše Bogorodice smještena su dva sunovraćena anđela ispruženih ruku u gesti krunjenja. Na vrhu reversa smješten je lik arkandela Mihovila koji se sve do restauracije nalazio s nasuprotne strane, a u dnu vol sv. Luke. U proširenjima na anteni križa prikazana su još dva simbola evanđelista: lav sv. Marka s kodeksom u prednjim šapama i krilati čovjek sv. Mateja s kodeksom na psima.

Premda je riječ o jednom od kvalitetnije izvedenih šibenskih gotičkih ophodnih raspela, djelo do sada nije bilo zastupljeno u stručnim i znanstvenim publikacijama. Oblikovanje reljefa odaje majstora koji donekle uspješno barata volumenom i brižljivo izvodi detalje, ali koji ipak ne uspijeva postići uvjerljive facijalne ekspresije. Iako raspelo sadrži neka arhaična ikonografska rješenja, poput sv. Mihovila i Adma koji izlazi iz sarkofaga, nije ga moguće datirati ranije od treće četvrtine 15. stoljeća. Tome u prilog ponajviše govori lik Bogorodice s nagim Djetetom na središnjem dijelu poleđine, čije je ikonografsko rješenje slično onome na slici Jurja Čulinovića iz *Musée Jacquemart-André* u Parizu iz 1456. – 1460. godine (slika 43, slika 44). Iako navedena slika vjerojatno nije neposredno poslužila kao predložak, moguće je da je anonimnom šibenskom zlataru bio dostupan neki od crteža Jurja Čulinovića koji se u Šibenik vratio 1461. godine, ili neka danas izgubljena slika, o čemu je bilo govora u poglavlju o djelima anonimnih majstora. S obzirom na specifičan prikaz Adama (slika 40, slika 41, slika 42), kojemu najizravniju paralelu pronalazimo u znatno starijem šibenskom raspelu iz crkve sv. Križa u Docu s kraja 14. ili početka 15. stoljeća (kat. 9), ophodni križ iz Nove crkve moguće je odrediti kao rad nepoznatog šibenskog zlatara iz treće četvrtine 15. stoljeća. To je raspelo, čini se, poslužilo kao predložak za naivnije oblikovano raspelo iz šibenske katedrale (kat. 13), ali nije isključena ni obrtnuta situacija. Iako je u izvorima pronađen podatak da je šibenska bratovština Gospe od Kaštela, kasnije sa sjedištem u Novoj crkvi, 1436. godine naručila bratovštinski križ od zlatara Domankuša i Ivana Punkovića, oblikovanje sačuvanog raspela iz Nove crkve jasno ukazuje na kasnije vrijeme nastanka, što znači da ne može biti rad navedene dvojice zlatara. No, s druge strane, 1453. godine za crkvu Gospe od Kaštela (*Sancta Maria de Castro*) naručeno je srebrno pozlačeno raspelo identične ikonografije, koje su se zlatari Petar Matijević iz Šibenika i Petar Lukin iz Splita obvezali izraditi po uzoru na raspelo u šibenskoj katedrali. Ako se pretpostavi da su zlatari izvršili narudžbu i da je njihovo raspelo u nepoznatim okolnostima dospjelo iz Gospe od Kaštela u Novu crkvu, tada je moguće pretpostaviti da je upravo sačuvano raspelo iz katedrale poslužilo kao predložak, što bi njegovo vrijeme nastanka pomaklo ranije od 1453. godine. Međutim, to nije moguće pouzdano (u)tvrditi jer stražnja strana raspela iz katedrale sv. Jakova nije sačuvana pa ne možemo znati koje je reljefe sadržavala. Budući da je izvorni korpus šibenskih gotičkih ophodnih raspela fragmentarno sačuvan, ne možemo znati koja su sve djela nastala i postojala tijekom 15. stoljeća, da bismo sa sigurnošću mogli tvrditi kako raspelo iz Nove crkve predstavlja rad rečene dvojice zlatara.

Bibliografija: Nema (neobjavljeno djelo).

13. *Ophodno raspelo*

Zlatar / zlatarska radionica:	Nepoznati šibenski zlatar
Vrijeme nastanka:	treća četvrtina 15. stoljeća (?)
Smještaj:	Šibenik, Interpretacijski centar katedrale sv. Jakova <i>Civitas sacra</i>
Prijašnji smještaj:	Šibenik, Dijecezanski muzej u crkvi sv. Barbare (izvorno iz katedrale sv. Jakova u Šibeniku)
Materijali i tehnike:	drvo, srebro, bakar, pozlata (sačuvana u jedva zamjetnim tragovima na pojedinim mjestima), iskucavanje, graviranje
Dimenzije:	visina 63,5 cm, širina 32,3 cm
Natpis:	—
Heraldička oznaka:	—
Zlatarska oznaka:	—
Naručitelj / donator:	—

Iz dokumentacije Konzervatorskih odjela u Šibeniku i Splitu razvidno je da raspelo pripada šibenskoj katedrali, odakle je u neko doba preneseno u Dijecezansku zbirku u crkvi sv. Barbare, gdje je zamijenjeno s vrlo sličnim križem u vlasništvu Nove crkve (kat. 12.). Vjerojatno je upravo zbog toga u katalogu izložbe *Na slavu božju* iz 1998. godine navedeno kao raspelo iz Nove crkve.

Križ drvene osnove i razvedene siluete, s razgranatim krakovima i polilobnim poljima na krajevima, nasađen je na bakreni držak s kriškastim nodusom. S prednje je strane prekriven srebrnim laminama s kojih je gotovo u potpunosti iščezla pozlata, dok neukrašeni mjedeni lim na reversu križa potječe iz kasnijeg vremena. U središtu aversa prikazan je umirući raspeti Krist na reljefno istaknutom križu, čija je glava naslonjena na desno rame. Duga valovita kosa obrubljuje lice istaknutih jagodičnih kostiju i uske čeljusti koju prekrivaju brkovi i brada ispod kojih proviruju blago otvorena usta. Dva zatvorena bademasta oka smještena su pod arkadama s linijski naznačenim obrvama. Gotovo amorfnu oblikovane ruke zgrčenih šaka prikucane su čavlina za tijelo križa, a anatomija torza i donjeg dijela tijela podosta je naivno oblikovana. Desno i lijevo od Krista prikazani su Ivan i Marija, oboje zaogrnuti u draperije mekih, ali shematiziranih nabora. U vrhu križa prikazan je sv. Mihovil s kuglom u lijevoj ruci, a u dnu Adam koji pridržava poklopac sarkofaga ustajući iz njega. Svi su likovi, posve neobično, prikazani bez aureola, a reljefi na stražnjoj strani nisu sačuvani. Oblikovanje reljefa pokazuje izrazite ikonografske i oblikovne sličnosti s raspelom iz Nove crkve, ali je nešto naivnije.

Djelo je prvi put objavljeno u knjizi Piera Pazzija *Itinerari attraverso l'oreficeria veneta in Istria e Dalmazia* 1994. godine, gdje je priložena njegova fotografija s datacijom u početak 15. stoljeća. Nekoliko godina kasnije, u katalogu izložbe *Na slavu Božju* navedeno je kao raspelo iz Nove crkve. Međutim, fotodokumentacija u Konzervatorskim odjelima u Šibeniku i Splitu te Biskupijskom arhivu u Šibeniku pokazuje da raspelo potječe iz šibenske katedrale. Oblikovanje figura, unatoč jače naglašenom naivnom izrazu i očitij skromnijoj vještini majstora, pokazuje stanovite sličnosti s reljefima na raspelu iz Nove crkve (kat. 12), koje je, po svemu sudeći, poslužilo kao predložak, premda nije isključena i obrnuta situacija. Iako su likovi vrlo slično oblikovani, nisu iskucani na istim matricama. Od svih je prikaza možda najzanimljiviji onaj s likom Adama koji ustaje iz sarkofaga, jer je izrazito srodan čak dvama prikazima na šibenskim raspelima – na raspelu iz crkve sv. Križa u Docu (kat. 9) i spomenutom raspelu iz Nove crkve, o čemu je bilo govora u poglavlju o sačuvanim djelima anonimnih majstora. Budući da o raspelima iz šibenske katedrale i Nove crkve nema pisanih podataka iz vremena nastanka, nije moguće utvrditi jesu li oba nastala u istoj šibenskoj radionici od ruku različitih majstora (majstora i učenika, majstora i pomoćnika ili majstora i suradnika) ili dvjema različitim radionicama. Na raspelu iz katedrale, sasvim neobično, nisu prikazane aureole, a stražnja strana nema reljefe pa nije moguće utvrditi razinu podudarnosti među navedenim djelima. S obzirom na okvirnu dataciju ophodnog križa iz Nove crkve u treću četvrtinu 15. stoljeća, u to je razdoblje s oprezom moguće datirati i raspelo iz katedrale. No, kao što je navedeno u prethodnoj kataloškoj jedinici, nije isključena ni mogućnost da je upravo raspelo iz katedrale poslužilo kao predložak za izradu raspela iz Nove crkve, jer hipotetski postoji mogućnost da je potonje raspelo upravo ono koje su 1453. godine za crkvu Gospe od Kaštela obećali izraditi Petar Matijević iz Šibenika i Petar Lukin iz Splita. Naime, u crkvi Gospe od Kaštela nekada je bilo sjedište bratovštine sv. Marije (čiji je član bio i zlatar Petar Matijević), a koja se kasnije preselila u novoizgrađenu Novu crkvu. Ipak, se takva pretpostavka čini vrlo privlačnom, s obzirom na skromnu sačuvanost izvornog korpusa šibenskih gotičkih ophodnih raspela, pri donošenju konkretnijih zaključaka treba zadržati znanstvenu skepsu i dozu opreza.

Bibliografija: P. PAZZI, 1994., 36; KATALOG, 1998., 118 (navedeno kao raspelo iz Nove crkve), 206 (br. 132)

14. *Bogorodica s ophodnog raspela*

Zlatar / zlatarska radionica:	Antun dela Cecha iz Venecije (<i>Antonio della Cecha de Venetiis</i>)
Vrijeme nastanka:	oko 1454. godine (baza i desna šaka iz 19. stoljeća?)
Smještaj:	Šibenik, Muzej grada Šibenika
Prijašnji smještaj:	Šibenik, Dijecezanski muzej u crkvi sv. Barbare (izvorno iz crkve sv. Križa u Docu)
Materijali i tehnike:	srebro, pozlata (prisutna u tragovima), lijevanje, graviranje, cizeliranje
Dimenzije:	visina 16,8 cm (visina bez baze 14,3 cm), širina 4,6 cm, dubina 2,8 cm (bez kasnije dodane baze)
Natpis:	—
Zlatarska oznaka:	—
Heraldička oznaka:	—
Naručitelj / donator:	šibenska bratovština sv. Marka

Bogorodica je prvi put spomenuta 1455. godine u inventaru bratovštine sv. Marka u Šibeniku, u zapisu koji spominje srebrno pozlačeno raspelo s Kristom s prednje strane, sv. Markom s nasuprotne strane te skulpturama Marije i Ivana i ostalim likovima (*In primo una crux argentea et deaurata cum una figura Crucifixi ex una parte et ex alia uero parte dicti Crucifixi figura Sancti Marci, in lateribus uero figura Beate Marie Virginis et Beati Ioannis Evangeliste cum aliis figuris consuetis circum circa.*). U dokumentaciji Muzeja grada Šibenika, gdje se djelo danas čuva, stoji da Bogorodica potječe iz crkve sv. Križa u Docu, što potvrđuje Alinarijeva fotografija iz oko 1920. godine pohranjena u Konzervatorskom odjelu u Zadru. Ona pokazuje da je Bogorodica, zajedno sa sv. Ivanom, uklopljena u raspelo iz kasnijeg vremena.

Srebrna pozlačena skulpturica Bogorodice počiva na naknadno dodanoj osmerostranoj piramidalnog bazi, koja na lijevoj strani sadrži poveću perforaciju nepravilna oblika pomoću koje je skulpturica bila pričvršćena za izdanak križa iz kasnijeg vremena. Marija je prikazana u stajaćem položaju, u blagom kontrapostu, oslonjena na desnu nogu, dok zakrenutost glave prema lijevom ramenu sugerira njezin izvorni smještaj s lijeve strane raspela. Odjevena je u bogato nabranu dugačku haljinu i maforion mekih stiliziranih nabora koji seže do koljena, a na stopalima nosi papučice blago zašiljena vrha. Ispod odjeće nazire se anatomija donjeg dijela tijela, naročito izbočena lijeva noga. Prstima šake lijeve ruke, prebačene preko abdomena, hvata rub plašta, dok joj je desnica gotovo ispružena. Šaka desne ruke potječe iz kasnijeg vremena te

je za zapešće učvršćena spojnicom, a krajeve rukava krasi jednostavna bordura sačinjena od niza ukošenih graviranih linija. Marijino široko lice s gornje strane obrubljuje maforion, a donje prianjajuća „kapica“ koju nosi ispod pokrivala, dok joj glavu krasi jednostavna aureola priljubljena uz kalotu lubanje. Prikazana je kao žena zrelijih godina i punašnjeg lica s naznačenim nazolabijalnim borama, velikim bademastim očima, širokim nosom i rastvorenim ustima. Način oblikovanja Bogorodičina lika odaje zrelija likovna iskustva na tragu renesansnih likovnih shvaćanja, kakva nisu uočljiva na drugim šibenskim ophodnim raspelima 15. stoljeća.

Skulpturica Bogorodice do sada je bila publicirana samo u katalogu izložbe *Na slavu Božju*, gdje je okvirno datirana u 15. stoljeće (Katalog 1998:112). Iako je u dokumentaciji Muzeja grada Šibenika navedeno da potječe iz crkve sv. Križa u Docu, to je tek nedavno potvrdila stara Alinarijeva fotografija uočena u Konzervatorskom odjelu u Zadru. Na njoj je prikazano srebrno ophodno raspelo iz kasnijeg vremena (19. stoljeća?), s kasnogotičkim skulpturicama Marije i Ivana uz „drvo“ križa, među kojima je prepoznata Bogorodica iz šibenskog gradskog muzeja. Upravo na temelju navedene fotografije i analize dvaju arhivskih dokumenata, došlo se do zaključka da Bogorodica iz šibenskog gradskog muzeja – izvorno iz crkve sv. Križa – potječe s danas uništenog ophodnog raspela koje je oko 1454. godine za šibensku bratovštinu sv. Marka izradio venecijanski zlatar Antun dela Cecha. Naime, na temelju novootkrivenog arhivskog spisa, utvrđeno je da je zastupnik bratovštine od rečenog zlatara naručio srebrni pozlaćeni križ koji je 1454. godine trebalo preuzeti u Veneciji, o čemu je bilo govora u poglavlju o sačuvanim djelima poznatih majstora. Iako taj dokument ne sadrži podatke o izgledu križa, zacijelo je riječ o raspelu koje je godinu dana kasnije (1455.) popisano u inventaru bratovštine kao „srebrno pozlaćeno raspelo s raspetim Kristom na jednoj i likom sv. Marka na drugoj strani te skulpturama Bogorodice i Ivana Evanđelista na bočnim stranama i ostalim pripadajućim likovima“. Budući da su na Alinarijevoj fotografiji s početka 20. stoljeća jasno raspoznatljivi kasnogotički likovi Marije i Ivana uz „drvo“ križa, nedvojbeno je da su izvorno pripadali raspelu bratovštine sv. Marka, koja je tijekom 15. stoljeća imala sjedište u dolačkoj crkvi sv. Marije, a od početka 17. stoljeća u novoizgrađenoj crkvi sv. Križa. Moguće je da su dijelovi tog raspela „izgubljeni“ nakon što je 1785. godine zbog gladi stanovništva založena bratovštinska srebrnina (Petric 1992:129). Hipotetski, moguće je pretpostaviti da bratovština nije uspjela otkupiti založene dijelove raspela pa je 1787. godine bila primorana nabaviti novo raspelo i zastavu, o čemu podatak donosi Krsto Stošić (Stošić 1933.a:13).

Bibliografija: KATALOG, 1998., 112 (slika), 117, 206 (br. 127).

15. *Ophodno raspelo*

Zlatar / zlatarska radionica:	nepoznati šibenski zlatar(i)
Vrijeme nastanka:	treća četvrtina 15. stoljeća
Smještaj:	Šibenik, Muzej grada Šibenika
Prijašnji smještaj:	Šibenik, crkva sv. Barbare (do 1933. godine kada je poklonjeno šibenskom gradskom muzeju)
Materijali i tehnike:	drvo, bakar, pozlata, iskucavanje, lijevanje, graviranje
Dimenzije:	visina 57 cm, širina 26 cm
Natpis:	—
Heraldička oznaka:	—
Zlatarska oznaka:	—
Naručitelj / donator:	—

O raspelu nema arhivskih podataka ni drugih pisanih vijesti koje govore o kontekstu njegova nastanka, a slabo je zastupljeno i u stručnoj literaturi. Križ drvene osnove razvedene siluete, s razgranatim hastama i polilobnim istacima na završecima krakova, nasaden je na bakreni pozlaćeni držač s nodusom u obliku spljoštene kriškaste kugle. U središtu aversa prikazan je lik mrtvog raspetog Krista izveden tehnikom iskucavanja. Drvo križa nije naznačeno, već je tijelo iskucano na bakrenoj lamini apliciranoj na središnji dio aversa raspela. Kristova je glava okružena jednostavnom aureolom bez ukrasa iznad koje je na iskucanom titulusu ugraviran natpis *INRI*. Kristovo lice ovalna oblika uokviruje duga kosa koja u tankim valovitim pramenovima pada preko ramena. Na licu se ističe visoko pravilno čelo s očnim arkadama i zatvorenim bademastim očima, pravilnim nosom i polurastvorenim ustima koja proviruju ispod guste brade i brkova. Ruke napola stisnutih šaka nisu prikucane čavlima, baš kao ni prekrižena stopala. Na nadutom prsnom košu ističu se naglašena rebra i obla izbočina na području trbuha. Donji, neproporcionalno skraćeni dio tijela prekriva dugačka perizoma mekih nabora koja se seže sve do koljena. Potkoljenice su sljubljene, a stopala prekrižena. U proširenjima na krajevima krakova prikazane su figure u plitkom i srednjem reljefu, od kojih su pojedine aplicirane na pogrešna mjesta u nekoj od kasnijih intervencija ili nestručnih restauracija. Lijevo od Krista, na svom uobičajenom mjestu, prikazana je tugujuća Marija naivnog izraza lica, a nasuprot nje u neko je doba postavljen orao sv. Ivana s kodeksom pod nogama, koji je zamijenio mjesto s Ivanom Evandelistom na reversu križa. U vrhu je iskucan uvjerljivo i pedantno izveden prikaz pelikana s ptićima u gnijezdu koji kljunom ranjava prsa, a u dnu vol. sv. Luke koji se

izvorno nalazio sa stražnje strane raspela. Reversom križa dominira uspravljena Bogorodica elegantnih proporcija s nagim Djetetom u naručju, osovljena na poligonalnu konzolu. Odjevena je u haljinu opasanu o struku i plašt mekih nabora, koji gotovo u potpunosti prekrivaju njezina stopala. Prikazana je u tročetvrtinskom postavu, u nezgrapno izvedenom kontrapostu. Mali Krist punašnog tijela lijevom rukom pridržava jabuku (?) na majčinim prsima, dok desnicom blagoslivlja. U polju s lijeve strane iskucan je naivno oblikovan lav sv. Marka, a nasuprot njega simbol sv. Mateja bez krila, naivnog i pomalo grotesknog izraza lica. U nekom od kasnijih intervencija ili nestručnih restauracija, na vrh reversa dospio je lik tugujućeg Ivana Evanđelista koji se izvorno nalazio na aversu križa, a isto se dogodilo i s Adamom u dnu reversa raspela.

Djelo je objavljeno samo u katalogu *Na slavu Božju* 1998. godine, gdje je priložena njegova fotografija i okvirna datacija u 15. stoljeće. Raspelo karakterizira vrlo specifična razgranata silueta, koja je tek načelno srodna s ostalim šibenskim križevima razvedenog obrisa. Budući da je na pozadinskoj strani iskucana Bogorodica s Djetetom, raspelo je vjerojatno bilo izrađeno za neku crkvu, bratovštinu ili oltar s tim titularom. Reljef Bogorodice je, čini se, izrađen prema nekom kiparskom predlošku, ali za sada nisu pronađene bliže analogije. Naročito naivan rukopis zamjetan je u oblikovanju reljefa u poljima na krakovima, osobito Adama koji sklopljenih prstiju u gesti molitve proviruje iz sarkofaga. Podjednako je naivan i lav sv. Marka u polilobnom proširenju na kraju lijeve haste križa. Od njih su nešto bolje izvedena poprsja sv. Ivana i evanđelista Mateja, ali ni oni nisu na razini najkvalitetnijih reljefa s prednje strane raspela, to jest Kristova korpusa, pelikana i orla sv. Ivana. Kristov lik je zacijelo iskucan na kvalitetnijoj matrici ili prema boljem predlošku, jer je unatoč oštećenjima i naglašenoj stilizaciji prsnog koša vrlo uvjerljivog izraza. Kvalitetniji predlošci ili kalupi korišteni su i u izradi pelikana i sv. Ivana, jer oba reljefa odlikuje uvjerljiva anatomija tijela i brižljivost u izvedbi detalja. Budući da većina reljefa danas nije na izvornim mjestima, očito je u neko doba došlo do preslagivanja. Očite razlike u izvedbi pojedinih reljefa mogu ukazivati na jednu od sljedećih mogućnosti: da su na raspelu radila dvojica (ili čak trojica) zlatara različitih zanatskih dosega, da je reljefe izradio jedan majstor koji se u radu koristio predlošcima i/ili matricama različite kvalitete, ili da je u neko doba dio lamina oštećen pa su izrađene nove. S obzirom na prisustvo nagog Djeteta u Bogorodičinu naručju i tipa slova INRI na titulusu križa, čini se da raspelo predstavlja rad iz treće četvrtine 15. stoljeća, vjerojatno jednog ili više šibenskih zlatara.

Bibliografija: KATALOG, 1998., 116 (slika), 118, 206 (br. 130).

16. *Ophodno raspelo*

Zlatar / zlatarska radionica:	nepoznati šibenski zlatar(i)
Vrijeme nastanka:	treća četvrtina 15. stoljeća (Kristov korpus iz kasnijeg vremena)
Smještaj:	Šibenik, Interpretacijski centar katedrale sv. Jakova <i>Civitas sacra</i>
Prijašnji smještaj:	Šibenik, crkva sv. Križa
Materijali i tehnike:	drvo, srebro, iskucavanje, graviranje, punciranje
Dimenzije:	visina 48,5 cm, širina 36,5 cm
Natpis:	—
Heraldička oznaka:	—
Zlatarska oznaka:	—
Naručitelj / donator:	—

U arhivskim izvorima iz 15. stoljeća o sačuvanom raspelu iz crkve sv. Križa u Docu nema podataka, ali prikaz sv. Jurja u središtu reversa sugerira da je izvorno pripadalo nekoj crkvi, oltaru ili bratovštini sv. Jurja i da je u crkvu sv. Križa dospjelo naknadno.

Raspelo ima tipičnu razvedenu gotičku siluetu sa zrcalno postavljenim izdancima na hastama i proširenjima na krajevima krakova izvedenim u obliku polilobnih proširenja s međušiljcima. Aversom križa dominira lijevana skulptura mrtvoga Krista iz kasnijeg vremena. Na krajevima krakova antene križa nalaze se Ivan i Marija naivnog izraza, zaogrnuti u draperije bogatih nabora. U vrhu raspela prikazan je kvalitetnije izveden pelikan s ptićima u gnijezdu koji kljunom ranjava prsa, a u dnu naivno oblikovan lik Adama koji izlazi iz sarkofaga označenog natpisom ADAM. Središte reversa križa krasi srebrna lamina s iskucanim likom sv. Jurja u raskošnoj vojnoj odori, koji kopljem u desnici probada rastvoreno ždrijelo zmaja pod svojim nogama. Uokolo njega raspoređeni su simboli evanđelista naivnijeg oblikovanja – u vrhu orao sv. Ivana, u dnu vol sv. Luke, lijevo lav sv. Marka, a desno simbol sv. Mateja. Iako njihova anatomija nije vješto oblikovana, znatna je pažnja posvećena oblikovanju detalja, kako nerijetko biva u slučaju manje vještih majstora.

Prije svega, jasno je da je dolačko raspelo u neko vrijeme preinačeno, jer su svi reljefi nezgrapno prikucani na drvenu osnovu križa, a osim toga, u neko je vrijeme dodan i novi lik raspetog Krista. Reljefi pokazuju očite razlike u kvaliteti, pa je moguće zaključiti da su ih ili izradili različiti majstori ili da je jedan majstor koristio matrice i/ili predloške raznorodne kvalitete, o čemu u konačnici ovisi uvjerljivost pojedinih reljefa. Najuvjerljivije radove predstavljaju lik sv. Jurja na poledini križa i pelikan koji kljunom ranjava prsa u vrhu aversa.

Lik sveca zaštitnika očito je izrađen prema nekom slikanom ili crtanom predlošku. To potvrđuje donekle usporediv prikaz sv. Jurja u Metropolitan Museumu u Londonu, slikara Carla Crivellija, koji potječe s poliptiha iz dominikanskog samostana u mjestu Ascoli Piaceno u Markama iz 1472. godine (slika 45, slika 46). Premda šibenskom zlataru navedeno djelo vjerojatno nije poslužilo kao izravni predložak, izgleda da jest neki crtež ili srodni prikaz koji se do danas nije sačuvao. Naime, poznato je da su Carlo i Vittore Crivelli tijekom treće četvrtine 15. stoljeća boravili u Zadru (Hilje 2008:43, 47, bilj. 25), pa valja pretpostaviti da su i u Šibeniku nekada postojale danas izgubljene slike i/ili crteži dvojice slikara (ili njihovih „sljedbenika“), koji su zlataru mogli poslužiti kao inspiracija, odnosno predložak. Možda u budućnosti u utvrđivanju predloška za izradu reljefa s prikazom Adama, pomogne specifičan način pisanja slova M u natpisu „ADAM“, koje nalikuje slovu H s okomitom crticom po sredini (ADAH). S obzirom na specifičan prikaz sv. Jurja koji, čini se, proizlazi iz slikarstva Carla Crivellija, šibensko je raspelo moguće datirati u treću četvrtinu 15. stoljeća. Vjerojatno je u crkvu sv. Križa dospjelo naknadno iz neke crkve ili oltara posvećenog sv. Jurju, o čemu je bilo govora u poglavlju o djelima anonimnih majstora.

Bibliografija: KATALOG, 1998., 117 (slika), 206 (br. 131).

17. Ophodno raspelo

Zlatar / zlatarska radionica:	nepoznati šibenski zlatar
Vrijeme nastanka:	posljednja desetljeća 15. stoljeća (prerađeno u 17./18. stoljeću)
Smještaj:	Skradin, župni stan
Prijašnji smještaj:	Skradin, župna crkva Rođenja Blažene Djevice Marije
Materijali i tehnike:	drvo, srebro, djelomična pozlata, iskucavanje, lijevanje, cizeliranje, graviranje, punciranje
Dimenzije:	visina 67 cm, širina 33 cm
Natpis:	—
Heraldička oznaka:	—
Zlatarska oznaka:	—
Naručitelj / donator:	—

O raspelu nema arhivskih podataka. Reljefi u trilobima na krajevima krakova na stražnjoj strani križa u kasnijim su stoljećima zamijenjeni novima, pa se na reversu od izvornih reljefa sačuvala samo Bogorodica s Djetetom. Drvena osnova križa u cijelosti je prekrivena srebrnim laminama te je natakuta na srebrni držak s nodusom u obliku narebrene stiješnjene kugle. Silueta križa tipično je gotička s istacima na hastama i trolisnim proširenjima s međušiljcima na krajevima krakova. U središtu aversa prikazan je kvalitetno oblikovan lik mrtvog raspetog Krista na drvu križa čija je tekstura naznačena kratkim graviranim linijama, za koje nije prikucan čavlima. Kristova je figura izvedena u izrazito visokom reljefu koji na području glave ovjenčane trnovom krunom prelazi gotovo u punu plastiku. Unatoč neprirodno uspravnom položaju umirućeg tijela, oblikovanje fizionomije i anatomije pridonosi uvjerljivosti prikaza. Osim na ispaćenom licu, ekspresija je zamjetna i na stisnutim raskrvarenim šakama iz kojih se gusta krv slijeva sve do laktova. U proširenjima na krajevima krakovima Krista okružuju uvjerljivo i brižljivo izvedeni simboli evanđelista s kodeksima: lijevo lav sv. Marka, desno krilati čovjek sv. Mateja, u vrhu orao sv. Ivana, a u dnu vol sv. Luke. Aureolama su označeni samo simboli sv. Mateja i Ivana. Svi reljefi na stražnjoj strani raspela potječu iz kasnijeg vremena, osim središnjeg prikaza Bogorodice s Djetetom koja vjerojatno također potječe iz 15. stoljeća. Iako njezina izvedba kvalitetom odudara od reljefa na aversu križa, u oblikovanju draperije i detalja zamjetna je gotička likovna estetika. Duž profila križa teče srebrna lamina s obje strane porubljena motivom tordiranog užeta, koju prekriva iskucana lozica s peterolatičnim cvjetovima. Budući da je na poleđini prikazana Bogorodica s Djetetom, raspelo je možda i izvorno pripadalo skradinskoj župnoj crkvi posvećenoj Mariji, ali su, s obzirom na osmanlijsku okupaciju i dislokaciju umjetnina, otvorene i druge mogućnosti.

Gotički reljefi izvedeni su vrlo pedantno, precizno i minuciozno, s naglaskom na punoći plastičkog izraza i brižljivoj obradi detalja. Nešto manja razina kvalitete zamjetna je u izvedbi Bogorodice s Djetetom na stražnjoj strani, koja je prikazana bez maforiona, s raspuštenom dugom kosom, kao na slikama pojedinih flandrijskih i talijanskih slikara 15. stoljeća. Stoga je moguće pretpostaviti da je zlataru možda bio poznat neki crtež ili grafički predložak s takvim prikazom. Raspelo vjerojatno predstavlja rad nepoznatog šibenskog majstora iz posljednjih desetljeća 15. stoljeća. Treba napomenuti da je u Skradinu neko vrijeme živio ugledni zlatar Andrija Cvitin Cimaturić (Lalić), koji se skradinskoj crkvi 1484. godine obvezano načiniti kalež, pa je hipotetski moguće pretpostaviti da mu je možda bila povjerena i izrada raspela.

Bibliografija: Nema (neobjavljeno djelo).

KALEŽI

18. Kalež

Zlatar / zlatarska radionica:	nepoznati šibenski, trogirski ili splitski zlatar
Vrijeme nastanka:	prva polovina 15. stoljeća (postolje i držak) / 17. stoljeće (kupa)
Smještaj:	Šibenik, Interpretacijski centar katedrale sv. Jakova <i>Civitas sacra</i>
Prijašnji smještaj:	Šibenik, crkva sv. Križa
Materijali i tehnike:	srebro, pozlata, iskucavanje, punciranje
Dimenzije:	visina 20 cm, promjer podnožja 12,7 cm
Natpis:	—
Heraldička oznaka:	—
Zlatarska oznaka:	lav sv. Marka, stilizirani cvijet ljiljana i oznaka M•P (na kupi iz 17. stoljeća)
Naručitelj / donator:	—

Na osnovu dokumentacije sačuvane u Konzervatorskim odjelima u Šibeniku i Splitu, poznato je da kalež potječe iz crkve sv. Križa u šibenskom Docu. Premda je moguće da je popisano u inventaru bratovštine sv. Marka još 1455. godine zajedno s još dvama kaležima (*tres calices argentei et deaurati cum eorum patenis*), u arhivskoj građi za sada ipak nisu pronađeni podaci koji se nedvojbeno odnose na to zlatarsko djelo. Posljednju restauraciju provela je tvrtka Kvinar. d.o.o. iz Podrstrane 2017./2018. godine, a od 2019. godine kalež je izložen u Interpretacijskom centru katedrale sv. Jakova *Cvitas sacra*.

Srebrno pozlaćeno podnožje kaleža izvedeno je u obliku šesterolatičnog cvijeta šiljatih vrhova latica. Duž visokog ruba postolja teku dva iskucana biserna niza između kojih se proteže mreža rombova. Postolje se konično uzdiže u držak te je ukrašeno reljefno istaknutim mesnatim povijušama i cvjetovima karakterističnog dugačkog mesnatog tučka, dok je prazna površina u potpunosti prekrivena punciranim kružićima. Tri kružna medaljona danas su bez ukrasa, ali se zacijelo izvorno u njima nalazila dekoracija izvedena tehnikom emajla. Držak krasi ponešto predimenzionirani nodus u obliku stiješnjene kugle iz koje izbija šest velikih cvjetova okrugla tučka i rastvorenih latica, koje s gornje i donje strane obavlja motiv stiliziranog akantusova lišća. Nodus je od podnožja i kupe odvojen prstenima s iskucanim bisernim nizovima i rombovima među njima. Srebrna kupa zvonolika oblika i pozlaćenog ruba znatno je novijeg

postanka te očito predstavlja venecijanski rad iz 17. stoljeća. Na to ukazuju tri mletačka žiga: lijevo lav sv. Marka (državni žig), u sredini stilizirani ljiljanov cvijet (žig radionice) i desno oznaka M•P (možda punca majstora).

Kupa je nedvojbeno mletačka i iz kasnijeg vremena, ali je gotički dio kaleža rad domaćeg, najvjerojatnije šibenskog zlatara. Međutim, u Trogiru i Splitu nalazi se nekoliko srodnih zlatarskih djela, stoga je moguće da je kalež nastao i u nekoj od trogirskih ili splitskih zlatarskih radionica 15. stoljeća. Naime, u tim je gradovima sačuvano nekoliko kaleža i jedan relikvijar na čijem se podnožju dominantno ističe specifičan motiv rastvorenog cvijeta dugačkog mesnatog tučka. U Trogiru se taj motiv javlja na podnožju ruke-relikvijara nepoznatog sveca iz trogirskog dominikanskog samostana (izvorno iz crkve sv. Križa na Čiovu) i na podnožju kaleža iz riznice trogirске katedrale, a u Splitu na podnožjima triju kaleža iz riznice splitske katedrale. Paolo Goi trogirski relikvijar datira između 1400. i 1430. godine (Goi 2001:136, kat. jed, 52). Motiv cvijeta mesnatog dugačkog tučka pojavljuje se i na kaležu iz 15. stoljeća iz riznice trogirске katedrale, koji je pripisan nepoznatom trogirskom zlataru (Bezić-Božanić 2001:124, kat. 43), ali oblikovanje tog kaleža odražava nešto drugačija likovna iskustva. Možda najbliže analogije pokazuje jedan od kaleža u riznice splitske katedrale (Diana – Gogala – Matijević 1972:47-48) s konkavno svinutim stranicama podnožja, duž čijeg visokog ruba teku dva biserna niza a među njima niz rombova; lisnate vitice formiraju prazne medaljone, čak je i srodan ukras na prstenima iznad i ispod nodusa. U istoj su riznici sačuvana još dva kaleža s motivom cvijeta naglašenog mesnatog tučka (Diana – Gogala – Matijević 1972:44-45, 46-47), ali osim motiva, šibenski kalež s njima nema značajnijih paralela. Slične cvjetove na nodusu, ali znatno manjih dimenzija, sadrži i ciborij (piksida) iz splitske katedralne riznice (Diana – Gogala – Matijević 1972:84). Na zadarskom području motiv cvijeta dominantnog tučka sadrži podnožje kaleža iz Brbinja na Dugom otoku (Jakšić – Tomić 2004:177, kat. 182), ali je oblikovanje biljne povijuše tipično za zadarske kasnogotičke kaleže. Premda su sva spomenuta djela osim trogirskog relikvijara okvirno datirana u 15. stoljeće, možda bi kalež iz šibenske crkve valjalo datirati u prvu polovinu stoljeća jer na njemu još uvijek nije prisutna vertikalna segmentacija na polja koja se češće javlja na djelima iz kasnijeg razdoblja.

Bibliografija: Nema (neobjavljeno djelo).

19. Kalež

Zlatar / zlatarska radionica:	nepoznati šibenski ili splitski zlatar
Vrijeme nastanka:	druga polovina 15. stoljeća
Smještaj:	Šibenik, Interpretacijski centar katedrale sv. Jakova <i>Civitas sacra</i>
Prijašnji smještaj:	Šibenik, katedrala sv. Jakova
Materijali i tehnike:	srebro, pozlata, emajl (?), iskucavanje, lijevanje, ažur
Dimenzije:	visina 23,3 cm, promjer podnožja 15 cm
Natpis:	—
Heraldička oznaka:	—
Zlatarska oznaka:	oznaka BB na kupi iz nepoznatog vremena
Naručitelj / donator:	—

Djelo nije spomenuto u arhivskim izvorima, ali je tijekom prošloga stoljeća evidentirano u dokumentaciji Konzervatorskih odjela u Šibeniku i Splitu. Godine 2017./2018. restaurirano je u tvrtki Kvinar d.o.o iz Podstrane.

Kalež počiva na osmerolisnom podnožju visokoga ruba duž kojega teče iskucani biserni niz. Stopa se stožasto uzdiže prema dršku te je okomitim hrptima podijeljena na šest jednakih segmenata. Segmentna polja ispunjuju različito oblikovane, zrcalno postavljene mesnate povijuše koje izvire iz puncirane pozadine. Elegantnim drškom dominira nodus u obliku stiješnjene kugle čije polutke prekriva motiv stiliziranog akantusovog lišća. Iz nodusa izvire šest istaka duljine jednog centimetra, koji su na čeonj strani zapunjeni srebrnim emajliranim (?) medaljonima u kojima se ponavlja iskucana stilizirana četverolatična rozeta. Nodus je od stošca i kupe odvojen ažuriranim gotičkim arkadama koje nadvisuje tordirano uže. Kupa zvonolika oblika u cijelosti je pozlaćena i učvršćena izravno na držak te je označena puncom u vidu dvostrukog slova B (*BB*).

U oblikovanju prošupljenih arkada na prstenima ispod i iznad nodusa, kalež iz šibenske katedrale pokazuje najviše analogija sa splitskim kaležima iz 15. stoljeća. Premda se taj motiv učestalo javlja na dalmatinskim zlatarskim djelima toga razdoblja, među sačuvanim radovima u drugim gradskim središtima nisu uočene arkadice istovjetnog oblikovanja, ali je srodno oblikovan motiv zastupljen na dvama kaležima iz riznice splitske katedrale. Makar oblikovanje ostalih elemenata na dvama kaležima odražava drugačija likovna rješenja, elegantne arkadice odmaknute od pozadine, koje podsjećaju na triforij ili slijepe galerije, ukazuju na određene veze autora šibenskog kaleža sa splitskim zlatarstvom. Tome u prilog govori još jedan kalež u riznici

splitske katedrale (Diana – Gogala – Matijević 1972:50.), čije oblikovanje podnožja pokazuje određene sličnosti s kaležom iz Šibenika. Međutim, na osnovu navedenog ipak nije moguće sa sigurnošću utvrditi je li šibenski kalež izradio neki od splitskih zlatara ili, što je ipak vjerojatnije, šibenski zlatar izučen u radionici nekog splitskog majstora.

Bibliografija: KATALOG, 1998., 110 (slika), 206 (br. 140).

20. Kalež

Zlatar / zlatarska radionica:	nepoznati srednjoeuropski ili dubrovački zlatar
Vrijeme nastanka:	kraj 15. stoljeća ili rano 16. stoljeće
Smještaj:	Visovac, Muzejska zbirka franjevačkog samostana Visovac
Prijašnji smještaj:	Visovac, samostanska crkva
Materijali i tehnike:	srebro, pozlata, iskucavanje, lijevanje, ažuriranje
Dimenzije:	visina 21,5 cm; promjer podnožja 12 cm
Natpis:	—
Heraldička oznaka:	—
Zlatarska oznaka:	—
Naručitelj / donator:	—

Posljednju restauraciju kaleža izvela je mr. art. Ana Stolar u restauratorskoj radionici za metal, staklo i keramiku Muzeja za umjetnost i obrt u Zagrebu.

Šesterolisnu bazu visokog glatkog zakošenog ruba u vrhu porubljuje perforirana lozica. Gornja strana podnožja sasvim je glatka te se poligonalno uzdiže prema dršku. Podnožje je od spljoštenog nodusa odvojeno poligonalnim prstenom i nizom od šest polukalota kakve se pojavljuju i poviše spljoštenog nodusa. Površina dviju polutki nodusa urešena je zrcalno postavljenim iskucanim listovima između kojih je smješteno šest apliciranih cvjetova. Zvonoliku kupu podržava prošupljena čaška sačinjena od složenih prošepljenih vegetabilnih prepleta s cvjetnim pupoljcima, koja je u vrhu porubljena kruništem od stiliziranih ljiljana. Površina kaleža u cijelosti je pozlaćena, a oblikovanje karakterizira nešto jače naglašena geometrizacija.

Kalež je u literaturu uveo Josip Ante Soldo 1968. godine kada je u vodiču o Visovcu objavio njegovu fotografiju te predložio dataciju oko 1500. godine (Soldo 1968:28). Gotovo

dva desetljeća kasnije, Ivo Lentić je djelo označio kao rad 15./16. stoljeća, ali je pritom naveo da je kalež izrađen od pozlaćenog bakra (Lentić 1984:215, 220). U kasnijim publikacijama prihvaćena je datacija oko 1500. godine, ali sve do 2019. godine kaležu nije bila posvećena veća pažnja. Tada je Arijana Koprčina provela najdetaljniju obradu predmeta, s naglaskom na moguće okolnosti dospijeca u samostan visovačkih franjevaca (Koprčina 2019:152, 154, 158). Autorica je tom prilikom zamijetila da je kaležu izrazito srodan kalež u franjevačkom samostanu u Cavtatu, koji je u literaturi datiran u početak 16. stoljeća. Dva su kalež veoma slično oblikovana te se razlikuju tek u izvedbi detalja. Najviše sličnosti odaje upravo prošupljena košarasta čaška sačinjena od gustih prepleta biljnih vitica s karakterističnim pupoljcima koje je Arijana Koprčina usporedila sa zatvorenim cvjetovima bundeve. Dok je Ivo Lentić cavtatski kalež smatrao radom srednjoeuropskog majstora (Lentić 1987:380, 381, kat. Z/54), Nikola Jakšić njegovu je izradu pripisao nepoznatom dubrovačkom zlataru koji je usvojio suvremena tipološka rješenja svojstvena srednjoeuropskom zlatarstvu (Jakšić 2010.a: 266, 273, kat. Z/9). S druge strane, Arijana Koprčina kalež vezuje uz kontinentalni srednjoeuropski, hrvatski i ugarski krug te područje Transilvanije, ali pritom ne navodi konkretne primjere za koje kaže da su sačuvani u Hrvatskoj i Bosni. Autorica djelo datira na smjenu 15. i 16. stoljeća, odnosno u vrijeme nakon pada Bosne 1463. godine, a prije podjele Bosanske vikarije 1514. godine. Zbog povezanosti franjevaca s kontinentalnim područjem i prostorom srednjovjekovne Bosne, Koprčina smatra da je kalež možda nastao u nekom kontinentalnom središtu na području Bosanske vikarije ili u nekom samostanu u kojemu je postojao zlatarski obrt, makar je potonje malo vjerojatno. No, s obzirom na nepoznate okolnosti nabave i dinamične povijesne prilike, kalež je u visovački samostan mogao dospjeti i nešto kasnije, nama nepoznatim putevima, stoga njegova provenijencija i preciznija datacija ipak ostaje nerazjašnjena. Uslijed nedostatka arhivskih izvora i jačih argumenata, još uvijek nije moguće pouzdano prihvatiti ni otkloniti neko od iznesenih mišljenja o mjestu i vremenu nastanka visovačkog i cavtatskog kaleža.

Bibliografija: J. A. SOLDI, 1968., 28 (slika); J. A. SOLDI, 1980.b, 28 (slika), 29; I. LENTIĆ, 1984., 215, 220 (slika); R. TOMIĆ, 1997., 114 (slika), 119, 122 (slika); Z. DEMORI STANIČIĆ, 2007., 318 (slika); Z. DEMORI STANIČIĆ, 2017, 440 (slika); D. RUNJE, 2017., 184 (slika); A. KOPRČINA, 2019., 152, 154, 158.

21. Kalež (i patena?) biskupa Divnića

Zlatar / zlatarska radionica:	nepoznati zadarski zlatar (?) / nepoznati zlatar iz 17./18. stoljeća
Vrijeme nastanka:	postolje i dijelovi drška s nodusom nastali su krajem 1504. ili početkom 1505. godine (svakako prije 28. veljače 1505. godine) / preinake na dršku i nodusu s kraja 17. ili početka 18. stoljeća
Smještaj:	Šibenik, Interpretacijski centar katedrale sv. Jakova <i>Civitas sacra</i>
Prijašnji smještaj:	Šibenik, Nova crkva (iz crkve sv. Marije od Griblje u Donjem polju)
Materijali i tehnike:	srebro, pozlata, iskucavanje, lijevanje, ažuriranje, punciranje, graviranje
Dimenzije:	visina 34,2 cm, promjer podnožja 17,4 cm
Natpis:	—
Heraldička oznaka:	grb ninskog biskupa Jurja Divnića s unutrašnje strane podnožja (ugraviran u nepoznato doba)
Zlatarska oznaka:	—
Naručitelj / donator:	Šibenčanin Juraj Divnić, ninski biskup

Na osnovu srodnog oblikovanja, kalež iz Nove crkve davno je doveden u vezu s pokaznicom iz iste crkve na kojoj je iskucan grb ninskog biskupa Jurja Divnića. Kalež je upravo zbog toga povezan s darovnicom od 28. veljače 1505. godine u kojoj stoji da je rečeni Juraj preko brata Šimuna slici iz crkve sv. Marije od Griblje u Donjem polju, tada smještenoj u Novoj crkvi, darovao srebrni pozlaćeni kalež s patenom, s likovima Bogorodice s Djetetom i sv. Jeronima. Kalež je u tom spisu zabilježen kao „*vnum calicem cum patena argenti aurati, in quo quidem calice ab vno latere erat Gloriosa Virgo cum filio in brachio et ab altero diuus Hieronymus docto*“. Krajem 17. ili početkom 18. stoljeća djelo je doživjelo preinake na području drška i nodusa, čime je znatno izmijenjena izvorna forma. Dokumentacija o djelu sačuvana je Konzervatorskim odjelima u Šibeniku i Splitu, a posljednja restauracija izvedena je u tvrtki Kvinar d.o.o iz Podstrane 2017./2018. godine.

Kalež biskupa Divnića počiva na osmerolisnom dvostruko stupnjevanom podnožju koje se stožasto uzdiže u držak. Visoki rub podnožja krasi mreža prošupljenih gotičkih prozorskih otvora, a prva je stuba urešena polovicama cvjetova (margarita?) koje okružuje puncirana površina. Gornja zona postolja stožastog je oblika sa stubom kružnog profila, duž čijeg visokog ruba teče niz okulusa nadvišenih trokutastim zabatima s upisanim kvadrilobima. Površinu

koničnog dijela postolja krasi usitnjena dekoracija koju čine svežnjevi grančica međusobno odvojeni razlistalim stabljikama od kojih tri sadrže prazne medaljone kružna oblika. Na jednom od njih, s unutarnje (donje) strane postolja, urezan je grb Jurja Divnića, a u drugoj slovo „M“. Držak i nodus znatno su izmijenjeni tijekom 17. ili 18. stoljeća dodavanjem novih dijelova. Nodus je od podnožja i kupe odvojen bogato dekoriranim prstenima. Prsten ispod nodusa krasi šest dijamantnih istaka i isto toliko ploha s ukrštenim linijama s križićem po sredini. Njih nadvisuje šesterostrani prsten s udvojenim gotičkim arkadama pod trokutastim zabatima s upisanim četverolistima i stupićima na uglovima. Istovjetna dekoracija ponavlja se i na prstenu iznad nodusa, koji nadvisuju glatke plohe s ukrštenim linijama i križićima. Zaobljenja ispod i iznad nodusa te stupići na njegovim uglovima potječu iz kasnijeg vremena, dok ažurirani lijevani ukrasi s klečećim muškim likovima u edikulama čine izvorni dio kaleža. Površina tih ukrasa veoma je oštećena zbog čega je uočljiva samo tonzura na njihovim glavama i neprepoznatljiv predmet u rukama. Nad drškom se izdiže pozlačena kupa zvonolika oblika. Kaležu danas pripada i patena, ali na njoj nema oznaka pa nije moguće utvrditi je li riječ o izvornoj pateni koja se s kaležom spominje u izvorima.

Riječ je o jednom od četiriju kaleža koje je Šibenčanin Juraj Divnić, ninski biskup, zadnjih dana veljače 1505. godine preko svoga brata Šimuna predao četirima šibenskim crkvama. O djelu je do sada najopsežnije pisao Josip Ante Soldo. On ga je na temelju oblikovanja datirao „na kraj XV i početak XVI st.“ i doveo u vezu s pokaznicom u istoj crkvi te dokumentom od 28. veljače 1505. godine, u kojemu se navodi donacija srebrnog pozlaćenog kaleža s patenom slici Gospe od Griblje u Donjem polju tada smještenoj u Novoj crkvi. Kako se navodi u spisu, kalež je sa strana izvorno sadržavao likove Bogorodice s Djetetom i sv. Jeronima kojih više nema. Soldo je zamijetio da je kalež u doba baroka preinačen, odnosno da su na držak i nodus umetnuti novi dijelovi kako bi postao viši. Nakon njega djelo je usputno spomenula Nevenka Božanić-Bezić, navevši ga pritom kao kalež iz šibenske katedrale. Prema mišljenju Milana Pelca, kalež je najvjerojatnije izrađen u Veneciji, premda ne otklanja mogućnost da je nastao u nekoj od zadarskih ili šibenskih radionica. S druge strane, Joško Belamarić smatra da su kalež i pokaznica biskupa Divnića izrađeni u nekoj od dalmatinskih, najvjerojatnije zadarskih radionica. Premda u Zadru nisu sačuvana djela srodnog oblikovanja, gotovo identičnu perforaciju oboda podnožja sadrži kalež iz župne crkve u Božavi na Dugom otoku (Jakšić – Tomić 2004:kat. 098) koja se pojavljuje i na prstenima ispod i iznad nodusa u obliku kaštilca. Na zadarskom su kaležu bifore sa zabatima i trolisnim profilima rustičnije

izvedene, ali njihovo oblikovanje ukazuje na pripadnost istom zlatarskom krugu, a ako se u obzir uzme i određeni vremenski odmak, možda čak i istoj radionici. Naime, valja imati na umu da je šibenske kaleže naručio i financirao biskup, što je nedvojbeno utjecalo na njihov raskošniji izgled. Gotovo je neupitno da je Juraj Divnić definirao ikonografiju svakog kaleža, odnosno skulpturica na izdancima, pa nije isključeno da je odabrao i repertoar biljnih ukrasa koji krase površinu podnožja. Makar u Zadru nisu sačuvani izravniji komparativni primjeri, najizglednijim se čini da su kaleži koje je Juraj Divnić 1505. godine darovao šibenskim crkvama nastali upravo u Zadru. Oblikovanje podnožja Divnićeve kaleža iz Nove crkve i današnje Divnićeve pokaznice koja je u Novu crkvu dospjela iz crkve u Mandalini o kojoj je brinula ista bratovština, toliko je srodno da nedvojbeno ukazuje na istu zlatarsku, najvjerojatnije zadarsku radionicu.

Bibliografija: V. MIAGOSTOVICH, 1897. – 1898., 111; K. STOŠIĆ, 1939., 5; K. STOŠIĆ, 1941., 39; C. FISKOVIĆ, 1967.b, 11; J. A. SOLDI, 1980, 332-341; N. BOŽANIĆ-BEŽIĆ, 1982., 221; KATALOG, 1998., 118, 125 (slika), 206 (br. 141, 142); M. PELC, 2004., 35, 36; M. PELC, 2007., 428; J. BELAMARIĆ, 2011., 433-434 (kat. Z/39).

22. „Pokaznica biskupa Divnića“ (kalež preinačen u pokaznicu)

Zlatar / zlatarska radionica:	nepoznati zadarski zlatar(?) / nepoznati zlatar iz 17. ili 18. stoljeća
Vrijeme nastanka:	postolje i dijelovi drška s nodusom nastali su krajem 1504. ili početkom 1505. godine (svakako prije 28. veljače 1505. godine) / zrakasta pokaznica i preinake na dršku i nodusu s kraja 17. ili početka 18. stoljeća
Smještaj:	Šibenik, Interpretacijski centar katedrale sv. Jakova <i>Civitas sacra</i>
Prijašnji smještaj:	Šibenik, Nova crkva (iz crkve sv. Marije Magdalene u Mandalini u Šibeniku)
Materijali i tehnike:	srebro, pozlata, iskucavanje, lijevanje, ažuriranje, punciranje
Dimenzije:	visina 51,2 cm, širina 26,5 cm, promjer podnožja 16,6 cm
Natpis:	—
Heraldička oznaka:	grb Šibenčanina Jurja Divnića, ninskog biskupa, iskucan u medaljonu na podnožju

Zlatarska oznaka: —

Naručitelj / donator: Šibenčanin Juraj Divnić, ninski biskup

Krajem 17. ili početkom 18. stoljeća kalež biskupa Divnića doživio je preinake na području drška, nodusa i kupe, čime je znatno izmijenjena izvorna forma i namjena, budući da je zahvaljujući preinakama nekadašnji kalež postao pokaznica. Dokumentacija o djelu sačuvana je Konzervatorskim odjelima u Šibeniku i Splitu, a posljednja restauracija izvedena je u tvrtki Kvinar d.o.o iz Podstrane 2017./2018. godine.

Današnja pokaznica počiva na osmerolatičnom dvostruko stupnjevanom podnožju koje se preko kružne stepenice stožasto uzdiže u držak. Visoki rubovi obiju stuba perforirani su nizom bifora pod trokutastim zabatima s upisanim kvadilobima. Gornje plohe osmerolatičnog podnožja prekriva motiv iskucanih stiliziranih polovica cvjetova (margarita?), dok se površinom stožastog dijela podnožja prostire usitnjena vegetabilna dekoracija sazdana od niza svežnjeva lisnatih grančica preuzeta iz renesansnog repertoara ukrasa. Na tom su dijelu smještene tri kružna medaljona od kojih jedan nosi iskucani grb biskupa Jurja Divnića s biskupskom mitrom i vrpcama. Nad podnožjem se uzdiže visoki držak s kasnogotičkim i baroknim dijelovima. U donjem dijelu drška nalazi se jednostavni šesterostrani prsten glatkih ploha, koji nadvisuje šest prošupljenih udvojenih kasnogotičkih arkada izvedenih tehnikom lijevanja. Poviše njih nadodan je heksagonalni nodus iz kasnijeg vremena s imitacijom kasnogotičkih arkada. Iz tog razdoblja potječe nodus sa zaobljenjima i stupićima na uglovima, dok je od izvornog nodusa kasnogotičkog kaleža sačuvano svega šest lijevanih ukrasa s neidentificiranim stajaćim likovima u dugim haljama smještenim u kasnogotičkim edikulama. S bočnih strana nodusa izbijaju dvije grančice od kojih jedna završava skulpturicom Bogorodice s Djetetom, a druga likom sv. Marije Magdalene s posudicom pomasti u rukama, zacijelo iz vremena nastanka kaleža. Zrakasta spremnica potječe s kraja 17. ili početka 18. stoljeća.

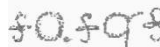
O pokaznici iz Nove crkve prvi je pisao Josip Ante Soldo, ali je (za razliku od kaleža iz iste crkve) nije doveo u vezu s dokumentom od 28. veljače 1505. godine u kojemu stoji da je biskup Juraj Divnić crkvi sv. Marije Magdalene u Mandalini darovao srebrni pozlaćeni kalež s patenom koji je s jedne strane sadržavao lik Bogorodice s Djetetom, a s druge strane lik sv. Marije Magdalene. Soldo nije smatrao da je sačuvana pokaznica preostatak Divnićeve kaleža darovanog 1505. godine crkvi u Mandalini. Prema njegovu mišljenju, bočno pozicioniranje skulpturica na izdancima nije bilo primjereno za kaleže, već relikvijare i pacifikale, ali da su i kaleže ponekad obočavale skulpturice pokazuje kalež iz župne crkve Rođenja Blažene Djevice

Marije u Labinu, uz čiju se kupu nalaze dva anđela (Pazzi 1994:23, 77). Osim toga, lopudski kalež iz 15. stoljeća sadrži skulpture dvaju anđela pozamašnih dimenzija, koji sežu od vrha kupe sve do nodusa. Stoga valja prihvatiti tvrdnju Joška Belamarića, koji kaže da je pokaznica biskupa Divnića gotovo nedvojbeno nastala preinakom kasnogotičkog kaleža darovanog 1505. crkvi sv. Marije Magdalene u Mandalini, što potvrđuju sačuvane skulpturice Bogorodice s Djetetom i sv. Marije Magdalene na izdancima. Krajem 17. ili početkom 18. stoljeća tom je kaležu pridodana zrakasta spremnica za hostiju najvjerojatnije mletačke provenijencije, čime je prenamijenjen u pokaznicu. S obzirom na izrazitu srodnost s kaležom iz Nove crkve (kat. 21), moguće je zaključiti da je kasnogotički dio današnje pokaznice nastao u istoj, vjerojatno zadarskoj zlatarskoj radionici, što je već predložio Joško Belamarić.

Bibliografija: V. MIAGOSTOVICH, 1897.–1898., 111; K. STOŠIĆ, 1941., 39; C. FISKOVIĆ, 1967.b, 11; J. A. SOLDI, 1980, 332-341; KATALOG, 1998., 118, 123 (slika), 206 (br. 143); M. PELC, 2007., 428, 429 (slika); J. BELAMARIĆ, 2011., 433-434 (kat. Z/39).

VRČEVI ZA SVETA ULJA

23. Vrčevi za sveta ulja

Zlatar / zlatarska radionica:	nepoznati venecijanski zlatari (?)
Vrijeme nastanka:	kraj 15. stoljeća i/ili početak 16. stoljeća (prije 1579.)
Smještaj:	Šibenik, Interpretacijski centar katedrale sv. Jakova <i>Civitas sacra</i>
Prijašnji smještaj:	Šibenik, Dijecezanski muzej (izvorno iz katedrale sv. Jakova)
Materijali i tehnike:	srebro, mjed (?), djelomična pozlata, iskucavanje, lijevanje, ukucavanje, graviranje, punciranje, uglašavanje
Dimenzije:	vrč za ulje za sakrament krštenja: 34,3 cm x 11,5 cm vrč za ulje za sakrament krizme: 34,3 cm x 11,3 cm vrč za ulje za bolesničko pomazanje: 34,3 cm x 11,5 cm
Natpis:	na trbuhu posude za ulje za obred krštenja ugravirana je oznaka O > C (<i>oleum catechumenorum</i>), a na poklopcu je tehnikom punciranja izveden natpis ; posuda za ulje za Svetu Krizmu (<i>sanctum chrisma</i>) nema natpis, ali na trbuhu ima jedva zamjetan pozlaćeni grčki križ proširenih hasti; na trbuhu

posude za ulje za bolesničko pomazanje ugravirana je oznaka O
◇ I (*oleum infirmorum*), a na poklopcu je tehnikom punciranja
izveden natpis .

Heraldička oznaka: —

Zlatarska oznaka: —

Naručitelj / donator: —

Tri srebrna vrča za sveta ulja prvi su put spomenuta 22. travnja 1579. godine u apostolskoj vizitaciji Agostina Valiera, u kojoj su kao „*tria uasa argentea pro oleis sanctis*“ zabilježena kao dio inventara katedrale sv. Jakova (Valier 1579:30). Iz zapisa apostolskog vizitatora Michelea Priulija doznajemo da su se ondje nalazili i 13. travnja 1603. godine, kada su popisani kao „*tre uasi d'argento da conseruare ogli santi*“ (Priuli 1603:51'). Kako svjedoči fotodokumentacija Konzervatorskog odjela u Splitu, u katedrali su se čuvali još 1963. godine, odakle su kasnije premješteni u Dijecezansku zbirku u crkvu sv. Barbare. Međutim, u inventarskim karticama Konzervatorskog odjela u Šibeniku iz 1975. godine greškom su navedene kao pikside u vlasništvu Nove crkve. Na Listu zaštićenih kulturnih dobara u Registru kulturnih dobara Republike Hrvatske upisane su 2012. godine, kao dio Inventara crkve sv. Barbare (Dijecezanske zbirke), a 2019. godine smještene su u Interpretacijski centar katedrale sv. Jakova *Civitas sacra*.

Premda se u detaljima ponešto razlikuju, vrčevi su izvedeni gotovo identično, u obliku elegantnih posuda kruškolika tijela osovljenog na visoku stopu kružnog profila. Svaka od posuda počiva na konično suženoj stopi visokog ruba, duž kojega teče biserni niz porubljen jednostavnom profilacijom. Prsten s bisernim nizom krasi i vrh svake od stopa, tik ispod trbušastih spremnica. One su sfernog oblika te su po sredini opasane prstenom s bisernim nizom stiješnjem između dvaju jednostavnih profila porubljenih motivom gotičkog kruništa. S prednje strane posuda, na gornjim polutkama spremnica, smještene su oznake koje označavaju namjenu pohranjenoga ulja. Tako posuda za ulje za obred krštenja nosi oznaku O[LEUM] > C[A TECHUMENORUM], posuda za ulje za Svetu Krizmu jedva zamjetni pozlaćeni grčki križić proširenih hasti, a posuda za ulje za bolesničko pomazanje oznaku O[LEUM] ◇ I[NFIRMORUM]. Oznake su veoma rustično i neprecizno izvedene te su, čini se, naknadno dodane, kao i one na poklopcima dvaju vrčeva. Sve tri posude imaju izduženo usko grlo s blago proširenim šesterolisnim otvorom i šesterolisnim kriškasto izvedenim poklopcem zašiljenog tjemena, na kojemu se nalazi prsten od šest kuglica iznad kojega se izdiže naknadno nadodan

mjedeni (?) križić gotičkog oblika s polilobnim završecima na hastama. Površina križića izvorno je bila šrafirana, ali je zbog učestalog poliranja (čišćenja) sada gotovo uglačana. Svaki je poklopac za posudu pričvršćen šarkom koja je s gornje i donje strane ukrašena stiliziranim akantusovim listom. Gornja grančica akantusova lista na dvjema je posudama uništena. S prednje strane grla, ispod otvora, na svim se posudama nalazi linijski izveden motiv trolista zašiljenih listova izrađen tehnikom ukucavanja s prednje strane posude, baš kao i linija u obliku niza slova „U“, koja prati obline šesterolisnog otvora. Pozlaćeni rub otvora i poklopca svake od posuda urešen je bisernim nizom i jednostavnom profilacijom, a pozlata je primjetna i na rubovima stopa, na prstenima ispod spremnica, na prstenima na trbusima te na kuglicama na vrhu poklopaca.

Osim zapisa u Valierovoj i Priulijevoj vizitaciji, o vrčevima nema drugih pisanih podataka, a do sada su objavljivani svega dva puta s tek osnovnim podacima. U literaturu su uvedeni 1994. godine, kada ih je Pierro Pazzi bez navođenja argumenata datirao u prvu polovinu 15. stoljeća (Pazzi 1994:37). Pritom je ustvrdio kako se radi o vrijednim primjercima gotičkih posuda za ulja, iznimno značajnim zbog njihove rijetkosti i velikih dimenzija, koje zbog izostanka žigova nije moguće dovesti u vezu ni s jednom od (valjda mletačkih) radionica (Pazzi 1994:16). Posude su nakon toga publicirane još samo 1998. godine u katalogu izložbe *Na slavu Božju*, gdje je objavljena njihova skupna fotografija s tek okvirnom datacijom u 15. stoljeće (Katalog 1998: 117, 118, 206). Riječ je o posudama visokim tridesetak centimetara koje su služile i još uvijek služe za blagoslov ulja na Veliki četvrtak. Pomnijim promatranjem uočeno je da nisu istovjetne, odnosno da se posuda za ulje za bolesničko pomazanje razlikuje u proporcijama pojedinih dijelova i izvedbi detalja. Njezino je grlo nešto izduženije i elegantnije pa je otvor smješten nešto više u odnosu na druge dvije posude, ali joj je poklopac plići pa su u konačnici sva tri vrča iste visine. Razlike su zamjetne i u obradi detalja pa su tako biserni nizovi na prstenima tog vrča nešto usitnjeniji i preciznije izvedeni, a veća doza pedantnosti prisutna je i u oblikovanju trolisnog ukrasa na prednjoj strani grla. Posude za ulja za krštenje i bolesničko pomazanje pokazuju sličnije oblikovanje pa se može pretpostaviti da su rad iste zlatarske radionice. Najizglednijim se čini da su one nastale nešto kasnije (svakako prije 1579. godine), po uzoru na postojeću, kako bi se kompletirao set. Nezgrapno izvedene oznake na njihovim trbusima i poklopcima sasvim su izvjesno dodane naknadno, vjerojatno nakon Tridentuskog koncila (1545. – 1563.), kada je donesena odluka da posude za sveta ulja treba adekvatno označiti skraćenicama (Suppellettile ecclesiastica 1987:151). Međutim, vrč za ulje za Svetu

krizmu nema nikakvih oznaka osim pozlaćenog križa na gornjoj polutci s prednje strane spremnika, a k tome je na njemu slabije očuvana pozlata i jače naglašena patina, što daje naslutiti da je upravo on iz ranijeg vremena. Moguće je da se prvotno radilo o vrču profane namjene koji je oporučnom ostavštinom dospio u katedralu, pa je poslužio kao predložak za druga dva vrča koja danas čine dio kompleta. Tome u prilog možda govori i neprecizan način spajanja križića na vrhu poklopca. Kruškoliki oblik spremnice osovljene na visoku stopu i pročišćenost forme ukazuju na nešto kasniju dataciju, u kraj 15. ili početak 16. stoljeća. U mletačkom korpusu profanog zlatarstva za sada nisu pronađeni komparativni primjeri, ali je donekle sličan pristup u oblikovanju poklopca zamijećen na relikvijaru u Mainfränkisches Museum u Würzburgu (Hahnloser – Brugger-Koch 1985:184, kat. 352, tafel 300). Iako je riječ o djelu nesigurne datacije i mjesta nastanka, Hahnloser smatra da je poklopac tog relikvijara mogao nastati u isto vrijeme kao i stopa na kojoj je ukucana 1519. godina. Šibenski vrčevi za sveta ulja donekle su usporedivi i s gostaricama (vrčevima malih dimenzija za misnu vodu i vino) u Metropolitan Museum u New Yorku, datiranim u 1518. godinu, i onima u Victoria and Albert Museum u Londonu na kojima natpis svjedoči da ih je između 1474. i 1516. godine katedrali u Baselu darovao Arnold zem Luft. No, na mrežnoj stranici potonjeg muzeja set iz Basela iz nepoznatog je razloga datiran u drugu polovinu 14. stoljeća. Na mrežnim stranicama navedenih muzeja oba su seta označena kao njemački rad. Šibenski su vrčevi znatno većih dimenzija te ih odlikuje razvedena forma poklopca, bliža onoj na relikvijaru iz Würzburga, čija je kristalna spremnica s upitnikom označena kao venecijanski rad iz 14. stoljeća, dok za srebrne dijelove (očito kasnije) nije predložena provenijencija. Makar se posude slične tipologije javljaju na djelima njemačkog slikarstva 14. i 15. stoljeća, šibenski su vrčevi najvjerojatnije nastali u Veneciji tijekom kasnog 15. ili ranog 16. stoljeća.

Bibliografija: A. VALIER, 1579., (*Visitatio Sibenicensis*), rukopis, fol. 30; M. PRIULI, 1603., rukopis, fol. 51'; S. KRASIĆ, 1975., 304; P. PAZZI, 1994., 16, 37 (slika); KATALOG, 1998., 117 (slika), 118, 206 (br. 134).

8.3. Ilustracije kataloških jedinica

Kataloška jedinica 1

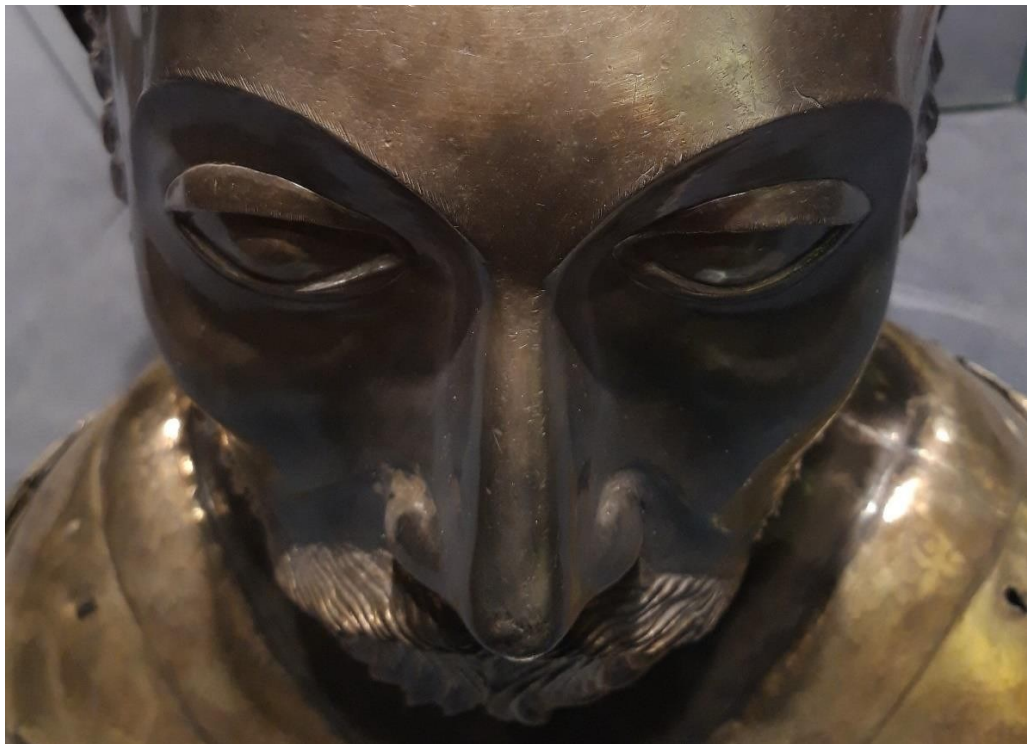
Kataloška jedinica 1a

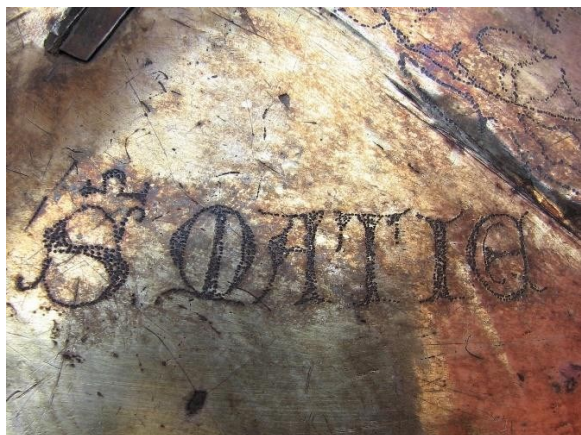
Kataloška jedinica 1b

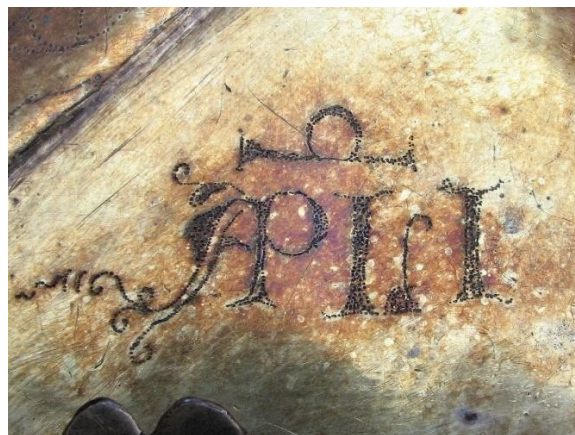
Kataloška jedinica 1c

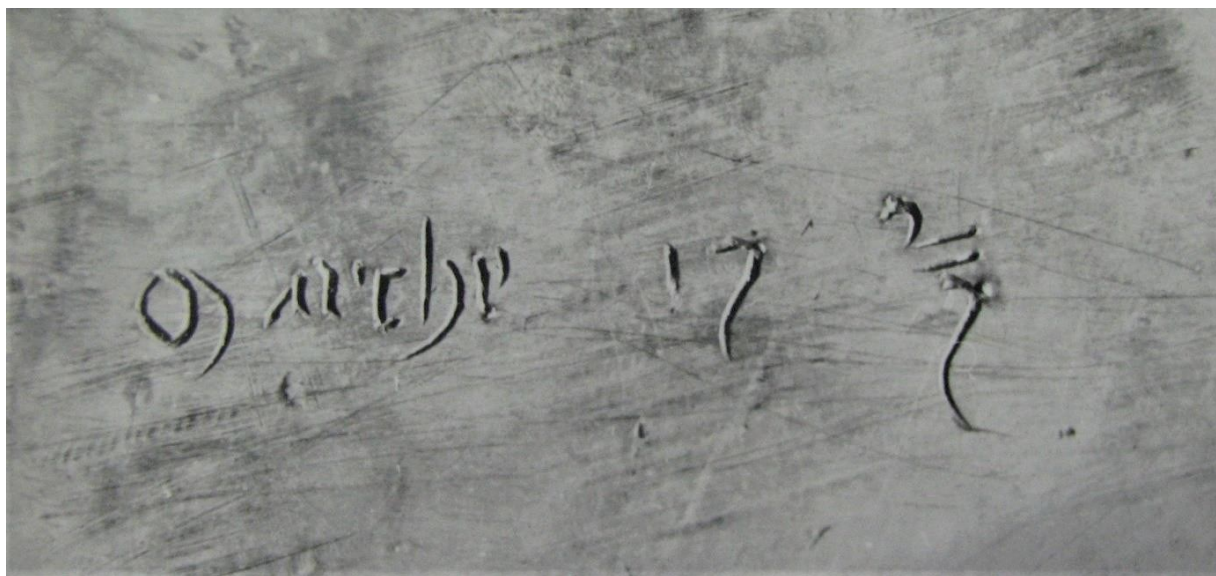
Kataloška jedinica 1d

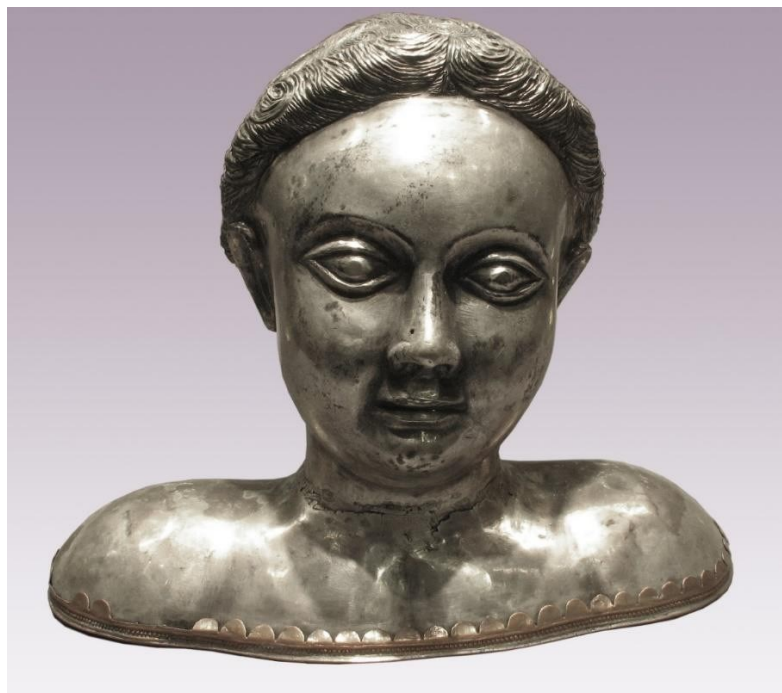
Kataloška jedinica 1e

Kataloška jedinica 1f

Kataloška jedinica 1g

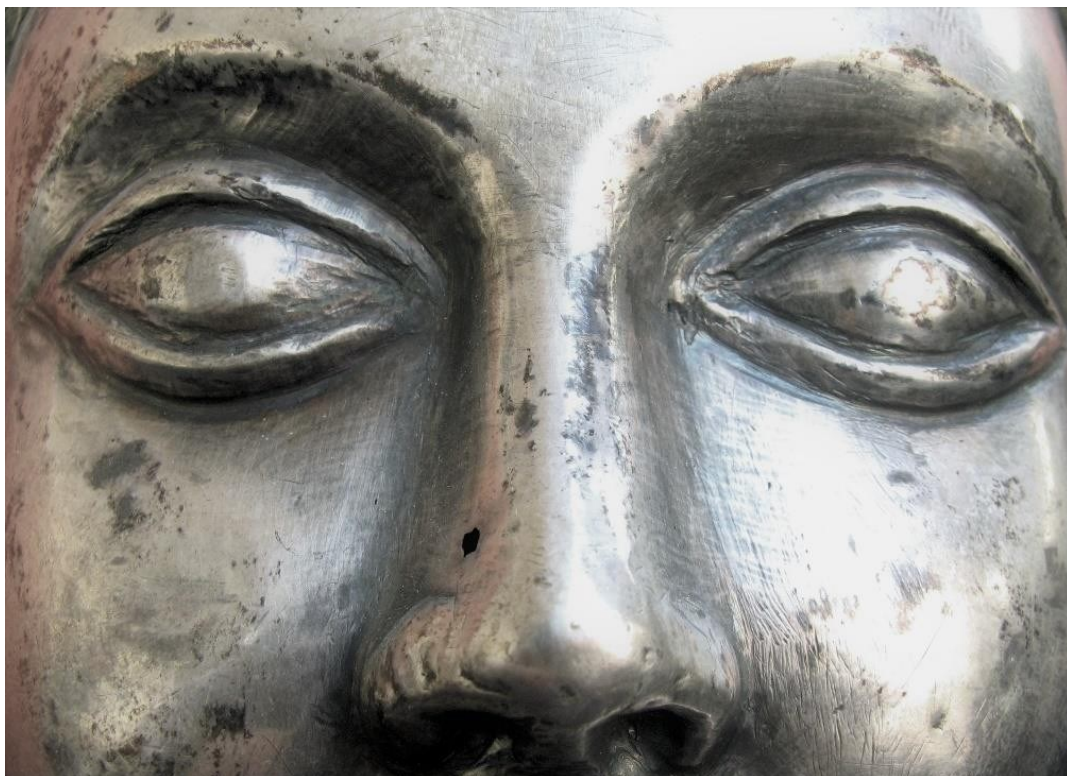
Kataloška jedinica 2

Kataloška jedinica 2a

Kataloška jedinica 2b

Kataloška jedinica 2c

Kataloška jedinica 2d

Kataloška jedinica 3

Kataloška jedinica 3a

Kataloška jedinica 3b

Kataloška jedinica 3c

Kataloška jedinica 3d

Kataloška jedinica 3e

Kataloška jedinica 3f

Kataloška jedinica 4

Kataloška jedinica 4a

Kataloška jedinica 4b

Kataloška jedinica 4c

Kataloška jedinica 4d

Kataloška jedinica 4e

Kataloška jedinica 4f

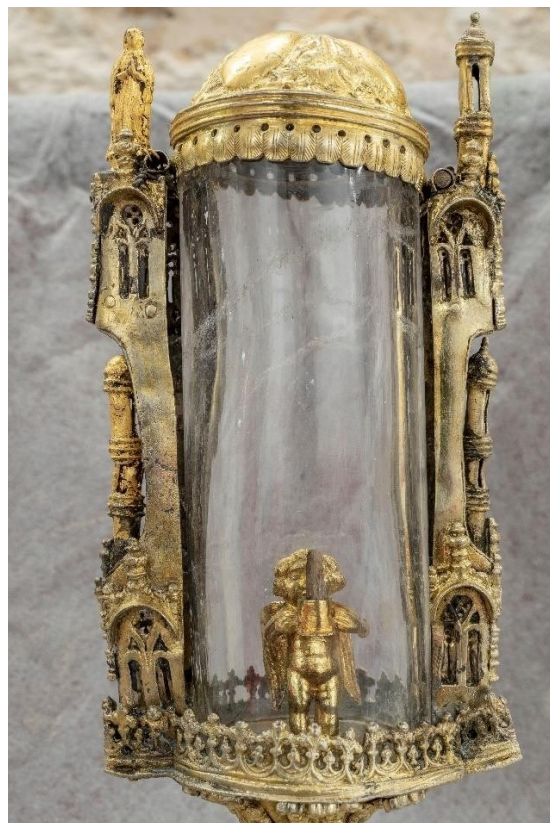
Kataloška jedinica 4g

Kataloška jedinica 5

Kataloška jedinica 6

Kataloška jedinica 6a

Kataloška jedinica 6b

Kataloška jedinica 6c

Kataloška jedinica 6d

Kataloška jedinica 6e

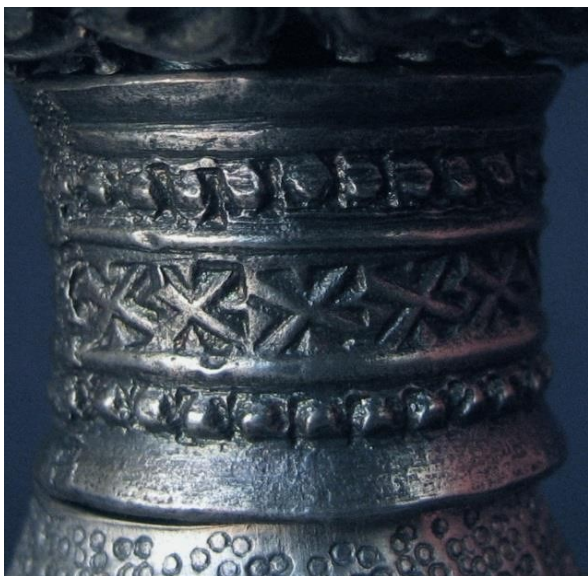
Kataloška jedinica 7

Kataloška jedinica 7a

Kataloška jedinica 7b

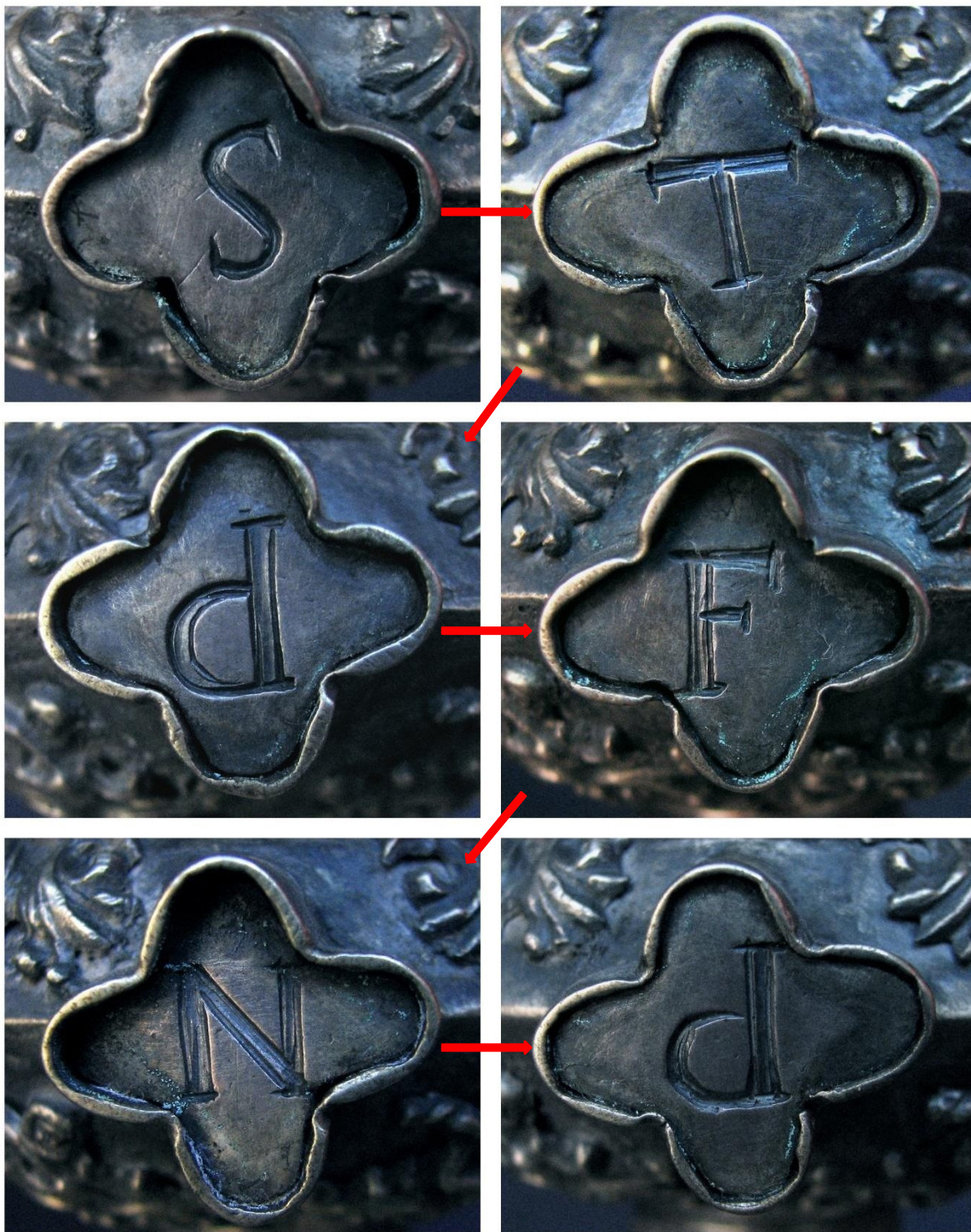
Kataloška jedinica 7c

Kataloška jedinica 7d

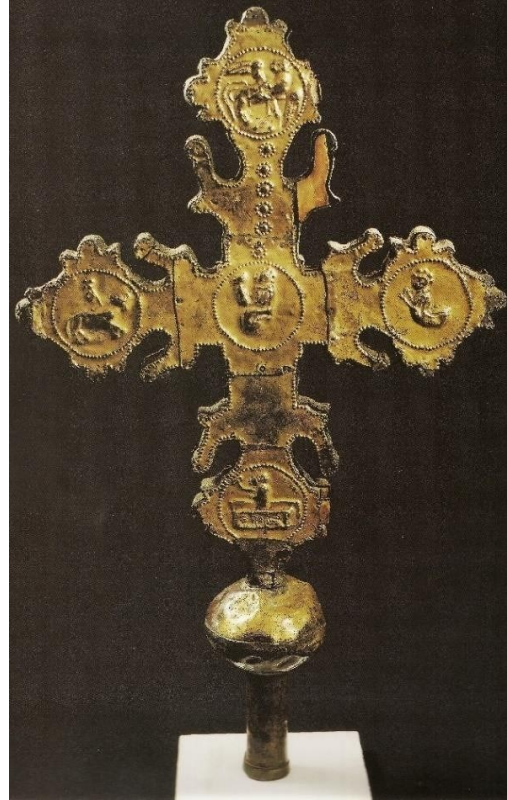
Kataloška jedinica 7e

Kataloška jedinica 7f

Kataloška jedinica 8

Kataloška jedinica 8a

Kataloška jedinica 8b

Kataloška jedinica 8c

Kataloška jedinica 8d

Kataloška jedinica 8e

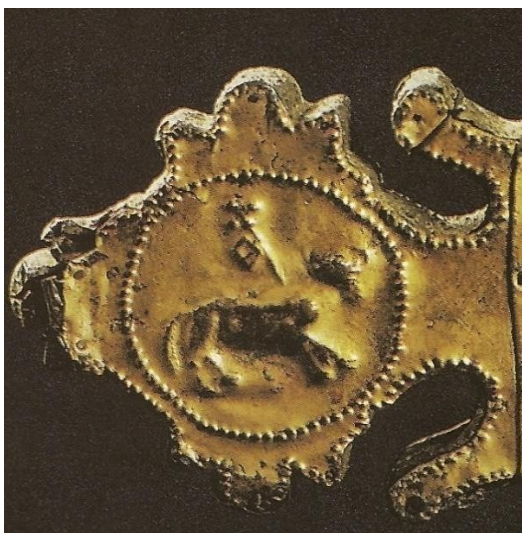
Kataloška jedinica 8f

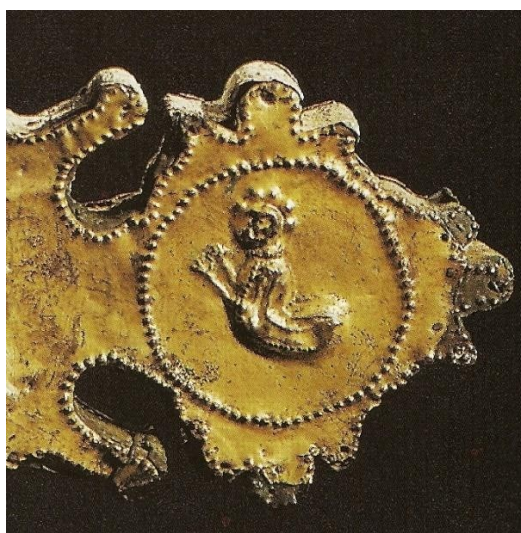
Kataloška jedinica 8g

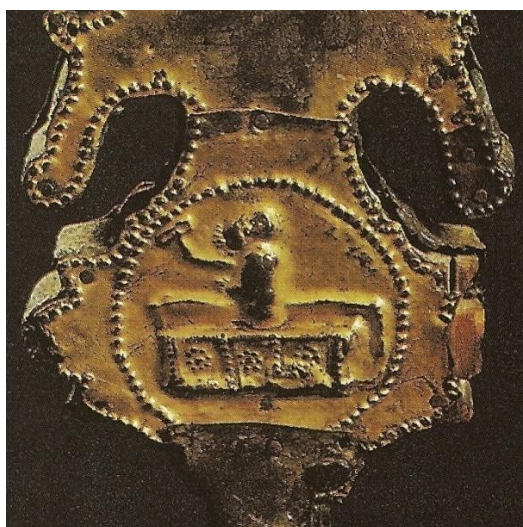
Kataloška jedinica 8h

Kataloška jedinica 8i

Kataloška jedinica 8j

Kataloška jedinica 8k

Kataloška jedinica 9

Kataloška jedinica 9a

Kataloška jedinica 9b

Kataloška jedinica 9c

Kataloška jedinica 9d

Kataloška jedinica 9e

Kataloška jedinica 9f

Kataloška jedinica 9g

Kataloška jedinica 9h

Kataloška jedinica 9i

Kataloška jedinica 9j

Kataloška jedinica 9k

Kataloška jedinica 10

Kataloška jedinica 10a

Kataloška jedinica 10b

Kataloška jedinica 10c

Kataloška jedinica 10d

Kataloška jedinica 10e

Kataloška jedinica 10f

Kataloška jedinica 10g

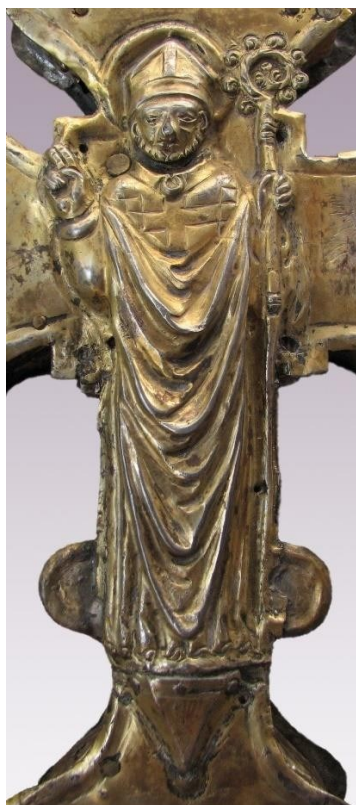
Kataloška jedinica 11

Kataloška jedinica 11a

Kataloška jedinica 11b

Kataloška jedinica 11c

Kataloška jedinica 11d

Kataloška jedinica 11e

Kataloška jedinica 11f

Kataloška jedinica 11g

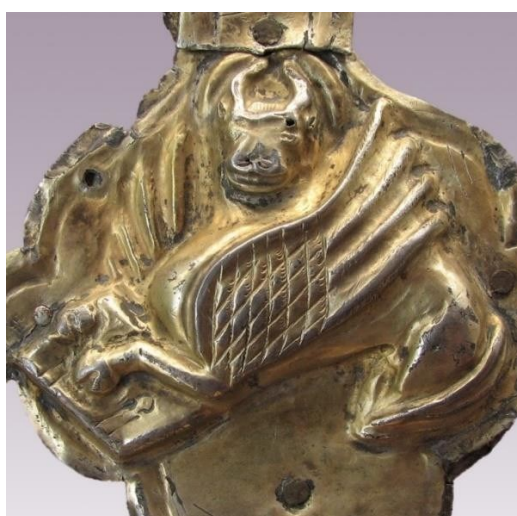
Kataloška jedinica 11h

Kataloška jedinica 11i

Kataloška jedinica 11j

Kataloška jedinica 11k

Kataloška jedinica 12

Kataloška jedinica 12a

Kataloška jedinica 12b

Kataloška jedinica 12c

Kataloška jedinica 12d

Kataloška jedinica 12e

Kataloška jedinica 12f

Kataloška jedinica 12g

Kataloška jedinica 12h

Kataloška jedinica 12i

Kataloška jedinica 12j

Kataloška jedinica 12k

Kataloška jedinica 12l

Kataloška jedinica 13

Kataloška jedinica 13a

Kataloška jedinica 13b

Kataloška jedinica 13c

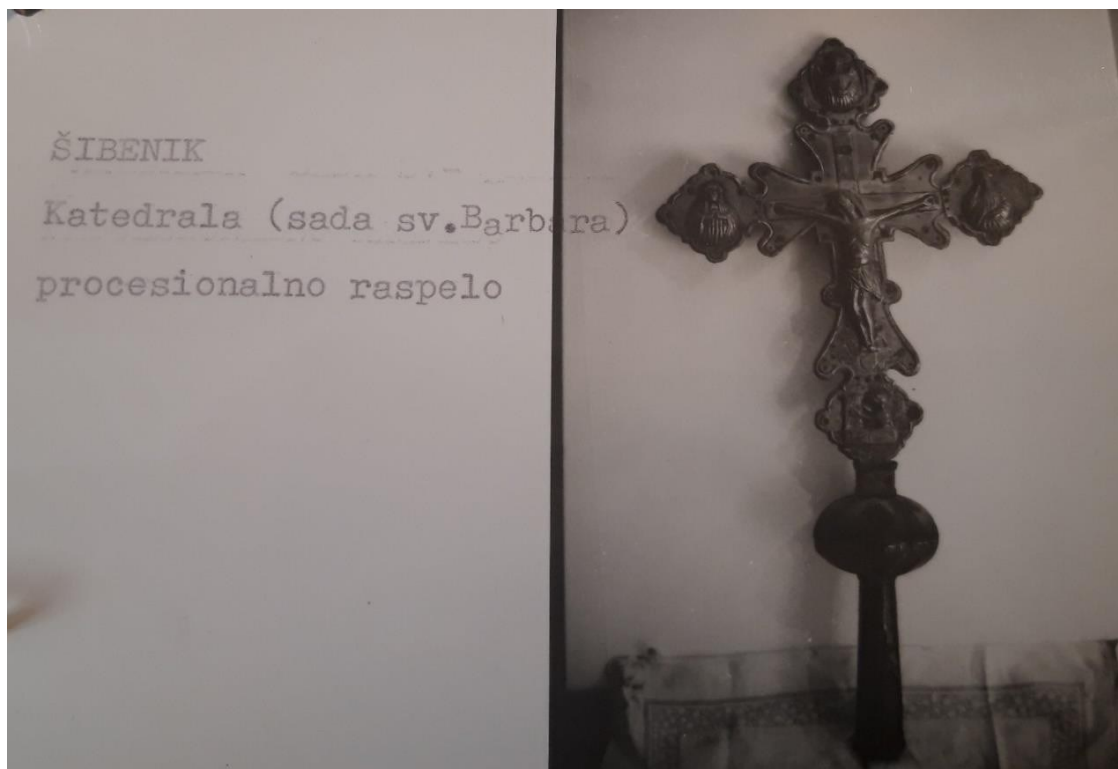
Kataloška jedinica 13d

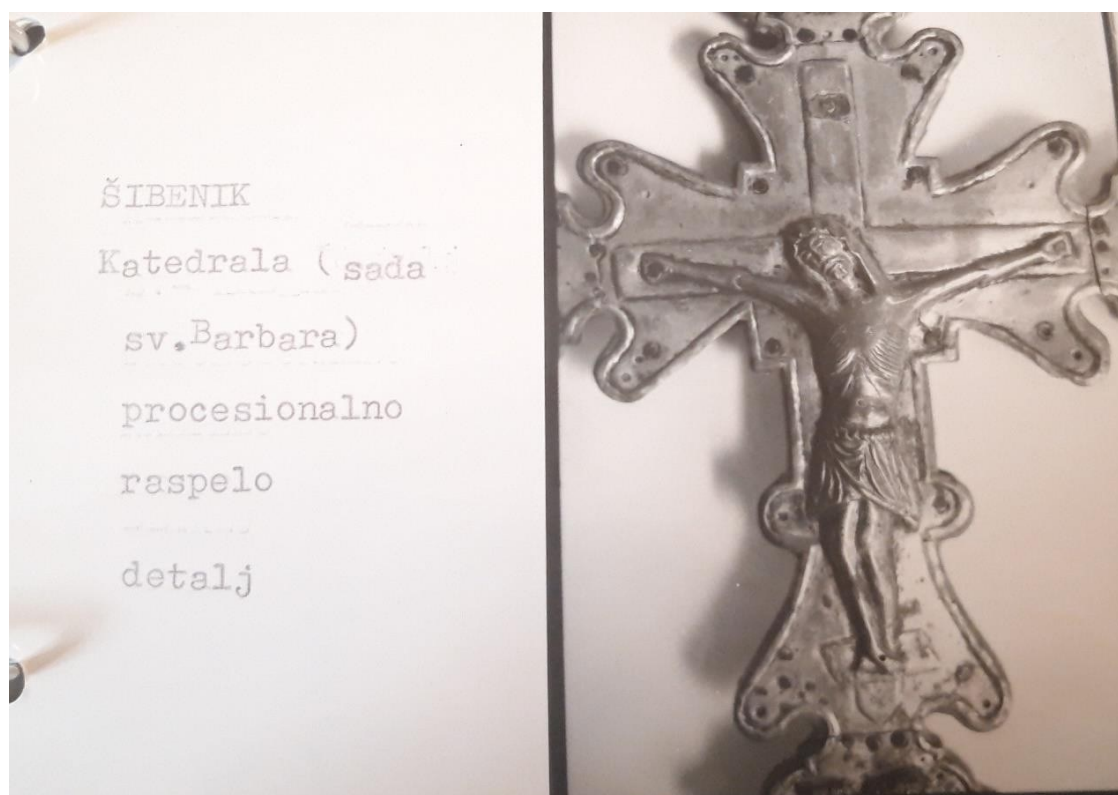
Kataloška jedinica 13e

Kataloška jedinica 13f

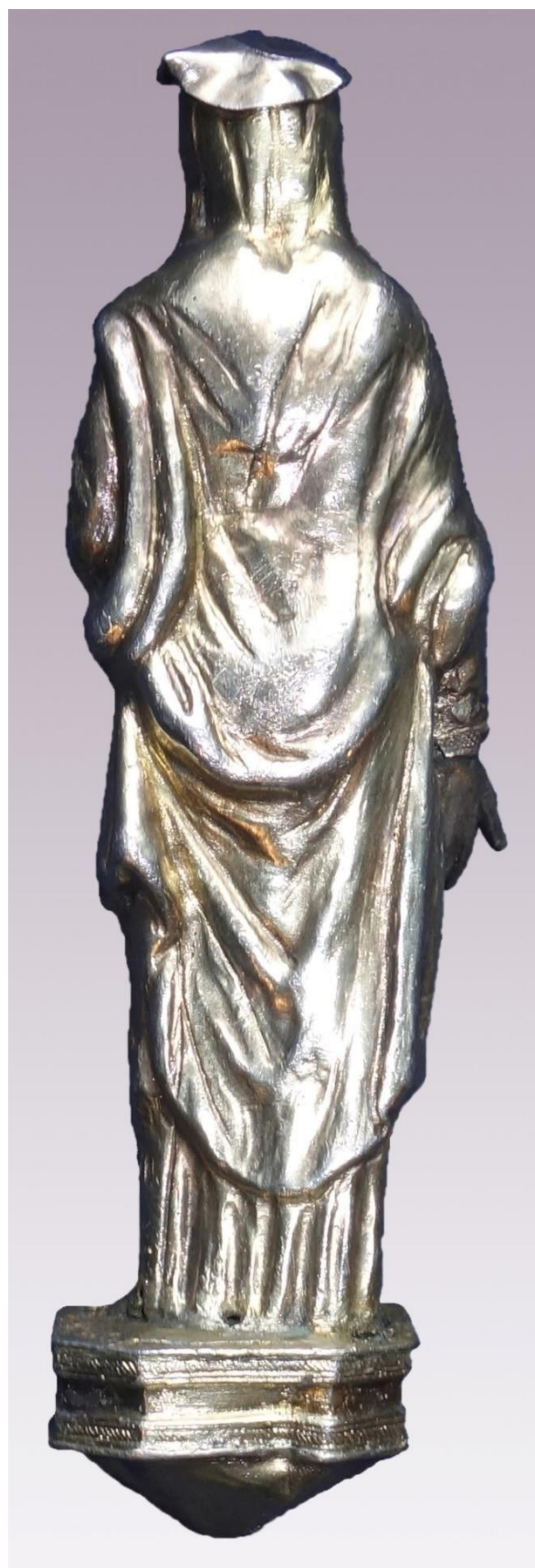
Kataloška jedinica 13g

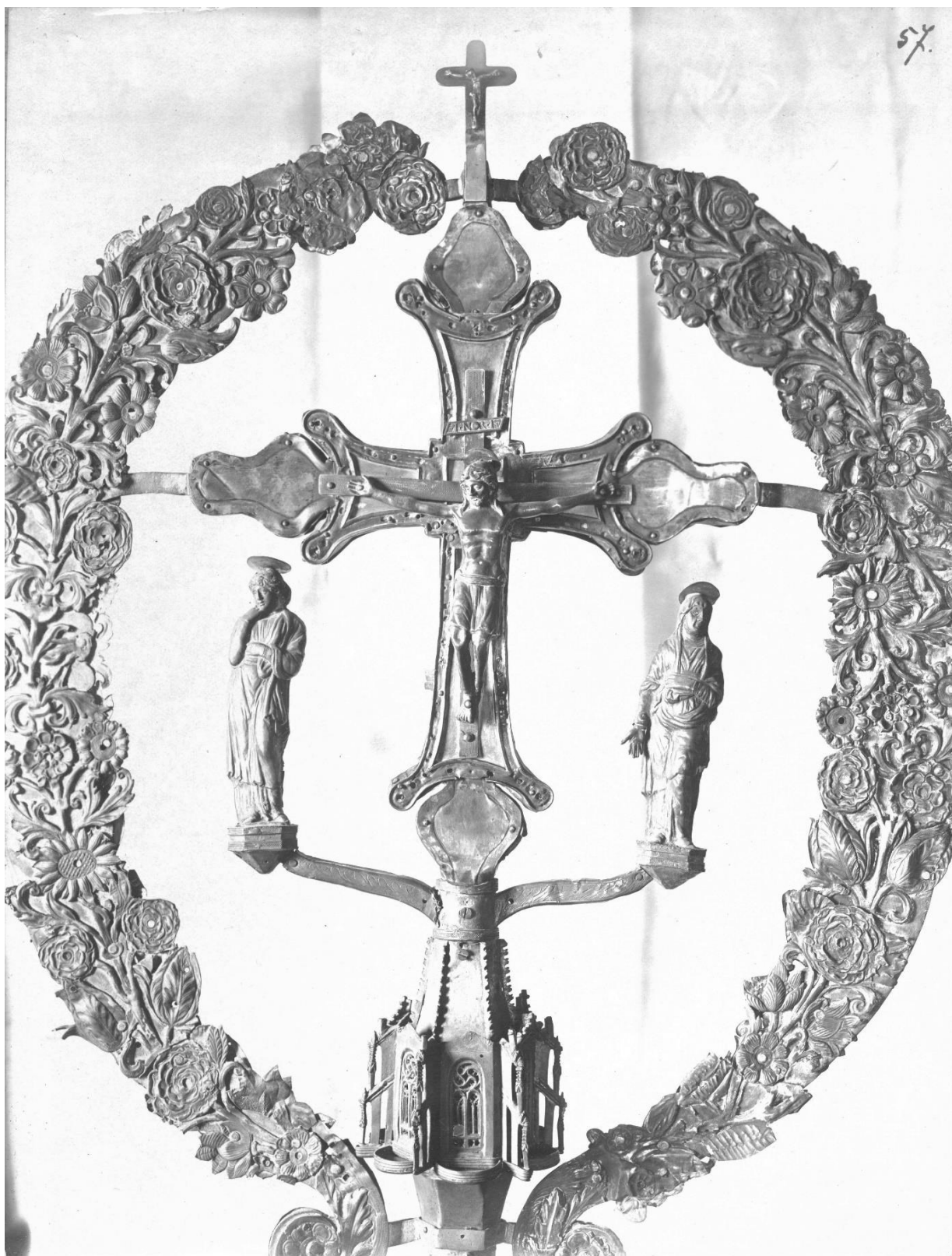
Kataloška jedinica 13h

Kataloška jedinica 14

Kataloška jedinica 14a

Kataloška jedinica 14b

Kataloška jedinica 14c

Kataloška jedinica 14d

Kataloška jedinica 14e

Kataloška jedinica 15

Kataloška jedinica 15a

Kataloška jedinica 15b

Kataloška jedinica 15c

Kataloška jedinica 15d

Kataloška jedinica 15e

Kataloška jedinica 15f

Kataloška jedinica 15g

Kataloška jedinica 15h

Kataloška jedinica 15i

Kataloška jedinica 15j

Kataloška jedinica 15k

Kataloška jedinica 16

Kataloška jedinica 16a

Kataloška jedinica 16b

Kataloška jedinica 16c

Kataloška jedinica 16d

Kataloška jedinica 16e

Kataloška jedinica 16f

Kataloška jedinica 16g

Kataloška jedinica 16h

Kataloška jedinica 16i

Kataloška jedinica 16j

Kataloška jedinica 17

Kataloška jedinica 17a

Kataloška jedinica 17b

Kataloška jedinica 17c

Kataloška jedinica 17d

Kataloška jedinica 17e

Kataloška jedinica 17f

Kataloška jedinica 17g

Kataloška jedinica 17h

Kataloška jedinica 17i

Kataloška jedinica 18

Kataloška jedinica 18a

Kataloška jedinica 18b

Kataloška jedinica 19

Kataloška jedinica 20

Kataloška jedinica 21

Kataloška jedinica 21a

Kataloška jedinica 21b

Kataloška jedinica 21c

Kataloška jedinica 22

Kataloška jedinica 22a

Kataloška jedinica 22b

Kataloška jedinica 22c

Kataloška jedinica 22d

Kataloška jedinica 22e

Kataloška jedinica 23

Kataloška jedinica 23a

Kataloška jedinica 23b

Kataloška jedinica 23c

Kataloška jedinica 23d

Kataloška jedinica 23e

Kataloška jedinica 23f

Kataloška jedinica 23g

Kataloška jedinica 23h

Kataloška jedinica 23i

Kataloška jedinica 23j

Kataloška jedinica 23k

Kataloška jedinica 231

8.4. Popis ilustracija katalogskih jedinica

1. Nepoznati zadarski zlatar, *Bista-relikvijar sv. Matije apostola*, Muzej svetog Frane, Šibenik (izvorno iz crkve sv. Marije u Bribiru?), pogled s prednje strane, početak 15. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)

1a, Nepoznati zadarski zlatar, *Bista-relikvijar sv. Matije apostola*, Muzej svetog Frane, Šibenik (izvorno iz crkve sv. Marije u Bribiru?), pogled sa stražnje strane, početak 15. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)

1b, Nepoznati zadarski zlatar, *Bista-relikvijar sv. Matije apostola*, Muzej svetog Frane, Šibenik (izvorno iz crkve sv. Marije u Bribiru?), desni profil, početak 15. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)

1c, Nepoznati zadarski zlatar, *Bista-relikvijar sv. Matije apostola*, Muzej svetog Frane, Šibenik (izvorno iz crkve sv. Marije u Bribiru?), lijevi profil, početak 15. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)

1d, Nepoznati zadarski zlatar, *Bista-relikvijar Sv. Matije apostola*, Muzej svetog Frane, Šibenik (izvorno iz crkve sv. Marije u Bribiru?), detalj lica, početak 15. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)

1e, Nepoznati zadarski zlatar, *Bista-relikvijar sv. Matije apostola*, Muzej svetog Frane, Šibenik (izvorno iz crkve sv. Marije u Bribiru?), detalj – natpis na desnom ramenu, početak 15. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)

1f, Nepoznati zadarski zlatar, *Bista-relikvijar sv. Matije apostola*, Muzej svetog Frane, Šibenik (izvorno iz crkve sv. Marije u Bribiru?), detalj – natpis na lijevom ramenu, početak 15. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)

1g, Nepoznati zadarski zlatar, *Bista-relikvijar sv. Matije apostola*, Muzej svetog Frane, Šibenik (izvorno iz crkve sv. Marije u Bribiru?), detalj – urezani natpis s donje strane biste, početak 15. stoljeća (izvor: Fototeka Konzervatorskog odjela u Šibeniku)

2. Nepoznati zadarski zlatar (?), *Bista-relikvijar Nevine djece*, Muzej svetog Frane, Šibenik (izvorno iz crkve sv. Marije u Bribiru?), pogled s prednje strane, treća četvrtina 15. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)

2a, Nepoznati zadarski zlatar (?), *Bista-relikvijar Nevine djece*, Muzej svetog Frane, Šibenik (izvorno iz crkve sv. Marije u Bribiru?), desni profil, treća četvrtina 15. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)

2b, Nepoznati zadarski zlatar (?), *Bista-relikvijar Nevine djece*, Muzej svetog Frane, Šibenik (izvorno iz crkve sv. Marije u Bribiru?), lijevi profil, treća četvrtina 15. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)

2c, Nepoznati zadarski zlatar (?), *Bista-relikvijar Nevine djece*, Muzej svetog Frane, Šibenik (izvorno iz crkve sv. Marije u Bribiru?), detalj lica, treća četvrtina 15. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)

2d, Nepoznati zadarski zlatar (?), *Bista-relikvijar Nevine djece*, Muzej svetog Frane, Šibenik (izvorno iz crkve sv. Marije u Bribiru?), detalj – otvor za relikviju, treća četvrtina 15. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)

3. Nepoznati zadarski zlatar, *Ruka-relikvijar sv. Lovre i sv. Bazilija Velikog*, Muzej svetog Frane, Šibenik (izvorno iz crkve sv. Marije u Bribiru?), pogled s prednje strane, prva polovina 15. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)

3a, Nepoznati zadarski zlatar, *Ruka-relikvijar sv. Lovre i sv. Bazilija Velikog*, Muzej svetog Frane, Šibenik (izvorno iz crkve sv. Marije u Bribiru?), pogled sa stražnje strane, prva polovina 15. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)

3b, Nepoznati zadarski zlatar, *Ruka-relikvijar sv. Lovre i sv. Bazilija Velikog*, Muzej svetog Frane, Šibenik (izvorno iz crkve sv. Marije u Bribiru?), detalj šake s otvorom za relikviju, prva polovina 15. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)

3c, Nepoznati zadarski zlatar, *Ruka-relikvijar sv. Lovre i sv. Bazilija Velikog*, Muzej svetog Frane, Šibenik (izvorno iz crkve sv. Marije u Bribiru?), detalj podnožja, prva polovina 15. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)

3d, Nepoznati zadarski zlatar, *Ruka-relikvijar sv. Lovre i sv. Bazilija Velikog*, Muzej svetog Frane, Šibenik (izvorno iz crkve sv. Marije u Bribiru?), detalj – ugravirani natpis s unutrašnje strane podnožja, prva polovina 15. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)

3e, Nepoznati zadarski zlatar, *Ruka-relikvijar sv. Lovre i sv. Bazilija Velikog*, Muzej svetog Frane, Šibenik (izvorno iz crkve sv. Marije u Bribiru?), detalj – natpis na zapešću, prva polovina 15. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)

3f, Nepoznati zadarski zlatar, *Ruka-relikvijar sv. Lovre i sv. Bazilija Velikog*, Muzej svetog Frane, Šibenik (izvorno iz crkve sv. Marije u Bribiru?), detalj – natpis na dnu podlaktice, prva polovina 15. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)

4, Nepoznati zadarski zlatar, *Ruka-relikvijar sv. Tadeja apostola i sv. Kristine*, Muzej svetog Frane, Šibenik (izvorno iz crkve sv. Marije u Bribiru?), pogled s prednje strane, prva polovina 15. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)

4a, Nepoznati zadarski zlatar, *Ruka-relikvijar sv. Tadeja apostola i sv. Kristine*, Muzej svetog Frane, Šibenik (izvorno iz crkve sv. Marije u Bribiru?), pogled sa stražnje strane, prva polovina 15. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)

4b, Nepoznati zadarski zlatar, *Ruka-relikvijar sv. Tadeja apostola i sv. Kristine*, Muzej svetog Frane, Šibenik (izvorno iz crkve sv. Marije u Bribiru?), detalj šake, prva polovina 15. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)

4c, Nepoznati zadarski zlatar, *Ruka-relikvijar sv. Tadeja apostola i sv. Kristine*, Muzej svetog Frane, Šibenik (izvorno iz crkve sv. Marije u Bribiru?), detalj šake, prva polovina 15. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)

4d, Nepoznati zadarski zlatar, *Ruka-relikvijar sv. Tadeja apostola i sv. Kristine*, Muzej svetog Frane, Šibenik (izvorno iz crkve sv. Marije u Bribiru?), detalj podnožja, prva polovina 15. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)

4e, Nepoznati zadarski zlatar, *Ruka-relikvijar sv. Tadeja apostola i sv. Kristine*, Muzej svetog Frane, Šibenik (izvorno iz crkve sv. Marije u Bribiru?), detalj – natpis na zapešću, prva polovina 15. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)

4f, Nepoznati zadarski zlatar, *Ruka-relikvijar sv. Tadeja apostola i sv. Kristine*, Muzej svetog Frane, Šibenik (izvorno iz crkve sv. Marije u Bribiru?), detalj – natpis na zapešću, prva polovina 15. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)

4g, Nepoznati zadarski zlatar, *Ruka-relikvijar sv. Tadeja apostola i sv. Kristine*, Muzej svetog Frane, Šibenik (izvorno iz crkve sv. Marije u Bribiru?), detalj – natpis na dnu podlaktice, prva polovina 15. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)

5. Nepoznati venecijanski zlatar (?), *Relikvijar sv. Uršule*, Interpretacijski centar katedrale sv. Jakova *Civitas sacra*, Šibenik (iz crkve sv. Duha u Šibeniku), 15. stoljeće (?) (foto: Valentino Dražić Celić)

6. Nepoznati šibenski zlatar (?), *Relikvijar sv. Križa*, Interpretacijski centar katedrale sv. Jakova *Civitas sacra*, Šibenik (iz katedrale sv. Jakova u Šibeniku), druga polovina 15. stoljeća (foto: Valentino Dražić Celić)

6a, Nepoznati šibenski zlatar (?), *Relikvijar sv. Križa*, Interpretacijski centar katedrale sv. Jakova *Civitas sacra*, Šibenik (iz katedrale sv. Jakova u Šibeniku), detalj, druga polovina 15. stoljeća (foto: Valentino Dražić Celić)

6b, Nepoznati šibenski zlatar (?), *Relikvijar sv. Križa*, Interpretacijski centar katedrale sv. Jakova *Civitas sacra*, Šibenik (iz katedrale sv. Jakova u Šibeniku), detalj, druga polovina 15. stoljeća (foto: Valentino Dražić Celić)

6c, Nepoznati šibenski zlatar (?), *Relikvijar sv. Križa*, Interpretacijski centar katedrale sv. Jakova *Civitas sacra*, Šibenik (iz katedrale sv. Jakova u Šibeniku), detalj, druga polovina 15. stoljeća (foto: Valentino Dražić Celić)

6d, Nepoznati šibenski zlatar (?), *Relikvijar sv. Križa*, Interpretacijski centar katedrale sv. Jakova *Civitas sacra*, Šibenik (iz katedrale sv. Jakova u Šibeniku), detalj – kaštilac, druga polovina 15. stoljeća (foto: Valentino Dražić Celić)

6e, Nepoznati šibenski zlatar (?), *Relikvijar sv. Križa*, Interpretacijski centar katedrale sv. Jakova *Civitas sacra*, Šibenik (iz katedrale sv. Jakova u Šibeniku), detalj podnožja, druga polovina 15. stoljeća (foto: Valentino Dražić Celić)

7. Nepoznati šibenski zlatar (?), *Relikvijar sv. Stjepana Prvomučenika*, Muzej svetog Frane, Šibenik (izvorno iz crkve sv. Marije ili sv. Stjepana u Bribiru ili iz kapele sv. Stjepana i sv. Bernardina u crkvi sv. Frane u Šibeniku?), posljednja trećina 15. stoljeća (izvor: Fototeka franjevačkog samostana u Šibeniku, foto: Valentino Dražić Celić)

7a, Nepoznati šibenski zlatar (?), *Relikvijar sv. Stjepana Prvomučenika*, Muzej svetog Frane, Šibenik, (izvorno iz crkve sv. Marije ili sv. Stjepana u Bribiru ili iz kapele sv. Stjepana i sv. Bernardina u crkvi sv. Frane u Šibeniku?), detalj podnožja, posljednja trećina 15. stoljeća, (foto: Đurđina Lakošeljac)

7b, Nepoznati šibenski zlatar (?), *Relikvijar sv. Stjepana Prvomučenika*, Muzej svetog Frane, Šibenik, (izvorno iz crkve sv. Marije ili sv. Stjepana u Bribiru ili iz kapele sv. Stjepana i sv. Bernardina u crkvi sv. Frane u Šibeniku?), detalj podnožja, posljednja trećina 15. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)

7c, Nepoznati šibenski zlatar (?), *Relikvijar sv. Stjepana Prvomučenika*, Muzej svetog Frane, Šibenik, (izvorno iz crkve sv. Marije ili sv. Stjepana u Bribiru ili iz kapele sv. Stjepana i sv. Bernardina u crkvi sv. Frane u Šibeniku?), detalj – prsten iznad nodusa, posljednja trećina 15. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)

7d, Nepoznati šibenski zlatar (?), *Relikvijar sv. Stjepana Prvomučenika*, Muzej svetog Frane, Šibenik, (izvorno iz crkve sv. Marije ili sv. Stjepana u Bribiru ili iz kapele sv. Stjepana i sv. Bernardina u crkvi sv. Frane u Šibeniku?), detalj – prsten ispod nodusa, posljednja trećina 15. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)

7e, Nepoznati šibenski zlatar (?), *Relikvijar sv. Stjepana Prvomučenika*, Muzej svetog Frane, Šibenik, (izvorno iz crkve sv. Marije ili sv. Stjepana u Bribiru ili iz kapele sv. Stjepana i sv. Bernardina u crkvi sv. Frane u Šibeniku?), detalj nodusa, posljednja trećina 15. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)

7f, Nepoznati šibenski zlatar (?), *Relikvijar sv. Stjepana Prvomučenika*, Muzej svetog Frane, Šibenik, (izvorno iz crkve sv. Marije ili sv. Stjepana u Bribiru ili iz kapele sv. Stjepana i sv. Bernardina u crkvi sv. Frane u Šibeniku?), detalj – slova u kvadrilobima na nodusu, posljednja trećina 15. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)

8. Nepoznati zadarski zlatar (?) / nepoznati zlatar, *Ophodno raspelo*, Muzejska zbirka franjevačkog samostana Visovac, Visovac, avers, rano 14. stoljeće i druga polovina 14. stoljeća (?) (izvor: A. KOPRČINA, 2019., 157; foto: Vedran Benović)

8a, Nepoznati zadarski zlatar (?) / nepoznati zlatar, *Ophodno raspelo*, Muzejska zbirka franjevačkog samostana Visovac, Visovac, revers, početak 14. stoljeća i druga polovina 14. stoljeća (?) (izvor: R. TOMIĆ, 1997., 116; Foto: Ante Verzotti)

8b, Nepoznati zlatar, *Ophodno raspelo*, Muzejska zbirka franjevačkog samostana Visovac, Visovac, detalj – Kristov korpus, druga polovina 14. stoljeća (?) (izvor: A. KOPRČINA, 2019, 157; foto: Vedran Benović)

8c, Nepoznati zadarski zlatar (?), *Ophodno raspelo*, Muzejska zbirka franjevačkog samostana Visovac, Visovac, detalj – Bogorodica s Djetetom, rano 14. stoljeće (?) (izvor: R. TOMIĆ, 1997., 116; foto: Ante Verzotti)

8d, Nepoznati zlatar, *Ophodno raspelo*, Muzejska zbirka franjevačkog samostana Visovac, Visovac, detalj – arkandeo Mihovil u vrhu aversa raspela, 14. stoljeće (izvor: A. KOPRČINA, 2019, 157; foto: Vedran Benović)

8e, Nepoznati zlatar, *Ophodno raspelo*, Muzejska zbirka franjevačkog samostana Visovac, Visovac, detalj – simbol sv. Ivana na lijevom polju aversa raspela, 14. stoljeće (izvor: A. KOPRČINA, 2019, 157; foto: Vedran Benović)

8f, Nepoznati zlatar, *Ophodno raspelo*, Muzejska zbirka franjevačkog samostana Visovac, Visovac, detalj – lav sv. Marka na desnom polju aversa raspela, 14. stoljeće (izvor: A. KOPRČINA, 2019, 157; foto: Vedran Benović)

8g, Nepoznati zlatar, *Ophodno raspelo*, Muzejska zbirka franjevačkog samostana Visovac, Visovac, detalj – bik sv. Luke u dnu aversa raspela, 14. stoljeće (izvor: A. KOPRČINA, 2019, 157; foto: Vedran Benović)

8h, Nepoznati zlatar, *Ophodno raspelo*, Muzejska zbirka franjevačkog samostana Visovac, Visovac, detalj – bik sv. Luke u vrhu reversa raspela, 14. stoljeće (izvor: R. TOMIĆ, 1997., 116; foto: Ante Verzotti)

8i, Nepoznati zlatar, *Ophodno raspelo*, Muzejska zbirka franjevačkog samostana Visovac, Visovac, detalj – *Agnus Dei* na lijevom polju reversa raspela, rano 14. stoljeće (izvor: R. TOMIĆ, 1997., 116; foto: Ante Verzotti)

8j, Nepoznati zadarski zlatar (?), *Ophodno raspelo*, Muzejska zbirka franjevačkog samostana Visovac, Visovac, detalj – neidentificirani klečeći svetački lik na desnom polju reversa raspela, rano 14. stoljeće (izvor: R. TOMIĆ, 1997., 116; foto: Ante Verzotti)

8k, Nepoznati zadarski zlatar (?), *Ophodno raspelo*, Muzejska zbirka franjevačkog samostana Visovac, Visovac, detalj – Adam koji izlazi iz groba u dnu reversa raspela, rano 14. stoljeće (izvor: R. TOMIĆ, 1997., 116; foto: Ante Verzotti)

9. Nepoznati šibenski zlatar, *Ophodno raspelo*, crkva sv. Križa, Šibenik, avers, kraj 14. ili početak 15. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)

9a, Nepoznati šibenski zlatar, *Ophodno raspelo*, crkva sv. Križa, Šibenik, revers, kraj 14. ili početak 15. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)

9b, Nepoznati šibenski zlatar, *Ophodno raspelo*, crkva sv. Križa, Šibenik, detalj – Kristov korpus na aversu raspela, kraj 14. ili početak 15. stoljeća (Foto: Đurđina Lakošeljac)

9c, Nepoznati šibenski zlatar, *Ophodno raspelo*, crkva sv. Križa, Šibenik, detalj – Bogorodica s Djetetom na reversu raspela, kraj 14. ili početak 15. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)

9d, Nepoznati šibenski zlatar, *Ophodno raspelo*, crkva sv. Križa, Šibenik, detalj – orao sv. Ivana u vrhu aversa raspela, kraj 14. ili početak 15. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)

9e, Nepoznati šibenski zlatar, *Ophodno raspelo*, crkva Sv. Križa, Šibenik, detalj – Bogorodica na lijevom polju aversa raspela, kraj 14. ili početak 15. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)

9f, Nepoznati šibenski zlatar, *Ophodno raspelo*, crkva sv. Križa, Šibenik, detalj – sv. Ivan Evanđelist na desnom polju aversa raspela, kraj 14. ili početak 15. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)

9g, Nepoznati šibenski zlatar, *Ophodno raspelo*, crkva sv. Križa, Šibenik, detalj – Adam koji izlazi iz groba u dnu aversa raspela, kraj 14. ili početak 15. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)

9h, Nepoznati šibenski zlatar, *Ophodno raspelo*, crkva sv. Križa, Šibenik, detalj – anđeo s kadionicom i posudicom za tamjan (?) u vrhu reversa raspela, kraj 14. ili početak 15. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)

9i, Nepoznati šibenski zlatar, *Ophodno raspelo*, crkva sv. Križa, Šibenik, detalj – lav sv. Marka na lijevom polju reversa raspela, kraj 14. ili početak 15. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)

9j, Nepoznati šibenski zlatar, *Ophodno raspelo*, crkva sv. Križa, Šibenik, detalj – bik sv. Luke na desnom polju reversa raspela, kraj 14. ili početak 15. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)

9k, Nepoznati šibenski zlatar, *Ophodno raspelo*, crkva sv. Križa, Šibenik, detalj – sv. Matej u dnu reversa raspela, kraj 14. ili početak 15. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)

10. Nepoznati šibenski zlatar, *Ophodno raspelo*, Riznica samostana sv. Križa, Krapanj, avers, kraj 14. ili početak 15. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)

10a, Nepoznati šibenski zlatar, *Ophodno raspelo*, Riznica samostana sv. Križa, Krapanj, revers, kraj 14. ili početak 15. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)

10b, Nepoznati šibenski zlatar, *Ophodno raspelo*, Riznica samostana sv. Križa, Krapanj, detalj – Kristov korpus na aversu raspela, kraj 14. ili početak 15. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)

- 10c, Nepoznati šibenski zlatar, *Ophodno raspelo*, Riznica samostana sv. Križa, Krapanj, detalj – lik sv. Stjepana (?), kraj 14. ili početak 15. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)
- 10d, Nepoznati šibenski zlatar, *Ophodno raspelo*, Riznica samostana sv. Križa, Krapanj, detalj – lav sv. Marka u vrhu aversa raspela, kraj 14. ili početak 15. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)
- 10e, Nepoznati šibenski zlatar, *Ophodno raspelo*, Riznica samostana sv. Križa, Krapanj, detalj – arkandeo Mihovil na lijevom polju aversa raspela, kraj 14. ili početak 15. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)
- 10f, Nepoznati šibenski zlatar, *Ophodno raspelo*, Riznica samostana sv. Križa, Krapanj, detalj – Bogorodica (?) na desnom polju aversa raspela, kraj 14. ili početak 15. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)
- 10g, Nepoznati šibenski zlatar, *Ophodno raspelo*, Riznica samostana sv. Križa, Krapanj, detalj – pelikan u dnu aversa raspela, kraj 14. ili početak 15. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)
11. Nepoznati šibenski zlatar, *Ophodno raspelo*, Župni ured, Tisno, avers, prva polovina 15. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)
- 11a, Nepoznati šibenski zlatar, *Ophodno raspelo*, Župni ured, Tisno, revers, prva polovina 15. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)
- 11b, Nepoznati šibenski zlatar, *Ophodno raspelo*, Župni ured, Tisno, detalj – Kristov korpus na aversu raspela, prva polovina 15. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)
- 11c, Nepoznati šibenski zlatar, *Ophodno raspelo*, Župni ured, Tisno, detalj – sv. Martin na reversu raspela, prva polovina 15. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)
- 11d, Nepoznati šibenski zlatar, *Ophodno raspelo*, Župni ured, Tisno, detalj – arkandeo Mihovil u vrhu aversa raspela, prva polovina 15. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)
- 11e, Nepoznati šibenski zlatar, *Ophodno raspelo*, Župni ured, Tisno, detalj – Bogorodica na lijevom polju aversa raspela, prva polovina 15. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)
- 11f, Nepoznati šibenski zlatar, *Ophodno raspelo*, Župni ured, Tisno, sv. Ivan Evanđelist na desnom polju aversa raspela, prva polovina 15. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)
- 11g, Nepoznati šibenski zlatar, *Ophodno raspelo*, Župni ured, Tisno, detalj – lubanja u dnu aversa raspela, prva polovina 15. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)

- 11h, Nepoznati šibenski zlatar, *Ophodno raspelo*, Župni ured, Tisno, detalj – orao sv. Ivana u vrhu reversa raspela, prva polovina 15. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)
- 11i, Nepoznati šibenski zlatar, *Ophodno raspelo*, Župni ured, Tisno, detalj – lav sv. Marka na lijevom polju reversa raspela, prva polovina 15. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)
- 11j, Nepoznati šibenski zlatar, *Ophodno raspelo*, Župni ured, Tisno, detalj – sv. Matej na desnom polju reversa raspela, prva polovina 15. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)
- 11k, Nepoznati šibenski zlatar, *Ophodno raspelo*, Župni ured, Tisno, detalj – bik sv. Luke u dnu reversa raspela, prva polovina 15. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)
12. Nepoznati šibenski zlatar, *Ophodno raspelo*, Interpretacijski centar katedrale sv. Jakova *Civitas sacra*, Šibenik, avers, treća četvrtina 15. stoljeća (foto: Valentino Dražić Celić)
- 12a, Nepoznati šibenski zlatar, *Ophodno raspelo*, Interpretacijski centar katedrale sv. Jakova *Civitas sacra*, Šibenik, revers, treća četvrtina 15. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)
- 12b, Nepoznati šibenski zlatar, *Ophodno raspelo*, Interpretacijski centar katedrale sv. Jakova *Civitas sacra*, Šibenik, detalj – dva anđela na reversu raspela, treća četvrtina 15. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)
- 12c, Nepoznati šibenski zlatar, *Ophodno raspelo*, Interpretacijski centar katedrale sv. Jakova *Civitas sacra*, Šibenik, detalj – Kristov korpus na aversu, treća četvrtina 15. stoljeća (Foto: Đurđina Lakošeljac)
- 12d, Nepoznati šibenski zlatar, *Ophodno raspelo*, Interpretacijski centar katedrale sv. Jakova *Civitas sacra*, Šibenik, detalj – Bogorodica s Djetetom na reversu raspela, treća četvrtina 15. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)
- 12e, Nepoznati šibenski zlatar, *Ophodno raspelo*, Interpretacijski centar katedrale sv. Jakova *Civitas sacra*, Šibenik, detalj – orao sv. Ivana u vrhu avers raspela, treća četvrtina 15. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)
- 12f, Nepoznati šibenski zlatar, *Ophodno raspelo*, Interpretacijski centar katedrale sv. Jakova *Civitas sacra*, Šibenik, detalj – Bogorodica na lijevom polju aversa raspela, treća četvrtina 15. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)

12g, Nepoznati šibenski zlatar, *Ophodno raspelo*, Interpretacijski centar katedrale sv. Jakova *Civitas sacra*, Šibenik, detalj – sv. Ivan Evanđelist na desnom polju aversa raspela, treća četvrtina 15. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)

12h, Nepoznati šibenski zlatar, *Ophodno raspelo*, Interpretacijski centar katedrale sv. Jakova *Civitas sacra*, Šibenik, detalj – Adam koji izlazi iz groba u dnu aversa raspela, treća četvrtina 15. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)

12i, Nepoznati šibenski zlatar, *Ophodno raspelo*, Interpretacijski centar katedrale sv. Jakova *Civitas sacra*, Šibenik, detalj – arkandeo Mihovil u vrhu reversa raspela, treća četvrtina 15. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)

12j, Nepoznati šibenski zlatar, *Ophodno raspelo*, Interpretacijski centar katedrale sv. Jakova *Civitas sacra*, Šibenik, detalj – lav sv. Marka na lijevom polju reversa raspela, treća četvrtina 15. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)

12k, Nepoznati šibenski zlatar, *Ophodno raspelo*, Interpretacijski centar katedrale sv. Jakova *Civitas sacra*, Šibenik, detalj – sv. Matej na desnom polju reversa raspela, treća četvrtina 15. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)

12l, Nepoznati šibenski zlatar, *Ophodno raspelo*, Interpretacijski centar katedrale sv. Jakova *Civitas sacra*, Šibenik, detalj – bik sv. Luke u dnu reversa raspela, treća četvrtina 15. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)

13. Nepoznati šibenski zlatar, *Ophodno raspelo*, Interpretacijski centar katedrale sv. Jakova *Civitas sacra*, Šibenik, (izvorno iz katedrale sv. Jakova u Šibeniku), avers, treća četvrtina 15. stoljeća (?) (izvor: Fotodokumentacija tvrtke Kvinar d.o.o.)

13a, Nepoznati šibenski zlatar, *Ophodno raspelo*, Interpretacijski centar katedrale sv. Jakova *Civitas sacra*, Šibenik, (izvorno iz katedrale sv. Jakova u Šibeniku), revers, treća četvrtina 15. stoljeća (?) (izvor: Fotodokumentacija tvrtke Kvinar d.o.o.)

13b, Nepoznati šibenski zlatar, *Ophodno raspelo*, Interpretacijski centar katedrale sv. Jakova *Civitas sacra*, Šibenik, (izvorno iz katedrale sv. Jakova u Šibeniku), detalj – Kristov korpus s aversa raspela, treća četvrtina 15. stoljeća (?) (izvor: Fotodokumentacija tvrtke Kvinar d.o.o.)

13c, Nepoznati šibenski zlatar, *Ophodno raspelo*, Interpretacijski centar katedrale sv. Jakova *Civitas sacra*, Šibenik, (izvorno iz katedrale sv. Jakova u Šibeniku), detalj – arkandeo Mihovil u vrhu aversa raspela, treća četvrtina 15. stoljeća (?) (foto: Valentino Dražić Celić)

13d, Nepoznati šibenski zlatar, *Ophodno raspelo*, Interpretacijski centar katedrale sv. Jakova *Civitas sacra*, Šibenik, (izvorno iz katedrale sv. Jakova u Šibeniku), detalj – Bogorodica na lijevom polju aversa raspela, treća četvrtina 15. stoljeća (?) (foto: Valentino Dražić Celić)

13e, Nepoznati šibenski zlatar, *Ophodno raspelo*, Interpretacijski centar katedrale sv. Jakova *Civitas sacra*, Šibenik, (izvorno iz katedrale sv. Jakova u Šibeniku), detalj – Sv. Ivan Evanđelist na desnom polju aversa raspela, treća četvrtina 15. stoljeća (?) (foto: Valentino Dražić Celić)

13f, Nepoznati šibenski zlatar, *Ophodno raspelo*, Interpretacijski centar katedrale sv. Jakova *Civitas sacra*, Šibenik, (izvorno iz katedrale sv. Jakova u Šibeniku), detalj – Adam koji izlazi iz groba u dnu aversa raspela, treća četvrtina 15. stoljeća (?) (foto: Valentino Dražić Celić)

13g, Fotografija ophodnog raspela iz šibenske katedrale koje se čuvalo u crkvi sv. Barbare u Šibeniku, avers (izvor: Fototeka Konzervatorskog odjela u Splitu, foto: Joško Belamarić, 1987., inv. 83827)

13h, Fotografija ophodnog raspela iz šibenske katedrale koje se čuvalo u crkvi sv. Barbare u Šibeniku, avers – detalj (izvor: Fototeka Konzervatorskog odjela u Splitu, foto: Joško Belamarić, 1987., inv. 83826)

14. Antun dela Cecha iz Venecije, *Ophodno raspelo*, Muzej grada Šibenika, Šibenik (izvorno iz crkve sv. Križa u Šibeniku), detalj – pogled na lik Bogorodice s prednje strane, oko 1454. godine (foto: Emil Hilje)

14b, Antun dela Cecha iz Venecije, *Ophodno raspelo*, Muzej grada Šibenika, Šibenik (izvorno iz crkve sv. Križa u Šibeniku), detalj – pogled na lik Bogorodice sa stražnje strane, oko 1454. godine (foto: Emil Hilje)

14c, Antun dela Cecha iz Venecije / nepoznati zlatar iz 19. stoljeća (?), *Ophodno raspelo*, Muzej grada Šibenika, Šibenik (izvorno iz crkve sv. Križa u Šibeniku), oko 1454. godine i 19. stoljeće (?) (izvor: Fototeka Konzervatorskog odjela u Zadru, foto: Alinari)

14d, Antun dela Cecha iz Venecije, *Ophodno raspelo*, Muzej grada Šibenika, Šibenik (izvorno iz crkve sv. Križa u Šibeniku), detalj – izgubljeni lik sv. Ivana Evanđelista, oko 1454. godine (izvor: Fototeka Konzervatorskog odjela u Zadru, foto: Alinari)

14e, *Ophodno raspelo*, Muzej grada Šibenika, Šibenik (izvorno iz crkve sv. Križa u Šibeniku), detalj – izgubljeni lik raspetoga Krista s aversa raspela (izvor: Fototeka Konzervatorskog odjela u Zadru, foto: Alinari)

14f, *Ophodno raspelo*, Muzej grada Šibenika, Šibenik (izvorno iz crkve sv. Križa u Šibeniku), detalj – izgubljeni kaštilac s raspela (izvor: Fototeka Konzervatorskog odjela u Zadru, foto: Alinari)

15. Nepoznati šibenski zlatar(i), *Ophodno raspelo*, Muzej grada Šibenika, Šibenik, avers, treća četvrtina 15. stoljeća (foto: Emil Hilje)

15a, Nepoznati šibenski zlatar(i), *Ophodno raspelo*, Muzej grada Šibenika, Šibenik, revers, treća četvrtina 15. stoljeća (foto: Emil Hilje)

15b, Nepoznati šibenski zlatar, *Ophodno raspelo*, Muzej grada Šibenika, Šibenik, detalj – Kristov korpus na aversu raspela, treća četvrtina 15. stoljeća (foto: Emil Hilje)

15c, Nepoznati šibenski zlatar, *Ophodno raspelo*, Muzej grada Šibenika, Šibenik, detalj – Bogorodica s Djetetom na reversu raspela, treća četvrtina 15. stoljeća (Foto: Emil Hilje)

15d, Nepoznati šibenski zlatar, *Ophodno raspelo*, Muzej grada Šibenika, Šibenik, detalj – pelikan u vrhu aversa raspela, treća četvrtina 15. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)

15), Nepoznati šibenski zlatar, *Ophodno raspelo*, Muzej grada Šibenika, Šibenik, detalj – lik Bogorodice na lijevom polju aversa raspela, treća četvrtina 15. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)

15f, Nepoznati šibenski zlatar, *Ophodno raspelo*, Muzej grada Šibenika, Šibenik, detalj – orao sv. Ivana na desnom polju aversa raspela, treća četvrtina 15. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)

15g, Nepoznati šibenski zlatar, *Ophodno raspelo*, Muzej grada Šibenika, Šibenik, detalj – bik sv. Luke u dnu aversa raspela, treća četvrtina 15. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)

15h, Nepoznati šibenski zlatar, *Ophodno raspelo*, Muzej grada Šibenika, Šibenik, detalj – lik sv. Ivana Evanđelista u vrhu reversa raspela, treća četvrtina 15. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)

15i, Nepoznati šibenski zlatar, *Ophodno raspelo*, Muzej grada Šibenika, Šibenik, detalj – lav sv. Marka na lijevom polju reversa raspela, treća četvrtina 15. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)

15j, Nepoznati šibenski zlatar, *Ophodno raspelo*, Muzej grada Šibenika, Šibenik, detalj – sv. Matej na desnom polju reversa raspela, treća četvrtina 15. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)

15k, Nepoznati šibenski zlatar, *Ophodno raspelo*, Muzej grada Šibenika, Šibenik, detalj – Adam koji izlazi iz groba u dnu reversa raspela, treća četvrtina 15. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)

16. Nepoznati šibenski zlatar(i), *Ophodno raspelo*, Interpretacijski centar katedrale sv. Jakova *Civitas sacra*, Šibenik (iz crkve sv. Križa u Šibeniku), avers, treća četvrtina 15. stoljeća (foto: Valentino Dražić Celić)

16a, Nepoznati šibenski zlatar(i), *Ophodno raspelo*, Interpretacijski centar katedrale sv. Jakova *Civitas sacra*, Šibenik (iz crkve sv. Križa u Šibeniku), revers, treća četvrtina 15. stoljeća (foto: Valentino Dražić Celić)

16b, Nepoznati šibenski zlatar, *Ophodno raspelo*, Interpretacijski centar katedrale sv. Jakova *Civitas sacra*, Šibenik (iz crkve sv. Križa u Šibeniku), detalj – pelikan s ptićima u vrhu aversa raspela, treća četvrtina 15. stoljeća (foto: Valentino Dražić Celić)

16c, Nepoznati šibenski zlatar, *Ophodno raspelo*, Interpretacijski centar katedrale sv. Jakova *Civitas sacra*, Šibenik (iz crkve sv. Križa u Šibeniku), detalj – Bogorodica na lijevom polju aversa raspela, treća četvrtina 15. stoljeća (foto: Valentino Dražić Celić)

16d, Nepoznati šibenski zlatar, *Ophodno raspelo*, Interpretacijski centar katedrale sv. Jakova *Civitas sacra*, Šibenik (iz crkve sv. Križa u Šibeniku), detalj – sv. Ivan Evanđelist na desnom polju aversa raspela, treća četvrtina 15. stoljeća (foto: Valentino Dražić Celić)

16f, Nepoznati šibenski zlatar, *Ophodno raspelo*, Interpretacijski centar katedrale sv. Jakova *Civitas sacra*, Šibenik (iz crkve sv. Križa u Šibeniku), detalj – Adam koji izlazi iz groba u dnu aversa raspela, treća četvrtina 15. stoljeća (foto: Valentino Dražić Celić)

16g, Nepoznati šibenski zlatar, *Ophodno raspelo*, Interpretacijski centar katedrale sv. Jakova *Civitas sacra*, Šibenik (iz crkve sv. Križa u Šibeniku), detalj – orao sv. Ivana u vrhu reversa raspela, treća četvrtina 15. stoljeća (foto: Valentino Dražić Celić)

16h, Nepoznati šibenski zlatar, *Ophodno raspelo*, Interpretacijski centar katedrale sv. Jakova *Civitas sacra*, Šibenik (iz crkve sv. Križa u Šibeniku), detalj – lav sv. Marka na lijevom polju reversa raspela, treća četvrtina 15. stoljeća (foto: Valentino Dražić Celić)

16i, Nepoznati šibenski zlatar, *Ophodno raspelo*, Interpretacijski centar katedrale sv. Jakova *Civitas sacra*, Šibenik (iz crkve sv. Križa u Šibeniku), detalj – sv. Matej na desnom polju reversa raspela, treća četvrtina 15. stoljeća (foto: Valentino Dražić Celić)

16j, Nepoznati šibenski zlatar, *Ophodno raspelo*, Interpretacijski centar katedrale sv. Jakova *Civitas sacra*, Šibenik (iz crkve sv. Križa u Šibeniku?), detalj – bik sv. Luke u dnu reversa raspela, treća četvrtina 15. stoljeća (foto: Valentino Dražić Celić)

17. Nepoznati šibenski zlatar, *Ophodno raspelo*, Župni ured, Skradin (izvorno iz crkve Rođenja Blažene Djevice Marije u Skradinu?), avers, posljednja desetljeća 15. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)

17a, Nepoznati šibenski zlatar, *Ophodno raspelo*, Župni ured, Skradin (izvorno iz crkve Rođenja Blažene Djevice Marije u Skradinu?), revers, posljednja desetljeća 15. stoljeća i 17. stoljeće (?) (foto: Đurđina Lakošeljac)

17b, Nepoznati šibenski zlatar, *Ophodno raspelo*, Župni ured, Skradin (izvorno iz crkve Rođenja Blažene Djevice Marije u Skradinu?), detalj – nodus, posljednja desetljeća 15. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)

17c, Nepoznati šibenski zlatar, *Ophodno raspelo*, Župni ured, Skradin (izvorno iz crkve Rođenja Blažene Djevice Marije u Skradinu?), detalj – Kristov korpus na aversu raspela, posljednja desetljeća 15. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)

17d, Nepoznati šibenski zlatar, *Ophodno raspelo*, Župni ured, Skradin (izvorno iz crkve Rođenja Blažene Djevice Marije u Skradinu?), detalj – Bogorodica s Djetetom na reversu raspela, posljednja desetljeća 15. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)

17e, Nepoznati šibenski zlatar, *Ophodno raspelo*, Župni ured, Skradin (izvorno iz crkve Rođenja Blažene Djevice Marije u Skradinu?), detalj – bočna traka s vegetabilnim ukrasom, posljednja desetljeća 15. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)

17f, Nepoznati šibenski zlatar, *Ophodno raspelo*, Župni ured, Skradin (izvorno iz crkve Rođenja Blažene Djevice Marije u Skradinu?), detalj – orao sv. Ivana u vrhu aversa raspela, posljednja desetljeća 15. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)

17g, Nepoznati šibenski zlatar, *Ophodno raspelo*, Župni ured, Skradin (izvorno iz crkve Rođenja Blažene Djevice Marije u Skradinu?), detalj – lav sv. Marka na lijevom polju aversa raspela, posljednja desetljeća 15. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)

17h, Nepoznati šibenski zlatar, *Ophodno raspelo*, Župni ured, Skradin (izvorno iz crkve Rođenja Blažene Djevice Marije u Skradinu?), detalj – sv. Matej na desnom polju aversa raspela, posljednja desetljeća 15. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)

17i, Nepoznati šibenski zlatar, *Ophodno raspelo*, Župni ured, Skradin (izvorno iz crkve Rođenja Blažene Djevice Marije u Skradinu?), detalj – bik sv. Luke u dnu aversa raspela, posljednja desetljeća 15. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)

18. Nepoznati šibenski, trogirski ili splitski zlatar / nepoznati venecijanski zlatar, *Kalež*, Interpretacijski centar katedrale sv. Jakova *Civitas sacra*, Šibenik (iz crkve sv. Križa u Šibeniku), prva polovina 15. stoljeća / 17. stoljeće (foto: Valentino Dražić Celić)

18a, Nepoznati šibenski, trogirski ili splitski zlatar, *Kalež*, Interpretacijski centar katedrale sv. Jakova *Civitas sacra*, Šibenik (iz crkve sv. Križa u Šibeniku), detalj – prsten ispod nodusa, prva polovina 15. stoljeća (foto: Valentino Dražić Celić)

18b, Nepoznati šibenski, trogirski ili splitski zlatar, *Kalež*, Interpretacijski centar katedrale sv. Jakova *Civitas sacra*, Šibenik (iz crkve sv. Križa u Šibeniku), detalj – podnožje kaleža, prva polovina 15. stoljeća (foto: Valentino Dražić Celić)

19. Nepoznati šibenski (ili splitski?) zlatar, *Kalež*, Interpretacijski centar katedrale sv. Jakova *Civitas sacra*, Šibenik (iz katedrale sv. Jakova u Šibeniku), druga polovina 15. stoljeća (foto: Valentino Dražić Celić)

20. Nepoznati srednjoeuropski ili dubrovački zlatar, *Kalež*, Muzejska zbirka franjevačkog samostana Visovac, Visovac, kraj 15. ili rano 16. stoljeće (izvor: A. KOPRČINA, 2019., 158; foto: Vedran Benović)

21. Nepoznati zadarski zlatar (?) / nepoznati zlatar, *Kalež biskupa Divnića*, Interpretacijski centar katedrale sv. Jakova *Civitas sacra*, Šibenik (izvorno iz crkve sv. Marije od Griblje u Donjem polju), postolje i dijelovi drška s nodusom krajem 1504. ili početkom 1505. godine (svakako prije 28. veljače 1505. godine) / preinake na dršku i nodusu s kraja 17. ili početka 18. stoljeća (foto: Valentino Dražić Celić)

21a, Nepoznati zadarski zlatar (?) / nepoznati zlatar, *Kalež biskupa Divnića*, Interpretacijski centar katedrale sv. Jakova *Civitas sacra*, Šibenik (izvorno iz crkve sv. Marije od Griblje u Donjem polju), detalj nodusa, krajem 1504. ili početkom 1505. godine (svakako prije 28. veljače 1505. godine) / preinake s kraja 17. ili početka 18. stoljeća (foto: Valentino Dražić Celić)

21b, Nepoznati zadarski zlatar (?), *Kalež biskupa Divnića*, Interpretacijski centar katedrale sv. Jakova *Civitas sacra*, Šibenik (izvorno iz crkve sv. Marije od Griblje u Donjem polju), detalj

podnožja, krajem 1504. ili početkom 1505. godine (svakako prije 28. veljače 1505. godine)
(foto: Valentino Dražić Celić)

21c, Nepoznati zadarski zlatar (?), *Kalež biskupa Divnića*, Interpretacijski centar katedrale sv. Jakova *Civitas sacra*, Šibenik (izvorno iz crkve sv. Marije od Griblje u Donjem polju), detalj podnožja s unutrašnje strane s naknadno ugraviranim grbom biskupa Jurja Divnića, krajem 1504. ili početkom 1505. godine (svakako prije 28. veljače 1505. godine) / grb ugraviran u nepoznato doba (izvor: Fototeka Konzervatorskog odjela u Šibeniku)

22. Nepoznati zadarski zlatar (?) / nepoznata venecijanska radionica, *Pokaznica biskupa Divnića*, Interpretacijski centar katedrale sv. Jakova *Civitas sacra*, Šibenik (izvorno iz crkve sv. Marije Magdalene u Mandalini), postolje i dijelovi drška s nodusom krajem 1504. ili početkom 1505. godine (svakako prije 28. veljače 1505. godine) / zrakasta pokaznica i preinake na dršku i nodusu s kraja 17. ili početka 18. stoljeća (foto: Valentino Dražić Celić)

22a, Nepoznati zadarski zlatar (?) / nepoznata venecijanska radionica, *Pokaznica biskupa Divnića*, Interpretacijski centar katedrale sv. Jakova *Civitas sacra*, Šibenik (izvorno iz crkve sv. Marije Magdalene u Mandalini), detalj nodusa, krajem 1504. ili početkom 1505. godine (svakako prije 28. veljače 1505. godine) / preinake s kraja 17. ili početka 18. stoljeća (foto: Valentino Dražić Celić)

22b, Nepoznati zadarski zlatar (?), *Pokaznica biskupa Divnića*, Interpretacijski centar katedrale sv. Jakova *Civitas sacra*, Šibenik (izvorno iz crkve sv. Marije Magdalene u Mandalini), detalj podnožja s grbom biskupa Jurja Divnića, krajem 1504. ili početkom 1505. godine (svakako prije 28. veljače 1505. godine) (foto: Valentino Dražić Celić)

22c, Nepoznati zadarski zlatar (?) / nepoznata venecijanska radionica, *Pokaznica biskupa Divnića*, Interpretacijski centar katedrale sv. Jakova *Civitas sacra*, Šibenik (izvorno iz crkve sv. Marije Magdalene u Mandalini), detalj – sv. Marija Magdalena (lijevo) i Bogorodica s Djetetom (desno), krajem 1504. ili početkom 1505. godine (svakako prije 28. veljače 1505. godine) i spremnica za hostiju iz 17. ili ranog 18. stoljeća (foto: Valentino Dražić Celić)

22d, Nepoznati zadarski zlatar (?), *Pokaznica biskupa Divnića*, Interpretacijski centar katedrale sv. Jakova *Civitas sacra*, Šibenik (izvorno iz crkve sv. Marije Magdalene u Mandalini), detalj – Bogorodica s Djetetom, krajem 1504. ili početkom 1505. godine (svakako prije 28. veljače 1505. godine) (foto: Valentino Dražić Celić)

22e, Nepoznati zadarski zlatar (?), *Pokaznica biskupa Divnića*, interpretacijski centar katedrale sv. Jakova *Civitas sacra*, Šibenik (izvorno iz crkve sv. Marije Magdalene u Mandalini), detalj – Bogorodica s Djetetom, krajem 1504. ili početkom 1505. godine (svakako prije 28. veljače 1505. godine) (foto: Valentino Dražić Celić)

23. Nepoznati venecijanski zlatari (?), *Vrčevi za sveta ulja*, Interpretacijski centar katedrale sv. Jakova *Civitas sacra*, Šibenik (izvorno iz katedrale sv. Jakova u Šibeniku), kraj 15. stoljeća i/ili početak 16. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)

23a, Nepoznati venecijanski zlatar (?), *Vrč za ulje za Svetu Krizmu (sacrum chrisma)*, Interpretacijski centar katedrale sv. Jakova *Civitas sacra*, Šibenik (izvorno iz katedrale sv. Jakova u Šibeniku), kraj 15. stoljeća ili početak 16. stoljeća (foto: Valentino Dražić Celić)

23b, Nepoznati venecijanski zlatar (?), *Vrč za ulje za Svetu Krizmu (sacrum chrisma)*, Interpretacijski centar katedrale sv. Jakova *Civitas sacra*, Šibenik (izvorno iz katedrale sv. Jakova u Šibeniku), kraj 15. stoljeća ili početak 16. stoljeća (foto: Valentino Dražić Celić)

23c, Nepoznati zlatar (?), *Vrč za ulje za Svetu Krizmu (sacrum chrisma)*, Interpretacijski centar katedrale sv. Jakova *Civitas sacra*, Šibenik (izvorno iz katedrale sv. Jakova u Šibeniku), detalj – znak križa na truhu posude, kraj 15. stoljeća ili početak 16. stoljeća (foto: Valentino Dražić Celić)

23d, Nepoznati venecijanski zlatar (?), *Vrč za ulje za krštenje (oleum cathecumenorum)*, Interpretacijski centar katedrale sv. Jakova *Civitas sacra*, Šibenik (izvorno iz katedrale sv. Jakova u Šibeniku), kraj 15. stoljeća ili početak 16. stoljeća (foto: Valentino Dražić Celić)

23e, Nepoznati venecijanski zlatar (?), *Vrč za ulje za krštenje (oleum cathecumenorum)*, Interpretacijski centar katedrale sv. Jakova *Civitas sacra*, Šibenik (izvorno iz katedrale sv. Jakova u Šibeniku), kraj 15. stoljeća ili početak 16. stoljeća (foto: Valentino Dražić Celić)

23f, Nepoznati venecijanski zlatar (?), *Vrč za ulje za krštenje (oleum cathecumenorum)*, Interpretacijski centar katedrale sv. Jakova *Civitas sacra*, Šibenik (izvorno iz katedrale sv. Jakova u Šibeniku), detalj – ukras na šarki, kraj 15. stoljeća ili početak 16. stoljeća (foto: Valentino Dražić Celić)

23g, Nepoznati venecijanski zlatar (?), *Vrč za ulje za krštenje (oleum cathecumenorum)*, Interpretacijski centar katedrale sv. Jakova *Civitas sacra*, Šibenik (izvorno iz katedrale sv.

Jakova u Šibeniku), detalj – natpis na truhu posude, kraj 15. stoljeća ili početak 16. stoljeća (foto: Valentino Dražić Celić)

23h, Nepoznati venecijanski zlatar (?), *Vrč za ulje za krštenje (oleum cathecumenorum)*, Interpretacijski centar katedrale sv. Jakova *Civitas sacra*, Šibenik (izvorno iz katedrale sv. Jakova u Šibeniku), detalj – natpis na poklopcu posude, kraj 15. stoljeća ili početak 16. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)

23i, Nepoznati venecijanski zlatar (?), *Vrč za ulje za bolesničko pomazanje (oleum infirmorum)*, Interpretacijski centar katedrale sv. Jakova *Civitas sacra*, Šibenik (izvorno iz katedrale sv. Jakova u Šibeniku), kraj 15. stoljeća ili početak 16. stoljeća (foto: Valentino Dražić Celić)

23j, Nepoznati venecijanski zlatar (?), *Vrč za ulje za bolesničko pomazanje (oleum infirmorum)*, Interpretacijski centar katedrale sv. Jakova *Civitas sacra*, Šibenik (izvorno iz katedrale sv. Jakova u Šibeniku), kraj 15. stoljeća ili početak 16. stoljeća (foto: Valentino Dražić Celić)

23k, Nepoznati venecijanski zlatar (?), *Vrč za ulje za bolesničko pomazanje (oleum infirmorum)*, Interpretacijski centar katedrale sv. Jakova *Civitas sacra*, Šibenik (izvorno iz katedrale sv. Jakova u Šibeniku), detalj – natpis O ◊ I na truhu posude, kraj 15. stoljeća ili početak 16. stoljeća (foto: Valentino Dražić Celić)

23l, Nepoznati venecijanski zlatar (?), *Vrč za ulje za bolesničko pomazanje (oleum infirmorum)*, Interpretacijski centar katedrale sv. Jakova *Civitas sacra*, Šibenik (izvorno iz katedrale sv. Jakova u Šibeniku), detalj – natpis na poklopcu posude, kraj 15. stoljeća ili početak 16. stoljeća (foto: Đurđina Lakošeljac)

9. IZVORI I LITERATURA

PUBLICIRANA ARHIVSKA GRAĐA

ANTOLJAK, STJEPAN

1950. – 1952. *Miscellanea II-IV* (izdanje Državnog arhiva u Zadru), Zadar, 1950. – 1952.

BIRIN, ANTE

2009. Šibenski bilježnici – Pietrobono Pagano (1436. – 1437.), *Povijesni prilozi*, 37 (2009.), Zagreb, 117-189.

2012. Šibenski bilježnici – Petar pokojnoga Ivana (1453. – 1454.), *Povijesni prilozi*, 42 (2012.), Zagreb, 103-189

2013. Šibenski bilježnici – Indricus de Indricis (1431. – 1434.), *Povijesni prilozi*, 44 (2013.), Zagreb, 91-154

2016. *Šibenski bilježnici – Bonmatej iz Verone (1449. – 1451.)*, Zagreb: Hrvatski Institut za povijest, 2016.

2018. *Šibenski bilježnici – Juraj de Dominicis (1469. – 1470.)*, Zagreb: Hrvatski Institut za povijest, 2018.

CODEX DIPLOMATICUS

1909. *Diplomatički zbornik Kraljevine Hrvatske, Dalmacije i Slavonije – Codex diplomaticus Regni Croatiae, Dalmatiae et Slavoniae*, Vol. VII (listine godina 1290. – 1300.), sabrao i uredio Tadija Smičiklas, Zagreb, 1909.

1967. *Diplomatički zbornik Kraljevine Hrvatske, Dalmacije i Slavonije – Codex diplomaticus Regni Croatiae, Dalmatiae et Slavoniae*, Vol. I (listine godina 743. – 1100.), ur. Marko Kostrenčić, sakupili i obradili Jakov Stipišić i Miljen Šamšalović, Zagreb, 1967.

GUNJAČA, STIPE

1949. Repertorium Actuum Domini Antonii de Zandonatis olim Publici et Iurati Notarii Iadre, *Starine JAZU*, 42 (1949.), Zagreb, 261-347.

KARBIĆ, DAMIR – KATUŠIĆ, MAJA – MAJNARIĆ, IVAN

2012. Registrar Trottis-Prandino (Arhiv HAZU, Zbirka kodeksa, Iadrensis capituli protocullum saec. XV, IV. b. 41), *Fontes*, 18 (2012.), Zagreb, 11-153.

KOLANOVIĆ, JOSIP

1989. *Spisi kancelarije šibenskog kneza Fantina de cha de Pesaro (1441. – 1443.)*, Šibenik, 1989.

2016. *Zilio pok. Gulielma de Albanis de Regio – bilježnički zapisi iz 1398. i 1400.*, Zadar: Državni arhiv u Zadru – Šibenik: Državni arhiv u Šibeniku, 2016.

ZJAČIĆ, MIRKO

1952. Spisi šibenskog notara Slavogosta (od 24. III. do 10. VI. 1386.) – Quaternus imbreviaturarum Slavogosti notarii sibenicensis (a 24. III. usque ad 10. VI. 1386.), *Starine JAZU*, 44 (1952.), 201-296.

ZJAČIĆ, MIRKO – STIPIŠIĆ, JAKOV

1969. *Spisi zadarskih bilježnika Ivana Qualis, Nikole pok. Ivana, Gerarda iz Padove 1296. ... 1337.*, Zadar, 1969.

NEPUBLICIRANA ARHIVSKA GRAĐA

Arhiv Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu (AHAZU)

Acta Sibenicensia s. XV, Karatus Vitale (AHAZU, IV-b-42)

Spalatensis communitatis libri citationum et sententiarum, quadernae ann. 1360., 1383., 1384., 1385., 1412. / s. XIV, XV (AHAZU, I-a-40b)

Fragmenta quaternarum civitatis Spalatensis (AHAZU, II-d-155)

Arhiv samostana sv. Frane u Šibeniku (ASFŠ)

Inventaria mobilium ac stabilium bonorum conventus S. Francisci Sibenici ab anno 1502. – 1517.

Inventaria Ecclesiae et Conventi Serap. P. S. Francisci Sibenici ab anno 1579. – 1595.

Biskupijski arhiv u Šibeniku (BAŠ)

Biskupska kurija (HR-BAŠ-18/1, BK)

Bratovština Nove crkve (HR-BAŠ-15, BNC)

Zbirka oporuka (HR-BAŠ-75, ZO)

Javno-pravni spisi, (HR-BAŠ, JPS)

Državni arhiv u Šibeniku (DAŠI)

Bilježnici Šibenika (HR-DAŠI-263, BŠ)

Obitelji Divnić (HR-DAŠI-162, OD)

Općina Šibenik (HR-DAŠI-1, OŠ)

Zbirka arhivalija (Miscellanea) (HR-DAŠI-197, Miscellanea)

Državni arhiv u Zadru (DAZD)

Bilježnici Zadra (HR-DAZD-31, BZ)

Općina Korčula (HR-DAZD-11, OK)

Općina Split (HR-DAZD-16, OS)

Općina Trogir (HR-DAZD-18, OT)

Općina Zadar. Veliki sudbeni dvor (HR-DAZD-22, OZ/VSD)

Pergamene samostana sv. Krševana u Zadru (HR-DAZD-336)

RUKOPISI

BARTULOVIĆ, ANITA – HILJE, EMIL

Grada za splitsko slikarstvo 14. i 15. stoljeća, u tisku

DUJMOVIĆ, FRANO

1975. *Transkripti arhivskih dokumenata za izložbu i skup „Juraj Dalmatinac“ 1975.*, strojopis, Dokumentacija Instituta za povijest umjetnosti, Zagreb

PRIULI, MICHELE

1603. *Visitatio Apostolica Ecclesiae Dalmatiae*, Archivio segreto Vaticano, 1603. (mikrofilm u Državnom arhivu u Zagrebu dostupan na serveru Državnog arhiva u Zadru)

STOŠIĆ, KRSTO

Bratovština Nove crkve (Confraternità e Chiesa della Madonna di Val-Verde nella Città di Sebenico – note estratte dei libri di amministrazione dal Pietro Caer), rukopis, Muzej grada Šibenika.

Crkva sv. Barbare, rukopis, Muzej grada Šibenika
Crkva sv. Grgura, rukopis, Muzej grada Šibenika
Crkva sv. Julijana, rukopis, Muzej grada Šibenika
Nova crkva, rukopis, Muzej grada Šibenika
Povijest Šibenika, III, Muzej grada Šibenika
Samostan i crkva sv. Dominika, rukopis, Muzej grada Šibenika
Samostan i crkva sv. Frane, rukopis, Muzej grada Šibenika

VALIER, AGOSTINO

1579. *Visitatio Apostolica Dalmatiae*, Archivio segreto Vaticano, 1579. (mikrofilm u Državnom arhivu u Zagrebu – dostupan na serveru Državnog arhiva u Zadru; fotografije dostupne u Biskupijskom arhivu u Šibeniku)

ZAVOROVIĆ, DOMINIK

1597. *Prima parte del Trattato sopra le cose di Sebenico*, rukopis, AHAZU, sign. II–b–42 (citiran prema strojopisnom transkriptu Frane Dujmovića dostupnom u Muzeju grada Šibenika).

TISKANA DJELA

ANČIĆ, MLADEN

1995. *Pojasevi i druge dragocijenosti u kasnosrednjovjekovnim obiteljskim riznicama, Starohrvatska prosvjeta*, ser. III, 22 (1995.), Split, 151-160.

ANDJUS, RENATA

2015. *Mjedeni renesansni nürnberški pladnjevi iz riznice srpske pravoslavne crkve Svetoga blagovještenja u Dubrovniku*, *Zbornik Dubrovačkih muzeja* 3, Dubrovnik, 2015., 321-325.

ANDREIS, MLADEN – BENYOVSKY LATIN, IRENA – PLOŠNIĆ, ANA

2003. *Socijalna topografija Trogira u 13. stoljeću*, *Povijesni prilozi*, 25 (2003.), Zagreb, 37-91.

ANDREIS, MLADEN – BENYOVSKY LATIN, IRENA – PLOŠNIĆ ŠKARIĆ, ANA

2007. Socijalna topografija Trogira u 14. stoljeću, *Povijesni prilozi*, 33 (2007.), Zagreb, 103-192.

ANDRIĆ, TONIJA

2011. Položaj obrtničkih naučnika i pomoćne radne snage u Splitu sredinom 15. stoljeća, *Zbornik Odsjeka za povijesne znanosti Zavoda za povijesne i društvene znanosti HAZU*, 29 (2011.), Zagreb, 127-147.

2014. Štovanje svetaca i pobožnost splitskih obrtnika prema oporukama 15. stoljeća, u: *Splitska hagiografska baština: povijest, legenda, tekst*, zbornik radova s međunarodnog znanstvenog skupa održanog u Splitu od 26. do 27. rujna 2011., (ur. Joško Belamarić – Bratislav Lučin – Marko Trogrlić – Josip Vrandečić, Split, 2014., 451-478.

2018. *Život u srednjovjekovnom Splitu – svakodnevica obrtnika u 14. i 15. stoljeću*, Zagreb – Split, 2018.

ANDRIĆ, TONIJA – BIRIN, ANTE

2019. Poduzetnička elita građanskog staleža u Šibeniku i Splitu 15. stoljeća, *Povijesni prilozi*, 56 (2019.), Zagreb, 109-130.

ANĐELIĆ, PAVAO

1966. Doba srednjovjekovne bosanske države, u: *Kulturna historija Bosne i Hercegovine od najstarijih vremena do početka turske vladavine*, (ur. Jelena Čehić), Sarajevo, 1966., 405-536.

ANZULOVIĆ, IVNA

2006. Nakit na zadarskom području u povijesnim izvorima od 13. do konca 16. stoljeća, *Radovi Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru*, 48 (2006.), 199-214.

2007. Ukrasno uporabni predmeti na zadarskom području u povijesnim izvorima od 13. do konca 16. st., *Radovi Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru*, 49 (2007.), Zagreb–Zadar, 239-287.

ARBEL, BENJAMIN

2004. The Last Decades of Venice's Trade with the Mamluks: Importations into Egypt and Syria, *Mamlūk studies review*, Vol. 8, 2 (2004.), 37-86.

ARDISSINO, ERMINIA

2018. Literary and Visual Forms of a Domestic Devotion – The Rosary in Renaissance Italy, u: *Domestic Devotions in Early Modern Italy (Intersections: Interdisciplinary Studies in Early Modern Culture)*, (ed. Maya Corry – Marco Faini – Alessia Meneghin), Leiden – Boston: Brill, 2018., 342-371 (dostupno na: <https://brill.com/view/book/edcoll/9789004375871/BP000028.xml>).

BABIĆ, IVO

1984. Anžuvinski biljezi u Dalmaciji, *Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru. Razdio društvenih znanosti*, God. 23, 10 (1983. – 1984.), Zadar, 321-329.
2001. Aquamanile – Ewer, in: *Tesori della Croazia restaurati da Venetian Heritage Inc., Tesori della Croazia restaurati da Venetian Heritage Inc.*, catalogo della mostra (exhibition catalogue) Chiesa di San Barnaba, 9 Giugno – 4 Novembre 2001., Venezia: Edizioni Multigraf, 2001., 119-121.
- 2001.a Corona angioina – Angevin crown, in: *Tesori della Croazia restaurati da Venetian Heritage Inc., Tesori della Croazia restaurati da Venetian Heritage Inc.*, catalogo della mostra (exhibition catalogue) Chiesa di San Barnaba, 9 Giugno – 4 Novembre 2001., Venezia: Edizioni Multigraf, 2001., 121-123.

BACH, IVAN

1980. Metalni dijelovi pojasa 14. stoljeća iz Bile kod Travnika, *Zbornik Zavičajnog muzeja Travnik 3*, god. XVI, 1980., Travnik: Zavičajni muzej, 95-113.

BARNES, CARL F.

1975. The Medieval House, in: *The Secular Spirit – Life and Art at the End of the Middle Age*, The Metropolitan Museum of Art, 1975., 14-68 (dostupno na: https://www.metmuseum.org/art/metpublications/The_Secular_Spirit_Life_and_Art_at_the_End_of_the_Middle_Ages).

BAROVIER MENTASTI, ROSA – TONINI, CHRISTINA

2019. Venetian Renaissance Vessels – Mould Decorations and Applied Bosses, in: *Atti classe di scienze fisiche, matematiche e naturali (Study Days on Venetian Glass – Molding and Applying Hot Glass Through the Centuries)*, Vol. 177, fasc. II–III (2018. – 2019.), Venezia, 2019., 1-74 (dostupno na: https://www.academia.edu/44456048/Venetian_Renaissance_Vessels_Mould_Decorations_and_Applied_Bosses_Cristina_Tonini_and_Rosa_Barovier_Mentasti).

BARTKOWIAK, BOGUMILA

2012. Mosiężne misy norymberskie w zbiorach Muzeum Archidiecezjalnego w Poznaniu, *Ecclesia. Studia z Dziejów Wielkopolski*, 7 (2012.), 333-348 (dostupno na: <https://pressto.amu.edu.pl/index.php/e/article/view/3697/3732>).

BELAJ, JURAJ – BELAJ, MARIJANA

2016. Prstenasti broš s natpisom iz templarske Gore – prijedlog dekodiranja, *Prilozi Instituta za arheologiju u Zagrebu*, 33 (2016.), Zagreb, 247- 270.

BELAMARIĆ, JOŠKO

1999. Moći sv. Ivana – trogirski paladij založen u Zadru (Filigran u riznicama dalmatinskih katedrala), *Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji*, 38 (1999.), Split, 151-177.
- 2001.a Kipovi s nepoznate kapele Nikole Firentinca u Šibeniku, u: *Sedam stoljeća šibenske biskupije*, Zbornik radova sa znanstvenog skupa „Šibenska biskupija od 1298. do 1998.“, (ur. Jospi Čuzela), Šibenik, 2001., 893-906.
- 2001.b Kipovi s nepoznate kapele Nikole Firentinca u Šibeniku, u: *Studije iz srednjovjekovne i renesansne umjetnosti na Jadranu*, Split, 2001., 375-396. (Preisak rada objavljenog u *Sedam stoljeća šibenske biskupije* 2001. godine, s dodanim slikovnim priložima.).
2005. – 2007. Prilozi opusu Nikole Vladanova u Šibeniku, *Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji*, 41 (2005. – 2007.), Split, 159-185.

2011. Biskupovi darovi – kalež i monstranca, u: *Dominikanci u Hrvatskoj*, (ur. Igor Fisković), katalog izložbe, Zagreb, 2011., 433, 434.

BENGTSSON MELIN, PIA

2014. For love, healing and protection – Notes on Medieval finger rings with sapphires and other gemstones in Swedish collections, *Fornvännen*, 109 (2014.), 259-266 (dostupno na: http://raa.diva-portal.org/smash/record.jsf?aq2=%5B%5B%5D%5D&c=2539&af=%5B%5D&searchType=LIST_LATEST&sortOrder2=title_sort_asc&query=&language=en&pid=diva2%3A1227120&aq=%5B%5B%5D%5D&sf=all&aqe=%5B%5D&sortOrder=author_sort_asc&onlyFullText=false&noOfRows=50&dswid=7655).

BENYOVSKEY LATIN, IRENA

2009. *Srednjovjekovni Trogir – prostor i društvo*, Zagreb, 2009.

BENYOVSKEY, IRENA – BUKLIJAŠ, TATJANA

2005. Bratovština i hospital sv. Duha u Splitu u srednjem i ranom novom vijeku, u: *Raukarov zbornik*, Zbornik u čast Tomislava Raukara, (ur. Neven Budak), Zagreb, 2005.

BEZIĆ-BOŽANIĆ, NEVENKA (BOŽANIĆ-BEZIĆ, NEVENKA)

1963. Majstori od IX do XIX stoljeća u Dalmaciji, *Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji*, 15 (1963.), 213-327.
1966. Majstori od IX do XIX stoljeća u Dalmaciji (II), *Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji*, 16 (1966.), 297-344.
1968. Majstori od IX do XIX stoljeća u Dalmaciji (III), *Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji*, 17 (1968.), 351-377.
- 1975.a Majstori od IX do XIX stoljeća u Dalmaciji (IV), *Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji*, 20 (1975.), 189-250.
- 1975.b Nekoliko podataka o primjeni gorskog kristala u Dalmaciji, u: *Srednjovekovno staklo na Balkanu*, zbornik radova s međunarodnog savetovanja održanog od 22. do 24. aprila 1974. u Beogradu, Beograd, 1975., 79-89.

1976. Renesansni umjetnički obrt u Dalmaciji, *Mogućnosti*, 3–4 (1976.), Split: Književni krug, 334-359.
1978. *Majstori Dalmacije IX–XVIII stoljeće*, Split, 1978.
1982. Umjetnički obrt i djelo Jurja Dalmatinca, *Radovi Instituta za povijest umjetnosti*, 3–6 (1982.), Zagreb, 217-222.
1985. Majstori od IX do XIX stoljeća u Dalmaciji (V), *Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji*, 25 (1985.), 285-360.
- 1989.a Majstori od IX do XIX stoljeća u Dalmaciji (VI), *Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji*, 28 (1989.), 253-304.
1989. Stanovništvo Splita u Marulićevo doba, *Dani Hvarskog kazališta*, 15 (1989.), Split: Čakavski sabor, 365-371.
1991. Šibenik u Šižgorićevo doba, *Dani Hvarskog kazališta*, 17 (1991.), Split: Čakavski sabor, 133-143.
1992. Nakit u hvarskim kućama 16. i 17. stoljeća, *Mogućnosti*, 8-10 (1992.), Split, 683-692.
1999. *Majstori od IX do XIX stoljeća u Dalmaciji*, Split, 1999.
2001. Calice - Chalice, in: *Tesori della Croazia restaurati da Venetian Heritage Inc.*, catalogo della mostra (exhibition catalogue), Chiesa di San Barnaba, 9 Giugno – 4 Novembre 2001., Venezia: Edizioni Multigraf, 2001., 124 (kat. 43).

BIANCHI, CARLO FEDERICO

1888. *Fasti di Zara – religioso, politico, civili dall'anno 1184 av. Cr. sino all'anno 1888 dell'era volgare*, Zara, 1888. (dostupno na: https://books.google.hr/books?id=gn5KAAAAYAAJ&printsec=frontcover&hl=hr&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false).

BOERIO, GIUSEPPE

1867. *Dizionario del dialetto Veneto*, Venezia, 1867. (dostupno na: https://books.google.hr/books?id=y6c_AAAAMAAJ&printsec=frontcover&hl=hr&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false).

BOŽIĆ-BUŽANČIĆ, DANICA

1963. Umjetnički nakit XVI-XVIII stoljeća u Splitu, *Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji*, 15 (1963.), Split, 142-162.

BRAJKOVIĆ, TONI – KRNČEVIĆ, ŽELJKO – PODRUG, EMIL

2013. *Arheološki vodič po Danilu*, Šibenik, 2013.

BUDEČ, GORAN

2010. Inventar dobara šibenskog patricija ser Jurja Kamenarića iz 1451. godine, *Zbornik Odsjeka za povijesne znanosti Zavoda za povijesne i društvene znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti*, 28 (2010.), Zagreb, 67-106.
- 2013.a Kuhanje, pečenje i blagovanje: pribor za jelo i kuhinju u kućama kasnosrednjovjekovnog Šibenika, u: *Domus, casa, habitatio...: kultura stanovanja na jadranskom prostoru*, (ur. Marija Mogorović Crljenko – Elena Uljančić-Vekić), Poreč – Pula – Pazin, 54-72.
- 2013.b *Svakodnevni život stanovnika Šibenika u drugoj polovini XV. stoljeća u zrcalu inventara i oporuka s posebnim osvrtom na razinu materijalne kulture*, 2013., doktorska disertacija, Hrvatski studiji, Zagreb, 2013.
2016. Osobni predmeti vojnih zapovjednika na pomorskom pohodu – primjer materijalnih predmeta šibenskih patricija ser Tome Tomaševića i ser Šimuna Tavelića na križarskom pohodu 1463. godine, *Zbornik Odsjeka za povijesne znanosti Zavoda za povijesne i društvene znanosti HAZU*, 34 (2016.), Zagreb, 89-105.

BURIĆ, TONČI (TONČI)

1997. Tragom jedne splitske zlatarske radionice 14. stoljeća, *Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji*, 35 (1997.), Split, 419-427.
2003. I ritrovamenti più antichi di rosari in Dalmazia, *Starohrvatska prosvjeta*, ser. III, 30 (2003.), Split, 199-237.

BUSSATO, LUCIANO

2019. Pre' Anzolo d'Anzolo de Muran, nodaro e al presente capelan de Maherne, *L'Esde: fascicoli di studi e di cultura*, 14 (2019.), 167-183. (dostupno na: <https://locusglobus.it/index.php/cultura/riviste-culturali/434-riviste-culturali-on-web-l-esde-fascicoli-di-studi-e-di-cultura>).

CAPPELLI, ADRIANO

1928. *Lexicon abbreviatarum: Wörterbuch lateinischer und italienischer Abkürzungen, wie sie in Urkunden und Handschriften besonders des Mittelalters gebräuchlich sind, dargerstellt in über 14000 Holzschnittzeichen*, Leipzig: J. J. Weber, 1928.

CECCHETTI, BARTOLOMEO

1886. *La vita dei veneziani nel 1300*, Venezia: Tipografia veneziana, 1886. (dostupno na: https://books.google.hr/books?id=xiBAtdl4OqgC&printsec=frontcover&hl=hr&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false).

CECCHIN, STEFANO M.

2009. Le corone dei sette gaudi e dei sette dolori: altre forme di preghiera del rosario, u: *Il rosario tra devozione e riflessione – tipologia, storia, spiritualita, Sacra Doctrina*, 54, 4 (2009.), Bologna: Edizioni Studio Domenicano, 184-212.

CHERRY, JOHN

2011. *Medieval Goldsmiths*, London: The British Museum Press, 2011.

COCCATO, STEFANIA

2016. *Interni veneziani trecenteschi – la cultura materiale attraverso gli inventari di beni mobili dei Procuratori di San Marco*, tesi di dottorato, Venezia: Università Ca' Foscari, 2016. (<http://dspace.unive.it/handle/10579/8358?show=full>).

CODINA, CHARLES

2007. *Goldsmithing & Silver Work – Jewelry, Vessels & Ornaments*, New York: Lark Books, 2007.

CVETNIĆ, SANJA

2019. Franjevačka duhovnost i ikonografija na „Biljoj Stini“, u: *Visovac – duhovnost i kultura na „Biljoj Stini“*, Zagreb: Muzej za umjetnost i obrt, 2019., 45-55.

ČORALIĆ, LOVORKA

1991. Izvori i literatura o bratovštinama u Dalmaciji od srednjeg vijeka do pada Mletačke Republike, *Croatica Christiana periodica*, 27 (1991.), Zagreb, 88-86.

ČORALIĆ, LOVORKA – GRBAVAC, BRANKA

2004. Šibenčanin Danijel Jurić – hrvatski časnik pod stijegom svetoga Marka. u: *Biobibliographica 2* (ur. Trpimir Macan), Zagreb, 39-55.

ĆUZELA, JOSIP

2005. *Šibenski fortifikacijski sustav*, Šibenik, 2005.

ĆUZELA, JOSIP – ŠPRLJAN, IVO

2019. *Otok Murter – pogled na baštinu*, Tisno, 2019.

DALTON, ORMONDE MADDOCK – READ, CHARLES HERCULES

1907. *A Guide to the Mediaeval Room and to the Specimens of Mediaeval and Later Times in the Gold Ornament Room – With Fourteen Plates and a Hundred and Ninety-four Illustrations*, British Museum: Department of British and Mediaeval Antiquities and Ethnography, Oxford University Press, 1907.

DEMORI STANIČIĆ, ZORAIDA

2007. Sakralna umjetnost, u: *Katalog izložbe Dalmatinska zagora – nepoznata zemlja*, (ur. Joško Belamarić – Marko Grčić – Vesna Kusin), Zagreb, 2007., 317-332.

2017. Liturgijsko posuđe u crkvama i samostanima provincije, u: *Gospodin vam dao mir*, (ur. fra Luka Tomašević), Split: Franjevačka provincija Presvetoga Otkupitelja, 2017., 429–445.

2017. – 2018. Umjetnost i kulturna baština u zborniku „Kačić“, u: *Zbornik „Kačić“: zbornik Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja, Zlatni jubilej 1967. – 2017., L–LI (2017. – 2018.)*, Split, 185-192.

DIANA, DEŠA – GOGALA, NADA – MATIJEVIĆ, SOFIJA

1972. *Riznica splitske katedrale*, Split, 1972.

DIMNIK, MARTIN – DOBRINIĆ, JULIJAN

2008. *Medieval Slavic coinages in the Balkans – numismatic history and catalogue*, London: Spink, 2008.

DOLENEC, IRISLAV

1993. *Hrvatska numizmatika od početaka do danas*, Zagreb, 1993.

DUDAN, ALESSANDRO

1921. *La Dalmazia nell'arte italiana – dalla preistoria all'anno 1450*, Vol. I, Milano, 1921.

1922. *La Dalmazia nell'arte italiana – dall'anno 1450 ai nostri giorni : con un copioso saggio di bibliografia ragionata, quattro indici analitici e 140 illustrazioni*, Vol. II, Milano, 1922.

DUJMOVIĆ, FRANO

1976. Postanak i razvoj Šibenika od 1066. do 1409. godine, u: *Šibenik – spomen zbornik o 900. obljetnici*, (ur. Slavo Grubišić), Šibenik, 1976., 75-120.

DUNDOVIĆ, ZDENKO

2019. Matrikula Bratovštine zlatara u Zadru iz 15. stoljeća, *Zbornik Odsjeka povijesnih znanosti Zavoda povijesne i društvene znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti*, 37 (2019.), Zagreb, 65-82.

EGYEKI-SZABÓ, TAMÁS

2008. *Beckenschlägerschüsseln (15. – 16. Jahrhundert)*, Budapest, 2008.

ENGLISH FRAZER, MARGARET

1986. Medieval Church Treasuries, *The Metropolitan Museum of Art Bulletin*, vol. 43, no. 3 (1985. – 1986.), 1-60 (dostupno na: https://www.metmuseum.org/art/metpublications/Medieval_Church_Treasuries_The_Metropolitan_Museum_of_Art_Bulletin_v_43_no_3_Winter_1985_1986).

ERICANI, GIULIANA

2004. Calice, u: *Oreficeria sacra in Veneto*, vol. I, secoli VI-XV, (a cura di Ana Maria Spiazzi), Cittadella, 2004., 92 (kat. 8).

FISKOVIĆ, CVITO

1949. Dubrovački zlatari od XIII do XVII stoljeća, *Starohrvatska prosvjeta*, ser. III, 1 (1944.), Split, 143-249.
- 1950.a Umjetnički obrt u XV. i XVI. stoljeću u Splitu, u: *Zbornik u proslavu petstogodišnjice rođenja Marka Marulića, 1450-1950.*, (ur. Josip Badalić i Nikola Majnarić), Zagreb, 1950., 125-164.
- 1950.b Nekoliko dokumenata o našim starim majstorima, *Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku*, LII (1950.), Split, 188-218,
1953. O umjetničkim spomenicima grada Kotora, u: *Zbornik izveštaja o istraživanjima Boke Kotorske*, Beograd, 1953., 71-101.
1955. *Prvi poznati dubrovački graditelji*, Dubrovnik, 1955.
1959. *Zadarski sredovječni majstori*, Split, 1959.
1962. Dubrovački i primorski graditelji XIII-XVI stoljeća u Srbiji, Bosni i Hercegovini, *Peristil*, 5 (1962.), Zagreb, 36-44.
1964. – 1965. Les artistes français en Dalmatie du XVe au XVIIe siècle, *Annales de l'Institut français de Zagreb*, 2e Serie, 14-17, (1964. – 1965.), Zagreb, 25-40.
- 1967.a Francuski gotički i renesansni majstori u Dalmaciji, *Mogućnosti*, God. XIV, 1-2 (1967.), Split, 146-157.

- 1967.b Zadarski zlatar Mate Dragonjić, *Radovi Instituta JAZU u Zadru*, 13-14 (1967.), Zadar, 101-112.
1973. Dalmatinski majstori u srednjovjekovnoj Bosni i Hercegovini, u: *Radovi sa simpozijuma 'Srednjovjekovna Bosna i evropska kultura'*, Zenica, 1973., 147-199.
1977. Dva reljefa iz radionice Nikole Firentinca u Šibeniku, *Peristil*, 20 (1977.), Zagreb, 33-38.
1978. Prilog životopisu Marka Marulića Pečenića, u: *Baština starih hrvatskih pisaca I*, Split 1971., 64-87.
1982. Mjedeni pladnjevi 15-17. stoljeća u Hrvatskoj, *Starohrvatska prosvjeta*, Ser. 3, 12 (1982.), Split, 83-110.
1984. Trogirski zlatari od 13. do 17. stoljeća, *Starohrvatska prosvjeta*, Ser. III, 14 (1984.), Split, 183-200.
1986. Još o nalazima na Majsanu, o trogirskim zlatarima i gotičkim pladnjevima, *Starohrvatska prosvjeta*, Ser. 3, 16 (1986.), Split, 159-163.
1988. – 1989. Srebro i zlato Korčulana u 16. i 17. stoljeću, *Radovi Instituta za povijest umjetnosti*, 12 (1988. – 1989.), Split, 197-205.
1993. Srebrni križ šibenskog zlatara Andrije Doroševića u Splitu, *Kulturna baština*, 22-23 (1993.), Split: Društvo prijatelja kulturne baštine, 25-32.
1994. O zlatu i srebru Splitskana u 16. stoljeću, *Kulturna baština*, 24-25 (1994.), Split: Društvo prijatelja kulturne baštine, 61-76.

FISKOVIĆ, IGOR

1965. Prijedlog za kipara Jurja Petrovića, *Peristil*, 8-9 (1965.), 75-93.
1977. Uz proširenje djelatnosti Jurja Dalmatinca u Šibeniku, *Zbornik za likovne umjetnosti*, 13 (1977.), Novi Sad, 71-79.
1981. Neki vidovi umjetničkog rada Jurja Dalmatinca u Šibeniku i Splitu, *Radovi Zavoda JAZU u Zadru*, 27-28 (1981.), Zadar, 107-177.
1982. Utjecaji i odrazi Jurja Dalmatinca u Šibeniku, *JURAJ MATEJEV DALMATINAC*, *Radovi Instituta za povijest umjetnosti*, 3-6 (1982.), Zagreb, 116-141.
1986. Spomeničko blago starog Šibenika, *Mogućnosti*, 4-5 (1986.), Split, 387-412.

1990. *Dalmatinski prostori i stari majstori*, Split, 1990.

FRANZON, SERENA

2011. I gioielli da capo nelle raffigurazioni quattrocentesche della Vergine Maria, *OADI – Rivista dell'Osservatorio per le arti decorative in Italia*, Anno 2, 3 (2011.), Palermo, 43-60.

2014. Il fermaglio con l'angelo nel Quattrocento: ricerche e confronti tra pittura e scultura, *OADI – Rivista dell'Osservatorio per le arti decorative in Italia*, Anno 5, n. 9 (2014.), Palermo, 15-36.

FREY, DAGOBERT

1913. Der Dom von Sebenico und sein Baumeister Giorgio Orsini, u: *Jahrbuch des Kunsthistorisches Institute der K. K. Zentralkommission für Denkmalpflege*, Bd. VII, Wien, 1913.

FUGA, ANTONELLA

2004. *Tecniche e materiali delle arti*, Dizionari dell'Arte, Milano, 2004.

GABERSCEK, CARLO

1992. Gotico, u: *Ori e tesori d'Europa – Mille anni di oreficeria nel Friuli–Venezia Giulia*, (a cura di Giuseppe Bergamini), Milano: Electa, 1992., 46-97.

GAGRO, KARMEN

2011. Ladica za tamjan, u: *Dominikanci u Hrvatskoj*, katalog izložbe, Galerija Klovićevi dvori, 20. prosinca 2007. – 30. ožujka 2008., Zagreb, 2011., 428.

GAJIĆ, MILA

2010. *Сребрне чаше позног средњег века у Србији / Silver Bowls from the Late Middle Ages in Serbia*, Beograd, 2010.

GALOVIĆ, FILIP

2013. Romanski elementi u nazivlju odjevnih predmeta, obuće i modnih dodataka u milnarskome idiomu, *Čakavska rič*, XLI, 1-2 (2013.), Split, 159-188.

GLAVAN, BOŽENA

2008. Miraz u Zadru u 14. stoljeću, *Historijski zbornik*, 61, 2 (2008.), Zagreb, 269-288.

GOI, PAOLO

- 2001.a Reliquiario in forma di dito di Santo ignoto – Finger-reliquary of unknown saint, in: *Tesori della Croazia restaurati da Venetian Herirage Inc.*, *Tesori della Croazia restaurati da Venetian Heritage Inc.*, catalogo della mostra (exhibition catalogue) Chiesa di San Barnaba, 9 Giugno – 4 Novembre 2001., Venezia: Edizioni Multigraf, 2001., 131-132.
- 2001.b Reliquiario in forma di dito di San Tommaso d'Aquino – Finger-reliquary of St Thomas Aquinas, in: *Tesori della Croazia restaurati da Venetian Herirage Inc.*, *Tesori della Croazia restaurati da Venetian Heritage Inc.*, catalogo della mostra (exhibition catalogue) Chiesa di San Barnaba, 9 Giugno – 4 Novembre 2001., Venezia: Edizioni Multigraf, 2001., 132-133.
- 2001.c Reliquiario-dito di San Pietro Martire – Finger-reliquary of St Peter Martyr, in: *Tesori della Croazia restaurati da Venetian Herirage Inc.*, *Tesori della Croazia restaurati da Venetian Heritage Inc.*, catalogo della mostra (exhibition catalogue) Chiesa di San Barnaba, 9 Giugno – 4 Novembre 2001., Venezia: Edizioni Multigraf, 2001., 136-137.
- 2001.d Braccio-reliquiario – reliquary for the arm of an unknown saint, in: *Tesori della Croazia restaurati da Venetian Herirage Inc.*, *Tesori della Croazia restaurati da Venetian Heritage Inc.*, catalogo della mostra (exhibition catalogue) Chiesa di San Barnaba, 9 Giugno – 4 Novembre 2001., Venezia: Edizioni Multigraf, 2001., 136-137.

GRGIĆ, MARIJAN

1972. *Zlato i srebro Zadra i Nina*, Zagreb, 1972.

GRUBIŠIĆ, SLAVO

1974. *Šibenik kroz stoljeća*, Šibenik, 1974.

GUNJAČA, STJEPAN

1952. Muzej hrvatskih starina od oslobođenja do danas, *Starohrvatska prosvjeta*, ser. III, 2 (1952.), Zagreb, 221-232.

1955. Starohrvatska crkva i kasnosrednjovjekovno groblje u Brnazama kod Sinja, *Starohrvatska prosvjeta*, ser. III, 4 (1955.), Zagreb, 85-134.

GUNJAČA, ZLATKO

1976. O kontinuitetu naseljavanja na području Šibenika i najuže okolice, u: *Šibenik – spomen zbornik o 900. obljetnici*, (ur.) Slavo Grubišić, Šibenik, 1976., 27-58.

HAHNLOSER, HANS R. – BRUGGER-KOCH, SUSANNE

1985. *Corpus der Hartsteinschliffe des 12. – 15. Jahrhunderts*, Berlin, 1985.

HERKOV, ZLATKO

1971. *Mjere Hrvatskog primorja s osobitim osvrtom na solne mjere i solnu trgovinu*, Rijeka, 1971.

1982. Stare šibenske mjere, u: *Knjiga Statuta, zakona i reformacija grada Šibenika*, (ur. Slavo Grubišić), Šibenik, 1982., 393-412.

HILJE, EMIL

1988. *Razvoj umjetnosti na Pagu u 14. 15. i 16. stoljeću*, magistarski rad, Zagreb, 1988.

1994. Zadarski protomajstor Andrija Desin, *Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji*, 34 (1994.), Split, 85-109.

1996. Nekoliko bilješki o zadarskom zlatarstvu XIV. stoljeća, *Radovi Zavoda povijesnih znanosti HAZU u Zadru*, 38 (1996.), Zadar, 43-51.

1997. Glava arkandela Gabrijela iz crkve sv. Ivana u Zadru – prijedlog za Petra Radmilova Pozdančića, *Radovi Instituta za povijest umjetnosti*, 21 (1997.), Zagreb, 23-27

2007. Dva popisa dobara splitskih slikara iz 15. stoljeća, *Radovi Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru*, 49 (2007.), Zadar, 289-337.
2008. Nepoznati dokument o radu Vittorea Crivellija u Zadru, *Radovi Instituta za povijest umjetnosti*, 32 (2008.), Zagreb, 39-48.
- 2011.a Zablude o šibenskom slikaru Nikoli Vladanovu, *Radovi Instituta za povijest umjetnosti*, 35 (2011.), Zagreb, 65-92.
- 2011.b Spomenici povijesnoga graditeljstva na otoku Pagu, u: *Toponimija otoka Paga*, Zadar, 2011., 105-192.
2015. Djelatnost bračkih klesara Grgura i Marka Grubišića Petričića u Šibeniku, u: *Scripta in honorem Igor Fisković: Zbornik povodom sedamdesetog rođendana*, (ur. Miljenko Jurković – Predrag Marković), Zagreb, 2015., 217-230.
2016. Gotičko slikarstvo u Šibeniku, *Juraj*, 5 (2016.), Šibenik, 38-49.
- 2018.a Splitski slikar Dujam Marinov Vučković u Šibeniku, u: *Šibenik od prvog spomena: Zbornik radova s međunarodnog znanstvenog skupa „950 godina od prvog spomena Šibenika”*, (ur. Iva Kurelac), Šibenik – Zagreb, 2018., 447-462.
- 2018.b Srednjovjekovna umjetnička baština samostana sv. Margarite u Pagu, u: *Umjetnička baština paških benediktinki: Zbornik radova povodom 700. obljetnice osnutka samostana benediktinki sv. Margarite u Pagu*, (ur. Miroslav Granić), Pag, 2018., 7-97.

HOŠKO, EMANUEL – LENTIĆ, IVO – ROGIĆ-NEHAJEV, IVAN

1991. *Dragulji iz Zavjetne zbirke crkve Majke Božje Trsatske*, Trsat, 1991.

HRG, METROD – KOLANOVIĆ, JOSIP

1975. Nova građa o Jurju Dalmatincu, *Arhivski vjesnik*, 17-18 (1975.), Zagreb, 7-25.

HRYSZKO, RAFAL

2021. Le radici medievali della confetteria italiana, u: *Sperimentare ed esprimere l'italianità – Aspetti letterari e culturali / Doświadczenie i wyrażanie włoskości – Aspekty literackie i kulturowe* (a cura di Tomasz Kaczmarek, Dominika Kobylska, Katarzyna Kowalik, Stefano Cavallo), Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego – Kraków: Agent PR, 2021. (dostupno na:

[https://wydawnictwo.uni.lodz.pl/produkt/sperimentare-ed-esprimere-litalianita-
aspetti-letterari-e-culturali/](https://wydawnictwo.uni.lodz.pl/produkt/sperimentare-ed-esprimere-litalianita-
aspetti-letterari-e-culturali/)

HRVATSKA I EUROPA...

2000. *Hrvatska i Europa – kultura, znanost i umjetnost. Srednji vijek i renesansa (XIII. – XVI. st.)*, sv. II. svezak, (ur. Eduard Hercigonja), Zagreb, 2000.

HORVAT, ANDELA

1975. *Između gotike i baroka*, Zagreb, 1975.

IVIĆ, ANJA

2015. Gotičko raspelo s otoka Visovca, *Godišnjak Titius: godišnjak za interdisciplinarna istraživanja porječja Krke*, 8 (2015.), Split, 103-133.

JAKŠIĆ, NIKOLA

1983. Naušnice s tri jagode u Muzeju hrvatskih arheoloških spomenika u Splitu, *Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji* 23 (1983.), Split, 49-74.
1984. Nakit 14. stoljeća u Hrvatskoj i Bosni, *Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru – Razdio društvenih znanosti (Zbornik Dalmacija u vrijeme anžuvinske vlasti)*, God. 23, 10 (1984.), Zadar, 331-342.
1996. Kasnosrednjovjekovno groblje kod crkve sv. Spasa u Vrh Rici, *Starohrvatska prosvjeta*, ser. III, 23 (1996.), Split, 139-172
2005. Ophodni križ 14. stoljeća na Pašmanu, u: *Raukarov zbornik*, (ur. Neven Budak), Zagreb, 2005., 587-596.
- 2010.a Srednjovjekovno zlatarstvo, u: *Milost susreta – Umjetnička baština Franjevačke provincije sv. Jeronima*, (ur. Igor Fisković), Zagreb, 2010., 262-290.
- 2010.b Rapporti veneto-dalmati nell'oreficeria trecentesca, u: *Letteratura, arte, cultura, tra le due sponde dell'Adriatico / Književnost, umjetnost, kultura između dviju obala Jadrana*, Zbornik radova s međunarodnog znanstvenog skupa održanog u Zadru 25. rujna 2008. godine, (ur. Nedjeljka Balić Nižić – Nikola Jakšić – Živko Nižić), Zadar: Sveučilište u Zadru, 299-326.

- 2010.c Kult sv. Petra u kasnoantičkom i srednjovjekovnom Zadru, u: *Scripta Branimiro Gabričević dicata*, (ur. Josip Dukić – Ante Milošević – Željko Rapanić), Trilj: Kulturno društvo Trilj, 2010., 305-340.
2015. Croce triestina di Alda Ziuliani e le sue "sorelle" zaratine, u: *Scripta in honorem Igor Fisković*, (ur. Miljenko Jurković – Predrag Marković), Zagreb – Motovun, University of Zagreb – International Research Center for Late Antiquity and Middle Ages, 2015., 143-152.
2016. Gotički križ u Novigradu u sklopu zadarske zlatarske produkcije s kraja 14. stoljeća, u: *Novigrad nekad i sad*, (ur. Slobodan Kaštela), Zadar: Sveučilište u Zadru, 2016., 318-325.

JAKŠIĆ, NIKOLA – TOMIĆ, RADOSLAV

2004. *Umjetnička baština zadarske nadbiskupije – Zlatarstvo*, Zadar, 2004.

JANEKOVIĆ RÖMER, ZDENKA

1994. *Rod i grad. Dubrovačka obitelj od XIII do XV stoljeća*, Dubrovnik, 1994.

JERMAN, MATEJA

2020. *Liturgijski predmeti od plemenitih metala od 1400. do 1800. godine na području nekadašnje Pulske biskupije*, doktorski rad, Zadar, 2020.

JELOVINA, DUŠAN

1976. *Starohrvatske nekropole na području između rijeka Zrmanje i Cetine*, Split: Čakavski sabor, 1976.
1990. Starohrvatska crkva sv. Spasa na Vrelu rijeke Cetine i groblju oko nje u svjetlu arheoloških istraživanja, *Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji*, 30 (1990.), Split, 31-48.

JURAN, KRISTIJAN

- 2020.a Katastik nadarbina Šibenske biskupije iz druge polovice 15. stoljeća, *Croatica Christiana periodica*, 86 (2020.), Zagreb, 23-35.

2020.b Popis župa i naselja Šibenske biskupije iz sredine 15. stoljeća, *Miscellanea Hadriatica et Mediterranea*, 7 (2020.), Zadar, 157-186.

KAER, PETAR

1904. *O pravom auktoru „Vita S. Joannis episcopi et patroni civitatis Tragurii versibus latinis conscripta“ i o jednomu nepoznatomu rukopisu Ivana Lucića*, Zagreb, 1904.

KALAUZ, KSENIJA

1998. Kroz crkvenu umjetnost, u: *Na slavu Božju: 700 godina šibenske biskupije*, katalog izložbe, Šibenik, 1998., 75-198.

KARBIĆ, DAMIR

2000. *The Šubići of Bribir – A Case Study of Croatian Medieval Kindred*, doctoral thesis, Central European University, Budimpešta, 2000.

2001.a Utjecaj velikaškog roda Šubića na razvoj franjevacu u Hrvatskoj i Dalmaciji s posebnim osvrtom na skradinsko-bribirsko područje, u: *Zbornik o Pavlu Posiloviću: zbornik radova sa znanstvenoga skupa „Pavao Posilović i šibensko-skradinski kraj u njegovo doba“*, Šibenik – Zagreb, 2001., 147-166.

2001.b Uloga bribirskih knezova u osnutku šibenske biskupije, u: *Sedam stoljeća šibenske biskupije*, (ur. Vilijam Lakić), Zbornik radova sa znanstvenog skupa „Šibenska biskupija od 1298. do 1998.“ održanog u Šibeniku od 22. do 26. rujna 1998., Šibenik, 2001., 53-62.

2007. Zlatni vijek Bribira, *Hrvatska revija*, God. 7, 2 (2007.), Zagreb: Matica Hrvatska, 12-19.

KARAMAN, LJUBO

1936. *Starohrvatsko groblje na "Majdanu" kod Solina*, Split, 1936.

1940. Iskopine društva „Bihać“ u Mravincima i starohrvatska groblja, *Rad Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti*, knj. 268, Zagreb, 1940.

KATALOG

1998. *Na slavu Božju: 700 godina šibenske biskupije*, Županijski muzej Šibenik, 22. 9. 1998. – 31. 3. 1999., katalog izložbe, Šibenik, 1998.
2001. *Tesori della Croazia restaurati da Venetian Heritage Inc.*, catalogo della mostra (exhibition catalogue) Chiesa di San Barnaba, 9 Giugno – 4 Novembre 2001., Venezia: Edizioni Multigraf, 2001.
2002. *Split Marulićeva doba*, katalog izložbe održane u Muzej grada Splita 22. studenoga – 11. siječnja 2002., (ur. Goran Borčić), Split, 2002.
2004. *Oreficeria sacra in Veneto*, vol. I, secoli VI-XV, (a cura di Ana Maria Spiazzi), Cittadella, 2004.
2019. *Varvaria – Breberium – Bribir: razotkrivanje slojeva*, (ur. Matea Brstilo Rešetar – Kristian Gotić), katalog izložbe, Zagreb: Hrvatski povijesni muzej, 2019.

KLAIĆ, NADA

1965. *Diplomaticka analiza isprava iz doba hrvatskih narodnih vladara*, *Historijski zbornik*, XVIII (1965.), Zagreb, 141-188.
1990. *Povijest Hrvata u srednjem vijeku*, Zagreb, 1990.

KLAIĆ, NADA – PETRICIOLI, IVO

1976. *Zadar u srednjem vijeku do 1409.*, *Prošlost Zadra II*, Zadar, 1976.

KNJIGA STATUTA...

1982. *Knjiga Statuta, zakona i reformacija grada Šibenika*, (ur. Slavo Grubišić), Šibenik, 1982.

KOLANOVIĆ, JOSIP

1982. *Prilog povijesti šibenskih hodočašća u kasnom srednjem vijeku*, *Croatica Christiana periodica*, 9 (1982.), 13-36.
1995. *Šibenik u kasnome srednjem vijeku*, Zagreb, 1995.

KOLENDIĆ, PETAR

1920. Slikar Juraj Čulinović u Šibeniku, *Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku*, XLIII (1920.), Split, 117–190.
- 1924.a Je li Bonin iz Milana radio na šibenskoj katedrali? u: *Bulićev zbornik*, (ur. Mihovil Abramić – Viktor Hoffiller), Zagreb – Split, 1924., 467-470.
- 1924.b Šibenska katedrala pre dolaska Orsinijeva (1430. – 1441.), *Narodna starina*, 8 (1924.), Zagreb, 154-175.

KOPRČINA, ARIJANA

2011. Prilog poznavanju bosanskih hanapa, *Radovi Instituta za povijest umjetnosti*, 35 (2011.), Zagreb, 55-64.
2013. Barbara Frankapan i zlatarske narudžbe oko 1500. godine, *Radovi Instituta za povijest umjetnosti*, 37 (2013.), Zagreb, 61-72.
2019. Liturgijsko posuđe, zavjetni darovi i predmeti od metala, u: *Visovac – Duhovnost i kultura na „Biloj Stini“*, Zagreb: Muzej za umjetnost i obrt, 2019., 151-189.

KOVAČIĆ, VANJA – NERALIĆ, JADRANKA

2008. „Ymago angeli“ trogirskog zlatara Tome Radoslavića, *Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji*, 41 (2008.), Split, 199-236.

KOVAČEVIĆ, MARIJANA

2005. Nekoliko priloga gotičkom zlatarstvu vinodolskoga kraja, *Radovi Instituta za povijest umjetnosti*, 29 (2005.), Zagreb, 17-28.
2010. *Umjetnička obrada plemenitih metala u 14. stoljeću u Zadru*, doktorska disertacija, Zagreb, 2010.
- 2014.a Pedagoški i drugi aspekti organizacije i funkcioniranja zadarskih zlatarskih radionica 14. stoljeća u svjetlu novih arhivskih podataka, u: *Majstorske radionice u umjetničkoj baštini Hrvatske: Zbornik radova znanstvenog skupa „Dani Cvita Fiskovića“ održanog 2012. godine*, (ur. Dino Milinović – Ana Marinković – Ana Munk), Zagreb, 2014., 47-61.
- 2014.b Zlatari Pavao i Stjepan Petrovi iz Kotora – majstori gotičkih ophodnih križeva iz Nina, Božave, Ugljana i Kali?, *Ars Adriatica*, 4 (2014.), Zadar, 125-154.

KRASIĆ, STJEPAN

1975. Dva priloga o Jurju Dalmatincu, *Arhivski vjesnik*, 17-18 (1975.), Zagreb, 301-307.

KRNČEVIĆ, ŽELJKO

1993. Novi srednjovjekovni nalazi iz Šematorija na Danilu, *VAHD*, 86 (1993.), Split, 275-286.
1998. *Područje Šibenske županije od pretpovijesti do srednjeg vijeka*, Zagreb, 1998.

KRNČEVIĆ, ŽELJKO – PAVIČIĆ, TOMISLAV

2002. Srednjovjekovno groblje kod crkve Gospa van grada u Šibeniku, *Histria Antiqua*, 8 (2002.), Pula, 337-344.

KRANJČEV, BRANKO

1973. – 1974. Nalaz srednjovjekovnog kalupa u Našicama, *Peristil*, 16-17 (1973. – 1974.), Zagreb, 35-38.

KREKIĆ, ANNA – MESSINA, MICHELA

2008. Oreficeria a Trieste fra Duecento e Trecento, in: *Medioevo a Trieste: Istituzioni, Arte, Società nel trecento*, Milano – Trieste, 2008., 176-183.

KRUŽIĆ, PETAR – TESKEREDŽIĆ, EMIN

2002. Mogućnost vađenja i uzgoja crvenog koralja (*Corallium rubrum*, Linnaeus, 1758) u Hrvatskoj, *Ribarstvo*, god. 60, br. 4 (2002.), Zagreb, 149-164.

KUCZYŃSKA, JADWIGA

1991. *Mosiężne misy norymberskie*, Lublin, 1991.
2000. *Mosiężne misy niemieckie między gotykiem a renesansem*, Lublin, 2000.

LADIĆ, ZORAN

2011. Na razmeđu djetinjstva i zrelosti. O naučnicima-šegrtima u kasnosrednjovjekovnim istočnojadranskim komunama, u: *4. istarski povijesni biennale. Filii*,

Filiae...: Položaj i uloga djece na jadranskom prostoru, Zbornik radova s međunarodnog znanstvenog skupa, sv. 4, (ur. Marija Mogorović Crljenko), Poreč – Pazin, 2011., str. 69-96.

2013. Šibensko “vrijeme katedrale”. Doprinos stanovnika kasnosrednjovjekovne šibenske komune izgradnji katedrale sv. Jakova, *Zbornik Odsjeka za povijesne znanosti Zavoda za povijesne i društvene znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti*, 31 (2013.), Zagreb, 37-76.

LADIĆ, ZORAN – BUDEČ, GORAN

2019. Neki aspekti privatnog i obiteljskog života te razine materijalne kulture stanovništva Hrvatske u kasnom srednjem vijeku, u: *Vrijeme sazrijevanja, vrijeme razaranja. Hrvatske zemlje u kasnome srednjem vijeku*, (ur. Marija Karbić), Zagreb, 2019., 213-231.

LAKOŠELJAC, ĐURĐINA

- 2020.a Arhivske vijesti o splitskim zlatarima 14. stoljeća, *Radovi Instituta za povijest umjetnosti*, 44 (2020.), Zagreb, 17-32.
- 2020.b Zlatarski radovi profane namjene u inventarima dobara šibenskih plemića Martina i Jurja Kamenarića, *Vjesnik dalmatinskih arhiva*, 1 (2020.), Šibenik – Zadar, 99-133.

LEKSIKON...

1979. *Leksikon ikonografije, liturgike i simbolike zapadnog kršćanstva*, (ur. Anđelko Badurina), Zagreb, 1979.

LENTIĆ, IVO

1984. Zlatarstvo u franjevačkoj provinciji Presvetog Otkupitelja, u: *Zbornik „Kačić“: zbornik Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja XVI* (1984.), Split, 215-232.
- 1987.a. Zlatarstvo, u: *Zlatno doba Dubrovnika* (ur. Vladimir Marković), katalog izložbe, Zagreb, 1987., 368-389.

- 1987.b Posuda za sveto ulje M 30; Posuda za sveto ulje M 31; Posuda za sveto ulje M 32, u: *Riznica zagrebačke katedrale*, (ur. Zdenka Munk), katalog izložbe, prošireno izdanje, Zagreb, 1987., 187.
2000. Zlatarstvo, u: *Mir i dobro. Umjetničko i kulturno nasljeđe hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda o proslavi stote obljetnice utemeljenja*, (ur. Marija Mirković – Franjo Emanuel Hoško), Zagreb, 2000., 291-302, 384-393.

L'EUROPE DES ANJOU...

2001. *L'Europe des Anjou. Aventure des princes Angevins du XIIIe au XVe siècle*, (commissariat général Guy Massin Le Goff et al.), catalogue d'exposition, Paris: Somogy éditions d'Art, 2001.

LIGHTBOWN, RONALD W.

1978. *Secular Goldsmith's Work in Medieval France*, London, 1978.
1987. The Migration Period and the Middle Ages, u: *The History of Silver*, (ed. Claude Blair), London: MacDonald & Co., 1987.
1992. *Mediaeval European Jewellery – With a Catalogue of the Collection in the Victoria & Albert Museum*, Victoria & Albert Museum, Hong Kong, 1992.

LUCIUS-LUČIĆ, IVAN

1673. *Memorie istoriche di Tragurio ora detto Traù [di Giovanni Lucio]*, Venezia, 1673.

LUPIS, VINICIJE B.

2003. *Moćnik dubrovačke prvostolnice*, doktorska disertacija, Zadar, 2003.
2006. O dubrovačkim moćnicima sv. Vlaha iz XIV. stoljeća i vrličkom pojasu, *Starohrvatska prosvjeta*, ser. III, 33 (2006.), Zagreb, 187-211.
2010. Prilog poznavanju mletačkog zlatarstva u Dubrovniku i okolici, *Peristil*, 53 (2010.), Zagreb, 27-42.

MAJER JURIŠIĆ, KRASANKA – HIRSCHLER MARIĆ, IVANA

2020. Crkva sv. Julijana u Šibeniku, povijesne faze i tipologija, *Portal*, 11 (2020.), Zagreb, 23-44.

MARASOVIĆ ALUJEVIĆ, MARINA

1984. Romanizmi u graditeljskoj terminologiji u Dalmaciji, *Čakavska rič*, god. XII, 1-2 (1984.), Split, 55-103.

MARKOVIĆ, PREDRAG

2005. Bonino da Milano – "primus magister ecclesie nove sancti Jacobi", *Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji*, 39 (2005.), Split, 207-225.
2010. *Katedrala sv. Jakova u Šibeniku – Prvih 105 godina*, Zagreb, 2010.

MAZALIĆ, ĐOKO

1967. *Leksikon umjetnika – slikara, vajara, graditelja, zlatara, kaligrafa i drugih koji su radili u Bosni i Hercegovini*, Sarajevo, 1967.

MIAGOSTOVICH, VINCENZO

1893. Ricordi patri, *Il nuovo cronista di Sebenico*, Anno I, (1893.), Trieste, 9-31.
- 1897.–1898. Ricordi patri – Per un diario sebenicese, *Il nuovo cronista di Sebenico*, Anno V – VI (1897. – 1898.), Trieste, 106-161.
1908. Per una cronaca Sebenicese, *Rivista dalmatica*, Nuova Serie, Anno IV, Fasc. II (1908.), Zara, 161–189.
1909. Per una cronaca sebenicese, *Rivista dalmatica*, Anno V, Fasc. I (1909.), Zara, 25-61.
1910. *I nobili e il clero di Sebenico nel 1449 per la fabbrica della cattedrale – Documenti editi e annotati da Vincenzo Miagostovich*, Sebenico, 1910.

MEZZACASA, MENLIO LEO

2019. *Divine Splendour – Relics, Reliquaries and Liturgical Vessels in Venice ca. 1300–1475.*, Padova, 2019.

MILOŠEVIĆ, ANTE

2015. *Varvaria – Breberium – Bribir: prošlost i spomenici*, Split: Muzej hrvatskih arheoloških spomenika, 2015.

MOLÈ, VOJESLAV

1912. Urkunden und Regesten zur Geschichte der dalmatinischen Kunst aus dem Notariatsarchiv von Sebenico, u: *Jahrbuch des Kunsthistorischen Institutes der k. k. Zentral-Kommission für Denkmalpflege*, Bd. VI, Wien, 1912.

MONUMENTA RAGUSINA...

1897. *Monumenta Ragusina. Libri reformationum*, tomes V, A. 1301—1336., Monumenta spectantia historiam Slavorum meridionalium, Vol. XXIX, (Collegit et digessit Josephus Gelcich), Zagrabiae, 1897.

MOSHER STUARD, SUSAN

1975. – 1976. The Adriatic Trade in Silver, *Studi veneziani*, XVI–XXVII (1975. – 1976.), Venezia, 95-143.

2006. *Gilding The Market – Luxury and Fashion in Fourteenth-Century Italy*, Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 2006.

MUNK, ANA

2003. *Pallid Corpses in Golden Coffins: Relics, Reliquaries and the Art of Relic Cults in the Adriatic Rim*, doktorska disertacija, Seattle: School of Art, Art History Department, 2003.

MUTINELLI, FABIO

1852. *Lessico Veneto*, Venezia, 1852. (dostupno: https://books.google.hr/books?id=bRkM4rzlwNQC&pg=PP5&dq=Lessico+Veneto&hl=hr&sa=X&ved=2ahUKEwj1l4mTtrrxAhVAg_0HHSEJD-wQ6AEwAHoECACQAg#v=onepage&q=Lessico%20Veneto&f=false)

MUZZARELLI, MARIA GIUSEPPINA

1996. *Gli inganni delle apparenze. Disciplina di vesti e ornamenti alla fine del Medioevo*, Torino, 1996.

NAGUIB, SAPHINAZ-AMAL

2017. Forgotten Things: Pen-Boxes and their Stories, in: *Philologists in the World: A Festschrift in Honour of Gunvor Mejdell*, (ed. Nora S. Eggen – Rana Issa), The Institute for Comparative Research in Humane Culture, Novus Press, 2017., 219-232 (dostupno na: <https://www.duo.uio.no/handle/10852/68798>).

NEW LAROUSSE...

2018. *New Larouse Gastronomique*, Hamlyn, 2018., e-knjiga (dostupno na: <https://ug1lib.org/book/18223603/dc057b>)

NOVAK, GRGA

1976. Šibenik u razdoblju mletačke vladavine 1412. – 1797. godine, u: *Šibenik – spomen zbornik o 900. obljetnici*, (ur. Slavo Grubišić), Šibenik, 1976., 133-288.

O'CONNELL, MONIQUE

2009. *Men of Empire – Power and Negotiation in Venice's Maritime State*, Baltimore: The Johns Hopkins University Press 2009.

ODDY, ANDREW

1981. Gilding through the ages – An outline history of the process in the old world, *Gold Bulletin*, vol. 14, 2 (1981.), 75-79 (dostupno na: <https://link.springer.com/article/10.1007/BF03214601>).

1982. Gold in Antiquity – Aspect of Gilding and of Assaying, *Journal of the Royal Society of Arts*, vol. 130, 5315 (1982.), 730-744 (dostupno na: <https://www.jstor.org/stable/i40066620>).

OREB, MARIN

1968. Samostan sv. Frane u Šibeniku, *Radovi Instituta JAZU u Zadru*, 13-14 (1967.), Zadar, 277-307.

OŠTRIĆ, OLGA

1981. Narodni nakit sjeverne Dalmacije, u: *Nakit na tlu sjeverne Dalmacije od prapovijesti do danas*, Zadar, 1981., 73-88.

PAZZI, PIERO

1992. *Il punzoni dell'argenteria e oreficeria veneta*, Tomo 1 (Venezia e Dogado), Treviso, 1992.
1994. *Itinerari attraverso l'oreficeria veneta in Istria e Dalmazia*, Treviso, 1994. 1996. *L'argenteria veneta, u: L'oro di Venezia – oreficerie, argenti e gioielli di Venezia e delle città venete (da collezioni private)*, (a cura di Piero Pazzi), catalogo di mostra, Biblioteca Nazionale Marciana, 29 giugno – 6 ottobre 1996, Venezia, 1996., 23-51.

PAVIČIĆ, SNJEŽANA

1994. *Križevi iz fundusa Hrvatskoga povijesnog muzeja*, Zagreb, 1994.

PAVIČIĆ, TOMISLAV

2008. *Šibenik u kandijskom ratu*, Šibenik, 2008.

PELC, MILAN

2004. *Horacije Fortezza – šibenski zlatar i graver 16. stoljeća*, Zagreb – Šibenik, 2004.
2005. Od primanja do stvaranja – hrvatska grafika 15. i 16. stoljeća, *Vjesnik bibliotekara Hrvatske*, 48, 3-4 (2005.), Zagreb, 16-49.
2007. *Renesansa*, Zagreb, 2007.

PETRIC, SLAVKA T.

1997. Bratovštine u Šibeniku, *Croatica Christiana periodica*, 39 (1997.), Zagreb, 97-136.

PETRICIOLI, IVO

1963. Prilozi izučavanju srednjovjekovnog zlatarstva u Zadru, *Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru, Razdio historije, arheologije i historije umjetnosti*, sv. 2, 1 (1960. – 1961), Zadar, 132-146.
1965. Nalaz srednjovjekovnog zlatarskog kalupa iz Zadra, *Diadora*, 3 (1965.), Zadar, 219-220.
1971. *Zadarsko zlatarstvo*, Beograd, 1971.
1975. – 1976. Zapažanja o škrinji sv. Šimuna u Zadru, *Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru, Razdio društvenih znanosti*, 14-15, 9,6 (1975. – 1976.), Zadar, 451-461.
1983. *Škrinja sv. Šimuna u Zadru*, Zagreb, 1983.
2005. *Umjetnička baština Zadra*, Zadar, 2005.

PETRINEC, MAJA

1996. Kasnosrednjovjekovno groblje kod crkve sv. Spasa u Vrh Rici, *Starohrvatska prosvjeta III*, 23 (1996.), Split, 7-138.

PETROSKI, HENRY

1992. *The Evolution of Usefull Things: How Everyday Artifacts – From Forks and Pins to Paper Clips and Zippers – Came to be as They are*, New York: Vintage Books, A Division of Random House, Inc., 1992.
2007. *The Toothpick: Technology and Culture*, New York, 2007. (dostupno na: <https://archive.org/details/toothpicktechnol00petr/page/n1/mode/2up?q=silver+toothpick&view=theater>).

PITEŠA, ANTE – MARIJANOVIĆ, IVANA – ŠARIĆ, AIDA – MARASOVIĆ, JERKO

1992. Arheološka mjesta i spomenici, u: *Starohrvatski Solin*, (ur. Emilio Marin), Split, 1992., 95-185.

PRAGA, GIUSEPPE

1934. Oreficeria e incisione in Dalmazia a mezzo il Quattrocento, *Archivio storico per la Dalmazia*, anno IX, vol. XVI, fasc. 94 (1934.), Roma: Grafia, 477-483.

PRIJATELJ, KRUNO

1954. Prilog poznavanju zadarskog i šibenskog slikarstva XV stoljeća, *Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji*, 8 (1954.), Split, 67-86.
1968. Bibliografski i biografski podaci o majstorima dalmatinske slikarske škole, *Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji*, 17 (1968.), Split, 321-350.
1988. Neobjelodanjena slika „Bogorodice s Djetetom“ Nikole Vladanova, *Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji*, 27 (1988.), Split, 77-87.

PROBSZT, GÜNTHER

2011. Razvoj kovanja novca u srednjem i novom vijeku, u: *Numizmatički priručnik i rječnik*, (za tisak pripremio Ivan Mirnik), Zagreb, 2011., 111-174.

RADOJKOVIĆ, BOJANA

1973. *Zapadni uticaji na primenjenu umetnost Bosne u XIV i XV veku*, Izdanja muzeja grada Zenice, III, Zenica, 1973.

RADULIĆ, KSENIJA

1969. Nekoliko Mjedenih pladnjeva XV-XVI st. iz sjeverne Dalmacije, *Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru. Razdio historije, arheologije i historije umjetnosti*, 6(3) (1964./1965., 1966./1967.), Zadar, 1969., 101-116.

RAUKAR, TOMISLAV

1968. – 1969. O nekim problemima hrvatske povijesti u XV st. – U povodu knjige M. Šunjića, *Dalmacija u XV st.*, Sarajevo, 1967., *Historijski zbornik*, XXI-XXII (1968.-1969.), Zagreb, 529-548.
1977. *Zadar u XV stoljeću – ekonomski razvoj i društveni odnosi*, Zagreb, 1977.
1997. *Hrvatsko srednjovjekovlje – prostor, ljudi, ideje*, Zagreb, 1997.

RAUKAR, TOMISLAV – PETRICIOLI, IVO – ŠVELEC, FRANJO – PERIČIĆ, ŠIME

1987. *Zadar pod mletačkom upravom 1409–1797*, *Prošlost Zadra III*, Zadar, 1987.

READ, BRIAN

2018. *Metal Sewing-Thimbles Found in Britain*, Oxford: Archeopress Publishing Ltd., 2018.

ROLLER, DRAGAN

1951. *Dubrovački zanati u XV. i XVI. stoljeću*, Zagreb, 1951.

ROŠČIĆ, NIKOLA MATE

2015. *Samostan i crkva sv. Frane u Šibeniku*, Šibenik, 2015.

RUNJE, DOMAGOJ

2017. Samostan Gospe od Anđela na Visovcu, u: *Gospodin vam dao mir*, (ur. fra Luka Tomašević), Split: Franjevačka provincija Presvetoga Otkupitelja, 2017., 179–185.

SCOTT, DAVID A.

2002. *Copper and Bronze in Art – Corrosion, Colorants, Conservation*, Getty Conservation Institute: The J. Paul Getty Trust, 2002. (dostupno na: https://www.getty.edu/conservation/publications_resources/books/copper_bronze_in_art.html).

SOLDO, JOSIP ANTE

1968. *Visovac (vodič)*, Visovac: Franjevački samostan Visovac, 1968.

1980.a Kalež i pokaznica Jurja Divnića u Šibeniku, *Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji*, 21 (1980.), 332-341.

1980.b *Visovac (vodič)*, Visovac: Franjevački samostan Visovac, 1980.

1982. Crkvene prilike u Šibeniku u 15. stoljeću, *Radovi Instituta za povijest umjetnosti*, 3-6 (1982.), Zagreb, 108-115.

SPIAZZI, ANA MARIA

2004.a Reliquiario della sacra spina, u: *Oreficeria sacra in Veneto*, vol. I, secoli VI–XV, (a cura di Ana Maria Spiazzi), Cittadella, 2004., 113-114, kat. jed. 33.

- 2004.b Reliquiario di frammento di colona, u: *Oreficeria sacra in Veneto*, vol. I, secoli VI–XV, (a cura di Ana Maria Spiazzi), Cittadella, 2004., 114, kat. jed. 34.
- 2004.c Reliquiario di San Bellino, u: *Oreficeria sacra in Veneto*, vol. I, secoli VI–XV, (a cura di Ana Maria Spiazzi), Cittadella, 2004., 114, kat. jed. 35.
- 2004.d Croce processionale, in: *Oreficeria sacra in Veneto*, vol. I, secoli VI–XV, (a cura di Ana Maria Spiazzi), Cittadella, 2004., 144, 146 (kat. 72).
- 2004.e in: *Oreficeria sacra in Veneto*, vol. I, secoli VI–XV, (a cura di Ana Maria Spiazzi), Cittadella, 2004., 189 (slika), 191-193 (kat. 107)

STATUT GRADA SPLITA...

1998. *Statut grada Splita – Splitsko srednjovjekovno pravo*, (ur. Antun Cvitanić), Split, 1998.

STIPIŠIĆ, JAKOV

1972. Egdotika diplomatskih izvora u prošlosti i danas, *Arhivski vjesnik*, 15 (1972.), Zagreb, 85-125.
1985. *Pomoćne povijesne znanosti u teoriji i praksi*, Zagreb, 1985.

STOŠIĆ, KRSTO

1931. Šibenske procesije u prošlosti, *Katolik*, 52 (1931.), Šibenik, 3-4.
- 1932.a *Varoška župa u Šibeniku*, Šibenik, 1932.
- 1932.b Crkvica i bratovština sv. Duha u Šibeniku, *Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku*, L (1928. – 1929.), Split, 1932., 400-414.
- 1933.a *Sv. Križ u Šibeniku Docu*, Šibenik, 1933.
- 1933.b Benediktinke u Šibeniku, *Croatia sacra*, 5 (1933.), Zagreb, 1-29.
1939. Benediktinke u Šibeniku, *Katolik*, 52 (1939.), Šibenik, 4-5.
- 1940.a Mandalina, *Katolik*, 34 (1940.), Šibenik, 2-3.
- 1940.b Svete moći stolne crkve, *Dijecezanski list*, XV, 7-9 (1940.), Šibenik, 65-67.
1941. *Sela šibenskoga kotara*, Šibenik, 1941.
1963. *Galerija uglednih Šibenčana*, Šibenik, 1963.

SUPPELLETILE ECCLESIASTICA...

1987. *Suppelletile ecclesiastica I (Dizionari terminologici Vol. 4)*, (a cura di Benedetta Montevercchi – Silvia Vasco Rocca), Firenze, 1987.

SZABO, GJURO

1922. Monstrance i kadionice u našim crkvama, *Narodna starina*, 3 (1922.), Zagreb, 244-254.

ŠEMATIZAM...

1990. *Šematizam franjevačke provincije sv. Jeronima u Dalmaciji i Istri*, (ur. Jozo Sopta, Ivan Dajmić), Zadar, 1990.

600-GODIŠNJICA...

1958. *600-godišnjica Zadarskog mira 1358 – 1958*, (ur. Grga Oštrić), katalog izložbe, Zadar, 1958.

ŠETINC, MARJETKA

1969. Medeninaste sklede, *Kronika*, god. 17, 3 (1969.), Ljubljana, 148-156.

ŠTEFANAC, SAMO

1998. Una proposta per Niccolò di Giovanni Fiorentino, *Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji*, 37 (1998.), Split, 183-189.

ŠUPUK, ANTE

1975. Matrikula Bratovštine sv. Marije u Šibeniku iz godine 1437., *Arhivski vjesnik*, 17-18 (1975.), Zagreb, 27-66.
1979. Antroponimna građa iz šibenskih matrikula sv. Marije i sv. Duha, *Onomastica Jugoslavica*, 8 (1979.), Zagreb, 137-170.

THE GROVE ENCYCLOPEDIA...

2006. *The Grove Encyclopedia of Decorative Arts*, (ed. Gordon Campbell), Vol. I, Oxford University Press, Inc., 2006.

THEOPHILUS

1847. *Theophili, Qui et Rugerus, Presbyteri et Monachi, Libri III de Diversis Artibus: Seu Diversarum Artium Schedula – Essay Upon Various Arts in Three Books by Theophilus, Called Also Rugerus, Priest and Monk, Forming an Encyclopaedia of Christian Art of the Eleventh Century*, (na engleski jezik preveo Robert Hendrie), London, 1847.

TIEDEMANN, KLAUS

2018. *Nürnberg Beckenschlägerschüsseln: Nuremberg Alms Dishes*, Verlag J. H. Röhl GmbH, 2018.

TOMIĆ, RADOSLAV

1997. Visovački samostan i njegova blaga, u: *Visovac – zipka serafina*, (ur. Ivo Babić), Visovac, 1997., 105-123.
2010. Šibenik – samostan sv. Frane, u: *Veličina malenih – povijest i kulturna baština Hrvatske Provincije sv. Jeronima franjevac konventualaca*, (ur. Milan Pele), Zagreb: Hrvatska provincija sv. Jeronima franjevac konventualaca, 2010., 224-232.

TOSSI BRANDI, ELISA

2012. *Il sarto tra Medioevo e prima Età moderna a Bolognae in altre città dell'Emilia Romagna*, dottorato di ricerca, Università di Bologna, 2012. (dostupno na: <http://amsdottorato.unibo.it/5079/>).

TRUHELKA, ĆIRO

1911. Testamenat gosta Radina. Prinos patarenskom pitanju, *Glasnik Zemaljskog muzeja u Bosni i Hercegovini*, XXIII (1911.), Sarajevo, 355-376.

VENTURELLI, PAOLA

2005. Il “fermaglio cum l’angelo” di Bianca Maria Visconti Sforza nel dipinto alla Pincoteca di Brera, in: *Florilegium. Scritti di storia dell’arte in onore di Carlo*

Bertelli, (a cura di Laurent Golay – Philippe Lüscher – Pierre-Alain Mariaux), Milano, 1995., 116-118

2019. *Gioielli milanesi: Glosario 1459 – 1631*, Osservatorio per le Arti Decorative in Italia “Maria Accascina”, 2019., online izdanje (dostupno na: <http://www.oadi.it/paola-venturelli-gioielli-milanesi-glossario-1459-1631/>).

VOJNOVIĆ, KOSTA

1899. *Bratovštine i obrtne korporacije u Republici Dubrovačkoj od XIII. do konca XVIII. vijeka*, Zagreb, 1899.

WENZEL, MARIAN

1984. – 1985. A Bosnian Kingdom Metalworking Tradition, *Peristil*, 27-28 (1984. – 1985.), Zagreb, 5-39.

WILLAM, FRANZ MICHEL

1953. *The Rosary – Its History and Meaning*, (translated by Edwin Kaiser), New York, 1953.

WILSON, BEE

2012. *Consider the Fork: A History of How We Cook and Eat*, Basic Books, New York, 2012. (dostupno na: <https://archive.org/details/considerforkhist0000wils/mode/2up?q=knives>)

ZADARSKI STATUT...

1997. *Zadarski Statut sa svim reformacijama odnosno novim uredbama donesenim do 1563.*, Zadar, 1997.

ZELIĆ, DANKO

1995. Gradski statut kao izvor za povijest urbanog razvoja Šibenika, *Radovi Instituta za povijest umjetnosti*, 19 (1995.), Zagreb, 37-51.
1999. *Postanak i urbani razvoj Šibenika u srednjem vijeku*, doktorski rad, Zagreb: Sveučilište u Zagrebu – Filozofski fakultet, 1999.

2001. Šibenske crkve, postanak grada i utemeljenje šibenske biskupije, u: *Sedam stoljeća šibenske biskupije*, (ur. Vilijam Lakić), zbornik radova sa znanstvenog skupa „Šibenska biskupija od 1298. do 1998.“ održanog u Šibeniku od 22. do 26. rujna 1998., Šibenik, 2001., 791-803.
2007. Nekoliko priloga povijesti umjetnosti 15. stoljeća u Trogiru: Samostan sv. Križa na Čiovu, zlatar Matej Pomenić i kapela sv. Jeronima u katedrali sv. Lovre, *Peristil*, 50 (2007.), Zagreb, 63-80.
2010. “Utilitas et lucrum” – Općinske kuće u srednjovjekovnom Dubrovniku, u: *Umjetnost i naručitelji, Zbornik Dana Cvita Fiskovića*, sv. III, (ur. Jasenka Gudelj), Zagreb, 2010., 9-24.

ZORIĆ, MAGDA

1994. *Ivinj - Crkva sv. Martina. Rezultati arheološkog istraživanja*, Šibenik, 1994.

ZORNIJA, MERI

2018. Dopune šibenskom opusu Nikole Ivanova Firentinca, u: *Šibenik od prvog spomena: Zbornik radova s međunarodnog znanstvenog skupa „950 godina od prvog spomena Šibenika”*, (ur. Iva Kurelac), Šibenik – Zagreb, 2018., 463-489.

INTERNETSKI IZVORI:

BeWeb, Reliquiario architettonico, url: https://www.beweb.chiesacattolica.it/benistorici/bene/5777992/Bottega+lombardhttps://beweb.chiesacattolica.it/a+sec.+XVI%2C+Reliquiario+architettonico#action=ricerca%2Frisultati&locale=it&liberadescr=reliquiario+architettonico&ambito=CEIOA&view=griglia&localizzazione=civile&anno_min=1290&anno_max=1550&pagina=1&ordine=rilevanza&highlight=Reliquiario&highlight=architettonico&highlight=reliquiario, pristupljeno 19. svibnja 2021.

BeWeb, Reliquiario architettonico, url: https://www.beweb.chiesacattolica.it/benistorici/bene/3344945/Bottega+veneta+%28%3F%29+sec.+XV%2C+Reliquiario+architettonico#action=ricerca%2Frisultati&locale=it&liberadescr=reliquiario+architettonico&ambito=CEIOA&view=griglia&localizzazione=civile&anno_min=1290&anno_max=1550&pagina=1&ordine=rilevanza&highlight=Reliquiario&highlight=architettonico&highlight=reliquiario, pristupljeno 19. svibnja 2021.

BeWeb, Reliquiario architettonico, url: https://www.beweb.chiesacattolica.it/benistorici/bene/1770725/Bottega+tirolese+seconda+met%C3%A0+sec.+XV%2C+Reliquiario+architettonico#action=ricerca%2Frisultati&locale=it&liberadescr=reliquiario+architettonico&ambito=CEIOA&view=griglia&localizzazione=civile&anno_min=1290&anno_max=1550&pagina=1&ordine=rilevanza&highlight=Reliquiario&highlight=architettonico&highlight=reliquiario, pristupljeno 19. svibnja 2021.

„Bordonàle“ u: Dizionario etimologico online, url, <https://www.etimo.it/?cmd=id&id=2457&md=b66c95aeb14fe70f4562f422bad1e923>, pristupljeno 11. lipnja 2021.

„Bordone“ u: *Dizionario etimologico online*, url, <https://www.etimo.it/?cmd=id&id=2458&md=0c0e6509e3e29768e15cd3e20d38c561>, pristupljeno 11. lipnja 2021.

„Confetto“ u: *Vocabolario Treccani*: <https://www.treccani.it/enciclopedia/confetto>, pristupljeno 3. kolovoza 2021.

Hrvatska kulturna baština: 00: Zbirke / Fototeka kulturne baštine / Riznica zagrebačke katedrale, url: <http://www.kultura.hr/Zbirke/Fototeka-kulturne-bastine/Riznica-zagrebacke-Katedrale/Kadionica-srebrna>, pristupljeno 3. kolovoza 2020.

Istituto regionale per il patrimonio culturale della regione Friuli Venezia Giulia, url: <http://www.ipac.regione.fvg.it/asp/ViewProspIntermedia.aspx?idScheda=85723&tsk=O&tp=vRAPSirbe&idAmb=120&idstem=2&oggetto=RELIQUIARIO+ARCHITETTONICO&tipologia=&soggetto=&autore=&ambito=&materia=&secolo=&partesecolo=&dataDa=&dataA=&provincia=&diocesi=&comune=&localita=&tipoEdilizia=&denominazione=&serie=&ruolo=&ambitoculturale=&editore=&indicazioneColore=&autoreOpera=&luogoRipresa=&dataRipresa=&classeMateriali=&materiaTecnica=&serieMonetale=&autoritaEmittente=&statoEmittente=&mestiere=&ambitoProduzione=&datazione=&datazioneS=&provinciaS=&START=1>, pristupljeno 19. svibnja 2021.

Matejčić, Ivan: „Renesansna Bogorodica s Djetetom iz Tisnoga“, Matica hrvatska: Vijenac, url: <https://www.matica.hr/vijenac/187/renesansna-bogorodica-s-djetetom-iz-tisnoga-16685/>, pristupljeno 17. kolovoza 2021.

Muzej Mimara u Zagrebu: Smart Guide – digitalni vodič po muzeju, url: <http://mimara.vodic.hr/museum/detail/1/178/1/index.html>, pristupljeno 3. kolovoza 2020.

„Stilus“ u: Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021., <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=58112>, pristupljeno 22. rujna 2021

„Vérge“ u: *Vocabolario Treccani*, <https://www.treccani.it/vocabolario/verga/>, pristupljeno 12. lipnja 2020.

<https://www.sebenico.com/our-works/apoteke-i-drogerije-u-sibeniku/>, pristupljeno 12. svibnja 2020.

SAŽETAK

Šibensko zlatarstvo na području kasnosrednjovjekovnog šibenskog kotara te Skradina i Visovca do sada je bilo veoma skromno istraženo, stoga je cilj ovoga rada bila izrada prve monografije šibenskog gotičkog zlatarstva u razdoblju od osnutka Šibenske biskupije 1298. pa do osmanlijskog zauzeća Skradina 1522. godine. S tom svrhom provedena su prva sustavnija arhivska i terenska istraživanja, na čijim se rezultatima zasniva ova doktorska disertacija koja se bavi ukupnom zlatarskom djelatnošću na šibenskom području tijekom kasnoga srednjeg vijeka – zlatarima i njihovim djelima, sačuvanim korpusom zlatarskih radova te izgubljenim djelima anonimnih majstora zabilježenim u arhivskim izvorima. Na temelju analize brojnih arhivskih podataka i sačuvanog korpusa zlatarskih radova, u radu se razmatraju razni aspekti šibenskog gotičkog zlatarstva.

Nakon uvodnih poglavlja o povijesti istraživanja navedene teme te specifičnim povijesnim okolnostima u Šibeniku tijekom 14. i 15. stoljeća, važna je cjelina posvećena onodobnim šibenskim zlatarima, o kojima je tijekom arhivskih istraživanja pronađen znatan broj dokumenata čiji su skraćeni izvadci doneseni u bilješkama. Na temelju gotovo tisuću i petsto do sada neobjavljenih i preko stotinu objavljenih arhivskih dokumenata o šibenskim zlatarima, po prvi su put rekonstruirane djelomične biografije osamdesetak majstora iz 14. i 15. stoljeća, a objavljeni su i podaci o deseterici zlatara iz prve četvrtine 16. stoljeća. No, unatoč znatnom broju poznatih imena i iznimno velikoj količini arhivskih vijesti o njima, u izvorima je sačuvano svega dvadesetak dokumenata o narudžbama i donacijama zlatarskih djela. Međutim, samo je sa zlatarom Antunom dela Cecha iz Venecije doveden u vezu fragment raspela analiziran u poglavlju *Sačuvana djela poznatih majstora*.

Četvrto poglavlje posvećeno je djelima anonimnih majstora, odnosno sačuvanim i nepovratno izgubljenim radovima nepoznatih zlatara zabilježenim u arhivskim izvorima, te dokumentiranim zlatarskim djelima kojima se zametnuo trag u proteklih stotinjak godina. Tako su u potpoglavlju *Sačuvana djela* obrađeni zlatarski radovi nepoznatih šibenskih majstora, predmeti importirani iz drugih središta te oni koji su naknadno prispjeli na područje Šibenika. Analizom ukupno dvadeset i četiri sačuvana djela anonimnih majstora, utvrđeno je kako gotovo polovicu korpusa čine djela zlatara iz drugih gradskih središta. U potpoglavlju *Dokumentirana zlatarska djela kojima se zametnuo trag* analizirana su dva danas izgubljena zlatarska rada iz 15. stoljeća evidentirana u fotodokumentaciji splitskog Konzervatorskog odjela, a u potpoglavlju *Arhivske vijesti o djelima koja nisu sačuvana ili nisu identificirana*, objavljeno je

oko stotinu pedeset arhivskih dokumenata u kojima se spominje izrazito velika količina danas izgubljenih zlatarskih radova, najvećim dijelom onih profanog karaktera.

Budući da svega dvadesetak sačuvanih djela sakralnog zlatarstva i manja količina nakita (naušnica i prstenja) pružaju nepotpunu sliku izvornog stanja, u cjelini *Vrste zlatarskih radova* sintetizirana su sva saznanja o različitim vrstama predmeta od plemenitih metala zabilježenih u Šibeniku tijekom kasnog srednjeg vijeka. Upravo množina arhivskih vijesti o srebrnom posuđu, priboru za jelo i nakitu zorno svjedoči o bogatstvu i raznovrsnosti izvornog šibenskog zlatarskog korpusa, koji je protokom vremena sveden na ostatke ostataka.

Na saznanjima iz prethodnih poglavlja temeljena je cjelina *Uvjeti i okolnosti razvoja šibenskog gotičkog zlatarstva*, u kojoj su izneseni zaključci o svim aspektima zlatarske djelatnosti u Šibeniku u vrijeme kasnoga srednjeg vijeka; o brojnosti šibenskih zlatara, o načinu funkcioniranja zlatarskih radionica i naukovanju, o tehnikama, materijalima i alatima, o mjerama za plemenite metale i bisere te narudžbama i naručiteljima.

Na kraju, doktorat je popraćen priložima, odnosno transkriptima dvadesetak arhivskih dokumenata te katalogom sačuvanih zlatarskih djela i ilustracijama.

Iako oskudnost arhivskih izvora i sačuvanih djela iz 14. stoljeća nalaže oprez u donošenju definitivnih zaključaka o šibenskom zlatarstvu toga perioda, vjerojatno je, sukladno specifičnim povijesnim okolnostima, do rasplamsavanja zlatarskog obrta u Šibeniku došlo tek tijekom 15. stoljeća. No, premda su okolnosti u to vrijeme bile iznimno povoljne za razvoj šibenskog zlatarstva, ono ipak nije doseglo stupanj razvoja razvijenijih zlatarskih središta poput Zadra i Dubrovnika, ali se, čini se, uspjelo približiti razini onoga u gradovima poput Trogira i Splita.

Ključne riječi: gotičko zlatarstvo, zlatari, zlatarske radionice, 14. stoljeće, 15. stoljeće, Šibenik, relikvijari, križevi, kaleži, vrčevi za sveta ulja, srebrno posuđe profane namjene, srebrni pribor za jelo, nakit

SUMMARY

The research into the goldsmithing in the area of the late medieval Šibenik district, Skradin and Visovac has been very modest so far, so the aim of this thesis was to produce the first monograph of the Šibenik Gothic goldsmithing, in the period from the founding of the Šibenik diocese in 1298 to the Ottoman occupation of Skradin in 1522. To this end, more systematic archival and field research was undertaken for the first time, producing results that constitute the basis for this doctoral dissertation which covers all goldsmithing activities in the Šibenik area during the late Middle Ages – goldsmiths and their works, the preserved goldsmithing corpus and the lost works of anonymous masters known from archival sources. Based on the analysis of comprehensive archival data and the preserved goldsmithing corpus, the paper considers various aspects Šibenik's Gothic goldsmithing.

After the introductory chapters on the history of research on this topic and the specific historical circumstances in Šibenik during the 14th and 15th centuries, an important segment is dedicated to the Šibenik goldsmiths of that time. Thanks to extensive archival research, a large number of records about them have been found and presented in notes in the form of summarised excerpts. Based on almost one thousand five hundred unpublished and over a hundred published archival documents on Šibenik goldsmiths, for the first time it was possible to reconstruct partial biographies of approximately eighty masters from the 14th and 15th centuries, and also publish the data on ten goldsmiths from the first quarter of the 16th century. However, despite many known names and an extremely large amount of archival reports about them, only around twenty documents referring to commissions and donations of goldsmiths' works were preserved in the sources. But only one goldsmith could be connected to certain preserved object which was analysed in the chapter *Preserved works of known masters*.

The fourth chapter is dedicated to the works of anonymous masters, i.e. to the preserved and irretrievably lost pieces made by unknown goldsmiths recorded in archival sources, and to the documented goldsmiths' works that have gone missing over the course of the last century. The subchapter *Preserved works* thus tackles the goldsmithery by still unknown Šibenik masters, objects imported from other centres and those that subsequently arrived in the Šibenik area. By analysing a total of twenty-four preserved works made by anonymous masters, it was established that almost half of the corpus consists of works by goldsmiths from other city centres. The subchapter *Documented goldsmithery that has gone missing*, analyses two lost goldsmithing pieces from the 15th century that are now considered lost. The third subchapter

presents approximately one hundred and fifty archival documents, which refer to an extremely large amount of predominantly secular objects now considered lost.

Since only approximately twenty preserved religious goldsmithing artefacts and a small amount of jewellery (earrings and rings) provide an incomplete picture of the original circumstances, the segment *The types of Goldsmith Products* synthesizes all insights about different types of precious metal objects found in Šibenik during the late Middle Ages. The abundance of archival reports about various silver utensils, cutlery and jewellery clearly testifies to the exceptional opulence and diversity of the original Šibenik goldsmithing corpus, which has been reduced to mere traces over time.

The segment *The conditions and circumstances of the development of the Šibenik Gothic Goldsmithing* is based on the findings from the previous chapters, presenting the conclusions on various aspects of goldsmithing activity in Šibenik during the late Middle Ages; the number of Šibenik goldsmiths, the functioning of goldsmith workshops and apprenticeships, techniques, materials and tools, units of measure for precious metals and pearls, and on commissioners.

Finally, the doctoral thesis is accompanied by *Appendix*, i.e. transcripts of twenty-two important archival documents, as well as a catalogue of preserved goldsmithing artefacts and their illustrations.

Even though the scarcity of archival sources and preserved works from the 14th century calls for caution in making definitive judgments about goldsmithing in Šibenik at that time, it is probable that, considering specific historical circumstances, the boom in the goldsmith trade in Šibenik did not happen before the 15th century. However, although the situation at that time was extremely favourable for the development of goldsmithing in Šibenik, it seems that it did not reach the standards of more developed goldsmithing centres such as Zadar and Dubrovnik, but it was probably close to the level of cities such as Trogir and Split.

Keywords: gothic goldsmithing, goldsmiths, goldsmith workshops, 14th century, 15th century, Šibenik, reliquaries, crosses, chalices, chrismatory, secular silver plates and vessels, silver cutlery, jewellery

ŽIVOTOPIS

Đurđina Lakošeljac rođena je 4. rujna 1984. godine u Puli. Diplomirala je 2012. na Odjelu za povijest umjetnosti Sveučilišta u Zadru, završivši jednopredmetni poslijediplomski studij povijesti umjetnosti konzervatorskog i muzejsko-galerijskog smjera. Za vrijeme studija (2009. godine) volontirala je u Preparatorskoj radionici Državnog arhiva u Zadru, a 2011. i 2012. godine sudjelovala je u organizaciji studentskog projekta *I. biennale hrvatske mlade fotografije*. Godine 2011. dodijeljena joj je *Rektorova nagrada* Sveučilišta u Zadru i Nacionalova *Top stipendija za top studente*.

Od veljače do studenog 2015. godine te od listopada 2016. do rujna 2017. godine bila je privremeno zaposlena na Odjelu za povijest umjetnosti Sveučilišta u Zadru, gdje je u listopadu 2017. godine ponovno zaposlena na istom radnom mjestu. Poslijediplomski studij Humanističkih znanosti na Sveučilištu u Zadru upisala je 2018. godine pod mentorstvom prof. dr. sc. Emila Hilje.

Kao asistentica u nastavi na Odjelu za povijest umjetnosti Sveučilišta u Zadru izvodila je seminarsku nastavu iz kolegija *Uvod u povijest i teoriju umjetnosti I*, *Osnove povijesti umjetnosti*, *Umjetnost ranog srednjeg vijeka zapadne Europe*, *Umjetnost romanike*, *Umjetnost gotike*, *Hrvatska umjetnost romanike i gotike*, *Umjetnost ranog novog vijeka na tlu Hrvatske*, *Umjetnost 19. stoljeća I* te *Umjetnost 19. stoljeća II*.

